

R. 30761

Caja
A - 37

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA	
GRANADA	
Sala	Caja
Folios	
Número	A-37

de hinc diluioe dixerit. et qd pr et filius no sub un spivator magis dicitur
 p rovere dicit et asserere magis ab et no potuisse et
 tota semine iniqui am. pit in diluio. adam et eua de numero dicitur
 Noxo maria sanctificata in utero no concepta sita
 p alia copula conjugalis seu ninnuualy. alia car. ifuit pferi in pome et 1999
 duplicia & miracula qda exulta. alia manifesta. qre.
 que in angeli dicit. ignorare mysteria. qre. et doceri p ea
 de cogrentia et conuenientia incarnationis xpi. optime dixerit
 et optima et diuina dicitur et hie ex incarnatione xpi
 p troyes & gra. ioh. 1. vultus glia eius usq de plenitudine ei dicitur accepit
 p nativitas seu incarnatio est facta dng solm et dng alie debet accipi ad
 hac. et dies nequa fer dng s in qua facta est dng in euk bus in sen
 42 in q xpi caro facta
 p incommi ioh. bay. et xpi magis magnificat sup
 p quom et veni in die morte. et tunc pars amantissimas
 p pat et pferi agere in qui pat ut victor coronat
 p qui facit pars paupm lacrimas. in hor demone peyor
 p xpi facta est caro. p tunc q. carne. iustitiae. iustitiae. iustitiae
 in y nati angeli pcedi et cu. pcedere apparet pastoribus. iustitiae
 p natus in mat. no solum legit venite
 p natus in mat. sup et natus. et oia. dng p vram
 p doctrinae pcedere et natus
 p lex pcedere dicitur
 p xpi mors no se auit imperere. eunt quos xpi vita x nazarii
 p magna. maior. maxima. in x et pome huius
 p quare simon voluit magis in pcedere et dicitur in huius. qd in xpi
 p adu. de manere.
 p sentes qd se ferre facit. pcedere huius siue pcedere in pcedere huius
 p sentat
 p de volu pcedere et dilectio in huius
 p oia transformata. in y in quod saluato. et dicitur dicit sua salute
 p dicitur et pcedere huius in huius qd dicitur et illis. et dicit bona. huius pcedere
 p qd tanta dei gra et misericordia solum vident. et illam in pcedere
 p copato abrahae et s. francisci. in huius in huius
 p pcedere obedi et in ioh. bay. et dicit
 p pcedere dicitur pcedere huius in huius pcedere huius dicit
 p pcedere huius. et qd debet in pcedere huius
 p iure pcedere et comē dicitur ioh. circa huius
 p n x no xpi fenu huius in huius. qd est dicitur in huius pcedere huius
 p n adu et eua s. obedi et ratio. pcedere huius et dicitur pcedere huius
 p no veni vocare iustos et horre da sen supbis. 12. apti p. 12. dicit
 penarios figurati.

4
 5
 8
 8/10
 10
 11
 12
 13
 17
 22
 23/24
 26
 30
 31
 35
 38
 42
 43/44
 49/57
 51
 52
 53
 55
 56
 57
 58
 59
 67/68
 70/71
 71
 71/78
 80
 83

INCIPIT PROLOGVS IN LIBRVM
Q. VI INTITVLATVR ARBOR VITE
CRVCFIXE IESV. ET DICITVR OPVS
VBERTINI DE CASALI. Q. VI FVIT FRA
TER PROFESSVS ORDINIS MINORVM
BEATI FRANCISCI.

Niuerſis chriſti ieſu uere fide-
libus & ſancte paupertatis a-
micis: maxie gementibus: &
dolētibus ſup malis iundāti-
bus ecclēſie deformate: & be-
nedicti ieſu uite ipietate facti
lega mortue & ſepulte. Pau-
pculus & indigniſſimus ieſu
chriſti: & ſue ſciſſime mīſ & oīum uirginū inutilis
ſeruus Frater Vbertinus magis noie q̄ re: ordinis
btī franciſci pfeſſus: ac p hoc p uero cognoie maxi-
mus pctōz: oībus pponit q̄ ſacilegus ipſe cōtem-
nit chriſtū ieſū .ſ. eterni dei filiū & uiolabilē uirgi-
nē mariā ipſius eterni dei ieſu digniſſimā matrē p
nobis i hoc mūdo crucifixos paupes & deſpectos
fidelit̄ imitari. Ieſus xp̄s dei filius heri & hodie
ipſe & in ſecula: iuxta apoſtoli ſententiam: ſecun-
dū propriū uerbum Apocaliſis primo Ipſe & ulti-
mo: alpha & o p̄cipiū & finis primus & nouiſſi-
mus: q̄ fuit mortuus & nūc ē uiuēs i ſec̄a ſeculoz.
Ipſe ē mediator dei & hoīum hō xp̄s ieſus. Ipſe me-
dius n̄m ſtās quē ipie nos neſcimus. Ipſe p̄ncipiū
mediū & finis n̄re ſalutis. Similiter ipſe ſe fecit p̄-
cipiū mediū & finē libri ſequētis. Nā huius libri
ipſe ē ſingulariter actor & materia finis & forma.
Nihil enī in hoc libro intendit̄ niſi ieſu chriſti no-
tia & dilectio uiſcerofa & imitatoria uita. Hic eſt
ſpecioſe mirre faſciculus q̄ a primeuo nouitiatus
mei inter ubera mea ſe collocare ſtudiuit: a quibus
milleſes milies p̄ meā ipuritatē ſacilegā crudeli-
ter ē eiectus. Nā a p̄cipio ſpūs eius ex quo in me
ſtat: memoria ſatagebat hunc mirre faſciculū colli-
gere de tota ſilua latiffima ſue uirtuoſe uite quaſi
ab uberibus mīſ mee ipellēs eius ueſtigia imitari
Et ex decimoquarto āno uite mee cū multis pre-
ambulis deſideriis ad ſue uite ſacratiffimū ordinē
p ſeraphicū uirḡ frāciſcū ab ipſo ieſu mire iſtitutū
mirabiliter me adduxit: a p̄ſe & m̄re oblatū: quē uſq;
hodie miſer magis cōmaculare q̄ excolere: dū in
medio flumis uite relaxate poſitus cū labētibus
labor. quibus & ego facto non uerbo ſepe ſū occa-
ſio labendi. Licet aut̄ inter uanos ſtudentiū cu-
neos ſecūdū huius t̄pis maliciā fueri cōuerſatus: ac
ſepe philoſophicis ſtudiis deditus: ſpūs tamē bene-
dicti ieſu ſup me ipulit iſta cōtēnere. O quotiēs
reieci: quotiēs ppoſui nudus nudum ieſū ſeq̄ & ſa-
cre regule Iſre q̄ uere ſpūs ē: immobilit̄ adherere. Illud
tamē ppoſitū retardate malitia ſepe peius feci i re-
laxatiōe uite & aliis miſeriis huius t̄pis: q̄ hi quos
nō ſic ſpūs ieſu interius agitabat. Et iō uita mea q̄ſi
ſep̄ fuit ſacilega: ſpiritu ieſu cōtinue uiolās q̄ forti-

rudis conatibus mētē meā rebellē cōfrigebat interi-
us ſeiſpū ingerens ſtabiliter pmanſurum: Sicq; mi-
hi indigno tā fortiter ſe imiſit. q̄ a nouitiatus prin-
cipio in totū cor meū occupare uellet in artibus ui-
te ſue. quā & mihi diſtinxit ſeptenario: iuxta nume-
rū diez ſeptimane: ut ſic cū in orbē trāſiſſent dies
totius uite ieſu & reuerendiſſime mīſ ſue in corde
meo uolueret decurſus. Fateor q̄ tāta me uniōe iū-
gebat ſibi: ut nō tā p̄terita recolere q̄ preſentia iugi-
ter mihi uideret iſpicere. Et nūc me aſinū: nūc bo-
uē: nūc preſepiū: nūc fenū ſup quod iacebat: nūc
ſibi aſſiſtētē ſamulū: nūc ſibi cōgenitū uterinū: nūc
ipſū puulū ieſum faciebat me mira trāſformatiōe
ſentire in oībus actibus uite ſue. Me quoq; duce-
bat ſecū i aegyptū fugiēs: & rediēs in tēplo: cū m̄re
igrediēs in nazareth: uiuēs in baptiſmo: in deſerto
in ſue prediciōis decurſu: cōtinuo in iſidiis: fugis
& cōtumeliis: & iniuriis: miris modis me q̄ſi ſibi
aſſiſtere faciebat Tandē iuxta ſue paſſionis ſuppli-
cia ſic me trāſformatiue ſibi faciebat aſſiſtere: ut
nūc mihi uideret magdalena peccatrix: nūc quedā
ab ipſo electa ſponſa: nūc frāſ & diſcipulus electus
ioannes ille: nūc pia mī lamentās que ipſū genuit
nūc latro dexter ſibi cōfixus: nūc ip̄e puruſ ieſus i li-
gno crucis damās: et in dolore expirās. Sic & i ſe-
pulture eius clauſurā & in inferno habitā uictoriā
ac poſt in reſurrectiōis & aſcenſionis ſue gloriā
& cōfeſſionē paternā miris modis me ſpiritus ieſu
faciebat intrare. Et enim die lune faciebat me
reuiuere humāi generis calamitatē: & lapſū ade
& ſue incarnatiōis myſteriū & quicquid ſe offerit i
euangeliis uſq; ad glorioſū ortū ieſu ex utero ma-
tris. Die martis ip̄ mihi oriebat̄ in media nocte
ieſus: & illa dies extendebat̄ uſq; ad fugā & reuer-
ſionē ieſu de egypto. Die mercurii i nocte p̄de-
bam reuiueniebāq; ieſum cū m̄re. Mane uero bap-
tizabar cū ipſo: deſertū quoq; ſolitudinis intrabā: &
hoſpes erā cū ieſu p̄dicāte: & diſcipulos eligēte: &
i ſero ſolus cū ipſo remanebā i mōte. Die iouis
primo trāſfiguratū ieſū cernebā: & diē palmarū ce-
lebrabam. Aſcendēs etiā cū ieſu i hieruſalē. ſepe ip-
ſius accessus & oēs cōſictus cū iudeis cernebā. ita
q; i ſero cū ieſu paſca deo celebrabā. Oēs dies ue-
neris uidebāt̄ mihi nō memoria: ſed preſentia ieſu
paſſiōis & mortis. Die ſabbati ſp̄ erat̄ mihi ſab-
batū ſepulture & deſcenſus ad inferos ieſu chriſti.
Die dominico cū ad matutinū ſurgerē uidebat̄
mihi q̄ celū & trā cātarēt: Surrexit deus uere alle-
luia. Et illa die oīa myſteria reſurrectiōis aſcenſiōis
& pentecoſtē me faciebat ſpūs ieſu q̄ſi uiſibilis &
ſenſibiliter expiri. Comeſtiōes oīum diez ad ali-
quod cōuiuolū mīſ et filii uſ ſcriptū uel imagina-
tū referebā: et noctibus dormiebā cū eiſdē ſimilit̄.
Die nāq; lune comedebā cū uirgine m̄re in do-
mo zacharie i medio ieſu & ioānis: & nocte cū pe-
grina uirgine recolligebam i ſtabulo. Die martis
cōuiuū erat̄ cū paruulo rege tenēte curiā i paru-
lo ſtabulo cū tribus magis: ubi mīſ ubera & mīſ ta
a ii

Dea Colegio de la Compa de Leru & Granada.

Be

fercula propinabat. Nocte fugiebā in egyptū cum mīe & paruulo & scō Ioseph p desertū. Die mercurii comedebā cū famelico iesu ministrātibz sibi angelis post uictoriā hostis: & nocte discipulis in mare laborantibus cum solo iesu stabā iu mōte

Die iouis uel comedebam cum iesu in domo pharisei magdalena plorāte ad pedes: uel in domo marthe resuscitato lazaro cū iesu discūbēte. In sero intererā cene iesu & capiebar cū ipso. Die uentris comedebā panē doloris cū ipso: miscendo spinas dauos & lacteam & sanguinem morientis iesu & bibebam aquam de aperta uena cordis ipsius. Nocte uel erā cum mīe ipsa lamētans: uel in sepulchro inclusus cū mortuo iesu: uel descēdebā ad inferos cum uictore. Sic & i sabbato predictis tribus respectibus diuersa mihi formabā cōiuiua & nocte sequēti resurgebā a mortuis cū iesu glorioso & iubilosa mīe. Die dominico cū iesu benedicto i medio discipulorū comedebā: & dulciter cum thoma palpabā uulnera resurgētis. Et post prādiū cū ascēdēte iesu ascēdebā in dexterā dei patris. Aliquādo cū orantibus discipulis: una cū mīe expectabā & recipiebā ut mihi uidebat paditū repromissū. Nō possunt exprimi uarietates cōceptuū & modorū cogitādi quos uisus iesus in illis primordiis nouitatibus in me formabat cōtinue. Et licet nūc ineffabiliter alterius cōditiōis i me formet cōceptus: de quibus infra dī libro. iiii. cap. Iesus ex cruciatus i tertia cruce de qua aliquid in me format: tamē nullatenus sūt parūpendēdi prefati modi cōcipiēdi iesū i sue uite decursu. Cōsulo autē fideliter oī mēti quod licet cognoscat p intellectū supiōrē gradū ad quē tamē nō bene ipellit p affectū: excitet nūc se ad inferiora ad que sentit se ipellere spm: & nunq̄ reputet se dignū cogitare minimū actū uite xpi. Vnde & nūc ut uerq̄ fatear nullus ē ita minimus qui mihi occurrat de iesu: q̄ sicut uere infinitus meū nō fatiet appetitū. Et nitit spūs iesu meā i illo stabilire mētē. licet mea repudiāte malitia nōdū recepim mētis stabilitē fixationē. Sed nūc neq̄ huius neq̄ alterius cuiuscūq̄ me recognosco nisi ipiū destructorē. Relegi enim postq̄ hec scripserā tertiā cruce prefati capituli & uere me p̄fiteor in illius p̄fectiōe nō etiā eē dignus osculari pedes eorū p quos grā iesu i illo me posuit statu. In primis quoq̄ exercitiis sic quasi p. xiiii. ānos circa foriseca iesu me suus spūs occupabat nō dum me introducēs ad altas sue mētis p̄fectiones & inestimabiles cordis sui doloris. Sed tūc romana scūaria uisitās & ad angelū faciei iesu uere scissimū ioānē de parma ad rupē deueniens letus & ab ipso cōfortatus absolutus & instructus i die indulgētie secūde diei augusti intraui ecclesiā bte marie de portūcula de assisio: & iuxta eā p̄noctauī. In q̄ gloriosa uirgo maria que primo christi p̄sonam in bethleē peperat in francisco & clara & eorū ordinibus pepit eius uitā: ubi tātā imutationē accepi & nūc uite: spm christi & scē regule itellectū q̄ tūc frustra credidi me unq̄ cōibus relaxationibus iqui-

nari. Sic de notto genitū alūnis fidelibus spū iesu tradidit nutriendū. Nā ad p̄uincia tuscie ueniēs sub titulo studii inueni in multis uiris uirtutis spiriū iesu fortiter ebullire. Inter quos uir deo plenus petrus de senis pectenanus & deuotissima uir go cecilia de florētia sic me itroduxerūt ad arcana iesu q̄ stupēdū eēt si scriberet p̄spicacitas spūs eorū. Nā p̄fata uirgo q̄ nunc simul cū p̄fato petro regnat in celis totū p̄cessum supiōris cōtēplatiōis de uita iesu & arcana cordis mei & alia multa de puulo iesu sepissime me itruxit: & tētatiōes mltas circa p̄dicta a me ex ore scissimi uel puuli iesu & sue scissime mīs amouit. Affuit tūc cū p̄dictis magtris practiciis seraphice sapie doctor speculatiuus & christi uite defēsor precipuus deo kharissimus frater ioannes oliui qui nūc felici trāsitu ut spō regnat in celis: Qui me modico tpe spū iesu preueniēte sic itroduxit ad altas p̄fectiōes aīe dilecti iesu & sue dilectissime mīs & ad p̄fūda scripture & ad intima tertiū status mūdi & renouatiōis uite christi: ut iā ex tūc in nouū hoīem mētē trāsuerim. Sed & exteriori uita fatis uidebar aequaliter reformatus. Nā docuit me: prius interior docēte iesu: in oī luce cuiuscūq̄ sciē q̄ maxime in altis ueritatibus theologie & in oī aspectu cuiuscūq̄ create nature quasi ubiq̄ intueri dilectum: & meip̄sū sp̄ sentire cū iesu mētē & corpore crucifixū. Et tūc tota christi uita nō sparsim sed sūt colligebat in eius passiōe & cruce: & in oī actu uite sue mihi occurrebat iesus semper cruce trāsfixus: & quasi iter abyssales cordis sui dolores sepius submergebam. Nō tamē hūc p̄fectū doctorē: quē rōnabiliter tātū cōmēdo in aliquibus dictis suis se quor: quia aliquādo bonus dormitat homerus: nec oīa oibus data sūt. Et licet ipiissimis distractionibus mei ordinis in quo uiui: sepe peius aliis inuolutus benignum iesū maligne a corde reiecerim: noluit tamē ipse sepius iesus a corde discedere: sed quasi sp̄ legēdo colloquēdo & predicādo nouis modis & deuote sepe in admirationem itducētibus: audiētēs se mihi mō uni indigno dignabat inferere. Sciūt qui me audierūt quia benignus iesus nō me permittit in legēdo & predicādo friuola & curiosa sectari. Vnde & in audiētibus qui malā uitā meā nouerant sepe inerat puerbiū q̄ si uita mea aduersa cōsonaret doctrine q̄ deberē conuertere totū mundū. Sic me trāsgressorē merito iudicabāt: q̄ me uidebāt talia p̄dicātē tunicis libris cibis & rebus tēporalibus & sepe uanis honoribus abūdare: cōtra q̄ oīa doctrina mea cōtinue fulmiābat. Et ut uerū fatear quasi cōtinue cū mltis cruciatibus cōscie his utebar. Pretendebat tamē in oculū aliquorū multarū mearū ifirmitatū & q̄si lāguoris cōtinui excusaminis uelamē: cū tamē me sepe supfluitas cibi & potus tanq̄ infirmatū hoīem fecerit ifirmari. Et si quis sciret abscondas meas malicias & abominatiōes horrendas quibus iesum pulsantem imo ifringētē cordis mei fores abhoiabiliter ipsū iesū reieci: & fortū i malo bonitatē ipsius cō-

fregi: & usq; ad hanc diem non cesso infringere: non uidetur mihi q; dubitare deberet: quin uerū sit mihi cognomen: esse maximū peccatorum. Sed oīpotens iesus qui diues est ī misericordia uincit & uincet ut spero per omnia malū meum. Obsecro tamen illos qui lecturi sunt hec scripta & qui meos defectus horrendos cognoscunt q; malo meo exēplo non retrahantur a sequela christi: nec me uelint sequi in his quibus meipsū ipse non sequor. Nam non operor ego illa: sed quod inhabitat ī me peccatum. Ego mente seruiō legi dei: & credo que dico & ea facere licet semiplene desidero. carne autē seruiō legi peccati: que ex malitia mea super oēs alios quantum sentio crucior continuo dolore: mihi ipsi displiceo: & contra meipsum ago. Armor cōtra dilectum iesum qui me indignum in terra per spiritum suum inhabitare dignatur. Si quid uero ī me uel per me boni uult facere. hec ut arbitror maxima est causa ut suā honoret omnipotentia uel oīpōtētē misericordia & patientia non solum suppōrtātem sed & perfecte conuertentem malos: quia ut puto in omnium electorum suorum numero & ut sentio forsitan etiam omnium reproborum nō inuenit mentium cōuerforum iesus malignā creaturam quantum me: & magis improbe suo suauissimō & fortissimo spiritui rebellatē. utinā sibi placeret q; omnia mala mea occulta hic subscriberē: sicut ipse quod expecto cum gaudio omnibus in iudicio reuelabit: quia non dubito q; me sceleratissimū omnium omnis intellectus alius tāto me iudicaret uerius quanto ego adhuc proprio amore infectus nescio secundū puram ueritatem malorum meorum ponderare excessus. nā nouē annorū spacio quibus legi & parissus fui: sic totā primā reformationem fedauerā q; piissimī iesu mihi per sōniū terribiliter apparentis dure iusticiam prouocauī: q; semper inuenit & facit causas miscrēdi mihi. Vigesimo quinto autem anno etatis mee: & modo quem pretereo ad reuerēde matris & sanctissime angele de fulgineo uere angelice uite in terris me adduxit noticiam. Cui sic cordis mei defectus: & sua secreta beneficia reuelauit iesus: ut dubitare nō possem ipsum esse qui loquebatur in illa: & sic oīa dona propria per meā malitiam perditā īmensum multiplicata restituit: ut iam ex tunc non fuerim ille qui fui. Et in exptis prius sue uirtutis inflamantis splendoribus totam mētis mee faciem imutauit: & infirmitates & languores ab anima & corpore sic repulit: & priores distractiones renouauit: ut nullus sane mentis qui me prius cognouit habeat dubitare quin spiritus christi in me sit de nouo genitus. Ac per hoc uelint nolint emuli detrahentes sanctitati irreprehensibilis uite illius sanctissime anime: & mutatiōi diuine: que ad eius uerbum & meritum oritur in uita multorum spirituum filiorum: fit mater pulchre dilectionis timoris & maguitudinis & sancte spei: quia ueniunt eis omnia bona pariter cum illa: & innumerabilis hō-

nestas per manus illius: etiam multis qui fuerant prioribus temporibus dissoluti. Et circa quadrennium tñ legi: & post hec omnia pōra relinquens soli iesu predicationi intēdi. In qua super admirādo dei beneficio propter testimoniū ueritatis quā corā dero & populū multitudine per uisina pluries predicando exposui semiplene quā ī hoc libro plenius expressi sub cuiusdā persecutionis titulo predicationis iposito silentio ad solitudinis locū deductus sum factum: qui dicitur mons aluerne: quē nunc adhuc indignus habitator cōmaculo sicut oīa dei beneficia maculaui. Et licet horribiliores ruinas ibi q; alibi unq; exceperim: tamē & sublimiores & ineffabiliores trāformatiōes in iesū a sua largiffua pietate suscepi: & in nouum statum quasi continue transferor. Sed hoc est stupendū meum malefactum: quia semper eo peior fio quo melior esse debeo. Ibi ineffabilibus modis tota simul & gloria christi crux & passio: simul & uita dei hominis mihi imittitur: & inestimabilis fletus super destructione christi uite & adulterate ecclesie tota cordis reliquatione quasi cōtinue imissus est mihi: & a proprio amore me iesus exclusit: ut nesciā flere uel petere nisi honorem iesu in reformatione ecclesie & uite sue: & conuersione omnium electorum. In hiis uarietatibus totum annum primum in sacro monte transegi: multotiens molestatus a diuersis q; aliqua scripturarum exponerem. aliis petentibus q; p̄dicabilia cōponerem. aliis q; apocalypsim exponerem. aliis deuotius flagitantibus q; christi iesu uitam & cordiales eius passiones describerem. Sed nouit iesus qui librum istum ut arbitror ipse cōplebit: q; tantum erā extraneus a predictis ī corde meo: licet uerbis transirem cum postulantibus hec q; sicut modo uideor mihi extraneus ab edificio manuali. Huius autē difficultatis ratio mihi ab infātia infuit: quia uix unq; potui unam modicam distinctiunculam uel aliquid aliud scriptitare uel enuncq; scribenti dictare quantumcunq; utile uel deuotum etiam ipportunis non tam precibus q; conatibus a pluribus molestatus: de quibus plenā expientia habuit qui mihi perat guardianus cuius importunis molestiis sepius iteratis illius manu hoc modo liber iste incepit. Nam uterinus frater & mihi cura filius quem ad ordinem sanctum adduxi q; minor tempore supra me uirtute senescit. me molestabat continue precibus dum presens esset: literis absens: & guardianum predictum: ut me propulset q; saltem uersiculos qui sunt huius uite capitula cum eo quod sentiebam de cordiali passioe iesu scribēti gnardiano loquendo edicerem: quia neuter eorum sperabat meam adhuc nimiam duriciam ad amplius emolliri. Qui magis motus molestia q; complacentia acceptaui solū uersiculos intēdens transcurrere. nam eos ex aliorum dictis & a christo iesu mihi imissis cōpererā ad christi uite faciliorem recolligendo memoriam: & presentis status miseriam cordialiter deplorandam. Suadente

nero mihi predicto scriptore q̄ breuiter uel eorum intellectum exponere: illud intēdi: uix alicubi mediam lineā pro expositione uersiculi ponens. Cū uenissē autem ad primum uersiculum: Iesus figura preuidens: fortissime fuit mihi imissum a spiritu iesu: ut cordiales dolores iesu exponerem: tam pro predicto fratre Iohannino paruulo fratre q̄ pro omnibus uolentibus in christi passionibus exerceri. Quo facto instigabar a iesu q̄ sue passionis describerem totum cursum: & dum in his procederē: imissum est mihi q̄ totam uitā iesu transcurrerē: & paruulum libellum ex euangelica silua trāscribere: quē dilecti iesu myrthe fasciculū appellare. Sed cum perseverarem in gemitibus fetulentie status huiusmodi imissum est mihi fortissimo impulsu spiritus iesu: ut presentis ecclesie mala describerem: & uite christi ueritatē impugnantium uitia cōfutarē: & ab eternitate iesu inchoando usq; ad suam & suorum gloriam mēbrorum per medium decursum totius uite transiens: explicarem fideliter q̄dqd ipse iesus de quo scribebam imitteret: & de ipso cogitare uolentibus prestarem cōtēplationis formam. Et in quinto libro aliquantulū apparet Apocalipsis intelligentia littere: propter quod liber incōparabilē plus excessit in longitudine q̄ ipse estimaueram. Nec miretur lector si diuersis modis uilia huius tēporis prolixius repetantur: quia uix credit futura natio quātū in his diebus malis submersa fuerit ueritas ecclesie: & adulterata ueritas christi uite. Et quā singularit̄ paupertas christi uite: & eius paup̄ usus uersutis machinationibus multipliciter dissipatur. Idcirco ubiq; pungit spiritus iesu in hoc libro pauperes falsos: & capitulum illud libri tertii: Iesus p̄ nobis indigens: prolixius ampliari: quod etiā in pluribus aliis capitulis idem spiritus iesu christi fecisse mōstratur: quog; tamen capitulorum prolixitas: ut spero in ipsis primordiis capitulorum ad cetera mēbra reducent: ut lectori possit occurrere quod intēdit. Vix etiā credit quicūq; hec leget nisi spiritus iesu suo cordi imittat: cū quanta impulsioe spiritus iesu ipse ut indubie teneo mihi imittebat de refectionem presentis tēporis & pretenti: & ad scribendū ipse sine cogitatione preabula ipellebat: nā in more solitudinis: cum librorum penuria ubi possem dubia reuidere: non plus q̄ triū mēsiū & septem dierum uel circa spacium tēporis in scribendo totum hunc librum: de quo scribendo uix unq; cogitaueram: occupare permisit: & tunc etiam nisi quando dictabam: uel ab aliis libris accipiebā: ualde parum cogitare sinebat. Quod si precogitabā aliquando dum postea dictarē scriptori: ut sepius iesus totalit̄ alterabat: & nullo modo formabat cōceptū. Nec quod scriptum ē adhuc potui uel cursorie reuidere: propter quod habeat me lector excusatum de ordinatione multiplici: & repetitione plurima quod in decursu libri forsitā apparebit: si me cōtingeret sine debita correctione libri nimium impediri: quia multas impugnationes patiet ab illis

quorum uitia uellet iesus corrigere & cōsumi: & quod alicui uideat̄ dubium in aliquo loco ut spero inueuetur expositum. Licet autem multis oculis me iesus cūfortauerit: & eternis imissionibus & facilitatibus inumeris memorādi haecenus expertis: tamen potissimum adiutorium & confortamentū in scribendo secure fuit uere dicere amorie iesu duce prudentissime uirginis uere spōse christi de ciuitate castelli: cuius uita in omni sanctitate insignis: & sanctitate probata: ita dudum uoluit per ora populorū nō solum ciuitatis predicte: sed etiā longe distantium: & maxime ab omnibus in uita iesu expertis ipsius sponsa excellentissima predicat. Hec in medio distorte familie: licet nobilis & diuinitis: sed tamē multū peruerse & a uia christi aliene a tenera sua etate iam per .xv. annos luxit ut splendidissimū luminare. Hec ab omnibus se claudens in una uili camerula carcerauit. Cuius uita in austeritate cibi & potus: in modestia silentii: & cōtēplatione sponsi: in patientia continue infirmitatis terribilis: magis admirabilis q̄ imitabilis a cognoscētibz iudicat̄. nā sepe mltis diebus nihil comedit se pbatur: & continue quasi nihil comedit: & in tanta cōtēplatione rapitur ut sepe sit uisa a fratribus & personis fidelibus rapta & splēdēs toto corpore subleuata a terra: cuius si per singula scribantur uirtutes & gratie: magnus componendus ē liber. Hec igit̄ talis & tanta quā sepe in aliis certitudinaliter comprobauit diuinitis interfuisse consiliis sic de ciuitate castellana q̄si continue ispirabar in lumine christi iesu q̄ in monte sacro consistens faciebat me facere iesum in huius libri scriptura luculenter ipsa mihi aperiret secretissima huius libri: q̄ nulla potuit hūana rōe cognoscere. Nā ut itelligi dat̄ apparet: quia in corde iesu & doloribus eius fuit. Et dū uix tertiā libri partē fecissem: mihi predixit q̄ eram positurus in alia. Et dum infirmarer de febre & crederem libri per hec impediri scripturā: sic ad eius promissionem ex parte iesu conualui subito q̄ mihi statim preparato optimi fratris & nūcii auxilio fere medietatem huius libri: & q̄si totā difficultatē in ultimo triū predictorū mēsiū cōpilauit spiritus iesu christi. Et iuxta q̄ ipsa pdixit dās mihi t̄minū mēsis septēbris: illo mēse t̄muauit in uigilia Michaelis archāgeli anni presentis. M.ccc.v. a felicissimo ortu ueri solis iesu. A me uero uili cōuersione anno .xxxii. Si exprimerem q̄ mihi itimabat de cōtentis in libro thymeo: quasi incredibile foret legētibz: nam septem mēsiū tēpore durauit huius libri tractatus: & fuit quattuor uicibus impedimentis notabilibus lōgo dierū spacio interruptus: ita q̄ a ix. die martii in quadagesima in festo .xl. martyrū q̄ dies fuit feria .iii. post dominicā quadagesime quādo legit̄ euāgeliū iecūdū matheū in quo dicit̄: q̄ intrauit iesus in templū & eiecit emētes & uēdentes de tēplo. Inchoatus est iste liber pdicto dierum numero cū mltō cordis mei stupore: cū recogito fuit die pdicta finitus. Que iō sic seriose hic posui

ut propter generale modum quo omnium bonorum auctor singulariter est ipse iesus in his que bona sunt: in hoc libro singulariter ipsi iesu reddat gloria: mihi autem omnis imputetur defectus: qui ipsum ut cognoscere non ualeo: & quantum immittere se uult: ex mea malitia non recipio. Et illud quod imisit: & sentire me fecit: sentire non potui: & quod potuissem sepe quod exprimere non possum impediendo deordinatione omni ita quod apte cognosco quod cum defectibus multis protuli quod iesus ipse sine defectu suggestit: & ex malitia uasis multum infeci quod mens imisit. Et ego miser instrumentum multum inopetens multam contumeliā feci spiritui iesu principali auctori: unde sicut de aliis beneficiis suis magis timeo me sibi facere contumeliā quam eius gloriam manifestare presumam. Idcirco autem mee infelicitatis historiā in repugnando beneficiis iesu & sanctorum adiutorio personarum & aliorum spiritualia non tacuerim beneficia mihi indubitater experta ut omnis presens & futura natio recognoscat apte quod nunquam fui nisi impugnatore gratie iesu christi. Et quod aliorum sanctitate post suum meritum pius iesus uicens me ex malis meis suam prouocare iustitiā: occasionem super me misericordiam suam effundendi prouidit: propter quod nunquam aliquā suam cognitionem & imitationem uirtuosa ac mirabilem in me facere uoluit nisi prius me faceret subici per meritum & sui spiritus sentimentum aliqui persone despecte. Et quidē iuste. nam illud modicum quod mihi uideat maximum quo imixtus fui uanitati scientie huius status: monuit me non illustrari debere a iesu: cuius est cum simplicibus sermo: nisi prius sanctā simplicitate christiane sapientie cum ueniamis discipulis colubine simplicitatis spiritus iesu christi addiceret. maxime cum in erroribus huius temporis ut infra patet stultum faceret iesus phariseorum pestifere hodie cathedre precipitum. Protestor autem quod multa que me fecit sentire uerissima fore spiritus piissimi iesu christi maxime de excellentiis sue humanitatis & sue miris sanctissime & de imensis doctoribus tā sui sanctissimi cordis quam corporis que etiam de cognitione mundo intimatiōe sui ad nos: & nostri ad ipsū: & de conexiōe operum nostrorum ad sue charitatis inestimabilem actum & hūmilitatem: & de multis similibus non fui ausus scribere in illa altitudine in qua ipse benedictus iesus me faciebat sentire: timens ne erronee caperetur ab ingenio ingrossatis nimia inuitio ne paganice uanitatis: que fortissime claudit ostium intellectus ad sublimia nostre fidei sacramenta: & affectum reddit insipidum ad ipsa mandata: & effectum facit quasi nullum ad debite imitanda in studentibus circa talia est uiris religiosus: quod sepe cum multo gemitu exprimitur. Vbi ergo lector perspexerit pulchritudinem iesu in docta manu depingi. non mihi irascatur malo pietati sed oret candorem lucis eterne iesu suā clarificatione & decorare sententiā: & mihi peccatori concedere ueniā culpā ueraciter confitenti. Hinc autem librum arborem crucifixe uite iesu celsum nominandum. que in quaque fibris sue uoluminibus isto modo distinxit. ut primus liber radicem arboris contineat: incipiens ab eterna ge-

neratione iesu de pre. usque ad gaudiosa nobis temporalē natiuitate ex matre. Secundus liber erigit huius sacre arboris stipitem: incipiens a circūcisione iesu usque ad manifestationem ipsius per testimonium percursoris Tertius explicat huius arboris ramos in uirtuosa predicatiōis decursu iesu & electo discipulorum cetui: incipiens a iōanne baptista usque ad ingressum ipsius in sanctam ciuitatem hierusalem in die palmarum: in qua pro nobis se deo patri obtulit holocaustum. Quartus consummat huius felices arboris summum: ponens iesu & sue reuerendissime matris uirtuosum passum omni conflictum & gloriosissimum regnum: incipiens a regio ingressu iesu in hierusalem usque ad gloriosam assumptionem regine celi in hierusalem supra. Quintus & ultimus est de multiplici huius sacre arboris fructu in multitudine fidelis proles ex gentili ecclesia sibi de nouo martyrio copulata & pertendit usque ad eternum spōsalitium beatificate uniuersali humane nature. Attēde nunc lector quod quia hos uersiculos mihi multiplicauerim: ut sepe idem opus sub diuersis rationibus saporare: idcirco in componendo librum presens in unum capitulum coartauim: maxime in quarto libro quod fuit primo scriptus quo ad passionis tractatum: quoniam me credebat ut dictum est paruulum fasciculum compilare ut ibi patet. adhuc: quia quasi pro modum expositionis breuis sic incipiunt plura capitula passionis: hoc fuit quoniam & cetera. Similiter & in secundo libro in duobus ultimis capitulis octo inchoaui uersiculos quattuor in quolibet eorum. Omnia autem capita & uersiculi serius describuntur. Et ubi presens uersiculi uirgulis coniungunt: signum est quod in unum capitulum sunt resecti. Et ubi uideat mihi quod articuli fidei in deat matris capitorum: eos declaro cum erroribus reprobatis breui uerbo scripture. In secundo capitulo primi libri inuenies ubi sunt omnes articuli dimitatis: & in ultimo eiusdem libri ubi sunt omnes humanitatis. Si quid in isto libro ut dictum quod appareat repugnare ueritatibus quas in explanatione articulo: & confutatione errorum contrariorum edixerim: sciat quicumque legerit uel ab alio hic fuisse appositum: uel a me pro inuentione: & pro defectu debite examinationis pro breuitate temporis fuisse placitum. Et ideo ex nunc plene reuoco omne illud quod scilicet romana ecclesia predictis repugnare iudicauerit. Cuius correctiōi solius tantum me & librum submitto: & pleno corde & aperto ore profiteor fidem eius & pro eius zelo huius libri labore me fecit assumere spiritus iesu christi. Et nullus presumat in hoc libro aliquid imutare: uel ipsum occultare: uel quomolibet impedire: quoniam pure & integre sacrosancte sedis apostolice emendatus uel approbatus celeriter punietur. In qua plene & integre sua scissimā auctoritate transiit: dicitur in potentem redemptor deus homo christus iesus cui librum committo: qui de seipso ipsum ut spero compilabit pro spiritum suum dictum.

Explicit primus prologus. Incipit secundus.

Uero ego iam non ego: uiuit uero in me christus.

Quod autem uiuio in carne in fide uiuio filii dei

quod dilexit me & tradidit semetipsum pro me

Non abiicio gratiam dei. Paulus apostolus uerus christi imitator in modo iam pro gratiam quasi christus factus ad Galat. xi. premissa uerba de se scribit: quod utinam nos uerificaremus

in nobis: ut p amore xps eemus. Que uerba bris Dionysius de dinis noibus caplo de amore adducis ait sic. Est at amor dinus extasim faciens & no sinēs sui ipsoz: eē amatores sed amadoz: pp quod paulus magnus i cōtinentia dico charitatis diuini amoris scis participās ait: Viuo ego & cetera. tanq̄ si amati uiuēs uita ualde diligibili. hec Dionysius. Extasis at ē dicta extra se faciēs: un̄ uiri spūales dicūt extatici. i. extra se scī deū cōsiderātes i oibus & n̄ semet ipsos. Et hec dicit ipse Dyoniſius facere amorē diuī nū i aia cū dicit: & nō sinit sui ipsorum eē amatores sed amadoz. Amade at amore extatico sūt solum p sone dīne: pī: filius: & spūs factus: Que tres pīr icludi i hoc noie: xps q̄ interpretat̄ unctus. In quo intelligit̄ unges pī: unctio spūs scūs: unctus xps hō. Et iō q̄cqd ē amādū i xpo icludit̄. Quod dionysius attribuit paulo dicēs eū factū magnū i cōtinentia diuini amoris. Et oñdit eū extra se factū cū dicit. dico charitate participās: q̄ si diceret totus trāsformatus i deū. Viuo ait ego iā nō ego. i. deus factus per amorem loquor ut deus. Quod et dicit paulus corinthiis. An expimētū q̄ritis eius q̄ i me loquitur xps?

Vide ergo q̄ amor extaticus duo supponit. i. eē nature mere: q̄ i se facta ē ab hoc extrahit: & eē grē i quātū itroducit i tāto gradu: ut aia potius xpm se tiat q̄ se ipsā. Et ut possis cognoscere quale ē illud eē quo efficitur xps: cōsidera tuū eē nature quo cognoscis te: ipsum quod quantū ad pīr ex quatuor cognoscit̄ & oñdit̄. Via Generatiōis. Nutritiōis Familiaris allocutiōis Et uitalis habitationis.

Hic q̄ttuor mōis oñdo tibi inimitatē tui eē i xpo. Nā i generatiōe tuū eē ex gēitonibus ē ex eo quod ē eis supfluo: proli at necessariū. Isto mō uerius te genuit xps q̄ pī tuus. Nā pī tuus genuit te ex suo semine quod ē i eo ex supfluo nutritiōi ad minus secūdū partē: sed xps nō genuit te ex suo superfluo: sed ex toto semetipso: q̄ ex morte eius i qua seipsū totū dedit: generatus in esse grē xpianus factus es: dicēte paulo. Quicūq̄ baptizati estis i xpo iēsu in morte eius baptizati estis. Et ad Colo. Cōsepulti estis xpo p baptismū eius i morte. Et iterū Quicūq̄ baptizati estis: christum induistis. Et. ii. ad Corinth. v. Xps p oibus mortuus ē: ut q̄ uiuūt iā nō sibi uiuāt: sed ei q̄ p oibus mortuus ē. Vides ergo q̄ ex toto xpo nō ex eius supfluo generatis i baptismo. Si at totus xps i te trāsīt ut sis xpianus: ergo pfectus xpianus i eē grē ē uere xps. Obluiscere igit̄ uilitatē illius eē quod i parētibus accepisti: & trāsīt i illud diuinū eē quod i xpo meruisti. im mo uerius xps tibi meruit. Secūda uia ē ex nutritiōe: qm̄ ex eisdem sumus ex qbus nutrimur. unde q̄ de terrenis nutrit̄ nrm eē: cōcludit̄ q̄ de terra sumus. Sed nota q̄ postq̄ xps i baptismo te genuit: nutrire te uoluit: & uere de illo te nutrit: & nō de alio de quo te genuit: q̄ de ipso te nutrit. Ego inqt̄ sū panis uiuus q̄ de celo descēdi: ad nutritiōē f. illud quod genuit: q̄ caro mea uere ē cibus: & sanguis meus uere ē potus. loā. vi. O q̄tū ē hec cogitare. nā ut dictū ē tū i baptismo p grām generans nō

uus xps. Ita in altaris sacrificio reficeris & crescis nō uis xps: ut cibus uere cōueniat grē. O aia deuota plōga tibi istū gustū xpi cōuiuui: & crescas magnus xps: sicut peccatores plōgat iniquitatē sibi & fuit magnus diabolus. Quod ut in te nō sit gusta & uide q̄ suauis est xps. nā dicit de sui cibi suauitate: Quā edūt me adhuc esuriēt: Et q̄ bibūt me adhuc sitiēt.

Ex t̄tia uia. s. ex familiari allocutiōe cognoscis genus tuū: q̄ alias nescires q̄s eēs ul̄ unde esses nisi crederes aliis: q̄ sepe sūt mēdaces. Isti dicūt tibi. s. pī filius meus es tu: & mī. ego gēui te. Et alii laſales: tantū attines mihi: & eis credis. Crede ergo ueritati xpo q̄ nec fallit nec fallit̄. Et licet i familiaribus locutionibus xps noiet se tibi oī mō parētele & amicitie nūc pīem: nūc matrē: filiū: frēm: sororē: amīcū: spōsū regē: dominū: thesaurū tuū: & multis talibus. attēde tñ ubi supius pfectis loq̄t̄: q̄tū plus q̄ predicta oīa. sonet inestimabili cū dicit. Ego sum uitis uera & uos palmites. loānis. xv. Et nota que differētia ē iter uirū & palmitē: & q̄ta itimitas utriusq̄: & uidebis clare q̄ xps dicit tibi q̄ ipse est magnus xps: & tu es paruus xps i ipso uiuēs & isertus & ab ipso abscisus cōburēdus. Itē dicit Mat. xiii. Simile factū ē regnū celoꝝ: fermēto quod acceptum mulier abscondit i fanne satis tribus donec fermētatur ē totū. Ista mulier ē dīna scriptura. tria fata sūt tres populi. s. hebrei: greci: & latini. cōparādo ad totam ecclesiā quā ipse quo ad electos totā se conuertit. Cōparādo uero ad quālibet animā: tria fata sunt tres potētie aie: siue tres modi uite i hoīe. s. rōnabilis: sēsibilis: & uegetabil. Ipa xpi psona icarnata hic ab ipso uocat̄ fermētū quod i hoīe mittit̄ qm̄ per baptismū regenerat̄. Et si tu dimittas eum facere istud bñdictū fermētū totū te uult fermētare: ut sicut tu fuisti aīal de t̄ra t̄renus: sic fias xps spūal de celo celestis. Mō naturā fermēti nota i pasta: q̄ calor fermēti totā pastā sic i naturā suā cōuertit ut tota dici possit & uer̄ sit fermētū: q̄ de qlibet p̄tici a illius paste pōt fieri fermētū ad aliā pastā fermētādā. Nescio quod aliud i similitudibus corpaliibus exp̄ssi us possit dici ad oñdēdū quō tu totus trāsīs i xpm & ipse ē tu si uere diligis eū p amorē extaticū ut a teipso trāsēas in ipsū. Quā familiarit̄ & exp̄se loquat̄ de uniōe nri ad ipsū: & ipsius ad nos lege sermonē diei iouis post cenā. lo. xiiii. caplo. & ultra & si spūs scūs te duxerit ad itellectum xpi i illo sermone uere amor ipsius i te erit extaticus siue extasim faciēs sic supra i auctoritate dionysii: audisti de paulo. De q̄rta uia. s. de hitatiōe attēde q̄ q̄a sumus de t̄ra: iō i t̄ra salubrit̄ hitamus. nā i aq̄ submergimur i aere suspendimur: i igne cōburimur. i sola t̄ra naturalr uiuimus: & q̄re? q̄a de t̄ra sumus. Sic atēde aīa q̄ q̄a a xpo. es gēita: & de xpo nutrita: & suis itimis locutionibus te esse xpm doct̄a: i solo iēsu hita: q̄a ē t̄ra cui bñdixit dñs q̄ dat fructū cētesimū. Sic ergo req̄stua & portio tua i xpo: & dic. Hec req̄es mea i sēcl̄ m̄ seculi. hic habitabo quoniā elegi eā. Sicut ergo uiuis naturalit̄ nō i igne: nō i aqua nō i aere: sed i illis peris: sic si nō uis spiritualit̄ mori nō

sit habitatio tua & cogitatio in aqua lasciuie: non
 i aere ul' fumo supbie: n' i igne ardētis auaricie: sed
 i fra pmissiois optia: q' lacte & melle manat & cū
 d'is generis fructibus. Hec ē igit' gnatio eius uita
 & cōuersatio: suscepta passio: mors: sepul'ra: & ad i
 feros descēso: resurrectō & ascēso: & p spm scm i ec
 clesia plebis mltiplicatō. In qbus meditādo erit sēp
 i xpo tua secuta hitatio. Et cogitare de istis i qbus
 solū ē rēptio tua ē scsus cōsumatus: ut possis dice
 re cū ppha Meditatio cordis mei i cōspcū tuo sēp:
 dñe adiutor meus & rēptor meus. Ad hāc ut scā
 as te p amorē a xpo gēitū nutritū & iformatū: & ut
 sēp possis hitare i xpo: ppositus ē libellus iste: Quē
 sū uis te xpm scire: iugit' cogita cor tuū tenere fixū
 & hitare i aliquo ramo huius arboris uite crucifixe
 iesu. Et pmitto tibi p uerissimā lucē fidei xpīae: q'
 nihil gratius potes facere p'ri & filio & spū scō: q' i
 ipso bñdcō iesu deo hoie totū expēdere tps tuū. Et
 fac de eo unū myrthe fasciculū q' sēp int' ubera tua
 cōmoret. Et sicut patet i ifra scriptis uersicul: q' plē
 ns sunt digesti i tractatu libri: q' i isto breui epita
 phio & māualī libello totus decursus oim creatore
 a iesu icipit: p iesū trāsīt & i bñdcō iesu finit tāq' in
 illū q' de se diē Ap. i. & ult. Ego alpha & o. pncipiū
 & finis. Et iō de isto bñdcō iesu toto facio tibi unā
 arborē imagiatiuā: cuius radix ē etna & tpalis origo.
 i pmo li. q' durat a pncipio usq' ad illū uersiculū
 ihs formis p'no. Stipes & erectō huius arboris du
 rat a pdcō uersū usq' ad illū uer. Iesus pconē audiēs
 Et ē scds liber. Ramificatō huius arboris icipit a ba
 ptismo xpi p totū decursū uite & p'dicatōis eius: usq'
 q' ad illū uersū. Iesus ūguētis redolēs. Et ē tris li b.
 Reductō huius arboris i cōi & i arboris sūmitatē ē
 de xpi exitu de hoc mūdo p passionē & mortē: &
 de ipius gl'ificatōe: & i resurrectōe: ascēso: & sps scī
 missioe: & gl'iose uirgis assūptōe. Et icipit ab ultio
 aduētū ihu i bethania. lo. xii. & a die palmarū i illo
 uersū. Ihs affello latus. Et finit in illo uersiculo: Ihs
 fons reseruat. Et ē qrtus liber. Post plēntum
 arboris ē. v. ps: siue qntus liber de fructu huius ar
 boris q' ē i p'pagatōe eccl'ie i q' xps i suis membris
 mltiplicat' & icipit ab illo uersū. Ihs plē mltiplicās
 Et finit post diē iudicii i etna gl'ia i ult. uersū. q' est:
 Ihs finis optatus. Si igit' i p'dcis cor tuū bñ & ple
 ne occupaueris potis dicere cū paulo. Viuo ergo: iā
 n' ego. i. nō sū i me: sed i xpo: & q' nūc uiuo i carne
 i ocul' mūdi: i fide uiuo filii dei. Si at' deus dederit ti
 bi grām i his occupādi cor tuū & nō i uanū grām
 dei recepis felix tu q' cū eodē ap'lo letāt' dices: Nō
 abiicio grām dei. Vnū aut' hic notat': q' q' p ex
 eritiū huiusmōi studii total' r' trāsformans: i xpm sa
 thanas hoc sūme odiēs tibi tēdet i fidiās: ut cū acci
 dia & tedio sepe icipias huiusmōi uersiculos rumi
 nare. Sed hoc p certo cognoscas: q' licet ex nra ifir
 mitate ad bonū: aln' cū tristitia & tedio icēpiss' pmit
 to tibi q' si te uincas & cōriues: tristitia tua uertet' i
 gaudiū: ill' sapie. vi. dñte ihu d' se ipō q' ē sapia p'if
 cogitat' d' illa scsus cōsumat': & q' uigilauerit p illā
 eto erit securus qm dignos seipa circut q'res etiā i

uis suis ondet se illis hilarit' & i oi prudētia occurret
 illis. Quattuor at' pmi uersicli q' icipiūt. O crux
 frutex saluificus toties pnt' repeti: quoties i medio
 alioz uersiculoz sētes gustū sup oia desiderande
 crucis: ut possis dicere cū spōsa i caticis iebriata amo
 re spōsi. Sub umbra illius quē desiderauerā sedi &
 fructus eius dulcis gutturi meo. q' tibi & mihi cō
 cedat bñdcūs fructus uirgis gloriose iesus. Amen.

Explicit plogus secundus. Incipit liber primus.

Iesus ex patre genitus. Capitulū primū

Vm ihm audis ex pie gēitū. s. omnipotēte
 deo etno: & ipse deus oipotēs & etnus sit
 caue ne mētis tue oculis aliqd carnalis cō
 tagiois occurrat: qn potius colūbino & aqlino itūi
 tu simpl'r crede: ac pspicaci' cōtēplare: q' i illa sup
 sūma sup'isnita & sup'ieffabili dinitate ē unitas cēn
 tie & sube: & trinitas psonaz & suppositioz: q' p
 sone his noibus p'p'is exp'mūt: p'ri: filius sps scūs
 quaz p'ma a nullo ē. s. p'ri. scda a sola p'ma p genera
 tionē. s. filius. tertia a p'ma & scda p inspirationē siue
 p'cessionē. s. spūs scūs. Ita q' trinitas p'sonaz n' exclu
 dit ab essetia dīna sūmā unitatē: simplicitatē: imēsi
 tatem: etnitatē: incōmutabilitatē: & etiā p'atē: qn
 potius icludit sūmā fecūditatē: charitatē: libertatē:
 equalitatē: germanitatē: cōformitatē: & isepabilita
 tē. Et iō potes uidere si subleuaris & illūinaris fide
 q' ad sūmā nobilitatē istius bñdcē & sup'ieffabilis
 dīne nature p'riet ipsā credere & cōfiteri & i tribus
 p'sois p'dcis eē unā & idiuisibilē essētā: & ip'as tres
 p'sonas sibi eē coetnas & coequales. Licet at' sim
 pliciter istud oporteat credere & cōfiteri: tñ script'a
 dīna q' ē fundamētū huius fidei: satis te nisi sis ce
 cus ad huius rei itelligentiā manuducit. Dictat
 n. de deo sc'iedū eē altissime & piissime. Et huic et
 recordat oē lumē create nat'e. Nō at' sc'ires altissime
 si nō crederes q' deus se sūme posset cōicare: rema
 nēte eēntie unitate. Nō sc'ires piissime si crederes
 q' deus posset & nollet. Iōq' ut altissime & piissime
 sc'etas dic' deū se sūme cōicare eēntia' r' habēdo dile
 ctū & cōdilectū: ac p hoc deū trinū & unū. Decet
 etiā i sūmo pncipio eo ipō quo sūmū ē q' sit p'fct'
 simū: & iō se p'fctissime pōt cōicare. Decet et' coipso
 quo p'mū ē q' sit simplicissimū & i cōicatione idi
 uisionē oimodā seruare. Et iō salua unitate nature:
 st illi mōi emanādi p'fct'e. Modi aut' emanādi p'f
 ct'e st tm duo. s. p modū nat'e: & uolūtatis. p'mus ē
 generatō: scūdul' spiratō siue p'cessio. Et iō hi duo
 mōi st i dīnis. Et q' i duabz emanatōibus s'bstātifi
 cis necesse ē duas emanā' p'sōas: necesse ē et' pōere
 p'sonā p'mā p'mo pducētē ab alio n' emanā': ne sit i
 ifinitū abire. & iō st ibi tm tres p'sōe. Et q' a cuilibet
 emanatōi m'det duplex hitudo relatiua: ideo sunt
 ibi quattuor relationes. s. p'fnitas: filiatio: cōis spira
 tio: & p'cessio. Et quia p has hitudies inotescūt nō
 bis dīne p'sone: iō iste quattuor relatōes uocat' etiā
 notiones: quasi p'sonaz notificatiōes. Quia uero
 p'sona p'ris i qua ē p'ma rō pducendi inotescit etiā
 nobis p hoc q' nō pducit: quia hoc ē nobilitatis i
 ideo ipsā quinta notio addit siue notificatiō ad p'

dictas quattuor relationes. scilicet innascibilitas: que licet sit notio quia notificat ipsam personam patris per modum negationis: quia non ab alio: tamen ex consequenti eum manifestat per modum positionis: quia ponit in eo. scilicet tale plenitudinem. Et non ipso quo illa persona ab alio non habet fontalem plenitudinem: ut sit attendere principium utriusque modi emanandi predicti: licet in quo illo modo sit notio: non tamen dicitur ratio eo modo quo predictae quattuor quia directe non refert personam patris ad filium & spiritum sanctum. Ista igitur persona patris propriissime dicitur pater: quia cum prima ratio emanandi sit per modum nature: completissime denominatur ab illa proprietate que dicitur actu completissimum generationis filii. Et ideo proprietatis personalis patris est paternitas: unde beatus in cognitione divinitatis iesu dicitur: Iesus ex parte genitus. Quia uero emanatio per modum nature est plena ratio assimilationis geniti ad generantem: ideo persona emanans per istum modum dicitur imago: uerbum & filius. Imago nominatur illam personam filii ut similitudinem expressam: uerbum ut similitudinem expressiuam & spiritualissimam. Filius ut similitudinem hypostaticam siue personalem. Rursus imago nominatur filium ut similitudinem per omnia patri conformem & eo equalē: Verbum ut similitudinem intellectuale & sapientiale. Filius ut similitudinem coequalē consubstantiale & consequentiale. Et sic potes uidere quod ista tria sunt propriae sedes personae: scilicet imago: uerbum & filius. Sunt autem alia propria: sicut splendor: lumen: radius: sapientia: & multa alia huiusmodi. Considerare ergo iesum dilectum tuum que ab eterna illa luce fecundissima similitudine ac simplicissima: fulgentissima & summe arcana natura coeternus & coequalis & consubstantialis splendor exoritur: qui est ueritas & sapientia generantis. cap. ii.

Vius igitur summus ueritatis que in se est summa
h oium ueritatum certitudo euidenter claret ex pura acceptioe termino: eo modo quo catholica fides ponit in deo generationem & processionem: ac per hoc personae subtilissimam trinitatem in diuine substantie unitate. Nam omnia sophistica appetitum rationum que humana ceccitas contra hanc ueritatem eternam semetipsam palogizans do confingit: procedit ex conditioibus defectibus quas in generationibus & processionibus creatis continue expiuntur: a quibus se nescit excutere propriis fatalitatibus inuoluta: dum ad diuinam uirtutem nititur contemplatione rationis assurgere: a quibus omnibus immaculata fides per spiritum iesu in fidelium corde diffusa: plene est libera. Et dare uidetur quod licet non possit apprehendere inaccessibile lumen ueritatis diuine: per illud tamen quod de incomprehensibili sibi imittitur: fugat perfectum totum nubilum rationis contrarie. Que duo mens deuota a fidei luce dare speculat in omni claritate diuina: ut se a creato intellectu ex seipso inattingibile cernat & tamen contentum apto intellectu sophisma: ipsam contingeret posse dare cognoscat. Et hoc est secundum doctrinam principis apostolorum patrum esse reddere rationem de ea que in nobis est fide & spe. Non. scilicet ratione humana que in multis est ceca: uelle omnia fidei documenta probare: sed mere fidei ueritate que de deo summo est ex firmitate ipsius intellectus uires excutere & eius acie obstruere: & eo ipso magis esse unam quo magis hoc facit. Et ne sibi ipsi sapiens esse uideatur contra summum lumen humana stoliditas falsas rationes adducens ipsas ex pura & debita acceptioe termi-

no: quos spiritus sanctus in ipsis articulis explanandis composit: tam ex plenitudine lumine effugare. Et hoc est indiget altitudinem catholice sub pedibus iesu christi & esse doctum fidei diuine magnam. Iesus spirator natus. ca. iii.

Tamen intelligas quomodo iesus tuus dei filius a parte uirtutis spiratiua accepit ut similitudinem cum parte spiratione communi spiritum sanctum: intelligas quod diuina natura fecundissima in se in qualibet persona est plenissima & completa tota. Sed secundum illud modum emanandi secundum quem persona est producta nullo modo potest persona producere: quia uel producat seipsum quod nullo modo est intelligibile: uel sequatur quod ipsa persona esset in se imperfecta: quia si totum esse personale quod potest per illam emanationem haberi non esset in se: quod est impossibile in diuinitate: unde ex perfectione persone producte est quod per eundem modum emanandi per quem illa persona procedit: nulla alia possit persona produci. Ex perfectione. nam filii est quod non possint esse partes filii in trinitate: quia quicquid potest ibi per generationem produci totum in persona filii per generationem est generatum: ita quod si diceretur duo filii in diuinitate uel utique esset ipse: uel idem esset bis genitus: quod est inconueniens dicere. Quia ergo persona patris a nullo est ideo diuina natura in parte est cum plenissima fecunditate respectu utriusque modi emanandi: ideo per se est spirans & generans. quia uero secundum rationem intelligendi emanatio secundum modum nature: procedit emanationem secundum modum uoluntatis: ideo in filio que procedit per modum nature est ipsa diuina natura cum illa eadem fecunditate ad spirandum spiritum sanctum: cum que est in parte. Et ideo sicut filius diuinam naturam accipit in idepitate: ita ipsam accipit secundam respectu spirationis spiritus sancti. Et sic accipit uirtutem spiratiua a parte naturae de parte. Et licet pater & filius rationabiliter & proprie unum sint principium spiratiuum spiritus sancti: non tamen dici possunt unus spirator: quia principium spiratiuum dicitur fecunditate nature respectu modi spirandi & unum & eadem in parte & filio: licet in parte a nullo sit: & in filio per generationem coicet: unus uero spirator dicitur unitate personae: quod falsum est. quia licet pater & filius in communi spiratione sint unum principium: non tamen se una persona: quod tamen importaret si masculine dicerentur unus spirator.

Quia uero in spiritu sancto est completissime diuina natura per processionem que supponit generationem iam factam: hic est quod spiritus sanctus non generat nec spirat. Et si intelligatur in ueritatis lumine: appetit quod sicut perfectio in parte est generat & spirare: ita in filio perfectionis est generare non posse: tamen non esset perfectio in eo non posse spirare. Imo magis defectus: quia cum emanatio filii non supponat emanationem spiritus sancti ut iam facta: imperfecta esset diuina natura in eo nisi esset cum fecunditate spiratiua. Et quia diuina natura in nullo potest esse imperfecta. ideo sequitur quod si non est ibi. scilicet filio cum fecunditate spiratiua: nullo modo est ibi. Propter quod appetit quod ipsa blasphemia in deum filium est dicere spiritum sanctum ab eo non procedere sicut a parte: quia idem est dicere ac si diceretur: ipsum filium deum non esse. Et licet greci non intendant tantum malum dicere: potes tamen uidere quod & quantum hoc dictum est ipsissimum: ex eo quod expressse dicunt spiritum sanctum non procedere a filio: unde piculissimum est in ista beatissima trinitate errare: quia id quod in superficie uidetur modicum diligenter exaiatum apparet errorem esse maximum impium & blasphemum.

Potes etiam uidere quod non est imperfectionis in spiritu

scō q̄ nō spiret aliū sp̄m sc̄m: uel q̄ nō generet filiū
 imo id spectat ad nobilitatē sp̄s sc̄i secundū mo-
 dū secundū quē emanat: nullā p̄sonā posse p̄duce-
 re: sicut ad nobilitatē p̄ris secundū rōnem sue inasci-
 bilitatis generare filiū & simul cū eo spirare sp̄m
 sc̄m: ac p̄ hoc sequit̄ q̄ tres p̄sone dīne eque nobi-
 les & eque p̄fecte sunt. Potes etiā uidere q̄ sp̄s
 sc̄us non p̄cedit plenius nec p̄fectius a p̄re q̄ a filio
 sed eque plene & eque p̄fecte: quia p̄cedit ab eis se-
 cundū unā & candē fecunditatē uirtutis spiratiue.
 Quia uero filius totū suū esse & ipsam uirtutē spi-
 ratiuā habet a p̄re: p̄ uero a nullo h̄et: ideo potest
 cōcedi & debet q̄ principalius & p̄p̄us p̄cedit a p̄-
 tre: ita t̄n q̄ per hoc nulla sequalitas aut diuersibili-
 tas in spiratiua uirtute quolibet ponat̄ uel intelli-
 gat̄ in ipsis. Licet aut̄ secundū q̄ sp̄s sc̄ctus dī
 a sp̄ualitate sit nomē cōe triū p̄sonarū: sc̄dm quē mo-
 dū dī lo. v. Sp̄s est deus. Secundū t̄n q̄ sp̄s sc̄us
 dī a spiratiōe passiuā est: p̄p̄rie nomē p̄sone sp̄s sc̄-
 cti. Donū uero noiāt ip̄sū sp̄m sc̄m hitualr̄ quia p̄-
 cedit ut dōabilis. Datū aut̄ noiāt eū ut actu datur
 creature p̄ sc̄ificationis b̄ficiū. Caritas siue nexū
 uel amor noiāt sp̄m sc̄m ut datū uolūtariū: precipu-
 umq̄ multū & hypostaticū. Dicit̄ aut̄ sp̄s sc̄ctus
 dari p̄ grām gratū facientē: quia p̄ ipsam inhabitat
 aiām: & licet appropriet̄ sp̄i sc̄cto qui ē opus sū-
 me bonitatis: t̄n una sc̄ificatione & hitatione dī h̄i-
 tare & sc̄ificare aiām p̄r & filius: & spiritus sc̄ctus.
 Quo ad gratias aut̄m gratis datas dī sp̄s sc̄ctus
 dari: quia in ipsis appet̄ sp̄s sc̄i influxus & ab ip̄so
 sunt: licet nō sequat̄ semp in h̄ente talia dona hita-
 tio sp̄s sc̄cti: nec gratificatio eius qui h̄et: quia se-
 pe talia dona dant̄ reprobis p̄pter cōem utilitatē
 cōpōris electorū. Dicitur etiā ip̄se sp̄s sc̄ctus p̄ady-
 tus: q̄a cōsolatur m̄tes fidelium. Fōs uiuus: q̄a n̄rām
 extinguit siccitatē. Ignis: quia n̄rām inflāmat frigi-
 ditatē. Dicit̄ etiā sp̄ualis unctō: quia n̄rām ungit
 & dulcorat̄ ideuotā multipliciter uolūtātē. Et quia
 ista sunt dei donā i nobis ex magno amore siue bo-
 nitatis ad nōs n̄rām uoluntātē sibi cōnectētia: ideo
 appropriatur sp̄i sc̄o qui p̄cedit a p̄re & filio ut do-
 nū & nexū amboꝝ p̄ uia liberalis amoris. Et sic i-
 telligas q̄ oīa appropriata siue attributa semp con-
 ueniūt cum p̄p̄rietatibus p̄sonarū. Ad intelligē-
 dum aut̄ altitudinē diuinitatis iēsu debes intellige-
 re q̄ oīs nobilitas p̄fectio & optimitas debet diui-
 nitati attribui: que uidelicet sūt nobilitas simplicif
 & extra genus: quia aliqd ē nobilitas in aliquo ge-
 nere creature: quod nō est nobilitas simpliciter: &
 ideo sc̄dm regulā Anselmi: oē illud quod melius ē
 esse ipsum: q̄ nō ipsum est deo attribuēdū. Et hoc
 ualde b̄n̄ deducit Aug. v. de trinitate ca. iiii. ubi oñ-
 dit q̄ altitudo diuini esse & nobilitas i oī creatura
 est scripta: dicens. sic. Nec enī diuino: libtoꝝ t̄n̄ au-
 thoritas deū esse predicat: sed oīs que nos circūstat
 creatura ad quā nos ēt̄ prinemus. Vniuersa enī re-
 rū natura p̄clamat se h̄re p̄stantissimū conditorē
 qui nobis m̄tem & rōnem dedit: qua uiuētia nō

uiuentibus: iēsu predita nō sentientibus: intelligē-
 tia nō intelligētibus: imortalia mortalibus: impo-
 tentibus potentia: iniustus iusta: speciosa deformi-
 bus: bona malis: incorruptibilia corruptibilibus: i-
 mutabilia mutabilibus: inuisibilia uisibilibus: in-
 corporalia corporalibus: btā miseris p̄ferēda iudi-
 camus. Ac p̄ hoc quāto rebus creatis creatorē: sine
 dubitatōe p̄ponimus: oportet ut credamus eū &
 sūme uiuere: & cūcta sc̄ire ac itelligere: & mori &
 corrip̄i: mutariq̄ nō posse: nec corpus esse: sed sp̄m
 potētissimū: iustissimū: speciosissimū: optimissimū
 bt̄tissimūq̄ fateamur. hec Aug. In his. xii. icludūt
 altissime nobilitates dīni eē ut ip̄e Aug. plene dedu-
 cit. Et istas. xii. nobilitates deducit ad ista tria. sc̄eter-
 nitatē: sapientiā & bonitatē uel bt̄itudinē: & ista
 tria reducit ad unū. sc̄. sapiam: in qua includūt̄ m̄s
 generas uerbū: p̄les: & amor utruq̄ cōnectens: in
 quibus fides dicit̄ bt̄tissimā consistere trinitatem.

Et qm̄ sūma sapia ponit trinitatē: ponit nihilo-
 minus oēs prius hitas nobilissimas cōditōes: ideo
 necesse est nobilitates p̄dictas diuini esse simul sta-
 re cū bt̄tissima trinitatē. Et quia qui cognoscit unā
 p̄sonā oēs cognoscit: cū una triū sit cognitio: dicē-
 te iēsu lo. xv. Qui uidet me uidet & p̄rem meū. Iō
 ut tibi possim aliql̄iter ostendere fidē tuā: imo dñi
 n̄r̄ iēsu xp̄i: & te p̄ cōtēplationē manuducēdo sub-
 leuare: de tota bt̄tissima trinitate modicū tibi licet i-
 perfecte dixi: ut aliquāliter capias quod dī in duo-
 bus primis uersiculis: Iesus ex p̄re gēitus: Iesus spi-
 rator natus. Ip̄se enī natus de p̄re p̄ cōmunem fe-
 cunditatē p̄ris & filii spiratiōe actiua sp̄m sc̄m spirat
 sicut & pater. De articulis fidei. cap. iiii.

Ntendo aut̄ ubi est articulus fidei errores
 contrarios exp̄mēdo cōfūdere aliquo uer-
 bo scripture sacre. Circa materiā aut̄m tri-
 nitatis sunt duo articuli: secundū unū modū distin-
 guēdi. unus est de essentie unitate secundū illud De-
 uteronomii. vi. Audi isrl̄: dñs deus tuus deus unus
 est. Circa quē articulū plures errores euitandi occur-
 rūt. Primo quidē gentilū siue paganorū ponentiū
 plures deos. Cōtra quos dī. Exo. xx. Nō habebis
 deos alienos corā me. Secundus error est māicheo-
 rū ponentiū dñō p̄ncipia: unū a quo sunt oīa bona:
 aliud a quo sunt oīa mala. Contra quos dī. Iſa. xlv.
 Ego dominus & non est alter: formans lucem &
 creans tenebras: faciēs pacē & creans malum: ego
 dominus faciens oīa hec. dī aut̄ deus creare malū
 quia sc̄dm suā iustitiā infligit malū pene: cū esse cō-
 spicit in sua creatura malum culpe: quod solū p̄ce-
 dit a defectu uolūtatis create deo p̄mittēte & ip̄so
 malo pene bene utēte. Tertius error ē atropomor-
 phitaḡ ponentiū quidē unū deū: sed dicentiū eum
 esse corporeū ad modū corporis humani formatū
 Contra quos dī loā iiii. Spiritus ē deus. Et isaie. xl.
 Cui similit̄ fecistis deū? aut quā imaginē ponetis
 ei? Quartus est error epicureorū dñtiū deū non
 h̄ere sc̄iam neq̄ p̄uidētiam de rebus hūanis. Cō-
 tra quos dī. i. Pe. ult. Omnē sollicitudinē uestra p̄-

licientes in eū: qm̄ ipsi cura est de uobis. Et iesus ait: Capilli capitis ur̄i omnes numerati sūt Matth. x.

Quintus est error quorūda gentiliū paganorū philosophorū: dicentū deū nō esse omnipotētē: sed solū q̄ ea pōt que naturaliter sunt: & q̄ necessario facit q̄cūq̄ agit. Contra quos dī i psalmo .xlii. Oia quecūq̄ uoluit dominus fecit. Omnes hi errores uel derogant unitati essentie: uel nobilitati diuini esse: unde contra oēs ponitur in simbolo. Credo in unum deū p̄rem omnipotētē. Et est primus articulus. Secundus articulus est. q̄ tres sunt p̄sōe diuine in una essentia: scdm̄ illud. Io. ult. Tres sūt q̄ testimoniū dant in celo: pater uerbū & spūs sc̄s: & hi tres unū sunt. Cōtra quē articulū sunt plures errores. Primus est sabellii ponentis unā essentiam in deo & negātis p̄sōarū pluralitatē. d. q̄ una p̄sōa q̄nq̄ dī p̄r: q̄nq̄ filius: q̄nq̄ spūs sc̄s. Secundus error ē Arrii ponētis tres p̄sōas: sed negātis essentie unitatē. d. filiū esse alterius substantie a p̄re: & esse creaturā & minorē p̄re & nō eiequalē: & q̄ incipit esse postq̄ non fuerat: contra hos duos errores dicit iesus. Io. iiii. Ego & p̄r unū sumus. Quia ut dicit Aug. In eo q̄ dicit: unū. liberat te ab Arrio: q̄ dicit: sumus. pluraliter illud te liberat a Sabellio.

Tertius error est Eunomii ponentis filium dissimilem p̄ri. Contra quē dī ad Colo. i. Qui est imago dei inuisibilis. Quartus error est Macedoniū ponētis sp̄m̄ sc̄m̄ esse creaturā. Cōtra quē dī. i. ad Corin. iiii. Dñs aut̄ spūs ē. Quintus error ē grecorū dicentū sp̄m̄ sc̄m̄ p̄cedere a p̄re & nō a filio. Cōtra quos dī Io. ix. Paradytus aut̄ spūs sc̄s: quē mittet p̄r in noīe meo. quia eū mittit p̄r tāq̄ sp̄m̄ filii & a filio p̄cedētē: iō dī Io. xvi. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet. Contra oēs hos errores dī in simbolo. Credo i unū deū p̄rem. & seq̄t: & i filiū eius dñm̄ n̄m̄ iesū xp̄m̄ gēitū. n̄ factū: cōsubstantialē p̄ri: & ultra seq̄t: & i sp̄m̄ sc̄m̄ dñm̄ & uiuificantē: qui ex p̄re filioq̄ p̄cedit. Preter autē predictos duos articulos sunt alii quattuor articuli diuinitatis q̄ p̄tinet ad effectus diuine uenitatis: quorū p̄mus qui est tertius p̄tinet ad creationē reū in esse nature & de hoc i sequētī cap̄o uidebit: Quartus p̄tinet ad effectū gr̄e p̄ quā iustificamur a deo: & de hoc uidebit̄ ifra: Iesus spirās afflans: Quintus est de resurrectione mortuorū: de quo ifra libro. v. Iesus testis ueridicus. Sextus p̄tinet ad ultimos effectus diuinitatis qui sūt remuneratio bonorū: & punitio malorū de quo lib. v. Iesus uictor magnificus Et sic habes sex articulos diuinitatis. Alii uero qui septimum circa fidem diuinitatis assignant: sic eos distinguunt: ut

Primus sit de essentie unitate

Secundus de persona patris

Tertius de persona filii

Quartus de persona spiritus sancti

Quintus de effectu creationis

Sextus de effectu iustificationis

Septimus de effectu remunerationis

In quo cōprehēdit̄ resurrectionē. & uitā eternā Et sic de p̄dictis sex articulis unum diuiditur in tres: quintum uero & sextum compigunt in unū. Ex quo fiunt secundū eos articuli septē. Nec refert quantum ad unitatē seu ueritatē si dei aut erroꝝ uitationē qualiter distinguantur. Articulos autē qui p̄tinent ad humanitatē christi quere in capitulo: Iesus maria natus. Iesus creator indytus. cap. v.

Tēde aīa quantus est iste tuus dilectus iesus qui sicut est uere dei filius ita omnium creator est totaliter p̄ductiuus: uniuersitalis enim machine mundialis ab ipso dilecto iesu dei filio simul cum patre & spū sancto p̄ducta est ex tēpore in esse de nouo: ab his tribus tāq̄ ab uno p̄ncipio primo solo & sūmo: cuius potētia licet sit imensa: disponit tamē oia in certo numero pondere & mensura. Et hec generaliter intelligenda sunt circa eorū p̄ductionē: ex quibus ueritas colitur & error repudiatur. Per hoc enim q̄ dī: ex tēpore, excluditur error ponentium mundū eternū. Error autē est antique stoliditatis philosophorū: & noue philosophantiū modernorū: siue ponat̄ mundus eternus: siue ponat̄ q̄ potuerit esse eternus. Nō enim est ponere aliquid factum uel creatū factori suo esse coeternū. Sicut Aug. expresse asserit. xii. de ci. dei. Et uide exemplū quod adducit ipse de pede & uestigio in. x. c. Non est rō Aug. sed quedā fuga platōicorū quā Aug. non approbat: & licet ibi nō reprobetur expresse: reprobatur tñ in asserēdo contrariū in. xii. li. capi. xvi. ubi licet dicat se cognoscere que secula fuerint ante generationis humane iustificationem: tñ dubitat asserere non oīno creature creatorem esse coeternum. Nec ualet si exponat̄: q̄ habeant durationem creature sine inicio sine fine: nō tamen habent esse suū simul inuariabiliter sicut habet creator: ac p̄ hoc nō erit ei coeterna. quia si quis mentē Aug. inspiciat nullo modo itendit sic dicere: sed potius quantūcūq̄ dicatur q̄ antiqua fuerit creatura q̄ nullo mō pōt dici: non hēre durationis iniciū: esto etiam q̄ dicatur fuisse semper & omni tempore: quia hoc solum dicitur q̄ nunq̄ fuit tempus uel mensura creata nisi fuerit creatura hoc autem. s. non posse creaturā fieri sine durationis iniciū non dicit defectū potentie creatoris: sed dicit excessū quia. s. tante est immensitatis q̄ nullo modo potest sibi creatura coequari. Sicut non est defectus potentie creatoris q̄ non potest facere infinita: unde sicut nec infinitas potest fieri sic nec infinita duratio: quia nullius rationis nature & nobilitatis & ifinitatis creatura capabilis ē: sicut nec diuinitatis: unde solus deus est & esse potest sine durationis inicio: sicut & sine creato termino. Exemplū autem platōicorū non ualet: sed impossibile pponitur ubi faciens agit de materia diuersā a se naturā: ubi aut̄ p̄ducēs & p̄ductū habent eādē naturam simplicem & indiuisibilem & inuariabilem: impossibile est eam non esse coeternam: sicut sana fides dicit & tenet de diuinis personis

in trinitate. Regrediendo uero ad principia: per hoc quod dicitur: de nihilo: excluditur error ponentium pluralitatem principiorum: per hoc quod dicitur: solo & sumo. excluditur error ponentiū eternitatis circa materiale principium: per hoc quod dicitur: ab uno principio: excluditur error manicheorum ponentium pluralitatem principiorum: per hoc quod dicitur: solo & sumo. excluditur error ponentiū deum creaturas inferiores produxisse per ministeriū intelligentiā suā siue angelorum. per hoc autem quod addit: in certo numero pondere & mēsurā. ostēditur quod creatura ē effectus trinitatis causatis sub triplici genere. scilicet efficiētis a qua ē increata unitas: modus & mēsurā: Exēplaris a qua ē increata ueritas: species & numerus: Finalis a qua est bonitas: ordo & pondus: que quidem reperiuntur in oībus creaturis tanquam uestigium creatoris: siue corporalibus siue spiritalibus: siue ex utrisque compositis. Corporea uero creatura est sex diebus in esse cōposita seu producta. ita quod in principio ante oīem diē creauit deus celum & terrā. Prima die formata est lux. Secunda firmamentū in medio aquarum factū ē. Tertia separate sunt aque a terra & congregatę in locū unū. Et tribus his diebus facta est distinctio. Quarta celū ornatum luminaribus. Quinta aer & aqua uolatilibus & piscibus. Sexta terra animalibus & hominibus. Et his tribus diebus consistit operis ornatu. Septima requieuit dominus nō a labore nec opere cum nūc usque operet: sed a nouarū specierū condicione: quia oīa fecerat uel in similitudine sicut illa que propagantur: uel in seminali ratione sicut illa que aliis modis introducuntur in esse. Hec autē omnia licet dominus potuerit facere in instāti: maluit tamē per successionē tempore. tum ppter distinctā & clarā representationem potentie sapiētie & bonitatis que ibi plurimū resurgunt: tum etiā ut sicut in p̄ma mūdi cōstitutiōe fieri debebant seminaria operū fiendorum: sic fierent etiā prefigurationes tēporū futurorū: unde in illis septem diebus quasi seminalit̄ processit distinctio oīum tēporum que explicantur p̄ decursū septē etatum. Et hinc est quod sex diebus operū additur septimus quietis: qui dies nō scribitur habere uesperam nō quia non habuit subsequētē noctē: sed ad prefigurandā quietē beatitudinis sēpiterne: que licet hēat principium: semper tamē sine carebit. In productione autem omnium intelligas productionē superiorum spirituum: quia tuus iesus creator est omnium angelorum quos creauit

In essentie simplicitate

In personali distinctione: propter rationem insitā in memoria intelligentia & uoluntate: In arbitrii libertate: ad eligēda bona & reprobāda mala: propter quod ipsi spiritus angelici sunt

Virtuosi in operando

Officiosi in ministrando

Perspicaces in cognoscendo.

Immutabiles post electionē: siue in bono siue in

malo. Horum autem celestium spirituum creatio facta fuit in principio ante omnem diem. Simul enim quattuor sunt creata. scilicet. angeli: celum empyreum: tempus: & materia omnium corporalium. Distinctio uero corporalis nature facta est sex diebus. Itaque omnibus distinctis & ordinatis in speciebus suis: sexta die post omnia factus ē homo tanquam completū omnis corporalis nature: & dominus ceterorū animalium. Factus autē fuit homo cōpletus & perfectus quātum ad animam & corpus ita quod anima ē eius forma: eas uiuēs intelligēs & libertate utēs: forma quidem ens non de seipsa nec de diuina natura: sed a deo de nihilo in esse per creationem educta: uiuens seipsa non uita mortali sed perpetua. Intelligens non tū creaturam sed etiā creatricem essentiam. Ad cuius imaginē facta ē per memoriam intelligentiam & uoluntatem: libertate utens dicitur: quia semper libera est a coactione: a miseria uero & a culpa libera fuit in statu innocentie. licet non in statu nature lapsę. Corpus uero primi hominis sic cōditū fuit & de limo terre formatum: ut tamen esset anime subiectū & suo modo proportionabile quantum ad cōplexionem equalem: quantum ad organizationem pulcherrimam & multiformem: & quantum ad stature rectitudinem. Subiectum autem factum est corpus anime ut esset obtēperans sine rebellione: propagans & propagabile sine libidine. uegetabile sine defectioe & immutabile ab omnimoda corruptione non interueniente morte. Et secundū hoc datus ē sibi locus terrestris paradisi in habitationem tranquillā

Formata est etiam mulier de latere uiri in cōsortium & adiutorium & ad propagationē immaculatam. Datum est etiam lignum uite ad uegetationem continuā ut tandem assumeretur ad immortalitatem perfectā. Datus ē etiā ipsi homini duplex sensus. scilicet interior & exterior: mētis & carnis. Datus ē ei etiam duplex motus. scilicet imperatiuus in uolūte: & executiuus in corpore. Datum est ei etiam duplex lumen. scilicet uisibile & inuisibile. Datum est ei duplex preceptum. scilicet nature & discipline. preceptū nature: Crescite & multiplicamini. preceptū discipline de ligno scientie boni & mali ne comedatis. luxta quod datum ē ei quadruplex adiutorium. scilicet scientie conscientie: gratie: & protectio nis angelice custodie. Ex quibus habuit sufficientiam ut posset in bono stare & proficere: & a malo cauere & declinare. Et sic potes uidere quomodo omnipotens iesus tuus potenter: sapienter: & optime omnia produxit in esse.

Rationes creatiois & errores cap. vi.

Itaque creationem uero & infra: Licet autē creationis ratio omnium sit diuine potentie: sapiētie. et bonitatis manifestatio. propter quod creauit non entia: distinxit creata: ornauit distincta. primū in det potentie: appropate loquēdo: secundū sapiētie: tertiū bonitati. Et creatio fuit ante oīem diē: distinctio in triduo facta ē secundū triplicē

distinctionē nature. Similit̄ & ornatus. Tamē singularit̄ tria refulgēt ī creatiōe rōnalis nature: quā creauit ī tāta altitudine dignitatis: & distinxit ī tāta multiplicitate potētiaz: & ornauit in tāto decore habituū. Fuit. n. maxia potētia tā altū esse creare de nihilo. Maxia sapientia creaturā suo lumie illustrare ad oīa cogno scēda. Maxima bonitas creaturā ordinare ad fruēdū seipso summo bono trino & uno. Ac per hoc pōt pncipalis rō creationis reddi: manifestatio & cōmunicatio sūmi boni: quia natūra boni ē seipsū cōicare. Licet inq̄ hec sit pncipalis rō. tamē cū hac pōt reddi secūda. s. q̄ deus oīa creauit: ut cōueniēti ratione produceretur illa natūra hūana quā deus īfinitus sup̄excellēti dono sue bonitatis sibi itēdebat unire unioē hypostatica & psonali. Et ut illa assūpta natura siue ipse deus & hō iesus hēret decētē cōcōitatū create nature: & oēm creaturā rōnalē in seipso & per seipsū faceret gustare inestimabilē gloriā unionis personalis: & ineffabiles gratias diffūderet in sua mēbra: sicut ipse ineffabiles pro oībus suscepit gratias a sibi unita dei persona. Et ex hoc sequitur tertia rō: ut sic ipsa natura assūpta fidelissimē seruiat: & hōiū diuinitatē: & diuinas operationes excellēter p̄cipiat sic hāc rationalem naturā in angelis & hōibus ipsum deū hominē singularit̄ honorantē: & sibi seruiētē: in quibus ipse deus hō suā perfectionē infūdāt in multitudine numerosa. Principalis ergo natura in tēta a deo eterno fuit: quā predestinauit ad personalem unionē. & cum ipsa sit oīum sūma ī ordinatione gratie: que superat ordinationē nature: ad ipsam deus eternus possēt qui ī oībus pncipatū tenet: & ad eius honorē & gloriā omnia ordinauit: & ex oībus malis & bonis honor accrescit deo hōi iesu xpo. Circa hoc capitulū est articulus quartus de cimus fidei. s. q̄ deus oīa creauit de nihilo ut dictū ē. Contra hūc articulū pmo errauit Democritus & Epicurus ponētēs q̄ nec ipsa materia mundi nec ipsa mūdi cōpositio a deo ē: Sed q̄ mūds ē a casu factus per cōcursū corpore indiuisibiliū q̄ rerum principia extiterunt. Contra quos dicit̄ in psalmo. Verbo domini celi firmati sūt. i. nō a casu sed secūdū rationē eternā. Secūds ē error Platonis & Anaxagore ponētū mundū a deo factum nō ex nihilo sed ex materia preiacenti. Cōtra quos dicit̄ in psalmo: Ipse mandauit: & creata sunt. Tertius error ē Aristotelis ponētis mūdu eternum: cū multis aliis erroribus quibus respersi sunt libri sui: & multos habet sequaces non solum paganos sed et falsos christianos. Contra quē dicitur Gen. primo: In pncipio creauit deus celum & terrā & cęta.

Quartus est error manicheorum ponētū deum creatorem inuisibilem: sed uisibilia a diabolo esse facta. Cōtra quos dicitur ad Hebr. xi. Fide intelligimus aptata esse secula uerbo dei: ut ex inuisibilibus uisibilia fierent. Quintus est error Simonis magi & Menādri sui discipuli: & multoz aliorum hereticorum ipsum sequentium: qui crea-

tionem mundi nō deo sed angelis attribuunt. Cōtra quos loquitur Paulus Act. xvii. Deus qui fecit hūc mūdu & ea q̄ ī ipso sūt & cęta. Sextus error est eorū qui dixerunt deū nō per se gubernare mūdu sed per quedā sibi subiecta. Contra quos dicitur Job: Quem cōstituit alium super terram: aut quē posuit super orbem quem fabricatus est? Contra quos omnes errores dicitur ī simbolo: Credo in unum deum patrem omnipotētem factorem celi & terrę uisibilem omnium & inuisibilem.

Iesus gubernans status. cap. vii.

On solum tuus dilectus iesus omnia creauit in sapientia: sed omnia multa prouidentia & pietate gubernat. Ipse enim prouidentia licet omnia possēt per se gubernare sine adminiculo creaturę: uoluit tamen q̄ superiora influerent in inferiora & nobiliora in minus nobilia: ut sic totus iste mundus cōnexus miris proportionibus sibi iuicē ligaretur: ppter quod celestia influūt ī terrena & elementaria quantū ad distinctiua significationē tēporum: mēsum: dierum: & annorū. Sic enī dicit scriptura: q̄ sūt in tēpora dies & annos. In fluūt etiā quantū ad effectiua productionē rerū generabilem & corruptibilem: ut. s. mineralium uergetabilem & sensibilem ac corpore humanorum. Sic tamē sūt ī signa tēporē & regimē operationū: ut nō sūt oīo certa signa futurorū cōtigētium: nec influāt sup̄ liberū arbitriū p uim cōstellationū quā alig philosophi fatū eē dixerūt. Secūdū at̄ itelligentiā doctoz hoc ē q̄ in corporibus celestibus ab ipso oīum rerum pncipio iesu sit lux: motus: calor: uirtus. Lux rōne sue forme & speciei. Motus ratione superioris influētis ipsū. Calor respectu inferioris suscipiētis nature. Virtus omnibus mōis predictis

Cū inq̄ ita sūt celestia corpora: per lumē & motū in distinctiones temporum. s. diei secūdum lucem solis & motū firmamētī. Mensium secūdum lucem lune & motum in luce: obliquo autem circulo. Temporum uero secūdū naturalium planetarū motū per distantiam cursū ascensū & descensum retrogradationē & statū diuersū. ex quibus oībus oritur diuersitas in tēporibus. Per uirtutem at̄ & calorem influunt ad pductionem eoz que generant̄ ex elemētis alterado excitado pmouendo & cōciliando ita q̄ secūdū conciliationes contrariorū ad equalitatē remotā influūt in mineralia. s. in generationē lapidū p̄ciosoz & metalloz. Secūdū cōciliationē minus ab equalitate lōginquā influūt in uergetabilia. Secūdū conciliationem equalitati pximā influūt in sensibilia. Secūdū uero cōciliationē equalem influūt in corpora humana que disposita sūt ad nobilissimā formā que ē anima rōnalis ad quā terminatur & ordinatur oīs creature appetitus uel naturę sensibilis & corporalis: ut per eam que ē forma ens uiuens & intelligens quasi ad modū circuli intelligibilis reducat̄ ad suū principium ī quo perficiatur & beneficietur. Et quoniam in id tēdit p liberū arbitriū: ideo q̄tū ad arbitrii libertatē

precellit omnem uirtutem corporalē: ac p hoc cū
 cta nata sunt sibi seruire: nihil autē illi dominari ha
 bet nisi solus deus: non fatū seu uis dispositionis
 syderum. Et propterea indubitāter uerum est q̄ si
 nis sumus oīum & q̄ oīa corpora sunt facta ad ob
 sequia hu mana: ut ex illis omnibus accendatur ho
 mo ad amandum & laudandū & benedicendū ie
 sum factorem & gubernatorem uniuersorum: cuius
 prouidentia omnia disponuntur. Hec igitur
 sensibilibus corporalium machina est tanq̄ domus
 quedam ab ipso iesu sūmo opifice homini fabrica
 ta donec transferatur ad domum nō manufactam
 in celis ut sicut aīa rōnalis mō ratione corporis &
 status uatici conuersatur in terris: sic aliquādo cor
 pus ratione aīe & status beatitudinis sit in celis.

De casu angelorum

Via uero spiritus rationales fuerūt con
 diti ab ipso bono iesu boni: & in libertate
 arbitrii: & fuerunt medii inter summū bo
 num quod est ipse iesus: & bonum cōmutabile q̄
 ē ipsa creatura: ita q̄ si cōuerterentur ad amandum
 quod ē supra ascenderent ad cōfirmationē gratie &
 beatitudinis glorie. Si uero ad bonum cōmutabile
 quod est infra: hoc ipso irruerent in malū culpe &
 pēne: quia non est dedecus peccati sine dedecore iu
 stitie. Ideo primus angelus lucifer presumēs de bo
 no priuato priuatā appetiit excellentiam uolēs ali
 is preferri: ac per hoc totus peruersus presumendo
 constituit sibi ipsi se principiū gloriando & abiēdo
 quod suum erat: non quod dei constituēbat se sibi
 sūmum bonū uoluit se ipso beatus esse: & sine dei
 auctoritate aliis preesse. Cum at hoc eēt falsissimū
 quia nec ipse fuit sibi p̄ncipiū nec est summum bo
 num in quo quiescere debeat: necesse fuit exigente
 iustitia ex tā peruerso affectu ipsum cum omnibus
 sibi consentientibus ruere: & non solum loco qa
 descendit ad istum aerem caliginosum descensu
 rus etiam cum oībus suis aliquādo ad infernū: sed
 etiam sue mentis statu pessimo ita q̄ per suam cul
 pam cadens factus ē ipenitens obstinatus & obce
 catus a deiq̄ cōtēplatione exclusus & deordinatus
 in omni sua operatione. Et quia uidet hominē
 posse ascēdere ad statum quē perdidit: toto suo co
 namine nitit̄ ad hominē subuertendū per tētatio
 nē multiplicem. sensus enim humanos sepe ilu
 dit: cogitationes malas suggerit: & affectiones in
 cendit. Casus igitur luciferi in culpam fuit pro
 pter defectum sui liberi arbitrii. lapsus uero & de
 mersio in penam per iustam punitionem diuini iu
 dici: p̄ eruersio enim ipsius & tā ualidus conatus ad
 hominē ipugnandam a diuina sapientia moderat̄
 ad electorum coronam & peruersorum uindictam
 iustam: sicut finale iudiciū declarabit.

De cōfirmatione omniū bonorū āgelorū.

Icut ergo lucifer cū sua caua ē a deo auer
 sus: sic sanctorum āgelorū benedictus exer
 citus abhorrens & expugnās lucifer & suo
 rum malitiam ē per beneficium gratie toto con-

tu conuersus ad amorem & laudem diuinitatis ie
 su: & statim fuit confirmatus in gloria uoluntate
 perfecte firuente deo & ratione eorum siue intel
 lectu plena luce cognoscente deum & omne cre
 atum secundum cognitionem matutinam & ue
 spertinam uirtute eorum plene fortificata siue mo
 tiua: siue operatiua: siue administratiua: siue cōtem
 platiua. Cūq̄ ille benedictus exercitus fuit in di
 stinctione triplicis hierarchie consumatus. s. supre
 me: medie & infime. Ad supremam spectant thro
 ni cherubin & seraphin: ad mediā dominationes
 uirtutes & potestates: ad infimam principatus ar
 changeli & angeli secundum distinctionem Dio
 nyssii. Et licet oēs istuāt ad adiutorium electorū:
 tamē plurimi ex ipsis extra mittuntur in minister
 um ad custodiam hominum deputati: quibus mi
 nistravit purgando: illustrando: & perficiendo se
 cundū iperium uoluntatis dei ut non habeat hu
 mana malitia in quo de bonitate iesu conqueratur
 si hominem permittit a diabolo tentari: cū multo
 maius sit adiutorium angelorum bonorum ad re
 sistendum malo & faciendum bonū: q̄ sit expugna
 tio demonum: nisi ipse ipius hō eis se subderet
 ex malitia propria per libere sue uoluntatis con
 sensum.

De lapsu primorum parentum

Icut autem benedictus iesus naturam an
 gelicam per suas rectissimas uias miseri
 cordiam & ueritatem sapientissime guber
 nat & regit: sic & humanā naturā in primis paren
 tibus constitutam & ex eis in posteros propagatā.
 Quia uero totum malum quod in humana natu
 ra apparet eis lapsu ipsorū & propagatione ipsorū
 in posteros habet ortum: & omnia ista ex tētatiōe
 diaboli sumpserunt initium: Ideo ut ibi pateat mo
 dus huius generalis ruine & iuste simul & miseri
 cordis dei prouidentie: scire debes q̄ cum deus ho
 minem condidisset in felicitate paradisi in duplici
 sexu uirili & muliebri. diabolus inuidens hominē
 assumpta specie serpentina aggressus est mulierem
 infirmiore m ut per illam postea subuerteret sexū
 uirilem: quod & fecit deo permittente qui oīa
 iuste disponit & misericordia sua in electorum su
 orum maiorem coronam facit finaliter euenire. Et
 uide quomodo benedictus iesus ipsam tētatiō
 nem sua sapientia temperauit. Quod etiam in tē
 tando speciem serpentinam assumpsit: hoc fuit
 dispensationis diuine: ut non solum deprehendi
 posset eius uersutia ab ipsa muliere in statu clari
 tatis & rectitudinis innocentie: uerum etiā ex il
 la effigie calliditatis diaboli itētado inotescere pos
 set cūctis filiis Eue. Rursus q̄ tētauit de p̄cepto
 discipline: hoc similē fuit dispensatiōis diuine ut siue
 uiceret siue uiceret cūctis inotesceret meritū obedi
 entie: & inobediētie detrimentum. Quod autē
 incepit a muliere: hoc fuit sue uersutie: quia uersu
 tia hostis ex infirmiori pte nrām ē aggressus expu
 gnare naturā: & i tētatione experiendo per inter-

rogationē: impleōdo p̄ assērationē: alliciēdo per p̄missionē idem serpens cū multa uersutia & malignitate p̄cessit. Ipsa uero mulier fatua consentiens tentatiōi diabolice appetiit sciam & excellentiam ad modū dei sibi a serpente p̄missā. Appetiit nihilominus suauitatē expiri ligni uetiti: & tandē incidit in transgressionē p̄cepti. Nec hoc contenta: offerendo fructū uetitū induxit uirū: qui nolēs suas delicias contristare: mulierē non corripuit quā corripere debuit: p̄pter quod mulieris peccatū ei imputatum fuit: & quod peius ē cōsensū p̄buit male suadenti: & oblatū pomū gustando factus est trāsgressor diuini mandati. Dū enim nimis appreciatus fuit adam mulieris consortiū & sue societatis solatiū: nec mulierē uoluit corripere: nec delicias quas cum ea hēbat p̄dere: & cū nollet mulierē peccatricē a se repellere: incepit seipsum nimitū diligere: dū seipsum noluit in p̄dendo mulieris consortiū contristare: & ex hoc deuenit in diuini amoris contēptū. Propter quod clare patet tā in peccato adē: q̄ in peccato luciferi q̄ pessima radix omnis mali est nimitus timor sui. Attende autē q̄ adā fortius fuit tentatus q̄ mulier: quia non solū in gustu ligni: sed etiā in turbatione uel delectatione consortii mulieris.

Potes etiam uidere q̄ sicut dicit ap̄l's. Mulier se ducta est: quia manducando credidit assimilari deo in aliquo mō scie. In hoc autē nō est seductus adā sed in alio: quia nō credidit sic grauitē puniri a deo existimans se aliqd magnū esse & deo charū: unde credidit illud serpēti. Nequaquā moriemini. qd̄ forte mulier sibi dixit. Non. n. exptus fuerat dine seueritatis rigorē. Et sic uterq; dū se inordinate dilexit: & erexit se supra se: cecidit miserabiliter infra se a statu innocentie & gr̄e ad statū culpe & miserabilis pene. Nā uir & mulier statim post culpam senserūt penā rebellionis & erubescētie in carne in locis uerecundie. Et ideo ad coopienda uerecunda fecerunt sibi p̄zomata. Quia enī non obedierant deo: sui corporis obediētiam p̄diderunt: post autē diuino iudicio uir incurrit in penas laboris & angustie famis & indigentie: mortis & resolutionis in cinerem: uir & terra maledicta est in ope suo. Mulieri autem duplicata est pena: quia inflicta est ei pena multipliciūm erūnagē in cōceptu: pena doloris ī partu: pena subiectionis ad uirū in conuictu. Ac p̄ hoc secundū q̄ apparet satis grauitē punitū fuit illud peccatū. s. inobedientie primoḡ parentū: sed fuit leuiter perpetratum. Hoc autē peccatū ad posteros transducit quia quilibet per cocubitū generatus nascitur natura filius ire: quia priuatus rectitudine originalis iustitie: Propter cuius absentiam incurrimus quantū ad aīam quadruplicē penam. s. infirmitatē: maliciā: ignorantiam: & concupiscentiam: quas sane penas sp̄uales cōcomitat in corpore. multiplex p̄alitas multiplex defectus: m̄tiplex labor: multiplex morbus: multiplex dolor: & quod durius est subsequit pena mortis & incinerationis: & pena tormenti in fernalis. Non enī secundū doctrinam scōḡe atiquo

rum peccatū originale punitur sola carentia uisiois dei: sed etiam pena ignis & sensus: sicut expresse dicit Aug. in multis locis. Et Gregorius ī moralibus sup̄ illo uerbo. Multiplicabit uulnera mea etiā sine ea: licet magistri moderni in hāc scōḡe sententiam non consentiant. Sed de hoc alias. Traducit autē peccatum istud in aīa per unionem sui cum carne facta: ipsa t̄n caro p̄ cōcupiscentiā generata totā aīam inficit in ipsa sui unionē ad ipsam: ita q̄ sicut ab aīa peccante infecta fuit caro adē: sic a carne per libidinem feminata inficit aīa: que quidem infectio nō t̄n est pena ipsi aīe: uerum etiā imputat ad culpam. Et sicut persona corrumpit naturā in adam: sic & natura corrupta corrumpit personā: salua in omnibus diuina iusticia: cui nullo modo pōt imputari infectio aīe: licet eam creando infundat: & infundendo uiuat cum carne infecta. Cuius ratio esse pōt: quia cum deus hoīem fecerit ad suā imaginē: p̄pter sui ipsius exp̄sionem: sic condidit eam ex p̄te corporis ut omnes hoīes p̄pagarētur a p̄mo hoīe tāq̄ ab uno radicali p̄ncipio. Sic cōdidit eum ex parte aīe ut p̄pter expressam similitudinē quam habet ipsius dātā in essendo & durando: q̄ in intelligendo & amando: immediate emanarent oēs sp̄s rōnales ab ip̄o deo tāq̄ a primo principio & immediatissimo creatore ipsorū. Et qm̄ sp̄s tāq̄ excellentior magis accedit ad primum principiū: q̄ ipsum corpus: sic cōdidit deus hoīem ut sp̄s corpori p̄esseret: & corpus subeslet spiritui creato. s. ipsi aīe: q̄ diu ipsa anima subiaceret spiritui increato. s. summo deo. Ecōnā si spiritus nō obediret deo: iusto dei iudicio corpus suū sibi inciperet rebellare: quod & factū est. Sicut igit̄ si adam steteret: corpus suū obediens fuisset & tale ad posteros transmitteret: & deus animam illi infunderet: ita q̄ unita corpi imortalī & sibi obediētī hēret ordinē iustitie & imunitatis omnis pene. Sic adam ex quo peccauit & caro facta est rebellis sp̄i oportet q̄ tale ad posteros transmittat corpus quale habet: & q̄ deus animam infundat secūdum institutionē p̄mariam. Et q̄ aīa carni iuncta ē: oportet q̄ ipsam trahat uel trahat ab ipsa: & quia ipsam non potest trahere tāq̄ rebellem: necesse ē ut ab ipsa trahatur & incurat morbū cōcupiscentie. Ex quibus duobus tanq̄ ex auersione & conuersione d̄r integrari originale peccatum. Quoniam ergo ordinatissimū ē ut nat̄a hūana ita cōderet: & q̄ cōdita ita purgaret: & q̄ peccās ita pūret: ita q̄ ī cōditōe seruat ordo sapientie. ī purgatiōe ordo nature. in punitione ordo iustitie: patet. quia non est contra diuinam iustitiam si ad posteros transmittatur culpa.

Rursus quia culpa originalis in aīam transfundi non posset: nisi pena rebelliois ī carne p̄cederet: & pena nō esset nisi culpa p̄cessisset: q̄ p̄cessit ex defectu uoluntatis adē: patet q̄ originalis culpe trāsgressio & transfusio est a peccato p̄mū hoīs: non a deo: non a natura condita: sed a culpa commissa. Et sic patet uerum esse quod Aug. dicit q̄ peccatum originale transmittit ad posteros: non propagat.

no: sed libido. Quia uero per grām christi iesu omnibus uolentibus sue scīss: me uite conformari: omnia hec mala multipliciter cooperantur in bonum: dum & in bello uirtuōsus pugnat & i uictoria electus uictor honorabilius coronatur: patet q̄ benedictus iesus sic bene omnia fecit in conditiōe Sic bene & utiliter omnia gubernat pmittendo: p̄ mouendo: puniendo: & adiuuando: & aliis miris modis quibus quantum ex se est sicut optimus ē: omnibus optime p̄uidet: licet solis electis ex dīne grē mūere talis ordo cōseruatiōis & p̄uidētie uertatur in bonum: reprobis uero ex defectu sue malitie qua dei opera calūniare nituntur: iusto & occulto dei iudicio eis in malum conuertitur quia ex hoc i eternū suppliciu p̄fūdāt. Vñ anima que ex x̄po deuota noli querere scrutari eius iudicia: que licet semper sint iustissima: sūt tñ sicut abyssus multa. Et ea possumus humiliē reuereri: sed nō nisi dā nabiliter p̄scrutari: p̄pter quod nihil querēs reuer taris humiliter: quia pro reuerentia accedet tibi bona grā.

Iesus pmissus patribus. cap. v.

Enignissimus auctor hūani generis ipsū sicut arundinem instabilē multiplici quas fatm̄ miseria: nequaquē despatione cōfre git: sed misericorditer erexit ad sp̄e: suū multiphānie multisq̄ modis pmittendo aduentum. Cū enim signanter grā & ueritas per iesum x̄pm facta sit: oportet te indubitanter tenere q̄ nihil gratie factum est in natura corrupta nisi p̄ deum hoīem & in ipso: propter quod quicūq̄ quōlibet beneficiū salutis accepit: non nisi in fide iesu explicita uel implicita eam unq̄ habere potuit. Et quia sancta cōiū tenet ecclesia: q̄ adā & eua ad numerū electorū pertinent: non oportet hesitare quin eis facta fuerit reuelatio de x̄po de suo semine nascituro: unde & scī patres ambos p̄thoplastos diuturnā penitentiam fecisse testantur. Et sicut satis Gen. testatur historia: si quis sciat bene & subtiliter pōderare uerba ibi posita: ipse primus p̄ adam electū semen in filios seth: quem p̄ abel occiso sibi fuscitātū pater habebat: sepauit a reprobā generatione caym: qui p̄m̄f̄ reprobis principalitē magnam tenet in exercitu reprobore: cuiusq̄ semen iniquū totum in diluuiō perit: licet in filio noe cham maledictō a p̄re reprobā generatio malum stipitem de nouo acceperit. Vtraq̄ enī generatio uel natio filiorū dei & membrorū diaboli mixtī currit usq̄ ad finem. Propter quod nec illa archa modicum inter aquas humane nature uehiculum a continentia ipiū usq̄ quaq̄ munda est reddita. Potes etiam rōnabiliter credere q̄ primus p̄ adam qui in tanta sapiētia a deo conditus fuerat: post lamentum penitentie & recognitionem salutis sue in dei filio nascituro de carne sua: magna & mira reuerētia deum coluit & colendum generationi electorū mandauit: & ad iesū in carne uenturum & p̄ salute sua moriturū ardentissimō suspirauit affectu: & alios docuit suspirare: unde & ab ipso credendum est habuisse ortum sa-

crificia & oblationes: in quibus ante circuncisionis signum datum abrahe fiebat originalis peccati remedium: quia per illas oblationes & sacrificia colebatur deus in filio: quia una oblatione mortis sue in cruce facta: consumauit in eternum sacrificatos.

Cum enim adam nongentis & triginta ānis uixerit: quāta putas documenta salutis de fide mediatoris dedit posteris: & de cultu dei: & de his q̄ spectant ad regimen uirtutum: & ad reuerentiam nature: maxie cum ille sanctus & pius enoch qui propter sanctitatem suam a deo translatus est septimus ab adam: quasi trecentis annis simul ad uixerit: quomodo putas eum sollicitē interrogasse de omnibus? Cuius. s. enoch mathusalem filius usq̄ ad annum quo mādauit diluuiū uixisse p̄batur. Noe igit̄ uir iustus atq̄ perfectus cū mathusalem: qui & adam & enoch patrem suū multo tempore uiderat: & ab eis eruditus fuerat: sanctum noe & filios eius erudire poterat. Vnde & Sem patriarcha filius noe centum annis uel quasi cum ipso mathusalem uixit ante diluuiū. Multa igitur documenta potuit ipse recipere ab ipso mathusalem: & ab aliis qui diu fuerant cū primo creato adam tam de creatione: q̄ de expectatione & fide restorationis hūane p̄ aduentum mediatoris iesu. Non enī oportet dubitare q̄ enoch qui sic placuit deo: & noe uir iustus atq̄ perfectus qui tā in fabricatione arche: q̄ in plantatione uinee figura extitit saluatoris in fide mediatoris iustus fuit: & de ipso mediatore m̄ta cognouit: & aliis cognoscenda & tenenda docuit & obseruanda mandauit. Ipsum etiam abrahā qui est pater fidei: quia in ipso primo apte scribit̄ facta de x̄po repromissio: potuit docere sem patriarcha qui etiam post ipsum uixit secundū computationem hebraicā: & secundū computationē Hieronymi. Secundū enim hebraicam ueritatem a diluuiō usq̄ ad abrahā fuerunt. cccxii. anni. Sed secundū computationem que scripta est in n̄ra biblia fuerunt anni. cccx. Et cū noe uixerit. ccc. ānis post diluuiū: secundum istum modum cōiuxit. x. annis abrahe. Secundum autem aliū modū conuixit ei. lxxviii. ānis ad minns: cum Sem uixerit quingētis annis post diluuiū non solum potuit uidere & instruere abrahā: sed etiam uidere ysaac & iacob: & xii. patriarchas & eorum filios. uixit enim post natiuitatem abrahe. ccc. annis secundū unā computationem. Secundum aliam. cclxxviii. ānis. Secundum uero alias historias multo plures fuerunt anni a diluuiō usq̄ ad abrahā: quia secundū translationem. lxx. interpretum fuerunt. M. lxxii. āni a diluuiō usq̄ ad abrahā: hanc uidet̄ Aug. ap̄probare. xv. de ciuitate dei. Sed Hierony. non ap̄probat: cui magis in historialibus creditur. Est tamen tanta diuersitas computationis annorum & falsitas cronicarum q̄ male dici potest ueritas: nisi q̄ in his est remedium quia nihil ex hoc depit humane salutis. Quicquid sit de hoc in omnibus dei cultoribus semper fuit fides mediatoris iesu: & in

simplicibus erat implicita. Vnde sicut nunc dicunt simplices: quod credunt quod credit ecclesia: & sufficit eis quo ad aliquos articulos. Ita credeudum est tunc fore aliquid sive. scilicet quod credebant illud quod credebant sancti patres eorum: qui quidem patres diuersi fuerunt secundum diuersas temporum & etatum. Electo autem abraham patriarcha iam ex tunc aperta facta sunt oracula & promissa tam sibi abrahe: quam isaac & iacob nepoti suo. Et tamen moyses legislator in multis figuris & sacrificiis & aliis quasi inumeris: saluatoris prefigurauit aduentum. Quicquid enim sacrificiorum datum est illi populo in aialium occisione: totum figurabat illud benedictum sacrificium: quo caro eterni uerbi debebat pro nobis in crucis patibulo immolari. Sacrificium autem thymiamatis & cuiuscumque odoriferi in igne cremati figurabat cordiales concremationes omnium uirtutum mentis iesu in amore charitatis: in quo tamquam in igne ardentissimo primo olfactui odor suauissimus ascendeat placationis sue iracundie & reconciliationis humane. Sic sub dauid & salomone magno facto templo renouata sunt promissa & clarificata oracula. Postmodum sub omnibus prophetis tam multiplicia sunt multiplicata diuina promissa: & expresse prophetie de christo: quod expresse patet: quod in quinque huius seculi etatibus per patriarchas: iudices: reges: sacerdotes: & prophetas ab abel iusto & adam propheta: usque ad ioannem baptistam suum aduentum prenunciare: promittere: ac prefigurare non destitit. Et hoc pietas benigna iesu humano generi contulit: ne pro ignorantiam & ingratitude tantam dei dignationem nostre saluti foret inefficax: propter quod per multa mala temporum & annorum miris & magnis multiplicatis oraculis electorum intelligentias erexit ad fidem: & affectus per uiua desideria inflammauit. Tantum autem fuit desiderium istorum sanctorum patrum uidere benedictum iesu in carne presentiam: quod aliqui eorum optabat celos diripi & frangi: ut uel sic desiderati iesu in carne presentiam adueniret. Pudeat igitur deuotam animam iam christi morte redemptam & totam in suo sanguine lotam: non delectari & non quiescere in recepto munere: & non toto desiderio ferri in dilectum. Iam post conuersationis sue insignie exemplum: & post mortis uictoriam ad dexteram patris assumptum: in quem ex sola promissione tantorum sanctorum patrum ferebatur desiderium: ut nihil aliud uideret nec cupere nec uelle nisi solum exhiberi sibi iesum dilectum: sola dei miseratione promissum. De hoc Ber. sermone secundo super Cantica: Ardore desiderii patrum suspirium in christi carne presentiam frequentissime cogitans conpungor & confusus in memetipso & uix contineo lachrymas: ita pudet temporis torporis miserabilium temporum horum. Cui namque nostrum tantum ingerat gaudium gratie huius exhibitio: quantum sanctis ueteribus accendit desiderata promissio: Ecce enim quam multi in hac eius quam proxime celebranda est natiuitate gaudebunt: sed utinam de natiuitate. Illorum ergo desiderium flagrans & pie expectationis affectum spirat mihi uox ista. Oculetur me osculo oris sui. Non solum autem sanctis

patribus dei filius est promissus: sed etiam preuiderunt & predixerunt quod esset de uirgine nasciturus: unde omnes quasi figure in quibus saluatoris prefigurabatur aduentus etiam preparationi & prefigurationi aptant sanctissime matris eius: de cuius formatione sequenti capitulo est agendum.

Iesus faber uirginis. cap. vi.

Ane iesus benedictus sicut omnia mira creauit sapia: sic illam benedictam uirginem matrem suam talem condidit in tempore: qualem eam elegit in sua sacratissima eternitate. Et talem tam nobilitate nature: quam perfectione gratie condidit matrem: qualiter decebat habere suam infinitissimam maiestatem: quia in ea & de ea debebat sumere: quod in eternum sibi esset unitum unitate persone: & de quo exit ret precium totius liberationis & iustificationis & beatificationis humane: propter quod iste benedictus iesus hanc sublimissimam uirginem tanquam perfectione produxit ut istius sacratissime uirginis perfectione soli deo cognoscenda seruetur: ut de illa uerificetur illud ecclesiastici primo. Ipse creauit illam in spiritu sancto & uidit & dinumerauit & mensus est. Hanc autem beatissimam uirginem licet in auctentica non reperiatur scriptura sub narratione historie: non tamen dubitat sancta mater ecclesia eam sanctificatam in utero matris: & ante fuisse sanctificatam quam natam. In hac autem sanctificatione datum fuit sibi tantum gratie munus ad uincendum ex omni parte peccatum: ut nullum nec ueniale nec mortale peccatum in perpetuum commiserit: sed solum omnium uirtutum gratia ex tunc plenissime abundauit. Sanctificata autem fuit per spiritum sanctum in matris utero: quam cito decuit & potuit fieri: & quantum decuit honori filii: cum ipsa uirgo electa genitrix ei uniatum sicut membris principalissimum capiti: & sicut redempta suo redemptori: unde oportet firmiter tenere: quod quicquid honoris decuit fieri matri: factum est sibi in hac sanctificatione in dispositione ad secundam sanctificationem. Ita tamen quod nihil attribuebat uirgini sub titulo honoris falsi: quod deroget gratie capiti filii sui iesu: & per quod excludatur a beneficio redemptionis. Totus autem imperus istius sanctificationis pro matre impellebat mentem huius sacratissime uirginis ad desiderium incarnationis filii dei & salutis omnium electorum. Vnde omnes uirtutes sue mentis in id quod postea in ea factum fuit toto conatu pendebat. Hec enim fuit felix clausula totius expectationis & desiderii & postulationis aduentus boni iesu in qua sicut in cono omnia desideria sanctorum patrum precedentium consumari & terminari uidentur. Propter quod omnino inexpressibile est nobis illud feruidum desiderium & orationis uirtuose suspirium quo suspirabat: ad deum ut filium suum mittere dignaretur ad nostram assumendam naturam. Non credas autem quod ad ipsum recipiendum in carne sua reputaret se dignam: quia gratiam sanctificationis que eam omni uirtute repleuit sic a principio ipsam mentem uirginis in omnium uirtutum radice. scilicet sancta humilitate in

habitauit profunde: q̄ sicut nulla post filium creatura tantum ascendit i dignitate gratie: sic nulla tantum descendit i humilitatis perfectissime recognitione: nec alicui pure creature datum est in uia tantum gustare nihil creature: nec tantum se anihilare sub uolito maiestatis diue. Propter quod nimis si orō talis humilis non solum penetrabat nubes: sed et omnes angelicas cohortes: & continue sistebatur ante acceptabilissimum consistorium brissime trinitatis. Quantis autem oraculis p̄nunciata fuerit: & quantis uirtutibus predita: multi scōr̄ patrū in tractatibus & sermonibus multa dixerunt: de quibus non nulla subnectimus. Sic enim dicit Hiero. Diuinis & angelicis est laudata ac predicata precōnis. A patriarchis quidem p̄figurata: a p̄phis autē prenunciata: ab euāgelistis exhibita & mōstrata. Bernardus etiam multa dicit super Missus est. Dicit enī sic. Scutare scripturas & p̄ba que dicta sūt esse uera. Ut enim pauca de pluribus loquar. Hec ē mulier que caput contriuit uenenati serpentis: dū oīmodā maligni suggestiōe tam de carnis illecebra: q̄ de mentis supbia duxit ad nihilū. Et ut cur su quodā p̄curā figurat: hec est illa lux quam dixit deus ut fieret: de qua factus est sol: hec est uera uirago sūpta de uiro suo iesu xp̄o quantum ad plenitudinē gratie: quē iesum ipsa uirgo habuit dilectum filium generando ipsū p̄ sp̄m̄ sanctum & gratiosissimum sponsū ab eius merito recipiendo redemptionis b̄ficiū: & copiosissime gr̄e donum & sublimissimū per eandem gr̄am matris dignitatis statū: p̄pter quod nec eua dicenda est mater oīum uiuētū: que m̄i est oīum morientū tā i suo peccato q̄ in mortis supplicio. Sed ipsa sacratissima uirgo oīum uiuentium est sacratissima m̄i: que illū parere meruit: qui oīum redemptor est uita. Hec ē illa benedicta archa noe de lignis leuigatis & iputribilibus fabricata ab illo uero noe iesu: qui solus inuentus est iustus atq; perfectus in generatōe humana. Hec est etiam illa benedicta sara. i. p̄nceps: n̄ solū hoīum sed etiam angelor̄ de qua risus humane letitie iesus quasi alter isaac est ortus. Hec est illa sc̄a Rebecca que filio luctatori iacob per gr̄ade mysterium omnibus electis luctantibus contra diabolū benedictionem p̄curat paternam. Hec est b̄n̄dicta scala quam uidit iacob: cui singulariter dominus est inixus & ad cuius obsequium angeli ascendunt & descendunt. Hec ē illa benedicta rachel cuius sp̄s: & pulchritudine inamorus noster iesus q̄si alter iacob descendēs in ipsam per carnis assumptionem multiplici n̄ri laboris seruitō se subiecit. Hec ē etiam illa felix Rachel que uerum ioseph pepit: qui non solum p̄nceps factus est f̄m̄ & dominus egypti: sed princeps ānglor̄ & dominus oīs creature. Hec est rubus ille moysi flāmas quidē emittēs sed non ardens: quia maria filium concepit & peperit: sed pudorem in conceptu: & dolorem in partu non sensit. Et etiam dici p̄t q̄ hec ē illa uirga aarō florida: nō t̄n̄ humectata: quia benedicta uirgo si-

ne uiri consortio peperit xp̄m̄ d̄nm̄. Virga illa aarō florens fructus & flores simul habuit: quia benedicta uirgo iesum peperit: qui & in flore flagrantiam habuit suauissimi odoris ad p̄rem: & in fructu saporis dulcedinem ad reficiendam animam: & in frondibus paruulorum ad se confugientium protectionem sedulam: siue ab estu carnalium desideriorum siue a facie persequentium impior̄: bona quidem & desiderabilis umbra est sub alis iesu: in qua tantum est fugientibus refugium: & gratum fessis tribuitur refrigerium. Quid etiā illud uellus Gedeonis: quod utiq; de carne sed sine contagione tonsum ponitur in area: & nunc quidem lana: nunc quidē area rore perfūdatur: significat: nisi carnē assumptā de carne uirginis: & sine detrimento uirginitatis: cui utiq; distillantibus celis tota se infundit plenitudo deitatis a deo: ut de hac plenitudine omnes accipemus: qui tamen sine ipsa nihil aliud q̄ anda terra sumus. Hec est illa uirga moysi que mare diuisit transituris siue conuersionis exēplo: & aquā gratie de petra xp̄o bibituris eduxit siue orationis suffragio uirtuoso. Hec est scutum ueri iesu: quasi alterius iosue: quod cōtra ciuitatem hay eleuauit: quia per scutum fidei huius sacratissime uirginis omnem contriuit hereticam prauitatem. Hec est benedicti dauid & sublimis r̄gis m̄i & filia: que uere populum suum oblita in decore suo regis prouocauit amorem: cuius uultum deprecantur omnes diuites plebis: quam etiam innumere uirgines imitari nituntur in uirginitatis mundicia: & post ipsam gradu ipati regi filio adducūt. Hec ē thronus ueri salomōis & solū gr̄ade de ebore q̄ de imacta uirginitate sua pacifico nostro iesu solium preparat. Que & ferculū dicit ipsius salomonis: quia uarios gustus repperit dei filius in mēte uirginis. Sed uere ascensum purpureū fecit in huius uirginis mente & carne: quia eius uirginitas & innocentia cruciata est & rubricata ad modū purpure in eius paupertate & uite austeritate: & q̄ maxime in filii passione. Vere reclinatorium aureum fecit in ea uerus salomon: quia sapientie uirginalis splēdorem & thesaurum uix sufficit: imo non sufficit exprimere sublimitas angelorum. Sed & media charitate constrauit propter filias hierusalem: ut in eius amore ardentissimo omnes deuote mentes distant amare. Hec est illud templum magnum & famosum cū tot sculpturis & columnis & mirabilibus figuris: i quo malleus & ferrum non sunt audita: cum edificaretur: quia quando christum concepit nihil est auditum de operatione uirili: sed totum completum est in silentio spiritus sancti. Et parum fuit mirificentia huius templi ad prefigurandam perfectionem huius uirginis sacratissime: que est uere templum spiritus sancti: & palacium filii dei: & thalamus sponsalis patris eterni. Hec est illa benedicta uirgo de quo sibi mutuo concinunt & conueniunt Esaias & Hieremias. Nouum inquit faciet dominus super terram: mulier circundabit ui-

rum. Si dixisset infantem uel paruulum: nec nouū uideretur nec mirum. Sed uir erat iesus: nec dū etiā natus: sapia quidem nō etate nec corporis sed anime uigore. Hanc quoq; Ieremie nouitatem esaias lucidissime aperuit cum dixit. Dabit ipse dominus uobis signum: Ecce uirgo concipiet & pariet filiū. Hic est ille filius uirginis quem Ieremias nominat uirum quem nouo signo mulier in utero circūdidit. Hec etiam apud eundem Esaiam: Est uirga de radice iesse de qua flos iesus ascendit ad personam filii dei unionem: super quem septē dona spiritus sancti plenissime requiescunt. Hec est ille mons perfectionis sublimis de quo sine māibus humāi operis lapis christus absciditur qui factus est ī caput anguli: qui & percussit suo potētī conuersationis exemplo totam statūm ambitionis humane: ut eius humilitas in electis suis accrescat in montem magnū & repleat uniuersam terram ecclesie sancte & uirtuosis perfectionis omnium electorum. Hec ē illa bñdicta porta Ezechielis: per quā solus dominus intrat & egreditur: & clausa est in eternum: quia uirgo benedicta fuit integra in conceptu & in partu: & post partum. Hec est ut uult ostendere ezechiel porta illa orientalis de qua dicit. Ecce gloria dei israel ingrediebatur per limen parte orientalis. i. per beatam uirginē: de qua oritur nobis ille de quo dicit in Zacharia. Ecce uir oriens nōmē eius & terra splēdebat a maiestate eius. i. caro uirginis tota resplēdebat gratia diuinitatis iesu: corporaliter habitātis in ea. Hec est cādelabrum aureum totum quod uidit Zacharias super quod sūt septem lucerne. i. oēs splēdore illustrantis sapie & exempla lucida uite uirtuose. Vides q̄ stupendum sit hoc unū de uirgie factum miraculum: quod tot miracula preuenerūt tot oracula promiserūt: unus quippe fuit spiritus prophetarum: licet diuersis modis signis & temporibus eandem rem diuersi non diuerso spiritu preuiderunt & predixerunt. Quot ergo primo dictū est de luce splendida: hoc figuratum est noe in archa: quod pmissum est abrahe in benedictione seminis: hoc repromissum est dauid in fructu uētris super folio sedentis regni sui. Hec ergo uirgo sola fuit ille uenter regis dauid: de cuius fructu super folium ipsius sedit rex noster iesus ut illud corroboraret in eternum. Quod etiam moysi monstratum ē in rubo & igne. Aaron in flore: Gedeoni in uellere & rore: hoc aperte uidit Salomon in forti muliere & eius precio: apertius Ieremias percipit de femina & uiro: apertissime uero esaias declarat de uirgie & de emanuele deo. Et tandem gabriel exhibuit ipsā uirginem salutando. Nō sine causa autem nōm uirginis est maria: hoc enim sacratissimum nōm non fortuito nec solo parentum pacto: sed diuina dispensatōe accepit: ut hoc uocabulo exprimeret nobis tam uirtutum eius fastigium q̄ nostre directionis & protectionis patrociniū. Interpretatur enī mans stella. Nocte siquidem per mare transeuntibus opus est notare hāc stellam: que cardini celi ie-

su propinquissima est tam dignitate materna: q̄ dignissima uita: ut ex illius chorusco splendore estimare ac dirigere cursum suum possint: salutaremq; apprehendere portum. Ipsa quoq; proprietates stelle perfectioni uirginis conuenit ualde: quia sicut stella sine sui corruptione suum emittit radiū. Sic absq; sui lesione uirgo peperit filium. Maria maris stella xps sol in anima figuratur. Ideo peccatores in nocte ualde a maria consolantur. Iusti uero tāq; in die a christo illuminantur. Licet & ipsi stelle huius radio dirigantur & adiuuentur: ut ad ipsum solē christum ualeant peruenire. Itaq; si pertimescis prope supplicium ad christum accedere: ad mariam respice confidenter: nec illic quod timeas inuenies: quia hec est propria proprietates misericordissime matris qua tibi adhuc trepidanti excelsior temperatur maiestas. In christo uero est pietas ex comparatōe generis: & maiestas ex excellentia diuinitatis. Qualis autem in uirtutibus fuerit ista persona que sit oībus spectanda proponitur & imitanda confidenter asserendum est: q̄ nullo uirtutis genere uacabat: cui gratie plenitudinem in esse dei nuncius asserabat. De hoc Ambrosius in libro de uirginitate. Sic inquit nobis tanq; in imagine descripta uirginitas e qua uelut in speculo refulgebat species caritatis & forma uirtutis: uirgo erat & corpore & mente. Corde humilis uerbis grauis: animo prudens: loquendi partior: legendi studiosior: intenta operi: uerecunda sermōni: non in incerto diuitiarum: sed in precio paupertatis spem reponens. Arbitriū mentis deum non hominem: querens nullum ledere: cunctis bene uelle: maioribus assurgere: equalibus non inuidere: iactantiam fugere: quando illa uel uultu lesit parentes: quando fastidiuit humiles: quā irrisit debilem: quando uitauit inopem: nihil torui in oculis: nihil procax in uerbis: nihil in actu in cultum: non gestus fractior: non incessus solutior: non uox petulantior: ut ipsa species corporis fieret simulacrum mentis & figura probitatis: hec Ambrosius. De matrimonio uirginis marie.

Ecce autem uirgo tanta perfectōne preedita: h ioseph uiro uirtuoso de domo dauid ordinatōe spiritus sancti despōsata fuit: que nunq; in carnis actum consentiens propter preceptum legis & instantiam principis sacerdotum cōsensit in ioseph tanq; in uirum sibi diuina prouidentia: datum in uirginitatis custodem & focum: & non in uirginitatis damnū. Fuit autem uerum matrimonium & sanctissimum inter illas duas personas sublimes: mariā & ioseph. Ad quod uidendum nota: q̄ in matrimonio potest intelligi duplex perfectio: sicut & ī qualibet alia re perfecta: perfectio prima. s. & secunda. Prima autem perfectio cuiuslibet rei consistit ī forma ipsius rei ex qua sortitur speciem & naturam. Et quantum ad hanc perfectionem matrimonium dicitur esse perfectū per mutuum consensum contrahentium quo cōsentiunt in copulam cōiugalem: que nullo modo

hic dici debet copula carnalis. Quia credendum e
 q uirgo que in omnibus agebatur a spiritu sancto
 fuit certificata de sanctitate ioseph & de diuina pte
 ctione: ita q no dubitabat q unq carnalis actus re-
 quireretur ab ea. Et ideo hoc supposito non miru
 si plene in ioseph consensit ut uerum matrimoniu
 fuerit: & tñ ad actum carnis nuq respectum habue-
 rit. Vnde dicit Aug. in libro de consensu euangeli-
 starum. Non est fas q ioseph ab hoc coiugio ma-
 rie sepandum euagelista putaret: cum dicit ioseph
 uirum marie: q no ex eius concubitu sed uirgo pe-
 perit xpm. Hoc eni exmplo insinuat manifeste si-
 delibus coniugatis etiam seruata pari cōsensu cō-
 tinentia rationabiliter uocari coniugium non per
 mixto corporis sexu: hec Aug. Sic ergo fuit uerum
 matrimonium quo ad primam perfectionem. Se-
 cunda autem rei pfectio consistit in operatōe eius
 per quam res suum finem attingit: finis autē ma-
 trimonii est proles generanda & educanda: ad quo-
 rum primum in aliis peruenitur per cōcubitum cō-
 iugalem: ad educationem uero p alia opera uiri &
 uxoris quibus inuicem sibi obsequuntur ad prole
 nutriendam. Prolem igitur deus dedit uirgini per
 opus spiritus sancti: sine opere ioseph. Ipsi autē io-
 seph data est ista ples ex spali munere gratie: quo
 ipsi primo data est uirgo in coniugium: & per mu-
 tuum consensum sibi est datum quicquid intende-
 bat in coniuge sua dominus facere per spiritum sā-
 ctum: unde merito dicitur est pater iesu multo me-
 lius q illi qui secundū humanas leges sibi alienos
 filios adoptant. Vnde hoc matrimonium: licet nō
 habuerit prolem naturaliter gēitam per actum ma-
 trimonii: habuit tamen prolem ex sola uirgine ge-
 neratam opere spiritus sancti: propter quod dicit
 Aug. in libro de nuptiis & concupiscentiis. Omne
 nuptiarum bonum impletum est in illis parētibz
 xpi: proles: fides: & sacramētum. Quia nullum di-
 uortium solus ibi nuptiarum concubitus non fuit
 hec Aug. Sic igitur potes uidere q purissimum &
 sanctissimum fuit illud matrimonium. Quanta
 autem fuerit excellentia istius ioseph infra tibi dice-
 tur in primo capitulo: Iesus infans fugatus. Cō-
 uenientissimum ergo fuit q ista beatissima uirgo
 disponfaretur anteq conciperet saluatorem: & hoc
 tam ex parte christi q ex parte uirginis: q etiam ex
 parte nostri. Ex parte christi primo: ne ab infi deli-
 bus abiiceretur tanq non legitime natus: unde di-
 cit Ambrosius sup lucam. Quid iudeis quid hero-
 di possēt ascribi si natum uideretur ex adulterio p-
 sequi. Secundo ut consueto modo genealogia per
 uirū describeretur i scriptura: unde Ambrosius ubi
 supra. Qui in seculum uenit: seculi more debuit de-
 scribi: uiri autem persona queritur que in senatu &
 reliquis curiis ciuitatum generis asserit dignitatem
 Consuetudo etiam nos instruit scripturarum: que
 semper uiri querit originem. Tertio ad tutelā pueri
 nati diabolus contra eum nocumenta procurasset.
 Et ideo ignatius dicit: ipsam fuisse desposatam ut

partus eius diabolo celaretur. Licet enim dominus
 aliter posset diabolum impedire & contra eum pu-
 gnare: sicut postmodum fecit: oportuit tam impe-
 diri eius malitia in infantia: ne eum acrius perseque-
 retur puerum quando nec pati xps disposuerat nec
 suam uirtutem ostendere: que forsità fuisset preue-
 ta a psecutoribus excitatis. Licet at diabolus mltā
 posset scire per uirtutem nature: a quibusdam tam
 phibetur per uirtutem diuinam: & hoc modo po-
 test forte dici circa uirginem fore factum. Quarto
 etiam ut a ioseph nutriretur: unde & pater eius dicitur
 quasi nutricius. Ex parte etiam uirginis fuit conue-
 niens ut ab infamia seruaret: & pena persecutionis
 iudeorum cum partus in nupte lege damnaretur.
 Quinto etiam ut ipsi uirgini a ioseph exhiberetur
 ministerium oportunum. Ex parte etiam nostra fu-
 it conueniens: quia ex testimonio ioseph compro-
 batum est christum de uirgine natum. Vnde Am-
 bro. Locupletior testis pudoris maritus adhibet
 qui possit & dolere iniuriā: & uindicare oprobriū si
 non ignosceret sacramentum. Sexto quia ipsa uir-
 ginis uerba suam uirginitatem asserētis magis cre-
 dibilia reddebatur sicut dicit Ambrosius. Fides ma-
 rie magis uerbis asseritur & mendacii causa remo-
 uetur: uidetur enim culpam obumbrare mendatio
 uoluisse in nupta pregnans: causam autem mentis
 di desponsata non habuit: cum coniugii primum
 & gratia nuptiarum partus sit femiarum. Septimo
 ut tolleretur excusatio in iustis: sicut di-
 cit Ambrosius. Nō decuit uirginibus sinistra opi-
 nione uiuentibus uelamen excusationis reliqui: q
 infamata quoq; mater domini uideretur. Octauo
 ut per hoc designaretur ecclesia uniuersa que cū sit
 uirgo: desponsata est uni uiro christo. Potest etiam
 ix. addi ut simul in uirgine contra hereticos & ma-
 trimonium & uirginitas suo exemplo comendare-
 tur. Nec obstat si diceretur q desposatio erat oc-
 casio fidelibus: ne matrem christi uirginem crede-
 rēt: & quia oporteret christum credi miraculose de
 uirgine natum: & q miracula manifesta esse debe-
 ant non occulta. Miraculorum enim xpi iesu que-
 dam sunt de quibus est fides: sicut miraculum par-
 tus uirginis: dominice resurrectionis: & sacramen-
 tum altaris. Et ista uoluit deus occultiora esse ut ma-
 gis meritoria esset fides. Miracula uero illa que sūt
 ad fidei coprobationem debent manifeste fieri nō
 occulte: sicut fuit suscitatio lazari: illuminatio ceci:
 & similia. Non solum autem desponsata debuit
 esse mater dei: sed & uirgo: primo cum ipsa conce-
 perit uerbum patris: qui est filius dei naturalis: pro-
 pter patris dignitatem conseruandam non fuit cō-
 ueniens ut alium patrem haberet q deum. Secun-
 do quia proprietates ipsius filii qui mittitur esse
 uerbum dei: uerbum autem ab seq omni corruptio-
 ne mente concipitur: quinimo cordis corruptio p-
 cepti uerbi corruptionem non patitur. Quia ergo
 caro fuit sic a uerbo dei assumpta ut esset caro uerbi
 dei: conueniens fuit ut ipsa sine corruptione metia

conciperetur. Tertio fuit conueniens dignitati humanitatis xpi: in qua locum peccatum habere non debuit: per qua pctm mundi tollere uenit: quod fieri non posset si non ex incorruptione nasceretur: propter quod etiam congruum fuit quod sicut resurrectio gloriosa non fuit in humana carne: donec caro fuit glorificata: sic etiam de humana carne non fuit foetum peccati concupiscentia eradicata: donec xps uenit in carne. Et ideo solum in secunda sanctificatione per suspensionem spūs sancti creditur uirgo mundata: ut eiusdem mundicie & similitudinis: licet in pari gradu fuit caro xpi & uirginis in ipsius uerbi dei conceptu. Quarto propter finem incarnationis xpi fuit conueniens ipsum de uirgine nasci. Ad hoc enim nascebatur ut electi nascerentur in filios dei: qui non ex uoluptate carnis sicut euangeliū testatur: neque ex uoluntate uiri sed ex deo .i. dei uirtute nascuntur. Cuius exemplum apparere debuit in conceptione illius benedictę carnis: in cuius merito est uirtus nostre redemptionis. Vnde Aug. in libro de sancta uirginitate. Oportebat caput nrm igni miraculo secundum corpus nasci de uirgine: ut significaret sua membra de uirgine ecclesia secundum spm nascitura. Non solum autem in conceptu fuit uirgo: sed etiam in partu: quia hoc competebat proprietati ipsiusmet uerbi dei. Nam uerbum non solum in corde absque corruptione concipitur: sed etiam absque corruptione ex corde procedit: unde ut ostenderet quod illud corpus esset uerbi dei: conueniens fuit ut de corrupto uirginis utero nasceretur. Et hec est quedam ratio ephesim concilii: ubi sic legitur. Quod natum est in carne uerbum dei: matris custodit uirginitatem: seipsum ostendens per hoc uerbum. Neque enim uerbum nostrum cum paritur corrumpit mentem: neque dei uerbum substantialē partem eligens perimit uirginitatem. Secundo fuit conueniens quantum ad effectum incarnationis xpi & natiuitas: nam ad hoc uenit ut nostram corruptionem tolleret: unde non fuit conueniens ut uirginitatem matris nascendo corrumperet. Nec debuit incipere a matris iniuria: ut sibi honorem nascendo minueret: qui parentes honorare preceperat. Exiit ergo xps de utero uirginis clauso: non per dotem subtilitatis: quam ante resurrectionem non habuit: sed per potentiam diuinitatis: quia hoc miraculum & alia fecit: permansit ergo uirgo mundissima in eternum. Nec spurcitiā illius demoniaci Eluidii contra quem eleganter scribit Hierony. nominare est dignum. Quomodo ergo diceret hoc honorem xpi iesu: qui est unicus patris eterni: quod non esset unicus uteri uirginis impolluti? Multum ergo iniuriatus est ille impius dignitati xpi. Iniuriatur etiam bonitati spiritus sancti: cuius sacrarium fuit uirginalis uterus: in quo cum maxima puritate xpi carnem formauit: unde non est decens cogitare imo impiissimum: quod illud benedictum sacrarium possit decetero uiolari. Quomodo etiam conueniens est quod illa que uirginitatem allegauerat angelo dei filium promittenti:

quod iam dei concepto filio quasi de ipso non contenta uirginitatem: que in illa miraculose conseruata fuerat: sponte perdere uellet: & alios filios procreare: Ipse etiam ioseph qui se non reputabat dignum intueri illam quam sciebat spūs sancti habitaculum: quo modo post conceptum diuinum quem cognouerat per angelum de spiritu sancto factum auderet contra uirginem itemeratam aliquid attentare? Et quia illius impiissimi eluidii error omnino abominandus erat: ideo euangelium nec dignum nominatione censuit quando solum illud tempus excludit a coniunctione ioseph cum uirgine: pro quo usque ad partum uirginis & conceptum poterat dubitari cum dicit. Et non cognouit eam donec peperit filium suum primogenitum relinquens certissimum: quod ex quo spūs sanctus illum sanctificauerat uterum & in ipso formauerat: per ipsumque ediderat dei filium: infernale & non humanum fuit postea de illa uirgine aliquid cogitare sinistrum. Virginitas igitur gloriosissime matris dei ita fuit purissima: quod etiam uoto firmata est: & non solum ipsius uirgis: sed et ipsius ipseph uirginitas creditur uoto firmata. Vnde ipse Hierony. contra illum impium Eluidium: ioseph uirginem dicit. Grata igitur & florida fuit uirginis matris & ioseph societas: & sicut amatores puritatis in matrimonio uirginitatis fuerunt a spiritu sancto electi: unde post uirginem matrem istum ioseph sanctissimum credo fuisse puritatis maximum amatorem. Sic ergo de dicta uirgine gloriosa usque ad desponsationem potes uidere: quod iesus noster qui fabricatus est auroram & solem puriorem utroque: suam matrem uirginem fabricauit & sibi decentissimum thalamum preparauit.

Iesus annunciat. cap. vii.

Vm igitur tota uirginę perfectio tendere in desiderium nostre salutis: adueniente plenitudine temporum secundum diuine dispensationis archanum: missus est gabriel angelus a deo ad uirginem desponsatam: que in ciuitate nazareth reclusa in camera orationi intenta & tota in deo leuata ut pie creditur morabatur: Potes autem hic cogitare deuote piam examinationem factam in diuino consistorio mia allegante pro nobis: & seueritate iusticie resistente: sapientia quoque que xps est temperante pro utroque: qui & misericorditer se pro nobis morti exhibuit: & diuine iusticie quicquid homo rapuit plene soluit. Sic & misericordia & ueritas simul in uno iesu in pacis osculo conuenerunt: dum nihil misericordius quam se pro reo morti exponere: nihil iustius quam integraliter & plene: imo supaffluenter soluere quod debet. De hoc autem Bernar. longo & pulchro sermone primode annunciatione pulchram & longam disputationem contexit: ubi debes notare: quod licet in diuinis non sint tales disputationes nec consultationes: tamen mens nostra que diuina intelligit: suo modo intelligit: & potest isto modo cogitare rationabiliter: & contemplationis sue dilatare affectum. Diffinito

ergo in sancte trinitatis consilio potes intueri me
 taliter q̄ dū illa sacra puella oraret in camera: odor
 uirtutum illius gratissime mentis ad illius b̄tē tri-
 ninitatis maiestatem inclinandam ascendit. Nā qua
 si potes intelligere patrem loquentem: Que ē ista
 que ascendit ante conspectum nostrum tāq̄ uirgu-
 la fumi ex aromatibus myrthe & thuris & uniuersis
 pulueris pigmentarii: uere sp̄s sua & pulchritu-
 dine sua meum attrahit aīum: ut concupiscētia de-
 core suum. Filius uero iam supplicans p̄ri: descen-
 dam inquit p̄r si placet in hortum huius sacratissi-
 me uirginis ut colligam lilia sue puritatis: nam ipsa
 est hortus concludus: fons signatus: fons hortorū:
 puteus aquarum uiuentium. Nardusq̄ sue humili-
 tatis me puocat ut in eius mente recumbā: & de
 eius carne mihi tunicam faciam gratiosam: qua in-
 dutus tāq̄ decore regnabo ī mīa pie redemptis ele-
 ctis: & prauis demonibus supatis: ad n̄re maiesta-
 tis honorem. Sp̄s sanctus ait. Nonne uidetis quā
 ta charitatis dilatatione mens huius uirginis am-
 pliatur? Nunquid etiam non attēditis q̄ thalamus
 eius uirtutis uacat nitore? uidetis miraculum stu-
 pendius q̄ in tanta uirtutum plenitudine ipsa ui-
 detur humilitatis abyssus. Nempe sic p̄phatum est
 q̄ super humilem debeo requiescere: & orbem ter-
 re replere: uere uolo q̄ in hac uirgine ille compleat̄
 uersiculus que per humilitatem est terra: & per me
 am irrigationem erit fecunda: Domini est terra &
 plenitudo eius: orbis terrarum & uniuersi qui habi-
 tant in eo. Replebo ergo huius sacre uirginis tam
 mentem q̄ uentrem & erit requies mea in seculum
 seculi: hic habitabo: quoniam elegi eā. Sic ergo ui-
 detur dicere p̄r. Et ego hanc amaui & exquisiui: &
 proposui nihil sp̄sā assumerē: & amator icūs sū for-
 me illius: unigēitus meus sit unigēitus tuus: & tu sp̄s
 scē sis ī ea habitator iocūdus. Precedat ergo n̄re nū-
 eius maiestatis & robores aīam uirginis: ipam subli-
 mando nouo salutationis munere: & sibi nuncian-
 do n̄re uoluntatis decretum: q̄ nos ipsos plenarie si-
 bi damus. Ego quidem p̄r do me sibi in suum uni-
 cum & indiuiduū & amorosum sponsum: & filius
 dat se sibi ī suum filiū unigēitū: & tu sp̄s sac̄te n̄re
 das te sibi ī p̄petuū habitatorē gratiosissimum. Igi-
 tur non tantum mētē uirtutibus sed utrūq̄ fecun-
 des: formando filio meo de suis purissimis sangui-
 nibus corpus humanum: ut sicut ipse desiderat̄ pa-
 scatur in liliis uirginitatis sue. Vocetur ergo ga-
 briel qui est fortitudo dei: ad quem pater: audi ga-
 briel qui fortitudo nostra interpretaris: ut adimple-
 as que tibi sponuntur. Vides inquit pater illam uir-
 ginem: cuius odor suauissimus corā nobis flagrat:
 uides illum hortum plātationis omnium uirtutū
 pulchritudine germiare: uides paradisum uolupta-
 tis quem plantauimus a principio: ut sit nostre di-
 uinitatis habitaculum gratiosum: uides fontem sū-
 me pietatis quomodo irigat uniuersam terram: fe-
 stina: accelera: progredere & curre cito nuncia eidē
 nostrum beneplacitum: nuncia ei diuinitatis consi-

lium: dic sibi dilecte filie syon. Aue gratia plena do-
 minus tecum: benedicta tu in mulieribus: Ecce rex
 tuus: ecce dominus tuus: ecce creator & cōditor tu-
 us uenit tibi ut sit dilectissimus filius uteri tui: sim̄
 deus homo redemptor tui & omnium suorum ita
 ut ipse idē deus homo sit filius tuus: & sis & dicaris
 mater dei & genitrix dei: ut simul parias & uirgo p̄-
 maneas: & deum dominum tuum immaculata cō-
 cipias omīum electorū redemptorem. Ade: noe:
 abrahe: dauid: ceterisq̄ p̄ribus & prophetis reuela-
 tum nunciatum & promissum. Hec autem oīa
 predicta multum in contemplatione a deuota mē-
 te pie dulciter & deuote distendi possunt secundū
 dulcedinem iesu infusam a spiritu sancto intrinseco
 deuote mentis. Attende autem q̄ conuenientissi-
 mum fuit ut beate uirgini nunciaretur per angelū
 tantum beneficium. Primo ex parte uirginis: ut ex
 tali nuncio eleuaretur mens eius in deum: & sic ar-
 denti charitate flammesceret: & prius per amorem
 ipsū conciperet mente q̄ carne. Vnde Aug. i lib.
 de uirginitate. Beatior maria erat concipiendo fidē
 xp̄i q̄ carnem christi. Et postea subdit: materna pro-
 p̄iquitas nihil marie p̄fuisset: nisi felicius christum
 corde q̄ carne gestasset. Secundo ut uoluntaria ob-
 sequii sui munera deo offerret cotam se exponens
 & subdens obediētie requirentis dei. Tertio ut oñ-
 deretur esse quoddam sp̄uale matrimonium inter
 dei filium & humanam naturam. Et ideo per anū-
 ciationem expectabatur cōsensus uirginis loco to-
 tius humane nature. Et hoc bene deducit Aug. in
 quodam sermone de natiuitate dominica. Requi-
 rebatur etiam consensus uirginis in sp̄ali pro suo
 matrimonio quo deus pater eam desponsabat: ut
 esset unigeniti sui mater & non solum sui unigeni-
 ti filii: sed in ipso omnium redemptorum. Cōgrue
 bat etiam uirginitati matris dei & sue puritati ut hoc
 sibi angelus nunciaret: quia ut dicit Hiero. Semp̄ ē
 angelis cognata uirginitas: & ideo bene angelus
 ad uirginem mittitur. Fuit etiam decens ex parte
 dei ut seruaretur ordo quem statuit: quo mediantibus
 angelis diuina hominibus nunciantur. Et hec
 est ratio dionysii cap. iiii. angelice Hierarchie q̄ di-
 uinum iesu benignitatis mysteriū angeli prius edo-
 cti sunt: postea per ipsos ad nos cognitionis gra-
 tia transiit. Sic ergo dei missus gabriel zachariam
 quōdam prophetam docebat esse futurum ex ipso:
 Mariam autem quomodo in ipsam fieret thearti-
 cum ineffabilis dei mysterium formationis. Con-
 ueniens etiam fuit ex parte angeli ut ostenderet se
 adiuuare humanam salutem: sicut diabolus im-
 pulerat ad perditionem: propter quod sicut prima
 suggestio fuit a diabolo: sic annuntiatio saluatoris
 iesu xp̄i ipsi uirgini debuit esse ab āgelo. Quod
 autem aliqui dicunt angelos mysterium incarna-
 tionis ignorasse: sicut patet ex auctoritate dionysii
 superius allegata: angeli primo edoc̄ti sunt. Nec. n.
 decuit ignorare angelos beatos quod deus facie-
 bat scire homines miseris. Nec aliquid necessariū

habent angeli beati ab homine cognoscere ad sue cognitionis claritatem. Potest tamen dici si sic exponatur: eis innotescere per ecclesiam multiformis sapientia dei in conversionem populorum: quia quod prius uident in deo per contemplationem: uident in opibus nostris compleri per experientialem cognitionem. Quod etiam dionysius introducit angelos summos christum interrogantes in ascensione. Quare ergo rubrum est indumentum tuum: non est intelligendum quod angeli summi uel infimi ignorauerint christum passum: que etiam lapides insensibiles: quasi fractura compassionis cognouisse uidentur. Sed dicuntur querere admiratiue & congratulatiue: & ista ponuntur in scriptura ut eleuent mentem nostram ad concipiendum cum quanta reuerentia & iocunditate ac admiratione inestimabilis charitatis & sapientie & triumphalis uictorie christi ipsum tanquam dominum suum & regem glorie receperunt. Nihilominus ista alia ratio melius soluit: quod sancti ostendentes in comprehensibilitatem mysterii sapientie dei in opere nostre redemptionis: dicunt ipsum ignorasse. id est non plene comprehendisse. Et aliqua lucia huius mysterii referuata sunt christo homini ipsis summis angelis reuelanda: propter quod querere dicuntur: & ab ipso responsionem accipere ut in questione intelligat eorum humile & seruidum desiderium: & in responsione christi clarificatiuum lumen: quo seipsum quo ad aliquas rationes prius incognitas angelis manifestat: propter quod dicit maximus: quod utrum angeli cognouerint futura christi incarnationem ambigere non oportet. Latuit autem eos inuestigabilis dominum conceptio atque modus qualiter totus in genitore totus manebat in omnibus: nec non & in uirginis cellula clausus. Unde & angelus gabriel cum uirgo quesisset: Quomodo fiet istud in generali tantum respondit uirgini: quod spiritus sanctus superueniet in te: de specialibus conditionibus illius ineffabilis modi quo uerbum caro factum est illum reliquens doctorem quem solum nunciabat auctorem.

Utrum autem iste gabriel angelus fuerit de summo ordine non facile dixerim: nihil enim inconueniens si aliquid speciale fieret in missionibus angelorum: ut summus angelus mitteretur ad uirginem quando summus deus & dei filius ueniebat in ipsam ad sumendam carnem: propter quod dicit Gregorius summum angelum uenire dignum fuerat: qui summum omnium nunciabat. Et si dicas quod ecclesia uocat eum archangelum: posset dici quod licet archangelus sit hic nomen secundi ordinis: interpretatio tamen nominis potest ualde congrue summo angelo adpartari: ut dicatur princeps omnium angelorum: unde gabriel fortitudo dei dicitur: quia dominum uirtutum & potentem in prelio nunciabat: & omnipotentie dei summum effectum quod creatura. In unione personali suo uniretur auctori: & mulier dignitate maternalis preferetur angelico statui. Nec obstat si hoc uis sustinere quod in aliis locis scripture ga-

bril mitti asseritur: sicut enim opera ueteris testamenti fuerunt prefiguratiua christi uenturi: unde etiam aliqui uocantur iesus uerum iesum prefigurantes. Sic potest dici quod si hoc nomen secundum aliquam rationem in diuino occulto iudicio alicui inferiori angelo est accommodatum: sicut dicit dionysius de seraphim qui purgauit labia esaię. Si autem dionysius doctrinam uelis examinare subtiliter & sequi ad unguem: non solum non erit seraphim iste angelus: sed forsitan compelleris dicere quod nec erit archangelus. Ipse enim uidetur uelle secundum quod aliqui exponunt ipsum: quod sic ordo Hierarchicus inuolubiliter obseruatur ut solum infimus ordo nobis uisibili apparitione iungatur: & fiant intermissiones intranee infirmorum a superioribus: donec ad infimum ueniatur ordinem: de quo solo ordine immediato dicantur nobis angeli apparere. Et hoc propter sufficientiam illorum summorum spirituum beatorum quia minimus inter eos ex quo beatus est sufficit mentem quantumcumque uiatricem eleuare ad omnia lumina: que huic nostre peregrinationi diuina sapientia dignatur concedere. Quicquid autem sit de hoc utrum de maiori uel minori: uel de secundo ordine sit ille qui missus sit. Sed rationabiliter credere possumus quod iste est summus omnium qui unquam uisibiliter apparuerunt ad aliquid nunciandum. Apparuit autem corporali aspectu uirgini in forma uiri: quod quidem congruum fuit primo quia annunciabat aduentum inuisibilis dei ad uisibilem carnem: congruum fuit quod uirgini demonstraret uisibilem spiritum. Secundo congruum fuit dignitati matris: que non solum in mente sed in corpore uentura erat dei filium receptura. Et ideo non solum mens eius: sed & sensus corporei debuerunt uisione angelica refoveri. Tertio congruit certitudini eius quod annuntiabatur. Et enim que sunt oculis subiecta certius apprehendimus: quam solum imaginata.

Nec est contra ista si dicatur quod uisio corporalis est infima: licet enim sit infima: est tamen certissima: & tunc potest dici infima quando solum est exterius sed tunc est excelsior uisio quando & iterius & exterius anima illuminatur & reficit: quod non est dubium tunc fuisse: unde quantum est conueniens alicui dari angelo ad humanam mentem illuminandam excitandam & inflammandam: & imaginationem formandam & purgandam & sensitiuam consolandam & letificandam & certificandam: tantum est credibile huic summo nuncio fore datum ad sacratissime uirgini seruandum: diuinitus tanquam domini sui matri. Si autem dicas quod alius fuisse si nuda angeli uidisset substantiam. Respondetur quod hoc non patitur status hominis uiatoris. Conuenienti autem ordine ambasiatam sibi impositam angelus sacer uirtuose compleuit. Tria enim angelus intendebat circa uirginem operari. Primo mentem uirginis attentam reddere ad tante promissionis considerationem: quod quidem fecit eam noua & insolita salutatione inestimabili-

ter collaudando: unde dicit Origenes super lucam Quod si sciuisset uirgo ad aliū quēpiam factum eē sermonem similem. utpote que habebat legis sciētiā nunq̄ eam quantūcūq; peregrina talis salutatione terruisset: in hac autē salutatione premitit idoneitatem uirginis ad conceptum in eo q̄ dixit: Gratia plena expressit ipsum conceptum & concipiendū dominum: in eo quod dixit dominus tecum: per hoc enim intendeat exprimere uirgini illum ineffabilem modum q̄ deus cum ipse erat per eternā electionem sicut. cum sua dignissima matre. Tertio prenunciavit honorem conuenientē ad filii dei conceptum cum dicit. Benedicta tu in mulieribus Et ut ipsam ostenderet in tali cōceptu ab omni maledictione mulierum plenissime separatam his tribus premisit. Aue: quasi dicat. Talem ambasiatam tibi a deo porto q̄ a te excluditur & in te punitur omne Eue maledictionis corrupte nature: uides ergo q̄ plenissime fecit angelus primum q̄ intendeat. i. mentem uirginis attentam reddere & reuerentē promissa considerare. Nescio autē modū quo potuisset uirginem tam attentam & sollicitam reddere: q̄ eam sic laudando & talia promittendo salutare. Animo enim humili nihil est mirabilius nec magis nouum q̄ auditus sue excellentie. Admiratio enim maxime attentionem animo causat. Et ideo angelus uolens attentam reddere uirginem ad auditum tanti mysterii congrue ab eius laude incepit: propter quod scribitur q̄ sapientissima uirgo que se totam nihil sentiebat sub deo admirans: turbata est in sermone eius non cum turbatione ire: sed admirationis permaxime in promissione talium magnalium utilitati sue. Et ideo cogitabat qualis esset ista saluatio. Secundum quod tendebat angelus erat uirginem instruere de mysterio incarnationis: quod in ea erat implendum. quod quidem fecit prenunciando conceptum & partum dicens. Ecce concipies & paries. Et ostendendo prohis dignitatem dicit. Hic erit magnus & filius altissimi uocabitur & cetera. Et demonstrando modum conceptionis supernalem & ineffabilem: de quo eā etiā remisit specialius & singularius per experientiam instruendam ad superiorem magistrum spiritū sanctum cum dicit. Spiritus sanctus supernemet in te Quid .n. tibi uidetur angelus dixisse cum dixit: uirtus altissimi obumbrabit tibi: nisi seipsum insufficiētem & impotentē ostendere & exprimere id quod ipsa singulariter per spiritum sanctum cognosceret Quis sibi umbram talem faceret occultationis istius secreti a qualibet alia creatura q̄ istius ineffabilis occulti experientia esset soli spiritui factō: & ipsi uirgini nota. q. etiam aliter dicat. Tu habebis plenitudinem diuinitatis corporaliter in te: cui omnis alia cognitio comparata potest merito umbra dici. In hoc etiam uerbo ostēdit q̄ spiritus sanctus umbrā refrigerantis concupiscentie & totalis eradicationis fomitis fecit punissime uirgini. In hoc etiam ostēdit

dit q̄ ineffabile lumen diuinitatis quasi umbram sibi condescendit & se capabile pro modo uirgini tribuit. In hoc etiam ostēdit q̄ ad tantam nobilitatem matrem uirginem substituit: q̄ nulla creatura plene: & cōprehendere & cogitare sufficit: sicut illud quod est obūbratum & aliis occultum. Dicitur autē obumbratum incertum: quia non solum uirginis fecunditas propter suam incōprehensibilitatē obumbratur a nobis: sed ipsa uirgo in omni sua uirtute circūquaq; nobis est incōprehensibilis & inexpressibilis: quia in isto actu omnes uirtutes fuerūt ad tantam perfectionem adducte q̄ omnibus aliis sunt incognite: & ideo obūbrate: propter quod sūt bene fatui qui perfectiones mentis uirginis & ineffabiles status sibi datos ex tunc uolunt secundum suam miserabilem mensuram taxare: & quibusdā friuolis: & stultissimis cauillare rationibus. Ultra hoc etiam in isto uerbo obumbrabit tibi continet q̄ illud obūbrabit. i. circūquaq; exprimit q̄ n̄ solū uirgo in se purgabitur a radice fomitis & in omni uirtute perficietur ineffabiliter: sed etiam in circuitu omnium electorum: & filiorum dei extendetur ista umbra: ut omnes purgentur & perficiantur secundum illam mensuram secundum quā inuiscerantur christo & concipiuntur a carne materna. Et quia ista sūt sublimia: imo ī intellectu omnē creaturā si pieffabiliter sūt excedētia: ideo n̄ alicuius alterius uirtus exprimit: sed signatū uirtus altissimi obūbrabit. Tertio itēdebat angelus aiam beatissime uirginis inducere ad consensum: ut illud quod erat sūmum beneficium fieret uirginis meritum p cōsensum: quod & fecit exēplo Elisabeth sterilis: ubi nō dubitatio uirginis firmatur: sed eius fides ex cōsortio sterilis parture letificatur. Ambro. n. expresse dicit q̄ beata uirgo de uerbis angeli nō dubitauit. Dicit enim super lucam. Temperatior ē marie responso q̄ uerba sacerdotis. Hec ait. Quomō fiet istud. Ille respondit. Vnde hoc scia. Negat ille se credere quoniam negat se scire. Ista non dubitauit esse faciendum: quod quomodo possit fieri iquirat. Quia uero Augustinus uidetur dicere q̄ dubitauit & ipse & es alii exponendi sunt q̄ talis dubitatio magis erat admistratiōis q̄ incredulitatis: pp̄ quod ad admirationē amouēdā q̄ de tāta admirabat dignatiōe dei ad se ondit ei magna dignatio dei ad ipsā Elisabeth sterilē & senē: licet ipari ḡdu. Et ut ondat hoc sub uullo cadere merito: plenissimā rōem talis incarnationis ondit cū p̄ncipiū eius dei oipotētia noianit cū diceret: q̄ n̄ erat ipossibile apud deū oē uerbū q. d. nō mueris si talia tibi p̄mitto: nec pauescas tue uilitatis consideratiōe: quia quāto es uerior & creatura inferior: puta mulier iuuenēla & uirgo tinella: tanto in te dei omnipotentia magis honorabit & magnificabitur: & ostendetnr omni creature q̄ ipse potest suum effectum producere de tua uilitate. Et ideo benedicta uirgo consenti: quia in tue uilitatis reputatione debet dei omnipotentia sume

honorari. Potes ergo uidere q̄ eleganter benedictus gabriel suam abasiam cōpleuit. Et ideo nūc cum reuerentia audias uocem trinitatis nostre: & si tibi dicas. *Que habitas in hortis tue excellentissime puritatis & plenitudinis uirtualis amici ascultant te tam angeli restaurandi q̄ sancti patres de inferno liberandi: q̄ exules filii Adam per te redimendi: q̄ etiam ones status creature in te consummandi: fac ergo nos audire uocem tuam: sonet uox tua in auribus nostris: uox tua dulcis & facies tua decora*

Responde uerbum benedicta uirgo

Quod optant superi. s. angeli;

Quod expectant inferi. s. patres inclusi;

Quod desiderant posteri. s. per filiū tuū redimēdi;

Quod appetunt exteri. s. appetitus creature in te consummandi. Da ergo benedicta uerbū dignissimi: & uirtuosissimi consensus & suscipe uerbum paternum tui diuinissimi & uirginalis conceptus. Ecce inquit uirgo gloriosa ancilla domini: fac mihi secundum uerbum tuum: ubi experimur,

Munus uirginalis consensus in pronomine demōstratiuo. Ecce sinus uirtualis apparatus in nomine humiliatiuo: ancilla domini. Zelus precordialis appetitus in uerbo optatiuo. Fiat pignus celestis promissionis & angelici affatus: uerbum tuum. Ad exprimendum autem perfectionem uirginis i isto consensu puto q̄ deficit omnis lingua: sed ne hāc perfectionem preterire uideamur: ad aliqualem cōmendationem ipsius magis balbuciendo q̄ exprimendo aliquid uel tenuiter ponam. Attendendū aut̄ q̄ iste consensus apparet mirabil̄ si cōsideretur,

Iesus emissus celitus. cap. viii

Ec missio fuit per incarnationis benignissimam condescensionem: qua deus pater propter nimiam charitatem qua dilexit nos cum uenit plenitudo tēporis secundum diuine dispositionis archannū filiū suum misit in uterum uirginis per assumptionem nostre humanitatis. Ad cuius explicationem uidendum est q̄ conueniens fuit & necessariū: quomodo christus seruauit tempus acceptabile & gratum: quomodo in assumptione fuit diuine uirtutis opus perfectum: & quomodo in assumendo seruauit congruentissimum modū.

Quomodo autem fuit conueniens: & necessariū christū carnē assumere satis patet: si quis uellet attendere q̄ per istam incarnationem facta est reparatio generis humani. Non sicut dicit Augustinus. xiii. de trinitate: ut ostendam alium modum deo possibilem defuisse: cui potestati omnia equaliter subiacent: sed sanande nostre miserie consequentiorē alium modū non fuisse. Et hoc idem apparet tam ex parte reparantis dei: q̄ ex parte reparati hominis: q̄ etiam ex parte ipsius reparationis sue modi. Quorum omnium ratio est: quia non minus est res conditas reparare q̄ in esse producere & ideo sicut effectus rerum principium non potuit esse nisi deus: ut sicut omnia creauerat per uerbū increatum: sic omnia crearet & recrearet per uerbū

incarnatum. Quoniam ergo deus omnia fecit: potenter: sapienter: & optime: decuit ut sic repararet q̄ ista tria ostenderet: & simul cum ipsis suam iustitiam declararet. Quid ergo potentius q̄ coniungere extrema summe distantia in unam personā? Quid sapientius? quid congruentius? q̄ q̄ ad perfectionem totius uniuersi cōiunctio fieret primi & ultimi uerbi. s. dei: quod est omnium principium: & humane nature que ultima est creaturarum. Quid benignolentius q̄ q̄ dominus propter serui salutem accipiat formam serui? Et hic modus tante benignitatis est: ut nihil clementius: nihil benignius: nihil amicabile cogitari possit. Multum igitur conueniens est ipsi dei nature: cuius natura est bonitas ut sic in summo se diffunderet: seq̄ manifestaret nostram assumendo naturam. Iustitia uero in hoc plane paruit: quia in ea natura in qua diabolus uicerat primum hominem: in eadem deus in secūdo hoīe ipsum iuste deiecit. Et hoc est quod dicit Damascenus in principio. iiii. libri. Per incarnationis mysterium monstratur simul bonitas sapientia: & iustitia: & potentia dei uel uirtus. Bonitas quidem quia nō despexit proprii plasmatoris infirmitatē. Sapientia: quoniam iuenit difficillimam & decentissimam solutionē. Iustitia uero: quoniam merito non aliud facit uincere tyrānum: neq̄ ut eripi a morte cōmuni hominum q̄ q̄ homo pro hominibus moreretur: potentia uero siue uirtus infinita: quia nihil est maius q̄ deum hominem fieri. Conuenientissimus ergo erat hic modus ex parte dei. Rursus quia homo cadens in culpam auerterat se: & recesserat a primo principio potentissimo: sapientissimo: & benignissimo: & ideo corruerat in infirmitatem: ignorantiam & malitiam: ac per hoc factus est carnalis: animalis sensualis: & ideo ineptus ad diuinam uirtutē imitandam: ad lucem cognoscendam: ad bonitatem diligendam. Ad hoc ergo q̄ homo ab isto statu repararetur: congruentissimū fuit ut ei condescenderet benignus deus reddendo se illi noscibilem: amabilem: & imitabilem. Et quia homo carnalis: sensualis: animalis: non nouerat: nec amabat: nec sequebatur nisi sibi proportionabilia & consimilia: ideo ad eripiendū ipsū hominē de illo statu pessimo uerbū caro factū ē: ut ab hoīe q̄ caro erat: & cognosci posset & delectabiliter amari: ac per hoc ipse homo obligaretur ipsū dulciter imitari. Propter hoc dicit Augustinus i sermone de natiuitate. Homo sequendus nō erat q̄ uideri poterat: deus sequendus erat: qui uideri nō poterat: ut ex hoc exhiberetur homini. & q̄ ab hoīe uideret: & quē hō sequeret: deus factus ē hō. Et in libro de cathetizandis rudibus. Que maior est causa de aduentu domini nostri nisi ut ostenderet deus dilectionem suam in nobis. Et postea subdit. Si amare piger: saltem reamare nō pigeat. Postremo quia homo reparari non poterat nisi repararetur

Mentis innocentia

Dei amicitia

Et sui excellentia

que soli deo suberant. Et hoc non poterat nisi per deum in forma serui: & ideo congruum fuit uerbum incarnari. Excellentiam nostram recuperare non poterat nisi reparator esset deus: quia si mera creatura tunc homo subiectus esset mere creature & sic non recuperaret statum excellentie. Amicitia dei recuperare non poterat nisi per mediatorem conuenientem: qui manus mittere posset in utroque: & utrique parti conformis: utrique parti esset amicus: ac per hoc simul esset deus & homo. Innocentiam recuperare non poterat nisi dimissa culpa: quam dimittere non decebat diuinam iustitiam nisi per satisfactoriam condignam. Et quia satisfacere non poterat nisi deus pro toto humano genere: nec debebat nisi homo qui peccauerat: ideo congruentissimum fuit genus humanum reparari per deum hominem natum de genere Ade. Quoniam ergo excellentiam recuperare non poterat nisi per reparatorem excelsum: In hac amicitia reformari poterat nisi per mediatorum amabilissimum: nec innocentia reacquiri poterat nisi per satisfactorem sufficientissimum. Excellentissimus autem reparator non est nisi solus deus. Amabilissimus mediator non est nisi sit homo. Sufficientissimus satisfactor non est nisi sit pariter deus & homo. Congruentissimum fuit nostre reparationi incarnatio uerbi: ut sicut genus humanum non esse exierat per uerbum increatum: & culpa ceciderat deserendo uerbum inspiratum: sic culpa resurgeret per uerbum decentissime & misericordissime incarnatum. Aduidendum autem quomodo seruauit tempus acceptabile: & quomodo aduentus tempus eius dicitur temporis plenitudo debes scire: quod a principio temporis deus potuerit incarnari: noluit nisi a principio sexte etatis precedere te lege nature & lege scripture post patriarchas & prophetas: quibus & per quos fuerat incarnatio re promissa: & per ipsos multipliciter predicta & presignata. Horum autem ratio est: quia incarnatio est opus dei reparantis. Iuxta quod dictum est: & conuenit secundum Libertatem arbitrii.

Sublimitatem remedii

Integritatem uniuersi.

Nam sapientissimus artifex hec omnia in agendo attendit. Quoniam ergo libertas arbitrii hoc requirit ut ad nihil trahatur in uita: sic debuit dominus genus humanum reparare ut saltem inueniret qui querere uellet saluatorem: & qui nollet querere in sua malitia iuste periret. Nullus autem querit remedium nisi cognoscat morbum. Nullus querit doctorem: nisi se ignoratorem cognoscat. Nullus querit adiutorem: nisi se cognoscat impotentem. Quia ergo homo in prima parte lapsus adhuc superbiebat in scientia & uirtute: ideo premisit dominus tempus legis nature in quo conuinceret de ignorantia: & post recognitam ignorantiam: sed permanente superbia de uirtute qua dicebat: non deest qui impleat. Adicit deus legem preceptis moralibus erudientem &

cerimonialibus simul & iudicialibus aggrauantem

Et tunc ut dicit apostolus peccatum occasione accepta per mandatum factum est supra modum peccans peccatum. Quia adueniente lege prohibente concupiscentia & libido creuit transgrediendi uitia non legis sed hominis: propter quod habita scientia & cognita impotentia propria compulsum est homo surgere ad diuinam misericordiam: & gratiam postulandam: que solum datur per dominum nostrum Iesum Christum: ideoque post legem nature & scripture: & non ante subsequi debuit incarnatio uerbi dei. Rursus quia sublimitas remedii requirit ut credatur fide firmissima: & ametur charitate feruentissima tanquam mysterium feruentissimum & saluberrimum: ideoque congruentissimum fuit ut ante christi aduentum preirent multa testimonia prophetarum tam explicita in uerbis quam implicita in figuris: & multis firmis testimoniis quod erat secretum & altum: fieret certum & indubitabile ad credendum: preirent multiplicia promissa & ardentissima desideria ut promissum expectaretur: expectatum differeretur: dilatum amplius desideraretur: desideratum tandem gratissimum: exhibitum feruentius amaretur: gratius susciperetur: & sollicitius seruaretur.

Postremo quoniam integritas & perfectio uniuersi requirebat ut uniuersa essent ordinata quantum ad loca & tempora: & hoc opus incarnationis perfectissimum erat inter omnia opera diuina: & processus debet esse ab imperfecto ad perfectum: & non econuerso: hinc est quod hoc opus debuit fieri in fine temporum. Et sicut primus homo qui erat totius mundi sensibilis ornamentum: ultimo fuerat conditus sexta die ad totius mundi complementum: sic secundus homo ad totius mundi reparationis complementum: in quo primum principium coniungitur cum ultimo. scilicet deus cum nostro limo fieret in fine temporum. scilicet in sexta etate que etas est apta ad exercitium sapientie: quia multa transierant experimenta: & ad eneruationem concupiscentie: quia multa apparuerant iudicia: & ad transitum a statu turbis ad quietem mentis: quia tunc promittunt celestia premia que omnia conueniunt illi sexte etati decursus mundi tam per experientiam preteritorum temporum quam per effusionem charismatum quam Christus in suo aduentu largissima pietate portauit. Quoniam ergo aduentus christi dicitur tempus legis gratie & exhibitionis gratie re promissa: & est principium sexte etatis: & omnia ista dicunt plenitudinem: quia lex gratie implet legem scripture. Non enim uenit Christus soluere legem sed implere: & solutio promissi implet promissionem: sicut dicit apostolus in actibus. Annunciamus uero eam que ad patres nostros facta est re promissa: quoniam hanc adimpleuit deus filiis uestris resuscitans Iesum. Et sexta etas ratione perfectionis senarii sonat plenitudinem: hinc est quod in aduentu filii dei dicitur plenitudo temporis: non propter hoc quod in principio aduetus finiatur tempus: sed quia spiritualia mysteria impleantur.

Sicut autem christus non debuit uentre in principio temporis: quia aduentus eius nimis fuisset festinus: sic nec differre usque ad finem ultimum: quia tunc nimis esset tardus. Decebat enim saluatorem incarnari post debitam cognitionem morbi: & ante tempus iudicii introducere tempus remedii. Decebat etiam mediatorem habere quedam membra sua precedentia: quedam subsequencia. Decebat et perfectum ductorem tunc se ostendere: cum esset oportunitas currendi ad brauium: & hoc est in fine temporis post probatum multiplicem lapsum & mortis & mundi defectum: & iam apparente aliqua approximatione ad iudicium finale: ut per timorem iudicii stimulari: & spe premii accensi & perfectionem iesu christi cum tanta charitate & uirtute animemur & uigoremur ad perfecte sequendum ducem uirtutum iesum: quousque perueniamus ad brauium beatitudinis sue. Quomodo autem fuerit incarnationis sue opus perfectum: debes scire quod incarnatio est opus totius trinitatis. Cum enim sit quidam effectus & summus ab omnipotentia dei productus: & omne id quod dicit effectum in creatura sit commune tribus: necesse est a tota trinitate procedere. Et hoc satis ostendit angelus cum dicit. Spiritus sanctus superueniet in te: & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Nomine altissimi intelligit pater cuius est illud opus per auctoritatem: quia eius fuit proprie mittere filium suum. Nomine uirtutis intelligitur filius: cuius est illud opus tanquam suppositi: persona autem spiritus sancti proprio nomine nuncupatur: cum dicitur. Spiritus sanctus superueniet in te. Attribuitur autem spiritui sancto opus incarnationis triplici ratione: primo quia hoc congruit cause incarnationis: que si consideretur ex parte dei est mera charitas & amor: unde Io. iii. Sic deus dilexit mundum ut filium suum daret. Spiritus autem sanctus est amor patris & filii. Secundo si consideretur ex parte nature assumpte. per hoc enim datur intelligi quod natura humana est assumpta a filio dei in unitate persone: non ex aliquibus meritis: sed ex sola gratia que spiritui sancto attribuitur secundum illud Cor. xii. diuisiones gratiarum sunt: idem autem spiritus: unde dicit Augustinus. Iste modus quo natus est christus de spiritu sancto insinuat nobis gratiam dei: qua homo nullis precedentibus meritis ex ipso primo exordio nature sue quo esse cepit: uerbo dei copulatus in tanta unione persone: ut idem ipse esset filius dei. Dicit etiam in libro de predestinatione sanctorum. Ea gratia fit ab initio fidei sue quicumque christianus: qua gratia homo ille ab initio suo factus est christus. Modo gloriatur quicumque uult quod aliquid precesserit unde primam a deo meruit gratiam: & tunc falsificabat argumentum in auctoritate prefacta. Tertio etiam hoc conuenit termino incarnationis. Ad hoc enim terminatur incarnatio: ut ille qui concipiebatur esset sanctus & filius dei: utrumque autem horum attribuitur spiritui sancto: nam per gratiam efficimur fi-

lii dei secundum illud. Ad Gal. iiii. Quoniam estis filii dei: misit deus spiritum filii sui clamantem abba pater. Ipse etiam spiritus sanctus dicitur spiritus sanctificationis. Ad Roma. i. Sicut ergo alii qui per spiritum sanctum sanctificantur spiritualiter ut sunt filii dei adoptiui. Ita per spiritum sanctum est iesus in sanctitate conceptus ut esset filius dei naturalis propter quod conclusit angelus beate uirgini cum dixisset. Spiritus sanctus superueniet in te. Ideoque quod nascetur ex te scilicet: uocabitur filius dei. Per illam autem assumptionem facta est unio diuinitatis cum humanitate: ita quod diuina natura non tantum sibi uniuert carnem sensibilem: sed & spiritum rationalem secundum potentiam: uegetandi: sentiendi: & intelligendi. Quia ergo homo corruptus fuerat secundum omnem sui partem: totum debuit assumere in anima & in corpore ut totum curaretur. Quia uero pars carnis magis est nota nostre sensualitati: & caro magis distat a deo: ut expressior fiat denominatio: & magis exprimat deum humiliatio: & profundior ostendatur dignatio: hic est quod opus illud non dicitur animatio: licet assumpserit animam. Sed magis propter assumptionem carnis nominatur incarnatio. Attende ergo miser homo cum quanta reuerentia debes te totum deo in holocaustum sacrificii perfecte offerre: qui totus es in christo assumptus: & erubescere aliquid imundum in tua mente committere uel carne: que filio dei in christo unita est unitate persone. Hec autem unio non potest fieri in unitate nature: quia diuina natura cum sit simplex & inalterabilis non potest: sicut pars concurrere ad constitutionem tertii: nec potest in aliquam aliam naturam immutari: nec aliquid aliud in ipsam conuerti: ideo necesse fuit hanc unionem fieri in unitate persone & suppositi. Et quoniam diuina natura in nullo supposito potest subsistere nisi in proprio: ideo illa unio non potuit esse in supposito uel persona hominis: sed dei. Ac per hoc diuinum suppositum se fecit humane nature suppositum in christo: & ita est ibi tanta unitas personalis & unitas suppositi. scilicet ex parte assumptis dei. Attende autem quod humana natura in christo nunquam habuit aliquod esse personale uel suppositi: nisi solum suppositum uerbi. Ex unione enim anime: & carnis christi non resultauit esse subsistens per se suppositi uel persone create: quia simul tempore ut infra patebit: fuit unio anime & carnis in christo iesu: quousque in aliis hominibus ex tali unione resultet esse personale creatum: quia hoc fuit ut ad maiorem nobilitatem in infinitum illa unio tenderet. scilicet ad esse persone increate: unde in infinitum melius fuit christi humanitati non habere esse creatum per se subsistens: ut ex hoc communicaretur sibi esse personale diuine nature. Exemplum autem est in omnibus formis gradatim ordinatis ad ulteriorem formam magis perfectam: licet enim sensituum in homine non constituit esse per se subsistens: quia tamen ordinatur ad nobilissimam formam incorruptibilem: &

Intellectualem. s. animam rationalem multo melius est in ipso homine q̄ in brutis: in quibus constitit suppositū. Attēde at̄ q̄ unio humane nature in persona filii dei non debet dici accidentalis: sed substantialis. Licet enim humana natura aduenerit persone filii dei cōplere: quia tamen persona filii dei suum eē personale cōmunicat: quod non sit in altera ratione accidentium: hinc ē q̄ illa unio debet dici substantialis & non accidentalis. Substantia enim non solum dicitur materia & forma: sed etiam suppositum: & ideo unio in supposito merito dicitur substantialis. Sic igitur patet q̄ illa unio anime & carnis ulterius terminata fuit ad nobilius esse. s. persone filii dei quā si constituisset proprium eē personale: ita q̄ assumptio nullam dignitatem ademit humanitati: sed auxit: felix tamē ille proprie substantie uel substantie defectus: licet nullo modo possit dici defectus: sed sic pro deuotione liceat loqui: qui in tantum perfectum ascendit: ut ex hoc homo esset super omnia benedictus deus. Sic & anima mea neq̄ & impia deficiat tuum per te exilire in proprio uelle: ut possit persistere plenissime in dei uoluntate: ut illud Apostoli in te uenificetur. Adherere deo & cœta. Et illud. Viuo ego & cœta. Sicut igitur unio naturarum in christo non poterat fieri humanitate habente propriam personalitatem: nisi ipsa non existente persona assumeretur in diuinam: sic nunq̄ fiet in te cum de unio uoluntatū per gratiā: nisi tua uoluntas propria totaliter deficiat: imo uerius proficiat ut sit diuina non tua. O q̄ felicius tua uoluntas est diuina qm̄ tua. Sicut felicius est deum esse q̄ malum hominem. Malus enim semper eris in te: sed deus in deo: quia talibus qui a sua uoluntate deficiunt & in deo proficiunt dicitur. Ego dixi estis. Et propter hanc felicē sincopam dicit sentiens. Deficit cor meū & caro mea: deus cordis mei & pars mea deus in eternū: uere qui se elongat ab hac unione peribunt: sicut sequitur. Ecce qui se elongant a te peribunt. Sicut autem in corpore christi mystico non est nisi christus iesus cum mēbris suis non habēs aliud eē nisi diuinū: sic & in inferno non est nisi lucifer cum sua uolūtate pessima & infelicia sua mēbra que noluerunt diuine uolūtati subiici: sed ppria uoluerūt uolūtate abuti. Ista at̄ personalis unio licet de potentia absoluta potuerit fieri a qualibet persona diuina: congruentissimum tamen fuit ut fieret in uerbi persona. Ad hoc enim fiebat incarnatio ut fieret humane nature reconciliatio. Reconcilians autem mediatoris habet officium. Meditatio autem proprie cōpetit ipsi filio: q̄ ē media in trinitate persona. Ipse etiā mediator & reconciliator debuit humanam naturā in omnibus suis mēbris adducere

Ad diuinam cognitionem
Ad diuinam conformitatem
Ad diuinam filiationem
ut sit quod benefuerat conditum: & per peccatum destructum: tandem per dei sapientiam esset artifi-

ciosissime reparatum. Nullum autem magis decet ad diuinam cognitionem q̄ ipsum uerbū quo pater se dedit: quod etiam rationabiliter ē unibile carni sicut uerbum uoci. Nullum etiam magis decet reducere ad dei conformitatem q̄ filium qui est imago patris. Nullum etiam decet magis cōicere similitudinem diuinam per adoptionem q̄ naturalem filiū. Et quia artifex per eadem artem restituit destructum: per quam primo benefecit conditum. Et filius dei est ars plena omnium rationalium uiuentium. Nullum magis decuit fieri filium hominis ad restorationē nature q̄ ipsū filium dei uerbum imaginem & artem eternam. Quia uero ut dictum est unio est personalis: ac per hoc summa unionū post illā ineffabilem unionē diuinarū per sonarum in unitate nature. hinc est q̄ rationabiliter est necessario sit cōmunicatio idiomatū. Cum igitur actus & operationes ac passionēs sint suppositorum: quicquid agit homo iesus uel patitur totū agit: uel patitur suppositum uerbi: & quicquid dicit de filio dei potest dici de filio hominis: & e cōuerso: nisi sit uocabulum in quo aliqua repugnātia includatur: sicut sunt illa in quibus includitur respectus unionis nature unius ad alterū. Sicut uirū incarnari: assumere: assumi: uel negatio alicuius: cuius oppositum alteri cōpetit: sicut incipere esse creaturā: & similia in quibus non ē cōmunicatio idiomatum: quia per tales locutiones datur occasio erroris: unde non est ita concedenda homo assumit diuinam naturam uel uniuert eam sibi: uel q̄ est incarnatus & similia. Et similiter non est concedendum q̄ iste homo demonstrato christo sit creatura: uel incipit esse: uel sit minor pater: nisi specificaretur secundum humanam naturam. Et hoc quia Ariani & manichei in hoc dei filiū impie blasphemantes dicunt ipsū uerbum esse creaturam: incepisse minorē esse patre. Quomodo autem modus congruentissimus fuerit patet: si attendas que dicta sūt & alia que dicuntur. Modus autem hic fuit: quia angelo nunciante uirgini uirgo beatissima credidit appetiit & consensit. Spiritus sanctus super eam uenit q̄ eam sanctificauit & fecundauit: cuius uirtute in instanti uirgo concepit iesum christum uerum deū & dei filiū & hominem perfectum factum & imculatum: ipsa beatissima uirgine remanente uirgine & integra in eternum. Vide ergo cū quanta ratione in incarnationis opere talis modus est habitus: decuit enim ipsum deum in opere tam sublimi agere congruentissime cōmuniissime completissime. Congruentissimus autem modus est: ut medicus ex opposito respondeat morbo: & reparatio lapsui: & remedium nocumento. Quia igitur humanum genus lapsum fuerat per diaboli suggestionem: & per consensum mulieris decepte scilicet Eue: & per generationem concupiscentialiter transfundentem originale in prolem: cōgruum fuit q̄ e contrario hic esset angelus bonus annūcians & suadens bonū: & uirgo credens & consentiens

in bonum suasi: & charitas spiritus sancti sanctificans & fecundans ad conceptum immaculatum: ut sic contraria contrariis curētur. Ac per hoc sicut mulier decepta per diabolum: & per uirū peccatorem cōcupiscentialiter cognita & corrupta: transfudit ī omnes culpam: morbum: & mortē: sic mulier per angelum erudita: & per spiritum sanctum sanctificata & fecundata absq; omni corruptione tam mētis q̄ corporis prolē generaret: que oībus ad ipsam uenientibus daret gratiam sanctitatem & uitam.

Attende autem q̄ hec beatissima uirgo huic cōceptioni materiā purissimam ministravit spiritu sancto super eam ueniente & in ea eradicante totaliter fomitē & eam supernaturaliter fecundante: ita q̄ actionē spiritus sancti illa materia de qua formatū ē corpus iesu digesta & ad uterum uirginis absq; aliqua sui corruptione & libidine aducta fuit & formata & organizata: ita q̄ totū illud quod actiue facit semen uiri in formatione humani corporis: totum suppleuit & fecit in uirgine uirtus spiritus sancti cum inestimabili mundicia & puritate: sicut ipse deus est mundus: propter q̄ christus dicitur cōceptus de spiritu sancto: ut ista prepositio de iportet habitudinē carnis efficiētis respectu corporis per appropriationē ut dictū ē. Respectu at̄ suppositi xpi q̄ est persona diuina habet hūitudinē cōsubstantialitatis. Et ideo hoc ipso q̄ credit̄ xps cōceptus de spiritu sancto habet habitudinē propriā respectu corporis per ipsū formati: habitudinē autē cōsubstantialitatis habet ad personam assumentem. Licet autē Crisostomus super Mat. & Dam. li. iiii. uideatur dicere q̄. s. s. siue ipsa diuina sapientia & uirtus fuerint uelud semen in conceptione iesu. Et Hieronymus multū uideatur hoc detestari: tamē facilis ē concordia utrorūq;: quia cum sancti sint: idem oīno intendunt. In femine. n. intelligitur uirtus actiua. Et secūdu hoc Criso. & Dam. cōparant femini spiritum sanctū uel filiū qui ē uirtus altissimi. In femine etiā intelligitur substantia corporalis decisa a patre: que in cōceptiōe trāsmittitur. Et hoc modo sanctissime Hieronymus negat spiritum sanctū fuisse pro femine. hoc enim dicere imūdisimum est & blasphemū. Licet at̄ christus dicat̄ cōceptus de spiritu sancto & de maria uirgine: pprie tamen beata uirgo dicit̄ mater xpi: quia ipsū uere genuit sicut uera mater ī ydēpitato sue speciei & ī natura uiuēte: & secundum generationē edita: & hoc sufficit ad rationem maternitatis. Spiritus sanctus at̄ licet sit principiū actiuum in generatione christi: non tamē dicitur pater christi: quia ipse non genuit christū similit̄ sue speciei: sicut pater generat filiū. Nec de substantia spiritus sancti aliquid est trāsmutatū in formatione christi: quod tamen requiritur ad rationem paternitatis in productione oīum hominum. Nec etiā ipse christus dici debet adoptiuus filius spiritus sancti: nec dei patris nec totius trinitatis: quia illud quod dicitur de aliquo secūdu perfectam rationē filiationis: unde quis secūdu

naturam humanā sit creatus & iustificatus: non tamen debet dici filius dei nec ratione creationis nec ratione iustificationis: sed solum eterne generationis secūdu quā ē filius solius patris. Et quia filiationis est proprietatis personalis filii dei: & homini xpo est cūmunicatū eē personale ex mera gratia: & hec est singularissima dignitas humanitatis xpi. ideo christus ēt secūdu q̄ homo nō debet dici filius ad optiū nec filius. s. s. nec etiā totius trinitatis sed solum uerus & naturalis filius dei patris: ut per hoc exprimat̄ illius excellentissime humanitatis dignitas personalis. Quia uero illud opus a deo processit modo cōissimo: per uerbum enim incarnatum reparatur lapsus hominum et ruina angelorum & lapsus hominum reparatur secundum utrunq; sexum: ut medicamentum sit cōe oībus decentissimum fuit q̄ ad incarnationis mysterium fieret concursus angeli: mulieris: & uiri. Angeli: ut denunciātis & cōgaudētis. Mulieris. s. uirginis: ut cōcipientis ī utero: uiri uero ut cōcepte prolis in eē perfectō: ut sic Gabriel angelus eēt nuncius patris eterni: uirgo immaculata eēt templum spiritus sancti proles concepta eēt ipsa persona uerbi. Ac per hoc in cōmuni reparatione omniū cōmunis fieret concursus trium de triplici hierarchia dilatato nomine hierarchie diuina. s. angelica & humana. Licet at̄ filius dei carnē assumere potuisset de quacūq; materia uoluisset: consequentissimum tamē fuit: ut de beatissima uirgine carnem acciperet. Primo quidem tota natura hūana nobilitata est: unde Augustinus in libro. lxxxiii. q. dicit hominis liberatio in utroq; sexu debuit apparere. ergo quia uirū oportebat suscipere qui sexus honoratior est: cōueniēs erat ut feminei sexus liberatio hinc appareret: quia ille uir de femina natus est. Secundo quia per hoc ueritas incarnationis astruitur: unde Ambrosius libro de incarnatione. Multa secundum naturam inuenies & ultra naturam: secundum conditionem & enim nature in utero femine corporalis fuit: sed supra conditionem uirgo concepit & genuit: ut crederes quia deus erat qui innouabat naturam: & homo erat qui secundum naturam nascebatur ex homine. Et Augustinus dicit in epistola ad uolusianum. Si omnipotēs deus hominē undecunq; formatum: nō ex materno utero crearet sed repentine inferret aspectibus nouam opinionem cōfirmaret erroris: nec hominem uerum suscepisse ullo modo crederetur & dū omnia mirabiliter facit: aufert q̄ misericorditer fecit. Nunc uero inter deum & hominem mediator apparuit: ut in unitate p̄sōe copulans utraq; naturam: & solita sublimaret insolitis: & insolita solitis repararet. Tertio quia hunc modum cōpletitur omnis diuersitas generationis humane. Nā primus homo productus est de limo terre sine uiro & femina: Eua producta est ex uiro sine femina ceteri uero homines producantur ex uiro & femina: uide hoc extremū q̄si xpo cōueniētissime relictū ē ut p̄ sp̄m sc̄m p̄duceret̄ de femina sine uiro. Pōt

etiam ratio quarta addi: quia per hoc predestinatio eterna: que beatam mariam ad dignitatem maternitatis cum uirginitate elegerat: per hunc modum hoc ipsum cōpleuit: ipsam super omnem purā creaturam inestimabiliter exaltando. Habuit autē hec cōceptio tria nobilissima privilegia. scilicet esset sine peccato originali: quod esset non puri hominis: sed dei & hominis: quod esset conceptio matris & uirginis. Ista tria a natura non habuit: sed a spiritu sancto. Et ideo dicit Damascenus quantum ad primum: quod spiritus sanctus superueniens uirgini purgans ipsam. id est preseruans ne cum peccato originali conciperet: fomitem totaliter extirpando. Quantum ad secundū dicit: & uirtutē uerbi dei susceptiuam tribuens. id est ut conciperet uerbum dei. Quantum ad tertium dicit. Simul autem & generatiuā: ut. scilicet manens uirgo posset generare. Attēde autem quod caro christi semper dicitur a peccato fuisse immunis. Et quando caro christi comparatur ad Adam & ad alios patres: dupliciter contingit errare in hac cōparatione. uno modo si attribuantur christo uel eius carni conditio peccati: puta si dicatur quod christus in adam peccauit: uel quod in Abraham deiciatus fuit. Istud enim falsum ē: quia non eo modo fuit in patribus ut peccatum posset ad ipsum deriuari: quia non fuit in eis secundum legem concupiscentie siue secundū rationem seminalem: sed solum secundū corpulentā substantiam. Alio modo cōtingit errare si attribuamus ei quod actu fuerit in patribus primis: ut si dicatur quod caro christi secundū quod in christo fuit sine peccato: ita et in Adam actu fuit sine peccato. per hoc dantes intelligere quod in Adā & in aliis patribus fuit aliq̄ pars eius que peccato non fuit obnoxia & sic traducere tur munda usq̄ ad uirginē: ex qua corpus christi posset formaretur: quod falsum ē: quia caro christi non fuit secundū aliquid signatum quod posset distinguui a reliqua carne: sicut purū ab ipuro in Adam & in aliis patribus. Caro etiam humana peccato infirmitur: quia per concupiscentiam concipitur: nihil autē est in prole quod non concupiscentia trahatur a parente: & ideo in eis nihil fuit mundum: sed in beata uirgine totum ē mundatum per spiritum sanctū. Postmodum autem quia incarnatio processit modo cōpletio. hinc ē quod in cōceptione cōpletio debita fuit in prole: in conceptu: & in modo concipiendi: quia uero completo debuit esse in prole hinc est quod in instanti facto conceptu uirgineo non solum facta fuit totalis uirginis sanctificatio: sed etiā ipsius benedictę particule de qua debuit benedictū christi corpus formari distinctio: & ad locum uteri uirginalis mundissima

Deductio

Consolidatio

Confirmatio

Animatio illius carnis

& per unionem anime ad carnem uiuificatio: & totius hoīs plena & perfecta ad personā filii dei unio: ut sic uirgo uere dei filiū cōcipet per unionē carnis

ad diuinitatē: mediante spiritu rationali: per quem tāq̄ per mediū caro idonea erat ad unionē. Quia uero completio debuit esse in conceptu: ideo completus ē ille quārtus modus pducēdi humanā naturā de muliere sine uiro de quo dictum est supra.

Quia et cōpletio debuit esse in uirtute concipientē. hinc est: quod in cōceptione filii dei simul cōcurrat

Virtus innata

Virtus infusa

Virtus etiam increata

Prima materiā preparauit. secūda segregādo purificauit. tertia subito perfecit. Et sic beatissima uirgo maria fuit cōpletissimo modo mātī filii dei spū scō

Purgante

Excitante

Adiuuante

Eleuante

naturam ipsius sanctissime uirginis: & cōplete faciente etiā cōceptū illius diuinitissime prolis. Quis sufficiens ē intelligere quale fuit illud de celo immissū icendū: collatū refrigeriū: infusū solatiū: tā in sacratissime uirginis mente quā carne? Quāta fuerit nobilitatio genens humani in cōcepta prole: quātaq̄ descensio maiestatis: & quā inestimabilis sublimatio uirginis matris: uere nullus deuotus & uere catholicus debet negare: quin tunc tanta perfectio gratie tanta abundantia carismatum diu inorum: & tanta uirtutum omniū cōsumatio fuerit beatissime uirgini mātī dei i illo cōceptu data: quanta pōt recipere uirginitatis creatura sine unione personali. Et sic in omnibus post filiū sanctissima mātī habuit perfectissimum & ineffabilissimū statū cōsumatū i omni perfectione actiue & cōtēplatiue absq̄ aliq̄ diminutione & defectu. Opinor autē pie erigendo mentem ad uirginis matris excellentiam: quod ex tūc mētē eius taliter fuit stabilita quod sine aliqua interruptioe fuerit summe in contemplationis actu & gustu: & hoc supra omnem modum alterius creature. citra tamen beatificā uisionem. Et puto quod oīs ignorantia non solum culpabilis: quia de illa non ē dubiū. nunq̄. n. habuit: sed et oīs ignorātia quomodolibet dicēs defectū ex peccato originali tūc fuit sibi ex tūc ablata & plenissimus hitus sapientie totā ipsius mētē pficiēs fuerit sibi a spū scō infusus: maxime quod suffragatur ad uirtutū perfectioem: Et quod occupatioes exteriorū: sensuū nūq̄ recolectionē mentis & cōtēplatiōis actū ipedirent i ea: & ipse cōtēplatiōis actus mētē plenissime i deū recolligēs non ipediuit debitū & uirtuosi officii administratiue partis inferiorū sensuum: quin & se dulcissime ministrauerit dilectissimo iesu filio humilitatis sue tā i infantilibus necessitatibus corporis sui: quā in aliis quā i decursu uite sue circa ipsū ē sensibilitē opata: quā etiā i oīs aliis quā ad instructionē & utilitatē proximī siue apostolorum: siue quorūcūq̄ aliorū necessaria uidebatur: imo iste due perfectioes actio & cōtēplatio puto quod in ipsa ex inestimabilitate glorie sue & uirtutum se mutuis respectibus intendebat.

Nec puto q̄ somnus qui nobis inabyssat & sepelit actus rationis & liberi arbitrii: & per consequens actum meriti & demeriti in illa habuit hunc effectum immo puto q̄ liberum arbitrium suum i ipsa non fuerit ex sono submersum: sed anima sua libere & actu meritorio simul & contēplatiuo nō obstante somno tendebat in deum. Et alias multas perfectiones reputo ipsam tunc consecutam nobis ineffabiles & icōprehensibiles. Que etiam secū dum experimenta nostre infirmitatis & corruptionis ipsosibiles uiderentur. Ad ista autē sentientū de uirgine matre dei reuerēdissima mouent me illa q̄ idubitant tenemus de ipsa. Ex quibus supradicta uere possunt concludi .s. Plena expurgatio & fomitis eradicatio: & omnis originalis infectiois Plena assimilatio totius carnis uirginis & sue sanctissime prolis. Plena participatio plenitudinis grē christi mentis & Plena diffusio gratie in ipsa manans ad filii dei personā conceptam in ipsa & per ipsam: & eminentia dignitatis & status materni principii in quo sibi non cōmunicat aliqua creatura. Et primo sic arguo. Si fuit plene purgata a fomite: ergo ab omni infectione in humana natura ex fomite causata: sed impedimentum omnium predictorum ē impedimētū imperfectionis magne sicut patet deducenti: & maxime impedimētum somni & destructio actus cōtēplatiui. ergo nullo mō uidet q̄ fuerit in ea. Cum igitur omnis hebetudo mentis & alii defectus quos in nobis experimur. etiam in expurgatissimis non sanant statim & libere mentē ferri in deum. Sed quasi experimento cognoscimus q̄ ac si sonus eēt interruptio nostri esse & influxus gratie dei i nobis uidet quasi de nouo fieri & cū nouo conatu oportere nos redire ad mētis dāntatem & subtilitātē: quā p̄mo fueramus experti: ac si mens resurgeret: sicut facit a magna prostratione & sepultura sue libertatis & cognitionis. Nec ualet si diceres q̄ ista est cōditio nostre mētis & corporis: & ipsa nō fuit educta de statu corporis animalis. Non enim est uerū q̄ ista sit cōditio nature: sed ē magis nature per peccatū infectio: prostratio: & infirmitas: a quibus plena purgatio a fomite debuit eam plene liberam reddere. Et q̄ hoc non sit nature cōditio expresse dicit Augustinus q̄ in statu innocētie fuisset clarior cōtēplatio dormientium: q̄ sit modo uisio uigilantiū. Comuni ter enim magis uidentur sentire doctores q̄ in statu innocētie nō perdidisset homo liberum arbitrium siue rationis. usū propter sonū. nec nati fuisset filii subiecti ignorantie. Dicit enim Augustinus q̄ approbare falsa pro ueris nō est natura hominis cōditi: sed pena damnati. Item in Enchiridion. cap. viii. fatil expresse uocat errorem omnē deceptōem & hoc dicit indecorū & indecens & ad huius uite miseriam pertinere. nihil autem tale uidetur conueniens matri dei. Puto enim q̄ in ea ex tunc fuerit altior & iestimabilis dulcior cōtēplatio: q̄ fuerit in Adam. nec mirum quia gustabat deum ut filiū

uteri sui. Et uirtus regitiua corporis i pleto dei obsequio sine aliquo uitio tanto fuit in ea perfectior quanto in maiori altitudine uirtutum regebat: cū & dolores & penas tā mētis q̄ corporis plene sublimabat & inferebat in deum: ab eis nec in minimo ipe dita. O felix reformatio & paradisi status maior: q̄ illa fuerat quam nobis ademitt cōgressio peccati. propterea quomodo tibi uidetur conueniens q̄ in summa plenitudine gratie que debetur statui materno magna pars tēporis que occupatur in: sōno trāsuertit sine actuali relatione ad deum: uel etiā sine plena ratione merendi? Licet enim uoluntas qua uolo dormire ut possim uiuere ad honorē dei sit actus meritorius in quo actu possit sonus aliq̄li rer dicit meritorius: tamē in sōno sic ligante liberū arbitrium sicut sonus ligat nos. nec actus meriti a mente procedit. Quod autem deceat summū gradum pure creature gratie que fuit in matre deuota meus penset. Nec etiam est contra hoc si diceres q̄ hec est pena peccati: & pene non fuerunt sibi ablate: sicut nec filius suus carere uoluit: quia licet pene que sunt pure pene & materia uirtutis & adiutorium perfectionis merendi & nullum impedimentum uirtutis perfecte: & que totam naturā cōmuniter consequuntur: remanserint tam i xpo q̄ in ea: sicut fames: sitis: tristitia de malo tam suo q̄ alieno. tamen ille pene que sunt impedimenta perfectionum: sicut ignorantia: concupiscentia: ligatio liberi arbitrii: & distractio actus contēplatiui non debuerunt in ipsa remanere: sicut nec a christo fuerunt assumpte. Ex secūdo. Caro uirginis & prolis est eadem caro & similis puritatis: Sed in christo non fecit caro christi sue matri defectus predictos: igitur uidetur q̄ nec sue matri. Secundum. n. apostolum Si delibatio sancta est & massa & cetera. Et Augustinus dicit in sermone de assumptione domine: q̄ caro uirginis & caro prolis sunt eiusdem puritatis: unde uidetur q̄ nullum defectum quem non assumpserit benedictus iesus in carnis assumptione dimiserit in sua sanctissima matre. Ex tertio sic arguo. Dicit enim Hieronymus i sermone assumptionis domine q̄ totius gratie plenitudo que est in christo: in mariam uenit q̄q̄ aliter. Aliter inquit ut mihi uidetur: quia in christo sicut in homine personaliter desicato & in maria sicut in templo ipsi uerbo singulariter dedicato. In christo ut in capite influente. In maria ut in collo quasi toti corpori ecclesie transfundente. In christo fuit ut in supposito sustinente & influente ex uniuersali fonte ois gratie lumen. In maria sicut felicius hec omnia in mēte concipiente q̄ carne: sicut dicit Augustinus. Si ergo tota plenitudo gratie que in christo est uenit in mariam. ergo ille plenitudines supius dicte: & alie multe maiores & ineffabiles nobis. Nec ualet istantia si diceres q̄ in christo fuerit beatifica uisio ab instanti sue conceptionis: nec ista prerogatiua fuit tunc data uirgini. igitur similiter nec iste alie. Non enim est simile. Gratia enim uisionis beate

omnino competit christi humanitati: & est decēs ex unione psonali uerbi. Nō enim ē decēs ut unia tur uerbo ut supposito: & nō fruāt ipso. Sed perfe ctiones que cōpetūt xpo secūdū uie de bent diffundi ī sua beatissima matre. Vnde puto q̄ oēs gratie substātalit̄ mentē perficiūt: & que nō repugnāt statui creature: & q̄ sunt citra beatitudi nem patrie debent sibi cōmunicari: sed p̄dicta nō repugnāt. ergo etcetera. Et si diceres nō habuit omnem grām: q̄ nō fuit sacerdos nec p̄dicator: &c. friuola ē istātia: q̄ nō sūt substātaliter pficiē tes mentē: sed q̄dam gratie gratis date secūdū exi gentiam singulariū personarū. Ex dignitate autē materni principii: si potest argui efficaciter q̄ de cuit filiū suū in oībus q̄ n̄ repugnāt statui creatu re uiatricis: & humane nature supplene perficere: & omnem defectū q̄ pfectionē diminuat actu uel habitu ab ipsa remouere: sicut sunt defectus oppo siti pfectionibus memoratis. Cū enim nullus du bitet filiū potuisse ista in matre pficere: minus de bet dubitare ipsum hoc facere uoluisse: & p conse quens fecisse: q̄ hoc filialem reuerentiam decuit.

Item si in generatiōe filii dei ex ipsa uirgīe plus potuit grā q̄ natura: nō est mirandum filiū ī men te uirginis sup id quod natura nra infirma apprehēdit: ineffabilia fecisse: & quo ad donū sapientie & quo ad cōsumationem grē. Vnde puto q̄ stupen do mō dilatatus fuerit sinus mīne mētis ad respe ctus & actus ineffabiles: ita respectu dīnarū pfectio nū: q̄ ē respectu affectual̄ dilectiōis uel deuotiōis & mltiplicate relatiōis oīum saluādor: quos ipsa sicut uera mī genuit ī xpo: & simul cū xpo porta uit itra sue uiscera charitatis. Et si aliqua ī scriptu ra uident̄ ostēdere imperfectionē in matre: multi pliciter possunt exponi: ita q̄ suffragabunt̄ ad ista: sicut ex pte dictum est supra in precedēti capitulo. cū ageretur de pfectione mutui cōsensūs. Attē de autē q̄ quātūcūq; dicatur p̄ Hieronymū: siue per quēcūq; q̄ tota plenitudo gratie q̄ est ī xpo: requieuit in Maria: et licet nos dixerimus q̄ p oīa debuit filio assimilari ī perfectiōe tā mentis q̄ cor poris: oportet semp̄ itelligi q̄ ista plēitudo & assi milatio ē intelligēda scđm gradum: ut q̄tum di gnitas materni p̄cipii distat a dignitate. unionis suppositi: tantū distet utriusq; pfectio. Nec p hoc mēs infirma aliquid arguat cōtra predicta: q̄ oēs supraposite pfectiones & alie incōparabiliter ma iores icludūtur in dignitate materna: nec per hoc adequatur xpo &c. Attēde similiter q̄ menti paḡ se exquirētī calūniari possent ista uerba marie interpretari calūniando uocabula uel modum lo quendi. Sciat tamen illa mens quecūq; sit: q̄ illud non est officiū studiosi nec deuoti iesu & sue scissī me mīs: q̄n potius sicut pure circa hoc scribētis negociat̄ deuotio: sic & pii lectoris it̄p̄tatio re feratur. Et ut ad omnia supradicta utar argumēto Augustini & uerbis: audi ipsum loquentem in ser mone assumptionis dñe. dicit enim sic. Est solum

nostri pacifici salomōis: & licet ponatur thronus matris ad dexterā eius: tamen ē inestimabilis gra dus: qui q̄dem gradus ī oībus celestis ordinibus hierarchie obseruatur: de q̄bus ista magis dicitur: dū ageť de assumptiōe huius sacratissime matris. Suscipiat hūc sensum fratna charitas: put xpi spi ritus ispirauerit: & si refragare his elegerit: cum nō uult dicere hoc: xpm non posse proferat: quasi nō conueniat uelle. Et si dei filiū nosce ueraciter osten derit: incipiā ei credere: de quibus aliter nō presū p̄si sentire. Si ergo uera sunt que dixi: tibi grās xpe: quia de scā uirgīe matre tua: nisi quod piū est aut dignum sentire nō potui. Si ergo dixi ut debui: ap proba christe obsecro tu & tui: hec Augustinus. In quo sensu etiam predicta descripsi.

Iesus plene dotatus Cap. ix.

Tendēdum ē anima xpo deuota cū quā ta perfectionis dote tuus iesus intrauerit mūdum: & ut ista tibi magis disticte pa reant: secūdum q̄ balbuciendo possumus dicere: scias q̄ fuit perfectissimus plenitudie

Gratie in effectū

Sapientie in intellectu

Meriti in exteriori opere & effectū.

De plenitudine gratie ī affectu debes scire: q̄ ī ipso a sui cōceptione fuit plenitudo oīs grē: quan tum ad gratiā singularis persone: & quātū ad gra tiam capitis: & quātū ad gratiā uniōis: ita q̄ p gratiā singularis persone habuit oīs culpe imu nitatē: & quātū ad actum & quātū ad possibi litatē: q̄ nec peccatum habuit: nec peccare potuit. Per gratiā unionis. ipse est dignus non tm̄ cōmu ni felicitate glorie: uel cuiuscūq; create excellentie: uerū etiam adoratiōe latrice: que ē cultus reuerentie soli deo debitus. Et ut tibi manifestē que ē gratia unionis: scias q̄ ipsa grā unionis nō ē aliud q̄ ipm esse personale: put intelligit̄ gratuito ex mera dei bonitate nullis precedētibus meritis: datum hūa nitati assūpte: p quod donū ipse homo uerus est deus unitate suppositi. Et ideo dico q̄ ille homo p hanc gratiam ē adorandus ut summus deus: q̄ ipse est super omnes benedictus deus. Hec aut unio est quedā relatio que habet esse suū regale si cut in subiecto ī humana natura: secūdū rōnem au tem in diuina psona: & ideo secūdū aliquid dicit̄ quid increatū: & secundum aliquid quid creatum. Mutatio enim ad quā sequit̄ relatio facta ē in na tura humana: dū est assumpta a uerbo: ipso uerbo non mutato: sed ex mutatiōe assumpte humanita tis dicitur uerbo relatio aduenire psonalis uniōis actiue. Et ipsum diuinum suppositum iportat: ut unitū humane nature: & ipsius suppositum que ē dignitas benedicti iesu: que facit eum secūdū apo stolū benedictū deū. Hanc etiam unionē sequi tur habitualis gratia ipsius iesu: secūdum habitua lem rōnem intelligendi: q̄ habitus dicitur gratia habitualis persone. Quod autē sequitur: & nullo modo possit precedere ordinē intelligendi: nam

ordie tpris simul sunt: pöt pater ex tribus. Primo quide secüdü ordinē pncipiorū utriusq; pncipium enim unionis est psona filii assumēs humanā naturam: que secüdü hec dicit missa in mūdū: q; naturam humanā assumpit: pncipiū autē gratie hitualis q̄ cū caritate datur est spiritus scūs: q; secüdü hoc dicitur mitti: q; p caritatē mētem in hitat. Missio autem filii secüdü ordinē nature pör est missio spiritus sancti sicut generatio filii preintelligit spirati oni spiritus sancti: qui a pate filioq; pcedit: unde unio psonalis secüdü quā itelligit missio filii ē pri or ordie nature gratia hituali secüdü quā itelligit gratia spiritus sancti: in natura autē humana corrupta nūq; fuit facta missio spiritus sancti p in hitantē gratiā in qbuscūq; patribus: pcedētibus xp̄m: nisi presupposita & preintellecta diuino cōcepto missionē filii dei in carnē: unde omnes iustificati p̄s fide iplicite ul' explicite uniti xp̄o: q; in eis fuit spiritus sancti adoptio. Secūda cā accipit huius ordinis ex hitudine hitualis gratie ad suā cām: gratia enim creat in homine ex pñcia diuinitatis: sicut lumen in aere ex pñcia solis: unde dicit. Ezechielis capitulo xxxiii. Gloria domini israel ingrediebat p uia orientālē: & terra splēdebat a maiestate eius: pñtia autē dei i xp̄o itelligit: secüdü unionē hūane nature ad diuinā psonā. Hec autem singulari unione solū p̄s ē deus xp̄i hūanitati: gratia hitualis ergo itelligit ut consequēs hāc unionē: sicut splendor solē. Tertia huius ordinis ratio assumi pöt ex fine gratie. Oritur enī gratia ad reddēdū subiectum gratū: & ad expediēdū ad bene agēdū per sui rami ficationē i hitus uirtutū & donog. Gratificatio autem & actio ē suppositi ut iā entis: unde p̄suppōit hipostasim opantē & gratā: ypostasis autē p̄suppōnit in hūana natura xp̄i unione. Et ideo gratia unionis secüdü intellectū pcedit gratiā hitualē: unde licet gratia hitualis siue unionis nō possit dici xp̄o homini naturalis. q; fit cāta ex principis hūane nature: dici tamē potest naturalis tāq; pueniens in humanā naturā causante diuina natura ipsius & eius psona: q; etiā uno modo naturalē dī hōi illud quod ab ip̄a natiuitate hēt secüdü illud. Eph. xx. Eramus natura filii ire. Et. Sap. xii. Neq; ē narratio illorum & naturalis eog: malitia. Idcirco q; utraq; gratia in xp̄o est ab instāti in cōceptionis & natiuitatis: pöt dici isto modo xp̄o naturalis: un' Augustinus dicit in enchiridiō. In nature hūane susceptiōe fit quodā mō ip̄a gratia illi homini naturalis: quasi nullū possit peccatū admittere. Attēde autē q; necesse fuit ponere gratiā hitualē i xp̄o ppter tria. Primo ppter unionē aīe illius ad uerbū dei. Quanto enī aliquid receptiuū ppingus ē causē influētī: tāto magis participat influētīa eius. Influxus autē gratie est a deo: secüdü illud. Gratia & gloriam dabit dominus. Et ideo magis fuit conueniēs ut aīa illa nō solū recipet influxū diuine gratie coit r sed sūme ex tā ineffabili unione. Secūdo ppter nobilitatē illius aīe cuius opationes oportebat p̄pin

q;ssime attingere ad deū p cognitionē & amorē. Et q; licet hūana natura assumeret ad esse psonale filii dei: q; filius dei cognoscit & fruit se actu essentiali cum patre & spiritu sancto. Cuius aīa capax non fuit pp differētīa nature ideo oportuit q; suā cognitiōnē & fructiōnē hēt hitū gratie qui hūanā naturam eleuaret quā recepit secüdü q; decebat i sūma plenitudine: hīc natura assūptā. Et ex ista gratia hituali pcessit i potētīs aīe xp̄i oīs pfectio uirtualis tam uirtutū q̄ donog: tā pfectionis gratie gratum faciētis: q̄ gratie gratis date. Tertio etiā fuit cōueniēs ponere hitū gratie in xp̄o ppter hitudinem ipsius xp̄i ad genus humanū: xp̄s enim inqntū hō mediator est dei & hominū: ut dicit. I. thy. secūdo: & ideo optebat q; hēt gratiā in alios redundātem secüdü illud. Ioānis p̄mo de plenitudine eius oēs accepimus gratiā p gratia. Attēde autē q; i xp̄o pöt attēdi duplex grē plenitudo: uno modo: Ex parte ipsius gratie:

Alio modo ex parte hētis grām

Ex parte quide ipsius gratie dicit esse gratie plenitudo ex eo q; aliquid attingit ad sūmū gratie & qntū ad esētīa: & q̄tū ad uirtutē q; hēt gratiā in oī ex cellētia qua pöt hēri: & in maxima extēsiōe ad oēs grē effectus: talis plenitudo est solius xp̄i. Secūda pleitudo ex pte hētis gratiā & tūc dicit subiectū hēre plenitudinē grē qn hēt gratiā secüdü q; cōpetit statui suo & officio: put in eo est intēsa grā: usq; ad terminū ei p̄fixū a diuina boitate i merito xp̄i hominis. Secūdem illud eph. q̄to. Vnicuiq; uesty: donata est gratia secüdü mēsurā & cetera. Secūdü hoc etiā apostolus dicebat: ut impleamini i oēm plenitudinē dei. Talis ergo gratie pleitudo fuit i christo plenissime: sicut decuit hōiē talē sic sublatum ut esset deus. Et talis grē plenitudo secüdü gradū sibi debitū conuenit omnibus electis. ita q; beata uirgo est plena grā: sicut decet excellentissimā matrem xp̄i. Stephanus inferiori gradu sicut decet stre nuissimū pugilē. Et secüdü istū modū pleitudinis licet sint oēs electi plēi: q; oēs pueniūt ad illud q; est sibi dispositū a deo in xp̄i merito: tñ aliter plenus ē modus: aliter plena: ē celi capacitas dilatata. Sic autē xp̄us est pfectissimus in pleitudine gratie oī modo: sic beatissima uirgo hēt plenissimā grām scdm q; decet matris dignitatē. Et q̄tū pöt cape secūdü ordinē quē fecit deus capacitas creature nō unite. Et sic omnes alii secūdem illum statum & gradū ad quē p̄destiati sūt. i christo iesu: i quo solū gratificati sūt ab eterno. Sicut dicitur eph. p̄mo. Et electi fieri conformes imagini filii benedicti iesu habent gratie plenitudinem secūdem mēsurā donatiōis christi: quam eis in semetipso liberaliter donauit & in eorum iustificatione temporaliter tribuit. Potes igit uidere quante imēsitatis fuerit ista gratia que pprie dicit gratia unionis: nā sic est infinita. Sicut ipsa persona uerbi. Si autem confideretur gratia christi prout ē quidā habitus causatus et receptus i christi anima sicut i subiecto: & sic nō

est dubiū q̄ oportet dicere q̄ sit quid finitū. Dicit tñ aliqui q̄ si consideret secundum propriā rationem gratie quia illa gratia illuminat quia. s. habet quicquid potest pertinere ad rationem gratie: & nō datur ei secundū aliq̄ certā mensuram illud qd̄ ad rationem gratie pertinet: eo q̄ scdm̄ propositū dei cuius est gratiā mensurare: gratia confertur anime christi. Sic cuidam ul̄ i principio ḡtificationis in humana natura: secundū illud ad eph. i. Gratificauit nos in dilecto filio suo. Sicut si dicamus lucem sol̄ esse infinitam: non quidem secundū suum esse: sed secundū rationē lucis q̄r habet quicquid ad rationē lucis potest pertinere: licet bene dicatur q̄ isto mō datur gratia x̄po: non tamē sequitur q̄ sit simpliciter infinita: q̄r totum qd̄ est de ratione ḡtie ut creata ē finitum est: licet autem gratia x̄pi habeat infinitum effectum: q̄r extendit se sufficienter ad salutem humani generis & etiā infinitorum electorum si possibile: esset eos fore infinitos: nō p̄pter hoc. simpliciter infinitus est habitus ḡtie eius: sed bene infinita est gratia unionis: ratione cuius plene potest saluari. Quod autem dicitur Ioan. iii. Nō ad mensuram dat deus spiritum sanctum christo. non est contra hoc quomodo unq̄ accipiatur: uno enim modo exponitur de dono quod deus pat̄ ab eterno dedit filio diuine nature: unde quedā glōsa dicit ibidem. Tantus est filius quātus est pater: Alio modo potest referri ad donum unionis humane nature: quod sic dictum est infinitum. unde dicit glo. Sicut pater plenum & perfectū genuit uerbum: sic plenum ac perfectum est humane unitū nature: Alio modo potest referri ad gratiam habitalem: in quantum gratia christi se extēdit ad oīa que sunt gratie: Vnde augustinus hoc exponēs dicit. Mensura quedam donorum diuisio est. Alii. n. datur sermo per spiritum sapiētie: alii sermo scientie: sed christo plene dant̄ omnia: quia non ad mēsuram accepit supple alicuius doni. Per hanc autem abundantissimam gratiam christo datum est secundum q̄ homo ut sit caput ecclesie. Ecclesia enim unum corpus mysticum dicit̄ secundum similitudinem ad naturale corpus hominis secundum diuersa membra que habent diuersos actus. Sicut docet Apostolus ad Roma. xii. Et prime ad. Corinth. xii. In hoc quidem corpore christus ē caput secundum similitudinē humani capitis. In quo tria possumus considerare. s.

Ordinem

Perfectionem

Et uirtutem

Ordinem quia caput est prima pars hominis in ci piendo a superiori: et inde est q̄ omne principium consuevit nominari caput: secundum illud Ezechielis. xxvi. Ad omne caput posuisti me lupanar tibi. Perfectionem autem: q̄r in capite uigent omnes sensus interiores & exteriores: cum in ceteris membris sit solum tactus: propter quod uiri perfecti uocantur capita in scriptura: secundum illud. Esaie. xv.

Senex & honorabilis ipse est caput & p̄pheta: docens mendacium ipse est cauda: uirtutem quoq̄: quia uirtus ceterorum membrorum & gubernatio eorum in suis actibus est a capite propter uim sensitiuam ibi dominantem & influxiuam in inferiora: unde etiā rector dicitur caput populi: iuxta illud. l. Roma. xiii. Cum esses paruulus in oculis tuis: caput in tribubus israel factus es: hec autē tria plene cōpetunt christo spiritualiter. Primo. n. secundum propinquitatem ad deū gratia eius nō solū est principalior & prior: sed est summa & principalissima & prima: & si non tempore: tamen dignitate & dei intentione: nam omnes alii acceperunt gratiam: & per ipsum & per respectum ad gratiam suam: immo quod plus est: nihil acceperunt nisi quod pro eis christus accepit: & eis liberaliter dispensauit: secundum illud ad Romanos viii. Quos presciuit: hos & predestinauit conformes fieri imagini filii dei: ut sit ipse primogenitus i multis fratribus. Secundo uero perfectionem habet quātum ad plenitudinem oīum gr̄arū: secundū illud. Vidimus gr̄iam eius &c. lo. i. Tertio uirtutē hūit influēdi p̄ sue gr̄e excessū i oīa membra ecclesie. Secundū illud lo. primo. De plenitudine eius & cetera. Et q̄r humanitas x̄pi tota dei uerbo coniuncta cui corpus per animā unitur ut supra dictum est: ideo tota x̄pi humanitas secundū animā & secundū corpus influit in oēs homines & q̄tū ad animā: & quātū ad corpus uno modo inquantum membra corporis nostri per gratiā x̄pi exhibent arma iustitie: que iustitia: in anima existit p̄ x̄pm. iuxta illud ad. Roma. vi. Iustificati gratis p̄ gratiā ipsius. Alio modo influit i corpus: inquantū nitor glorie ab anima deriuat̄ ad corpus. Secundum illud ad Romanos. ii. Qui suscitauit iesum a mortuis: uiuificauit corpora nostra per inhabitantem spiritū eius in nob̄ s. Secundum igitur hanc plenitudinē gratie capitis ipse est caput omnium hominum: Attendendum autem est q̄ differentia ē inter membra corporis naturalis: & inter membra corporis mystici. Membra corporis naturalis sunt omnia similia: sed non corporis mystici: nec quantum ad eē nature pprie: q̄r corpus ecclesie constituit̄ ex omnibus qui fuerunt a principio mundi usq̄ ad finem: nec quantum ad esse gratie: q̄r & eorū qui sunt i uno tempore quidā carent gratia post modū habituri: aliis autē iā habentibus. Sic ergo membra corporis mystici non solum accipiunt̄ secundū q̄ sunt in actu sed secundū q̄ sunt in potentia: q̄r nūq̄ reducentur ad actū oculo dei iudicio: pp̄ eorū maliciā repugnātem. Quedā autē q̄nq̄ reducunt̄ ad actū non ex propriis meritis: sed ex sola misericordia dei: ut hii solū habeant unde gratias agant: p̄mi non habeant qd̄ reprehendant. Sic igitur accipiendo generaliter secundū totū tempus mundi iesus est caput omnium hominū secundum diuersos gradus. Primo & principaliter est caput eorū qui sibi uniuertur per dei formitatem glorie. Secundo eorū qui sibi uniuertur

per caritatē que est uolūtatis. Tertio eorū qui ac tu sibi uniuert per fidem que est captiuatio intel le ctus sub christo: & quedam unio in eius uirtute. Quarto eorū qui uniuertur potētie: q̄ tamen non est ad actum reducenda secundū p̄positū dilectio nis diuine. Quinto eorū qui in potestate uni ti sūt: que nunq̄ tamen reducētur ad actum eorū: fi nali malicia resistente: qui cum de mundo exeunt cum tali malicia esse simpliciter desinunt xp̄i mē bra: q̄r iā non sūt in potestate ut christo uniantur sed actu in eternum ut membra diabolo coniungā tur. Diabolus uero dicitur caput omnium impi orum: dictum est supra: q̄ caput non solum influit in membris interioribus: quod quidem nō potest facere diabolus: sed exterius gubernat mēbrorum actus dirigendo ad aliquē finē. Et sic etiā quilibet princeps uel p̄latus potest dici caput multitudinis sibi subiecte: p̄ hunc modum diabolus dicitur ma loꝝ caput: q̄r ut dicitur. Job. xli. Ipse est rex sup̄ oēs filios superbie pertinet autem ad gubernatōrē qui dicitur caput: ut eos quos gubernat: ad suum finē perducatur: suus autem diaboli est auersio rationalis creature a deo: unde a principio hominē ab obediē tia: diuini precepti remouere tentauit. Ipsa autem auersio a deo habet rationē finis in quātū appetitur sub specie libertatis: secundū illud. Iere. ii. A seculo confregisti iugū: rupisti uincula: dixisti non seruiā. In quantum igitur ad hunc finē aliqui dicuntur pec cando sub diaboli regimine: & sub eius guberna tione cadunt & ex hoc dicitur eorū caput. Ad cuius sequelam aliqui excitantur inducti per suggestio nē: aliqui p̄pria sponte eius malicia imitantur: ui dentes uexillū sic p̄me auersionis a deo. Sicut sub uexillo ducis quidā citati militāt: quidā p̄pria uo luntate electi. Et secundū hoc diabolus omnium malorū dicitur esse caput in quātū illum imitantur: se cundum illud. Sap̄. Secūdo Inuidia diaboli mors introiuit & cetera. Sequitur. Imitantur autē ip̄m q̄ sūt ex parte ipsius. Attende autem q̄ sic anti xp̄us non dicitur caput omnium malorū: sed aliquo rum quos sua malicia in suo tēpore ducet ad malū.

Dicitur autē caput omnium malorū propter ma licie plenitudinē & perfectionē: secundū q̄ p̄fectio est in malis: unde dicit glosa: super illud. ii. The sal. Secundo ostendens se tamq̄ sit deus. Sicut in xp̄o omnis diuinitatis plenitudo inhabitat: ita & in anti christo plenitudo omnis malicie. Quod quidem non est unione personali cū demone: sicut quedā errando dicunt: sed abundantia influxus in eum sue malicie. Et quantum ad hoc omnes mali qui p̄ cedūt sunt quasi quedā eius figura secundū illud. ii. ad thes. tertio. Mysteriū operat̄ iniquitatis. Licet autē mēbra christi i p̄prias naturis sic successiue generēt̄ & sic successiue iustificēt̄ i seipsis: & ad gl̄iā trāstēra ter. Et ideo in capite nostro sublimissimo iesu oēs sūt sumus ab instanti sue conceptionis in suo com phensibili actu sue fructuonis: beatificus est tā p̄ se.

q̄ p̄ omnibus beatificatis laudes reddens sue infi nitissime maiestati. In quantum autē uiator fuit per inestimabilem habitū sue gratie omnibus membris suis fuit coniunctus ut seipso omnia faciēs & ipse suos electos omnia in se faciēs secundum oēs actus & status quos unq̄ in ipsis electis acceptauit con descensio pietatis paterne: & omnes ip̄orū gra tias tamq̄ suas a patre recipiens: & ipsos electos fa ciens recipere in semetipso: impedimenta nostra rū resistantiā: expectans inestimabilibus lamentis supplicatiōis electorū in seipsum trāstērmās i ipsis patiebat̄ moriebat̄ ieiunabat: orabat & i ipsis oīa bona faciebat. Et ea quoq̄ christus in se fecit de no bis cui mittit̄ tanq̄ fundamento: & speciali radici nostri meriti: quicquid hodie per gratiā suam facit in nobis: unde i christo iesu comprehensore fuimus & sumus quicquid erimus in gloria beatitudinis. Et i ip̄o uiatore fuimus & sumus quicquid erimus ul sumus in participatione sue caritatis. O quantū tenentur membra tali capiti: qui nec ad modicum sua membra dimittit q̄ uniretur eis inestimabili effectu charitatis sue & sollicitudine p̄uidētie in fluentie: & defensionis p̄petue: hoc ostendēs apo stolus i xp̄o esse completum: quod in seipso adhuc erat fiendū: dicebat ad eph̄. Secundo. Conuersificati uit in celestibus & cōsedere nos fecit i iesu christo. Super quo dicit. Gregorius q̄ tunc paulus in cathe nis & in carcerem tenebatur: & tamen cōsedere cū christo in celestibus gloriatur. Et secundum hunc sensum dicit ap̄stol. primo. Omnia per ipsum & in ip̄o creata sunt: & ipse est caput corporis ecclesie: q̄r in ip̄o complacuit omnē plenitudinē inhabitare: & per eū reconciliare omnia in ipsum. Et breuiter iste reduplicatioes quas totiens facit idem apo stolus de membris xp̄i loquitur i aliquo loco quā do superaddit in christo iesu uel in ip̄o uoluit ostē dere istam inestimabilem coniunctionē quam habui mus & habemus in actibus & habitibus & perfecti onibus mentis iesu tam uiatores q̄ comprehensores i quo sumus quicquid sumus i esse gratie: non secundū solam diuinam personam: sed secundum assumptā naturam. Hoc enim modo potest exponi illud ner bum. Gaudium meum meum in uobis sit: id est il lud de quo gaudeo iam de uestra salute sit uobis in uestra beatitudiue. Attende autem q̄ plene & p̄fecte esse caput ecclesie est proprium christo: sed q̄ tum ad exteriorem gubernationem potest aliis cō uenire sicut prelati dicitur caput ecclesie: secundū illud Amos sexto. Optimates capita populorū: disse rēter tamen a christo: quia christus est caput omni um qui ad ecclesiam pertinent secundum omnem locum tempus & statum. Alii autem homines di cuntur capita secundum quedam specialia loca: ut episcopi suarum ecclesiarum: uel secundum tēpus determinatum: sicut papa est caput ecclesie totius tempore sui pontificatus: & secundum determina tum: statum: quia solū uiator. Alio modo etiam

differunt quia christus est caput ecclesie propria uirtute & auctoritate. Alii in quantum uices christi gerunt: secundum illud secunde ad Corinthios secundo: nam ego quod donavi si quid donavi propter uos in persona christi. Et capitulo quinto pro christo legatione fungimur: tanquam deo exhortate per nos. Plenitudo autem huius gratie capitis in christo iesu: licet secundum aliquam conditionem uel distinctionem sic refertur homini secundum quam non est caput angelorum. Sicut secundum uere conformitatem & spiritus: & secundum beneficium redemptionis adaptatione tamen ad illum respectum christus est caput omnium: bonorum angelorum & hominum: ubi enim est unum corpus: necesse est ponere unum caput: unum autem corpus similitudine dicitur una multitudo ordinata secundum distinctos actus & officia. Manifestum est autem quod ad unum finem. scilicet gloriam diuine fruitionis ordinatur & homines & angeli. Et ideo ista benedicta ecclesia triumphans est unum corpus ex hominibus & angelis constitutum. Totius autem istius multitudinis christus est caput & conformitate nature generis quia omnes sunt intellectuales & principalitate: puritatis quia propinquius & immediacius heret deo & plenitudine perfectionis & uirtutis & plenissime fruitionis glorie. Participat enim gloria beatissime trinitatis non solum plus quam homines sed etiam plus quam angeli summi: immo plus quam omnes alii simul sumpti. Et ideo de eius influenza non solum homines sed etiam angeli suscipiunt excellentissimum diuine bonitatis gustum: quia in ipso & per ipsum gustant deum ut suppositum personale. Et non solum a christo suscipiunt angelum gustum nouum: sed etiam a reuerendissima matre eius: in qua & per quam omnes beati gustant deum ut filium naturalem. Non autem tibi uideatur modi cum accreuisse illi superne ciuitati ex matre & filio: quia si bene ponderabis: non solum christus est summa hierarchia: sed plenissimus omnium aliorum. Ex ista autem exaltatione christi iesu dicit ad eph. primo constituit eum deus pater ad dexteram suam in celestibus supra omnem potestatem principatum: & uirtutem: & dominationem: & omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo: sed etiam in futuro. Et primo subnectit quod ipsum dedit caput super omnem ecclesiam: non tantum militantem: sed etiam triumphantem. Ex premissis satis claret quod gratia capitis iesu influxit in omnes tam precedentes quam sequentes. Cum enim fides & ueritas uniant membra capiti: secundum illud ad Romanos tertio. Iustificati gratia per gratiam ipsius. Et eadem sit fides & caritas precedentium & sequentium: in omnes est huiusmodi benedicti capitis influenza ut merito dicatur: Qui preibant & qui sequebantur clamabant. Osanna filio dauid. Hic autem modus gratie habitualis unionis siue perso-

nalis & capitis maxime distribuitur. Ioannis. primo cum benedicto iesu dicitur: Vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre. Ecce gratia unionis: plenum gratie & ueritatis. Ecce gratia habitualis siue personalis. Et de plenitudine eius omnes accepimus. Ecce gratia capitis nostri benedicti iesu.

De plenitudine autem sapientie istius benedicti iesu scias quod in ipso est omnis plenitudo sapientie: non solum quantum ad cognita: uerum etiam quantum ad modum & differentias cognoscendi. In christo nostro iesu fuit

Cognitio eterna ex parte diuinitatis

Cognitio sensibilis ex parte sensualitatis & carnis

Cognitio essentialis ex parte spiritus & mentis

Et hec fuit triplex scilicet quedam perfectio nature: quedam complementum gratie: quedam consummatio glorie: unde sapientiam habuit & ut deus: & ut homo: & ut comprehensor & ut uiator: & ut illuminatus per gratiam: & ut complexus per naturam. Et ideo in uniuerso in christo fuerunt quatuor modi cognoscendi.

Primus est per diuinam naturam & hoc cognouit omnia actualia possibiliter finita cognitione actuali & comprehensiuam. Cognouit enim quicquid dicitur deus cognoscere noticia uisionis: non tamen omnia que deus cognouit noticia simplicis intelligentie. Et ideo cognouit non solum omnia quecunque tempore acterant: sed etiam omnia possibiliter fieri: non quidem solum secundum potentiam dei sed secundum potentiam creature. Secundus modus cognoscendi est per gratiam & hoc cognouit omnia spectantia ad redemptionem generis humani.

Tertius modus est secundum naturam cuiusmodi fuit in adam: & hoc cognouit omnia que spectant ad uniuersam constitutionem. Quartus est secundum sensibilem experientiam: & hoc cognouit quecumque ueniunt ad animam quocumque modo per organa sensuum. Secundum quem modum dicit. Apostolus quod didicit per ea que passus est obedientiam. Ratio autem huius plenitudinis christi est quia sicut christus immuuis debuit esse ab omni culpa: sic etiam debuit esse elongatus ab omni ignorantia: & cum ipse fuerit non solum diuina persona: sed etiam rationalis anima & sensitua: ideo necesse fuit quod secundum utramque naturam & secundum omnem animam potentiam esset totaliter repletus luce sapientie. Et ideo in ipso fuit plena cognitio secundum omnem rerum existentiam. Et quia res habent esse in eterna arte & in humana mente & in proprio genere: necesse fuit christum habere hanc triformem sapientie lucem. Ideo res in eterna arte cognouit ipse sicut eternus artifex per diuinam sapientiam & sicut comprehensor uerbo fruens: & in ipso tanquam in arte omnia creata cognoscens cognitione beata: qua non solum res in uerbo cognoscit sed etiam ipsum uerbum tanta plenitudine cognoscit quod in ista cognitione & fructio

ne inestimabiliter omnem cognitionem cuiuscunque beati transcendit. Licet autem ipsum uerbum se plenissime cognoscendum ostendat ipsi anime beate christi iesu: est tamen impossibile quod ipsum comprehendat: licet autem dicant aliqui quod cognoscant infinita: nullo tamen modo potest intelligi quod aliquid creatum quatumcunque beatum cognoscat infinitum simpliciter propter limitationem nature. Illam autem infinitatem que dicit esse in potentia creature: non est dubium quod anima christi cognoscit: quia talis infinitas nunquam est actu: nec cognoscatur per modum infiniti. Sed sicut mirabilia possunt accipi ab intellectu immaterialiter: ita infinita accipi possunt ab intellectu: non per modum infiniti sed quasi finite: ut sic illa que sunt seipsis in finita sint intellectui cognoscentis finita. Et hoc modo quod alio ineffabili nobis non est conueniens dicere quod anima christi cognitione beata infinita cognoscat in uerbo. Breviter concludo quod quantumcunque potest intelligi a quocumque intellectu posse dari anime christi ex unione uerbi: tantum est sibi datum de cognitione beata & fructu: ut extendatur intellectus quantum potest extendi: dum modo non traseat limitem creature: que gratia uniois perfecit humanam naturam in christo quantum perfectibilis est. Quia etiam res dupliciter in mente habent cognosci preter cognitionem acquisitam exercitio intellectus: quam non credo christo competere propter imperfectionem suam scilicet uel secundum lumen gratie nature integre: uel secundum habitum infuxum reuelationis diuine: hinc est quod necessarium fuit ad perfectam plenitudinem sapientie christi hos duos modos esse in christi mente uel ratione. Primum scilicet per habitum innatum: sicut cognouerunt adam & angeli. Quia enim ratio christi & intellectus eius perfici debuit cognitione naturali & natura hominis bene instituta nata erat omnibus creaturis preesse & ipsas noscere tam eas que sibi deberent seruire: sicut patuit in primi hominis conditione: hinc est quod quantum ad istum primum modum cognoscendi cognouit omnia plene que sunt de constitutione mundi excellentius longe quam adam.

Rursus quia gratia magis respicit opus reparationis: ideo secundum istum modum cognoscendi quem dicimus esse per gratiam in christo & in quantum erat uator cognouit omnia perfectissime que spectant ad perfectam reparationem nostram. Et quia ipse fuit excellentissimus excellentissime primo modo cognouit. Hoc est supra omnem cognitionem christi in quantum uiator. Attende autem quantum immensitatem habuit ista sapientia: quia in quantum redemptor habuit omnia peccata expiare. & magna & parua habuit omnia cognoscere & omnes modos quibus peccatur: uel quibus fit inductio ad peccandum. Non solum illa ad que redemptio sua applicata est efficaciter: aut illa que dele-

uit: sed etiam illa ad que applicari potuit efficaciter. Cognouit enim totam uirtutem sue gratie. Quod cunque bonum fit in humana natura acceptatur adeo ideo omnia huius cognoscere: Et si bene deduxeris cum per ipsum instaurata sint omnia & que in celo & in terra: per hanc scientiam habuit omnia cognoscere que possunt quocumque fieri in humana natura: siue in malis culpe: siue in beneficiis gratie tam in operibus actiue: quam in gustibus contemplatiue: & omne quod mouere potest humanam mentem bene uel male. Attendendum autem quod in hac scientia & in aliis conditionibus mentis: siue anima christi fuit eleuata sublimissime supra modum & statum quod possit cognosci & determinari a quocumque anima mente: Et ideo multum frivole sunt rationes ad concludendum in ista parte que trahuntur ex principis paganorum: secundum experimenta que traxerunt de sententia defectibilitatis sue: Ac si totus status excellentie humane nature fuisset comprehensus a stoliditate deteriorationis paganice: unde stupeo de deductionibus rationum quas aliqui magistri qui dicuntur theologi ad perfectiones mentis christi probandas & ad eius excellentias diminuendas adducunt: quas propter detestationem & horrorem nec nominare intendo. Caueat autem sibi mens deuota: ut sicut dicit apostolus ad corinthios secundo. Ne quis eam decipiat per prophetiam & inanem fallaciam secundum elementa huius mundi id est secundum principia proprii experimenti: & non secundum christum id est non secundum altitudinem beneficiorum factorum christo & humane nature ultra communem apprehensionem hominum. Verum in tali materia optime apostolus illorum prophetiam uocat inanem fallaciam: id est nullam habentem apparentiam. Cum enim principia nostre fidei ab inuisibilibus ueniant iuxta apostolum secunde ad corinthios quarto. Contemplantibus nobis non que uidentur: sed que non uidentur & principia huius terrene philosophie ortum habent ab experientia cecitatis nostre: manifesta est fallacia a regulis paganis sepe a tali cecitate formatis uelle arguere contra excellentias status iesu tam in se quam in suis membris: tam in gratia in ipso contentis: quam in his que per ipsum continue infra corpus ecclesie diffunduntur: Hoc sit dictum pro defectu argumentationis paganice in toto decursu istius scripture modice. In quo loquimur de benedicti iesu ortu: decursu: exitu: statu: fructu. In hac autem scientia sic fuit christus perfectus & sic immediate ab ipsa diuinitate edoctus quod non fuit necesse ipsum aliqua adiscere: nec ab angelo nec ab homine: propter quod dicitur. Ioannis primo quod non erat necesse quod aliquis perhiberet ei testimonium de homine: ipse enim sciebat quid erat in homine non solum ut deus: sed etiam ut homo in diuino lumine. Et sic de hoc non fuit necessarium: multo mi-

mus de quocunque alio simili. Cum enim ipse esset fons nature humane & dñe: & testimoniū in quo fit resolutio ueritatis: non fuit conueniens q̄ eius ueritas esset ab alio q̄ adeo accepta. Licet autem dicitur angelus apparuisse cōfortans eum luce. xxii. non tamen illa confortatio fuit ex christi necessitate: quantum ad suam mentem: nec per modum instructionis: sed ad demirandam proprietatem humane nature: & ágeli dicuntur ei ministrasse: sed sic propter nos confortatur: ut in nobis scilicet fides ipsius incarnationis firmetur. Quomodo etiam dicitur deo q̄ ipse iesus supercelestium substantiarum substantia ad nostra ueniens intrā mutabiliter obediens subiicitur patris & dei per angelos formationibus non intelligitur subiectū fuisse christum angelicis illustrationibus ratiōe sui ipsius: quantum ad potentias mentis sue: sed ratione eorum que circa incarnationem agebātur & circa administrationem sue infantilis etatis & passibilis carnis: unde ibidem subdit q̄ per angelum nunciatur ioseph ad egyptum recedere: & rursus de egypto ad iudeam reductio. Quantum autem ad scientiam experientie per organa se suum qui est quartus modus cognitōis iesu: debes scire: q̄ quia sensus non est perceptiuus nisi ad instātis presentiam. Hinc est q̄ secundum cognitionem sensitiuā: non simul cognoscebat omnia: sed modo hec: & modo illa: iuxta q̄ oportunitas erat ad redemptionem humani generis faciendam: & iuxta q̄ diuersa diuersis temporibus sensibus suis fuerunt presentia. De perfectione autem meriti christi hoc scias q̄ in christo fuit omnis perfectio & plenitudo meriti. Primo quantum ad deum qui merebatur: quia non tantum erat homo: immo deus. Secundo quantum ad tempus in quo merebatur: quia ab instanti conceptionis usq̄ ad mortem. Tertio quantum ad id per quod merebatur: quia per perfectissimum exercitium uirtutis in agendo & patiendo semper quidem hec interius intra seipsum: exterius autem quantum decuit. Quarto quantum ad deum cui merebatur: quia non tantum sibi: sed q̄ maxime nobis & omnibus electis. Quinto quantum ad illud quod merebatur nobis: quia non tantum gloriam: uerum etiam gratiam & ueniam: nō tantum gloriam spiritus: sed etiam stolam carnis & apertionem ianue celestis. Sexto quantum ad id quod merebatur sibi: quia licet non mereretur glorificationem mentis quam iam habebat: merebatur tamen resurrectionem & claritatem sui nominis & dignitatem iudicarie potestatis. Septimo quantum ad modum quo merebatur. Cum enim dicatur aliquis tripliciter mereri: uel de indebito fa-

ciendo debitum: uel de debito maius debitum: uel de debito uno modo faciendo debitum alio modo. Omnibus istis modis meruit nobis. Et ita propriissime saluat ratio meriti nostri iesu. Octauo tantum modo meruit sibi faciente hoc plenissime gratia spiritus sancti per quam christus similis erat beatis: & in statu merendi: ita q̄ super eius meritū omnia alia merita nature humane habent fundari: & ab ipso procedunt sicut pululatiōes a radice. Ad intelligendum autem rationem merendi in christo: debes attendere q̄ quia fuit in ipso omnis plenitudo sapientie & omnis gratie: & ista sūt radix & origo recte & sancte uiuendi ac per consequens merendi: necesse est q̄ in christo fuerit plenitudo perfectiōis meriti secundum omnem modum plenius merendi. Quia igitur in christo fuit plenitudo gratie unionis per quam erat deus ab instanti conceptionis habens omnem gratiam & motum liberi arbitri. Hinc est q̄ necessarium fuit in christo esse perfectionem meriti: & quantum ad excellentissimam dignitatem merendi: & quantum ad celeritatem oportunitatem tempons. Et ideo dictum ē q̄ ab instanti conceptionis meruit: & quod excellentissime omnino meruit. Rursus quia in ipso fuit plenitudo gratie singularis persone: per quā habuit firmam charitatem & omnes uirtutes perfectas: & quantum ad exercitia: & quantum ad habitum: ideo dictum est q̄ in eo erat plenitudo meriti ad illud per quod conuenit mereri: uel cuius ē radix charitas & actus multiplicis uirtutis. Amplius quia in eo fuit plenitudo gratie capitis per quā in eo fuit gratia non solum sicut in quodam homine: sed sicut in quodam principio omnis gratie & sicut in quodam plenissimo fonte qui habebat in omnes electos refundere: cui omnes uniantur: sicut membra capiti: & sicut riuuli fonti: ex quibus omnibus constituuntur mystice una persona: hinc est q̄ meriti plenitudinem habuit non tantum respectu sui: uerum etiam respectu nostri quibus meruit: sicut membris suis: & sicut omnia spiritualia q̄ habens influit & dat ratione summe dignitatis uel diuinitatis: sic omnia nobis ratione assumpte humanitatis siue sint bona status presentis siue eterne felicitatis. Postremo quia tantorum carissimum plenitudo necessario ponebat in christo summam & perfectam felicitatem secundum sui partem superiorem licet dispensatue propter nos esset in statu uie. Hinc est q̄ nō sibi meruit gloriam & beatitudinem anime concreatā: nec ipsam unionem personalem: quia ista naturaliter in christo oē meritum precedebant: sed illa sibi meruit cum quibus status uie stare non poterat: sicut stolā carnis cum clarificatione sue excellentissime dignitatis. Quia uero in ipso ab instanti conceptionis fu-

It perfectissima plenitudo tam omnium habituū
 q̄ actuum interiorū statim omnia meruit que po-
 tuit mereri respectu sui. Ac per hoc de debito uno
 modo facere potuit alio modo debitum: de inde-
 bito autem debitum uel de debito magis debitū
 sibi facere non potuit quia nullo modo potuit in
 sanctitate proficere: cum a principio esset sanctissi-
 mus fecit tamen hoc nobis: & omnibus istis mo-
 dis nobis propriissime meruit: quia merito ipsius
 Iustificamur a culpa

Proficimus in gratia

Coronamur per eternā gloriam in beatitudine sua
 Quia uero eo ipso quo deus erat & sanctissimus e-
 rat plenus omni sapientia & omni gratia. Que oīa
 etiam habuit absque merito ex dono psonalis uni-
 onis gratuite sibi: ideo potes uidere: q̄ ad ista ne-
 cessario sequebatur: corpus suū debere glorificari
 & omnem creaturam sibi subdi: tam ad sue uolun-
 tatis imperium: q̄ ad recipiendum sententie iudici-
 um. Et ideo potes uidere q̄ ad ista necessario se-
 cebatur: q̄ status merendi in nullo habuit necessitatē
 respectu sui: sed summam necessitatem respectu no-
 stri: qui eramus

Peccato sedati

Supplicio captiuati

Ad malum prompti

Ad malum difficillimi

Ab omni regno gratie & glorie exclusi

Et dei horribiles inimici.

A quibus omnibus impossibile fuit per nos libe-
 rari: stante ordine quem deus pro meliori elegit:
 nisi per meritum christi plene & integre: immo su-
 perabunde satisfaciens diuine iustitie: non solum
 pro toto humano genere in communi: sed pro
 quolibet homine in singulari: & non in quolibet
 homine singulari maliciam uite sue: quasi i quodā
 acervo emendauit: sed p̄ p̄cō quolibet a singulari
 malitia luit & defluit: penā soluit: & ptulit: & ab
 ip̄a ip̄m absoluit: ueniā & gr̄am ip̄trauit: ip̄sū i oī
 ope suo meritorio adiuuit & assotauit imo i ip̄so
 exns sicut radix i ramo ip̄sū i seip̄so acceptabilem
 deo reddidit: & ab omni temptatione in nobis
 uincendo nos liberauit: & per cum omne augmē-
 tum boni in nobis creuit & pro omni bono i sin-
 gulari & spirituali q̄ unquam habebimus siue in
 hac uita siue in beatitudine eterna prius ipse pro
 nobis accepit: & pro ipso in eternum pat̄i se sub-

iecit: laudat & benedicit & sibi in eternum de oī-
 bus bonis nostris gratus extitit. Quid ergo
 deficit ad plenissimam rationem meriti christi in
 nobis: nos enim filii mortis: ex nobis nihil nisi
 eternam mortem meremur: nisi in quantum chri-
 stus existens in nobis non ex nobis sed ex ipso
 q̄ ipse nobis meruit in seipso unde sibi possumus
 dicere & debemus. Omnia opera nostra in nobis
 operatus es domine. Ad ista autem in nobis
 merēda nō assūpsit humana solatia: sed tātū assū-
 psit de dolore & pena: tam interius in corde: q̄
 exterius in corpore: quod omnino nobis est in-
 expressibile. Sed quia de his dicitur infra in tracta-
 tu de passione: ideo de his transeo. Hoc unū
 solum pono: q̄ ideo eterna sapientia uoluit eum
 dem diem esse incarnationis & mortis iesu: ut uno
 facto intellectuali circulo ab eodem puncto in idē
 sicut sensibiliter in uita christi circulariter uoluitur
 tempus: ut simul iungatur dies incarnationis &
 mortis: sic intelligatur ut totus decursus uite chri-
 sti passibilis fuit: una ineffabilis mors continua-
 ti doloris: tam pro diuina offensa: q̄ pro redem-
 ptione nostra. & q̄ mortem quam assumpsit in
 utero uirginis continue portauit in decursu tem-
 poris: in fine in carne expressit: Ad uidendum
 autem quomodo ueri dolores fuerint in men-
 te christi & carne: attendendum q̄ quosdam de
 factis nostre nature passibilis dilectus emanuel
 noster assumere uoluit: & quosdam tanquam
 inutiles & inexpedientes reiecit. Assumpsit igitur
 corporales penalitates: ut famem: sitim: lassitu-
 dinem: & dolores carnis: ac mortem. Assump-
 sit & spirituales. tristitiam: gemitum & timo-
 rem. Nec tamen omnes corporales assumpsit:
 sicut sunt defectus egritudinum multiformium:
 neque omnes spirituales: sicut sunt ignorautia:
 & rebelliones carnis ad spiritum. Nec qualiter-
 cunque assumpsit: quia non contraxit: immo sic
 necessitatem patiendi suscepit: ut nihil pati pos-
 set ipuite: nec secundum uoluntatem diuinitatis:
 nec secundum uoluntatem rationis: licet passio
 fuerit contra uoluntatem sensualitatis & carnis:
 sicut exprimit oratio eius que dicit. Non mea uo-
 luntas sed tua fiat. Vide igitur q̄ rationalis fuit
 iste modus assumendi: quia iesus benedictus
 qui habebat officium mediatoris debuit habere
 conuenientiam cum extremis: non solum utro

unque habendo naturam: sed etiam in natura assumpta: accipiendo circumstantias & proprietates correspondentes extremis. Quoniam ergo deus est iustus: beatus & immortalis: necesse fuit mediatorem dei & hominum: ut hominem reducere posset ad eum commūicare cum deo in iusticia et beatitudine: cum homine uero in passibilitate & morte: ut sic habendo mortalitatem transeuntem et beatitudinem permanentem hominem de presenti miseria liberaret: destruendo eius eternam mortem & ipsum reducendo ad suam beatitudinem. Sicut et contrario angelus diabolus qui habens immortalitatem cum miseria & iniusticia: fuit mediator faciens hominem cadere in culpam & in miseriam per suggestionem suam: ac per mortis dolorosum supplicium. In quo quia mors nunquam montur: mors in eo sicut & in diabolo habet immortalitatem interminabilem tormentorum.

Quoniam igitur christus mediator debuit habere innocentiam & beatitudinem fruitionis cum mortalitate & passibilitate: hinc est quod simul debuit esse uiator & comprehensor: & de omni statu in se aliquid habnit secundum quod dicitur assumpsisse.

De statu innocentie: peccati imunitatem.

De statu nature lapsae: penalitatem & mortem.

De statu glorie: fruitionis beatitudinem.

Rursus quoniam penalitates uitiose sicut sunt ista quattuor: propter peccatum originale inflicta: scilicet Ignorantia: Infirmetas ad bonum: Malitia & concupiscentia: que sunt impeditiue: et ad malum inclinatiue: hinc est quod has nec assumere debuit nec assumpsit: nec in sua benedicta matre reliquit.

Quia uero pene que sunt exercitatiue uite perfecte: et testificatiue nature humane: non simulate: potissime ille que respiciunt naturam in communi: sicut fames & sitis in absentia alimenti: & tristitia et timor in presentia nocumenti: & alie pene his similes: hinc est quod illa assumere debuit & assumpsit: Et hos defectus Damasc. uocat naturales & intractabiles passiones. Naturales quidem quia sequuntur naturaliter secundum rationem humanam naturam. Intractabiles quidem: quia defectum gratie & scientie non important: & solos tales defectus credo benedictum iesum reliquisse

in sua sanctissima matre: ut esset sibi plene conformis tam in innocentia quam in pena. Febres autem & lepras & morbos caducos: & alias huiusmodi penas: que in diuersis reperiuntur hominibus assumere iesus non debuit: quia tales defectus quandoque causantur ex culpa hominis: puta ex inordinatione uictus: quandoque ex defectu formatiue uirtutis: & immunde materie in utero matris: quorum neutrum fuit in christo: quia caro eius de spiritu sancto concepta ex purissimis sanguinibus uirginis non potuit inde tales accipere defectus: quia spiritus sanctus est infinite sapientie & uirtutis: errare & deficere non ualens in illa benedicta formatione: & in expurgatione uirginis sacre. Item nota quod benedictus iesus nihil inordinatum exercuit in regimine uite sue quo ad aliquid superfluum. Si autem aliquid fecerit quod uideatur diminutum .s. parum dormire: uel parum comedere: uel quod uideatur in excessu naturam affligere: sicut laborare in itinere: sic permisit ista naturam affligere per dolorem pene: quod non permisit per ista aliquam corruptionem in humoribus fieri: que possent predictas infirmitates causare. Non enim fuit conueniens quod in christo fieret ab interiori corruptio: quia non penas proprias idest sibi debitas: sed aliorum sustinebat: nec debuit habere mortem tali modo causatam: sed ab extrinseco uiolenter illatam: qui nobis uiolentiam mortis tam culpe quam pene uenerat sua morte auferre. Sic igitur potes uidere quid assumpsit & quid non assumpsit in defectibus nostris. Postremo quia nullus innocens debet inuitus penam aliquam sustinere: quia hoc esset contra ordinem diuine iustitie: nullus etiam mortalis uult mori & pati secundum appetitum nature: qui naturaliter refugit mortem: hinc est quod christus debuit huiusmodi penalitates habere: ut nihil pati posset in uite secundum rationem: non solum propter beatitudinem & diuinitatem sibi unitam: per quam poterat repellere omnia: sed etiam propter perfectissimam innocentiam: quam secundum ordinem naturalis iusticie nihil permittit pati in uite. Et ideo sicut a principio defectus non dicitur contraxisse sed assumpsisse uoluntarie: sic & in toto decursu uite sue non debet dici aliquid pati in uite: quia iusticia diuina nullo modo sibi permisisset aliquid penale infligi: nisi ipse ex amore

cordis sui hoc postulasset sibi pro munere pro honore dei & salute nostra: unde semper in tota uita sua liberaliter & uoluntarie se nobis dabat i penis.

Quia uero iste non essent pene: nisi essent contra naturalem inclinationem & appetitum sensualem nature: hic est q̄ ista dicitur pati contra naturam sensualitatis & carnis. Et hinc est etiam q̄ christus orans secundum rationem: uoluntatem carnis exprimebat: quia passionem refugiebat: cum dicebat: Transeat a me calix iste: uoluntatem tamen rationis uoluntati patris conformans appetitui carnis pie ponebat cum dicebat: Non mea uoluntas: sed tua fiat. Vbi notatur q̄ fiat est uerbum optatiuum ut per hoc scias q̄ amore tuo ebrus petebat & optabat suas passiones & mortis supplicium. Et sic patet q̄ in christo non fuit contrarietas uoluntatis: quia secundum diuinam uoluntatem quod iustum erat uoluit & secundum uoluntatem rationis non solum iustitie consensit: sed etiam totis precordiis sitiuit & uoluit. Secundum uoluntatem carnis penam recusauit: sed tamen iustitiam non acceperat. Et sic unaqueque uoluntas quod suum erat operabatur & quod ad se pertinebat exequabatur.

Voluntas diuina iustitiam

Voluntas carnis naturam

Voluntas rationis obedientiam.

Ac per hoc non erat in christo colluctatio & pugna uitiosa: sed pacata oratio: & tranquillitas ordinata: & ista nunquam minuunt de pena & dolore mentali: sed tanto magis augent: quanto magis a uitio si discordia separantur. Et sic patet de assumptione penalitatum benedicti domini nostri iesu. Ut autem possimus uidere quomodo perfecta operatio uirtutis fuit in christo homine: attende cum quanta similitudine est imitatus actum perfectionis diuine in unione assumpte nature: licet enim fuerit unicus actus & simplex ille quo diuina persona humanam sibi uniuit naturam: confidero tamen ibi triplicem circumstantiam maxime perfectionis. Et ut de hoc methaphorice loquamur confidero ibi

Velocissimum cursum in suum oppositum.

Admirabilis agilitatis saltum: quasi ab extremo in extremum

Immobilem & interruptum firmitatis statum in eo quod non reliquit hominem assumptum.

Opposita enim erat humana natura deo & inimica & licet nunquam fuerit inimica in christo: tamen inimica erat tota antequam assumeretur: unde nec modica amicitia dei fuit unquam commissa alicui persone istius nature nisi presupposita tali assumptione tanquam radice. Ad hanc igitur suam capitalem inimicam uelocissimo cursu: & cum tanto amore ad ipsam amplexandam & sibi uniendam peruenit ut in instanti sic eam sibi pacificauerit & coniunxerit in unita

te persone: ut idem sit deus & homo: & in illa natura quondam sibi inimica sit summus amicitie & unionis gradus qui dari possit etiam per uirtutem diuinam. Ita quod uidetur benedictus deus totas suas uires conflasse in unione sibi inimice nature. Quam perfectionem superexcessiuam & nobis summe imitandam & desiderandam ipse iesus exprimens cum exhortaretur nos ad inimicorum dilectionem ait: Estote ergo perfecti: sicut pater uester celestis perfectus est. Si etiam secundo consideres saltus mirabiles quos fecit diuina persona a suo extremo in extremum nostrum: uidebis quod deus saltat ad humanitatem in quo preterea includitur.

Excelsus ad infirmitatem

Eternus ad temporalitatem

Liber ad seruitutem

Diues ad paupertatem

Speciosus ad deformitatem

Gloriosus ad contemptum

Virtus ad infirmitatem

Salus ad penalitatem

Vita per eentiam ad mortem acerbam.

Si tertio confidero. scilicet immobilitatis statum cum quanta formatione huius unionis facta est ligatura: uidebis quod impiissimum anathema est dicere deum unquam dimisisse quod semel assumpsit: plene autem iesus secundum quod homo obseruauit quod scriptum est. Si steteris sedere ad mensam potentis: diligenter attende que tibi apponuntur: sciens quoniam oportet te talia preparare. Ad hanc igitur mensam sedens diuine unionis homo assumptus diligenter appositionem huius triplicis feruli attendit & efficaciter similia preparauit: dum superineffabili modo & inestimabili perfectione uirtutis: in tali tibi etiam operatione sua est imitatus personam. Sic enim ipse de natura inimica gratie unitus est persone filii dei tanta uelocitate ut in primo instanti esset deus homo. Sic & ipse iesus benedictus in eodem instanti sibi uniuit: & unitos habuit omnes electos: qui erant natura filii ire: & deo & sibi inimici: non solum in electione originali: sed multiplici superaddita malitia eorum actuali. Quibus non obstantibus sic eos sibi perfecte uniuit ut membra capiti: ut eorum omnia peccata acceperit ad diluendum & lametandum & destruendum. Et ideo pro eis satisfaciendo eorum tormenta acceperit ad sustinendum & ad eos liberandum gratias a diuinitate acceptas fecerit suas pro communi munem in fluxum: ut quicquid eis sit sibi reputet fieri. Et quicquid a deo recipit sibi liberali charitate contribuat. Mirabilis fuit iste cursus quo in primo instanti se sensit bonus iesus: & caput & membra: hac dilectione maior haberi non potest: quia pro inimicis dedit animam suam. Cum enim inimici essemus deo: reconciliati sumus pro morte filii sui quoniam deus

erat in christo mundum reconciliatis sibi. Vere non tardauit sue diuinitati mittere: imo tam cito sibi uniuert ut membra illos quae sibi erant tantum contrarii quocirca ipse unicus est ypostasi uerbi: uide uere de utroque cursu tam dei in hominem assumendum quam ipsius dei hominis in totam multitudinem electorum: potest dici illud dauidicum. Exultauit ut gigas ad curandam uiam & cetera. Attende autem quod sicut natura humana non considerata ut christi dei inimica: in christo uero sic est unita: ut ipse homo sit deus. Sic & ipsi electi si considerentur in suis originalibus naturaliter infectis: & in suis actibus malis sunt impii hostes dei & christi eius: ab ipso autem in seipso transformati & reformati & uniti sicut membra capiti sunt: ipse iesus per unionem amoris & ipse est ipsi. Quanta autem unione christus connectatur membris suis quere in libro quarto capitulo illo: Iesus panis factus: ubi agitur de christi sacerdotio: & quomodo de ipso sumus: & de ipso nutrimur. Rursum attende illos amerosos saltus quos iste dilectus iesus ad similitudinem sue persone: & pro nobis uoluntarie fecit a sue sublimitatis extremo in nostra infirma & nostre salutis accommoda. Delictosissimus enim in sua beatitudine saltauit in immensos dolores pro nostra redemptione: ut uere dicatur deo: Vere dolores nostros ipse portauit. Gloriosissimus super omnem creaturam innumera obprobria & uituperia: propter quod in psalmo dicitur. Factus sum obprobrium hominum & abiectionis plebis. Benedictissimus ab omnibus angelis in peccatorum blasphemias et innumeras maledictiones. ut in eo compleatur illud Hieremie: Omnes maledicunt mihi: innocens saltauit super omnes culpas: nullam communicando: sed quantum est ex se omnes delendo: propter quod dicit apostolus: quod ipsum deus pater pro nobis peccatum fecit. Et pro isto saltu qui immediate precedit dicitur quod factus est pro nobis maledictum. Speciosus forma pre filiis hominum saltauit ad tantam deformitatem ex penis sibi illatis & impiorum sputis: ut Esaias gemens talem aspectum dicat. Vidimus eum & non erat ei aspectus: & considerauimus eum quasi leprosum & a deo percussum. Sublimissimus qui erat omnium creaturarum dominus: & secundum quod homo ab instanti sue conceptionis factus est omnium seruus & omnium nouissimus: & non solum subiectus sue reuerentissime matri & factio ioseph: sed fuit subiectus multis modis aliis hominibus: immo & uoluntarie diuinitatum corpus suum subiecit in sensibilibus creaturis & dolorose afflictioni crucis: clauorum: spinarum: & transfusioni lancee: ut merito posset dicere. Ego autem humilitatis sum nimis. Et illud secundum aliam translationem. Seruire me fecistis in peccatis uestris. Vir modestissimus & fortissimus super omnem creaturam

ad tantam infirmitatem & debilitatem uoluit descendere: ut baiularetur matris manibus: & quod plus est quod sic condauaretur manibus & pedibus: ut quantum ad uirtutem corpoream se mouere non posset: uere potuit ipse dicere. Infirmata est in paupertate uirtus mea. Ditissimus cuius erat possessio omnis creatura: ad tantam saltauit penuriam paupertatis: ut nascens a bestiis mutuo acceperit presepium: uiuens non habuit ubi recinaret caput suum. moriens non habuerit aque modicum: mortuus etiam mutuo acceperit alienum sepulchrum: ut uere dicere potuit. Pauper sum ego: & in laboribus a iuuentute mea. Sapientissimus propter nos ad tantam deuenit stultitiam apparentiam in oculis fatuorum: ut ipsum sicut fatuum diffamarent: ideo dicebat mater. Quid enim auditis: furit enim & insanit: et qui erat uerbum patris & secundum quod homo lingua eucharis & eloquentia gratiosa tacuit & obmutuit tam paruulus in cunabulis quam etiam magnus in accusationibus falsis: unde poterat dicere illud Hieremie: Stultissimus sum uirorum. Iocundissimus uita & qui omnes celos implet letitia: saltauit in laetitia & flebilem mortem: quando cum dolore ualido & lachrymis tradidit in morte animam suam. Vides tu saltus amerosos benedicti iesu: quomodo pro nobis saltauit ad similitudinem saltuum diuinorum. Et in his saltibus tam deus quam homo assumptus nobis benignissime condescendit: quando exinanitus pro nobis nostra sic abunde dignatus est pati: sed consummata nostra salute per gradus per quos descenderat retrocessit resaltando usque ad dexteram dei patris.

Mors ei transiit in immortalitatem:

Penalitas in salutem:

Infirmitas in uirtutem:

Contemptus in honorem:

Deformitas in decorem:

Paupertas locupletatur:

Seruitus emancipatur:

Infirmitas exaltatur:

Temporalitas perpetuatur:

Humanitas deificatur:

Et blasphematus ab omni creatura laudatur.

Que quidem figurata fuerunt in illo famoso horologio Achaz. O quam armoniace istud horologium sonare debet in auribus sponsae anime deuote: que tales saltus ascendentes & descendentes audit et uidet in dulcissimo sponso suo. An non tibi uidetur sponsa hos saltus considerare: cum dicit, En ipse ueniet saliens in motibus transiens collas. Non quid non resaltum predictarum perfectionum exoptat sponsa dilecto suo: cum in fine libri concludit, Fuge dilecte mihi assimilare capre: himnuloque ceruorum: super montes aromatum: que sunt rationes eminentes & odorifere superius nominate: quas reassumpsit iesus exeundo de mundo: cum resurrexit & ascendit in celum

Sic igitur uides saltus tui amatoris iesu p quos ad te descendit: & in suam diuinitatem te assumptit. Si consideres tertiam. s. immobilitatem & stabilitatem uirtutis: uidebis hoc stupendum & mirabilem firmitatis amorem: quo in omnibus predictis quantum ad perfectionem actus in tantum mentis sue se tenuit immobili & non interrupto actu ab instanti conceptionis sue usq; ad transitum sue mortis: donec totum malum assumpte nature pro quo excludendo uenerat reliquit affixum i cruce dum dixit. Consumatum est. q. dicat licet non interrumpatur actus doloris finito mysterio humane redemptionis: & ideo tam me q; omnes in beatificas manus patris redemptos expirando commendo. Ista fixio & immobilitas dei amoris figurata fuit in illo stupendo prodigio Iosue: quando dixit. Sol ne mouearis contra Gabaon: & luna contra uallem haylon: & infra. Stetitq; sol in medio celi: & non festinauit occubere spacio diei uiuis. Sol iste est benedictus Iesus de quo prophetauit Malachias. Vobis timentibus nomen meum orietur sol iusticie: cuius radius magis splendens hominibus cum euisceratus amor quem super inicos effudit: dum eorum dolores & iniquitates portauit. Huic actui boni Iesu dicitur: Sol contra Gabaon ne mouearis. Gabaon interpretatur uallis tristitie: & significat illam dolorosam tristitiam quam pro nostra satisfatione semper in corde portauit. Sol ergo contra Gabaon non est motus: quia amorosus dolor cordis Iesu non est interruptus: Luna uero que significat defectus: quos pro nobis assumpsit in carne sua contra uallem Haylon non est mota. Haylon interpretatur ubi sunt urfi: & significat concupiscentiam humane carnis: ubi sunt multiplices urfi. s. motuum immundorum & insatiabilium appetituum: contra quos expugnandos carnis christi passibilitas stetit infirma: donec esset tota nostra concupiscentia expurgata. Stetitq; iste benedictus sol in medio celi. i. in immensa capacitate cordis iesu: & inestimabilis amoris sui: & non festinauit occumbere spacio diei unius: quia benedictus Iesus hunc actum mentis sue noluit interrumpere in toto decursu sue lumine uite. Vere non fuit ante & postea tam longa dies: quia in toto exercitu creature non potest inueniri dolor & amor tante immensitatis & tanti luminis & uirtutis. Hec autem fecit benignissimus deus pater exaudiens preces & gemitus pauperum suorum: quibus clamabant ad ipsum. Redime me domine & miserere mei: propter quod sequitur q; ista dies fuit ita longa obediente deo uoci hominis: & pugnante pro israel. Firmitas autem istius amoris & doloris figurata fuit in opere secunde diei cum dictum est. Fiat firmamentum in medio aquarum: quia firmamentum immobile est cor suum in medio illarum aquarum: que intrauerunt usq; ad

animam eius. Vides ergo q; perfectissime anima christi in operatione uirtutis fuit sue diuinitati assimilata. O q; perfectus equus diuinitatis fuit homo iste Iesus ad omnem hostilem exercitum proferendum: uelocissime enim cucurrit ut dictum est: Agilissime saltauit: & in bello usq; ad perfectam uictoriam perdurauit. Hic est ille equus in tanta perfectione descriptus ipsi Iob cum dicit. Nnnq; prebebis equo fortitudinem & cetera mira que ibi dicuntur. Exulta igitur anima mea in bono iesu: in quo es quicquid es: & extra quem non nisi males: qui tibi est omnia: Ipse est celum latissime capacitatis & eminentissime dignitatis. Ipse est terra: non quidem in opere suo maledicta: que spinas & tribulos germinat. sed terra benedicta: & hortus & paradysus uoluptatis: que tibi dat fructum ceterum simum pleni participii diuinitatis: in quo est omne lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum. O benedictum genus fructus & dulcissimum ad gustandum: in quo gustans a suo malo deficiens sentit se per amorem beatissimum domini.

Ipse est tibi aqua omnem sitim refrigerans cupiditatis mundane.

Ipse est tibi aer uitalis respirationis: in cuius afflatu uiuis uita diuina.

Ipse est tibi ignis ardens qui nunquam dicit sufficere in amando.

Ipse est tibi angelus salutis consilii: & continue custodie & protectionis eterne.

Ipse est tibi thesaurus: cibus: lectus: sponsus: lux pater.

Ipse est tibi omnia que potes desiderare ut sis plena.

Ingrede ergo anima mea benedicta domum: cur foris stas: ingrederi in locum tabernaculi admirabilis. Intra paradysum tue reformationis: quia multo melius es reformata q; condita. Et quia in christo plene dotato plene dotata es: gaudeas in mensa quam gaudens deus tibi distribuit in funiculo distributionis sue. In hac benedicta terra repromissionis cordis boni iesu: que non solum fluit lacte & melle sed dei dulcore & pietate: uel etiam punta te. Hoc igitur scias & nihil ultra quaeras: sed tali portione contenta cantes cum propheta. Funes ceciderunt mihi in predaris & cetera. Et si bene intellegis hanc caritatem domini: quam tibi deus donauit: letanter subiungas. Benedicam dominum qui tribuit mihi intellectum. Intra ergo in istum tuum benedictum iesum: qui tibi est omnia: & inclusa permanes: nec cum diua egrediaris ad uidentum mulieres regionis: id est uarias curiositates distractionis: quia simul cum ipsa corrumperis a malo emor filio Sichen: nec cum sene Semei de Hierusalem id est de tranquilla pace cordis iesu egrediaris ad querendos seruos per ambitionem

temporalis honore: quia simul cum illis occideris per indignationem ueri salomonis. Nec cum filio illo prodigo egrediaris a plena suggestione in paterna provisione tui benedicti iesu per tue proprie uoluntatis abusum: quia cum ipso omnia dissipabis: & in horridam famem porcinam decides: nec satiaberis malis tuis. Clauso itaque ostio cordis iesu nihil nisi ipsum senties: in illo quietissimo cubiculo altissimi patrem exora: & dic. Hec requies mea in seculum &c. Ut autem solennitatem sacratissime diei incarnationis filii dei: de qua iam tribus diffuse capitulis est tractatum: breuiter epilogando concludam. attende: admirare. & obstupescere diem magnificum super omnem diem. Hodie namque est solennitas patris eterni: in qua fecit nuptias non solum filio suo sibi in dissolubili copula humanam uniendo naturam: sed & sibi ipsi dum sacratissimam uirginem mariam suam accepit in sponsam. & suam paternam fecunditatem sibi communicauit: dum eam uerissimam filii sui matrem effecit: & sibi sponsali munere tantam fecunditatem tribuit: ut illum eundem generaret in tempore: sicut uera mater in assumpta natura: quem ipse genuerat in eternitate in sue uirtute nature. Et sicut in celo non habet sociam in generatione eterna: sic & ipsa nullum haberet socium in mundissima generatione humana. Aliter est etiam ista dies omnipotentissimi patris. Quia sicut ipse eternaliter & plene se dicit in creato uerbo filium generando: sic & nunc sublime se dixit ipsum ostendere incarnando: dum se summe manifestauit quantum est possibile in natura creata. Vnde & soli uerbo incarnatione reseruatam est paternam fecunditatem & summam trinitatem explicite hominibus nunciare. Licet autem primum dicere quo filium generat sit patris proprium: tamen istud secundum dicere quod est commune tribus personis diuinis est dicere sibi ualde conuenienter appropriatum: ut merito hec sit dies sua qua se summe dixit in tempore. Est etiam ista solennitas singulariter filii: quo ab eterno dilectam naturam in dilectione hodie consumauit: dum eam indissolubili intimissimo in uinculo personalis unionis assumpsit. O quam mira per filiationem suam eternam fecit hodie iste benedictus filius dei: dum & assumptum hominem uere in semetipso fecit filium dei. & in eius sublimi merito omnes electos tanquam membra corporis sui fecit patris filios adoptiuos: uere igitur hec dies est filii singularis & propria. Hodie etiam est singularissima solennitas spiritus sancti: cum enim ipse mittatur ad sanctificandum creaturam hodie plene & perfecte hanc sanctificationem cofecit: cum absque possibilitate peccati & in plenissima mundicia & gratia summa humanitatem filii dei & summe sue reuerendissime matris plenissime habitauit. Hodie illam benedictam humanitatem omni repleuit gratia: omni illustrauit sapientia: omni dotauit meri-

torum efficacia: non solum pro se: sed pro tota natura. Hodie uirginem expurgauit: fecundauit: dei genitricem effecit: dum corpus in eius utero formauit: quod per spiritum rationalem persone filii est unitum. Hodie eam fecit matrem omnium electorum: hodie ergo summa diffusio spiritus sancti summam bonitatem ostendit: dum tantam naturam eleuauit creatam: ut ipsa fieret deus: non immerito ergo est hec dies sua. Hodie etiam est festum beatissime trinitatis: cuius est actu essentia li omnipotentie sue effectus in creatura producere. Hodie enim summum effectum in natura produxit: dum ea sue diuinitati in filii persona uniuert: ut sic quasi ultimam de potentia quo ad effectum unionis & gratiam in effectum conflauerit ad huius diei superinestimabilem solennitatem sacrandam. Hodie est principalissime solennitas assumpti hominis iesu christi: quia hodie de spiritu sancto conceptus quantum ad corpus: & quantum ad animam creatus: & plenissime diuinitati unitus: & dei fruitione summe beatus: & in omni perfectione consummatus: ut hominem totum acceperit in plenitudine meriti & immobili defixione dominum decreti: & in perfectione sui actus interni & plene possessionis intra secretum cordis sui: tam pro se quam pro meritis omnibus electis: quicquid postea accidendum fuit in exteriori executione omnium fiendorum: que omnia manabant ab eo quod hodie accepit tanquam ab efficaci radice: & sicut actus exterior ab interno merito: ergo est sua hec dies. Hodie etiam est solennitas principalissima uirginis matris dei: in qua facta est sponsa dei patris: & socia genitrix filii dei: officina mirabilis sancti spiritus: totius trinitatis sacrarium: & speciosissimum templum: regina & domina angelorum: genitrix omnium electorum: & sic plena thesauraria carissimum beatissime trinitatis: ut nec stila alicuius uel modice gratie sit donanda: nisi per dispensationem marie transuerit. Hodie ipsa impeccabilis effecta: et omni bono repleta: ad tantum contemplationis sublimata est uerticem: ut nullam puram creaturam in passibili carne uiuentem nunquam possim credere sibi quomodolibet adequatam. Et sicut uidetur Augustinus dicere: Concessa est uisio dei per essentiam Paulo: moyse: uel cuiusque alteri: de quo tamen Dionysius qui fuit secretus Pauli discipulus nihil dicit: immo magis contrarium ex rationibus suis potest deduci: si unquam ipsi uel alicui alteri ista gratia est concessa: uere credo quod non hodie est uirgini denegata: dum tantum fuit spiritu sancto repleta: ut dei filium conciperet: & hominem summe beatum in utero suo portaret. Et attendat quicumque uult deuote concludere: si omnes rationes que adducuntur pro congruitate: quod Paulo uel Moyse debet gratia fieri: non multo magis generanti deum congrue adaptantur: propter quod pie serio cum inconuenienti: qui deducens rationes dionysii quibus

ipse distinguit statum hierarchie angelice & ecclesie per nudam contemplationem diuine essentie: & per contemplationem que est per fidem: unde etiam uidet dicere q̄ nulla p̄sa istius medie hierarchie deducitur ad statum istius dum est in ista: dicit concludendo. Auctor iste nō uidetur cōcedere uelle: q̄ alicui uiuenti in nostra carne sit cōcessum deum in essentia uidere illa uisione qua uidet beati. Si tamen alicui est cōcessum: credo matri dei nō semel sed pluries etiam fuisse donatum. Quicquid autem sit de hoc: quia hic nihil assero: certum ē diem istum esse singulariter uirginis matris. Hodie est etiam solēnitas omnium angelorum: & nō solū quia hodie est eorū restaurata ruina ī pleno ac cepto munere glorie & gratie ab ipso iesu pro se & pro omnibus membris: qui angelicam debent restaurari ruinam: sed etiam quia altissimū & nouum gustum dei: quantum pie creditur: omnes angeli acceperunt: dum beatitudinem anime christi uiderunt: & suam unionem in diuina persona. O quantum est hoc: penset per deuotionem qui illuc mente cōscendit: Quanta est hec magnificentia intellectualis nature gustare deum ut suprapositum proprium in eo quod quilibet plus diligit q̄ seipsum.

Licet autem hec dies sit omnium angelorum ī communi: est tamen singulariter gabrielis: qui singulariter a deo missus: foris tam est omnium summus: uel adminus eorum qui ad exteriora mittuntur. Huius inquam beati spiritus gabrielis non imerito dixerim: q̄ hec est solēnitas singularis: dū tanto meruit dotari priuilegio: ut cōmercium dei cū uirgine: & mysterium unionis diuine nature & humane meruit singulariter nosce per excellentiam: & annūciare uirgini: & eam id cōsensum inducere: & sacra mysteria dei & domini sui sua fidelī obsequiositate tractare. Est etiam iterum hodie solēnitas totius humane nature: que a iugo sue seruitutis erepta: & ab antiqua infectiōe purgata in matre & in christo iesu est omni gratia repleta & beatificata & deo iuncta: & ideo totus eius appetitus ē ī suo summo uertice consummatus: et ut nō sit q̄ se abscondat ab huius sancte diei claritate. Est & hodie festum totius uniuersi: quia dum corporalia & spiritalia in christo: hodie sunt deo unita: omnis est consummata natura: dum tanta unione ē suo auctori coniuncta: unde hodie & ipsum uniuersum ī christo meruit: siue christus p̄ toto uniuerso meruit totam renouationem & meliorationem mundi: que postea manifestabitur in effectu.

Hodie ergo omnis solēnitas: quia non est aliquid solēnizabile de humana natura nec de hoc seculo nec in futuro: nisi hauriat in hac die: unde et omnes alie solēnitates sunt quasi quedam explicationes ī exteriori opere: quod hodie factum est in completa radice: Quod autem omnes alie solēnitates aliquam super istam prerogatiuam uideantur habere: hoc est: quia istam continēt tanquā radicem & fundamentum sui substantialis boni.

Et aliqui plus addunt q̄ respectu b̄titudinis x̄pi .q̄ accipit rationē accidentis. Tota enim substantia lis beatitudo christi hodie facta est in unione sui cum diuina persona & fruitione beata. Natiuitas ergo istum benedictum christum ita perfectū: ut est hodie extra uterum manifestat: unde & hec est nobis circumstantia & conditio solēnizandi: q̄ benedictus iesus qui prius erat datus in utero matris: datus est per natiuitatem uisibilis mundo.

Resurrectio gloriosa corporis iesu dicit notabilem causam leticie: sed si bene attendas: gloria istius beati corporis deriuatur a gloria mentis quam hodie plene christus accepit. Ascensio corporalis ad celum & itronizatio ī sedem regni dicit quādam notabilem iocunditatis & leticie materiam. Sed quid ē quod addidit diei hodiernę. Si uelis subtiliter considerare: magnum quidā per omnem modum: quia caro nostra ī beatitudinis gloria est super omnes angelos exaltata. Sed multo magis ē si cōsideretur precise q̄ hodie anima christi fructio ne beata ad dexteram dei patris sedet: & in medio trinitatis suam accepit sedem dignitatis: dum est unita tam ipsa quam caro in filii dei persona. Magna erit unio & glorificatio corporis x̄pi quando impii per sententiam iuste damnationis profundatis in pena con triumpho uniuersalis uictorie christus integer caput & membra gloriose ciuitatem intrabit supernam: sed quod tunc fiet: hodie ī christo factum est. Si etiam addas q̄ hodie corporaliter passus est christus in cruce ea q̄ mentaliter acceperat hodie in utero matris sue: non paruum addidisti preconium ut isti dies merito ceteris preponatur. Propter quod ad uidendum magnitudinē huius diei: cōsidera q̄ si precise coperatur illud quod factum est hodie et quod faciendum erat in omni alio temporali decursu: uidebis q̄ illud ē maximū omnium non solum fructuorum: sed possibilitū fieri: & q̄ omnium aliorum perfectio ab huius perfectiōe procedit. Unde hec est dies quam fecit dominus singularit̄ & excellenter super omnem diem: que tantis est exaltata mysteriis ut merito soli deo sit nota: ut sibi uere aptetur illud quod dicit propheta zach. Est dies una que nota est domino. O dies imenli luminis absorbe me indignum famulum tuum & propriis teuebris excecaturum in tui infinitam & desiderabilem claritatem: in qua est omnis anime beatitudo & requies sepiterna. Sed & tu benedicte & beate iesu q̄ huius diei mysteria solus plene cognoscis: agnosce me indignum famulum tuum in huius diei participio & fac me membrum tuum illam gratiam plene perciperi: quam pro me hodie in te ipso accepisti a patre: ut mea conuersatio nūquam deniet in exteriori ope ab eo q̄ de me hodie in te ipso efficere uoluisti ḡuito munere bonitatis tue.

Iesus Ioāni intimus. capitulo .x.
 Cepto ut dictum est in consensu uirgineo ut sine uirili femine dei filium

cōciperet: & benedicto iesu in eiusdē sacratissime uirginis uō in charitate discessit angelus ab ea: se corporaliter subtrahendo: non omittendo debitū famulatum: Ipsaq; uirgo celestia petit: & quasi angelum ad celestia regna reuertentem sequitur: dū in montana conscendit: nec incredula poterat esse de oraculo: nec incerta de nuntio: nec dubitans de exemplo: que tam mente q̄ carne filio dei replebatur. Festinanter itaque abiit: Zacharie domū intrauit: ut elisabeth uisitare: ac pregnantī grauidā seni iuuēcula ministraret. Sed p̄ncipalissima cā fuit ut dicit Origenes: q̄ iesus q̄ i uō suo erat: iō anē adhuc i uō m̄is positū sc̄ificai festiabat. Sed & ipsa uirgo etiam ipsum Ioānem tāq̄ inter adoptiuos primogenitum post suū cōceptum naturalem filiū festinabat sp̄ualiter generare. Vnde cū prior salutasset uirgo elisabet simul cum humilitatis signo: beneficiū dedit cū uerbo: & qui prius uerbi dei isfueciā recepit: prius uirtutē salutationis agnouit. Vnde & paruulus iōanes statim i matris utero saltādo exultauit. Et quia lingua nō poterat respōdere: de utero matris i occursum illius gestiebat erūpere. Attēde quāta fuerit plenitudo gratie data iōāni ad p̄ntiam uerbi diuini p̄ os affatus uirginis. Nā & meritis eius mater sp̄ū s̄cto repletur: & datur sibi mysteriū incarnationis agnoscere: fidē matris cōmēdare: & eius dignitatē intelligere & eā beatā predicare: & se indignā tali uisitatione reputare. Quā enim sp̄s sc̄us repleuit humilitate uacua non reliquit. Tūc autē ut sc̄orū auctoritates uident dicere: p̄mo sanctificatus ē iōannes: & repletus spiritu s̄cto: accepit p̄phetie donū: quo uicinius lucerna dei fieret: & uox ut uerbū dei qd̄ se occultauerat carnē assumēdo per istū tanq̄ p̄ lucernā suā: & uocē sonoram inotesceret mūdo: unde & quod in p̄pria uoce nō potuit: per suam matrem impleuit: dū meritis eius sic exclamādo uirginem cōmendauit: & uerbi icarnati p̄ntiam predicauit: unde iā tunc i utero suum ichoauit officium felix uox manifestādo magnifice uerbū dei. Licet autē quedā beneficia dei quidā artates dicāt q̄ iōanes tunc accepit grām in habitu solū: & nō alio quo actu mētis interne: q̄a nec usum rōnis hūit: uolūtatis: & illa exultatio nō itelligit actualis mētis iocunditas: sed qdā corporis p̄tēsiō & motus: ex quo mater p̄cepit immutationē factam in filio. Ego uero hoc dictum ualde irrationabile fore arbitrans: & diminutiūū doni sp̄s s̄cti: quod faceret textus euāgelii: si nō peruerat: dicit copiosius datum fore iōāni cum dicit. Ex quo sc̄a est uox salutationis tue in auribus meis: exultauit ifans in utero meo. Credo tñ dictis sc̄orum exponētium istū

testum q̄ iōanes in sua mēte exultauit: & q̄ istud fuit gaudiū rōnis: & q̄ actu iōanes saluatorem cognouit: ac plenitudinē gr̄e & meriti i iōāne actuali existētis: nūc m̄i & postmōm p̄r accepit. Intelligesane: sicut unus sc̄us meret̄ alteri: & q̄ tūc miraculo se sibi datus fuerit usus liberi arbitrii. Si. n. istud

gaudiū dicatur aliq̄s motus sc̄us i corpore iōānis aliquā p̄tēsiōnē faciēs i utero matris: ac p̄ hoc impulsus: magis debuit exclamare elisabet dolore quassata i utero: q̄ gaudio repleta ex filio: unde nō intendo falsificāre dicta sanctorū: p̄p̄ iniuriam precursoris. Dicit enim maximus i sermone de iōāne baptista: In tātū ar̄ i eo p̄sulsit spiritualis electio: ut ante mereret̄ ānunciare deum: q̄ nascendū sumeret̄ initium: uel linguā qua ānunciare posset acciperet. Quid est hoc mirabile fratres? Que tantorum nouitas gaudiorum: ut elisabeth illa uerus mulier: & noua mater: uenienti ad se beate marie testaretur ifantem in utero se habere: qui necdum sentiens semetipsum: dominicum sentiret aduentum. Nullus ignorat carissimi paruulū omnem ab utero materno prodeuntem inter ipsa lucis exordia mestis cōcrepare uagibus. Solus baptista domini ultra legem nascētium: natiuitatē suā letitia & exultatiōe preuenit: ipsum q̄ mūdi saluatorem: quia nec dū sermone poterat: prophético gaudio reuelauit: & quem decuit ut de matre sterili nasceretur: qui fecunditatem uirginis reuelaret: quatenus mirabilem partum mirabiliter natus ostenderet. Quid hac reuelatione gloriosus? Quid hac fide dignius? Sterilis cōcipit: uirgo parturit. Mutus loquitur: & in secreto maternorum uiscerum paruuli totius mundi gaudia preludūt. Ecce Maximus in auctoritate prefata tria de iōāne dicit. Primum q̄ nondū sentiēs semetipsum: dominicum iā sentiebat aduētum: sed seipsum bene sentiebat actu: ergo uult dicere q̄ ultra hoc dominum sentiebat nunc actu: & istud non potuit tunc esse nisi rationis: & per consequens illud gaudium fuit uoluntatis. Secundum dicit: q̄ ipsum mūdi saluatorem tali gaudio reuelauit: quod quidem fuit: quia mater meruit hāc reuelationem: p̄p̄ hoc ipsam dicitur filium dei reuelasse. Dicit etiam tertio: q̄ paruuli in uteris maternis. I. Iesus & Ioannes: totius mundi gaudia preludunt. Ex quo uidetur dicere q̄ ille due benedictae anime uirtuose cognoscebāt & de se inuicem gaudebant: & de totius mundi salute iesus gaudium influendo: iōannes receptando: In hoc enim q̄ iōannes associatur christo in gaudio: uidetur dicere q̄ simili modo: licet impari gradu iōannes & iesus gauisi fuerunt. Sed non est dubium q̄ Iesus gauisus est gaudio mentis: ergo & iōanes: August. et i quadā omelia loquēs de iōāne dicit. Sustine personā uetustatis: per quam de senibus nascitur: & preconium nouitatis: p̄pter quod in uisceribus matris nōdum natus propheta declaratur: fuerat quidem diuina dispositio: ut hoc tante gratie testimonium christo periberet: q̄ etiam christus putari posset. Nam inter natos mulierum non surrexit ut ipse ait maior iōanne baptista. Itaq; si nullus eo maior erat: ideo qui maior est illo: plus est q̄ homo. Ambrosius etiam super lucam dicit expresse q̄ tempus siletur ifantie: q̄ p̄fētia domini matris in utero roboratur qui

Omnia sunt notanda

*Maximus dicit
tua de Ioanne.*

*In sermone quarto
sicut festiuitate*

Vide Galetarum in euāg. luc. dicit hoc,

infantie impedimenta nesciuit: Et deo in euangelio nihil sup eo legimus nisi ⁱⁿ & oraculum, in utero exultatione, & uoce in deserto. Neq; enim ullā infantie sensit etatem: qui supra naturam supra etatem in utero situs matris a mēfura cepit etatis perfecte plenitudis xp̄i. Nescio qd exp̄sius dici posset: q̄ dicere q̄ infantie impedimenta nesciuit: & q̄ nullā infantie sensit etatē: quod nullo modo est uerum: si ifatilitas corporis impediuit usum rōnis. Quod etiam dicit a mensura cepit pfecte etatis plenitudinis christi: hoc nō est uerum quātum ad robur & perfectionē corporis: q̄a tūc paruulus fuit. Et ideo uerificatur in eo q̄rum ad plenitudinē meriti p actū & usum liberi arbitrii. ut in hoc assimiletur christo ipsum sanctificati: qui tunc in utero matris pleno usu liberi arbitrii merebatur: sicut plenus uir mente: quod & uidetur tunc ioanni donasse. Br̄us etiā Odilo duniacen̄ qui fuit magnus doctor & sc̄us: idem omnino uidet dicere. Videtur autem esse s̄tia Ambrosii: q̄ nō solum tunc impedimēta infantie non sensit in usu rōnis: sed etiam nūq̄ sensit postea: quod satis uidetur rōnabile: q̄a altissimus datus gratias non subtrahit sine culpa. Istud autē dicere ultra hoc: q̄ est sc̄os imitari: ē honorare deum in opibus suis supnaturalibus: & sc̄os dona nō diminuerē sua fantastica rōne: & sac̄ū textum reuereri & nolle artare eius uerba ad nostre infectionis debilia exp̄imenta: ppter qd̄ credo sicut dixi in dei preconē ioāne. Si autē fuit ioāni cōcessum in sua sanctificatiōe: nō mireris ergo si tibi supradixi. q̄ in cōceptu filii dei fuit datum uirgini suū liberū arbitriū sōno nō impediri: q̄a maius miraculū uidet nō impediri usū liberi arbitrii in utero: q̄ nō impediri in sōno.

*Ioannes fuit semper
usum rōnis ab utero.*

*Præuilegia præuilegiorum
Primum,*

Magnam præuilegium uirginis,

2m.

Nota,

Attende autē quot sūt p̄uilegia istius benedicti p̄cursoris. Quia primo uidetur fuisse p̄mo genitus q̄ meritū christi in utero matris p̄mo p̄cipauit. Et ut dignissimū membrorū xp̄i p̄mus in fluentiā recepit capitis xp̄i. Nota q̄ magnificētia huius matris xp̄i onditur q̄ xp̄us noluit regenerare ioānem nec sanctificare nisi per uerbū & in presentia matris sue: licet in absentia possēt: ut p hoc monstraret: q̄ sicut ab ipso fluit oīs gratie plenitudo: sic per gloriose matris manus transit omnis gratie dispēlatio.

Secūdu p̄uilegiū ioānis fuit: q̄ sicut supra dictū ē p̄mus adoptatus fuit post cēptū filii dei a uirgine matre: unde fuit sibi singulariter p̄dilectus unde & Ber. dicit q̄ festinabat maria non tantū elisabeth uisitare. q̄ ioannem sanctificare & ppter amorē ioannis seni elisabeth sedule ministrabat & puulū natū ioannē uidere festinabat unde & creditur q̄ ipsum in ortu leuauerit & in manibus suis sanctis accepit. Si ioannes usum rōnis habuit: imo q̄ satis p̄batū est q̄ habuit: qua putas hilaritate matrem oīs gratie reuerabatur? O q̄ felicius cum ipsa q̄ cum elisabeth iocunde morabatur: q̄ si tantū p̄ficat in p̄mo auditu saluationis marie: quātū putas p̄fecit in triū mensū mora: maxie cū ibi eēt cū carne diuina p̄sua. O q̄ copiosa sibi dedit benedictionē mater gr̄e

quādo ipsum erūpentē in lucē accepit quē p̄mo in sua gratiā adoptauit. Et si de plenitudine marie accipiunt peccatores: quātū putas accepisse hūc dilectū filiū suū ut digne p̄curreret & p̄nūciaret illum quē maria cōcepit dñm iesū xp̄m: Tertiū p̄uilegium & sūmū omniū est uicinitas sui ad dei uerbū quā uicinitatē in seipso cognoscēs humiliter simul et ueraciter dicit se uocē ipsius. Quātū est hoc dicere: uox enim ex tota se est manifestatio uerbi et ad uerbū manifestū fit. & nihil in se cōtinet nisi articulātū sonū & uerbi significatiū. Per hoc igit̄ dat̄ intelligi: q̄. Io. erat quasi totaliter ipse iesus per gratiam: et q̄ quicquid fuit in eo tam mentis q̄ corporis q̄ etiā gestus siue conuersationis totum fuit xp̄i manifestatio & xp̄i predicatio. Et quis posset hoc p̄uilegiū sufficienter exp̄mere. Sicut enim nihil similius uel intimius uerbo q̄ uox: sicut nihil uidetur similius uel intimius xp̄o ipso benedicto ioanne. Intelligas autem in omnibus q̄ uirgo mater fuit realiter uerior & pleior: & maior uox uerbi: q̄ Io. Licet non quātū ad actū exterioris officii ipsum predicādo mūdo: sed ad alios hec prerogatiua referatur. Quātū ergo ad illud p̄uilegiū hēt plura noīa: q̄ non solū uox: sed lucerna: āgelus: sp̄sī amicus: helias in zelo feruoris: p̄eco in uirtute clamoris: p̄recursor in prerogatiua preparationis: baptista in dignitate mirabilis honoris: de quo infra dicit̄. Nō deduco autē quomodo secūdu diuersas pp̄rietates hec noīa ioanni conueniūt. Quātū p̄uilegiū q̄ idē angelus q̄ dominū ipsū nūtiat̄. & sicut. Ber. dicit quo ad aliquid solēnius quia

In loco sacri templi

Tempore sacrificii

Et magno sacerdoti.

Sed aduerte q̄ illud fuit templū solēnius ubi mater dei orauit feruētius: imo locus uirginis fuit sac̄ta sanctorū: q̄a solū ibi regina orabat oīum angelorū. Et eius orō fuit tempore sūmi sacrificii: qd̄ satis patet si sup̄iora recorderis. Ipsa etiā uirgo beata in oblatione mētali fuit sūmus post iesum omnium sacerdotum: sed tam magnā dignitatē ostēdunt in ioāne superiora: & maxime magnā similitudinē ad iesum q̄ nūciatur per eūdem angelū.

Quintum p̄uilegiū: quia fuit xp̄i uoce laudatus: uere magna gloria ioānis in christo saluatore: qui & ipsum similiter repleuit cōformitate gratie sue: & super oēs ipsum magnificauit testimonio uocis sue. Et si discurras per illa q̄ christus dicit in euāgelio: uidebis mirabilem ioānem in plenitudine gr̄as. Et q̄tū est illud Inter natos mulierū &c. Certe si uerū est quod m̄ti opināt̄: q̄ in gratia nō inueniunt̄ duo per oīa pares: necesse ē ut si nullus eo sit oīs inferior. Omitto alia enumerat̄ p̄uilegia: que in eius cōceptu & ortu: & in utroq; parente: & in gaudēte multitudinē facta narrātur. Quātū autē fuerit estimāda testificatio huius b̄ndicti p̄conis de iesu: satis ei similes euāgelista ioan. ondit̄.

primo capitulo: qui enunciata diuinitate iesu & incarnatione eius: statim annectit ioannis testimonium tam summe authenticum. Vides quod proprium fuerit huius benedictae uocis manifestare iesum. Ipsa uirgo mater que in tota silua euangelii nisi paucula uerba dixisse narratur in sanctificatione huius precognis: ad manifestandum dei conceptum in se factum eructauit summum canticum omnium canticorum: immo que semper in euangeliis fuit breuiloqua: quia uix unam enunciationem simplicem protulit in hoc cantico decem clausulas decantando comunito: ut per hoc ostendatur quod totius legis plenitudo que figuratur denario in hoc cantico continetur. Audi autem quod dicit Hugo. de huius cantici laude. Nemo huius cantici uerba putet leuiter estimanda: quod nimium de tanta profunda contemplatione prolatastis ut uestigatione digne penetrari non possint. Et omne quod dictum est ab illa summe ueritatis intima luce: cui mens uirginis excellenter inhererat emanauit. Nec alius quicquam dicere potuit: que meditatio locuta non est sed gustando. Quam non docuit per uaria discurrens cogitatio: sed diuini sapientie fontis per contemplationem mentis inherentis deuotio. Attende quod magnifice in sublimitate contemplationis uirgo inchoat. Dum enim eius fides magnificaretur ab Elisabeth: & beuedictus fructus uentris sui beatificaretur: totum in deum refundens. Magnificat inquit anima mea dominum: quasi. d. Magnificauit dominus facere mecum: dum seipsum per me in terra meum se fecit uterum: & sic me magnifica reddidit: etiam supra sublimitate omnium angelorum. Sed hoc est omnino summum: & non medium: & ideo non meipsum magnifico iactando inaniter: sed magnificat anima mea dominum: donum suum in ipsum refundendo totaliter. Dicit autem Beda super magnificat: quod beata uirgo magnificentiam suam plene cognouit: sed totum in deum refundit. Dicit enim sic loquens in persona uirginis. Magnificat ergo dominum uoce: opere affectu. Magnificat quidem dominum omnis creatura: sed anima mea super omnia inter omnem quippe creaturam nihil tam magnifice fecit dominus sicut animam meam: & ideo magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo: ac si dicat secundum gloriam. Exultauit spiritus meus extra omnem creaturam: & extra semetipsum: & iam pre immitate gaudii salutauit in deo salutari meo: uidelicet in iesu singulariter meo. In quo totum: quod uiuo: totum quod discerno: totum quod sentio: in eius magnitudine contemplanda: & preceptis obseruandis impedo. Nulla proprietas me extollit: nulla aduersitas frangit: sed illius solius memoria delectatur spiritus meus: in illius perpetua diuinitate cuius caro mea fecundatur temporalis conceptione. Quantam autem plenitudinem ista uerba contineant: audi non mea sed Hugo. uerba. De salute quoque quam humano generi preparari uideo totis precordis exulto: uideo namque de me assumi: quod & credo pro me debere of

ferri. Veni dilecta uirgo maria in cellam uinariam ad regem sponsum tuum introducta: ab libertate domus eius inebnata: memoriam suauitatis illius eructasti: & iustitia illius exultasti: uidiisti quippe maiestatem: gustasti suauitatem: ideoque quod intus hausisti: foris propinasti. Duo. n. bona sunt que angelorum & hominum spiritus in illo fonte boni eterna contemplatione hauriunt: uidelicet incomprehensibilis dei maiestas: & ineffabilis bonitas quorum alterum castum timore gignit: alterum dilectionem pariter: pro maiestate namque uenerantur deum: pro bonitate diligunt eum: ne uel dilectio sine reuerentia dissoluta sit: uel reuerentia sine dilectione penalis. Ad hanc contemplationem mens marie subuecta fuit: que celestis patrie dulcedinem in uerbis suis tam mirabiliter expressit: quam ineffabiliter comprehendit. Cum enim magnificare dominum se perhibuit: ueneranda maiestatem interna uisione contuita fuisse manifeste declarauit. Cum uero se in salutari suo exultasse asseruit: gustum eterne dulcedinis se percipisse ostendit. Hec Hugo. Que autem tantum ascendit maiestatem dei cognoscens: & omne bonum quod in ea erat in ipso refundens: uide quantum in summa uilitate resiliuit profunde dicens. Quia respexit humilitatem ancille sue: ecce quod uilia de se sentit: & totum dei gratie tribuit: iudicio suo monstrat se humilem. sed respectu superne gratie sublimem: ut quod natura in primis patribus per superbiam perdidit: in maria per humilitatem acciperet: ideoque uerbum patris in ea pro humilitatis sue meritum carnis substantiam quam sibi uideret assumpsit: & tunc ad eam quam prius abiecerat naturam sublimandam per misericordiam respexit. Quia uero quod erat humiliter cognouit se dicendo ancillam: ideo sublimatur: quod non erat: mater esse promeruit. Ideo Hieronymus. Beata uirgo non a filio suo domino nostro celos didicit fabricare non angelos creare: non mirabilia: nec diuinitatis insignia perpetrare: sed se humiliare: ceteraque documenta uirtutum intra humilitatis custodia aggregare: unde & in se solam humilitatem respexisse fateatur dominum: que custos est ceterarum uirtutum. Collocauerat enim in tuto stationis portu sublimia meritorum suorum exercitia: & ideo sic est diuinitus illustrata. Hec Hiero. Circa ista materiam humilitatis uirginis omnes sancti dicunt mira: quia mirabilissima fuit huius sacre uirginis humilitas: quam nequaquam inaniter extollere potuit omnium gratiarum uniuersitas & in uniuersalitate comunicata sublimitas: pro tanta namque plenitudine gratiarum beatam me dicunt omnes gentes: quod & ipsa plenissime intellexit: cum hoc uerbum in cantico expressit. Sic enim domus respexit eius humilitatem quod ei maternum tribuit meritum & statum: propter quod & sic eius exultauit humilitatem: ut sibi sit pare in generatione preterita sterilitatis opprobrium sustinuisse in sua uirginitate per quam humiliabatur in lege: quia iam uidet futurum ut beata uocetur

In omnem generationem pro fructu fecunditatis diuine sicut dicit Ber. Quod autē supradixi plenitudinem sapientie datam uirgini in conceptu filii dei satis ostendit huius cantici plenitudo & sanctorum de hoc expō: unde Ber. hoc uerbum super magnificat exponens dicit. O dilatatum cor marie genitricis dei q̄ perlucidis oculis omnem creaturam in uera beatitudine collocandam simul aspexit. Ecce in q̄ intuentis est uerbum & demonstrans. Ecce iam uideo quid futurum sit de me: q̄ fructus procedit ex me: quot & quanta bona non mihi soli: sed omnibus generationibus proueniunt p̄ me. Nam & angelicarum ruinarum numerus p̄ meum genitum reintegrabitur: & hominum generatio in adam maledicta: per benedictum uētris mei fructum ad eternam benedictionem regenerabit: hec Ber. Et cum tantum benedictionis in omnes generationes bonum diffundendum ē: quia fecit mihi magna dominus qui. po. e. n. f. eius: hoc ip̄m q̄ me benedicant omnes generationes non mihi attribuo: non meis meritis ascribo: sed potius ei q̄ fecit mihi magna. Magnum quippe per se est q̄ uirgo sum: magnum q̄ mater sum. Maius q̄ sim utruq̄ mater & uirgo: sed maximum si cuius matrum attendatur: quia unigeniti dei & omniū saluatoris. Et quia hec omnia sunt: magna que licet oibus sint facta: generaliter tamē mihi sunt facta singulariter. Et ad meam inestimabilem gloriam in me: & de me per spiritum sanctum cōpleta potenter. Et ideo magnificat anima mea dominum: quia fecit mihi magna que sentio qualia sunt non exp̄mo: quia nec plenitudine angelica auris intelligere sufficit. Ista igitur magna non solum creaturis sunt maxima: sed maximum illi & insuperabile qui potens est immo omnipotens est & sanctum nomē eius. Et tamen nec potentiora nec sanctiora ille facere potuit: q̄ que in me fecit: dum hominem uerbo uniuert: ut idem sit factor qui factura: filius meus iesus super omnia benedictus deus qui ad omnium factus est salutem: sed eterna dispositione: & imensa mea dulcedine factus est ad meam gloriam singularem. Attende autem q̄ sic subtiliter loquendo beatissima uirgo summam humilitatem tenuit. Quod enim ipsa fuerit potens dei filiū generare: & alia magna recipere: non sue uirtuti attribuit: sed ei qui potens ē: qui summā potentiam in humilitate uirginis uoluit honorare. Et q̄ ipsa sic fuerit sanctissima: ut sanctum sanctorū genuerit: non sue uirginitati attribuit: dum mulierem que fuerat caput peccati sic plenissime expurgauit ut genitrix fieret sanctitatis in omnia uasa gratie diffundende. Et hoc totum ip̄portatur cū dicit: qui potens est & sanctum nomē eius: quasi dicat. Cum femina sit omniū creaturarū rationabiliū uilissima & tota ista imunditia: qualis ex me fuisset nisi ipsius gratia me preuenisset: quia nunq̄ ista magis decenter manifestare potuit q̄ quando mulierem super oēm creaturam exaltauit: & ipsam matrē omnis gratie

& munditie per suam sanctitatem effecit. Ex istis ergo magnis in me factis: nec supba nec auara existo: sed cum iubilo exprimo q̄ genitrix gratie eam omnibus electis dispēso: & propterea ex hoc meo beneficio sit tam copiosa deriuatio: q̄ misericordia eius a progenie in progenies plenissime deriuatur a iudea in gentes: & ab initio seculi usq̄ ad terminum eius misericordia domini magna diffunditur ab eterno: & usq̄ in eternum: non passim quidem sed timentibus eum. Quia spiritus sanctus fugit superbum & requiescit super humilem & māstuetū: & domini tremētē fermones. Attende autem q̄ benedicta uirgo sapientia dei plena uidet q̄ diuina dona sic electos illuminant: iustificat: & in deum transformant: & reprobi ex eis maiora iudicia sibi ex sua induratione: obstinatione atq̄ ingratitude diuine seueritatis accumulāt: unde magna dona electorum: ut plurimum sunt excecatio reproborum: maxime illorum qui de sua presumes iustitia in suis operibus gloriātur: p̄pter quod christus dicit Ioan. ix. in iudicium in hunc mundū ueni: ut qui non uiderunt uideant: & qui uident ceci fiant. Et Simeon dicit luce. ii. Ecce positus est hic in ruinam & in resurrectione multorum. Hunc ergo processum sacra uirgo dei sapientia plena attēdens postq̄ sublimia dona misericordie dei in electos timentes eum diffūdenda expressit: ad dei generalia iudicia super reprobos se conuertit: & cursum diuine prouidentie in regimine creature rationalis describens: quid superbi demones uel homines: quid uel humiles electi mereantur exponit. Et quia christus per strenuitatē uirtutum supra q̄ p̄tē dici operatus est dei honorem: tamen sanctificando electos q̄ expellendo reprobos: ideo hoc exprimens pro uniuersalis iudicii fundamento dicit: fecit potentiam in brachio suo. i. in suo opere strenuissimo non solum potenter sed emphatice potentiam fecit: disperfit superbos mente cordis sui: ubi superbiam, reprobam ostendit presuptuosissimā noie mentis qua se ceteris excellentiores existimant: & se deo per humilitatis reuerentiam non inclinant. Ostendit etiam affectuosissimam: ac per hoc maliciosissimā: quia ex precordiali affectu honoris proprii seip̄os contra dei preceptū extollunt cū dicit cordis sui. In corde enim est sedes sanguinis & calons: per hoc affectualis amoris. Ac per hoc ostenditur q̄ sunt proprii honoris maxime amatores. Ad altam autem iustitiam celestium spirituum mentem uirgo attollens demonibus subdit: deposuit potentes de sede. Sed ne crederes uacuas remansisse: subiungit. Et exaltauit humiles homines christo conformes in illis dicit locandos sedibus spirituum reproborum. Quales autē sint humiles describit cum subdit. E surientes impleuit bonis: humilitas enim que ex charitate caufatur mentē sub deo incuruat: & quia semper seipsam mente euacuat: facta dei esuriē in mente prouocat que sola diuinis bonis repleti meruit. Contra autem qualis sit su-

perbia reproborum e regione ostendit cum dicit. Et diuites dimisit inanes: hi enim sunt qui dicunt eū āgelo laodicie. Apoc. iii. q. diues sū & locupletatus & nullius egeo: & nesciunt in sua malitia obstruati: quia miseri sunt & miserabiles: & pauperes & ceci: & nudi. Tales igitur diuites in sua reputatiōe dimisit inanes: non fecit: quia ex quo dederunt obicem gratie eorum animas non intrat neq; ipsū posset continere: quia plene sunt ipsis. Hi diuites sunt falsi: iniusti: & pessimi pharisei: quibus dicit dñs Mar. ix. Non est opus ualentibus medicus & cetera. Et nō ueni uocare iustos. Attende autem quantū deo & sue matri sanctissime placuit sui exinanitiōis humilitas per quam causatur sacra esuries sūmi boni: quia hanc solam eodem bono dicit repleri quāruuncq; etiam aspernetur confidentiam de propria iustitia: pondera: quia ista sola dicitur remanere inanif ab illa infinita misericordia que a progenie in progenies est diffusa. Expreso igitur diuine prouidentie cursu per rigorem iustitie in reprobos: & pietatem misericordie in electos: tandem ad singularem incarnationis gratiam in dilectum iesum sua uerba reducit. Suscepit israel puerum suum: assumptum hominem puerum iesum diuinitatis appellans eo qd ei in sūma humilitatis obsequiositate seruiuit: quem & suscepisse dicit deum cum sibi personaliter uniuit: & tunc uere israel fecit: quia uere diuinitatem uidit & ea fructus est. Potest etiam dici tota multitudo electorum unus puer dei propter reuerentiam humilitatis & unionē chantatis que ī ipso iesu suscipitur per adoptiōis gratiam: & fit israel per uisionem beatam. Quod quidem sacra uirgo intelligens iam factum in christi merito immobiliter: quod tamen futurum erat in iustorum populo: iubilans iam intuetur cōpleta: & dicit. Suscepit israel puerum suum: quia ī gratia mei cōceptus iam est electorum numerus adoptatus. Et hoc fecit: recordatus misericordie sue: non iustitie nostre: quia qd hominem redemit: non fuit ex merito hominis: sed ex dono diuine pietatis. Suscepit ergo naturam bonus iesus: suscepit & causam nostram: & per misericordiam determinauit sententiam: & per deuotissimam mortē suam plenam dei iustitie fecit emendam. Et quia tamen expectauit usq; ad plenitudinem temporum: uidebatur pater oblitus mittere filium suum: sed recordatus est misericordie sue per effectum operis: dum me suam spōsam & filii matre elegit: cuius tamen nunq; fuerat oblitus: secundum actum sue eterne dispositionis qua me semper in conspectu suo tanq; omnium creaturarum reginam misericorditer statuit. Et quia hoc tantum beneficium fuit sanctis patribus re-promissum: maxime per Abraham & per prophetas predictum ad salutem seminis electorum: per omnia secula seculorum cum dicit. Sicut locutus ē ad patres nostros & cetera. usq; in secula. Attende autem qd ordinatissime sacra uirgo procedit: incipiens a magnificentia maiestatis: & ex suauis gustu

dulcedinis bonitatis dei in suam humilitatem resiliens & ex mera dei bonitate uulso suo merito sic magna & ineffabilia per dei potentiam & sanctitatem: transiens per fluuiū ondēs minime electorum exprimens differentiam effectuum gratie christi in reprobis & electis ad suum dilectum iesum reducit canticum: in cuius assumptione in unitate persone dicit omnia patrum promissa quidem completa in omnes generationes seculorum semini abrahe electo ex iustificationis gratia & gloria plene diffusa. Totum autem preconium huius sacratissimi cantici uirginis matris: in quo tam dare eiusdem exprimuntur beneficia illius quem portabat in suo sanctissimo uentre ad magnam redundabat gloriam precursoris. Quia enim ipse erat uox & manifestatio saluatoris: ideo omnia que circa ipsum fiunt uidentur manifestatiua filii dei in carne uisus. Nam & elisabet hoc sacrum mysterium multipliciter declarauit uirgo beatissima. Nunc in presentia Ioannis plus locuta est ad declarationem huius sacri beneficii qm̄ in toto decursu uite sue locuta fuisse scribatur. Adauget autem preconium qd patri ē redita lingua postq; sacrum nomē precursoris descriperat: & canticum iubilationis & prophetie uocē lassauit in suauissima melodia: ubi singulariter descripsit beneficia uerbi incarnati: quia per ipsum redimimur & saluamur: & ab hostibus liberamur: & libere reformamur in sanctitate uirtuose uite: & dei cultum perfectum: que omnia dicit esse cōpleta secundum immobilia promissa cum iuramento facta patribus: & sic per ora prophetarum predictū fuerat inspiratum. Ad filium quoq; paruum tanq; ad intelligentem & capacem rationis canticum uerba cōuertit & precursoris officium in eo eleganter describit cum dicit. Et tu puer & cetera. Tandem in oratione uerba concludens filium dei qui splendor ē paterne glorie & in mundum uenerat petit illuminare nostre cecitatis tenebras: & in uiam pacis perfecte sequele dirigere gressus nostros. Vide ergo qd manifeste est uerum quod tibi pro regula superius dixi. Siquidem quando deus aliquam personā eligit ad aliquod officium & sublimē statū: totus impetus gratie datus illi persone ad illud officium cōplendum impellit: unde & gratia ioannis in se & i utroq; parente sic abunde in fluit: ut audisti ad dandum mundo noticiam christi nati: & ipsamet uirgo a spiritu sancto impulsā in precursoris presentia que prius occultauerat manifestat: nec est modica laus ioanni qd in eius presentia illa duo formata sint cantica in quibus quotidie per uniuersum orbem laudatur gratia saluatoris. Magnifice nāq; completis precursoris mysteriis & cōsumatis pro quibus gloriosa domina uenerat ad domum Zacharie rediit nazareth: & tunc crescentibus signis grauidationis filii dei: quem in sua carne gestabat inuenta est a ioseph habens de spiritu sancto. De clementia autem cordis ioseph circa uirginem diuersa ē

Magnis locuta est uirgo in presentia Ioannis qd in toto uerbo.

hoc est ualde notandum,

sanctorum sententia. Quidam autem sicut Origenes & Ioannes os auri aperte ostendunt: quod Ioseph ex humilitate reputans se indignum illius confortio: quam sentiebat plenam deo: uoluit occulte eam dimittere: timens ne ex presumptione ostenderet si tante uirgini cohabitaret. Et ponentes exemplum de petro qui in eadem reuerentia dixit christo. Exi a me: quia homo peccator sum domine. Et de tenturione qui dixit. Non sum dignus ut intres & cetera. Dicunt quod nullo modo de beata uirgine est suspicandum sinistrum. Unde Ioannes os auri super mat. libro. i. Inestimabilis laus marie uirginis: magis credebat Ioseph castitati eius: quam utero eius: plus gratie quam nature: conceptionem manifeste uidebat: & formationem suspicari non poterat: possibilis enim credebatur mulierem sine uiro concipere quam maria posse peccare. Huic sententie satis concordat Ber. super Missus est. Et respondit quod ideo uoluit eam occulte dimittere: quia si manifeste dimitteret causa diuortii quereretur & exigeretur. Quid autem diceret populus dure cervicis: si diceret quod sentiebat: & quod de illius puritate probauerat. mox increduli & crudeliter iudei: & illam subsannarent: & illam lapidarent? Quomodo ergo crederent tacenti in utero: quem postea crucifixerunt mira facientem: & in templo docentem? Ideo uoluit eam occulte dimittere ne conculcetur sanctum: & margaritas daret porcis & canibus. Ecce quod Ber. concordat cum primis. Nec uideatur eis resistere cum angelus dixit Ioseph. Noli timere accipere mariam coniugem tuam. quod dicitur angelus. Recordare promissa danti patri tuo: & scias ita compleri in sancto matrimonio tuo: & ideo noli timere accipere mariam coniugem tuam: quia ex maximo beneficio a deo est tibi data in sociam: nec ex pauescas cum illa habitare & sibi seruire: cuius deus te socium fecit in sancta puritate: nec timeas altitudinem sui conceptus: quia licet sit dei uirtus & altissimi filius: propter cuius eminentiam sanctitatis posses formidare: scias tamen quod est de spiritu sancto: quia illud opus est summe pietatis: benignitatis: charitatis: & miserationis ad mundum saluandum: & ista appropriantur spiritui sancto: unde noli timere tantam eius altitudinem quin secure accedas per pietatis plenitudinem. Ipse enim non uenit nec percutere: sed saluare: & ideo gaudens accipe quia coniugi tue sacratissime uirgini data est generatio de spiritu sancto. Tibi uero comunicata est nutritio: & adoptio tanti doni: unde licet fueris omnino extraneus a conceptu: eris tamen necessarius in conuictu: & ideo reuerenter ministra tam matri quam proli: & uocabis nomen eius Iesum: quia non tantum te sed totum populum suum saluum faciet a peccatis eorum. Exponitur etiam illud traducere: id est per solennitatem nuptiarum sibi indissolubiler ad cohabitandum strictius quam primo ligare: hanc credo bonam ueram: & sanctam opinionem. Aliorum autem uidetur esse opinio quod de ipsa dubitauerit. Quod licet diuersis modis etiam redundet in gloria uirginis: sicut

etiam beatus Ber. ostendit super missus est: tamen nullo modo credo quod dubitatio illa fuerit firma in mente Ioseph de nephario opere. Licet autem aliqui hoc attribuant Augustino in sanctum castissimum marie uirginis uterum: uel uidi portam. Tamen uidi magnos uiros & solennes asserentes quod ille sermo nunquam fuit Augustini. sed nescio cuius alterius: & fuit sibi per errorem attributus: unde in illo sermone aliquod continetur: quod nisi pie exponatur propter reuerentiam: falsitate magna continet istud. scilicet. Postremo quia uidet gressibus grauari: intelligit eius uterum grauidari: hoc enim est falsum: quia sicut ipsa fuit sine dolore puerpera: & sine pudore mater effecta: sic semper fuit sine grauatione grauida: nec matrem grauauit sue carnis pondere: qui in sua carne omnium peccatorum onera uenerat portare. Et si consideres illius sermonis latinum: satis uidetur in cultum & ineptum: & contra usitatum modum loquedi ipsius Augustini. Quicquid sit de illo sermone non est dubium quod magistrorum fuit opinio quod Ioseph dubitauerit. Aliqui procedunt uia media que est tertia. scilicet. quod Ioseph admiratione repletus ex plenitudine sanctitatis quam probauerat in uirgine nullo modo uolebat inclinari ad credendum de uirgine aliquid sinistrum: & uidens uirginem concepisse stupebat quod hoc esset: & in isto stupore partim ex reuerentia uirginis: partim ex incomprehensione operis: cogitabat seipsum absistere: & sic occulte eam dimittere: & totum deo committere donec deus aliter discurreret: & ideo dico quod nec de uirgine aliquid mali sensit: nec mysterium apprehendit: & ideo angelus sibi reuelauit. Hanc ultimam sententiam non credo de facili posse impugari: & tamen undique magnum uirginis testimonium: quia si Ioseph dubitauerit certum est quod ab ipso non fuit conceptus sacratissime uirginis. Sic ergo certificatus reuerentissime & iocundissime stetit cum sacratissima uirgine donec aduenit tempus quo ad bethleem oportuit ire ad profectum secundum imperiale edictum.

Iesus maria natus. Cap. xi.

Acramentum sublimissimum natiuitatis dominice ad reuerendum: sanctissimum ad imitandum: dulcissimum ad recogitandum: suauissimum: ad predicandum fructuosissimum: ad recipiendum: nunc proponitur nobis. Post aduentum sacratissime uirginis cum uirgineo sponso suo Ioseph ad bethleem ciuitatem dauid: ad quam necessitate professionis & descriptionis uniuersi orbis per imperium cesaris augusti adducti sunt: illi pauperes & uirginei coniuges non inueniunt hospitium pro sua paupertate: & populorum multitudine: compulsi sunt in diuersorio dedinare: ac pernoctare in medio bestiarum. Factum est autem dum esset ibi completi sunt dies sacratissime uirginis & peperit primogenitum filium suum dei patris & ipsius matris uirginis ante quem nullus: & post quem nullus & cetera. Nota que euangelica describit historiam. O anima mea euasere tota in occursum uirginis matris portantis in utero sal

natores & quam uides errabundam & ab omni officio seclufam: benigne niteris introducere in hospitium cordis tui: non enim horrebit ad te diuerrere qui pro te ad tantam penuriam uoluit deuenire: nec etiam in te deerit stabulum iumentorum propter tuos bestiales defectus: quos tamen excludes si deuota fueris tam benigna influentia nati regis: quam misericors aduocatio pro te uirginis matris. Attende autem circa istius natiuitatis consideranda solenia

Tempus:

Locum

Modum

Suppositum

Naturam uisibilem

patientem uirginem

Angelorum obsequium

Pastorum beneficium

Vniuersae creature testimonium.

De his singulis considerandum est: licet non intendam sic ea distinguere: quin adinuicem mutuo repantur tam pro deuotionis replicanda efficacia: quam etiam pro huius beati festi conuertenda materia. Tempus autem fuit medie noctis qua hora natus esse creditur: & descriptionis uniuersalis sub imperatore romane orbis. Ut autem de materia contemplandi simul & predicandi introduco auctoritatem Mat. xxv. Media nocte clamor factus est: Ecce sponsus uenit: ubi diuine dispensationis archana circa natiuitatis mysterium declaratur: & signatur tempus ne in certa expectatione languescat anima sponsa uerbi. Media inquit nocte fuerat enim anxiosa sponsa diuersis prophetarum oraculis admonita clamauerat. Aggeus secundo. Veniet desideratus cunctis gentibus. Ad dixerat Abacuc. ii. Adhuc uisus est: procul apparerit in finem: & non metietur si moram fecerit &c. Adiunxerat autem deus Apoc. ultimo. Ecce uenio cito: quod sepe cantatum est in ecclesia his diebus. Adhuc tamen sponsa lassatur desiderio: obsecrat: postulat: ueni domine & noli tardare: lachrymatur: in terrogat ubi est uerbum domini: ueniat. Hier. xvii. Et illud Cant. v. Nunciate dilecto meo: quia amore langueo. Et illud Cant. viii. Quis mihi det te fratrem meum suggerentem ubera matris mee ut inueniam te solum foris & deosculer. q. d. Gaudeo te clausum in carceratum in utero matris mee: sed desidero te uidere foris cum iocunda parturitione natiuitatis tue. Vbi notatur quod quicquid dictum est supra de mysterio incarnationis potest adduci ad iubilum natiuitatis. Id enim quod tunc factum est in utero: nunc manifestatum est in mundo. Talibus ergo suspiriis anime desiderantis ac postulantis satisficit uerbum propositum ne diutius prestolatione languescat. Et est quidem.

Expletium mysterii propter congruentiam temporis: quia tempore acceptabile: media nocte: tunc quidem fuit tempus acceptabile ad occidendos egypcios: & liberandos hebreos. Media nocte ingrediatur egyptum. Exo. xi.

Expressiuum magisterii propter industriam operis: quia opus inexplabile cum dicit: factus est. Zelus domini exercituum faciet: hoc dicit Esaias. ix. c. de paruulo nato: & filio dato.

Impensiuum adiutorii propter excellentiam muneris: quia munus inestimabile. Clamor inquit factus est: & ideo prosternentur hostes a uoce clamantis primi Ro. iii. Ecce ego facio uerbum in israel quod quicumque audient: tument ambe aures eius. Et esai. vi. Comota sunt superluminaria cardinum a uoce clamantis.

Quietatiuum desiderii propter attinentiam generis: quia genus insolubile. Ecce inquit sponsus uenit Apoc. ultimo. Sponsus & sponsa dicunt ueni.

Attende autem quod media nox fuit hora congrua huius sacre natiuitatis propter triplicem significantiam. scilicet Transgressionis culpe

Passionis assumpte

Contemplationis extatice.

Primo quidem transgressionis culpe: quia tunc uenit magnus medicus: quando magnus ubique iacebat egrotus. Quod optime fuit figuratum in illa descriptione facta sub rege idolatra & in uniuersali pace sperni totus orbis sub dominio sacrilege ciuitatis: per hoc enim ostendebatur diabolus regnare in mundo: quia omnes scribebantur sub idolatrie cultu: unde etiam noster emanuel qui sciuit reprobare malum & eligere bonum excluso de ciuitate romana ritu cultus sacrilegi: ibi statuit sedem regni sui & totius cultus diuini: in cuius signum in hora natiuitatis sue prostrauit templum pacis: quia pacem idolatrie: & regni carnis uenerat destructurus: licet autem nox tam tenebrose culpe accipiat maledictionem a iob. iii. & sapiens dicit in sapientia. xvii. Sidera limpide flamma illuminare non poterunt noctem illam horrendam. In huius igitur noctis medio debuit oriri lux gratie in iesu ad ipsam expurgandam: quae habitantibus in regione umbrae mortis: lux orta est eis Esa. xi. In signum etiam quod recognoscentibus se plene uitiosos & tenebrosos oritur iesus. scilicet gratia quia lux in tenebris lucet. lo. primo. Secundo in significationem afflictionis assumpte. Ipse enim rex glorie omnia signa maiestatis & claritatis abscondit & se paupertate uilitate & multiplici cruce obscurauit. Quod bene iob luget in eius persona. d. Noctes laboriosas numeravi mihi. Vere tu bone iesu enumerasti & non alius: quia tuorum laborum & dolorum: & noctuum te obscurantium: non est nisi apud te numerus: cuius sapientie non est numerus: propter quod etiam omnia sunt obscura. scilicet tempus locus: uagitus: humilitas: diuersorium: stabulum: presepium: confortium: ut omnia clamet: quia semetipsum exinanuit personam serui accipiens. Tertio in signum contemplationis extatice. Saluatoris enim ortus insuper mundanos contemplationis excessus non uidetur nisi ab illis quibus sol mundane prosperitatis occubuit: & quibus omne creatum nigrescit: ut sic nox illorum illuminetur: sicut dies claritatis diuine. Et tunc uere fi-

Orde hoc quod est valde notandum.

ent tenebre eius: ita & lumen eius: quia tanto illuminatur limpidius: quanto in mundanis passionibus plenius obscuratur: & tunc etiam talis nox est illuminatio eorum in delictis suis. O deus omnipotens qui hanc sacratissimam noctem fecisti ueri luminis illustratione clarescere: duc nos cum Dionysio ad diuinarum tenebrarum radiū: ut in ipsis tuam lucē facessibilem in splendoribus sanctorū possimus dulciter intuen. He sunt tenebre latibulum domini secundū ps. & caligo quā deus inhabitat apud Salomonē & caliginosa nubes quā moyses intrat ut sibi appareat gloria domini: uel uisio similis glorie domini in uertice mōtis: postq̄ ignis ardens propter experientiam caloris: quā quasi claritas refulgens propter priuationem immediate uisionis dum sumus in nocte presentis peregrinationis. Circa clamorē uero notatur q̄ hec benedicta natiuitas dicitur clamor propter tria. f.

Clamor.

Prostrationē hostilis exercitus

Magnificationem effectus

Diffusionem sonitus

Nam aggredientes pugnare uociferātur & clamāt sicut patet in gedeone Iudi. vii. qui trecentis assumptis datis eis lanceis cum faculis occultis: & tubis in manibus dicit eis. Quod me facere uidebitis id facite: & quod fecero sequamini: & clamate domino & gedeom. O q̄ pulchrum mysteriū: quod exponendum dimitto menti deuote: propter breuitatem. Fuit etiam figuratus iste clamor p̄mi R. iiii. quādo archa dei uenit in castra: & uociferātibus filius israel clamauerunt philistei: ue nobis q̄s nos liberabit de manu deorum sublimium istorum uere ululauerunt demones quando archa humilitatis iesu uenit in castra fideliter: nam ipsos & omniū uictorum exercitum dux noster hodie captiuauit. Nonne natiuitas uirginea captiuauit luxuriā? Nati humilitas & paruulitas deiecit superbiam? Paupertas auaritiā? Charitas iudiciā? Pueri mititas irā? Societas laboriosorum animalium accidiam? Tenuitas uictus gulam? quia paruo lacte pastus ē per quem nec ales esurit. Et nonne presepeis & stabuli bouis & asini uilitas & paupertas omnem mundi uanitatē deiecit? Adiscant prelati ecclesie pom-pam fugere: quia pastor israel & angelorū rex? mutato habitu ingressus est bellum cū paniculis paupertatis: & uagitibus paruulitatis. Et tamen cōtra superbiam luciferi & alia uitia sic nascendo clamauit: quēadmodum cum leo rugit: & cū clamasset locuta sunt septem tonitrua uoces suas. Apoc. iiii. sub sexto angelo tuba canente. Quia ī clamore huius natiuitatis septenarius uirtutum contra uictorie acies more tonitruū ipsa confringendo intonauit.

Quia dux noster in prima acie cōmisit cum nichanore: & ipsum deiecit. ii. mach. ultimo. Exultemus igitur & letemur coram presepio regis nati: sicut exultant uictores qui diuidunt sua spolia: quia sedes celestis quibus expoliati sunt demones nobis per uictoriam nati paruuli diuidentur. Secundo dicitur

tur amor propter magnificationem effectus. Clamor enim uehemens est ultimum de potentia in uoce. Et quia de omnibus dixit deus & facta sunt: omnia comuniter comunia facere fuit quasi loqui de eis submisse. Quando autem fecit deum hominem & hominem deū: & quādo natū deū paruulū hodie demonstrauit tunc. q. clamauit ex toto se: nihil enim magis ipossibile est in creata natura fieri: quasi mulierem effici matrem dei: & naturam hominis deo in persona uniri: propter quod potest dici tempus talis operis & dominice natiuitatis tempus plenitudinis: quia tunc uterus uirginis fuit.

Vterus plenus gratia fecundante

Intellectus fide illustrante

Affectus charitate feruente

Aspectus gaudio affluente.

Dum eundem conspiciebat natum uteri sui quem indubitanter tenebat filium dei.

Effectus fuit plenus solitudine ministrante. Satage

bat autem sacratissima uirgo circa frequens ministerium tam uagientis paruuli: q̄ omnium infantium necessitatum christi: & non solum nunc ī paruulo: sed in tota uita secum conuersantis in mundo. Aue inquit angelus ad eam gratia plena. Tunc etiam adimpleta est quarta generatio de qua dictū ē supra: quia de muliere sine uiro: generatione q̄rta reuertetur huc dixit deus ad abrahā Gen. xv. Quia

hac ultima christi generatione est homo reductus

ad dei unionem: Plenus etiam fuit dei filius gratia

consumante de plenitudine cuius accipiunt oēs.

Io. primo: quia uicimus gloriam eius gloriam quasi

si &c. Cōpleta est mundi fabricatio. Ante sicut uas

semiplenum agitabatur mundus superstitione ido-

lorm: & distractioe amoris temporalium: at ubi

super omnes ordines angelorum facti sūt grauius

qui decrant. f. maternitatis dei: & personalis unio-

nis: debet esse firma & sana omnis creatura in cultu

illius dei qui eam ex amore fabricauit creādo: &

eam ex amoris excessu sibi unēdo redemit. Et hoc

etiam uniuersum fuit plenu gratia restaurante: quā

do in dispositione plenitudinis temporum placuit

deo restaurare omnia. Ad Eph. i. Et tunc impleta ē

dei dispositio: quādo de genere humano angelica

restauratur ruina. Vere tēpus plenitudinis quod

sic omnia adimpleuit: propter quod apo. ad gala-

iiii. At ubi uenit plenitudo temporis. Jam non pōt

insultari deo nostro nec ministris eius: sicut Helias

.iii. R. insultabat sacerdotibus baal. d. Clamate uoce

maiore. Non enim potest in creaturis aliquid al-

tius intonari: q̄ deum hominem fieri. Et hic ē ille

clamor qui ad aures domini peruenit ut iam hu-

mana natura non formidet in suis desiderijs exau-

diri: & secure dicat de iesu suo. Domine exaudi ora-

tionem meam &c. Tertio dicitur clamor propter

diffusionem sonitus. In clamore enim cito uox dif-

funditur. Sed nunquid non omnino mundus au-

diuit clamorem qui factus est. Hodie eundem in

omnem terram exiuit sonus eorum &c. Perscrute-

mus ab omnibus creaturis & nobis oēs una uoce respondent: quia uerum est quod audierunt: & miraculorum signis angelice iubilationi concordant & nobis simul cum angelo triūphanter predicant: quia natus est nobis hodie saluator.

Angeli audierunt: quia exercitum miserunt ad obsequium nati regis.

Celi nouerunt: quia stellam protinus miserunt.

Aer audiuit: quia media nocte resplenduit.

Aqua audiuit: quia in oleum conuersa de taberna ementoria in tyberim defluxit.

Arbores audierunt: quia uinee engaddi balsanum produxerunt.

Bestie cognouerunt: quia paruulum adorauerunt.

Lapides cognouerunt: quia in templo pacis ruentes: uictorie regis nostri testimonium reddiderunt.

Infernus agnouit: quia inimicos regis nati ut corruptores nature quam assumpserat puniendos absorbit.

Et sic solus homo peccator est: pro quo solo surdus clamor factus est: felix ille de quo potest dicere: clamans paruulus noster natus. Clamor meus intonuit in aures eius. Et tunc ergo & nos clamemus in celum: & miserebitur nostri deus noster.

Quia damauerunt iusti & dominus exaudiuit eos. Nec dubium: quia isto clamore clamat qui est factus hodie: qui est christus iesus qui est clamor noster & omnia nostra. Circa tertium. scilicet expressionem magisterii per industriam operis debes notare quod hic confidero.

Factionem Est aut factio potētie operantis

Defectionem Defectio excellētie hūiliantis

Refectionem Refectio misericordie remittētis

Confectionem Confectio sapiētie tēperātis

Perfectionem Perfectio glorie cōsumātis

Mira est ergo hec factura: quia uerbum caro factum est. Quietationem autem desiderii propter attentionem generis notat demonstratio sponsi: cum dicitur. Ecce sponsus uenit. Iste sponsus est formosus pulchritudine: amarus teneritudine: & dulcedine & nostre charitatis plenitudine. Assumpta similitudine nobis est cōformis: & eterna altitudine deiformis. Beate sponse uigilantes que iueniuntur occurrere sponso nato: Tunc enim erunt parate si fuerint ornate bysso splendenti & candido. Byssinum sunt iustificationes sanctorum. Apoc. xix. Puer autem iesus magister fidei nos quasi in omnibus factis suis ad inuisibilia sutollit: prophetatum enim erat de ipso: quia auferret regnum captiuitatis nostre: iuxta illud. Ecce rex uenit dominus uniuerse terre: & ipse auferret iugum captiuitatis nostre: quia ipse in populo iudeorum & in domo dauid esset reformator regie potestatis. Dauid inquit Ezechiel. xxxiii. Seruus meus princeps in medio eorum. Et Esa. ix. Super solum Dauid sedebit: & super regnum eius ut corroboret illud: & in ps. lxxi. Dominabitur a mari usque ad mare. Quod in eius aduentu esset resplendentia luminis. Sur

ge inquit Esa. & illuminare hierusalem. Quod etiam esset iustitia regiminis & abundantia pacis ps. Orietur in diebus eius iustitia &c. In omnibus his si bene attendas nos ad inuisibilia rapuit: ut uisibilia cōtemnere doceat: nam sensibilibus apparent contraria: ipse enim mox natus factus est seruus: unde dicit Beda. Eo tempore dignatus est nasci: quo pro eo census cesari daretur: ascriberetur: & ob nostram liberationem ipse seruitio subderetur. Eo etiam tempore quo natus est regnum dauid sensibilibus erat destructum: & alienigena herodes regnabat: origine ydumeus: ut impletur prophetia iacob. gen. penultimo: Non auferetur sceptrum de iuda &c. Quia ut dicit Criso. super Mat. Quādiu iudaica gens iudicibus & regibus quāuis peccatoribus tenebatur prophete mittebantur ad remedium eius. Nūc autem quando lex dei sub potestate regis iniqui tenebatur nascitur christus: quia magis desperabilis infirmitas medicum artificiosorem requirebat. Reformatio ergo regni dauid per iesum est in robore gratie per solum crucis eius: in quo dominatur a mari usque ad mare quam expulit usque ad mare pene quā assumpsit a mari mortis quam deglutiuit usque ad mare gloriose uite in quam transiuit. Sic & lumen promissum est spiritualis illustrationis mentis non corporalis fulgor corporeis oculis: quod commune est muscis in quo hierusalem. i. ecclesia illustratur. Iuxta illud luce. i. Illuminare his qui in tenebris &c. propter quod media nocte nascitur: tempore quo nox est longa & dies minima: iuxta illud Hieremie. Diem hominis non desideravi tu scis: quia in tota uita sua satis fuit obscurus opprobrio. Sicut ergo mortem nostram suscepit: ut nos ad uitam reduceret: ita etiam seruitutem: & alia nostra penalia: ut in nobis effugaret contra iā: & doceret nos artem cōsequendi spirituales uictorias ut infra dicitur. Cōgruum igitur tempus elegit sapiens iesus ut nasceretur in mundo. Attende autem quod tempus natiuitatis non solum dicitur nox propter predicta: sed & dies splendida & lucida propter nati regis splendida lumina: & propter sue natiuitatis solēnia: unde angelus qui media nocte pastoribus apparuit: & gaudium magnum euangelizauit dicit. Natus est uobis hodie saluator. Quia eius natiuitas licet sit facta in nocte: & tamen dies sanctificatus qui nobis illuxit ab inaccessibili luce beatissime trinitatis: ubi notatur quod hoc benedictum hodie non solum est eternum propter paternam generationem: de qua dicitur in ps. Filius meus es tu & cetera: sed etiam temporale propter maternam natiuitatem: quia natus est hodie ex semine Dauid secundum carnem per participationem uirginis matris. Est autem ista benedicta dies

Votiuis desiderii expectata

Figuris mysticis presignata

Beneficiis uberrimis exhibita

Deuotis obsequiis celebrata

Primo est uotiu desiderii expectata
 Ab angelo in celo pro ruina reparanda
 A sanctis in mundo pro redemptione facienda
 A iustis in limbo pro gloria uisionis habenda.
 Desiderabant angeli suam ruiam restaurari & de
 hominibus sedes uacuas repleri: propter quod in
 ortu saluatoris gaudenter clamant & annunciant
 gaudium magnum: & cantant gloriam deo: & ho
 minibus pacem. Facti sunt enim hodie homines
 & angeli celestis patrie concives: & completur in
 hominibus illud Deutero. xxvii. Hodie factus est
 populus domini dei tui. Desiderabat etiam sancti
 in mundo infirmi languore fomitis oppressioe le
 gis inuoluti cecitate & tenebris. Quid enim desi
 derabilius quam sanitas infirmo: claritas ceco: & liber
 tas seruo? Ortus autem saluatoris superat tyran
 nidem fomitis ne regnet peccatum in nostro mor
 tali corpore: quia de peccato damnauit peccatum in
 carne: ad Roma. viii. Superauit iugum legis & sce
 ptrum diaboli exactoris. Esa. ix. iugum enim hu
 meri eius & cetera. Hodie etiam exortum est in te
 nebris lumen rectis. Ego inquit saluator lux ueni
 in mundum Ioannis. iiii. Oriente autem hac luce im
 mo sole iustitie: Malachie. iiii. Facta est
 Via inerrabilis

Veritas infallibilis

Vita interminabilis.

Quia ipse est uia ueritas & uita. Ioan. xiiii. Quid ad
 desiderabat Dauid clamans. Ostende faciem tuam:
 nisi sanitatem infirmitatis. Excita potentiam tuam
 & ueni: nisi redditionem libertatis huiusmodi desi
 derio tractus Ioel. ult. d. In illa die stillabunt mon
 tes dulcedinem. Desiderabant etiam captiui in
 limbo

Vt incarcerati liberationem

Vt exheredati possessionem

Vt spoliati restitutionem

Derinebat enim diabolus carceratos sanctos pres

Allegans lapsum prime transgressionis

Cyroglyphum obliuionis

Titulum prescriptionis.

Et ideo expectabant beatam spem & aduentum do
 mini. Natus est saluator. Reparauit lapsum: dele
 uit cyroglyphum: & soluit precium: anulauit titu
 lum: aperuit ianuam beate uisionis: lapsus non obli
 gavit quem dominus indulgit. Nec cyroglyphum
 ualuit: cuius deus pretium soluit: nec prescriptio cu
 currit: semper enim iniusta fuit. Huius igitur diei
 desiderio clamant sancti patres in limbo. En hec est
 dies quam expectabamus: inuenimus: uidimus.
 Tre. tertio. Hanc Abraham ut uideret exultauit: ui
 dit: & gauisus est. Io. secundo: dies desiderabilis: di

es amabilis: dies iocunditatis & letitiae: dies suauita
 tatis & misericordiae: in qua
 Celum reparatur
 Mundus illuminatur
 Limbus expoliatur.

De hac scriptum est singulariter p̄me. Ro. viii. Hodie
 Samuel uenit in ciuitatem: & sacrificium est po
 pulo in excelsis. Samuel a deo nominatus a deo
 postulatus est dei filius qui est desideratus cun
 ctis gentibus. Aggei. ii. Et hic uenit hodie in mu
 di ciuitate: dum nobis apparuit natus de sacratissima
 uirgine: & ideo sacrificium est magnum popu
 lo in excelsis: dum gloria in altissimis decanta
 tur ab angelis: & annunciat in terra pax homi
 nibus bone uoluntatis. Hodie per totum mun
 dum melliflui facti sunt celi: & in omnibus pla
 teis ecclesie resonat gratiarum actio: & uox lau
 dis: & magnum cantatur alleluia: dum cantat
 ecclesia. Hodie christus nouus natus est. Hodie
 christus nobis apparuit. Secundo fuit hec dies
 mysticis figuris prefigurata: preuidens enim di
 uina sapientia lapsum transgressionis: & modum
 reparationis sicut ab eterno disposuit de incarna
 tionis sacramento: sic in scripturis digessit: sigil
 lauit: & clausit mysteriis: & figuris: quia hodie
 agnus qui natus est de uirgine maria apparuit: ut
 dicitur Apoc. v. Librum signatum sigillis septem:
 figure autem sunt iste.

Virge sicce floratio

Numeri. xviii.

Vellens irrigatio

Iudicum. vi.

Rubi incobustio

Exodi. iiii.

Porte perpetue clausio

Ezechielis. xliii.

Lapidis sine manibus abscissio

Dañ. ii.

Solis ascensio & descensio in horolo. Esaie trige
 simo quarto.

Et preter hec multiplex prophetie predicatio.

Que omnia adimpleta sunt & aperta. primi
 regi Roma. decimo. Venerunt omnia signa pariter in
 illa die. Vnde saluator omnia dicit in se esse com
 pleta: luce quarto. Quia hodie impleta est scriptu
 ra hec in auribus nostris. Tertio fuit uberem
 beneficis exhibita. Hodie enim homo in deum
 exaltatur: lex innouatur: libertas datur: ueritas de
 claratur: humanum genus ab infirmitate cura
 rur: luce. decimo tertio. Sanitates perficio hodie
 & cras: & tertia die consumor hodie dies nati
 uitatis: cras tempus conuersationis: & passio
 nis: tertia dies resurrectionis propter quod dicitur
 Iosue. v. Hodie auferam a uobis oprobrium egypti.
 Quarto deuotis obsequiis celebrata: quia
 hodie datum est homini summum honoris priui
 legium: quia hodie.

Letati sunt angeli
Gratulati sunt celi
Iocundati pastores
Inuitati magi.

Qui nullq̄ angelos apprehendit: sed semē abrahe. Gaudeamus igitur & letemur quia hodie restituit deus israel mihi regnum patris mei: secundi *regi.* **Romano.** decimo sexto. Et ideo deus paruulus in presepio hodie offertur pro nobis: Leuiti. Oblata est hodie uictima pro peccato & holocaustum domino: & ideo exaltata est humana natura coram angelis: quia ipsam quam supra se regnare conspiciunt: de cetero coram se prostratam uidere pertimescunt: ut merito dicatur homini hodie incipiam te exaltare coram omni israel: ludi. tertio. Et sic patet quam congruenti tempore christus nasci elegit. Descriptio autem superius posita in malum potest aliquid significare in bonum. Ipse enim cesar qui interpretatur possessor principatus aut stans sollemniter: signat iesum christum: de quo cantamus: quod factus est principatus super humerum eius: qui stat sollemniter in eternitate: quia milia milium ministrant ei: Dan. septimo. Ab isto exit edictum: ut describatur uniuersus orbis. Orbis enim ratione rotunditatis est uita hominis: que circulariter a deo: per deum: in deum debet moueri: debet ergo uniuersus describi: quia tota uita nostra debet recogitari ante oculos huius paruuli: quia ipse est liber uite: in quo scribuntur omnes electi.

Circa locum debes attendere quod puer iesus bethleem elegit natiuitati in signum humilitatis originis: hierusalem passioni ad augmentum dedecoris. Nihilominus uoluit in bethleem nasci ut ostenderetur filius dauid qui de bethleem fuit: & ostenderet se regem secundum utranq̄ naturam. Nō auferetur septum de iuda: Gen. quadagesimo nono. Et ut ostenderet in se completi quod promissum erat dauid de eternitate regis. Vnde de ipso prophetauit: Esa. Super solum dauid & super regnum eius sedebit: & Luce primo. Dabit ei dominus & cetera. Quod iudei intelligentes dixerunt. Nonne de semine dauid christus uenit: & de bethleem castello. Ideo & Michee. v. Effrata Bethleē paruulus es in milibus iuda: ex te enim exiet dux: qui regat populum meum israel. Sed ut ostendat quod regnum eius non est de hoc mundo quantum ad pompam: hoc bene dedarat diuersorium: stabulum: presepium: & in mentorum consortium. Subinfert quod iste paruulus qui sic est despectus apparens in carne est deus regnans in eternitate cum dicit. Et egres-

sus eius sicut a principio dierum eternitatis. Transeamus ergo carissimi ad hanc bethleem cum sanctis pastoribus: & uideamus hoc uerbum quod factum est quod dominus ostendit nobis: Luce secundo. Sed prius oportet transire si uis ad uisionem peruenire. Transire est in bona operatione proficere: uidere est in contemplatione gustare. Gustate inquit propheta & uidete: quoniam suauis est dominus. Primo ergo est profectus bone operationis: post sequitur gustus contemplationis: unde & pastores dicunt. Transeamus & uideamus uerbum & cetera. Verbum enim quod est eternaliter genitum audiuius: cum dictum est. In principio erat uerbum & cetera: sed uidere nequiuimus: quia lucem habitat inaccessibilem. Sed transeamus usq̄ bethleem & uideamus uerbum factum: quia uerbum caro factum est & cetera. O quam delectabiliter debemus transire ad hanc bethleem: omnia enim nos debent mouere que mouent emes de ciuitate in ciuitatem transire. Trāseunt enim homines.

Ad emendum necessaria

Ad discendum utilia

Ad experiendum solacia

Ad uidendum mirabilia:

Primo ad emendum necessaria propter hoc transeas ad bethleem presepium: & eme panem angelorum pro precio: immo reiecto cuncto affectu mundano. Inuitat enim Esa. quinquagesimo quinto. Omnes sitientes uenite ad aquas: & qui non habetis argentum & cetera. Vbi ostendit quod emere est proicere ex affectu: & quod istud precium est reiectio uilitatis: non donatio preciositatis: unde iste paruulus noster non uult nostra temporalia: nisi forsitan in suis pauperibus: sed uult nos ipsa relinquere: uenite inquit emite absq̄ argento: & absq̄ ulla commutatione uinum & lac: quasi dicat. Nullo modo uestra uilia uolo: sed gratis do uobis preciosa. Sed repute emptionem uestre miserie eiectionem.

Relinquit tristicam accidie: & dabo uobis uinum iocunditatis. Relinquit immunditiam concupiscentie & dabo uobis lac puritatis. Audite ergo audientes me & comedite bonum: qui usq̄ nunc comedistis malum: & deleabitur in crassitudine anima uestra. O q̄ necessaria sunt hec. Ipse est cibus noster: unde & in presepio reclinatur: quia caro eius uere est cibus: lo. vi. Ipse est uestimentum de quo apostolus induimini dominum iesum christum. Secundo ad discendum utilia. Que autem utiliora possunt addisci: q̄ que in scolis bethleem docentur. Ibi enim doce-

Primo debemus transire ut uideamus,

lora hinc,
tina,

tur.

Vnde fugetur ignorantia

Vnde excludatur inopia

Vnde acquiratur sanitas

Vnde percipiatur glorie sublimitas.

Ibi enim natus est dominus tuus qui te docet utilia: cuius presepium est doctrine magisterium. Tertio ad experiendum solatia. O quod sua uia solatia ibi inueniuntur dum sacra oscula uirginis matris dei & hominis intuemur. O dulcis armonia mutui iubili: amplexus uirginis: & cantus angelici. O quod gratiosum solacium reor uidere regem: uidere gratiosissimam matrem aduocatam pro uenia: uidere iudicem factum paruulum infan- tem obmutescentem in sententia: uidere paruulum liberalissimum omnia condonantem: donantem: ar- ridentem: amplexantem: osculantem: & peccatore conuersum secum ad matris ubera applicantem: si tamen conuersus fuerit efficaciter & efficiatur si- cut paruulus iste. Quarto ad uidendum mira- bilia. Vis uidere mirabilia & stupenda: nam ibi ap- rent si consideretur.

Virtus operans

Virgo generans

Creatura obtemperans

Iunctura confederans.

Virtus fuit: non angelica: sed diuina non succes- sua: sed instantanea: bonitati spiritus sancti attri- buta. Nec secundum naturam: ut generatio com- munis. Nec preter naturam ut serpens de uirga. Nec contra naturam: ut statuf uel retrocessio solis: sed su- pra naturam ubi non attingit influentia create uir- tutis: Matth. primo. Quod enim in ea natum est de spiritu sancto est. Virgo generans concepit sine semine: sine libidine: portauit sine labore: sine grauedine: peperit sine dolore: sine corruptione pe- perit inquam uirgo manens & patrem & filium: & ho- minem & deum: temporalem & eternum: unde non queratur hic naturalis cursus: ubi est diuine admi- rabilitatis & sanctitatis influxus: Luce primo. ideo- que & quod nascetur ex te sanctum uocabitur filius dei. Nascitur enim humilis paruulus.

Cuius domus diuerforium

Cuius lectus presepium

Cuius seruientes bos & asinus

Cuius solacium amplexus uirginis.

Nam si consideretur creatura obtemperans si- ue contestans: uidentur hic mirabilia: quia celi cho- rus cantant: angeli cantant: stella oritur: fons olei pro- labitur. Mala pax corruit. Odor celestis figuratus in balsamo de uineis pululauit. Vides ergo quot mira- bilia: quot solacia que necessaria: que utilia tibi in ista be- thleem proponuntur. Bene alio nomine uocatur effrata. i. fructifera in qua tibi tot proueniunt fru- ctuosa. Canta ergo & iubila bethleem ciuitas dei summi & cetera. Et ista suaui mirabilia tibi ostē-

dere uolo ut possis cantare canticum nouum isti deo paruulo: quia mirabilia fecit: non quidem illa antiqua mirabilia maiestatis que fecit in egypto: & in mari rubro: sed mirabilia chantatis que fecit in pre- sepio: hoc desiderarunt sancti patres: Ecclesiastici. trigesimo quarto. Innoua signa: & immuta mira- bilia: quali dicat: fecisti mirabilia potentie: ostendi- sti signa iustitie hec uidimus & timuimus: dum su- migaret mons & audiretur tonitrua in monte sy- nai & uiderentur fulgura: unde diximus. Non lo- quarur nobis dominus: Exo. xx. Tonitruum enim ipse quis poterit sustinere. Sed innoua signa & im- muta mirabilia: fac mirabilia clementie & charita- tis feruide in deo paruulo: in humili presepio: que uideamus & diligamus. Hec autem facta sunt in uer- bo quod fecit dominus in bethleem & ostēdit no- bis. Audiuimus de uerbo eterno: sed non com- prehendimus: longitudinem eternitatis: latitudi- nem immensitatis: plenitudinem glorie: celsitudi- nem maiestatis: fortitudinem potestatis: plenu- dinem sapientie: rectitudinem iustitie: opulenti- am bonitatis. Sed uide anima mea innouata si- gna charitatis & mirabilia: quia propter nos: & in- ter nos admittit.

Eternitas nouitatem

Immensitas bonitatem

Pulchritudo obscuritatem

Celsitudo abiectionem

Fortitudo infirmitatem

Sapientia infantiam

Iustitia reatum

Opulentia egestatem.

Et quis audiuit unquam tale: uel quis uidit huic si- mile. Hec sunt signa & mirabilia que nusquam alibi ui- sa sunt in terra: nisi in bethleem nostra: ubi eternitas facta est noua. Immensitas parua: pulchritudo de- formis: maiestas abiecta: sapientia muta: fortitudo infirma: iustitia rea: opulentia egena. Nonne uidetur tibi ista mirabilia: hec omnia uidere possumus que fecit iunctura confederans deum & hominem in uerbo quod factum est: quod fecit dominus & ostēdit nobis. Primo uis uidere eternitatem no- uam: quia filius dei est factus temporalis caro: & ho- die temporaliter natus: qui est in sua natura eternus Ad Gala. quarto. At ubi uenit plenitudo temporis misit deus & cetera. Audi dubium quia eternum. Eternus enim pater: eternus filius eternus spiritus sanctus: factum ex muliere: ecce initium generatio- nis ex matre: factum sub lege: ecce initium domi- nationis ex tempore. Est ergo idem factus & eter- nus: sed ad quid: ut eos qui sub lege erant redime- ret. Vide anima mea: non poterat te redimere nisi precium haberet: nec debebat secundum legem nisi esset propinquus: homo propinquus erat: sed precium non habebat: deus precium habebat: sed propinquus non erat: non debebat nisi

homo nec poterat nisi deus: factus est igitur deus propinquus homo: factus est noster iesus preciosi or auro mundo obrico: Esa. decimo tertio. Sacculum pecunie secum tulit: quia deus homo in carne apparuit: & uerbum in carne quasi pecuniam in sacco abscondit: & hominem reum redemit. Secundo admittit immensitas bonitatem: quia uerbum abbreviatum fecit dominus super terram. Ad Roma. nono. Verbum inquam diuinitatem immensum: sed positione presepii abbreviatum. Vnde dicit Bernar. uerbum illud naturaliter productum est: positione abbreviatum super terram: contra modernorum gramaticam: que naturaliter correpta positione producit. Hanc nouam gramaticam teneri qui naturaliter breues producant positione in solita: dum homines despecti conditione propria grandescunt superbia si ponantur in pastoralis cura. Sed noster paruulus iesus eos qui se producant in fastuosa pompa producit in longum tormentum & despectum eternum in infernali pena. Ipse enim iesus benedictus hodie factus est pastor: & pastus simplicium iumentorum: contra morem talium superbiorum: uagat inquit inter arta conditus presepia. Vnde anima mea dulcia mirabilia: & ideo tibi necessaria: tua necessitas non minus quam dei filio supplebatur: sed tua possibilitas non capiebat immensum. Et ideo maior erat necessitas quam capacitas: & ideo mirabilis dispensatio consilii charitatis diuine utriusque prouidet: ut scilicet nobis daret filium quo indigebamus: & paruulum quem capere poteramus. Ideoque paruulus natus est nobis: & filius datus est nobis. Tertio admittit pulchritudo obscuritatis: quia quid iocunditatis habeo si non possum uidere immense charitatis donum: Ecclesiastici quinto. Quid prodest possessori nisi quod certum diuitias oculis suis: Si uenerit ad me: ait Iob non no: non uidebo eum. Et ideo oportuit quod noster moyses faciem uelaret: quia non poterant intendere in eum filii israel propter claritatem uultus eius: unde & in nostro iesu operata est illa benedicta facies: in quam desiderant angeli prospicere. prime: Pe. primo. Sacco mortalitatis nostre: ut non solum inuisibilem uideremus uisibili specie: sed nobis similem amaremus in nostra carne. Et sic admittit pulchritudo obscuritatem: ut sic uideremus solem obumbratum nube: scilicet illa columbari que precedebat filios israel in uie ducatu. Obumbravit solem in die: quem uidere non poterant in suo fulgore: Apocalypsis septimo. Sol factus est niger sicut saccus cilicinus. Sol iustitie christus deus noster: qui est splendor glorie & figura substantie dei patris. Ad Hebreos primo. Speciosior plane sole & super omnem dispositionem stellarum luci comparatus inuenitur prior: Sapientie quarto. Et tamen propter nos factus est quasi saccus cilicinus: Saccus est nostra mortalitas propter uilitatem: cili-

cinus propter asperitatem. Quarto admittit celsitudo abiectio: quia si deus hunc iesum mihi fecisset uisibile & tamen inaccessible: quod mihi consolatio afferret. Si enim sursum collocasset in celo: non possum ascendere: quia non habeo alas aquile. Quis ascendet in celum & educet eum de nubibus? Nemo inquit Ioannes ascendit in celum: Ioannis tertio. Ideo dispensatio fecit illud deorsum: quod erat summum: fecit abiectum quod erat excelsum: immo ipsemet christus curialissimus cum in forma dei esset semetipsum exinaniuit formam serui accipiens in similitudinem hominum factus. Et sic admittit celsitudo abiectio: imperium seruitutem: quia non solum ad me: sed infra me descendit: quando hodie iacuit ad pedes animalium: ille cuius gloriosi pedes uix erant accessibiles altissimis angelorum. Et hoc est illud uerbum quod fecit dominus & ostendit nobis. Ecce iste deus benedictus fecit omnia ex presepia: ut eum habeamus.

Sit homo ut ei attineam

Sit paruus ut eum accipiam

Sit uisibilis ut eum cognoscam

Sit humilis ut eum attingam.

Quinto fortitudo admittit infirmitatem quia dices heu me miserum: ex parte mea obstat ne ad illum credam: quia sapiens corde est & fortis robore: Iob nono. Ego sum reus: & ideo coram sua sapientia uenire erubescio: ego aduersarius: & ideo eius potentiam contremisco: commissa mea pauesco: & ante te erubescio. Ideo mira benignitas que semper magnificauit bene facere nobis: suam abscondit sapientiam in simplicitate ne erubescam comparere: fortitudinem in infirmitate: ne pertimescam accedere. Simplicitatem dico in qua absconditur sapientia: non adolescentis: non pueri: sed infantuli: & ideo factus est prudentia simplex sapientia infans: quia inuenietis inquit angelus in fantem. Et factus sum ut ait psalmista sicut homo non audiens: & non habens in ore suo redargutionem quasi dicat. Infans factus sum: ne timeatis agnosci si estis ignari: quia factus sum sicut homo non audiens. Non timeatis reprehendi si estis rei: quia non habeo in ore meo redargutiones. Et ne timeas ab eius fortitudine comprehendendi: sicut Iob decimo tertio dicit. Manum tuam longe fac a me: & formido tua non me terreat. Abscondit iesus benedictus fortitudinem suam in infirmitate & factus est debilis qui erat fortissimus: Iob nono. Si fortitudo queritur robustissimus est: & ipse est qui portat omnia uerbo uirtutis sue: ad Hebreos primo. ipsum inquam tale uerbum factum est caro: & non solum homo passibilis: sed etiam mihi in paruulitate similis: & carne mortalis. Sic ergo fortitudo admittit infirmitatem: ut securus a credam. Sexto iustitia subiit reatum: quia ne dicas quid proderit accedere nisi negocium

meum contingat complere. Est autem hec mea necessitas quia circumseptus sum omni malo: quia priuatus sum omni bono propter culpam meam & debitam penam: & ideo indigeo a malo releuari: & in bono restitui: & hec sunt que desunt mihi. Sed nec sic diuina largitas contrahet manum suam: sed miserans mirabili charitate succurret: & ideo stupendo consilio iustitie subit reatum ut iustificemur a malo: opulencia defectum ut locupletemur in bono. Eum enim qui non nouerant oino peccatum: sed in nocentem iesum qui peccatum non fecit: nec est inuentus dolus in ore eius. prima pe. ii. Fecit deus peccatum pro nobis. i. peccati reatum sibi ipso fuit. Esa. liii. domus posuit in eo iniquitates omnium nostrorum: & hoc ut efficeremur iustitia dei in illo. O uere felicem necessitatem: quia ex quo deus homo iesus nostrum reatum assumpsit soluendum uel necesse fuit deum odire seipsum: quod est impossibile uel reconciliari hominem reum: quod quidem est deo acceptabile & ab ipso intentum. Septimo subiit opulencia egestatem ut locupletaremur in regno. Scitis enim gratiam domini nostri iesu christi: quoniam cum esset diues: propter nos egenus factus est: ut illius iopia diuites essemus. ii. ad Cor. viii. O quam deberemus esse locupletati: quibus deus tantum dedit quod pauper remansit. Vide felicem necessitatem: in qua se posuit obicere pro nobis: amore ebrius bonus iesus: quia necesse est hominem restitui in regnum uel regem iesum exulare a regno postquam assumpsit nostram inopiam: & simul in unum conueniunt diues & pauper. Sic igitur aia mea tuus eternus dilectus iesus: quia.

Eternus assumit nouitatem ut ei attingas
 Immensus bonitatem ut eum accipias
 Pulcherrimus obscuritatem ut eum uideas
 Altissimus abiectioem: ut ad eum attingas
 Sapiētissimus simplicitate: ne erubescas
 Fortissimus infirmitate: ne contremiscas
 Iustissimus reatum ut iustificeris a malo
 Opulentissimus defectum: ut locupleteris in bono
 ut mirabili confectione temperantis sapie idē tuus
 benedictus iesus sit.
 Factus & eternus
 Breuis & immensus
 Pulcher & obscurus
 Imus & excelsus
 Sapiens & mutus
 Fortis & infirmus
 Iustus & reus
 Diues & egenus
 Et hoc est uerbum quod fecit dominus in bethleem
 & ostendit nobis. Vides ergo quam festinanter debes
 uenire cum pastoribus ad benedictam bethleem.
 Ut emas necessaria
 Ut discas utilia
 Ut experiaris solatia
 Ut uideas mirabilia.

Nec mireris si mirabilia sunt in uerbo quod factum est: quia ipse est qui fecit magna & mirabilia & inscrutabilia: quorum non est numerus. Quantum ad tertium. scilicet quantum ad modum licet & illa que nunc dicta sunt ad aliud pertineant: tamen subiungendo possumus aliqua dicere. scilicet quod bonus iesus qui prius in creatione non fuerat cognitus ab apostata angelo & primo parente: mutauit modum in redemptione gratie: ut in alieno nascatur: qui in proprio contemnebatur: & de alieno expugnetur uiriliter qui repugnabat in proprio nequiter. In propria inquit io. i. uenit: & sui eum non receperunt: quia in conditione nature seipsum manifestauit in propria sue maiestatis: & sui tam angeli: quam primi parentes conditione nature non cognouerunt eum subiectione culpe: ideo mutauit propria & sumpsit aliena: unde & in uia nascitur non in domo propria: pro hoc ostendens quod in alieno nascebatur. Conuenit igitur huic quod scribitur. iii. Ro. ultimo. Rex israhel mutauit habitum & ingressus est bellum: ubi quantum ad quattuor describitur hodierna solemnitas: ostenditur enim.

Quis assumens
 Qualis assumptio
 Quid assumptibile
 Cur assumptum

Ad primum pertinet persona substantiua. Ad secundum unitas distinctiua. Ad tertium natura abiectiua. Ad quartum pugna triumphatiua. Stipitem substantiuum declarat sumptio regalis. Rex inquit israhel. Io. primo. Rabi tu es filius dei tu es rex israhel. Et in psalmo. Domini est assumptio nostra & sancti israhel regis nostri: gloriosa assumptio: uidelicet nostre carnis. Flexum federatiuum: quod declarat mutatio supernalis. Mutauit inquit: hec mutatio fuit totius humanitatis assumptio a diuino supposito. prime Ro. x. In filiet in te spiritus domini: & mutaberis in uirum alterni: ut sint uerba totius trinitatis ad hominem christum palmitem adiectiuum declarat conditio habitualis cum dicit habitum prime Romanorum. xxviii. Mutauit Saul habitum suum. Finem reparatiuum declarat uictorialis congressio: cum dicitur. Ingressus est bellum. Hiere. xx. Dominus est mecum tanquam bellator fortis. Quia hic est rex glorie dominus fortis & potens dominus potens in psalmo. ii. pal. xxi. Non est nostra pugna sed dei. Vis uidere iocundam mutationem attende huius regis propria: & uidebis habitus mutationem sumendo aliena: propria regis regum & domini dominatiuum sunt: potentia: opulencia: sapientia: gloria: magnificentia: iustitia. Quies pacifica. Potentia: hester. xiii. Domine rex uniuerse potestatis in ditione tua cuncta sunt posita. Hac mutauit & abscondit in paruulo: quia paruulus natus est nobis: Esaia. ix. De sapientia: Ecclesiastici primo. Unus est altissimus creator omnium rex potens & metuendus nimis sedens super thronum il-

lius & dominans deus. Ipse creauit illam in spiritu sancto: & uisit & dinumerauit & mensus: & effudit illam super omnia opera sua. Mutauit habitum quia hanc abscondit in infantulo. Tacet enim & uerbum est. Inuenietis infantem inquit angelus. Luce secundo.

De epulētia. Proverbiorū. Mecū sūt diuitie & gloria & opes superbe amictum. Mutauit & iustitia: quia uestitus est panniculi paupertatis: pannis eum inuoluit. Luce. ii. De gloria: quia regi se fore soli deo honor & gloria. p̄me Thy. i. Sed mutauit factum: intrauit diuersorū: elegit presepio. Luce. ii. Reclinauit eum in presepio. De magnificētia. iii. Ro. xxii. dixit micheas Vidi dominū sedentem super solum excelsum: & omnem exercitum celi assistentem ei a dextris & a sinistris. Et dan. Miha milium & c. hec abscondit paruulus sub stabulo & animalium confortio. O quanta mutatio: palatium in stabulum: solum in presepio: principū frequentia ioseph & maria: Multitudo ministrorū reuerentia iumentorum. De iustitia clamat i ueteri testamēto. Reddam ultionem hostibus meis. Et uocatur dominus exercituum ad faciendam uictam in nationibus increpationes in populis: uñ & Esa. ii. Post multam punitionem dicit. In omnibus his non est auersus furor eius sed adhuc manus eius extenta: furor hic non ai dicitur perturbatio: sed domini zelus. Iustitia recitudo. Iustitia indutus sum ait. Job. sed muta domine: muta habitum: ne exterreas reum. Mutabo inquit habitum: & sic ad pugnam pergam. Vis uideat mutationem: absconsa est iustitia sub fascia & uinculo ligata est: ne possit percutere: quia filius hominis non uenit animas perdere: sed saluare. Luce. ix. Nam membra pannis & c. fascia. Vere tenent hanc manum extantam ad ulciscendum: sed de hostibus suis nihil potuit ligare: nisi uirgil mris patrociniū. Ipsa ē mater regis & exulis: mater rei & iudicis. Nec potuit natorum discordiam sustinere: sed regem exulare fecit & exulem reuocauit ad regnum: dum regem attraxit ad nostre nature habitum: peregrinum ligauit iudicem: & liberauit peccatorem: dū sibi ad pacem deum paruulum in pacis osculum dat ligatū.

De quiete pacifica: quia aulam assueri nullus intrare presumit nisi uocatus: lectulam salomōis pacifici nemo audeat intrare: quia ipsum. Jx. fortes ambiunt ex fortissimis israel omnes tenentes gladios: & ad bella doctissimi Canticorū. iii. Quia i pace factus est locus eius. Sed turbauit seipsum bonus iesus: cum pro nobis assumpsit bellum: uere bellum: quia militia est uita hominis super terram. Job. vii. Sed bellum triumphale & uictoriosum: nam hostes non poterunt sustinere post eius insultum: unde & hodie hostium corruit pax mala: dū corruit templum pacis: hodie inchoatum est bellum sanctum: ut rumpetur pax mala. Non ueni inquit noster iesus pacem mittere: sed gladiū. Mat. decimo. Nā bellamus ut pacē uincamus: & hostis pacem turbamus ut meritum consequamur: unde

hodie corruit pax mundi falsa & presumptuosa: quot & tanta mala pacem appellant: & ad nos hodie pax uera descendit que exuperat omnem sententiam: pacem inquit iesus relinquo uobis: pacem meam do uobis. Jo. xvi. Et ideo ueniente pace facile gaudeat ciuitate carnis: hodie ad nos descendit pax diuina cātantibus angelis in bethleem. In terra pax hominibus bone uoluntatis. Sic ergo pugil noster ingressus est bellum. Sed quid est: uideo paruulum fasciatum ligatum: i presepio reclusum: nuncine est fortis in prelio: utiq; anima mea stolidi noli iudicare secundum faciem: quia non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates: aduersus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritalia nequie ad Epher. vi. in celestibus. Et ideo arma militie huius paruuli nō sūt carnalia: sed potētia deo. ii. Cor. x. Ipse enim nouit artem pugnandi: & nouit decipientem & eū qui decipitur: quia uir bellator est ab infantia. Et ut discas a paruulo modos pugnandi: in hac pugna est ligatus panno: unde & ligatus uenit. Surditas i iudicio: unde ifans est: Matth. xxvi. Iesus autem tacebat. Sequitur. Et non respondit ei ad ullum uerbum ita ut miraretur preses uehemēter: Matth. xxvii. Cū tamen contra ipsum darent mortis falsum testimonium. Ploratus orationis deuote: contra obstinationem hostilis nequie: unde uagit infans non sfer iesus: & talis ploratus nō est auditus dum plorat leticia: unde & lachryme orantis ab eius maxilla ascendunt usq; ad dei sublimia. Paupertas cōquirit regnum: & prostrauit aduersarium. Qui enim uolunt diuites fieri incidunt in laqueum: sed beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum: Matth. v. Simplicitas uulpes decipit iter nales: Matth. x. Simplices sicut columbe & abscondimur alta sapientie & scientie dei a sapientibus & prudentibus scientia inflatis: reuelaturq; paruulis.

Humilitas exterminat arrogantes: unde paruulus noster corda regens humilium prostrator est omnium superbiorum. Videbam inquit sathanam sicut fulgur de celo cadentem Luce. x. unde pugil noster uenit ligatus: siens: pius: pauper: cuius defectus simplex: & paruulus: hoc est armamentum domus saltus: quod edificauit nobis filius dauid: qui pro sua solēni uictoria pacificus uocatur. Nec mirum: quia pati est agere non qualiter: cūq; sed perfecte: patientia autem opus perfectū habeat ut scitis perfecti & integri. iaco. i. Et ideo melior est patientia uiro forti & qui domiatur aō suo: expugnatore urbium. Prouer. xvi. Et ideo patienti datur uictoria triumphalis que est quieti possessio mentis. In patientia uestra ait bonus iesus possidebitis animas uestras. Sic ergo rex noster iesus loquitur militibus suis: ut omnibus persequētibz scutum carnis apponant: & sic docuit nos bellare: carnem patiente confringere: & hoc est malum excludere nuncere & superare. Ipsa enim caro hostis est: quia caro concupiscit ad

uerfus spiritum: & spūs aduersus carnem: & ideo
 pdere est uincere: quia non habitat in ea bonum
 secundum ap̄m ad Gal. v. Quod ut tibi non cēt
 graue paruulus noster iesus uoluit suam dignissi-
 mam & uirginēam innocētiam affligere & crucia-
 re ut tu miser tuam disceres castigare: quia qui sunt
 christi carnem suam crucifixerunt cum uitis & cō-
 cupiscentiis: ad Gal. v. Non sic ip̄i nō sic qbus
 mūdus loq̄r. Cōedite amici mei & bibite & iebria-
 mi. Coronemus nos rosas anteq̄ marcescāt: nullū
 pratum sit quod non p̄ transeat luxuria nostra. Et
 tamen sic in bonis lasciuie que eis fiunt mala cul-
 pe ducentes dies suos in bonis: & in pūcto ad infer-
 na descendunt. Isti sunt uiri belligeri impugnato-
 res dei apud quos dī q̄ uictus dicit uictor occisus:
 Qui. n. occidit p̄ mundo: uincitur cū occiditur: q̄
 mortuo impio homine non erit ultra spes. Qui at
 occiditur p̄ xp̄o: non dicitur uictus quis occidatur
 Sed reuera uictor occiditur: quia dum occiditur ui-
 ctor efficitur. Quomodo enim occisus uictor ille
 negatur: qui pro eo q̄ occiditur a iusto iudice coro-
 natur? Corona igitur uictoribus datur. O q̄ felicius
 est pugnare p̄ xp̄o: q̄ impie p̄ mundo pugnare: cū
 deo a quo semel contractus & uictus impius heredi-
 tat serpentes bestias & uermes. Et in his cruciati
 bus taliter cadendo submergitur: ut in perpetuum
 non emergat: sed pro xp̄o bellando pugnamus ad
 certum imo ad centuplum: quia qui p̄ ipso perdi-
 dit asinum. i. corpus assumptum: resumit electissi-
 mum dexterium & uictoriosissimum: quia exerci-
 tus qui sunt in celis sequuntur agnum in equis al-
 bis. i. in corporibus glorificatis. Et ideo ad il-
 lud desiderabile soldum cucurrit die castina beatus
 Stephanus miles p̄thomartyr: quasi alter ruben p̄-
 mogenitus nostri iacob fortitudo ipsius & princi-
 pium doloris comparauit ad suos milites morien-
 tes in campo. Recepit autem magnum soldum: q̄
 prior in donis maior est imperio: unde nec potest i
 bello deficere: quia apertis celis uidit iesum nostrū
 stantem a dextris uirtutis dei patissimum iuare in
 pugna: potentissimum coronare in gloria. Et ideo
 lapides torrentes illi dulces fuerunt: quia sibi uertū-
 tur in lapides preciosos: in lapides sapphiros in ho-
 nores celicos: posuerunt inqt ps̄. in capite eius co-
 ronam de lapide precioso. Sic ergo dux noster ihs
 in prima acie commisit cum nichanore. i. cum be-
 stiali demone. Et licet sint multa arma istius uicto-
 riosissimi regis: quibus bestiam impiam eiecit: sin-
 gulariter accipimus tres eius armaturas: que hodie
 in eius aduentu specialiter refulserunt. Vnde &.iiii.
 bestia habebat capita septē: & cornua .x. quibus cū
 agno pugnat septenario uitiorum tanq̄ capitum
 contra septenarium nostri agni uirtutum donorū
 & beatitudinum. Et denario cornuum tanq̄ presū-
 ptorum: nnde in dañ. singulariter dī: q̄ erāt tres or-
 dines dentium in ore eius: & dicebant ei haud du-
 bium ignari & impii sibi subtractione subiecti: sur-

ge comede carnes plurimas: quia istis tribus ordi-
 bus dentium multos carnales deiecit & cōtriuuit: &
 mastigando per impiam repletionem scelerum suū
 impia depastione trāsient quorum.

Primus ordo est acies superbie

Secundus est acies auaricie

Tertius est imperus lasciuie

Excellentis enim delitiis & diuitiis iste impius dra-
 co trahit tertiam partem stellarum celi. i. homines
 factos ad gloriam celi: illos iquam qui cōtemplati
 ui non sunt: nec actiui. Contra hanc impiam be-
 stiam agnus noster armatur quia & hodie nascitur

Amictus humilitate

Accinctus paupertate

Circumseptus austeritate

Et iō humilitas deiecit aciem primam. s. superbiā:
 imo discooperuit eā esse pseudo p̄pham: sic enim
 uocat alio nomine hec bestia siue forte in respectu
 alia: quia loquebat̄ sicut draco. Et ideo dī pseudo
 p̄pheta: quia in mundanis honoribus mētitur ex-
 cellentia: cū ibi sit uilitas & miseria. Hanc discoopu-
 it pugil noster iesus: qui humilitatem ostendit ho-
 norabilem quam elegit. Sic & paupertatem osten-
 dit exuberabilem dum paupertatem accepit: diui-
 tias recusauit: unde & mundi diuitie se mentuunt:
 cū sint uera p̄uria. Sic & austeritatē dulcorauit dū
 eam in suo corpore portauit. Dulce enim est quic-
 quid dulci in amaribili cōmiseretur: dulcis autē no-
 stri iesu persona: dulcis uita: dulcis memoria: q̄ nō
 habet amaritudinem conuersatio illius. In quo &
 & mundi lasciuas amaricauit: quas sic deiciēdo dā-
 nauit: unde & ille lasciuie se mentiantur delicias cū
 sint uere angustie: ignis enim grando nix glacies
 spiritus procellas: & pars calicis eorum. Contra
 hanc bestiam & pseudo prophetam pugnat agnus
 noster in gladio oris sui reprobando per doctrinā
 & damnando per sententiam: & ista claua eius exa-
 cerbando per humilem pauperem & austeram ui-
 tam. Et idcirco sic sunt eieci ut iam nihil posside-
 ant in electis. Viui enim missi sunt hi duo i stagnū
 ignis ardentis & sulphuris. Qui tunc uiui concre-
 mantur: quando ab electis dum uiuūt in carne pas-
 sibili repudiantur & reprobantur. De electis dici-
 tur singulariter. Qui potuit transgredi: & non est
 transgressus. Sed ab impiis non mittuntur in sta-
 gnū ignis uiui: quia quandiu possunt honores
 diuitias & delectationes habere: nolunt eas igne
 diuini amoris cremare. Sed hi cum eis mittuntur
 mortui i stagnū ignis. i. in cruciatu eterne afflictio-
 nis: ubi uelint nolint cognoscunt falsam prophe-
 tiam & tenent ueram sententiam: quia sunt ibi ui-
 lissimi & mendacissimi: unde & ibi merces impie
 ciuitatis nullus emit: quia uexatio ibi intellectum
 dat auditui: & cognoscunt ueram sententiam agni:
 sicut dicitur Apocalypsis. xviii. In damnatione me-
 meretricis magne & pseudo p̄phe. Sed attenda-
 mus ad intuentum pugilem nostrum & attenda-
 mus eum amictum: quia natus est humillime ad

confusionem arrogantie: quia deus maiestatis & glorie dignatus est fieri filius acille sue. Vnde Am bro. in sermone humilis uenit ad superbos: ut ex superbis faceret humiles. Cuius humilitatem preter corporis paruitatem tria describunt.

Matris paupertas: de qua nascitur

Loci uilitas in quo reduditur

Pannos: tenuitas: quibus inuoluitur

Et sic nos excitat ad humilitatis amorem

Oñsione exempli: Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Matth. xi.

Promissione premii? Qui humiliatus fuerit: erit in gloria. Job. xxii.

Cōminatiōe supplicii. Ecclē. vii. Humilia ualde spiritum tuum: quoniam uindicta carnis impii ignis & uermis est. Ab hac doctrina declinare xpi discipulos. Ber. conqueritur super Missus est. uideo inquit quod magis doleo post spretam seculi pompam non in ullos i scola humilitatis superbiam magis addicere: atq; sub alis mitis humiliscq; magistri gratius insolescere: & impatientes amplius fieri in claustro: q̄ si fuissent in seculo: quodq; magis peruersum est plerūq; in domo dei non se patiuntur haberi contemptur: qui in sua non nisi contemptibiles partierunt. Absit fr̄s a uobis talis superbia: quia superbis deus resistit: humilibus autem dat gratiam. Sed uideo quod magis doleo: sepe humilitatem fingi: non haberi: uel occasiōe uiolente coactionis quando aliter consequi nō possunt quod uolunt. Si humiliatus uadat & curuus ne credas ei quia septem nequitie sunt in corde illius. Ecclē. xii. uel spe promissionis donec accipiat & osculentur manum dantis. Ecclē. xxix. Et in promissionibus humiliat uocem suam: uel timore punitionis. Ecclē. xviii. Est qui nequiter se humiliat: & interiora eius plena sunt dolo: exemplum de Achab. iii. Ro. xxi. Nonne uidisti achab humilem corā me? Secundo attende: quia pugil noster accinctus ē paupertate. Natus est enim pauperime in confusione mundane affluentie: hanc nascendo inchoauit: cōuersando continuauit: moriendo cōsumauit. O quanta fuit paupertas: ubi fuit defectus operimenti: lecti: & habitaculi? Operimenti: quia secundū Griso. super Matth. omelia secunda. Mater xpi nō habuit nisi unam tunicam: & qualem habere carpentarii uxor? & hoc i peregrinatione cōstitutā: unā aliquando sanctis personis quibus in spiritu repñtatur paupertas natiuitatis saluatoris ostēditur matres puerum inuoluere accepta una petia sui uestimēti & facta fascia de capitis sui uelo. O prelati impii qui pticas operitis uestibus curiosis & preciosis pellibus & lintheaminibus de xpi sanguine congestis: uere non prelati: sed pylati: xpm in suis paupertatibus uestibus propriis spoliantes: pauperum. n. sunt ecclesiastica bona ad cultum dei temperatum & subuentionem egenorum: diuitium fidelium de uotione collata: quicq; ultra usurpatur: furtum est: rapina est: sacrilegium est. Nudatis enim sanctum

sanctorum in membris suis dilectis: nuncios cōmittunt homines: ait Job. uestimenta tollentes: quibus non est operimentum a frigore: gemitus pauperum: tremores membrorum: nuditates carnum infirmitates debiliū uos accusant ante iustum iudicem. Conqueruntur q̄ uestra superflua eis impie subtrahuntur: quia optimo unguento delibuti: & more mulierum magis ornati: imo more idolorum magis culti: q̄ uestiti: & more peccatorum diuersis ferculis uentre repleti: nihil cōpatimini super contritione ioseph. Defectus ergo uestimenti deprehenditur in cultu uestium: defectus lecti de stratu molli: lac paruuli in multitudine ferculorum: defectus habitaculi i superfluitate edificiorū. Quid dicitis uos ridiculosi. s. paupertatem promittentes super alios transgredientes: qui in contumeliā exēplariū paruuli iesu habetis uestimētoge.

Curiositatem

Preciositatem

Multiplicitatem

Et cum his tenacitatem

Cōuiuiorum superfluitatem

In uinis: i carnibus: in piscibus: in confectōibus: ut ora uestra que debent esse mortificata pallore exhalent specierum fetore: uere uenter uester infatiabilis: qui quasi sibi de paupertate blanditur ut secure accipiat abundantiam quando habet: quia sibi nō occurrūt quando uult. Nec mirum: quia gulose sepeper quasi uult. Quid dicitis de dormitoriis que sūt palacia alta: ampla: curiosa: quorum refectoria sunt cenacula regalia: quorum claustra sunt populorum spectacula? Ad hoc misit uos pauper iesus in mundum: ut illa que prostrauit: rursum extrueret: dū adhuc esset in presepio reclinatus: nam templum pacis amplum altum & curiosum hodie ipse prostrauit ut doceret se guerram habere cum mundo: & non uelle edificare cum ipso. Vere contra uos clamat lapis de pietate: lapis inq; sculptus: politus: eleuatus: dilatatus: tanta superfluitate tanta curiositate: ut mundi ciues barones & reges a uobis edificare addiscant: qui debetis esse aduene & peregrini super terram. Vos inq; singulariter pauperes spoliatis: qui panes pauperū lapides facitis urarū curiositatum: in hoc peiores diabolo qui lapides per dei filiū petiit panes fieri ad necessariū uictū: dic iquit diabolus ut lapides isti panes fiat: dic inq; religiosus ipius & panes elemosynarū pauperū lapides fiunt superfluitatum in edificiis excessiuis: & ut mutet quadrata rotundis: munus autem more phariseorū quodcūq; est ex me tibi pderit: quia hec fuit ad diuinum cultum ut fingit per impium mēdacium: quia magis sunt ad nascentis iesu pauperis uituperium & sic deludit diuinum mandatum: & non honorificauerit patrem celestem qui precepit pauperē reficere: nec matrem ecclesiam que genuit in penuriam cetus sui. Miseri pauperatis apostate: non solum in nostro fastu: sed etiam in suo cultu uellet paruulus noster iesus in paupertate ostendi.

Ut non tanta immensitas ecclesiarum
 Non tanta preciositas paramentorum
 Non tanta ponderositas calicum.

Quia magis student aliquid ex uobis apparere ornati hominibus in paramentis aureis: quam splendentibus diuinis aspectibus & angelicis spiritibus in uerbis & donis. Sed hi inquit sunt illorum figura: uerum est: sed miseri non habetis figurata: quia non sequimini christi exempla: non seruat documenta.

Sed esto quod hec essent licita: non estis seduli operarii: qui tantum uos occupatis circa figuram ut perdatis figurata quotidie insudantes ad hec euntes procurantes: deuorantes domos uidiuarum sub pre-textu longe orationis: magis rapientes importune & subdola allegationis falsitate quam pietate postulant: uel necessitate recipientes extorta. Redite redite ad cor peruariatores: attendite ad abraham patrem uestrum iesum pauperum spiritus genitorum: & suos educatores ueraces repetitores fideles: & obseruatores eximium doctorem aurelium Augustinum Dominicum Franciscum Bernardum Benedictum Basilium. Et attendite ad saram que genuit uos. id est ad regulam que obligat uos: uoluntarie enim genuit uos regule promissio: uerbo ueritatis instituta ut sitis initium aliquod creature dei. Iste enim paruulus noster mundum ruina concutens unumquemque quod nostrum alloquitur. Ecce que edificauit ego destruiam. Et tu queris tibi gratia &c. Audite eum loquentem: praua intentione ipsum sectari uolenti: uulpes foueas habent: & uolucres celi nidus: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Mat. vi. ubi dicit glo. Quid me per lucra seculi uis sequi cum ita pauper sim: ut nec hospitium habeam quod meum sit. Ideo monet Griso. super lucam. Aspicite inquit quomodo paupertatem dominus quam docuerat per opera demonstrat: non erat ei mensa nec cadelastrum: non domus: non quicquam talium: sed uos in nullo utensilium & curiositatum uultis pati defectum. Si inquit est ordinata charitas in religione: ideo sic est quieta carnalitas in superfluitatum delectatione: que uult austeritatem habere uerbo: non facto: paupertatem sine defectu: & humilitatem cum fastu. Sed hec inquit non sunt nobis propria: sed omnium communia. Et esto quod sic esset adhuc sunt reprehensibilia: quia omne commune & proprium debet iesum pauperem imitari. Sed non sic est immo est rixa & pugna: seditio & discordia propter appropriationem locorum. Et sepe qui in domo matris sue non poterat sibi appropriare breue tugurium: modo sibi appropriat totius ciuitatis comitatum: ut dicat illa trahi & distrahi: quando alicui bono pauperi: & extraneo deuotione fidelium contigit aliquid dari: hoc enim est exemplum christi: qui nec tectum habuit proprium nascens: sed a beatis mutuum: & moriens sepulchrum accepit alienum. Nec minus reprehendendi sunt qui de pauperibus uillis nati loca solenia ciuitatum sibi appropriare satagunt & oriundos expellere: quia pernicio-

sus est tibi appropriare quod non dedit origo: quam carnaliter affici solo natuo. Vtrique ergo si uolunt effici dilectissimi christi discipuli & obseruatores euangelii: debent esse priuati locali affectu: & peregrini & aduene super terram. Approbationem hanc plane experiuntur prelati: aut te inde remouere uolentes: aut tectum extraneos nolentes habitare. Sed nec istud templum idolatrie tempore pacis que te colis in carnis quiete: sine ruina dimittit paruulus noster natus. Nam & in te ruunt uirtutum edificia: in te tota perfrinditur remordente conscientia: continue conuassatur tuorum fratrum concordia. Et sentis uelis nolis quod malum & amarum est tibi dereliquisse dominum deum tuum. Quod si ita non sentis: quod non credo: iam tua insensibilitas peior est ruina qua cum ruinoso demone effectus incorporalis ei sociaris. Hanc paupertatem non solum continuauit conuersando iesus noster: sed consumauit crucifixus moriendo. Unde Anselmus in quadam epistola de sacramentis ecclesie. Christus ita pauper fuit ut ueniens in mundum: non in sua sed in aliena domo nasceretur: & natus propter iopiam lecti in presepio poneretur: & uiuens non haberet unde caput suum reclinaret: nec moriens unde nuditatem tegeret: nec mortuus uide inuolueretur: sed nec sepulchrum ubi corpus mortuum sepeliretur. Erubescat ergo religiosus uelle abundare deliciis: propter quem pauper fieri uoluit deus sabaoth: & deus maiestatis. Sed quid dicitis uos seculares populi plus polluti: una enim etimologia sic accipitur: populus quasi plus pollutus & polluens populus: quia generalis infectio magis est nocua. Et uos etiam a predictis statibus facilliter accipitis transgressionis exemplum: que tanto in uobis deficiunt peius: quanto minus estis radicati in bono. Sed & si clericorum & religiosorum uos deformat exempla: interrogate iumenta & docebunt uos.

Attendite bouem & asinum in obsequium domini orientis arguentes in uobis. *Nota*
 Ariditatem uestre in deuotionis
 Crudelitatem uestre compassionis
 Impietatem uestre expoliationis
 & tenacis auaricie. Cognouit bos possessorem suum & asinus presepe domini sui: populus autem meus non intellexit. Esa. i. Qui reuerenter adorant puulum & genuflectunt ante presepium. Et uos ad ecclesiam non uenitis: & uenientes in deuote statis & sepe diuina mysteria uestro tumultu & irreuerentia maculatis. Audite liberalitatem hospitii: quia peregrinam dominam sacratissimam infemam uirginem a uobis repulsam in ustris domibus non receptam ipsi recipiunt in stabulo & paruulum natum deum suum a domibus uestris exclusum: ipsi recipiunt in suo presepio. O crudeles gentes: quare non attenditis bestiarum exempla: Nonne uidetis quam sit necessarium iumentis presepium: & tamen illud paruulo nostro liberali pietate dimittunt? Quid uos impie sum paruulum in suis minimis fratribus. & pau-

culis filiis tremētem in corpore: uel frigore nutan-
tem pre fame non recreatis: nudū sine ueste? Qua-
re crudeles ipsum non recipitis: non dico in lectis
uestris & cameris adornatis: quod quidem facere
deberetis: sed ad minus in amplis aulis & pala-
tiis superfluis: uel quid nequius est in casulis uris
sepe uacuis ipsum nec permittitis quiescere in hoc
festo. Certe in iudicio uos condēnabit puulus no-
ster iesus grādis effectus. d. Hospes fui & non rece-
pistis me. Attendite o crudeles auari: quia deuote
bestie pastum suum distribuunt ipsi iesu. Nā feno-
iacere pertulit &c. Et anhelitu respirationis sue par-
uulo frigescenti calefaciant aerem circumstantē: &
tu impie xpiane iesum in puulis suis non uis resi-
cere supfluo tuo: nec ipsū hysspidū & sepe niuibus
& imbribus gelidū non uis calefacere igne tuo: im-
mo suo: quia hec tua temporalia sua sunt tibi dis-
pensanda cōmissa: sepe in tuam dānationē & mor-
rem. Quid dicitis palatini canes: quid cōites spo-
liatis? quid usurarii crudeles qui cōciues uros exhe-
redatis? Quid uos nobiles aues rapaces qui rapi-
nas & spoliaciones in minoribus exercitis? Pudeat
iumentorum exempla non sequi creaturā rōnalē:
quam ex nobilitate uirtutis possidendā & regen-
dam accipit ab illo paruulo iesu cui crudeles existi-
tis. Si ergo te homo ignoras creaturay corpora-
lium pulcherrima: egredere tuā crudelitātē dimit-
tēdo: & abi post uestigia gregū eorū exēpla sectan-
do: ut more animalū deuotorum paruulū iesum
& uirginē eius matrē recipias in hospitio & reso-
ueas cibo tuo: non tm̄ superfluo: sed sibi condiui-
de de necessario: quia centuplū accipietis & uitam
eternā possidebitis. Vidisti ergo quantū dimica-
uit fortissime pugil noster puulus cōtra opulentā
diuitum & superfluitatē temporalū. Audi de hoc
Ber. i quodā. ser. Parum tibi uisū est p̄rem te nobis
esse ēr dñe frater noster esse dignatus es: & tu dñe
uniuersorū q̄ nullam habes indigentā intra ipsa
natiuitatis mitia non abhorruisti abiectissime pau-
pertatis degustare incōmoda: ut enim ait scriptura
Tibi cū nāsceris non erat locus in diuersorio: ne-
q̄ cunabula que tuā teneritudinem exciperent ha-
buiisti: sed in uili p̄sepio sordentis stabuli tū qui ter-
ram palmo cōcludis inuolutus pāniculis reclina-
tus es: & hoc ipsum a brutis aialibus mutuo ma-
tū accepit: Consolamini consolamini pusillani-
mes: qui in sordibus paupertatis enutrimini: quia
uobiscum deus in paupertate non cubat in deliciis
splendentis lecti: nec inuenit̄ in terra suauiter uiuē-
tium. Quid ultra gloriaris o diues: lutea labes tuo
lutabro lecti p̄cti delicati: cum rex regum suo recu-
bitu pauperū stramēta honorare maluerit? Quid
dura stramenta detestaris cū tener infantulus in cu-
ius manus sūt oīa: tuis sericis tuis plumis: duras iu-
mentorū stipulas pelegerit? hec Ber. Tertio pu-
gil noster iesus tertium ordinē dentium bestialis
caterue. s. delicias cōcupiscentie contriuit ualide:
q̄ natus est penalissime ad repulsionem uane in-

solētie: quod tria ostendunt.

Aeris inclementia

Presep̄ii duritia

Complexio sua tenerrima.

Vnde Bernar. in sermōe tertio natiuitatis: duo
genera agnosco: materiam huius natiuitatis: tem-
pus & locum: & infantilis corporis teneritudinem
puuli lachrymas: & uagitus infantis & infra. Nāsci-
tur dei filius in cuius arbitrio erat quodcūq̄ uellet
tempus eligere. Elegit quod molestius est prefer-
tim puulo & pauperis m̄tis filio que p̄anos habe-
ret ad inuoluendū: presep̄e ad reclinandū. Et cū
tanta esset necessitas: nullam audio pellium fieri
mentionem. Et ista xps utiq̄ qui non fallit̄ elegit
quod carni molestius est: illud ergo melius: illud
utilius illud potius eligendum. Et quisquis aliud
doceat uel suadeat ab eo: tanq̄ a seductore cauidū
Et infra & tū fr̄es olim ipse est p̄missus per Esaiā.
Paruulus n̄ emanuel sciens reprobare malū & eli-
gere bonum. Malum ergo uoluptas carnis. Bonū
uero afflictio est. Siquidem & hanc elegit: & illam
reprobauit puer sapiens uerbum infans: hucusq̄
Ber. Vade ergo & tu fac simil̄: quia ipse iesus tibi
hec p̄ ueritate dicit: quia ipse est deus docens te uti-
lia. In hoc ait natus sum: ut testimonium phibeam
ueritati: lo. xviii. Quod & plene fecisti bone iesu
non solū doctor p̄dicans: sed uerbum infans. Au-
di anima mea neq̄ & impia uerba infantis uerbi: &
confidera exēpla puuli: quia quicq̄ in uerbo factū
est totum est uerbū: immo & eius silentiū est tibi
magnum uerbum: ut ponas custodiā ori tuo. Quid
dicitis uacce pingues que h̄itatis in mōte samarie
dormitantes & dormictes q̄ debetis israelē custo-
dire & lasciuitis in stratis uris negligent̄ prelati:
qui crassū de grege comeditis: & quod periit non
requiritis: & quod forte est & pingue non custodi-
tis: nisi ad uentrem uestrū: & quod fractū est nō cō-
solidatis: quorū deus uenē est & gr̄ia ī cōcupiscentia
carnis ur̄e. Quid inq̄ dicitis attendentes puulum
qui pastores adducit ad suū contemplandum pre-
sep̄ium: utinā cum pastoribus ueniretis festinant̄
& ad confusionem ur̄am inueniretis infantē pan-
nis iuolutum & positū in presep̄io: forsitan imuta-
retis uitam & haberetis efficacē doctrinam: & tunc
omnes qui uos audirent minarent̄: letarent̄ & seq̄-
rentur: quia scriptū est. Et omnes qui audierūt mi-
rati sunt de his que dicta erant de illo a pastoribus
ad ipsos. Maria etiā sedula m̄r̄ & pia. s. ecc̄lia sancta
que uerbū generat in electis: conseruaret oīa uerba
hec conserens in corde suo. Conferens inq̄ & letās
quia cum suis p̄ribus ap̄lis nati sunt ei filii imitato-
res xpi: & tunc tales haberet quos constitueret p̄n-
cipes super omnem terrā. Quid dicitis uos religio-
si in uestris actibus sepe contumeliosi? Quid dicitis
inq̄ noui falsificatores xpi & eius exēpli: Ex au-
steritate inquit uite cōtemplatio ipeditur. Corpus
sanū abundans uestimentū: cella decora: locus spa-
ciosus: puocant animam ad gaudendum in deū.

Temperate dicitis agendum est: discretio m̄ est uirtutum. O falsi & subdoli: non discretio carnis est uirtutum m̄: sed uicioꝝ nutritrix: prudentia enim carnis mors est: prudentia uero sp̄s uita & pax. Non pax iouis regis amonitax: qui in typo uro uiri iabes ga laad uultis erueri oculos dexteros &c. i. Re. ix. Sed illa pax quam xp̄s reliquit discipulis uice hereditatis cum tormen is lo. xvi. Vnde etiam aliqui talium dogmatizare presumunt: q̄ religio ordinata ad contemplationem esset imperfecta: nisi haberet sufficientes diuitias: quia inquieta & discursiua sollicitudine sui: nouorum demoniorum annunciator est iste: ac si regnum dei esset esca & potus: & non potius iustitia pax: & gaudium in spiritu sancto. Non sic docuit apostolus: qui & altius fortius istis fuit in contemplatione ad tertium celum raptus in paradisu dei: non carnis ubi audiuit archana uerba &c. & iō non ut homo locutus est: sicut isti qui carnales sūt & secundum hominem ambulant in doctrina sua. Sed quid dicit docens contemplari ut deo uiuam: xp̄o crucifixus sum cruce. Non dicit sufficientiam carnis retinui: cellam pulchram & spatiosam construxi: sed confixus sum cruce: & sic deo per contemplationem uixi & iunctus fui. Non sic docuit suos predcatores. d. Qui autem sunt xp̄i carnem suam crucifixerūt cū ui. & c. Nō sic n̄ emanuel hodie mūdū intrās docuit p̄ exēplū. Nō sic docuit cōtemplari apostolos suos docens in monte. Nolite solliciti esse inquit anime uestre. d. Quid manducabimus aut quid bibemus: uel corpori uestro induamini. Sed aiunt ideo ut non simus solliciti & in contemplatione retrahamur uolumus sufficientiam hēre. Nequaquā ita est. Sed aliter docet noster emanuel: q̄ scit reprobare malū & eligere bonū. Nā subdit iterum replicando postq̄ posuerat exempla eterne prouidentie super uegetabilia & sensibilia. Nolite ergo solliciti esse. s. temporalia retinēdo: uel mendicata auare seruando: quod ē cogitare de crastino: qd' & eisdem iesus phibet & arguit: quia hec ē cura gentium non xp̄i discipuloꝝ: hec inqt omnia gentes inquirunt. Sed quō uult eos uiuere: Audi quō. Scit autem p̄r ut q̄ his oibus indigeris: uult ergo q̄ uiuamus in firma spe diuine p̄missionis: ut qn̄ necessitas iminet: non dubitemus eam adesse. Necessitatem autem intellige discrete nō ea discretōe quā docet istoz carnalitas: sed quā docet discipuloꝝ imitabilitas. Nec oportet dubitare qn̄ pater prouideat quando est necesse: prouidet autem inspirando fidelibus ut sibi largiantur quod necesse est. Nec p̄pter hoc debet seruari superflua elemosyna: nec recipi: quia qui hodie inspirauit & cras: & pro toto tēpore inspirabit. Vnde sicut dicit Cris. Nō. dicit scit enim deus: sed pater uester quia his omnibus indigetis. Pater autem ei subiecto filio & paruulo qui horum typum tenet quotidie uictum necessarium subministrat. Nec dubitare oportet: q̄ qui te pauperem esse uoluit: & ipsum in sue paupertatis cruce imitari: noluit a punctura dauoz paupertatis ex

pertem esse. Qui clauis sunt fames: scitis: asperitas uestimenta & penuria placibiliū carnis: nec ista contemplationem minuunt in christi uere discipulo: sed expediunt & quasi ale aquile ad alta celoz sustollunt: & quasi xp̄iane deliciae apostolicam mentem reficiunt. Mihi ait apostolus ablit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi: per quem mihi mundus crucifixus est: & ego mundo. Sed bñ absq̄ dubio illorum contemplationem impedit: qui non nisi uentre plene nouerunt eterne patrie dulcedinem preguotare. Et qui frustra se credūt secundum sententiam Herony. a presentibus delictis ad celestes posse transire. Hec est enī mirabilis paupertas: que nullum uult sentire defectum: uere mathematica est: & ut derisorie loquar matta & fatua: que se dicit nihil possidere proprium: & uult habere magis opulentum usum: q̄ hi a quibus mendicando conquirunt. Et nonne bene falsificatus est in talium discrepatione & transgressiōe odibili discipulatus iesu christi. Vis q̄ tibi probē per euidenciam facti. Attende postq̄ hec noua doctrina & discrepatione horrida inundauit: & uide quantum creuit in talibus professoribus contemplationis deuotio: charitatis seruator: strenuitatis uigor: exemplaritatis euidentia: predicationis efficacia: pax interna & mutua amicitia. Et si foderis parietem: uidebis abhominaciones maiores: quas isti faciūt hic. Hec est uorago uitiorum que ī talibus iam quasi ab oibus scaturire sentitur: quia iam talium pseudo istoꝝ uitiorum abundantia nulla potest triguiuesatione celari: concludit aperte se habere malam originis fontem: & falsam ac peruersam radicem. Et timendum est nisi deus succurrat ne statum euangelicum uel religiosum reducat aut iam reduxerit ad pessimum finem. Parco autem & non ultra pcedo quia tale in hoc ceci: & sue saluti cōtrarii: qui ex nota sibi sua infectione multiplici non possunt h̄ ab aliis abstinere cognosci. Et multa febre insanietes in medicum nulla uolunt redargutione curari. Certe ipsi uel sero cognoscent q̄ melius erat eis paruuli nostri iesu xp̄i se: qui penalitatem & crucem & paternoz suoz seruorum xp̄i repetitoꝝ imitari exempla: q̄ sensu sue carnis inflari & ambulare per deuia. Et uere melius erat: uel ueritatem religionis n̄ agnoscere: non profiteri: non sumere: q̄ post agnitam retrorsum conuerti ab eo quod traditum ē eis ecclesie sancte mandato. Fortis ergo in bello nē iesu nauē: Eccle. xvi. Successor moyli in prophetis quia nos strenue pugnare docuit: dum triplici uirtutum acie predicta tres ordines dentium bestie confregit. Sed nota q̄ successor noster iesus noster dicitur in prophetis: prophetie sunt figure mystice operum legis & ueteris testamenti & prelioz eius que procul fantur uirtutum spiritualium bellorum paruuli iesu & uirtutum eius que illis preliis succedunt: sicut ueritas figure: & signatum signo: unde prostratio inimicorum moyli quo ad corpora ē prostratio christi hostium quo ad uitia secundum for-

nam superius descriptam. Et tres uirtutes cum quibus pugnavit quasi tres obstetrices paruuli iesu obstetricandi scientiam habentes nostro nascenti paruulo asiterit. Nam & austeritas siue puritas iesu nostram assumit austeritatem: & rigor austeritatis parit puritatem: puritas inquam penalis eum de uentre matris extraxit: cantans & iubilans in penis carnis cum paruulo uagiente. Obeata infantia per quam mundo est reddita uita. Paupertas autem pannis inuoluit canens. O felices panni & cetera. Humilitas in presepio reclinauit dicens. O felix presepium & cetera. Quotiens ergo has tres obstetrices inuenis cum maria. i. cum penitente anima: saluatorem noueris esse natum. Quia hoc inquit angelus erit uobis signum. Et tu quidem anima mea pactum fecisti: cum his ut manerent tecum. Iunxisti te humilitati: cum uouisti obedientiam. Iunxisti te paupertati: cum exclusisti omnem terrenam substantiam. Desponsata es puritati: cum uouisti mundiciam. Cauetas ne tibi dicatur quod de quibusdam dicitur: dissipauerunt sedus & ruperunt uicula. Sed si istum paruulum in te natum uis nutrire & fouere: attende quia.

Est inuolendus

Reclinandus

Custodiendus

Leuandus

Lauandus

Deducendus

Et cibandus.

Et ad hec omnia explicanda querende sunt nutrices gratiose uirginis: quia e uirginitatis filius. i. speciose uirtutes: hec autem sunt filie. Iob & io inueniuntur in domo eius. Excludende autem sunt rugose uetule: tempore. s. inueterate malicie: quia malo oculo tenellum paruulum hent fascinare: & non debent esse sole: quia uirtutes confociantur in charitate. Adducunt inquit psalmista regi nato uirgines in plurali: ut seruiant sedulo officio post eam reginam quam ipsum de spiritu sancto genuit. Sunt enim gemine ad omnia officia. Primo ergo inuolendus est paruulus: sed non nisi mundis pannis debet inuolui: ferant ergo due puella pannos mundos. Vna pannos abluat: permittens quod eos quotidie lauabit: hec est contritio que dicit. Lauabo per singulas noctes lectum meum &c. Altera pannos extendit ut desiccantur ad solem: hec est confessio que abscondita producit in lucem. d. Dixi confitebor &c. Secundo ad reclinandum puerum due se offerunt: una lectum parat: hec sancta meditatio que sternit cor floribus scripturarum & catat cum sponsa: lectulus noster floridus. Reliqua puerum reclinat: hec est charitas que iesum amplexatur brachii amoris & inter sua suauissima ubera facit dormire. d. Fasciculus myrthe dilectus meus mihi inter ubera comorabitur. Tertio ad puerum custodiendum due se offerunt. Vna eum custodit a strepitu intrinseco: hec est tranquillitas que claudit cu-

biculum: que si modicum quid sinistrum audierit clamat. Quis es tu qui clamas & inquietas regem: primo Regum. xxvi. Reliqua eum custodit ab incurso extrinseco: hec est emulatio que nihil si nistrum finit intrare in tota domo cordis uel corporis: que si uiderit oculum: aurem uel alique sensum aliquid apportare nocuum: clamat: filii mortis estis uos: quia non custoditis domum uestram regem. i. Re. xxvi. Hanc beatus petrus pastor pueri ut clauicularius regis nostri locat ostiariam multo meliorem quam illa quam inuenit in domo principis sacerdotum: lo. xviii. Et magis sollicitam quam illa que purgas triticum isboseth odormiuit. ii. Re. iiii. Quis est inquit beatus petrus qui nobis noceat: si boni emulatores fueritis. Anima mea hanc loca ad inuam cordis si uis christum custodire: quia dura sicut infernus emulatio nulli parens offense. Quarto ad puerum leuandum due se offerunt: una eum excitat & euoluit: quotiens sonuerit horologium amoris: hec est sollicita deuotio que singula mysteria uoluit & ruminat: quibus quasi pannis inuoluitur e puer noster iesus qui amictus est lumine sicut uestimento. Reuela ait psalmista. oculos meos & considerabo mirabilia de lege tua. Deuotio est feruor mentis resoluens animam in christum per se. Deus deus meus ad te de luce uigilo. Sitiuit &c. Alia uero eum alloquitur: sed non nisi de legitima licentia silentium frangit: hec est attenta oratio que dicit paruulo: domine labia mea aperies &c. huiusmodi uox dulcis est paruulo: & ideo postea simul cantant deuoto & oro: Exurge quare obdormis domine. Quinto ad puerum balneandum due se offerunt: una balneum parat: hec est pietas que uidens lachrymantem puerum & audiens eius ploratum educit aquam calidam abundanter de fontibus cordis sui. d. Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est. Et non solum aqua abluat: sed unguento pungit cum dicit: factum est cor meum tanquam cera liquefscens: unde & ubera sponse fragrant unguentis optimis. Altera puerum tenet hec est perseverantia: que tadium tenet donec sibi placuerit in hac lachrymarum ualle in aquis nostre miserie balneari. d. Tenui eum nec dimittam. Sexto ad puerum deducendum due se offerunt. Vna eum gestat. d. cum apostolo. Glorificate deum in cordibus uestris: hec est obedientia non contra acta que a posteriori supra dorsum portat honera contra cor: sed materna & uoluntaria: que filium a parte anteriori portat supra pectus deliciose in brachia. Et sic uult portari paruulus nisi iesus: pone me ait ut signaculum supra cor tuum: & sicut signaculum super brachium tuum. Altera precauet ne garula offendat ad lapidem impatientie: & sic ledat paruulum quacumque occasione: hec est circumpectio que iugiter clamat obediendi iusto. Qui se existimat stare: uideat ne cadat. Cantant ergo hec due deducetes paruulum. Incipit obedientia iubilans in operibus. In manibus portabunt te. Respondet circumpectio precauens ab exterioribus: Ne unquam offen-

das ad lapidem pedem tuum. Septimo ad pueri cibandum se due offerunt: una eum pascit: hec est misericordia que membra eius reficit: Cui etiā dicit dominus. Esuriui: & dedisti mihi manducare: hoc tamen non de furfure qui est cibus porcorum imitatrix caym: sed de simila delicatissima imitatrix abel pat polentam: deinde in manu pueri ponit pomum: cantans omnia poma noua & uetera dilecte mi seruaui tibi. Altera eum lactat & potat. Hec est mansuetudo que de cordis uberibus dulces sermones eliquat. Nonne inquit ecclesiasticus: ardorem refrigerabit ros? Sic & uerbum dulce huiusmodi sponso. d. dabo tibi de uino condito. Et iō puer iesus sponso huic loquitur. d. Fauus distillas labia tua mel & lac sub lingua tua. Istis officiū dulciter explentibus & nunc reclinantibus: nunc excitantibus: nunc pascentibus: nunc deducuntibus & cetera: in spirituali tripudio perficiunt ista omnia. Et puer iesus crescit etate sapientia & gratia coram deo & hominibus. Circa quartum. s. natiuitatis suppositum: debes scire q̄ natiuitas potest attribui dupliciter alicui. Vno modo sicut subiecto. Alio modo sicut termino: sicut subiecto attribuit ei q̄ nascitur: hoc autem proprie est ipostasis non natura. Cum enim nasci sit quoddam generari: sicut generatur aliquid ad hoc q̄ sit: ita nascitur aliquid ad hoc q̄ sit. Esse autem proprie rei subsistentis est: nā forma que non subsistit dicitur esse solum: quia eo aliquid est. Et ideo natiuitas tanq̄ subiecto nascendi attribuitur persone: uel ipostasi: sed sicut termino attribuitur natiuitas nature. Terminus enim generationis cuiuslibet & natiuitatis est forma: & ideo propter idempnitatem que est in diuinis inter naturam & personam: quandoq̄ natura ponitur pro persona: quia diuina natura est subsistens. Et propter hoc Aug. dicit diuinam naturam esse conceptam & natam de uirgine: quia. s. persona filii est concepta & nata secundum humanam naturam. Et quia motus siue mutatio denominatur a termino motus: & non a subiecto: & humana natura est terminus natiuitatis temporalis: ideo secundum istam temporalem natiuitatem de uirgine: rationabiliter dicitur temporaliter natus in carne. Et quia eadem est persona in humana & diuina natura uerbum: & in diuina natura est de patre eternaliter genitus & natus: ideo necesse est sibi duas natiuitates attribuere: temporalem. s. & eternam. Et idcirco sicut dicitur deus pater uerus filii per eternam natiuitatem: sic & beata uirgo que de purissimis sanguinibus suis ipsum concepit & genuit & peperit debet uere dici mater non tantum xpi secundum q̄ homo: sed ipsius persone filii dei simpliciter: quia uere concepit & peperit personam genite nature: hic autem est dei filius. Nunq̄ enim iste homo fit homo nisi in diuino supposito. Et ideo quia sicut supradictum est: suppositū est proprie id quod generatur & concipitur secundum aliquam naturam que est generationis terminus: & in illo ho-

mine nō est suppositum nisi filii dei: propriissime dici debet secundum hec beatissima uirgo maria mater dei. Et tunc hic terminus dei supponit pro persona filii: ratione adiuncti. Et sic patet q̄ in xpo sunt due natiuitates: scilicet autem de filiatione. Nō enim oportet duas filiationes in xpo poni. Quidam autem attendentes ad filiationis causam que est natiuitas: ponunt in xpo filiationes duas. Alii uero magis catholice & subtilius attendentes ad filiationis subiectum quod est persona uel ipostasis uel suppositum ponunt in xpo filiationem unam: sicut & unam ipostasim uel personam: unitas enim rationalis uel eius pluralitas non attenditur secundum terminos: sed secundum causam uel subiectū. Secundum terminos quidem non attenditur: quia quilibet homo in se duas filiationes haberet. unā ad patrem aliam ad matrem. Sed recte consideranti apparet eadem relatione unumquēq̄ ad patrem matremq̄ referri propter unitatem essentie: eadem enim natiuitate ex utraq̄ nascitur: & est eadem rō de magro: qui eadem doctrina multos docet discipulos: & de domino: qui eadem potestate gubernat multos subiectos. Si uero sint diuersę cause diferentes sp̄e: ex consequenti uiderentur relationes sp̄e dñe. Et ideo nihil prohibet plures tales relationes eidem i esse: sicut aliquis quosdam docet i grāmatica: quosdam in logica: & sic de aliis: tamē alia est ratio magisterii utriusq̄: & ideo diuersis relationibus ad utroq̄ refertur. Manifestum autem ē q̄ non est una & eadem natiuitas in xpo que eternaliter nascitur de patre: & temporaliter de matre: unde si quis ad hoc respiceret: diceret duas filiationes esse in xpo secundum diuersos natiuitatum terminos: diuinitatis & humanitatis: sed quia subiectum filiationis non est natura: sed solum persona & in xpo non est nisi persona: idcirco non potest esse in xpo aliqua filiatio personalis: que non sit in persona: omnis autem relatio que ex deo dicitur i tempore: non ponit aliqd̄ in deo secundū rem sed secundum rationē tm̄. Et ideo filiatio qua xps refert̄ ad ad matrē non potest esse realis in persona filii: sed solum secundum rationē. Et sic quantum ad aliqd̄ utraq̄ opinio uerę dicit. Sed propter uitandos errores pprius loquit̄ illa: que unā tm̄ filiationē ponit in xpo propter unitatē suppositi. Licet autem i persona filii dei non sit realis relatio ad matrē sed secundum rationem tm̄: dicitur tamen realiter filius uirginis matris ex relatiōe reali maternitatis ipsius uirginis ad xpm: & relatione dicitur filius ad matrem q̄ cointelligitur relatiuum matris ad ipsum sicut deus dicitur dominus relatione qua cointelligitur realis relatio qua creatura deo subiicitur. Et quia relatio domini non sit realis in deo: tamen realiter ē dominus ex reali subiectione creature ad ipsum. Et ideo sicut deus est dominus uere creature: sic uere dei filius ē filius sue matris uirgis. Sic ergo patet q̄ istius benedictę natiuitatis suppositum ē uerbum eternum: uideamus ergo cum iocūditate

noſtre benedicte ſolennitatis ſuppoſitum quod eſt deus eternus: & dicamus cum ſanctis paſtoribus: uideamus hoc uerbum quod factum eſt: ubi ad exemplum paſtorum proponitur natiuitas ſaluatoris.

Vt attente excolenda: quod probat affectuoſitas uidendi

Vt digne reuerenda: quod probat dignitas uerbi.

Vt deuore amplectenda: quod probat utilitas facti

Videamus igitur uerbum cum ſanctis paſtoribus in ueſtigium creature: quia quelibet creatura referatur ad uerbum. Sicut ueſtigium repñans unum uerū & bonum. Sapiētie. xiii. A magnitudine enim ſpēi & creature poterit eorum creator cognoſci & uideri. Videamus ſecundo quod eſt iocundus in obiecto aſſumptę nature debentes cum iohanne. p̄ me lo. i. q̄ fuit ab initō: quod audiuiſus: quod uidiſus oculis noſtris: quod perſeximus: & manus noſtre cōtrectauerunt de uerbo uite. O q̄ iocūdū & delectabile uidere uerbum infantulum & puulum de uirgine natum. Multi reges & p̄phete deſiderarunt uidere & non uiderunt. Noſtri autē bñi oculi qui uident uerbum infantulum laudantes & glorificantes deum in omnibus que audierant & uiderant cum ſanctis paſtoribus. Sic enim annunciauerūt angeli & nob̄ promiſerūt p̄phete uerbū. Tertio uidetur in ſpeculo lucis eterne: quod eſt iocundiſſimum: huiusmodi enim uifio eſt tota merces uita bñi: bñi tudo ſūma Gen. xxxii. Vidit dñm facie ad faciem: & ſalua facta eſt anima mea: Tunc. n. uidebimus eum ſicuti eſt amabimus & laudabimus in fine & ſine fine. Sed uis uidere: q̄ digna eſt iſta natiuitas ex dignitate uerbi: conſidera eius diuinitatem & uidebis hoc uerbum ut generatum eternaliter: ideo genitum non factum. Etenim. In principio erat uerbum: uidebis q̄ per ipſum ſubſiſtit cauſaliter quicquid eſt factum. Nam omnia p̄ ipſum facta ſunt &c. uidebis q̄ in ipſo uiuit ſubſiſtit exemplariter omne creatum: immo etiā & creabile: q̄ quodcūq̄ factum eſt in ipſo uita erat. Et ſic hoc uerbum eſt.

Eternaliter manans

Temporaliter creans

Exemplariter repñans.

Sed quia hoc uerbum ſub iſtis conditionibus noſtrum obtundit & reuerberat oculum immenſitate luminis: uideamus ipſū iocūde ſub factione carnis: uideamus hoc uerbum: licet enī multa ſint uerba particularia: ſed hoc eſt uniuerſale ſummum & perfectum: uideamus igitur ipſum diſcretiue & ſignanter.

Eternaliter increatum

Perſonaliter incarnatum

Corporaliter immolatum

Mentaliter inſpiratum

Speculanter reuelatum.

Et ſic hoc benedictū uerbum erit nobis omnia: ga

Ex primo eſt principium productionis. Ex ſecundo eſt medium reparationis. Ex tertio eſt precium redemptionis. Ex quarto eſt ſerculum refectionis. Ex quinto eſt ſpeculum fruitionis. Attende igitur circa uerbū increatū quod eſt.

Nāſcibiliter manans

Liberaliter ſpirans

Exemplariter creans.

De primo. In principio erat uerbū gl̄ia. In p̄e filius a quo naſcibiliter gignitur: ex ſecunditate nature ut ſplendor a luce: noticia a mente: uerbum a dicente. De ſecundo: Eccleſiaſtici primo. Fons & ſapientie dei uerbum in excelsis: uerbum dicitur fons ſapientie intransitive. i. fons qui eſt ſapia. Eſt enim ſecūdem Aug. uerbum cum amore noticia: dicitur autem fons ratione ſecunditatis ſpiratiue. Sed in excelsis. i. in equalitate p̄ris in unitate notio nis: i. ſecunditate numinis: quia hi duo ſūt unum principium ſpiratiuum peſſibilis amoris. De tertio ad Hebre. xi. fide itelligimus aptata eſſe ſecula uerbo dei: ut ex inuiſibilibus uiſibilia fierent: ubi uerbum dicitur: ratō diſpoſitiua: idea ſimulatiua & cā productiua: fide ergo itelligimus ap. &c. quantum ad rationē diſpoſitiua: ut ex uiſibilibus quantum ad ideam: ſimulatiuam fierent: quantum ad cauſam productiuam. Hec ergo de uerbo increato factiua non facta tantillo dicta ſunt. Sed circa uerbum perſonaliter incarnatum uide: quia ſit deus hō uniter primū poſtremo: ſupremū inſimo: uerbum hōi: unde & merito dictum eſt. Io. i. Verbū caro factum eſt &c. i. hō: ſynodoche pars p̄ toto: & prop̄ expreſſionē maiorem & humiliorē dignationē dñi uerbum factū caro: non conuerſiua mutatione alteratione: mixtione: uel cōpoſitione: ſed mutua aſſumptione. Inſertione: ſubſtantificatione in ſuppoſito diuine perſone. Tanta enim fuit illa unio ſecundū Aug. ut deum faceret hōiem & hominem deū. Vt autem itelligas quō ratio uerbi ad diuina tranſfert: audi Aug. xv. de trinitate ſic dicentē.

Quis autem poteſt itelligere uerbū: non ſolum añq̄ ſonet: ſed etiam anteq̄ ſonox eius imagies cogitatione uoluant. Iam poteſt uidere per hoc ſpeculum atq̄ in hoc enigmate aliquā illius uerbi ſilī rudinē: de quo dictū eſt. In principio erat uerbum & uerbū erat apud deū: & deus erat uerbū. Neceſſe eſt enim: cū unum loquimur: id quod ſcimus loquimur: ut ex ip̄a quā memoria tenemus naſcat quod eius mōi ſit oſo: cuius modi eſt illa ſcīa de qua naſcitur. Formata quippe cogitatio ab ea re quā ſcimus uerbū ē quod in corde dicimus: quod nec grecum eſt: nec latinū: nec alicuius lingue alius. Sed cū id opus ē in eorū q̄bus loquimur proferre noticiā aliquod ſignū quo ſignificet aſſumit p̄inde uerbū quod foris ſonat ſignū ē uerbi quod intus lucet: cui magis uerbi cōpetit nomē. Nā illud quod p̄fertur carnis ore: uox uerbi eſt: uerbū q̄: & ipſum dicit̄ p̄pter illud a quo ut foris appet aſſumptū ē. Et iterum dicit̄: ſicut enī ſcīa noſtra illi ſcīe dei. Sic & n̄m

uerbum dissimile est illi uerbo dei quod natum est de patris essentia: uerbum enim dei patris unigenitus filius per omnia patris filius & equalis. Hic est omnino quod pater non in patre. Ille filius: ille pater. Ac per hoc nouit omnia que nouit pater: proinde tanquam seipsum dicens pater genuit uerbum equale sibi per omnia. Non enim seipsum integre & perfecte dixisset: si aliquid minus aut amplius esset in eius uerbo: quam in seipso. Nostrum autem uerbum quod interiorius inuenimus: est utique ei simile: quantum enim sit ei dissimile non pigeat intueri. Hec Augustinus. Sic ergo uides quod uerbum in diuinis est paternus conceptus qui est dei filius sibi similis: & coequalis: & coeternus. Et istud uerbum secundum Augustinum est simile & dissimile nostro. Simile quidem.

Ratione originalis emanationis

Ratione secretalis occultationis

Ratione exemplaris dispositionis

Ratione naturalis impmixtionis.

Quia sicut uerbum oritur a mente sine diminutione: quam plene dicit se: & cognoscit se: sic filius a patre in omni modo equalitate. ps. Eructauit cor meum &c. Item sicut uerbum intelligibile notum est solum intelligenti: sic filius solo generati: Prouer. xxv. Gloria domini est celare uerbum. i. gloria patris est generationis consubstantialis: & coequalis impscrutabile sacramentum: Matth. xi. Nemo nouit filium nisi pater &c. Item sicut omnem rationabilem actionem precedit cogitatio: sic pater ab eterno omnia creabilia disposuit in uerbo. Aug. Ipse est ars plena omnium rationum uiuentium. Et ad hebre. xi. Fide intelligimus &c. Sic & in christo uerbum uoce induit & uoce sentit nec transit in carnem dum carni unicit. Et licet sit tanta similitudo: est tamen maior dissimilitudo: uerbum autem creatum differt a dicente per.

Essentiam

Durationem

Dignitatem

Virtutem.

Sed inter uerbum increatum & generatum contra hec quattuor per oppositum reperit. Essentialis indeterminate. Eadem coeternitas generalis dignitas. Par uirtuositas. De primo Io. i. deus erat uerbum. De. ii. ps. Verbum tuum permanet in celo &c. De. iii. eccle. i. Fons sapientie &c. De. iiii. ad Hebre. i. Portans omnia uerbo uirtutis sue. Sic ergo potes uidere istud benedictum subiectum eternum uerbum: & nostre solennitatis suppositum. Istud Ioannes describit in euangelio tertie misse: unum debes notare quod triplex est natiuitas huius uerbi. Vna eternalis: de qua dictum est modo. Alia temporalis de qua dictum est supra. Tertia spiritualis que oritur in mente iustificati hominis. Cuius modum satis collige ex supradictis. Nam oritur ad modum aurore: uel solis in nostro hemisphero: non quod fiat in terra uel extra: sed quia incipit lumen suum spargere in terra. Ita non fit christus in nobis uel ex nobis: sed lumen gratie sue infundit nobis quo factus inhabitat corda nostra & eis appetit ut lux in terra: & ideo dicitur oriri in nobis. Et de hoc dicitur Esa. lvi. Si abstuleris de medio tui cathenam: & desieris exte-

dere digitum: & loquar quod non potest: cum effuderis essentiam tuam: & aiam afflictam impleueris: orietur in tenebris lux tua &c.

Natiuitas de patre facit festum eternum

Natiuitas de matre facit festum hodiernum

Natiuitas in mente facit festum quotidianum.

Propter diuersas rationes tres he natiuitates repntantur in tribus missis hodiernis. Ita tamen quod prima missa que dicitur in aurore: semper repntet illam que oritur in aia. Et quia hec est ex dei benignitate cum nostra cooperatione: ideo in illa missa ponitur epistola de apparitione diuine benignitatis. Apponitur inquit benignitas &c. ubi multum oritur ista natiuitas dignatiua. In euangelio ponitur uirtuositas pastorum: qui persecuti sunt lumen gratie per angelum reuelantem. Unde uenerunt festinantes & in uenerunt uerbum. In introitu ponitur fulgor illustrantis gratie & iubilatio huius natiuitatis ex parte. Lux inquit fulgebit hodie super nos quia natus est &c. Pulchrum est in his cogitare si scias deducere. Due autem christi natiuitates temporalis & eterna diuersis respectibus in utraque: quia alia repntat missa. Nam si consideret temporalis quantum ad assumpti amictus obscuritatem & penalitatem: sic declarat in media nocte ut dictum est: & ideo ponitur euangelium in quo refertur natus de uirgine. Si uero consideretur quantum ad uisibilis uerbi nobis oritur humanitatem: sic signatur in clara luce maioris misse: pro quod ibi cantatur: puer natus &c. Si uero consideret eterna quantum ad occultationis archanum repntat in media nocte: unum & ibi cantatur in introitu: dominus dixit ad me. Si uero consideret quantum ad perfectionis completum: secundum quod gignit ihesus ut radius a sole: splendore: a luce uerbum a dicente: ut pater a patre: quia secundum hoc generatur in splendore scilicet: ex utero ante luciferum: Sic repntat in missa solenniori: que cantatur in. iiii. unum & ibi in epistola oritur preminencia huius uerbi respectu omnis creature locutionis. Et oritur eius excellentia domini respectu angelice subiectionis. Et oritur stabilitas regni respectu eterne inuariationis. In euangelio enim aquila grandis magnas alas. Io. quodam est rusticus piscator indoctus uolat ad libanum trinitatis & fert nobis medullam cedi filii patris que media persona est in trinitate: Ezechiel. xvii. d. In principio erat uerbum &c. ubi sic dicit. Criso. Aliis euangelistis ab incarnatione incipientibus: hic solum ad eterna extendit uoluntatem. quia n. ipse nouit ipse: hereses confutare: que multum tripliciter circa dei filium erant: ideo describit ipsum ut uerbum. Eternaliter manatum. In principio.

Temporaliter productiuum. Ibi omnia per ipsum.

Humiliter discensiuum & carnis assumptiuum. Ibi. Et uerbum caro. Diuinitatem ergo eius exprimit quantum ad durationis eternitatem. in prima propositione. In principio erat. Quantum ad distinctionis personalitatem in. ii. propositione. Et uerbum erat apud deum. Quantum ad diuisionis unitatem in. iii. propositione. Et deus erat uerbum. Quantum ad coequalitatem in circumscriptione & ueritate in. iiii. propositione. Hoc erat in principio apud deum. Aliter posset dici quod.

In prima oritur uerbi uicinitas in patre: & tunc. In principio erat uerbum: & tunc idem est si dicatur. In

patre indiuisibiliter erat uerbum
 In secunda orit' proprietate in personali distinctione
 Apud enim dicit distinctione: ut confundatur Sa
 bellius. Et uerbum erat apud deum.
 In tertia unitas in essentie indiuisioe. Et deus. e. uer.
 In quarta coeuitas in duratioe cum dicit. Hoc erat
 in principio apud deum: uel in quarta secundum
 originem colligit omnia que dixerat: in prima in
 qua erat uerbum quia in principio.
 In secunda apud quem: quia apud deum
 In tertia quid erat uerbum: quia deus.
 In ultima demonstrat uerbu' predictu' itegz & co
 plerum. d. Hoc erat i principio apud deum: hoc. s.
 uerbum quod erat deus: erat in principio. i. in eter
 nitate: uel in patre apud deum: apud distinctione p
 sonali: deum unitate essentiali. Quia uero heretici
 dicebant dei filium carnalit' de patre genitu': & ali
 qui minorem: & aliqui maiore: aliq' impotetior':
 aliqui ponebant in natura diuisione. Ideo hereses
 ex sufflans: & carnales ad sp'ualia eleuas' intelligen
 da potius dicit. In principio erat uerbu': quia sp'uali
 ter generatur: q' in principio erat filius: qa filius a
 mente grossa carnaliter intelligitur: ubi nota q' qa
 in illa generatione est.
 Idemtitas nature
 Spiritualitas geniture
 Coexntia mensure.
 Ideo uolens scriptura ista exprimere in filii genera
 tione: uocat eu' filiu' uerbu': splendorem & radiu': p
 pter quod ex gestis cociliu' ephelini sic scribit'. Ali
 cubi siquidem filiu' appellat patris: alicubi aut' uer
 bum uocat: alicubi autem splendorem scriptura di
 uina singulor' noium de illo. d. ut intelligas ea q'
 de xpo dicunt esse circa. i. blasphemia: quia eni tu
 us filius eiusdem tibi nature sit: uolens secundo on
 dere uná naturá p'ris & filii: dicit filium p'ris. Deinde
 quia natiuitas & filius apud nos ostentationem
 prebet passionis: ideo q' huc filium appellat & uer
 bum: i. passibilitatem eius isto noie demonstrans.
 Sed quonia' p' quisq' factus ut homo indubitate
 senior q' filius demonstrat: ne hoc ipsu' de diuina
 natura putares: splendorem uocat unigenitu' p'ris
 Splendor quide' nascitur ex sole: nō autem intelli
 gitur sole posterior existere: ergo semp' p'ris filiu' splē
 dor tibi denūciat: i. passibilitatē natiuitatis ostendat
 uerbum. Consubstantialitatē uero filii nomē insi
 nuet homo uerbi hec ibi. Vbi uero euangelista on
 dit uerbu' uniuersaliter productiuu': ostendit illud
 potentissimu' ad creandū: qa per ipsu' oia facta sunt
 unde Aug. super Gen. ad lram. Cum oia p' ipsu' fa
 cta sunt onditur & lux per ipsu' facta: cum dixit de
 us. Fiat lux: & similiter de aliis: quod ita est: eternū
 est: quod ait deus. Fiat lux: qa uerbu' dei deus apud
 deum p'ri coeternus est: q' uis creatura tēporalis fa
 cta sit. Cū enī uerba sint tēporis cum dicimus qn
 & aliqn: eternū tñ est in uerbo dei qn aliqd fieri de
 beat: & tūc fit qn fieri debuisset. Et in illo uerbo ē i
 quo non est qn & aliqn: que in totū illud uerbum

eternū est indeficiens ad disponendum. Sine ipso
 factum ē nihil. Origenes in omelia. Ne estimares
 ea q' per uerba facta sunt p' se exntia: non contenta
 a uerbo ait. Et sine ipso factū est nihil. Nihil factū
 est extra ipsu': quia ipse ambit omnia conseruas ea:
 cognosces ad gubernadū. Quod factum est i ipso
 uita erat: cogni. ionē prebens ad oia illustranda: qa
 uita erat lux hoium & lux in tenebris: lucet quia i
 creatura rōnali: q' ex se tenebra est resplendet. Sed
 tenebre eam nō cōprehenderūt. i. peccatores: quia
 lucē habitat inaccessibilem: supple eis: & etiā in oi
 bus nisi condescendit unde uide q' triplex ē cogni
 tio siue comprehensio. s.

Per inclusionem: & sic deus ē incōprehensibilis
 Aptam uisionē & sic cōprehēdit a sanctis in p'ria.
 Per amatiuā adhesionē: & sic comprehendit a iu
 stis in uia. Tertium autē quō. s. uerbu' est humi
 liter condescensiuū: & hois assuptiuū: tibi expositū
 ē supra: & exponet' infra. Ad p'ns autē scias q' ipm
 describit.

Quantum ad unionis uinculum: cum dicit uerbu'
 caro factum est.

Quantum ad cōuersatōis exēplū. Et hitauit. i. nob
 Quantum ad redemptionis beneficiū siue fructū
 Et uidimus gloria eius quasi unigeniti a patre.

Circa quintū principale. s. naturā uisibile huius
 bñdicte natiuitatis: que p'pe notat: cū uerbu' dicit'
 factū. Debes scire q' ualde ruminadū ē quō hoc bñ
 dictū uerbu' est sem. Primo uisibile p' carnis assump
 tionē: sicut enī sol i sua rota ē i proportionabil' ad
 uidēdū: sed nube tegit': ut eius aspectus sit oculo ui
 sibilis. Sic dei filius i natura p'pa est lux iaccessibil':
 sed humanitate uestit': ut sit nobis uisibilis. Solem
 inquit: Ezechiēl. xxxii. c. nube tegā &c. Et Esa. xix.
 Ecce ascendet dominus super nubem leuem. & in
 grediet' egyptum. Et quod hi nubē uocat. Job fac
 cū appellat. d. Saccū consui sup' gentē meā. Secūdo
 factū ē nobis sif' p' conuersationē: Ad phil. ii. In
 similitudinē hoium factus & hitu iuentus ut hō. Et
 ad hebre. ii. Debuit p' oia sribus assimilari: supple
 naturaliter preter ignorantia & peccatū q' sunt i no
 bis uiciosa: nō naturalia. Tertio factū ē passibile per
 spontaneam subiectionē: factus obediens usq' ad
 mortē: Ad phil. ii. Sed qa signanter dī factū ca
 ro. Scias q' factū ē caro p'ter carnē: immo cōtra car
 nē: quia concupiscētiā uitauit: & ipsa i nobis expu
 gnauit: factū solū in similitudinē carnis peccati: qa
 uere naturā habuit carnis penalis: & iō culpabili si
 milis: nō culpabilis. Vnde lex spūs uite in xpo iesu
 nos liberauit a lege pcti & mortis: qa Ad Ro. viii.
 Deus filiu' suū mittens in similitudinē carnis peccati
 & de pctō dānauit pctm i carne. Caro enī xpi ino
 centissima nō peccatrix sed peccatrici sif' is: p'pter su
 stinētiā mortis pctm i carne dānauit: dū pctm car
 nis phibuit: & p' illo penā soluit: & legē pcti carnis
 & fomité debilitauit. Occidit qdē ut est culpa: sed
 ut ē cōcupiscētia nō extirpauit: sed subiugauit ne no
 lētibz dñari posset. Nihil enī dānatiōis ē in his q'

in xpo sūt: q non secundū carnē ābulant: qā uerbū factū cōfregit iugam carnis & tulit a nobis opprobrium fornicationis: sed non sequimur incitantē. Factū est secundū caro iuxta carnē ppter unitatē assumptiōnis: factus est ei ex semine dauid secundū carnem q pdestinatus ē filius dei i uirtute Ro. i. i huius figura dicitur. Ro. xviii. Fratres mei uos: os meū & caro mea nos. Factū est etiam. iiii. infra carnē ppter profunditatē humilitatis usq; ad mortē crucis: propter quod meruit donū exauditionis: Hebre. v. In diebus carnis sue preces supplicationesq; ad eū q posset illū a mortuis saluū facere cū clamore ualido offerens exauditus ē p sua reuerentia. Ad nos igitur dicit illud. p̄me pe. iiii. Xpo igit passio in carne & uoluntate cogitatioe armam: quia q passus ē i carne de seuit a peccatis: ut nō iā hoīum desideris: sed uoluntati dei quod reliquū ē in carne uiuat t̄pis. Quare? qā caro & sanguis regnū dei non possidebūt. p̄me ad Cor. xv. Quid enī nequius q̄ quod cogitauit caro & sanguis? Eccl. xvii. Beatus ergo q non sequit̄ reuelationē carnis & sanguinis ad exemplū petri: sed inspirationē patris celestis. Factū est etiā q̄ uerbu caro supra carnē ppter imunitatē corporalis incinerationis & sublimitatē exaltationis. Caro enī eius non uidit corruptionem: Act. iii. Sed caro uerbi requirit in spe celestis resurrectionis: quā & ascendēdo ad dexterā p̄ris locauit. Si ergo carnalis aīa carnē uis diligere: nullā nisi carnem xpi ames. Hec enī sola est q̄ corruptionē non uidit neq; sensit: nec habuit: nec i conceptu: nec in cōiunctu: nec i occubitu: sed p ipsa corruptioe exinguēda ipse factus sacrificiū cōtinue tuas amaritudines degustauit. In hanc te transformes: hāc icogites: de hac tuā replas fantasiam ut nihil corporale uel sensuale libeat cogitare nisi hanc b̄ndictā carnē iesu quā eternum dei uerbū assūpsit: ut sic cū ista & in ista habere merearis tue cōuersationis exemplū: tue eruditionis magr̄m: tue recōciliationis sacrificiū: tue refectiois uaticū: tue cōtemplatiois speculū & imensa angelorū tue beatificationis premiū. O caro uiuificationis: o b̄titudinis mee materia: o mee punitiois solutiuā: o satiatiuā mei desiderii: transforma me i te ut in te uiuā: in te requiescā: te cogitē: te comedā: ut tu sis mihi liber studii: tu lectus somni: tu archa thesauri: tu trāquillatio aī: tu plena crucifixio mee carni peccati: tu plena transformatio cordis mei in te eternū uerbū: quod in te & p te hitauit in nobis plenum gratie & ueritatis. Quantum ad sextū. S. quantū ad pientem uirginem sunt huius natiuitatis solennia gaudiosa. Que enī lingua dicere: uel quis intellectus cogitare sufficiat: quale fuit gaudium: quale tripudiū illius gl̄iosissime puelle honestissime & decore uirgis matris: qui cū sic staret in diuersorio in noctis medio. Noctis dico paupertatis & uilitatis destituta temporali subsidio: in fri-

gore & nuditate paupercula contenta tūcūla. Sicut Cuius dicit. Qualem decebat uxorem carpentarii peregre constitutam: seruentium priuatam obsequio: in medio frigoris quiescentem in diuersorio iuxta presepium bonis & asini. His iquit regis scematibus regina celi magnificata in terris: corpore plena deo erat: in qua plenitudo diuinitatis corporaliter habitabat. Sed mente erat plena deo: plena angelorum consortio: recumbens in celi palatio: in medio in trinitatis medio omnium electorum refecta gustu materno. Sic nostra uirgo stans subito sine dolore sine apertura: deum paruulum genuit: p illam uiam quam natura instituit: q̄ est in alio porta apertionis in generatione plis. In hac aut fuit sigillum & porta clausa perpetue uirginitatis: & tamen per illam eandem flos de uirga: sicut radius de luce inuolata incarnatus deus tanq̄ sponsus de thalamo suo exultauit ut gigas ad currendam uiam passibilitatis assumpte. Qui mortuus & sepultus & grandi lapide inclusus: & sigillatus immortalis exiit in carne tumulo clauso exultans. primogenitus ex mortuis ad sedendum & persistendum in eternum in gloria dei patris. O flos de radice: quantum odorem dimisisti in illo thalamo uirginali uteri: in quo nouem mensibus quiescens & cubas matris sanctissime lilia comedisti: in tuū conuertes corpus eius sanctissimos sanguines spiritu sancto plenos usq; ad augmentum corporis quantum necesse fuit usq; ad complementum hore natiuitatis. De his liliis eterne flos iesu fabricasti tui corporis fundamentum. De his constituisti & refecisti tue radicabilitatis humidum. De his nouem mensibus sumpsisti purissimum: mundissimum: dilectissimum: gratiosissimum: delectabilissimum nutrimentum. In hac mensa me tuum fratrem respicias: & introducas me in thalamum matris mee genitricis tue: ut possim totus conuerti in sue uiscera pietatis: & fac me dulcis emanuel comedere dulce butyrum & pingue sacratissime uirginis: impinguate spiritu sancto: duro & insipido carnalis formis caseo reprobato: quem spiritus sanctus excludit. Fac me tecum suauissime gustare dulcissimum mel reliquationis cordis sui in feruore amoris & transformationis uite: reiecto aculeo omnis ire & malitie: & pugnantis superbie: ut sic tecum discam reprobare malum: & eligere bonum. O q̄ iocundum festum tue matri fecisti: quando te uidit deum paruulum filium uteri sui: quem suum creatorem: beatificatorem: redemptorem adorauit humiliter: suscepit reuerenter: strinxit suauiter: osculata est dulciter. O utinam oscularetur me osculo oris sui: qui sic dulcissime uacat obsequiis genitricis sue: mundissime sponse sue: gratiosissime filie: reuerendissime sororis sue: amantissime sedule baiule genitricis obstetricis: & gerula.

Vere mater mea dulcissima: meliora sunt ubera tua uino. s. carnalis amoris fragrantia unguetis optimis eterne suauitatis. Hoc ungueto paruulus noster unctus est amore suauitatis amplexus: hoc cibo mundissimo uberum tuorum quorum paruulo lacte passus est: paruus quidem: quia de humili pectore: sed abundantissimo: quia de reliquato amore nec posset ales esurire. pro pinas labiis etni uerbi suggestis a pectore amoris sui. O paruule iesu plus suggestis de sanctissime uirginis corde in quo te genuit nec unquam quam de eius pectorali corpore de cuius carne spiritu sancto conceptus hodie exire per partum eius uoluisti temporaliter natus de cuius carne fecit tibi paruulam tunicam statutis diebus tanquam alteri samueli: quam noue mensibus breuitate cotexuit: quate deum paruulum induit accepta ac a spiritu facto: cum qua tibi faccum humanitatis consuit super splendidam cutem tue diuinitatis. De mente sue fecit tibi aulam amplam & regalē & perpetuam: in qua continue nasceris propter actus interruptionem: & semper natus es propter actus perfectionem. In hac stas immobilis amictus mentis sue lumine: sicut uestimēto. Ipsa est tibi aula: ipsa palatium: ipsa consistorium: ipsa adiutorium: ipsa refectorium: abundantiū ferculorum: ipsa lectus floridus suauum saporum: ipsa cella aromatica fragrantium odorum: ipsa armarium triumphantium armorum: ipsa bibliotheca spiritualium studiorum. Ipsa altum solium tue maiestatis: ipsa reclinatorium totius trinitatis: ipsa consolatorium ardētis charitatis. Ad hanc uenisti cum patre & spiritu sancto quando iuenisti cenaculum grade stratum: & templum consecratum apud eam mansionem fecisti: & in ea consecrasti festum eternum: nullis unquam temporibus finiedum. Hanc tantam & tantam reginam glorie memem gratie portatam & gestatam regem celorum & dominum tantis cinxisti funiculis paupertatis ut non habuerit unde te inuoluerit: non habuerit ubi te reclinauerit nisi in angusto presepio: quod a deuotione bestiarum accepit mutuo reprobata tenacitate hominum pro quibus sol natus est mundo. Ab his mutuo accepit fenestram de quo tibi strauit durum lectum: quia non habuit molles culcitra: nec pelles callidas: nec cortinas pietas: sed rex celi & terre feno iacere protulit &c. Vides quales saltus facit in mentem uirginis iste spiritus saliens in motibus trasiliens colles. Enumera altam & uarias considerationes mentis uirginis: que nunc respicit eum deum in mentem: nunc ligatum paruulum: nunc gaudium angelorum: nunc uagientem infantulum: nunc in medio patris & spiritus sancti nunc in medio bouis & asini: nunc aperientem oculos multo lucidiores sole super orem creatum: nunc claudentem illos ad modicum sonum: nunc replentem celum & terram: nunc artatum intra presepium: nunc panem eternum cibum angelorum: nunc gratiosum puerum lactante pectus suum: uerbum quod didicit totam paternam scientiam: infantem tacentem ad pastorum pietatem: eternam letitiam celi potestatus: temporalē lachrymam nostri icolatus: ignem replentem celum calore: paruulum frigescentem in medio hye-

me: deum eterni patris filium omnium beatorum factiuium. O beatum paruulum hominem: pauperis matris natum: hominum uiatorum informatum exemplum. O uirgo beatissima misericordissima mater mea quis existimare: inueniri: reuereri: & cogitare sufficiat istam tui cordis perfectionem: stabilem fixationem: circumspectam relationem: deuotam considerationem: debitam ponderationem: sanctissimam uenerationem: plenissimam transformationem: quia cor tuum spiritu sancto plenum & ab ipso agitatum & motum miris & ineffabilibus modis ferebatur ad istam. Solus iste dilectus tuus emanuel natus tuus uerbum quod dicit omnia non solum creatum: sed paterna precordia: solus inquam ille. Materni humillima: sapientissima & constantissima uirgo mater sapientie dei a pastoribus argumenta fidei accepisti. Maria inquit euangelica conseruabat omnia uerba hec conserens in corde suo. Quid hec? quid demonstrat istud hec? Numquid sola uerba pastorum? Vtique oculo litterali: sed omnia uerba superius dicta & innumerabilia demonstrat deuoto oculo filiali. Sed quod cum mater amabilis & uenerabilis concepisti sine pudore: portasti sine onere: peperisti sine dolore: immo cum immenso iubilo & dulcore: quid nunc erit Dabitur hoc sanctum canibus: & hec rutilissime margarite porcis spergentur? Nequaquam. Sed abscondatur thesaurus noster in agro: & pecunia nostra reponatur in sacco. Nam & eternum uerbum se abscondit in infantulo: & deus maiestatis in paruulo & impletor celi in presepio: & rex angelorum in bestiali consortio: & thesaurus celi in paupere panniculo. Fac & tu similiter mater esto tacens: & quasi non uidens: cum plene scias omnia: que ex spiritu sancti docta discipula facta: & angelorum magistra. Oportet ergo conceptus sine semine tua dispensatione grauidatio sine onere tua repletio: partus sine dolore: paruuli uagitationibus & merore abscondatur legali purificatione tua incorruptio infantis innocentia solita circuncisione. O mater nostra aduocata sollicita: procuratrix fida: tu es mediatrix inter nos & paruulum: sed ipse est mediator dei & hominum: uterque ergo lapis angularis: sed ille principalis & tu collateralis: ambos reprobauerunt edificantes superflua qui se qui reuerentur nostre paupertatis exempla. Et tamen ambo facti estis ab artifice celi. Ille in caput anguli unionis naturarum: tu in caput generationis earum. Aliter etiam ambo: quia in uobis singulariter apparet iunctura nostri & dei. Ipse enim tuus iesus & sancta mater figuratur per sicheum filium emor qui adauit dinam & seipsum circumcidit in pactum societatis ut eam acciperet. Sicheus inquit pater eternus in mysterio filii mei anima adhesit filie uestre: loquitur deus pater orbi mundano in quo seruit natura misera multiplici malo: quia filius dei naturam humanam adauit ut uerbi & sponsa. Iugamus inquit: pro ad hoies uicissim cubia filias uias tradite nobis: & filias nostras

figura sicheum bñ
exposita,

accipite. & habitate nobiscum: terra in potestate uestra est: exercete negotiamini & possidete eam. Sed & ipse filius amore ebrius homines alloquitur Inueniam gratiā coram uobis: & quecūq; statueritis dabo: augete dotē & munera postulate: libens tribuā quod petieritis: tantum date mihi puellam hanc uxorem. Sed & nos non unius nature possumus respondere quod sequitur. In hoc ualebimus federari. Si uolueritis eē similes nri: & circumdat oīs masculini sexus: tunc dabimus & accipiemus mutuo filias uſas & nŕas: & habitabimus uobiscū: erimusq; populus unus. Si at circūcidi nolueritis tollemus filiā nostram & recedemus a uobis. Placuit oblatio emor & sychē filio suo nec distulit adolescens quod petebat implere. Amabat. n. puellā ualde: & ipse erat indytus i omni domo pŕis sui. Quid sibi uolūt hec oīa: Magna certe continēt nŕi & dei confederationis mysteria. Emor & sychē signant patrē & filiū. Iacob & eius ples genus humanum dina naturā insitūtā: que debet esse hoīs filia: qā talis debuit ab eo propagari: unde dina interpretatur cā uel iudiciū: quia puritate reqrit: quā i creatio ne dedit. Hanc dinā sychē adamauit. qā naturā mūdā assumere uoluit: & qā in se causā & iudiciū deriuauit: sed rectitudo dei & hoīs differebat. Deus enim imēsus & in omni perfectione & gloria dilatur: homo paruulus & miseria pressus: & ab omni uirtute & gloria circūcīsus: ppter quod & emor p sychē dinā petēs responsionē accepit. Nō ualebimus federare si eē nolueritis similes & c. q. d. Non possumus uniri imēsitati uestre nisi uos iungamini paruitati nŕe: & sub nŕa penalitate. Sichei qui interpretatur labor uel humectatio. i. dei filius fiat nŕe penalitati subiectus. Ita q; super humerum fiat principatus nŕi laboris: & circūcīdatur in uobis oīs masculini sexus. H. s. sunt masculini sexus in filio dei: potētia: sapiētia gloria. Iustitia celestis militia: & similia inditia maiestatis: hec masculina debuerunt circūcīdi si dina debuit utiliter accipi. Placuit oblatio pŕi & filio: & circūcīsa est dei maiestas in colatu nŕo. Circūcīsiōe oīum istorū potuisti supra satis aspicere. O amor oīa uincens quomodo in amorasti dei filiū de nŕa natura. Propter ethi opissam iurgati sunt cōtra moyſē: aaron: & maria: pncipes sacerdotū & synagoga: sed & post eos in multis prauitas heretica que dedignat credere deum uerū carni nŕe uniri: & penalia nŕa perpeti. Sed humerus iste. i. fortitudo iesu: qā fortis ē ut mors dilectio: nō dedignat oblatū pactum recipere: nec patri displicuit ad hoc filiū mittere. Placuit inquit oblatio eorū: haud dubiū assūptionis pennarū nostrarū emor & sychē filio eius: quia placuit patri filiū mittere: filioq; placuit carnē assumere: nō qua lēcūq; sed circūcīsa ab omni gloria & delectatiōe terrena. Nec distulit ait scriptura adolescēs quin statim quod petebat impleret. Adolescens dicit filius dei: qā gratio sus: iocūdus: hilaris: & amabilis morte adolescentis q nō distulit implere ipsa petita: qā in

instāti fuit i utero uirginis hō factus: de pectus: penalis: & paup. Amabat. n. puellā ualde: qā diligebat puritatē sue intente mūditiē. Et ipse cū eēt indytus i domo pŕis sui: ut amor magis gratuitus mōstraret. Nā ipse ē unicus & indytus filius in domo. i. in eēntia pŕis etni. Sed attende diuersitatē filiae in qbus fit federatio: & ostēdet tibi amoris maior dignatio. Que sūt filie tue q̄s das nobis deus etne mee inqt filie sūt speciosissime: & nō sunt eis similes in uniuersā terra: he sunt eterna gloria in honore imēso: & incōtristabilis letitiā i honore sumo. O q̄ dissimiles sūt nŕe uerecūdia. s. & angustia: ignorantia & culpa. He sūt quas deo nŕo offerimus nos habere: sed sapiens Emanuel scit malū reprobare & eligere bonū: cōdēnare mēdacē & approbare uerū. Mentimini inqt. Nō oēs hē sunt filie: sed due sanguifuge: & pessime meretrices dicēte scriptura: pro uer. xxx. Sanguifuge: due sunt filie dicētes asser asser. He sunt ignoraria status nŕi & eteni boni cū fastigio indyti: has meretrices respuo: has cōburere uenio igne crucifixi amoris: qā mihi mūdus crucifixus ē & ego mūdo. Sed nec alie sunt filie: qā nō sūt a creatiōe dōitatis dine: sed sunt ancille iustitie punitiue: filias alias meliores habetis q̄s mihi offerre deberetis: ptes. s. integral nature corpus & aiā quas miseri pstitiuitis p uestŕā culpā: he sunt duo dine cōplemēta: cuius amore lāguore has duas mihi dare i rectitudinē inocētie: & dotē quātacūq; uolueritis. Sed ob stuprū quod ipsi fecerāt generatio praua & adulŕa adulterates uerbū dei & symonice negotiātes de cultu eius: propter quod stuprū cōtinuatum tertio die qn̄ grauissimus ē dolor uulnerū. i. iuuētute cōpleta boni iesu qn̄ fuit hō pfectus: & quādo magnus ē dolor naturā perdere. Nā pma dies fuit ifatia: secūda adolescētia: tertia in uētus. Arreptis ipsi gladiis linguarū suarū depopulati sūt urbē totā hūanitatē assūpre: & occiderūt illū q̄ erat hūerus portatiōis suorū scelerū: & laborū satisfacionis penarū. In quo occiderūt pŕem & filiū: qā rei dei sūt occisione: q̄ uiderūt: & oderūt benedictū iesu: & piūssimū pŕem suū q̄ eis misit filiū suū. d. forsitan uerēbūt filium meum: Mat. xxi. Nos at carissimi sumus benedicto nŕo cognato: imo patri redēptori: fratri & precipuo amatori deuoti & grati: negotiemur i fra carnis sue bndicte: & reuerēdissime mŕis eius: eorū exēpla imitātes deuote dimisso mēdatio. dolo & flagitio ipsiis phariseis: quia nobis dilectis filiis ueritas eterna est orta de benedicta terra antiquitus regis David & nostri benedicti iesu patris spintu repromissa quando spintu prophético preteritum nunciāuit pro futuro.

Hec est glorioſissima maria omnium patriarcharum filia & nŕa mī reuerēdissima: ueritas inquit de terra orta ē: ubi & attende

Ipsiū parientis uirginis de q̄ loquimur cōgruitatē Nascentis prolis p qua loquimur dignitatē Natiuitatis in qua iocūdāmur ueritatē

Primū probat terre consideratio: terra inquit

Secundū pbat noīs expressio: ueritas ait
Tertiū probat originis sanctificatio: orta est.
Vide ergo benedictā terram uirginis marie: de qua
loqmur: & bene cōsidera: qā ē imobilis q̄tū ad sitū
quod probat fidei soliditas: ps. Fundasti terrā sup
stabilitatē suā &c.
Non sicut aer se circūuoluēs per pusillanimitatem
Nō sicut aqua deorsū fluēs p̄ ipsectōis cupiditatē
Nō sicut ignis ī altū scādēs p̄ elatiōis malignitatē.
Sed sicut terra seipsam stabilitēs: imo per spiritū san
ctum stans p̄ fidei firmitatē: per cōtēplatiōis imo
bilitatē: per administrationis sublimitatem. Que
supradicta si debite reuoluas & deuote consideres
uidebis aperte q̄ aliis deficientibus & se cōuoluen
tibus de uno in aliud in hac solā beatissima uirgi
ne: & sanctissima eius ple uerū cē probabis: quod
scribitur Ecclē. i. Terra in eternū stat. Fuit etiā fer
tilis quātū ad fructū quod probat uirginis fecū
ditas. Maledicta fuit sterilī ī lege. Sed certe sterilitas
dici pōt fecunditas de puro hoīe: qā parit fructum
uite: sed cōcipit cū pudore: portat cū anxietate: par
turit cū dolore. Nec mirū quia ista ē terra arida: & ē
mons gelboe ubi nō cadit ros nec pluuia gratie:
terra maledicta proxima germinans spinas & tri
bulos his a quibus collitur: qā qui in carne semiat
de carne metet corruptionē. Manifesta sūt eius ope
ra annūciatē apostolo. Ad gal. v. Que sunt forni
catō: imūditia &c. que ibi enumera: & q̄ talia agūt
regnū dei nō cōsequētur: qā prothoplausto dicitur
Maledicta terra in ope tuo. Et Eue que ē huic male
dictiōi subiecta. Multiplicabo erūnas tuas: & con
ceptus tuos: in dolore paries filios &c. At econ
tra hodie dñs dedit benignitatē sup terrā cordis &
corpis nre beatissime uirginis q̄ uniuersa rigabat
celestibus aqs sicut paradīsus dñi. Et iō ipsa nra ter
ra ī benedictōe nobis data quā quod in alta axa ge
mente & flente: & sup asinū corporis sui plene se
dentē per trāqllā possessionē accepit irriguū superi
us: & irriguū inferius. s. hūilitatis pfūditatē: & uirgi
nitatis secūditatē: nō qualecūq̄ sed dei. Et iō male
dictiō eue in benedictōe mutatur marie: & Eue
plantum marie cantus excludit: & illa in tristitia pe
perit filios culpe: & benedicta maria in letitia & iu
pitudine diuina parturiuit. Tūc iplerū ē illud uatic
niū Esā. iiii. In die illa inqt erit germē dñi ī magni
ficentia & gloria: & fructus terre sublimis ualde: &
exultatio his q̄ saluati fuerit de israel: & isra. xxxvi.
Germinās germinabit: & exultabit letabūda & lau
dans: Nec mirē qā glā libani data ē ei: decor carne
li & saron. O terra benedicta: o ager plenus: cui be
nedixit dominus: da nobis benedictū fructū uen
tristui: qā fructus tuus dulcis gutturi meo. Cui di
ximus. In umbra tua uiuemus in gentibus: fructus
enim tuus fructus spiritus ē: qā uera & natural ca
ro uētris tui de spū sancto cōcepta nobis ī fructus
spiritus ē cōuersa: fructus at̄ spiritus ait Apo. ad Ga
la. v. Caritas: pax: gaudiū: patiētia: benignitas: boni
tas: lōganimitas: mansuetudo: fides: modestia. cō
tinentia castitas. O carissimi si in his fructibus ui

uimus ī spū: & ideo spiritu abulemus: deus autem
spiritus ē: & ipse factus est caro: ut caro tua spiritus
fiat: totū hoc fuit in benedicta terra uirgine maria:
de qua dauid canit. Benedixisti dñe terrā tuam &c.

Fuit tertio delectabilis hec benedicta terra quā
tum ad usū: & hoc pbat honestatis amenitas: quia
fiores istus benedictę uirginis fructus honoris &
honestatis. Hec ē illa trā pmissa fidelibus: deut. vi.
quā locutus ē dñs deus pat̄ nrore dare uobis ter
rā lacte & melle manatē. Hec illa paradīsus uolupta
tis quā plātauit deus a p̄ncipio: qā dñs eā possedit
in initio uiarū suarū: in qua posuit hominē quem
formauerat ut oparet & custodiret illā: & opatus ē
ī ea si bene cōsiderabis

Gratie plenitudinē

Morū pulchritudinē

Oium bonore multitudinē.

Vnde de terra pmissi onis dī deutō. viii. q̄ ē terra ri
torū: aquarū: & fōtiū: terra fructifera: ubi sūt uinee
& oliueta: & diuersi generis amena plātaria. O hu
mana natura exaltata: īsigne beata: q̄ ī oibus prece
dētibus fuisti terra īcultā: sed ī bñdicta uirgine fa
cta es quasi ortus uoluptatis. De secūdo. s. de di
gnitate plis satis dictū ē supra. Sed qā hic ista bñdi
cta ples uocat ueritas: scias q̄ ipsa fuit

Veritas irrefragabilis in promissione. Io. xiiii. Ego
sum uia ueritas & uita &c.

Veritas irrefragabilis ī p̄dicatiōe. Mat. xxii. Scimus
quia uerax &c.

Nec mirū qā ipe p̄nus sermo ueritas ē

Veritas īsupabilis in passiōe Esdre. iiii. Veritas ma
net & iualefcit in eternū: & uiuit: & obtinet ī secu
la seculorū De ortu scias q̄ fuit triplex uidelicet.
Serenitatis cōtra obscuritatē ignoratiē: ps. lxxxvii.
lux. or. ē iustus

Pietatis cōtra prauitatē malitię. Mat. v. Solē suum
onni facit sup bonos & malos

Suauitatis cōtra infirmitatē cōcupiscētie: Hest. viii.
Iudeis noua lex onni uisa ē & Malachie ult. Orietur
uobis timētibus nomē meū sol iustitię. Sic ergo
pōt uidere si reducis ad memoriā supradictā: q̄ be
nedicta trā uirgo maria fuit nobis ī signū federis
obseruadi: qā a nobis auferet pudor & dolor: & q̄
nobis daret dulcor & honor p̄ bñdictū iesū ī ipsa
affinitate cōtracta: & iō sibi debuit oīno ī cōceptu
auferrī cōcupiscētia: ut uirgo gloriaret de secūdita
te: & nō cōfūderet de amissa uirginitate: sed simul
dei & hoīs mī eēt & uirgo: & debuit parere sine tri
stitia: imo cū iubilo & letitia. Qui. n. alius p̄ angelū
de sua natitate annūciat gaudiū magnū: nō debuit
mī sue facere molestie stimulū: unde nota q̄ ipos
sibile fuit beatā uirginē dolere ex pte boni iesū: do
lor. n. pietis causat ex ap̄ptiōe meatū p̄ quos pro
les egredit: dictū ē at̄ supra q̄ clauso sigillo uirginī
tatis nulla facta ap̄ptiōe p̄ ianuā uie cōis exit. Do
lor ēt partus ex maledictione est sequens concupi
scentie maculā a qbus uirgo īmunis fuit & idcirco
ī nullo fatigata: sed multū de eius aspectu hilaris &
iocunda: ipsū puerū genuit: & mater & obstetrix su

ut dicit Criso. & pbat. Et Hiero. contra heliodorum. Nulla heliodorū obstetrix: ibi nulla muliercularū sedulitas intercessit. Ipsa mater & obstetrix fuit: panis enim iuoluit infatē: & in presepio reclinauit: que sententia apochryphorū deliramēta cōiunct: hec Hiero. Vide ergo q̄ liber ille de ortu saluatoris a Hiero. propter illa que cōtinet uocatur apochrypharū deliramenta & falsa. Sentit hec etiā Criso. qui in multis reprobat illum librū. hec & Grego. & quicūq; illuminatus xp̄o deuotus. Vide etiam q̄ nec deuit maternā teneritudinē & diligentiam circa puerū iesum & dei filiū taliū muliercularum manibus tradere: que cū multo dulcore illa spiritus sancti secreta cōmertia ipsa sola tractabat occulte. Hoc etiā requirebat necessitas paupertatis: q̄ nec hospitii: nec pannichlos erat necessarios pcurare sinebat: unde nec precium tales mulierculas cōducēdi. Ad hoc etiam debes notare q̄ mysteria dignitatis tā matris q̄ prolis partim manifestantur: partim occultantur: sicut patet diligenter intuenti & perscrutanti que facta sunt circa ipsū: unde & uirginitas nō debuit tantū manifestari q̄ muliercule ad tactum uel uisū accederēt porte sigillate: ut & in hoc esset meritū fidei de nō uisis. Nec debuit sic occultari: quin hoc posset cōcludi probabilibus signis: unde & mater astat iocūda & gratiosa: nō in pallore & fatigatione muliens corrupte: & per parturitionem cōnscisse: sed in decore & uigore faciei uirginē: ppter quod agilis letabūda & iubilans pueze Leuat deuotissime

Lauat iocūdistime

Satiat dulcorissime

Reclinat reuerendissime.

Et ipsa se sentiēti idubitatē spūs sancti tēplū cōsecratū & carnē filii carnē dei & oīa que circa illā carnem fuerūt tanq̄ preciosissimas reliquias future de uotioni fidelīū referuauit. Miraris hoc? Audi quod plus mireris. Nihil omittit sedula m̄i & dei uerbū & nostre fidei. Conseruabat inquit maria uerba pastorū cōferens ī corde suo. Et nūqd cōseruabat opera carismatū spūs sancti facta in corpore suo: & infantilia necessitatis paruuli dei signa applicata dei uerbo ī assūpta carne ent negligens cōseruare? Nō eā latuit ipsius sancte prolis & sui glorificatio: & futura fidelīū filiorū generatio & deuotio: quos oēs tamē portabat & generabat: lactabat & nutrebat cū paruulo iesu taliū filiorū primogenito in affectu pio gestu materno: quorū cōsolatiōi & reuerētie filii: & experientie cōdescensionis dei talia cōseruabat: & n̄i nō haberēt talia xp̄i cunabula: carnē xp̄i circūcisam: sanctissimū umbilicū p quē adhesit sue factissime m̄i nisi taliū fuisset sapiētissima uirgo sedula cōseruare: unde nō debet tibi eē incredulum: qm̄ cū multa deuotione: imo nobis aridis inexpressibilis amoris trāsfōmatione ipsa conseruauerit: uiderit: tetigerit oīa illa q̄ illi diuino corpori quomodolibet applicata fore cernebat. Et fenum & fasciam & paupertatis panniculos: & omnia illa

que enumerare ē lōgū. Cū quanta reuerētia ipsa tractauerit xp̄i infantilia: uel illa que urgēte necessitate nature de illo sacro corpore uerbi exibat: non est nobis expressibile: quia non dubito q̄ ad hec intuentia beatissima trinitas ipsa creatrix & superinfinita suo mō admiratiue cōiubat: & ipsa tota celestis hierarchia subiectina reuerētia deuote mirat: & sacratissime uirginis mysterio colletatur: unde & ista fuit uera mat̄ que satagebat circa paruuli iesu ministeriū. Attende at̄ q̄ licet sancti admirantes & colaudantes xp̄i paupertatē dicant eū caruisse cunabulis in suo ortu: sicut & uerū ē: potuit tñ postea ioseph cū eēt faber cunabula fabricare: maxime post q̄ exiuerunt de stabulo. & pueze obtulerūt ī tēplo.

O bone ioseph parce nobis: q̄ nūc nos occupat magnalia plis & m̄is: sed expecta paruulū & quod cum merito tuo paruulus dederit de tuis magnalibus exp̄memus. Interim autē iubila & letare ī tua coninge uirgine dei m̄e: & in uerbo dei filio tibi dato sub diuiniissimi & uirginalis matrimonii mirabili sacramento. Exulta inquit & lauda deū imēsa benignitatē: & attēde cū n̄su iterioris letitie beatissimā uirginē paruulo ministratē. Amplectere tu sancte senex uirgo: sp̄s uirginis: & p̄ dei uerbū Sic. n. te appellat sacra dei uirgo nō fallax loquēs ad illū cui m̄tiri: nec ē securū. Pater tuus ait m̄i ad pueze iesū: & ego dolētes querebamus te. Amplectere inq̄ & osculare dīnā plē & uirginalē carnē tibi datā non ad generādū ut uirginē: sed ad obsequendū & fruendū: ad ineffabiliter honorādū: & associamē ī dignū tripudio m̄is tue: esto sollicitus ministrare m̄i & pli: & nitaris eos pascere: nec totū de tue opatiōis cōmertio quātū de itimis uisceribus cordis tui: & ista modica sufficiant nūc dista de reuerendissima m̄e. Quid. n. poterimus dicere circa septimū. s. circa āgelorū mysteriū: Et nūqd non credis circa paruuli p̄sepiū affuisse āgelorū frequentia? Munquid credis eos honorare stabulū in quo uidebāt iacere deū amore paruulū? Nō horrebāt p̄sepiū q̄ ī eo comedebāt panē suū: imo tāto deuotius tātorū maiestatē ibi adorabant: & bonitatē degustabant: quāto deuotius experiebantur pietatem nō solū ad ipsos sed et ad homines miseros. Et q̄n̄to magis uidebāt dei dignationē propter redemptiōnem hominum suorum conciuum: bestiarū nō horrebāt confortium ipsi suppleuerūt n̄m defectū: ipsi proprie satagebant circa paruuli ministeriū. An putas illud presepium benedictū tunc fore ignotum beatis spiritibus: quod non occultabatur imundis animalibus: uiderunt diem istū & letati sūt. Ipsi pprie scuerūt uenerari honorare & adorare Maiestatē & paruitatem
Sapientia & mutitatē
Opulentiam & paupertatē
Gloriam & uilitatem
Iustitiam & ligaturam
Beatū n̄sū & paruuli fletū
Ipsi ponderant celum & stabulū

Thronū & presepiū
Stolam & fasciā
Medium personarū
Et socium bestiarum
Carnē & uerbum.

O q̄s est ex uobis: qui rapiatur i spiritu & i medio angelorum sublimatus ad celos: portet fasciā: portet panniculos: fenū: presepiū: stabulū: portet bouē & asinum: & predicet sūmis seraphi miram dignationem dei. Et uersa uice cantet eis: gloriam in infimis deo: & in celo sedes hominibus bone uoluntatis: unitus est deus nostre nature: qui est beatitudo charitatis nostre. Puto q̄ cum maiori deuotione talis reciperetur ab angelis in sūmo celo: q̄ recipiatur a nobis angelus cantans in mundo de puero nato. Pro tendatur hic affectus non sermo: & deuota mens contēplatione sit longa: & in talibus loq̄tur silentiū quia talis deficit uerbum. Attende autē angelorum mirabilem charitatē & sollicitudinem circa reuelationē incarnati uerbi. Angelus mariam: angelus ioseph: angelus pastores adducit: unde Ambro. in omelia. O q̄ est iste magnus princeps i angelorum collegio: per quem mundo nuntiatur princeps regum terre. Multum in se gaudet qui tantum gaudium nobis nūciat extra se. Multū splendet spiritali lumine: qui noctem tenebrōsā illuminat corpotali splendore. Angelus inquit stetit iuxta illos: nōdū circa pastores sūmos. Tales enim figurabant simplices illi: & caritas dei circūfult illos. O quantus splendor hodie in celo oritur: quādo & de illius abundantia in terris per angelum claritas seminatur. Non legisti unq̄ in tali splendore angelos apparere: quia nunquā legisti eos nunciare splendore paterne glorie ortū eē. Vides fidelē nunciū? Attendis ministrū sollicitū: illustrat: confortat: gaudio letificat: natum saluatore ānunciat: quē exprimit

Vnctionē sanctitatis: quia xpm
Plenitudinem potestatis: quia dominus
Originem dignitatis: quia in ciuitate dauid
Signū nostre humanitatis hoc uobis signū
Inuenietis infantē quo ad eratē puerilē pannis inuolutū: quo ad amictū tenuē: & positū in presepio
quo ad rigore cōpassibile: ubi post fastigia maiestatis dat signa exēplariū: ut in primis doceat reuereri christū dñm regē natū deū uerbū. Et hoc intellexerunt. d. uideamus hoc uerbū quod factū ē ut salte ille qui scripsit spiritu intellexit: licet debeamus credere illos eē illustratos plena fide. In secundis docet imitari

Per humilitatē paruulū
Per paupertatē inuolutū
Per austeritatē in duro presepio reclinatū
In quibus tribus per xpi exēplariū fugantur uitia: & renouatur uita perfecta. Et ne parua uideret angeli unius auctoritas: statim huic tanq̄ principi multitudo celestiu agminū iungitur cantantiū & uicentium. Gloria &c. Et bene chorus angelorum

ueniens militie celestis uocabulū accipit: qui & dū ei illi potēti in prelio: qui ad bellandas aeras potestates apparuit humiliter obsecūdat. Et ipse potestates easdem contrarias ne mortales tantū tentare ualeant quātum uolūt: fortiter armis celestibus perturbat. Quia uero deus & homo nascitur: iure hominibus pax: & gloria deo cantatur: ut sapiens angelus propriis laudibus utraq; cōmēdat naturā. Quia uero uno angelo nunciāte deū in carne uerbu: reliqui assumūt canticū: ultra hoc q̄ in p̄mo angelo litteraliter principatū ostēdit a nobis exēplariū inuidiā repellit: ut cū quid boni in fratre uideamus: non ad inuidiā & morsū uipeream linguā laxemus: sed ad dei laudem & iubilū. Olim q̄dem angeli scribunt ad puniendū missi: puta ad israhelitas ad dauid ad sodomitas: ad uallē flētū. Ecōtra nūc cantādo iubilant propter datū nobis salutis remedium: quia quos infirmos prius abiectosq; desperauerant necessitates iustitie nascente in carne dominō iā socios ueneratū pietate misericordie nobis ipse gratulantes. Vnde cū angeli nostram medicinā implere nō possēt per ministeriū sue custodie gaudent & cantat se accepisse adiutorē potentē: & medicū sufficientē in cura ifirmitatis nostre. Et quā culpā nouerāt quā a nobis expellebat dei i carne persona nata: ideo pacē hoibus nunciāt: qui bona uoluntate medici remedia suscipere nō recusant. Et uide charitatē: quā cū ad puniendū uenerint: nūq̄ leguntur uenisse iocundi: sed cū pacē nunciāt: iubilant luminosi. Nec mireris si angeli descendūt i terrā libenter q̄diu i ea peregrinat uerbi persona in assumpta natura: quā tunc terra fit celū quādo continet deum. Ipsi enim spiritus āgelici: radiū sue luminositatis ad nostre infirmitatis aspectū dirigūt & assurgūt in cōtēplationis triplicē gustū. Aspiciunt enim nostrā humanitatē in centro diuinitatis stabilitā sine sui accidētalitate in uerbo ypostatico. Nō enim accidētalitatis ē illa unio: sed substantialis: ut dicitū est supra. Aspiciunt secūdo diuinitatē in centro nostre humanitatis exinanitā sine sui passibilitate i uirginali utero. Aspiciunt tertio nostrā infirmitatē in centro sue sublimitatis cōiunctā: & carnem supra suā naturā sublimatā sine tēporalitate in eterno palatio. Et ideo

Propter p̄mū duabus aliis intellectu & uolūtas eleuantur in gratiarū actionē
Propter secūdū duabus aliis inclināt i admiratiōem
Propter tertiu duabus aliis dilatat i mutuā dilectionē
Et ideo secūdū Esaiē uaticiniū & Ioan. testimoniū iubilāt & cātāt ter. Sanctus: Sanctus: Sanctus dominus deus: & accipiūt iocūda mixtura
Cū creatu culpe iustitiā cōcordatā
Cum statu miserie innocentiam copulatam
Cum occasu uie celeritatē patris cōtemperatam.
Non est ergo mirum si laudant deum omnes uirtutes eius: si laudant astra matutina: si iubilant omnes filii dei: quia oculo ad oculum non solum angeli: sed omnis caro uidet salutem dei.

Ex quo ergo paruulus noster iesus facit nobis de terra celum: & sic in carne manifestat nobis seipsum. Inbilemus cum angelis deo salutari nostro cantantes & dicentes. Gloria in excelsis deo: & in terra pax hominibus bone uoluntatis: quia hodie natus est nobis saluator: qui est christus dominus in ciuitate Dauid: & dilatato tripudio euangelizemus gaudium omni creature: quia omnis creatura assumpta est in uerbo hodie assumpto omnis creature assumpere & humana natura in deum fertur

Affectu sociali ut in fratrem naturalem

Affectu parentali ut in natam prolem

Affectu filiali ut in naturalem patrem.

De quibus omnibus iubilat in dulcore recepto in diuersis personis ab unico iesu diuerso sapore. Et secum hunc triplicem gustum: & suauitatis iubilium compositum est de christo iesu triplex dulce canticum. Secundum primum gustum cantauit Zacharias luce primo. Benedictus dominus deus israel &c: Propter secundum iubilat tympanistria nostra electa mater uirgo maria: que de concepta prole singulariter gloriatur. d. Magnificat anima mea dominum. Iuxta tertium gustum cantat simeon tenens deum paruulum cognoscens deum suum & dominum uniuersorum: qui pacem dat filiis propter hereditarium testamentum: unde & dicit. Nunc dimittis domine &c. Oes ergo gentes simul cum his nostris caronibus plaudite manibus: & iubilate deo iacob & cum singulorum exercitu cantate canticum nonum paruulo: quia mirabilia fecit in celo & in terra in mari: & in omnibus abyssis. Attendamus cum gaudio ad pastores cum quibus magnificauit dominus misericordiam suam: quos & paruulus noster cum nascitur grandi mysterio facit uigilare: noctis uigilias custodire supra suum gregem attendere: angelum eius astare

In diuina illustratione cecitatis tenebrose

In diuina confortatione infirmitatis timorose

In diuina annunciatione salutis gratiose

In diuina informatione conuersationis uirtuose.

Sic enim scribitur quod caritas dei circumfulsit illos quod angelus timorem expulit: gaudiosum saluatoris ortum nunciauit: signum imitationis subiunxit. Sed uideamus quantum ei profecit influenza gratie. Nam ceperunt se mutuo confortare charitatis effectu cum ad inuicem se hortantur. d. Transeamus usque bethleem &c. & uideamus hoc uerbum. Ceperunt simul festinare strenuitatis effectu: & uenerunt inquit festinanter. Nescit tarda molimina spiritus sancti gratia: unde statim quod discessit angelus ab eis. Ceperunt simul exultare in suauitatis fructu: cum simul sanctorum laborum suorum gloriosum fructum ceperunt: quem & suauiter gustant: unde scribitur. Inuenerunt mariam & ioseph: & infantem positum in presepio: & cognouerunt de uerbo. Ceperunt simul predicare uenitatis affatu conuertentes populum. Et omnes inquit qui audierunt mirati sunt & de uerbis que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Ce-

perunt simul in suam paruitatem resilire humilitatis actu: omnia in deum referentes: unde subiungitur. Reuersi sunt pastores: supple intra sue nihilitatis uicinium glorificantes & laudantes deum in omnibus que audierant & uiderant. Ad pastores moderni temporis in omnibus consores uelleris parum curantes de pasqua gregis. Confundat uos paruulus natus in recognitione tante offensionis: & reducat uos ad exemplum imitationis istorum benedictorum pastorum: quorum uita datur nobis imitabiliter

Quantum ad ipsorum curam sollicitam

Quantum ad numerum diffusionem plenariam

Quantum ad fructuum secutam efficaciam

Custodes igitur uigilant noctis uigilias attendentes supra insufficientias & ignorantias. Nam quatuor sunt noctis uigilie dicente euangelista de saluatore: quod uenit ad eos quarta uigilia noctis ambulans supra mare. Secundum typum: sicut antiqui romani diuidebant noctem: sic insufficientias uestras & defectus diuidite: & custodientes attendite: & uos dignos cura ipsorum reputare nolite. Prima uigilia natiuitatis immunditia: & utinam non sic sequatur conuersatio & uita. Secunda iniquitatis malitia: & utinam in nobis sic essent occulta: quod non publica: ut solum nobis & non populo essent nocua. Tertia peregrinationis miseria: a quo quantum potest & plus quam debet uideret se excludere carnis cura quam facitis in desiderijs: uestimentis: curbis: & alijs delitijs & mundanis populis eam curantes expellere. Sed quanto plura uobis impenditis: plura rapitis: plura congregatis: miseriore uos esse ostenditis. Quorum miseria non est expulsa: sed operata tanta consumit que ad multorum pauperum penam sufficerent releuanda. Sed de uobis dicitur. Diuitias quas deuorauit euomet: & de ore suo extrahet eas deus exigendo in tormentis quod ibi reposuit in delitijs. Et illud de impia fornicaria. Quantum glorificauit se & in delitijs fuit: tantum date ei tormentum & lutum. Et ideo utinam uos curaret quarta uigilia que est magnum remedium contra ista. Hec est mortis memoria ut in ista uideret uos bonus iesus princeps pastorum laborantes in remigando. scilicet fructus turbulentos uite uestre per talem memotiam conari sedare: forsitan uos iuuaret ambulans ipse supra mare: & increparet fluctus uestre tempestuose uite: dicens impio. uestro mari. Obmutesce. id est de cetero quiesce. & te & populum inficere: & ecclesiam malis exemplis turbare: forsitan fiet tranquillitas magna: ita ut etiam tu mirareris in mutatione dextere excelsi in te facta: & diceres de paruulo iesu per uite reformationem nato eius ad mirandam pietatem: bonitatem: potestatem super te miserum peccator: peccatorum quilibet est hic: quia ueti & mare obediunt ei. Hec quarta uigilia est resurrectionis diluculum: in quo christus prius in te mortuus a corde in te resurrexit per gloriam ut ambules in nouitate uite.

Prima ergo uigilia facit te excubare ut tibi uilescas.
 Secunda ut te affligas
 Tertia ut te ipsu desideas
 Quarta ut timeas

Et memineris ad sapiētiā: quia initiū sapiētie timor
 dñi: i quo fonte incipiet in te illucescere sapiētiā cruce
 christi. Felices illi pastores quibus datum est
 in his noctis uigiis uigilare. Quia tunc sicut
 apti gregem defendere tam ne latro subdole decipi
 at q̄ ne lupus uiolenter rapiat: pro his enim duo
 bus pastores sunt solliciti noctis tēpore circa gregē
 Non est dubium q̄ tunc astaret angelus: & uestra
 ignorantiam illustraret: doceret quid fugiendum.
 & quid agendum. Infirmatē erigeret ad cōplendū:
 & nos magno gaudio letificaret: quia annunciatet
 in reformato populo: ad uestrum. exēplum natum
 iesum in salute eorum. Et tunc amplius uos ani
 maret ad reformationem tam uestri q̄ populi per
 exēplū conuersationis christi. d. uobis. hoc uobis
 signū. Tunc etiā sequeretur participiū receptorum
 munerum: que i his benedictis pastoribus effulserunt
 eo q̄ coapti sunt gratie secūdu influxū angeli
 nūciātis. Tūc et uos cōfortaretis mutuo uice pasto
 ris per charitatis affectū ad uideū paruulū ad imi
 tandū xpm. Et tunc cessaret iuidie: emulationes: de
 tractiones: ipugnationes: litigia. quibus mūdū fe
 datis: solū curantes tēporalia. Nec mirū. quia cura
 retis transire in bethleē. i. tēporales distractiones re
 linquere: ut ab ipsis expediti: possētis domum pa
 tris. i. ecclesiā & cultū sacri altaris pacifice colere: &
 in oblationē sancti sacrificii pro recōciliatione dei:
 p̄ salute populū: pro refectione uestri solum curare
 tis uidere uerbū quod factū ē nobis ab ipso iesu:
 ebrii curaretis uidere charitate etiam: in exēplū: in
 precium: in cibū: in sacrificiū: in nature consortiū:
 & in beatitudinis premium. Tunc esset tanta festi
 nantia strenuitatis q̄ ignis charitatis nunq̄ diceret
 sufficit quiescendo in pignitia: sed semper iretis de
 uirtute in uirtutem: ubi uidetur deus deorum in sy
 on. Tunc etiam simul exultaretis in suauitatis fru
 ctu gustantes & uidentes q̄ dulcis est dominus: &
 cantantes in uis domini quoniam magna est glo
 ria domini: essetq̄ sicut animalia diuini cultus: q̄
 uidit Eze. i. Quia ubi erat iperis spiritus illuc gra
 diebantur: essetq̄ uestra conuersatio splendor ignis
 illustrantis deuotos. Et de splendore uestre sancti
 tatis fulgur egrediens: impios & peruersos tam cē
 sura iustitie q̄ timore uestre reuerentie confodiēs:
 & conuertens: tunc inueniretis mariam iocūde ue
 stri officii matrem aduocatam. Hec est munda con
 scientia que pro uobis apud paruulum aduocaret:
 & ioseph. i. augmentum gratie q̄ semper in meli
 us uos procedere facit: & infantem positum in pre
 sepio uobis appositum: ad continuum refectionis
 gustum: ut in omnibus uestra onera supportaret ue
 stra officia expleret: uestra desideria satiaret. Sic & co
 gnosceretis de uerbo quod dictum est a bono iesu
 iugum enim meum suauē est: & onus meum leue.

Tunc uestra predicatio non esset in doctis huma
 ne sapientie uerbis: sed in ostensione spiritus & uir
 tutis omnem intellectum audientium in obsequi
 um christi paruuli conuertentes: & captiuitates ut
 uerificetur in uobis quod de sanctis istis pastori
 bus dicitur. Et omnes qui audierunt mirati sunt de
 uerbis que dicta sunt a pastoribus ad illos. Tunc sā
 cta ecclesia quasi altera uirgo maria conseruaret: & cō
 ferret in corde suo omnia uerba uestra. Et quia i uia
 perfectionis cum consumauerit homo: tunc incipi
 et. Idcirco quod plura ex uestro officio uideretis
 cōuersione commoda: tanto magis recludens uos
 metipso reuersi intra uos ad uestra consideranda
 infirma: uos inabyssantes in uestram humilitatem
 Et rursus uos eleuaret ad plenius gratia super uos
 ad dei bonitatem & imensitatem plenius degusta
 dam: & sublimius contēplandam. Et sic ceteris si
 miles predictis animalibus bene agiles & mobi
 les ab influxu gratie: ut diceretur de uobis: sicut de
 illis dictum est: q̄ ibant & reuertebantur in simili
 tudinem fulguris choruscantis. Tunc uerum esset
 quod concludit euangelium. Reuersi sunt pastores
 laudantes & glorificantes deum in omnibus que
 audierant: & uiderant sicut dictū est ad illos. Cir
 ca uero nonum & ultimum. i. uniuersitatis testimo
 nium: quia iam superius dicta sunt multa. Breviter
 aliqua restringamus in alia forma. Nam tota beatif
 sima trinitas mundi creatrix dat paruulo nato testi
 monium: quia deus est: & media persona in reliq̄s
 duabus coequalis & coeterna: dum in eius ingres
 su in mundum totā mundi machinam letificauit si
 gnis & miraculis imutauit. Ipsa celestis hierarchia
 dat testimonium q̄ puer natus dux belli ē & uicto
 rie triūphator. Cui sue militie mittit exercitum qui
 cantat gloriam uictorie & pacis reformare. Ipsa ce
 lorū natura dat testimoniu iesu: q̄ est sol lucis: &
 fons luminis: dum in eius ortu nouam stellā mit
 tit: que ad eius presepium adorandū attrahit reges
 mundi. Ipse etiā materialis sol dat christo testimo
 niū q̄ ipse est radius incorruptionis uirginēe
 procedens a uirgine sicut radius de stella uel sole: oēm
 mundi gloriam suo splendore redditurus obscurā:
 dum hodie sibilla gloriam Octauiani qua p̄ deo
 eum colere uolebat fauor populi humiliat sub lu
 mine christi: ostendens in solis circulo uirginē ma
 trem cū paruulo. Et illum inducēs q̄ paruuli sub
 dere imperio dicens. Hec est ara celi que hodie ē re
 uerenda ecclesia matris & pueri. Vbi fratres mino
 res habitant in sancta maria de ara celi paruulo mi
 nistrantes. Natura inferior dat ei testimonium i ae
 re q̄ natus iesus ē lux noctis mundane: dum circa
 pastores fulsit media nocte. In liquidis enim facti
 tatis unctio & pietatis oleum pro lassatis sub on
 ere dum in taberna emeritoria erupit fons olei desti
 natus in reumata tibertina q̄ sapor & condimentum
 nostre insipientis aque iesus natus aduenit. Anima
 lia dat sibi testimoniu q̄ ipse iesus ē exēplar obediē
 tie sub iugo dñi ipii & forma pñie i labore uirtua

*Mirabilia in christi
 natiuitate,*

exercitii: dum bouem iugo domitum: & laboriosū
asinum ad suū mittit obsequium. Arbusta uegeta
bilia dant sibi testimoniū: quia ipse suauitatis odor
ē: & ipse de seipso predixit. Quasi balsamum non
mixtum odor meus: dum in huius argumentum
uinee engaddi hac nocte balsamū protulerūt. Ele
mentum terrenū & materiale edificium dāt sibi te
stimoniū q̄ ipse est spiritualis & uictoriosa pax de
qua prius predictū ē: faciet dominus pacem oībus
qui longe & pacē his qui prope. Et q̄ ipse pacis car
nalis potens destructor ē: quia uera guerra ē dum
in tēplo pacis ipsum concussit: dirupit & confregit
Infernus ipse conturbatus ē in occursum aduen
tus eius: dat iesu testimoniū: quia ipse iesus mundi
tia est: dū imundā corruptionem nature in scelerati
s absorbit: & de tanto fetore mundum purgavit
in ortu ipsius: qui non pōt sustinere nisi lilia puri
tatis. Et sic nato paruulo probat̄ tota mundi ma
china deferre. Letentur igitur celi & exultet ter
ra & dent testimoniū: quia natus est hodie salua
tor qui est christus dominus in ciuitate dauid. Et
sic orto sole iesu de sacratissima uirgine matre liber
hic primus clauditur. Manifestata. s. ubiq; preclari
tate originis iesu. In quo arboris huius dilecta col
locata est radix.

Explicit primus liber in christo iesu.

Incipit prologus libri secundi.

X premittis superiori libro patuit q̄
in finitus sit circulus quem facit hu
ius sacre arboris radix: que in utraq;
natiuitate dilecti iesu est declata con
sistere: dum infinitas iesu de infinito
patre eternaliter gignitur: & per tem
poralem conceptum & ortum eius assumpta natu
ra per unione in sua persona ad infinitā gloriā sub
leuatur. Huius ergo gloriose radice ut erigatur
stipes consimilis humor effunditur & pululat i cir
culari uulnus circūcisionis assumpte: ut sicut radix
eius fuit humanum non habere suppositum ut ex
cresceret in diuinum. Sic eius stipes per humiliatio
nis sacramentum: nihilominus continue erigatur i
altū: unde: & ab humilitate circūcisionis incipit li
ber iste.

Iesus conformis patribus capitulū p̄mū

Incipit liber secundus.

Nfans igitur iesus dei uerbum in carne in
ipso natiuitatis exordio tibi anima fedus
obseruare uolens confirmatis contracte:
dum circūcisionis cauteriū: quod erat pec
cati originalis remedium: & uulnus dolorosū nō
abhorruit pro te pati: ubi signum simul tui pudor
is: & tui doloris recepit supplicium: que duo a tua
affinitate suscepit ut tibi supra dictum est: ut eō uer
so tibi suam leticiam & gloriā eternaliter largiret̄

Attende autem & deuote ruma quanto dolo
re uirginis matris quassabantur uiscera: quando ui
dit dei filiū tā tenellū i carne sua: carnē & sanguinē
suum reicere in circūcisionis uulnere: & cū quanta
deuotioe recollegit sāguinē qui emanauit a uulne
re & carnis p̄ticulam quam circūcisio amputauit.

Attende etiam paruulum iesum: imo eternū dei
p̄ uerbū in paruulo pre dolore uulneris eiulante: &
uide ipsū & partes generationis in quibus hoc uul
nus fiebat: que maxime sunt doloris sensibiles ma
gnis cruciari doloribus: ut tuas feditates & lasciu
as in eisdē purgaret. O q̄ ingratus es sibi si ad me
moriam tanti piaculi tue carnis imunditiam nō re
stringas? Quid putas doloris fuisse in matre: quā
do ista uidebat in dei filio paruulo & tenello: cum
quanta passione uiscerum suorum & effusione la
chrymarū nitebatur blandiri paruulo: & ipsū dolen
tem & plorantem consolari blanditiis: & cōfouere
māmillis & sanctis brachijs piissime stringere & om
nibus eius amore pariter & eius dolore transfigi? Quid
etiam sentire potes de sancto ioseph: qui ipsum nō
dubitabat dei filium: quē forte oportuit eē circūci
sionis ministrum: cū & ista cū cōpassione faceret
& istos dolores cerneret: & in puero & in matre: O
sponse sanguinū q̄ tu es nature assumpte dei uer
bum charitate ad peccatores ebrum in te dira pas
sione ansterū: q̄ cito uoluisti istam carnē tuam uir
ginem sanguinare? O sol iustitie in ortu & occasu
uoluisti rubore sanguineo rutulare: & in ortu ruti
lat triste celum future pluuie maioris effusionis sā
guinee in aliis tribus uulneribus signatiuum. Sed
& in occasu fuisti diuine seueritatis signum: dū celū
tui corporis totali asperione sanguinis apparuit
rubicundum: ut nebulas nostre mortis tue passio
nis rubore fugares: ut mortem nostrā destrueres
moriens: & serenam uitā nobis reparares gloriose
resurgens. Associa ergo te anima mea uirgini ma
tri: & sancto seni ioseph cōpatientibus & cōlachry
mantibus puero. Et in paruulo iesu attendens tue
iniquitatis cauteriū. Canta cum dilecti lachrymarū
profusio: propter nimiam charitatem suam qua
dilexit nos deus filium suum misit in similitudinē
carnis peccari. Et quia in hac sanguinis effusione cō
secratur tibi: & iponitur ei nomen dilectissimū ie
sus de quo infra dicetur. Non timeas addere alia.
Hec pro contēplatione circūcisionis boni iesu sunt
dicta. Sed nunc attende quid scribit euangelista
Postq̄ consumati sunt &c. ubi breuis littera & grā
dis sententia offeruntur tibi & uerbi nati altissima
sacramenta. Sed intellige q̄ hec omnia aliud litera
liter sonant: aliud figuratiter monstrant: aliud mo
raliter indicant: aliud anagogice signant. Nume
rus enim octonarius literaliter sonat initium itera
te reuolutionis. Quando enim cōputando dies:
tunc reuoluere uolētes dies circulariter reducimus
octauū ad primū. Figuratiter uero mōstrat indicū
euangelice perfectionis: unde & septenarius legi: &
octonarius euāgelio congruit. Moraliter autem illi

cat exemplū uirtuose reformationis. Anagorice uero presagium future resurrectionis. Primo igitur litteraliter concipiendum intelligendum est: quod iuxta sensū hypostaticum in hoc uerbo

Replicatur natalis letitia

Indicatur legalis obseruantia

Declaratur puerilis infantia.

Octaua enim die replicatur &c. Coram oculis nostris. Consumati sunt inquit dies octo: sed sub titulo circūcisionis indicatur &c. ut circūcideretur ant. Sed per pueri nominationem declaratur &c. Puer dicit. Et quantum ad hec tria dicitur in gen. Infans octo dierum circūcideretur in uobis. Si autē queratur quis sit iste puer recurre ad ea que sunt supradicta de natiuitatis supposito: & aliquantulum poteris respondere. Sed cum circūcisio data sit in pactum obligationis: & puer iste non solū uiuens: sed etiā moriens sit inter mortuos liber: Sit etiā data i signum discretionis: & puer iste distinguatur ab oī creatura: ratione unionis personalis. nam puer iste natus est dei filius nobis datus. Sic etiā data in remedium creationis: & puer iste natus sit antidotum uniuersalis salutis. Ipse enim saluum faciet populū a peccatis eorum.

Quid sibi & pacto

Quid sibi & signo

Quid sibi & remedio.

Et ideo merito queritur quare uoluit circūcidi. Cui possumus respondere quod circūcisus est puer iesus.

In testimonium uere incarnationis

In signum legalis implectionis

In similitudinem patriarchalis cōfirmationis

In actū iudaice confutationis

In subsidium ceremonialis subleuationis

In signum etiā obseruate pactionis

In mysterium spiritualis purificationis: seu circūcisionis: que est tam per gratiam a culpa: quā per gloriā a miseria. Primo enim ostendit i hec ueritatem carnis humane contra manicheum dicentē corpus christi cōsubstantialia diuinitati: cōtra ualentinum dicentem christum de celo corpus attulisse: unde posset hic adduci figura Isaac: quando palpauit iacob. Accede inquit proprius ut tangam te & probem an sis filius meus an nō? Adapta quia circūcisionis tactu uerus filius matris uirginis probatus est in experimento passibilis carnis. Secūdo approbauit obseruantiam legis diuine ostendens quod iste est ille qui legem uenerat nō soluere: sed adimplere. Et quia circūcisio nō ex moyse est: sed ex patribus. Io. vii. ideo Tertio ostendit se illum qui i benedictio ne abrahe fuerat sibi & aliis repromissus: dum seruauit circūcisionis mandatū: cum sibi benedictionem omnium gentiū repromisit & nomen: augmētauit: & sic se conformem patribus reddidit. Quarto per hoc iudeos confutauit: quod occasionem eum repellendi acciperent si sic distinctio nis signaculum recufare. Quinto in hoc quod se circūcidit omnis in se legis sustinuit: & alios a

legis onere liberauit: dum illud ceremoniale sum mū inter iudeos a fidelibus suis abstulit: secundū illud ad Gal. iiii. Misit deus filium suū factū ex muliere: factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redimeret. Sexto in hoc confirmauit nobis pactū ut dictū ē supra: quia pudor rem nostrū & dolorē uno peccati cauterio i se suscepit. Septimū expone tur ista. Nec obstat si dicatur quod nō debuit circūcidi: quia circūcisio dabatur in pactum quod christus esset de semine Abrahe nasciturus: unde in signum distinctiōis ab aliis populis portauit ipse & filii eius qui cōputantur in semine: in mēbro generationis. Et ita dicitur hoc cōpletū fuisse in christi natiuitate ac ex hoc cessasse signum: quia uelut signatum: & ideo non debuisset christū circūcidi circūcisione exclusa. Potest enim dici quod circūcisio significabat hoc quod dictum ē. i. christum nasciturum de semine abrahe: sed & remotio carnalis pellicule in mēbro generationis facta significat spoliationem debere fieri uetuste generationis: qua eramus natura filii ire ex peccato adeo: a qua uetustate liberamur per passionē christi & eius resurrectionem quam etiā significabat circūcisio ut infra dicitur: & ideo hec figura non plene fuit cōpleta nec exsufflata de medio: donec christus passus fuit & a mortuis resurrexit. Et iō decuit christū tanq̄ abrahe filium circūcidi: & preceptum de circūcisione seruare: quod diu non mortificauit ceremonialia legis: quod solum fuit in corporis sui morte. Nec sequitur quod nos debeamus circūcidi ad eius exemplum: licet dicat Io. xiii. Exemplum dedi uobis &c. Non enim hoc intelligit quo ad obligatiōem legis ceremonialis: sed quo ad exemplū uirtutis. In hoc etiā nobis dedit exēplū ut unusquisq̄ in tempore suo secundū quod suo cōgruit tēpori: quia omniū negotio tēpus ē & opportunitas ut dicitur Eccle. viii. Et sola illa que sunt per se bona: & adhuc adeo precepta omni tempore obligant. Dedit etiā hec in exēplum illius spiritualis circūcisionis in nobis fiende: de qua infra dicitur: propter quod dicit Origenes. Sicut mortui sumus cū illo moriente: & cōsurreximus cū christo resurgēte: ita circūcisi sumus spirituali circūcisione non manufacta i expoliatione corporis carnis: sed circūcisione domini: nri iesu xpi. Et ideo debes scire quod de cetero circūcidi carnaliter mortiferū ē & xpo cōtumeliosū: propter quod dicit Apo. ad gal. v. Si circūcidimini: xps nihil uobis prodest. Tā tum ergo sit de ista circūcisione. Quantū ad secundum. i. quod significet allegorice uerbū propositum scias quod nobis insinuat. Institutio cultus ecclesie: De institutio ritus synagoge: Reformatio lapsus nature primū habetur ex nostri cōsideratiōe: secundū ex mysterii consecratione: tertium ex pueri figuratione. Cōgruit enim institutioni ecclesie: que instructa est in euangelica perfectione cui seruit numerus octonarius: sicut legi septenarius: unde & diem sabbati septimā iudei obligabāt: christiani octauā in dñica. Et in hac parte septenarius imperfectū signat: quia ad

resurrectionis gloriam non attingit octonario designata: unde ut dicit apostolus ad hebreos: vii. Neminem ad perfectum adduxit lex. Continebat enim lex antiqua secundum corticem littere

Documenta obscura

Precepta imperfecta

Iudicia seuera

Onerosa cerimonialia

Sacramenta inefficacia

Permissa indebita

Promissa insufficientia.

Sed e contra lex euangelica dicit.

Declarauit documenta

Perfecit precepta

Mitigauit iudicia

Instituit salubria consilia

Ordinauit sacramenta efficacia

Abstulit indebita

Promisit eterna.

In huius signum dicitur Leui. xxiii. Dies octauus erit saluberrimus atque sanctissimus. De ista perfectione legis euangelice dicit August. contra faulsum. Sacramenta legis erat iniciatiua christi: que in aduentu suo consummata sunt: & inuenta sunt alia

Virtute maiora

Vtilitate meliora

Actu faciliora

Et numero pauciora.

In signum huius perfectionis diem octauum nostre redemptionis in christo precessere septem dies. scilicet

Creationis in principio

Transgressionis in paradiso

Punitio in diluuiio

Afflictio in egypto

Tentationis in deserto

Exaltationis in regno

Et captiuitatis in exilio.

Propter quod dicitur Eccl. xi. Da partes septem nec non & octo: glo. Verus testamentum cuius septimus

dies. i. sabbatum honoratur. nouum pro dominicum diem: sine altera. n. non ualet alter: quod intelligas

quo ad fidei credulitate & scientie ueritate. Consummatio mysterii probat secundo destructionem synagoge. Reprobata. n. & ablata est illa circumcisio legalis: figuralis: penalis: carnalis: & successit baptismus.

Obligatioe uniuersalior: quia obligat omnem populum.

Curatioe generalior: quia curat utrumque sexum.

Perceptioe faciliior: quia est per aque lauacrum.

Perfectione secundior: quia amplioris gratie donum.

Aufert. n. omnem culpe & pene defectum: & renouat hominem in nouum christum: secundum illud apostoli ad Gal. ultimo. In christo iesu neque circumcisio aliquid ualet neque proputium: sed noua creatura. i. regeneratio & noua uita per fidem christi.

Tertio configuratio pueri: quam probat per lapsus reparationem. Per hunc. n. puerum renouatur natura: & fit in nobis renouatio gratiosa: in cuius figura restituta est caro Naama leprosi: sicut caro pueri. iiii. Re. v. Naama leprosus lapsu humanum genus

significat: quod tunc lauat septies: cum per. vii. christi sacramenta curat. Tunc. n. caro restituitur ut caro pueri: quando per fidem regeneratur ad imaginem christi. Fuit etiam in signum propter inobedientiam patris & uigentis concupiscentie: propter quod ad Roma. iiii. Signum circumcisiois accepit Abraham signaculum iusticie fidei. que est in proputio. Sic. n. in signum latrocinii patris sui: & inobedientia ad eum committuntur sunt filii habentes alligaturam uulnere: & medicamentum: tamen prius fuit abraham iustificatus circumcisus: unde circumcisio non fuit in eo signum iusticie que sibi daretur in circumcisioe: sed ante colate sed fuit signum obedientie & fidei sue: & originalis culpe contracte. Fuit etiam in signum reprimende concupiscentie que uiget in membris illis: & que traducitur per actum generationis: & ideo generatiois porta ubi erigebatur uexillum diaboli signum inobedientie contra iusticie: & concupiscentie. Talia. n. sunt illa membra que non obediunt rationi. Et ideo oportuit poni in eis signum iusticie fidei. que est in adherentia ad deum & obedientia ad reprobationem rebelliois predictae. quod fiebat carnaliter tunc prout congruebat populo carnali & ruditer. Fuit etiam in signum redemptionis future per passionem christi circumcisio sibi recepta: ut arras nostre redemptionis ostenderet: secundum illud ad Romanos. xv. Dico christum iesum ministrum fuisse circumcisionis propter ueritatem dei ad confirmandas promissiones patrum: quod dicitur. Idcirco circumcisionis canterium infans accepit similis patribus ut arras precii infans solueret uehemens in mundum ad mercandum animas nostras: & in fine uite sue quasi diues mercator totum soluens precium in mundanum sine: ostendit se confirmasse pactum factum patribus de humana redemptione: unde et arras fuit similis precio: quia uulnus rotundum et penalisimum: in signum quoque eius passio faciebat circumlum qui est figura perfecta: non habens finem uel principium: nisi ratione significatis: sic & christi passio non habuit estimabilitatem nec comprehensionem humane rationis: nisi in quantum exterius aliquid significat in uerbis: sed in se est estimabilis nobis & fuit perfecta satisfactio diuini honoris & nostre redemptionis. Et uere fuit circularis: quia undique circumcisus acerbitate doloris. Huius ergo precii dedit arras in kalendis ianuarii: qui quidem mensis secundum antiquas fabulas dicitur esse consecratus Iano deorum antiquissimo: qui habens duas facies fingebatur: unam ante & alteram retro. Sic hec dies consecratur nostro paruulo iesu: qui dicit per Esaiam. Ante me non est formatus deus: & post me non erit: & habet duas celebres rationes: una a natuitate cuius est dies octaua: & hec respicit retro: Alteram a passione: quia totus sanguis fundendus erat: & hec respicit ante: & ex hoc respectu nomen salutis accepit. scilicet Iesus: quod repletum fuit in sexta feria: ut opus recreationis responderet creationi: Vtrumque enim inchoatum fuit in dominica die: & perfectum in sexta feria. Quia die dominica mundum creauit: qua die natus & circumcisus fuit. Sex-

42
71

ea feria creationē consummavit: qua etiam die redemptionem nostram complens: cuius circumcisio fuerat iniciatum signum dixit. Consummatum est: ubi & in ueritate dei confirmat promissiones patrum ministerio circumcisionis circularis doloris: ut nos simus circumcisi: qui spiritu deo uiuimus & seruiamus: & gloriamur in christo iesu. id est istam circumcisionem debemus conseruare in spiritu uite perfecte & crucifixe: ad Philipen. tertio. Iuxta uero sensum tropologicum simul & anagoricum insinuat nobis

Quid appetendū: quia claritas glorie

Quid abstergendū: quia feditas scorie

Quid amplectendū: quia nouitas gratie.

Dies octauus predicat claritatem glorie. Cum enim prima etas sit infantium: secūda puerorū: tertia adolescentiū: quarta iuuenū: quinta senū: sexta decrepitorū: septia morietū: octaua resurgentiū: recte per octauū accipimus resurrectionis stolā. Congruit etiam octaua resurrectioni xp̄i: quia octaua die a mortuis resurrexit. In huius signū dicitur leuit. q̄ dies octaua erit sabbatū. i. requies ubi quietabitur

Intellectus in uisione

Affectus in fruitione

Totus homo in gloriosa corporis resurrectione.

Hec erit secūda circumcisio quā faciet nobis iesus exclusā miseria q̄ nobis facit p̄ psonā de qua p̄ma collata gratia. Et hec secūda fuit figurata p̄ illā quā fecit iosue q̄ secūdo circumcidit populū in colle preputioꝝ iosue. q̄nto hic p̄ die octaua i qua circumcisio est facta: & pro circumcisioe anagorica. Sed pro tropologica debes scire q̄ circumcisio abdicat deformitatem scorie. i. p̄pucia omniū uitiorū: deuter. quarto. Circūcidite p̄pucia cordis uī: & hoc ē quā xp̄s approbat: & in se figurat: de corde. n. ut ipse ait exunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicationes: blasphemie: hec sūt q̄ coingnat hominē & iō hec sunt resecāda. Debes at scire: q̄ licet radices uiciorū nō possint a nobis eradicari dū sumus i corpe mortis huius: debēt tñ coḡ pululatioes pessime i corde: i ore i opere oriētes: & crescētes quotidie iugiter circumcidi. Et de hac circumcisioe solliciti sūt apostoli & prophete: unde Hier. iiii. dicit. Circūcidimini domino uiri iuda: & auferte prepucia cordium uestrorū habitatores hierusalem: ne forte egrediatur indignatio: & succendat: & non sit qui extinguat: hec est circumcisio cordis: non littera: sed spiritū. Cuius laus nō est ex hominibus: sed ex deo Et nullus melior cultellus ad circumcidēdū cor q̄ petrus: petra at erat xp̄s. unde dicitur Exo. iiii. Tulit sephora acutissimā petrā & circumcidit p̄puciū filii sui Sephora interpretat speculā eū. Hec ē ala xp̄o cōfigurari sollicita: q̄ xp̄m cōtinue speculatur p̄ntē in corde suo: propter quod dicitur: q̄ tulit acutissimā petrā. i. christū acutissimū in uicidendo nostra deformia: & zelotipissimū in puniēdo sponsā: & in prescindendo ab ea omnia adulterina plantaria: ac per hoc adiutorium: & cum hoc speculo: imo cū hoc

gladio simul timoroso & amatiuo circumcidit p̄puciū filii sui qui aputat inordinatū cōceptum cordis sui. Post hanc sequitur onis circumcisio: de qua ex hūilitate cōquerit moyses. Exo. vi. Ab heri icit cūcisus labiis ego sū. O q̄ta circumcidenda sūt i lingua q̄ ē iquetū malū: plēnū ueneno mortifero. Et licet in omnibus lingua sit circumcidenda: tamen i religioso & predicatore: & uiro ecclesiastico maxime habent locum: unde & labia eius debent circumcidi. Primo ab errore deuiationis ut non sint in eo labia falsitatis: quia abominatio domino labia falsitatis. Prouer. xiii. Secūdo a tumore ostentatiōis ut non sint in eo labia uanitatis: quia delictū oris eorum sermonē labioꝝ ipsoꝝ. Et prouer. xxvi. Quo modo si argento solido uis ornare uas fictile: sic labia tumentia cū corde pessimo sociata: uolūtas. n. regis labia iusta: puer. xvi. Tertio a fauore adulationis ut nō sint i eo labia impietatis nec labia dolosa i corde & corde loquantur: sed sint labii uini & sermonū eorū. Adulatoria. n. uerba auditorem impellunt ad casū. Quo contra dicitur: puer. x. Labia iusti erudunt plurimos. Ultimo debent circumcidi opa extrinseca. Opera enim circumciduntur. quādo omnes sensus circumciduntur ab occasionibus peccatorū: propter quod dicit Apost. i. ad Cor. vii. Circūcisus aliquis uocatus ē: non adducat p̄puciū. i. Si circumcidit dominus cor cōtritū: precipit opus extrinsecū: & nō adducat sensibus suis transgressionis prepuciū: quod ē pellicula quedā in mēbris cōcupiscentie: signans imundā dilectionē cuiuscūq̄ operis uiciosi. Et qui circumcisus ē p̄ baptismū ab originali nō adducat p̄puciū actualis. Isti sunt falsissimi de quibus legitur. i. mach. i. Fecerūt sibi p̄pucia & pelliculas aptabāt ne uiderentur circumcisi. Sic & isti concupiscentias iterant: ac si non essent baptizati. Nec uidentur differre ab ethnicis: & paganis: appropriate tamen sunt uiri religiosi mali & derici: qui in suis sceleribus etiam & seculares sepe uicisse uidentur.

Omnes autem circumcisiones p̄dicte domino debent fieri: & non hominibus: sicut dictum ē supra. Circūcidimini domino. i. ex p̄p̄o domini: & p̄p̄ dominum nō p̄pter mūdū. Sed multi tales religiosi uel clerici semper sunt similes sychem: qui se circumcidit ut acciperet dinam. Gen. xxxiiii. Simulatos mores cōponētes & se uirtuosos mētientes ut accipiant dinam pulchrā: & decorā. i. eis placibile tēporalem p̄bēdā: cathedrā: uel prelatarā: & cū his tēporalem abūdantiā q̄ circumcidūt caput in tonsura clericali: nō ut domino seruiant: sed ut tēporalia ecclesie possideant: unde & ibidem sequitur. Si circumcidamus masculos nostros: ritū gētis imitantes: & substantia eorū & pecora: & cūcta q̄ possidet nostra erūt. Sic tales ypocrite falso imitatur ritū honestatis: & sūt similes uulpibus ut dicit Hiero. ad presidiū. Vulpes si diu esurit uolunt se in puluere: & fingit se mortuā & dū ueniūt uolatilia & uolūt eā comedere: comeduntur ab ea. Sic ypocrite fingunt se mortuos mūo: & uilitatis puluere se cōspargunt ut auēs capiāt:

quas esuriunt. scilicet diuitias transitorias: que ad modum auium a possidente auolat: & sic sepe alio mysterio dum auis ecclesia uult eos capere ad suum mysterium ab ipsis comeditur: quia miserabiliter a talibus deuoratur. Sed pro dolor: iam non intrans ecclesiam sepe uulpes simulata sanctitate: sed sepe sus lota in uolutabro luti: quia sepe promouetur deformis & infamis in uita. Quod contra dicit Eze. Omnis incircumcisus non ingredietur in sanctuarium meum. Sufficiat inquit uobis domus israel omnia scelera uestra: eo quod inducitis filios alienos circumcisos carne: ut sint in sanctuario meo: & polluatur illud. quod dicitur. Sufficiat uobis prelati scelera uestre indignitatis quibus indigne ecclesiam possidetis: sed non sufficiunt: quia non estis contenti mali esse super populum meum: nisi etiam promoueat filios uestros: alienos. i. quos non genuit ecclesia. i. electio legitima spiritu sancto facta: sed carnalis affectio & paratella: ut sint filii alieni a promotione uocationis dei incircumcisi carne: incircumpositi conuersatione & hi ponuntur in sanctuario & polluunt illud: quia ponunt in dignitatibus sanctis: & reddunt eas polutas & despicibiles plebibus subiectis. Hi sunt illi miseri qui per carnem & sanguinem uolunt hereditate possidere sanctuarium dei: filios & nepotes in dignitatibus & beneficiis: secundum legem sanguinis & carnis in scandalum ecclesie preponentes: non solum contra legem iesu christi: quod dicit principi pastorum petro. Caro & sanguis regnum dei non possidebunt. Sed contra legem ueteris testamenti: Deuteronomii. xxxiii. Amonites & moabites non intrabunt in ecclesiam dei in sempiternum. Proch dolor isti soli intrant alicubi alii expulsi. Amon filius generis mei: uel filius populi mei uel matris flectus: filii generis sunt cognati & nepotes: filii populi mei sunt cociues. Hi intrant contra dei documentum in ecclesiam dei: quia multi prelati impii & scelesti uix uolunt pingue beneficium uel altum dare alicui ex persone sufficientia: uel inspiratione diuina: sed uel ex amore carnis uel sanguinis: uel simoniaci munus: uel amicitie temporalis. O tot sunt exempla quod magis miramur hodie aliquid fieri canonice in talibus sine macula & simoniaca labe: quam hec nostra bestialia in dignitate prelatice in uoce hominis loqui: hi sunt matris fletus: quod satis patet: quia si lapides ecclesie heret ratione damaret illud Hieremie. ix. Quis dabit capiti meo aquam: & oculis meis fontem lachrymarum: & plorabo defectus populi mei: quia ista antichristi principalia membra contra dei filium uident uenisse animas perdere: non saluare. Hi sunt filii alieni: qui matri ecclesie merentur & iueterati sunt in uia aliena: & claudicat a semitis & uestigiis christi. Prochnephas: hoc non sufficit ut intrant amonites in ecclesiam dei: sed quod terra sustinere non debet: intrant & moabites. Moab interpretatur ex parte. Hi sunt proprii filii: sub nepotum nomine palliati: & quod deterius est sepe apti & spiritui: qui pro presbiteros suos ecclesie spurios simul & adulteros & non sponso: quia male intrant: peius regnant: ecclesie suis preferuntur: unde Moab & Amon fuerunt simul

Loth filii & nepotes incestuoso stupro pro uini ebrietate generati in morte. O quam mala est ista ebrietas: quam sic sunt ebrii amore carnali: cum sint spirituales sponsi ecclesie: nesciunt nisi carnaliter amare & carnaliter promouere. Magnus est iste mos superbie: quo ipse se credit per carnalem suorum institutionem hereditate dei ecclesiam possidere. Incestus est ipse pessimus: ac si spirituales filiam aliquis dicat sue carnis uxorem. Peius isti faciunt: quia spirituales ecclesiam dei filio proprio sanguine desponsatam: in qua sicut isti spirituales uice christi sponsi: & alio modo patres & filii ipsi faciunt eam sui carnalis amoris meretricem & adulteram. Et hinc est quod eternus sponsus propter peccata talium: & etiam populorum sepe iudicat ecclesiam suam iudicio adulterarum: dum eam exiit ornamentis sponsalibus spiritualis uite: & eam dimittit pro tribulari a talium pessimo regimine: ut magis in talibus meretrix appareat: recedens a uiro & uaga & profuga super terram: quasi sponsa descendens de celo: a deo parata & uirgo christo ornata. O puer iesu circumcise pro nobis. circumcide ab hac tua sponsa: que facie deformata appet rugosa & uetula in multis maleficis & maleficata adulteras & adulterata. Circuncide inquam meretricos actus munera & postribulum: aufer ab ea omne maleficium adulterinum: & memor esto adolescentie eius: & charitatis desponsationis tue: quando te secuta est in deserto paupertatis & penurie & crucis tue: & renoua dies eius sicut a principio: & uoca dilectam tuam & charissimam sponsam tuam: propter miseraciones tuas magnas: reddes sibi ornamenta sponsalium: & laua eam sanguine tuo: & exhibe eam tibi gloriosam ecclesiam: non habentem maculam neque rugam: ut de cetero te uocet uirum suum: ducem uirginitatis sue: & in hac spirituali circumcissione uocet te dilectissimum iesum auctorem salutis sue: & sponsum charitatis desponsationis sue & reformatorem deuiationis preterite: & dilectissimum secundatorem sterilitatis sue in lectum feruentis amoris sacratissime crucis tue: in qua cum ea summi amoris matrimonium consumasti. Ibi enim prope fuisti iesus saluans populum tuum a peccatis eorum: & hec est octaua dies in qua fuisti tu domine plenarie circumcisus in corpore mortis huius. Prima dies fuit incarnatio in uirginali utero Secunda fuit natiuitas & reclinatio in presepio Tertia fuit tua solennis presentatio magni mysterii figura in iudaico templo Quarta fuit compassibilis peregrinatio: qua infans cum matre uirgine annis septem fuisti in egypto Quinta fuit tua solennis baptizatio Sexta fuit conuersatio in deserto: & uictoria de hoste maligno Septima fuit spiritualis predicatio Octaua fuit tua compassibilis crucifixio: in qua pro peccatis dulcissimus iesus sancte tue ecclesie saluator & sponus. Iesus prenomiatus Cap. ii. Vid dicemus de nomine quod est super omne nomen: & quo nomine nomina-

bimus innominabilia? O nomē nō solū super oē nomē: sed nomen quod es oīa
 Nomen uerbum: quia. In principio erat uerbum
 Nomē p̄ nomē: quia oīum electorū p̄ceris p̄ noībus: nomē participiū: quia partē capit nominis: partēq; uerbi: quia de hoīe cepisti naturā nō culpā: & es uerbū uerā retinēs uerbi p̄sonā: & uerbi occultās gloriā: simul uiator & cōprehensor totū habēs quod ē hominis: totū quod ē dei sine cōmixtione nature uel distinctiōe p̄sone. O uerbū aduerbiū q; hominē assūptū facis stare iuxta uerbū diuinū suū te faciens suppositū. O uerbū p̄positio cui accidit casus mortis ut sis primogenitus ex mortuis. O uerbum interfectio: qui interponis te ut fidelem mediatorem inter diuinā iustitiam & dānatā naturam
 O uerbū cōiunctio: qui cōiungis sūmū infimo: de um limo: uerbū homini: uirginitatē matri: corpus ecclesie: tue fidei: lapsū miserie glorie summi dei.
 Quomodo ergo eris uerbū nomē: cū sit uerbum uocatum. Quis nāq; incōprehensibilitatē notabit & dignū nomine nominabit? Cōtrahere uerbum imēsum & induas paruulum ut fias uerbū abbreviatum: qui es uerbū infinitū: quod solū dicit lingua paterna: & audire letatur auris angelica. Dicat te pater infatūlū & audire te poterit tota ecclesia peregrina. Et quia soluis inimicitias in carne tua: p̄ hāc assumptā carnē tu dices anime mee. Salus tua ego sū. Vocaberis antiquitus dominus deus exercitū: & dominus ultionum & dominus iustus noster. O dulce uerbū abbreviatū p̄pter amorē nostrū: uoca seruos tuos noīe alio in quo qui benedictus fuerit benedicat in domino: Amen. uoca inquit noīe alio & tunc in dño gaudebo: factō filio uirginis: nostro fratre uterino: paruulo uerbo. Et nunc iam loquere nobis infans puer assūpte humanitatis: & nō loq̄tur nobis deus maiestatis: quia licet hoc nomē sit sanctū: & tamē terribile: & ideo effundatur ut oleū nomē tuū: & tūc exultabo in iesu deo meo. Attēde autē anima quid sit illud uerbū. Simul ē imensum & paruulū: & iesus filius dei patris & uirginis matris. Sicut etiam uniuerse uie domini sunt misericordia & ueritas. Sic uniuersa iesu sp̄osa uocabula sparsa in diuina scriptura cōplector in duō. Nullum ut arbitror reperietur nomen quod non sonet aut gratiā pietatis: aut potentiā maiestatis. Duo inquit dauid audiui: quia potestas dei est & tibi dñe misericordia. Ecce habes duo noīa: nomē potētie sanctū & terribile dominus iustus noster. Et que tibi dicta sunt supra & in scriptura multa similia. Nomen pietatis insinuat emanuel. Sed m̄tra noīa dicit Esa. admirabilis consiliarius: deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. In his tria sunt noīa potētie. I. admirabilis: deus: fortis. Tria misericordie: cōsiliarius: pater futuri seculi: princeps pacis. Sed si ista duo sunt noīa sponsi. I. misericordia & potentia: & sponsa cantat sponso. Oleum effusū nomē tuum quod horum effundit ut fiat unctionis unguentū? Perfectio nomē potentie & maiestatis transfunditur: &

effunditur in nomen pietatis & gratie per iesum christum saluatorem: ut uerbi gratia. Nomē quod est deus non ne suauiter in id quod est emanuel effunditur cū dulcis misericordia insinuat: quia uobiscū deus. Sic & admirabilis in hoc q; est consiliarius: & deus fortis in ea que sunt pater futuri seculi & princeps pacis. Et dominus iustus noster misericors & miserator dominus. Et illud quod tā terribiliter sonuit. Ego dominus: in Pater noster qui es in celis. Serui nominantur amici: & resurrectio non saltem discipulis: sed fratribus nunciatur. Sic ego sum qui sū: quod dixit dominus moysi: statim effudit in nomē pietatis cū subiūxit. Ego sū deus abraham: deus Isaac: & deus iacob: ubi deus angelorū dicitur: deus hominū & nomē celis cognitum est per moysē terris effusū. Auarus fuit ille effusor: qui non nisi populo iudeorū nomē salutis effudit: sed largus iesus effudit usq; ad terminos orbis terre. Venient inq; ab oriente & occidente: & recubent cū abrahā: Isaac: & iacob in regno celorū. Sed dimissis aliis nominibus effūdāmus iesū nostris: quem sponsa uocat oleū effusū. Sed p̄mo uideamus quis ipsum uocat iesū: & quare. Nam certe iesus ē nomē effusionis: cū uerbū se in carne effudit: uide quomodo altera uia potentie. Nā inquit Esa. xxx. Ecce nomen domini uenit de longinquo: ardēs furor eius & grauis ad portandū. Ecce q; terribile ubi ardor. furor: & pondus: ad cōburendū: ad seruiēdū: ad obruēdū. Sed hec in marie uisceribus temperata sunt per iesum xpm

Ardor redactus est ad tēperatiā

Furor ad mansuetudinē

Pondus ad leuitatem:

ut iam filius ab hoc uocetur philos: eo q; amor dei uideatur. luce. i. Quod enim ex te nascetur factū uocabitur filius dei. Hoc est quod hic dicitur. Vocatum ē nomē eius iesus: ubi & nominis nouitas & bonitas cōmendat: hoc igitur nomine uocatus ē a patre cui saluauit hereditatē. I. hominē quē creauit In apocryphis esdre dicitur. Reuelabit filius meus his qui cū eo iocūdabuntur: & monetur filius meus iesus & conuertetur seculū. In huius figura dixit angelus ioseph. Pariet filiū & uocabis nomē eius iesus: ipse. n. saluum faciet populū a peccatis eorum. Quis. n. auderet eterno uerbo nomē sponere: nisi dicens pater incipiet. propter quod Esa. lxii. Vocabitur tibi nomē nouum: quod os domini nominauit. q. d. Ille qui eternaliter uerbum dicit. Hoc nomen iesus nobis nominandū cōcessit. Secūdo mater nominauit eum iesum: cui saluauit integritatē. Luce. i. Concipies in utero: & paries filiū: & uocabis nomen eius iesum. Concipies. i. totum capies simul in te & ex te. Addit in utero. q. d. Iam cōcepisti mente: quē conceptura eras carne: & paries filiū non statim post conceptū: ut quasi hospes unius noctis uiator parte transeat: sed moram faciet nouē mensibus. Sicut sp̄osus libēter moratur in thalamo ubi delectabile inuenit mansionem nunquā

a te uellédū ex fastidio. Sed q̄ & alijs ciuitatibus oportet eū euāgelizare: & te uirginē facere matrē multorū filiorū letatē: & quādo egreditur saluat si gillū: & facit gaudiū. Nō sic bēiamī fecit. Rachael. Genesis. xxv. Et ideo uocauit eū filiū doloris sui. p̄. Re. iiii. uocauit uxor phyneas filiū suū icabath. i. ingloriū: utraq; p̄scna dolor i ptū occubuit. Sed beata uirgo in ptu suo a dolore & pudore libera p̄ iesū nō solū saluata: sed letificata: uocauit iesū saluatorē gaudiosū: q̄ in ptu risū fecit sibi dominus: ut ōnis qui audierit sibi dilectus filius colletet eide. Vocauit & angelus hoc nomē iesus: p̄sūq; in utero cōciperet: q̄ repauit eius itegritatē. Vocauit & mūdus totus hūc puulū natū hodie iesus cui cōtulit diuinā cōformitatē ut ōnis natura i hōie assūpto: ad dei unionē attingat: q̄ misit deus filiū suū in mūdū ut saluetur mūdus p̄ ip̄m. lo. iiii. hoc ergo nomen est

Apatre prenominatum

Ab angelo uocatum

Ab angelo nuntiatum

Mundo collatum

Ab apostolis predicatum

Omni die nō cessabat in tēplo & circa domos docētes & euāgelizātes iesū xpm. Act. v. Ecce. q̄ dulce euāgelium: xpus unctus: xpus salus: unctio dulcis salus utilis: ōe tulit p̄ctū. q̄ miscuit utile dulci. Sic ille tanq; cadelabre factū super quod hoc nomē fuit Sicut lucerna splēdens: & sicut fulgur mūdū illuminans. Paulus uas electiōis ubiq; euāgelizās iesū portauit nomē eius corā gētibus: & filius isrl. Sic & ip̄e gloriat̄ in huius nominis salubris sciētia p̄. ad Cor. ii. Nihil reputaui me scire iter uas nisi iesum xpm: & hūc crucifixū. Est etiā ab ōnibus adoratū Ad phyl. ii. Deus exaltauit illum & dedit illi nomē q̄ ē sup̄ ōe nomē: ut i noie iesu ōe genu flectat̄ An non omnis creatura genuflectit nomini eius cum in omni creatura fiant mirabilia p̄pter nomē eius: Oq̄ uenerādam est credentibus: & ab eo salutem expectantibus: cuius nominis iuocatio est ita mirabilis ac uenerabilis creaturis omnibus: ut statim mutetur ad nutum eius. Et ab omnibus inuocandum: q̄ omnibus saluiferum. Ioel. ii. Omnis qui cūq; inuocauerit nomē domini saluus erit. De quo autē nomine intelligat aperit petrus. Act. iiii. d. Nō est aliud nomē sub celo datum hominibus: i quo oporteat nos saluos fieri. Et iterū. Non est in aliquo alio sal. loquitur autem de nomine iesu christi nazareni. Sed si uelimus huius benedicti nominis dulcedine latius effundere saluatorem secūdam illud Ber. oleū effunde: & senties uirtutē eius. Inuēit nomen iesu

Penitentibus in refrigerium

Egrotantibus in remedium

Pugnantibus in presidium

Patientibus in solatium

Proficientibus in auxilium

Deficientibus in subsidium

Confitentibus in honorem
Predicantibus in testimonium

In uenitur preter hec

Memorantibus in suspirium

Postulantibus in suffragium

Experientibus in fructum

Peruenientibus in premium

Propter hec omnia sit nomē domini benedictum in secula: quia ante solē permanet nomē eius. Refertur autē istorū p̄ma quattuor ad statum incipientium: secunda quattuor ad statum proficiētium Primo ergo est nomen iesus penitentibus in refugium. Quis peccator non timeat nomē potentie quis audeat sustinere dominum ultionū: Sed ecce iesus dulce refugium in quo exinanit̄ maiestas: & dulcescit pietas. Ip̄e est spes unica redeuntibus ad ueniam: de quo. Mat. i. uocabis ait angelus nomen eius iesum. Nec caret effectu fidelis inuocatio huius nominis: prime. Ioanis. ii. Scribo uobis filioli mei: q̄ dimittūt uobis peccata uestra p̄pter nomē eius. Nota exemplū ualde optimum q̄ nullum inuocātē hoc nomē iesus in tota filia euāgeli legitur accepisse repulsā. Sed dānata morte culpe: remanet morbus concupiscētie: unde recurrendum ē ad nomē iesu: q̄ ip̄e est egrotātibus in remediū: hoc est enim nomē iesu: de quo. Mat. ultimo. In nomine meo demonia eicient linguis loquētur nouis serpētes tollent: id est serpētinas suggestiones: & si mortifex quid biberint trāseundo quippe ad modum potus: nō masticando per morā: uenēnū scilicet male delectati ōis: nō eis nocebit: ad mortē supple: super egros manus inponent & bene habebūt

Habes ergo aia mea secūdū. Ber. reconditū. ele. ctuariū in uasculo huius uocabuli: qd̄ ē iesus: q̄ nulli tempore pesti: iueniatur ineficax. Habes aia mea in noie iesu: unde actus tuos prauos corrigas: uel minus perfectos diligenter impleas: unde senus tuos aut ne corrūpentur serues: aut si occupantur sanes. Exemplū de infirmo: quē sanauit dyonisius adhuc ifidelis: p̄nte paulo ad nomē iesu. Sed si cōtentus pharao surgat ad scandala: adhuc recurrendū est ad nomen iesu: q̄ ip̄e est pugnātibus in p̄sidium. Subiecit enim omnē feritatē inimicorū: unde. luce. x. dicitur. Reuersi sunt autē septuagintaduo cū gaudio dicētes: Domine etiā demonia subiiciunt nobis i nomine tuo. Et ait illis: Videbā sathanā sicut fulgur de celo cadentē. Ecce dedi uobis potestatem calcādi supra serpentes & scorpiones & supra omnē uirtutē inimici: & nihil uobis nocebit. Verū tamen in hoc nolite gaudē: q̄ spiritus uobis subi ciuntur: & cetera. Nota q̄ non dimittit rex libenter militē strenuū ac fidelē seruū suū nomē inuocantē & clamātē p̄re: unde in ps. lxxx. protegam eum qm̄ cognouit nomē meū. Et puerbiōr. xviii. Turris fortissima nomē dñi. Ad ip̄m recurrit iustus & exaltabit: Sicut currit beata agatha: q̄ feras imites ad nomen iesu xpi mansuescere asserebat. Sed quis nō pmittat deus seruos suos i tēptatiōe succūbere

permittit tamē eos multas afflictiones sustinere. Sed nō desperandū nec obliuiscendū noīs iesu: q̄ ipsū ē patietibus ī solatiū: unde cōsolat̄ patientes: Mat. v. Beati estis cum ma. &c. Ideo ibant apostoli gaudentes &c. Act. v. Et mēti inflāmate puto q̄ ē inestimabilis letitia solū in ebriatione amoris sui: & appetitu similitudinis cordis & corporis sui: nullo alio p̄mio expectato. Et nōne uidet̄ q̄ sepe ē gaudiū hōi parū p̄ amico mortali: tamē nescit ille p̄ quo passio sustinet̄. Quāto magis p̄ deo īmortali: qui oīa cōuert̄: & p̄ dilectissimo iesu: qui oīa portat in nobis: & p̄mo oīa portauit p̄ nobis. Hoc attēdens paulus Act. xxi. Ego ait nō solū alligari in hierusalem: sed mori paratus sū p̄ noīe dñi iesu. Sic ergo nomē dñi iesu ē incipietibus

In refrigeriū cōtra reatū culpe
In remediū cōtra morbū cōcupiscentie
In p̄fidiū cōtra malū culpe
In solatiū cōtra malū pene

Sicut ergo ualet nomē dñi iesu cōtra malū &c. Ita p̄ficiētibz ualet ad bonū. Primo. n. ē procedentibus in auxiliū: unde ī ps. xxii. Deduxit me sup semitas iustitie propter nomē suū. Itē pp̄ nomē suū p̄ntat mihi totius honestatis exēplū. Ber. Si quidem cū noīo iesum hominē mihi p̄pono mitē hu milē corde: sobriū: benignū: castū misericordem: & deniq; omni honestate cōspiciū. Ideo tibi sepe ī sinu sit iesus sepe in manu: quo tui oēs sensus in ipsū dirigantur & actus: ps. Dñe in lumine uultu tui ābulabūt: & in noīe tuo exal. Itē q̄ laborantes cōtingit deficere: adhuc ē in subsidiū deficientibus quod figuratū ē. Act. iii. ubi ait petrus illi dādo. In noīe iesu christi surge & ābula: & sequit̄ ibidē de sanatione eius. Si. n. sedes per pigritia: te xps sanat excitādo torporē. Si per ipotētia sanat cōferēdo uigorē: Ber. Cū iesu noīo hōiem mihi propono: q̄ suo exēplo me sanat & roborat adiutorio: Itē q̄ nō solū p̄ficit in opatione uirtutis: sed in uerbo ueritatis nomē iesu nō solū iuuat operantes sed honorat credentes. Est. n. cōfitebuz ī honorem. Ioan. i. Dedit eis potestātē filios dei fieri: his q̄ credūt ī noīe eius. Et hic nō ē modicus honor. Si. n. filii & heredes: heredes q̄dē dei: coheredes autē xpi: hec cognoscebat q̄ se nō permittebat adorari a ioāne Apoc. xxi. Vide ait ne feceris: cōseruus. n. tuus sū & fratrū tuorū habentiū testimoniū iesu. Itē nō solū ē cōfitebuz in honorē: sed predicantibus ī testimoniū: p̄fecti. n. apostoli p̄dicauerūt: ubi q̄ dño cooperante & sermone cōfirmate sequētibz signis: q̄ re uera fiebat in noīe iesu: unde dē Mat. vlti. In noīe meo demonia eiicient &c. Itē nota q̄ illud quod tūc cōfirmat p̄ modū illustrationibus luminosis scripturas dedarātibz cōtra doctrinas falsas hereticorū: cōfirmat et̄ nūc refectionibus dulcorosis ī mēibus electorū: Et iō ecclia xpi sp̄s fa eius: estimonio sepe fulta iubilat in ps. Deus docuisti me a iuuetute mea: & usq; nunc p̄nuncia bo mirabilia tua. Sic igit̄ ipsū nomē dñi iesu ē salu

tare proficientibus

Adiuuādo p̄cedētes
Releuando deficientes
Honorando cōfitebuz
Promouendo predicantes.

Propterea nomē dñi iesu ē memorātibz in suspensū: unde Ber. Dulcis iesu memoria dās uera cordis gaudia: sed sup mel & oīa dulcis tua p̄ntia. Nil canit̄ suauius: audit̄ nil iocūdus. Nil cogitat̄ dulcius q̄ iesus dei filius. Idē Ber. Si scribis n̄ sapit mihi si nō legero ibi iesu. Si disputes aut cōferas non sapit mihi nisi sonuerit ibi iesus. Heccine sic faciunt sic moderni predicantes: qui dimittentes sepe iesu uerba & sp̄s sancti & apostolorū gloriātur cū boatu oris loquētes sepe mulierculis & secularibus propriis uerbis Aristotelis pagani: Aueroys saraceni & aliorū inimicitū cruci christi. Et licet ueritas a quocūq; dicatur sit a spiritu sancto: tamē insipida ē taliū allegatio & ut plurimū fastuosa: & sepe de ignorantia scripture p̄cedens: q̄ sepe quod allegant aridū: siccū: ip̄fectū de scriptura pagani dānati multo melius: plenius: sapidius: & liberalius: ac hilarius iuenit̄ ī scriptura xpi: & alicuius eius sacri discipuli: q̄ ē dulcorata charitatis sapore: & istoteles ī predicationibus & sermonibus adducere: qui licet dicant aliq̄ uera: dicunt tñ ml̄ta falsa & periculosa ē aliis ministrare materiā: q̄ ad eorū nanū studium inducatur. Sed redeamus ad nrm iesu: & cum ap̄lo nō ostēdamus nos aliqd̄ scire nisi xpm iesu: & hunc crucifixū exēplo bti ignacii: & cētrū & circūferentiā cordis nri sculpētes iesu: q̄ ipsū iesum uiuens & moriens eructabat de corde pleno: & mortuus reliq; itra se scriptū litteris aureis in corde corporeo. Est iterū nomē iesu postulatibus ī suffragiū. Io. xvi. Si quid petieritis patrem ī noīe meo dabit uobis &c. Nec mix̄ q̄ nomē iesu titulus ē nostre petitionis ī gl̄ia dei p̄ris. Eius. n. nos p̄fitemur filii q̄ ipsū iuocātes p̄ fidē sumus ei cōfigurati. Sed uis istius tituli cōtra salutē petētibz aduersatur p̄pter q̄d̄ sacra matecclia q̄ sepe petit salutaria: & sepe est xpi sp̄s fa in onibus petitionibus suis adiūgit: pet dñm nostrū ihm. Et ideo nūq̄ repulsā patit̄: quin sepe exaudiat̄ ad fructū salutis. Est iterū nomē ihu experiētibz in fructū & delectamētū. Ber. Nō est tātū lux nomē ihu: sed cibus est. An nō toties confortaris: quoties ihu recordaris. Oleū est enī nomē ihu. Andus ē enī onis aie cibus nisi hoc oleo cōditat̄. Quid enī ita mētē cogitatis impinguat: q̄ ita exercitatos repat̄ sesus: uirtutes roborat: uegetat mores: & castas fouet affectiones: Tua ihu dilectio: grata mētis resectio: replet sine fastidio: dās famē desiderio. Est postremo nomē ihu pueniētibz ad p̄miū. Est enī nō pua gloria beatis q̄ insigniunt̄ nomine saluatoris: unde. Apoc. ultimo. Serui eius. i. agni seruet̄ ei. Et uidebūt faciē eius & nomē eius in frōtibz eorū quasi corroborati eius nomine tāq; diademate. ps. Gl̄iabūt̄ in te oēs q̄ diligūt nomē tuū ideo. Apoc. xiii. Illa. cxliiii. milia qui stāt cū

Consideratio nota
da de Ihu.

agno & fruūt i pō. describūt hēre nomē eius: & no
mē patris eius scriptū in frōtibz suis. Et hic q̄dru
plex effectus quo ad statū pfectore
Excitat memorātes ad deuotionem
Quietat postulatē p exauditionem
Satiat experietes p refectionem
Coronat peruenietes per sui figurationem & dei
ficationem

Potest autē aptius & breuius distingui sic q̄ no
men iesu est

Penitētibus in refugium saluationis
Pugnātibus in presidū ptectionis
Patientibus in remediū consolationis
Hoc quo ad icipiētes: cōtra malū triplex culpe: pu
gne: & pene. Itē nomē iesu est

Credētibus in honorē dignitatis
Predicatoribus in testimoniū ueritatis
Laborātibus in testimoniū uirtutis
Hoc quo ad p̄ficiētes: secūdū q̄ cōueit tripl̄r p̄fi
cere: corde: ore: & opere. Itē nomē iesu est

Meditātibus in suspiriū deuotionis
Postulātibus in suffragiū orationis
Expiētibus in fructū refectionis
Hoc quo ad contēplātes: secūdū q̄ cōtingit deum
memorari meditādo: postulare orādo: expiri gu
stando. Ultimo nomē iesu est pueniētibus in p̄
miū retributionis quo ad beatos. in statu glorie.

Onomē sup̄ ōne nomē q̄d cōtinet ōne nomē:
nec ip̄e figure litterarū quibus cōponeris uacāt a
prophetia tue significationis: nam. i. h. s. & titulus
faciunt iesus

I. persona diuinitatis
H. inspiratio sanctitatis
S. inclinatio maiestatis
Titulus redēptio captiuitatis

I. i. q̄ p̄sona diuinitatis. Est. n. media uocaliū & uerbū
filius dei media personarū. Sed quid: I. litera mīma
est in forma: maxima ī sacramēto: p̄sona filii dei ex
inanita in puulo iesu nostro: maxima ī mūdo redē
ptio Est enī. I. litera in metro mō uocalis: mō sim
plex cōsonāf: mō duplex. Itē. I. mō simplex l̄ra: mō
syllaba: mō dictio ē: uerbi gr̄a. Simplex uocalis ē
hoc uerbo iho. Simplex cōsonāf: ut in hac ditione
iesus. Duplex cōsonāf: ut in hac dictioe maior cū
inter duas uocales ponit. Sil̄la ē in p̄dicto uerbo.
Iho. Dictio ē cū. I. uerbū impatiū ponit. i. uade.
Magnū ergo mysteriū ē q̄. I. l̄ra caput ē in nomie
iesu. Sup̄ hoc caput: caput ōim eccl̄iarū fundat̄ ro
mana eccl̄ia. Media iter uocales designat̄ q̄ me
dia in uocatione gentiū: q̄ p̄ quin̄q̄ uocales desi
gnat̄: p̄pter quīnariū s̄c̄sū: in quibus uixerūt dicit.
ysaias de uocatione gētiū. In die illa utiq̄ xp̄i iesu
erūt quīq̄ ciuitates in terra egypti. i. mūdi loquen
tis lingua chananea. i. celi xp̄ianitatis. Ciuitas solis
uocabit̄ una: hec ē. Romana eccl̄ia: dignitate: ueri
tate: sanctitate una & sūma. Simplex l̄ra est. I. ī pu
litate infantis. Syllaba est in sono p̄dicātis. Dictio ē
I. ī uerbo impātis: uocalis est. I. p̄ se solū faciens in

gratia p̄destinationis. Simplex cōsonāf est in gr̄a
iustificatiōis. Duplex cōsonāf est in duplici p̄sola
fructiōis. Est enī duplex cōsonāf in officio medi
ationis inter deū et hominē. Mediator dei & hōi
nū. hō xp̄s iesu ait. Apo. Itē. I. est duplex cōso
nāf in uinculo unionis. Vbi duo uel tres & cetera
Mat. Alter est duplex cōsonāf in unione aīe &
carnis in persona diuinitatis. H est aspiratio san
ctitatis. Cū enī ōnes l̄re sint: sola ista nō est l̄ra: sed
aspirationis nota. Quia ōnis hūana cōceptio hēt
plenā litterā uirilis seminationis: iesu nostri cōcep
tio habuit solā notā sp̄s sancti inspirationis. Nō
enī ī uirgine est cōceptus humano semine: sed my
stico. spiramine. Et sicut h. ē ī metro: Mac si nō sit
Sic & spiratio sp̄s sancti sic ē ad cōceptū hōis chri
sti: ac si non sit ad corruptionē uirgināl̄ uteri. H. l̄ra
est octaua: & ihu cōuenit q̄ octauū noui testamēti
p̄ resurrectionis mysteriū octauo die resurgēs cōse
crauit. Iste benedictus iesus aspiratio uoluit fieri q̄
de inspiratione cōcipi uoluit: unde & sponsa uirgo
maria mater & filia: soror & dilecta. Dilectus inq̄
meus mihi de substātia sp̄s sui ministrat̄ sacrādo
& secūdādo uter̄. Et ego illi: illū cōcipiēdo de sub
stātia carnis mee ministro sāguinē purissimū qui
pascit̄ inter lilia castitatis & integritatis corporis
mei: donec sp̄iet dies. i. per inspirationem spiritus
sancti formetur ille qui ē dies & lux noui testamē
ti. Et inclinentur umbre testamenti ueteris ipsū
adorantes tanq̄ ueritatem & corpus sue umbrosita
tis. Sed q̄ per hoc q̄ conceptus est ī matris utero
inclinatū est dei uerbū in puulo. Ideo. i. cum signu
ra si fiat ista l̄ra: altitudo ē lupius icl̄ata s̄ḡt descēdit
Et ideo. i. saluatoris sigillum tenens & sanctitatis
aspitate iustitie suscitaret: que p̄ sonū. r. a spū l̄re. i. q̄
p̄cedit figurat̄ ab illa aspitate rigore iclinat̄ iustitie
faciēs suauē sonū misericordie. Que l̄ra si capitalis
ponat̄ ex toto se hūiliat̄: & quasi se iclinat̄ ī hac for
ma. i. & tota contrahit̄: abbreviat̄ & dilatat̄. Sic &
uerbū altissimū abbreviatū ī puulo ī amore n̄o in
noīe iesu pio. Adhuc addas titulū: & sit redēptio ca
ptiuorū & itegrat̄ nomē suauissimū iesu sup̄ ōia be
nedictus deus. Adhuc hēs mysteria ī iesu noīe si
ipsū uis extēdere: & tūc occurrūt tibi q̄nq̄ l̄re. i. e. i.
.u. s. Que p̄ma tibi on̄dūt quāriū assumptiōis q̄nq̄
s̄c̄sū n̄e carnis: quos crucifixit tanq̄ reges mūdi n̄
regētes sed tyrānizātes ī patibulo crucis. Sicut ha
bet̄ Iosue. Et iō ē sensus secūdus quārius passiōis
ī uulnibus carnis seu corporis ut supra dictū ē: ē dī
uina p̄sona. Et ipsius uulneratio de illata iniuria a
p̄fida natura. Nā. e. ex signo apparet lāceata ex so
no p̄fert̄ angustiat̄: q̄a & ip̄se deus p̄ inuadētem
malitiā: tactus dolore intrinsecus ait. Delebo inq̄
hominē Sed felix mutatio ubi. i. sequit̄: ubi erit sal
uatio scilicet ī clinatio maiestatis: & mutatio furo
ris: in mutationē amoris. Saluabo inq̄ hōiem. Sed
q̄ p̄ p̄mū. i. inclinat̄ ad sumēdā nostre nature uer
tatē p̄ secūdū. i. inclinat̄ ad sumēdā reatus penalita
tē: ut sic fiat saluatio hōis & satisfactio. Per u. q̄d

Et in medio significat satisfactiois mouit dum ululat ad deum: suspirando & suspirat: continet cordis gemitum: exspirat in cruce dimittendo corpus confixum & exspirando in manus patris spiritum: tamen suum quod omnium elocoge. Et ideo u. est ultia uocalium: quibus fuit ultimum & consummatum amoris signum: & ultimum ibi emisit sui amoris spiritum & sue orationis: suique clamoris uerbum. O. u. infra clausum: cum multa compassione recordandum: quod sic huius iesus noster pene supplicium continue exspirando & moriendo in corde: & suauissimum thymiamam fragrans sacrificii extius afflictus in corpore: maxime quoniam fuit confixus in cruce: ubi spirauit acerbitate supplicii: & igne passionis decoctus fuit agnus assatus in odore holocausti. Adhuc ualet in modo perferendi: in sono exspirat sola in uocales: O quot mysteria in isto benedicto iesu nostro. Attende autem quod multe sunt rationes impositionis nominum. Nota. n. debet rerum proprietatibus mideri. Nota autem singularium hominum a diuersis circumstantiis imponuntur: nam imponuntur quedam a tempore in quo nascuntur: Sicut a nominibus sanctorum. Quedam a generibus: ut a nobilibus patribus: sicut de Ioane dicitur: Luce. i. Quedam ab euentu: sicut Ioseph uocauit filium suum Manasse. d. Obluisti me fecit deus omnium laborum: Gen. xxxi. Quedam ex qualitate nascuntur: sic de Esau qui erat rufus: & in modum pellis hispida: uocatum est nomen eius Esau: siue edom: quod interpretatur rubeus uel sanguineus. Nomina uero que ab hominibus imponuntur: his modis similibus accidunt. Nota uero que imponuntur diuinitus sepe significant aliquod gemitum donum diuinitus datum: Sicut Gen. xvii. dicitur de abraha: uocaberis abraham: quod patrem multarum gentium te constituit. Et Matth. xvi. dicitur de Petro: Tu es petrus &c. Quia ergo homini christo hoc sumum munus gratie collatum erat: ut per personale unione omnes possent saluare: ideo conuenienter uocatum est nomen eius iesus: hoc nomen a deo patre primo deo inuisibilis: ab angelo nunciato sensibilis: a matre uel Ioseph hodie imposito firmum in circumstantiis: quia credo fecisse Ioseph. Et hoc nomen est nomen nouum: nulli alteri in hoc seculo conuocatum. Et in isto nomen potest idcirco omnia dei nomina: que dei pietate ad nos: uel eius gratie munus continent uidentur. Et nota quod in circumstantiis ideo imponitur: quod simul abraham a deo huius applicatione nominis: & signum circumstantiis. Gen. xvii. Et quod esse nature infecte & corrupte: quod facit hominem filium ire: mente fidei reputat per non esse: ideo in fideles populos nusquam legitur nomen impositum: nisi acceperunt originalis culpe remedium. Sicut iudei in circumstantiis & christiani in baptismo. In cuius signum dicit Salomō puer. iiii. Ego filius patris mei tenellus: & unigenitus coram matre mea: ubi dicitur glo. Quare Salomō se unigenitum coram matre uocat: quod fratrem uterinum precessisse scriptura testatur: nisi quod ille mox natus sine uoce quasi nullus esset de uita decessit. Nota. n. huius uerba esse ad utilitatem: quod debet habere eternam beatitudinem. Huius iudea quosdam iesus: sicut dicit. B. precedens istum: quorum uacuis gloriatur uocabulis. Illa. n. nec lucet: nec pascit: nec medet: ideo synagoga in tenebris est usque adhuc: fame & ihermita-

te laborans: nec satiabitur nec sanabitur: quousque sciat meum iesum dominum iacob & finem terre. Tripliciter iesum ibi legimus. Iesum matrem: iste deus saluare ab exilio deserti: quod iste dicitur terra promissionis ioseph. Iesum filium ioseph de deo. Iste deus saluare: quod edificat templum ubi agit sumum sacerdotium: Zacha. iiii. Audi iesu sacerdos magne. Iesum filium sirach in ecclesiastico: quod fuit doctor & propheta.

Primus dedit terram arete captiuitate predicanda: sed iesus noster terram uiuere beatitudinis eternae. Secundus edificauit templum figurale: ubi offert sacrificia animalium. Iesus noster reedificauit templum uirtutis & gratie: in se inuolans reedificando naturam: in quo obtulit iuxta cordis & corporis holocaustum. Tertius fuit doctor & propheta: sed non sua uirtute: & adhuc doctus in figuris ueteris testamenti: & propheta in uerbis multe obscuritatis. At noster propheta iesus est propheta potens in opere & sermone: figuras explicans & umbras clarificans: docens in doctrina dei: sicut potestatem habens: non sicut scribe eorum. Vides quidem quod illi non sunt ueri iesus: sed premissi sunt tanquam baculus Helisei ad mortuum puerum ueniens: et sua interpretari nomina nequieuerunt: uacua qui erant a uera salute. Superpositus est mortuo baculus: & non erat uox neque sensus: quoniam baculus erat. Descendit qui baculum misit: quia descendit uerus iesus qui eos premissit: et mox probans se esse iesum saluum fecit populum suum a peccatis eorum. Et est uox & sensus: nec instar priorum est salute uacuum. Sed audi quid fecit: unde uox et sensus uitaque reddidit: ut ait Ber. Nam uir iste propheta: potens in opere & sermone: de excelso celorum monte descendens: quasi alter Heliseus de monte carmelo: uisitare dignatus est me: cum sim puluis et cinis: inclinare se dignatus est: & iacenti contrahi: & coequari parto: ceco impartiri lumen oculorum suorum: & os mutum proprii oris osculo soluere: debilesque manus suarum roborare tactu: & statum qui exierat sua inspiratione refundere. Suauiter rumino ista & replentur uiscera mea: & interiora mea sagnantur: & omnia ossa mea germinat laudem: hec quotidie singuli in nobis sentimus cum cordi tribuit sentire fideliter fide & intellectu: quia proferre utiliter: et manu efficaciter operari. Sequitur quod oscitauit puerum septies: quod in resuscitata ecclesia uides impleri: dum septies in die laudes iubilat saluatori: Oscitabis & tu septies. scilicet quinque sensus exteriores & duos interiores: inspiramini prophete iesu tibi facte interiorius addas & conformes: ut cantes et dicas. Cor meum et caro mea exultauerunt in deum uiuum. Utinam ergo huic nostro iesu sic simus familiares ut ipsum plene noscamus ex nomine: quia hoc nomen est honorandum. Est enim nomen magni dei: & ideo nomen imperiale: ps. Afferte domino gloriam & honorem: Exodi. xx. Altare de terra facietis mihi: et offeretis

super eo holocausta & pacifica uestra ioues uestras & boues in omni loco in quo memoria fuerit. nominis mei.

Et nomē secundo memorandū: quia nomē eius ē nomē uiri uirtuosi. Ideo Esa. xvi. Domine nomē tuū & memoriale tuū i desiderio aie. ps. Si obliti sumus nomē dei nri: & si expādimus manus nostras ad deum alienum.

Est tertio nomē amplectandū: quia nomē amici iō nomen amabile: Abac. iiii. Ego autē in dño gaudebo & exaltabo in deo iesu meo.

Est quarto nomē iuocandū: quia adiutoris & saluatoris benignissimi: & ideo uenerabile: Act. x. Non est aliud nomē sub celo datū &c. Audisti de iesu nro: & de noīe hodie iposito. Audi de noīe p̄bibus p̄misso figurato singulariter in antiquo.

Sacerdotio
In regno
In prophetia
In prelio.

Hoc nomē est x̄ps q̄ latine d̄r unctus: uel unctō Nam ungebant iste quattuor p̄sone: sacerdotes: reges: p̄ph̄e: & pugiles. Et x̄ps fuit sacerdos moriendo: rex resurgendo: p̄ph̄a predicādo: pugil in p̄tendo: & unctus est oleo p̄ cōfortibus suis. Cōferamus rē noī. Hoc nomē x̄ps sicut dicit papias n̄ scribit̄ l̄ris latinis: sed grecis. i. x. p. s. & apice sup̄scripto Syllabizando in latīo nihil sonat. Rō huius est certa excellētia dignitatis huius noīs: q̄ ista unctō manat a pectorē dei p̄ris: nec p̄t iuēiri i nris apothecis ne sonet nris l̄ris. Si ē dicit Gre. i. p̄logo moraliū de dei hebreog: noīe: tetragramatō: q̄ d̄ i atiqs litteris hebreog: iuenit̄ scriptū l̄ris hebreis: & ē scribibile: & nō effabile: propter reuerētia tān noīs: Es dras enī adinuēit̄ nouas l̄ras ut d̄r: in quibus restauerunt destructos liberos: sed istud nomē ut d̄r scripsit̄ l̄ris antiqs. Attende igit̄ p̄mo qd̄ indicat. x. Ingerit enī figurā crucis. p. indicat cōflictū passionis. C. uel. S. innuit̄ triūphū coronatiōis. Sed apex suppositus demonstrat̄ titulū sup̄scriptionis. Po. fuerunt ait. Ioānes titulū super caput eius eam ipsius scriptam. Iesus nazarenus: rex iudeog. Sic ergo hoc nomen x̄ps dicit̄ tibi.

Vexillum crucifixionis amplectendū

Conflictum passionis aggregandū

Triūphum coronationis acquirendū

Titulum sup̄scriptionis contemplādum.

Vt sic cōpleta sit unctio & cōponat̄ unguentum: quo uulnus principaliter ungit̄. Ergo in titulo lege p̄ph̄am unctū. In triūpho regē sublimatum. In passione sacerdotē imolatū. In uexillo pugilē honoratū. Et tūc cū samaritana possimus dicere. Scio quia messias uenit qui d̄r x̄ps. Attende igit̄. x. litteram unctiois: & hoc p̄ph̄o magno & stupendo mysterio sp̄s sancti p̄t dici l̄ra. x. latinog: enī littere. xxi. sunt: due extreme. y. z. ex grecis sunt assumptē. Iste. xxi. fuerunt romē iuente sub augusto eo tempore quo x̄ps natus ē mundo: licet ipsi ne-

scirent qd̄ significarent. Vñ h̄ unctiois l̄ra sub augusto romē iuenta in crucis figura: significabat qd̄ ille qui nascebat̄ in tr̄ns eēt uerus augustus & auctor salutis: q̄ & romē engeret uexillū sue crucis: & ibi institueret unctioē sacre sedis. Et hec l̄ra. x. s̄p̄ ē duplex consonans: quia regnū & sacerdotū sim̄ in x̄po significat̄ & exprimit: & deū & hominē in una persona unit. Et semp̄ x̄ps consonat i una persona: quasi in una l̄ra diuine glorie: & hūane nature. Est autē semiuocalis: cuius sonus incipit ab. I. & terminatur in. S. quia eius dignitas incipit a diuinitate: & terminat̄ in ielinationē hūanitatē assumptē. Et idē sonus permāet in hac l̄ra & in syllaba com̄m̄ta: unde idē sonat. x. l̄ra & syllaba: q. l. &. i. copulata: q̄ idem est x̄ps quod deus homo. Dictum ē autē supra in iesu noīe: q. l. significat̄ personā filii trinitati i trinitate. x. autē ut uidēs dicit̄ illā eandem p̄sonā in assumpta hūanitate: & ipsā hūanitatē i diuina p̄sona cū multiplici dignitate. Vides ergo qd̄ mirabili sacramento se osculat̄. l. & x. & romē iuenit̄ dū x̄ps nascit̄: & t̄n ipsa est. xii. post. i. q̄a iesus saluator post duodenariā uocationem ap̄l̄oḡ consecrationem & sc̄ficationem a x̄po & expulsionem de iudaismo: p. xii. paulū cui uiuere x̄ps est: & qui x̄po cruci cōfixus erat iesus p̄dicat̄ romano orbi: uel romane urbi: & p̄ copl̄m petrū in quo repositur. l. tanq̄ p̄ p̄t̄ficem summū romē cōsecrata est sedes unctā: in qua x̄pi regia dignitas. Sacerdotalis sc̄itas: uirtualis strenuitas: & p̄ph̄alis ueritas cōtinetur. Quod quidē habuit romana ciuitas: p. p. i. per x̄pi passionis cōflictū. Qui romē i sc̄is martyribus multiplex portauit martyriū: post quod passiōni martyre datū est. O rotundū q̄a coronā coronauit siluestre. Hoc significat. p. l̄ra: cuius figura est baculus: habens. o. post se q̄a post baculū passiois martyre fuit datū. o. ut est dictū p̄us. In cuius etiā signū in l̄ris noīs x̄pi: post. p. sequitur. c. que siḡ resurrectionis triūphū. Sed attende qd̄. C. est. o. d̄inutū: quia dignitas pontifici i hac uita nō est cōpleta: donec. C. terminet. i. p̄ns corona gr̄e: n. litterā. o. eterne uite: unde nec ipsa eccl̄ia regiū festū alr̄ debet acceptare: nisi ut illius eterni regni signū & principiū sup̄ has tres l̄ras p̄ titulū sup̄scriptiois: quia data pace per constantinum data sunt cōcilia: ubi uere iesus qui apparuerat sacerdos & pugil: & Rex se prophetam ministravit: dum per eos sanctorum patrum & doctorum eterne sapientie: eructauit archana procul faciens heretica figmenta. Nunc de toto nomine christi faciatis triumphale uexillum super populum christianum: quia hoc nomē sicut materiale uexillū.

Est distinctum aduersantium: distinguuntur enim exercitus hostium p̄ uexilla

Est imitatum comitantium. Tota enim populi comitua debet sequi uexillum ducis

Est hortatum prestantium: quando enim prelati uident p̄cedere uexillū: & hostes pro sternere insequuntur strenue.

Est ostensuum triumphatum: quando aduersantes superatur: uexillum eorum deiicitur & concalcatur: & triumphatum erigitur & exaltatur: sic uexillum crucis & xpi nomen

Distinguit castra xpiane militie

Counit & iungit membra ecclesie

Inducit & animat ad conflictum penitentie

Ostendit insignia perfecte uictorie.

Distinctionem huius nominis ostendit Apосто. i. ad corinth. i. Nos predicamus iesum crucifixum: uideis quidem scadalum: gentibus autem stultitiam. ipsis autem uocatis sanctis christum dei uirtutem & dei sapientiam. Vnionem istius uexilli & nominis xpi ostendit: ad Gal. ii. d. Xpo confixus sum cruci: uiuo autem iam non ego: uiuit uero in me xps. & uideas quod uexillum unit populum duci: & inter se. Etio populus xpi est xpo crucifixo conformis: quia qui xpi sunt: carne suam crucifixerunt cum uitiis & concupiscentiis. Hortationem prelatiui ostendit ipse iesus per se. Qui uult inquit uenire post me &c. Ostensionem perfecte uictorie post uirtuosam pugnam ostendit Aposto. ad Gal. ultimo. Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu xpi. Cuius nomen xps iesus benedicatur in secula seculorum. Amen.

Iesus in stella fulgidus

Ca.iii

Aluatore nato: in oriente stella mire claritatis apparuit: quod iesu patris splendore: & matris radii gentibus nunciavit. Non enim decem

tioni signo corporali splendor patris huius reuelari: qui est eterna & spiritalis lux: quod corporali luce prefulgide stelle: quod ut lux in mundum uenerat ad mundi tenebras effugandas. Sed multo maioris splendoris stella mentibus eorum illuxit: que fecit eos intelligere cui

In auro offerrent subiectiuam reuerentiam: tanquam regi

In thure adoratiouis latriam: tanquam deo

In myrrha professionem sue redemptionis per supplicium mortis assumptam. Sic ergo illustrati statim uenerunt sequentes stelle ducatum

Letanter

Festinatiter

Reuerenter

Ita quod adiutorio nati pueri super dromedarios animalia uelocia: longum uie spacium in. xiii. diebus pegerunt: et xiii. die ad sanctum uenientes presepium: iuenerunt sacram uirginem matrem: & dei uerbum in assumpta natura: & humiliter precubunt pedibus iesu pueri & uirginis matris affluenter offerunt: & admoniti per aliam uiam ad propria redeunt in fide firmati. Hec enim dies triplici decoratur miraculo

Adoratione paruuli

Consecratione baptismi

Operacione miraculi.

De primo refert euangelista matth. ii. quod dominus est hodie et tricesimo anno fuit xps a iohanne baptizatus: & ibi maximum fuit mysterium trinitatis: & post reuoluto anno hac eadem die ad nuptias mutauit dominus aquam in uinum: & ibi manifestata fuit gloria diuinitatis. Et ista prefigurauerunt magna mysteria: que sunt in ecclesia sancta

completa. Nam conuocatio magorum signat uocationem ecclesie de gentibus: unde hodiernum festum proprie ecclesie festum quod hodie in tribus magis productum est ad christum & in baptismo coniuictum est per matrimonium: & in miraculo est ipsa tota transformata a sua aquositate insipida in sapidissimum spousi gustum: & in eius amoris inebriatione & feruidum uinum: unde hodie cantatur: hodie celesti spouso coniuictum est &c. Vbi contemplatiue ecclesia simul comprehendit omnia: & in sua desponsatione transformatur: & per hoc per multis aliis festis: quod quo ad christum maiora uideatur: quod gratia est totum beneficium repntatis in ea. Hoc festum solennitate celebrant: miserioris antiphonis & sermonibus est dotatum. Et quod hoc festum manifestatio notatur: ideo debes scire: quod natiuitas christi esse non debuit omnibus manifesta. Primo ne impediret uisum redemptionis beneficium. i. ad Corinth. ii. Si cognouisset non quidem dominum gratie crucifixum &c. Secundo ne diminutum uisum fidei meritum. iustitia. n. dei est per fide iesu christi: ad Rom. iii. Fides autem est argumentum non appetitum &c. ad Hebr. xi. Tertio ne humanitatis uentus uenisset in dubium. Unde Augustinus ostendit in epistola ad uolusianum. Si nullas ex puulo in iuuentute imitaret etates: nullos cibos: nullos caperet sonos: nonne opinionem confirmaret erroris: nec hominem ullum ullo modo suscepisse crederet. Et unum omnia mirabiliter faceret: auferret quod misericorditer fecit. Debuit tamen aliquibus manifestari electis secundum ordinem sapientie dei: quod uideretur quasi omnium electorum repntare personas: Etio omnibus conditionibus hominum christus ihesus puer est manifestatus. Nam pastores erant illi retice: & magi gentiles: illi de proprie istius de logico: ut quod ad angularem lapidem currunt. Est & alia diuersitas: nam magi sapientes & potentes: pastores simplices & uiles. Manifestatus est et in magnis principibus: In Symeone & Anna iustis. Etiam uiris & mulieribus: platis: subditis: clericis: & plebeis: ut per hoc natus iesus ostenderet nullam conditionem hominum a sua salute excludi. Manifestatus est et conuictum modo & ordine: secundum quod congruebat conditioni personarum: & prefiguratioui futurorum. Nam pastores repntant primitias conuersionis iudeorum: In quibus secundum apostolum i. Cor. non multi nobiles: non multi potentes: sed quod infirma sunt mundi elegit deus. Et quod apostoli electi ex iudeis facti sunt pastores primi ecclesie: ideo ualde congrue ipsa natiuitatis hora & die: facta est eis christi nati annuntiatio. Et quod iudeis consuetum erat fieri diuina mensa per angelos: uide et legem acceperunt in dispositione angelorum: sicut dicit Act. vii. Idcirco per angelos eis congrue nuntiatur: quod est firma fuit quod angelus magni consilii christus iesus in sua persona ipsis apostolis erat euangelizaturus seipsum. Magi uero sapientes & potentes: & et malefici fuisse dicuntur repntantes ecclesiam de gentibus quod malefica erat per ydolatriam: sapiens per astutiam ut malefaceret: & non bene potens per orbis monarchiam: illustrata per irradiationem stellarum predicatiouis apostolorum tanquam de alto celo resplicentem exterius: & inuisibilem stellam fidei commouente interiorius: colla subdidit nato paruulo christo: & similiter mura obtulit. Sicut dicitur infra. Et quia sicut dicit Augustinus in sermone de epiphania. Erat abrahe in numerabilis pro-

nota que significat
in tribus hodiernis
apparitionibus,

missa successio: sicut stelle celi. Ac per hoc nō carnis semine: sed fidei fecunditate generanda: ut celestis progenies ecclesie designaret in magis in ortu noui syderis. Excitantur & geniti a xpo per fidem abrahe computantur in semine. Etia conditioni magorū hoc fuit cōgruū: quia assueti erāt in cōsideratōe stellarum. Et ut dicit Criso. p. consueta eis dominus condescēdit. Quia uero iusti & in spūalibus exercitati internis illustrationibus docentur a deo. Idcirco non exterior opinio: sed interior inspiratio spūs scī senes iustos die quadragesimo symeonē & Annā fecit in templo xpm natum cognoscere: adorare: laudare: & ei fide dignū testimoniū phibere. Quod conueniebat etiā figure. In his etiā figurat ecclesia contemplatiua: que in renouatione euangelici status p abundantem spūs sancti internū influxum honestate matura tanq̄ senex: contemplatione iubilosa tanq̄ cantans: illustratione luminosa tanq̄ propheta maxie de gladio transfixionis cordialis xpi iesu & uirginis matris: operatiōe uirtuosa: xpm banulans brachiis charitatis dei templum reformabit & letificabit: ita ut totius quasi eius status sit, quedā xpi pntatio & oblatio in templo celestis patrie deo pnti. Et tunc iterato cōplebit pphetia Aggei: q̄ huius domus maior erit gloria q̄ prioris: quia desideratus cunctis gentibus & maiori sanctitate desiderii se offerret sponse sue in templo ecclesie renouate. Et quia ille est status perfectionis: & prio quod aiale: deinde quod spūale est. Idcirco manifestatio magorū precedit pntationē xpi in templo. i. manifestationē factam in tēplo Symeōi & Anne. Quia etiam isti duo sunt signa perfecte conuersionis iudeorum in fine temporum post plenitudinem gētium ad euangelicum statum. Quia uero de stella in qua magis fulgidus iesus apparuit nunc ē sermo: uideamus q̄ breui uerbo sue peregrinationis insinuant cām & finem cum dicunt. Vidimus stellā eius in oriente: & uenimus adorare eū: ubi p causa. Proponunt prodigiosa uocationem: p fine supponunt obsequiosa deuotionē. Primū probat claritas illustrationis: cum dicit: uidimus &c. Secundum probat pictas religionis: cū addit. Et uenimus adorare eum. Circa primum. s. prodigium uocationis ipsorum. Primo exponunt ueritatem inspirationis Secundo nouitatem apparitionis Tertio dignitatem generationis. Primum pbat sensus apprehendentis: quia immutatio particularis: soli enim magi stellam aspexerunt. Vnde leo papa: dedit aspicientibus intellectum qui prestetit signum: Esa. xlvi. Reges uidebunt &c. Reges inquit uidebunt exteriori miraculo & consurgunt concordēs deuotione: cōformes oblatione: & adorabunt uerbum in carne: deum in homine. Secundum probat modus appentis: quia illustratio singularis: cum addit Stellam: hec enim stella quando uolebat qui eam regebat latebat & lucebat: stabat: & ibat: Matth. xx. Stella quam

uiderant in oriente antecedeat eos usq; dū uentū staret supra ubi erat puer. In oriente apparuerat In ciuitate latuerat In uia antecedeat Supra puerum residebat.

Tertium probat situs orientis. Cum dicitur in oriente: quia origo supnalis. Et in hoc exprimitur dignitas nascentis: Zacharie. vi. Ecce uir: oriens nomen eius. Lucē primo. Visitauit nos oriens &c. & Esa. Quis suscitabit ab oriente iustum qui ascendit ab oriente. ps. lxxvii. Qui ascendit super celum celi ad orientem sicut. Qui etiam uenturus est ab oriente mystice: Matth. xxviii. Sicut fulgur cecidit ab oriente &c. Ideo nomine orientis notatur dignitas eius cuius stella in oriente magis apparuit. Circa sacramentum huius apparitionis considerare conuenit quadruplicem stellam in his benedictis magis.

Ipsi enim stellam uidebant Stellam habeant Stellam credebant Stellam querebant. Stellam uidebant que est globus luminans uidebatur sicut sydus nouitatis. Stellam habebant: que est radius salutis: uidelicet fides ueritatis. Stellam credebant que est fructus specularis: uidelicet uultus diuinitatis. Stellam querebant: que est partus singularis: uidelicet partus uirginitatis. Circa primam stellam considerare debemus appetitū formam: uisam & horam. Quantum ad formam differet ab aliis.

Quidditate: quia elementaliter mixta

Quantitate: quia dimensionaliter parua

Qualitate: quia interscalariter uisā

Localitate: quia inaturaliter sita

Processionalitate: quia irregulariter mota.

Nisi esset elementaliter mixta non esset in aere. Nisi esset parua: non posset puerum figurare: qui cooperiret totam unam ciuitatem si eēt de illis magnis que sunt in celo. Latebat etiam & lucebat uicissim: unū intransibiles ciuitate latuit: exeuntibus patuit: ut humanū cōsiliū querentibus dñm subtrahi figuraret: uel appetitū stelle & p̄dicatis scripture duplex testimoniū magos letificaret: & ut i magos de iudeorū pfidiā cōfuderet. Nisi materialit̄ sita eēt magos p uia nō dirigeret: rē p̄cedēdo ad locū ubi puer erat Aug. Et plenū xpo obsequū tēpauit gradū donec magos pducatur ad puerū obsequū p̄buitū ipiū adduxit hospiciū irradiabat aplissimū lumine tecta nati pfudit: sicq; discessit: hec Aug. & Cris. Stetit supra caput pueri: q̄si diceret h̄ ē: ut q̄ loquēdo m̄rare n̄ potat stādo mōstraret. Hoc uis modico uisō de forma: quātū ad cām appetitōis debes scire stelle que sunt in celo.

Habent distinguere tempora

Habent figurare naturalia.

habent influere in generatione et corruptione

isto
arbi
sed
dere
raret
uide
pue
de
rut
tene
nec
mu
stin
quo
gust
biēt
gni
pei
te el
ce n
pue
cio
fatal
Diff
In r
In a
In c
E
etiā
inte
nō
dor
id q
mie
ctus
uol
lani
cio
gul
cōn
ipā
neā
lla r
nati
lle f
pue
en l
tun
sun
ex i
nar
cile
Eg
eos
gra
dur
stra
bau

46
47

istorum inferiorum. Sed nihil possunt super libere arbitrium. Sed ista stella ad nihil horum apparuit: sed solum ut saluatoris ortū uiam & locum ostenderet & lumen fidei ad statum credentiū prefigureret. Quātum ad apparitiōis horā: licet Criso. uideatur dicere omel. vi. super Matth: q̄ in forma pueri crucem in capite habentis magis apparuit & de nato puero: uiaq; instruxit: & q̄ per biēniū apparuit ante natiuitatem: tamē hoc cōiter ab aliis non renetur. De hora quicquid sit de signo & modo nec. Crisostomus afirmit sed recusat. Ideo tenet cōmuniter: q̄ hora natiuitatis apparuit: unde. Augustinus. Eo nascente lux noua in terra est reuelata: quo moriente solis est claritas obscurata. Licet. Augustinus in. Sermone de ephya dicat q̄ fere ante biēniū stella apparuit magis nesciētibus quid significaret: quando natus est xp̄us notificatū ē eis q̄ eius esset ortus signū. Itaq; eius auctoritas in hac parte est dubia. Itē. Hieronymus in. Glo. Stella dominice natiuitatis nūcia q̄ nūq̄ p̄us apparuit: sed eā tūc puer creauit & magis p̄ua deputauit: q̄ pacto officio mox esse desuit. Nec tamē hora natalis est hora fatalis. Nascūt enim sub eodē cōstellatiōis puncto. Difformes in naturalibus: ut pfectus & mōstruosus In moralibus: ut electus & reprobus In artificialibus: ut hebes: & industus In conditionibus: ut liber & seruus

Econtra sub diuersa constellatione conformes: etiā ip̄e ptolomeus dicit. Iudicia que tibi trado sūt inter necessariū & cōtingēt. Et in eodē. Astrologus nō dicere debet rem sp̄aliter: sed ulr q̄ sapiētis aia dominabit astris. Licet autē aliqui uocēt fatum id qd̄ deus facit cōcurrētibus ōnibus causis in regniē uniuersi. Nullo tamē mō est dicēdum q̄ effectus fatalis sit aliqua influētia stelle ad coactionem uoluntatis humane. Et q̄ sic cōiter errātes appellānt fatū. Ideo illud est nomē suspectū. Licet a Boetio sub p̄mo sensu sit sane acceptū. Et ideo dicit Augustinus. Quidā nō astroz cōstitutionē: sed ōium cōnexionē: sēriēq; causaz deo sūmo tribuunt: quia ip̄am dei uoluntatē uel potestātē fatū appellānt: te neāt sentētia: sed corrigant linguā. Hec autē stella nullo mō dat occasionē errōis: q̄ puer iesus sit natus sub decreto stellarū sed magis ostēdit q̄ stelle sunt sub potestate eius unde: Gregorius: dū nō puer ad stellā: sed stella ad puerū uenit: nō fatū pueri stella dici potest. Sed si dici liceat: illius stelle fatum his qui apparuit puer fuit. De hac stella potest sumi illud qd̄ dicitur. Numeroz. xxiiii. Oriēt stella ex iacob: unde etiā credūt aliqui hos reges doctrinam balaā secutos. Et ideo ad apparitiōis stelle facile fuisse cōmotos ad natū iesum querēdū in iudea Ego autē magis estimo causā fuisse eoz: aduentus eoz: celeris irradiationē iesu uocātis eos ad se: sola gratuita sua misericordia. Circa secūdā stellā attēdēdum: q̄ magi excitati exteriori lumine: interius illustrati sunt fide: & hec stella est quā hēbant qua pgebaur. Ecc. quinto. Quasi stella matutina in medio

nebulę: fides dicitur stella
Entitate pura
Venustate clara
Auctoritate firma
Est autem matutina: quia est uirtus prima fides est sperandarum rerum substantia ideo fundametū & p̄ncipiū: Hebreoz. xi. Sed in medio nebulę in statu miserie: speculū in enigmate inuoluta caligine ii. Pe. i. Quasi lucerna ardens in caliginoso loco: donec dies illucescat & lucifer oriatur in cordibus uestris hec est dies glorie: & lucifer uisionis beate q̄ succedit fidei. Dicitur etiā luna lucens: dū non obtenebratur errore: nō obliquatur intentione: sed p̄ficiēt operans p̄ dilectionē. Hec lucet in diebus iuis durante stradio uite presentis. Sed uidetur hodie uenisse dangor tertie tube. Apoc. viii. Tertius angelus tuba cecinit & cecidit de celo stella magna ardens tanq̄ facula: & cecidit in tertiā partē fluminū & fontes aquaz: & nomē stelle dicitur absinthiū: & multi homines mortui sunt de aq; quia amare facte sunt. Attende q̄ tuba p̄mi angeli excitauit ad bellū contra seuitiā tyrānoz: tuba secūdi contra perfidiā hereticorum tuba tertiā contra fallatiam phioz: uidete ait. Apostolus ad col. ii. ne quis uos seducat p̄ p̄phā & inanē fallatiā. Mundana enim p̄hia dicitur stella propter curiositatē intelligentie. Sed de cello cadit cū p̄me ueritati non consentit: & de ueritate fidei experimētū querit. Cadit etiā quia a ueritate deficit: & multos uanitate decipit. Nomē autē stelle dicitur absinthiū & hoc uere illi qui gustauit ueram stellam fidei: qui firmus in christo iesu stat tanq̄ in firmamento celi. Cuius absinthii amaritudine obtenebrescit sensus cognitio nis: refrigescit uirtus dilectionis: obstupescit gustus deuotionis: quod satis cum dolore probamus in p̄his nostris. Cadit etiam in tertiam partem fluminum: quia quidam credentium ueritati catholice: assentiunt humiliter. Quidam inquirunt studio se & fideliter. Quidam peruertunt maliciose & nequitius: quibus infectis turbatur ordo scientiarū quia scripturas peruertunt: siccatur origo gratiaz: quia a deo se auertunt: & ideo scaturit doctrina errorum eorum: quia magistros falsitatis se faciunt Et ex hoc sequit q̄ multi moriunt in aquaz amaritudine: cadētes a charitate ruētes a ueritate obstinati infidelitate. Hec ē stella quam magi malefici hodie contemplantur que non ducit eos ad puerum iesum: sed ad absinthiosum infernum. Non solum autem ista stella est p̄hia mundana: sed multo uerius dignitas prelatice: que debet esse Pura intentione in se & exemplaritate: ad proximū Influens oratione & protectione per subsidiū Fixa stabilitate & trāfformatione per exemplū. Hec cadit de celo in multis: quia intentio est simoniaca: cognitio ceca: instructio nulla: conuersatio feda: & uita tota a christo deiecta. Hec cadit in tertiā partē fluminum. i. diuitiaz abyssū q̄ fluminibus cōparant p̄p̄ continuū dilapsam a pos-

Bene applicatum dicit
apoc. viii.

sefforibus suis. Non enim diuitias ecclesiasticas conuertunt ad duas ptes bonas. scilicet ad ampliandum diuinum cultum: & pauperum usum: propter quas de dit eas ecclesie deuotio fidelium: sed conuertunt eas in tertiam partem abusionis & malum trinanum. scilicet. In fastuositate pompe
In carnalitem lasciuie
In distributionem parentele.

Et quia sepe redditus ad hoc non sufficiunt: plebes subiectas spoliant: beneficia symoniace dispensant: iudicia & correctiones intorquent ad congregandas pecunias non ad conuertendas animas.

O sidera erratica: & astra absinthiosa: utinam essetis fontes sine aqua amara: quia multo melius esset ecclesie: quod uobis deficeret temporalis substantia: quam si esset in christi contumeliam dispensata. Vere cecidistis de celo. id est de dignitatis solio: cecidit corona capitis uestri a sublimitate meriti: utinam sic cecidisset a regimine populi: uel uobis: quia peccastis non solum committendo in uestra persona: sed alios peruertendo exemplaritate mala. Sed heu ista stella dicitur magna ardens tanquam facula: quia magna est uestra potestas & sublimis dignitas: sed ardet in uobis ut facula radix omnium uitiorum cupiditas: uel re abstulistis officia tyrannis: quia sepe aufertis pacem de terra: & facitis uos capita partium & de populosos plebis. Heccine est ista cura pastoralis ciuitates diuidere: ciues expellere: imo filios spoliare ueris uenenatis & malignis consiliis? Sed heu nimis latus est iste planctus in destructioe filie populi mei: dum iniquitas egreditur a senioribus qui propter me regere uidebantur. Hi sunt designati in tertia parte stellarum: quas draco traxit in terram: quia isti exclusi a numero sanctorum prelatorum qui sunt actiui sollicitudine populi: contemplatiui speculatione dei: sunt per suggestionem diaboli uenenatam miserabiliter deiectione & facti sunt predones populi: & subiecti cleri. Similiter stella est religio sancta.

Fixa professione
Munda purgatione
Mota subiectione
Electa paupertate
Clara exemplaritate.

O quam miserabiliter cecidit: quia in multis professione est fracta: conuersatio est feda. Obedientia parua uel nulla: immo sepe repugnat contumacia: paupertas miserabiliter prostrata: & exemplaritas deformata: in tertiam partem fluminum & fontium miserabiliter inabyssata: quia cum non habeant diuitias: hereditarias a parentibus nec prebendas pingues in ecclesiasticis redditibus existimantes questum pietatem: habent mendicitatem insatiabilem: & in misis ac aliis spiritualibus uendendis officiis multam symoniacam labem: & uolunt esse pauperes nomine ad uanitatem glorie: sed nihil uolunt sentire de usu paupere in carnis austeritate. O quam mala est ista stella & quam absinthiosa: & quanta amaritudine repleuit tam aquas scripture quam predicationis sancte: quam est

aquas exemplaritatis uite sue. His enim modis aquas sepe accipimus in scripturis. Vere amare facte sunt & populi moriuntur: quia amarum est populus eos audire predicare magna & grandia & non facere minima & sepe ad questum pecunie preditiones & confessiones conuertere: & de aliis parulis non curare. Hec est enim illa cometa stella que significat mortem principis: quia corrupti statu sublimi: nihil uideretur populis remanere in ecclesia de uita christi. Vere coma istius stelle est quasi coma mulieris uane: immo ut meretricis. Molles cibo: molles & dissoluti exemplo mollicie carceris in omni suo consortio. Vere tales stelle non lumen mundi in conspectu paruuli nostri iesu: immo sunt eclipsete: quia uerterunt ei dorsum: & non faciunt & inter se & solem interposuerunt suam carnalitem & obscuram uitam: & non recipiunt radios sue illustrationis: paupertatis. humilitatis & continue crucifixionis: immo facti quasi gentiles & pagani: eis uersum est in stulticiam uerbum crucis. Dimittamus comam huius stelle: quia nimis est meretricialiter capillata: utinam non adueniat spiritus solutes & decaluet uerticem filiarum syon que ambulat extento collo & nutibus oculorum. Verum sermone nostrum ad stellam nostram paruulum iesum: qui est tertia stella: quam magi querunt: unde glo. sup. Matth. Noua stella noui hominem indicat. Stella est christus quam sequi debentur. Apoca. ultimo. Ego sum radix & generans ceteram stellam splendida & matutina: glo. Huius mundi noctem illuminans: humanitas enim christi fuit lux huius mundi. Et ad Roma. iiii. Ego lux ueni in mundum. Sed heu homines de quibus dictum est superius magis dilexerunt tenebras: quam lucem. Nec mirum quia erant eorum mala opera: & omnis qui male agit odit lucem. Satis dare se male agere ostendendum reprehensionem & reprehensorem sustinere non possunt: sed strident dentibus in eum. Christus autem noster est stella: uelint nolint illi ab ipso parum illuminabuntur. Et dicitur radix per suam entiam: quia rami erecti in hac radice uiuificantur: & per hanc radicem ornantur.

Fronibus efficacis locutionis
Floribus redolentis conuersationis
Fecundat fructibus strenue operationis & degustationis suauis.

Hic autem iesus paruulus dicitur stella propter puritatem in nomine in se fulgida propter claritatem refulgentem in alios: sed matutina propter notitiam reformationis gratie. Hanc stellam debemus querere cum benedictis magis: & ex ipsa nobis proueniat multiplex radius: quo illustratur & perficitur totus mundus. De hoc dicit Apo. primo ad corinthi. Factus est nobis christus a deo sapientia & iustitia: scificatio & redemptio: ut a sapientia peccatorum radius illustras: a iustitia informas: a sanctificatione cooperans: a redemptione liberans. Quarta est stella quam magi credebant. Querere enim paruulum

sum qui non offensus pariter. Sed in pariter. In pane. In prese. In stabu. In Sanctitate. regione ges potentes lani: sed e pa mur eos illu non dif moniti: unde. C qualite Si mag oculute rere cau ri solun autem i pdicate ad prot sti sunt puer iel in stella uero hoc ab epy. nifestat & phar quia tri trinsec tertio n nifestat est in o sis huii nomer nem esse reful Prima stell Secunc tion Tertia per Quart per trit isti ben Primar Secunc Tertia Quart Et licet

sum quem credebant deum suum & propter hoc non offenduntur stabulo: non presepio non pāniculis paupertatis: non sollicitudine uirginis matris. Sed magis attendentes diuinitatis condescensionem: discunt

In paruulo profundam humilitatem

In pāniculis amabilem paupertatem

In presepio carnis austeritatem

In stabulo abiicere pompositatem

In Sanctissima uirgine imitari eius inuolabilem puritatem. Sic isti magi per aliam uiam redeunt in regionem suam. Non magi: sed christiani. Non reges pōposi: sed hī miles christi discipuli. Non uacantes lasciuie: sed mundicie. Non spoliantes tyranni: sed elemosynarii euangelici non querentes pōpā mundi sed regnum celi. O felix fulgor qui sic eos illustrauit: ut nihil querentes non dubitantes non disputantes: non cauillātes: solo sōno a deo amoniti: facti sunt obedientes humiliter & subiecti unde. Crisostomus. Intuere inquit magorum fidē: qualiter non scandalizati sunt in scipulis: dicentes.

Si magnus est puer hic: que necessitas fuge est: & occulte recessione: hoc enim est uere fidei non querere causas eorum que uere precipiuntur: sed suadere solum ab eis. Et iterum dicit. Crisostomus. Cum autem reuersi fuissent: manserunt colentes deū & p̄dicātes m̄t̄os erudierūt: deinde cū thomas iuisset ad prouinciā illam: adiuncti sunt ei & baptizati facti sunt adiuctores predicationis eius: uere ergo puer iesus fuit eis fulgidus plus in stella fidei: q̄ in stella signi: licet utroque fulgore clarus. Quia uero hodierna solemnitas a stella dicitur epiphania ab epy. quod est supra: & phanos apparitio: seu manifestatio. Theophania dicitur a theos q̄ est deus & phanos apparitio: quasi a deo facta manifestatio quia trinitas apparuisse dicitur in baptismo in extrinseco signo. Quia etiam dicitur bethphania in tertio miraculo a beth q̄ est domus: & phanos manifestatio: quia in domo nuptiarum manifestatus est in operationis miraculo. Et sic ex omnibus causis huius festiuitatis apparitionis: manifestationis nomen accepit: ideo tibi quadruplicem apparitionem collige ex scripturis que in his magis uirtuose refulget

Prima est apparitio representationis corporalis: ex stelle significatione: que fit per sensibile signū

Secunda spiritualis reuelationis ex interna inspiratione: que est eruditua per formalem uisū

Tertia personalis incarnationis: que est executiua per uisibilem uerbum

Quarta supernalis intuitionis: que est beatificatiua per trinitatis obiectum. Et omnes istas habuerunt isti benedicti magi. Quia

Primam in stelle fulgore

Secundam in fidei claritate

Tertiam in iesu inuentione

Quarta gaudent hodie in eterna fruitione

Et licet uideatur tibi hoc repeti quod dictum est

supra: tamen sub alio & deuoto sapore si attendas modos quibus deus nostre sensibilitati condescendit in symbolicis signis: siue apparitionibus extrinsecis nostre cecitati: & reuelationibus internis nostre difficultati ad bonum in exemplis sue humanitatis nostram miseriam excludit in obiecto beatificę trinitatis: unde ad stellam magorum possunt adduci apparitiones extrinsece ueteris testamenti. Sicut enim hec stella suum officium habuit solum ad christum ducere. Sic & omnes ille ueteris testamenti apparitiones extrinsece: ad hanc ordinabantur & ad hanc adductę si recte intelligatur in qua apparuit uerbum in carne: unde tam benedictis magis q̄ omnibus patribus antiquis potest dici illud leuitici nono Hodie apparebit nobis deus .q. d. respondens anserati sanctorum patrum: qui querebant in carne uerbum. Respondens etiam interrogationibus sanctorum magorum: qui itinerantes .xiii. diebus dicebant & querebant ubi est et cetera. Multipharie multisq̄ modis deus loquens olim patribus in prophetis & mysticis signis: & nobis magis iā .xii. diebus factum est extrinsecum signum. Sed hodie aufertur uobis lassitudo inquisitionis: quia erit uestra peregrinatio determinata: dabitur certitudo inquisitionis: quia apparebit incarnatio presentata: offertur plenitudo consolationis: quia erit letitia cōsummata quo ad iter presens: quia hodie apparebit rex regum & dominus dominantium: amore nostri factus paruulus in medio animalium. Discurre per figuras & inuoca patriarchas & prophetas. Veni moyses & uide rubum inconbustum immo latētem matre uirginitatem: in paruulo & carne penale fulgentem diuinitatem: & p̄ alios similes in scriptura. Ex secunda reuelatione: tam illustrationis si dei: q̄ amonitionis in somno per imaginariā uisionē: debes intelligere q̄ dū sumus in uia: cōmūit non sit nobis reuelatio sine forma imaginaria: sed anima ibi non sistit: sed refert ad intelligibilia maxime: quando ad hoc fiunt: quia spiritus factus: uel per se uel per angelos format nostram imaginem illustrat cum sibi placet ad intelligentiarum rationem. Alioquin si anima ibi sistit accipit occasionē erroris. Vnde Sanctus daniel uidēs imaginarię quę uolebat ibi sistere & per se non poterat intelligere diu ieiunauit & fleuit & pro claro intellectu orauit propter quod angelus superior dixit inferiori: q̄ faceret eum intelligere uisionem. Intelligentia enī opus est in uisione: & in re dubia nullo modo credēdū uisioni imaginarię: nisi ex ipsa formaretur intellectio clara. Et hec est causa quare taliter uidentes sepe p̄ferūt falsa licet uideat uera quę licet hēant a deo uisū nō hēnt itellectū: sed exponūt sepe p̄ p̄sum sēsū. Est tñ iste modus cōis in p̄mis cōsolationibus quas deus facit aīe. Et inuenimus in ueteri testamēto quod istud fecit destinādo ad prophandū: illustrādo eorum intelligentias: sicut de samuele p̄mi Re. iii. & Nume. xii. Si quis fuerit p̄phā in uos: per uisionē & sōnia appebo ei. Etia ad sublimādū & gu-

bernandum fit uisio: sicut. iiii. Ro. iiii. apparuit dominus per somnum salomoni. Etiam confirmatio ad sequendam diuinam uoluntatem per rectitudinem conscientie: unde & sic apparuit Ioseph: Matth. i. Omnium istarum apparitionum finis est apparitio tertia: scilicet christi incarnatio prentata: ut iam nobis sufficiat uerbum dei presens in assumpta carne uisibili pro omni uisione & per omnibus premissis uisionibus.

Ad illustrandum prophetantes

Ad informandum presidentes

Ad rectificandum errantes.

Sufficit una apparitio que est apparitio longa: magna: clara: plena: & perfecta. Et hoc habentibus oculos mentis iradicatos a christo sole: & ab eius interna inspiratione. Hec est sacra scriptura que nobis est per christum iesum reuelata quando ipsum uerbum patris apparuit in tunica passibilitatis ad exemplandum statum uiatorum. Apparuit enim gratia saluatoris nostri dei omnibus hominibus erudiens nos: ad titulum. ii. Et sic apparens reuelauit scripturam: quia gratia & ueritas per iesum christum facta est: unde & in huius signum uelum templi scissum est. Item quando apparuit in stola immortalitatis resurgens a mortuis ad premonstrandum statum beatorum. Unde & in die resurrectionis apparens discipulis inuolauit & dedit eis spiritum sanctum ut intelligerent scripturas: & Actuum. i. prebuit seipsum uiuum in multis argumentis per dies. xl. apparet eis & loquens de regno dei. Tertio enim consummabit & clarificabit omnes istas apparitiones: cum appebit in gloria maiestatis ad iudicandum singulorum merita. Et ideo nullus debet iudicare: quousque ueniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum. Tunc enim apparebit signum filii hominis in celo: Matth. xxiii. Nulla ergo apparitio est de cetero desideranda nisi intuen christum iesum: & hunc crucifixum. Et de quarta apparitione que est essentialis intuitio in obiecto trinitatis non est presumendum aliquid dicere nisi quod est contentum in scriptura sacra. Sufficit nobis quod illa apparitio est.

Perhenerit uiuificatiua

Feliciter quietatiua

Sublimiter deificatiua

Et ita tradit nobis scriptura. Nam de primo ad Colo. iiii. uita nostra abscondita est cum christo in deo: cum autem christus apparuerit uita nostra: tunc & uos apparebitis cum ipso in gloria. Et ideo dum peregrinamur in fide: sufficit nobis gloriari in spe. De .ii. in ps. xvi. Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo: fatiabor cum appuerit gloria tua. Quid plus queris quando diuino conspectui presentaberis: & tibi promittitur plena & uera satietas in uisione maiestatis? Noli plus scrutari fantasmata uisiones: quia scrutator maiestatis opprimetur a gloria. De iiii. preme. lo. iiii. Charissimi modo filii dei sumus sed nondum apparuit quid erimus. Scimus autem quoniam cum apparuerit filius ei erimus quoniam uidebimus eum sicuti est. Et omnis qui habet spem hanc in ea sanctificat se sicut & ille sanctus est. Hec ergo est

illa stella & illa apparitio clara que magos duxit ad christum: quia sacra scriptura splendida & certa tres per sonas nostre mentis pleni illustratas ducit.

Ad christi exemplum

Ad christi ueram

Ad christi summum bonum.

Secundum quod ipse dicit. Ego sum uia ueritas & uita: & qui ab hac deuiat ad herodem. i. ad humanam rationem: que gloriatur in pelle sensibilis explorari perdit fulgorem stelle quem sibi prestiterant intellectus scripture: de quibus stellis erraticis satis dictum est supra. Sit ergo benedictus iesus.

Nostri exterior illustratio in exemplo

Mentis nostre illuminatio in luce gratie

Nostri continua uisio in contuitu crucis sue

Nostri felix expectatio in amplexu beatitudinis sue
In qua benedicti magi nunc in eterno regno: sicut stellam sue beatitudinis non in presepio: sed in sinu paterno ipsum feliciter intuentur.

Iesus magis monstratus. Cap. iiii.

Acramentum uocationis nostre in his benedictus magis diuina pietas ingerit animum cordis nostri. Manifestatus est enim magis

dicit Aug. in sermone de ephraim in ipsis cunabulis infante sue puer iesus his qui prope: & his qui longe erant iudeis in pastorum propinquitate. Gentibus in magorum longinquitate. Nec illis doctis. Nec istis iustis. Hi ergo beati reges nostre iustificacionis & uocationis figura suo facto nos incitant & excitant ut iesum puerum adoremus: & istorum benedictionum regum imitemur exempla. Reddit autem nobis istos admirabiles & imitabiles: ac reuera uenerabiles.

Labor itinerationis

Ausus confessionis

Actus subiectionis

Munus oblationis

Gressus reuersionis.

Attende ergo quod a labore itineris non retardauit istos beatos magos longitudo uiarum: quia de extremis terre finibus uenerunt ad christum: uel saltem de longinqua regione non eos retraxit.

Difficultas temporum: quia in hyeme

Non multitudo expensarum: quas oportuit facere

Non teneritudo complexionum: quia erat delicate presepio

Non periculum personarum: quia eis poterant fieri multe insidie: sed attendit eos.

Fidei feruor

Spei uigor

Charitatis ardor

Extrinsici luminis splendor

Interior illustratio radiosior.

Vt nec ad temporis momentum potuerint uel timore persone: uel amore patrie: uel negligetia seu desidia aliqua retardari: quin statim current ad uidentium paruulum: quem didicerant celo teste in natura. Erubescite miser christiane: non imitari beatorum magorum exemplum saltim postquam paruulum

nus i
raculi
pignit
ga ia
gis fo
te in i
stola:
te int
bestia
dexte
it mal
bes at
randā
gi dic
inerti
manc
Quis
Quis
Quis
Quis
Audi
ter at
inqui
Habu
Habu
Habu
trod
Habu
O
mus
prece
dor. N
christ
paru
la no:
deus
nalite
curiti
uia. V
nem:
cti ie
cis. N
mūdi
tat. d.
ego c
Via d
Lux p
Ostiu
Ecce
cit: ut
gia e
mus
Nā n
ad en
xand
nre p
& sex
nedic

ratus iesus: iam nō una stella: sed mille milibus miraculis sanctorum exēplis martyrum uictoriis tuā pigritiam excitat & tuā cecitate illustrat: precipue q̄a iā stabulū mutauit in celi palatū: presepiū in regis solū: uirginis gremiū in patris sinū: paruulitate in maiestate: panniculos & fasciā in gloriosam stolā: lachrymas & uagitus ī celi cōcentus: mutitate infātie in locutione paterne substātie. Societate bestiarū in exercitū angelorū. Vere pie timeas ad dexterā patris iam sedentē: quē herodes pertimuit matris ubera labētē. Salte patefacta gloria te debes attrahere: si nō uis benedictos magos ad adorandā infantia sociare. Sed dicite benedicti magi dicite ad meā negligentia excitandā: ad meam inertia roborandā: & ad meam affectionem ifor mandam

Quis uos mouit oīa sic cito relinquere?

Quis uos adiuuit tā celeriter curere?

Quis uos direxit in tā longo itinere?

Quis uos confortauit in sustinēdo laborē?

Audi ergo beatos magos respondentes & diligenter attende: & tu fac similiter. Nostra peregrinatio inquit.

Habuit uestigiū inderiuabile: q̄a stella precessit.

Habuit solatiū ifatigabile: q̄a nobiscū fuit

Habuit desiderū inestimabile quia in domum introduxit.

Habuit stipendium indefectibile quia ad eū duxit:

O miseri sequimini uiriliter. Quia nos habuimus quasi figuram: uos ueritatem expressam. Nos precessit stelle fulgor: uos xpi cōuersationis splendor. Nos associauit solatiū stelle: uos commutatio christi persone. Nostrū desiderū inflamauit iesus paruulus: uestrū iā trāfformat iesus gloriosus. Stella nos introduxit ī stabulū ubi erat cū uirgine mīe deus ifans: xps uos itroducit ī celū: ubi ipse ē eternaliter ī dextera dei patris regnās. Quare ergo nō curitis: q̄a ipse iesus exultauit: ut gigas ad currēdā uia. Vide uestigiū inderiuabile: uide xpi cōuersationem: ferrata ē uia nō equorū passibus: sed benedicti iesu pedibus & manibus clauatis ī ligno crucis. Nō potestis deuiat: q̄a quattuor crucis brachia mūdi sperā includūt. Secure uos ad sequelā inuitat. d. Mat. iiii. uenite post me. Ego sū uia: ego lux ego ostium

Via deducit

Lux perducit

Ostium itroducit.

Ecce christus dicit. Discite a me. Beatus Petrus dicit: ut sequamini uestigia eius. Iob consensit. Vestigia eius secutus ē pes meus. Quid ad hec mīdebi mus fratres: uel quā excusationē hēre poterimus. Nā non te christus iuitat ad faciēdū miracula: sed ad eius sequēda uestigia & ad ruminanda & amplexanda crucis sue opprobria. Luce. ix. Si qs uult uenire post me abneget semetipsū: & tollat crucē suā & sequatur me. Hec ē myrrha quā portauerūt benedicti magi: & offerunt xpo: q̄a mortificationem

christi in suo corpore circūferunt. Secundo habet solatiū ifatigabile: uidelicet xpi consolationē & coicationē. Mat. ultimo. Ecce ego uobiscum sū usq̄ ad cōsumationē seculi. Et iterū uenite ad me oēs qui laboratis & onerati estis: & ego reficiam uos. Ego. n. sum cibus & potus. Ego baculus: ego iumentū: ego uirga.

Cibus conformationis. Io. vi. Caro mea uere ē cibus & sanguis meus &c.

Potus delectationis ibidem

Baculus sustentationis

Virga consolationis.

Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt.

Iacob ī baculo isto transiit iordanē. Gen. xxxii.

Quod si uulneratus es aut infirmus: ipse ē iumentum supportationis. In ps. i. Ut iumentū factus sum apud te &c. Super hoc iumentū samaritanus iposuit itauriatū. Nulla ē ergo excusatio si non sequeris ex quo benedictus iesus te sua supportatione & solatio continue reficere pmittit. Hoc autem tale solatiū non uendit: nō prestat uel cōmutat: sed gratuite donat ipso dicente. Si quis sitit ueniat ad me & bibat: & qui uult accipiat aquā uite gratis. Tertio habet desiderū inestimabile. s. regni cōsiderationē. ps. Quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aquarū &c. Desiderat ceruus fontē: cecus lucē: afflitus pacē: eger sanitatem: esuriens cibum: perditans portū: & omnis natura finē proprium. Super omnia uero desiderat anima sancta deum. Augu. Fecisti nos domine a te &c. Est enim omnium desideriorum nostrorū finis: q̄a dilectus & desiderabilis totus: cui desiderio mens deuota.

Infatigabiliter currit

Indeclinabiliter recedit

Inextimabiliter proficit.

Ambrosius de uirginitate. Omnia nobis christus ē. Si uulnus curare desideras medicus ē. Si febribus estuaris fons ē. Si iniquitate grauaris iustitia est. Si auxilio indiges uirtus est. Si celum desideras uia ē. Si mortē times uita ē. Si tenebras fugis lux ē. Si cibū queris alimentū ē. Gustate ergo & uidete quoniam suauis est dominus. Quarto habet stipendiū indefectibile: uidelicet premiū cōsumatū: ps. Euntes ibant & flebāt mittentes semina sua. Venientes autē uenient cū exultatione portātes manipulos suos. Manipuli qui seminantur in lachrymis meritorū: colliguntur in premiis gaudiorum. Sunt autē isti manipuli

Laus continua

Letitia perpetua

Gaudium de uisione dei

Fruitio summi boni

Cognitio uniuersi

Pax absq̄ cōturbatione omnis mali.

Esaie. li. Qui redempti sunt a domino reuertētur: & uenient in syon laudantes: & letitia sempiterna super capita eorū: gaudium & exultationem ob tinebunt: & fugiet dolor & gemitus. Sic ergo

ueniunt benedicti magi nec in labore deficiunt: do
nec ueniant ad uidendum paruulū natum. Secun
do principaliter reddit eos imitabilis ausus confes
sionis. Non enim timuerunt in pntia regis iniq
confiteri dignitatem regalem nati pueri in terra ali
ena: quoniam herodiana furia qui sentiebant se ty
rannicum regem & usurpatione non successioe reg
nare. O beati magi prius christi confessores q̄ cō
templatores. An nescitis q̄ qui confitetur regem
in alterius regno: regnanti facit iniuriam? An cre
ditis q̄ uobis parcat crudelis herodes qui nec filiis
propriis pepercit: sed plures trucidauit ex eis? Qui
etiam in paruulis innocentibus nephanda crudeli
tate & diabolica operatione lac uberum cum pue
rorum sanguine miscuit. Sed puto q̄ magi beati
iam illustrati a paruulo quem nondum uidistis. iā
cū apostolo eius paulo alligari & mori parati estis
in hierusalem pro nomine domini nostri iesu chri
sti. Sed audi magorum nostrorum infusam sapiē
tiam. Veniunt & inquirunt: querunt & dicunt: ubi
est qui natus est rex iudeorum? Vidimus stellam ī
oriente: & uenimus adorare eum. Audi ergo q̄
aliud dicunt: & aliud querunt: aliud scrutantur: ali
ud confitentur. Nā quattuor profitentur: & unum
solū inquirūt: p̄sentur enim

Recentē natiuitatē: quia natus est

Antiquā auctoritatē: q̄ rex iudeorum

Prodigii nouitatē: q̄ uidimus stellam &c.

Deliberatā uolūtātē: q̄ uenimus &c.

Immo & si subtiliter penses nati diuinitatem. Si
enim rex a regendo dicit: nullus proprie rex nasci
tur nisi per quem dum nascitur regnū regitur. Hoc
autem solum conuenit illi benedicto iesu qui ab ī
stanti natiuitatis sue sciuit & potuit administra
re regnum creature uniuerse. Quis est ait Augu.
rex: tam paruus: tam magnus: nondum in terris lo
quitur: & in celis edicta propo nens qui in alto ful
get: & in humili latet? Certe ipse est rex regum: &
dominus dominantium. Et ideo magi in ipso fi
dentes non uerentur ante faciem regis iniqui con
fiteri eius regiam dignitatem: de supradictis non
querunt: unum solum querunt humilitatis p̄sepio
um & nati paruuli in carne locum: cum dicunt: ubi
est. Non autem querūt ubi illius qui propter nos
alicubi factus ē. Et ideo occurramus benedictē ma
gorum questionī: & annunciemus eis de paruulo
iesu quem querunt domino nostro deo: quia ī m̄
tiplici ubi ipsum inuenimus: in diebus peregrinati
onis sue: & in glorificatione assumpte nature. Inue
nimus enim eū

Incarnatū in utero

Inclinatum in p̄sepio

Peregrinatem in mūdo

Triūphantem in ligno

Quiescentem in sepulchro

Præsidentem in celo.

Iuxta sex differentias ubi secundū locum: sed nunc
benedictis regibus quadruplex ubi conferamus

Vbi uestibulū carnis

Vbi patibulum crucis

Vbi pretorium iudicis

Vbi palatium principis

In uestibulo carnis est dispensatorum doctrina
rum

In patibulo crucis propitiatorium offense

In pretorio iudicis auditorum causarum

In palatio principis p̄p̄uarium delictiarum.

O beati magi uultis uidere primum: ubi. s. uestibu
lum carnis in quo uerbum carne uestitum est ī ue
ro uirginis. Hec est tunica inconsutlis desuper co
texta per totum: quia eius uita tota est exēplaris.
Hec est corrigia insolubilis quia eius unionis liga
tura inexplicabilis. In hoc ubi est dispensatorum
doctrinarum: quia in sue natiuitatis exordio docu
it factō quod postea erat docturus uerbo: docuit
inquam

Humilitatem: q̄ in stabulo

Charitatē: q̄. s. in medio animalium

Austeritatē: q̄ in p̄sepio

Paupertatē: q̄ sine hospitio.

Audi lectorem humilitatis. Iacet in stabulo: qui sit
ger in celo. iam clamat factō illud Mat. xi. Discite
a me &c. Has scolas querebant discipuli. d. Rabbi
ubi habitas? ut humiles humilem sequerentur. In
tellectuali igitur prudentia ē: ut ubi maiestas se ex
naniuit: uermiculus nō intumescat: puer. xi. ubi su
pbia: ibi cōtūmelia: ubi at humilitas ibi ē sapiētia.
Audi lectionem charitatis. Iacet in medio inter bo
uem & asinum: populum gentilem & iudaicum
utrūq̄ uocans & saluās. Quod ergo nō fecit: post
ea docuit Mat. xiiii. ubi duo uel tres &c. Hec at cō
gregatio tūc ē ī eius noīe cū ē ueritas p̄fectio: sicut
fectiois: dilectionis: & cōpassionis. Ecce igit̄ x̄p̄s
in medio

Non superius cum elatis

Non inferius cū simulatis

Non a dextris cū adulatoribus

Non a sinistris cū detractoribus

Non retro cū insidiatoribus & inuidentibus

Non ante cum aperte impugnantibus & p̄sequen
tibus.

Audite lectionem austeritatis. Iacet in p̄sepio in
duris stramentis: in uilibus pannis: non sicut ī do
mibus regū: & quod peius clericorū: & quod hor
ribilius est religioforum: qui mollibus uestiuntur.
Mat. xi. Induebatur diues epulo: purpura: & bysso
luce. xvi. Sic & dormiūt optimates capita populorū
in lectis eburneis & in lectis suis lasciuunt in mol
libus culcitris & uariis coopertoris. Amos. vi. x̄p̄s
autē sufficit p̄sepiū cum feno. Frustra autem pro
multis clamat nunc factō illud Ioan. xii. Qui mihi
ministrat me sequatur & ubi ego sum: illic & mi
nister meus erit. Quid est ait Augustinus me lo
quatur nisi me imitetur. Sed audite similem lecti
onem paupertatis que satis concluditur ex prem
sis. Iacet in p̄sepio sine hospitio. Sicut postea fuit

peregrinus in mundo. Mat. viii. uulpes foueas habent: & uolucres celi nidus: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Glo. Cum ita sim patrum nec hospicium quod sit meum habeam: nec inuenio pauperem iesum unquam fecisse huius paupertatis decipulam: ut iuxta se procuratorem haberet qui defenderet proprietatem loci: cuius iesus haberet necessarium usum. Sed sicut uerus pauper nihil in terra possidens uoluit ab omni loco libere posse expelli. Vnde & herodes eum fugauit etiam a toto igno: nazarei uoluerunt eum precipitare in proprie originis solo: unde & ab ipsis fugit: scribe & pharisei cum lapidibus eum expulerunt de templo: finaliter in crucis patibulo expulsus fuit de mundo hic & discipulos docuit. d. Si uos persecuti fuerint in unam ciuitatem fugite in aliam. Non sic impii: non sic. Non enim parat fugam: sed uindictam: & non solum fugantes: sed iuste eos de suis excessibus arguentes sustinere non possunt: immo etiam ad primum uerbum statim ostendunt ei dentes caninos, & mordent: & lacerant famam eius. Et ideo bone iesu in hac tua paupertatis doctrina paucos auditores habes: pauciores professores: paucissimos obseruatores: loqueris enim eis lingua barbara: quam non cepit eorum imitationis sequela: & ideo qui uidebant te, foris expulsus: & rerum proprietate priuatus: fugerunt a te. p̄me ad Cor. i. ubi sapiens: ubi scriba: ubi conuersionem huius seculi? Nunquam in scolis paruuli christi docentis. Nequaquam domine immo omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum: non est usque ad unum. Tertio ubi sunt principes gentium: & qui dominantur super bestias que sunt super terram. Qui in auribus celi ludant qui argentum thesaurizant: & aurum in quo confidunt homines: & non est finis acquisitionis eorum. Qui argentum fabricant & solliciti sunt: nec est inuentio operum illorum. Exterminati sunt & ad inferos descenderunt. Fugite illud ubi benedicti reges: quia ibi est habitatio inimicorum paruuli regis iesu. Sed ad ubi paruuli iesu uos ducit stella clara quam uidistis in oriente: que p̄cedet uos usque dum ueniatis supra ubi est puer: hec est sapientia eterni uerbi que stat supra sequentes ubi sue paruulitatis. Supra sequentes ubi humilitatis & paupertatis prescripte. Stat inquam supra illustrando intellectum: inflammando affectum: dulcorando & reficiendo totum animum. Roborando affectum extrinsecum: repellendo hostis maligni incursum: procul ergo a christi pauperibus diffidentia omnis abscedat: quia edent pauperes: & saturabuntur: & laudabunt dominum qui requirunt eum. Secundum ubi de quo respondeamus sanctis magis interrogantibus est patibulum crucis: ubi passer. i. actiuus inuenit sibi domum firmitatis: & turtur. i. contentatius nidum securitatis ubi reponat pullos suos. i. conceptus & opera charitatis. Ibi turris. i. castrum: ibi specula. i. presidium. Ibi colliduntur exercitus hostium. Iudic. v. ubi collisi sunt currus & hostium suffocatus exercitus: ibi

narrantur iustitie domini. Iustitie inquam domini: quia ibi est iustitiamus pro nobis dominus iesus: factus pro nobis peccator magnus: quia omnium peccatis punitus. Quia si in uiridi ligno hoc faciunt pro peccatis alienis: in arido quid fiet pro peccatis propriis. Vere maximum & precipuum argumentum iustitie domini est: quando proprio filio non peccit amorosus pater quando tradidit eum in tam terribilem mortem: ex quo se uoluit operire nostrorum reatibus peccatorum: uere pellicule edorum similitudinem maioris expresserant: quia ex quo pellem peccatorum ade quantum ad soluendum reatum uoluit inducere: oportuit etiam penam mortis exoluere. Ibi ergo pro christo narrantur iustitie domini.

Sed re uera nobis longius & iocundius narrantur misericordie domini: quia ex iustitia quam recepit nobis misericordiam exhibuit. Vbi sunt autem propheta misericordie tue antique domine? Certe ubi est propitiatorium offensarum: & ubi manat profluum gratiarum. Ibi ergo sunt misericordie tue domine iesu: ab antiquis patribus reprobis: ubi te uideo affixum pedibus suspendente executionem sententie: extensum manibus uocantem ad conuersionem penitentiam: inclinatum capite offerentem remissionem offense. Aperto latere inuitate ad receptionem gratie uide ergo misericordiam suspendente sententia: unde fixis pedibus stat: non ad executionem sententie p̄cedit: sustinet: dissimulat: expectat: non irascitur per singulos dies. Sap. xi. Miserere omnium domine quoniam tua sunt: omnia potes: & dissimulas peccata hominum propter penitentiam. Et re uera misericordie domini: quia non sumus consumpti. Treñ. iiii. Et miror si hoc in se quilibet non miratur. Et tamen sepe

Ipsa sustinente peccata multiplicantur

Ipsa dissimulante aggrauantur

Ipsa et expectante animi iduratur.

Et enim quia non cito profertur contra malos sententia: absque nullo timore filii hominum perpetrata mala. Eccl. viii. Sed secundum duritiam cordis ipsorum: & cor ipenitens thesaurizat sibi iram in die ire: & reuelationis iusti iudicii dei. Ad Rom. ii. Vide etiam misericordiam uocantem ad penitentiam. Extendit manus suas ut uocet & trahat: inspirat: predicat: & flagellat ut conuertaris & confitearis. An ignoras: quia benignitas dei ad penitentiam te adducit? ad Rom. ii. Ad uos igitur ingrati scelesti: & obstinati est uox ista crucifixi horrenda. puer. i. Vocauit & renuistis: extendi manum meam & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum: & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu uestri ridebo: & subsanabo cum uobis id quod timebatis aduenerit. Vide ergo misericordiam remittentem offensas: caput inclinatum: quia paratus peccatum remittere: ad osculum recipere: pacem offerre. Hier. iiii. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: sed reuertere ad me dicit dominus. Sed de multis uerum est quod dicit idem Hier. v. Indurauit

runt faciem suam super petram: & noluerunt reuerti. Vide etiam misericordiam offerentem gratiam. Stat aperto latere unde fluxit sanguis redemptionis & aqua ablutionis: unde fluxit regeneratio & refectio. Omnes ergo sitientes uenite ad aquas: & qui non habetis argentum: properate emite & comedite. Venite emite absque argento: & absque ulla commutatione unum & lac &c. Que dicuntur Esa. lv. Sed heu quidam dereliquerunt hunc fontem aque uiue: & forderunt sibi cisternas dissipatas. i. concupiscencias suas animas dissipantes. Sicut conqueritur dominus per Hierem. Et ideo ueniet tempus quando ipsi clamabunt cum diuite epulone: lingua nostra siti aruit. Sed qui obturant aures suas ne audiant christum pauperem clamantem in ligno: clamabit & ipse: & non exaudietur in gehenne supplicio. Vbi sunt ergo misericordie tue antike domine.

Certe cruci affixe

In cruce extense

Per crucem inclinate

Et de latere benedicti iesu

Affluente reducte.

Propter hec cantat sponsa in canticis. Indica mihi que diligit anima mea ubi pascas in cena per sacramentum: ubi cubes in meridie pene per acerbum supplicium. Et exprimit sponsa huius ubi desideria et ubi abundauit delictum superabundet & gratia. Ro. v. Ad cor ergo reuertere anima mea. Et ut dicitur Baruch. iii. Disce in patibulo crucis & titulo crucifixi iesu: ubi sit prudentia: ubi sit uirtus: ubi sit intellectus: ut scias simul ubi sit longitudo uite & uictus ubi lumen oculorum & pax. Tertium & quartum ubi. s. pretorii iudicis & palatii principis in tractatu iudicii & regni infra dicitur. Sic ergo benedicti magi querentes ubi nascetur & nati pueri confitentur multiplicem titulum dignitatis. Tertio reddit eos nobis comedabiles actus subiectionis: unde dicitur quod bethleem uenerunt: domum intrauerunt: humiliter procederunt: fideliter adorauerunt. O sapientes magi quid facitis: in fascia puerum adorantes. Adoramus inquit & sapientes fecimus. Sic enim

Profitemur diuinitatem

Reueremur dignitatem

Reprehendimus conformitatem

Imploramus pietatem

Committimus nostram fragilitatem.

Primo profitemur diuinitatem in assumente uerbo quod oportet adorari tanquam principium nostre creationis: medium nostre gubernationis: finis nostre beatificationis: luce. iiii. Dominum deum tuum adorabis: hoc tributum ab omni creatura requirit: quod certe debemus reddere semper habitu: sepe actu: omnes sancti fuerunt solliciti hoc reddere tributum. Ille quod ab hoc uoluit eximi. s. lucifer meruit profundari. Reueremur secundo dignitatem in homine assumpto. Nam ille paruulus rex erat: & habebat scriptum in uestimento suo & in femore. Rex regum & dominus dominantium. Apoc. xix. Vestimentum po-

test significare assumptam humanitatem: femur quod est fontale principium generationis significat generationem eternam: quasi dicat beatus iohannes. Rex erat secundum utramque naturam. Recordare ergo christiane: quia in nomine domini iesu omne genua flectitur & flecte genua apiculo amoroso: ne forte cum pharaone tunc incipias cogitare quando incipies uultione sentire. Reprehendimus tertio conformitatem. Ipse enim propter nos de celo descendit ad terram: dum se humiliavit formam serui accipiens. Et ideo nos omnia nostra sublimia deponamus in conspectu eius: uenite ergo una nobiscum adoremus eum quia ipse est dominus deus noster. Ipse paruulus & excelsus dominus qui humilia respicit in celo & in terra. Imploramus quarto pietatem. Et hec adoratio est penitentium qui se prosternunt ad pedes iesu misericordiam rogaturi: ps. Coram illo cadit ethyopes: in modo pro remissionis gratia candidati. Curte ergo peccator ad pedes paruuli & nec tibi uilis uideat locus: quia ibi beata peccatrix induit sanctitatem. Egredietur enim diabolus ante pedes eius. Baruch. iii. Committimus quanto nostram fragilitatem. Sic adorando omnem nostram sollicitudinem precipientes in eum quam ipsi curam est de nobis. Ego per illud modicum quod sumus summe pudentie & tutelae ut in peregrinatione quam facimus ab herodis insidiis nos defendat: quod & fecit. Nam eos in sonis amonuit ne ad herodem redirent. Quarto ostendit nobis eos comedabiles munus oblationis. Amor autem est principium quod a deo nobis datur: in quo omnia dona donantur. Tanta igitur sunt sequeuntia munera quantum est amor in anima. Ad exemplum autem istorum beatorum magorum offeramus multa munera: quia de istis scribitur quod obtulerunt ei aurum thus & myrrham. Historice obtulerunt domino magi.

Aurum in paupertatis subsidium

Thus in stabulans fetoris remedium

Myrrham in teneritudinis puerilis obsequium.

Allegorice autem. Aurum protestatur regis potestatem. Thus dei maiestatem. Myrrha carnis mortalitatem. Tropologice nos informant quid debemus offerre: tam abiiciendo uicium: quam accipiendo uirtutis exercitium. Abiiciendo quidem: quia aurum precedit in diuitiis. Thus est excellentius in sacrificiis: & significat sublimitatem honorum. Myrrha adhibetur delitiis carnis: que multum precedit in unguentis. Ista paruulo nostro offerimus si pro amore suo uicia abiicimus. Alio modo nos instruunt. s. ut offeramus aurum splendentis cognitionis. Thus ardentis deuotionis. Myrrham carnis mortificationis: uel aurum dilectio caritatis. Thus oratio sanctitatis. Myrrha compassio pietatis. Anagogice uero. Aurum figurat in prima splendore uisionis. Thus dulcorem siue resolutionem fruitionis. Myrrha tenorem incorruptionis. Talis multitudo munerum accepta est a deo. Eccl. vii. Secundo offerenda sunt munera magna copiositate: & hoc respicit magnam dilectionem: propter quod hic dicitur quod apertis thesauris

fuis obtulerunt. Apertio thesaurorum significat multitudinem munerū: ps. Reges tharsis & insule munera offerent. Munus regum: munus magnū unde secūdi Paral. ix. dicitur q̄ oēs reges deferebāt regi Salomoni munera uasa argentea & aurea: uestes & arma & aromata. Regalis oblatio isti nostro paruulo est diuiniua dilectio ut eius amor in nostra regat omnes mentis nre affectiones: & in ipsū referat: & dominet eis dē. Munus exterius ē signū iniectionis amoris. Amat paruulus iesus sibi offerentem superflū magis offerentem necessariū: maxime offerētē seipsū. Obtulit uicua duo minuta totum necessariū suū uicū: & excessiue cōmendatur a xpo. Duo minuta corpus & animā: hii sunt duo hynnuli capree quos diligit sponsa: imo ipsi sunt spōse ubera: uel duo heduli quos preparat Rebecca quibus pater Isaac libenter uestitur: dum corpus & anima xpo iesu ī pnia dedicantur. Talibus muneribus filie tyri. i. penitentes aie multum deprecabuntur: hec sunt munera que duces offerunt. Singuli duces per singulos dies offerunt munera in dedicatione altaris. Ibi enim legitur q̄ obtulerunt multa dona & magna. Tertio debent offerri paruulo iesu munera chara preciositate: & hoc respicit puram affectionem: ubi. n. est pura affectio: ibi chara & preciosa oblatio. Gen. xliii. Sumite de optimis terre frugibus in uasis uestris: & deferte uiro munera: fructus optimi: fructus p̄matiu: quia fructus penitentie digni. Nam sera penitentia magis uidetur ex impossibilitate peccandi q̄ ex uoluntate penitendi: primitiua enim erant iacob & Serotina laban. Talia munera generosa obtulit Zacheus. Luce. xvi. Ecce inquit dimidium bonoꝝ meoꝝ dñe do pauperibus. Ecce munus gratiosum: quia p̄optum
Ecce munus copiosum: quia bonorum
Ecce munus uirtuosum: quia meorum
Ecce munus fructuosū: q̄a do pauperibus
Ecce munus recta intentione purgatum.
Et ita de proprio: quia si quem defraudauī reddo quadruplū. Quarto offerēda sūt xpo munera digna gratiositate: & hoc respicit piam deuotionem: unde benedicti magi dicuntur prociuisse & adorasse. Munera talia sunt placabilia: unde Abel obtulit dignus: digna: digne: gratus: gratis: grata: unde respexit dominus ad abel & ad munera eius. gen. iiii. Premissis talibus muneribus placabis faciem principis. Vnde dicitur in eccle. q̄ donū hominis dilat uiam eius: & ante principē spacum facit ei. Talia munera obtulit & premisit iacob. Gen. xxvii. Placabo eū muneribus que precedunt: & postea uidebo illum. Ultimo reddit nobis istos magos imitabiles gressus reuersionis: per aliam. n. uia &c. de quo quia dictū ē supra sufficiat hoc dixisse: quia regio nostra paradysus ē: a qua uisibilia sequendo dilectissimus: sed ad eam necesse est flendo: & uisibilia cōtēpnendo atq; appetitum carnis refrenando redēamus. Artende autem q̄ in toto decursu histo-

rie huius diei nobis describitur modus

Diuine prouidentie

Humane malitie

Et hostilis pugne.

Nam quando deus uult aliquē solennem statum quasi alterum christum in mundū nasci facere tres reges trinitatis cultores seipos regendo sibiipsis dominantes in oriente uident stella: quia presētū illustrationem orientis gr̄e: que quidem illustratio facit eos

Promotos ad laborandū

Audaces ad confitendū

Viuares ad predicandū

Liberales ad offerendū

Deuotos ad inquirendū

Subiectos ad adorandū.

Et quia oīs illustratio diuina mentē subicit his q̄ tenent typum dei in terra. Ideo tales reges stella ducit ad hierusalem que erat sedes magisteri: ciuitas sacrifici: cultus diuini: & principatus regni. Et q̄a in ortum nouitatis introducendum in talibus que uidentur uicem dei tenere in terra est corrupta religio: excecata cogitatio: deprauata affectio: deformata conuersatio. Ideo in accessu ad tales dispensationes: stelle radius se occultat: quia in talibus illustrationibus circa primordia dispensationis statuū oritur dubitatio ne deuiēt errado nisi in antiquorum auctoritate eorum uita fundetur: quod utiq; uerū ē: quia ser. per deus noua inscribit personis quibus per sonis tempore magorum moysi & prophetis & sctis patriarchis quorum typum tenere uidebantur qui patriarcharum fidem fermentauerunt: moysi legem danauerunt: prophetias carnaliter intelligēdo ad ea que amabant intorquebant falsificabant: & peruertebant: partim errantes cecitate: partim magnificantes uoluntate: auersi ab intellectu spirituali & carnali sensu: a terrena curuati: unde tunc carnaliter sapuerūt cum herode scribe & pharisei. Sicut dicit leo papa: ut temporalem saperent ducē. Sicut ille terrenum metuebat consortem: unde signanter dicitur. Cum herodes regnaret in hierusalem: q̄ iterpretatur pelliceus. siue glorians in pellibus: & erat alienigena a sanguine israel: quia in talibus temporibus regnat sensus carnis & sanguinis: quia oino est alienus a dei intentione & regno. Nam caro & sanguis regnum dei non possidebunt: & nihil nequius q̄ quod excogitauit tunc etiam matri carnalis est ad ea que diligunt: & ad suum carnalem sensum scripturarum intorquent. Et spiritualis sensus ex eorum malignitate absconditur: & sunt aliorū duces ceci: uiam spiritualem & perfectam abscondētes & deprauates: unde nūc rīdētes herodi dixerūt In bethleem. Sic enim scriptum ē. Et tu bethleem terra iuda nequaquā minima es ī principibus iuda ex te enim mihi egredietur qui sit dominator ī israhel. Vbi secundum Remigium redarguūt de ignorantia. Et secundum Criso: de malitia: precipere. n. illud regnum quod ostendebat iesu nati esse ete

num: & ipsum iesum esse dei filium. Nam tacuerunt hic. Et egressus eius sicut a principio dierum eternitatis: quod idem est secundum Criso. ac si. d. In principio erat uerbum: quod quidem eis accidit uel ex carnalitate intellectus qua deprehensi non ferebatur in eternitatem messie uenturi: sed solum in temporalitate presentis regni: uel ex iniquitate falsificauerunt prophetiam tacetes quod optimū erat in ea: unde & fuerunt causa necis paruulorum. Si. n. Herodes audisset regnum paruuli nati iesu esse eternū & ipsum dei filium: forsitan in furorem non se erexisset contra eum. Non ergo mirum si tanta malignitas splendorem stelle occultat siue obfuscat: ipsa a benedictorum regum fugat aspectibus. Sic sepe contingit quod illi qui radium stelle uiderunt ad adorandum & imitandum inspirandum sancte uoluntatis lumen dum ad tales accedunt eorum magisterio lumen perdunt. Sed si ab eis contingat recedere: cum maiori gaudio lumen quod se absconderat redit. Et uide quod sicut isti sunt causa mortis innocentium & perturbationis carnalis regis: Sic falsi & peruersi magistri sunt causa mortis orientis luminis & perturbationis contra nascentem iesū terrene potestatis. Et uide quid faciat carnalis populus iudeorum in consumatione sue malitie. Quia enim receperant ab egyptiis in nece puerorum suorum: talia exercent in morte innocentium propter odium illius nati iesu qui eis fuerat in patribus repromissus ut per hoc clament facto: quod ipsi facti sunt ueri egyptii in malitia obstinati. Et illi quos persequuntur facti sunt ueri hebrei quibus promissa complentur. Et illis exclusis tanquam adulteris ad illos quos persequuntur patris successio deriuatur. Sic & qui nunc persequuntur euangelicam uitam & ad eius paupertatem excludendam & falsificandam scripturas peruertunt: non sunt ueri successores benedictorum magorum: sed heredes crudelitatis Herodis & impie falsitatis scribarum & phariseorum.

Nota autem quid faciunt benedicti magi: quia quod uentatis audiunt: illud accipiunt ad sue uite directiuum: quod peruersitatis aduertunt: illud ab iiciunt per diuinū consiliū. Sic & benedicti magi nostri tempore ab illorum imitationibus quod de scriptura proferunt recipiunt & perficiunt: quod de malitia ostendunt compatiendo reiciunt & nesciunt. Et tunc qui uias perfectionis accipiunt ab ipsis uocantur magi quasi illudentes: & illusi ab eis temporalibus opprobriis: & priuati sepe temporalibus bonis illudentes eis: bona illusione de spiritualibus donis. Nam illis in sua cecitate & carnalitate dimissis stella interne irradiationis duce: que precedit eos in lumine christi uite & scriptura ueritatis intellectu in testimonium prohibente ipsi ad bethleem domū ueri panis accedunt. Ipsi ortum status perfecti reperiunt: adorant & assumunt: & a falsis doctoribus medullam legis christum iesum rapiunt: & eos luminis uacuos in sua uana fatuositate relinquunt. Attende autem quod talium peruersitas christum po-

test fugare a seipsa: sed non comprehendere: sed utique ad aliam religionem mittere: quia eis excilis ab electorum numero nomen proprium religione natū acquirunt: nec eis quos persequuntur nocere sinuntur: sed eis coronas preparant ignorantes. Sed nō est pretereundum quod herodes falsum spopodit obsequium & illum promittit adorare que uent occidere: quia talium uitanda peruersitas: quando in principio uidet spiritum oriri qui eorum carnalem uitam ipugnat dum ipsum uidet fortem & ualidum & non acquiescentem uite carnalis dolosas & uirtiginosas perfectionis uias falsa promissione pretendit: & se perfectionis statum habere talibus fingit ut in eis possit ortū luminis extinguere: & eos ad carnalē eorum sequelam inflectere. O quam felices essent hii cum herode si conuerterent ad religionem: quod disponunt ad fraudem. Sed quid herodiani impii immobilem et eternam dispositionem orientis paruuli euertere conamini: destructio huius status non est temporis uestri. Nichil hac uestra malignitate proficitis: nec illis nocetis quos affligitis. Nec spiritum extinguetis a quo uos extigui & confundi pertimescitis: uelitis: nolitis sancti magistri & uere reges: & heredes celestis regni curū consumabunt itineris. Inuenient stabulum paupertatis quod ingrediuntur per obseruantiam plenariam. Adorabunt presepium paruulitatis per humilitatem profundam. Offerent paruulo aurum splendentis intelligentie: thus inflammationis perfecte: myrrham mortificationis plene. Et responso accepto de uestra dolositate: per uiam a uestra carnalitate diuersam in regionem euangelice uite cum letitia reuertentur. Et uobis dimittentes carnalia terrena uinentium spiritualem & sanctam eternaliter possidebunt.

Iesus redemptus paruulus cap. v.

Trende anima mea: quod postquam tuus iesus cum sua dulcissima matre tempus a lege stabilitum in presepii paupertate & stabuli uilitate perfect. iam humilitatis magistra cum paruulo iesu noluit lege exceptionis uti: licet excellentias suas multas tam in se quam in prole pre aliis possideret. Nec excellentias suas uoluit hominibus uendere: communia onera fugiendo: sed diuinitati retribuenda seruare. Contra multos qui si quid excellentie in aliqua congregatione habent statim pre aliis se extollunt: onera communia fugiunt. & multa ostentatione prentensa uendunt canis donum dei: quod pre aliis non uendendum: sed comunicandum receperunt a deo. Virgo uero beata cum paruulo iesu noluit presepium relinquere etiam postquam regū magnifica colla subdidit paruulo regi nato. Et sicut omnibus semper pauperibus magis non onerosa sed utilis esse uoluit. Sic presepium filii a pauperū pabulo non uacauit: semper sibi dura retinens ut alius delectabilia propinaret. Nec illa sancta bethle-

sem debuit in christi puerperio eē uacua in suis pauperibus a beneficio nati regis. Nam qui propē miseriam inopum & gemitum pauperum assumpsit nostre humanitatis amictum: licet i se pauperi esse uoluerit: uoluit tamē sibi offerri unde necessitati pauperum prouideret: propter quod mater pauperis iesu que ipsum nouem mensibus in uentre portauerat: in cuius mente semper quiescebat plene nouerat mentē filii q̄ uenerat pauperum misereri: & sū seipso semper paupertatis uinculis circumangi. Vnde ipsa beatissima uirgo maria plena spiritu paupertatis iesu thesauros regum deuotiōis oblatos liberalissima caritate absq̄ mora pauperibus regionis distribuit. Nō enim potuit manibus marie uirginis aliquid adherere temporalis substantie: que iam audiebat paruulum in omnibus signis que assumere uoluit paupertatis altitudinem mirabilis uocis tonitruo commendare. Et ideo q̄ dragesimo die pauperula mater cum paruulo iesu sancto ualefacientes presepio ipsum dimittentes deuotioni fidelium multis causis matibus plenum ipsum templum donum iesu principale & sumum in materiale templum: & ipsa uerum tēplum domini spiritus sancti in habitatione sacratum cum pauperum hostia introduxit. Ipsa primogenita dignitate & gratia post filium omnis rationalis nature p̄ntat in tēplo benedicti domini iesum benedictum primogenitum omnis creature. O quāta nouitas: o quāta admirabilis iocunditas: presentatur tēplum templo: deus deo presentatur: q̄ nūq̄ abfuit sūstitur domino: qui eternus & uerus dominus semper fuit. Consecratur hostiis consecratio omnis creature: Redimitur minus redemptio captiuitatis nostre: Offeritur manibus uirginis eterna oblatio dei patris: sed in matre sanctissima puritas purificatur: uirginitas recōciliatur: sanctitas expiatur: dei fecunditas a peccato mundatur. Sancte symeon senex uenisti in spiritu in templum & nunq̄ spiritus tibi hec magnalia reuelauit. Nosti quale tēplum domini: imo qualia tēpla domini? Nam mater domini & filius ambo templum domini. Nosti inq̄ qualia tēpla tuum ingrediuntur tēplum: plane nosti quia in spiritu uenisti: plane nosti quia responsum accepisti a spiritu sancto nō uisurum te mortē nisi uideres christū domini. Mortē ueram uidere non poteris. Non enim auderet se ingerere mors illis oculis quos ueta uita christus sua uisione sacrauit. Expectasti redemptionē israel: uide ergo & letare: quia hic est quem redemptionem misit dominus populo suo. Scis quis est iste cuius uterq̄ parens facit nobis donationem. Nam deus pater eterna caritate nobis dedit filiū quem eternaliter genuit. Sic enim deus dilexit mūdum: ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in ipsum non pereat: sed habeat uitā eternam. Ecce redemptio a patre donata. Sed uide etiam dignissimam dei patris sponsam gloriosam uir-

ginem mariam simili caritate respondentem eterno patri. q. d. Das tu filium qui tuus & meus est te mihi misericorditer datus: dabo & ego caritate uiscerali quod a te recepi: dabo & me ipsam: quibus & tu dignaris filium tuū dare: dabo
 Caritate festina: q̄ prius nō potui
 Caritate integra: q̄ nihil retinui
 Caritate cōmunicata: quia nulli inuidi
 Caritate consummata: hoc ab ipso didici.

Video enim q̄ ipse benedictus iesus qui se ipsum mihi dedit in filium: omnibus se dat

In conuersationis exemplum

In redemptionis pretium

In peregrinationis consortium

In refectiois uaticum

In beatitudinis premium

Et quomodo me possum retinere a dando: que tota sum plena suo dono. Nam spiritus sancti donū in quo: omnia dona donātur: ipse superuenit i me & ipse me totam omnibus donat: & donare me facit totaliter & totum illum benedictum fructū uētris mei eternum deum qui eius opere carnem sūpsit in me. Currite currite omnes gentes: accipite de plenitudine persone in ipsa incarnatione & p̄ ipsam donate. Currite senes cantate cum Symeone Currite uidue predicate cum anna. Currite uirgines letamini cum maria. Currite uiri accingimini uirtute cum sancto ioseph. Currite paruuli cum iesu. Currite iusti accipite letitiam. Currite peccatores accipite ueniam. Currite angeli & obstupescite seraphi deum paruulum redimi: & puritatem uirginem expurgari: libertatem diuinam legi subiici: & addiscite in scholis paruuli iesu: quia excelsus dominus: & humilia respicit in celo & in terra. Attende autem anima mea iocunditatem istius diei. Nā ille cuius desiderio anxietabatur mundus in omnibus electis: & cuius expectatione humana natura eius electa sponsa languerat ultra quinq̄ milia annorum: hodie exhibetur p̄ manus sacratissime uirginis omnibus electis: & ab omnibus recipitur per manus iustissimi Symeonis: & auctoritate totius trinitatis ratificatur instrumentum nostre donationis. Nam auctoritate legis a patre data uoluntate filii: qui ibi est in assumpta natura inspiratione spiritus sancti qui nostrum procuratorem Symeonem adduxit per manus sacratissime uirginis: iue deum & hominem ut uera mater possidebat: uere fit nobis ista donatio. Et attende que dicta tibi sunt supra de uirginis charitate: quia nec plus patuit. Nam primo passu quando sanctum reliquit presepium statim uenit ad templum domini quod solum erat in orbe terrarum. In hoc ergo templo tā q̄ in cōmuni loco digno sacerdoti persone cōmuni & omnium procuratori: liberalissima mater omnibus filis gratie dat unigenitum suum. Et ipse benedictus symeon non dubium itelligit donum & recipit oblatum & predicat mysteriū. Ecce

inquit positus est hic in ruinam & in resurrectione multorum in israel & in signum cui contradicetur: & tuam ipsius animam pertransibit gladius. O fidelem procuratorem: o uerissimum preconem: quia simul predicat quod ex munere accepto euenit in diuersitate hominum. Et exprimit fideliter ad quid recepit dominum iesum datu: quia ad humanam redemptionem per gladium dire mortis: ad humanam informationem per doctrinam & uiam tam perfecte uirtutis: hec sunt in ruinam impiorum impugnantium christum: & in resurrectionem deuorum imitantium christi exemplum: hec sunt gladius crucifixionis uiscerum maternorum: quia ipsa continue gladiata acutissimis doloribus cordis iesu & continuis penuriis & molestiis diuine sue carnis gladiatur ipse super hoc contumeliis & ingratitude perfidorum. O quot contradixerunt tibi uirgo beata: & filio tuo

In panniculis paupertatis

In actibus humilitatis

In ardoribus charitatis

In passionibus assumptione humanitatis.

Vides beata uirgo qualia tibi responsa dat procurator noster sanctus Symeon: uides ad quid recepit paruulum: utique recepit ad nostre redemptionis precium per crucis supplicium & tue amare transfixionis gladium: uis ergo ista conditione nobis dare dilectum. Et ego ait beata uirgo noui quid facio: quid dono: quid recipio: quia recipio adoptatorum supplicia: pro quibus expiandis: redimendis: curandis: unigenitum dono: qui & uerus agnus: & solus agnus: qui abstulit peccata mundi: quem sola diues offero: quia sola agnum habeo: quem sine pudore concepi: sine grauedine portauit: sine dolore peperit: cum plena uirginitate deum hominem de spiritu sancto genui. Et hic est uerus & solus agnus: qui a nullo nisi a me matre ditissima omnium gratia potuit offerri pro miserabilibus pauperibus adoptatis filis redimendis: qui duplici gemitu culpe & pene tenentur captiui: unde & aues gemetes cum uero agno obtuli: ut oblatio ueri agni recipiat gemitum culpe simul & pene: unde & turtures & columbas obtuli: quia gemitus cōtēplatione & actione in filio meo exclusi: & duplicem gemitum inestimabilem & incōprehensibilem. scilicet mentis & carnis in filio meo expressi: unde & gemitu incōprehensibilis designatur manualis. Sicut enim quod uolat: super terram eleuatur. Scio ergo quod dono imo sola post ipsum filium scio: quia sola ad eius immensurabilis doloris participium pre aliis accedo & idcirco plenissima & perfectissima charitate dilectissimum filium meum iesum dono ad informandos: ad instruendos: ad redimendos: & reficiendos & ad glorificandos: qui huius redemptionis & beneficii uolunt esse participes. Et me ipsam ipsorum aduocata: genitricem: tutricem: & gerulam: excusatri-

cem & defensoricem ab omnibus hostibus: & dispensatricem bonorum fieri immobili charitate promittito. O sancte Symeon procurator mundi cantato pro toto mundo: & postea iubilabis pro teipso. Secure potes dicere. Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Non redarguit sapientiam: & non fuit locus excusationi. Concepit iustitia: & non fuit locus appellationi. Mandauit executioni potentia: & non fuit locus defensionis. Et hec omnia probamus cum dolore in primo homine. Gen. iii. Et ideo talia non queramus: sed desideramus. misericordiam que reprehensiones annullat: sententias casat: penas exufflat: & omnia in seipso in bono reformat. Nunc gratias agamus & cum fidei nostro procuratore symeone iubilando cantemus. Suscepimus deus misericordiam tuam. Tunc enim decet hominem gratias agere: quando se scit plenam doni possessionem habere. Nam in annunciatione audiuit & letata est syon: quando uirgini factum est dei uerbum in utero. In natiuitate audiuerunt & uiderunt uerbum quod factum est. Narrauerunt populi & mirati sunt qui audierunt. Sed nondum recepit ecclesia: nondum fuit in possessione pacifica. Venerunt magi & adierunt hierosolimam: sed per aliam uiam redierunt. Nec per hoc possessionem acceperat ecclesia: sed hodie a matre comuni gloriosa uirgine in loco comuni: quia in templo persone comuni: quia symeoni facta est donatio: & introducta est ecclesia in possessionem doni: quia suscepit quo indigebat. scilicet misericordiam: & illi congruebat: quia deum paruulum. unde & subdit. Secundum nomen tuum: ita & laus tua. Et ratione liberationis subdit. iustitia plena est dextera tua. q. d. populus. Recepisti honorem in iesu oblatione: quantum dedecoris fuit commissum in crimine. Iubilemus ergo comuni tripudio gratias agentes pro recepto beneficio dicentes. Suscepimus deus misericordiam &c. Et uere misericordiam: quia dominus iesus misericordia nostra: non solum misericors & miserator: sed ipsa misericordia nuncupatur: quia ex misericordia datus: quia misericordia plenus: quia ad miserandum paratus & missus. Nunc ergo quia tempus miserendi deus: attende miseri ad misericordiam ne cum acceperit tempus post uestras miseras culpas in penas ipse iustitias incipiat iudicare. Sed attende anima mea quod quattuor tibi opponuntur in hac solennitate deuotionis zelo contemplanda

Templum sanctum quod repletur

Matris exemplum que purificatur spiritu sancto secunda Hostia paruuli imo paruulus hostia in quo est omnis oblatio consummata.

Sanctum collegium a quo est hodierna processio celebrata Et cum ista possint considerari simul & diuim accipere de omnibus in communi iubilationis tripudium: & postmodum accepta a quolibet sigillatim tue cōtēplationis gaudium.

Et quia in templo sunt omnia ista consummata: ideo sub templi nomine omnia ista adunantur. Nam olim predictum est. Mala. iii. Statim ueniet ad templum &c. Na hodie.

Proponitur uirtualis sanctitatis documentum

Panditur legalis ueritatis uelamentum

Apitur spūalis nouitatis testamentum.

Vnde statim ueniet ad templum sanctum suum: ut peccatores doceat sanctitatem.

Dominator quem uos queritis: ut credentibus exhibeat ueritatem.

Et angelus testamenti quem uos uultis: ut noue gratie accipiat claritatem.

Nobis igitur peccatoribus uigilanter intuentum est quod in oblatione pueri iesu in templo sanctitatis est quadruplex documentum. Ostenditur enim nobis.

Puritatis studium & diligentia: cum purificatur Charitatis preconium & resonantia cum cantu legitur.

Humilitatis fastigium & eminentia cum magni purificantur.

Suauitatis stillicidium & exuberantia cum uiui perunt ut moriantur.

Et hoc iuxta uenientes paruuli iesu proprietates misericorditer exhibentur. Venit enim paruulus iesus: ut.

Flosculus uirginei candoris

Circulus etherei decoris

Iubilis intranei dulcoris

Riuulus delectabilis saporis.

Et ideo puer iesus in medio templi puritati insistit: humilitatem ostendit: charitatem intendit: suauitatem infundit. Sed attende quod hec beata solennitas est a quattuor prophetis solenniter predicta. Nam Zacharias Aggeus Thobias: & malachias de hoc prophetant. Noe Samuel Salamon Hieremias hanc prefigurant. Concordabimus igitur figuras & prophetas cum his que iesus paruulus fecit. Primo igitur qui in mundum uenerat ut flos puritati insisteret: quando matrem purissimam cum se purissimo purificari uoluit. Ipse est enim flos de radice iesse: & mater uirga aaron que in ortu ecclesie hodie diuersa expandit lilia puritatis. Et ut uideas quia purificatio non indiget: sed puritatem docuit. Audi legem Exo. xiiii. Mulier que suscepto semine peperit masculum: ipsa quidam imunda erat vii. diebus. In quibus nemo sine immundicia legis eam uel eius uestem uel lectum contingere: uel ei cohabitare ualebat: & puero circumciso. viii. die ipsa xxx. diebus tanquam immunda ab ingressu arcebatur templo: & xl. die debebat filium offerre cum precio filii & ex oblatione puer fiebat domini. Sed redimi poterat a parentibus quinque siclis argenteis: preter leuitam qui erat seruitio domini mancipatus. Pro primogenito offerebatur primogenitus animalis agnus si diues erat par turturum: aut duos pullos

columbarum: si pauperes essent. Oblatio & presentatio erat cōis omnibus nascentibus. Redemptio & commutatio erat propria primogenitorum. In signum quod dominus in egypto percussit primogenita egypti: & ex hoc primogenita israel erant domini: hec lex primogenitorum habetur Exo. xiiii. Non solum autem primogenita hominum. sed etiam omnium animalium primogenita erant domini in populo israel.

Hec autem omnia in puero iesu & matre eius impleta sunt. Impleuerunt inquit euangelica omnia secundum legem domini. Quis non aduertat sicut ait Ber. in hoc sermone: matrem domini non legari nisi enim moyses preuidisset sine semine uirginem parituram: quid necesse fuit de suscepto semine: cum aliter parere non posset fieri mentionem: nec uulnam aperuit: sed intrante & exeunte domino porta orientalis iugiter clausa fuit secundum Ezechielem. Vterque igitur fuit puritatis flos qui quidem expanditur in quattuor folia que sunt.

Pudor mundicie impura reiiciens

Figor penitentie reatum abiiciens

Rubor uerecundie mores componens

Timor reuerentie se legi subiiciens.

In hec quattuor folia iste flos est expansus. Nam pro sola opinione immundicie uirgo mundissima euitatur ut immunda. Ita ut nullus eam tangere uel cohabitare ei aliquis ualeat usque ad circumcissionem pueri sine legis immundicia. Puer etiam peccator reputatur qui tollit peccata mundi: & per xl. diem tempus. quod per pueri tempus: a templi arceatur ingressu. Quo completo sine redemptione pueri & determinate hostie: templum ingredi non presumunt. Sinitur puer domino: quasi longinquus & efficitur domini: qui uerus est deus & dominus non redimitur leuita quasi seruitio domini mancipatus & redimitur pontifex futurorum bonorum & redemptor omnium: quasi originalis peccati debito obligatus. Templum domini materiale beata uirgo ueretur ingredi: que peperit templum eternum: quod natum est ex ea: Sicut ex uero spiritu sancti templo: legi purificationis subiicitur: que ipso partu purior efficit: fontem pariens puritatis: Splendor glorie ad purificandum inducit: quod purificationem facere uenerat delictorum. Quid faceret per puritatem contracta quod tantum purificationi insisteret per sola opinata. Audi quod propheta consonat & figura Mal. ii. Et Nec. iii. propheta describit puritatis actus. Sacerdos describit purificationis effectus: propheta sic ait. Ecce ueniet dominus exercituum: & quis posset cogitare diem aduentus eius &c. usque ad finem hodiernae epistolae. Nisi igitur esset natus sine uirili femine: cur non posset cogitari dies aduentus eius quasi dicat: quia non uenit secundam legem naturae: non potest humanus intellectus modum uenendi ipsius comprehendere. Attribuit autem propheta sibi quattuor actus iuxta quattuor folia predictae puritatis. Qui sunt.

Mundare

Colare

Conflare

Purgare.

Mundando macula tergitur

Colando scoria reicitur

Conflando rubigo consumitur

Purgando nihil imundū relinquitur.

Igitur pudor abstrahit culpe maculam. Rigor abiicit reatus scoria: rubor consumit rubiginem Iesum. Timor repellit carnalem affectum. Et sicut ignis purgans metalla nihil relinquit quod non liquefaciat: & herba berith siue fullonum purgans uestimenta non relinquit filū uel pilū quod nō cōtingat: sic deus noster qui hodie insit puritati: electos suos usq; ad minimas cogitationes purgat. Nam deus noster ignis consumens est. Et puer iesus ignē uenit mittere in terrā. Luce. xiii. ut quod cōmissum est culpe p̄coquat cum fletu: recoletur & purum auge & argentū remaneat & sic purgatis offerentibus placebit deo in eternū sacrificium cōuersore. Tuncq; ad alios predicandos ipsi tales sūt uere angelus que mittit dominus ante faciē suam ut post taliū predicationes in templo aiaz audientium statim ueniat iesus dominator: iesus in dei persona: & angelus testamēti in assumpta natura: ab auditoribus uolitus & quesitus. Audisti p̄phā: audi figurā sub Neemia: ex igne reperto i ualle purificata sūt ara ligna & hostia. Et ideo festiuitas purificatio est uocata. De qua dictum est in figura purificationis n̄se a Hierē. q̄ non reuelabunt quousq; maiestas domini appeat in templo. Puritas igitur secundū predicta folia effecit puros.

Affectus

Affatus

Effectus.

Ara igitur affectio munda: ligna oīo feruida: hostia sensualitas regulata: petra uita solitaria: que motus nō desinit uoluntate. Attendant igitur ministri domini: & qui ei ministrant in templo ubi iam non puer iesus p̄ntat: sed iesus gloriosus & resuscitatus conficit in memoriale passionis recepte: cum quanta puritate debent reicere omnia que sūt carnis: & audiant iesum dicentem illud: Luce. xiiii. Si quis uenit ad me & nō odit patrem suum &c. O ergo carnali affectioni renū. iet: qui puritati studet.

Secundo uenit in templum ut humilitatem ostenderet: quia radius diuinitatis uestitus est nube humanitatis: ac reflexus in circulum & recuruatus ad sumendum seruilem habitum hodie tibi apparuit quattuor humilitatis coloribus decoratus: uetus enim humilis.

Satagit in bonis occultari

Non refugit sine sua culpa malus reputari

Appetit aliis subiici

Elegit cum humilibus inueniri.

Et ideo in xp̄o sancto & in m̄se sc̄issima magna fuit humilitas nihil diuinū ostendere: maior nihil

sanctum pretendere: maxima utrūq; occultare. Et hic est primus color. Secundus color fuit se subicere legi peccantium. Nam magna humilitas fuit querere corporalem mundiciam. Querebat enim absolui ab irregularitate legis. Maior querere inociam: maxima pretendere originalē culpā. Tertius color fuit se subicere legi iudicatiū: nā ut ait Cyrillus Magna fuit humilitas se subicere legi. Maior q̄ legis necessitate: maxia at legi p̄ hominem date. Quartus color fuit se subicere legi ignobilium. Nam magne humilitatis fuit pretendere se quali fabri primogenitum. Sed maioris quali egenū & pauperē ad offerendū. Maxime autē quali seruum necessario redimendum. Audi quō his concordat p̄phā cum figura. Aggeus cū noe patriarcha: propheta describit humanitatis gradū: patriarcha designat humanitatis modū. Aggeus adhuc modicū & ego mouebo celum & terrā: mare & arida: & mouebo oēs gentes & ueniet desideratus cūctis gentibus: & ipsebo domum istam gloria. Modicū istud est modicitas humiliationis xp̄i hoīs: quia in eius incarnatione q̄ motū est celum humanitatis: dū descendit in uirginem uterū. Et terra humanitatis dū descendit ad uniuersū gradū. Et mare. i. precordia uirginis marie: que mota sunt ad statū maternitatis diuine: & aridam ipsa. Scilicet iudaicā p̄fidiam ab humore gr̄e sicca: que mota est ad odiū impugnationis maligne. Et mouebo omnes gentes: quia p̄cipes gentiū reuerentur humilitatē xp̄i: tñ sublimitatē contēpserunt uitas iudeorū. Et quia deū humilitatū desiderat fides gentiū: ideo in oblatione hūili hodierna ueniet desideratus cūctis gentibus. Et ipsebo domū istam gloria humilitatis pueri iesu & uirginis m̄ris eius. Ex qua summe dei gloria manifestat: & i humilibus exaltat: unū & Symeon cantat hodie: quia ipse iesus est lumē gentiū: & gl̄ia plebis israel: secundū spiritum non secundū carnē. Nā israel secundū carnē predicat iesum positum in ruinā humilitatis. Noe autē patriarcha modū humiliatiōis figurat p̄ archā. Nā cū obtulisset hostias de aialibus mundis odoratus dominus odore suauitatis statim promisit arcū & signū federis in̄ deū & terrā. Nihil erat mū. i. in natura hominis nisi iesus & uirgo: & tñ cum legi in mundo hodie subiicit humiliter & mera uoluntate: delectatus dominus oblationis odore p̄mit. tit arcū federis in signū recōciliationis obducendo celum diuinitatis nube humanitatis & terra & mari genita. i. ex uirgine maria & iudeis orta. Sicut dicit propheta: Mouebo celum & terram. Et arcus fidelitatis & pietatis apparuit in nube: quando deus uoluit crucifigi in carne. In cuius carnis uetona summe apparuit gloriosus. Et hec est gloria que hodie implet domum. Quia hec oblatio crucis sacrificium figurauit. Cum igitur diuina maiestas tantū humiliat: quid tu miserabilis aia mea honores appetis: humilia refugis? Statim ait p̄phā ueniet. Si uis uenire post ipsum: audi alte

tum eius consiliū: Mat. xviii. Si quis uult uenire post me: abneget semetipsum: & tollat crucē suā & sequatur me &c. Beda nisi quis a seipso desiciat: ad eum qui supra ipsum est non appropinquat. Tertio hodie uenit in templū: ut charitatē accenderet. Nam ille celestis cantus contentus humanis auribus se diffundens mūdū impleuit: hodie mūdus propis melodis secundū Cirillū. Concurrunt enim hodie ad diuine laudis preconium omnis gradus: omnis status: omnis etas: omnis sexus secundū Ambrosiū. Omnis gradus: quia deus hō: mī uirgo: sponus castus: senex obsequiosus. Ecce prima chorda. Omnis status matrimonialis: uidualis: uirginalis: diuinus angelicus: humanus. Omnis etas: infantilis: puerilis: senilis: & uirilis. Omnis sexus: masculinus: femininus: rationalis: & irrōnalis. Sicut patet in auibus oblatis. Nunc uideamus quō concordat figura cum pphā. Salomon cū thobia. Nā thobias p̄bet laudis cantica: Salomon laudis instrumēta. Thobias ergo preuidet templū reedificādū: & ideo omnes puocat ad laudē. Thobi. penult. Cuius canticū concordat etiā litteraliter cū cantico symeonis. Iste enī consolationē israel expectabat: ille p̄uidebat: & quā iste consolationē recipit: iō dicit. Nūc dimittis &c. Ille predixit oēs qui gaudēt super pacē tuā. Iste laudat. d. Quia uiderūt oculi mei salutare tuū. Quod paraasti aīe faciem oīum populorū. Ille predicit. Nationes ex longinquo uenient ad te: & adorabit dominum in te. Iste iubilat tenens deū paruulum. d. Lumē ad reuelationē gentium &c. Ille uidēs puuli effectū iubilat ad hierusalē dicens: luce splendida fulgebis: & postea p̄ omēs uicos tuos hierusalem cantabit alleluia. Sub Salomone autē. ii. Re. ii. dī. q̄ cū primo ducerent archā domini in templū domini: impleuit gloria dñi templū domi p̄ter laudatibus tubis psalteriis & cytharis cōrepātibus illud. Canticū thob. Confitemini dño qm̄ bonus. Statim. n. neni et. Quid dormis hūana pigritia? quid torpes? quid hūano & mundano tumultu strepis? Cur iubilo nō cōicas cū p̄fectis? Cur nō laudas cū iustis? Audi cōsiliū eius: Matth. xiii. Si uis p̄fectus esse. i. cū iustis me recipere: stude mundū contēnere: quia paup̄ & inops laudabūt nomē tuum. Nā in p̄cessiōe hodierna fuit mūdus calcatus: quia oblatio paup̄e ibi apparuit: fuit armonicus contentus sine discordia similitudinis. Nullum enī ibi locū peccatū hūit: omnes iusti: oēs sancti: oēs diuersis gradibus fuerūt p̄fecti. Sed auaricia in deuota cum audit sibi dici. Relinq̄ oīa r̄det. Venite occidamus eum & nra erit hereditas: Matth. xxii. Occidamus istam inspirationē: & hēbimus tranquillam huius mundi possessionem. Quādiu enī stimulus conscie remordebit: nequaquā terrena possessio delectabit. Ita respondet secularis auaricia. Aliter r̄det clericalis Symōia q̄ paup̄atē spūs sibi p̄dicari nō uult nec ul̄t p̄ pauperes suam auariciā reprehendi: quorū primā tenēs Criso. dicit p̄ istos inquit dimittit p̄p̄us oblationū consuetudinē: q̄ ad lucrū nrm̄ p̄-

tinet iurisdictionis: aufert iustitie sacrificiū: fitq̄ dei possessio nō nra &c. Quarto uenit hodie in templum ut suauitatē infunderet. Nā hoc est unū conditū quod sponsa in canticis desiderat: quod iebriat ac exhilarat: quod esaias pphā comendat. Hodie istud unū quattuor sp̄ebus confectū & sibi bibit gustibus exuberantē dulcoris: & mundo toti p̄pinat suauitatē iubilatōnis. O quāta fuit in eo suauitas contractando eū quē sciebat esse deū conditorem seculorū premiū btōg: & abfortunus fuit in celestiu p̄libatione: plus desiderauit ad limbū ascendere: q̄ esse in loco ubi posset xpm̄ offerre. Et quia iste expectabat redemptionē israel. Et israel secundum carnē ipugnaturus erat xpm̄: noluit iste scūs senex cū illo p̄p̄o dure ceruicis uiuere: quia forsitan preuidebat statim p̄uey iesum de sua terra debere expellere: unde mortē petendo nō fugit xpi consortiū: sed horruit p̄p̄i sui malignū flagitium. Et ideo in ap̄plexu puuli suauitate ebrius petiit in pace dimitti. Hic concordat Zacharias: cū Samuele: quogē p̄mus explicās suauitatis interne excessum: pphā enī dicit: ueniet dñs meus &c. Et nō erit lux inqt̄ iudeis incredulis sed frigus penetrās emulatonis: & gelu constringens obdariatōis: sed in mundi uespe erit eis lux euāḡlice p̄fectōis. Interi autē exhibēt de israel p̄ uirginē & ap̄ os: imo p̄ ip̄m xpm̄ q̄ ē lapis israel p̄tiū ad mare orientale. i. Cōuersiōnis gentiū: & tandē in fine influet ad mare nouissimū iudeorū. Nec mireris si p̄ uino condito quod tibi in pphā p̄mittit: audias aquā: quia si in nuptiis cū xpo fueris: in unū optimū cōuerterur. Et aliter exuberantia suauitatis diuine dī unū rōne suauitatis: dī autē mare rōne multiplicatis. In figura autē p̄mi Re. i. Oblatus est puer Samuel hely. i. xps hodie Symeoni. Et hoc in tribus uitulis & tribus modis farine: & i amphora uini m̄e exclamante. Exultauit cor meū i dño. Cor isfirmū cur tibi iste potus desipit? Audi uocē in templo predicantis. Si quis sitit &c. Hec est aqua samaritane q̄ sit in bibēte fons aque salientis: in uitam eternā. Sed uanitas mūdi: sicut dicit Hiere. i. Dereliquit fontem aque uiue: & fodit sibi cisternas dissipatas: que non p̄nt cōtinere: quia adinuentiōes corū sunt ad humanas delicias qui multis hic amaritudinibus resperguntur: & in eternas amaritudines finaliter demerguntur. Audisti de tota materia solemnitate hodiernae sub aduentu domini ad templum. Nunc de ipso templo in speciali considera & attende templum quadruplex ad quod aduenit domiuus. Primum est uteri uirginalis. Et hoc est a salomōe edificatum Sapie. ix. Dixisti me edificare templum in monte sancto tuo: & in ciuitate habitationis tue. Altare in similitudinem tabernaculi facti tui: quod paraasti ab initio. Est autem hoc templum ex.

Artifice gratiosum
Materia preciosum
Forma spaciosum
Fine gloriosum.

De primo.ii.parali.tertio. Satuit Salomon patimentum tēpli preciosissimo marmore decore multo. Salomon pacificus est artifex xps uel spiritus sctus. Marmor uirginis: pauimentū humilitatis: decor uirtutum ueritas: ex quibus concluditur gratiofitas. Secundo.ii.Re.vi. Nihil erat i templo qđ non auro tegetetur. i. in maria nihil erat quo n̄ charitate uestiret. De tertio.iii.Re.vi. Omēs pietes templi per circuitum sculpsit uariis celaturis & torno: celatura uarietatis: pulchritudo honestatis: tornum promptitudo uoluntatis. Ex quibus probat decor spectiofitas. De quarto.ii.Re.xxii. Exaudiuit de templo factō suo uocem meam: & clamor meus uenit ad aures eius. Sicut enim rei fugiunt ad ecclesiam: sic peccatores ad mariam: unde Salomon fecit in templo fenestras obliquas ppter obliquatos a culpa: quibus maria celi fenestra facta ē. Et ad hoc templum uenit deus ut māifestaret gloriam & misericordiā suam. Primo in ea: ipsam exaltando ad maternā dignitatē. Secundo in alius p eā adoptando & uocando ad ueniam: unde & in ipsa possumus dicere & cantare: Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Secundum templum est ecclesie militantis sub Esdra: & Neemia reedificatum in figura: fuit autem hoc templum in.

Angustia fundatum
Concordia eleuatum
Abundantia ornatum
Letitia purificatum.

De primo.i.Esdre.iii. fundato templo domini a cementariis steterūt sacerdotes domini in ornatu suo cum tubis. In tubis enim notat angustia: sū data enim fuit ecclesia cemento confecto ex sāguine marty: ex sabulo confessō: ex calce uirginū: unde ad Eph.ii. dī superedificati sup fundamentū apostoloz & prophetaz ipso sūmo angulari lapide xpo iesu: in quo oīs edificatio constructa crescit in templum sc̄m in dño: hec angustia bñ describit in Neemia: ubi dī q̄ una manu tenebant lanceā & alia faciebant opus: hoc fundamentū nititur carnis cōcupiscentia euertere. ps. polluerunt tabernaculū sanctum tuum. De.ii.pmi.Esdre.iii. filii iuda quasi ur unus instabant super eos qui faciebant opus in templo. Multitudinis autē credentiū erat cor unum: & anima una.

Vnanimitate cōformitatis ad deum
Integritatis ad se
Charitatis ad proximum.

Hoc edificium nitit' destruere discordia: Mat. xxvii. Velum tēpli sc̄sū est: ubi enī discordia oritur: ihus expirat: & morit': & crucifigitur. Isti de templo domini faciūt templum nanee. ii. Mach. i. Qui interpretatur piscina eoz & significat linguā fluentem discordiā. In tali tēplo cecidit rex cū uniuerso exercitu suo. De tertio pmi. Esdre. i. Protulit rex uasa aurea & argentea: primi Malach. iiii. Fecerunt uasa sancta noua: & intulerunt candelabrum & altare

incensoz & mēsa in tēplū. Vasa autem sunt.

Aurea per sapientiam
Argentea per eloquentiam
Candelabrum doctoz: scientia
Altare incensoz: deuotio oratoz
Mēsa deuota scripture meditatio.

Vel proprius xpi uita in cuius meditatione refici debet aīa xpiana. Sed hic sedis ornatus ignorantia & desidia dissipat pmi. Mach. ii. Et sancta i manu extraneoz facta sunt. tēplū eius sicut hō ignobilis: uasa glorie eius captiua abducta sunt: ualorum captiuatio est scripture sctę lectio & ope: uite xpi obliuio. Isti faciūt de templo dei tēplū diane & louis Act. xix. Diana egritudo suscitans interpretat' lupiter inimicus uel sepans. Et s̄gt ignorates & a xpi similitudine diffomes qui malo exēplo in populo egritudines suscitant & nō curant: & sic populum a deo sepāt. De quarto pmi Esdre. vi. Cōsumato tēplo sacerdotes purificari fecerūt: solennitatē in magna leticia. Et. ii. Mach. i. Facturi purificationē templi necessario diximus significare uobis &c. Hanc leticiā turbat Inuidia &c. Apo. iii. Exierunt de tēplo angeli habentes plagas mūdicie dei: & impletū est tēplū fumo: & nemo poterat intrare tēplū donec cōsumaret' plage angeloz. Isti faciunt de tēplo dei tēplū dagon pmi Ro. iiii. qui interpretat' pisces tristicie & s̄gt inuidos. Has quatuor malicias dissipates tēplū dñi describit Nat. ii. Porte fluiuz apte sunt p cōcupiscentiam: & tēplū ad solū dirutū est p discordiā. Miles captiuus adductus ē p ignorantia: & ancille gemetes & murmurates i cordibus suis p inuidiā. Vnde qui uident statū primitiue ecclesie i p̄mis fundatoribus: & moderne in transgressoribus: flere pnt: pmi Esdre. iiii. Seniores q̄ uiderāt tēplum prius & tēplū quod erat in oculis eoz: flebant uoce magna. Ad hoc tēplū uenit dominus ad exequēda iustitiā: Luce. xx. Venit iesus i tēplū & cepit eiicere uendentes & emētes. Tertiu tēplū est aīe spiritualis Ezechiel in trasmigratione monstratum: fuit autem hoc tēplū dispositū. in.

Mensuris per temperantiam
Cellaturis per sapientiam
Edificiis per obedientiam
Sacrificiis per perseuerantiam.

De primo Ezech. vi. Vir qui hēbat in manu funiculū metiebat' longitudinē tēpli: uir christus: funiculus uite sue rectus decursus: tēplū aīa: hoc templum metitur: quando anima uite christi configuratur. Istud proprie datur angelo sexte tube: datus est ei calamus ut metiretur templum que sit latitudo: longitudo: sublimitas: & profundum eius. Longitudo .i. patientie: latitudo misericordie. Altitudo contēplationis extaticę: profundum humilitatis pprie. Que omnia mensurantur unicuiq; electoz: secundū mensuram conformitatis sue ad xpm iesu: quā ei in seipso distribuit: & in qua debet aīa quietari. Et hec ē uera tēperantia: nec

minus uelle nec plus. De.ii. Ezechiel. xli. Cetera erant in ipsis ostiis templi cherubin & sculptura palmarum: sicut in pietibus christi erant cherubi plena oculis: facies contemplationis: ostium orationis penetrans celum: cherubi in ostiis: in oratione contemplatio: sculptura palmarum in parietibus: consideratio mirabilis sapientie & uictoriose coronae in christi actibus: maxime in sue uilitatis & tribulationis. Que maxime debet considerari quod intus est ostium per prelationis officium. De tertio Hierem. xxx. Edificabitur ciuitas in excelsu suo & templum iuxta ordinem suum fundabitur. Ciuitas in excelsu edificatur cum anima tota intentione in christum leuatur. sed templum iuxta ordinem suum fundatur: dum secundum gradum obedientie christi anima in similitudinem christi obedientie tota currit in ea que sunt proprie contraria uoluntati. Etiam isto modo templum fundatur dum sine rebellionem in ecclesia obseruatur obedientia a statu inferioris subditi usque ad statum summi pontificis secundum cuius nutum in totum corpus ecclesie deriuatur. Et ipse super omnem aliam creaturam debet esse in christo iesu subiectus: & sub eius obedientia regulatus. In cuius figura dicitur Eccles. l. Si modo omne filius sacerdos magnus suffulit domum: corroborauit templum. Templi autem altitudo ab ipso fundata est. Si non audiens obedienter summus sacerdos est filius omne meritis domus. Iesu christo qui ad diuinum honorem in se & in suis meritis est regulas diuine uoluntatis: cuius legitimus filius per conformem obedientiam ad christum facit omnia superadicta. De. iiii. in ps. Offerentur in leticia & exultatione adducuntur in templum regis. In cuius figura dicitur Ezech. xlvi. Cum fecerit princeps spontaneum holocaustum aperietur ei porta que respicit ad orientem: holocaustum quod totum igne crematur significat illum qui per amoris incendium mente & corpore in christi similitudinem transformatur: ut & corpus mortificetur in suis sensibus & anima & in suis appetitibus. Et illud est holocaustum spontaneum: quoniam maximum delectamentum est anime sic mortificari propter christum. Tunc autem ei porta orientalis aperitur: quia gloria anime christi tam in splendore luminis quam in ardore amoris ei reuelatur & datur. Ad hoc templum uenit dominus ad habitandum per gratiam. prime ad Cor. iii. Nescitis quia templum dei estis & spiritus sanctus habitat in uobis. Quartum templum est ecclesie triumphantis. Io. in Apo. reuelatum. ps. dominus in templo sancto suo &c. Hoc templum est edificatum ex lapidibus quadratis in ecclesia militanti. ii. Ro. vi. Malleus & securis non sunt audita in domo cum edificaretur: quia prius poliebantur & quadrabantur in libano: & postea collocabantur in templo. Sic lapides uiui omnes. scilicet electus in templo ecclesie militantis quadrantur in libano puritatis christi: & in eius merito: & postea in ecclesia triumphanti collocantur in eius premio per proportionalem correspondentiam unde.

Temperantie redditur in corruptio
Prudentie perfecta cognitio
Obedientie exaltatio

Perseuerantie indefessa gratiarum actio.

De primo Apo. iiii. Qui uicerit supple delectationes mundanas per temperantiam ad similitudinem uite christi: faciam eum columnam. i. firmissimum & immobilem in possessione pacifica premii in ipso christo iesu. Et foris non egredietur amplius per uertibilitatis impotentiam uel defectum: quia nihil poterit minuire in se de influxu gratie sibi date in christo iesu: & per ipsum christum iesum. De. ii. Apo. xxi. Dominus deus omnipotens templum illius est & agnus: & ciuitas illa non exget sole: neque luna ut luceant in ea: sed claritas dei illuminabit illam: & lucerna eius est agnus: felix ergo qui purgatus est ad uidendam tantam laudem & claritatem.

De. iiii. Esa. vi. Vidi dominum sedentem super solum excelsum & eleuatum: hic notatur.

Clara uisio: uidi dominum

Visus quietatio: sedentem

Sedentis exaltatio: super solum excelsum

Plenitudo fruitionis quantum ad aspectum humanitatis Et ea que sub ipso erant replebant templum. Ex utraque ergo erit diuersimode gratie plenitudo. De quarto Apo. vii. Isti sunt qui uenerunt ex magna tribulatione & lauerunt stolas suas in sanguine agni. Ideo sunt ante thronum dei: & seruiunt ei die ac nocte in templo eius. Hi sunt qui uenerunt ad similitudinem christi continuantes per perseuerantiam ex magna tribulatione cum christo crucifixo quem sustinuerunt per patientiam: & lauerunt stolas suas innocentiam custodientes: & dealbauerunt eas in sanguine agni per passionis frequentem memoriam. Ideo sunt ante thronum dei per eternam assistentiam in christo iesu plantati. Et seruiunt ei die ac nocte in templo eius per gratiarum actionem & laudem indefessam. Ad hoc templum uenit dominus ad manifestandam gloriam suam. ps. In templo eius omnes dicent gloriam: Circa secundum principalem. scilicet matris purificationem: attende quod beata uirgo uenit hodie ad templum dispensatiue propter nos.

Vt plena puritate: quia non indigebat purificatione

Vt plena humilitate: quia non tenebat ex lege

Vt plena paupertate: quia uenit cum pauperibus oblatione

Vt plena pietate: quia cum mentis deuotione.

Et ideo mente purissima ob nullam peccati commisionem: Exo. uigesimo quinto. Facies mensam de lignis setim & deaurabis auro purissimo siue mundissimo. Mensa ista in qua duodecim panes propositionis seruantur designat mentem uirginis gloriose: i. qua. xii. articuli ex quibus facta fuit structura symboli apostolici tanquam spirituales panes reseruati fuerunt ad refectionem omnium electorum. Siue per. xii. panes significantur omnes perfectiones christi uite in duodenario numero tanquam superabundanti. Que quidem in mente uirginis fuerunt cum magna deuotione seruata: & ideo dicitur deaurata: quia dono sapientie & gracie desuper fusam: nullum in ea locum habuit peccatum. Purissima in carne ob unam peccati ablationem hoc figuratur: Prouer. uigesimo quinto. Aufer rubiginem de ar-

gento & egredietur uas purissimum: hoc factum est quando corpus beate uirginis post conceptionem sanctificatum remansit integerrimum: sicut argentum pulchrum & candidum: in nullo rebelans uel tardas effectum gratie xpi iesu: qui habitabat in uirginis mente. Purissima in prole ob nullius peccati transfusionem: Prouer. tertio. primi & purissimi fructus eius. Iste e xps iesus benedictus fructus uentris uirginis qui tenet primatum in puritate. Quoniam igitur quod purissimum est: purificatione non eget: non propter se seu obligatoriam aliquam actionem purificari uoluit sed propter nostram utilitatem.

Ad exemplum purificationis spiritualis: de qua dicitur: Act. uigesimo quinto: Fide purificans corda eorum

Ad fundamentum purificationis sacramentalis de qua: Malach. ultimo. Purgabit filios leui

Ad complementum purgationis figuralis quam hodie terminauit: consumauit & exclusit pro tempore quo fuit uera puritas euangelii publicata: de qua Leuit. decimo secundo. Cum completi fuerint dies purgationis sue &c. Ad perfectam igitur purgationem spiritualem: cuius nobis exemplum beata uirgo tradidit necessaria est.

Virtus purgans in corde: & hec est pnia purgans a malis precedentibus. Virtus purgans in corpore & hec est temperantia purgans a malis imminetibus. Virtus purgans in opere: & hec est misericordia purgans ab omnibus.

De primo Iaco. v. Emundate manus peccatores & purificate corda duplices animo. De secundo Iosue decimo septimo. Transibis ad montes & succides tibi atque purgabis ad habitandum spacia & poteris ultra procedere cum subuerteris chanaanum: quem dicis ferreos habere currus & esse fortissimum. De. iii. prouer. decimo quarto. Per misericordiam & fidem purgantur peccata. Huic autem triplici purgationi commendet triplex effectus. primus est mitigatio incendiis: & hic respondet pnie: cuius lamentis mitigantur incendia per que oportet transire omnem peccantem ut ingrediatur incendium: secundum illud. Nu. xxxi. Omne quod potest transire per flammam igne purgabitur. s. purgatorii: uel aqua expiationis. s. lachrymarum: in contritione sanctificabit. Secundus effectus est manifestatio mysteriorum: & hic uidet temperantie: cuius beneficio manifestantur & reuelantur mysteria. In huius figura: Iudic. vi. Cum excuteret gedeon triticum atque purgaret: apparuit ei angelus domini. Et danieli. & sociis suis abstinentibus reuelatum est per noctem regis mysterium: unde & daniel in abstinentia sua multa meruit uidere secreta: sicut sua continent propheta. Tertius effectus est multiplicatio meritorum: & hic uidet misericordie: cuius gratia multiplicantur spiritualia merita: Io. xvi. Omne qui fert fructum purgabit eum ut fructum plus afferat. Circa tertium. s. circa oblationem boni iesu debes no-

tare quod legimus puerum iesum in templo offerri. Et debemus offerri in templo ecclesie xpi cum turturibus: sive agno.

Ut simus castissimi sicut turtures per sanctimoniam puritatem: Esa. lii. Mundamini qui fertis uala domini: Cant. secundo pulchre sunt generatione tue sicut turturis.

Ut simus fecundissimi: sicut columbe per doctrinam fertilitatem uel sedulitatem: Esa. lxiii. Quasi columbe ad fenestras suas.

Ut simus mansuetissimi sicut agni per uite sanctitatem: Hiero. xi. Ego quasi agnus mansuctus qui portatur ad uictimam &c. Secundo legimus pueros iesum baiulatum & susceptum ab expectantibus qui gerunt typum subditore quoque est de manu prelatorum xpm iesum suscipere. Ad quod requiritur quod beat. More Symeonis benignitatem. Sapientie primo. Benignus est spiritus sapientie: & in maluolam animam non introibit sapientia & cetera. Unde de ipso scriptum est quod spiritus sanctus erat in eo.

More anne humilitate: quia Iaco. iiii. deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam.

More utriusque longanimitatem. Si enim perseuerauerit pulsans surget amicus & dabit illi &c. Luca. x. Et de Symeone scriptum est quod erat expectans consolatioem israel. Et de ana quod usque ad annos. lxxxiii. permanens uidua non discedebat de templo ieiunans & obsecrationibus seruans domino nocte & die: Luca. ii. Tertio legimus puerum iesum in templo inuentum ab inquirentibus qui gerunt typum doctore & predicatoris quoque est in scripturis xpm requirere: unde dicuntur parentes xpi post triduum eum reperisse in medio doctorum. Quia post triduum intellectus preparatorii literalis allegorici & moralis peruenit ad intellectum anagogicum qui transit in supernam hierusalem: & circuit omnes angelicas officinas: donec in medio templi celestis inueniat xpm iesum audiens angelos & interrogans: ut merito dicat quod mirabantur omnes super prudentiam & responsis eius: uel aliter ut primus dies sit lectio que est in scripto: secundus collatio que est in uerbo: tertius memoria que est in animo: quartus in quo inuenit est oratio: deuotio contemplatio & transformatio que amplexans iesum in gustu filiali ad minus cum dulcore dicit. Fili quid fecisti nobis sic & cetera. In hac autem oblatione christi iesu initiatur consumationi obligatione legalium: sed perficitur in obligatione crucis per mortis iesu holocaustum. Et de utraque uerum est quod dicit Esa. quinquagesimo tertio. Oblatus est quia ipse uoluit: quia nec in prima potuit tenere obligatio legis. Nec secundam potuit preualere uolentia hostis. Sed in utraque fuit holocaustum spirituale sue bonitatis. Et de utraque maxime de una dicit Apostolus ad Hebre. nono. Una oblatione consummauit in eternum sacerdotes. Et gratia huius oblationis sciendum quod in ueteri testamento fiebat oblatio de sex generibus animalium: de

tribus uolatilium: que sunt passer: turtur: & columba: de tribus gressibilium que sunt bos ouis: & capra: & de his animalibus que ad hec genera reducuntur: & hec oblatio inducta erat pp peccati reatum demonstrandum: deus enim creauit hominem innocentem: in qua si uiuisset non erat necesse animalium sanguine expiari: nec propriam sensualitatem & carnem mactare: quod significatur in animalis morte. Sed postquam cecidit non potuit releuari nisi per immolationem agni immaculati: & per precium sanguinis iesu christi: unde per sacrificia animalium & auium non auferebatur peccatum: sed per illa significabatur immolatio illius agni qui tollit peccatum mundi. Et per illa instruebatur homo immolare bestialitatem suam sui prauis desideriis: siue in peccatis spiritualibus: que per aues: siue in carnalibus que per bestias designantur. Attende autem quod homo in statu innocentie habuit.

Sagacitatem in ingenio

Rectitudinem in iudicio

Bonitatem in affectu

Strenuitatem in effectu

Sobrietatem in uictu

Manfuetudinem in conuictu.

Sed econtra quando peccauit cecidit sagacitate in hebetudinem. A rectitudine in curuitatem. A bonitate in maliciam. A strenuitate in segnicie. A sobrietate in ingluuiem. A mansuetudine in atrocitatem. Nota ergo quod non potuit reuocari.

In sagacitatem nisi per sollicitudinem uigilantie.

In rectitudinem: nisi per simplicitatem innocentie

In bonitatem: nisi per sinceritatem beniuolentie

In strenuitatem: nisi per promptitudinem obedientie

In sobrietatem: nisi per austeritatem parsimonie

In mansuetudinem: nisi per tractabilitatem tolerantie

Propter renouationem ergo hominis ab hebetudine in sagacitatem: per sollicitudinem uigilantie offerebatur passer: Leuit. decimo tertio. unde ps uigilauit & factus sum sicut passer solitarius in tecto. Et hoc est primum. Propter secundum offerebantur columbe: Leuit. decimo tertio. Et Matth. decimo. Estote simplices sicut columbe. Propter tertium offerebantur turtures sincere & fideles in diligendo: unde hic dicitur: par turturum.

Propter quartum offerebantur boues siue uituli & uacce que sunt animalia obedientia: Prouerbi. decimo quinto. ubi non sunt boues preserepe uacuum est. Propter quintum offerebantur capre siue hedi: que sunt animalia habentia pilum lectum & cibum asperum. Can. quarto. Capilli tui sicut greges tonfarum: que ascenderunt de monte galaad.

Propter sextum offerebantur boues & agni: qui sunt animalia mansuetissima usque ad mortem: Mat. x. Ecce ego mitto uos sicut oues in medio luporum. Quia ergo oblatio christi hec omnia nobis restituit: quia fuit.

Sollicitissimus in uigilantia ad modum passeris

Simplicissimus in innocentia ad modum columbe.

Sincerissimus in beniuolentia ad modum turturis

Promptissimus in obedientia ad modum bouis

Austerissimus in parsimonia ad modum capre

Patientissimus in subfinitia ad modum agni.

Ideo in omnibus oblationibus prefiguratus est.

Attende autem quod quedam dicebantur sacrificia: & hec proprie erant de animalibus. Nec ante octauum diem natiuitatis sue poterant offerri. Nec eadem die mater & fetus eius. Quedam proprie dicebantur oblationes: & hec erant de materia sicca: ut de simila: pane: & thure: & panes uel cocti in dybano: uel in craticula: uel in sartagine: uel in aqua: & illa dicebantur lagana oleo lita. Aliquando fiebat oblatio de liquidis: ut uino & oleo: & hoc proprie dicebatur titatio. Scriptura tamen indifferenter utitur aliquando his uocabulis: dicebatur autem hostia de animalibus ab hebreis que offerebatur ad hostium tabernaculi: uictima a uinciendo: quia dicebatur uincta. A gentibus dicebatur hostia pro hostibus uincendis: uictima pro iam uictis. Mel autem & fermentum nunquam domino offerebantur. Sal autem semper. Et si offerebatur ouis: cauda offerebatur cum adipe. Quia nunquam carnalis delectatio & maligna corruptio possunt deo placere: discreti uero omne sacrificium condit & simplicitatem innocentie: deus semper perseverare precipit.

Erat autem diuersus ritus offerendi animalia uolatilium & gressibilia. Nam gressibilia offerebantur a sacerdote detracta pelle: artubus in frustra concisis: quibus lotis cum capite & pedibus & intestinis adolebat omnia super altare in holocaustum. Et hic reputatur modus offerendi opera uite actiue. Hoc adiuncto quod omnis adeps qui est pinguedo intestinorum diuini est iure perpetuo. Et sunt tres adipos. Adeps uitalium. i. cordis & uentris: adeps epatis siue iecoris: quod reticulum dicitur. Et adeps renum: & hic semper adolebatur domino cum renunculis. Vbi attendendum quod omnis dilectio que per adipos & omnis spiritualis generatio que per renes est domino adolenda. Oblatio autem auium fiebat hoc modo. Confringebat sacerdos collum sola manu. Non enim licebat leuare ferrum super auem: & retorto capite sub ascella: ungue autem colli ubi fractum erat rupebat effuso sanguine circa crepidinem altaris uesiculam gutturis & plumas proiciebat ad orientem in locum communem: confractisque ascellis manu adolebat ea super altare in holocaustum & cetera. In his attende modum oblationis & purificati-

onis uite contemplatiue: ad cuius contemplationem semper debet mens alas confringere: ne temere offeratur: collum rumpere ne nimis presumptuose iungi xpo capiti reputetur: Nō tñ ferro sed manu: quia non diuisione peccati: sed operatione humili: ubi & unguie sue insensibilitatis in experientia diuinorum functat sanguinem sui carnalis affectus: quem forsitan hñit: in diuinis gustibus. Et uesculam gutturis. i. tumorem proprie reputationis ex gustibus diuinis: & plumas uolatus contēplationis in speculationibus altis pūciat ad orientem in locum cinerum. i. anihilet per sue fragilis origis & debilitatis respectum. Et sic totam suam contēplationem incineratā in se & deo flāmeam adoleas super altare. i. super xpm iesum: ab ipso: & in ipso: & per ipsum omnia recognoscens. Ipse enim est altare nostrum: & sacerdos & hostia: sacrificiū: oblatio & libamen. Ipse quidem sacrificium animalium ut dictum est supra: hostia per quam celum intrat & hostis superatur: uictima quia uictus pro nobis nos uictores efficit: & hostia pacifica: quia pacifica uit per sanguinem crucis sue que in celis & que in terris sunt. Saluatoris hostia: quia saluum fecit populum suum a peccatis eorum: hostia holocausti: quia ignem uenit mittere in terram: & seipsum totum flamma amoris accendit. Ipse holocaustum animalium gressibilem p opera actiue: quia cepit iesus facere & docere. Ipse holocaustum auium per actum contemplatiuum: quia respandit facies eius sicut sol. In ipso enim omnis adeps cuiuscunq; pingnis deuotionis: in ipso oīs remaniculi cuiuscunq; spiritualis regeneratōis. Ipse caput & membra omnis stricte compaginationis. Ipse sanguis omnis diuine asperisionis septenarie: quia septies fudit sanguinem. Ipse est altare sacratissimum quod non alterius sanguine expiatur: sed proprio sanguine: nō tā aspgitur q̄ qñq; largissimis fluuiis irrigatur. Et in omnibus membris & atthomis corporis sui in p̄p̄rii sanguinis sudore lauatur q̄ uera libatio aridore: quanta compassione est recogitandum q̄ mēbra tua sicca omī humore uitali: & arefacta euacuatiōe sanguinis tui in altari crucis multipliciter obtulisti in simillā puritatis. In panem propositionis qui se per nostro appetitui est gustandus: panis coctus in dibano absconsiōis per incomprehensibilitatem amoris qui te in corde decoxit: panis assatus in craticula per publicum crucis supplicium: p̄p̄is fixus in patella stridens & strepens per dolosi clamoris suspitium longanimi charitate dilatātū. Thus sua uissimi odoris per non interruptum tue deuotionis interne & ante conspectum diuinitatis tue imensum. Sal sapientie & discretionis semper excludēs superfluum & diminutum: & ad omnia discretissime tuum circumferendo respectum. Quia autem mel dulcedinis infecte & fermentum corruptōnis maligne in te solo & purissima matre tua bone iesu non fuit.

Tu uitula ruffa pro peccato summi sacerdotis

Tu hircus immolatus pro peccato principis
 Tu uitulus pro peccato synagoge uel populi
 Tu capra pro peccato cuiuslibet singularis filii
 Tu hircus immolatus in die expiationis per supplicium.

Tu hircus emissus in desertum celi per actum ascensionis. Et ideo non immerito hac una oblatione omnes ceremoniales oblationes ueteris testamenti te ipsum figurantes complesti & euacuasti: & in oblatione tui que hodie est inchoata: & in tua sacratissima morte est completa consumasti in eternum sanctificatos. De his autem oblationibus habetur: Leuit. primo secundo: &.vi. quasi per totum. Circa quartum. i. circa alias personas que processionem integram hodiernam: debes attendere quod tibi dictum est supra. i. q̄ per manifestationem in presepio pastoribus figurabatur notitia boni iesu facta conuerse ecclesie de iudeis: per manifestationem factam hodie significatur plena manifestatio xpi in fine temporum: fien da iudeis simul & gentibus in renouatione euangelici status.

Vbi nota q̄ relinquitur stabulum & animalia: & uenitur ad templum quod est in hierusalem: purificatur purissimus: quasi extraneus: presentatur filius quasi seruus: & redimitur omnium dominus. Recipientes eum uenunt in spiritu in templum: non qualescunq; sed senes communem salutem expectantes: iesum manibus baiulantes & deuote cantātes: & ipsius iesu plene cognoscentes ruinam in reprobis: & resurrectionem in electis: contradictionem in actibus malis & transfixionis gladium in affectibus matere compassionis. O qualia sunt ista hierusalem castigauit te dominus: qui usq; nunc te dimisit in stabulo cum bestiali caterua. Sed beatus ero si fuerint reliquie cordis mei ad uidentiam claritatem sancte ecclesie: qñ iesus non inter bestias iacebit in stabulo: sed in medio templi dei sancte senectutis manibus baiulatur: & in contēplationis iubilo mortificatis actibus destructiuis qui non sunt uita sed mors iubilatur in pacis dulcore. Vis uidere uirginem cum paruulo iacētes in stabulo cum ignorantia bestiali: uide ueritatem auctoritatis & confessionem fidei stare modo in medio ecclesie stabilitate infimo temporalium: in stercore carnalitatū. In feno spinoso: ubi sunt sentes discordie. Rixe. odia. Inuidie pompe superbie: auaricie: & pessime symonie. O sentes horrende sic dicte: quia uestro acumine sentire uos facitis. Quo stupendo & diabolo miraculo insensibiles facti estis. Nam que cōsueuistis pungere: nunc uidemini delectare. Nam prelati miseri: & clerici lasciuui: religiosi defidiosi esse sub sentibus delicias computant: & iam sensu spirituali perduto his sentibus laceratilitargico morbo sopiti: nequa q̄ de punctiōibus cōquerūtur. In quibus ecclesia gemit & dicit. Vulnerauerunt me & non dolui: percusserunt me & non sensi: tulerunt pallium meum custodes murorum &c. O q̄ proprie dicit custodes murorum: non

animarum: quia non uidentur prelati spiritualium carissimum: sed diuitiarum & pomparum temporalium habere custodiam: qui nec dolent uulnera peccatorum: nec se sentiunt trahi ad infernum. Et hi tulerunt sancte ecclesie pallium: quia eidem abstulerunt uite christi & sancte conuersationis amictum. Sed utinam stabulum uacuum esset a bestis. Sed ibi est bos castratus: quia ibi est status prelati: qui cum debeat esse castratus a generatione carnali & affectu temporalium amicorum: qui adhuc diabolo faciente recuperauit testiculos: & a spirituali generatione fidelium patitur castraturam. Iugum domini suauis & sanctum in supportatione pauperum & inopum: & in consolatione tribulorum fidelium: reiecit bos iste cornupeta feris & uulnerans non consolans: & iugo mundi & diaboli ad supportandum. s. onera omnium carnalium suorum propinquorum & ad sustinenda exercitia querelarum: & discordias partium captiuatas ceruices inclinat: utiq; ruminat bos iste excellentia amicorum ditationem: nepotum discordias & maligna consilia partium scindit ungula: utinam carnem totam propriam scanderet & non plebem subiectam. Aliter etiam per prudentiam carnis perscindit suam maledictam ungulam in terrenam astutiam contrarius nostro emanueli: quia hic bos didicit in suis malignis consiliis reprobare bonum: & eligere malum. Satis hec sentiunt in multis regionibus misere ciuitates talibus impositionibus & pastorum tyrannia quassate. Sed & asinus peculatie non deficit nostro stabulo: qui quanta stoliditate ignoratie sacre scripture sit pressus: magis gemendum quam referendum. Sed & non uacat ab astutia asinina: cuius in hoc dicitur esse cautela ut iuxta sepes & muros diuertendo: uel onera deponat eorum contractio: uel sepe pedem sedentis allidat. O cum quanto est gemitu referendum: quia quocumq; tales asini uolunt onerari curis uiduorum: uel pupillorum uel emendationibus peccatorum ad materias: suas & sepes spinosas diuertunt: asserendo se esse occupatos in consiliis & magnis negotiis castrorum & uillarum & in curis sue carnis & in gurgitationibus suis edendo & dormiendo: quibus tanta occupatioe inheret quam animarum onera que portare deberent conterunt & allidunt. Discurrere per templa: respice altaria: uideas aulas & cameras & uidebis eorum habitacula regum apparatus. Si respicias templa apparebunt in multis locis stabula iumentorum. Si consideres apparatus mensarum domicellorum: equorum & aliorum que spectant ad mundi pompam: & discurras per dioceses & superioribus comparares paramenta altarium calices & corporalia & modum sacerdotum: & omnia que spectant ad diuinum cultum: uidebis quod in istis corpus ipsorum prelatorum uidetur factum templum. Templum autem dei quo ad eius cultum ut stabulum inquinatur: unde talis recte uidetur asinus diabolo cui basulum suum imposuit ad infernalium onera cum sua

uitate portanda: hec pro malicia huius temporis de qua magis est flendum quam referendum: quia nihil remansit in statibus in ista ecclesia quod non sit quo ad uite deformationem corruptum: & quod non in bestialitatem degeneret iumentina. Sed altius attollendo aspectum ad perfectionem futuram in ecclesia renouanda apparet si quis sciat contemplari scripturarum mysteria quod tempus ecclesie de gentibus: quod per duas spirituales generationes extenditur respectu perfectiois cumulate: quam expectamus: tam in claritate luminum: quam in ardore affectuum: quam etiam in plenitudine omnium carissimum: uidetur quidam attributus puenlis infantie: respectu senilis prudentie: & quasi quoddam stabulum plenum bestis & feno spinoso propter defectum temporalium & ignorantiam clericorum respectu paupertatis euangelice renouande: ut merito iste status respectu prioris templum domini dici possit: quia iste status purificatur ab amore distractiuo temporalium & eleuatur quantum licet in carne passibili per contemplationis excessum in ecclesie triumphantis occursum: illustratur per diuinum radium ad cognoscendum uerum lumen iesum & eius perfectissimum statum in utroque textu inclusum: & ipsum in manibus uite conformis bauulat per strenuissimum actum. Vnde & spiritu sancto singulariter dicitur status iste repleri & in seruore spiritus in templum christi uite adduci: propter quod & persone hodiernae. Symeon & anna singulariter commendantur. Ecclesia enim illius status digna erit commendatione: & erat senilis maturitatis experientie & claritatis mortificationis uanitatis mundi & carnis iubilationis contemplationis interne quietis: & omnia in christo possidens a seipso deficiens in ipso uidebitur totaliter transformari: & continue ruminabit christum ihm ut summam perfectionis status & semetipsum ut sentinam omnis defectus. Et hoc optime ostendunt uerba cantici Symeonis: in quibus mystice comprehenduntur omnia supradicta & multa alia & totius solennitatis materia. Nam hoc festum ut ex supradictis patet est ex quattuor principaliter dedicatum scilicet.

Ex huius senis gratulatione

Diuine proles oblatione

Probate anus testificatione

Munde uirginis parturitione.

Et secundum hoc festum nobis proponit exemplum serenissime tranquillitatis. Suauissime iocunditatis profundissime humilitatis. Ad hec autem declaranda in quattuor uersiculis cantici introducitur benedictus iesus in primo uersu ut pax tranquillans mentes simplicium. In secundo uersu ut salus corroborans & aians uires debilium. In tertio uersu: ut lux clarificans corda contemplantium. In quarto uersu: ut gloria magnificans statum humilium. Exemplum Pacis est in senis congratulatione Salutis in proles oblatione

Luminis in anus probatione
 Glorie sublimitis in uirginis purificatione
 Conemur ergo & nos gustare spiritus primitias: ut
 preocupemus faciem domini. Experiamur in nobis
 quid sciendum est dei munere in uniuersali ecclesia
 Expectemus ut sit in nobis
 Pax tranquilla
 Charitas secunda
 Suauitas iocunda
 Humilitas profunda
 Dicit ergo: Nunc dimittis: ubi dicitur xpus ut pax
 tranquillans. Est autem ista pax ut dei uoluntas fiat
 in nobis ad quam habendam oportet nos dimitti
 a duplici malo uinculo amoris & odii quo in qui
 etatur mens cuiuslibet turbati. Aut. n. inquietatur
 quis quia in se & in amico non habet quod uult. s.
 qualemcuq; prosperitatem. Et habet quod non
 uult. s. persecutionem ab illo uel prosperitate in alio
 Et ut aperte loquar mens carnalis desiderat in se &
 in amicis prospera: & nulla aduersa. In hoste oia aduer
 sa: & nulla prospera: qd si secus accidat uel turbat uel
 perturbatur. Ab hoc ergo oportet dimitti animu
 qui ad quietem inspirat & aspirat: ut. s. se & oia a
 se amata diuine uoluntati subiiciat: & omne quod
 carnaliter diligit dimittat libere propter deum: ut
 & corpus & anima dimittat regi secundum diuine
 uoluntatis cursum & magis se habeat suspectum in
 consolationibus sibi uel suis datus: q in tribulatio
 nibus illatis: & omnem quem patitur persecutorē
 ppter deum: & secundum deum appetat prospera
 ri cum letitia: & odiat pati cum tristitia: & istud est
 illud odium sanctum anime sue ideo uoluntatis ani
 malis: quod requiritur ad christi discipulatum cum
 dicit. Si quis uenit ad me & non odit & cetera. Et
 hoc est amicum diligere in deum: & inimicum p
 pter deum: unde & anima secure petit pro inimico
 prospera: & hilariter sustinet: uel ad minus patienter
 in se & in amico aduersa: Ad sustinendum autē
 tranquillā inimici prosperitatem: & illatam aduer
 sitatem: ab eo: duo possunt te inducere. s. dei con
 formitas: quia deus ipsum sustinet: imo qd plus
 est ipsum te: & tuos, tribulari iubet: licet enim nō
 iubeat ipsius peruersam uoluntatem: tamen ipsius
 uoluntatis effectum prout pertinet ad tuam tribu
 lationem. Quod attendens dauid patientissimus
 cum sibi malediceret. Semey. ii. Re. xvi. dixit domi
 nus precepit ei ut malediceret dauid. Et q ista sunt
 occulta dei iudicia: imo in electos bñficia: ideo sub
 iunxit dauid. Et quis est qui audeat dicere: qre sic
 fecerit: dimitte ut maledicat iuxta preceptū domi
 ni Secunda ratio patientie est consideratio in fir
 mitatis proximi & sui: debet enim mens confide
 rare q̄ prona est humana miseria ad lapsum experi
 entia sui. Ideo offendēti proximo magis debet cō
 pati q̄ irasci. Due rationes sequentes non solum cō
 cludunt patientiam in aduersis: sed letitiam & de
 lectationem respectu inferentis potissime: quia ois
 anima peccatrix purgatione indiget: que proprie p

tribulationem habetur: debes ergo aduersitate tibi
 diligere tanq̄ necessaria inferentem
 Ipsa ē enī tuus barbitonfor: q̄ radit superflua
 Est tuus lotor: q̄ purgat immunda.
 Est tibi insuflator q̄ tui peccatoris intima calefacit
 Est tuus reductor ad deū a quo eras dispulsus

Vides ergo quāta bona tibi ministrat: debes er
 go eū tenere: diligere: non: odire. Quod si dicitur
 ex his argumēto culpam non purgo: irascaris ob
 tra te ipsum: q̄ hoc est tue impatientie: non illius
 iure. Sicut si ex bono cibo tibi ministrato stomachi
 dolere contingat: illius autem malam uolūtatem
 debes deo dimittere iudicandam & operationem
 illius tibi utilem a deo transmissam tanq̄ dei bene
 ficium acceptare. Secunda ratio est quia sicut anima
 peccatrix indiget purgari: ita indiget p̄moueri: p̄
 motio autem est accedere ad similitudinem christi:
 quod quidem tibi facit precipue tribulationū mul
 tiplex quadratura: unde tibi est tribulator. Sicut az
 tifex quadrans: & in te sculpens christi figuram
 merearis in superno edificio collocari. Est faber op
 timus qui tibi fabricat coronam: qui quot in te tri
 bulationes donat uel in aliis: tot in tua corona lap
 des preciosos locat. Quid ergo tam utili laboris
 debes secundum preceptum diuinum orationis si
 pendium: & delectationis effectum? Ad hec ad
 das unum propter quod debet esse omni mente
 dulcissimū inimicum diligere: quia christus cui ni
 hil possumus redere pro his que pro nobis sustinuit
 it: hoc a nobis petit & precepit & paternam similitu
 dinem promittit: cū dicit. Diligite inimicos ue
 stros: benefacite his qui oderunt uos: orate p̄ per
 sequentibus & calūnantibus uos ut sitis filii pa
 tris uestri. Et concludit. Estote ergo perfecti & cetera
 O anima misera quid uadis querendo: hec aud
 ens a iesu tuo? Euiscerare in dilectiōe inimici: que
 tibi tanta bona facit: q̄ ad similitudinem diuine p
 fectionis adducit. Et erubescere de cetero ipsum uo
 care inimicum. Sed illum uoca inimicum qui tui
 nutrit carnaliter affectum: Non autem ad ista perti
 nere poterit qui temporalium loculos uel proprie
 uoluntatis possidere cupit. Et ideo non potest ad
 pacem attingere qui non uult per paupertatē euan
 gelicam esse imitator & professor christi uite. Prop
 ter quod cum dixisset. Nunc dimittis seruum tuum
 domine: addidit in pace incarnati uerbi: per cōu
 sationis exemplum. Et ideo hec mentis quietudo
 omnem conscientie stimulum excludit: non erub
 guendo ueritatem in conscientia. Sicut dicit illa ca
 terua diaboli: que spurcitas in nominabilis impo
 ditie operans dicit in eis quiescende tanq̄ in opor
 tibus naturaliter delectatiuis: & in usu membrorum
 creatore conditorum. sed de hoc alias quia istius
 secte & pessime nomen est mors: & sequitur eam
 infernus. Non enim ille est usus membrorum: sed
 abusus pessimus. Nec mulieres sunt communiter
 secundum sectam odibilem pessimi. Nicolai: cuius
 maliciam isti imitantur: & addunt horrenda: q̄ sit

magis silentio occultanda. Hec autem mentis tranquillitas, & priuatio remorsus est conscientie p maximam innocentiam uite: non solum fugiēdo delectamenta illicita: & diuinis preceptis phibita: sed et temperatissime utendo concessis: & tanta repletur suauitate celi & obedientia diuini beneplaciti q̄ horret omne delectamentum sensitium: qd̄ secundum dei mandatum aut consilium non est reductibile & reductum in deum. Et non solum uitat mortale peccatum & frequentiam uenialium: sed omnino nullum ueniale uult committere ex deliberato consensu. Quod si aliquando in hoc ruat multum se ex hoc in cōspectu dei uilificat. Hec itaq; pax & tranquillitas mentis supponit exclusionem amoris & odii inordinati respectu sui & proximi. Supponit exclusionem delectamenti sensitui: nisi quantum est necessarium sustentationi nature. Et in isto multo magis fruitur deo: q̄ illo sustantiuo. Supponit etiam claustram sensuum: ut non rumores querat: sed audire fugiat: & spectacula alia omnia quecūq; possunt mentem trahere per diuersa. Quiescit etiam respectu diuinorum beneficiorum in suo presenti non distracta per uaga desideria: que menti occurrunt & respectu boni. Et attende q̄ labor stultorum affligit eos qui nesciūt per orbem pergere. Vnde est hoc q̄ tot perfectio- ni insistere se dicunt: & tam pauci sciunt eam intueri: Certe hoc est quantum ego possum imperfectus agnoscere: quia sepe sub spē maioris boni distrahuntur: & non humiles in seipsis nesciunt colere donum receptum: & deo de ipso gratias agere: nec requiescere sub dei uoluntate: sed inordinatis appetitibus inquietantur propria affectuōe. Hic autem status tenet mentem sub deo mortuam & nihil ab eo uult recipere nisi quod uult dare preter exclusionem peccati: quia in peccatis nō uideo posse esse quietem nisi mortiferam. Ad hec autem ipsam inducunt tria. Primum est cognitio sue indignitatis: quia omni dei dono quantumcūq; modico reputat se indignum: & semper uidet se deum impugnare sub donis receptis: unde & sibi dicit. Quia temeritate audeo maiora appetere: qui in donis receptis nunq̄ me uolui exercere? Cogita quomodo recogitasti. Qui te creauit rationis capacem. Qui ad suam noticiam adducere uoluit. Qui pro te deus summus ad tantam uilitatem descendit & in tua natura tam dura sustinuit. Quid plus petis ab illo a quo tanta recepisti: tot sceleribus irretita? & sic dum anima resilit in propriam paruilitatem contentatur sub domini uoluntate. Secundum quod eam reddit quietam est maxima estimatio omnium que sunt dei. Charitas enim que charum tenet amatum quando leuatur ad eius contemplationem uidet eum tam immensum: q̄ omne bonum suum intuetur ut quoddā pelagus: unde credo q̄ non est ita minimum dei donū: quod si anima ruminaret illud cum gratiarum actione ipsam

non induceret ad feruorem: & per augmentum sui non excluderet omne peccatum? Debet etiam anima peccatis obnoxia considerare q̄ magnum dei donum est: q̄ deus eam non permittit maioribus sceleribus infici: & non deo attribuere sua peccata dicendo. Quare me sic reliquit: & quare me sic cadere permittit? Et deo impropere modica bona que facit: ac si essent sua: dicēdo. Ego dimisi mundum: & studeo imitari christum: & nō quero ab eo nisi seipsum: & tamen me dimittit siccam & aridā & oīs sue dulcedinis in exptē: & tentationibus me subiicit: & in peccatis cadere me permittit. O misera anima non est iste sermo q̄ misericordiam pro- cecit: sed furorem & iram & indignationem adducit. Et hec est causa quare multi qui se dicunt perfectionem insequi: & decidunt & nunq̄ eam attigunt: nisi modum conuertant loquendi & sentiendi. Intra ergo uiam perfectionis anima misera: & uerte lamentum tuū super te & deo gratias agas: nō irrogas iniurias nec causeris q̄ aliis bona faciat: sed dicas. Stupeo & admiror q̄ deus pre cetis uicinis meis melioribus me de mundi profundo elegit: Stupeo q̄ mihi indigno dedit affectum sequendi se & desiderandi sue passioni configi. Stupeo q̄ me sepius cadere non permittit. Ideoq; infinite gratie sint tibi inestimabili dono tuo. Multum ego bene dignus sum: ut omni peccato succumbā: quia non cognoui tuum lumen gratie: quo me dignatus es illustrare ut cognoscerē te inestimabili amore misericordie assumpsisse naturam: & mortē pertulisse tā dura. Dico tibi aia si hac tua incesseris: cito deus dissoluet a te colligationes impietatis: & tollet peccatorū tuorū fasciculos deprimentes: ratio autē maxima quietudinis meīs ē q̄ anima que sic de deo in- lit ad uitā eternā. Et hoc reputat tantum donum & tam gratuite datum: & ita congrue a deo dispositum in merito christi iesu: quod nihil uult nisi quod in eo disposuit: & eo loco: tempore & modo quo in ipso benedicto iesu eternaliter dare decreuit. Non est autem hoc sentire presumptionis: sed profundo humilitatis: que est i suo sentimēto magna nimis ut & semper se reputet indignam: & tamen propter meritum christi iesu non dubitet huiusmodi bonitatem dare diuinam. Cuius humilitatis signum est: quia semper proficit in imitatione christi uite: & in fuga omnis culpe: & q̄ nihil timet nisi laqueum diuine offense: & quantum necessitatis nature sue patitur cōstringit delectamēta sue partis sensitue. Sed que semper uult: ambulare in relaxatione uite sue: & in appetitu promotionis mundane: & non curare de perfectione regule promisse: si cum hoc reddit se securam de perceptione eterne glorie: hoc uere est presumptionis temerarie: & cecitatis decepte.

Tertia ratio principalissima quietis & desiderii stabiliti & que supplet defectum precedentis ē q̄

talis aia nihil sedit se i se nec diligit se i se nec ppsse: sed totam i xpo se sentit & diligit: & iesum christu putat suum sumum bonum: & ideo in eius beatitudine iam beatam se sentit. Et quia uidet qd christo iesu nihil in eternum potest deficere: nescit qd plus habeat desiderare: quia in ipso se sentit deum & omnia possidere. Et ideo status talis anime e iubilare in gloria dei & christi hominis: & de hoc continue laudare & magnificat beatissimam trinitatem: de se nihil cogitare nec appetere nisi qd deus ea loct in christo iesu: Appetit non effectione reciproca boni proprii: sed pro complemento diuini beneplaciti. Et h ad nihil aliud studet: nisi ad reformatum in se similitudinem uite christi secundum in fluxum comotionis dei. Nec decipitur sicut multi: ut uelit sequi proprium appetitum sub spe maioris honoris dei & utilitatis proximi: qd in hoc ipsa cognoscit qd est summus honor dei in seipsa: qd ipsa mortua iaceat sub diuina uoluntate tanq summe obedientissima in nullo rebellans. Et ideo iubilat primu uersum. Nunc dimittis seruum tuum domie. s. solutum ab omni amore sui & plene subiectum tibi. Secundum uerbum tuum idest secundum similitudinem ad tuum uerbum iesum incarnatu: in pace idest in mentis plena tranquillitate. Et hec e doctria pauli subtilit inserta i oibus epistolis suis. De hac pace dicebat iesus xps. Ioanis. xvi. Pacem rel i quo uobis: Pacem mea do uobis. Et de hac apostolus. ii. Cor. xiii. Pacem habete: & deus pacis & dilectionis erit uobiscum. Ad hanc hortatur ad hebreos xii. pacem sequimini cum omnibus & sanctimonia sine qua nemo uidebit: deum unde & de his dicit. Ber. Obtento pacis osculo senex in pace relinquit prenuncians tamen christum in signu positum: cui contradiceretur. Omnino uerum est: quia contradicitur signo pacis ab his qui oderunt pacem: que qui dem pax datur solum hominibus bone uoluntatis quibus uera pax est a dei uoluntate: non ad dadum sub spe cuiuscumq boni. Sic ergo patet quomodo christus iesus est pax tranquillitas metis suppliciu. Secundus uersus est in quo christus introducit ut salus corroborans mentes debiliu in quo est magnum charitatis incendium: quando attenditur qd pro omnibus oblatus est in preciu. Et in hoc est ratio pacis predicte istud salutare preciu continue inueni. Quia inquit: uiderunt oculi mei salutare tuu. Ideo dimictor in pace q excuperat omne sensum.

Et h attende si uis in pace dimitti: oportet te continue in contuitu iesu christi & suorum operum exerceri: ut studeas nil aliud cogitare. Et hec est radix & ianua omnis perfectonis: & i hoc debet esse sumu studium: ut semper ante oculos mentis tue aliquo modo teneas christu iesu uel aliquo actu. In hoc certe studio edomatur concupiscentia: infirmatur gula: corripitur lingua: & excluduntur quasi sine labore omnia uicia. Qui autem particulariter uult laborare ad aliquod uicium corrigendum:

sine hoc studio multum laborabit: & forte partum uel nihil obtinebit: & propter hoc oportet referre nari appetitum superuacuum: qui no ex contentu cogitare de christo: uel de suis minimis: nisi ferat in altas radices sue diuinitatis. Et hec fuit causa qd multi ruerant a uia ueritatis: quia nescierunt i christo humiliter exerceri. Nihil est enim in operibus uite eius ita minimum quod si ponderetur modo debito non debeat diligenter anime satiare appetitu: imo quando descendit in eius uiliora: ut qd inuiles necessitates: & egestionis nature patiebatur puer deus ligatus in fascia: tantum obtupestat & admiratur qd magis delectat animam amoris experientia: qd propter ipsam deus talia sustinuerit qd spiritus seraphicos i celo creauerat. O anima mea immergere tota i has uilitates a deo assumptas & scias qd eas in eternum non sufficis contemplari & hoc est contemplari altitudinem hominis christi.

Quantum enim deus descendit: tantum assumptum hominem exaltauit: & extali descensu boni iesu omnis sublimitas electorum exiuit. Quomodo autem debeas exercere te i uidento iesum salutare tuum: quere ista i tractatu de cruce perfectorum. Ille igitur exercetur in cruce iesu: qui ipsum iugiter reuoluit ante oculos metis sue: & qui moleste sentit quando aliquid aliud siue affectiuum siue delectatiuum occupat mentem suam: Quod si contingat: statim manu sollicitudinis abiicit & purgat. Et hic est qui dicere potest. Quia uiderunt oculi mei salutare tuum iugiter contemplando xpi presentiam & in omnibus christum iesum qm cumq mihi secudu sensum displicibilibus operari salutem: uider enim expresse anima que sentit dei bonitatem: quid deus permittit: uel facit totum secundu illas eternas leges cum electo paulo salutare: Et anima transformata in christum in omni electo saluato reputat se saluatam. Et de omnibus ut de salute propria deum laudare & magnificare: non cessat: imo quod stupendius est uidet danationem reproborum ad suam cooperari salutem. Et quia i eis iugiter uidet horrorem diuine iustitie & christi hominis: & amore inflamari electorum: ideo in eis contemplatur iesum suum optimum salutare. Maximu autem signum qd anima est ad ueram salutem adducta est: quando est nihil in sui cordis scrutinio inuenit se timere nisi de iniuria & offensa dei: & uoluntatis proprie complacentia in tantum qd etiam ipsam paradisi gloriam no diligit propter suum modum: licet sic eam diligere liceat: sed solum propter diuinum beneplacitum: ut i ipso: & de ipso et num decretum diuini consilii in christi iesu merito & primo compleatur. Et hoc no est se uidere: sed domini salutare. Procul est ab hac mente omnis inuidia: que recubens in nouissimo loco in ruptis dilecti felicius se beatam reputat in capite suo christo: & in quolibet eius membro: qd i semetipso. Et hoc quia diligit bonum in quantum honum e

non in quantum proprium: & semper in proximo estimat maius bonum: q̄ in seipsa: & magis dei honoratiuum: ac per hoc securius delectatur in bonis aliorum: immo in illis se uidet dona altissimi possidere sine defectu: & in seipsa semper conspiciat collatorum donorum impiam destructionem. Hec anima nisi sue malicie irasci non nouit: nec in se unde gloriari debeat conspiciat sed unde cōfōndi: propter quod omnibus desiderat subiici tanq̄ dominis suis: christum in illis conspiciens & nulli patit̄ se proponi: quia nunq̄ sibi uidetur: q̄ a se: & i se possit de bite honorari. Omnia enim alia arbitrat̄ ut stercorea: & terrena implicamenta reputat impedimenta & detrimenta: ut christum expedite teneat: & nullius rei sollicitudine implicata. Et quia etiam omnium aliorum necessitates supplere satagit: christum in eis indigentem conspiciens: & in propriis penuriis tanq̄ in crucis christi conformibus delectari: propter quod nulli rei parcat qui eas effundat liberaliter ad aliorum indigentiam subleuandam: & i omnibus ipsa patitur eorum molestias: & reficitur in consolationibus eorundē. Procul etiā ab hac anima oīs accidia & desidia: quia semper uellet occupari in dilecti iesu contemplatione continua: uel in obsequio supplemente uilitatis & necessitatis christi membrorum: semper i scala ueri iacob christi iesu uel ascendens in deum: uel descendens ad proximum: etiā sit in hac anima admirabilis status: ut a leuatio contemplationis in christum in flāmet actionem ad proximum: & humilis inclinatio & fructuosa occupatio proximi eā altius eleuet in admiratione sublimitatis & dignationis dei. Et sepe sic per christi transformationem mirabilem & gratiam datur isti anime efficacissimū donum quo actio contemplationem eleuet: & contemplatio roboret actionem. Quod maxime ex hoc contingit: quia i omnibus uidet christum & in omnibus christo mīstrat: quē semper in omnibus actiōibus ut finis deo hominū in membris seruit sedule contemplatur. Hec excellentissime fuerunt in christi matre & i apostolico statu post eam propter quod: operatio manuum & sollicitudo ecclesiarum pauli: contemplationem sustulit non despexit. Et licet i aliquibus qui non ad tantum ascendunt successiue ista in animabus suis fiant: non tamen est mihi dubium aliquibus animabus fore collatum: ut simul i actum contemplationis & strenue actionis ferantur amati iesu diuinitatis participio qui simul comprehendit & uiator. Procul est ab hac anima omnis delectatio gulositatis & lasciuie: que sic est intenta continue delectari solum in christo iesu q̄ etiam licita delectamenta fugit ne eam distrahant a dilecto. Et hec omnia contingunt in anima ex beneficio iesu christi: quando oculi eius ipsum iesum contemplatur iugiter domini salutare. Hoc fuit figuratum in monte transfigurationis. Mat. xvii. quando pro

stratis discipulis haud dubium: quia proprie fragilitatis experientia tacti a christo iesu tactu inq̄ transformatione in se leuantes oculos neminem uiderunt nisi solum iesum. Sequitur tertius uersus. Quod parasti: ante faciem omnium populorum: lumē ad reuelationem gentium: hic enim uersus sententia terminatur: licet & alio modo terminari possit: ubi notatur exemplum suauitatis quia inducitur xp̄us ut lux clarificans aspectum contemplatiuum: ubi in christo iesu introducit̄ fuisse

Actio prompta

Exemplatio clara

Claritas diffusa

Et ex his. Illustratio perfecta. unde & exemplum uidue perficitur prophie que longo tempore i actione prompta: & ad exemplaritate perfectionis ad ducta omnibus propinabat christo lumina presentia paruuli iesu: qui uera lux ē interius illustrata: unde dicitur uidua usq̄ ad ānos. lxxxiii. seruiens deo ieiuniis & obsecrationibus die ac nocte. Ecce actio prompta. Et h ipsa hora superuenit in templo ubi est omnis congregatio fidelium. Ecce exemplaritas clara. Et loquebatur de eo omnibus qui expectabant redemptionem israel. Ecce claritas diffusa

Sed quia confitebatur domino & loquebatur de illo ostenditur interius christi lumine illuminata: que in paruulo iesu cognouit deum & ipsū predicauit saluatorem omnium. Sic anima ad exēplū istius benedictę anime esto uidua in te mortificas illius amorem: qui non est tuus. i. inordinatam reputationem mundi & tui & tota feraris in contemplationem illius qui in operatione salutis tue roborauit brachium dextrum: ut mente dicatur paratus & expeditus ad omne opus tue salutis: hec. n. parata ē assūpta natura: que tota fuit tue salutis opera: & in hoc stat tua pfectio: ut sicut uides xp̄m dominū iesū & deum in natura assūpta operari salutē ad similitudinē dei. Sicut dictū ē tibi supra i tractatu de incarnatione: sic totū studiū tuum xp̄i uirtutes in te renouare: & tūc audies Esa. tibi tuū pponētē iesū pauit inq̄ dominus brachiū sanctū suū in cōspectu omniū gētiū: & uidebit oīs caro salutare dei nostri. Cui & tu rēdebis paratus sū & nō sū turbatus ut custodiā mādata tua: q. d. licet operatio uirtutis tue sēsui carnis uideatur austerā: tū nō sū turbatus: sed iā mandatū tue inspirationis interne operari uirtutes tibi christe similes sum paratus: & tunc in anima ē actio prompta propter exēplaritatē clarā. Dicit autē ante faciē omniū populorū: quasi dicat: Factus est ipse bonus iesus exēplum omnium quod exprimit eū dict. Ante faciē. Quod enim faciē antecedit exemplariter deducit. Vnde. Genesis ultimo dicitur Et ipse erit expectatio gentium: omnes enim gentes debent eum non solum expectare: sed & cōspicere: ut exemplum imitandum: & ad ipsius exēplū reformare sue conuersationis statum: propter diffusionem charitatis dicit uult. Quod parasti ante faciē

em omnium populorum: propter quod datur itel
ligi q̄ quantum est ex parte sua non ē defectus qui
omnes saluentur & quin omnes redimant. Oq̄
tum est hoc ad diligendum bonum iesum. Si eni
uis: saluatus es. Si uis: redemptus es. Si uis: christo
conformis es. Sed hoc est dei donum: quod quidē
donum est tibi a deo paratum: nisi malitia tue ini
quitatis resistat. Et hoc optime docet interna illu
stratio: propt̄ quod optime dī: hic iesus lumē com
muniter se diffundens. Huius luminis illustra
tio ē rō trāglitatis: q̄ i lumie ihu uidemus lumen
rōnis clarificate: qd̄ i toto decursu creature secūdu
ordinem diuine prouidentie deus bene omnia fe
cit: & q̄ omnia bene operatur siue agendo: siue p
mittendo ad melius electorum: & q̄ quantum po
test salua sapienti mixtura iustitie & misericordie se
cundum cursum quem pro meliori elegit tenere
omnibus condescendit. Et omnes electos predi
ctis suppositis quantum in se permittunt ipsi deū
agere per uias meliores deducit ad illam mensurā
gratie & glorie: ad quam in xp̄o iesu eos eternalit̄
predestinauit: etiam clarissime uidet ratio in lumie
iesu: q̄ omnis defectus est ex parte nostra: quem ta
men defectum facit ad suum finem misericordit̄
subseruire. Nec ideo non est defectus: quia ex eo
deus elicit bonum: sed tanto maior est & grauior
quanto tantam gratiam a qua finaliter uincitur ma
lignē impugnat. Ex hac clarificatione luminis
quietatur anima: ut illum ordinem quem deus ele
git habeat pro optimo: & nullo modo nisi quātū
ad tempus appetit imitari. Sed quia illi ordo est oc
cultus: nec potest in multis cognosci: nisi per reue
lationem dei & euidentiā facti. Et iste ordo sepe
est a deo preuisus completi p̄ nostra suspiria & opa
extrinseca: non tanq̄ per causas principales: sed tan
q̄ per preambulas dispositiones deo placibiles: &
nobis utiles: & diuine honori subseruientes: & nō
xp̄i uerbis per suam gratiam conformantes: ideo
aia illuminata non reddit̄ pigra: nec ociosa qn̄ stu
deat ad ea que secundum exterioria signa uident̄
deo beneplacita: tamen operatur quia non im
paciens si sua impediatur cogitamina semper cer
ta q̄ deus deducet eam ad meliora: & ideo impedi
menta reputat adiutoria: quia subseruiunt ad illud
quod finaliter uult. Non enim uniuersaliter nec de
se nec de alio uult nisi quod deus disposuit: q̄ cer
ta est q̄ dei dispositio terminatur semper in hono
rē sui & hominis dei ihu xp̄i: & totius corporis sui.
Et ideo quando anima aliquod bonum desiderat
uel sibi uel alijs quomocūq̄ permittitur si est se
cundum ordinem uirtutis statim est certa & quie
ta q̄ illud dabitur uel melius: esto q̄ daretur cōtra
rium. Semper enim melius est quod deus facit.

Et si dicat amor recuruus q̄ nō est melius sibi:
destruit dei omnipotentiam istud malum sibi: q̄
hec instantia solum uenit ex uitiosa omnis mali ra
dice: scilicet inordinato amore sui. Anima autem q̄

a seipsa deficit & in deum transit id quod est meli
us ad diuinum honorem & ad electorum salutem
reputat melius sibi: & ita est. Et ideo simpliciter est
uerum q̄ ipsa recipit: quod intendit: uel melius: &
hoc est stupendum dei beneficium: & quia omnia
que ad suum solum bonum anima respicit: illud di
minuet. Et que solum diuinum honorem querit:
& de se & propter se nihil intendit. Hanc recompe
sationem a deo recipit: quia omnia que sunt & bo
na & mala a quocūq̄ fiant: ad honorem illius ani
me & utilitatem ipse deus serure disposuit. Felix ē
ergo anima illa que reciprocationem sui perdit in
operibus quibuscūq̄: quia deus illius procurator
est factus: & ideo de nullo tristatur: nec de offensa
eius: quia ipse bene scit deum non posse diligere:
licet nouerit q̄ de ipsa scit suum honorem eligere
propter quod de omnibus predictis quietatur: q̄
sibi per euidentiā: uel q̄ deus melius misericor
diter fecit: uel prudenter permisit. In uno semp̄ tri
statur: quando meminit se tantam dei bonitatem
offendisse: que super ipsam tam abunde diffundit̄:
ut etiam ipsa sua pessima mala ex infinita sapientia
& potentia sibi faciat cooperari in bonum: & ideo
ex suorum malorum memoria humilium & fortius
assurgit ad semetipsam: & mente & corpore trans
formandam in xp̄m. In omnibus uero alijs preter
peccata que uidet esse facta statim quietatur: & est
diuine uoluntati cōformis. Nec hic aliquid dimittit
de compassione proximi: secundum q̄ ex ue
ritate procedit. Hec autem anima secure iubilat
tertium uersum. d. Quod parasti ante faciē omni
um populorum: lumē ad reuelationem gentium.
Et gratias agens in omnibus dei operibus: dicit il
lud ps̄. Benedictus qui uenit in nomine domini:
deus dominus & illuxit nobis. Et infert. Constitui
te diem solennem in condensis: omnes prouocā
creaturas ut deo solenniter agant pro omnibus q̄
fecit: quasi pro omnibus suis beneficiis condensa
tis. Et hoc usq̄ ad cornu altaris usq̄ ad exaltationē
xp̄i hominis ueri altaris: qui de omnibus dei operi
bus sublimatur. Sequitur quartum exemplum
profundissime humilitatis: ubi proponitur nobis
deus ut gloria magnificans statum humilium: &
hoc optime sequitur ad lumen predictum. Qui
uidet deum omnia benefacere: & seipsum uidet de
re: non solum in suis malis actibus deum offende
re: sed in dei donis optimis ex se semper ipsum in
pugnare. Quid habet iste aliud facere: nisi seipsum
annihilare sub deo per profundissimam humilitate
tem: & recogitare in solo iesu: & per solum iesu om
nem gloriam electorum. Illud enim est quod sup
omnia facit mentem resilire in abissum iniquitatis
proprie: quando uidet expresse: q̄ in se & per se: &
ex se: omnia mala fecit: & q̄ in omnibus dei donis
resistit & ipsa dimittit: & q̄ ipsa semper de omni
bus suis operibus acciperet deprauationem sui &
reatum eterni supplicii: nisi erigeretur per meritum

christi & transportaretur in ipsum: in quo est sibi omnis gratia & omnis gloria ab eterno predestinata. Et quia talem se sentit anima: ideo in omnibus donis dei quantumcumque paruissimis semper se annihilat: nihil in eis uidens de se nisi destructionem & diminutionem eorum: & ideo in ipsis magis quam purgationem patitur: quam habeat inflationem laudis uane: propter quod ponitur exemplum gloriose uirginis que inducitur purgari de partu filii dei: & legem immundarum parturientium obseruare. Quod quante fuerit humilitatis: non necessitatis: aliquantulum tibi dictum est supra. Et quia humilitas exaltari meretur in gloria: quia in omnibus repletur se contumelia: idcirco iesus inducitur in quarta clausula ut gloria exaltans humiles: cum dicitur. Et gloriam plebis tue israel: ubi nota quod singulariter dicitur gloria plebis: plebs enim nomen inferioris status populi: unde ignobiles dicuntur plebei. Talium ergo qui sic se ignobiles in omnibus recognoscunt christus est gloria: quia in ipso solo sentiunt se habere quicquid est gloria dignum: unde & isti iubilant iesu. Tu es gloria mea & exaltans caput meum. Et audiunt sibi dici illud apostoli. Qui gloriatur in domino gloriatur: hi sunt qui singulariter sentiunt se dei possessionem: abnegantes seipsos in semetipsis: & nihil uolentes nec desiderantes de se in quibuscumque bonis: nature fortune gratie & glorie: nisi illud quod iesus christus eternaliter secundum suam diuinitatem de ipsis disposuit: & temporaliter in merito sue humanitatis perfecit: & hoc signatur per pronomen possessiuum secunde persone: cum dicitur plebs tue. In se humilitate & a te bene posse: & ideo te ad primatum uisionis diuine glorie sublimare: ut merito dicatur israel: qui interpretatur uidentem deum uel principem cum deo. Et sicut in humilitate mens se sentit infirmam: sic & in christi gloria se sentiat uirtutibus plenam: ut merito dicatur israel. Nam que cognoscebat se cecam in cognitione dei dicatur uidentem deum: & que uidebat principalissimam radicem omnis mali sui: iam se in christo sentiat unitam deo: & in ipso non nisi bonum posse diligere & facere: exaltata ad participium dignitatis: ut merito dicatur princeps cum deo. Videtur etiam sapienter iubilat senex noster Symeon & qui bene prefiguratur statum reformationis contemplatiue ecclesie que erit in plena abnegatione sui & mundi contemptu per spiritum paupertatis & uirginalis puritatis & ut continue gustu magnalium christi hominis & sue diuinitatis. O quam desiderabilis est status iste in quo anima se sentit totam transformatam in iesum uiatorem & comprehendorem: crucifixum & gloriosum: peregrinum & regnantem: dominum & hominem indiuisibili unione. Exurge ergo uirgo beata: relinque stabulum & iumenta ecclesie distracte per temporalia: & ipsam ecclesiam si-

lii tui sponsam adduc tecum ad montem contemplationis sancte: & introduce in templum reformationis uite tue dilecti iesu. Sicut iurauit ad abraham patrem nostrum in testamento ueteri. Et sicut nouissime diebus iste promisit pauperum patriarche franco: qui ad similitudinem abrahe signum dominici federis & promisse reformationis portauit in crucifixione carnis sue per impressionem factorum stigmatum apparitione seraphica eiusdem filii tui iesu ut sibi constaret prolem suam ad similitudinem crucifixe uite iesu configurandam mente: sicut pre ceteris ipse configuratus est carne. Signum autem crucifixionis accepit abraham in prole in sedus quod de eius humanitate assumeret persona filii dei: & quod de ipso propagaretur caro diuina. Sic & franciscus signum seraphice impressionis amorose: cuius ab ipso iesu immediate accepit impressionem: in carne: in sedus uniuersalis promissionis: quod natura diuina iesu crucifixi propagaretur in eius prole. Et per prolem diffunderetur spiritu sancto flante in tota latitudine orbis terre. Et sicut semen abrahe in apostolis christi personam per seminationem fidei portauit & propagauit in toto orbe terrarum: ita semen francisci immo in ipso franco: semen iesu christi: & spiritus sui christi crucifixam uitam in transformatione ardoris seraphici per uniuersam ecclesiam seminabit & propagabit & perfectorum multitudinem seraphico calculo consignabit.

Quantum autem ista cum totis precordis expectanda perfectio iam promissus sui gustus & status aliquorum mentibus generet: norunt illi qui personarum simplicium singulari privilegio spiritus sancti preuenti non dedignantur honestum & sanctum habere consortium: & quarum si perfectiones attendantur iam ipse possident quod nos anxie expectamus. In quorum scilicet uerbis & statu potest luculenter aduerti quod magnificauit dominus facere cum simplicibus & in contemplationibus eorum magnificat filium suum iesum: & uirtutes sue sanctissime uite: & per sentimenta inestimabilis altitudinis humanitatis christi: que talium mentibus per transformationem contemplationis dulces instillat: a quorum experientia subtilium philosophorum longius distat qui humilem & paruulum iesum in paruulis & simplicibus spernunt & quod nequius est sepe impie persequuntur dicentes experimenta bonitatis iesu fantasmata: & diabolica fore signa illorum imitantes crudelitatem & duritiam cordis: quibus illa uerba annunciationis & resurrectionis iesu per sanctas mulieres de liramentis similia uidebantur: sed utinam uel tarde redarguti a iesu credant gloriam resurgentis: quod quidem facient si dignabitur iesus eorum duritiam utiliter increpare.

Iesus infans fugatus. Cap. vi.

In isto capitulo quattuor principaliter continentur. Primo ipsius iesu: & matris benedictio: tam in fugiendo quam in redeundo peregrinatio. Secundo paruulorum occisorum commedatio. Tertio mystica huius historie pro malis presentibus expositio: Quarto ipsius beati ioseph supra promissa perfectionis descriptio. Quantum ad primum scias quod consummatis legis diuine preceptis: cum deuotissima uirgo cum iesu & sancto ioseph nutritio paruuli nazareth preperaret: siue tunc: siue circa illud tempus apparuit in somnis angelus ioseph & propter futuram persecutionem herodis ipsum cum paruulo iesu & matre uirgine iubet fugere in egyptum. O bone iesu: qui tempestiuam incipis persecutionem accipere: & qui paruulus & peregrinus esse pro nobis in terra longinqua: & tibi & tuis ignota. Noluit enim tuam puerilem infantiam inter matris ubera tutam esse: quin a crudeli tyrano querebaris ad mortem. Fugisti domine iesu a facie regis iniqui & suggens matris ubera magister bonus: legisti lectionem patientie imitatoribus tuis exemplo non uerbo: adimplens in te: & in tua piissima matre: quod postea docturus fueras. Si uos persecuti fuerint in una ciuitate: fugite in aliam. Addidisti ad hoc bone iesu: quod non ad ciuitatem uicinam tua terminatur fuga: sed ad gentem tibi barbaram & multarum dietarum diuisione longinquam: transiens ut ferretur per desertum asperum ubi & cibi & hospitii & umbraculi inopia & asperitatis & estus & aliorum affligentium copia habebatur. Expergi scere anima mea & cum multo lachrymarum fletu intuere regem glorie agnum mansuetissimum iesum fugere ab insultu lupi rapacis. Et ipsam gratiosissimam dominam uirginem & iuuenem aspice peregrinam: & sanctum senem ioseph utriusque necessitatibus sollicitum & anxium contemplare. Iunge te eis in uia comes & adiuua matrem uirginem onus suaue portantem puerum iesum. Et si forte ipsa dignabitur tibi ipsum committere baiulandum: diligenter pondera anima mea misera que laborem fugis: & quietem pro curas: conquantis sudoribus & fatigationibus cum quanta mentis anxietate & sollicitudine beata uirgo mater sedule est intenta ne puer iesus lederetur abestiu ymbre: uel frigore: & cum quanto austero cibo & uix cum aque potu tantum uie spatium peregerunt. Sed & lassata membra uirginei corporis & illius sancti senis ioseph: immo quod plus est: paruuli dei iesu duri strati accubitu potius affligi poterant quam foueri.

Sed & egyptum perueniens beata uirgo non

inuenit palatium regium nec copiam thesaurorum in preteriti laboris solatium: sed ut paupercula peregrina pauperculum conducens tugurium. de labore iuarum sanctarum manuum & sancti senis ioseph pauperime uictitabat. Potes ibi etiam intueri omnem superfluitatem & cumositate excludam. Non ibi sunt uestimenta duplicia delicata uel mollia: non cunosa utensilia: sed uix necessaria ruda & paupercula: magis que modum ditatem tegerent & mortem arcerent: quam que delicias modo quocumque prestarent. Talibus stipendiis pro tuis peccatis acceptis puer iesu cum suis sanctis parentibus septennium in egypto peregrit. Quibus completis iterum angelus domini monet ioseph & matrem: puerum iesum ad terram israel reducere impio rege defuncto: qui pro sceleribus suis dura fuit morte consumptus.

Attende autem hic anima mea & contempera re maiorem laborem in reditu septennis iesu qui in fuga paruuli perpendisti. Tunc enim ut paruulus infans poterat baiulari Nunc iam grandisculus: nec commode portari nec per se adhuc tenellus poterat tantum uie spatium ambulare. Siue enim peditando: siue super asinum reductus fuerit: multos fuit labores expertus bonus iesus in cibo austero: qui quia iam tunc non alebatur lacte materno: qui in lectulo duro: transiens per desertum: quia tunc iam credibile non est ipsum dum forte fugeret in cunabulo dormitasse. O anima mea tota reliquare in lachrymis in meditatione tante austeritatis circa dilectum iesum & delicatum: & teneram eius uirginem matrem: & uide eos in tua in seipsis & duplici crucifixione confixos: tibi sibi mutuo compatiuntur in penis: & ambo simul sic macerantur pro nobis: utinam posses de te lectulum facere quem sterneris lassato iesu decubanti in terra: utinam de corde tuo posses pueres recentes paruulo iesu & eius matri in feruore charitate decoquere: quos putes panes duros & aridos & forsitan biscoctos uix posse rodere intueri deuote: & rationabiliter meditari. Utinam in abundantia lachrymarum posses eis refrigerantis aque offerre poculum: qui sepe itinerantes: sitibundi uel nihil quod bibant inueniunt: nisi aquam calidam & inspidam ex suis sarcinulis sumunt. Intuere eos pre lassitudine sepe sedentes in estu in defectu umbrali & quantum potes extende tua uiscera charitatis & compassionis ad eos & desidera eis umbraculum texere propter inuestigum.

O anima mea crudelis & ipsa in recognitione beneficiorum iesu exercere quantum potes & meditare austeram crucem peregrinationis paruuli iesu: & illius tenelle puellae uirginis matris. Equi

de q̄ tante austeritatis stigmata tue uite infor-
mande subseruiunt. Nec decipians exemplo per-
uersorum siue clericorum siue religiosorum: qui
christi austeritatem fermentant: siue uite lasciuia
& euangelicam paupertatem deludunt ociosita-
te & affluentia usus rerum: non attendentes q̄ pu-
er iesus et eius innocens mater non solum non
habuerūt sup̄flua: sed uix assūperūt necessaria: et
hec austera de labore manū suarū ut pluri uū ex-
traxit beata uirgo: & etiam de laboribus sancti
senis ioseph. Sed & paruulus iesus totus plenus
pietate & compassione ad labores eorum quan-
tum sciuit & potuit secundum infantilem suum
statum eis conlaborande sedulo subseruiuit.

Cum enim ipse in omnibus ordinatissimus fue-
rit: in ipsis fecit quod decuit pauperem suum sta-
tum: secundum q̄ filius fabri putabatur. Vnde
non est inconueniens cogitare: immo ualde
deuorum: q̄ aquam afferret sacratissime matri:
ignem accenderet: & aquam in manibus tam ipsi
us q̄ ioseph humiliter propinaret. Nec fuit sup-
bie in illis sanctis parentibus talia obsequia a deo
humanato suscipere: sed magis fuit humilis obe-
dientie: quia instinctus spiritus sancti interius eis
dictabat q̄ sic deus homo uolebat ab utroq̄ tra-
ctari: & quod dixit uerbo iohanni baptiste trepi-
de sacrum uerticem domini tangenti: & petro re-
spuente obsequium: dum uellet eis humilis iesus
pedes lauare: hoc multo fortius dixit spiritus ie-
su tā ioseph: q̄ matri uirgini in corde. Debes ta-
men credere q̄ talia reuincendo ab ipso profun-
dissime annihilabantur sub ipso: & interius for-
tissime efficiebantur ab ipso: & ad ipsum: & in
ipsum. Et q̄ multum obedientia meritoria erat
ei talia recipere a iesu. Ipse uero hoc faciebat ut
omnem humilitatem impleret: et eorum neces-
sitati seruiret: ac laborum particeps esset: cum ipsi
non haberent alium in seruitiis adiutorem. Et
hoc in ipso uidendo obstupebant: unde non suf-
ficimus cogitare quales fuerunt transmutationes
cordis ipsorum in ipso in omnibus que experie-
bantur in illo: maxime uirginis matris eius.

Perueniens autem ad terram iuda uerus he-
res dauid regis iesus: non est coronatus in regem
sed fugit in partes galilee ad admonitionem an-
gelicam iterum factam ioseph propter regnum
archelai: qui paterne nequitie heres pro impio
patre regnabat. Attende autem q̄ conatus he-
rodiane malitie: que in iesum effectum occisio-
nis non habuit: hunc in occisione paruulorum in-
nocentium impie consummauit. Mittens enim
impus rex crudelitatis satellites in bethleem &
in omnibus finibus eius: pueros occidit a bima-

tu & infra. Et quantum super istos beatos par-
uulos herodis iniquitas non abundauit: tantum
in eis paruuli iesu gratia benedictionis effulsit.
Super enim omnes alios sanctos quemlibet isto-
rum puerosum singulari priuilegio decorauit.
Nullus enim unquā sanctus occisus legitur pro
christi persona: nec q̄ tyranni ipsum occiderent
loco persone christi: licet omnes occisi fuerint
pro fide & charitate christi: hoc autem singulis
puerorum est prestitum: q̄ in singulis cruentus
rex intendebat solum occidere christum: unde
quem meruit nesciuit infantem: sententiam in-
suspectam sibi tulit etatem. Et fuit ista atrox
cordis malitia: que cor iesu dure transfixit: quan-
do crudelis bestia tantum odiuit saluatorem na-
tum: q̄ ut ipsum posset extinguere omnium par-
uulorum illius regionis exercitū trucidauit. Cō-
ueniens autem fuit ordo diuine sapientie: ut par-
uulus ipse iesus qui mortificationem crucis iam
portabat in corde: in sue natiuitatis primordiis par-
uulos comites haberet occisos in carne. In quibus
futura sanctorum martyrum conditio figuratur: &
tyrannorum delusio in herodis deceptione expri-
mitur. Non enim quem quesuit occidit: & paru-
lis quos occidit nocuit. Sic & impii tyranni matres
persequentes fidem christi querebant extinguere:
quam potius auxere uellent nolent ex suo scelere.
nec sanctis martyribus potuerunt obesse: quos rex
celi pro susceptis suppliciis habuit eternaliter coro-
nare. Hi autem paruuli benedicti recte fuerunt
beatorum martyrum figura: innocentes: infantes:

impotentes & patientes.

Innocentes: quia sine culpa

Infantes: quia sine querella

Impotentes: quia sine defendendi resistentia

Patientes: quia nulla in eis contra occisores iracun-
dia: immo forsitan occidentibus & splendentibus
gladiis arridebant. Sic sacratissimi martyres fuerūt

Innocentes: quia passi sunt pro iusticia.

Infantes: quia non murmure non querimonia.

Impotentes: quia nulla terrena fulti potentia.

Patientes: quia ad persecutores leti ac gratiositate
placati. Hos autem persecuta est herodiana peruer-
sitas. Herodes enim interpretatur pelliceis glorio-
sus: & significat tyrannos: quia in mortis pellicea
corporis huius gloriari uoluerunt in summo hu-
ius uite: & huius uite gloriam defendere: quā chri-
sti martyres contemnendam exemplo crucifixi ie-
su uerbo et opere populis predicabant.

Hi ergo innocentes benedicti sunt marty-
rum flores: quos in medio magni frigoris
infidelitatis exortos quedam persecutionis prui-
na decoxit. hos flores collegit puer noster iesus:

q̄ descendit in hortum ecclesie ut lilia colligeret: & sibi fertū ex eis digne applicationis itexit. In hiis accepit liliū purissimi candoris. Sine macula enim sunt ante thronum dei. In istis rosas uernantis ruboris: q̄a eos in effusione proprii sanguinis baptizauit. In his uiolam paruulam minoris etatis quia in eis infantibus & lactentibus laudem sue cōfessionis in tollerata morte perfecit. Hos credo singulari munere gratie i animabus repleuit. Quibus enim tale dedit priuilegium: ut eos uice sue persone exterius mori faceret: non dubium q̄ in animabus suis gratiam infudit qua ipsos sue perfectiōi singulariter similit. Nec dicat humaua astutia que ex peruersitate sua semper minuit dei dona. Quid meruerant hii paruuli qui non habuerunt usum liberi arbitrii? Audi paulum dicentem. Diuisiones autem gratiarum sunt: idem autem spiritus: qui dona distribuit & diuidit singulis prout uult: unde spiritus iesu omnibus electis meruit q̄ quid fuerunt in christo iesu: aliter non fuerunt nec sunt: que sunt in esse gratie & glorie. Quid mirum ergo si & his paruulis quos fecit seipsum in patre exteriori: uoluit interius aliquod maximum donum correspondens exteriori tribuere quod ignores? Non sit ergo oculus tuus neq̄ in estimandō paruulos uiles: quia in eis singulariter bonus & liberalis iesus apparere dignatus est: unde & eorum instruit causam: preparat gratiam: abbreviat uiam: confert gloriam: uindicat iniuriam: ut secure possit martyribus dicere. Sinite paruulos uenire ad me: quia curam eorum sollicite gero: ut sedulus dux sue militie triūphalis collator uictoriose corone. Tales enim uolo q̄ subdātur humiliter potētie mee: qui adhereant simpliciter ueritati mee: & qui confortentur integraliter uoluntati mee: & qui suspirent cordialiter bonitati mee: & qui figurentur finaliter felicitati mee. Et pro eis potest introduci iesus ad patrem fortissime allegare eorum iuuamen: tandem eorum martyrium: ut dicat illud iob. i. Pueros percusserunt gladio: & effugi ego solus ut nunc care tibi. Que uox allegorice sumpta est: accusantis: allegantis: pulsantis. Primo accusat puer iesus apud patrem immanitatem interfectionis: quod probat percussio uniuersalis cū dī. Pueros percusserunt gladio. Inhumanitatis enim signum est: q̄ nec multitudini parcitur: quin primo multitudo pro uno occiditur. Secundo allegat peruersitatem intentionis: quod probat persecutio personalis: cum additur. Et effugi ego solus. Peruersissima enim erat intentio: quia solus. Sola enim christianitas intendebatur occidi. Tertio postulat seueritatem ultionis: quod probat denunciatio iudicialis: cū subditur ut nunciarem tibi: denunciatur. n. patri per iesum non ignorantis: sed sollicite iudicantis. Itaq̄ beati paruuli quorum martyrium ē compas-

sibile pro etate: & ē delectabile pro felicitate: & pueri iesu societate sunt conformes iesu puritate: paritate triumphali morte: ut in eis compleatur illud Esa. viii. Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi dominus hii pueri sequuntur agnum indiuisibili comitiua. Sequuntur enim pueri paruulorum
 In celibatu priuilegii uirginalis
 In candidatu martyrii triumphalis
 In concentu cantici spiritualis.

In his enim puer iesus precedit & deducit pueros innocentes. Esa. xi. puer paruulus minabit eos. Agnus enim iesus quem sequuntur reget eos & deducet eos ad uite fontes aquarum. Apoc. vii.

Vtrum autem in eis irradiatio diuine gratie tantum influxit ut eis dederit usum rationis & gratiam cognitionis: redemptoris: in cuius persona querebantur occidi: nullatenus auderem asserere: quia ex facto textu nō mihi occurrit posse probari: legi tamen quandam historiam que intitulatur cōfiodoro: ubi scribitur q̄ matres paruulorum uidentes occisionem nephariam exerceri in paruulis fugiebant in subterraneas specus: & ibi paruulis blandientes ne flerent: & exterius audi possent: uerbis dulciter paruulorum labiis imittebant. At illi ac si essent rationis capaces: & ad coronam martyrii ambulantes agitantes capita respuebant ubera: & toto in su corporis spontanei uidebantur conari altas uoces ploratus emittere ut uel sic uiderentur se offerre martyrio: & carifices appellare: hoc si uerum nescio. Indubitanter tamen teneo: q̄ singularissima gratia puer iesus hos flores celicos & sue infantie sodales dilectos & uice sue persone cum tanta crudelitate occisos: magne gratie p̄mio decorauit. Cum enim isti sint primi qui pro christo nato persecutionem suscepisse legantur: & ut tibi dictum est supra: sint sacri martyrii fundamenta: non uideretur conueniens quin abunde participauerint gratie redemptoris. Exurge ergo anima mea: & paruulo iesu & matri occurre: & tu ipsa una de paruulis quasi conuersata in medio cedis & aspera sanguine innocentium dicas. Pueros percusserunt gladio &c. Forsitan tibi puer iesus respondebit. Et ego tibi & presens fui: & pueri mei mecum sunt in cubili secreta quiete pectoris patris eterni: quia quos mihi dus persequitur pater amplectitur: & quos temporalitas cruciat eternalitas coronat: unde & tu sequere patientiam paruulorum: quia uenit iesus in mundum docens crucem tollere & mortis angustias p̄ iustitia non timere. Et ideo hoc in beatis paruulis uoluit demonstrare. Attende autem & uide diuine dispensationis mysterium circa paruulum iesum: q̄a in eius peribus futura tempora figurabat. Fuga enim in egyptum de nocte propter Herodis nequitiam: signat fugandum de cultu de medio iudeorum: & reducendum ad e-

desiam de gentibus propter carnalē sensum circa ueteris testamēti litterā & uēturā psecutiōem spiritalis intelligentie i apostolis paruulis & hūilibus corde. Et iudeis relicta nocte ignoratīe & erroris. In q̄ ecclesia de gentibus p̄durat septēnio: donec eius septem tēpora in apl̄is & martyribus: doctoribus uirginibus siue anachoricis: cenobitis: conuentualibus: euangelicis: pauperibus: antechristi persecutoribus: et eius deiectione & morte plenarie compleatur. Que tempora sub miris & profundis mysteriis in Apocalypsi iohannis multipliciter sunt descripta. Quibus completis non nocte sed die reuertentur in terram iuda confessionis & laudis facta conuersione iudeorum & gentium in ecclesia contemplatiua: in qua est spiritus concordie utriusq; populi & utriusq; testamenti: & fiet unum ouile & unus pastor. Cuius conuersionis initio precedit in euangelicis pauperibus: in quibus spiritus iesu propter timorem archelai regnantis secessit in partes galilee in ciuitatem que uocatur Nazareth habitat Archelaus ipse impii herodis heres est appetitus carnalis pompe & opulentie et superstitionis phariseice: qui usque adhuc regnat in iudea: idest in carnali ecclesia: ubi deberet esse diuini cultus & laudis cathedra: que tamen in pueris est facta domus negotiationis & latronum spelunca: & eis est paruula christi uita in paupertate & humilitate & crucifixione presentis pompe & lasciuie multipliciter odiosa: propter quod christi uita in uiris euangelicis a talium conuersione declinat: & in plena transfiguratione mundi contemptus & fastus in uita florida & innocenti habitat: & in eis continue proficit etate. i. propositi firmitate. sapientia diuinorum luminū refulgentia: que continue recipit abundantius talium simplicium uita & gratia diuinorum gustuū & ardorum & renouationum christi uirtutū apud deum ex intentione rectissima: & apud homines exemplorum multiplici efficacia: propter que ad ipsius christi imitanda uestigia conuertuntur. Hos autem paruulos spiritus superstitionis impie & religionis phariseice tanq̄ alter herodes impius glorians in pelle hypocritalis apparentie: & alienus a sanguine iudeorum extinguere & occidere nititur in eis: querens neccare iesum paruulum oriētem: sed eius impii frustrabatur conatus. Redibit enim uelint nolint spiritus paupertatis & ueritatis iesu christi: quem fugauerunt de medio sui: & dabitur eis regnum gratie quod est subterius celum tanq̄ populi sanctorum altissimi secundum uaticinium Dan. pro eorum occisione auditum i excelso summe trinitatis consistorio uox lachrymationis & fletus. Quia sancta rachel que interpretatur ouis uita scilicet innocentissima & perfectionis ecclesia & euangelica rēgula: que in predictorum persecutorum est peruersitate sepulta: filios suos paruulos. i. bona & uigorosa proposita de obseruantia perfe-

ctionis uite christi deplorat amarissime talū malignorum pestifera persuasione tanq̄ crudeli persecutione occisa. Et non uult consolari q̄ nō sunt: quia non potest equaminiter ferre q̄ christi imitationis instinctus interius: exterius non appareat populo. Dicuntur autem talium uigorosa & alta proposita significari per paruulos: tum quia humiliatum quia de nono exorta: tum quia talium puerorum aspernacione contenta. Quicquid enim alte uirtutis hodie nascitur in populo christiano talium hypocritarum: impia carnis prudentia suffocatur: & extinguitur sue carnalis conuersionis & remissionis exemplo & doctrina: sicut in hoc opusculo est in pluribus locis abunde deductum. Unde sunt imitatores malitie pharaonis: qui sicut ipse in flumine egypti: sic & ipsi resolutione sui mali exempli & peruersi sensus sui: in quo sequuntur uanitatem mundi: dicentes tamen se esse imitatores christi: maligna astutia spiritum christi opprimūt: masculinum necantes: & femininum reseruantes.

His expeditis iam nunc restat tempus ut secundum promissum ad considerationem perfectionum sancti senis ioseph sponsi sacratissime uirginis & nutrici paruuli iesu contemplationis actem conuertamus. Apparet. n. mirandus uir iste si ipsum consideremus per respectum ad uirginem: ad diuinam plenam: ad eternum patrem: & ad omnium sanctorum patrum exercitum precedentem. In respectu enim ad sanctam uirginem oportet uirum hunc esse mirandum: tam ratione uirtutis matrimonialis: q̄ etiam ratione sedule administrationis: cū inter illos fuerit uerissimum matrimonium per dei inspirationem contractum: & in matrimonio fiat unio animarum: in tantum q̄ una dicuntur persona sponsus & sponsa. Quomodo posset cogitare mens equa q̄ tanta unione uniret spiritus sanctus menti sacratissime uirginis aliquam animam nisi ei i uirtutum operatione simillimam. Unde credo istum sanctum uirum ioseph fuisse mundissimum in uirginitate: profundissimum in humilitate: ardentissimum in amore: altissimum in contemplatione: sollicitissimum pro omnium salute ad similitudinem illius uirginis sponse sue. Et quia uirgo sciebat quanta erat matrimonialis unio i spiritali amore: & istum sciebat per spiritum sanctum sibi datum in sponsum: & sue uirginitatis custodem: & ad participandum secum in charitatis amore et obsequiosa sollicitudine diuinissimam prolem incarnati uerbi ihu. Ideo credo q̄ ex totius sui cordis affectu istum sanctum ioseph sincerissime diligebat: unde & creditur ambos uirgines fuisse uoto & pari consensu. Et si uirgo mater dei tanta impetrat sceleratis peccatoribus hostibus filii sui: quanta putas impetrauit carismata huic tā sollicitissimo sponso sui pudoris & amoris castissimi. Certe cum oīa que sunt uxoris sint uiri: credo q̄ beata uirgo totū thesaurum cordis sui quem ioseph poterat recipere

*De excellentijs Sanctis
Simi Joseph. que
sunt notanda,*

ei liberaliter exhibebat. Ex secundo respectu sci licet ex cohabitationis cum uirgine potest cognoscitur: quod magna perfectio generabatur in eo ex sanctissimo uirginis exemplo & cōtubernio. Cum enim agnosceret dei matrem & spiritu sancto plenam: cū quanta reuerentia: humilitate & puntare estimandus ē hitasse cū ea? Et si nos miseri ex cohabitatiōe sāctoz uiroz: q̄ nihil sunt respectu uirgis tātū sepe p̄ficimus q̄tū ē estimādū ip̄m cū hac sacratissima uirgine coniuge sua per spiritum sanctum data in uirtute profecisse? Hec autem ratio maxime extenditur ad cohabitationē boni iesu: cum quo usq; ad diem mortis sue: ut pater officio: & nutritius beneficio hitauit. Licet at̄ quo tempore fuerit mortuus non legatur in textu: tamē probabiliter creditur q̄ mortuus est ante passionem domini. Non enim absens fuisset a christi cruce: & ip̄so uiuēte nō oportuisset: sacratissimā uirginem alteri recomendare p̄ mortem iesum. Forte etiam mortuus fuit ante christi baptisimū: quia tunc nulla mētio fieri uideat̄ in euangelio de ip̄so: nisi q̄ ip̄properabant x̄po iesu fuisse fabri filium. Ex tertio respectu. s. sollicitate obsequiositatis magna fuit acquiritā perfectio in ioseph. Si enim mater unum auemana non dimittit remuneratione uacuum: quanta gratitudine respōdebat cordialiter illi quē se uidebat sollicitate laborare pro uutriendo ip̄sū & filium suum? Et maxime non erat modici pondens in corde uirginis q̄ sāctus ioseph tot periculis se exponebat pro conseruanda uita christi ip̄sum deducendo in egyptum: & reducendo & ducendo eum in h̄ierusalē ad festa secundum legis preceptū: & innumeris aliis que lōgum esset narrare. Vnde omnibus p̄satis que aia deuota circa ioseph & sacratissimā uirginem p̄t rationabiliter contēplari non auderet dicere: q̄ beata uirgo non dilexerit ioseph quātū m̄ oēm aliam creaturam uel supra post benedictū fructū sui uentris iesum. Et hoc dico de amore sociali. Nā de charitate illos plus diligit qui sunt meliores. Et respectu etiam ad diuinam prolem iesum stupende debuerunt esse uirtutes sancti ioseph: due enim rationes ultime dicte. s. cohabitatio & ministratio maxime debuerunt in ioseph perfectiones augere. Sed preter hanc est tertia: q̄ iesus in omnibus se habebat ad eum in exterioribus siguis reuerenter & obedienter sicut ad patrem suum. Contemplare anima quanto charitatis seruore debuit flagrare ioseph ruminando corde & oculis intuendū q̄ filius dei se fecerat filium suū. & elegerat eum ad se nutriendū: baulandū: regendū: conseruandum in necessitatibus uite sue mortalitatis. O q̄ dulcia oscula ab ip̄so recepit. O quanta dulcedine audiebat balbucientem paruulum se patrem uocare: & cum quāta suauitate sentiebat se dulciter amplexari. Cogita etiam quāta cōpassione in itineribus que fecerunt paruulū iesum ex labore lassatum: cum eēt grādiusculus in suo gremio requiescere faciebat. Quia

enim amore transformatio ferebatur in ip̄sū ut dilectissimū filiū sibi in coniuge sua uirgine per se datum sanctū datū: ideo secure mater prudētissima que probauerat ipsius affectum ad iesum loqueretur ad eundem filiū reuincitū audacter. d. Ego & pater tuus & c. ubi singulariter est notandū q̄ hic solum legitur uirginem uerū in eo patris monstrasse affectum. Si enim secundū leges humanas approbata a deo p̄t extraneus adoptata in filium: multo magis dei filius datus ioseph in sua sacratissima uirgine coniuge sub uirginalis matrimonii sacramento debet merito eius filius appellari: & credi q̄ in ip̄o fuit gustus paternalis amoris respectu dei filii iesu christi: licet sancta ecclesia propter uitandam hereticorum calūniā non nominet eum patrem nisi cum determinatione. s. putatiuum & infantis necessitatis ministrum: propter quod etiam nec de eo solēnizat & q̄ maxime quia ad limbum descendit & ad uetus pertinet testamentum. Ad cōmēdam autem excellentiam huius ioseph debes notare quod in omnibus infantilibus illis necessitatibus: & aliis nostre infirmitatis signis que uidebat in bono iesu contēplabatur: & gustabat altitudinem imensitatis dei ad talia pro nostro amore pro nobis redimendis: inflammandis: informandis multipliciter inclinatum. Et: quātū putas in huius re liquatā animam sancti ioseph ista intuendo oculis carnis: quando & saxea nostra corda ista meditando uidentur deficere prē suauitate amoris & summe dignationis dei. Vbi nota anima mea q̄ quātū te metipsam magis exercitabis & diutius liges tue contemplationis aspectum in uilitatibus & necessitatibus nostre nature: quas pro nobis assumpsit christus: tantum sublimis & altius deum altissimum honorabis & eius dignatiōem sumam suauius degustabis: dulcius enim mihi sapit q̄ altissimus deus & imensissimus & beatissimus uoluit inclinari ad nostram paruulitatem: & in presepio aritari ad nostram infirmitatem: & suis sanctis oculis deserre nostram calamitatem: q̄ q̄ miracula potentie uoluit facere: mortuos suscitando uel etiam q̄ uoluerit angelorum naturam producere: suam imitatem manifestando: utruq; tamen equali bonitate perficit: sed in ip̄so magis sapiunt nobis facere scera charitatis. Ex quarto respectu. s. ad deum patrem. Magnus fuit uir iste ioseph cuius primatus similitudinem ip̄se eternus pater sibi liberali charitate contribuit super filium incarnatum. Et si notaueris regulam sepe in hoc opusculo repetitam: q̄ quando diuina gratia aliquem eligit ad aliquē statum: omnia carismata illi tribuit: qui illum statū eo pio se decorat: efficaciter concludens q̄ omnium uirtutum perfectio in ioseph altissime adunatur.

Ex quinto respectu. s. ad totum cetum precedentium patrum debes scire q̄ hec ē felix clausula uetus testamenti in qua patriarchalis dignitas promissum consequitur fructum: unde hic solus corpus

raliter possedit quod eis dei dignatio repromisit Merito ergo significatur per illum patriarcham ioseph: qui populis frumeta seruauit. Sed & hic il- lum precedit: quia non solum egyptiis panem corporalis uite: sed omnibus electis panem de celo: qui celestem uitam tribuit: cum multa solli- citudine enutriuit. Memento ergo nostri bene dicti ioseph: & tue orationis suffragio semper da nobis hunc panem. Sed & beatissimam uirginem tuam sponsam nobis redde propitiam: & impe- tra nos indignos in dilectos filios adoptari ab ipsa.

Iesus puer proficiens: Iesus matri absentatus: Iesus inuentus instruens: Iesus dulcor amatus. Ca. vii.

Rescente iesu etate & corpore: paulatim manifestabat signa uirtutis & gratie que latebat in mente: & ideo ne fantasma pu- taretur nature assumptio: fidelissima fuerunt signa infantie: nihil supra hominem pretedens in com- muni conuersatione: unde pastores: magi: & Syme- on uiderunt puerum: nulla ab aliorum puerorum conditionibus in exterioribus signis uarietate di- stinctum. Quia enim utrunq; erat necessarium cre- dere ad salutem & uerum: scilicet deum & ueru hominem esse iesum in eadem persona filii dei utraq; unita natura. Idcirco sicut testimonia diuinitatis eius oportuit esse sublimia: sic & ueritatis & infirmitatis assumpte nature debuit ostendere iesus certissima signa: & ideo sicut ad hoc expediebat: sic & signa sue potentie & sapientie temperabat: ut ista cresce- rent etate crescente. Conueniens autem fuit ut ali- quid ostenderet etiam in pueritia: per quod decla- raret nec ignorantiam nec peccatum se contraxisse uel assumpsisse ex nobis. Et ideo cum factus esset annorum duodecim: tempus fuit sapientie ostenden- de: & singularis reuerentie cultus dei: quia in hac etate ingeniositas pueri declaratur: que in eo tan- tum patuit in plenitudine sapientie: ut summi do- ctiores legis mirarentur super prudentia & respon- sis eius: Ut autem exemplum humiliatis daret iuuenibus quantuncunq; perfectis in scientia & iu- uirtute: dicitur qd sedebat in medio doctorum au- diens & interrogans humiliter & prudenter. De- buit etiam eis dare exemplum eterni patris colen- di in spiritu: non in carne: propter quod parentes suos quantuncunq; sanctissimos fugit: & in tem- plo domini couersatur. Quia uero istud est singu- larissimum inter omnia que de optimo & sapien- tissimo iesu euangelica narrat hystoria: idcirco sunt huius actus circumstantie cum admiratione spiri- tus quantum ipse benedictus iesus tribuit ponde- rante. Et uidetur stupor qd puer iesus sanctos parentes: maxime gloriosissimam matrem uirginem sic uoluit affligere & sine licencia eius: cui lege fili- ali erat subiectus remanere in templo. Qualls eti

am crudelitatis uidetur fuisse: matrem innocentis- simam tanti doloris aculeo uulnerare: qd etiam in- discreta fuisse uidetur illa responsio: quando cum esset cum scribis & phariseis: & in illo templo car- nali dicit se esse in his que patris sunt: & non potius in obedientia humili & conuersatione cum ma- tre uirgie: que erat spiritualissimum dei templum. Si etiam consideres modos se habendi sacre uirgi- nis & ioseph ad puerum stupenda occurrit: tan- to magis admirabilia: quanto a carnali sensu ma- gis: reprehensibilia iudicantur. Videntur eni repre- hensibiles de negligentia in custodia pueri iesu: quia non fuerunt solliciti unius diei spatio ipm habere presentem. Quid etiam dolebant puerum iesum esse perditum per puerilem nescientiam: cum ipsum scirent eternam dei patris sapientiam? Aut quid dolebant uel ipsum errare: uel sibi aliquid ma- li accidisse in uico: cum utruq; fore impossibile no debuerant dubitare. Simpliciter & reprehensi- bilitatis uidetur fuisse illum requirere inter cogna- tos & notos: qui uenerat cognatorum carnalium predicare relinquendum esse affectum. Cum etia mater cum reinuenit quomodo audet quasi in- crepatione alloqui deum suum. Fili: quid fecisti no- bis sic. Nunquam oblita fuerat uirgo infirmitatis fe- minee & latentis in puero iesu diuinitatis sue. Na uidet qd hec duo ab humilitate uirginea & ab ocu- lo considerationis sue unquam debuerit separari. Et nunq non uidetur materiam prebuisse erroris: quando in loco solenni templi coram iudeis chri- sti emulis uocat ioseph patrem suum. d. Pater tuus & ego dolentes querebamus re &c. Cum ipsa cer- tissime sciret solum ererum patrem genuisse ie- sum in sue diuinitatis naturam: & seipsam uirgi- nem existentem in conceptu & partu sola spiritus sancti operatione eundem iesum secundum hua- nitatem mundissime genuisse. Quomodo etiam ignorantes fuerunt tam ioseph qd uirgo beata qd non intellexerunt uerbum iesu: quando respondit qd oportebat eum esse in his que patris sui erant nuq ignorauerunt iesum habere patrem? Quid etiam fecit deuota mater uel sapientia patris puer iesus quod eum impedisse uidetur: & retraxisse ne esset in his que patris sui sunt: quia statim relicto teplo uenit cum eis in nazareth. Aut quomodo ipse ie- sus obediuit matri temporali relinquendo ea que sunt patris eterni. Quomodo etiam dei filio audet mulier principari: quia dicitur qd erat subditus illis. Hec omnia sunt stupenda: & tanto maiori sapien- tia dei plena: quanto magis prima facie uidentur i- firma: unde hic includuntur tam alta mysteria qd obstupescit infirmitas qd in his aperire os suum si uel modicum dicam quando spiritus iesus inspira- re dignatur ut scribam. Primo enim puer iesus sapientissime se habuit: & misericordissime in oi- bus suprascriptis secundum moderamen sue eter- ne sapientie omnia disponens. Nam decuit ipsu

in illa etate in qua liberum arbitrium incipit uigere in homine dare exemplum iuuenibus relinquendi suos carnales affectus: & q̄ propter suorum cōpā sionē in debitam nullatenus omittat ea que sunt p̄fectionis assumere: & q̄ sciant se non eē obllgatos parentibus carnis: quin etiam ipsis prohibentibus possint aggredi uias perfectionis & religiosi cultus patris eterni: unde & hic & alibi uidetur affectū carnis uerbō tenus aspernari dure in exterioribus signis matri uel de matre respondens: unde & lo. ii. miracula facturus matri respondit. Quid mihi & tibi est mulier? &c. Et Mat. xii. uni sibi dicenti. Ecce mater tua: & fratres tui foris stant querentes te. Respondit. Que est mater mea: & qui sunt fratres mei? Vnde spiritualibus discipulis ipsum sequentibus dixit. Ecce mater mea & fratres mei. In quibus omnibus matrem suam sacratissimam uirginem tēplum spiritus sancti nullo modo despexit: sed cultum eterni patris ei sanctissime antepōnit: dans oībus exemplum q̄ carnalis affectus parentū & eorum consortium est magnum obstaculū ne spiritus feratur in deum: & ne sancta religio in homine ueniat ad perfectū: unde & eos dominus: luce. xiiii. sancto odio docet odiri ut eius discipulus possit perfecte attingi. d. Si quis uenit ad me: & nō odit patrē suum & matrem & uxores & filios & fratres & sorores: adhuc autē & animam suā: non pōt meus eē discipulus. Si ergo iesus exēplaritate prestanda matrē sanctissimā: que in nullo ipsum uolebat uel poterat impedire: fugit. Magne ergo fuit exēplantatis omnibus quod fecit puer iesus ī tēplo in maria uirgine matre dimissa. Ideo autē latenter remansit ut non petēdā licentiam de religione assumenda carnis parentibus nos doceret. Non etiam crudelis fuit in matre: licet sibi presterit doloris materiā: quin potius ut pussimus sacratissime mēis promotor & exercitator in uia amoris uoluit eam in infātia sua ī utroq; gustu amoris ostēdere sūme perfectam. Est. n. duplex gustus amoris: unus suauissimus & transformatiuus in amati p̄ntia: quem xps exhibuit matri sue in preteritis actibus cōiunctiouis sue: cum etiā suauibus osculis & amplexibus tā mēte q̄ corpore exhibitis sancte matri. Alius ē gustus amarus: afflictiuus: exercitatuus: promouuus mentis: & in altiuolo discessu amati ex p̄ditiōe dilecti quo aīa tota ab ipso depēdēs q̄scere nō pōt: sēper zelotipa ne ex aliqua culpa discedat: & sēper in seipsa deficiēs: nisi intentiōe amati se sēper refectā inueniat: & ī ipsū totaliter transiens deficiat a seipsa. Ex quo sequitur q̄ anima circuit que rens dilectum ab omni creatura querēs auxiliū ut inueniat quē diligit anima sua. Quē dolorē fuisse in ea mō uirtuosissimo ipsa m̄r̄ ondit cū dicit. Doletes querebamus te. In cuius ēt participio Ioseph sanctum associat: & sicut humilis sibi preponit. d. pater tuus & ego. Licet at sacratissima uirgo non indiguit in talibus exerceri: que a conceptionis dei

instāti super plena fuit hitatione spiritus sancti: tū propter nr̄am exēplaritatē formandā rōnabiliter fecit puer iesus sic se habendo ad eam cū utriusq; uita tota nobis fuerit suffragio & exēplo: ut onderet q̄tū p̄ficiat aīa in tali expiētia doloris de amati absentia & inq̄sitiōe sollicita: q̄a sēper copiosiori dulcedine redit dilectus ad curā: q̄n̄ negligētie culpa eā nō reddit indignā: idcirco iesu reiuēto singularit̄ admirat' ordinē dīne sapientie in tali exercitio aīe: & ī absetatiōe & reditiōe sui nō ualeat cōprehendere altissimos modos eius: semper t̄n̄ multipliciter amorsos. Idcirco admiratiue subiungitur. Quid fecisti nobis sic? Cuius ignorantia in aliis animalibus loquor non im̄te: curialiter spon̄sus increpat' illuminat & ad alta sue diuinitatis eleuat, dicens. Nesciebatis: quia ī his q̄ p̄tis mei sūt op̄orter me eē: Et iō ab eius im̄sitate absorta secūdū doctrinā dionysii in mystica theologia perdit rōem & mētē & in sanctissima tenebra caliginis moysi ad cōtemplationis sublimata excessū: lit sibi species similitudinis glorie domini in uertice montis quasi ignis ardēs potiusq; claritas resurgens: quia tāta sententia amoris ardore q̄ intellectus capere nō sufficit: donec deposito corpore mortis huius facie ad faciem cōtēpletur dilectū: propter quod sequitur. Eripit non intellexerunt uerbū quod locutus est ad illos: q̄a nō capit per intellectū quod sentit per affectū. Interim t̄n̄ se sentit inestimabiliter amore condēctiōnis sp̄s purificari & refici: & in suis desideria quietari p̄p̄ quod seq̄t: q̄ descendit cum eis & erat subditus illis. O ad quātam altitudinē adduxit animam dolor separationis a sponso & sollicita inq̄sitiō de illo: quia cum altissimo gustu redit filius & subiectus. Ualiter ergo se absentat amorsos spon̄sus ut copiosus redeat: & utiliter perdit dominum: qui recipit filium & subiectum. Vnde licet credendum sit q̄ sepiissime uirgo beata dilectum iesum uocauerit filium: in magno amors dulcore: nunq̄ tamen legitur nisi modo. Nunq̄ etiam legitur iesum parentibus fuisse subditum nisi in hoc loco: licet semper filiali reuerentia & humili seruitio eis fuerit subditus: q̄ diu sub eorum deguit disciplina: ut per hoc ostendatur q̄ experientia tribulationū pro amato & sollicita inq̄sitiō pro ipso perditō: meretur intimam cōiunctionem dei cum mente: que nomine filiationis exprimitur: qui plenariam adimpletionem uoluntatis sp̄s in omni eo quod ad suam pertinet puritatem & humilitatem: quod nomine defensionis in nazareth: & subiectionis humilis declaratur. Vides ergo q̄ utiliter seruiuit nobis dilectus iesus de maternis doloribus in isto iuo mystico actu: sicut etiam nobis seruiuit de omnibus actibus sue passibilis uite. Esse autē in illo templo materiali in medio doctorum diuine legis uocauit sapiēs iesus esse in his que patris sunt respectu

cohabitationis matris: non illo iudeos forsitan peccatores preponens sanctitati factatissime sue matris. sed propter figuram quam tenebat ministri templi & doctores legis dei de cultu spirituali et reuerentia summi dei: & propter figuram carnalis generationis & affectionis temporalium propinquorum: que in hoc puncto representat matrem propter generationem carnis iesu: uoluit spiritualem affectum carnali fore preponendum: eo quod in carnali affectione non est cultus & reuerentia summi patris. Quia uero consuetudo fuit iudeis seorsum uiros seorsum mulieres ad festa ascendendo & redeundo procedere: ideo sine utriusque negligentia potuit alter parentum estimare cum altero iesum fore: ut sic usque ad sero non aduertet se paruulum perdidisse. Ioseph etiam ex humilitate multum dimittebat puerum esse cum matre. Mater etiam charitate plena & gratitudinis & reuerentia ad ioseph erat sibi de eo liberalis: & cognoscens amorem spiritus sancti in ioseph feruere ad sollicitam custodiam & obsequiosam tutelam pueri iesu: ipsum ei liberaliter dimittebat: & secure credebatur: unde nulla fuit negligentia in ea. Alias etiam non est dubitandum quod spiritus iesu hoc fecit & fieri uoluit sine matris offensa: secundum communem autem consuetudinem conuersationis iesu ad statum sue infantilis etatis ipsum debite requisitum primo inter cognatos & notos: quia tunc cum illis erat uerisimilius pro tunc iesum inueniri debere: cum quibus consueuerat socialiter habitare. Sed ad intellectum spiritualemente formandum uoluit inueniri iesus: tam ut doceret suam sublimitatem que superat omnem cognationem & notitiam carnis: quam etiam ut doceret sicut obiectum esse dissoluendam ligaturam carnis & sanguinis. Et in hoc etiam modo inquisitionis iesu fuit beata uirgo contemplantium forma: qui primo gradu suum agnoscunt defectum: & aduertunt in modo suo actu uel merito ex se ipsis in se fore iesu. id est salutem & contemplantes omnem notitiam sensibilis mundi in tota cognatione esse creati non inueniunt uerum iesum anime sue salutem. Et ideo absque mora contemnentes mundana rapti ad sublimia in amorem inuisibilem quasi in alteram hierusalem pacifice uisionis satagunt eleuari: & in templo beatissime trinitatis in medio illorum spiritualium luminum inueniunt iesum sedentem eternali quiete mediam in trinitate personam aliquatulum inferus descendentes in templo celestis hierarchie: in medio spirituum supernorum tanquam doctorem infirmitatis humane inueniunt iesum sedentem in dextera dei patris: audientem eorum desideria: & plenariam sanctitatem: & interrogantem illos tam eorum infirma quam eis sublimia claritatis sue splendore plenarie ingerendo eisdem: ita ut stupeant summi seraphi super prudentia humilitatis iesu & responsis eius. id est super receptis influentis diuini ab eodem. Aliter etiam inferius descendentes possunt

mus dicere quod anima que in malitiosa uita sua sentit non esse secum iesum in infirmitate incipit ipsa querit inter cognatos & notos: dum eorum affectibus irrecta uult cum eorum conuersatione & amore carnali & occupationibus eorum que carnis sunt querere anime sue salutem: que si illuminatur a radio iesu: & flagrat amore perfecto in ipsa: sentit se inuenire eum non posse in tali conuersatione pedestri: & ad meliora prouocata redit ad hierusalem uisionem pacificam mundi contemptus & templi sacre religionis ingrediens in medio uirorum spiritualium tanquam doctorum salubrum inuenit iesum sedentem per tranquillitatem desideriorum: qua eos separat ab omni appetitu & strepitu mundanorum: ubi & audit eorum suspiria: & interrogat eorum infirma: ubi enim anima inuenit iesum admittitur quod tam diu sua miseria eam separauit a uita perfecta & dulcore suauissimo fruens inuenit iesum dulciter eum filium nominat: cui hereditate uult tradere in quieta possessione seipsam. Et admiratur pro quot aufractus sue preterite uite eam duxit iesus ad quietem operatam dicendo: Quid fecisti nobis sic? Cuius ignorantiam increpans iesus respondit: quod archanum consilium dei patris de sola salute nesciuit: de quo obstupesciens ipsam & in sua humilians ignorantiam sue condescendit infirmitati: locas eam in Nazareth florida. id est conscientie puritate: in qua sic illi subiicitur: ut ostendat clare anime illuminare: quod omne quod sit in decursu prouidentie dei electorum saluti subseruit. Et in hac conscientie puritate: & uirtutis inuolabilis contemplatione clarissima fit tranquillatio mentis. In qua per augmentum spiritualium luminum in illa anima iesus proficit sapientia experientie & etate roboris & constantie & gratia charitatis feruide tam in secreto contemplationis dei quam in publico salutaris exempli. Quod autem postea queritur quid mater sancta dolebat. Ratione quod iesum perditum non dubitabat: sed secundum originem poterat cogitare ex humilitate ne forte aliquid uidisset: quod oculis sue iustitie offendisset in mundo: quacumque ex causa: & eam reliquens redisset ad celos: cum illi placeret iterum reuersurus. Licet etiam per spiritum sanctum edocta forsitan posset noscere quod ante debebat complere redemptionis nostre mysterium quam redderet ad patrem: & nosceret quod ante condendum erat euangelium: & per os dilecti filii sui iesu predicandum fuerat dei regnum quam ipse crucis sustineret supplicium. Potuit tamen rationabiliter timere ne nouas persecutiones & passiones uellet sustinere iesus in sua puerili etate que ipsum multipliciter affligerent: & non eius uitam finirent. Et ideo multum potuit formidare ne in manus aliquorum impiorum hostium dei incidisset puer iesus: & quod forsitan propter hoc absentasset se ab ea ne ipsa nimis pateretur uidens eum talia sustinere. Hec pro tanto dixerim: quia salua reuerentia omnium qui loquuntur de sapientia mentis sacratissime uirginis: credo quod in conceptu filii dei est sic per spiritum sanctum

Etum edocta de tota principalitate perfectionis xpi uite: & de eius austeritate & morte: & cordis charitate & diuinitate sue persone: q̄ nō credo aliquem propheta preuiū uel apostolū posterū ad eius plenitudinē attigisse. Potuit tamē de his sicut supra dictū est aliquas particulares conditiones & circūstantias loci: & modi: & tēporis nescire: de quibus tamē posterius certificati sunt per euidētiā facti. Et ideo nescientia intentionis pueri iesu in hac absentatione sui ab ea potuit multis respectibus multas causas doloris in eius mente causare: ut merito credatur excessiue doluisse. Sed quid querimus tantū causas sui doloris: cū h̄ fuerit sufficiens causa ignorare. scilicet quid factum est de iesu: & seipsam sine ipso uidere: & tante rei mysterium ignorare? Et ad hoc est bonum exēplum Origenis: ut sicut quādo tu legis scripturas. & earum intellectum nō capis: anxius & queris intelligere quod dicunt: non q̄ eas errare dubites: sed q̄ te non intelligere doles. Sic circa uirginē & ioseph contigisse dicit: quod q̄ dem de uirgine intelligendum est modo p̄dicto.

Nō autē fuit presumptuosa increpatio filii dei: sed de uota allocutio interni suspirii quando dicit. Fili qd fecisti nobis sic? Sed fuit admiratio facti insoliti & expressio doloris intimi pro sollicitudine inquisitionis ipsius iesu & gustu dulcoris maximi in gaudio reinuenti. Non etiam fuit erroris materia: q̄ ioseph patrem ipsius uocat: sed gratitudo maxima deuotissime uirginis: que hoc modo ipsius sancti ioseph puero iesu uoluit affectum referre: quasi dicat. Vere ioseph paternam in te prerogatiuam meruit: quam sibi alto spiritus tui cōsilio tribuisti: quia uere genuit & doluit: & in querendo te affectu paterno fideliter laborauit: ideo dico q̄ non fuit erroris materia: quia nōdum erat tempus dīnitatis sue manifestade aperte. Quod autē iesus respondit. Et quid est q̄ me querebatis? Non fuit increpatio i gratitudinis ad dolorē uiscerum minorū: sed fuit sublimatio mētis uirginē: & ioseph ad sublimitatē ineffabiliū magnaliū diuinitatis sue. q. d. puer iesus. Noui & accepto & pōderauī affectum uestrū & dolorem uestrum imēsū: & istud ē magnum quid: sed maius est illud quod reddam quia p̄ affectu materno redditur uobis gloria non generationis pueri hominis: sed filii dei patris: quē sepe oportet esse i hiis q̄ patris sunt: eandem eternaliter cum ipso habendo naturam. Et hunc tibi sacra uirgo concessum ē generare ut sis ipsius uera & naturalis mater. Et tibi ioseph datum est talem enutrire: & eius matrem uirginem custodire: cum tāti dignitate officii uoceris pater filii dei propter meritū ministerii: quia qui solū matrē sue humanitatis habet in terris tantum unū patrem sue dīne persone habet i celis. Et ideo magrū premium reseruatur uestro dolori & inquietudinis labori. Quod autē dicit & ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus est ad eos. Non intelligas in matre ignorantiam simpliciter: quia etiam nec de ioseph potest intelligi q̄

ignorauerit se dicere filium dei patris: sed secundū Orig. Nesciebant utrum dicens in hiis que patris mei sunt: aliquid aliud ulterius inuere uoluerit. Potest tamē illud uerbum tripliciter exponi: primo ut dicantur non intellexisse uerbum: quia ac si non intelligerent eum se respectu circūstantium ostenderunt. Non enim ibi publice adorauerunt ut filii dei: nec ut filium dei assistentibus predicauerūt eudem: sed statim ut hominem: & puerum obedientem: & ut filium proprium secum ducunt. Sic enim sciebant ipsum uelle fieri pro tunc circa eum: licet i cordibus suis intelligerent q̄ de patre eterno loq̄batur: & ipsum ut sūmum deum in sue mentis p̄statione humiliter adorarent. & pro tāto dicit euāgelista eos non intellexisse uerbum uolens dicitur intelligi modum extrinsecum quem habuerūt parentes ad puerum iesum: licet enim secundum beatam. Tunc puer iesum in medio doctorum manifestauerit signa sue utriusq̄ nature hūanitatē. Sed ut puer audiēdo: ditatis uero i alte nōdō & subtiliter eorum superans intellectum. Ipse tamen iesus sicut semper consueuit sublimibus subnecti humilia: ut qui in medio doctorum fuerat honoratus in sapientia: humiliaretur in parentum pauperum & despectorum obedientia subiectiua. Sic enim ubiq̄ ista cōnectit: ut in uarietate signorum utriusq̄ nature: & illuminetur fides humilium: & exerceatur iuste ex sua malitia supercilium superbiorum. Secundo potest exponi saltem pro ioseph modo quo dictum est supra de expositione Origenis & cetera. Tertio modo potest dici q̄ esse in his q̄ patris sunt. scilicet mutua intimitas circūcessionis diuinarum personarum est tam altum diuinitatis secretum: q̄ uirgo dum fuit peregrina i corpore: nō sufficit intelligere. Et licet multū alte ascēderit cōtēplatio uirgis i intellectu uerbi iesu: nō tamen tam plenitudinē ibi intellexit: quātam bñdictus iesus: qui uerbū protulit: & est uerbū eterni patris. Quā differentia matris ad filium uolens euāgelista exprimere dicit ipsam simul cū ioseph nō intellexisse. Et merito respectu altitudinis intellectus iesu potest dici mater & quecūq̄ alia creatura nō intelligere q̄ dicuntur. Aliquo igitur istorum modorum intelligas uerba euāgelii: que aliquā ignorantia in matre dei uidentur p̄tēdere. Non etiā fuit temeritatis i mēte ut supra querebas: q̄ ipm a tēplo quātū ab his que p̄ris sunt retraxerit. Nec insipientie fuit iesu q̄ dimittens ea: cū matre descēderit: quia ibi tantum stetit quātum uoluit: & quātum conueniens fuit. Voluit. n. uno actu sic euidēter suā sapiam declarare: q̄ eius silentiū usq̄ ad trigēsimū annum non ignoratiē sed mirādē hūilitati & imitatiē enīplaritatis ab oībus posteris posset ascribi. In hoc etiam notabile exemplū dedit q̄ nō debemus pertinaciter nro sensui iherere: etiā i his que sepe p̄bis meliora uidentur: quia statim dimisso templo uoluntati matris subiectis sensum suū i matris cōsiliū & uolūtū cōmutasse uidet: licet in se oīs

dispositiōis iesu immutabilis perseveret. Quia uero in hoc facto iesu miranda sapie mysteria continentur: que sapientissima uirgo mater secundum statum sue maternel dignitatis plene per spiritum sanctum cognoscebat. Iō scribit euangelista q̄ m̄ eius conferuabat oīa uerba hec conferens in corde suo. Super quo uerbo dicit Grecus cōsidera prudentissimā mulierē mariā uere sapie matrē qualiter scolaris sit pueri. Non enī ut puero: nec ut uiro sed ut deo uacabat ultenus. Et illius uoces & opa: uoces diuinas & opa reputabat. Idcirco nihil ex dictis aut actis ab eo in casū illi patebat. Sed sicut ipsum uerbū patris in uisceribus: ita nūc eiusdem modos & dicta concipiebat in corde suo quodāmodo & fouebat. Et hoc quidē in p̄nti contēplabat: hoc at expectabat in futurū: clarius reuelandū & hoc quidē tāq̄ reglā & lege p̄ totā uitā utebat: hec grecus

Criso. uero super iōannē de hoc facto dicit. Nul lum quippe miraculū fecit in pueritia dominus: hoc t̄n unum pdit lucas per quod mirabilis uidebatur. Propter quod liber de infantia saluatoris nō t̄m est ut apocryphus sed ut erroneus respuendus: unde & grecus uocat eū figmentū diaboli: dicens sic de hoc facto quod lucas narrat: hec est demōstratio p̄ma sapie & ueritas pueri iesu. Que nāq̄ puerilia eius uocant diabolice putamus esse. Considerationis: nisi quis ea sola uelit acceptare: nequāq̄ his q̄ tenemus oppugnātia: sed magis consona p̄phetis uerbis dictis in ps̄. Speciosus forma pre filiis hominū &c. Et m̄ri cui obediens & moribus factus & usū non mō uenerandus & placidus ad loquendū facūdus & dulcis & prouidus: & multum strenuitate cognitus: tanq̄ qui repletus sapia fuerat & sic in aliis sue conuersationis & locutionis: quibus supra hōiem cernimus & rō: mansuetudo ei p̄cipuum. Sup̄ hec autē omnia nihil ascendit sup̄ uerticē eius: nec hūana manus extēta m̄na. Hinc possumus utilitatē consequi: dū enim mariā icrepat iesus querentē ipsum inter p̄pinquos: dimissionē uiculoy sanguis aptissime suggerit ostēdens q̄ non cōuenit metā p̄fectionis attingere eū qui uagatur adhuc in his que corpori cōferant: & q̄ hoc deficit a p̄fectione: p̄pter cognatorū affectū: hucusq̄ grecus. Licet at scdm̄ Ber. q̄ seia deo p̄cipet sit sublimitas sine socio: & q̄ deus mulieri obtēperet humilitas sine exēplo: debes t̄n indubitanter tenere q̄ humilima uirgo cū tanta exteriori moderatio ne & cū tanta interiori humiliatiōe humilis obediētie recipiebat obseq̄a uteri filii sui filii dei iesu q̄ non solū fastū uitauit tēmeritatis & arrogātie: sed p̄fundissime humilitatis merita cumulauit. Hoc enim fecit obediens illi qui se exterius ad inestimabilis humilitatis exemplū uolebat tractari. Et hoc interius ut deus precipiebat uirgini matri q̄ exterius uolebat circa se hōiem fieri unde quācumq̄ uirgo beata aliquid p̄sciebat dei filio iesu: stupenda p̄fectione resilliebat in p̄pria paruitatem admirās & gustans altissime imenitatis sublimitatem dei:

sic p̄funde cōdescendentis in hōie iesu eius mada to supposito. Sic ergo potes uidere q̄ i iesu puero & in factatissima uirgine & ioseph magna sunt declarata mysteria: magna data sunt uirtutum exēpla. Nulla dei honoris ostendicula. Nulla reprehensione digna sunt acta. Quomodo uero puer iesus in illo triduo habuit corporis necessaria: ex textu non legitur nisi quod b̄tus Ber. dicit q̄ i illo triduo elemosynas necessaria: sicut pauperculus in populo hostiatim collegit. Potes etiam satis rōnabiliter cogitare: q̄ in aliquo austero loco: uel in edibus tēpli: uel alibi ut paup dormiuit: p̄ hoc dās exemplū omnibus ad p̄fectionem diuini cultus attingere uolentibus oīa reliquere: & de delitiis corporis non curare. O anima mea associa te pauperculo iesu & uada cum eo pro elemosyna confidenter & mentis manu sue puritatis colectus: & su dulcoris amore conditus delectabilibus saginare: multum enim delicate nutritis: que non nisi dei amore comedis. Quicqd̄ enim pauperes euangelici colligūt p̄ dei eis amore largitur. Quia uero in hoc uno iesu opere apparet etatis & sapientie iesu quo ad manifestationem profectus: & in mater nis uisceribus pro iesu absentatione doloris aculeus: ut in responsonibus doctorū in ipso iesu magne prudentie sensus: & in allocutiōe reuerenti dulcissimus in matre filiatiōis gustus. Ideo ut aia mea hos respectus gustaret in uersibus: de hoc uno facto multiplicauit eosdem: cū dicitur. Iesus puer proficiens: iesus matri absentatus: iesus inuentus & instruens: iesus dulcor amatus.

Licet propter connexionem materie i uno tractatu omnes premissos uersiculos uoluerim adunare: quod in pluribus locis mihi contingisse propter eandem causam: patet hunc percurrenti tractatum: hoc autem singulare opus iesu post complementum duodenarii decimotertio anno factum miraculum mysteriorum cōtinet intellectum. Sicut enim post triduum nunc est inuentus in templo: ita secundum Ambro: fit indicium q̄ triumphalis illius passionis & mortis in sede celesti & diuino honore fidei nostre se ostenderet resurgens qui mortuus credebatur: uel quia secundū glo: quesitus aduentus x̄pi a patriarchis ante legē n̄ est inuētus quesitus a gentibus sub grā inuenit.

Moraliter uero post triduum confessionis contritionis: & satisfactionis inuenitur iesus perditus i commissione peccati innocentia restituta. Post triduum etiam consiliorum iesu. sc̄. castitatis obediētie & paupertatis euangelice tanq̄ in p̄fectiōis templo inuenit i iesus sedēs in mētis trāquillitate: quasi in medio spirituum supernorum. Attende autem q̄ sicut decimo tertio die facta fuit manifestatio iesu tribus magis in p̄sepio. Sic in. xiii. centenario facta est multa manifestatio in eclesia dei sapientie christiane multiplicatis multum diuine sapientie radiis & religioni paupertratis maxime renouata euangelica uita in pauperum patriarcha

francisco. Qui sicut magister sapientie xpiane: qua si in sede crucifixi iesu maiestati inatus apparet ac cepto caractere uulnerum passionis iesu christi in carne. Timendum est autem unum ecclesie: ne ipsa negligenter agente in carnalibus suis principibus in magistris: & in ipsis declinante ad propria appetitus mūdani remaneat puer iesu cum simplicibus & pauperibus in statu sublimi euangelici status: tā q̄ in uera hierusalem uisiois & pacis. Et ipsa haud dubium frustra estimante iesum fore in comitatu sui multiplicis apparatus: utinā saltem uel sero cognoscat sibi habere iesum: et talium cura superflua & distractione nociua: quod quidem recognoscere debeat: tamen istum modum uiuendi preferentibus animabus in tanta fastuositate pompe: & in multa tyrannide incompassionis fraterne & status huius sollicitudine congregandi temporalia p tot dolos & fraudens & symoniacas labes: tam in ecclesiasticis q̄ in religiosis multis: nunc euident xp̄i doctrinam apparēs & uitam et pro animabus sollicitudinem piam luce clarius impie pugnante noscitur. Sed in talibus mater ecclesia adhuc ignorās & ceca: & carnalibus affectibus maculata: non uidentur iesum requirere nisi inter cognatos & notos: quia religiosi ea que carnis sunt sapientes non possunt a propria habitatione: & a carnalium propinquoze inordinata affectione diuelli. Sed ipsi clerici maiores: & minores atq; mediocres non uidentur scire querere: nisi que sunt carnis & sanguinis: & iō magis uidentur presulis parentum promotionis tam & ditationis eorum: q̄ animarum salutis & prouisionis pauperum i quibus christus usq; adhuc suspirat & gemit indigens cibo & uestimento: & consolationis refrigerio: & parum est illis cure qui patrimonio crucifixi se ingurgitant abunde: & ipso abutuntur impie qui iuxta prophetam dormiunt in lectis eburneis: & lasciuunt in stratis suis: & optimo unguento delibuti nihil compatiuntur super contritione ioseph qui in talibus pauperibus non inueniunt christum: sed in eis reperiuntur pluries exempla antexpi. In talibus completur propheta Ezechiel. xxxiii. Filii hominis propheta de filiis israel pastoribus qui pascebant semetipsos. Nōne greges a pastoribus pasceantur: lac comedebatis & lana cooperiebamini & quod crassum est occidebatis: gregem autem meum nō pascebatur: quod infirmum fuit non consolidastis: & quod egrotū fuit non sanastis: quod fractum fuit non alligastis & quod abiectum fuit non reduxistis: & quod perit non quesistis: sed cum austeritate improperabatis eis & cum potentia. Et disperse sunt oues mee: eo q̄ non esset pastor: & facte sunt in deuorationē omnium bestiarum agri: & dispersi sunt & errauerunt greges mei in montibus cunctis & uniuerso colle excelso: & super omnem faciem terre dispersi sunt greges mei. Hec cum dolore & cum lachrymis cordis & corporis uidemus esse completa & superat materiam presentis temporis uaticia-

nium preuisionis: unde superabundantia seculorum nimis superabunde exponit hūc textum. Igitur usq; hodie remanet christus perditus: & queritur nisi ubi non est. In carnalibus affectibus: & in cognatione carnis & sanguinis. Non in diebus autem in hierusalem requirens iesum in locis impiis errabunda ecclesia: nisi per gratiam iterum renouata: quam oportet super eam abunde diffundi: ut tantum malum in ea possit deleri per iustitiam disperdentem reprobos: & per misericordiam a nouo creatre electos: qui cum suspino orationis uirtute exemplorum in claritate doctrinalium inuicem in quibus sancta ecclesia iterum reuocatur at in hierusalem unde discessit: & introeat in templum cordialium immolationum: & passionum iesu christi: & omnium laborum uite sue. In quo medio tanq̄ sublimis ueritatis doctorum audiat iesum ad omnia dubia sua respondentem: & ignorantiam status preteriti & negligentiam ueri cultus uini fortissime arguentem. Cui obtemperans ecclesia: mater & sponsa sentiat iesum descendente in se sibi in uisceribus pietatis: ipsam reformans & pastoribus & subiectis ad statum floridum puritate. In qua ministret ipse pastor iesus per uiros qui secundum cor suum pascua salubria tam efficaciter doctrine: q̄ sanctissime uite ad similitudinem crucifixionis uite ipsius principalis pastoris & principis christi iesu. Et hoc est quod ipse promittit in eodem propheta: & i eodem capitulo: ubi primo concludit ipios a gregis platura. d. propterea pastores audite uerbum domini: ubi repertis eorum sceleribus subdit: Ecce ego super pastores requiram gregem meum de manu eorum: & cessare eos faciam ut ultra non pascant gregem meum: nec pascent ultra semetipsos. Et si bene attendatur decem uersus iste: nulla ratio allegatur quare deus uelit misericordiam dissipatis gregibus nisi importabilis malitia precedentium eis. Sed nec de ouibus dicitur q̄ ad pastorem uerum suspirent: ut per hoc ostendatur: quod humana iustitia sed solum dei superfluens misericordia gratuito dono hic tribuit mundo indigni propter quod subdit postea. Suscitabo super pascua mea pastorem unum qui pascat ea seruum meum dauid. Ipse pascat ea & erit eis in pastorem: ego autem dominus ero eis in deum: & seruus meus dauid in medio eorum princeps. Et cessare faciam bestias pessimas de terra: & qui habitant in desertis securi dormient in salicibus. Et concludit quod hoc cognoscetur sola dei bonitas in eo q̄ ex magna dei misericordia dissipat mala: & adducit beatitudinem. Et scient inquit quia ego dominus cum controuertero cathenas iugi eorum: & eruo eos de manibus operantium sibi. Vnde infra capitulo trigesimo ostendens q̄ omnino tanto bono populus dei indignus dicit. Nam propter uos ego faciam dicit dominus deus: notum sit uobis q̄ propter nomen meum sanctum confundimini & erubescite super

aiis uestris domus isrl̄ in die qua mundauero uos
ex omnibus iniquitatibus uestris. Et hoc est oīs
perfectionis ianua consumatioq; se cogitare diui-
nis indignos beneficiis: & q̄ bona que deus facit
nobis nullam habent rationem ex nobis: sed solū
procedunt ab infinita diuini nominis bōitate: uti
nam cito contingat nobis sic perditum iesum fel-
citer reperire.

Iesus flos flori subiacens: iesus flos imoratus: ie-
sus alumpnis obsequens: iesus aponiatus. Cap. viii.

Einuento iesu a matre sanctissima: & a se-
ne ioseph ad galileam reducitur: & cum
eis in nazareth habitans multa puritate:
paupertate: humilitate: & obsequiositate: de qui-
bus nihil legitur in euangelio usq; ad trigessimum
annum quando ad iordanem ueniens a iohanne uo-
luit baptizari. Quod quidem tanto est mirabi-
lius quanto occultius. Et multum nos instruit spi-
ritus sanctus nihil scribendo de iesu christo: q̄ ml̄
tum hic loquitur de uerbo silentium: quando defi-
cit eius extrinsecum uerbum. Ex his autem que
dicit lucas capitulo secundo: q̄ descendit cum eis
nazareth & erat subditus illis: & ex his que Matth.
secundo dicit. Dum reduceretur puer iesus de egypto
q̄ ueniens habitauit in nazareth: ut adimple-
retur quod dictum est per prophetas: quoniam na-
zarenus uocabitur. Et ex hoc quod dicitur. M. pri-
mo. Dum baptizaret iohannes in illis diebus factū
est uenit iesus a nazareth galilee satis datur intelli-
gi q̄ in isto tempore intermedio habitauit iesus na-
zareth sub parentum obedientia cum ipsis partici-
pans sue paupertatis angustias: propter quod dici-
tur. Iesus flos flori subiacens: iesus flos immora-
tus. i. Purissimus iesus purissime matri obediens:
quia sicut ipse fuit totus floridus intus & extra: sic
in ciuitate florida habitauit. Nazareth enim inter-
pretatur flos: ut significet floridam conuersationē
habitantis in ea iesu & uirginis matris eius. Et q̄
in multa obsequiositate: tam sue matri q̄ ioseph ie-
sus seruiuit humiliter: idcirco posui: Iesus alūpnis
obsequens. Sed quia in multa paupertate & labo-
rum sudore cum parentibus pauperculis uictitauit
pauper iesus: idcirco subdidi: Iesus aponiatus. Apo-
ria enim idem est q̄ sine poro: & uocatur necessitas
siue anxietas que non habent spiraculum euaden-
di. Et quia multas necessitates paupertatum ha-
buit iesus & mater eius pro eo: in quibus necesse
fuit eos multos sustinere necessariorum defectus
secundum statum altissime paupertatis: quam pro
nobis uoluntarie elegerat obseruandam: tam in fu-
ga i egyptum: & in reditu i nazareth sicut dictum
est supra: & in aliis pluribus punctis in sue uite de-
cursu. Idcirco deuote dixerim: Iesus aponiatus. Du-

plicis autem perfectionis exemplum nobis exhi-
buit magister perfectionis iesus in isto intermedio
silentio uite sue. Informauit enim plene humilita-
tem actiue: & quietem contemplatiue. Pro acti-
ua dicitur q̄ in subiectione uiuebat: ubi debes scire
q̄ ista subiectione fuit multorum laborum & austeri-
tatum participatio: unde basilius in libro religiois.
Ab ipsa enim primeua etate parentibus obediens
iesus quemlibet laborem corporeum humiliter &
reuerenter sustinuit. Cum enim homines esset ho-
nesti & iusti: egeni tamen necessariorum penuriam
patientes: teste presepio partiu uenerandi ministro
manifestum est q̄ sudores corporeos continue fre-
quentabant necessaria sibi inde querentes. Iesus o-
bediens illis ut scriptura testatur: etiam in sustinen-
do labores subiectionem plenariam ostendebat.
Hec Basilius. Alias etiam ualde est probabile: q̄
magister omnis perfectionis iesus cum esset sanus
& fortis corpore iuuenili etate: licet complexionis
delicatissime: quantum etiam ad suorum laborum
dolores multiplicandos assumpsit: cum uideret se-
nem ioseph pro conquerendo uictu in laborando
sudare tam sibi q̄ sue sanctissime matri: q̄ ipsum se-
dile & sepe cum multa charitate iuuabat. Et cum
uideret matrem sicut dicit Ber. colo & acu conqui-
rere uictum sibi & alia necessaria domus: tam pro
ipso q̄ pro ioseph deuoto ministerio facere: credē-
dum est q̄ eum multa compassione iuuabat: aquā
afferendo a fonte: ignem accendendo ad necessa-
ria decoquenda: & in aliis prout necessitas require-
bat. Nec expectabat curialis & compassiuus & pie-
tate plenus iesus quod adhuc requireretur a nutri-
cibus suis: immo credo q̄ etiam ipsis inuitis mul-
tis se subdebat laboribus tam ad uite actiue formā
da exempla q̄ ad ostendendum eis sue mentis cō-
passiua precordia. Vnde non est paruipenden-
dum ad ista probanda quod magister in hystoriis
refert q̄ prope nazareth adhuc monstratur fons
de quo antiqua traditiōe refertur q̄ puer iesus hau-
riebat aquam afferens eam matri sue. Qui enim
uenerat omnium peccatorum onera supportare:
non uidetur uoluisse sanctis suis parentibus onus
laboris & paupertatis sine sua societate relinquere.
Propter quod non uidetur mihi improbable dice-
re nec indeuotum tradere benedictum iesum cum
ioseph laborasse in arte fabrilī. Qui suffragare uide-
tur illud quod referunt euangeliste: quod iudei in
despectum uocabant eum fabri filium. d. Nonne
hic est filius fabri & marie? Et hec erant uerba naza-
reorum admirantium in iesu doctrina. Ex quo ui-
detur q̄ ista proferrēt: quia cum sepe laborare eum
uiderant & nunq̄ litteras didicisse: ideo dispectiue
simul & admiratiue in sua incredulitate concludē-
bant q̄ magis deberet scire laborare in arte fabrilī
in qua multum sudauerat: q̄ in expositione scriptu-
ra quam nunq̄ didicerat: O anima mea ocio-
sa & pigra excute de tua carne inerciam & noli la-

bores manuum fugere: sed cum delicato iesu cum multa pena laborante labores assume. Nec uelis panem ociosa comedere: & in aliorum laboribus & peccatis corporis tu delicias querere: quia hic panis est amarus: quando in ociositate uite redemptiones peccatorum populi in abundantia elemosynarum absq; debita correspondentia spiritualis laboris p eis assumpta impie comeduntur: hinc scriptum est. Diuitias quas deuorauit euomet: & de ore suo ex trahet eas deus haud dubium in supplicio tormentorum. Nec habeant uelamen excusationis religiosi uoluptuosi nihil curantes de paupere usu & penuriis paupertatis debent q; a martha & ab aliis recipientibus iesu ministrabatur sibi abunde & delicate: quia ad pauperes spectat humiliter & temperate recipere que apponuntur eis in domibus alienis. Sed utinam tales a christi imitatione non discerpent: qui cum tanta temperatia simebat appo sita q; eo magis edificabat altates quo delicata eius superflue & inordinate trahere non poterant appetitum. Vnde credo q; ualde parum & ex curialitate contingebat de cibariis delicatis: sed in penurioso uictu quando cum ioseph & pauperula matre degabat pauperem usum & statim docuit euangelicos professores: eos tunc informans cum quanta penuria debeant in suis domibus uictitare insuadentes manuum laboribus: maxime illi qui sapientialium studiorum & spiritualium exercitiorum non sunt occupationibus dedicati. O anima mea intuere pauperulum illum conuictum sancti senis ioseph & uirginis matris: & iuuenis iesu in una mensa manducantium pauperie: qui obseruabant uerbum prophete. d. Labores manuum tuarum manducabis & bene tibi erit. Et uide eos in paupertatis domicilio duris stramentis lassata membra re quie dare: & cum eis deuote recumbe: & eos imitare in ocio uitando. Omnes enim patres fortissimo odio ocium detestantur. Propter quod cura fuit eis in regulis suis omnes regulares professores ad labore inducere: ne ociositati uacarent. Nulli creature licitum e uiuere ociose: qn oporteat eos si uelint ad eterna gete uicere per uia labore sibi competenti uincere: & tempus sibi concessum uirtuosis operibus occupare. Reges enim & principes debent insudare & studere populo sibi subiecto prouidere utilia & deo eos promouenti ad honorum fastigia debita seruitute seruire: unde non est eis licitum ociosi. Quanto magis deo sacriati pontifices & clerici assumpti in partem domini debent tam in studiis diuine scripture q; suspiris orationis deuote: q; etia cantibus diuine laudis: & in subuentionibus compassionis fraterne: & in meditationibus contemplationis alte: continuis exercitiis domino deseruire: unde eos oportet tanta sollicitudine laborare in cura dominici gregis: ut secura conscientia possint christo dicere cuius filiam .i. sanctam & immaculatam ecclesiam quod iacob refertur dixit

se laban. Gen. trigesimo primo uiginti annis fuit cum duplici obseruantia custodiens decalogi domini preceptum: pro honore .i. dei & pro salute proximi. Oues tue & capre non fuerunt steriles: defectus scilicet predicationis doctrine & exemplaritate te mee. Arietes gregis tui non comedi: quia ab uirtutes populi tui non mee sanctitati attribui sine eorum temporalia honores & fastigia mihi non usurpauit: nec captum a bestia ostendi tibi: quia statim per orationis suspirium in populo omnem emendauit defectum: ego dannum omnem emendabam: quia eorum imperfectionem mihi attribuebam: quicquid furto peribat a me requirebas: quia etiam eorum occulta mala ex formidine tue iustitie quasi redditurus rationem de omnibus agitantibus internis stimulis deplorabam: die noctuq; est uerbar & gelu: quia & in prosperis timore constringebam: & in aduersis ad dilatationem impugnantium dilatabar: & omnes tuarum ouium me prosecutionibus urebar: fugiebat somnus ab oculis meis: quia sciebam me in caulis positum ut uigilarem in cura non ut torperem ignauia: sed per .xx. annos in domo tua seruiui tibi. Felix clericus uel prelatus qui christo presentatus in morte talia de cura sue ecclesie poterit respondere. Sed heu me miserum: quia possum in typo Efaie mutare prelatorum uocabulum. Qui enim consueuerant uocari principes israel: possunt uocari: sicut ipse dicit capitulo. Audite uerbum domini principes sodomorum: peccata enim illorum non solum deriuata: sed multiplicata uidentur in clericis: unde & alibi hierusalem sodomie comparatur: immo & postposita cum dicitur Ezechiel. decimo sexto. Hec fuit iniquitas sodomie sororis tue superbia fatuitas panis & abundantia: & ocium ipsius & filiarum eius: & manus egeno & pauper non porrigebat. Sed heu ista non sufficiunt mala: sed iustificatur sodomia in multorum clericorum malitia. Non enim efficit ocium: sed adducit & maleficium: nec fertur adiungitur & malitia ebrietatis. Non sufficit eis manus egeno & pauperi non porrigant: sed bona pauperum in ecclesiasticis edificiis uel beneficiis dissipant luxuriose: & quod per eius est pauperes feditos multiplici calumnia propriis spoliant & flagellant. Sed redeamus ad laborem iesu & uideant religiosi maxime qui gloriantur q; per eum uite christi perfectio propagatur: q; ociose in domino domini conuersetur & meminerint illius sententie iesu christi q; omne uerbum ociosum quod locuti fuerint homines: reddent rationem de eo in die iudicii Matth. decimo secundo. Et si hec est sententia super homines seculares de uerbis ociosis qualem possunt expectare hi qui ratione altitudinis status sui sepe angelorum censentur nominibus de tanta ociositate temporis & deceptione tantius mundi in eorum orationibus confidentis.

totius mundi in eorum orationibus confidentis. Legant sanctas antiquorum regulas. Basilii: Augustini & Benedicti de opere monachorum: & quod nunc nouissime seraphicus scribit franciscus: fratres illi quibus dedit dominus gratiam laborandi &c. & in tanta uita sua: & in se: & in uiris uirtutis & deuotissimis sociis suis hoc confirmat exemplo. Certe pauper doctor gentium in fide & ueritate: & predicator euangelii raptus usque ad tertium celum in excelsibus Act. xx. Manibus laborat: & de hoc gloriatur. Quoniam ad ea que mihi opus erant & his qui mecum sunt ministrauerunt manus iste. Erat enim artis scenofactorie. i. suebat & fabricabat tectoria: sicut exponit Beda super actus apostolorum. Et ipse ad Corin. nono. Non sumus usi hac potestate. scilicet sumendi necessaria a populo: ne quod offendiculum demus euangelio christi. O quot offendicula dantur hodie in ociositate religiosorum: quando uiri fortes & sani recentes & colorati circueunt per uicos & plateas ciuitatis: non dilectum querentes cum sponsa: sed eum effugantes ociositate & uanissima uita: qui nec uacat studio orationis uel edificatione locutionis: nec ad labores humiles & utiles manus suas apponunt. Et qui in domibus propriis non nisi laborando uiuere poterant: sub habitu religionis ociositati & deliciis uacant. Contra quos Basilii dicit in regula: quod caueant sibi ne qui in labore & austeritate uictitabant in seculo: querant ociosi: & deliciose uiuere in monasterio: ne per hoc monasteria fiant gule & lasciuię nutrimenta. Nec debent uelle uiuere in equalitate illorum qui diuitias & delicias in seculo reliquerunt. Hi enim querere non debent quod in seculo non habebant: nec debent sua preterita uitia uelle enutrire. Posui Basilii sententiam non uerba. Hec enim est radix principalis: unde tota reformatio religionis manauit: tam in antiquis monachis: quam in religiosis nouissimis pauperatis. Antiquitus quidam impii magistri inique scripserunt contra pauperes euangelicos uacantes sapientie studio & orationis. d. Ociosos quod manuali labori non uacant: quorum maliciam plene detestans eis non intendo fauere. Sed contra illos loquor qui sub porticibus in murmure: & discursibus per uicos & per plateas tempus consumunt: orationis & scripture studium ignorantes. O quantum esset de tempore pro orando & studendo & laborando aliquando si exemplo christi & matris uelimus ocium euitare. Hic pro exemplaritate laboris iesu: in quo uite actiue datur exemplum. Sed quia non solum exercitari quibuscumque dedit exemplum iesus humilibus & despectis: ideo anima mea considera quod iesus noluit uictum acquirere de legendo in cathedra: uel de priuando in ecclesia: cum tamen esset plenus sapientia: & sultus auctoritate paterna. Sed exercitia humillima assumpsit: in quibus & esset laboriosus in opere: & uilis & despectus in reputatione. Et attende quod quicquid

sapientie & ingeniositatis ostendit in pueritia: totum silentium sue uiriliter ad uilitatis reputationem subseruire coegit. Et enim eo ipso quo tante prudentie in eo apparuerunt indicia poterunt parentes & uicini cogitare quod grandis effectus debuit magnus magister existere: honores acquirere: patentes promouere: patriam honorare: & diuitias cumulare. Cuncti ipsum uiderent silere ut simplicem: manibus laborare ut ineptum ad alia: nil astutie ad regimen mundi pretendere: & talia similia que potest satis mens deuota hic sibi formare. Astuti uicini secundum mundi prudentiam habuerunt eum despiciere: & ut uilem & inutilem iudicare. In quo difficillime uirtutis dat exemplum iesus & consummate perfectionis: ut scilicet uir sanctus & in omnibus sufficiens: plene omnes honores mundi contemnat & seruilem & inutilem reputari concupiscat: & quod ex operibus sue alte uirtutis nihil confulsionis in hominum fama querat. O quantum est hoc: & quod alte loquitur imperfectionis doctrina silentio faber noster iesus uirtutum optimus fabricator. O stupenda perfectio: ueras uirtutes abscondit iesus: & diuitias & excellentias ut possint uilitati dimitti. Et falsos defectus pretendit ad mundi gloriam conculcandam. Et nos excerebrati in appetitu mundani fastus falsas uirtutes pretendimus in oculis hominum: & uera uitia occultamus: ut possimus inaniter gloriari de fama uirtutum: quarum plene uacuitatem sentimus: & uitii contrariis pleni sumus. Erubescit hypocrisis subdola: desine mendatio te uestire: in falso colore ueritatis pro falsa gloria uane laudis: quia filius dei non solum gloria diuinitatis se expoliari: sed etiam altissimas sue humanitatis uirtutes occultat: ut se pro te confusione induat: & te per stupendam humilitatem exemplum ad tue uilitatis cogitationem salutarem inducat. Si enim aliquis uellet obsistere: quod nequaquam tanto tempore uacauit iesus a manifesta gloria diuinitatis: & dicat quod multa omiserunt euangeliste que fecit perfecte: responderi potest quod ea facere que dicta sunt supra fuit plene manifestare illud pro quo uenerat. scilicet uiam uirtutum & perfectionis: quam prius uoluit ostendere factis: quam uerbo. Sed quod nihil notabile fecerit ex uerbis ipsius iesu: lo. decimo quinto potest concludi cum dicit apostolis: Vos de me testimonium perhibebitis: quia ab initio mecum estis. Et ex uerbis petri. d. Act. i. in electione mathie. Oportet ex his uiris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intrauit & exiit inter nos dominus iesus incipiens a baptismo iohannis &c. Ex quibus aperte concluditur quod usque ad baptismum iohannis: & usque ad collectionem discipulorum uacasse uidetur: sicut euangelistarum silentium satis probat. Hoc sentit Ber. dicens super illo uerbo: eterni patris. Ipsum audite. Ecce domine iesu: uel nunc iam loquere quousque filius: quousque dissimulas? diu tacuisti: & ualde diu: uel nunc

iam loquere: licentiam habes loquendi a patre: quod diu dei uirtus & dei sapientia quali infirmus alius insipiens lates in populo: quod diu nobilis rex & dominus celi fabri filium te patris appellari pariter & putari: Et inde lucas euangelista: quoniam adhuc filius ioseph putabatur. O uirtus christi humilitatis que plene confundis sapientiam mee uanitatis: parum aliquid scio: uel magna scire mihi uideor & iam filiare non possum: impudenter & imprudenter ingeres me & offerens promptus ad loquendum: uelox ad docendum: tardus ad audiendum: & christus cum tanto tempore silebat cum seipsum abscondebatur nunquam inanem gloriam timebat: nobis timebat ab illa quibus nouerat esse timebatur: tacebat ore: sed instruebat opere: & quod postea docuit uerbo instruebat exemplo. Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Nam de infantia domini parum aliquid audio: & iam usque ad hunc .xiii. annum nihil inuenio. Nunc uero latere non potest qui tam manifeste demonstratur a patre: hec Ber. Sic ergo potes uidere duplicem instructionem uite actiue: primo in assumptione laboris & paupertatis penuria: in quibus ostenditur obsequiositas & laboriositas & tamen hec sunt in delicata natura tenelli iesu. Secundo in contemptu fame & honoris mundi & abfensione sapientie sue: in quibus datur profunde humilitatis exemplum. Et hoc debet facere uerus christianus actiuus semper habitans in nazareth. scilicet florida conscientia uite munde & humili subiectione cunctorum. Non igitur fuit ociosus faber noster iesus: sed efficacissime fabricauit humilitatis exemplum quo tanquam electissimo gladio & singulari iesu usus est ad luciferi superbiam iugulanda: hic est gladius apollonii in quo noster machabeus pugnat omnibus diebus uite sue. i. Mach. iii. Apollo nius uero miraculum uel mirabilis interpretatur. Summum eloquium miraculorum est. xxxii. annis summus deus in nostris uilibus conuersari elegit ut nos uermes uilissimos posset ad humilitatis exemplum inducere. Et in hoc mirabilis simul & amabilis apparet omni menti deuote: hunc gladium apportasse de celis propheta ostendit cum dicit. Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. ps. xliiii. Super femur enim humanitatis assumptione potentissimus deus se gladio patientie & humilitatis accinxit ad hostiles nequitias destruendas. Nam gladio potentie uti noluit: quin potius lametatur ipse dauid hunc in passione iesu auersum ab eo fuisse. d. Auertisti adiutorium gladii eius: & non es auxiliatus ei in bello. ps. lxxxviii. Humilitatis ergo gladio ad similitudinem dilecti iesu accingere tu super femur multitudinis tui defectus: quem ad exacuendum hunc gladium debes reuoluere iugiter ante oculos mentis tue: & exercere te in operibus uilitatis. Oportet enim humilitationem precedere in tali exercitio: si uirtutum custos humilitatis desideratur haberi. Vnde Ber. in quadam epistola. Si uirtute in appetis humilitatis: uiam non refugas

humiliationis: nam si non poteris humiliari: non poteris ad humilitatem prouehi. Item super canonicis. Nisi humilitatis merito maxime minime habere obtinetur. Tu ergo cum te humiliari uideris habere illud signum in bono animo: argumentum est gratie propinquantis. Est autem duplex humilitas: una quam parit ueritas: alia quam format discretio. Omnes enim si sine simulatione uelimus discreti: uilissimos & defectu plenos nos inuenimus in corde. Et ex hac uera nostri cognitione uilissimos nolumus nos uiles sentimus: sed tales exterius reputari non patimur. Sumus humiles sed ueritatis cognitione: non uirtutis amore. Nam si traheretur qui interius illustrauit ad cognitionem nostri in inflammasset ad amorem uera & summi bonitatis nos uideri uellemus exterius proximis: quales nobis ipsis ueritas descripsit in animo. Alioquin nobis timendum est: quoniam dolose egimus in conspectu dei: ne nostra iniquitas inueniat ad oculum. Pondus igitur scriptura & pondus utriusque abominatio est apud deum. Quid ergo exterius te magnipendis superbie pondere: cum tibi ipsi interius uilescas? Esto igitur deo subiectus & omni creature propter deum: humilitas enim ueritatem inchoat: quia humilibus deus dat gratiam: inchoatam augmentat & conseruat: quia spiritus domini super humilem requiescit: reseruata confirmat: quia uirtus in firmitate perficit. Hoc est in humilitate inimica omnis gratie: omnisque peccati initium debellat superbiam & ab utroque homine illius propulsat tyrannidem. Que quidem cum ex aliis bonis unum suare incrementum assumat: huic sancte humilitati confusa succubunt. Et ideo multa alia uitia dimittit prudens iesus: ut uere humilitatis possit uirtute nutrire: unum uero permissus est Nimirum conseruande humilitatis gratia solet electos suos diuina pietas exercere: ut quantum quis plus proficit eo minus se reputat profecisse. Nihil usque ad summi exercitii spiritualis gradum si quis profecerit: aliquid ei de primo gradu perfectionis relinquatur: ut uix sibi prima uideatur adeptus. Hec Ber. Hec uero ipsum exemplum iesu perfectionis actiue & contemplatiue uite tibi de humilitate scripsi: ut apponueris humilitate perfectionis utriusque uite fore incrementum medium & finem. Hec enim deum plene erant quia magna gloria dei solius & ab humilibus honoratur: Ecce. iii. Et ideo qui se humiliat exaltabitur. Attende autem extaticae contemplationis exemplum in longo tempore occultationis iesu. Tria enim integrant contemplationem. Punitas interior: quia in maliuola animam non introibit sapientia. Clausura omnium sensuum: quia mors intrat per nostras apertas. Obedientia internarum inspirationum: quia hec solimodo gratia plene possidet animam: unde & christus obdormi ductus in desertum a spiritu. Hec autem tria in magistro contemplationis iesu daret exemplum. Primum quia habitauit in nazareth que interpretatur

flos. esse in
Ibi er
lat ad
dua. I
te: pe
te erg
ti me
habe
uita
ute. I
se em
dusu
rum.
necel
uelis
i eo
let: s
no fi
geu
uere
quoc
tuun
loqu
dirig
aliqu
gnif
solu
respi
tutu
tu no
gat t
iesu
gan
in ai
eam
frag
q q
sui s
pip
app
ipsu
rati
xpi
ritu
cot
nu.
uel
hui
ma
ipsa
me
agi
int
eni
mi
sep
liti

flos. Et ideo impossibile est ueram contemplationē esse in aīa: q̄ more upupe facit in stercore nidū suū. Ibi enim cōputre cūnt iumenta. Nō ibi aquila uolat ad alta: nā ipsa edificat ī petra nō q̄licūq; sed ardua. Item est petra & flos: quia iesus flos in punta re: petra firmitate & arduitate crucis sue. In punta re ergo iesu & oīum operum eius debet conuersari mens que uult cōteplatiōni uacare & puritatem habere. Nihil est quod tantū aīam mundet ab oī uitioꝝ sorde: q̄tū continua ruminatio crucis xpi & uite. Et hoc est habitare in flore: habitare in iesu. Ipse enim dicit: Ego flos cāpi &c. Ipse ē & hortus cōclusus in quo solū inuenitur nitor uirtutū: & liliolum cādor: in quibus conscientia dealbat. Et iō necessarium est secundū. s. custodia sensuū: ut nihil uelis sentire nisi solum iesu: quod eleganter notat ī eo q̄ ī isto toto tempore de iesu ab euāgelistis si let: & sic ius occultatur uita: ac si in illo tempore nō fuisset: ut in hoc uir cōtemplator doceat exp̄sse q̄ eū oportet sic clausū ab his que sunt mundi uiuere ut solo corpore: & non mēte in mūdo uerset: quod nullo modo facere poteris: nisi reddas te mortuum oī curiositati sensuū: ut nihil uelis sentire: uel loqui nisi solū iesu & hunc crucifixū: & ī eo solum dirigas tue contemplationis intuitū: ut sp̄ iesu: uel aliqd eius ante oculos mentis tue uertas. Hoc si gnificat immobilis ille aspectus facierū cherubī: q̄ solū propitiatorū uersis uultibus & se ibi mutuo respiciūt. iii. Re. Vt oīa tua in xpm respicias & q̄ rucūq; sp̄iales amicos nō nisi in eo uideas de uultu nō curas p̄sentia corporali: & quotiēscūq; cōtingat te in talibus distrahi cū magna uerecundia ad ieuū redeas rubore pfusus q̄ circa aliud fuerit uaga mens tua. Ac si infinitus deus & mortuus p te in amore iesus non sufficeret tuā replere aīam: & eam sine socio possidere. Ad hec autē duo suffragat̄ tertium. s. obediētia internax̄ inspirationū: q̄ quidē in hoc consistit ut aīa q̄tata ab oī amore sui & cuiuscūq; alterius nisi xpi iesu. In solo illo: & p̄ ipsum: & p̄ ipso: uelut quicqd uult: & nihil aliud appetat p se: uel pximo nisi quod in xpo iesu & p̄ ipsū acq̄sitū est & datū. Et iō aīa ī se mortua & sp̄i ratiōi diuīe plene subiecta dimittit se duci p̄t sp̄s xpi uult se sibi offerre: & quicqd post a sp̄i suggeritur de xpo meditando & cōteplādū: ibi figit sue cōteplatiōis aspectus: imo ibi figitur p̄ dīnum donū. Nec aliqd quod ad xpm pertineat reputat uile uel modicū: quia totū asp̄cit ut diuinū. Hec autē humilis obediētia cōteplatiui status ē oīum summa: quia in hac plene mortificat̄ uoluntas ī semet ipsa: & hec significatur in obediētia iesu sacratissime uirgini marie & ioseph. Hi enim duo, diuersas agitationes sp̄s sancti gr̄e in mēte signēt secundū interpretationes diuersas nominū predictoꝝ. Siue enī gra agiter mentē ad augmentū spiritaliū luminum: siue uirtualiū exemploꝝ quod nomē ioseph intelligitur q̄ interpretat̄ augmentū uel appositio. Siue ad amantudines passionū iesu xpi: quod

noīe marie intelligit: q̄ interpretat̄ amare mare. Siue ad nouas illuminationes magnaliū xpi iesu. Nā maria aliē interpretat̄ illuminata. Siue ad allocutionē illuminatiuā pximi: quia maria interpretat̄ illuminatrix. Siue ad dñatiū cōteplū oīum mūdanox̄: quod noīe marie intelligit̄ que interpretat̄ dña. Siue modis aliis quibuscūq; agitet̄ mens a sp̄i factō statim mens obedit subiecta oī influxui: & ducentē sequit̄. In se tñ sic stat̄ mortua ut nihil ibi pro se q̄rat: sed solū honorē dei & similitudinē uirtutū xpi in se & in pximo intendit pure: & hoc est iesu parentibus esse subiectū. Qualibus autem inspirationibus mens secure debeat obedire dī infra lib. iiii. cap. Iesus spirans afflatibus. Licet autē h̄ dicatur optimū signū ad cogitandū que sūt diuina q̄n aīa non uidet̄ se ibi in aliquo pp̄rio delectamēto p se: uel pro alio: sed solū honorē diuinū. Fixio autē cogitationū mentis cōteplantis figuratur in hoc q̄ in sola nazareth non ide discurrens iesus dī conuersatus: uagatio enim corporis per diuersa loca dī pergit̄ sensus p̄ multa fantasmata. Et hec ē causa q̄ re in multis cōteplatiuis secundū famam post lōga annoꝝ spatia adhuc non est in eis cōteplatiō inchoata. Potes ergo uidere si uis debite ponderare q̄ multū seruiuit nobis & magnas uirtutes fabricauit faber noster iesus in silentio sui usq; ad tēpus baptisimi. Et hic liber secundus terminationem accipiet erecta stipite arboris crucifixe uite ihu per utriusq; uite perfectissimum & altum exemplum.

Explicit liber secundus.

Incipit prologus libri tertii.

Recto arboris stipite per humilitatis profundum & utriusq; uite actum altissimum in correspondentia ad immensitatem radice: iam nunc modo consimili dilatari incipit in gratissimos ramos: dū ab humilitate subiectionis iesu ioanni baptiste hic liber incipit tertius. Ad cuius humilitatem qua oēm impleuit iustitiam: sequitur sublimis exaltatio ipsius iesu: dum ī ipso & per ipsum super suum baptismum trinitatis mysteriū: & secundatiua uirtus iesu in ramos diffundenda apostolici cetus celis paternibus reuelatur quiescente super ipso sp̄i scō in spē columbe animalis uolatilis: & se leuantis in aera: & multum in ple secundi. A consummata ergo humilitate illius inchoantes hunc libere dicimus.

Iesus preconem audiens. Cap. i.

Consumatio enim tempore silēti & humilis subiectionis iesu: secundum altissime dispōnis archanū: iā uolēs exire ad publicū: & ex magna charitate uolens sue diuinitatis manifestare secretū: uoluit ante se mittere preconē autenticū Ioannem baptistā sanctissimū: qui & ipse usq; ad illa tēpora magno cōtemplatiōis silentio: & rigide maceratiōis exemplo latuerat ī deserto. Qui sicut nouus homo baptizando: regnū celorū p̄dicādo: iesum prenunciando: uia xpi preparando precessit.

Fuit autē tante p̄fectiōis & fame: ut xps a p̄p̄is crederet: p̄p̄ quod sumi pontifices de iherusalē ad ipsum solēne legationē miserunt: an ipse esset xps sollicite requirentes. Ioannes autē hūilitatis forma a se negat oīa sublimia. Nam ait. Non sū xps: non sū helyas: nō sum p̄pha: ubi principalē sanctificatiōnis statum & feruētis charitatis zelū: & sublimis cōtemplationis radiū non sibi temerarie attribuit: sed in p̄pria humilitate consistit. Et ideo de se se cūdo cōfiteri humilia: ego uos baptizo ī aqua: ego nō sū dignus soluere calciā mēta: & tñ ueniss̄ me nō mie uocis se describit quo ad hūilitatē charitatē ad iesum: & dignitatē per ipsum: uox enim est.

Duratōe breuissima ī factōe cōtraria. Ecce hūilitas. Tota ad alterū in dependentia & iteriori uerbo uersita. Ecce charitas.

Verbi significatiua & p̄nunciatiua. Ecce dignitas.

Tertio predicat de xpo magnalia. Medius uim stetit quē uos nescitis &c. Vbi oñ it in xpo officū Mediatuē rēcōciliatiōis: medius uestrum stetit. Dignatiuē cōdescēdiōis: ipse ē qui post me uenit. Eternē antecessiōis: ante me factus est.

Verissime baptizatiōis: q̄ ipse est q̄ baptiz. ī spū scō Diuine generationis: quia uidi. & testi. phi. q̄ h̄ ē. Altissime & celestis p̄dicatiōis cuius cōpatiōe reputo mea uerba terrena: Qui de terra ē de terra loquitur.

Manfueat oblationis: & efficacis redēptōis p̄ holo caustū mortis: quia ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi.

Plenissime purgationis oīum sibi credentiū p̄ infusionem spūs sc̄i: cuius uētilabre in manu sua & mū dabit arēā suā. Iudicarie discūssiōis & sententiationis & felicitis remuneratiōis: quia securis ad radicem posita est &c. Et in multis aliis excellentis cōmendauit iesu: & discipulos suos pia sollicitudine dirigebat ad xpm. Sed & b̄ndictus iesus uicem sibi reddidit cumularā. Nā ipsum sanctificauit ī uero ut dictū ē supra & multaq; uirtutū preconio cōmendauit. Nam de eius.

Vite austeritate dicit eū nō manducare neq; bibere Testimonii ueritate dicit iudeis: uos misistis ad iōannē: supple de me querentes: & ille testimon-

um perhibuit ueritati.

Constantie firmitate: quia arūdo a uento agitata non fuit.

Conuersationis rigiditate: quia molle non habuit uestimentum.

Prophete sublimitate: quia plus q̄ propheta fuit.

Offici dignitate: quia eum angelum nominauit.

Omnis p̄fectionis apice & singularitate quia inter natos mulierū nō surrexit maior. Et sicut cō-

mendauit eum uerbo: sic eū honorauit facto: quia

sue p̄dicatiōis diu detulit: quia ioanne p̄dicantē

temporē: p̄dicauit: quia ipsum p̄dicantē hūiliter

audiuit. Et ipse iesus p̄dicans eius p̄dicatiōis

uerba repetit. s. penitentia agite &c. Et ipse & eius

opa receptiōe sui baptismatis autenticū reddidit

& multipliciter confirmauit. Precessit ergo.

Lucerna: & secutus est sol

Aurora: & post uenit dies

Amicus: & post uenit sponsus

Preco: & post uenit iudex

Baptizans aqua lauās corpora: & post uenit baptizans in spū tribuens carismata.

Predicans remissionem peccatorum: & post uenit purgationem faciens delictorū. Quod autē dicit

q̄ baptizate p̄dicatiōem iesus audiuit humiliter

sicut unus de populo licet inuenim allegatum a

Criso. tñ pōt satis probabiliter colligi ex euāgelio

postq̄ enī scriptū est: Matth. iii. q̄ ī illis diebus erat

ioanes baptizans in iherusalē: scribit ī

fra tūc uenit iesus a galilea ad iōannē ut baptizaretur ab eo: & hoc fuit in publico. Quia dicit luce. ii.

Factum est autē cum baptizaret oīs populus: & iesus baptizato. Baptizandi autē ad auditum p̄dicatiōis sue mouebantur: & finito sermone latitabantur ab eo. Vnde datur intelligi satis luculētē q̄ magister humilitatis iesus de nouo ueniens a galilea sedebat humiliter cum aliis audiens deuote p̄dicatiōem preconis. Et cum publicani & peccatores dicuntur baptizati fore a iōanne: in quorū medio & alijs populorū legit iesus baptizatus ab eo. Potes in hoc facto perfecte addiscere consuetudinē humilitatē iesu xpi: ubi cōfunditur humana sup̄bia a sapientibus dedignatur addiscere: & semper utitur quasi a se loquens noua scriptam ostentare: cum sapientia dei patris humiliter iōannem audientē & a sua p̄dicatiōe loqui exorsus sit. Hic autē iōanne p̄terire perfectissimum obedientie exemplum datum uiris sp̄itualibus a iōanne ut deo seruare secundum internum sp̄itus instinctum: non secundum eorum uoluntatem sub specie sp̄itus parētis. Quid delectabilius & sp̄itualius & deo secundum humanam reputationem acceptius: & animarum saluti utilius: q̄ cum iesu corporaliter cōuersari. In quo enim talis familiaritas poterat non prodesse? Et quantum debet flagrare humanum desiderium dei uerbum iesum uidere: tangere: uereri: amplecti in sua uiuificatissima carne cum

Scriptum sit. Quotquod eum tangebant sal-
ui fiebant: & tamen Ioannes de hoc fecit abstinē-
tiam: donec dilectus iesus uenit baptizadus ad ip-
sum. Scriptum est enim Ioan. i. Et ego nesciebam eū:
sed qui me misit dixit mihi. Super quē uidentis spi-
ritum descendētem & c. ubi dicitur quod accepit signū
ut in facie corporali cognosceret eum. Non enim
potest inte ligi quod nesceret uenisse christum & filiū
dei esse iesum: cum in matris utero accepit hoc do-
num: ut dictum est supra: sed uult dicere quod nescie-
bat sensuali notitia: quia in deserto solitarius iam
xxx. annis: uel quasi non uiderat eum: immo forte
nunquā. Et facit Ioannes spiritus sancti consilio ut te-
stimonium incogniti: & nulla extrinseca familiari-
tate coniuncti esset penitus in suspectum. Obe-
diuit ergo Ioannes in re tam difficili spiritui sancto
& non uoluntati sue ut abstineret ab illius uisione
& contubernio: in quem totus erat transformatus
in animo deficiens a seipso. Quid ergo dicit ad fi-
spiritualium stoliditas que sub specie diuini profe-
ctus infirmorum offendunt oculos: prelatorum p-
uocant animos: & non possunt a propriorum appe-
tituum familiaritate distingui: sciunt quod non sequū-
tur consilium spiritus sancti qui per apostolum di-
cit. ii. ad Cor. vi. Nemini dantes ullam offensionē
ut non uituperetur ministerium nostrum. Licet at
aliqui exponant illud. Et ego nesciebam eū: quod Io-
annem ignorauerit utrū potestatem baptizandi interius sibi
soli iesu retinuerit. Non tamen ē uerisimile quod Ioan-
nes ignorauerit quod impossibile est per alium quod per
deum remitti peccata: quod est interius baptizare
sed magis est uerum secundum Criso. quod eum non
cognoscebat in facie. Magne autem patientie &
supportationis omnium tribulationum & oppro-
briorum huius uite stupendum datur exemplum
in eius carceratione & morte: quando attēdit mēs
multis sceleribus irretita: quod Ioannes sanctificatus
in utero sic sine reprehensione conuersatus in de-
serto tam excellenter magnificatus diuine uocis te-
stimonio sic est a deo permissus per manus adule-
rorum carcerari: & ad petitionem ipudētissime me-
reticis amputato capite tanti uatis: factum est de
ipsius capite ludibrium in illo obscuro cōuiuio sal-
raticū. Quomodo enim ibi conculcatur omnis ui-
te pompa: quando sublimissimum uatem & sum-
mum Baptistam: & amicū fidelissimum cū tan-
to opprobrio uoluit sapientia christi de mūdo exi-
re. Quis igitur querat nisi insipientes temporales ho-
nores in morte? In hoc enim exemplo: & quod maxime
in sue crucis opprobrio: & in aliorum amicorū
suorum tam multiplici perpeffo martyrio: non solum
datur uere christum diligentibus materia con-
tempnendi omnes uite huius honores: uerum etiā
am appetendi ad similitudinem christi iesu: & sui
sublimi preconis in huius mundi uilitate uiuere:
in obprobrio exterioris fame pro amore iustitie ui-
tam finire.

Iesus uir baptizatus cap. ii.

Um ad etatis. xxx. annum uenisset rege-
nerator uite spiritualis iesus: quoniam in
sacramento baptismatis omnem animā
recipere sanctissima ordinatione disposuit: ut prius
faceret quod doceret magister humilitatis iesus prius i-
se recepit: quod recipiendum omnibus imperauit

Et hic adisce suam ordinatissimam lectiōem hu-
militatis profunde. Nullum enim remedium legi-
tur suo tempore fuisse contra peccatum: quin ipse
recipere uoluerit agnus sine peccato qui uenerat ali-
orum emundare peccata: ut uenis penitentibus ue-
recundia auferret: & ipsos ad salutaria remedia que-
renda: sine quibus iustificari non poterant: suo exē-
plo feruentius animaret: unde circumcisus fuit die
octaua: & xl. presentatus in templo. Et nunc maio-
ri humilitate iam trigenuus uoluit Ioannis bap-
tisma recipere: quod publicanis & peccatoribus dab-
tur in penitentie signum. Attende ergo o anima
quod dei filius tanquā peccator: & immundus pro te co-
ram populo denudatur: & aquis iordanis in signū
spiritualis ablutionis immergitur: unde nec mirū si
baptista contremuit in tam stupendo humilitatis
exemplo uidens iesum: quem sciebat totum mun-
dum debere baptizari spiritu sancto: sic humiliter
uelle baptizari ab ipso ad omnem gradum iustitie
in humilitate complendum: unde ipse dixit. Ego
a te debeo baptizari: & tu uenis ad me? Nec mirū
quia ipsum cognouerit filium dei. Sic enim dixit
Ioannes primo. Ego uidi & testimonium perhi-
bui: quia hic est filius dei. Rationaliter autem
fuit Ioannem baptizare in aqua: ut sicut dicit Criso-
stomus. Per nouitatem signi maiorem multitudi-
nem attraheret populi: & illis concurrentibus fer-
ret testimonium de diuinitate & sanctitate christi
Et ut tali baptismo homines assueceret ad unum
christi baptismum. Et ut eos in signo tali ad peni-
tentiam inducens ad christi aduentum & redēptio-
nis sacramentum digne recipiendum animas pre-
pararet: unde beda dicit quod sicut cathertizatio bap-
tizandorum ad baptismum disponit: sic bap-
tismus Ioan. ad christi baptismum. Et ideo nō ē ueriten-
dum in dubium quod baptizati baptismō Ioanis fue-
runt christi baptismum: e iterum baptizati. Et hoc ē
quod dicit Augustinus. Qui baptizati sunt bap-
tismo conserui: oportet quod baptizentur baptismō
domini. Vnde Augustinus dicit ad selenianum.
Apostolos qui fuerunt Ioannis discipuli a chris-
to baptizatos: ut christus haberet baptizatos: ser-
uos per quos ceteros baptizaret: imo quod plus
est Crisostomus super Mat. dicit super illo uerbo.
Ego a te debeo baptizari. Quando christus di-
xit. Sine modo: ostenditur quod postea christus
baptizauit Ioannem: & hoc dicit in quibusdā libri
apocryphis scriptum esse. Certum tamen ē ut Hier-
onymus dicit sup Mat. quod sicut xps fuit baptizatus
a Ioāne. Ita Ioannes a christo erat i spū baptizadus

Fuit baptizatus Ioan. a deo: sicut ipse dicit Io. i. Qui me misit baptizare in aqua ad illos effectus qui dicti sunt supra: ubi patet q̄ baptizatus ioanis habuit exteriorem abluitionem & ritum ad assuefaciendum ad christi baptismum: non tamen habuit interiorem baptismationem per spiritum sanctum. Et ideo non afferebat gratiam quia illud ser uabatur christo. Secundum illud Io. i. Gratia & ueritas &c. sed preparabat ad ipsa sicut ipse dicit. Non sum ego christus: sed sum missus ante illum. Et ideo tali baptismo conueniens fuit christum baptizari: quia christus spirituali regeneratione non indiguit que non dabatur in baptismo Ioannis: ut per hoc ostendatur q̄ christus baptizatus est ut aqua sanctificaret tactu sue carnis mundissime: non ut sanctificatam acciperet: unde & spiritualem regenerationem aquis tribuit quo ad tria scilicet quo ad

Peccatorum mundatiua

Temptationum refrigeratiua

Et ex collectione uirtutum & donorum spiritualium uiuificatiua secundum triplicem aque proprietatem: lauandi: refrigerandi: & generandi: per uitalem humorem in plantis & herbis. Conueniens autem fuit q̄ christus baptizaretur in aquis iordanis: & ratione nominis: & ratione multiplicis signi in eo in ueteri testamento preostensi. Iordanis enim interpretatur descensio eorum: eo q̄ christus descendebat humiliando se in baptismo ad nostrorum peccatorum remedium: sicut dicit Nazanzenus. Baptizatus est christus ut totus uetus Adam immergatur. Interpretatur enim filius iudicii ut in fluxu sanguinis christi in quo fuit riuus iudicii dei patris super unigenitum suum nobis: ostendatur nostrum consecrare baptismum. Iordanis enim fuit ille fluuius per cuius transitum filii israel intrauerunt in terram promissionis. In signum q̄ nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non potest introire in regnum dei: sicut dicitur Io. i. Ad quod etiam pertinet q̄ helyas diuisit aquas iordanis qui erat in curru igneo raptus in celum: ut dicitur. iiii. Re. ii. Quia transeuntibus per aquam baptismi per ignem spiritus sancti patet aditus paradisi. Instiuit autem benedictus iesus suum baptismum in aqua non solum propter causas predictas: sed ex maxima materia: quia aqua est materia omni loco communis: & in omni aqua materiali: ubi saluatur species potest baptismus conferri: & ut ostenderet christus iesus seipsum esse solum ministrum interioris baptismationis: licet autem conueniens sit q̄ a sacerdote qui uicem eius gerit illud sacramentum recipiatur: tamen in necessitatis articulo clericus & laicus: uir & mulier: christianus & paganus potest christi conferre baptismum: dum tamen in debita forma & aqua: & cum hac intentione q̄ intendat facere quod facit ecclesia christi: quam tunc paganus non credit per fidem suam aliquod baptismum ad remissionem peccatorum ualere. Vbi autem sacerdos non clericus: ubi clericus non

laicus: ubi laicus uir: non mulier: ubi fidelis: non infidelis debet presumere baptizare: & peccat aliter deus uel recipiens. Et licet sepe non recipiat ad utilitatem: semper tamen recipit sacramenti ueritate si intendit recipere quod etiam donat: quia quantum est in modo baptizatus est aliquis a quo cum baptismum sit datum: sed de transgressione ritus ecclesiastici debet qui in culpa est penitere. Forma autem baptismi est inuocatio beatissime trinitatis cum intentione baptizandi prolata: & dicatur. Ego te baptizo in nomine patris & filii & spiritus sancti. De congruitate autem & institutione est q̄ unus baptizatum recipiat de sacro fonte qui pro baptizato respondeat ecclesie & credat pro paruulo. Et ideo unus debet esse non plures. Qui etiam paruulum aduultum realiter de fide instruere & de sua professione monere: maxime si inter infideles conuersari contingat. Vbi autem est conuersatio inter fideles qui continue sacris predicationibus instruuntur: & baptizatus habet parentes sollicitos & fideles: fonte patrinus a tali intentione absoluitur. Sanum tamen consilium est q̄ pro loco & tempore salubriter instruat baptizatum. Licet autem christus fuerit baptizatus in etate uirili: non tamen expedit propter periculum mortis paruuli baptismum differri: licet in adultis qui habent interdum remedium deuotionis & fidei sacramenti possit rationabiliter differri ut recipiatur soleniter tempore ab ecclesia ordinato. Sciant tamen q̄ si sine sacramento decesserint licet salutis habeant beneficium: non tamen sunt pena purgatorii plenarie absoluti. Iudei autem & pagani non debent statim baptizari quando sacramentum petunt: & maxime iudei qui promissum aduomitum: sed eorum est fides probanda: ne per baratanas & sacramenti contumelias decipiant ecclesiam: & christi beneficium ueniat in contemptum.

Si tamen casus infirmitatis uel periculum accideret: ut in bello uel mari: statim potest & debet esse baptismus conferri. Conueniens tamen fuit christum in perfecta etate baptismum recipere. Primo quia ante susceptionem sacramenti non desuper fuerat predicare: ad quod etas perfecta requiritur.

Secundo sicut dicit Crisostomus super Mat. quia per baptismum debebant legalia euacuare. Et ideo in etate perfecta uoluit baptismum suscipere: ut ostendat illa excludere non ex ipotentia obseruandi: sed gratia alleuandi. Tertio ut daretur intelligi q̄ baptismus christi pariter perfectus: secundum illud ad eph. iiii. Donec occurramus omnes in unitate fidei & agnitionis filii dei: in uirum perfectum: in mensuram etatis plenitudinis christi: unde & in proprietate numeri ternarii: & denarii per ternarium trinitatis & denarium mandatorum legis perfecti onem significat fidei & operum ad quam ordinatur baptismus. Quia uero christus fuit fundamentum & causa efficiens secundum diuinitatem & memoria secundum humanitatem omnis spiritualis effectus q̄

ex baptismo consequitur: ideo in baptismo suo ostenduntur corporalia signa eorū que spiritualiter efficit in quocunq; sine fictione ipsum recipiente christi baptismum. Dicit enim Criso. super Mat. q; in principiis spiritualium rerum semper sensibiles apparent uisiones: ut si postea nō fiant ex his que facta sunt recipiant fidem inuisibilis effectus qui corporalibus signis delectantur. Et ideo super christum baptizatum corporali specie spiritus sanctus in colūba descendit: ut postea inuisibiliter credatur descendere super omnes: quia etiam baptizatis: celum aperitur: & baptismus est a uirtute celesti & ad fidem atq; amorem inuisibilium que latent in celo baptizatos inducit: ideo super baptismum christi celum dicitur aperiri: quia etiam in baptismo fit adoptio spiritualis per gratiam in filios dei: & hoc p̄mentum iesu qui ē naturalis filius dei patris: ideo super christum baptizatum uox patris intonuit corporali auditu. Et quia effectus baptismi a tota trinitate procedit: & ad uisionem beate trinitatis inducit. Idcirco in baptismo christi manifestat̄ testimonium trinitatis: pater in uoce: filius in humanitate: spiritus sanctus in colūbe specie. Dicitur autem in colūbe specie: quia illa columba in proprietatibus suis fuit species spiritus sancti demonstratiua presentie spiritus sancti: & fuit uera columba in specie animalis: ad hoc solum miraculose producta: & statim post ad preiacentem materiam est reducta. Non iuncta spiritu sac̄to: ut supposito: sed ut signum signato sicut dicit Augustinus de agone christiano. Apertio autem celorum potest rationabiliter intelligi aliquis corporalis fulgor lucis circa baptizatum iesum quem fulgorem sicut & alia corporalia signa potuerunt uidere circūstantes: sicut narrat Crisostomus: licet hoc reliquat sub dubio. Non autem potest intelligi statio corporalis celi. Sed altius est intuendum: q; apertio celorū fuerit intellectualis uisio christi iesu qui tunc intellectualiter uidit in suo merito omni baptizato uisionem summi celi beate trinitatis fuisse apertam: & hoc dicit littera que dicit. Aperti sunt ei celi: licet autem hoc uiderit ab instanti sue conceptionis: tamen rationabiliter dicitur: quando quasi in persona omnium baptizatur: ut per hoc ostendatur q; in eius merito est factum: quod in nobis per transformationem in ipsum est denuo fiendum. Cuius uisionis potest dici signum extrinsecus splendor: qui propter magnitudinem luminis dictus est apertio celi. Reasonabiliter autem pater manifestatur in uoce: quia prius proprie est dicere uerbum eternū: unde & significatum huius uocis illam eternam generationem patris: & uerbi filiationem inducit: cum dicitur. Hic est filius &c. quasi dicat. In hoc solo placitum meum cōstitui: & ideo baptizatus solus mihi placet: quia christus efficitur per gratiam transformantem in ipsum. Viderit etiam Criso. dicere: q; uox fuerit audita a populo. Et ideo ne crederetur super lo. facta colūba apparens super iesum

singulariter declarauit uocem de ipso prolatā. Super iesum autem baptizatum in colūbe specie spiritus sanctus apparuit: ut ostendat baptizandum sine fictione debere accedere: quia sicut dicitur Sapientie. i. Spiritus sanctus discipline effugiet fictū. Columba autem est animal simplex: dolo & astutia carens: propter quod iesus dicit. Estote prudētes &c.

Secundo ad designandum septem dona spiritus sancti: que in columbe proprietatibus figurantur. Tertio ad designandum effectum proprium baptismi qui est remissio peccatorum & reconciliatio ad deum. Columba enim est animal mansuetum. Et ideo sicut dicit Criso. sup Mat. In diluuiū colūba apparuit ramum ferens oliue cōmunem orbis terrarum tranquillitatem annuntians. Quarto ad designandum cōmunem effectum baptismi q; est consecutio ecclesie unitatis. Ad eph. v. Christus tradidit semetipsum: ut exhiberet gloriosam ecclesiam non habentem maculam neq; rugam aut aliquid huiusmodi mundans eam lauacro aque in uerbo uite: unde in canticis de ecclesia dicitur. Vna est columba mea. Est enim columba animal amabile & aggregabile. Quinta & precipua ratio est quia colūba est animal fecundum & amorosū: pacificum & gemebundum: & purum: & per baptismi sacramentum christus iesus infusione amoris fecunda debuit multitudinem electorum generare innocentem puram: & per sue passionis configurationem continentie gemebundam. Circa hoc sacramentum fiunt aliqui errores. Primus ē felicianorum baptismum in aqua non recipientiū sed solum spirituale in anima sufficere dicunt. Contra quos dicit iesus Io. iii. Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c. Secundus error fuit donaristarū baptizantium eos qui sunt a catholicis baptizati. Contra quos dicitur ad eph. iii. Vna fides unum baptismum. Est & alius error eorum: nam dicunt q; homo in peccato existens baptizare nō potest. Contra quos dicitur Io. primo. Super quem uideris spiritum descendentem: & manentem super eum: hic est qui baptizat in spiritu sac̄to &c. Vnde nō nocet suscipienti malus minister: nec in hoc: nec in aliis sacramentis: quia christus est illius minister perfectus: qui interius per seipsum efficit sacramentū.

Quartus error est pelagianorum qui dicunt pueros: propterea baptizari: ut per regenerationē adoptati dimittantur ad regnum dei de bono melius translati in ista renouatione ab aliqua obligatiōe ueteris uinculi absoluti & sic nichilant originale peccatum. Huic etiam errori appropinquat opinio que dicit q; paruuli non baptizati licet puniantur carentia uisionis dei: nulla tamen puniuntur pena sensibili in carne uel mente. Addunt q; maiori consolatione predicti q; possit aliquis homo per naturam in hac uita habere. Dicunt enim q; in separatione anime infunduntur eis species quibus eorum natura intellectualis perficitur: i cuius cognitione in perpetuū delectatur. Hec autem uidet̄ fuisse

Theo. 3. q. 38.
- 6. in d. n. o.
metu

beatitudo: quam philosophi aliqui pagani posuissent uidentur hominis summum bonum. Hac uero opinione repudiata aliqui temperantius dicunt quod nec delectantur nec dolent: nec mente ab aliqua specie: nec corpore ab infernali igne: quia nullam habent concupiscentiam contractam. Et ideo sunt in loco inferni tenebroso & uili: nec per hoc eorum sensus affligitur: quia diuina sapientia temperante sicut nihil commiserunt per proprium actum: sic nullum patiuntur lesium: & eorum naturales appetitus restringit & refrenat: & corporis statum consolidat & firmat. Et in eodem statu quantum ad corpus: & quantum ad animam siue quo ad cognitiua: siue quo ad effectiuam eos perpetuat: ut nec proficiant nec deficient: nec letentur nec tristentur: sed sic uniformiter uiuant in eternum: uidentur enim istis durum & asperum: quod deus qui tam misericorditer agit cum istis impiis & peccatoribus sic seuerè agat cum paruulis: qui omnino non poterunt uitare nec mortem culpe: nec mortem carnis ut in perpetuum crucientur in igne. Quia uero auctoritates sanctorum dicentium quod igne cruciatur non possunt euacuari: maxime Augustini: qui abundanter exprimit penam paruulorum quantum ad carentiam uisionis dei: & quantum ad loci uilitate: dicens & uolens reducere ad medium supradictum .s. solius pene carentie uisionis propter predictam heresim loquens contra illam simpliciter asserit eos cum aliis peccatoribus eternaliter in infernum damnari. Istum autem intellectum explanat in enchiridion: ubi dicit penam eorum esse mitissimam: per quod datur intelligi: quod non puniuntur pena alicuius cruciatus mente uel carne. Hec auctoritatum expositio mihi multum est odiosa quod sancti mentiantur uel de industria asserant falsum uel producant: nec habent sancti talem modum hereses impugnandi per inrefragabiles ueritates. Et quod dicunt quod in enchiridion dicit penam paruulorum mitissimam: predictum habuit intellectum: & quod in hoc se explanauit de dictis in aliis locis manifeste apparet falsissimum perlegenti illius libri textum: loquitur enim de gradu penarum infernalium damnatorum omnium ubi dicit quod ordo diuine iustitie eos punit secundum peccatorum gradum secundum quem qui pauitiora peccata commiserit ibi mitius punitur ab igne: quod quod plura. Et addit mitissima satis est eorum pena qui peccatum originale contraxerunt: & nullum addiderunt: ubi aperte ostenditur quod eos in una congerie reproborum locat. Sicut ibi mitius punitur qui solum unum peccat quod duo uel mille: Sic qui nullum super originale addidit omnium mitius punitur: & ita dat intellectum ex textu illius qui pena ignis punitur: licet mitissima respectu aliorum. Non ergo eam dicit mitissimam simpliciter: sed respectu pene actualium peccatorum. Non ergo potest textus ille reduci ad solam penam carentie uisionis. Primo illa heresis pelagiana priuat paruulos uisione dei & regno celorum: sed dat illis ut Augustinus di-

cit in hypostolico qualicumque requie in altero loco unde ibi bene reprobatur Augustinus opinionem illorum qui dicunt quod habent magnam consolationem ut erat pelagius: dicit enim. Sicut duo sunt loca extra iudicium & sinistra. Ita in dextra sunt omnes electi quorum est uita eterna & regnum celorum de quorum numero certe non baptizatus excipitur. In sinistra sunt omnes reprobis: quorum est maledictio & ignis eternus & supplicium eternum: hoc dicens non duorum locorum diuisionem dedit nisi duorum tantum fingis tertium locum de officio peruersi dogmatis: ubi possidere quantulumcumque requiem tuus paruulus possit. Iudex non dedit nisi dextram & sinistram. Omnibus qui sunt in sinistra dicit. Ite maledicti &c. Et sequitur ibi supplicium eternum: paruulus ergo tuus non baptizatus cum diabolo eterno igne arsurus est: hec est sententia Augustini & quasi textus nihil immutatus eius sententiam: ubi potes uidere quod ex textu euangelii. Mat. xxv. & ex uerbis christi probat que dicit. Nec potes dicere quod paruuli non erunt in iudicio: dicit enim ibi textus quod congregabuntur ante eum omnes gentes: ubi interlinearius dicit: omnes etas: omnis sexus. Gregorius etiam mox. x. in illo uerbo: multiplicatur uulnera mea etiam sine causa eandem confirmat sententiam cum Augustino dicens sic. Nonnulli & enim a presenti luce per uis subtrahuntur quod ad promerenda bona malitiam actiue uite perueniant: quos quia a culpa origine salutis sacramenta non liberant: & hic ex proprio nihil egerunt: & illic ad tormenta perueniunt quibus unum uulnus est corporaliter nasci: aliud carnaliter mori. Sed quia post mortem eterna morte sequitur occulto: eius iusto iudicio etiam lineamenta uulnera multiplicantur: perpetua quippe tormenta percipiunt etiam qui nihil ex uoluntate proprie peccauerunt. Hinc naque scriptum est. Non est misericordia in conspectu eius: nec infans cuius unius diei tanta super terra. Et per semetipsam ueritas. Nisi qui renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto: non poterit intrare in regnum dei. Hinc paulus ait. Erant uirtutes filii ire sicut & ceteri: qui utique nomine proprie adiungentes ex solo originis reatu perimuntur quod ille in illo extremo examine: quantum ad hominum sensus estimationem: nec sine causa uulnerantur: sed tamen sub diuina districtione iustitie ut propago mortalis ualde infructuosa arbor etiam in ramis conseruet amantudinem quam traxit a radice. Ait enim. In turbine conteret me & multiplicabit uulnera mea etiam sine causa. Ac si aperte hominum generis damna considerans dicat. Districtus iudex qua eos animaduersione trucidat quos culpa proprie actionis damnat. Si illos in eternum percutit quos reatus arbitrii non abiecit. Hec Gregorius. Vbi aperte apparet quod erunt in iudicio: & quod uult per puniri pena seculi quia pluries eos replicat patitur meta perpetua. Tormentum autem dicitur. quod torquentem. i. ardens. Concordat etiam cum Augustino

ench. q. percutiuntur in eternum a iudice: sed minus q. qui patiuntur ex propria actione. In legēda enim sancti hylarii pictaueñ. episcopi & doctoris dicitur de quadā muliere cuius nō baptizatum filium suscitauit: q. plus dolebat eius eternā mortem gehenne q. subtractionem eius uite. Licet autem in libro yposticon Augu. loquatur contra pelagiannm. In libro tamen de fide ad petrum intendit dare regulas fidei non excessiue nec prope loqui: & ideo repetit ad singulas regulas: firmissime tene & nullatenus dubites. q. d. Hec ē firma & clara uentus fidei christiane. Inter quas regulas ponit istam sic. d. Firmissime tene & nullatenus dubites paruulos qui sine sacramento baptismatis ex hoc seculo transeunt eterni ignis supplitio puniendos. Item ibidem. Quisquis ita uiuere incipit ut ante finiat uitā: q. ab originali obligatione soluatur si unius diei uel unius hore spacio anima uixit i corpore. Necessē est tam cum eodem corpore inter mirabilia gehenne supplitia sustinere. hec Augustinus. Item Apost. ad Roma. v. Regnauit mors ab Adā usq. ad moyse: etiam in eos qui non peccauerunt in similitudine p̄uaricationis adē ubi dicit glo. Regnum mortis est cum quis ab eterna luce diuiditur: & ad eam que secunda est nos perducit: hoc regnum mortis regnauit ab adam usq. ad moyse de quo minus uidetur: quia nondum p̄ legem erat peccatum manifestū. Hoc regnum sō la gratia christi destruxit: quod in sanctis patribus antiquis preter quos in omnes regnauit: & in oēs qui non sua uoluntate peccauerunt sicut Adā: sed originali solo tenebant: ubi expresse patet q. utraq. penam gehenne: & carentiam uisionis dei tanq. duas distinguit & utraq. paruulus attribuit. Primo Ioann. apoc. xx. dicit: Et qui non est inuentus in libro uite scriptus: missus est in stagnum ignis. Et supra dixit q. illud stagnum ignis ardet sulphure: & q. infernus & mors mittuntur in eum: ubi aperte ostendit q. qui non sunt in libro uite iesu per fidem uel fidei sacramentum omnes ardent in stagno ignis. Primo nunq. inuenitur aliquis sanctus uel aliquis facer textus istas duas penas carentiam uisionis dei in eternum: & penam tormentorum sensibilium abinuicem separare. s. ut dicat originali peccato solam penam carentie uisionis dei debitam: sicut dicit magister sententiarum: qui licet multa bona dixerit in hoc & in multis aliis locis non bene dixerit nec teneatur. Augustinus tamen. xxi. de ciuitate dei. c. xliii. expresse dicit q. nō est medium dare: imo qui non est in regno celorū semper erit in eterno supplitio: Sed nec alicuius facti dictum ego legi: ubi dicatur q. priuatus in eternum a regno celorum non patiatur eternum supplitium. Quis enim potest dicere q. peccatum originale nō mereatur penam sensus: cum uideamus paruulos terribiles penas sustinere & amarissimā mortem. Nec ualet iudicio meo solutio quā faciūt

predicti ad instantiam: dicunt enim q. non ē simile de pena temporali & eterna: quia pene temporales non tantum sunt punitiue: sed promotiue: & i hac uita multis dantur dei amicis. Licet enim iste pene sint promotiue bonorum: & quantum est de se omnium habentium usum liberi arbitrii: paruulorum tamen sine baptismo decedentium pene sunt punitiue. Primo si deus potest temporaliter punire paruulos acerbissima pena sensus: hoc non est nisi propter peccatum originale: quod habent q. talem penam mereantur: aliter deus esset iniustus innocentem puniendo iniuste: & ita est impossibile deum iniustitiam facere in uno instanti tēpore: sicut in infinito eternitatis. Iustum ē ergo q. deus punit paruulum in tempore: quia culpam habet punitioe dignam: ergo qui eam habebit in perpetuum iustum est cum penā sēsus habere

Primo predicti magistri manifestantes quid est originale: dicunt q. originale est concupiscentia q. priuat hominem debita iustitia: & ponit in eo iordinatum appetitum boni gustabilis intensum & inordinatum. Et ratio huius est ista: quia originale peccatum non tantum dicit boni debiti priuationem: sed etiam dicit ordinis & iustitie subuersionē. Hec sunt uerba nnius eorum: que etiam ab omnibus conceduntur. Originale enim infectionem dicit subuersiuam mentis & omni malo in habitu: ad quod postea inclinat ad indebitum. Et sic patet quod dicit denominationem sui propter se: & denominationē omnium aliorum ad suum uitiosum amorem: unde diligit se ad delectationem carnis: & ad delicias huius uite non tendens in deum nec in amorem inuisibilem nec diligentes deum nisi ut seruum proprie uoluntatis. Et illud in eternum manet in anima nisi prope christi passionem & mortē sacramento sue gratie deleatur. Quis ergo dicit iniustum si tanta malitia puniatur doloribus in eternum. Siue ergo actam siue contractam diuina iustitia habet in eternū punire iniquitatem. Et ibi est duplex iniquitas. s. perditio originalis iustitie: & infectio cōcupiscentie: & ideo duplici debent pena puniri. s. carentia uisionis: & pena ignis. Nec sufficere ostenditur quod dicunt: q. propter seditatem concupiscentie puniuntur loci uilitate: nō sensu doloris. Concupiscentia enim dicit malignitatem omnium spiritualium peccatorum cum seditate carnalium. Et ideo sicut debetur uilitati feditas: Sic & angustia malignitati. Primum loci uilitas nulla uidetur eis pena ex quo nō immutant dolore uel tristitia ab aliquo extrinseco uel letitia: Ex quo sequitur q. aliquid est positium in originali peccato secundū istos parum aut nihil puniri. Primum cum christus dicitur effectū sue passionis & mortis manifestare i baptismo quod datur i remediū peccati original' principaliter: licet et deleat omnia actualia: quid necesse fuit tam dolorosos in carne sēsus & angustias pati: & in mente tot

dolores & tantos: si peccatum originale penas & dolores eterne mortis non meretur: maxime cum principaliter passio christi ad purgandum peccatū nature ordinetur: ut sicut per inobedientiam unius hominis. scilicet ad peccatores constituti sunt multi. Ita per unius hominis obedientiam iusti constituantur multi. Ad Roma. v. Et sic etiam patet quod tota deductio apostoli: & quod passio christi & mors non redemit a delicto & morte quam in Adam contractimus: licet et omnium peccatorum aliorum dilectio sit in christo. Non ergo uidetur dicere securum: quod peccatum pro quo deus homo sustinuit dolores sensibiles non mereatur puniri sensibiliter in eternum. Et quod adducitur pro ratione: quod dure uidetur deum ita seuerē agere cum paruulis: ut eos crearet in eternum arduos: cum sceleratissimis unius multā misericordiam faciat. Miror quod sapientia christiana potuit hoc dicere uel conferre: cum illi peccatores scelerati peccatores de quibus loquitur: sint christo incorporati per sacramentum fidei & contitionis donum: paruuli autē sicut serpentes & uipera genimina: & inimici dei: & natura filii ire: & preuancatores & fractores federis domini. Omnia enim hec mala & plura alia eis attribuit scriptura pro peccato nature uitiose & dānate: pro quo etiam principaliter dicit christus tanta sustinuisse supplicia ut est dictum supra. In quibus omnes redemit ab eternis suppliciis: quod non est uerum: si dicta opinio dicit uerum imo mille milia paruuli in christo baptizati sunt in regno celorum quos non redemit a doloribus inferni si peccatum originale non debet eternis ignibus cruciari: imo paruuli illi uō debent de hoc christo esse ingrati: quia talia non erant passuri in solo originali uitam sumentes. sed solum sibi regratiari debent quod per suam gratiam obtinent regnū. Quod quidem multum appropinquat heresi pelagū si quod diligenter aspiciat. Primum quomodo sequitur ratione sua: quod si deus multas misericordias facit electis quātūcūque sceleratis qui sunt christi iesu filii per gratiam: & mēbra corporis eius quod crudelis sit deus: si puniat paruulos: qui sicut dictum est supra sunt reprobi & mēbra diaboli in eternum: hoc enī uidetur destruere regulam sanctorum de redēptione electorum qui dicunt quod ex mera gratia eis datur quod omnibus debebatur: ut habeant electi unde gratias agant per donum misericordie: & reprobi non inueniant quid reprehendant in iudicio & decreto iustitie. Quia igitur predicta opinio nec uere fulcitur sanctorum dictis nec textu sacre scripture: imo magis expresse ei repugnare uidetur: & quia uidetur quadam humana ratione & fatua pietate moueri: que quidem parū nouit ponderare iudicia dei que sepe sunt irreprehensibilia: & tamē occulta uelut abyssus multa & maxime introductiōne & punitione originalis peccati: cuius reatum contra sanctorum dicta parum pōderare uidetur: Ac per hoc diminuere uecessitatē christi aduentus & redemptionis eius: & ex cōsequenti diminuit af-

fectum gratitudinis & dilectionis nostri & omnium ad iesum qui in diuersis doloribus uixit. xxxiii. annis pro purganda natura a reatu originis & alius doloribus nostris. Ideo teneo cum Augustino: Gregorio: & cū sacro textu sententie iesu christi. Mat. xxv. quod totum corpus reproborum in paruulis & grandeuus in eterno igne cum diabolo cruciabitur: licet distinguam sicut distinguit Augustinus in enchyridionibus quod ibi est in cruciatibus gradus per grauedine & multiplicatione peccatorum: & qui pro solo originali ibi sunt minima pena puniuntur secundum originale pro actualibus puniuntur secundum scelens gradum: pro tanto enim pena est mitis: quia semper punitur citra condignum. Quia uero totum fundamentum optimis predicte (quā reputo magis uiam ad excludendum mentem christi: & ad multa mala fundatur in hoc: quod non relucet in tali punitione paruulorum misericordia dei: que simul cū iustitia debet apparere in omnibus operibus suis & dicunt ibi deum crudelem monstrari: licet ad hoc reprobandum debeat sufficere quod sancti qui de deo piissime senserunt hoc non reputant crudele. Sicut patet per Greg. in auctoritate predicta. Et quātūcūque quod annexerent a carnali sensu hoc durum reputari tamen asserunt hoc iuste fieri a deo & misericorditer. Tamen occurrit una sententia siue opinio: que multorum magistrorum fuisse uidetur ab antiquo. scilicet quod paruuli sic sine regeneratione christi iesu dēdentes: eternaliter tenentur a diuina iustitia & misericordia: & sapientia sine liberi arbitrii usu: & actuali cognitione. In quo quidem modo dicendi: predicta tria eleganter saluare uidetur. Iustitiam quod sicut mēbra diaboli & serpentes uenenosus: & de reprobatorum collegio ardent in eternum: que tamen est tēperata correspondens culpe. Sicut enim illi culpa est nature: non persone. Sic in eis purgati naturalis sensus nature infernali igne: non tamen est proprie punitione que dicitur persone: quia persona sumitur proprie per dignitatem rationis & uoluntatis: que quidem: quia in eis non uenerunt ad actum ideo proprie ratio & uoluntas non patiuntur penam supplicii: proprie enim dicitur pati liberum arbitrium quando patitur contra sue uoluntatis appetitum repugnantem in contrarium: & pena uermis interius corrodentis: que quidem est summa ratio doloris in damnatis. Et ab ista eximuntur paruuli tēperante misericordia iustitiam: ut sicut non peccauerunt per propriam uoluntatem: Sic non habeant uoluntatis cruciatum. Et ita relucet ibi misericordia: quia ex magna misericordia tenentur sine usu liberi arbitrii quam habent dānati ad futurum dolorum augmentum: imo est eis tanquam summum tormentum per quod affliguntur: & pena dēni: & pena sēsus: & pena uermis rodentis per conscientie remorsum: & exandescens odiū uindictā iustitiā puniētē. Sapientia autem diuina hoc relucet maxime quod sic sciuit distinguere originale ab actuali in ordine supplicii: & quod facit respondere cū miser-

gor
sic
re a
rie
ten
qua
run
ple
tho
hic
reu
sup
tot
lan
nale
& A
plat
rate
tati
inu
stati
ni: si
dun
t
dēte
susc
nō f
rent
ne u
lunt
cor
non
per
mer
uiui
uun
stici
n ul
cor
ē ue
pro
sto i
gnit
certi
alia
ipsi
rem
sequ
ben
sus:
bere
an si
& h
legi
mer
est h
puli
rem

cordia & iustitia cruciatu pene reatu nature. Et quod sic tenet eos in ignibus tanquam subita monstra nature ad demonstranda magnitudine transgressiois prima & necessitate christi gratie & redemptiois eius per mortem dolorosam: ut sic pateat omnibus electis a quanta pena eos liberauit christi iesu gratia sine eorum aliquo merito. Ac per hoc sunt sibi in eternum plenissime grati. Hec ergo uidetur mihi magis catholica & sacro textui consona opinio: non tamen hic aliquid temere affirmandum nisi dominus aliter reuelaret: quia status alterius uite quo ad premia & supplicia omnia sunt remota ab apprehensione rationis humane: & ideo auctoritatibus est credendum sanctorum reuelationibus in hac parte. Et parum ualet fantastica ratio subtilitatis paganice. Quod & Augustinus asserit de ciuitate dei loquens contra platonicos quod multa absurda de statu anime separate dixerunt dicentes. Cur ergo non potius diuinitati credimus de his rebus quas humano ingenio inuestigare non possumus: loquitur autem ibi de statu anime separate de quo credendum non platonibus: sed sanctis asserit: & ideo supra positum modum non assero: licet mihi uideatur probabilis.

Hoc autem cum sanctis assero in solo originali decedentes tam sensus quam damni perpetua tormenta perpetuo suscipere: quod Augustinus tanquam regula fidei tenendum non formidat asserere. Contra tamen predicta dicent prime opinionis sectatores: quod non uidetur bene intelligibile quod anima usu rationis priuetur & uoluntatis. Cui respondemus quod cum separatio anime a corpore sit opus diuine iustitie propter peccatum non nature condite talis est status anime separate per diuinam potentiam quale requirit meritum uel demeritum per culpam uel gratiam ipsas anime dum uiuit in corpore. Et sicut corpora dantonum non uiuunt naturaliter in igne: sed per rigorem diuine iustitie: Sic non est naturale animabus paruulorum priuari usu liberi arbitrii in eternum: sed est effectus iustitie correspondens culpe contracte. Quomodo etiam est uerisimile quod aliqui eorum dicunt quod anime paruuli reprobi & mortis filii ut dictum est supra: quod non est in christo iesu infundetur species a creatione que suam cognitionem illuminet in creaturarum cognitione: cum certum sit quod nec misericordia nec gratia datur in alia uita dante nature: nisi redempte per christum iesum: ipsi nature conseruat eam ad suum supplicium & honorem iustitie secundum sententiam sanctorum. Ex hoc non sequitur quod ipse predicat quod tales paruuli plus habent delectationis: cum priuentur omnium pena sensus: & habeant delectamentum intellectus quam possit habere homo in ista uita in delectamento nature. Quod an sit catholicum & sacre scripture dictis consonum & honorificum redemptioni iesu christi: nullus qui legit ignorat. Certe esto quod eum uerum: quod tamen est falsissimum: & si bene examinatur nimis est heresi conforme: tamen hoc est stolidissimum populis predicare. Cum hec si materia minus curadi de remedio baptismi & ipsius meritibus est occasio fe-

tus extinguendi sine remedio sacramenti christi iesu: Sicut ego experimento probaui in una pessima fidelica que se excusabat quod maius malum iminebat sibi de opprobrio huius uite si paruuli fletus fuisset auditus quam puulus de morte habebat. Ego inquam illa pessima audiui predicatorum dicentes: quod habent maius gaudium quod perdere non possunt: quam posset aliquis homo in hac uita habere. Alias etiam secundum philosophorum sententias cum anima creatur in corpore sicut tabula rasa & nihil possit cognoscere per naturam nisi quod per apprehensionem sensuum respicit in corpore: dicunt quod anima separata paruuli que nullam speciem secum trahit cum non habeat inatas ut posset cognoscere: nisi sibi noue species darentur a creatione quod si uerum est quod non dico non est magne difficultatis sustinere ligamen huius rationis per diuinam iustitiam in paruulo. Multo enim maiora inconuenientia & magis ordini diuine sapientie repugnata uidentur includi in dicto eorum. scilicet quod anima paruuli que habet totam subuersionem originalis rectitudinis: & que habet habitualem concupiscentiam inclinatum ad malum & retrahentem a bono: & alia mala que dicta sunt supra sic sit mortificata sine gratia christi iesu: & diuine uoluntati subiecta: quod non doleat de tanto malo dampni proprii: sicut est perdere regnum celorum: & quod ita equanimiter portet suam locationem in carcere tenebroso igne inferni quantumcumque secundum eos non uertur ab illo. Et si a nullo affligitur: quod non delectetur saltem in quiete sui esse & naturalis luminis: & quod sic sit recta sub diuina iustitia: quod in nullo sibi contra dicat eorum uoluntas uitio plena. Quomodo enim est credibile quod uoluntas plena omni habitu uitio sic sicut est uoluntas talis paruuli si ueniat ad usum liberi arbitrii: quod non producat actus similes habitibus: maxime cum idem doctor dicat quod deordinatio originalis culpe est similis manui uel membro tre malo ex uirtute paralyti ex defectu regitue & paruulo equino sine retinaculo freni quod tantum probant electi in hac uita quod redempti per gratiam christi iesu: & adiuti multis uirtutibus & exemplis uite & passionis eius uiuunt quando ueniunt ad summam perfectionis gratie possunt sub diuina iustitia contemplari de his que facti in regimine mundi. Quomodo autem rationabile est aut credibile quod anima paruuli uenienti tanto malo in usu liberi arbitrii sic suas concupiscentias refreneret: & sic sit ordinata sub deo ut in nullo murmuret uel tristetur de rigore diuine iustitie super se & super alios dantonos quos uidet in tam acerbissimis tormentis adere? Magnam enim gratiam accepit a deo luminis clari si dare uideret sine resistentia: quod iustum est sic eam puniri.

Merito ergo dixi quod multo difficiliora sunt ista ad sustinendum animabus paruulorum: quam quod per diuinam iustitiam: & sapientiam & misericordiam seruicium sine usu liberi arbitrii modo predicto. Exurge ergo anima mea in gratiam actionem de generatione facit baptismi misericordiosissimi nature christi iesu et esto gratia dolori

bus mortis sue & angustiose effusionis sanguinis eius in quo es baptizata: & lota: & humiliter recognosce pro te: & pro tota redempta natura parvula & grædeua q̄ te liberauit ab exilio eterne patrie: & ab eterno cruciatu ignis gehenne. Et quantum potes tuas culpas arguas: & tue nature uitia & beneficium gratie christi iesu te iustificantis honora & noli erubescere remediū querere tue uitiose uite in sacramentali confessione tue iniquitatis quantumcūq; occulte: siue tuis prelati: siue aliis auctoritate dauium gerentibus uicem christi exēplo illi us benedicti iesu qui pro te informanda & redimēda licet esset dei filius & innocens agnus: uoluit tamen publice & in conspectu populi ac si eēt peccator sicut alii publicani ioannis baptisate baptizari.

Iesus desertū incolēs. Cap.iii.

Apertus autē dominus iesus cōfessi de aqua ascendisse dicitur & ductus a spiritu in desertum: ubi .xl. diebus & .xl. noctibus sine esurie ieiunauit. Attende ergo aīa mea carnalis & misera exemplum boni iesu: qui post eñi patris testimonium tantum post sancti spiritus descensum post apertionem celorum procedit ad solitudinis desertum & cum bestiis propter te ī solitudine cōmoratur: ubi in defectu lecti: ibi & tecti pro te informanda & redimēda macerat carnem suam: ut qui pro te baptizatus fuerat in aqua ut ait Criso. baptizaretur in austerā uita & tēptatione hostili. Ideo autem ante predicationis sue decursum dominus intrat desertum: ut doceat q̄ qui debent aliis predicare: prius debeant contemplationi uacare in solitudine cordis sui separati a mundo: ut p̄dicatio sit refugio cōtēplationis acceptæ: & perfectionis redundantis & plene non impedimētum distractionis sue salutis. Quod quidem illi conuenit qui inexperti in uia cōtēplationis populorū multitudinē se immiscunt. Hec est enim causa quare status prelatorum & predicantium p̄ponitur statui in solitudine uiuentium: quia solitarii uacant ī cōtēplatione assuefieri & uirtutibus per studium proprii exercitii in gratia christi iesu repleti: predicatores uero & prelati supponuntur uirtutibus pleni & cōtēplatione perfecti de sua plenitudine aliis refundentes: debent enim esse conche lapidee que in aqueductibus prius implentur q̄ effluat ut sic plene sine suo dāno allis effluant & refundant. Sed heu hodie sunt canales in quibus nihil aque permanet: sed totum refunditur usibus aliorū: quia hi uerba scripture rātū pro aliis addiscere uident & cum eis de uirtutibus multa predicent: in seipsis sicut multis sceleribus deformati: & ideo parum de fructu sequitur in populo: quia quod dicunt uerbo uasant exēplo. At non sic multipliciter euāgelice predicationis iesus: qui prius & plus fecit q̄ docuerit: & ante exitum ad predicationis officium innocens agnus diuinam carnem suam multipliciter macerauit. In hoc dans exemplum q̄ spiritus sā-

ctus mentem sanctificans prius eam ducit ad proprie uite perfectionē per exercitia perfecte actionis & cōtēplationis quietem: q̄ eam ipellat ad discendum pro aliorū procuranda salute. Et ideo quise talibus officiis ingerunt ante huius uite perfectionem adeptam a spiritu presumptionis & uanitatitrahuntur non a spiritu charitatis proximorū procurande salutis. Nam perfecta charitas incipit a se ipsa. Et spiritus sanctus prius fuit datus apostoli in flatu participationis christi perfectionis & uita q̄ daretur pro aliis in specie lingue. Per hoc etiam ostendit iesus q̄ uita solitaria & austerā ē principialiter eligenda tanq̄ perfectiua sui in mortificatione uitiorum carnis: & distinctionis mētis: uita uero p̄dicationis & cure aliorum non est nisi a uitis perfectis sola miseratione infirmorum procurande salutis accipienda: propter quod omnis perfectioris dissipatiū arbitror tantum discursum & euagationem: & inuolutionem in negotiis mundi: que omnia nunc apparent in religiosis huius temporis. Et quia imperfecti accedunt ad ista exercitia p̄dicationū: confessionū: & discursuum sub specie salutis proximi: & suam dissipationem procurant: & lepe paruum fructū aliis fatiunt: q̄n imo suarum imperfectionum ad alios exēpla transmittunt. Propter q̄ anima mea cum benedicto iesu solitudinis secreta rimare: & esto cū bestiis sicut de ipso legitur per uanitatem mundi appetentibus: licet curare nō debeas: sed multum gaudere q̄ reputeris bestialis & ubicūq; fueris uirtuosam solitudinem tibi edificari studeas: mentem tuā ab omnibus separabis quia tunc benedictus iesus te associabit in mente & desertum tuum quasi delicias ponet. Hāc autem docet Ber. sermone .xl. super Cant. d. Tu inq̄ si ad spiritum sancti incitamenta moueris & inardescas dare operam quomodo animā tuā facias sponsum dei: sedes secundum prophetam solitarius quoniam leuasti te supra te oratio supra te angelorum domino despōsari. An non supra te adherere deatq; unum spiritum esse cum eo. Sede itaq; solitarius sicut turtur. Nihil tibi & turbis: nihil cum multitudinē ceterorum etiam q̄ ipsum obliuiscere populum tuum & domum patris tui: & concupiscere decorem tuum. O sancta anima esto solarius soli omnium domino serues te ipsā que tibi ex omnibus elegisti: fuge publicū: fuge & ipsos domesticos. Secede ab amicis & intimis: etiam & ab illo quibus ministras. An nescis te uerecūdū habere sponsum & qui nequaquā uelit tibi indulgere presentiam presentibus ceteris. Secede ergo: sed mente: nō corpore: sed intentione: sed deuotione: sed spiritu. Spiritus enim ante faciē tuā xps dominus: spiritus q̄ uenit nō corporis solitudinē: q̄q̄ & corpore intendit non otiose te separas cum oportune potes presentem ī tēpore orationis: tenes ēt in hoc & mandatum sponsi & formā. Tu iquit cū oraueris intra in cubiculū tuū: & clauso ostio ora patrem tuum: & quod dixit fecit. Solus in oratione pernoctabat non mo-

do
disc
nig
tim
orar
luc
tus
affex
fasti
na n
nec
ēē te
tos
uerf
nis'e
dex:
fici
inte
puta
no ē
hilo
hem
si acc
ro m
strue
pecc
catu
soli u
no si
us ar
tudit
pōt f
plo t
moti
num
cū qu
sum
port
nare
eui si
tinue
con
cept
ad p
gnit
ni iel
eius
re de
necel
& ofi
ciei a
eius
eius
tus c
sta. C
cōce
sum
ipsa t

do se abscondens a turbis: Sed ne ullum quidem discipulorum nec ullū domesticorū admittēs: deniq; etiam tres secum intimos adduxerat cum ultimo properabat ad mortē. Auulſeſt & ab ipſis orare uolens: ergo & tu fac ſimiliter cum orare uolueris de cetero tibi ſola indicitur mentis & ſpiritus ſolitus. Solus es ſi nō cōmūna cogites: ſi nō affectēs p̄ntia: ſi deſpicias quod multi ſuſcipiū: Si ſaſtidias quod oēs deſiderāt: ſi iurgia deuites: ſi dāna non ſentias: ſi nō recorderis iniuriarum. Alogn nec ſi ſolus corpore es: ſolus es Vides ne poſſe eē te: & ſolum cum inter multos es: & inter multos cum ſolus es: Solus es in quantūcūq; hominū uerſeris frequentia: tantum caue aliene conuerſationis eſſe: aut curioſus explorator aut temerarius iudex: etiam ſi p̄perā quid actū deprehendas: nec ſi iudices proximū: magis autem excuſa. Excūſa intentionem ſi opus non potes: puta ignorantia: puta ſubreptionem: puta caſum. Quod ſi oēm oīno diſſimulationem rei certitudo reſcuſat: ſuade nihilominus ipſe tibi: & dicit apud ſemetipſum: ue hemens fuit nimis t̄tatio: quid de me illa feciſſet ſi accepiſſet in me ſimiliter poteſtatem? Et mem̄ro me modo allo: qui ſp̄ſam & nō amicū ſp̄ſi in ſtruere cui alia ratio ē diligentius obſeruādī ne q̄s peccet & explorādī: an peccet & emendandī ſi peccatum fuerit: a qua ſane neceſſitate ſponſa libera ē ſoli uiuens ſibi & ipſi quem diligit ſp̄ſo: & domino ſuo qui eſt ſuper omnia benedictus ī ſecula deus amē: huc uſq; Ber. Vbi eleganter docet ſimilitudinem mētis & pro loco & tēpore quantū fieri p̄t ſolitudinē corporis. **Que** multis modis exēplo boni ieſu ſuffragat ſolitudinē mentis & carnis motibus reprimēdis. **O** aīa mea amplectere bonum ieſu ſolitariū in deſerto. Eſto una de illis feris cū quibus uerſatur: q̄a ſepe oportet ipſum bonū ieſum tuas ferinas & crudeles cōmōtiones patienter portare: & beſtiales tuos motus uerecundo declinare aſpectu: qui in deſerto corporis tui ſibi ſoli & cui ſunt nati: & tuam beluinaſ feritatem a qua cōtinue offenditur benigniſſimus & pius ieſus ſue conſolationis blandimento pacificat: & ieſus de re cepta iniuria te eruentem beſtiā humiliter appellat ad pacem. **O** crudelis beſtia recognoſce benignitatem & patientiam te ſupportātis tam diu boni ieſu: & tua feritate depoſita humiliter pedibus eius aduolueris: & coram ipſo tuas iniquitates amare deplora: ueniam pete: emendam propone: tuas neceſſitates expone: & poſt cōtriſtionis lachrymas & oſcula pedum erige uultum tuū ad ſue diuine faciei aſpectum & cōtēplare piſſimos radios uultus eius ſi forte reſpiciens in faciem xp̄i tui merearis eius efficaciffima influentia trahi: ut in ardore ſpiritus clames & dicas quaſi ſponſa diligens & dilecta. **O** ſculetur me oſculo oris ſui. **Quod** ſi dignaſ cōcedere clamabis & dices: uulnerata charitate ego ſum & ideo amore lingueo: niſi tranſportes me ab ipſa & loceſ me in medio cordis tui. **Quod** ſi ad

ſua intima te traxerit mētium transformator ieſus: primū quod iniquitas ſit dotaliciū quo ſponſus ſāquinū tibi fuit in doloribus crucis amaris tā mētis q̄ ſue dulciſſime carnis: & in ipſis tanq̄ in immēſo oceano imēſurabilis & dolorati amoris totā teiſā ſubmergere: & ibi doloroſū lamētū aſſume. d. Veni in altitudine maris: & tēpeſtas dimerſit me. Et cōtēplare illud mare magnum & ſpacioſum manibus ad natandum. In quo reptibilia omnium anxietatum & dolorum omnīū electorū qui in eius corporis uirtute manibus & pedibus reptando p̄cedunt: quorum nō ē numerus. Et ſi ī hoc mari pene per gratiam xp̄i ieſu tota imerſa quātū ipſe donat ſcrutata fueris inumeras & imēſas doloris rationes cordis eius: & guſtaueris abſinthium amaritudinis eius ſtatim ne te demergat tempeſtas aque amoroſus ſponſus ieſus te faciet ſaltare ad mare ſue abyſſalis & imenſurabilis glorie deguſtande: ut aperte cognoscas q̄ ſecundum multitudinem dolorū ſuorum in corde ſuo cōſolationes eius perſone diuine clarificauerūt animam eius. Et aperte tibi oſtēdet in ipſo eſſe cōpletum: quod dominatur a mari uſq; ad mare: & quod per plenum donum uoluntatis inſlāmate & in dei perſona unite ē ſimul mare imenſurabilis pene: & inestimabilis glorie. Et ſic in teiſo ſenties quod in ipſo cōtēplaris: hoc eſt mare uitreū & mixtū igne. Apoc. xv. **Supra** quod ſtatim electi uictores habentes cytharas dei & cantantes canticum moyſi ſerui dei & canticum agni: ubi ſimul pietas amoris chriſti ieſu intolerantia p̄ſionum pro amore dei & ſalute electorum & imēſitas glorie collata ieſu canitur ab electis in cythara mortis & in iubilo exultationis ſecundum concordiam utruſq; teſtamenti ut clare uideatur in mari uitreo: quod etiam per euidentiam uirtuti aperte .x. cap. uocatur ſimile chriſtallo. In hoc mari aīa dum eſt in uia in ſummo perfectionis apice baptizatur ſemper: tamen nubes aſſociatur mari prop̄ defectum uifionis aperte: ut ſic ſtatus uie & patrie diſtinguantur. In hoc deſerto ſolitudinis cura dilecto ieſu cōmorare anima mea toto quadrageſenario tempore peregrinationis: donec ad quinquageſimū glorie tranſſeraris. Scias autem q̄ non niſi te ſpiritu ſancto ducēte exēplo & merito ſp̄ſi tui ieſu ad illud poteris peruenire. **Secūdū** at̄ quattuor tibi predicta diſtincte attendas

Primum oſculum pedū

Secūdū faciei

Tertium transformationem intra cor ſuum in mare amarum

Quartum reſultationem in mare uitreum ſplēdidiffime glorie.

Volo intra quadruplex deſertū ſp̄u ieſu me adiuuante te ducere

Primū ē aſteritatis ſuſtinentia

Secūdū ē religioſitatis eminentia

Terium ē exceſſus cōtēplationis extaticę

Quartū ē ſtatus cōſciētie trāquillate

Et ista quattuor deserta representant: p̄ ea q̄ i deserto sensibilibiter discernuntur secūdm quadruplicē ductionem: agitationem: expulsionem spiritus sancti: hec enim tria de spiritu iesu dicūt. Mat. iiii. Ductus est: luce. iiii. Agitebatur a spiritu. Mat. p̄mo Expulit eum spiritus. Vt autem itelligas q̄ absq̄ dubio spiritus iste est spiritus s̄ctus lucas p̄mittit. Iesus autem plenus spiritu sancto regressus est a iordane: & agebatur a spiritu in deserto ita q̄ Spiritus timoris & fortitudinis ducit ad primū Spiritus scientie & consilii ducit ad secundum Sp̄s intellectus & pietatis ducit ad tertiu. Sp̄s sapientie introducit ad quartum

Diuersimode enim combinari possūt dona spiritus sancti. P̄mū autem desertum est penitentie: quia sicut in deserto est inopia uictualiu: copia spinarum & ueprum: secreta cubilia animaliu: Sic in penitentia uera debent esse

Refectionis paritas

Tribulationis asperitas

Et proprie considerationis puitas & prauitas

Propter primum dicitur Hieremie secundum. Miseratus sum tui miserans adoleſcentiam tuam & charitatem disponſationis tue: quando secuta es me in deserto in terra que nō seminatur sanctus israel domino premitie frugum eius. In terra que non seminatur non abundant uictualia. Miseretur ergo dominus illius qui ex timore offensionis preterite sibi subtrahit delectabilia carnis: & hunc finalē timorem adiuuat spiritus fortitudinis ut penitens manum mittat ad fortia auſteritatis. Et hic incipit spiritualis uita: secūdm illud ad Roma. octauo. Si spiritu facta carnis mortificaueritis uiuetis. Et tunc ex paritate refectionis efficitur sanctus contra inquinamenta carnis Israhel uidens deum miserantem patrem & puniētem iudicem & adiutorē fortem contra ignorātiā cece mentis. Et tūc premitia frugū eius: idest presentia sancte conuersationis & austere operationis eius sunt domino presentate per recognitionē beneficii ab eo: ut in merito iesu se in chore sentiat: & eius honorem intendat. Propter asperitates tribulationum & tētationum que penitentem comitantur: dicitur. Exo. xv. q̄ filii israel de mari rubro egressi fuerunt in deserto sur: ambulauerūt q̄ tribus diebus per solitudinem: & non inuenērūt aquā donec uenerent in marath ubi inuenērūt aquas amaras quas propter amaritudinem bibere nō potuerunt: donec immisso ligno in dulcedinem sunt conuerſe. Egressus enim de periculosa conuersatione preteriti scelens: quasi rubri maris & in ceden tibus per desertum penitentie triduo: confessionis contritionis & satisfactōis occurrunt angustie tēptationis multiplicis: Sicut in ps̄. dicitur: Ostēdisti populo tuo dura. Nec potest hec aqua bibi: eo q̄ in portabilis eis penitētia & amara. Sed cū ad memoriam reductur lignū crucis & amaritudo quā portauit iesus pro nobis: ex sola misericordia compassiōnis ad nos dulcescit omnis amaritudo tribulatio

nis: & uerificatur illud propheticū. Computrescent gū afatie olei: ideoq̄ de benedicta cruce cātam Dulce lignum dulces dauos: & c. Propter tēptationem dicitur. Mat. i. Surgens iesus abiit in desertum loci ubi q̄ orabat: quia sicut fere solent per diē euagari per nemora: de nocte repetunt secreta cubilab. penitēs a peccatis surgēs: & distractionis relinquit ad secretum conscientie debet redi: & semetipsum considerando in dignum: post orationis suspirii in spe uenie potest requiescere tamq̄ in secreto cubili. Secundū desertum ē eminētia reglaris uite. In deserto enim est
Hominum solitudo
Florum pulchritudo
Auium cantantium dulcedo

Quia in religione debet esse reclusio sensu & separatio a conuersatione hominū maxime pentum propinquorū: pulchritudo & odor uirtualium explorum. Contentus cōcors & suavis dulcedo spiritualium promissionū propter quod dicitur. Exo. tertio. Cū minasset moyses gregem ad interiora deserti: apparuit ei dominus: q̄ diu autem moyses mixtus egyptiis fuit: non apparuit ei dominus: qui curis secularibus & parentum affectionibus impeditus: non est ad perfectionem religionis aptus. Nec feratur instantia q̄ religiosi paupertas multum talibus imiscetur: quia cū lachrymis cōminandum nunc qliter intestatus est status: quāter prostrata religio. Et qui optimus est in eis qui si spina de sepe: h per corruptionem statuū dico. Alas multe seculares persone perfecte hodie sunt per mundum disperse: quorum consilio & exēplo in lunt regi religiones relaxate. Et ideo uolētibus perfectionem ascendere oportet non attendere hōminum relaxatorum exēpla: & diligenter attendere quid dicunt antiquorum patrum reuelatione instituentium regulas & ab ipso dicta & exēpla suam conuersationem formare. Hec sunt hōia interiora deserti: quia communis transgressio ueritatem regularem abscondit: & sanctorum patrum exēpla desertauit. Questum enim reputant pietatem & abundantiam spiritualem ordinatione religionum carnaliter parētum suorū: charitatem & pietatem obseruantie preceptorum. Cōtra quā hieronymus dicit: per calcatum perge patrem: ab calcatum perge matrem: genus pietatis est impio esse pro christo. Et beatus Anthonius mōach conuersantibus iuxta parentes quantumcūq̄ in exteriori conuersatione religionis & bona intentione ibi morantibus dicit: q̄ aſuperno iudice in eū computabuntur numero: quorū tribulationibus & consolationibus uariant in animo. Quidē dicemus de illis qui & oino turbantur & factio implicuntur: & parentibus suis & amicis resistētibus aduersantur uerbis: signis: discursibus: ab aliis in laribus & populis & a suis fratribus eis aperte similes cognoscuntur: primo quod peius ē mōti reperiuntur qui tanto sunt studiosiores & p̄ti

ptiosiores ad male tractandum: referendum & pcurandum quanto sub habitu religionis occultantur a ceteris: & quanto minus timent: q̄ propter reuerentiam sui ordinis manus eis ab hostibus iponantur ultrices. Et quia non onerantur de portatione armorum: & leue ē eis iacula mittere in deordinatione uerborum. Cōmixti. n. sūt inter gētes & c.

Moyſes ergo sanctus assumptus de aquis egypti. i. religiosus conuersus a uanitatibus mūdi iminet gregem ad interiora deserti. i. cogitationum suarum studium conuertat & contutum ad obseruatiam regule & status promissi recogitās quales fuerunt fundatores primi. Et ibi apparebit sibi dominus in igne flāme rubi. Et uidebit q̄ ibi est gratie lux: sed nō cōbuntur rubus: uidebit ibi expresse q̄ in regula & paternis exēplis ē ignis diuini amoris & lux ueritatis que propter malitiam filiorum nō pōt cōburere spinas deformationū & punitionis regule: & resistentis conatus. Et ideo audit dominum sibi dicentem. Solue calciamenta tua. i. dissolue a te exēplū imitande exēplaritatis: transgressio- nis & relaxationis cōmunis: qui eorum exēplo male calciatus recedis: locus enim in quo stas idest status in quo pro perfectione consequenda te locas: terra sancta ē: quia regula firma & imobilis plena sanctitatis: consiliis & preceptis. Utinam deus talē iueniat super quem similem educationem fatiat de filiis suis a malitia huius tēporis illi quē moyſes fecit de filiis israel tyrāide egyptiaca tribulatis. Nō minus enim nunc q̄ tunc affligitur spiritus ueritatis: quia in luto & latere & palearum recollectione pro edificandis uanitatis edificis opprimuntur: & in uoluptuose discursu flumini per carnis prudentiam submerguntur omnes qui onitū generis masculini. Sed dimissis lamentis transgressio- num ad considerationem illius qui gregem ad interiora deserti minauit: conuertamus stilū cui optime conuenit quod dicit iob. xxxix. Quis dimisit onagram liberū & uincula eius quis soluit? Onager ē asinus siluester: qui onera leuia regule & sua uia per cōmunē trāsgressionē siluestricata libenter assumit: & maculis distractionū & iperfectarū intricatonū que sūt uerā onera ē solutus. Sed q̄ hoc est ualde mirabile q̄ iuuenes in medio iperfectoz senū uoluti eorum consiliis & exēplis sciant se ab eorū iperfectiōe excutere: & ad perfectionē regule anhelare. Ideo dominus ponit hoc i hoīe: quia ualde rarum ē & difficile: & nūq̄ nisi dei munere: quo recepto facile ē & dulce. Enumerat autē dominus munera que tali aīe cōfert: cū ait. Cui dedi i similitudine domū: q̄. i. intelle. ctū & affectū eius auertit ne sequeretur cōe relaxationis malū: & pacifice & quiete sequeretur solitarius sue professionis uotum: & tranquille inhabitaret. mentis secretū p custodiam sensuum: & tabernaculū eius in terra salu- ginis. Saluſgo sitim accēdit: & desiderū talis anime ad imitationē christi uite inflāmur continue & semper sitit ad maiorē christi cōformitatē attri-

gere. Attendendū ē autē q̄ dominus ē in solitudine: q̄a habitū mentis sue stabiliet fixe ut dictum ē in regule obseruatione que propter causas predi- ctas solitaria ē effecta. Tabernaculū uero ē in terra saluſuginis: quia desideria eius & actus qui ad modum tabernaculi uariantur semper sunt in ardoribus & suspiriis uite cruciformis. Sequitur. Cōtem- pnit multitudinē ciuitatis: quia non dimittit uiam perfectionis propter transgressionem multitudi- nis. Clamorem exactoris non audit. Exactor ē uē- ter & tota uita carnalis. Cuius uocem necessitatis ita audit in necessariis nutriendo carnem ut damo- rem exactoris spernat a superfluis abstinendo & carnis premendo lasciuia. Circūspicit montes pa- scue sue: & uirentia quoq̄ perquirat: quia eminentias christi uite tanq̄ altos mōtes non solum inspi- cit: sed & circūspicit: quia omnes operationes tam christi hominis q̄ diuine dignatiōis: & ex hoc qua- si cuiusdam circularis immensitatis intelligit & ui- rorem mentalis humoris charitatis. i. christi iesu & c̄ in omnibus operibus suis perquirat & in his tā- q̄ in propriis pascuis iugiter mediando se reficit. Propter quod non est mirum si a multitudine ciui- tatis se diuidet quē christi charitas lactat: & ad soli- tudinem ducit: ubi loquitur ad cor eius uerba bo- na: uerba cōsolatoria

Sue. s. uite exempla

Sui interni amoris indicia

Sui ducatus clara lumina

Sui influxus continua adiutoria.

Cui propter tenebras consiliorum ipsum retrahē- tium: ad cuius sequelam quasi singularitatem sup- ficiōsam in intimis cordis clamat. Qui sequit me non ambulat in tenebris. Item q̄ certus sit: q̄ cum sit talis: q̄ hec non ē reprehēnsibilis singularitas: sed uirtualis cōmunitas: quia hoc est sequi consilium principis hoc est primi patris fundatoris francisci immo pncipalis fundatoris christi: & est seruare statum uniuersalis consilii professionis cōmunis. Aliter autem si propterea suam relaxationem uo- cant uiam cōmunem: quia est plurimum: & hanc sin- gularem: quia est paucorum: tunc uia transgressio- nis: est uia cōmunis & laudabilis: & uia perfectio- nis erit uitiositas singularis. Et quis nisi cecus au- deat hec dicere. Via ergo uere cōmunitatis lauda- bilis est obseruantia promisse professionis. Secū- do ad similitudinem florum pulchritudinis est in ista religione pulchritudo exemplorum sanctorū uiuorum. Sicut enim in deserto inueniuntur multi & pulchri flores: Sic & in ipsa religione in uiris spi- ritualibus gratiose uirtutes: propter quod dicit ps. Pinguescent speciosa deserti. Sicut enim apes pin- guescunt: & mel colligunt in floribus. Sic pruden- tes iuuenes in scōz: senioz: moribus. Sed uel mlti- tudo bestiaz icipit deserta penetrare & flores cō- culcāt & stercoribus fedant. Ita heu mō in multis religionibus statuta regularia per bestialem multi- tudinē prauis moribus conculcant & multis spur-

ciis maculantur: & desertum religionis quod con-
fueuerat esse infirmis preparatorium: adiutorium:
presidium uirtutis: nunc propter successione[m] ma-
lorum inundantium est periculū ibi uiuere etiam
perfectis

Vix enim inter eos potest obseruari paupertas pro-
pter abundantiam omnium

Vix puritas austeritas propter deliciae abusum &
multiplex fecunditatis exemplum

Vix obedientie ueritas propter presidentiū sepe in-
ductionē ad malū: & ad promissae regule fermētū:
unde in hoc deserto uidi tantū in habitare malum:
ut uix possit obseruari perfectio: nisi quasi p[er] dei mi-
raculū & ducatum. Sicut dicit deuterō .viii. ductor
tuus fuit. scilicet deus in solitudine magna atq[ue] terribi-
li. In qua erat serpens flatu adurens ut scorpio atq[ue]
dypsas: & nulle oīo aque. Qui induxit in nos riuos
de petra durissima: & cibauit te māna in solitudine
quia nescierunt patres tui. Illi. scilicet qui te ad ordinem
adduxerunt. Nam deformati sunt maliciosa trans-
gressiōe regule: & relaxatiōe uite: recedentes a uia
primorum patrum: & regule promissae. Et hec soli-
tudo terribilis. O quot serpentes hic sūt suo ma-
lo exemplo adurentes: & scorpiones blandimento
falsae discretionis cruciantes aculeo pessimo. De q[ui-
bus dicitur Apoc. viii. Et dypsas qui siti occidit: q[ui]
tam ambitionis q̄ auaritie & gulositatis ipso[rum] est
infatiabilis appetitus. Contra quem de petra duri-
ssime passionis iesu riuus aque refrigerantis hanc si-
tim educitur uolētibus regulam obseruare. Et ideo
pro deformitatis moribus satis conculcantur flo-
res primorum parentiū uel patrum: & regularium
promissionum dicitur. Isa. li. Consolabit[ur] dominus
syon: & consolabitur ruinas eius: & ponet desertū
eius quasi delicias & solitudinē eius: quasi hortum
domini. Consolatur enim domini uis religiosos per
multiplicē promissionem hereditatis eterne: etiam
consolabit[ur] ruinas eius: quia licet multum sit diffi-
cile in casu culpa: tamen pius est eis benignus pater
tanq[ua]m filii in uenia. Et ponet desertum eius quasi
delicias: quia istas difficiles regulares obseruantias
in multas delicias & consolationes conuertit: etiā
solitudinem eius quasi hortum domini: quia in soli-
tudinē sepe rationis ab imitatione peruersorū facit
eos germinare germina uirtutum. Alios etiam san-
ctos religiosos q[ui] fatigant reformare seipsos: & ali-
os: consolatur dominus quia eos multorum alio-
rum conuersione: quasi hortū facit crescere in mul-
ta uirtutum abundantia: & diuinorum consolatiōe
bonorum. Ad illud secundum desertum primo
disposuit spiritus scientie cuius est omnia i suo ua-
lore ponderare: & gradū omniū cognoscere. Cu-
ius semitam perficit spiritus consilii: cuius est men-
tem perficere ad amplexanda cum dulcore & pleua
obseruatiā consilia iesu christi qui in uotis sancta-
rum regularum continentur. Et secūdu[m] q[ui] perfectio-
res sunt regule: perfectius ibi christi consilia obser-
uantur: propterea euangelica regula tenet simplici

ter gradum sūmū. Tertium desertum est con-
templationis extaticae. De quo dicitur. Cant. iii. Quae
ista que ascendit per desertū sicut uirgula fumus: &
Et hoc desertū sequitur ad secundum anima
fugiens aliorum consortium eleuatur ad contem-
plationis donum. In contemplatione autem sunt
tres dietae: prima est suum defectum plene cogno-
scere: ut seipsum derelictum uideat ab omni uirtute
Non solum quia pronus est ad faciendū malū
difficilis & durus ad reconciliandum dei dona. Et
ut melius possit humiliari: debet se in tanta malitia
contueri: q[ui] quasi omnes alios respectu sui uideat
perfectos. Sicut dicitur. Ioelis secundo. Quasi her-
tus uoluptatis terram coram eo: & post eum solitu-
tudo deserti. Tunc hortus uoluptatis ē omnis ter-
ra coram contemplatore: quādo animas proximorū
reputat plenas uirtute. Et post eum solitudo
deserti quia tota uita sua preterita uidetur ut uacua
omnis boni. Et talis si plene est illuminatus a gra-
tia: se reputat omnium pessimum. Nec est peritū
reputando se peiorem q̄ forte sit in oculis deo-
plici de causa. Prima est: quia ex te semper sic
quia: si aliter est hoc est ex gratia iesu christi quādo
non debes tribuere. Secunda est: quia etiā in
gratia propter tuos defectus quibus eam impug-
nare debes te reputare nouissimum: etiam respectu
iesu christi q[ui] sceleratissimi. Sicut dicit. Ber. super. Can-
Sermone. xxxvii. Quid iquit scis o homo. Si tu
iste sceleratissimus quem putas horrendū non no-
do pre te quem forte iam sobrie & iuste & pie
re confidis: sed & pre ceteris omnibus: sceleratissimū
q̄ omnium sceleratissimū. Quid scis si te & illis
bus mutatione dextere excelsi melior quidem
futurus sit in domino uero iā sit. Et propterea non
mediocrem: non uel penultimū: non ipsum
ter nouissimū eligere loco nos uoluit. Sed
be inquit in nouissimo loco: ut solus uidelicet
nium nouissimus sedeas: teq[ue] nemini nō dominum
preponas: sed nec comparare presumas: hec be-

Et supra posuit exemplum de ostio depressio-
quod intrāti non est periculum multum se in-
re: sed si uel modicum se plus exerit statim fra-
tem & caput quassat: ad quod uitandum est con-
siliū iesu se nouissimum omnium reputare in
deserto. Sicut dicit primi. Mach. ii. descēderūt ma-
ri querentes iudicium & iustitiam i deserto: in
enim defensu est iudicium discussionis sui: & ius-
tia sanctificationis dei. Et talem humilitatē dem-
strant sancti angeli posse reperiri i anima uel
ne mortali: & hanc reputant sublimeriter ascendit
in omni perfectione: unde etiam dicunt. Quae
ista que ascendit per desertum ideo est per sue
bilitatis continuum aspectum & etiam genuit
Et quia anima que totaliter deficit in seipsa
tam assumitur a benedicti iesu misericordia. De
quitur secunda dieta: que quidem est continua
templatio excessui iesu morientis & passionati
nobis. Sed in hac anima: a seipsa excedit & in

de
fa
tu
ait
ru
cel
te
est
loc
aut
sue
Da
tis
tur
in a
soli
nar
def
floi
mi:
inir
secū
ris
cog
fixu
do i
sub
obf
se in
bus
gnu
usq[ue]
dole
dere
fert
ame
q̄si i
Thu
tem
Infe
ptu
lesti
fecti
con
nun
rum
ris. I
ctus
flān
mer
rum
nhi
mer
quic
ame
mi
Et h
repu

74
75

dolores transit & continue in sua cruce habitaculū facit. Iste est excessus q̄ moyses & helyas loquebatur cum christo in monte transfigurato: loquebatur lucas de excessu quem completurus erat in hierusalem. Et quia anime in se deficienti utile ē & necessarium & delectabile in christi passione & morte morari: ideo cum petro talis anima dicit. Bonū est nos hic esse. Hec sunt enim illa munitissima loca de quibus legitur primi Re. xxiii. Morabatur autem dauid in deserto in locis munitissimis: manū sitq; in monte solitudinis ziph in monte opaco. Dauid enim noster manu fortis iesus in suis deuotis filiis: quos in suam mortem transformat: moratur in locis munitissimis sue uictoriosissime crucis in altitudine sui cordialissimi doloris. Recte dicitur solitudo ziph: que interpretatur florēns uel germians: licet enim quo ad sanitatem corporalem ibi defloruerit quo tamen ad pugnam triūphalē ibi floruit rosa martyrii lilium candentis ai & purissimi: uiola humilis indulgentie & patientie respectu inimici: & ex his omnibus germinat multitudinē secundā populi: & quelibet anima similitudinē amoris sui crucifixi & mortui: ut ibi anima se genitam cognoscens illud apostoli ad phil. ii. Christo confixus sum cruci: uiuo autem iam non ego &c. Secūdo ut ostendatur q̄ hic est contēplationis excessus subditur in monte opaco. q. obscuro: que quidem obscuritas significat super excessum sapiētie absconditum se in cruce: q̄ uocat apostolus stultum dei carnalibus: & tamen sapiētiā perfectorum. In cuius signum christo pendente in cruce tenebre facte sūt usq; in horam nonam: ut ostēdatur q̄ excessus sui doloris & sapiēntialis amoris facit mentem excedere ab experimento sui luminis naturalis & transfert in extaticum lumen dei. Et quia in illo ardore amoris anima plus sentit q̄ intelligit: ideo dicitur q̄ si uirgula fumi ex aromatibus myrrhe & thuris. Thuribulum enim mentis est aureum per charitatem: rotundum per obedientiam & humilitatem. Inferius clausum per omnium terrenorum contēptum. Superius apertum per contēplationem celestium: licet habeat paruam formam propter imperfectionem intellectualium luminum: per illa tamē conscendunt feruida desideria amorum & passionum & transformationum cordialium & deuotorum ardorū amoris christi iesu: quasi myrrhe & thuris. Et quanto magis sunt stricta foramina intellectus: sepe ad ea que non plene intelligit exardescit flāma affectus. Ex quo sequitur tertia diēta. s. q̄ mens in amorata de iesu quantūcūq; minima tantum reputat q̄ nihil excipit ab eius memoria. Et nihil est ita paruū de iesu siue uerbum: siue nomen: siue necessitates infantiles nature iesu: siue quicquid aliud sit: quod non teneat eam fixam & in amorosā contēplatione stabilitam tanq̄ res summi dei: & pro ipsa anima ex amore assumpta. Et hoc est nihil negligere: & amatum carissimum reputare: & hoc pot̄ figurari. ii. Re. xv. ubi dicit q̄

rex dauid transgrediebatur torrentem cedron & cunctus populus incedebat contra uiam oliue que respicit ad desertum. Cedron significat decursum christi uite: quem transgressus ē ex passibili carne. Cunctus populus huius regni est status & actus christi conuersationis. Qui status incedit cōtra uiam oliue: quia omnis actus eius est ex pinguedine sue dulcissime ad nos misericordie. Sed hec oliua respicit desertum: quia eius misericordia que in eius corde ad nos flagrabat facit eum etiam a patre & sine ipso in multis angustiis & penis pro nobis derelictum. In quo ipsemet sui amoris excessū ad nos admirans clamabat in cruce. Deus meus deus meus ut quid dereliquisti me. Et hoc est quod subditur. Et uniuersi pulueris pigmentarii: Puluis tenuis & minutus & multus est uite christi quo ad sua miracula innumerabilis actus. Et iste puluis est pigmentarii ab infinita iesu sapiētia pro nostra salute electus. Non enim nostrum fuit eligere pigmenta: nec qualis debuit eē christi uita: sed sapiētie dei que in ipso est: & per ipsum facientem oīa que nos debent prouocare ad amorem sui. In his igitur tribus diētis contēplationis iesu & sue passibilis uite scilicet in dilectione sui & transformatione in passionē & mortem christi & in ruminatōne & summa estimatione & gratiarum actione oīs actus iesu quantūcūq; minimi sepe rapitur anima in excessu sui. Et hoc est desertum mara de quo dicitur q̄ erant ambulantes filii israel tribus diebus per desertum ethan. & castramentati sunt in mara Ethan interpretatur fortis siue robustus: siue fortis eorum ac perfectio eorum: & significat benedictum iesum: cuius amor in se fortis & robustus est & fortitudo nostra & nostra perfectio per hoc desertum in quo totus iesus quo ad se derelictus est & nobis datur. Ambulatur tribus diebus predictis sed castrametatur in mara: quia amaritudo cordis nostri debet eē infinita in abyssali amaritudine mortis sue in quo debet esse talis excessus nostri amoris. Ad hoc tertium desertum ducit spiritus intellectus & pietatis: quia intellectus facit penetrare abyssales altitudines perfectionis amoris cordis benedicti iesu ad nos. Ac per hoc incomprehensibiles doloris excessus quos inestimabili amore sustinuit tam ex respectu diuini honoris recōpensandi: q̄ respectu uirtutis operande q̄ etiā respectu humani generis pene adimende. Et postq̄ sic donum pietatis transformat uoluntatem per passionem ad cognita & per liquefactiuum amorem ad christi iesu ruminata supplitia. Quartum desertum est mētis tranquillate: licet enim in superiori deserto sit accessus a seipso in mari pene iesu. tamen non translatur nisi procedat ad mare glorie uisionis personalis utriusq; nature: dicitur autem ista gloria desertum nō qualitercūq; sed artificiose edificatū. Solent enim magni reges habere nemorosa deser-

ta ad speciales delicias maxima artificioſitate edificata & delicioſitate ſecretiſſima & ameniſſima plena: unde Salamon edificauit domum ſaltus lybani in qua erant omnia ſua aromata. & pigmenta & delicioſa ſolatia: unde ipſe dicit. Eccleſiaſtes. ii. feci hortos & pomeria & conſeui ea cunctis generibus arborum. Iſtud deſertum eſt humanitas unita. In quo anima habet cellarium ſcilicet Superabundantiã diuine ſuauiſſimæ Refectorium eterne ſatiæ Dormitorium interne tranquillitatis

Vnde bene in deſerto humanitatis ieſu eſt anime retributiuum: quicquid anima fecit propter ieſu cõſilium ſumendo uotum paupertatis obedientie & puritatis: quia paupertas poſſidet cellarium: obedientia reſectoriũ: puritas lectum pacatiuum & quietatiuum. Cellarium igitur eſt abundantia ſuauiſſimi amoris dei quem experitur anima in conſideratione unionis ieſu i perſona filii dei: In quo guſtat anima tantam dei abundantiam in amore ad uniuerſam creaturam: q̃ non uidetur ſibi q̃ aliqua creatura debeat aliquid plus appetere ex quo ſe uidet deũ in ieſu unione. Et habet p̃ maiori dono q̃ ſit unita deo ieſu: q̃ ſi ſine ieſu in quocũq; alio uniret. Et ſciat anima q̃ quanto plus poterit creſcere in amore humanitatis ieſu: & delectationis glorie eius humanitatis nõ habito reſpectu ad ſeipſum: tãto plus ſublimatur in transformatione immenſiſſime delectationis diuinitatis eius. O anima mea hic tota ex te exas & nunq̃ in te redeas: quia in te nõ niſi tibi male eſt. Tranſeas in ieſum in quo cũ ipſo deus es: & milleſies miles plus te tota euiscera i gratiarum actione: ut perſona filii dei de hoc q̃ benedicti ieſu humanitatem perſonali unione uniuir: & te in ipſa: quaſi te ſine ieſu aliter aſſumpſiſſet. Si enim extra te exis q̃ ſimpliciter melius eſt diligere: & in ipſo optimo delectari. Quod ſi nullum dubiũ eſt q̃ multo melius fuit illud qd̃ deus diligit ab eterno facere in aſſumptione ieſu: q̃ ſi feciſſet aliud: ad quod tua uel cuiuſcũq; fantaſia uagatur: concludit expreſſe q̃ multo magis debet delectari anima in eo q̃ humanitas ieſu eſt deo unita: q̃ in aliqua alia fictione: q̃ in ſua fantaſia conſingat ſeu componat: & ideo anima perfecta que omnino nõ diligit ſe niſi in deo & eſt euacuata ſuo amore uicioſo reputat ſuũ melius ſimpliciter quod eſt deo magis honorificum: & ibi uerius ipſa diligit ubi magis eſt deum cognoſcit: unde quia uidet deum honorari unione ieſu: ideo ibi ſe reputat tanto melius uniri deo: q̃ in quolibet alio modo: quanto ibi non dubitat deum amplius honorari: immo hoc cogitare de ſe reputat deo magis contumelioſum: ac p̃ hoc ſibi moleſtum ut quendam infernum. Ad hoc nõ continget anima que neſcit a proprio amore exire. Si ad hunc gradum potes aſcendere: poteris uidere quid eſt pro amore ieſu pauperem eſſe. Cum enim deus faceret delectamenta bonorum naturalium i quibus nunc cõprehenduntur bona fortune dele-

ctamenti habituum uirtualium: & in multis delectamenta tolerantie paſſionum in humilitate profunda. Et ſepe appetitum zelo iuſticie eternalium punitionum ſine ſui cõmiſſa offeſa & delectatione fruictionis patrie pleniffima paupertas ſui p̃ amore ieſu eſt omnibus iſtis ſpoliatũ fore: in his omnibus nihil uelle niſi id quod benedictus ieſus deſignat: unde iſta anima non uult in ſe nec pro ſe delectari in aliquo predictorum bonorum. Et ſi quæras quare reſpondet: quia nõ ſum mea: nec aliquis eſt mei in me: & pro me. Bonum totum quod ſi in ieſu ſum. Nihil uolo eligere: quia neſcio quid circa me ſit dei uelle. Scit ſpõſus meus ieſus qui mecum meum ſcire: & mecum uelle: & meum eſſe. Et ideo nihil uolo niſi q̃ certa ſum illum uelle: autem quod me precipit facere. In his me uolo exercere nõ propter aliud premiũ niſi propt̃ illud quod eſt mihi datum ſcilicet quod deũ eſt. Et ſi ipſe eſt deus: & ego nõ ſum preſumptuoſa: ſuperbo ut lucifer eſſe uoluit: ſed transformatione amoris & extatica per quam mihi meum malum eſſe dicit: quia uiuo ego: iam non ego. Hoc declarat Auguſtinus ſuper pſalmũ in auctoritate poſita in libro quarto capitulo decimo. Et hoc eſt ſpiritu pauperẽ eſſe. Et ideo pluries dixi: q̃ uerã paupertatẽ dei ſine aliqua deſtractione poſſeſſio: predictis affectionibus reciprocis a mente exclusis nihil remanet quod impediatur deum pacifice poſſidẽ.

Non mireris autẽm q̃ inter delectamenta a deo creata que enumerari appetitum iuſticie ſui in eternum pro offeſis preteritis ſine adiectione nouarum offeſionum: quia non ſolum hoc eſt bonum commune ſed eſt exceſſiue aĩme reẽtudo. Ad quaũ profunda humilitas in recognitione ſue iniquitatis ſi zelotipice transformationis: caritas ad reẽtudo iuſticie dei duxit animam: dum uidet iuſtiſſimam & dei honorificam q̃ tantum ſcelus ab eo commiſſum puniatur in eternum. Et ſuauiſſimi dulcicoſi guſtus in tanto amore iuſticie dei: q̃ hoc appetit pro honore ſui. Et ad hoc ſepe gratie exceſſus raptementem ſponſe: unde ſi ſibi reuelaretur: q̃ hoc deo dei iuſtitia accipit hoc anima cum ſuauiſſime pacifica: & plus ſepe: cum electione p̃mptiſſime: hoc intellige de pena ſeparata a culpa. Quod autẽm hoc ſit rationale probat pſalmus: Letabitur iuſtus cum uident uideãtam. Si letabitur uidendo uideãtam in alio nec ſeipſo nequaũ iuſtus eſt: ſed eratus: licet enim talis puniãtia a mente carnali applicatur: quaſi deſperans a domino ex ſeparatione nequaũ tamen ſic accipit mens a ſpiritu ſancto uiuore ad hunc zelum commota. Si enim beatitudo ſua uera conſiſtat in fruictione uoluntatis dei: nec ſue hoc anima pro ſua beatitudine accipit qd̃ uoluntas dei de ipſa ab eterno elegit. Et ideo ibi anima ſimpliciter fruitur diuina uoluntate: etiam ſi ſit in ſuis penis eternis. Et quia humilitatis abyſſus ſi iuſticie zelus ſepe uult in penis proprium eligere p̃

dei honore statim paupertas spiritus fienum apponit. Nequaquam mihi faciam proprium non habere: non si est mea: sed sponsi. Et ideo quod fecit de me in se uolo esse: fructus mea est uidere continue & ruminare quod ipse est deus. Et ex quo ipse est deus & non potest illatio solui quin semper deus sit deus: & quin iesus assumptus unicus semper sit deus unione personali in quo est gloria omnium membrorum suorum in ipso: & cum ipso: & per ipsum: iam me sentio gloriosam: iam non me sentio: sed ipsum sentio. Hoc est desertum de quo dicit Esa. xliii. Dedi in deserto aquas: & in imo flumina: ut darem populo meo potum electo meo. In isto deserto bene dicti iesu dedit dominus aquas glorie pro se & pro omnibus electis. Sicut ipse samaritane promisit.

Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eternum: sed aqua quam ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in uitam eternam. Hec sunt flumina que de uentre credentium fluunt aque uiue: quia dilatatis brachijs sue mentis natat in infinita te glorie dei & in imensitate in se & in humanitate assumpta boni iesu. Sicut ergo de cellario replet reservoirium: sic de spiritu paupertatis perficit obedientie uotum. Et sicut paupertas recipit abundantiam suauitatis: sic obedientia dulcedinem suauitatis. Hec autem obedientia ideo est propria & in omni dei uoluntate satia: eo quod ipsa gustat quod bonus est dominus per sapientie donum. Vbi est humilitas ibi est sapientia. Et ideo dare uidet quod omnia que contingunt: & in hac uita & in alia sunt ad dei honorem subseruiantia: & ad salutem electorum ordinata: propter quod semper est leta: quia uidet quod se per complementur dei uoluntate: uel uno modo uel alio.

Habet autem hec obedientia triplicem respectum deum honorandi: primo in gustatione contemplationis glorie iesu: in quo isto modo deo obedit: quia multo plus delectatur contemplando iesum beatum quam se beatificandum. Et plus expectat & desiderat frui gloria diuinitatis & humanitatis iesu: quam sua: & a propria nititur desiderium auertere: & ad illam iesu conuere. Et sepe pluribus animabus dicit: quod hec sine labore ab ipso benedicto iesu recipiunt in actu: sed semper in habitu. Et de gloria iesu transit ad penas quas sustinuit: & secundum imensitatem eorum que expertus est in christi gloria transformatur in eius dolorem & penam. Secunda obedientia est quod prelatum quem sibi dominus dat semper ut christum respicit: & sicut christo iesu dulciter & reuerenter sine aliqua rebellionem obedit nulla difficultate retracta uel persecutione remota: nisi forsitan propter malitiam corruptionis temporis prelati de formati aliquid perciperent uel suaderent quod regule professionis destrueret professionem: hoc excluso etiam in his que quatuor ad extrinsecam apparentiam aliquando minus bona uidentur uiri perfecti non uoluntatem suorum prelatorum uisionibus

subdere illa recompensando in maiora. scilicet in obedientie merita. Tertia obedientia quam facit talis anima deo est quod de se: & de omni re sibi dilecta secundum sensum currit tranquille in oppositum afflictuum & ideo obedit deo in dimittendo conuersationem amici locutionem & delectationem in eius tempora libus bonis & eius damna complectitur a deo uoluntate in quantum sunt sui ipsius afflictiva: & ipsum a meditatione sui cordis abscondit. Et ad omnia ista persecutorem suum delectabiliter introducit. Et hoc modo anima sequitur inspirationes iesu: prout dicitur in quarto libro in primo capitulo: iesus spiritus afflatus. Multum enim debet mens erubescere quod debeat aliquid perfectionis habere: nisi multo dulcius amarissimum hostem amplectatur pro amore iesu quam quemcumque amicum: parentem uel filium pro ligatura sanguinis: uel seruitu temporalis: quod ad minus deberet facere dulcedine rationis. Sed est imperfectionis magne signum si in hoc sensualis appetitus repugnat in tantum quod retardet promptitudinem rationis: licet in hoc & in alijs prudens iesus ad humilitatem seruandam permittit animas summas perfectiones habentes in quibusdam infirmis imperfectionibus ruere que reprehensibiles eunt etiam nouitiam seruari. Non est ergo mirum si talis anima que hic pro dilecto iesu sic currit ad curam contraria in eodem dilecto iesu satiatur suauitate diuina. Et quia obedientia in omnibus animam sub deo ponit: idcirco eam in christum totaliter transponit. De hoc deserto delitioso dicitur numer. xxiii. dirigens balaam contra desertum uultum suum eleuans oculos uidit israel in tentorijs commorantem per tribus suas & infra. O quam pulchra tabernacula tua iacob & tentoria tua israel ut ualles nemorose ut horti iuxta fluuios irrigui: ut tabernacula que fixit dominus: quasi cedri prope aquas. Balaam in uerbis istis potest significare celestes angelos admirantes altitudinem talis anime: unde contra istorum animam que in deserto presentis uite tanta obedientia est deo subdita dirigentes uultum considerationis sue uident eam in tentorijs commorantem per tribus suas. Tentoria significat facilitatem motus. Ordinationes autem tribuum significant ordinationem omnium actuum & appetituum: uidentes igitur angeli in hac uita animam tanta perfectione obedientie in omnium exteriorum & interiorum ordinatione deo subiectam extollunt pulchritudinem & decorem uirtualium in ipsa dicentes. Quoniam pulchra tabernacula &c. Et ratione humilitatis profunde & deuotionis pinguisime comparat eam uallibus & arboribus consitis quasi uirtutibus altis & hortis irriguis ex cultura ois unionis uirtualis: & ex irrigatione diuinorum influxuum tanquam irriguorum fluminum: propter quod dixit. Tabernacula que fixit dominus: quia obedientia sicut mobilis ad imperium. Sic mobilis ad affe

ctum ē simpliciter diuinum opus. Et quia hec obediētia eleuat animam ad altitudinem predicte sapiētie: ideo dixit quali cedri prope aquas: quali dicat. Sapientia hec est quasi natura angelica non humana: & hoc est propter infusas irrigationes continuas satietates dei in dulcore quem gustant optimi in omnibus operibus suis. Non est mirum si ex duobus primis: scilicet cellario & refectorio seq̄t̄ tertiū.

Est autem tertius lectus pacatus & tranquillus. Cum enim paupertas nihil de se nihil retineat & obedientia totam se sub deo subiiciat: quid potest esse quod puritatem illius anime possit maculare: & tranquillitatem illius cōscieie stimulare? Propter quod debes scire q̄ puritas respondet obediētie & modis eius: & ideo nulla anima potest esse deo plena: nisi obediētia subiecta: nec obedientia ē deo plene subdita nisi sit pura. Nō aut̄ pōt̄ esse pura: nisi totalit̄ deo subiecta: nec plene deo subiecta: nisi per paupertatē spūs exeat de seipsa. Et ideo iste tres uirtutes in plenitudine simul currūt. Tūc aut̄ est anima castissima quando non adulteratur nec secum: nec cum alio: sed seruat se mundissimam & integrā sponsam suo cui desponsatur triplici respectu quietis: in quo castissima se ei conseruat. Primus respectus huius sancti matrimonii est nihil propter se appetere: nihil propter se fugere: nisi solū propter iesu sponsi amorem. Et lectus connubii est q̄ scire in his in quibus quieuit dilectus iesus. Est autem sibi desponsata ad gustandum honorem dei: & gloriam dei & hominis iesus: quia solum dei ē: & quia dei honor est & uoluntas animam illam sic eius gloriam continue degustare non habito respectu ad aliquod bonum proprium. Sicut dicitur infra de cruce perfectorum capitulo: Iesus cruce datus. In secundo respectu est sibi desponsata ut castissime gustet amaritudines passionum quas in sua mente & carne portauit sponsus passionatus iesus quas continue uidet portare in suis uiatoribus mēbris: & omnium necessitates in seipsa miranda cōpassione reuoluit & sollicita pietate supplet: & offēsas dei in quibus glorificatus iesus non potest dolere uice iesu amarissime deplorat. Et nihil aliud amaritudinis sentit in mundo nisi q̄ tantum uidet diuinam bonitatem contempni & maiestatem offendere ab aliquo impio peccatore. Nihilominus & uice iesu: peccatoribus ex corde compatiens modis quibus potest eorum conuersatione plorat ad deum & suspiriosus gemitibus iugiter diuinam misericordiam interpellat: non obstantēq̄ certa sit q̄ deus de omnibus malis suum honorē eliget & melius electorum. Tanto enim mala sunt peiora de se quāto deus omnipotentissimus & optimus crudelius offenditur: qui per omnipotentiam suam de malis honorem suum trahit & de peccatis & culpis facit occasionaliter augeri gratias electorum: in modo illud est quod mentes seraphicas facit ardere in amore dei: & in dolore peccati. Et quia per humilitatem p-

fundam talis anima recumbit in nouissimo loco in partium dilecti iesu: & omnes electos uidet iesu multo melius q̄ uideat semetipsum. Ideo suauissimum est deum rogare ad similitudinem sponsi in q̄ omnes penas corporis christi in quibus sc̄p̄ mēbris faciat eam portare illis absolutis a pena hoc pura intentione habens pro premio sufficienti liberationem illorum in quos amore sponsi a se ipsa accepit. Plura que hic dicuntur clarificant dicta sunt super: Nunc dimittis: aliqua hic dicta sunt clariora. Tertius respectus puritatis est q̄ habet ad iesum propter amorem reformandam uirtutum ipsius iesu in se que sibi est desponsata fugiendum delectamenta omnium sensuum in quantum per ipsos sensus in omnibus sponsum iesum & membrorum ipsius salutem propter quod & non propter appetitū glorie alienes sicut in omnibus temperata circumspecta & danda q̄ etiam necessariam sustentationem nature accipit cum tanta modestia: q̄ in illis magis gustat solum q̄ temporalem cibum. Et quantum expedit aliis informandis etiam ab illis que sue debilitati quando necessaria forent subtrahit manum suam.

Ad lectum sponsi pertinent ista tria pacifice confidere & cum tranquillitate mentis & delectatione ad ista currere sine difficultate propter amorē similitudinis sponsi iesu & uirtutum eius: quia sponsus creuit in iesu. Cū difficultate autem ad ista facere est in fibris uirtutis. Non tantum autem dicta pertinent ad tranquillitatem lectuli: sed pietas & possessio omnium uirtutum. Quia enim omnes uirtutes sunt cōnexę: ideo qui plene habet eas habet omnes. Et ideo omnis uirtus consummata facta facit animam quiescere in lecto pacis matrimonii ueri iesu: quia undiq̄ uicit hostes & qui maxime in paupertate refulget: tali igitur amantē delectabiliter dicit sponsus in amplexu & osculans. Tota pulchra es amica mea: & macula non est in te. Hanc admirantur angelorum exercitus sic huc in carne manentem tranquillatam sponsi sed non minus iesum tranquillum in eius patris sponsali. d. Cant. Que est ista que ascendit de deserto: deliciis affluens in iuxta super dilectum suum.

Potes enim uidere per superius dicta q̄ non se nititur: sed dilecto ininitur. In cuius in iuxta ē ab arum affluentia & mens trāquillata: & in hoc opere est perfectio quantum capio maior q̄ possit fieri in hac miserabili carne ab anima peccatrice. Qui plus capiet plura ponet: & ideo adiuratio si q̄ non excitetur dilecta ab iniquitate alienis atque per capreas ceruos q̄ camporum: id est ne currat offensas ciuū snp̄norū: uidet in hac sponsa impleri: q̄ nullo potest enētū a sponsi trāquillari mutari. Ciues enim celestes dicuntur capree propter limpiditatem usus: dicuntur cerui propter puritatem saltus: sed camporum propter excelsitudinem omnis distractiui nexus. Et quia sponsa bened-

70
77

est per perfectionem naturalem in eorum societate tranquillata: ideo sub interminatione eorum offense est ipsius sponse inquietatio iterdicta: quasi dicat: ipsa est sicut unus ex nobis. Sicut ergo non permittit sponsus suum interrumpi palatium: nec quietem turbari spirituum superiorum: sic non permittit huius benedictae anime cor floridum: in quo sponsus dormit per suauissimum somnum: & hoc est ipsam semper in sponso fore tranquillam. Attende autem quae plena tranquillitas sponse fugit simul cum distractione turbatiua: omnem tepiditatem & orationum negligentiam & incompassionem fraternam. Et quomodo omnia omnibus sit semper manens tranquilla: & sic fugit omnem malitiam hereticae libertatis: nam ipsam format Iesus Emanuel: qui nouit reprobare malum & eligere bonum. Ad illud autem ultimum desertum dicit spiritus sapientiae Iesu in eo cuius uoluntas & bonitas purissime saporantur a sponsa.

Via uero benedictus Iesus in deserto quadraginta diebus legitur ieiunasse: ideo secundum quattuor quadragenas benedicti Iesu in quadruplici deserto prescripto quadrupliciter ieiunatur. In primo ieiunatur a peccatis mortalibus & delictis carnis. In secundo ieiunatur a cursu secularibus & quibusdam sordiditatibus & affectibus distractiuis. In tertio ieiunatur ab omni reputatione sui. In quarto ieiunatur ab omni amore sui & omni creati in quantum tale. Et quia in quolibet ieiunio est refectio sua: ideo in primo comeduntur quinque panes ordeacei propter penitentialem asperitatem sensualis uiae afflictivae & anime satiativam: quia in ea spes uiae degustatur. In secundo comeduntur septem panes tritici propter multitudinem donorum spiritus sancti: qui acquiritur in statu religioso & separatione ab amore mundano. In tertio comeditur utulus saginatus in receptione filii dissipatoris a patre occisus: quia pinguis amor cordis Iesu in immolatione mortis eius pro nobis peccatoribus redimendis continue degustatur. In quarto comeditur panis celicus suauissimum manna gloriae dei & hominis Iesu christi. Prima quadagesima potest significari per quadragenam praesepii. Sicut enim in parturitione sacratissime uirginis in fetore stabuli: & in asperitate praesepii & sordiditate bestiali & refectio tenui & fascia ligamenti stetit bonus Iesus: ita penitens in parturitione mundi propositi per contritionis spiritum stat in memoria praeterite offensionis tanquam in fetore stabuli in pugna bestialium tentationum: quibus uelut nolit pluries sordidari: licet & aliter bestiae significant. Bos ruminacionem eorum que pro nobis Iesus fecit. Asinus iugem deprecatione oneris per satisfactionem impositi. Debet & esse duricia

praesepii per asperitatem uestis & lectuli: & in cibo tenui per asperitatem ieiunii: & in fascia ligamenti per obseruantiam sacerdotalis precepti in toto quadragenario penitentiae: donec ipsa consumetur: & tanquam purgatus in templo dei presentetur. Secundum ieiunium potest figurari per quadagesimam qua Iesus latuit in deserto. Sicut enim Iesus tunc fuit solitarius: sic & religiosus debet esse totaliter a mundo semotus: & in oratione & silentio totus a seipso reclusus: quod si fecerit sciat quod exemplo Iesu post uictoriam hostis loco confortii hominum habebit confortia angelorum. Tertium ieiunium figuratur per quadagesimam horarum: qua christi caro fuit mortua & sua uita priuata quia qui ad excessum contemplationis mortis christi ascendunt: sentiunt in se quod apostolus dicit ad Cor. tertio. Mortui enim estis: & uita uestra abscondita est cum christo in deo. Et illud: Consepulti enim estis christo per baptismum eius in morte. Quartum ieiunium in quo est plena satietas: quia ibi ieiunatur ab omni malo: & reficitur omni bono: figuratur per quadragenarium dierum: quibus dispensatiue Iesus gloriosus stetit in terra quantum fuit necessarium apprensus discipulis: loquens & admoneus & se exhibens: ad fidem erigens eos & subleuans: ad spem attrahens eos & transformans signis miraculis ad amorem: & post subito euanescebat.

Et quia iste quartus status solus aliene cure potest intendere: idcirco licet sit totus transformatus in diuinitatis abyssum & in deum hominem simul gloriosum & passum: tamen mira condescensione foras exit ad proximum solum familiae his quae dicta sunt supra christum facere discipulis & ipse populis & spiritualibus personis. Et necessitate expleta ab eis subito euanescebat: quia a populorum turbine & cum familiaritate celerime a se abscedit. Hec enim causat in auditoribus appreciationem & reuerentiam auditorum: & in predicationibus obseruantiam suarum uirtutum & fugam mundanorum uanitatum: & sufficientiam ad nutrimentum & regimen populorum. Hauriunt enim ab uberibus christi Iesu in secreto solitudinis auidae quod pro loco & tempore utiliter & discrete populo effundunt abunde: recordantur quod gallus est auis pulchra: sed continua sui apparitione uilescit: & tactus manus auium pennas deordinat & deformat. Et si diu teneantur in manu sua sudore humectat: & fit inhabilis ad uolandum. Spirituales aues hoc experite nouerunt. Unde & benedictus Iesus predicatorum forma post inquietationem turbarum dixit. Venite seorsum in desertum locum: & requiescite pusillum. Erant enim qui ueniebant & redibant multi: & nec spacium manducandi habebant: Matth. sexto. Sic sepe propter multitudinem familiaritatum impeditur educatio spirituum suauitatum: nec inuenit anima ad hoc tempus gerum.

Licet autem moyses & helyas eodē numero die
rum quo & xps ieiunasse legantur: multum tamen
differenti uirtute. Nam moyses non esuriit refectus
suauitate diuini eloqui & confortii. Helyas est refe-
ctus efficaciam mirabili & refectioe solidi & durabi-
lis cibi: qui tanto tempore diuina uirtute calorē na-
turalem occupauit ne cōsumeret uitales humores:
& corpus in debita fortitudine sustentauit: prop-
ter quod dicitur q̄ abulauit. xl. diebus: & xl. noctibus
in fortitudine cibi illius. Christus uero uirtute p-
prie potentie corpus in qua dispositione uoluit ten-
nuit sine esurie. Et quia hoc fecit ex feruenti nostre
salutis amore quo uoluit se pro nobis tanto tem-
pore delectatione comestionis priuare: ideo suum
ieiunium plenum est uirtute & exemplaritate: do-
cens nos animū a delectabilitate carnis trahere: &
in occupatione diuinorum gustuum internū satia-
re palatū. Et ut nos doceret modū: dicitur q̄ est
ductus a spū in desertum. Quando enim i amore
spūs sancti anima desertatur a cura delectationū se-
sibilibium ut compleat illud quod dicit Apostolus.
Curam carnis ne feceritis in desideris uestris per ta-
lem mentis recollectionē & amorosam intentionē
ad sublimia dei facile est sibi sine esurie ieiunare a
delectationibus carnis & mundi. Gustato enī spū
desipit omnis caro. Quātū autē possit amor di-
uinus in anima: ostendit a minori i auarorū amor.
Sepe enī mercatores luuenes: & gulosi dum in nū-
dinis occupant: uel in receptione pecunie: uel i pla-
cibili negociatione obliuiscuntur comedere: nec se-
ntiunt se esurire. Quanto magis spūalis amor: hoc
potest facere in spūaliū occupatione. Sed mēs ocio-
sa & uaga non uidetur aliud uelle habere facere nisi
cogitare de sua esurie: & pro cibo tenui gemere: &
hore tarditatē cāre: unde non est mirū si tali est gra-
ue ieiunare. Ne autē aliquid deesset exemplaria-
ti nos dirigēti iesu dī q̄ postea esuriit. Vbi dicit hy-
larius: q̄ sue nature hominem dereliquit. Arbitror
ego q̄ natura iesu per diuinā potentiā sustentata i
quadragenario fuit sibi relicta ad penalē esuriē: ut
tm̄ esuriret quantū talis exinanitio requirebat: & te-
nebat natura in fortitudinem ne deficeret: si ut
in debito robore stantē: esuries eum amplius crucia-
ret. Ita q̄ tūc ieiuniū quadagesime licet nō habue-
rit effectū ad destruendū p̄ debilitatē subiectū: hūit
tamē effectū fortissimū ad inferendum famis cru-
ciatum. Non enim credo q̄ ista fuerit cōis esuries:
sicut homo quando post digestionem cibi incipit
esurire. Sed puto q̄ in hac uita non fuerit esuries si-
milis ei: quā tunc xps pro nostra exemplaritate assū-
psit. Dicitur autem infra aliquid filie in xpi passi-
one quia naturam seruauit in robore usq; ad ulti-
mum istans mortis. Ex quo sequitur q̄ dolorosius
passus fuerit. Illud autem cōuēiebat xpi honori in
uictorioso triumpho & nostre utilitati in dando ex-
emplo. Propter quod dicit hylarius ubi supra: q̄ n̄

erat a deo diabolus: sed a carne uincendus. Tanta
enim intensio famis quam diabolus attentare fuit
permisus in homine quem uidebat aduertit: deiecit
ei uictorie specie maxime: quia uidit maximam af-
flictionem famis & cibi distantiam: Et quanto fa-
mes fuit acutior: tanto tentatio fortior: & uictoria
gloriosior: & exemplaritas clarior: unde cum ma-
gna patientia bonus iesus necessitatem & afflictio-
nem sue diuine carnis sustinuit: expectando per lo-
gam horam finem tentationis. Et ad honorem ui-
ctorie xpi: & ad afflictionem sue inocentissime car-
nis uidetur se recolligisse fames in unum & q̄ tan-
gere non potuit q̄ diu noluit per quadragēnari tem-
pus nunc licentia data quasi simul adunata pugil-
nostrum inuasit tētans quasi tempestas ualida ob-
ruere. Sed gigas noster xps iesus fixus stetit & pa-
tiens: hostem deiecit prudentia: & famē patientia
superauit. O anima mea ne quid tibi de uirtutū
perfectione: & carnis subiugatione blandin: ne cor-
pus tuum uas infectionis perditionis & macule:
uel ieiunii abstinentia macerare. Ecce dei caro pui-
tutum opatiōe perfecta acutissima affligitur p̄ ex-
plaritate danda ieiunandi carni infecte & peccato
subiecte. Quid igitur dicis tu spūalis fallaciter:
ueraciterq; carnalis? Est ne caro tua purgata a for-
te que usq; ad mortē scaturit spurcissima feditate.
Nullus uiuens in carne presumat se a ieiunio exi-
mere: uidens iesum dei filium ieiunare. Quā-
tū autem certum sit omnibus xpi athletis abstinentie
rigorem necessarium esse his qui perfectionem me-
tis per dei gratiam conseruare conantur: quia tam-
noui insurgūt heretici spiritu feditatis pleni: & alii
spiritu presumptionis fatue sub pretextu puritatis
consecute: qui uidentur impie dicere: q̄ abstinentia
nihil habet facere cum perfectione: & hi se uocant
de spiritu libertatis ut libere male agant. Idcirco ad
destruendum hoc dogma peruersum: ueritatē hāc
lucidam roboramus tam per exempla: q̄ per docu-
menta sanctorum. Et primum quidem euange-
lice perfectionis precursor suo exemplo eam destrui-
it: & eam gabriel angelus in eius commendatione
deiecit. Ait enim luce primo. Erit enim magnum
coram domino: uinum & siceram non bibet. Ecce
ergo abstinentia coram domino magnum redit.

Hoc ipsum uas electionis paulus sibi necessari-
um asserit. d. i. ad Corin. nono. Castigo corpus me-
um & in seruitutem redigo: me forte cum aliis pe-
dicauerim ipse reprobus efficiar. Ad hoc facit
multum quod Eusebius in ecclesiastica hystoria li-
bro secundo refert q̄ inter sanctos episcopos quorū
euangelica uita instituit: uinum nemo gustare con-
uenit: nec aliquam carnem: tantum aqua est eis
potus: & panis cum sale & hysopo cibus.

De austeritate autem eorum quorum titulus
constat fuisse perfectionis exemplar pretermittimus
narrare: quia de eis libri sunt pleni. Le.

ge Hieronymum ad eustochium: & collatiões sanctorum patrum: quas scribit Cassianus: & uitas sanctorum patrum: & potius mirari poteris q̄ imitari.

Beatus quoq; Basilius & eius regula monachis orientalibus esum carnis inhiuit. Sanctus martinus pietate plenus: & uir apostolicus in suo monasterio monachis secū degentibus uini poculum cōcedere noluit: sicut de ip̄o narrat Sulpitius. Et sacer uir benedictus sanis monachis esum carniū interdicit. Vides ergo q̄ in uinis sanctis uigor abstinentie emicuit. Secundo ne quid ad certitudinem desit: aliis sanctorum auctoritatibus probandum est: q̄ abstinere a uino & carnis sub debitis circumstantiis sit perfectum. Hieronymus ad demetriadem. Conceduntur quidem nuptie carniū uini usus: sed horum abstinentia consilio perfectiore suadet. Idem quoq; contra Iouinianum. Si uis perfectus esse: bonum est uinum non bibere & carnes non manducare: quia melius ē animā saginare q̄ corpus. Augustinus etiam de fide ad petrum sic ait. Humiles serui christi qui cupiunt deo sine impedimento seruire: coniugia non appetūt: a uino & carnis abstinere quātum ualido corporis permittit: non q̄ peccatum sit coniuges habere: aut carnes uinumq; percipere. Ad hoc facit Gregorius: xxx. libro moralium. Nullus in quā palmam spiritualis certaminis apprehendit: q̄ uō in semetip̄o prius per afflictam concupiscentiam carnis incentina deuicit: neq; ad conflictum spiritualis agonis assurgit: si non prius intra nosmetip̄os hostis publicus guleq; appetitus edomet. Hieronymus contra Iouinianum: si quis existimat iter abundantiam ciborum & potuum se perfecte uacare sapientie posse: hoc est uersari inter delicias et deliciarum uitis non tenere: seipsum decipit. Et infra quomodo nuptiis uirginitatē: saturitati & carnis ieiunia spiritumq; preferimus: hec hierony.

Si igitur uacare sapientie perfectorum est uirginitas preferitur nuptiis: & saturitas ieiunio: sicut perfectum imperfecto: restat q̄ de genere operis abstinere a carnis aliisq; cibariis actum dicit consoum perfectioni. Et econtra: his uti perfectionem quandam importat quantum est de sui generis uacatura: nisi ad perfectionem reducat per circumstantiam superans dietam: ut pote cum quis plenam habet abstinendi uoluntatem: & tamen huiusmodi cibariis utitur sobrie pro loco & tempore: uel quod hoc requirit necessitas sustentationis proprie propter egritudinem seu infirmitatem: uel utilitas edificationis fraternel per charitatem cōdescensiuam. In quibus duobus casibus si uirtutis perfectio habetur in corde: bene ostenditur in receptionis sobrietate: & in hoc quia nunquam de ore suo exhibit relaxationis commendatio: immo reuerentia & laus omnis anime abstinentis & sue infirmitatis: siue spiritus siue corporis humilis confessio: quia semper timebit propter amorem uirtutis interne: ne actus exterior qui imperfectus uidetur trahatur ab

aliis in exemplum. Et ideo condescensio non erit sepe: sed raro: nisi forte al' multa sequeretur utilitas: & tunc sobrietatem abstinentium predicabit.

Quia uero predicti heretici ad damnatiōis sue cumulum pro se scripturas peruertendo adducūt: idcirco oportet aliquid breuiter respondere. Adducunt enim illud apostoli primo ad Corinth. viii. Esca uos non cōmedat deo. Glosa supra ex tertio libro augustini de doctrina christiana. Quid locis & temporibus & personis conueniat diligenter attendendū est ne temere flagitia reprehendamus: fieri enim potest ut sine aliquo uitio: cupidine uel uoracitatis cibo pretiosissimo sapiens utatur: insipiens autem fecissimā gule flammā in uilissimum exardescat. Et sanus quisq; ualuit more domini pisce uesci: q̄ lenticula: more Esau: aut ordeo more iumentorum. Similiter Gregorius tertio libro moralium. Non cibus sed appetitus in uitio est: unde lautiores cibos plerūq; sine culpa sumimus: & abiectiones non sine reatu conscientie degustamus: hinc Esau primogenituram pro lenticula perdidit. Et Helyas in heremo uirtutem cordis carnes edendo seruauit: unde & antiquus hostis primum sibi hominem non carne sed pomo subdit: & christū non carne sed pane tētuit. His auctoritatibus quas stolide pro se adducunt non plus potest cōcludi: nisi q̄ pro loco & tempore sub debitis circumstantiis pot' uir perfectus delicata cibaria sumere temperate & sobrie. Et hoc ē uiciosū supflue uilia cibaria gulose sūere: & hoc nullus dubitat eē uex. Quia tamen delicata cibaria sunt excitatiua concupiscentie: ideo ab illis abstinere est salubre: ac per hoc cū sit difficile & arduum & supererogationis de natura sui generis colligitur esse perfectum: tanq̄ ad perfectionem preparans: & ipsum promouens & cōseruans. Vnde Hieronymus contra Iouinianum hereticum: cuius heresis non fuit laudare luxuria: nec hebrietatem uel crapulam: licet enim malus fuerit: ista dixisse non legitur: sed pudicitiam coniugalem equauerit uirginitati: & usum ciborum & abstinentiam equalis apud deum meriti senserit: quem isti impu & mali heretici in malitia multum excedunt. Dicit ergo sic Hieronymus contra heresim predictam: quam reprobat: facit esum carniū cunctis nationibus esse communem: & passim licere quantum ad illos quorum conuersatio in celis est: qui super Pythagoram & Empedoclem & omnes sapientie sectatores. Non enim debemus cui nascimur sed cui renascimur: quoniā repugnantem carnem & ad libidinem incentina rapientem in edia subiugamus: hec Hieronymus: quibus ostēdit abstinentiam uiris perfectis & celestibus conuenire: & hoc per uirtutem temperantie refrenantis carnis lasciuiam. Sed spiritualis ratio est altissime paupertatis professoribus quia singulariter ualeat ad hanc professionem seruadā. Vnde Hieronymus ad Saluam scribit: ubi uile olusculum & panis cibus potusq; moderatus: ibi diuitie supuacue sūnt

Idem contra iouinianum. Si uis perfectus esse bonum est uinum non bibere: & carnes non manducare: nam grandis anime exaltatio est cum puo fueris contentus: mundū habere sub pedibus & oēm eius potentiam & eius epulas ac libidines propter que diuitie inquiruntur uilibus commutare cibis. Sic igitur patet q̄ bonum abstinentie de suo genere est perfectionis. Quia uero hi filii mortis quo ad aliquos ex eis dicunt q̄ abstinentia competit i choantibus & iuuenibus imperfectis: non autem uiris in quibus concupiscentie sunt pacate: ideo duplici debent contritione confundi. Primo ostendendo q̄ nūq̄ uel raro in hac uita conuenit. Secūdo q̄ esto q̄ ita esset: adhuc multis aliis rationibus competit abstinentia perfectis. Contra primum audi Hiero. ad Eustochiū. Quādiu habemus thesaurum in uasis fictilibus: & concupiscit caro aduersus sp̄m & sp̄s aduersus carnem: nulla est certa uictoria. Et paulo post. Si apostolus uas electionis & paratus in euangelium xp̄i ob carnis aculeos & in centiua uitioꝝ reprimat corpus suū & seruituti subiicit ne aliis predicans ipse reprobos inueniatur. Si post nuditatem ieiunia: famē: flagella: supplicia in semetipsum cōuersus exclamat. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius: tu putas securum esse debet. Caue ergo ne aliquid de te dicat deus: uirgo israel cecidit & non est qui resuscitet eam. Item Hiero. ad saluiam. Scimus ab ap̄lo dem. Omnis creatura dei bona & nihil reiucendū: quod cū gratiarum actione percipitur. Sed idē loquitur bonū est non manducare carnē: & non bibere uinum. Comedant carnes qui carnalibus deseruiūt quoꝝ feruor despumat i coitu: q̄ malignitate mortis generationi & libidini dant operam: quoꝝ utri portant fetus: eare intestina carnibus impleantur. Tu uero que in tumulto maritum sepelisti & omēs piter uoluptates: nihil aliud necesse habes nisi perseuerare ieiuniis. Ex his uerbis Hiero. satis patet: q̄ nullus debet considerare quin ipsum oporteat concupiscentias edomare: & q̄ non pui periculi res est abstinentie perfectioni detrahere: ac p hoc ab ea animos perfecte ueritati studentiu reuocare. Non solum enim ad refrenanda uenerea utilis est abstinentia: sed etiam ad temperanda uana solacia & uerba ociosa: difficile nāq̄ sicut dicebat pater noster b̄tus franciscus est necessitati corporis satisfacere: & p̄tati sensuum non parere. Secundū etiam pbat q̄ aliis causis competit ieiunare perfectis q̄ pro uitandis stimulis carnis. Sacer enim ambro. in li. de ieiunio ostendit non tam miserie huius seculi ieiunare q̄ innocentie paradisi: cum ait. Itaq̄ terrenū ne quis nouellū putet esse ieiuniū prius: usus mundi a ieiunio cepit: q̄ lux clara respanduit. Vbi cibus cepit: ibi finis factus est mundi: ibi cepit sua incrementa nescire: ibi ceperunt diuina circa eum opera seminari. Quo indicio declaratum est q̄ per cibos mundus haberet m̄itū: per quos desit & augeri. Et ut sciamus nouellū non esse ieiuniū: prius in paradiso

legem constituit de ieiunio. Sciebat enim q̄ p̄c̄ culpa haberet intrare. Hec ambro. Idem etiam eodem. Cur inquit helyam dignum celo diuina indicauit sententia: ut cū ipse raperet corpore: qui celesti uita uiuebat in corpore & superne usum conuersationis exhibebat in terris. Quid ergo est ieiunium nisi substantia & imago celestis: ieiuniū refectio est aie: & cibus mentis. Ieiuniū uita est angelorum: culpe mors: excidiū deliciarum: remediū salutis: radix gr̄e: fundamentū castitatis. Hoc ad deum gradu ticius puenitur: hoc gradu helyas ascēdit ad q̄ curru. In hac uirtute & sp̄u helye uenit iohannes: deniq̄ in deserto ille uacauit ieiuniis. Et ideo quā uita humane possibilē continentia supgressus fuerat: non homo sed angelus confirmatus est. In his uerbis satis p̄batur p̄positū. Et ieiunū computatur angelice uite: & quidē satis digne. Cum enim sicut dicit Dionysius hierar. celestis triplex est actio. sc̄. purgatio: illuminatio: & perfectio. Ad hec p̄ ieiunii obseruantiam peruenit. Et ideo ieiunare magis est angelica uita q̄ terrena. Per ieiuniū obtinetur perfecta custodia sanctitatis. Primo quantū ad delectationem carnaliū desiderioꝝ seu uitioꝝ: de qua etiam dictum est supra. Et tunc iterū audi Hiero. ad demetriadē. Post cogitationū diligentissimam cautionē: ieiunioꝝ tibi arma sumenda sunt & candidum cum dauid: humiliati in ieiunio aiam metant paulo post. Ignita sunt diaboli iacula que simul uenerant & inflāmant & a rege babilonis tribus p̄tis preparat. Et quō ibi quartus habens sp̄m filii dei intensos mitigauit ardores: sic & in animo uirginali rore celesti & ieiunioꝝ frigore puellaris calor extinguit & humano corpori angeloꝝ conuersatio preparat. De hinc etiam propter debellatorem spiritualium hostium: iuxta illud Ambro. de ieiunio. Iudith ieiunans omni tempore uictoris circumuenit exercitū: sobrii uigore consiliū abstulit holoferni caput: seruauit pudicitia: uictoria reportauit. Hester quoq̄ pulchrior facta ieiunioꝝ genus suū a p̄secutioe liberauit: ita ut regē sibi faceret esse subiectū: nō libidinis ardore flāmarū: sed celesti miseratione conuersū ut imperiū retorqueret & honor facis redderet altaribus. Est ergo ieiunū sacrificiū reconciliatiois: uirtutū incrementū: quod fecit feminas sanctiores. Secūdo etiā p̄ ieiunū p̄trat̄ p̄fecta itelligētia ueritatis: p̄mo qd̄ i opandū cuiusmodi ē ueritas diuine legis: ut ait Ambro. de ieiunio. Moyses igit de ieiunio legē dedit: ipsū quoq̄ ieiunatē non uoces magne: non fulgura: nō m̄bes umbrosa & fumigās syna p̄turiuit. Neq̄ enim introisset in nubē: & uocē dei loquentis de medio ignis sine periculo audisset salutis: nisi munitus armis ieiunii. Quadraginta enim diebus ieiunauit in monte: ut legem acciperet a domino deo nostro. Et in superioribus quidē montis lex dabatur moysi ieiunati: in inferioribus uero p̄p̄o mandocanti: p̄uancatio enī sacrilega attendebatur m̄

ducantium. Quo spectaculo motus fregit tabulas moyses indignū iudicās ut ebrio pplo lex daret. Similiter factum ē de patre nostro franco: q xl. diebus ī solitudine montis ieiunauit in pane & aqua: & ibi sicut accepit ex ore domini: ut ipse post asseruit sacratissimā regulā scribi fecit: quam satis uiolat gulosorum ī gluuiēs. Impetratur etiam per ieiunium intelligentia ueritatis ī specularis. luxta quod dicit Hieronymus cōtra iouinianum. Daniel atq; tres pueri reuelationē ieiunio merentur: pasciq; legumibus pulchriores & prudētiores inueniunt. Eodē quoq; libro dicit Helias. Quadraginta dieū ieiunio preparatus deū uidit in monte oreb: audiuitq; ab eo. Quid tu hic agis Helia? Multo familiarior uox ista q̄ illa: Adam ubi es? Ille enim pastū terrebat & perditum: hec ieiunanti famulo blandiebatur. Tertio per ieiuniū acquiritur cōstantia perfecte uirtutis. Primū quidem ad faciendum ardua. Circa quod Ambrosius ubi supra. Magna ē uirtus ieiunii: deniq; tā speciosa milita est ut & xpm delectaret ieiunā: tam ualida: ut ad celum hoīes eleuaret. Et ut hūanis magis q̄ diuinis utar exēplis. Helias ieiunio ore clausit celum ieiunus filiū uidue ab īferis suscitauit: ieiunus ore pluias deposuit: ieiunus ignē eduxit e celo: ieiunus curru raptus ē ad celū: & xl. dieū ieiunio diuinam acquisiuit penitētiam. Tūc deniq; plus meruit q̄ amplius ieiunauit. Quis. n. hūana uirtute igne os equos & currus potuisset ascēdere. nisi qui naturā corporis icorruptibilis ieiunii humani uirtute mutasset. Dat etiam ieiuniū uirtutem superadi aduersa: sicut ibi dicit Ambrosius. Est quedā creature natura: quam adamātem uocant: nec facile igne consumitur q̄ īposita focis ignescit: illico sublata de flāma tanquā aquarum infusioe munda resplēdet. Talia erant hebreorū corpora & de ieiunio in adamantis trāformata naturam: uapore ignis non ad dispendiū sui: sed ad gratiā mutabantur. Daniel quoq; trium ebdomadā: ieiunia leōes docuit ieiunare missus in lacū. In adamātinam soliditatem abstinētie rigore membra duratus non paruit uulneri: sic eum constrinxerāt ieiunia. ut ī eius corpore ferarum moribus locus esse non posset. Clausa tenebant leones ora: que abstinētia pphētie sanctitatis cōprimebat: ut ea fere aprire nō possent: ueluti quibusdam uinculis alligata. Colligatur igit ex predictis q̄ per ieiuniū obtinetur perfectio sanctitatis sapientie & uirtutis: per que mēs humana purgatur: illuminatur: atq; perficitur istat hierarchie celestis. Ab omnibus igitur seruari debet & appeti: sed maxime ab his qui cupiūt eē pfecti: unde & hec tria breuiter expmit Gregoriana illa prefatio q̄ dī. Qui corporali ieiunio uitia comprimis: mentem eleuas: uirtutem largiris & p̄mia. Et augustinus in quodam sermone. Ieiunium inquit purgat mentem: subleuat sensum: carnem spiritui subiicit: cor facit contritum & humiliatū: qd̄ deus non spernit: cōcupiēte nebulas dissoluit: libidi-

nū ardores extinguit: castitatis lumē accēdit: uerbo sitatē n̄ amat: diuitias supfluitatē idicat: supbiā calcat: humilitatē commēdat: hec de ieiunio diffusius diximus: ut os ipiorum uiam aperiens relaxationi carnis: obstruat factorum dictis: uel quod plus cupimus conuertatur. Sed adhuc ipi econtra uirus iniquitatis effūdunt dicentes. Nunc tempus ē spiritus sancti: qui ē spiritus libertatis & animā interius pficit: ut omnia mūdi delectamēta in deum referat: & de abstinētia parū curat. Sancti autē locuti sūt pro tēporibus suis: quibus tanta spiritus copia nō dabatur. Adducūt etiam p se aliquas q̄s peruertunt scripturas: ut illud ap̄i: Omnis creatura dei bona. Et iterū. Omnia munda mundis. Et illud euangelicū. Quod non intrat ī os &c. Dicunt etiam sanctos locutos cōtra iniuriosos q̄ nesciūt delectamēta referre in deū: unde & adducunt illud de libro Augustini questionū euāgelii: q̄ nō interest qd̄ alimētor: uel quantū quis accipiat: dū modo illud agat p conueniētia hoīum cū quibus uiuit. Et q̄ peius est: dicunt q̄ istos notauit ap̄us cū dixit. In nouissimis diebus discedent quidam a fide: attēdentes spiritibus erroris. phibentes nubere & abstinere a cibis quos deus creauit. Vbi sicut Hieronymus exponit cōtra iouinianū textus intelligitur sic. Reprobat inqt ap̄us eos q̄ phibebant nubere: & iubebāt a cibis abstinere: sed manicheū designat & ceteros hereticos: q̄ abstinētiā idicūt ppetuā ad destrūdū opera creatoris. Nos autē creaturas omnes laudamus: & matrimōio uirginitatem & abstinētiā luxurie: ieiunia pferimus saturitati. & a diebus ioānis baptiste ieiunātis & uirginis regnum celorū uim patitur. In his uerbis Hieronymi satis apitur intētio apostoli ī auctoritate ultima: & ī omnibus p̄allegatis & similibus ubi ostēditur q̄ error illoꝝ qui creaturas dannabant & dicebant a deo male factas: sicut Manicheus reprobare intēdit. Et ideo nihil ad propositū uerbū euāgelii: reprobans supstitutionē phariseorū. Quod. n. ibi xps phariseos de supstitutione nouerit euāgelii status aperte declarat. Et ideo supstitiosas traditiones phariseoꝝ intendit christus excludere: & ciborum distinctiones secundum cerimonialia legis tam xps q̄ apostolus ostēdit nō esse seruanda christianis. Vnde super illud uerbo: Non quod intrat in os &c. Dicit glosa. Vno sermōe omnis supstitiosa obseruatio eliditur: dū in discernēdis cibis religio putatur. Quod de illa intelligendū est distinctione secundum phariseoꝝ cerimonialia: que in cibis constituit imunditie cām: & qui delitiosa curiositate & supstitiositate obseruare iubebat: nō solum cerimonialia leges: sed etiā superaddit sicut notitatibus suis. Contra ista loquitur xps. Discernere autem in cibis inter delicata & aspa: uilia & p̄tiosa more sanctorum est secundum euāgelicam doctrinā & obseruationē apostolicā. Si autē illud uerbū apostoli: Omnis creatura dei bona: & nihil reiciēdum quod cum gratiarū actione percipitur

uniuersaliter intelligitur alit̄ q̄ dictū ē supra : sequit̄
 q̄ secure possimus uti p̄ appetitu uoluntatis no-
 stre oibus creaturis:cū cibi & potus sint dei creatu-
 re multipliciter a deo formate. Et ita secundū istā
 expositionē pestiferā sequitur q̄ comedere & bibe-
 re:& luxuriari cū q̄buscūq; mulieribus & aliis bru-
 talibus usibus cōtra naturam:quos Apostolus uo-
 cat passiones ignominie erunt licita: non peccata :
 non reuiciēda: sed cū gratiarum actōne quotiēs pla-
 cuerit exercenda. Vides diabolicū finē ad quem
 secta ista deducit. Vere istis respondendū esset non
 disputatione sed igne. Et sicut abunde patet oī sciē-
 ti & intelligenti litteras: ista sunt non solum con-
 tra principia fidei xp̄iane: sed etiam contra natura-
 le iudiciū rationis: & contra dictamen nature: cum
 apostolus dicat uno uerbo oīa ista exsulfās de me-
 dio: fornicatio autē & oīs immundicia non noīet̄
 in uobis sicut decet factos. Ecce q̄ sanctus apl's &
 uirgo mundissimus non solū actum nephariū &
 internū consensum phibet xp̄ianis de carnis spur-
 citis preter matrimonii actū ordinatū a deo: sed &
 quodcūq; scurne uerbum: per quod patet q̄ huic
 infernali immūdicie est oīno silentium imponen-
 dum. Quod at̄ p̄ radice erroris assumunt .s. q̄
 nunc est tempus spūs sancti qui est spūs libertatis
 quia sicut ait Apo. ii. ad Cor. iii. Vbi spūs domini :
 ibi libertas: omnino est contra eos. Cum enī singu-
 lanter dicatur spūs sanctus a sanctitate que sue attri-
 buitur bonitati quā in creatura efficit: sanctitas autē
 in scriptura in pluribus locis attribuitur corporali
 mundicie que ex interna sanctificatione procedit.
 Si nunc uero est tempus spiritus sancti: tempus est
 corporalis mundicie & mentalis a contagiis carnis
 Dicit enim apostolus hec est uoluntas dei sanctifi-
 catio uestra: ut sciat unusquisq; uīm possidere uas su-
 um in sanctificatione & honore: ubi sanctificatio-
 nem uocat apostolus continentiam ab opibus car-
 nis. Multa alia dicit ipse. Sed quid aliud querimus
 q̄ exemplum sūmi magistri iesu: qui nō nisi de uir-
 gine nasci uoluit. Ioannem ut uirginem cōserua-
 ret de nuptiis uocauit castitatis seruāde consilium
 dedit: quando petro dicenti. Non expedit nubere.
 Rndit iesus. Sunt eunuchi qui se castrauerunt pp̄
 regnū celorum. Et quia illud erat perfectū & ardu-
 um subiūxit. Qui potest capere capiat. Si igitur
 tempus est spūs scī & iesus de spū sancto dicit. Cū
 uenerit ille testimoniū perhibebit de me: igit̄ nūc
 est tempus conseruandi xp̄i perfectū cōsiliū de uir-
 ginitate & castitate seruanda. Et nunc uere est tem-
 pus spū sancti quia est tēpus euangelice perfectio-
 nis obseruande. Ideo diabolus aciem suā cōtra spi-
 ritū sanctum in his brutalissimis ordinauit. Cum
 enim spūs sanctus dicatur sanctus ipollutus & cas-
 tus: qui in eos intrauit ad talia operanda: ē ille spi-
 ritus qui intrauit in porcos. Qui a benedicto iesu
 a filiis suis eiecto hos in porcos requirente iustitia
 iesu permissiue possidēdos intrauit & i p̄cep̄s eos
 misit in mare spumantis luxurie: haud dubium in

mare eterne amaritudinis demergendos: nisi fue-
 rint ipsius iesu miseratōe diuina cōuersi. Quod
 autem adducit uerbū apostoli. Vbi spūs &c. dicitur
 q̄ recipientes copiosum donū spiritus scī libe-
 re pnt̄ comessationibus & uoluptatibus delectari.
 Attende q̄ iste est spūs diaboli: & non dei qui si-
 uellet peccare impune quē non est dubium recep-
 runt. Sed spūs scūs est spūs libertatis: quia quos re-
 plet: non timore pene facit seruire: sed filiali amore
 in xp̄i imitatōe p̄fectage uirtutū exercitium seruare
 facit seruide non coacte. Nam talibus multo debe-
 etabilius est opan uirtuosa opa propter amorē fil-
 tudinis reformationis nostri iesu: q̄ possint ipsi bru-
 tales porci in suis spurcitiis delectari. Quia enī
 hec secta pessima apiendo sentinā inferni acere uis
 spūalis fetida exaltatione cōmaculat. Ideo de ea lo-
 qui aīa mea non preualet sine horrendo fetore: nō
 non inuenio sufficiens nomē quo possit digne in-
 nominabilis eorū spurcicia appellari: nisi q̄ uidentur
 mihi supra oēm herefim preteritā posse dici cotu-
 melia iesu xp̄i & abominatio spūs sancti. Neque
 enim eorū talia concedit sed horret. Et in tantum
 animā facit horrere q̄ non solū illa nephanda: sed
 matrimoniorū cōmercia licita q̄n̄ perfecte mentes
 inhabitat sustinere: non finit. Et hi sūt ligati minis-
 terio nisi p̄pter dei p̄cep̄ū & matrimonii debiti
 repetēdi reddendū: uel forte ex diuino oraculo pro-
 ple ad cultū dei: non q̄ ibi sit transgressio si dicitur
 fiat: sed status est imperfectus: quē aīa ad p̄fectiōem
 uocata cū multa potest difficultate portare. He-
 est ergo libertas .s. sanctitatis quā p̄ magnis debi-
 titis habet libidinū uinculis liberari: & non abstine-
 timore legis: sed amore uirtutis: & hoc mō intelli-
 git̄: lex nō est posita iusto. Et illud. Non accepistis
 itē sp̄m in timore: sed accepistis sp̄m adoptionis
 filiorū in libertatē glorie filiorū dei. Et oīs bonitas
 libertas in scriptura p̄missa nō intelligitur q̄ cō-
 piscētia libere pascat in actibus malis sed q̄ libere
 amore iustitie: nō tm̄ amore pene restrengit̄ & occu-
 dat in uitiis & actibus suis. Quod autē spūs scī
 doceat comedere non dicit sp̄m scm̄ qui sup̄ iesum
 descēdisse legit̄ in baptismo: cū dicit̄: Luce. iiii. q̄
 iesus plenus spū scō agebat a spū in desertū: ubi
 iunauit .xl. diebus & .xl. noctibus. Et ibi pugnat
 cōtra diabolū suggestiōē gule repugnans: & hoc
 cum ipse nō indigeret ad nīm fecit exēplū. Et hoc
 est quod Hiero. dicit ad demetriadē. Saluator hū-
 ni generis qui uirtutis & conuersationis nobis re-
 liquit exēplū post baptismū statim assumit a spū
 ut pugnet cōtra diabolū & tm̄ hostis atiquis post
 .xl. diez ieiuniū molit̄ insidias. Itē glosa sup̄
 lud. Ductus ē iesus &c. Hic est ordo scē cōuersati-
 nis ut post acceptā spūs sancti grām cōtra diabo-
 lū artius accingamur. Et Ambro. de laude ieiū-
 preliatus est xp̄s ut uinceret nō q̄ ipse egeret cer-
 mie: sed ut nobis plīachi formā p̄beret: & postea
 ret grām triūphādi. Certamen nīm ieiuniū ē di-
 ieiunat saluator: & sic ad eum tentat̄ accessit.

Et pr
 laque
 os rei
 fuerat
 ē libe
 q̄ san
 erat o
 ti xp̄i
 am q̄
 q̄ nū
 clarat
 detur
 rum:
 rum
 nam.
 sanct
 gule
 ci m:
 briet
 tii et
 stori
 ciant
 nis sp
 debu
 sus u
 tatis
 nauis
 spirit

iunii
 prer
 si in
 mer
 ctifi
 qui:
 dici
 sti a
 rior
 Prit
 Sec
 Te
 ete
 Qi
 Qi
 re:
 cau
 lun
 sig
 bu:
 sto
 nes
 lus
 Gr
 nō

Et primo gule direxit spiculū: & cibū uelut escam laquei pretēdit: dominus ieiuniū ptulit: ut laqueos tentatiōis uiculaq; dissolueret. Illo laqueo adā fuerat strāgulatus: hac absolutiōe q̄stionis homo ē liberatus: hec Ambrosius. Quod autē dicunt q̄ sancti loquebātur pro suo tēpore: quibus non erat datum tātum quātū eis lumen scripture menti xpiane hoc sufficeret ad eorū aduertendū inianiā q̄ sanctis p̄teritis uidētur detrahēre. Sed esto q̄ nūc maior abundantia spiritus s̄cti detur i declaratiōe scripture seq̄tur q̄ plenius & darius ostēdetur ex scriptura abominato uitiōq; & decor uirtutum: cū ipse deus uocetur dōminus uirtutū: quārum spūs sanctus ē dator per habitationem internam. Ac per hoc sequitur q̄ plus illi qui prioribus sanctis tali erūt dono repleti: maiores erūt omnis gule & luxurie: & omnis spiritualis malitie inimici magis de munditia mentis & corporis: & sobrietate cibi & potus: & omnis spiritualis exercitii erunt solliciti. Quod si tales sunt non sunt sanctorum emuli: sed filii & imitatores: quibus si p̄ficiant sancti non inuidēt. Hoc contra iniquitatis spiritus dixisse sufficiat: cum tamen hoc solum debuerit sufficere: q̄ saluator noster & magister iesus uirginitatis obseruator & filius desertū austeritatis incoluit: & quadraginta dierum numero ieiunauit. Ad quem imitandum si mentem intrauerit spiritus sanctus inducit.

Iesus hoste tentatus. Cap. iiii.

Trende autē q̄ benedictus iesus post receptionem baptismi: & descensum spiritus sancti: & solitudinē deserti: & uigorem ieiunii: tētari uoluit astutiis diaboli. Et primo propter exemplum confortatiuum ut nō turbemur: si in bonis operibus & diuinis seruitiis nos tentamenta circundant. Sicut enim dicit Hylarius i sanctificatis: maxime delectamēta diaboli grassantur: quia uictoria est magis operata de sanctis. Et iō dicit Crisostomus in omelia. Propter hoc accepisti arma: nō ut uaces: sed ut prelieris: ideoq; tentationē a te deus nō prohibet.

Primo quidē ut uicas: qm̄ multo factus es fortior. Secundo ut magnitudine donorum nō extolaris. Tertio ut diabolus experientia cognoscat q̄ perse ēte ab eo discesisti.

Quarto ut per hoc fortior redaris

Quinto ut crediti tibi thesauri signum accipias.

Nec n. diabolus supueniet tibi ad tētandū nisi te in maiori honore effectum uideret: ubi multas causas & utilitates tētationis describit. Non solum autē confortat nos b̄ndictus iesus: q̄ tētatio signum est acceptę gratie: sed etiā ex tentationibus quas ipse recepit i nobis efficit triumphū uictorie. In suis enim tētationibus nostras tentationes uicit: & in iesu & per iesum prostratus ē diabolus in omnibus xpī membris. Et hoc est q̄ dicit Gregorius i omelia. Nō erit indignū redemptori nostro q̄ tētari uoluit qui uenerat occidi: ut sic ten

tatiōes nostras suis tētatiōibus uiceret: sicut mortem nostrā sua morte supauit. Et hoc sit tibi regulare q̄ in omnibus que xp̄s assūpsit pro nobis: nos & omnia nostra sunt deo grata: & in illis ē nobis de hostibus data uictoria. Unde ieiunia nostra carnē domant & uincunt propter xpī ieiuniū.

In xpī solitudine datur xpī membris uirtus: ut se separent a mala societate: & possint cum iesu solitario stare.

In eius orōne oīum mēbroq; exauditur oratio.

In eius cōtritiōe oīum cōtritoq; delet trāgressio.

In eius morte oīs nra mortificat̄ infectio.

In eius resurrectione oēs resurgemus a peccato: & resurrectionis nre certitudinē recepimus cū illo.

In eius beatitudine beatificamur.

In eius assumptione in celis loquamur.

Nec aliquid sumus nisi per gratiā dei in ip̄o: et q̄ ipse est bonum membrorum suorum: adeo in omni sua actione semp actuali renouatiōe ad oīa mēbra: ad oēs suos status p̄fectus & defectus: hos expellēdo: illos p̄merendo cōuertit respectum secundū opus quod faciebat tali effectū cōgruebat.

Merito ergo dixerit q̄ in eius tētatiōe uicimus: & q̄ ipse tētari uoluit i cōfortationis exēplum. Et q̄ tētatio nobis signū ē receptę gratie & adiutorii xpī penitētie: ut ex dictis patet. Secūdo i on̄siōe cōpassionis pie: q̄ ut dī ad Hebrēos. iiii. Nō habemus p̄tificē q̄ nō possit cōpati i firmitatibus nostris: tētati autē p oīa pro similitudine absq; p̄cō.

Tertio pp exēplum i formatiū. Dat. n. nobis uincēdi doctrinā: & diaboli detegit astutiā. Doctrina uicēdi ē per paciētiam: unde & ipse patienter famem sustinuit: & seipsum corporalē ē deferri p spacium longū p̄misit: sed nec ei in minimo cosēsit: nec i diaboli uerbis: nec i rebus oblati sibi i aliquo cōplacuit: sed statim p̄mos ictus suggestiōis ianes excludit. O s̄ctissima & efficacissima ars uicēdi diabolum in benedicti iesu dato exemplo. Qui uult ergo uincere patientia se muniat: & omnem turbationem abiiciat. Ad quod faciendum optime ualet consideratio eorum que anima recipit a deo: & nō turbari de non habito: hoc iesus facit cum patienter respondit. Nō in solo pane uiuit homo &c. Ibi enim sicut infra exponetur iesus considerauit unio nis donum: & ideo impatiens esse non debuit propter panis defectum. Sed tu considera a quot malis quibus dignus fuisti: te deus protexit: & quot bona indigno tribuit: & tunc non turbaberis si te ad modicum dereliquit: hec sunt illa responsa molli que si deo m̄deas anima mea frangunt iram diuinam: ut non turbationes & tentationes augmentet. Iuxta illud: Prouer. xv. Responsio mollis frangit irā &c. Sicut enim cōtra lapidē machine opponitur culcitra: fenum: palea: uel aliquid molle: ut non dissoluatur murus uel claustrum. Sic semper contra turbationes & tentationes diaboli debet opponi patientia & cōsideratio multiplicis doni dei & commissi flagicii: nec propter impatiētiam

animus profertur. Si ergo aliquid tibi contingat tentationis & tribulationis: ad eternam utilitatem estima prouenire: & utilitates tentationis considera. Sicut enim ursus ictibus impinguatur: & arbor nucis ut fertur: quanto melius uerberatur & excutitur in uno anno: tanto plus fructificat in sequenti. Ita patiens patitur & melioratur obprobriis.

Quicquid ergo tibi contingat tribulationis & tentationis ut dictum est: ad tuam utilitatem estima prouenire: & utilitates tentationis considera. Tribulatio enim.

Est ratorum quo deus radit electos: ut sint parati ad festum magnum paradisi

Est fornax qua purgatur aurum: ut fiant ex eo uasa splendentia future glorie contentiua.

Est malleus quo tunduntur species pigmenti celestis: ut odoriferum spirent unguentum & charitas eorum ad modum auri tribulationum persecutionibus dilatate. In tribulatione enim ait psalmista: dilatasti mihi

Est etiam ignis in quo sicut incensum electi ponuntur: ut ad celum odor ascendant.

Est etiam sicut Sal. quod arceat uermes & conseruat a peccati putredine: unde Leuit. xi. Omnis oblatio sale condietur.

Est sicut stimulus pungens: ut ad paradysum curramus: unde sicut uos trahit ad illam partem ad quam stimulat: sic electi boues iesu qui portant eius iugum suaue in tribulationibus currunt ad ipsum.

Est etiam ferculum: pro quo edendo xps uenit ad terras. Et ideo nullus miles iesu debet regis xpi fastidire pulmentum: quia si apparet amarum: condias xpi sanguine & dulcescet: si inuiosum & afflictuum: flagellum tibi uidetur panis nimis ad esum durus: fac offas in xpi uulneribus: & durissimus etiam tibi nil nocebit. Molesta enim mundi testimonium dant nobis quod de mundo non sumus. Nam canes non domesticos sed extraneos lacerant: propter quod dicit iesus: Io. xv. Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligeret. Ergo tribulationes amplectere patienter: quia quot habes tribulationes: tot habes fabros tibi fabricantes coronam. Nam excoiatores Bartholomei sibi texerunt tunicam immortalis. Et lapidatores Stephani ignorantes posuerunt in capite eius coronam de lapide precioso

Patientia igitur est honor spiritualis pugne: honor enim tibi est si tuus tibi famuletur hostis. Nec est dedecus militis: si in bello eius frangitur ensis: uel si eius equus moritur & non denunciatur: uel si eius castrum machinis diruitur & non reddatur. Sic sic qui tribulationibus quatitur honoratur si patientia conseruatur. Hoc est primum documentum artis uicendi a iesu datum: quia patienter tulit. Secundum documentum quia prudenter respondit. Unde de uerbis scripture tanquam de inuincibili armamento arma defensionis assumit: prudentia enim eius percussit superbum: Iob. xxvi. In quo dat nobis exem

plum quod statim debemus recurrere ad monita & precepta scripture: & secundum illa negando conuersum hostis fallacias aperire: hec est funda regis dicitur in qua limpidissimos lapides. id est tentationes dicitur immolabiles de torrente cursus scripture: more uero debemus in fratem iactare golie: ut nec aliquid minimam assentiamus uel delectemur in suggestionibus oblata. Nam illud quod diabolus suggerit per delectamento ad attrahendum mentem: est sicut est qua operitur hamus piscatoris: & occultatur hamus aucupis. Et ideo si non uis capi: fuge similes & hamum: cibum & laqueum ut fugas diabolum suggestionis delectamento. Venenum enim offertur nisi sub aliquo dulci. Sic & tentatio dicitur li sub aliquo delectabili: uel bono apparenti. Sed si cor uenenum tengerit per consensum: non nocet. Et si delectatio non adsit: non inficit. In capite ergo diabolum percutit: quia ad modum accipit caput habet debile: facile est in principio diabolum resistere cum adiutorio gratie: dum tentatio est si extra: per suggestionem: non intus per delectationem. Sed si anima incipit delectari facile ruit per consensum: quia introducit hostem in castrum. Documentum ergo iesu est ut per prudentiam intellectus scripture discooperiatur hostis decipula: & per constantiam non inclinatur consensu: uel delectatione illicita. Instruxit etiam nos ut nunquam de uostra facultate uel gratie prerogatiua reddamus nos secum. Si enim diabolus post xxx. annos tante perfectio decursus uite iesu ad xpm tentandum presumpserit accedere: nullus debet presumere qui diabolus audeat & possit tentare. Propter quod etiam iesus post sublimissimam uocem patris celi aperit: & descensum spiritus sancti & inhabitacionem solitariam deserti in quo oino supra statum hominis. xl. diebus uixit: uisibilem insultum hostis sustinuit ad hoc ostendendum quod quum homo puenit ad sublimissimum statum: tunc est sibi cauendum ab hostis insultu. Unde principium ruine talium est incurritas presumptio. Datur etiam exemplum in quo uita solitaria qualis fuit anachoritarum in deserto habitantium non est imperfectorum: unde inempti ruent ibi propter atroces hostis insidias. Imperfectis autem uale est in sancta congregatione habitare. Attende autem quod beda exponens illud Marcii primo: quod erat cum bestiis in deserto. xl. diebus & xl. noctibus: & tatabatur a sathana: dicit quod quadraginta diebus tatus fuit iesus in deserto insultibus demonis: quod intelligi non solum potest de istis tribulationibus: quas credimus factas inuisibili specie assumpto corpore a demone: quas matth. & Lucas narrat factas post. xl. dierum ieiunium: quando iesus exurire incepit: sed de quibusdam aliis impugnationibus quas iesus illo ieiunio tempore est forte a diabolo passus

Non. n. oportet nos dubitare: quod quantum diabolus licuit: & tantum quantum xpo honorificum & utile fuit: semper sollicitus circa hominem xpm fuerit quicquid mali potuit exercere suggerendo perlectio

do pe
homi
pro se
diabo
insult
ratio
uita p
bus
tate si
bolus
batur
ratio
tio pe
mes:
neris:
sepe l
dis p
biore
trix.
script
bus c
spirit
carni
num
ut in
no re
mod
lo m
illis t
Mud
stem
nunc
est al
mor
eet p
impe
ne n
natio
lum
ritu
Nih
non
te in
tis. l
pisc
tur
teris
diff
diffi
diab
gna
lice
Spi
in t
eo c
pit
do
tam

do per se: & per alios totis suis falla tiis incitando homines contra christum. Cum. n. christus uenerit pro se & pro toto electorum corpore expugnare diabolum: decens fuit q̄ eius fortissimum pateref̄ insultum. Et cū omnium electorum tota uita sit tētatio super terram in bello iustitie: multo fortius uita p̄ncipalis ducis & uictoris iesu in tēntationibus decurrit: propter quod licet christus per diuinitatē suā omnia moderaretur nō coacte: tamē diabolus astutissime & malignissime semper insidiabatur ei & sue sanctissime matri. Sed attende q̄ tētatio a carne proprie non uocatur a sanctis tribulatio pene: quam caro dat nature necessitate: sicut famis: sitis: lassitudo corporis: & dolor suscepti uulneris: licet ista sint in nobis per carnis naturam: & sepe sint sanctis materia tētationis. His enim modis posset christus dici tētatus a carne: quia acerbiores penas in ea sustinuit: q̄ aliqua creatura uia-trix. Non tamen isto modo accipiunt sancti uel scriptura carnem quando loquuntur de tēntationibus carnis. Nam modo predicto in uiris perfectis spiritum non impugnat: sed roborat qui in penis carnis sepe multipliciter delectantur propter diuinum honorem. Sed alio modo caro consideratur ut infecta libidine & concupiscentia & sepe a bono retrahens & inclinans ad malum. Secundū quē modum dicit Apostolus q̄ caro cōcupiscit &c. Illo mō p̄prie accipitur tētatio carnis. Et ē unus de illis tribus ferocibus inimicis: de quibus dicitur. Mūdos caro demonia. di. m. pre. Hunc tertium hostem. s. carnem: primo modo x̄ps non habuit: ideo nunq̄ dicitur fuisse tētatus a carne. Hec eni tētatio est ab originali infectione: que semper esset culpa mortalis ad minus morte originalis peccati: nisi eēt per christi gratiā emundata & in regenerato nō imputata ad mortem: quia in illis est exercitiū pene non flagitiū culpe nisi forsitan uenialis ex inclinatione mētis propter quod dicit Augu. Nō nullum peccatum est: cū caro concupiscit aduersus spiritum. Et hec sententia Pauli ad Ro. viii. ubi dicit. Nihil ergo dānationis ē his qui in christo sunt qui non secundū carnē ambulant. Lex enim spiritus uite in christo iesu liberauit me a lege peccati & mortis. Et. vii. capitulo satis probat atrocitatem concupiscentie carnis: & quasi ab isto malo carnis oriuntur omnia mala quo facile deuincit̄ ab hostibus ceteris. Isto ergo hoste infectionis carnis a mundissimo iesu pugile nostro excluso: & ab eius mundissima matre: ab aliis duobus hostibus mūdo & diabolo fuerunt atrocius ceteris omnibus impugnat̄: & ideo super omnes uictoriosi: p̄pter quod licet in primo quadregenario de quo dicit Beda. Spirituales susciperet illius hostis insultus: tamen in tota uita sua sustinuit persecutiōes excitatas ab eo cum sua dulcissima matre. An non statim incipit persecutio iesu adhuc existente in utero quando suspitio Ioseph surrexit de sacratissima matre: si tamē ē uerū quod supradixi. An nō magna tētatio

fuit pregnantē uirginē & pauperē cogi bethleem ascendere per legem: & dure uie spatium ut tributum seruitutis solueret idolatre regi? An non tibi uidetur durum q̄ ibi nullam humanam curialitatē inuenit: sed in diuersorio iumentorum deū genitū in tanta paupertate & austeritate cum bestis fuit reclinare coacta? An non statim serpens uenena diffudit contra puerū iesū: quando herodis incitauit infaniam? Nunq̄ nō cōpulsus ē puer iesus principes suos factos magos per aliā uia reuerti facere: & ipse fugere in egyptū: & ibi morari septēnio peregrinū & pauper: & de reuersione in egypto ad galileā declinare timore impij archelai. Omnes ergo paupertates despectus & labores & persecuciones in uerbis & factis usq̄ ad emissionem spiritus in patibulo crucis: q̄ oīa benedictus iesus cum sua matre tā abunde sustinuit: fuerunt tētatiōes a diabolo & a mundo per se & per sua mēbra uictoriosū ducē resum quātū ex parte tētationū fortissime impugnant̄: sed ex parte pugilis iesu fuerunt annullate & tanq̄ nihilum reputate: unde nec in minima punctura potuerūt immittere tā intēsa diaboli iacula: & indiuisibile peccus uirtuosi iesu: & sue iuictissime mris uictoriosi triūphi: sed nunq̄ ad casum uel minimum: unde in isto tētatiōis mō tētationes hostis fuerunt omniū sūme: & ut creditur a sūmo lucifero hoste: sed ex parte uincētis iesu fuerunt nulle: imo p̄ eius uictoriam sunt tētationes oīum mēbroꝝ suoz̄ penitus annullate: ut in eius uictoria omnes uincant.

Quod autem dicit̄: Luce. iiii. q̄ recessit diabolus a christo usq̄ ad tēpus: hoc intelligit̄ quātum ad impositionem manus in ipsum & uisibilem tētatiōis aspectum. Nūc. n. presūpsit diabolus portare christum corporaliter: ut tētado deciperet a quo actu recessit. Sed post tēpus i suis mēbris rediit i corpus eius atrociter seruiens: & ipsum per eorum manus crudelissime crucifigens. Et hoc est quod dicit ambrosius super Lucā. Recessit diabolus a x̄po usq̄ ad tēpus: quia postea nō tēptaturus: sed aperte pugnat̄ aduenit tēpore. s. passionis. Et tamē per illā impugnationem uidebat̄ christum fortiter tētari a tristitia: & ipatiētia & odio proximorum. Sicut in deserto de delectatione gule & cōtēptu dei p̄ idolatriam: ipsum ipse inducēs ad adorādū seipsum.

Tota ergo uita iesu ut pater fuit tētatio multum acuta. Sed quia spiritualiter h̄ fuit uisibilis cōgressus cum demone exterius apparente & presumentē iesum manu tangere & portare: ideo singularit̄ iesus nunc dicit̄ tētatus ab hoste. Sicut autē dicit Augustinus. ix. de ci. dei. Christus tantum innotuit demonibus quantum uoluit: nō per id quod est uita eterna: sed per quedam temporalia sue uirtutis officia: ex quibus quedam coniecturam habebant christum eē filium dei. Quia rursus in eo quedam signa humane infirmitatis uidebat̄: ideo ipsum esse dei filium dubitabant: unde & dicitur Mat. iiii. q̄ postq̄ christus esuruit tētator accessit.

Attende autem q̄ artificiose spiritus sanctus hu

ius tentationis scribit processū: tā ex parte succūbē
tis diaboli: q̄ ex parte triūphātus xpi. Na ex parte
diaboli ponit tria uidelicet
Presūptuosū insultum
Astutum processum
Opprobriosum recessum.

Ex parte xpi alia tria. s.

Artificiosum occursum
Virtuosum congressum
Victoriosum triumphum.

Primus enim christus artificiose occurrit. Nā spiri
tus sancti cōsilio post baptismū debuit exire ad uin
cendū uniuersum mundū peccato subiectum: pri
us uoluit occurrere diabolo: & ipsū tāq̄ pncipem
congressione solitaria superare. Et quia sicut dicit
Augustinus. xiii. de trinitate diabolus non poten
tia sed iustitia superandus fuit. Ideo secundū Am
brosium prudenti cōsilio desertum intrauit ut sic
diabolum prouocaret: opus assumēdo perfectum
Hoc enim modo sicut dicit Criso. Oēs filii dei spi
ritum sanctum habētes nō sunt cōtenti sedere ocio
sed spiritus sanctus urget eos aliquod magnū ap
prehendere opus quod est in deserto esse. Quā
tum ad diabolum: quia ibi iniustitia non ē in qua
diabolus delectatur: & ideo oē opus bonū est ex
tra carnē & mūdū. Tali ergo hasta docuit nos pro
uocare diabolum: quod non ē presumptionis sed
uirtutis. Dare autē occasionē per opera infirma: si
cut stare iuxta mulieres & similia: illud ē periculo
se exponere & peccare. Nunc autē quia profundissi
ma humilitate prudens iesus opus assūpsit de ge
nere actus perfectum fugere mundū: ieiunare: ora
tioni uacare: diabolū reddidit anxium: an ipse sit de
us: potuit enim cogitare quid de deo & deserto: qd
sibi & pnie tā austere & econtra quomō pōt hic ie
iunio quadragenario esurire hic deus uidetur & nō
hō. Et si dicas q̄ moysen & helyam tāto tēpore no
uerat ieiunasse. Rñdet Criso. sup Mat. d. sic Moy
ses & helyas. xl. diebus ieiunauerunt: & homines
erant: sed illi ieiunantes esuriebant & sustinebant.
Iste. xl. diebus uon esurit: sed postea. Esurire autem
& non manducare: patiētie ē humane. Non esurire
autem diuine nature: hec Criso. Vel hoc modo uel
alio non est dubiū q̄ potuit istorum tria differētia
considerare ieiunia ut dictum est supra: Cum autē
uidit eum postea esurire fortissime: tunc presump
sit accedere: & cupit hanc ueritatem inquirere. Sic
ergo uide prudentē xpi occursum. Sed nunc atten
de diaboli presūptuosum insultū. Nam sicut dicit
Criso. super Mat. Sicut diabolus oēs hoīes excecā
bat: sic modo inuisibiliter a christo est excecatus.
Non. n. cogitabat superbus diabolus quoniā for
tis athleta ad ea que infirma sunt descendere potuit
Et ideo presūptuose tanq̄ infirmū inuadit. Au
di astutum processū. Non enim eodē modo unicui
q̄ diabolus suggerit: sed secundū q̄ eum disposi
tum iuenit. Et ideo uiris spiritualibus a leuibus in
cipit: ut ad peiora perducatur: unde nunc estimās christum

spiritualissimū uirum & dubitās fore deum
Primo ipsū tētat de eo quod appetit quātū
perfecti. i. de sustētatione nature p cibū. Secū
do processit ad illud i quo ipūales un aliq̄i cō
unt: ut. si aliqua ad oñtionē operetur nra. In qu
pōt ē humane glorie appetitus. Tercio tētat
nē perduxit ad illud quod tā nō ē spūaliū sed ca
naliū. s. diuitias mndi appetere & honores: tan
primis duabus tētationibus ad aliqd mī: & ad
nitate intēdebat iducere magnū cenā. sic est ma
nis quā de iesu oñdebat se habere: cū premū
cens. Si filius dei es. In tertia uero quia appetit
tēporaliū & opprobriosum sue adoratiōis: cū
intendebat iducere dei filiationē non repetit
quia in secunda manifeste rē periculi suadebat
cens. Mitte te deorsū. Idcirco ad hoc iducere in
tur falsa allegatione scripture. Sicut & i tertia ipū
allicit falsa ostensione sue potestatis & promissio
ne mendacii: unde ergo astutum processum. La
autem euangelista modo tuo narret ea que sūt
substantia facit: potest tamen mēs illum tētat
ter estimare: q̄ diabolus ex parte sua multa dicit
fecit. Et modos efficacissimos & astutos inuenit
ut tantū athleta iesum deiceret & decipere inuenit
unde credendū ē ipsū in forma speciosissima
paruisse: & post multa cōpassionem tāte abstine
tie & famis quā sentiebat in iesum ostendisse: &
uerba adulationis & laudis magnam contēden
de iesu sanctitate & magna dilectiōe: ad ipsū quo
teuerentiam ostēdisse. Et si hec non faceret
quod suadebat ipse pro bono necessario: multū
se oñderet eius sanctitate discredere: & ideo tan
pponit quod pent. d. Si filius dei es dic ut lapides
isti panes fiant: & credo q̄ in ista prima tētatione
diabolus tantū poterat occultabat se cō spiritum
separatum: ignorans q̄ christus substantiam eius
nudam cerneret. Licet autē diabolus contrariū
& oīa eius mēbra suas efficaces formaret sagax
In ueritate at sunt debiles & infirme: quod spiritus
sanctus nunc in hac iesu implicata tētatione aper
demonstrat. Nam opinio q̄ dei filiationem ppo
nit sibi non esse acquiescendum a arte comēdit
In hoc autē quod dicit: dic ut lapides isti panes
ant. Aperte demonstrat spiritus sanctus: q̄ oīs de
ctatio peccati quā diabolus suggerit ē dura: sicut
insipida: & ad delectandum de se inepta: sicut lap
que monstrat. Et q̄ non ē uerū q̄ possit mentis
delectationem inflectere talium: nisi mens prob
at ei assensum uel per delectationē quasi appetit
os suum: unde dicit. Dic ut lapides &c. quod si
non dixeris ex tua debilitate: non possū dicere
quia nihil tibi sine te noceo. Nec in ueritate fiant
panes sed lapides: nisi tua dementata mēs cōtra
naturam talia ut cibos accipiat. Et sicut lapis non
potest corpus reficere: sic nulla peccati suggestio
potest sanctam mentem delectare: hec pro spiritum
li intellectu litteraliter: cum christo famelcentis
monstrans lapides uoluit eum iducere ut in

anis necessitate: & pro aliqua uana in conspectu tē-
tatis ostentatione miraculum faceret ubi ex obli-
quo eum ad ipatentiam prouocabat: quasi dicat.
Diu ieiunasti & deo seruisti: sed tāta ē sibi cura de te
q̄ non nisi lapides tibi monstrat pro cibo. Ie-
sus autē ostendit se uirtuosum habere congressum
sicut leo papa dicit. Propositū christi erat humilita-
te uincere: unde & aduersarium uicit testimonio le-
gis: non potestate uirtutis: ut hoc ipso & hominē
plus honoret & aduersarium plus puniret: cum ho-
stis genens humani non quasi a deo: sed quasi ab
homine uinceretur: unde & responsionem suā in
humilitate fundauit. Attende autē q̄ in istis re-
sponsionibus iesus diabolum confudit & ad rem:
licet diabolum non intellexerit plene respondit: &
generalem suam doctrinā nunc contra diabolum
inchoauit. Primo enim diabolum confudit dicens
licet homo sit carnis fragilitati coniunctus: tanta
tamen dei dulcedine fruatur ut uitā suam nō esti-
met dignā solo cibo carnali: sed in omni uerbo dei
quantūcūq̄ minimo delectatur. In quo diabolum
potuit confundi qui sine carne & tētatione habēs
cibum in celo deseruit tētādo deum in delectatio-
nibus magnis. Secundo respondit ad rem quia
uere filius dei erat: quasi dicat: homo quem cernis
non uiuit in solo pane corporali: sed in omni uer-
bo dei. i. in uerbo perfecto: ut oēs sit idem q̄ perfe-
ctum. i. in dei filio tanq̄ in proprio supposito per
gratiam unionis. Ostendit etiam q̄ ipse aduene-
rat ad retrahendū homines a carnalibus desideris
que significantur noīe panis: & eos reficere suis spi-
ritualibus uerbis. Sic ergo uidet q̄ prudenter uicit:
& q̄ plene diabolum confudit. Quia tamē cecus
ē diabolum presūptione non intelligens alte quid
dixerat amplius ex christi humilitate presumpsit:
unde & tunc dicitur q̄ assūpsit eum in sanctam ci-
uitatē: & statuit eū supra pinnaculum tēpli: ut ubi
multos uanitatis uitio uicerat: xpm quoq̄ proster-
neret. Dicit autem Criso. q̄ licet ad ostētationē
suam diabolum intenderet ut oēs uiderent: ipse at
xps diabolo nesciente sic agebat ut a nemine ui-
deret. Et fuit iste astutus ordo malitie: quia enim
uidit iesū non moueri cibi appetitu: uoluit eū mo-
uere manis ḡie fastu: unde forsitan hoc suade-
bat sibi q̄ sic sanctus erat q̄ uolebat per aera tanq̄
dignum sanctitate portans eum mento eleuari a
terra. Et forte aliquē inuisibilem spiritum de soci-
is suis ipsum faciebat portari: & ipse forte se men-
tens bonum angelū ex reuerentia se associare dice-
bat sicut dictū ē supra q̄ iesus non uideret demo-
nē i sua natura. Et supra pinnaculum tēpli ipsum sta-
tuit tanq̄ summum amicum dei: quasi diceret. Si-
cut non est locus in terra dignior isto. Sic nullus ē
sanctior te ipso: & ideo secure mitte te deorsū: quia
qui te tanto spacio sic portauit per aera plene desē-
det per manus angelorum ne forte offenderis in
casu collisione lapidea. Secundum enim istū mo-
dum forsitan credens xpm decipere: suadebat ei

q̄ illuc portatus fuisset diuina uirtute. Quod autē
sic fuerit nō affirmo. Sed certum est q̄ in isto tam
celeri uolatu uel motu non potuit se diabolus oc-
cultare quin cognosceretur exterius a iesu eē spiri-
tus separatus. Attende autem astutias hostis.
Nā quia ad primā tētationē christus per scripturā
responderat: deuter. vi. Nunc nititur eum decipe-
re falsa allegatione. ps. xc. Vnde q̄ super aspīdem
&c. non ponderauit ut cecus. Et hoc adducit falla-
citer ut astutus: ubi dicit Hiero. q̄ non de christo
sed de uiro sancto propheta ē. Falsa autē de scri-
pturis diaboli sagittas uerarum scripturarum fran-
git dipeis. Vbi nota q̄ diaboli & mēbrorū suo-
rum ē officium scripturas petuerere: xpi autem &
discipulorum eius ueris sententiis illorum fallaci-
as confutare. Sicut autem supra dixi debilitas aperi-
tur diaboli q̄ nihil pōt nisi quantum deus permit-
tit utiliter: uel quantum homo se subiicit negligentē
unde & christū portare potuit: sed deorsum mitte-
re non potuit. Ostendit etiam uelit uolit diabo-
lus in uerbis suis q̄ hominē a creatura querere glo-
riā modo quocūq̄ ē deorsū se mittere: quia factus
est homo solius dei gloriam contēplari & in opi-
bus suis a solo deo gloriam expectare. Respondit
autē hic iesus sicut dictum ē supra cōfundēs diabo-
lum qui dictum deum suum tētare psūpsit: unde
Hilarius. Diabolum omni conatu confundens &
deū se protestatur & dñm. Sicut autem dicit Criso.
hoc dixit uerbis occultis. Non dicit. Non me tēta-
bis: sed dominum deum tuum: quod poterat oīs
homo iustus dicere. Quia deū tētāt: qui dei hono-
rē tentat. In hoc autem eum confudit: quia ostē-
dit eum suggere rem periculi utilitate carentem: cū
aliter posset descendere. Vnde Augustinus con-
tra faustū. xxi. pertinet ad sanctam doctrinā quan-
do habet homo quid faciat non tētare dominum
deum suū. Et dicit Hieronymus q̄ necessaria te-
stimonia deuto. tantū pertulit ut legis secunde sa-
cramēta mōstraret. Ostēdit etiam snam ordina-
riam doctrinam iesus in responsione prefata: q̄. s-
uenerat discooperire hominibus diabolica tenta-
menta: & eos docere nō tētare deum in presūptuo-
sis operibus. Sic autem xps tēperauit respōsio-
nem ut in maiorem procederet ausū: unde & ipsū
assūpsit in montem excelsum: & ostendit ei oia re-
gna terre & gloriam eorū. Postq̄ enim gulā & spi-
ritualis fame gloriam occultare nouerat xpm: ad
tēporalem superbiam & auaritiam conuertit insidi-
as. Quomodo autem hoc ostendit: diuerse sūt
sententie sanctorum. Criso. uidetur dicere q̄ digi-
to mōstrabat sibi prouincias & uniuersūq̄ regni
hoīes & statū. uerbis exponebat. Contra quod
uidetur q̄ lucas dicit. In momēto tēporis. Ad illa
enim que dicit Criso. maius tēpus requiritur ut ui-
detur. Origenes exponit q̄ ostēdit quomō iutio
se regnabat p diuersa uitia in toto mūdo: quomo-
do alios regit fornicatioe: alios auaritia &c. Cu-
iusdam autem magistri dicta legi: qui propter uet

bū luce. q. dicit q. oīa in momēto &c. dicebat opī-
 natīue non assertīue q. diabolus forsitā in hac ter-
 tia presūptione prius presūmēs a deo prestīgium
 fecit ī xpī sensītiuo: & subito ipsū uoluit alterare &
 representauit spēm mūdi n organo sensus. Nō
 ē at dubium diabolū multa posse si permittatur su-
 pra sensum humanū: & dicebat q. nō uidebat hoc
 incredibile nec inhonorificū christo: quāto. n. est
 plus diabolus permissus facere: tāto est maiori de-
 iectōne confusus. Nec aliqua deceptio fuit in iesu
 quia suū rōnale ī pleno persistebat lumine uerita-
 tis. Nec magnū ē mirū si permisit diabolus in suū
 sensītiuū formare species sine intellectu: quia illud
 sensītiuum permisit diaboli membris sic dare cla-
 uis affligi quin potius summa christi ostēdit di-
 gnatio patienter talia sustinendo. & q. hoc fecerat
 diabolus in eius sensibus non aduertēs christi lu-
 cidū intellectū de ipsius malitia: & nullā deceptio-
 nem in eo fore tam presumptuose & mēdaciter de
 tali dominio se cepit iactare: & ipsū mēdacē de to-
 tius mundi promissione ad honorabilem casū sue
 adoratiōis inducere: ubi uelit nolit diabolus osten-
 dit q. tēporalia appetere homini q. ē ad eterna crea-
 tus adorare diabolus ne qcq. creatū ē honorabi-
 lis casus: unde Apostolus uocat avaritiā idolorum
 seruitutē: quā hic cōiungit diabolo. Christus at
 in hac tertia tētatione tāto plenius deiecit diabo-
 lum: quāto plus ipse presumpserat. Et licet oēs sue
 humanitatis iniurias patienter portauerit: ubi tamē
 in dei iniuriā se adorari poposcit ipsū reiectiōe
 fortissima confudit dicēs. Vade retro sathanas: ubi
 sic dicit Hiero. Non dixit ut petro quē uolebat ad
 sui imitationē inducere: sed uade sathana ut subau-
 diatur confusus uade: & in tua intētiōne deiectus
 in ignē eternū q. paratus ē tibi & angelis tuis. Vel
 sicut exponit Remigius secū dū aliqua exēplaria ap-
 ponit retro. i. reminiscere: & recordare in q̄ta glo-
 ria conditus fuisti: & in quātā miseriā cecidisti. Di-
 cit aut Crisosto. q. exemplo christi nostras iniurias
 debemus magnanimiter sustinere: dei autē iniuri-
 as nec usq. ad auditū sufferre. Et attende q. ple-
 ne nunc diabolū christus cōfudit. d. dnm deū tuū
 &c. Vbi ostendit dñs se eē illū quē uellet nollet
 diabolus adoraret. Et q. in oībus ī quibus dei per-
 missione tantū exēserat dei honori & uictorie xpī
 inuitus seruiuit. Tanto. n. magis confusus ē diabo-
 lus quanto magis seruire permissus: & tanto ma-
 gis iesus honoratus. Quod ostēdit iesus cum di-
 cit. Illi soli seruius: q. diabolus deo & electis seruien-
 do subserviuit: ubi ēt generalē suā doctrinā xp̄s cō-
 tinuat. q. s. ad hoc uenerat ut doceret homines de
 um adorare: & illi soli pura intentione seruire. Siue
 at sit uerus modus recitatus: siue nō de modo im-
 mutationis sensū iesu nihil euāgelice depit ueri-
 tati: quia quocūq. mō fuerit: uerum ē quod euā-
 gelium scribit. R. abanus n̄ uidet prima facie obli-
 scere. Super quo uerbo dicit sic. Ostēdit at hec oīa
 deo: nō q. ipse usum eius āpliare potuerit: aut ali-

quod ignotū demonstrare: sed uanitatē pōpe mō-
 dane quā ipse diligebat quasi speciosam & deside-
 rabilē pōpā uerbi ostēdens in amorē christo finge-
 rens uenire uolebat: ubi uidet quo ad aliquid cum
 Criso. concordare. Sed quid textui luce dicitur.
 Ostēdit ei oīa regna orbis terre ī momēto tēporis.
 Quid magis concordet & uictoria xpī magis ho-
 noret: & presūptionē diaboli magis confuteret: di-
 gens lector aduertat & sufficit mhi. Vidisti ex pa-
 te diaboli astutū processū: & ex parte xpī uirtuosū
 cōgressū. Nunc audi ex parte diaboli confusibilem
 fugā: & ex parte xpī triūphalem uictoriā. Tunc at
 Mat. Reliq. eū diabolus. Lucas uero cōsumata oī-
 tētatiōe diabolus recessit ab eo usq. ad tēpus. Illud
 usq. ad tēpus ē supra expositū. In recessu uero & si-
 ga confusus diabolus demonstratur. Nam audis
 uade sathana: statim sensit diabolus se esse depe-
 hensum

Vt mēdacē & ueritati aduersariū ī pmissis

Vt dolosū & falsis hostē in persuasīs

Vt abitiōsū & dei iniuriōsū ī postulatione adora-
 tionis

Vt ipotētē & confusū & debilē in concupiscentiis.
 Et ideo efficaci dei uirtute se superatū senties deo
 ctus & prostratus abscessit. Licet at Crisosto. ui-
 deatur attribuere diuinitati illū recessū. d. q. nō
 si obediens p̄cepto recessit: sed diuinitas xpī & ip-
 ritus sanctus q. erat ī eo excussit uim diaboli & in
 diabolū eiecit: possumus dicere q. licet diuinitas
 oīa faciat: tamē uirtuosis actibus a xpō in humani-
 tate factis diabolus ē deuictus. Sequitur triūphus
 iesu. Et ecce angeli accesserunt & ministrabant ei.
 Quid at ministrauerunt: licet multipliciter possit
 exponi q. ministrauerunt sibi in oībus obedientes
 ad nutū: ut serui domino & hoc sepe fecerunt ī
 ro uite sue decursu. Sicut placuit ipsi iesu: n̄ hic in
 gularitē in uictorie signū applaudūt deo triūphan-
 ti in īfirmīte assūpta. Et sicut credo sibi cibos ad-
 ministrauerunt quibus idigebat esuriens natura. In
 signū q. pugnantibus nobis assistunt & applau-
 dunt seruiūq. uictoribus. Quid at p̄us fuerit
 deportatio iesu supra pinnaculū tēpli aut deporta-
 tio supra mōrē & tētatio uniuersalis dominū. Au-
 gu. de cōsensu euangelistarū reliq. incertum: n̄
 tñ ad rē pertinet dicit dū oīa facta eē manifestū
 Glo. uero uidet dicere q. lucas q. ponit ultimam tē-
 tationē: quā Mat. ponit mediā: ordinationē seru-
 uit histone. Sed Mat. refert tētatiōes secundū or-
 dinē quo ī adā facte sunt. Nam p̄mo sollicitat
 mētē p̄mi hoīs de ligni uetiti iesu. Gen. iii. cū
 cepit &c. Secundo de inani gloria. d. aperiet oī-
 li uestri &c. Tertio pducit tētationē usq. ad erro-
 mā superbiā. d. Entis sicut dii &c. Si at dilige-
 ter attēdat uterq. textus Mathei & luce: magis
 detur matheus seruare ordinē historie. Nā post
 lud uerbū. Non in solo pane &c. pōit. Tūc allu-
 pfit eū diabolus in sanctā ciuitatē &c. Tunc uero
 dicit ordinē tēporis ad imediate precedēs ī tētatiō-

ne.iii.dicit. Iterū assūpsit &c. Illud autē iterū dicit ordinē ad precedens ex quo uidetur q̄ iā primo ipsum assūpsit portans ad tēplū. Luce uero.iiii. nō ponūtur uerba designantia conditionem: sed narrantia factū: unde tā in tertia q̄ in secunda tentatione dicit. Et duxit illū diabolus in montem excelsum in secūda q̄ ponit in tētia. Et duxit eū i hierusalē: & statuit eum supra pinnaculum templi.

Alias at̄ probabiliter uidet̄ q̄ ultima tētatio fuit illa in qua xp̄s hostem obiurgādo deiecit: & eius fallaciā denuciāuit dicens uade sathana. Et hoc uidetur sentire Crio. Non. n. est uerisimile q̄ diabolus tanta reiectione confusus ipsum āplius pro tūc presumplisset attingere. Et hoc magis concordat uictorioso fini pugilis iesu tētationi prefate. Ordo at̄ quē tenuit lucas multū nostre instructiōi seruire uidet̄. Nā p̄mo diabolus tētāt de peccatis carnalibus. Et p̄mo de gula q̄ ē ianua oīs spurcie: q̄ si p̄ sui uilitatē inuenit hominē resistentē sibi: tētāt de ābitione tēporalis dñi. In quo tñ secūdam Ambro. ē horrenda seruitus. unde dicit ibi. Si cadēs adoraueris me. Habet ābitio domesticū periculum ut enim dominet̄ aliis primo seruit & curuat̄ obsequio: ut honore dñetur: & dū uult eē sublimior fit remissior. Postq̄ at̄ diabolus uidit hoīem refutare honores & carnalitātē cōtēnere: tunc sibi insidiat: ut ponat illū i pinnaculū tēpli. s. in famā hoīm de gl̄ia sanctitatis: & tanq̄ in sanctitate uite scripturā portatē expressā: quia factio sibi uidet̄ implere quod dicit. Reputat̄ se magisterio dignū uel reuerētia hominū uel titulo dignitatis. Et illud malū tardius uincit̄. Ideo in huius signū a luca hec tētatio ultimo ponit̄. Non. n. secūdū ābro. dixisset: q̄ consummata oī tētatiōe recessit diabolus ab eo: nisi in ipsis primis premisis eēt oīum delictorum materia. Cause at̄ tētationū sunt cause cupiditatis. Sicut delectatio carnis: & auuiditas tēporaliū & potestatis appetitus glorie & fame sanctitatis. Propter quod patet q̄ uictor noster iesus omnē tētatiōem perfecte deiecit tētatus p̄ oīa p̄ similitudine absq̄ peccato.

Iesus paruulos colligens. cap. v.

Via triūphalis pugil iesus mundū se calcasse oñdit aspitate deserti: & supple carnem uicerat rigore ieiunii: & principem mundi luciferum uincendo prostrauerat: tēpus est ut ad publicū exeat & iā mūdo manifestaret quod erat. Quia uero desertum illud i quo ieiunauit quod ē int̄ hierusalē & hierico: & quarātēna uocat̄ & mōs ille in quo diabolū expulit: & i quo creduntur ei angeli ministrasse nō multū distat a loco ubi cōueniebāt apl̄i ad baptismum ioannis. In rigore spūs descēdēs de mōre & cōsueue humilitatis seruās exēplū: uenit ad ioāne: tā ut ioānes suā p̄sentia honoraret: q̄ ut ab ipso in cōspectu populi testimoniu acciperet: q̄ et ut iuxta eterne dispositionis archanū aliquos ex discipulis ioānis sibi uniret. Tūc igitur sicut dicit loā. i. uidit lo. iesū ueniētē ad se: & ait

Ecce agnus dei: ecce q̄ tollit peccata mūdi & cetera q̄ibi ponūtur. Vbi sublimis p̄co & fidel̄ amicus & seruus iesu ioānes p̄ferendo gratiosā inocentia & potestatē tollendi peccata: & de dinitate iesu testimoniu reddidit xp̄o asserens se habuisse dei oraculū in deserto: & hoc p̄ spūm scūm uisibiliter descēdētē sup xp̄m cognouisse sensibili signo: unde & concludit. Et ego uidi & testimoniu perhibui: q̄a hic ē filius dei. Iesu at̄ i partibus illis aliq̄diu morante: altera die p̄cedebat i cōspectu ioannis duobus ex discipulis suis existentibus secū. Stabat inq̄ euangelista: ioānes & discipuli eius duo ubi. iterū repetit. Ecce agnus dei &c. O aīa mea cū quāta pietate putas baptistā ioāne p̄ferre gratiosā inocentia agni imaculati iesu: & cū quāta reliquatione uiscere i cōpassione ipsius iesu p̄ferebat holocaustū sue deuouissime mortis i quo agnus xp̄s monēs tulit peccata mūdi: p̄ qd̄ solitus erat hoc repetere: q̄ semp cōsueuerat illud rumiare. Totus. n. bñdictus baptista xp̄i passioe & morte trāsfixus & q̄to minus per eius obediētia xp̄m se q̄bat corpe: tāto magis i eius passioe & dolores trāformatus ipsū iesū comitabat̄ in mēte. Intuere tu aīa mea ābulatē iesū & tibi ipsi dic: q̄a hic ē agnus māfuetissimus p̄ te mēte & sue uite austeritate i chantatis ardore in clatus i totus uite sue decursu. Et scias q̄ agnus ab agnoscēdo dī q̄ alloq̄ i altari deuotus baptista. d. agnus ter: q̄a trā agnouit h̄ agnus in cruce. s.

Patrē cui dure obediuit moriēdo.

Matrē quā discipulo cōmēdauit moriēdo

Latronē & oīum electorū cetū i ipso q̄ sua morte redemit: & i paradisu eadē die p̄duxit. Ingressit autē ioānes suorū discipulorū mētibus excellētā sui xp̄i iesu & eos totis conatibus ad iesū inducebat sequēdū: p̄ qd̄ duo discipuli audiētes secuti sūt eū: quoru unus fuit andreas. Et itelligas q̄ secūdū q̄ cōis dī triplex fuit discipulorū uocatio

Prima fuit ad xp̄i notitiā

Secūda ad eius familiarem sequelā

Tertia fuit ad indiuiduā christi copulam.

Postquā adhuc redierunt ad propria: per quā perfecte adhererunt iesu oīa reliquētes: p̄ma scribit lo. i. Secūda luce. v. Tertia Mat. iiii. In p̄ma andreas primo uenit ad iesū & adduxit pet̄: & philippū & nathanael. Intuēs at̄ iesus pet̄: & iā in eterno ordine suū p̄nosces uicarium statim sibi nomē iposuit uel iponēdū p̄dixit: Tu es inq̄t simō filius ioāna. i. humilis & obediēs mihi per grām adoptionis: & per illam gratiā per quā tu es humilis & obediēs mihi p̄ illā totius mūdi p̄latus eris. Et iō uocabens petrus. i. agnosces uel firmitas: q̄a i cōgnitiōe fidei p̄ dilectionē operat̄ ad imitationē dei hominis firmus eris: & post me totū mūdū firmabis. In crastinū iesus uocauit philippum: philippus nathanael duxit ad christum quem magno extulit precorū dicens. Ecce uere israhelita i quo dolus nō ē: qd̄ fecit iesus ne putaret̄ ex defectu nathanael q̄ ipsū in apl̄m nō elegit. Attende at̄ q̄ in gallileā na-

des de gallilea xps discipulos elegit ut p hoc onde
ret: q transiens iesus ab oi mudi amore i tali tralmi
gratiōe uiuētes: & nihil de mudo qrentes suos fecit
eē discipulos: pp qd ipse dixit: qa de mudo nō
estis: sed ego elegi uos de mudo. Io. xv. Elegit aut
pauprimos: unde Criso. dicit q reficiebat retia qa
rātus erat i eis pauprtatis excessus ut laniata retia re
parēt: noua nequeūtes hēre. Elegit simplicissimos
tā in satura q i mudi astutia. Elegit despectissimos
qa nihil habebāt de mudi nobilitate uel pōpa. Ele
git hūilimos & pmpptos obediētia: uide stati acce
uerūt uocati relinquētes oīa: unde licet tertio sint
uocati: tñ nō plene intellexerūt intētionē xpi de oi
bus relinquēdis usq; ad tertiā uicē quo itellecto sta
tim oīa reliquerūt. Posset dici sicut dicunt multi
q solū hi fuerunt uocati. Et Mar. & Mat. dicūt bre
uiter: lucas ponit aptius sicut Augu. de consēsu euā
gelistar: primo ponit cōius cū dī q tertia uice sunt
uocati. Et tunc pōt mderi q allecti amore iesu secu
ti sūt eū oīa relinquētes ad tēpus. Sed tñ ibi nō re
fert luc. q xps eis dixerit ut sequerentur eū: sed tā
tū predicat Petro q cepit pisces i signum q hoies
eēt capturus rethe pdicatiōis discrete. Nō intelli
gitur sicut Augu. ponit qn postea ad ppa sūt reuerū
In sola. n. tertia dī eis uenite post me. Ex quibus se
q̄ q plene obediētes fuerunt xpi mādato. Ele
git at tales iesus. pmo qa pauprtatē sīpli citatē mū
di despectū humilē obediētia diligit iesus tanq̄ si
bi cōformia: & pfectiōis fūdamēta. Secūdo ut ostē
deret q electio mere erat gratuita: qa nihil erat in
ap̄l̄ isper quod uiderentur dispositi ad apostolicā
dignitatem. Et ideo prudentia & scia in apostolis
& alie eminentie magis fuerunt miraculose: ma
gisq; gratuite. Vnde Grego. xxxiii. mox dicit sic.
Predicadores dñs infirmos abiectosq; hēre studit
q fideles popl̄ os ad spūalis p̄rie edificia supna col
ligerēt: unde dñs i euāgelio natha. laudat: nec tñ in
sortē pdicatiōis enumerat: qa ad pdicādū eū tales
uenire debuerant: q de laude ppa nihil habebāt ut
tāto solius ueritatis cognoscere eē qd agerēt quā
to apte cerneret q ad hoc agēdū p se idonei nō fu
isset: ut ergo mira potētia per pdicator: liguas cla
resceret p̄us mirabilē actū ē ut tadē pdicantiū me
ritū nullū eēt. Itē Io. mox dicit q iesus p̄us colle
git idoctos: & postea p̄hos: & nō p oratores do
cuit pdicadores: sed mira potētia p pdicadores sube
git oratores. Et mox. ix. & xiiii. & xv. & xxix. ca
pitul: dī q dñs elegit stultos secūdū mūdū & pau
peres. Quo cōtra dī mox. xiiii. ca. iiii. q sicut i
carnata ueritas i pdicatiōe sua elegit paupes idio
tas & simplices: sic antixps astutos & dulces: & hu
iulmōi sciētia hntes electurus ē: qd uidemus eē cō
pletū in mystico antixpo sicut ista patebit li. iiii. ca.
viii. Tertio ut sicut Augu. de ciuitate dei dicit cō
uersio mudi p eos magis appareat mira seu mira
culosa. Dicit. n. q hē sūma oīum miraculor: q ho
minibus paupibus simplicibus paucis: qa. xii. rem
incredibilē mūdus credidit. Et idcirco si qs credit
eos fecisse mirabilia que scribunt credat ipse p illa

miracula. Si at dicit eos non fecisse miracula credat
hoc uno oīum miraculor: sūmo q rē sic incredi
lē talibus uiris eā predicantibus totus mūdus sine
miraculo credidit. Et qui de cetero incredulus ma
net iā magnū & malū & sibi ipsi miraculū. Quo
to ut ostēderet se xps diuinitatis consuetudine ob
seruare: cuius ē p̄p̄m opari de nihilo: & iō hoies
oīno nullos ad ea q intēdit facere. q. sēp uidet eb
gere ut sibi attribuat qd ē uirtutis & grē: & nō glo
rietur oīs caro corā illo: unde i ueti testamēto ele
git pastores: sic dicit iacob Gen. xlvii. pastores oīu
um sumus serui tui & nos & p̄res nostri. Et mox
pascebat greges. Exodi. iiii. Et gedeonē minimum
elegit i domo p̄ns sui. Iudic. vi. Et i. regū. ix. saul de
mima tribu & humilē tūc elegit in regē quo p sup
biā reprobato p̄mi regū. xvi. elegit. dī. tate pan
tatis & despectus: ut nec dignus reputaret a patre
p̄ntari prophe. Et hiere. nesciētē loq & puerū i pro
phetā consecrauit. Hiere. i. ca. Et sēp minima ple
cuerūt deo: pp qd ē solēmissimas uictorias per se
minas i scriptura p̄fecit: ut de delbora lael. Iudic.
hester. Et hoc ut gloriā suā alteri non daret. Iudic.
deo eē debet honor & gl̄ia. Ad quā cōseruādā sēp
elegit hūilia & reprobauit superba. Luce at. v. v. d.
scribūtur tria in iesu pp q fuit multū amabilis eia
seq̄la p q ēt culibet hōi rōabil̄ r acgrit̄ comitua. p
mū ē grōstas sermōis q orit̄ i xpo: ibi: qa turbe
ruebāt i eū ut audirēt eius uerba. Nūq̄ sic locutus ē
hō. dī. loā. vii. Loq̄bat. n. utilia: dulcia: placita & ue
ra: unde uerbū eius ardebat sicut facula multo mag
gis q elie. Secūdū ē cōformitas cōuersatiōis q or
dit̄ fuisse in eo i humilī cohabitatiōe: qa ascendit i
nauium uilis piscatoris nō horrens eius cōformit̄. Et
cū eēt rex angelor: rogat̄: nō p̄cipit: unde dicit mox
xxii. Ego i medio uīm sū sicut q ministrat. Et Mar.
xx. Filius hois nō uenit ministrari: sed ministrare.
Tertū ē largitas r̄mueratiōis q oritur in abūdanti
remuneratione piscatoris. Nā statim dedit sibi tan
tā multitudinē pisciū ut implet̄ ambas nauiculas.
Hec at mltū reddūt hoīem gratiōsū: p̄figurant at
iesus hoc qn dixit petro: duc i altū. i. i. p̄fūdū eo qd
de quadruplici p̄fundo faceret ipsū & alios ap̄l̄ os
educere aīas.

Vilitatis	Et educerent eos i quadru
Cecitatis	plex: altū. s. maiestatis excē
Calamitatis	se ad uenandū numina oī
Mortalitatis.	potētiē. Ecclē. vii. Et alta p
fūditas qs inueniet eā: Clantatis sūme ad speculū	dū lumina sapiēte. Ad Ro. xi. O altitudo diuinitatis
sapiētie & scie dei & c. Suauitatis eterne ad degnitā	dū canismata grē. Ecclē. xliiii. Altitudinis firmamē
tū ē pulchritudo eius & c. Eternitatis grē ad delide	rādū p̄mia uite. ps. xcii. Mirabilis in altis dñs do
mū tuā decet scitudo dñe in lōgitudine dierū. Re	tia at quibus ap̄l̄ i talia sunt piscati: sūt
Conuersationis exēplum	De p̄mo & ad
Eruditionis uerbum	Cor. vii. Cap.
Oratiōis suffragium	te nos nemine
Supportationis beneficū	lesimus & c.

De secūdo: luce.v. Ex hoc enim iā eris hoīes ca-
piēs. De tertio: Cant. secūdo. Sonet uox tua in
auribus meis. Vox. n. tua dulcis & facies tua deco-
ra. Capite nobis uulpes &c. De quarto & ad Cor.
xiii. Cū eē m astutus dolo uos cepi. Quod at hī sint
retia ondit Ambro. sup lucā. Deniq; si aliis ipes ut
laxet retia sua. Soli petro dī. Duc i altū. i. p̄fūdū di-
sputationū recessus. Que st at apl̄ ogz retia q̄ laxari
iubēt: nisi uerborz cōplexiōes: & q̄si qdā orōnis si-
nus & disputatiōnū recessus. Et scdm Bedā rūpiē
rete: sed n̄ labit piscis: q̄a suos dñs & iter p̄secutio-
nū scādala seruat. In uerbo at dei hoc rete laxat: q̄a
secūdū ābro. nō ē hoc hūane faciēdie opus: sed sup
ne uocatiōis ē munus. Quod at petrus dixit iesu.
Exi a me secūdū ābro. significat q̄ x̄po opis ē attri-
buenda p̄fectio: ut gloria uana sēp a nobis exeat: &
uera cōfessio nos peccatores ostēdat: q̄ qdē si pura
fuerit nos ad maiora p̄ducit: unde & petrus hic cō-
fortat. & future dignitatis grā p̄mittit. Hī at apl̄ i
significantur merito noīe paruuloz: tales. n. dñs di-
ligit i q̄bus paruuli cōditionē iueniat: ut secūdum
paulū. Iunt malitia paruuli. Innoceutes i opōne: ut
q̄bus p̄nt obsequose seruiāt: & se a nocumēta i feren-
tibus nō defēdat. Veraces in locutiōe: ut fidelit̄ tra-
dita p̄ferāt & nō dolo audita inficiāt. Suauēs i affe-
ctiōe: ut oēs diligāt: neminē odiant. Priuatos oī
possessione: ut de se uel suis potestātē n̄ habeāt: pp̄
quod dī ad Gal. iiii. Quāto tpe heres paruulus est
&c. Tales elegit dñs paupes i hac uita: & subiectos
oībus: sed i altā heredes celestū oībus p̄sidentes:
unde de his paulus. Omniū ait me seruum feci.
Alias nō uult dñs q̄ hi q̄ eliguntur ab eo recogno-
scant se in defectibus paruulorū: ut quod ex eis fa-
cit sit grā: nō natura: unde in natura paruulorū
Est originalis concupiscentia
Actualis ignorantia
Cōtra tna bona p̄dicta a q̄bus iesus liber liberos su-
os reddit: pp̄ qd̄ q̄rētibus de maiornate regni ce-
loze discipulis in typo sui puuli ponit exēplum. d.
Quicūq; humiliauerit se sicut puulus iste &c. mat.
xviii. Et ē notādū q̄ tm̄ sex apostoloze uocationis
modus in euāglio scribit̄ petri & andree: iacobi et
ioānis: philippi & mathei. De quatuor p̄mis lo-
i. addit de philippo. Mat. ix. de Matheo. & Luce. v.
Et istius mathei uocatio sepatim scribit̄: & iter mi-
racula ponit: nā post multā clarificatiōē noīe iesu
quatuor p̄mi uocat̄ de piscatiōe: & ultimus iste ma-
theus de negociatiōe & exactiōe. Et significat q̄ in
p̄ncipio aduētus ipsius pn̄ iesu apl̄ os eligebar: qui
bus de p̄fūdo idolatrie & n̄niuersal̄ lasciuie: & amo-
re uite p̄cellis pp̄ os ad x̄pi fidē tāq; ad solidū litus
adduceret. Sed ml̄tiplicatis miracul̄: & sedēte eccle-
sia ad theoloneū negociatiōis curis t̄palibus ip̄lici-
ta: & i aliq̄bus reprobis exactiōē simoniace ip̄ie-
tatis exercēte p̄ nouū suū aduētū in sp̄u ad euāgeli-
ce p̄fectiōis statum negociatē uocat̄ frāscū i eius
euāgelicū cetū. Qui uēditis oībus x̄pi uite marga-
ritā q̄siuit sollicitē & inuenit & emit. Et ipsius cet-

te possessiōis i p̄pe carnis pelle istrumētū portauit
auctētici notari iesu manu cōscriptū & signi sui cha-
ractere premunitū. Attēde at q̄ sicut in uocatione
Mathei mira ostēditur pietas saluatoris: q̄a publica
nū uocat ad statū euāgelicum & malignitas cetus
p̄hiseici detrahentis: q̄a murmurauerūt p̄ diaboli-
cū zelū: unde seq̄t̄ & murmurabāt scribe & phari-
sei: sic in renouatiōe euāgelici status superborū su-
perciliū pietati x̄pi detrahit: q̄ ad tā sublimē statum
peccatores & simplices exaltauit. Vñ notat q̄ in
uocatiōe Mat. aliqua singularia ponūt: q̄ i aliorum
uocatione scripta n̄ s̄t. s̄. q̄ leui fecit magnū cōuiuū
i domo sua: & erat ibi iesus cū turbis & peccōribus
siml̄ cū discipul̄ suis cōmuatus. Postea ponit mur-
muratio & detractio facta christo ab his q̄ religio-
ne & scitate illo tpe se reputabant excedere. In qua
detractiōe

Primo inuidia describitur ex murmure

Secūdo arguit̄ ex lumine ueritatis perspicue

Tertio arguta cōfūdit̄ ex tementate cecitatis cōmo-
te: unde & ignaros eos uocat. d. Eūtes discite &c.

Quarto cōfusa repellit̄ i rectitudie eq̄tatis iustitie
Nō ueni uocat̄ iustos &c. q̄a uocatio tal̄ de medio
tati mali ē signū maxie pietatis. Iō p̄mo describit̄
q̄ uidit iesus mat. oc̄lo pietatis & demt̄ie. Sc̄do de
scribit̄ statū malitiose culpe: publicanū sedetē i the-
loneo. Tertio ponit̄ cōfessus uolūtatis p̄mpte. Et
surgēs secutus ē eū. Quarto effectus chantatis ser-
uide: q̄a cōuiuū magnū fecit leui i domo sua. Vbi
nota q̄ i renouatiōe euāgelice uite ē magna reco-
gnitiō: imo maxia p̄pe iniquitatis. unde & Mat. uo-
cat se publicanū. Et frāscus mimus uocat se maxi-
mū peccōrē. Est magna dedicatio scitatis: unde &
iste i luca uocat̄ leui q̄ iterptat̄ additus uel apposi-
tus ul̄ assūptus ad altū cōtēplatiōis extatice. Appo-
situs ad s̄l̄ em statū p̄me ecc̄lie. Et iō ē ibi t̄tio ple-
na abnegatio p̄pe uolūtatis & plena trāsformatio
x̄pi similitudis. Et notat̄ abnegatio i surgēdo: q̄a p̄-
p̄a uolūtas sp̄ i malo p̄sternit. Similitudo i seq̄ndo: si-
ue imago q̄ dī ab imitādo. Ex quo seq̄t̄ q̄ntū. s̄. q̄
ibi ē plena trāglatio mēt̄is & refectio gustus suau-
tatis in gl̄ia x̄pi hoīs & sue dinitatis. Et alie perfe-
ctiōes q̄ tibi descripte sūt supra i cātico simeōis q̄
oīa cōueniūt i cōuiuio magno. Licet. n. i apl̄is fue-
rit oīs p̄fectio: tm̄ tāta clarificatiō luminū: & tāta trās-
formatio amoris i x̄pm & trāglatio mēt̄is p̄ cōtē-
platiōis excessū: n̄ fuit dāda neq; data: sicut patet i-
tuētū i ml̄tiplicatiōe cōuersoz q̄ta debet dari i aper-
tiōe sexti signaculi: & i cōuersiōe mystici thelonei i
quo usq; adhuc Mat. sedet: q̄a nodū facta ē in auri-
bus eius & mētē efficac̄ uox reformatiōis ecc̄lie
iesu ut x̄pm sequat̄ ad euāgelicū statū: hoc quo ad
p̄ncipes q̄ sedēt i theoloneo. Quia uero iā facta
illa uocatio i aliq̄bus paup̄ibus & hūilibus suam
iniquitatē recognoscētibus: in q̄bus huiusmodi dā-
di sp̄s p̄mitie p̄libatur: in quorū at gustibus iam
apparet q̄ amator & amatus iesus in mētibus eoz
cū magna suauitate discūbit: iō nec murmur deest
nec reprehensio nō tā ipsoz hūiliū q̄ secūdū cōde-

scenſue pietatis ieſu aſcédēdo ſcribis & ueracit̄ pha-
riſeis audita nō dubiū: q̄a nō ē opus ualētibz me-
dicis: & ex temeritate reputat̄ ſe ualētes. Nec mi-
nus certe p̄ eos ſeq̄t̄ iſcrepatio ſue ignoratis igna-
nie qua p̄fectiōis uia ſūt negligētes addiſcere quā
t̄n ceci iactāt ſe ſcire: ut eis dicat̄. Eūtes diſcite. Et
utinā nō ſequat̄ duḡ iuditiū reprobatiōis mentis
obſtinate cū dī euāgelii ſnia. Nō ueni uocār iuſtos
Nō. n. pōt̄ iudicio meo peior a quocūq; audiri ſnia
q̄ q̄ x̄p̄s nō uenerit eū uocare p̄ ip̄dēda ſibi miſeri-
cordia. Et ſi ſnia nō fert̄ ſup̄ eos ad eternā dānatio-
nē qd̄ multū deſidero: t̄n̄ adhuc idubie fert̄ q̄ ad p̄-
fectiōem euāgelicā nō uocant̄ p̄ opus temeritate
reputatiōis prope p̄bēte obſtaculū. Sicut. n. diſtū ē
ſupra temerarios & de p̄p̄a cōfidētes ſapiētia & iu-
ſtitia & mīme puulos hūilitate p̄fūda iēſus ama-
tor hūiliū nō elegit hoc de uocatiōe ap̄ſoḡ: ſil̄ di-
xi: licet nō ſil̄ facta fuerit. Nota q̄ i ap̄lis fuerunt
xii. p̄rogatiue mirabiles: pp̄ quas in. xii. duodenari-
is i ſcriptura rōnabil̄ figurat̄ q̄ qdē p̄rogatiue p̄nt̄
i p̄fectiōis ſenariū cōbiari. P̄rio fuerūt p̄fecti cōtē-
ptores nudī uanitatū: & hi ſc̄. xii. quos elegit ihs
p̄cipiēs ne qd̄ tollerēt: & m̄ta dicūt de hoc & ad h̄
p̄tinēna. Mat. iiii. Figurati p̄ euāgelicā margaritā q̄
ramificat̄ i. xii. margaritas p̄ ſingulas portas hieru-
ſalē. Apoc. xx. Sc̄do cōiūgit̄ huc p̄rogatiua. Sunt
.n. heredes & filii celeſtis regis figurati in. xii. filius
iacob. gen̄. xlii. Tertio fuerūt exaratores p̄fūdi hu-
mani maleficiū: ap̄ hoc ſupportatores pii deſectū
pximi figurati i. xii. bobus maris enei. iii. Re. vii. &
in. xii. iugis bouū i q̄bus arabar helyſeus: & q̄a q̄ ſe
hūiliat exaltabit̄. Io. iiii. Sūt ip̄atores & reges ecele-
ſtaſtici ſoli figurati i. xii. leūculis ſuſtētātibz ſolū
paſifici Sal̄onis. iii. Re. Quito fuerūt ſtabiles & fi-
xi i amore x̄pi figurati i. xii. lapidibus: & locati arti-
ficiōſe i p̄ctor̄ ſūmi pōt̄ificis. Exo. ultio. Et ex hoc
coſe q̄nē fuerūt. vi. lapides ſūdamētales celeſtis edi-
ficii: unde ab iſtis ſūt cōpoſiti. xii. articuli fidei figu-
rati i. xii. lapidibus p̄cioſis: & i. xii. ſūdamētis cele-
ſtis hier̄ſm. Apoc. xxi. Et in. xii. lapidibus ſūptis de
iordāis alueo: q̄ in. xii. aliis ibi reſoſitis Ioſ. i. Se-
ptimo fuerūt exploratores ſagaces dīni cōſilii figu-
rati p̄. xii. exploratores miſſos a moyſe. Nūeri. xiii.
Octaſto ex hoc fuerūt ſapiētes duces & p̄ncipes
uictoriaſ plii: figurati p̄. xii. p̄ncipes tribuū iſrl̄. Nu-
meri. ii. Nec noiet. Nono fuerūt maḡi & docto-
res lūis eccleſiaſtici & euāgelici uerbo & exēplo fi-
gurati i. xii. ſtellis corōe m̄ſieris. Apoc. xii. Et in. xii
ſōtibz q̄ erat̄ i helyn. Numeri. xxxiii. Et ex hoc. De-
cimo erūt iudices ſeculi & aſſeſſores iudicis x̄pi. un-
dicūt̄ ſedere ſup̄ ſedes. xii. iudicātes. xii. tribus iſrl̄.
Lucē. xxii. Et Mat. xix. Vndecimo fuerūt ſtudo-
ſiores & clauigeni eterni palatiū: unde cuiſbet̄ eorū
dī i p̄ſoa eccleſie. Mat. ix. Quodcūq; ligaueritis &c.
figurati p̄. xii. portas citatis hier̄ſ. Apoc. xx. Et ex h̄
Duodecimo ſūt diſtributores & diſp̄ſatores ce-
leſtis cōiuiiū: figurati p̄. xii. p̄ncipes puidētes ciba-
na mēſe Sal̄onis. iii. Re. iiii. Et p̄mi paſ. v. hi ſūt. xii
m̄jmi euāgelici: q̄ ſūt oim̄ maximi q̄a maxio oim̄

ieſu ſi p̄fecta imitatiōe cōiūcti. Cōuertete ergo
mea i regem tuā q̄ i aie gr̄e tui plena cōſiſt̄: & p̄-
uulā: & inocētē & ſubiecta p̄ oia ieſu tuo ſaluato-
te reddas ſi forte ocl̄s ſue pietatis ad te cōuertē-
tibi reuelare dignet̄ euāgelice p̄fectiōis & trāſfor-
matiois archaum̄ q̄ ſapiētibus & prudētibus p̄u-
uolūtate teſtat̄ abſcōſi. Quod cū fecerit p̄ gr̄a ſua
feſtināter aſſurge: & iugū d̄ni ſuaue & leue cū toto
mētis ardore te offer portare patū ut merearis n̄e-
tari i nūero m̄ioꝝ quos i iudicio & de ſecreto ſu-
cordis extrahēs ieſus fidelibus exammādis uice ſua
recep̄ſe obſeq̄a p̄t̄ ondit. Ieſus m̄e rogatus
T̄tēde aia mea ſi uis i reuerētia gl̄ioſe
gimis accēdi q̄ i ſacris nuptiis ieſus in
ſue māſtatiōis ondit & deuotiſſimam
m̄em ſua gr̄adi p̄uilegio honorauit: ut ſicut ip̄a
fuerat genitrix ſue p̄ſoe cōcipiēdo ip̄ſū i utero per
ſp̄m̄ ſc̄m: ſic eēt genitrix ſp̄ual̄ r̄ ſue māſtatiō-
nis & ſame & cōuertiois eccl̄ie ip̄ſa merēdo eodē
ſp̄u p̄ orōis ſue efficacit̄ m̄ū actū qd̄ uerbo breui
ſicut breuiſſo qua exp̄ſ̄ r̄ filio: licet affectu cōpaſſiō-
p̄maxio & ſupplicatiōis i corde ſuo cū dicit uini
nō habēt: Cū. n. in uino ſit.
Splendor coloris. Que oia tollūt̄ ab aqua
Dulcor ſaporis. uoluit ondere puriſſima
Calor uigoris. i ſp̄uali ſc̄m̄ p̄i filio ieſu q̄
Claritate cognitionis ſue p̄ſone &
Dulcorē reſectiōis ſue diuinitatis &
Vigorē ſublinitatis potentie nō nouerat m̄dus.
Et ideo ſupplicabat q̄
Intellectū ſqualētē illūaret. Ut talia opa faceret q̄
Affectū deſipiētē imutaret. bus illūaret fidei
Effectū deſiciētē roboraret. geret ſp̄e: & accende-
ret ad amorē: licet at̄ uideat̄ dure b̄ngniſſimū ſc̄m̄
m̄diſſe m̄n̄ dulciſſime: t̄n̄ ſi myſterii penetret̄ ocul-
tū eā ſublinitē exaltauit dū exaudiuit eā plene pro-
mūdo indigno: & ondit cōmeritiū qd̄ hēbat cū deo
d. ei. Quid mihi & tibi ē m̄ſer̄? In myſterio dicit̄
q̄ magnū ē iſtnd̄ uiculū quo et̄na dilectiōe tibi ſi-
liat̄ ſubiectus: ut q̄ ſū filius dei p̄ris: ſim filius tue
iſſimilitatis q̄ m̄ſeris noīe deſignat̄. q. d. Nil deo
hōi & tibi mulieri. Eſt mei uiculū q̄ q̄ ſū filius dei
ſim filius uti tui. Sed hoc uolo te ſc̄re q̄ p̄lata m̄i
di malitia q̄ nō mereſ̄ meā notitiā. Nōdū uenit ho-
ra mea: ſed tua deuota p̄catio meā dilectiōe ſc̄-
nat ut id faciā p̄ tuo uoto de quo faciēdo hora nō
ē p̄ m̄di p̄ccō. Et ſic meritū uirgis de n̄ hora fecit
horā: ut nec x̄p̄s ſine debita hora p̄ uirgis m̄m̄
mirac̄m̄ fecerit: & cū m̄dus nouerit q̄ quo ad ſu-
um dementū hora nō fuit. Vñ uide q̄ illi duo ſep̄-
phini m̄r̄ & filius dei mutuo ardore ſeruentes alius
cognitiōis mutue & alta trāſuolāt̄ p̄po eis idioma-
te ſi breuiſſ & alte loq̄t̄. & mutuo itelligūt̄ q̄ meo
pedeſtris ignorat: pp̄ qd̄ mater uocem filii: tanq̄
pleniffime exaudientis agnoſcens dicit miniſtr̄s
quodcūq; dixerit uobis facite. q. d. Audiui uerbu
& cognosco affectum. Sic ergo potes uidere
q̄ b̄riſſima uirgo ſicut pepit nob̄ filii dī p̄ſonā. Sic
mater n̄e gr̄e nūc pepit nob̄ eius noticiā. O q̄

hoc q̄ sacratissime uirgi oēs r̄dēptōes filii sint deuo-
 ti: oia. n. i māu m̄ris posuit gr̄issimus filius. Sicut i
 disp̄atrice oium gr̄ar: sicut ipse oia a p̄re accepit
 n̄ solū ut deo: sed ut hō fōs oīs meriti oim r̄dēptōe
 Quia uero istd̄ p̄mū miraculū qd̄ legit̄ fecisse ih̄s
 b̄ndcūs q̄ oia fecit i sapia: tal̄ hoc miraculū fecit: &
 tal̄ euāḡista describit: lo. ii. & q̄tū ad t̄ps̄ & q̄tū ad
 locū: & q̄tū ad modū: & q̄tū ad ichoatōnis iūiū: &
 q̄tū ad fructificatōis bonū ut i ip̄o oim puniss̄ iēsu
 op̄e: p̄scio demōstret. T̄ps̄. n. fuit dies. iiii. Isrl̄. r. iiii
 dies fuit a uerb̄ q̄ dixerat supra a p̄ma uocatōe apl̄ o-
 r̄ū: sed sp̄s̄ al̄ r̄ ul̄ t̄ onder̄: q̄ māifestatō x̄pi p̄s̄oe per
 uirtutis mirac̄a & salutis b̄n̄icia cōstituebat etiā die
 mūdi decursus q̄ dies gr̄e appellat̄. Nā p̄ma dies
 fuit s̄b lege nat̄ ē i p̄mis p̄iarchis. sc̄da iō ueti lege
 s̄b moyse & p̄phis. etiā i luie gr̄e ex claritate x̄pi p̄-
 s̄oe & uite: & ex diffusiōe i eccl̄a sue doct̄ie. Gr̄a. n.
 & ueritas p̄ iēsu x̄pm̄ sc̄a ē: ut ondat̄ cl̄ar oib̄ x̄pia-
 nis: q̄ b̄n̄icia r̄dēptōis & salutis ih̄u ex mera gr̄a dā-
 tur i mūdo sc̄dm̄ p̄m̄ p̄missa: & p̄ph̄ar̄ uaticia &
 s̄b n̄llo merito cadūt: cū sit ois meriti fūdam̄tū. Et
 ad hoc ducūt oia x̄pi opa & eis doct̄ia. Locus at̄
 d̄r̄ chana galilee: q̄ optie uerit̄ x̄pi opi & doct̄ie.
 Chana. n. zelus: galilea trāsmigratō it̄prat̄: ut p̄ h̄
 ondat̄ q̄ pius ih̄s n̄ro aōre ebr̄o & ex n̄re salut̄i ze-
 lo trāsmigrat̄ a seip̄o m̄ris p̄alitates & durā mor-
 te assūes ut n̄ras p̄as & mortes deleter̄. Et ad hoc
 oia ei op̄a ordiari uidēt̄. Doct̄ia at̄ x̄pi nos zelo-
 res de aōre dei & sui facer̄ dēt̄. In q̄ ab amore su &
 & n̄ri i b̄ndc̄m̄ iēsu trāsmigrat̄ nos docuit. Sicut ip-
 se p̄ aōre n̄ro a seip̄o trāsmiḡuit. Mod̄ at̄ fuit de-
 ficēte uio affcū it̄cedēte m̄no r̄pletis hydriis usq̄
 ad sūmū p̄ m̄ris documētā & x̄pi p̄ceptū. Vbi on-
 dit̄ q̄ ab his oib̄ miracul̄ x̄pi ih̄u uāitas & ostēta-
 tō fuer̄ exclus̄a: & sp̄ ea fecit ex rōnali cā p̄ utilitate
 & necessitate n̄ra: qd̄ m̄rat uini defcūs: & q̄ hoc sp̄ me-
 ref̄ nob̄ uirgo b̄ndcā: q̄ post filiū i oī merito tenet
 p̄matū: & post m̄rem hoc meret̄ i sua deuotiōe &
 fide m̄ eccl̄a. Et sicut ad s̄lam x̄ps̄ uoluit expectar̄
 q̄ b̄n̄ not̄ eēt m̄stris uini defcūs: ut p̄ hoc plus gr̄e
 rapet̄ effcūs. sic i miracul̄ & i aliis ei b̄n̄ficiis uult
 q̄ aia suū defcū cognoscat: & q̄ mera gr̄a: n̄ ex ali-
 quo suo merito dei dōa r̄cipiat: p̄ qd̄ & iubet aq̄ im-
 pleri hydrias usq̄ ad sūmū: q̄a nullo mō ul̄ t̄ deo p̄-
 det̄ suū donū. Perdit at̄ nisi sit cognitū qd̄ solū sit
 p̄ hūilitatis sp̄m̄: pp̄ qd̄ sepe elcōs suos quos ad ma-
 x̄ia eleuat̄ it̄dēt̄ m̄tis tribl̄onib̄ & aln̄ cl̄pis dei-
 cit: sicut de dauid & petro b̄s gre. p̄oit̄ exēplū. xxx
 iiii. mox. Vñ i p̄s̄. Imple fa. eor̄ igno. & c. pp̄ qd̄ i sa-
 nutatib̄ r̄ferēdis petebat ih̄s sepe sanādoz̄ r̄fessio-
 nē: & r̄fesu: ut p̄ hoc r̄duceret eos ad cognoscendū
 morbū. Vñ et̄ dilect̄m̄ lazari noluit lib̄ar̄ i firmū nec
 suscitare mortuū dōec q̄ fetet̄ ē d̄cm̄. Sic & nouita-
 tes statuū sublimiū q̄ s̄ qd̄a resurrectō peior̄ i me-
 lius n̄ ul̄ r̄ it̄roducer̄: dōec fetor̄ corruptōis p̄oz̄ sta-
 tuū exhalet̄ p̄ mūdū. Et hoc ē hydrias impleri usq̄ ad
 sūmū: ut ex r̄o resp̄gētib̄ hydriis appeat̄ aq̄: n̄ uinū
 sicut ergo i illa aq̄ n̄lla fuit potētia nat̄ alis ut s̄bo
 fieret uinū: sed mera p̄r̄as sup̄ obediām creat̄ ē. Sic

i aq̄ p̄ccōz̄ n̄roz̄ n̄lla ē ad gr̄am disp̄o: sed hoc ē so-
 lū p̄ inf̄initā dei potētā misericordit̄ it̄dēt̄ gr̄e do-
 nū r̄mutatis p̄fcē n̄im affc̄m̄. Quia uero oim ele-
 ctōz̄ pusillia uirgo m̄r̄ ē & aduocata: iō affcūose no-
 stros defcūs filio suggerit: & nos ad eiō mōita ser-
 uada suffragio oīois disp̄oit̄: & b̄ndc̄i iēsu obserua-
 tis p̄ceptis ip̄e oia n̄ra mala i sua uertit̄ b̄oa. Quā-
 tū ad ichoatōis initiū dēs sc̄it̄: q̄ oē dinū donū ab
 hūilitate sumit initiū: & hūilitas i n̄ris defcib̄ sūt
 fūdam̄tū. et sc̄dm̄ q̄ s̄t̄ ḡd̄ gr̄e sic ḡd̄ inferior i sp̄cū
 sup̄ioris d̄r̄ defectiuus & sepe i p̄fectō: n̄ t̄n̄ tal̄ defe-
 ctus ul̄ i p̄scio ut seip̄o dicit̄ p̄ccm̄. Nō. n. ois i p̄scio
 ē cl̄pa nec ois defcūs: sed solū illi ḡd̄ ul̄ circūstan-
 tie quē p̄s̄oa sc̄dm̄ suū statū dēt̄ hēre. T̄n̄ q̄a m̄l̄ti s̄t̄
 ḡd̄ i ascēsu th̄roi uer̄s̄i sal̄ om̄is. sc̄dm̄ n̄ri ih̄u x̄pi iō
 q̄n̄ aia ad sup̄iorē ḡd̄ū ascēdit: tot̄ sup̄ statū p̄t̄io ul̄
 sibi aq̄ mutata i uinū: q̄a i oib̄ potētis tā it̄iorib̄
 q̄ ext̄iorib̄ ul̄ sibi differre a primo.
 In colore puritatis Quātū uinū aquā sup̄ar̄ di-
 In calore charitatis gnoscit̄. pp̄ qd̄ signat̄ hydrie
 In sapore suauitatis s̄t̄ lex q̄ ē n̄uero laboris: q̄ usq̄
 In uigore p̄t̄atis ad sūmū iplet̄: q̄a tūc singul̄
 d̄no b̄n̄ficio aia p̄mittit̄ i i p̄scione inferioris statu la-
 borat̄: & illas i p̄scōes abūde cognoscer̄: & m̄l̄tas i
 eis anxietates & sepe tribl̄ōes hēre: ut stupēdo audi-
 at sol̄ om̄is uerbū subito sc̄e mutatōis i dini dulco-
 ris uinū. Et sic patet̄ r̄sūatōis r̄plēmtū q̄ sp̄ ē ad ḡ-
 d̄ū d̄ine p̄cipatōis b̄oitatis hacten̄ i exptū. Sic
 potes uider̄ i gn̄alib̄ op̄ib̄ dei q̄tū ad tres status
 p̄ncipales mūdi. p̄mus ē statū synagoge iudeoz̄ q̄
 r̄ph̄edit̄ q̄cqd̄ fuit añ x̄pm̄. sc̄dm̄ ē ḡetiū. t̄tio uer-
 s̄iois iudeoz̄ & ḡetiū i ouile d̄nicū: siue. Primo di-
 ci p̄t̄ statū uet̄is testi. Sc̄ds noui. Tertio decl̄atōis
 r̄cordie ut̄ usq̄. Nō. n. s̄t̄ tria testā sed duo: t̄n̄ noua
 clarificatō it̄ellcūs tā noui q̄ uet̄is uocat̄ sp̄s̄ r̄cor-
 die ut̄riusq̄: q̄ utiq̄ siēdā aptio sibi sigill̄: & cat̄. vi
 tube & āgel̄ philadelphie: & ql̄ibet. vi. ps̄ apo. eu.
 dēt̄ ondit̄ si ad sit sp̄s̄ q̄ r̄didit̄ lib̄z̄. In quolibet at̄
 hoz̄ statuū s̄t̄ due hydrie q̄ circa finē sue i mutatōis
 i meliō iplet̄ aq̄ māifestatōis sue defectibilitatis ul̄
 q̄ ad sūmū. Et licet̄ ql̄ibet statū p̄ suo tpe sit bonū
 t̄n̄ resp̄cū melioris seq̄ntis ē aq̄us. Et hic m̄l̄ta my-
 st̄eria m̄l̄ta explicatōe idigētia r̄tinēt̄. Dēs at̄ sc̄it̄
 q̄ triplicē aq̄ mutatōnē solēnit̄ script̄a describit: q̄
 huic myst̄io uer̄it̄. Moyses. n. aq̄s mutauit i sāgu-
 nē Exo. vii. ih̄s i uinū lo. ii. Helyas i ignē. iiii. Re. x
 viii. Siḡt̄ at̄ p̄ mutatōnē aquar̄ i sāguinē mutatio
 seu corruptio p̄cedētis status: Sicut tpe x̄pi moyses.
 q̄ siḡt̄ scribas & phiseos: aq̄s scripturar̄ sanctarum
 suo p̄uerso intellectu cōuertit̄ i sāguinē p̄secutōis
 inocētium. s. x̄pi iēsu & discipuloz̄ suoz̄. Aliter
 etiam carnales obseruantie suarum ceremoniarum
 ipsas tāq̄ necessarias seruātibus post clarificatā do-
 ct̄inā datā p̄ x̄pm̄. X̄ps̄ aut̄ i noua ichoatiōe sui
 status aquas ueteris testi cōuertit̄ i uinū sue iocūdis
 siue societatis & febr̄iatis amoris i carne assumpta.
 Sed. s. s. aduēt̄is i die p̄ct̄i. q̄ p̄ helyā siḡt̄ aquā con-
 uertit̄ i ignē. Approp̄ate aut̄ uetus testm̄ aq̄s cōuer-
 tit̄ i sāguinē: q̄a sāguinē fūdebāt: trāsgressores le-

oia
x̄pa
atō
erit̄
sc̄o:
p̄m̄
i sui
toto
i n̄re
o sui
ce la
atus
seu
inm̄
nam
ip̄s̄
o pe
tario
x̄dē
oreū
f̄s̄io
uini
aqua
na m̄
su q̄
iduo.
ret q̄
dēt̄
rende
sc̄elū
oim
e p̄o
i deo
cl̄ic̄
bi s̄
is t̄e
i do
is d̄a
ta m̄
ait̄ b̄
ē. id̄
ra n̄
a fecit̄
nem̄
ad h̄
o ser̄
s̄ alis
homa
mens
tanq̄
ul̄m̄
ser̄b̄
sident̄
nā. Sic
o q̄n̄

his p̄ca sanguis p̄uens: & i bellis legis hostes occi-
 des. Pius aut̄ x̄ps aq̄s cōuertit i unū q̄a piissimo
 cordis amore & iuani b̄nficio iimicis i p̄pa ip̄los
 cōuertere docuit: & legē amoris iebriatis & iugum
 suauē tradidit xp̄iāis. Sed helyas uēiēs quo ad ē-
 tiū statū aq̄s testi noni & uēis cōuertit i ignē flam-
 mātis amoris & total̄r q̄tū deus disposuit m̄rici ec-
 desie trāsformātis in ip̄sū b̄ndēm iēsū deū & homi-
 nē s̄il crucifixū & gl̄iosū. Vñ. iiii. Re. xviii. Helyas se-
 cit aq̄ductū quasi p̄ duas aratiūculas i circuitu alta-
 ris: q̄a utriusq̄ testi scripturas circa altā scarnati dei
 hoīs & mysteriū sue crucis adducēs quattuor hydrā
 as aq̄: sc̄dm quattuor scripture facies: legalē: hysto-
 rialē: sp̄ualē: & p̄phalē. Tertio iussit fūdi sc̄dm itelle-
 ctū triplicē: l̄ralē: mysticū: & moralē: ut p̄ mysticū in-
 telligas allegorice & anagogice secretū. Et cōposi-
 tis lignis oīum b̄nficōr̄ hūano generi sc̄ōr̄ sup̄ al-
 tare iēsū oībus mēbris corporis mystici quo ad di-
 uersos status q̄ fuerūt i eccl̄ia diligēt̄ & distracte lo-
 catis holocaustū & ligna: & lapides: puluerē quoq̄
 & aqua q̄ erat i aq̄ductū ignis de celo descēdēs oīa
 cōuertēs in flāmā: tūcq̄ oīs ppl̄s clamauit d̄ns ip̄e
 ē deus. O aīa mea deficias & n̄ loquaris. In x̄p̄s
 sibi enī ē abūdātia carismatū sup̄ eccl̄iam electōr̄
 defigta effūdi: q̄n sacerdotes baal & p̄phas eius di-
 ḡbit d̄ns trucidare i sp̄ū & uirtute helye: q̄n q̄cqd̄ ē
 sc̄m a p̄ncipio mūdi i iudiciis & b̄nficiis i scripturis
 & gestis i gratis & culpis. In elcis & reprobis: api-
 et sp̄s iēsū usq̄ ad mimos pulueres fuisse amorē
 flāmē dei ad hōrādū & p̄mouēdū & trāsformādū
 i deū hūanitatē assūptā p̄ grām unionis ad filiū
 dei p̄sonalitatē & quodlibet eius mēbr̄ i corporādū
 p̄ ardētissimā charitatē. Tūcq̄ oīs ppl̄s electōr̄
 ex itimis p̄cordiis repleti sp̄ū sc̄o interius & exterius
 clamabūt: q̄r d̄ns ip̄e ē deus. O deus piissime
 excita potētā tuā & uēi: & onde nobis idignis fa-
 ciē tuā sc̄am: & da nobis misericordiē illud tuū de-
 sideratissimū salutare: utinā celos dirūpes ignātis
 & eminētis sup̄bie: & descēderes p̄ effem̄ gr̄e ip̄ro-
 misse. A facie uirtutis tue mōtes s̄ibie & s̄ie rel̄oīs
 deficerēt. Et sic exustio olle feruētis: s̄ appetitu mū-
 dāe gl̄ie & reputatōis s̄ie: utiq̄ exusti tabescerēt de-
 nigrati & cōfusi a sublimi gl̄ia sc̄itatis uere quā ap-
 pere facies tūc i ppl̄o electōr̄. O eccl̄ia nūc tali-
 bus denigrata lege E. sa. liiii. q̄a ut mulierē derelictā
 abierem sp̄ū uocauit te d̄ns & uxore adolefētia
 abiectam: dicit d̄ns deus tuus q̄a talibus mal̄ pla-
 tis & falsis hypocritis credidit se r̄gēdā: sed nūc cito
 sibi qd̄ seq̄t̄ iseret. Cōuertēs disp̄siōes tuas ad pū-
 ctū & i modico dereliquit te: & i miseratōib̄ magnis
 cōgregabo te. Et sicut i dieb̄ noe cui iurauit: ut nō
 ultra iducere aquas diluuii sup̄ trā. Sicut iurauit ut n̄
 irascar tibi & nō itep̄e te &c. O aīa mea deduc q̄
 si torrētē lucū amay: q̄a i dieb̄ tuis i deformatōis
 sc̄e m̄tis eccl̄ie ista lamēta sic h̄nde cōpleri i sp̄icis ut
 p̄la exp̄iaris mala & flagicia i ocl̄is q̄ i codicib̄ iue-
 nisti: ut merearis associari uiris uirtutū: s̄i quor̄ fr̄o-
 tes ē signū thau: q̄a gemūt & dolēt sup̄ cōr̄itōe ui-
 duate sp̄ōe quo iudicio adulterātis his uir pturba-

tōib̄ pturbari ih̄u sn̄ia idicata: q̄a posuisse uir eā i p-
 stibulo meretrici. Clama ne cessēs quasi tuba exal-
 ta uocē orōnis ad deū sup̄ mōtē eminētis orēplatio-
 nis ascēde: si forte d̄lcm̄ sp̄ōsū cōsp̄itas aduenire &
 audias eū sc̄e eccl̄e dicer̄ p̄ effem̄ qd̄ iā ē an̄ p̄missū.
 Ecce ego sternā lapides tuos p̄ ordinē: & fūdabo te
 i saphiris: & ponā iaspidē pp̄ugnacl̄a tua: & portas
 tuas i lapides sc̄l̄ptos: & oēs t̄m̄ios tuos i lapides de-
 ficerabiles i uerfos filios tuos doctos a d̄no & m̄-
 titudinē pacis filiis tuis: & i iustitia fūdaberis. Ex-
 urge aīa mea & de sōno excutere p̄oris cordis & af-
 sociare uiris uirtutis i q̄b̄ iā fūe p̄fectōis ascendit
 aurora. Et illū uir̄ sp̄ōsū eccl̄ie secū lucrātē ap̄lectat
 Qui si se excutiat dixeritq̄ tibi q̄ iā appet̄ aurora p̄-
 dca i paucis: & idarco ad te post̄abat se dimittitō
 fidētī assecuratōe m̄deat. Nō dimittā te nisi b̄ndicte
 ris mihi: ut iā ad lucrātē p̄uerfōr̄ q̄ dilecā tua spon-
 sublimis pastorib̄ usq̄ nūc fuit iacob: i s̄l̄eē i caput
 i iocūdo statu & asp̄cū tuor̄ radicaliū luminū: & i
 plexu tuar̄ suauū sc̄itātū & gustuū dior̄. Tāg-
 pie ih̄u neruū femoris huius sp̄ōe q̄ tota uiuit i af-
 scū carnis & sanguis & mal̄ delcātōib̄ p̄p̄e & abū-
 dātē t̄pal̄: claudicat bōe ih̄u sp̄ōsa tua uer̄ orato pe-
 de ut nulla t̄pralia tāgat: nec neruū s̄esual̄ & carnal̄
 uite cōdat apl̄us typo tibi dilecti ppl̄i i i s̄l̄is: ut sic
 tota aqua distractōis p̄rite p̄ ueri helye sp̄m̄ i ignē
 aōris flāmē p̄scōis uite tue dilecti ih̄u efficit̄ uer-
 tat̄. Si at̄ uis istā p̄scōnē i script̄a lucide speculati-
 porta sp̄m̄ iēsū sup̄ suū donū tecū: q̄ tibi illuier̄ tex-
 tū & studeas. l. ca. E. sa. ubi post iudicia gētū & mul-
 ta mala descripta ppl̄is suis ic̄pit cū p̄missis solō-
 nib̄ cōfortat̄: & sic usq̄ ad finē libri discurre: q̄ oīa
 uno mō s̄t̄ p̄leta i aduētū x̄pi p̄sōe p̄ dōa exhibita
 hūanitatē assūptē. Et q̄tū ad aliqd̄ i uerfōe eccl̄e d̄
 gētib̄. Sed m̄to pl̄cius ē ipl̄edū i p̄scōe uite euan-
 gelice dāda cōtēplatiē eccl̄ie ex cōcordi cōuertitōe
 utriusq̄ ppl̄i i ḡgregate: cū oīs i s̄l̄ saluus fiet. Sic p̄-
 missiōes oēs p̄ p̄phas p̄d̄cē illi ppl̄o i pl̄ende post
 reditū de captitate babilōie hāc p̄fectionē cōtinē:
 it̄ i s̄eco itellcū. Sed & reedificatō tēpl̄i sub ecl̄ra &
 Noemia huiusmōi ē figura tēpl̄i i formādū. Et uisio
 ezech. de illo magno tēplo a. xl. ca. & ultra hāc p̄se-
 ctionē figurat̄: q̄ itelliger̄ n̄ pot̄is nisi i uisioib̄ dei
 ad trā adducaris ueror̄ i s̄l̄itōr̄: & sup̄ mōtē cōp̄-
 plationis excelsē dimittaris q̄scere: & noueris per
 exp̄iētā: q̄ in sp̄ū: nō in carne ē edificū eccl̄ie cō-
 uitatis: que ad austrum meridiei respicit: ubi spon-
 sa in amore sui crucifixi dormit in monte: & in-
 troducatur in apertum latus precordiorum amo-
 ris ih̄u. Quo intra cordis sui itima hāc dilectam p̄-
 cessus op̄er̄ sp̄ōsū eccl̄ie iēsū sumat initiū a uilitate
 aq̄a & i unū iebnatū carismatū cōsuat̄. Quā-
 uero ad fructificatōis bonū d̄s attēdere q̄ uini cō-
 ditō architricl̄io defert̄. Sp̄ōsus aduocat̄ cōsuetudo
 hoīm̄ allegat̄ & singlaris mōus sp̄ōsi sub adm̄-
 ratōe p̄p̄oī. Architriclinus iste ē iudiciū rōnis
 illuīate q̄ gustat unū imutatōis x̄pi p̄ sapore amo-
 ris: quo gustato sp̄ōsus iesus i admiratōe sp̄s aduo-
 cat̄ p̄ orōnis suspiriū: & ḡtitudis deuotū affectū.

Cō-
 ce ast-
 lectat
 pre u-
 ebrio
 unū
 liū to
 & gl̄i
 zudie
 tias sp̄
 i oī ic
 Bōe i
 rotal̄
 ut sic
 ergo i
 sc̄m a
 q̄ ma
 dāt di
 iste an
 dupl̄
 p̄ncep
 cula p̄
 elege
 gis cr̄
 dianē
 sectā
 Ex
 cognō
 ut hō
 m̄tis
 sn̄ia b
 preiū
 fecit i
 deus
 tribui
 sublin
 motū
 gis cō
 dupli
 mū n
 ri icō
 sca a
 libet
 sui m
 Et ut
 nupt
 et̄nal
 fuit c
 ad bi
 te ip̄o
 piqu
 go r
 mag
 ta co
 mūd
 discu
 q̄ fut
 idiui
 erat

Cōsiderat diuersus p̄cessus mūdi fallacie diaboli
 ce astutie & ip̄fectōis cōtracte. In q̄bus oibus i de
 lectatōe p̄ccī pōit p̄mo q̄ ū ad ap̄p̄tīā mētis dece
 p̄te unū app̄tētis bōi: & cū p demētationē rōnis in
 ebriōsā stultitiā gustauerit delicias p̄ccōr: pōit sibi
 unū dētius uua fellis: & botrus amarissius iferna
 liū torm̄tog. Sp̄sūs at̄ et̄ne sap̄ie ihs unū bonū
 & gl̄ie usq̄ adhuc seruat elc̄is: q̄r paulatīe p̄ amari
 tudies extrīsece p̄nie eos ad et̄nas māuducēs deli
 tias sp̄ adhuc dū uiuūt ī carne argum̄tādā seruat ut
 ī oī icrem̄to gr̄ie iubilās & exultās aīa possit dicere
 Bōe ihu tu at̄ seruasti bonū unū usq̄ adhuc: donec
 totalr carne soluta iebriet̄ ab uberitate domus dei
 at̄ sic sp̄sūs tenet q̄ iā n̄ sibi sup̄sit qd̄ q̄rat. Hoc
 ergo iūtū signor: ihu sic modicū ē exp̄sū sapiēt̄ ē
 sc̄m a sapiētē iesu ī chana galilee: ubi p̄t uideri apte
 q̄ magnifice xp̄i māifestet̄ gl̄ia: ut merito ī eū cre
 dat̄ discip̄lī gustato uio ī qd̄ cōuer̄sa ē aq̄. Līalr at̄
 iste architrīclius dētūs ē p̄nceps triū mēlar. Et pōt
 dupl̄r itelligi: ul̄ p̄nceps mīstrātū: ul̄ sc̄m Cn̄s.
 p̄nceps sc̄m bētū cetis hōrator iūtatis cui prio po
 cula p̄pinat̄. Discipuli aut̄ h̄ d̄nr iesu ul̄ quos iā
 elegerat sc̄m aliquos ad p̄scām seq̄lā: ul̄ qd̄ ma
 gis cr̄do & ē magis cōe quos iā uocauerat circa ior
 danē priā uocatōe ad sui noticiā trāfferēdos ad p̄
 sectā seq̄lā: quos uio miraculo cōfirmauit ad fidē

Expōit aut̄ Aug. q̄ mī m̄dit q̄ eius naturā nō
 cognoscebat ī faciēdo mirac̄a q̄r h̄ ut deus opat̄ n̄
 ut hō. Et q̄ nōdū erat sue mortis hora ī q̄ pat̄et̄ ex
 m̄tis nat̄a ī q̄ ihs eā cognoscere sollicitē curat: hec
 sn̄ia b̄n̄ itellc̄a est sancta deuota & uera: sed nullum
 p̄iudiciū facit prime. Alia etiam miracula que
 fecit iesus nōn solum fecit ut deus: sed ut homo
 deus: unde plene & p̄p̄e imutatio naturar p̄t at
 tribui hōi: tā unioe p̄loali: q̄ dīne uirtutis cōicatōe
 sublimi. Ois. n. creatura obedit illi hōi n̄ solum ad
 motū locale: sed ad naturalē trāsmutatōnē. Sed ma
 gis cū de miracul̄ xp̄i ager̄ ifra hoc explanabit̄ ubi
 dupl̄cis op̄ōnis iesu p̄petas distiguet̄. Hoc at̄ p̄
 mū miraculū ihu eius et̄na sap̄ia optie disposuit sic
 n̄ icōiuiuo nuptiali: ut ī fr̄tē suoz op̄ez cogno
 scat̄ apte q̄ ip̄e ē unicus sp̄sūs ul̄ is eccl̄ie: & cuius
 libet singularis aīe sibi iferuore iebriātis amoris p̄
 sui miraculosā cōuer̄sionē misericordit̄ despōsade.
 Et ut ondat̄ q̄ oīa p̄griatōis uite iesu sūt ad istud
 nuptiale cōnubiū īchoādū: p̄mouēdū: hōrādū: &
 et̄nalr cōsumādū.

h̄ iohes sp̄sūs nuptiar
 fuit que b̄ndcūs ihs sc̄m Hier. uocauit de nuptiis
 ad b̄ndcū celibatū & uirgitatē. Et forsitā ex hūilita
 te ip̄e tacuit q̄ fuerit ille sp̄sūs uel alius uirgis p̄
 p̄iquus. Cū dr̄: q̄ mī iesu erat ibi. Deuotissia igr̄ uir
 go rumoz talū refuga nō uidet̄ ibi fuisse: nisi ex
 maḡ cōiuctōis cā: ul̄ forsitā ex mystica sap̄ia q̄ m̄
 ta cognoscebat fuit aī: ihs at̄ q̄ iā cepat se māifestare
 mūdo: & iā sc̄m formā paup̄tatis euāgl̄ice paup̄
 discurrebat p̄ mūdū: uocatus dr̄ cū discipul̄ suis ul̄
 q̄ futuri erāt: & iā eū forte familiaris licet forte nō
 icōiuisibilē seq̄bant̄. Ex quo et̄ uidet̄ q̄ sp̄sūs eis
 erat familiaritate cōiuctus. Vtrū at̄ uez sit hunc

fuisse iōanē: nihil temer̄ asseramus. Sed p̄ h̄c. stat
 eū eē notatū ī cōiuiuo nuptiali q̄ multū cōcordat
 mysteriis q̄ ī dilc̄i lohis tā ī euāgelio q̄ ī apoc. figu
 rat̄ p̄sōa: hoc enī ī eo fuit singulare p̄ oīb̄ apl̄is: q̄r
 figurat̄ illū statū eccl̄e d̄ quo tibi sepe fatio mētōnē
 q̄r ad ip̄m tota m̄te suspiro. In quo iā n̄ distracta p̄
 t̄p̄ralia & carnalia ut pediseq̄ sed tota ī camera et̄ne
 recollectōis iclusa q̄ete & trāq̄lle pulchritudinē fa
 ciei sp̄sūs: iformata ī se sp̄sūs uita eccl̄ie sp̄sūs sc̄p̄iat
 & ī suauissio lecto nuptias cōnubii cordis iesu qd̄
 sibi ī cruce apuit soporata eius suauiss̄ mis uacet am
 plexib̄ sil̄ gustat̄ cū crucifixo amaritudinē sue mor
 tis & cū gl̄ioso ihu sue gl̄iā deitatis. Et q̄r suauis
 me tūc sibi dat̄ gustat̄ sue utilitatis nihilū & ī oī bo
 no descm̄: & se oī dei dono idignū. iō plēssie co
 gnoscet̄ sed m̄ statū uie: q̄ uera dei dilc̄io erit cā so
 la & p̄cipua tāti status pp̄ qd̄ sublimis discipulus.
 Iōanēs cū maḡ hūilitate ī huius rei typo uocat̄ se n̄
 iēsū diligētē sed ab eo dilectū. Et ieffabilia narrat̄ p̄
 uilegia de seip̄so: qd̄ qd̄ sc̄m l̄fam fuit ueril̄ mū
 Sed cū hoc figurat̄ q̄ ille status ē ī tāta xp̄i trāsf̄or
 matōe formādus & ī iesu p̄ctore ī cena ultia statū
 eccl̄ie soporādus qd̄ dubitat̄ n̄ potit̄ qn̄ a xp̄o sic
 excessē dilectus. Et q̄r nihil meritis suis attribuet̄: id
 circo n̄ diligētē: sed dūlc̄m nouerit se uocat̄. Quod
 et̄ āgelo philadelphie locutō dīna p̄mittit. Et sc̄et
 inq̄r q̄tū ego te dilexi: cuius hūilitatis p̄rogatiuā p̄
 mittit cū dicit. Eo q̄ modicā hēs uirtutē. h̄ hūilita
 tē sc̄m glo. Status. n. de quo nūc dico sigs myste
 ria scripturar̄ scrutē p̄fūdissie hūilitatis excellētissī
 me cōtēplatōis & suauitatis & plene trāsf̄ormatōis
 ī xp̄m tā passū q̄ gl̄iosū: ac p̄ hoc dignitatis subli
 missie futurus describit̄ ut merito p̄pleat̄ ip̄o. Qui
 se hūiliat exaltabit̄: pp̄ qd̄ et̄ lo. circa se m̄l̄ ta puīl̄ia
 scribit̄: sed p̄fectōes ex se sibi nullas attribuit: q̄n̄ po
 tuit hūilitatis fuit ē ī ip̄o figura pōit̄: qn̄ Apoc. ī uī
 siōe filii hōis tāq̄ mortuus ad pedes eius dr̄ cecidit
 se: ī quo illa plēa paup̄tas sp̄s & hūilitas obedie. ī q̄
 bus ē sp̄ual̄ mors totus sui status uitiosi eē figura
 tur de q̄ ī pl̄ibus cap̄lis ē supra descriptū. Propter
 quā formādā n̄ dabit̄ illi statui tātus excessus rigo
 ris abstinentie & ieffabiliū icōiuior: q̄ ī anachōitis le
 gūt̄ ut sibi ip̄i oīo uilescāt nll̄o t̄n̄ mō ad relaxatio
 nē uite: ul̄ ad aliqd̄ sp̄sūs offēdēs: ul̄ suū uirgineū
 ortū potit̄ iclari: qn̄ potius se uilissimū reputabit̄
 q̄ non poterit̄ predictos scōz rigores attingere &
 in ips̄is met̄ paucis que summe & plenarie paup̄er
 tatē modestiam temperantiam: & gule mortificati
 onē ondet̄: ut pote q̄ ī oibus gustat̄ dilectū. Hec
 aut̄ dīna sap̄ia facit ut oīs status hēat in se un̄ hūilie
 tur. Et ī alio qd̄ reuereat̄ hūilr̄ & miret̄: pp̄ qd̄ cre
 do illā sentinā iferni illoz pessimoz q̄ se uocat̄ de
 sp̄ū libertatis cōtra hāc sublimē xp̄i militiā nunc a
 diabolo sc̄iari p̄ mūdū: nō & p̄mitie solimitatis sp̄s
 q̄ nūc ī pl̄ibus altis p̄sōis appet̄: & illius pess̄ me se
 t̄ ne fetor q̄ ī multis spurciss̄ mis sub titulo sp̄s na
 res sp̄ualīū horroris detestatione replet̄ testimoniū
 mētī occulte redit̄: q̄ desiderabilis status p̄d̄cī iā ac
 cēdit̄ aurora haud dubiū ī plenā diē cito formāda.

Ex hoc aut qd iesus sua pntia honorat nuptias: sacramntu mrimoniū approbat. Et ex hoc qd lo. inde uocat ad celibatū ppetuū nō dānat matrimonium ut dicūt heretici: sed turgitate p̄tulit: un̄ ibi significatū est qd mrimoniū ratificatū p̄ uerba de pnti aīe carnalē copulā p̄ spūalē mortē que ē ī p̄fecta xp̄i se q̄la distrūpit xp̄o ut p̄ōtifice ī melius cōmutante: tūc q̄ aqua carnalis cōnubii cōuertit̄ tali aīe in sua uissimū uinū nuptialis copule iesu xp̄i. Nā ex sacra scriptura in utroq̄ testamēto matrimoniu cōfirmatur & extollit̄: semp̄ tñ ī nouo testō uirgitas preponitur. In ueteri enī cōmendatur.

Ex istituentis auctoritate quia a deo. Gen. i. Non ē bonū hoīem esse solū &c.

Ex loci dignitate: quia ī padiso: ut pater ibidem.

Ex tpris diuturnitate quia ante lapsum: fuisset enī tunc coniugiu iofficiū: nō in remediū.

Ex reuelationis ueritate ibidē: pp̄ hāc dimittet homo p̄sem & mīem &c. In nouo cōmēdatur.

Ex pntia autentica: lo. ii.

Ex snia euāgelica. Quos deus cōiūxit &c. Mat. xix

Ex doctria apl̄ica. p̄me ad Cor. vii. his q̄ mrimōio iūcti sūt precipio nō ego sed dñs &c.

Ex miraculi refulgentia. Cū in uinū est aqua cōuert̄ sa lo. ii. Quia uero de nuptiis ē sermo: attēde aīa mea quas nuptias debes eligere. Sūt enī nuptie.

Excusabiles pp̄ cōiugale officium

Exoptabiles pp̄ spūale cōmeritiū

Expectabiles pp̄ dotale stipendium

Execrabiles pp̄ infernale suppliciu.

Prime sūt cōiugales q̄ dicūt sacramētales q̄ s̄gn̄t unionē p̄sonalē in xp̄o & unionē spūalē aīaḡ cum deo: & unio uē nuptialē ecclesie cū agno: q̄ ad l̄ram ē copula indiuisibilis & sēper durat in ecc̄ia p̄ diuisionē cop̄le uis ecc̄ie cū p̄ōtifice xp̄o sūmo. Ad eph. v. Sacramētū hoc magnū ē: ego aut̄ dico ī xp̄o & ecc̄ia. Dicūt aut̄ excusabiles: q̄ licet an̄ la p̄sū solū esset in offiū generatiōis: natura tñ corrupta: & lege pp̄agatiōis īfecta ex tūc fuit ī remediū excusās actū īfectū: p̄pter triplex bonū cōiugii. Sa c̄i: prolis: & fidei. Lex igit̄ mrimoni licita est & sc̄a ubi intēdit̄ sp̄sio p̄petuitatis & īseparabilit̄is sic unita uniti. Osee. ii. Desp̄sābo te mihi ī sēmpiternū: ubi attēdit̄ successio posteritatis ad cultū & honorē dei. Thob. viii. Tu sc̄is dñe: quia n̄ luxurie cā accipio fororē meā coniugēs: sed ex sola posteritatis dilectōe in q̄ b̄ndicat̄ nomē tuū in sc̄la sc̄l̄ogē.

Vbi seruat̄ intētio fidelitatis in redditiōe debiti & exhibitōe seruitii mutui: Osee. ii. Sp̄sābo te mihi in fide. Vbi igit̄ istud triplex bonū occurrite affectu & in loco debito intendit̄ & seruat̄ actus q̄ alias esset dānabilis: excusat̄: & tūc est in remediū etiā formatiōis: cū bonū plis quent̄ p̄dc̄is circūstātiis stātibus etiā sic excusat̄ si p̄pter cauendā formationē intēdit̄ ad minus a mortali: quia raro fit sine ueniali. Vbi uero bonū puertit̄ q̄ ibi ē affectus illicitus nō cōiugalis: sed meretricius: utēs sua tāq̄ nō sua: sicut ducit brutalis īpetus: ubi etiā modus

tēpus & locus libidinis explēde cā p̄uertit̄ ab̄tus nō excusat̄: sed dānat potius & accusat̄. Quia sicut dicit Augu. talia execrabiliū sūt ī meretrice sed execrabilius in uxore. Si igit̄ iesus cū sua matre dulcissima & discipulis iterele debeat: & si uolunt cōiugati q̄ aquas lasciuie in uinum casti amoris cōuertat: oportet q̄ sit honorabile cōnubiū in oibus & thorus īmaculatus: hebre. ultio. Secunde nuptie sūt exoptabiles pp̄ spūale cōmeritiū & cōnubiū int̄ aīam sponsam: & iesum sponsum.

Cōtrahit̄ aut̄ hoc cōnubiū in baptisimali inoētia Ratificat̄ ī uirtualis opis efficac̄ia

Consumat̄ in finali p̄seuerantia.

Ad istas nuptias uocat ueritas: locat̄ humilitas: ornat̄ charitas: uocat igit̄ ueritas: Matth. xxii. Ecce prandiū meū pauī &c. q. d. saluator. Seruate p̄missiōnē fidei: non uiolātes thoy spūalis cōiugii: quia tauri mei &c. i. fides p̄ apl̄os & martyres & eoy: & guinē ē firmata. Vel thauri sūt opa actiōis xp̄i illū que fecit in corruptōe altilia sūt pingues deuotōes & amores & uolatus cōtēplationis iesu quas fecit mēte: q̄ oīa sūt imolata ī cruce p̄ dolores ieffabiles: q̄bus est nobis patus oīs gustus nuptial̄ amoris.

O q̄ mire sūt iste nuptie dū p̄parat̄. Quicquid fecit deus ab initio sc̄l̄: q̄cqd̄ sustinuit b̄ndictus sūt in carne passibili istaḡ nuptiaḡ p̄patio fuit.

Uero dū ad eas electi uocātur quilibet suo modo. Petrus de piscatiōis offō: Mattheus de theoloneo lo de nuptiali cōiugio. Et quidā p̄ blādicias b̄ficioḡ introducūt. Alius p̄ aspa flagella p̄ducit̄: & mōi numeris q̄bus bonus iesus uocare dignat̄ ad has nuptias puenit̄. Mire dū gustat̄: quia ibi,

Intellectus gustat uentatē

Affectus suauissimā bonitatē

Aīus altissimā maiestātē

Effectus efficacissimam potestatem.

Ibi masticat̄ b̄ndc̄us iesus q̄tū ad suā icōp̄hēsiōnē & q̄tū ad eoy: q̄ fecit ī carne cōtinuā ruminatōnē. Ibi suauissimē bibitur recepta iustificatiō: firmā gl̄ie p̄missio & ipsius sup̄ne gl̄ie p̄ miras īmissiōnē prelibatio. Mire dū recusant̄. Mire enim est quō hūana malitia tāta bonitate iesu in sua hūanitate expta tot predicatiōibus & īspiratiōibus iuitata: tot b̄ficiis attracta: tot cōmīatiōibus ērita: tot exēplis & expimētis de mūdi uaitate & uite breuitate edocū p̄t̄ has nuptias recusar̄. O q̄ īfelices fuerūt se excusantes quos decepit.

Vxor concupiscentie.

Iugum excellentie.

Villa auaricie.

Mire dū trāsserūt. p̄mo enī ihs uocauit ad has nuptias potētes nobiles: sapiētes diuites: sanos formos & ī oibus ī hoc sc̄lo fortunatos: hec enī dona dēi sūt p̄ma & p̄ncipal̄ uocatio quātū ē ex pte dēi: q̄ hāc uocationē p̄mo ī nature īstitutiōne seruauit: & q̄ nūc talia dona tribuat ī statu miserie: magis iūctio ē ex pte dātis & doni: ut ipsi b̄ndictō iesu ex p̄p̄sis dōis hūiliet̄ ip̄m recognoscētē datorē: & ip̄i

is fidē
& dñs dī
chros: sp̄
ī quo sūt
dōis suis
delicias a
nulla su
igit̄ trās
magnis t̄
no inigt̄
liqt̄ dēi
pauptatē
cit p̄ suau
aspas trē
sic miro

Mire
obsecrat̄
stret nup
bus & cl
uit igress
la alterius
tē ut uēia
locat̄ hūi
pnas reci
dus hum
Primus e
Secundu
Tertius

In ho
uult hūic
reip̄sū n
hūiliarus
mūssū u
es: & dic
simo: q̄ t
ascende

Amplex
Gradus
Titulus
Tertio d
ueste cha
Mar. xxi
ptialē &
Prodigi
Presum
Opprob

Et atten
p̄sūptio
exteriore
prie sū e
taliciū q̄
patiente
ti. Ad ha
Respici
Recipiū
Resiciū
Resp
que faci

86
87

nis fideli obsequat. Non enim abiicit nobiles tex regu
& dñs dñantiu. Nec fortes: fortitudo dei: nec pul-
chros: speciosus forma p̄ filios hoium. Nec diuites
i quo sut oēs thesauri: sed abulio mētis puerse que
dñs suis ipugnat iesu facit nuptiaz ipsaz trāfferi
delicias ad paupes debiles: cecos & claudos: qbus
nulla suppetūt nec placēt cōmoda huius uite. Sic
igit trāstatū ē regnū dei a gēre reproba q̄ abulat in
magnis & i mirabilibus sup se: & a pplō graui ple-
no iniquitate q̄ crassatus ipinguatus: dilatatus dere-
liquit deū factōrē suū: ad despectos & hūiles & xp̄i
paupertatē & crucē imitātes: quoz quosdā introdu-
cit p̄ suauēs & uolūtarias ispiratōes: quosdā uero p̄
aspas tribulatōes. Ad has nuptias intrare cōpellit: &
sic miro dei cōsilio trāfferūt a reprobis ad electos.

Mire dū obsecrat: q̄ bñdctūs iesus q̄ nūc arguit
obsecrat & increpat istat oportū: iportū ut ad has
intrer nuptias receptus & pp̄tatis prudētibus uirgini-
bus & clausa ianua sic rectitudie sue iustitie obser-
uit igressū: ut nulla allegatiōe: nulla obsecratōe nul-
la alterius incessiōe aditū apiat ei q̄ nūc eius dāmo-
rē ut uēiat audire cōtēnir. Secūdo in his nuptiis
locat hūilitas: Matth. iiii. Cū inuitatus fueris ad nu-
ptias recumbē in nouissimo loco. Tres aut sūt gra-
dus humilitatis.

Primus est se abiiciendū cognoscere

Secundus defecto se abiicere

Tertius nouissimū ab oībus abiici appetere.

In hoc nouissimo te ipsū loca q̄ bñdctūs iesus
uult huic nouissimo dare. Et nūc ē hora nouissima
reipsū nouissimandi. Ex quo nouissimo mō deus
hūiliatus p̄ te dicto & scō & uerbo clamat. Nouissi-
mū sū uroz. Si ergo erigeris cōfūderis: si uolas ru-
es: & dicet tibi: da huic locū. Si te locaueris i nouis-
simo: q̄ te uocauit iesus locabit in sumo. d. Amice
ascende superius. Vbi aīe humili datur.

Amplexus amicitie

Gradus reuerentie

Titulus honoris & glorie.

Tertio dixi q̄ i his nuptiis ornat charitas: unde sū
ueste charitatis accedēs expellitur: cōfundit & pūit
Mat. xxii. Amice quō huc intrasti nō hñs uestē nu-
ptiale & c. ubi arguitur ut.

Prodigiosus: quia fictus amicus

Presumptuosus: quia accessit indignus

Opprobriosus: quia defecit ornatus.

Et attende sequētia: q̄ prodigiosus ligatus fuerit: q̄
psūptuosus obmutuit: q̄ opprobriosus tenebras
exteriores incurrit: ubi erit fletus & c. Tertie nu-
ptie sū expectabiles & desiderabiles pp̄ regule do-
taliciū quod ē celeste regnū quod desideramus. &
patienter expectamus sicut agricola fructū. Iaco. ul-
ti. Ad has inuitati.

Respiciunt: ad obsequiū determinate dispōnis

Recipiūt: ad tripudiū interne consolationis

Reficiūt per cōuiuīū eterne refectōnis.

Respectus enī diuine grē nos disperit p̄ merita
que facit nos opari debita & grōsi sponū iesu obse-

qa p̄ que disponimur ut recipiamur. Et eontra in
dispositi repellūt: Matth. xxv. uirgines pate erant
& c. Virgines iste cōposite & ornate ad similitu-
dinē gl̄iose regie uirgis m̄ris agni q̄ agno assistit a
dextris in uestitu deaurato & c. cū spōso intrat ad nu-
ptias. Et attende ibi q̄ duplicē ornatū istaz spōsa-
rum scilicet.

Scitatem affectionis in titulo uirginitatis

Simplicitate intentiōis in oleo iocunditatis

Strenuitatē opationis in lapadē clantatis

Sedulitatem expectatiōnis in sagacitate puidētis.

He enī prudentes uirgines oleū simul cū lapadibus
accepūt: q̄ fatue comiserūt: & acceptū uendere &
distrahere noluerūt q̄ nimo de eo sue cōscie lampa-
des ornauerūt. Nō ē mixe si sic dispōite recipiūt
ad trepidiū: Apoc. xviii. Gaudeamus & exultemu-
& demus gloriā deo quia uenerūt nuptie agni &
uxor eius pp̄pauit se. Et datū ē ei ut se coopiat bysso
splendētī & cādido. Gaudiū enī intrinsecū de bo-
no icreato. Exl̄tatio extrinsecā de bono creato. gau-
diū ē de bono dño. Exultatio de bono proprio &
de toto collegio: ut p̄fecte hiter gl̄ia i tra nra: uxor
agni bysso splendētī & cādido opit dū aīa gl̄ificati
corpons immortalitate uestit. Tertio reficiūt & c.
Apoca. xix. Scribe bñ qui ad cenā agni uocati sunt
In hac cena.

Diuersa apponuntur fercula

Proponuntur specula

Assumuntur pocula

Subnectuntur firma sedilia.

Ferculū recipit dilectionē: speculū cognitionē: po-
culū delectationē. Sedile p̄petuā tētionē. Quar-
te nuptie sūt execrabiles p̄ccōe: q̄ i illis fides ui-
olat: thorus maculat: sedus sepat. Primo in his
nuptiis uiolat fides q̄ p̄missa ē i baptismo ubi spi-
rituale cōnubiū ē cōtractū. Aīa peccās: pactū p̄uari-
cans: uotū uiolans: fidē datā euacuat: uiolat: & ifri-
git: dū a deo p̄ p̄ccm̄ auersa adulterat cum diabolo
carne: & mūdo. Sic ergo cōmissio crimie adulteriū
peccat ille nuptie contra bonū fidei: Sap. xiiii. Ne-
q̄ uitā neq̄ nuptias mūdās iā custodiūt. O felix
aīa. Sponsus tuus est amator zelotipus. Ego inqt
deus zelotes Exo. xx. Locus ē tuus ē augustus. Au-
gustatū ē enī stratū ita ut alter decidat & pallum
breue utrūq̄ opire nō pōt ait Esa. xxviii. ca. Nō enī
simul eē pōt adulter & sponsus. In his etiā nu-
ptiis thorus maculat: dū p̄ p̄ccm̄ grā subtrahit: &
uirtutibus abscedentibus aīe imago fedat. Egres-
sus ē enim a filia syon ois decor eius Tren. iiii. Spō-
sa debet esset p̄l̄hra: Can. iiii. Tota pulchra es aīca
mea. Et Sap. xiiii. Aīaz ignatio natiuitatis imutatio:
nuptiaz icōstātia iordiatō: m̄chie & ipudicicie sup-
ple i cōmissiōe p̄ccā: ex istomacato thoro nascit p̄-
les ifamis: exps hereditatis & sic iste nuptie peccat
cōtra bonū plis: dū i fructu p̄cie & opibus iustitie
qbus debet hereditas gl̄ie aīa cōcipit dolorē & pit-
uitatē: p̄ccm̄ uero cū cōsūtū fuerit generat mortē:
Ia. In his ē nuptiis sedus sepat. Et pp̄ hec spō-

sa q̄ assumi debet ad cōiuiū exēplo uaschi deiecta de folio. submergit in isernū: dū peccat cōtra sacra mēti bonū: & sic nuptie baptismalis regeneratiōis aīe preuaricate p̄missionis p̄ peccm̄ sepato cōiugio p̄ eterne damnationis sn̄iam cōuertit̄ i luctū. Op̄ probrosū est enī aīe xp̄iane uel religiose & ecclesia stice repudiar̄ a sponso: q̄ iudaice: gentili uel secula ri: primi Mach. xiiii. Cōterse sūt nuptie in luctum: uox mulicōꝝ ip̄sōꝝ in lamentū. Expḡficere ergo aīa mea: & has execrabiles nuptias tota mente deuta: & ad sp̄uales sp̄ōi iesu amplexus it̄ma affectiōne aspira. Et si tibi deficit unū sp̄ualis letitiē: at tēde piissimam m̄rem p̄ te appellare ad spon̄sū: al legantē q̄ unū non habes. Nec patit̄ quod perit̄ a m̄re non fieri a bono iesu q̄ m̄rem precipit̄ honorari: si t̄i sis scē m̄ris. monita seruare sollicita: & piū iesu obseruare m̄adata: hydrias potētiāz tuāz tam mentis q̄ corporis i pleas aqua lachrymar̄ & fleruū in te oē recognoscens defectū: & sic gemituosis su sp̄iriis anhelās ad spon̄sū: indubitātē expectes: q̄ d̄ cū non aduerter̄ pius iesus tuas aquas ilpidas optimū conuertet in unū.

Iesus pastor circuiens. Cap. vii.

Onuocatis discipulis & mirabili manifestatiōe cognito iā iesu a p̄hibus potētie & gr̄e pleno cepit se uer̄ pastore: iesus ostēdere: & p̄ ciuitates & castra sollicitē circuire ut errantes oues possēt reducere ad pascua celestis ouilis oībus dans & annuncians cibū uite. Quāta aut̄ sollicitudine laborauerit perditas oues reducere ad pascua: ipse pastor ostendit i pabola pastoris & ouis cētētime pdite: multaq̄ cura quesite & tadē iuētē: & in humeris deportate cū gaudio. Sed apte in typo sui bonū pastore describit̄: dū dicit. Bonus pastor aīam suā dat p̄ ouibus suis. Quod & ipse efficaciter iplens de se pōt rōnabiliter dicere. Ego sum pastor bonus. Quāta aut̄ censura iudicii morbidas oues & gregē i ficiētēs arguerit scribas. l. & p̄hibeos ip̄sōꝝ uitia describēdo i oculis suis testes sunt p̄dicatiōes eius cōtra eos in multis locis i euangelio scripte. Maxime: Matth. xxiii. Vbi multoties uocat eos cecos & hypocritas a dei ueritate auersos. Sed & quāta pietate publicanis & peccatoribus ad p̄niam conuersis se mansuetū & affabile reddiderit murmur nō ueritus p̄hibeoz̄ aut̄ scādalu asserēs p̄ male hēntes se uenisse in mūdū: testes iuoco & adduco in mediū. Mattheū: zacheū: peccatricē illā ad eius pedes p̄stratā: & adulterio mulierē dephensā.

Hunc ergo pastore piissimū iesu dilectū aīa mea more Mathei p̄fecte sectare: more zachei hospitō suscipere: more peccatricis unguento punge: more adultere in eius pietate cōfide: si forte p̄hibeos te accu sates excludat: & a pietate cordis eius sn̄iam absolutiōis merearis audire. Nemo te cōdemnauit mulier: nec ego te cōdemnabo. Et quia tā censura iustitiē q̄ affectus m̄re & uera cordis iesu i omēs charitate procedūt q̄ uult oēs hoīes saluos fieri: & neiem uult pure. Idcirco uolens reliquere b̄tissimū

petrū sui pastoratus uicariū: ter ipsum de dilectiōe examinat. Cui & .iii. repetens pasce: ex charitatis te ctudie & pietate in amoris seruore sibi oues & agnos corporis mystici pascēdos cōmendat. Et ut a suo exemplo nō deuiet q̄ pro amore ouiu tradidit aīam suā tunc eidem petro martyriū quod pro deo amore & sollicita cura ouiu sustinere debebat exp̄lit: q̄n̄ postea surgens cū ibi pl̄ ei essent discipuli singulariter petro dixit. Sequere me. lo. ultio. More aut̄ bōi pastore iesus multa fecit ouibus. Nam oues redemit cū in cruce detinerēt a raptore. Sic & intrauerūt prohibita pascua pomi uetiti cū toto grege propagatiōis ip̄sōꝝ quos impius raptor lucifer i carcerē tenebat isernū: uita suā dās pro eis carcere cōfracto redemit. Propter quod lo. x. dicit. Aīam meā pono p̄ ouibus meis. Oues defendit q̄n̄ sūt oblesse uel infestate a lupis: quod ipse pastor iesus fecit: cū p̄ eaz̄ defensiōe cōfregit potentias bestialit̄ catenē: arcū: scutū: gladiū: & bellū. Oues deducit ut p̄ficiant: quod fecit d̄ns i ascensiōe q̄n̄ iter ad eterna pascua p̄parauit. Erāt enī pascua gl̄ie ouibū clausa fossato p̄fundo cōcupiscentie & muro diuē sine. Sed pius pastor ihs isformās pōtices de suo corpore: pontem ouibus fecit i cruce: ne de cetero cōcupie cadāt p̄fundū. Et muḡ fregit diuē sine cōstringens suū corpus i morte & portas frāgens obserate clausure: unde Mich. ii. Ascendit iter p̄cedent̄ ante eos. Et lo. x. Cū p̄pas oues emisit̄ eas uocauit: & oues ip̄sū sequūt̄: q̄a sciūt uocem eius. Ite igit̄ pius iesus solus est uerus pastor qui solus p̄p̄ter ostium n̄re mentis intrare: ostium enim mentis n̄re affecto n̄ra quam solus iesus potest facere hic habet p̄p̄rias oues per eterna electiōem quas uocat per interna inspiratiōem: sed nomiat̄ in q̄ scdm̄ q̄ de uno quoq̄ per meritum mortis sine in seipso disposit̄: secundū hoc eis gr̄e donū infundit. Et an̄ eas uadit p̄ exēplare uitam: quia sciunt uocem eius p̄ secretoꝝ iesu intelligentiā. De his uocem dicit: lo. iiii. Et nō pōt q̄sq̄ eas rape de manu mea. Hic ē ille paup̄ de quo. ii. Re. xii. dixit nath̄ ad dauid q̄ ouē emerat quā nutriet̄: q̄ de p̄aē eius edebat: & de calice eius bibebat: & in sinu suo dormiebat quā ip̄ius raptor abduxit: & piū pastore occidit: cui etiā dux̄ iudiciū reseruat̄. Tales oues xp̄i corpe & sanguine suo pascit̄ tāq̄ uiatico ne deficiat̄ quas & locat̄ in lectulo cordis sui: de quo ouibus electis suis fecit ouile. Hos generales effectus xp̄i facit quotidie singulariter fidelibus suis. Redimit̄ eos a carcere cū eos reuocat a peccato. Defendit cū p̄tegit a tentatiōis laqueo. Deducit cū pmouet in bono. Pascit cum beatificat in celo.

Quia uero ter dictū ē b̄to petro pasce sicut & pius pastor iesus ter pauit: uerbo exēplo & subsidio. Idcirco nota q̄ quilibet pastor debet pascer̄ quolibet istoz̄ mōꝝ oues suā. Nā trip̄l̄ debet pascer̄ uerbo. l. exhortatiōis de p̄nā faciēda: Eccl. xviii. q̄ miam

habet: de
Misericordie
pastore i
simplicis
rog: cōuē
neris greg
lis cibariis
multos i
ip̄sō p̄fite
opus sit: f
aire: & ut
solatiōis c
bat oues i
ferti uenit
stoz̄: cōfo
eratiō si
appellatur
tur uidelic
Amenitat
Loca secess
Anum co
Viniditate
Abundan
Que oīa i
uindictario
difo cultor
tā mēsa: r
excellenti
nihilomir
ditate inte
brofa & se
nūc herbe
nosa & sua
suauitate f
aliquid uel a
mēda sn̄ia
gē heredit
corrigibil
ut i uerbo
ritate exul
tates: app
nis & fure
In sign
endus pas
scēs uel fi
ctū & esse
dis pasto
Sed p̄hibe
res ignor
Nā uerbū
Hier. x. N
ē q̄ erigat
nō exq̄fie
rū dispersi
dei i fide:
stulte agū
defectu pi
uit ex def

Habet: docet & erudit q̄ pastor gregem suum.
Miserator excipiens doctrinā miserationis a p̄mo
pastore iesu qui docet p̄fectores alta cōsilia: erudit
simplices precepta coia: & modificat uerba p̄ audi-
tor: cōuēctia. Sicut enim diues hō hēt diuersi ge-
neris gregē quē una proprietate possidet & diuer-
sis cibariis nutrit & replet: sic pastor ecclesiasticus
multos hēt regere & docere unus & inaiatus in se-
ipso p̄sistens diuersa nutrit pastura cū puulis lacte
opus sit: solido cibo gradeuis. Et hoc ē gregē eru-
dire: & ut pastor docere. Secundo pascit uerbo con-
solatiōis & adsequēda gl̄ia: Exo. iiii. Moyses pasce-
bat oues ierro. Cūq; misisset gregē ad interiora de-
serti uenit ad mōtē dei oreb. Moysi māductio: pa-
stora cōsolatio: ductio ouiu ad interiora deserti: ex-
ercitatio subditō: ad cōtēplāda gaudia paradisi: q̄
appellatur desertum propter quinq; que sequun-
tur uidel. cet.

Amenitatem flog

Loca secessum

Auum contentum

Viriditatem herbar

Abundantiā fructuum.

Que oia sunt secundū s̄ram in deserto & agro: uel
uindario culto & secūdū sp̄alē intelligentiā in pa-
diso culto: puēctio autē ad montē dei oreb q̄ inter-
rat mēsa: refectio ē q̄ debet in futuro in ipsa super
excellētissima diuinitatis & hūanitatis natura: &
inulominus in p̄nti sentit̄ p̄libādo ī quadā iocun-
ditate interna. Sic enī pastor materialis nūc um-
brofa & secreta ouibus puidet ad refrigenum loca:
nūc herbosa & mollia ad recubitū: nūc leuia cātile-
nosa & suauia adhibet ad remouēdū fastidiū: dum
suauitate fistule gregē q̄si alloquit̄ cātās suauitatis
aliquid uel amoris. Terrio uerbo correctōis de ti-
mēda s̄na. Mich. i. Pasce pp̄l m tuū ī uirga tua: gre-
gē hereditatis tue: q̄a p̄ ptatē ordinariā notorii & ī
corrigibiles sūt cōpellēdi. Et bñ dicit pasce ī uirga
ut ī uerbo correctōis sit t̄pamentū ne nimia auste-
ritate exulceret: uel ex nimia leuitate resoluat. Nā si
taces: approbare uideris. Si excedis sp̄s idignatio-
nis & furoris agitur sub pallio zeli atq; feruoris.

In signū huius discrete prudentie Simon̄ istitu-
endus pastor a xp̄o cognomiatus ē petrus. i. agno-
scēs uel firmitas ut sapiā sit ī intellectu: firmitas ī affe-
ctu & effectu: unde & ierro dixit. Moysi de istituen-
dis pastoribus. Elige tibi uiros sapiētes. Exo. xviii.
Sed p̄chdolor cōpletū ē uerbū: E. s̄. lvi. Ipsi pasto-
res ignorauerūt intelligētiā: & iō nō pascūt uerbo.
Nā uerbū exhortatiōis cōuersū ē in taciturnitatem
Hiere. x. Nō ē qui extendat ultra tētōnū meū. Nō
ē q̄ erigat pelles: q̄a stulte egerūt pastores & dñm
nō exq̄sierūt p̄pterea nec itellegerūt: & ois grex eo
rū dispersus ē. Ita conq̄rit̄ dñs. Nō ē qui ecclesiam
dei ī fide āplificet: ī charitate dilatet: quia pastores
stulte agūt ex defectu bōi opis: deū nō īquirūt ex
defectu pie intētiōis: nō itelligūt piculū quod īcur-
rit ex defectu optimi lumis. Et grex eor: disp̄git:

uel se diuidēdo ab unitate sacramētō: uel errādo
a uia mādato: uel resiliēdo a spe p̄missō: uerbū
cōsolatiōis ī obiugationē: Zach. xi. Sum me tibi ua-
sa pastoris stulti: quia ecce ego suscitabo ī tra pasto-
rē qui derelicta nō uisitabit: & dispersa non q̄ret: &
contm̄tū nō sanabit: & id quod stat nō nutret. &
carnes pinguiū comedet & ungulas ip̄sō: dissol-
uet: uasa pastoris: p̄is ī pera: uerbū p̄dicatiōis ī me-
moria: canis in fune: zelus cū discretiōe: baculus cū
uirga: auctoritas graui s: & correctio mediocri: cor-
nu cū fistula: timor diuini examis: & spes ex dulce-
die diuine miserationis: hec uasa deonis & gre ī bo-
no pastore auferūt ab ignorante & stulto. Heu
heu in diebus n̄ris: tales & tales habuimus: nā de-
relicta nō uisitāt: peccatores ad p̄itētiā nō excitāt
dispersa nō querūt: errātes nō reducūt: nō sanāt cō-
tritos: tētatos nō curāt: id quod stat nō nutriūt: p̄i-
ciētes cōualescere nō sinūt: carnes p̄gūū comedūt
.i. quod p̄guedis est ī tēporalibus in dñm suū con-
uertūt: & ungulas dissoluūt: q̄a corda prius uincu-
lis charitatis unita diuidūt: & iō implet̄ illud Gen.
xi: Derestāt̄ egyptii oēs pastores ouiu: q̄a raro iue-
niūt̄ aliqui peccatores subditi q̄ mō pro salute aie
sue querāt suū ep̄m aut in cōfessiōe uelint adire sa-
cerdotē p̄p̄m: q̄a cōspiciūt in ipsi s: & audiūt nūc
uerā s̄niam pauli. Oēs que sua sūt querūt & cetera.

Verbū correctiōis uersū est ī remissionē: & iō p̄
cōsequēs in seditionē: Hier. l. Grex perditus factus
ē populus meus: pastores seduxerūt eos: quod fit
cū publicos & notorios peccōres nō corripunt sed
sustinēt: & p̄ pecuniis excōicatos absoluūt p̄ter or-
dinē iuris. O aia mea assume tibi lamtū si tritōe
filie pp̄l mei: q̄a ocl̄is tuis uidisti pastore & pasto-
res nō solū nō correctores sed et auaros: quor̄ ois
amicitia uidet̄ fuisse in malitia. Nā sceleratos & isa-
mes hoies habebāt in sua familia: hos aut̄ pmoue-
bāt ī sua eccl̄ia: p̄ios & scōs repellēbant cū iniuria
lugebāt dari gratis bñficia. Nō dabant̄ scā nisi p̄
pecūia. Nō curabāt nisi parētela: & q̄ bonus acce-
debat redibat cū malitia. Hiccine uero ē iste pa-
stor singulariter dei quo dcm̄ ē supra tāq̄ stulto &
adultero debēt uasa pastoralia digne auferri: & sua
n̄ fuisse oibus pp̄l̄is dem̄ari. Nūc fuisse uir ille cō-
tēarius solū: q̄ m̄tos iā hūimus tales & eēt tolera-
bile malū & gemēs tacerē. Sed nūqd̄ n̄ iste uerus
ē lupus q̄ rapit & dispergit oues: sc̄i smata facta nu-
trit: nō facta sua malitia de nouo p̄ducit: ciuitates
turbat & diuidit: regna comouet: & paces impedit
deq; deformat: relationē turbat: pp̄l̄os captiua. Sy-
monjā approbat: auariciā p̄dicat: lasciuia exaltat gu-
lā puocat: p̄p̄ā & superbiā sup̄ cathedrā locat ira-
cūdiā & furorē quasi sibi despōsat: miam fugat: pie-
tatē anullat: charitatē firmentat. Et nunqd̄ talibus
opibus fidē non euacuat: & sp̄e oēm diuini iudici
& p̄m̄i quātū ex se ab oibus fidelibus uidet̄ rape:
p̄dictas & multas innumeras alias malitias quibus
nec deum timere nec hominē reuereri uidetur: nec
futurū iudiciū & eternum premium expectare.

Quid ultra facturus est hō peccati filius perditionis q̄ exaltatur & extollit supra omne illud quod dicitur aut colitur deus: ita ut in templo dei sedeat ostēdens se tāq̄ sit dñs: destruat & hūc. Sicut illū est destructurus dñs spū oris sui & interficiat illustrationē aduentus sui. Oēs enim pastores qui in malitia cōueniunt p̄nt dici unus malus pastor & ad omnes qui talia faciunt p̄nt predicta referri. Vidisti quō dei populus pascitur & nō pascit̄ uerbo: uide ergo quō pasci debet exēplo utiq; triplici. f. Pn̄ie exterioris. p̄n̄m̄ Pe. v. Pascite q̄ i uobis est gregem dei p̄uidentes non coacte: sed spontanee secundū deū neq; turpis lucri gratia: sed uolūtarie. Neq; ut dñantes in dero: sed forma facti gregis ex animo: ut cū apparuerit princeps pastorum percipiatis immarcessibilem glorie coronam: forma inquit facti gregis ex animo: quia penitentia in pastore exemplū est pn̄ie & mortificationis in grege. Et hoc fieri debet ex animo. f. propriam emendandi uitam & informandi plebem subiectam: & si non indigeat p̄ seipso: debet tñ propter alios custodire uias duras.

Patentie interioris: Esa. xl. Scut pastor gregem suum pascit: in brachio suo portabit: & in sinu suo leuabit: fetas ipse portabit. E patia enim & compassione interiori pius pastor iesus agnos ualidos ad ambulandum per aspera supportat in sinu suo infundendo suauia: fetas oues in humeris patientie sue portat dās tempus ad penitentia: ut quod ceperūt per debile p̄positū: expectatione roboret̄ & ducat ad actū. In hoc docens pius iesus pastores ecclesie ut ex interiori patientia & cōpassione ad oues oīum imbecillitates nouerit supportare. Et secure in orone allegent ad ipsum iesum pastore exptum illud. Gen. xxxiii. Nosti dñe q̄ paruulos hēam & teneros & oues & boues fetas mecum: quas si plus in ambulando fecero laborare: morientur una cūcti greges. Vigilantie & dilectionis: Luce. ii. Pastores erant in regione eadē uigilantes & custodientes uigilias noctis. Vigilantes dicit & custodiētes: ut p̄ uigilia feratur in deū & per custodia descēdat ad populum. Sed heu sicut ecclesia cōmutat sapiētes in ignaros: sic spūales in carnales. Nā de pastoribus dicit: Esa. l. Oēs i uia suā declauerūt. i. scdm̄ placitū sue concupiscētie uiuūt. Nam.

Exemplū pn̄ie degenerat in uoluptatē peculantie Zach. x. Sup pastores iratus ē furor meus: & sup hyrcos uisitabo: hyrcus est animal peculās & fetidū: hic ē pastor carnalis p̄ iordinatōnem gulae: & fetidus p̄ concupiscētia luxurie. Sup tales irascitur furor dñi in p̄nti: sicut sepe patet in eoz de testabili morte: sed uisitabit in futuro: qñ corpus & aīam pimet morte gehēne.

Exemplum patientie degenerat in crudelitatē tyrānie Ezech. xxxiiii. N̄ dicit dñs ad pastores. Cū austeritate imperabatis eis: & seq̄ lateribus & hūeris cōpingebatis ifirma pecora donec dispergerēt foras: & carnibus uis uelilabatis. In ipio: insolētia: in humeris & lateribus: ostētatio & supbia. In uen-

tilatione cornuū: uolētia exactio: & rapina. Exemplum sollicitudis & uigilantie degenerat in tepiditatē negligētie Naū. iii. Dormierunt pastores tui rex assur. Assur interpretatur factura uigilans ad tentandū. i. diabolus qui factura est dei. Cuius pastores. f. quos sua malitia facit locati in ecclesia non uigilat p̄ cura: sed dormiūt p̄ negligentia: uel sub p̄textu studii suā p̄curat absentia: uel p̄ haustu morionis bñficiū i cura trahūt morā: semp tñ uolūt suā exfructare prebendā: Zach. xi. O pastor & idoliū de reliquēs gregē. Et sicut ap̄ls dicit. Scimus qm̄ idolum nihil est: & ipsi in ecclesijs nihil sunt & nihil faciunt nec cantant deo: nec seruiunt populo: h̄ ergo non pascūt exēplo. Vide quō dei p̄p̄s tertio debet pasci subsidio: & hoc triplici uidelicet.

Temporalis: Hier. vi. Pascet unusq;sq; qui sub manū sua sūt. Nā secundū Greg. Qui terrenā substantiam plus q̄ oues diligit meritum pastoris p̄dit Corporalis: lo. x. Bonus pastor aīam suam dat p̄ ouibus suis: quia ingruēte necessitate mors corporalis sustinenda ē p̄ subditoz salute. Sicut dicitū est supra exēplo bñditi iesu & petri.

Spūali: Amos. iii. Quō si eruat pastor duo cornua de ore leōis: aut extremū auriculę: sic eruent filii isrl̄ q̄ hitant in samaria q̄ interpretat̄ custodia: q̄ pastores custodientes subditos suos p̄ suffragiū orōnt eos eruere p̄nt a p̄tate demonū. i. Re. xvii. Pascebat seruus tuus gregē p̄ris sui: & ueniebat uersus leo: & tollebat anetē de medio gregis: & p̄sequēbar eos & p̄cutiebā: eruebāq; de ore eoz & illi cōsurgebāt aduersum me: & apprehendebā mentum eoz: & suffocabā interficiēbāq; eos. Nā & leonem & ursū interfeci ego seruus tuus &c. Sed p̄ch̄s lor: nō pascūt pastores p̄p̄m subsidio: quia licet in p̄allegata auctoritate Esa. l. dicit: unusquisq; ad uertitā declinauit a sūmo usq; ad nouissimū loq; de pastoribus. Expōat aīr qui uoluerit ubi nihil exoptat nihil relinq; ab hac malignitate exēptū a summo enī usq; ad nouissimū: ille enī q̄ caput languidū sūt it idoliū & nō pastor: rapinā: auaritia: simonia: iōd status sua mala exēplariē p̄pagasē uidef usq; ad nouissimā plebetulā: q̄ enī spoliavit eos: a subiectis rape spolia didicerūt. Sic igit̄ cupidi pascūt subsidio corporali: q̄ fures sūt & latrones. Ezech. xxxiiii. Lac cōdebat̄ & laīs opiebami quod cūctū est comedebatis: & gregē meū non pascebatis. Et ce furtū māifestū paupibus cibū subripe. Ben. Q̄ cedit tibi q̄ si altari seruis de altari uiuas: non ut a altario luxuriens: & cōpares tibi frena: & sellas depictas. Quicqd enī p̄ter necessariū uictū & uelut accepis: facilegiū ē: furtū est: rapina est. Nō corporali q̄ sūt ociosiores: Zac. xi. Pastores occidēbāt & nō dolebāt: & uenūdabāt eos dicētes. Bñditi dñs diuites facti sumus. Occidūt ad sram sepe & si nō manu p̄p̄a: tñ aliena: & si nō gladio: tñ lingua & cōsilio. Occidūt etiā aīas dātes mala cōsilia: & nō curātes aliqñ surgere de lecto: uel de mēte ministrēt paupibus sacramēta: p̄p̄ curātes deo

multū curāte ditores: Hien me: Quis est hoc enī uultū faciūt. Secus. f. q̄ occidit p̄ salute p̄missū: ubi d̄ q̄ resistat uultū tētia iracūdie Cum malefici Cum cōmes Cū p̄p̄a sup Cū fuga ecci Quādo mitine sunt suffberabit. Ntant sed fugiunt: & emerit est aduersari cenarius auti prehenstone Nā pastoris li redactiū phora q̄ de e Architecti Fideiustoris Ducis P̄rimo p̄ra architecti Cor. iii. ut fa Quid enī sū in aīo in qu ii. Superedif didit iesum l per hoc sicu dotes ad p̄p uendum. p̄ter plantat cumentū sō ui &c. Si. n. e sus plantati reſte in form culator desū us in paradīo sub met Io. x. Qui Et de hoc taphora sid tione preci Oīs nāq; p cōstituit in crificia pro apud deū u apud hose di uirū istū Ecce q̄ est amico tuo

multū carātes tēporalia. Nō spūali: quia sunt p-
ditores: Hier. xlviii. Quis filius meus quis sustinebit
me? Quis est iste pastor qui resistat uultui meo? In
hoc enī uultui resistūt: quia eius uolūtātē & p̄cepta n̄
faciūt. Sed aliter uellet sibi dñs resisti a sacerdoti-
bus. s. q. d. occurret sibi: sicut moyses resistebat sine
dñi p̄ salute populi. Isto igit mō pōt exponi uerbū
p̄missū: ubi despectiue dicit dñs. Et q̄ est iste pastor
q̄ resistat uultui meo. q. d. faciat ille me reuocari se-
tentiā iracūdie sup̄ subiectū ppl̄m occurrēdo mihi.
Cum maleficiis lacrimis. Cum comessationibus gula.
Cū pōpa superbie. Cum cura sue parentele.
Cū fuga ecclesie. Cum precipitio lingue.
Quādo mihi det officii debitum soluere. Hec
cine sunt suffragia quibus de manu mea ppl̄m li-
berabit. Nōne ergo isti sunt pditores q̄ nō mili-
tant sed fugiūt de prelio. Stipēdia pugnatū accipi-
unt: & emergētē pugna fugiunt: imo quod peius
est aduersariis ad depopulādū se inuigūt. Io. x. Mer-
cenarius autē & qui nō est pastor &c. He autē re-
prehensiones sūt contra eos solū qui talia agunt
Nā pastoris officium sanctum est. Est enim popu-
li redemptiō in deū: primō quidē multiplici meta-
phora q̄ de eis in scriptura scribitur. **Architecti**
Fideiussoris **Medici** **Speculatoris**
Ducis **Parentis** & **Nutricis.**
Primo pontificis offm̄ describit̄ sub metapho-
ra architecti p̄ eruditionem credibilit̄. prime ad
Cor. iii. ut sapiēs architectus fundamentum posuit.
Quid enī sunt lapides in edificio nisi articuli fidei
in aīo in quo hitat x̄ps tanq̄ in tēplo suo. Ad eph.
ii. Superedificati sup̄ fundamētū &c. Et paulo post
dicit iesum habitare per fidē i cordibus uestris. Ac
per hoc sicut se habet edificator ad edificū sic sacer-
dotes ad ppl̄m in fidei ueritate fundandū & p̄mo
uendum. Secūdo sub methaphora agricolē pro-
pter plantationes uirtutū quas irrigare dicūt p̄ do-
cumentū scripturay: prime ad cor. iii. Ego planta-
ui &c. Si. n. ecclesiasticus ppl̄s hortus est & paradi-
sus plantatus & uirēs per multiformitatē uirtutū
reſte informator plebiū in doctrina mox dī agrī-
cultor designatus per hoīem p̄mū quē posuit de-
us in paradisu ut operaret̄ & custodiret illū. Ter-
tio sub metaphora pastoris p̄ sollicitudinē ouium
Io. x. Qui intrat per ostiū in ouile: pastor est ouiu.
Et de hoc satis est dictū supra. Quarto sub me-
taphora fideiussoris siue aduocati propter interuē-
tionē precū ad deū: & obligationē sui: Ad hebr. v.
Ois nāq̄ pontifex ex hoibus assumptus p̄ hoibus
cōstituit̄ in his que sūt ad deū ut offerat dona & sa-
cificia pro peccis. Agit enī pontifex cās hominum
apud deū ut aduocatus & etiā agere debet cām dei
apud hoīem siue cure cōmissū: prime Re. xx. Custo-
di uirū istū: q̄ si lapsus fuerit erit aīa tua p̄ aīa illius.
Ecce q̄ est fideiussor Prouer. vi. Si sponōdens pro
amico tuo defixisti apud extraneū manum tuam.

Quinto sub metaphora medici propter curatio-
nē plagay hostiliū quod insinuat pabola illius q̄ i-
cidit in latrones: Luce. x. Vbi samaritanus alligauit
uulnera eius infundens oleū & uinū designas piū-
simū medicū & eius qui tenet locum in medela ubi
tioḡ iaco. v. Infirmatur q̄s i uobis &c. Sexto sub
metaphora speculatoris p̄ prenunciationē iminē-
tiū piculoy: Ezech. iii. Et filii hoīs speculatore de-
di te domū israel. De quo cōsequēter adiungit q̄
discrimina populis annūciare si neglexerit sangui-
nē aīarū in illoq̄ de māu eius requiret. Septimo
sub metaphora ducis ferētis uexillū ad repulsionē
hostiū istar illius nobilis machabei: primi Mach. iii
qui induit se lorica sicut gygas & p̄tegebat castra
gladio suo: pest. n. ecclesie quē ē terribilis ut castro-
rum acies ordinata Can. vi. Et deputat̄ ad custodi-
endū lectulū Salomonis quē. lx. fortes ambiūt ex
fortissimis israel: oēs tenentes gladios: & ad bella
docūssimi Can. iii. Octauo sub metaphora pen-
tis: prime Corin. iii. dicit Apostolus in x̄po iesū: p̄
euangelium ego uos genui. Ecce metaphora pr̄is.
Audi metaphorā m̄ris ad Gal. iiii. filioli mei quos
iterū p̄turio donec iesus formet̄ in uobis. O q̄ dul-
cis pastoris debet esse affectus ad subditos. In quo-
rū charitate utriusq̄ pentis unitur affectus. No-
no sub metaphora baiule uel nutricis q̄ tentatū ci-
bū tribuit puulo ipsum portandū debile & mam-
lis lactando. prime Cor. iii. Tāq̄ paruulis in x̄po lac-
potū uobis dedi non escā. Idē alibi Tanq̄ si nu-
trix filū suū foueat. Ecce hūisti. ix. metaphoras:
quibus pontifices & pastores aīay in suis officiis
comparant̄ has similitudines bonus iesus suo bñ-
dicto ore describit̄ & sibi conuenire in ppl̄is p̄ spi-
ritū suū añ̄ predixit primū in parabolici edificatoris
qui edificat domū suā supra petrā & se ostendit ar-
chitectū Petro. d. Sup̄ hāc petram edificabo ecclesi-
am & cetera.
Est etiā agricola in parabola seminantis
Est pastor in parabola pastoris
Est aduocatus dicēte apl̄o aduocatū habemus &c.
hoc offm̄ ualenter executus est i horto in plixā
oratione quam fecit ad prēm: Io. xvii.
Est medicus in parabola uulnerati qui incidit in la-
trones: medicū se uocat in uocatione: Matth. d.
Non est inq̄ opus ualentibus medicus qd̄ ap-
probauit in oibus curis quas fecit.
Dicit etiā se esse speculatore piūssimū & uigilanti-
simū iesus ascendens in hierusalē qn̄ predixit ci-
uitatis excidiū sup̄ quā sacrilegā pius iesus assū-
psit lamētū: Luce. xix.
Ducē se obtulit: cū ait. Si quis uult post me uenir̄:
&c: Matth. x. quod & scō mōstrauit: qn̄ ipse dux
iesus i p̄ma atie cōmisit cō demōe: qn̄ Mat. iii.
ip̄sū sup̄pauit i tētatiōe Sed q̄ maxie qn̄ ip̄sū de-
bellauit i cruce: & baiulās sibi crucē &c.
Patrē piūssimū se obtulit i receptiōe filii pdigii re-
deūtis ad prēm: Luce. xv.
Tenerimā m̄iem se obtulit sub methaphora gallie:

q̄ cū suis filiis i firmat. Quoties inquit uolui: & ce.
Mat. xxiii. Nutricē se sollicita ondit i multiplicati
one panū tā. v. ordeī: q̄. vii. tritici: ubi & discretione
inuit nutrimentū. Mat. & Mar. Sed & nutricē iper
scrutabilis amoris tūc maxime se ondit quādo nos
suo sanguine cibauit. Vade & tu pastor eius uicarie
& fac similiter. Sed multiplicatis ruinis in edificio
& artificis debilitata manu. Multiplicatis mal' her
bis i agro & multis defectibus cultore lassato. Am
bulātibz gregibus p̄ deuia & pastore negligente
i cura. Multiplicatis debitis in plebe cōmissa & fi
deiusiore deficiēte thesauro. Et apostematis uulne
ribus infirmis & medico parit in firmato Vallatis
castris scōp̄ multiplicitate hostiū & speculatoī ex
oculato. Facta strage i plebe fideiū & duce ducto
captiuo. Et mortuo p̄re & filiis orphanatis p̄ditā
te matre & periento abortum. In nutrice exlicatis
mamillis ut non inferat cibum sed sepe uenenu
Nouos auditores misit dominus populo suo: mi
serationis uiscera super ipsum effundēs dū nouos
uirtute ipsos religiosos sanctos quos in omnibus
supradictis in primis suis patribz & acie in eius
coniuncta fecit in omnibus premissis uirtutibus
tam in se q̄ in populis. refulgere. Quod & adhuc
p̄ iporū ueraces imitatores nō desit misericorditer
operari in populis. Sed desse mal' ecclia tuā in
fectiua labē q̄ innumerosā multitudinē tam deri: q̄
pp̄li in curisti. Nam trāsgressiōnū tuarū mltitudo
tantā i tue religionis aere. cāuit epidimiā ut sancta
religio tibi sana ad tuā medelā misericordier a pio
iesu pastore emissa de celo ex tue cōuersationis con
sortio sit infecta. Et quanto purior de sublimi celo
descēdit: tanto tue infectionis exaltatio magis eius
intima corruptionis uitio penetravit. Eleua uo
cē tuā infirma sponsa in euulatū & fletū: q̄ quos a
spōso iesu efficacissimos recepisti medicos oportet
te tenere: de quibus nō hēs medicinā ipos curare i
firmos: quoz ē tāto magis dolorosa plaga quāto
ad similitudinē xp̄oforis uite eoz: creata fuerat d̄licata
natura. Iā quali qui i eoz: offensis: p̄p̄is: auaritiis
& descuribus uanis instituta uidet eoz: malicia de
ricoz: typo ihrlm q̄ sorore suā samariā idolatrā &
ipiā iustificasse dicit p̄ ezechielē pp̄ham. Exurge
igit̄ mī ecclia: te ipam cura: & istos s̄forma & ad di
lectū iesū piissimū spōsū amorosa & cōtrita emitte
suspiria ut te totā collapsā quo ad generalitatē statu
um sua isinitissima pietate eleuat dignet. Reduc
ad mentē tuā p̄ores patres uerosq; pastores: petrū
dico & paulū utrūq; ioānē & ceteros ap̄los: christi
martyres & doctores: q̄ eoz: p̄fectio itērit. Et ipsā
faltē cōspiciēs a lōge p̄ ipsā p̄dita cū Job. ca. xxviii.
Sume lamentū & dic. Quis mihi tribuat ut ut sim
iuxta mēses p̄stinos sc̄dm dies quibus deus custo
diebat me: q̄ n̄ splēdebat lucerna eius super caput
meū: & ad lumē eius ābulabā in tenebris. Sicut fui
i diebus adolescētie mee: q̄n̄ secrete deus erat i ta
bernaculo meo q̄n̄ erat oipotēs mecū: & i circuitu
meo pueri mei & ce. Et totū illud capitulū assu

me lamētū dolorosū p̄ditionis tue p̄fectiōis dicit
Et cap̄lm sequēs: xxx. qd̄ icipit. Nūc autē de
me iuniores t̄p̄e. Et sūme in fletū & lachrymas p̄
tua trāsgressiōne: p̄ qua ex deformitate uite & ma
rū p̄sidētū a seclis erroneis iuuenibus & lasciu
multipliciter derideri si forte uideat te sponsus tu
uste uideri contemptiui & reformet te sponus tu
mē sanctū suū qd̄ tuo malo exēplo in gētibz est
pollutū. Et reducat te ad pastorem & ep̄m dilecti
mū iesū xp̄m uita & moribus imitādū in tua mal
titudie. Sicut & p̄ ipsū ihu b̄ficiū facit in paucop
uiroz sp̄aliū paucitate quos nisi tibi d̄ns q̄si pau
ca semina reliquisset q̄si sodoma fuisses iabibata lu
scuia: & gomome sil'em te monstrasses. Sed pe
eos exhibit sapiētissimus ac benignissimus pastor
suis uerū & electū semē gratie iterū seminare.

Cap. viii.
Astor iste iesus ciuitates & castella circuiens
non cū multoz equorum apparatu d̄stina
nit: sed nudis pedibus ābulat pedester
baculum in uia: non aug. uel pecuniam in zona sed
lōga itinera fatigās estu: imbre: defectu cibi & hō
pici pluries fatigat qui est uigor & fortitudo uir
tū ut pote super oīa benedictus deus. Iā memo
rare aia mea ad lassitudines benedicti iesu cū multa
compassione ruminādas i corde: qd̄ dicit̄ ē sup̄
de fuga iesu in egyptum & reditu septēnis ip̄ius in
egypto: & quō ueniēs a galilea ad. lo. per lōgū
spatiū solus uadit pedester & pauper. Sit etiam
in oībz itineribus suis diligētē attēde aia mea p̄
nūq̄ legi ip̄m usum fuisse umēto: nisi cū ueneret
ihrlm: ad formādū regnū glorie p̄ solū sue crucis
ut rex recepi uoluit: & hūilitatis magi pp̄ mysteriū
& exēplū alina & pullo modico uie spatio fuit uir

Hec autē est sanctoz: sentētia: quā expresse ob
dit euangelista i lra: unde. Crisostomus sup̄. lo. d̄
illo uerbo: iesus fatigatus ex itinere: xp̄s igit̄ i lra
ria accedens uita facile & deliciosa abiiciēs: labon
sam sequēs: nō subiugalibus utit: sed ita difficul
mcedit: ut ex itinere fanget: erudiens nos ita sup̄
stuis alienos esse: ut multa necessaria abscidamur
nobis. Et hoc euangelista ostēdit. d. iesus igit̄ fati
gatus ex itinere. Quod autē nudis pedibus ier
Ambrosius i libro de fuga seculi dicit iesus discip
los sine calciamētis & sine pecunia misit: ne sc̄m
rena portarēt. Ideo hieronymus ad. Eustro d̄m
Moyēs & iesus naue nudis in terrā pedibus i
i cedere: & discipuli sine calciamētoz onere & cal
culis pelliū nudi ad predicationē euāgelii d̄stina
& milites uestimētis iesu sorte diuisis caligas ne
habuere quas tollerēt. Nec enim hēre poterat d̄m
quod phibuerat in seruis. In his oportet christi
apostolos nudis pedibus ābulasse ad lram debent
telligi. Idē quoq; ad Iouinianū de mōachis. d.
sc̄puli toto orbe pegrini nō es in zona: non uirg
i manu: nec caligas hūere in pedibus. Hē in mō
ma omel. sup. Mat. Apostoli unica tunica i d̄m
discalciati circuiērūt & omnes supauerūt. Iē

ome. xxxii.
fuit uobis c
sebius libro
genis sic ait
uoces salua
esse censeba
bēdas nec c
dum. Et p̄
ditur ab sep
Ex quib
rum docto
stolis mād
eunt uerbū
rigiā calciat
se: & aperte
rabolicū uti
brum & se
nult distri
corrigiā my
tū in carnat
ra: & multa
modus loc
hūiliantis
quod i con
serere xp̄m
tet cōsider:
antēq; xp̄s i
sebat eū q
d̄. lo. i. Et i
ciamētis i
dixit ad pe
& ali ap̄li
hoc passu i
quidā hēn
lo pedū: u
ciamētoz
hec Beda.
ge uel cali
quasi colli
xp̄s nudis
hūerit iesu
ditate tā d
d̄m: & rud
di ad obse
clīnē sue c
riter t̄n eū
legit̄ fatig
sp̄alis p̄
ne samari
gelū tran
māntur i
Itineratio
Collatio
Informat
Predicati
Nam
tana q̄ sig
sp̄aliter q
in septim

ome. xxxii. dicit iesus apostolis. Numquid aliqd defuit uobis qm nisi uos nudos & discalciatos? Et eu sebius libro sexto ecclesiastice hystorie in laudē. Originis sic ait. Ante oīa uero precepta euangelica & uoces saluatonis sūmo amore & studio implendas esse censebat quibus precipitur duas tunicas nō habēdas nec calciamētis utēdū: nec de crastino cogitādum. Et paulo post: deniq; & per multos ānos traditur absq; oī calciamēto nudis incessisse uestigiis.

Ex quibus patet q. Orig. sentētia fuit & multo rum doctoz xpm sine calciamētis iuisse: & idē apostolis mādasse. Nec obstat q aliqui contra se adducunt uerbū babp̄riste. d. Cuius non sū digaus corrigiā calciamēti soluere. Considerēt textus & glossē: & aperte uidebit: q. lo. ibi uerbis mysticis & parabolicis utit. Cū xpm dicit ī manu habere uentila brum & securi ppter quod sicut ppter hoc intelligi uult districtionē futuri examinis. Sic per calciamēti corrigiā mysteriū incarnationis. Glo. calciamētū in carnationis mysteriū. Corrigia: mysteriū ligatura: & multa alia filia: de quibus trāseo. Alias enī modus loquēdi usitatus hoīs respectu alterius se hūiliantis q sit idignus minimū seruitiū sibi facef quod ī corrigia calciamēti oñdit: & q nō intēdit asserere xpm calciatū icedere: patet ex hoc: q sicut patet cōsiderāti textū: Matth. iiii. hoc testimoniū fuit anteq; xps ueniret ad baptismū: & tūc lo. nō cognoscebat eū quantū ad faciē corporis & amictū. Sicut dī: lo. i. Et ita nesciebat utrū nudis pedibus uel calciamentis icederet. Et si quis adducat q angelus dixit ad petrū. Calcia te caligat tuas: ac p hoc petrus & alii apl̄i nō fuerūt discalciati. Audiat bedā super hoc passū ī originali dicētē p caligat uel caligis ut quidā hēnt grecus habet sandalia: & dicta sūt a callo pedū: uel quasi a colligādō. Hoc enī genus calciamētōz in euāgelio legit apl̄is fuisse pmissum: hec Bedā. Cui consonat papias grāmaticus. d. Calige uel caligule. i. sandalia dicta sūt a callo pedū: uel quasi colligādō: q ad pedes ligat. Sic igit patet q xps nudis pedibus icessit: licet aut multas passioēs hūerit iesus tā ex pueritate impugnantū: q̄ ex ruditate tā discipuloz q̄ alioz q tardi erāt ad credendū: & rudes ad itelligēdū & sepe ex grossicie iprouidi ad obsequendū & cōpatiendū: secundū teneritū elinē sue cōplexionis & affligentis laboris. Singulāriter tñ eius fatigatio exprimit: lo. iiii. ubi ex itinere legit fatigatus corporāl̄: & ex fatigatione illa alia spūalis pōt intelligi ex labore quē hūit in cōuersio ne samaritanē. Virga huius fatigatiōis illud euāgelium transcurramus: ubi singulariter quattuor demāntur uidelicet.

Itineratio laboriosa in euangelii principio.

Collatio grōsa in mulieris colloquio

Informatio uirtuosa apl̄is ostensa de spūali cibo

Predicatio fructuosa cōuerso samaritanoz poplo.

Nam ex ciuitate illa multi crediderūt eū samaritana q̄ sūt uel generaliter ecclesiā de gentibus: uel spūaliter qualibet aiām que. vii. ictibus percussa a xpo in septimo ictu relicta hydria mortua ē peccō. Et

licet sex gradibus usq; nūc cū aliquali resistētia sep in suo malo deficiēdo in xpi bono pcederet: tam ī principio eū q̄li hostē alloquit: iesus ergo sic artificiose cōtra samaritanā pugnat & ipsā expugnat. Nā pmo petit obsequiū Secūdo pmittit bñficiū Tertio explicat ignotū q̄to aduocat eius uite Quarto appetit secretū Sexto declarat dubiū Septimo manifestat seipsum.

Ecōtra mulier spūaliter itelligēdo de puteo mundane malitie nolebat delectatōnē haurire hydria cō cupiscētie. Litteralit̄ aut uoluit haurire aquā de puteo: quā & nō dedit xpo potēti: sed qōnē reddidit sitieti: pmo ergo uēit haurire: secūdo noluit dare: sed quasi emulū & hostem iesū appellat iudeū. In. iiii. iā in reuerētiā trāsiens uocat dñm. In. iiii. iam liberalē attendēs: donū grē petit. In. v. iā in ueritate p̄ficiēs dicit iesum. In. vi. iā suā iniquitatē cognosces magnificat iesū p̄ pp̄hie donū. In. vii. iam ad xpm sursum tendēs noiāt xpm. In. viii. p manifestissimā bonitatē iesu q̄lipidissime & clarissime pius iesus seipsum exprimit. d. Ego sū q loquor tecū: statū mulier ī seipsa deficiēs & tota ī xpm trāsiens ī figura mūdi cōtēptus siti nō curauit: puteū despexit: hydriā reliq; & tūc facta ē apl̄a ī ciuitate ueniēs prouidēter & sagacit̄ xpm p̄dicat: & iā eius amore ebria decreuit sua pctā māifestare: ut xpi posset gl̄iam p̄dicare. Vñ Oz. dicit. Et fere q̄li quodā apl̄o ad ciues utit̄ hac muliere adeo eā īfāmans p̄ uerba: ut āphora dimissa iret ad ciuitatem relatura cū cōciubus. Reliq; ergo hydriā suā mulier nō curās de corpore atq; de uiliori pp utilitatē p̄fuit. Inest quoq; nra omissis corporeis & neglectis satagere ad īptiēdū aliis de cōmodis acq̄sitif. Et Criso. Sicut apl̄i uocati dimiserūt retia: sic ista dimisit hydriā: & euāgelicū opus fecit: & nō unū tm uocat: sed itegran ciuitatē Aug. in lib. Sed. q. dicit q̄ relicta hydria dimisit mulier. Nō negligēter preferēdū hydria. n. amorē huius secl̄i sūt. i. cupiditatem quā hoīes de tenebrosa pfūditate cuius imaginē puteus gener: hoc est de trēna cōuersatiōe hauriūt uoluptatem: oportet at ut credens xpo secl̄o renūciet. Idē sup lo. picit ergo cupiditatem & ppauit anūciare ueritatem. Discāt q uolūt euāgelizare ut prius hydriā ad puteū piciant: uide igit q̄ euāgelica paup̄tas p̄ us ē data mulieribus. Multū ergo contra xpm pugnat q̄ mulieres a xpi paup̄tate alienāt: ac si xps fuerit īspiciēs: & nesciuerit hanc stultā eoz̄ prudentiā q̄ mulier ē fragilis. Et iō ut dicit sibi paup̄tas nō cōpetit. Errauit ergo iesus marthā & magdalenā: imo & suā dignissimā m̄sem faciens paup̄tatē euāgelicā obseruare. Nō hūit cōsiliū iesus sapiā patris. Nec eius successor petrus spū scō plenus cum sapiētibus nr̄is. Nā qn̄ cōsiliū patenter dedit iesus dicit ī mattheo. xix. Oīs q̄ reliquerit domū uel fr̄es aut sorores aut patrē aut matrē aut uxore aut filios aut agros pp nomē meū: centuplū accipiet & uitā et̄nā possidebit. Nō excipit idē mulieres: nec Act. iiii. cū dī. Quotquot erāt possessores agroz ac domoz &c. Has p̄ficiōes īgero cōtra prudētiam

carnis: q̄ tñ n̄ris iudauit t̄pibus: ut p̄fectionē euāgelice paupertatis: quā b̄ndictus ih̄s p̄ suū signiferē fr̄atiscum i mundo renouauerat in sexu muliebri ut b̄tissima clara in sc̄o ordine suo sic exsufflauerit de medio: ut sc̄am regulam quā signifer fr̄atiscus ediderat abstuleris eis etiam diu repugnantibus.

Nec mirū si diabolus nūc uolēs destruet p̄fectiōnē euāgelici fecit eos icipes a m̄liere suā antiquam uictoriā m̄oras: q̄r & iā i ip̄is carnalibus usus paupertatis euāgelice cetus tātū refugit ut iā non possit aliq̄ triguieratione celari q̄ qui m̄lieres paupertate euāgelica p̄auerūt eā puinibus odiētes parū ul̄ nihil uolētes de usu i suo tñ uolētes falso noie gl̄iari

Sed & m̄lieres paupculas quas uocat sp̄s dñi ad p̄fctm̄ p̄sequi nō desistūt: timētes confūdi si eis accideret q̄d dicit ph̄iseis: q̄ publicani & meretrices p̄cedēt uos in regno dei: un̄ & oēs qui altā paupertatē seruare uoluerūt uidēt horrere qui i eorū sc̄o ope eorū trāsgressio p̄p̄lo denudat̄. Et ē ista horrenda malitia paup̄ ul̄ nihil p̄fectionis ne perdat̄ i noie nō posse i aliis p̄fectionē sustinere: h̄ p̄ malitia huius t̄p̄is sub qua amare gemo sint dicta Sed nūc ad samaritane redeamus p̄cessū. Ad lr̄am fatigatus iesus petiit bibere mulieri. Sed sicut dicit Augustinus sue salutis audis eius fidē magis bibere pop̄tabat. In quo siḡt q̄ t̄p̄oralia petit nos reliq̄re quo ad p̄fectos: uel lar̄ ḡit̄ distribuere quo ad alios: ut p̄ hoc possimus sua sp̄ualia cape t̄p̄alium amore sublato. Felix mercator x̄po dare n̄ra uirtia reliquēdo & eius uirtutes accipe felicius possidei celestia p̄ terrenis: felicissima x̄pm̄ possidere: p̄ nobis ad hūc finē cōflictus iesu samaritana adduxit. Vnde in.ii. cōflictu celestiuū preminētiā ap̄it sup̄ typo aq̄ uiuē q̄ sariat dū fiet in eo fons aq̄ salientis in uitā eternā Ille cruciat dū quis plus bibit ex eis sc̄us idropicus ap̄lius sitit. De his ueq̄ dixit x̄po mulier illa loquēs. Neq̄ inq̄t in quo haurias habes & puteus altus ē hydria hauriēdi cōcupiētia ē: puteus uoluptatis uorago: uere paup̄ iesu nō hēs i quo haurias: q̄r nulla ē in te cōcupia nulla auaritia: nulla sup̄bia: has malas hydrias quas nō hēs monēs nos relinquere: uere tu melior es antiquis p̄ribus qui aquas uite nequiuērūt donare. Attēde q̄ aqua uiua secūduū augustinū ē illa sola q̄ fluit cōsequēt̄ sue origi unita: hec donū dei: q̄d nūq̄ est sine sp̄u sancto imo sine tota trinitate: q̄d nos optat iesus ab ip̄o peti ut donet sitiet̄ sitit: un̄. Or̄. Nā q̄si dogma ē neiem accipere donū dñi ex nō querētibus illud iesu enī saluatorē: iubet p̄r p̄scere ut det illi p̄s postula a me & dabo tibi gētes hereditatē tuā &c. Et ip̄e Saluator. petite & accipietis. Et ideo signan̄t dicit petisses & dedissē tibi: hec. Ori. unde & subleuata m̄lier aquā petiit: licet adhuc criminaliter sapiat. Pete tu aīa mea a iesu saluatore tuo aquā uiuā. s. s. ut nō sitias uoluptatis statū & tuā cōcupiam hauri festia. Sed q̄r carnal̄ m̄lier n̄ capit sp̄ualia dona: uiḡ iesus aduocat: q̄r ad itelligibilia subleuat: uiḡ sc̄d̄m̄. Aug. uocat it̄lectū illuīatū h̄ ē. n. uir aīe: q̄r portio sup̄ior significat̄ p̄ uiḡ. Sed hūc uiḡ: nō hēt q̄r exēplū

nō nouit. Ip̄e enī est lux uera que & ce. Comere tu aīa mea cū samaritana: & si forte errasti: nūc nō hēs: q̄r a x̄po edocta. v. Iesus te adulterat: nō gnoscēs: & vi. que ex eis cōcepisti errorē aduocato: iorē adulter: recognoscas ut ad. vii. x̄pm̄ tota m̄pcurras Aliē pōt dici q̄ hec mulier hūerat q̄r uiros. & tūc uirū nō hūisse: sed adultero ē cōiūctū q̄r infācia iualida quasi p̄ uinibus utit̄ quinq̄ sensibus nō ultra cognoscēs: sed tūc est adultera: quā cognoscēs: it̄lectū erroneū format ex eis. At etiā pōt dici p̄ sinagoga q̄. v. libros moysi t̄p̄ hūit sed falsas traditiōes & adulterinas platōnis ph̄iseorū recipiēs declinauit a uiro suo. Vult igit̄ & tūc aquā postulatā p̄cipiet. Et sic. Aug. dicit q̄ fortasse ut intelligentibus. Augusti. indicatō corporis sc̄sus. v. uiroz noie designari. Primō carnales r̄nsiones q̄ i lr̄a patēt. vi. r̄nsiōe noīat̄ t̄p̄ Sed q̄r futurū expectat adhuc nō p̄nt̄ agnoscere sola. vii. iesū accipit uerū sp̄osū relicta hydria & cōciās x̄pm̄. Ad lr̄am autē attēde quō mulier uirtutis malis suis nō turbationē: sed cōuersionē accipit unde & illū quē uocauit p̄ph̄am: de salubri op̄e p̄pulsat. s. d̄. oīois loco. O aīa mea uide q̄r p̄ cōuersionis bonū ē scire q̄d: & quo: & quō. Non certe i mōte reputationis tue Non i templo sup̄stitionis & fame Sed i sp̄u seruētis amoris: & i uirtute fidei illuīatis hi sūt ueri adoratores quos q̄nt p̄r: q̄ i sp̄u & ueritate adorāt. In sp̄u & i plena cōformitate uolūtatis ad ip̄m. Qui enī ad heret deo: unus sp̄s ē cōiūctus. In ueritate illuīatē rōnis: ut nō dubites ip̄m cōp̄scere q̄d melius ē hoc est q̄d iacobus dicit postulat̄ autē i fide nihil hesitās. Ad lr̄am autē x̄pm̄ t̄p̄ q̄nōi optime q̄r neq̄ i monte illo ubi samaritana adorabat deū q̄si localē. Nec i hierosolimis ubi adorabat deū iudei i ceremonialibus obseruatiōis deī sp̄u. i. i fide: q̄r deus ubiq̄: & sp̄s ē & ueritate i. i. da. reuelatione cognitionis eorū q̄ i figura ueritate testamēti sūt opta. Licet autē supra iudeos & samitanos ad orōnē m̄lierē eleuare intēdat̄ t̄p̄ iudeos samitanos i cultu ueri dei: q̄r iudei uerū deū p̄legē cognoscebāt. Samaritani uero deū dola sociabāt. In h̄ ē p̄fert iudeos q̄r salus iudei x̄ps saluator ē ex iudeis ortus: uel sc̄d̄m̄. Or̄. p̄ samitanos it̄elligūt̄ heretici male sc̄pturas it̄elligūt̄ qui nesciēt̄es quid credūt suā fictionē aduocatur: cognitio ueritatis fidei q̄ ex iudaicis dictionibus p̄phetaz uenit catholicis. Si autē i sp̄u ueritate adorare didicens scias q̄r messias i mētē & audies illū clara uoce dicētē. Ego sū q̄ loquor cū. O q̄ bonū fructū fecit x̄pi disputatio. Nihil hec m̄lier relicta hydria translata in x̄pm̄ t̄p̄ lat de mōdo. Tertia ps huius euāgelii est in matio uirtuosa: ubi attēde tria q̄ x̄ps fecit Primo oñdit suū inestimabile desideriuū Secundo oñdit habilitatē ip̄oz Tertio oñdit mercedē predicatorum

Desiderium
gantibus: n
hēo māduc
Cōsideranc
pere solebat
esca oī carni
q̄ formā tr
putare ab al
doctoribus
de nullo cu
Hec ille.
nitatē natu
delicatōr &
Aug. si mul
puli nō itell
tebat come
lectio n̄re la
itinere est u
ta sitiet̄ for
& quasi ex
corporis nō
discipulis e
rudit se desi
mulier trah
uolūtate ei
silio dei cū
opus eius: i
p̄r. Solus
capax. Cet
tatē q̄ dixit
ibus efficit
rōnalis crea
fecit filius
naturā iteg
i qua & oē:
di iplerio t
ne defectu
p̄fecisse dei
perfectio n
ip̄is cū m̄
fecto iesu:
bi abus ce
carnis: ut c
applicado:
p̄fectiōe n̄
redderet p̄
cuiusq̄ mē
corpore m
iesus largi
co de n̄ra i
sc̄a puoca
Quod
b̄nfactis: s
dūt in uiri
illa uastare
sāt deficer
sibi icorpe
sicut i seip̄
perfecti ip̄

Desiderium apte declarat quia discipulis ipsum ro-
gantibus: manducare: manifeste mōdit. Ego cibum
hōo māducare q̄ uos nescitis. Sup quo theophilus
Cōsiderandū ē q̄ cibos ab aliis oblatos dñs susci-
pere solebat: nō q̄ alieno ministerio idigeret q̄ dar-
esca oī carni. Sed ut deferētes meritū cōsequerentur sibi
q̄ formā tradēs nō erubescere paupertatē: nec graue
putare ab aliis nutrirī. Propriū & necessarium ē
doctoribus alios habere pcuratores ciborū: ut ipsi
de nullo curātes uerbi ministratiōē pcurēt sollicite.
Hec ille. Alias possumus bñ dicere q̄ scd̄m hūa-
nitatē nature idigebat: & tāto plus nobis: quanto
delicatōr & pauperior erat. Nō est ergo mixtū scd̄m
Aug. sicut mulier nō itelligebat aquā: quia ecce disci-
puli nō itelligūt esca. Sed qui biberat mulierē appe-
tebat comedere multitudinē. O iestimabilis di-
lectio nre salutis flagras i corde iesu. Nā lassatus ex
itinere est uerūte ieiunus & sitibūdus iā hora sex-
ta sitiēs fortiē nō uidet bibisse: nisi mulieris sidem
& quasi ex eius cōuersiōe refrigeratus i aōo sitis sui
corporis nō curauit āgustias. Sed ex nōo rogātibus
discipulis ex cōpassiōe discreta ad magm lassatū
mōdit se desiderare p cibo cōuersiōē pp̄logē quos
mulier trahebat ad ipsū. Meus inqt̄ cibus ē: ut faciā
uolūtātē eius q̄ me misit. Vñ Or̄. idoneus cibus
silio dei cū actor p̄ne gl̄ie uoluntatis ut perficiat
opus eius: hoc uelle i se metipso p̄testās q̄ erat in
p̄se. Solus aut̄ filius perfecti opis p̄ne uolūtatis ē
capax. Ceteri uero sc̄i nihil p̄ter dinā pagūt uolū-
tatē q̄ dixit. Meus cibus est &c. Proprius. n. eius
cibus efficit ut p̄ficiat̄ opus eius: ut si opus eius ē
rōnalis creatura quā trāsgressio fecit ip̄fectā: hāc p̄-
fecit filius dei cū ad eā uerbū caro sc̄m accessit. Nā
naturā itegrā & perfectā oī carentem uitio assūpsit
i qua & oēs electos p̄fecit. Insuper et si opus dei
d̄i ipletio uolūtatis sue: ip̄se solus ex grā p̄p̄a & si-
ne defectu perficere potuit. In quo solo nos omēs
p̄fuisse dei uolūtātē dicimur: q̄ eius superplena
perfectio nras excusat p̄fectiones: qd̄ ergo i nobis
ip̄sis cū multis ip̄fectoibus ichoat̄ & sit i ip̄so per-
fecto iesu: plena p̄fectōe p̄ficiat̄. Hic ergo fuit si-
bi cibus continuus quoad uixit i natura passibilis
carnis: ut cū iestimabili chantatis excessu: dolēdo:
applicādo: diligēdo seruiēdo p nobis deitati i dei
p̄fectiōe nras ip̄fectōes excludēs: nos ipsos i seip̄o
redderet plene p̄fectos: scd̄m mēsurā status unius-
cuiusq̄ mēbri. Sicut requirit dispō sue locatiōis in
corpore mystico: quā sibi in seip̄o benignissimus
iesus largitor distribuit. Quid ergo iesu fameli-
co de nra salute p̄p̄a opera rep̄ntat̄ perfecta xpi nau-
seā puocans cuius cibus est ut ip̄fecta perficiat̄.
Quod uero dicūt scd̄m eius doctrinā in oibus
bñfactis: serui inutiles fumus: & quāto plus proce-
dūt in uirtutē opere: tāto magis ex se uidēt opera
illa uastare & sic sepe benigno iesu i oibus se accu-
sāt deficere. Hi aut̄ suauissimus cibus iesu quos
sibi incorporare desiderat: & quorū opera ip̄fecta p̄-
ficiat̄ i seip̄o. Pōt et̄ dici q̄ opus dei fuit lex uetus q̄
p̄fecit iplēdo: & eā cessare faciēs oibus q̄ i eis erat

perfectis a corporali cultu ipsā spūalē reduxit. No-
ta q̄ gradatū dixit. Meus cibus ē &c. Postea subiun-
xit: ut perficiā opus eius: quia p̄ncipalis xpi perfe-
ctio & intētio fuit seruare dei uolūtātē & uiuere in
altissima operatiōe uirtutū. Ex hoc cōsecutiōe itēde-
bat opus dei perficere redimēdo genus hūanum.

Opus aut̄ dei per excellētiā ē mīa eius qua nos
errabūdos i duxit. ps. Et mīa eius oīa opera eius: &
q̄ hoc ē per fidē xpi iesu: iō lo. vi. dicit. Opus dei ē
ut credatis i eū q̄ misit ille. Oñdit aut̄ h̄ hūiliatō
nē pp̄logē ad cōuersiōē sub metaphora albescētis
messis. Et quia lralis messis quattuor distabat mē-
sibus: de spūali se loqui innotuit. d. leuate oculos ue-
stros & uidete regiōes q̄r albe sunt ad messē. In
quo deuotiōne adueniētū exp̄ssit. Sicut. n. messis
q̄n̄ incipit albere: maturationē oñdit & p̄pe est ut re-
cōdat̄ in horreo. Sic & accessus deuotōrū pp̄logē
ad dei uerbū audiendū signū est desiderii cōuersiō-
nis ad deū. Sed heu quia p̄ defectu uerorū p̄dica-
torū uerificat̄ qd̄ d̄i i luca. Messis quidē multa: opa-
rii aut̄ pauci: q̄r multa ē deuotiō pp̄li: & pauci sunt
p̄dicatores ueri: quia qd̄ dicūt uerbo oñdat̄ exēplo
Cuius deuotiōis signū ē: q̄ p̄pter mala exēpla que
uidēt adhuc nō desinūt accedere ad audiēdum dei
uerbū. Er licet uideant eos sepe loquaces & uanos
& i uita deformes: tū deuoti pp̄li recordāt̄ sine sal-
uatoris q̄ ait. Oīa que dixerint uobis &c. & uerbis
sc̄is reficiūt̄ & mala p̄dicatores opa nō sequūt̄. O
quot sūt uerbofi. Nā totus mūdus plenus ē uerbis
& quasi ad hoc solū studere uidēt̄ religiosi istius tē-
poris ut discant loq̄ nō facere: p̄pter qd̄ figurat̄
p arbore illā cui dñs maledixit: q̄r nō hēbat fructū
opeorū que iesus esuriebat i ea sed tm̄ folia uerborū
Ex cuius maledictōe subsecutū ē q̄ & folia aruerūt

Proch dolor iā uidemus ipletū: q̄a q̄ deberent es-
se exemplū aliorū: sicut carent factis ita deficiūt uer-
bis: & circuentes p̄ domos & plateas loquentes ex
hītu interno loquūt̄ de mūdo de gueris: de p̄ti-
bus de nouis de truphis de inutilibus & uanis.

Propter qd̄ tūc & i sermonibus uerba ip̄sōrū sūt
insipida & arida: & qd̄ peius ē tales p̄dicatores lo-
quaces: p̄dicatores ueros persequūt̄ & ueraces. Et
hoc faciūt tā ex malitia qua obstiati odiūt bonū q̄
ex erubescētia quia p̄ aptā uirtutē taliū suū uidētur
denudare defectū. Quātū enim d̄r stipula a sagit-
ta electa: tātū differre cognoscantur a pp̄lis istorū:
& illoz p̄dicatiū uerba. Nā horū uerba corda pene-
trāt: illoz uero aerē uerberāt: horū appetitū satiant:
illoz nausēā puocāt. Quod bñ signū uana uenatio
ip̄sius esau q̄ mane discurrens cū arcu & phatetta ue-
nationē accepit que bñdictionē p̄ris n̄ meruit: quā
mīor frat̄ eius subripuit. Attēde lector: & p̄ ea q̄
uides & palpas figurā exponas. Sed redeamus ad
textū: leuate ait iesus oculos uos & uidete. q. d. So-
li illi q̄ oculos mēns leuat debite uerba mea pōde-
rant: & illi soli messē albescere pp̄lo cū cognoscūt
& p̄dicatiōis fructū in horreū celeste recōdūt. Ta-
les oparios desiderabat iesus & nos desiderare do-
cebat. d. Rogate ergo dñm messis &c. Vñ Augu.

sup. lo. In opus iesu feruebat: & oparios mittere dis
pocbat. Circa tñiū. s. circa p̄dicatores: p̄miū: attēde q̄
x̄ps p̄dicaturus p̄miū oñdit p̄cis d̄ber eē mercedē
etnā nō t̄pale: cū dicit. Mercedē accipit & congregat
fructū i uita etnā. Et p̄ h̄ distiguit uanos p̄dicatores
a ueris: & addit ut qui semiat siml̄ gaudeat & q̄ me
tit. Quia p̄phe seminātes x̄pi ad uentū in p̄phis q̄
gaudēt cū apl̄s in christo iesu receperūt p̄missa.

Vt eni. d. Aug. di. sparit̄ t̄pris labores h̄uerūt: mer
cedē accepturi siml̄ uita etnā: unde Inuidia p̄cul
ē a scis: q̄r metēs & seminās siml̄ gaudēt: cōtra con
suetudinē t̄pals euetus i q̄o ml̄ tū dolet seminās
si metat̄ ab alio. Et q̄r hoc sepe contingit. iō addit
& ad aptat x̄ps cōe puerbiū: q̄r alius ē qui seminat
& alius ē q̄ metit: q̄r alius fuit status p̄riarcharū: Ali
us apl̄or: licet idē sit p̄miū: pp̄ qd̄ dicit. Ego mit
to uos merere qd̄ uos nō laborastis. Quia p̄fectio
quā messuerūt apl̄i de obseruatiōe euangelice uite
fuit p̄riarchis & p̄phis p̄dicta: tñ t̄paliū & martyrii
onera sūt eis i polita: i quibus laborauerūt portan
tes p̄odus diei & estus: Aquorū laboribus tāq̄ ma
tura messis uita apl̄ica fuit exēpta: ut merito dicat̄:
Alii laborauerūt & uos & ce. q̄r status p̄fectionis &
ad uētus iesu: cū multo labore q̄si p̄ quedā femina
occultatus fuit i illis i quibus clara cognitio ē & p̄
fectiōis sequela sūt apl̄i introducti. Vnde dicit.
Criso. Ego misi uos merere qd̄ uos nō laborastis
- q. d. ubi minor labor ē ibi maior delcātio. Ad hoc
uos reseruauī & qd̄ labriosius ē hoc fuit p̄phetarū
- s. mittere semina. Vbi nota quāta ē cōnexio sta
tuū corporis mystici: q̄r sepe p̄mus status respectu
sequētis se hēt p̄ modū semis: & sequēs ad modū
messis: ut se inuicē reuerat̄ & diligat̄ & i quolibet
sit p̄rogatia sue uirtutis: unde & p̄mus status se hēt
ad modū radicis: sc̄d̄us ad modū fructus ul̄ i fertio
nis. Et attēde & uide: q̄r sicut messis p̄cedit i sua
uitate & fructu: seminatio uero i labore & sollicitu
dine: pro fructu: Sic posteriores status sup̄sūt dario
res i cognitioe: & suauiores i fructioe: & iō leuio
res i obseruatiōe: pp̄ sup̄abūdās adiutorū gr̄e: un
cū minor labore altitudinē uirtutū obseruat̄: p̄ores
uero sūt intēdētia desiderii laboris & conatus ad sta
tus sequētes: sicut imp̄fectio ad p̄fectionē tēdit. Et
iō sicut dicit. Aug. apl̄i fuerūt messores respectu p̄
phar̄: sed seiatores respectu statuū sequētū. Licet
autē pp̄ cōnexionē sui ad x̄pi p̄sonā apl̄i oēm p̄fe
ctiōnē in x̄pi iesu p̄fecta imitatiōe messuerit: q̄r tñ
usq̄ in finē tēporē hāc i eccl̄iam nō trāsfundūt: ut
patet p̄ t̄palia q̄ possidet. Ideo status apl̄orū quātū
ad h̄ & totus decursus eccl̄ie se hēt i rōne seīs & la
bore seīandi & anxie sollicitudinis p̄seruādo: quod
oriē respectu illius desiderabilis messis q̄ dabit̄ uiris
p̄fectis i inouatiōe eccl̄ie cōtēplatiue exsufflatis de
medio curis carnis & sollicitudinibus distractiuis:
de quo statu desiderabili i p̄libus locis dictū est su
pra. Pro quarto introducendo estimo q̄ signū si
gnorū stigmatū x̄pi iesu fuit datū fr̄sc̄ico a cuius si
gnato ml̄ tū declarāt filii alici: pp̄ qd̄ usq̄ ad h̄ ē
ītardata p̄fco nōdū introducta de pxio i electis semi

nibus paupibus & despectis: qui metēt p̄fectio
p̄missa: & eā in postēz seīabūt quibus repetēt cō
clarificatio mō q̄ ab ip̄o iesu: apl̄is dicebat̄. In
go metēt labores quos eccl̄a seminauit i sanguine
martyrū: i studiis doctōrū: inpenitētīa anachoritarū
In sollicitudinibus factōrū p̄rificū: & i tota labor
osa p̄pagie p̄teritorū tēporē. Que oia in alta p̄fecti
one: recipiēt p̄ sup̄abūdātia. s. s. que iesus i eos dicit̄
dēt eos trāsfōrmas in amaritudinē sue passionis
in altas cōtēplones & uolatus seraphicos i glori
sue deitatis. Quod oñdit fr̄sc̄ico cōsignatio p̄fecti
nalis p̄ alatū iesu i seraphi spē appentē. Et q̄r p̄
factus metē plene illuiat in cognitioe dei & sicut
h̄ndē dat̄. Idcirco hi singl̄r p̄rogatia hūilitatis su
gebūt: unde & si p̄ores facti maiora p̄cipiat̄ seip̄o
tñ plenissima reuerētia illis subiiciēt eorū laboribus
sed q̄ maxie x̄pi & apl̄orū attribuētēs q̄ tāta suau
tē sp̄s metuūt. Propter q̄ hi singl̄r sc̄d̄m expōsi
onē beati fr̄sc̄ico sūt illi minimi quos uice sui in
iesu fidelibus exāndis oñdit i q̄bus pietatis op̄e
ab eis recepisse se dicit quos p̄ hūilitatis p̄rogatia
& plena resilitio i nihilū creature: non paruos: sed
mimos appellat. Cuius formā fr̄sc̄icus sequēs sicut
suos appellauit miores. Ocu quāta suauitate au
rē q̄ obseruatores euāgelii mimi fr̄sc̄ico uel i
rēt a mūdo. Et sicut descēdūt noie: sic se sepel
i hūilitate q̄ hec uirtus est illa q̄ altitudinem mō
diuine maiestatis. Ad hoc at̄ itellc̄m neq̄q̄ ab
do sup̄bie: nec itellc̄s eorū q̄ i trā statuerūt ocl̄o
declinare: sed quos leuat hūilitas p̄ nihilū sui ad
gnitioe dei: & hi albescere regioēs p̄ odorē ad
nictis status p̄dicti cōspiciūt & seip̄os pant p̄ mō
onē. s. s. totalr̄ annihilare per imitatiōe iesu. No
ta ergo q̄ status cōuersionis eccl̄ie d̄ gētibus i p̄
stolis & p̄mis cōuersis messis ē respectu ueteris
stamēti & seīariū respectu futuri status p̄fecte cō
uatiue euāgelii in eccl̄a reformata & cōuersione uerū
q̄ pp̄li. Messis ē respectu p̄teriti decursus eccl̄ie
& seīanū respectu glorie padixi i cōsumatiōe
Messis ē respectu oīū statuū p̄dictorū: sed maxie
spectu tertii q̄r ad eius cōtēplatiōe plenius appo
quat. Ad hec autē ē intelligēdū: q̄ sicut apl̄is d̄
ta ē noua eleuatio itellc̄s respectu ueteris testamē
ti. Sic & nūc uiris apl̄icis dāda ē sp̄ualis illustrati
cōcordie utriusq̄. Ad qd̄ itelligēdū nota quō
lustratiōe noui testamēti resp̄cū ueteris. Ocu
scribit sup̄ hūc locū. d. leuate oculos uestros. In p̄
bus locis scripture hoc legiē iubēte nobis uerbo
uino extollere ac subleuare cōsideratiōes & cog
itiōes deorsū cōsitas nec ualētes erigi nisi eleuante
illos iesu. Nemo enī i passionibus cōsistēs & unū
corporalr̄ hūc p̄positū seruat mādātū. Quia pp̄
tal̄ ē nō uidebit regiones si albescūt ad messem
adeft uerbū dei illustrās singl̄as regioēs scriptur
secūdas i eius aduētū. Et ei oia sensibilia sūt quā
regiones albe pate ad messē p̄fco exn̄tibus & leu
bus ocl̄os rōne q̄ de qualibet ē: ut quibus sol
ē recipiat p̄fule uerbū ueritatis. Quia autē metit̄
dicās messes duplex hēt metēdo emolūmētū uir

qdē dū acc
cipit. Alterū
Bonū hūitū
ipsa specula
bet doctrina
tes alii ac p̄
iūgētes fru
tēdo: qual
aut hoc ma
qdē semina
tū x̄pi. Met
ar erat tota
tis obfuscat
scripture nō
extiterūt ca
deat: erit cū
culo: dū tñ
Petro Iacob
gaudet i ui
qd̄ dico ali
te cōuertiōe
cere. Aliū q̄
exultat sicut
sp̄u sc̄o rep̄
uenerūt ap̄
colligētes:
tū: & sep̄ q̄
maiorē eui
seīa cōdide
illustratio a
tionē ipsi
albescere si
re fuit credi
hoc aliis p̄
mul gaudi
ge i t̄pibu
cur tūc mū
carne: illa c
fuerat mā
Sic nūc dā
ria uita sc̄d̄
ab eis pure
p̄pagata.
alii huius
usq̄ nūc i
eorū ē p̄p
giōes albe
plene rem
gaudet &
ca i his no
paulū: & i
tōibus sui
te p̄fectio
oñdūt fan
p̄riarche fi
puo sc̄o fi
ne extatic
trāsiuit: ie
i medio e

triplicatur: negatio sed probatur hic sponsa uirum sustineat uilificari & iniurari a sponso quod super omnia amarum est. Sed sicut pbata fuit i clamore feruens: i sequela diligens: in negatione sustinens. Sic iu ruis recepta humilis & patiens coprobat. Na h xps uocat in deos filios: hac & sui filies canes appellat.

O q sepe xps talē misionē aie tribulate scit facef ut eā tantū i manibus hostiū sinat incidere: & tātā sui obdurationē oñdat: q. q. aie uidet q a spōso audiāt q ē pessima oīm creaturaz. O si uerbū de ore dñi sciat rape more chananee totū ut aptū fontē facit: effluere iesū q sic oñdit thesauros gre oblerasse: etiā inquit dñe canis sū. O aia mea dicas & tu iesu. Canis sū & imūda: & a te digna excludi: nec p̄sumo petere magnitudinē panis integri: q̄ cōtēta sū tuis minutis sagiari: da mihi nūc tue hūilitatis: isir ma cogitare: q̄ non peto p̄sumptuose tue deitatis archana penetrare: uolo sub mēsa dñoy edere i terra uilitatis mee: q̄ oibus electis uolo me supponere: nec ip̄is me i aliquo cōpare. Vidisti fidē pbatam uinā uerā & firmā. Audisti spōsū obdurefcere: sed nideas q̄ p̄cedit de caritate qd̄ oñdit cōmēdatio. O inquit m̄ier grōsa cōubio: secūda utero: sedula misterio cōfides de amato: magna ē fides tua: q̄ qd̄ i mea hūilitate ē mīmū: credis sufficere ad tue salutis remediū: Magna ē fides tua q̄ in obduratione spōsi credis p̄mptitudinē tuā & medicinā remediū oportuni. Si hūeritis fidē ait xps q̄rū granū si naps: i. in me qui exterius sū hūilis despectus & p̄uus: Interius tñ deitatis uirtute magnus: dicetis huic mōti mihi. s. q̄ sū mōs factus de lapide sine māibus absciso. Trāit hīc & trāsiēt: de aduersitate ad p̄spitātē: de tribulatiōe ad cōsolatiōem te trāsiēt faciet. O plenū gaudium: quietatio desiderii: & plena possessio spōsi: hēas igit p̄ reglā: q̄ tētationes electorum sunt maxime promotiones & purgationes eorum & hūiliatio tribulōnis ē ad uerā hūilitatē uiaci. Na nisi fallor supius distinxī dñam hūilitatis & hūiliatiōnis. Optimū uero signū uicitatis spōsi ē p̄fūda hūiliatio quā cōcoitat hūilitas. Et i eadē aia sepe xps in se i septatiōem samaritane oñdit qua aia eū fatigat eius inspiratiōibus nolēs acq̄escerē: & obdurationē chananee que uidet sequētē se fugere. Sed si fatigatiōnes corporales spōsi sui iesu aia uoluerit colligere: & cū affectu rūinare: patiet portabit si eam p̄mittit spōsus affligi: imo ip̄e met uidet eā tētationibus & tribulatiōibus fatigare.

Iesus pro nobis indigens cap. ix.

Nter ceteras uirtutes quas dei filius iesus ex alto deitatis secreto attulit mūdo: ē altissime paupertatis amorē: & ip̄ius paupertatis obseruatiā i se & i sua mīe scīssima qd̄ quidē factō oñdit: uerbo p̄dixit: & discip̄is maxie ap̄lis obseruandā siūxit. Et q̄r quasi totū p̄ntis t̄p̄is malū p̄p falsificatiōem paupertatis iesu & sue dulcissime m̄is mūdo euenit. Id circo hoc capitulū plixius extēdetes p̄p dulcedinē maxie paupertatis & necessitatem clarificādi eius despōtatiōē a xpo. xviii. p̄nibus potest distigui. In quarū p̄ma oñdit quō iesus xps &

eius piūssima mīe hāc tāq̄ suā p̄rogatiuā p̄p̄a uerūt: siml̄ cū hoc declarātes q̄ est illa paupertas q̄ p̄pe dicit euāgelica. In secūda oñdit q̄ iesus eā i p̄p̄a fuit ap̄lis sub p̄cepto. In tertia excluditur fallā uita opulētī ab euāgelica paupertate. In q̄ta iterū hāc p̄ptas auctoritatibus approbat. Postea secūda instātie cōtra eā: & ip̄az solōnes: q̄ siml̄ cū p̄dixit faciūt p̄tes. xvi. p̄mus. xvii. eius duodena p̄rogatiuitā. xviii. p̄ p̄f̄es s̄f̄itudines & auctoritates p̄rogatiuitis gl̄ia cōmēdat ad anūciādū māfuetif. Cū i mū sciat q̄ xpm̄ paupertatē p̄dicatur: & oblerantē sigl̄anter p̄dicere p̄p̄he: unde: Isaias. lxi. sup me q̄ unxit me: misit me. Et q̄ p̄fectio xpi singl̄anter paupes deberet trāsiūdi qd̄ Esa. xxix. dicit. Paup̄ hoies i scō isrl̄ exultabūt. Et dauid i eius p̄sona dicit ps. lxxi. Qui totus ē de xpo. Deus iudiciū tuū rogāda: singl̄anter oñdit q̄ p̄ paup̄ibus xps uenit: q̄ hēc uirtus singl̄anter esset p̄dicāda in suo aduētū ip̄e ih̄s oñdit cū loāni post m̄ta miraculoy hęc p̄cipuū sui ad uerū signū intulit. d. paup̄es euāgelizat: hoc dicebat iō p̄p qd̄ p̄dicare uenerat. Na q̄ gnū celoy p̄dicare uenerat rōnabilit̄ uoluit tētā cōtēnere: p̄p qd̄ & ap̄lus dicit. ii. Cor. viii. Sicut p̄tia dñi n̄n iesu xpi: qm̄ cū diues eēt p̄p nos egre fecus ē. Xps ergo fūdāmētū ref̄onis xp̄iane p̄p in se eē uoluit: hic oīs q̄ fides q̄ p̄ dilectiōem at: quāto plus crescit: tāto plus sepat a terrenis. Cupiditas at oīm maloy ē radix: quā quidā appetit̄ emauerit a fide. Thy. vi. Ex hac q̄ppe radice cū anxia supbia: uniuersa mala origie: fomētū & incrementū suscipiūt: p̄p qd̄ ciuitatis babilonice fūdāmētū eē ab angelo phibēt. Et ideo benedictus iesus qui in hoc apparuit ut dissoluat opera diaboli oppōtū cupiditatis paupertatem altissimā p̄fectioni instituit fundamentum: unde super. Mat. Ecce n̄n reliquimus omnia & cē. dicit. Bernardus. Op̄t̄e & non ad insipientiam tibi: nam & mundus trāit & cōcupiscētia eius: & re iquere hoc magis expectē q̄ relinqui ab eo. Et q̄ cupiditatis uiciū radicātū in nō ordinato affectu mētis: occasiōē uero d̄b̄mētū sumit a rebus extra possessis: gēma hęc oīm maloy āputat cupiditas: & babilōis euerit fūdāmētū. Prop̄ qd̄ p̄f̄eōis euāgelice p̄ quā xpo n̄ figuramur ip̄a paupertas sp̄s sc̄dm̄ quādā analogiā & coherētā ad fidē & caritatē radix ē fūdāmētū p̄p qd̄ xps p̄f̄eōis magi noue ih̄m̄ de sc̄dē in celo fūdāmētā piūciēs a sc̄e paupertatis excellētā sit iniciū. d. Beati paupes sp̄s qm̄ ip̄orē: regnū p̄loz. Mat. v. Deidē tribuēs de p̄f̄eōis aggr̄atiōe cōsiliū p̄mū ad hāc suo iuitat exēplo. d. Si uis p̄fectus eē. Vade & uede oīa q̄ hēs & da paup̄ibus hēbis thesaurū i celo & ueni seq̄re me. Mat. xxiii. locū tractās: hiero. iēp̄la ad d̄metradē ait. Ap̄li stigii ē p̄f̄eōq̄ uirtutis oīa uederē: paup̄ibus q̄ d̄b̄buere: & sic leuē atq̄ expeditū ad celestia subuolare.

Cū autē circātpaliū possessiōē duo cōtēnētū siderat dñiniū. s. & usū: sit q̄ uisus ānexus necesse uite p̄nti usus dico factū nō uiris: euāgelice p̄f̄eōis

nis ē
ius ut
sed ar
euāge
hñtes
Ex
ex ex
uirtus
bēs su
n. sit
spectā
colleg
possi
p̄f̄eōis
to p̄u
suo cō
so. Ali
oi iure
p̄o ne
alio p̄
p̄f̄eōis
nis cre
pture
ap̄loz
recēs f
suas: &
rēt p̄e
pus er
cenob
ita uiu
cāt.
stolog
p̄dicac
re auge
suo: ut
ul̄ cur
necess
tū: nec
caronit
formā
fessio
ueni p̄
cūis: a
ne cal
nt: oñ
neq̄m
tūc iā
q̄n &
is p̄us
dicētē
Ne
hanc a
Glo. ē
lucres
ita sim
Q
sed cō
de. Q
cognu

nis ē possessiōes tēnas q̄tū ad dñiniū p̄petatē & ius utēdi reliq̄re usū uero nō oīo reliq̄re seu reicere sed artare tantum q̄ sit extreme paupertatis que ē euāgelica ac clare insigne. luxta illud. Apl̄i Thy. vi. hñtes alimēta & q̄bus regamur his cōtēti simus.

Ex his pōt colligi euāgl̄ice paupertatis rō: q̄ ip̄a ex excessu seruētis amonis ad xpm̄ ihm̄ imitādū ē uirtus t̄paliū abdicatiā bonorū: q̄ q̄s nihil p̄pū habēs sustētāt de n̄ suo. Hoc at̄ dupl̄r cōtingit. Cū .n. sit duplex rex dñiniū: p̄uatū. s. & cōe: unū qdē spectās ad d̄ē. n̄iatā p̄sona: alit̄ uero ad d̄ē. n̄iatū collegiū. Et cū p̄mū abdicari possit sc̄d̄o remoto: possit et̄ abdicari sc̄d̄m cū p̄mo. Duplex ē sc̄d̄m h̄i p̄fessio paup̄ta is: una qdē q̄ q̄s oīū t̄paliū abdicato p̄uato dñinio sustētāt de n̄ suo. i. n̄ sibi p̄po: nec suo collegio: t̄n̄ iur̄ cū aliis & collegio suo possesso. Alia uero ē q̄ q̄s oīum rex abdicato dñinio: & oī iure tā p̄po q̄ cōi sustētāt de n̄ suo. i. nec sibi p̄po nec suo collegio i cōi: sed alieno: pie t̄n̄ sibi ab alio p̄ sustētatiōe collato. Priā paupertatis forma p̄cessit i turba credētū: de q̄ i actibus d̄r. M̄titudinis credētū erat cor unū & aīa una: &c. Quē scripture locū tractās Hiero. ad Demetri. ait. In actib. apl̄og: q̄n̄ dñi n̄i ih̄u x̄pi calebat cruor: & feruebat recēs fides i credētibus: uēdebāt oēs possessiōes suas: & p̄cia eorū ad apl̄og: pōebāt pedes: ut oñde rēt pecūias eē calcadas: & dabat̄ oīb̄o put cuiq̄ opus erat. Hic et̄ fuit tradita forma eccl̄iasticē seu cenobice uite. luxta qd̄ glo. Bede dicit ibidē. Qui ita uiuūt ut sint eis oīa cōia: i. oīa domo cenobite uacat. Sc̄d̄m at̄ paupertatis exēplū p̄cessit i uita apostolorū: qd̄ p̄fcoīs maḡi eisdē instituit: q̄n̄ ip̄os ad p̄dicādū misit: sicut legit̄ i math. x. Nolite possidere aur̄ neq̄ argētū &c: dignus ē. n. oparius cibo suo: ubi glo. Prope modū necessaria uite ap̄utat ne ul̄ curēt de crastio: q̄ docēt oīa regi a deo: nec ipsa necessaria: nec celariū sc̄d̄ h̄eant: nihil p̄ uestimentū: nec et̄ mīma. In his igit̄ uerbis dñs apl̄is & p̄dicarionibus ueritatē: extreme ac penuriose paupertatis formā obseruādā ip̄oīt q̄tū ad carētiā nō solū possessionū: sed et̄ pecūiarū: & aliorū mobiliū: ut tanq̄ uen̄ paupes i sūma rex cōstituti p̄euria: careret̄ pecūiis: alimēta n̄ ferret̄: s̄plici uestitu cōtēti eēt̄ & si ne calciamētis icederēt. Quod at̄ ih̄s illā seruauerunt: oñdit̄ cr̄. sup̄ mat. omel. xxii. Ne possideatis aur̄ neq̄ argē. i. q̄: neq̄ p̄a i uia. Quia. n. p̄ opa eā oñdit̄ tūciā & legis lationē q̄ ē a uerbis ualidiorē iducit q̄n̄ & facili susceptibilis sermo sc̄s est opibus suis p̄us crucificatus: ubi sibi oñdit̄ p̄ opa. Audi eum dicētē. Filius hoīs nō hēt ubi caput suum rediet

Nec i hoc fuit solus: sed & discip̄lis suis tribuit hanc appedissā: i. oñsionē sc̄d̄m p̄p̄ia: hec Criso. Glo. et̄ sup̄ illud math. v. Vulpes foueas hñt: & uolucres celi nidus. Quid me p̄ lucra sc̄d̄ i uis seq̄: cū ita sim paup̄: ut nec hospitii qd̄ meū sit habeam.

Quod si forte q̄s dicat nō p̄pū hūisse hospitiiū: sed cōe. Obuiat idē Criso. i sermoe de p̄ditōe iude. Quos iquit p̄ciosorū marmorū pōpa delectat: cognoscat̄ xpm̄ dñm oīum: q̄ locū i quo caput re-

diaret nō hūit: & ideo discip̄li ip̄m̄ introgāt & dicūt. Vbi uis pemus tibi ut māduces pascha: hec crisostomo. Sed si xps̄ hūisset domiciliū cōe id discip̄li nō ignorasset: sed & xps̄ loco non caruisset ubi caput rediaret: & pascha cōederet. Altissimā quoq̄ dñi paupertatē declarās Hiero. ad Nepocianū ait. Turpe ē an̄ fores sacerdotis dñi crucifixi & paup̄ist q̄ cibo quoq̄ uestebat̄ aliēo: lictores cōsulū & milites excubar. Fuitq̄ xps̄ uere paup̄rimus alieno cibo s̄stētatus. Hoc ip̄m̄ Ber. i quodā sermoe. Cū sc̄s eēt ih̄s an̄og. xii. dicit apte. Ut te dñe p̄ oīa n̄re paupertati cōformares: & oēs uite. n̄re calamitates suscipes: q̄si unū i turba paup̄ū stipē & elemosynā feriat̄ p̄ ostia māducabas. Quis dabit me buccellam medicatā: p̄cipē fieri: & illius dñi edulii reliquis sagiari. Anselmus quoq̄ i lib. & sacramētis Paup̄ ita fuit ih̄s: ut uēiēs i mūdū nō i sua sed aliēa domo nasceret̄: & natus p̄p̄ iopiā loci i p̄sep̄io bruto: aīaliū p̄oeret̄: & uiuēs n̄ h̄eret ubi hitaret: Nec moriēs un̄ nuditatē suā tegeret: Nec mortuus un̄ i uolueret̄: nec sep̄l̄ chrū aut locū ubi corpus mortuum locaret̄. Ex his colligit̄ q̄ xps̄ paup̄ fuit i ortu: paup̄ i uite p̄gressu: paup̄ i exitu. Sae ut hāc paupertatē amabile redderet mūdo: paup̄rimā elegit mat̄re: paupertatis desc̄s uolūtariē sustinuit: & ut paup̄ & iops discalcatus icessit. De paupertate nāq̄ matris eius dicit Beda super Matth̄: exponens illud: Si quis mihi ministrat me sequatur. Cōsideremus iquit qua uia graditur: ut sequi mereamur. Ecce cū dominus sit: & creator angelorum suscepturus naturam nostram: secundum quam in utero uirginis uenit. nasci t̄n̄ in hoc mūdo per diuites uoluit: pauperes parentes elegit: unde & agnus qui pro illo offeretur defuit: columbarum pullos & par turturæ ad sacrificiū mī inuenit. His cōcordat Criso. sup̄ mat. omel. viii. Parēs qdē maria filiū confestū illū i p̄sep̄io redinauit: q̄ multis cōueniētibus p̄pter descriptionem non erat locum inuenire. Sed quid defuit qui suāsit magos adorare: nihil enī sensibilibus magnum erat illic: sed presepe & tuguriū & mater pauper & nuda: magorum uideas p̄phetiam. Idem quoq̄ in omelia epyphanie ad magos loquens dicit sic. Viderunt pandochium tenebrum & sordidum magis animalibus q̄ hoīb̄o aptum: in quo nemo erat contentus secedere: nisi i tinerum necessitate coactus: matremq̄ eius uix tunicam habentem unam: non ad ornatum corporis: sed ad tegumētum nuditatis proficientem.

Quod autem pauperime uixerit dicit glo. super primo Matthei uigelimosecundo. Circumspectis omnibus si quis eum hospitio reciperet: tante ei paupertatis: & ita nulli adulatus fuit: ut i tāta ut be nullum inueiret hospitium. Super quem locum etiā Beda i originali dicit. Intelligēdū ē q̄ tāte paupertatis dñs fuit ut in urbe maxima nullum hospitium: nullam mansionem inueniret: sed i agro paruulo apud lazarus sororesq̄ eius habitaret. Constat igit̄ q̄ xps̄ n̄ solū hospitio sed etiā pretio quo illud cōduceret caruit: tūc necessitate cōpulsus

de ciuitate exiit illo uidelicet die quo eadē urbē tā
q̄ rex a seello uectus intravit: hoc ipsū & glo. sup illud
Io. xiiii. Venit. n. p̄nceps mūdi huius & i me nō ha
bet qcq̄ exp̄ssus asserit. Noluit dñs habere quod p
deret: paup̄ erat ne hēret diabolus qd̄ auferret: sed
oē tēporale siue cōe siue p̄sum: & auferri pōt & p̄
di: tādē ut paup̄ discalciatus incessit. Vestimentis
uero necessariis carere nō potuit: uolens tñ sume
in paup̄tatis nuditate uitā cōcludere nudus elegit
in cruce p̄dere.

Secūda pars q̄ paup̄tas fuit ip̄osita ap̄ostolis sub
precepto.

Via uero maḡ paup̄tatis iesus hāc p̄ no
bis sic penuriosa paup̄tate assūpsit ut p̄
fectionē huius uirtutis i se oñderet & no
bis exēplo mōstraret. Iō sc̄is ap̄lis tanq̄ sue sc̄itatis
imitatoribus p̄fectis hāc extreme paup̄tatis formā
seruari p̄cepit: sicut i euāgelio legit̄ Mat. Mar. & lu
ce. Nā Mat. x. dicit̄. Hos. xii. misit iesus p̄cipiēs eis
.d. In uia gētū ne abulaueritis ubi premissa forma
paup̄tatis describit̄. Et i p̄ncipio. xi. ca. Et factum ē
cū cōsumasset iesus p̄cipiēs. xii. discipulū ubi sp̄s lā
ctus p̄ os Mat. exprimit i p̄ncipio locutiōis & i si
ne q̄ paup̄tatis p̄fectio ip̄osita est a x̄po iesu ap̄lis
sub p̄cepto. Licet at̄ ex textu sit certū & euidens ni
si maligne sensus l̄se distrahā: ad oē tñ dubietatis
scrupulū amouēdū sc̄oz auctoritatibus cōfirmet̄
Nā sup illud Mat. Nolite possidere aur̄ dicit̄ Cris
so. q̄ m̄l̄ta p̄ hoc unū eis mādāt. p̄mo qd̄ nō su
spectos faciēs ap̄los: sc̄do at̄ ab oī eos eruēs sollici
tudine ut uacatiōem oēm sermōi tribuāt: tertio do
cēs eos suā uirtutē hoc eis: & postea dixit. Nunq̄d
aliqd̄ uobis defuit qm̄ nisi uos nudos & discalci
atos. Et i orbē terrarū doctores erat missurus: p̄
h̄ āgelos eos ex hoibus ut ita dicā cōstituit ab oī
bus absoluēs eos uite sollicitudie. Et post̄ intende
qual̄r oībus eos denudās oīa eis dedit p̄mittēs in
domibus eoz q̄ docēt p̄manere: & nihil h̄ntes in
troire. Si at̄ i aliena patria existēs ut apud igno
tos abeūtes nihil āplius oportet peti quotidiano
cibo: m̄l̄to magis domi manētēs huculq̄ Criso.

Idē quoq̄ omelia ultima sup Mat. Si bonū eēt au
rū hēre: hoc utiq̄ dedisset ap̄lis x̄ps q̄ ineffabilia eis
tribuit bona. Nūc at̄ nō solū nō dedit: sed et̄ hēre p̄
hibuit. Iōq̄ petrus nō solū nō uerecūdatur sed de
corat̄ et̄ in paup̄tate. d. Argētū & aur̄ nō est mihi
&c. Sup p̄fatū locū Mat. Rabanus i ongiali sic ait.
Cōsequē h̄ p̄cipit euāgelizatoribus uenitatis q̄bus
aū dixerat. Gratis accepistis gratis date. Si. n. sic p̄di
cāt ut p̄miū nō accipiāt auri & argēti: supflua ē aua
ritia argēti: nūmoḡq̄ possessio. Nā si hūisset aurum
uel argētū uiderēt nō cā salutis hominū: sed luci
cā p̄dicare. Idēq̄ subiungit q̄ ditiās renūciauerat
p̄pe modū necessaria uite ap̄putat: ut ap̄li doctores
uere religiōis q̄ docebāt omnia gubernari diuin a
prouidentia seipsos oñderent nil cogitare de tra
stino. Ex hoc p̄cepto arguit p̄hos q̄ a uulgo uo
cātur barozite uerius atropite: q̄ cōtēptores seculi
existētes & oīa p̄ nichilo ducētes celaria secū uehāt

His et̄ Beda sup Mar. consona dicit̄: p̄cepit eis ne
qd̄ tollerēt i uia nisi uirgā tm̄. Tāta inq̄ p̄dicato
uideat: tamē sibi eos nō deesse certissime sc̄iat: ne
dū mēs eius occupat̄ ad tp̄alia: minus alius uideat
et̄na. Idē paulo post̄ subdit. Illa ap̄lis loq̄bat̄ ut
cui nō possiderēt: nec portarēt huic uite necessaria
nec magna nec mīma. Iō nō posuit hic uirgā oī
dēs a fidelibus oīa deberi ministris suis nulla sup
flua querētibus. His cōcordat Ambro. sup illud
Luc. Nil tuleritis i uia: nec uirgā: nec perā: nec p̄
p̄ceptis euāgelicis designat̄: ut sine uirgā: sin̄ perā:
sine calcamētis. i. subsidii sc̄laris admicula nō ne
rēs fideiq̄ totus putet sibi quo minus ea regni me
gis posse subpete. Ad qd̄ et̄ facit qd̄ ab eodē d̄
illud Luc. Nolite portare sacculū neq̄ perā. Si pro
hibemur aur̄ possidere qd̄ eripet̄ ap̄ostolus p̄ceptū
p̄mus executor dñice s̄nie: ostēdēs nō i uanū accē
pisse dñi mādātā cū posceret̄ a paup̄e ut ei aliqd̄ pe
cunie largiret̄ ait. Argētū & aur̄ non habeo. Sc̄o
tñ nō tā i hoc gl̄iat̄ petrus q̄ aur̄ & argētū nō ha
bet q̄ q̄ seruet̄ dñi mādātū q̄ dicit̄. Nolite possidere
aur̄: hoc ē dicere. Vides me x̄pi discipulū: & aur̄
me regis? Aliud nobis multo p̄ciosius auro dona
uit. Cui cōcordat qd̄ dicit̄ Augu. de mirabilibus
cre scripture. In excusatiōe iqt̄ e l̄yne & paup̄tatis p̄
fessione petrus paralitico ait. Surge & abula: illud
magistri seruās p̄ceptū. Nolite possidere aur̄ neq̄
argentū. Qui enim soli deo seruierat de iūquo mi
mona expeditus fuerat uerbo impi morbo ligatū
cito soluebat. Hoc ipsū Ber. ad Enge. li. ii. cōfir
mat. Ille locus in quo otio: ubi sedula uiget sollici
tudo oīnm eccl̄iaz. Nā qd̄ aliud tibi dimisit̄ sc̄o
ap̄ls: quod habeo hoc tibi do. Quod illud mentis
Scio neq̄ aurum: neq̄ argentū: cum ipse dicat̄ au
rum & argentum non est mihi. Et infra. Esto q̄
alia quacunq̄ ratione hoc tibi uendices: sed hoc
ap̄ostolico iure. Nec. n. ille tibi dare potuit qd̄ non
habuit. Idipsū Hiero. ad gerūtī ā dicit̄ expressius
Ap̄ostoli in toto orbe peregrini: non es in zote
nec uirgam in manu: non caligas habuere in ped
bus. Criso. et̄ de laudibus pauli. Paulus inq̄ pecu
niā nō possidet. Nam ipse hoc testatur: usq̄ i h̄
ingr̄ horam esurimus & sitimus: & nudi sumus &
colaphis cedimur. Quid dico pecuniam? cum de
necessarium sepe non haberet cibū. nec qd̄ se cū
daret uestimentū. Ex p̄dictis auctoritatibus fr̄at̄
Bonauētura cōcludit sic septimo cap̄lo apolo
gic: cuius capituli titulus ē Rubrica.

Quod uoluntaria & penuriosa paup̄tate s̄uā
tum euangelice p̄fectionis instruitur: & que hic p̄
sunt uideri cōtraria dissoluuntur.

Concludit igitur sic. Ex his omnibus aperte coll
gitur scriptā paup̄tatis formam: qua nihil possi
detur: nec in proprio: nec in cōmuni: & in summo
re penuria uiuūt ap̄lis fuisse p̄ceptā: & ab eūdem
seruatam: h̄ p̄dictus doctor.

Tertia pars cōtra cōtēnētes usum pauperem.

Iror ergo un̄ meis t̄pibus h̄ mōstruosa: & cōtra dēa scōge doct̄ria: q̄ usus paup̄ nō i- dudit̄ i uoto p̄fcois euāḡlice: & i p̄fessioe altissime paup̄tatis a x̄po doct̄e: & apl̄is ip̄osite: et a b̄to fr̄ac̄isco i reḡla p̄misse. Sed uideo q̄ ide pro cellus: ide & alia mala his t̄pibus i mūdo uenerūt a fl̄itate r̄ionis & appētie hypocritalis: q̄ ad t̄atum malū puēit: ut nō sufficiat eis laxate uiuere: quimmo ne i sua tr̄asgressioe appeat̄ degeneres filii: pau- ptatē euāḡlica ab eis i relaxatiōe uiuendi q̄si ex oī pre p̄strata nitūt̄ puerie & ip̄ie pueret̄ i mō docē di & dicēdi. d. q̄ paupes uti rebus nō ē de suba euā ḡlice paup̄tatis. qd̄ t̄n ridiculosū ut̄ mihi: q̄ n̄ solū sapiētibus & doct̄oribus i sacra scriptura: sed et pu- to q̄ oībus scl̄aribus appere debeat mōstruosum. Quis. n. unq̄ audiuit q̄ t̄palia ab aliquo reliquant̄ ut fugiat usū paup̄ & hēat opulētum. Et q̄re dili- gūt̄ ip̄ie: & cōtra dei p̄ceptū ab auaris: nisi q̄r p̄ eas arbitrat̄ licet fl̄o se posse oēm idigētia fuger̄. Et li- cet auari aliquo mō stricte utat̄ rebus: hoc non ē q̄ usū p̄uosiū diligat̄: sed q̄r ditias cōsumi formidat̄ un̄ si hoc n̄ t̄merēt̄ n̄ subest rō q̄re nō semp̄ ex eis usū opulētū h̄nt. Vele ergo abūde uti rebus: & ni- hil deher̄: & cū h̄ se paup̄ euāḡlicū dicere uideat̄ q̄tā blasphemā x̄po & apl̄is ip̄oat̄: q̄ eū talē pau- ptatē docuisse asserit. Ad illud at̄ malū ducit longa tr̄asgressio. Iustū. n. ē ut q̄ diu i tr̄asgressioe p̄ opera fuit: adhuc iuste deducat̄: ut male sc̄iat̄ i doct̄riam qd̄ figuratū fuit i illa ficulnea. Et hoc maxie cōtin- git qn̄ sc̄itatis p̄sūptio & uite relaxatio cōiungunt̄. Ne. n. ex relaxatiōe uilescat̄ suor̄ uitioꝝ fomē- ta sub uerbos: i uoluntōe dogmanzant̄ & trahētes eos affectū cōncupie ad sua fouēda ip̄fcois scripturā nitūt̄ attraher̄ repugnātē cōdescl̄ioibus x̄pi: quas aliq̄n legūt̄ sc̄as ad cōfortādū ifirmōs ad suā nutriē- dā caliginē abutētes. Quor̄ sermo nō ut tuba applica dare i rōat̄ ueritatē: sed ut cācer serpit̄ q̄si i q̄- busdā specubus subtraneis uenenū ip̄erfcois sub- noie discretōis i auditores tr̄asfundēs. Et q̄r illos ueros x̄pi discip̄los q̄ usū paup̄e obseruat̄: & ab eis obseruādā sub uiculo p̄fessiois: asserūt̄ ip̄ones ob- seruationibus euāḡlice reḡle rē picl̄i p̄cipitiū nō uir- tatis: q̄r ex hoc seq̄ret̄ q̄r q̄cūq̄ r̄cipit bonū pr̄adiū in domo diuitum: tūc nō seruat̄ paup̄e usū: & ita fr̄agit uotū: & cōmittit mortale p̄c̄m. Et q̄ iacet in domo alicuius diuitis i p̄cioso loco: & q̄ st̄at cū re- gibus: p̄ncipibus cardinalibus: & prelatis aliis nōn seruat̄ usū paup̄e: cū uiuāt de illoꝝ opulētia d̄noꝝ & multas tales adducūt̄ ist̄atias. Ex q̄bus seq̄t̄ pau- p̄e usū eē rē p̄cipitiū & i obseruabilē: & p̄ hoc uir- tuti & n̄ uirtutis. Ad d̄ificationē ergo huius sc̄di paup̄is usus dicūt̄ paupes euāḡlici: q̄ nō fuit itē- tio paup̄tate docētis & seruātis x̄pi ih̄u: nec sc̄orū apl̄oꝝ eius: nec sui r̄nouatoris fr̄ac̄isci: q̄ usus pau- per accipiat̄ i uoto p̄fētis i attomo idiuisibili & i- cōmutabili: ut sēp eodē cibo: eodē idumēto: eodē utat̄ hitac̄o: ill̄ p̄ oīa sēp cōformari: sed usus pau- per hēt mediū uirtutis: qd̄ mediū nō sēp destruit̄ uno actu q̄licūq̄: sed isto modo usus paup̄ semp̄ ē

de necessitate euāḡlice p̄fcois: ut neq̄ ext̄atio sa- piētis & eius iudiciū sic ferat̄ sup̄ uitā p̄ficiētis pau- ptatē euāḡlica q̄ p̄fatis circūstātis p̄fōe sanitate: egritudie debilitate roboꝝ & statu cōis officii i quo occupat̄ p̄ salute aiāꝝ & uita eius: iudicet̄ merito paup̄ usus & nō diues: p̄uiosus & nō opulētus.

Quod si sapiētis iudiciū nō possit sic ferri super uita tal̄ p̄fētis: quimo ex sue uite excessu hēat iu- dicare eū usū opulētū & nō paup̄e: tūc status eius ē piculosus: & hoc itellige de cibis: uestimentis: & hitac̄is: i q̄bus cōiter cōuersat̄ talis p̄fessor: sicut sūt loca q̄ p̄ eor̄ hitatiōibus cōstruūt̄: tunice lecti q̄ & q̄ p̄ eius usu sūt. Cibaria q̄ sibi ordinarie i suis hitatiōibus p̄parat̄: ut ēsilia oīa q̄ p̄ suis coibus usi- bus h̄nt. In q̄bus oībus fl̄uce d̄nt austeritas: uili- tas & paup̄tas sc̄dm̄ ḡdū utētis: uiribilis & usus. Prop̄ qd̄ patet q̄ f̄atastica ē illa ist̄atia q̄ sup̄ius fe- rebat̄ de uno bono lecto ul̄ pr̄adio i aliena domo. Nā ad usū paup̄e spectat̄ hūilit̄ suscipe illud quod paup̄ibus misrat̄: Vnde & x̄ps dixit apl̄is. Edētes & bibētes q̄ apud illos sūt: qd̄ fr̄ac̄iscus repetēs di- cit̄ i reḡla de oībus cibis q̄ appo. e. l. m. quod n̄ de- uat̄ a cōi statu paup̄ū huius mūdi: q̄ i aliēis domi- bus sepe abūdāt̄: & i suis tuguriūcl̄is paup̄ime ui- c̄itat̄: licet magna sit d̄fia it̄ paupes quos facit̄ ne- cessitas: & quos sc̄i euāḡlii facit̄ charitas. Primise- pe dū abūdāt̄ se igurgitat̄: sc̄di sēp sc̄cū sue paup̄- tatis amorē portat̄: & ideo ubiq̄ sūt paupes & tē- pati: pp̄ qd̄ nō sūt tales admodū glotonū q̄ libē- t̄ circūit̄ domos diuitū: ut impleat̄ uētrē suū: quimo si ad tales declinant̄ hoc faciūt̄ exēplo iesu x̄pi: q̄ nō uēit uocare iustos sed p̄cōres ad p̄niam. Et sic tem- pate illoꝝ bōis utūt̄ q̄ eor̄ accessus ab ips̄ismet̄ di- uitibus si uolūt̄ eor̄ signa p̄f̄are magis zelo salu- t̄is eor̄ ascribit̄ q̄ ifumito aīo ip̄uter. Cuius uir- t̄us multi hodie q̄ se p̄dicatores ueritatis iactant̄ cōtraria exēpla mūdo tr̄asmittūt̄: ueri aut̄ paup̄tat̄is amatores i aliēis domibus q̄tū p̄nt sup̄fluitatē rep̄- mūt̄: & i hitaculis eor̄ usibus a fidelibus cōcessis: sc̄e paup̄tatis strictū usū custodiūt̄. De his uero q̄ morat̄ i curiis q̄buscūq̄ p̄ obediētia. i. suor̄ pla- toꝝ eos iuictos districte cōpelli cōrigit̄: dicēdū q̄ ip̄is nō ē mora dānabilis sed actus uirtutis: q̄ illis d̄nis cū q̄bus morant̄: sint paup̄tatis p̄dicatores p̄ exēplaritatē opeꝝ: & sic se ondat̄ ueros mūdi cōtē- ptōres. Si aut̄ eor̄ morā i curiis p̄curēt̄: & sicut sc̄clares ibi alii d̄erici uel laici comessatiōibus ua- cēt̄: & sic a penurose paup̄tatis austeritate declinat̄ q̄s dubitat̄ qn̄ sicut paup̄tas ab eorum uoluntate discessit: sic & in eor̄ operibus penitus euanescat̄. Vnde i eor̄ typo q̄ flagellādi erat̄ i mēte a d̄mo- bus tr̄asgressionibus offēlax̄ p̄ eor̄ fr̄ac̄iscus flagel- latus corpe letet̄ i domibus magnator̄. Quādo at̄ paup̄ usus ex reḡla b̄ti fr̄ac̄isci apte clarescit̄ i tex- tu ispcū h̄ntis ocl̄os mēt̄is. Infra t̄n abūde p̄babit̄ dū de ipsius p̄fcoē sp̄alius ager̄. Sed nūc t̄n dixisse sufficiat. T̄n attēde q̄ si Bonauē. in tota apologia sua nō q̄lēcūq̄ paup̄tatē defēdit: sed illā quā uocat̄ p̄uiosā & euāḡlica q̄ ad artū necessitat̄ usū seruā

et se noto astruxit. Et hanc afferit xpi esse & discipulorum eius: & beati francisci: & sue sancte regule professorum. Et hoc patet in toto discursu libri istius. Et de hac dicit sic eiusdem libri ca. xii. aliquantulum ante medium. Evangelica uero paupertas pro eo quod ad eternam spem subleuat tanquam quae in celis totaliter thesaurizat perfecte eam promitti suadet omnibus temporalibus debere nudari quantum ad effectum atque dominium & artem sustentationis necessitatis esse contentum quantum ad usum & hic est ipsius modus siue regula: quod sic relinquat dominium quod non reiciat usum: sic retineat usum quod non reseruet dominium. Sic artitudinem usus seruet quod sustentationem uite necessariam non deuitet. Sic necessitati subueiat: quod ab artitudine non recedat: hęc dicit doctor: quibus nil clarius ad propositum scribi potest. **Quarta** pars ubi probat pauper usum & paupertatem.

Ed iam ueritate hac sic lucida pro tenebras palpabiles huius temporis iteque auctoritatibus fulciamus. Et probemus quod hec penuriosa paupertas a christo & eius discipulis seu apostolis consulitur assumenda tanquam perfectionis uia ab his qui uolunt eorum uestigia imitari: quod daret in consilio adolescenti dato in Mat. Si uis perfectus esse: uade & uende omnia & ueni sequere me. Quod exponens rabanus ait. In potestate nostra est utrum uelimus esse perfecti: tamen quicumque uoluerit esse perfectus debet uendere omnia que habet & non ex parte uendere sicut ananias & saphira: sed totum & sic preparare sibi thesaurum in celo. Nec hoc ad perfectionem sufficit nisi saluatore sequatur. Costat autem quod christus in summa rege penuria uixit: hoc ipsum & Apoc. ii. ad Cor. viii. persuadet. Scitis inquit gratiam domini nostri iesu christi: quoniam pro nos egenus factus est cum esset diues ut illius inopia uos diuites essetis. Et in hoc consilium dicitur. Super quo Augustinus in originali sanctus est egenus in tantum quod non haberet quod habent uulpes & in hoc consilium dominus. Subaudit ut eius paupertatem imitemur. Idem quoque in libro de bono coniugali. Non ideo malum est iustum aut prophetam in domo sua suscipere: quia nec domum habere debet ut quod melius est faciat quod uult ad perfectum christum sequi. In quo Augustinus perfecte declarat quod alieno suscipi recto ei maxime competit quod perfecte christum imitari cupit. Ad idem est quod dicit Crisostomus super Io. ome. xix. Omnia agamus pro quod christum imitemur. Quid ergo christus ait. Vulpes foueas habent &c. Idem super Mat. ome. ix. Si ab honore quod dicitur in inferioribus est palatium pecunie nos expulerunt contemptibiles erunt: celos autem reges quotidie clamate & differente: quia difficile est cum illis celum intrare: non prouidemus uniuersa: & non desistemus ab omnibus rebus: ut cum libera facie regnum ingrediamur. His concordat hieronymus ad eliodorum. Nolote huius peregrinationis terreat difficultas quod christum queris & eius crede sermionibus: primum querite regnum dei & iustitiam eius &c. Non per te tibi sumenda: nisi uirga. affatim diues est qui cum christo pauper est. Idem ad rusticum cum monachum. Si habes substantiam uende & da pauperibus. Si non habes: gradum onere liberatus es. Nudum christum nudus sequere: dicitur magnam difficile: sed magna sunt merita: premia. Costat autem quod sicut frater Bonauentura dicit ubi supra quod duritia & difficultas non est cum propter rege contentum nisi penuria comitetur: unde quod

tales religiosi penuriam fugiunt: sicut apte daret mendo: multi pauperes in seculo libere intrant ordinem ut possint uitare pecuniam. Item ad superiora facit quod dicit Gregorius nazarenus in apologia sua libro. ii. si paupertatem & penuriam exprobrarunt iste sunt diuitie mee. Ista me non solum gloriante: sed et arrogate facit. Videor. n. mihi habere audire ab inimicis: quia uestigium illius recedat quod pro nobis sanctus est pauper cum esset uere diues. At utinam exuere me posse istis paniculis quibus circumdari uideor: ut nudus effugiam spinas seculi que tenent & reuocant progentes ad dominum habere ille. His consonat quod dicit Bernardus. Habet in euangelio & perfectionis consilium & infirmitatis remedium. Nolite thesaurizare uobis thesauros in terra: habere perfectionis est si quod dicitur filius hominis ubi caput suum dicit non habere: petro nec iociani enim nec aure: nec argentum erat. Paulus simpliciter uictu uestitumque contentus hoc ipsum labore manuum agebat: sed non omnes capiunt uerbum hoc: sicut nec omnes consilium castitatis: habere Bernardus. Genadius de eccle. dog. Bonum est inquit facultates cum dispensatione. i. paulatine pauperibus erogare: sed melius est pro in tentioe sequendi dominum semel donare: & absolui sollicitudine & egere cum christo: sed quod habet unde sustentet in consilio proprie non dicitur egenus nisi forte ex paritate usurpanti um sibi bona comia & nolentium aliis debite copartiri sicut in multis monasteriis patet hodie in quibus est dissipata obseruatio regularis. Nam de illis quibus erant omnia comia in Actis dicitur. Nec erat quod sequi egenus inter eos. Deinde ut uideas que sit perfecta abrenuntiationis forma. Attende quod dicit Beda super illud Mat. Relictis omnibus secutus est eum &c. perfecta nobis abrenuntiationis forma seculi tribuit: dum non solum licet uectigalia: sed & pericula contempsit. Tanta. n. cupiditate sequendi dominum ductus est ut nihil prius de huius uite rebus uel cogitationem sibi met reseruauerit. Per hanc sacrorum doctorum testimonia tanta manifesta que certa & alia multa que reticet ad primum irrefragabile potest concludi quod christum & apostolos imitari non solum quo ad abrenuntiationem propter: uerum et quo ad extremam temporali um rerum penuriam non solum est licitum sed laudabile & perfectum: & plus possumus addere quod tenet perfectionis respectu temporalium summum gradum. Non tamen hoc debet uel potest inferri quod abdicat rege propter: tibus possiden aliquid in consilio sit simpliciter aliquid imperfectum: quia habet perfectionem suo statui indetere: quia perfectio paritatis plures habet gradus: sicut infra aliquid ostendet. De. xii. instantis responsionis persone que sancti commendant uirtutes non habitus.

Via uero huius luminosa claritas altissime paupertatis que in penuria pauperis uisum iesu sequitur obnubilatur ab ipsius paupertatis emulis multis modis falsificando seque dicitur & facta & sinistra applicando ad sua uicia nutrienda. Idcirco adducimus. xii. instantias quas contra paupertatem & eius usum allegant: & eiusdem nos instrumente paupertatis magistro in iesu per orationem dissoluemus. Primo quidem adducunt contra preallegata uita sanctorum qui non debuerunt aliter docere quod uiuere seu que uixerit: & ipsi habuerunt diuitias in consilio

Quibus tndemus q̄ mos cōsueuit eē piis do-
ctoribus ut progatius uirtutū eas qbus carē se ui-
det i aliis admiret & p̄dicat: & cū magna hūilita-
te comedēt. Redeamus igit̄ ad scōr̄ auctores:
q̄ i aliis reuerēt & diligūt q̄ sibi deesse cognoscūt:
& gemūt: sicut hiero. ad palmachiū scribēs: uirgi-
nitate igt̄ i celū effero: n̄ q̄r hēo: sed q̄r magis mi-
nor q̄ nō hēo. Ingenua. n. & uerecūda confessio ē:
q̄d ipse nō hēs: in aliis p̄dicare: nunqd̄ quia grauis
corpore terre hereo: auium non miror uolatus.

Criso. et sup̄ Mat. egyptios mōachos laudas ait
omel. viii. Nūc ueniēs i heremū egypti padiso hāc
uidebis meliorē effcām. Et. n. ē uider ubiq̄ relionē
illius xpi exercitū & igalē regē & superioꝝ uirtutū
urbaitatē. Extrifeca. n. oia exuti ultra rursus pcedūt
corpis opatōne ad idigētiā cibū sumētes neq̄. n.
q̄n̄ ieiunāt & uigilat uacare p̄ diē dignū extimant:
sed noctes q̄dē lacris hīnis: dies i ofonibus & ma-
nuū opibus cōsumūt. Verecundemur igit̄ oēs
& paupes & diuites: cum illi penitus nil hntes nisi
corpus & manus litigēt ipēfās hīe: supple de labo-
re manuū indigētibus subueniēt. Nos. x. milibus
itus recōditis neq̄ sup̄flua adhuc tāgimus: hec cū
soto. Qui doctor scūs & uerax q̄si ad suā & alioꝝ
cōfusione paup̄tatis: excellētiā i monachis egypti
cōmēdat. Sife p̄ oia facer dicit Amb. omel. xvi.
sup̄ gen. Iesus dñs sacerdotibus suis qd̄ p̄cipit audi-
amus. Qui nō renūciauerit oibus &c. Cōtremisco
h̄ dicēs: meus. n. p̄mus oium accusator existo: ne-
gat xps suū eē discip̄l̄m quē uidit aliqd̄ possidētē:
& eū qui nō renūciat oibus que possidet. Et qd̄ agi-
mus: quō h̄ nō legimus: q̄ nō solū nō inūciamus
his q̄ possidemus: sed acq̄ret uolumus ea q̄ nunq̄
hūimus. Nunqd̄ nam q̄r nos rdarguit conscia tege-
re n̄ p̄fere q̄ scripta sūt possimus? Nolo duplicis
crimis eē reus. Cōfiteor palā audiēte pop̄lo h̄ scri-
pta eē: sed ex hoc saltē cōmoniti festinemus trāsi-
re a sacerdotibus pharaōis: qbus ē trena possessio:
ad sacerdotes dñi: qbus trena ps nō ē: qbus portio
dñs. Talis. n. erat ille q̄ dicebat. ii. ad Cor. Sicut
egētes multos aūt &c. Paulus ē h̄ q̄ in talibus gl̄iā
his saci doctoris ueracibus & hūilibus uerbis ni-
hil exp̄sius ad p̄positū dici pōt. Et Grego. iii.
dial. uita isaac describēs ait. Seruus oipotentis dei
egressus urbē nō lōge desertū locū repit. ibiq̄ sibi
habitaculū hūile cōstruxit: ad quē dū ml̄ti p̄gerēt
exēplo illius et̄ne uite accēdi desideno ceperūt at-
q̄ sub eius magisterio i dei seruitio se d̄derūt. Cū-
q̄ ei crebro discip̄l̄i suaderent ut p̄ usu monasterii
possessiōes q̄ offerebāt acciperet: ille sollicitus fortē
fntiā tenebat. d. Mōachus q̄ i tra possessiōes q̄rit
mōachus nō ē. Hec greg. Qui cum mōachus &
iple eēt i mōasterio qd̄ possessiōibus ip̄e dotaue-
rat: uita duxisse laudabile: tñ isaac possessiōes cōes
reculare mirat̄ & laudat: q̄ i sacro mōte supra ciuita-
tē spolerū hitās ex uno latere sacra uallem sacrauit
quā ex alio latē ciuitatē affilii. s. frāciscus cum deo
duota uirgīe clara penuriose paup̄tatis obseruatiā
decorauit. Ex p̄dcis ip̄ie p̄suptiōis eē cōuincit:

uirtutē nō hitā nō sp̄ner & p̄fide p̄tiade ip̄am uir-
tutē nō hitam i aliis cōdenat. Et si eius doceret ui-
ta extreme paup̄tatis nō eē p̄ oia cōsona sathanicū
ē q̄ pp̄ hoc ip̄ius doctria p̄cōi paup̄ū sp̄ugnādo
cōtradicat. Scd̄o cōtra h̄ q̄ de paup̄tate dcā sūt:
adducūt uerba Au. cōtra adamaciū manich. q̄ p̄fa-
ctū de paup̄tatis forma mādatū apl̄is datum dicit
sp̄aliē eē p̄scrutādū. Et alibi lib. ii. de cōcordia euā-
gelistaz cap. xiii. dicit p̄missiue eē itelligēdū. Cui
tndemus q̄ cū math. dicit exp̄sse q̄ p̄cepit eis ihs
ne qd̄ tollerēt in uia: & ip̄e una cū aliis expositori-
bus: sicut ex p̄missis claret itelligēdū ad lram doce-
at: si hoc alibi simplicit̄ & ueritati euāgl̄ice apte cō-
trairet. Quod ne tāto doctori ip̄ie ip̄oat: eius ex
ponēda sūt uerba. Attēde ergo q̄ cū apl̄i fuerit p̄-
mi fūdatores relionis xp̄iane & p̄fessores p̄fessio-
nis excelsē: p̄fessores i q̄ & sicut p̄uate p̄fōe: & sicut
exēplaria qdā p̄fōis oibus uolētibus p̄fessionem
euāgl̄icā obseruāt: p̄dcā dñi uerba possumus itel-
liger eis dcā tāq̄ fūdatoribus xp̄iane religiōis: & sic
itelligūt extēdi p̄ modū p̄cepti sp̄ualit̄ itellecti ad
oēs: ut. s. nullus hēat affcām inordiatū possidēdi ali-
qd̄ tp̄ale. Sed tñ nō oēs artāt ut hāc uite regulam
ad lram teneāt. s. ut nihil quoquo mō possideāt: si
cut ip̄i māichei ip̄ie dogmatizat. Ideo cōtra eos
loquēs hereticōꝝ malleus aug. cōtra adamaciū o-
stēdit q̄ hec uerba sp̄ualit̄ itelligēda sūt si sic accipi-
ant tāq̄ oibus sint p̄cepta. Intelligēt et̄ possumus
dcā fuisse apl̄is uerba p̄dcā sicut cētis p̄fōis & uiris
p̄fōis: p̄missiq̄ p̄dicatoribus euāgl̄ice p̄fōis. Et sic
cū duo insinuet i uerbis istis. s. abdicatio tp̄aliū & re-
ceptio stipēdiū. Primū itelligit̄ fuisse p̄ceptū & ad
lram obseruādū: sicut dicit̄ rextus & glo. Vñ Beda
Missis ad p̄dicādū discip̄lis ne qd̄ tollerēt i uia p̄-
cepit. Scd̄m at̄ nō fuisse p̄ceptū sed p̄missū. Vnde
glo. sup̄ illud Lu. x. In eadē domo māere &c. Qui
faccū & perā phibuit: sūptus ex p̄dicatiōe cōcessit.
Et Rabanus sup̄ Mat. Claret at̄ dñm hoc nō ita p̄-
cepisse tāq̄ euāgl̄ iste uiuet aliūde nō debeāt: q̄ his
p̄bētibus qbus annūciant euāgl̄m: alioq̄n cōtra h̄
p̄ceptū fecit apl̄s q̄ uictū de opibus manuū suarū
trāfigebat: sed p̄tatē dedisse i q̄ scirent h̄ sibi deberi
cū p̄. 3 dat̄: licet cuiq̄ nō uti & tāq̄ de iur suo h̄ pe-
ter: h̄ Rabanus. Ex p̄dcis māifestē colligit̄ q̄
p̄dcā dñi uerba iuxta cōsideratiōes p̄missas itelligi
p̄nt & sp̄ualit̄ & ad lram ut cōsulta & ut p̄cepta: &
ut p̄missa: pp̄ hoc oīs cōtrarietas de medio tollit̄.

Quidē at̄ doctores ex eo q̄ dñm ē q̄ paulus n̄
accipiebat uictū a stipēdiū illor̄ qbus euāgl̄izabat
sed de labore manuū uictitabat: dicit̄ qdā isaniam
circa istā matiā magis deridēdā uiro p̄fōi q̄ i scri-
pto idigēdā. s. q̄ p̄p̄oz thauore sūptus portat:
euāgl̄m p̄dicādo: h̄ a p̄fōe n̄ d̄ficit: sed superogat

Quod si intelligat̄ q̄ possidēs diuitias & ex eis
sumprus i p̄dicatiōe euāgelii portās superogat p̄
fessionē cōsulte p̄ christū & apostolis ip̄otētie im-
preceptū: h̄c ip̄ie blasphematchristum & sue per-
fectionis scutū. Si uero intelligat̄ q̄ qui nihil pos-
sicens euāgelii in paup̄tate predicās & ob hoc

nihil omittēdo de his q̄ spectat ad salutē aiagē de labore manū suagē uicitatē sicut Rabanus supra dicit de paulo hic utiq; super erogat. Et hoc modo ē sane dictū quia ap̄licis uiris euangelizantibus regnū dei: & in tali labore sufficienter occupatis concessū est a x̄po iesu de elemosynis uiuere absq; alio manū opere seu labore: hec dicta sūt p̄ illa paupertatis calūnia effuganda. Arguūt tertio ex Hiero. ad Nepotianū ubi dicit q̄ uiuens de decimis & altaris oblationibus sustentatus nudā crucē nudus seq̄t̄ tāq̄ perfectio paupertatis sūma consistat in uiuendo de dictis decimis & oblationibus sicut sacerdotes & clerici uiuūt. Quibus m̄demus q̄ est multiplex gradus & differentia nuditatis

Alia est cordis Alia ē cordis & corporis. Nuditas cordis ē per expoliationem spiritus ab oī imperfecto affectu auaritie & cupiditatis. Et de hac Grego. i ome. Nudi cū nudo luctari debemus: tenet hoc qdē intelligit̄ generalit̄ dictū oībus christianis sicut supra exposui p̄ceptū de nil possidendo ad oēs debere referri sp̄ualit̄ intelligēdo. Nuditas corporalis & cordis triplicē habet gradū. Nā qdā ē magna q̄ attēdit̄ i abiectionē oīs supfluitatis & pprietarie possessionis & oīs peculii. Et hoc qd̄ nō sit de necessitate: ē tamē de cōgruētia status & ordinis clericalis: in cuius figura qn̄ tōforantur dicunt. Dñs ps hereditatis mee &c. Et de hac Hiero. ad Nepotia. Si at̄ ego ps dñi sū & funiculū hereditatis eius: nec accipio partē iter cetas tribus: sed q̄si leuita & sacerdos uiuo de decimis & altari seruiens altans oblatione sustētor habēs uictū & uestitum his contētus ero: & nudā crucē nudus sequar. Est & alia nuditas maior que nō solū consistit in his: ueq; ēt in abnegatiōe potestatis i possidēdi pp̄ū: & abnegatiōe pprie uolūtatis. Et h̄ cōpetit̄ regularibus & cenobitis de quibus Hiero. ad Elyodos. Nolo p̄stine necessitudis recorderis. Nudos amat heremus. Nudos hic intelligit̄ Hiero. nō solū a facultatū expropriatiōe: ueq; ēt a pp̄a uolūtate. Iuxta illud ber. de colloq̄o sermōis & iesu. Age ergo & relinq̄re. oīa disponis: te quoq; iter reliquēda enumerare memēto: iesus uero maxime & p̄ncipaliter abnega teip̄sū si ipsū sequi deliberas q̄ semetip̄sū exinanuit pp te. Est & tertia nuditas maxima q̄ consistit in his q̄ dicta sūt: & insuper in abdicatiōe oīs trāsitorie facultatis cū penuria & indigentia oportune sustentatiōis. Et h̄ cōpetit̄ ap̄lis & ap̄licis uiris. Et de hac dicit glo. sup illud Mat. x. Quicūq; Minimis istis calicē aque frigide &c. Minimi sunt q̄ penitus nihil habēt: & in hoc mūdo tales fuerūt ap̄li. Vñ hiero. ad exuperaciū ait. Nemo ap̄lis pauperior fuit: & nemo pro dño tātū reliq̄t. Et uidua illa q̄ duo minuta misit in gazoflanū cūctis p̄ferēdituitibus: q̄a totū quod hūit dedit. Ad hāc nuditatē tāq̄ sūmē p̄fectā hortat̄ idē Hiero. i epl̄a quā misit ad paulinā. Vis aut̄ eē p̄fecta & i p̄mo stare fastigio dignitatis: fac quod fecerunt ap̄li. Ven. o. q̄ ha. & da pau. & seq̄re saluatore: & nudā solāq; crucē nuda seq̄ris. In his facit Hiero. asserit q̄ ea pau

ptas ad p̄fectiōis uestigit̄ attigiū: q̄a q̄s exp̄ssus & cōformius nuditatē crucis ap̄lectit̄: & nudū crucifixū imitat̄. Arguit̄ et̄. iiii. q̄a dicit Gre. cēsū n̄ ēē i culpa: sed affectū. Et iō nō tp̄alia hēre: sed tēporalia diligere peccatū ē. Cui m̄demus q̄ si quis sentiat q̄ cēsus siue res tēporalis sit culpa cāl̄r uel formalit̄. i. q̄ nō possit sine dānatione possideri: errat cū manicheo: & hoc grego. reprobat. Si at̄ q̄s intelligat̄ cēsū eē occasiōē culpe: a snia ueritatis nō deuiat cū ipsa ueritas dicat i Mat. Quā difficile q̄ pecunia hēnt̄ i regnū dei introibūt. Nullo. n. mō pecunia ipedimētū difficultati dei regnū intrare uolētibus p̄stat nisi ul̄ q̄a ē occasiō inclinatiōis ad malū uel distractiōis a bono. Hoc scōre testimonis manifeste mōstrat̄. Nā q̄ sit isectiue cupiditatis Ambro. idcit̄ i li. de offi. Semel iquit̄ auari illecebrosa peccata q̄ habētes cōtaminat̄. Cui ēt ber. cōcordat̄ de colloq̄o sermōis & iesu h̄ fugiēdarū diuitiarū p̄cipua cā est: q̄a uix̄ aut̄ nūq̄ sine amore ualeāt̄ possideri: limosa siq̄dē & uoluptuosa nimis nō mō exterior uerū ēt iterior substantia n̄a uidet̄ ēt facile cor h̄manū oībus q̄ fre. q̄nt̄ adheret. Itē Augu. sup ps. cxxii. Nō sūt aut̄ iste uere dicie: sed medicitas quā q̄to magis habūdāt̄ tāto magis crescit̄ iopia auaritie. Nō sūt uere diuitie q̄ plus augēt̄ cupiditatem eis q̄ eas possidēt̄. Et sic patet q̄ ificiūt̄ concupiscibile & extollūt̄ irascibile q̄a sūt occasiō uanitatis & supbie. Augu. de lapsu mūdi. In diuitiis nihil tā cauedū ē q̄ supbie moribus. Qui. n. nō habēt̄ diuitias nō h̄nt̄ unde extollāt̄. Idē de uerbis dñi. Nihil ē q̄ sic generēt̄ diuitie sicut supbia. Oē granū oē gemē hēt̄ uermē suū: uermis distiaḡ ē supbia. Quod uero sit distractiōis occasiō: & q̄ disp̄gat̄ rōnē manifeste ifinuat̄ Gre. i. mor. Solet̄ igit̄ rex habūdantia a timore dño mētē soluere: q̄tū huius aim̄ erigit̄ diuersa cogitare. Nā cū foras p̄ m̄tas disp̄gat̄ stare i itimis fixa phibet̄. Itē i ome. Exiit q̄ seminat̄ &c. Quis. n. unq̄ mihi crederet si spinas ditas iterptari uoluisse: maxie cū ille pūgat̄: iste delectent̄ & tñ spine sūt: q̄a cogitationū suarū pūctiōibus mētē lacerat̄. Sic igit̄ patet q̄ quis cēsus formalit̄ seu cāl̄r n̄ sit culpa: ē tñ magna occasiō ruēdi. Propter quod opes a saluatore spinis cōpant̄: & ab ambro. illecebre dicūt̄. Et q̄a sicut patet ex premillis uim rōnalē distrahūt̄: irascibile extollūt̄: cōcupiscibile alliciūt̄: ac p̄ hoc miserā animā multipliciter submergūt̄. Nō solū sūt illecebris: sed periculis plene: & hoc tā quo ad ipsagē dñiū q̄ quo ad ipsagē relaxatū usū & opulētū. Vnde Augu. de lapsu mūdi Dicit̄ ipse quas putas eadeliit̄is: plenes sūt piculorū. Cū itaq; p̄fectiōis sit nō solū p̄dicta uitare. ueq; ēt occasiōes peccatorū & rōnū ipedimēta ad plenū succidere dñte Grego. i. mor. Quod solus i illicita cadit q̄ se a licitis caute non restringit̄: liquido daret̄ q̄ quis possessiōes & pecuniā hēre de se nō sit peccatū: sed licitū tamē ē eas abdicare & uoluntarie eis carere pro ch̄nsto p̄fectum Quod si forte quis diuitiarum amator & cauilosus ipugnator paupertatis dicat q̄ a tp̄alibus

rebus imperfectis mentibus dat' occō peccādi nō pfe
ctis q̄si magis cōperat statui p̄fcoꝝ dītas fugere:
eīq̄ carer: & hoc nō expedit uiris p̄fcīs . Qui ita
erronee asserit: x̄pi x̄hu uite atq̄ doct̄ie aduersatur
ap̄te. Neq̄. n. sc̄d m h̄ p̄phanū dogma ihs̄ p̄fissi-
mus debuit carer dītis: nec hoc docuisset p̄fectis:
cū tñ dixerit. Si uis p̄fcūs eē uēde oīa & da' paupi-
bus . Nunq̄d & apl̄i p̄fcī nō erāt q̄bus dēm ē. No-
lite possider' auzē & c: q̄d uerbū tractās Amb. lib. de
officiis ait. Nolite possider' auzē uel argētū: neq̄ pe-
rā: q̄ sn̄ia uelut falce pululātē i hūanis p̄ctoribus
succidit auariciā. Ex his dat' itelligi q̄ pp̄ uitādā
occōnē mali: sūt apl̄i iter dca auariciā: cū tñ eēt p̄
fecti: uexē ē q̄dem q̄ t̄palia uel p̄cōꝝ occasiōes nō
tñ p̄nt in uīs p̄fcīs distractiōē imitere: & p̄ci oc-
casiōē dare q̄tū prebent mentibus infirmoꝝ: sed
q̄tū licet p̄ua it̄lectus distractiō uel illectiō appe-
titus mentibus p̄fcoꝝ ad et̄na suspēsis ē magis dif-
fona q̄ lōge amor ip̄fectis circa filioꝝ educationē:
& curā rei familiaris occupatis. Hic ē q̄ p̄fecta rerū
t̄paliū abdicatio p̄fcīs cōsulit' non ip̄fectis: nisi
uelint eē p̄fecti. Imp̄fecti. n. pp̄ suā modicā cha-
ritatē nō p̄nt x̄pi cōsilioꝝ grauiamā: q̄ tñ in se sūt
facillima & lenia cū hilaritate & suauitate portare:
q̄ multū ob̄sistit puritas cōsilioꝝ x̄pi i ip̄oꝝ imp̄-
fectiōibus: & ideo eis uident' grauiā: sicut infirmis
oculis ḡius ē lux solaris. Nā ip̄is ip̄fcoꝝ sūt peccā
maiora uitādā p̄ mādatoꝝ obseruantia: p̄fectis at
cōpetit sup̄fluas cogitatiōes uitare: sicut Grego. in
ii. moral. docet. Sp̄alit' explicans nazareorum ritū
p̄fectiōis: figurā. Deuotiōe inq̄t cōpleta nazare-
us radere capillos: igne q̄ sacrificii ponere iubetur.
q̄ tūc ad p̄fcoꝝ sumam p̄tingimus: cū sic exteri
ora uitia uicimus: ut ēt cogitatiōes sup̄fluas a mē-
te resecemus: q̄s nimigē igne sacrificii cōcremare ē
flāmis diuini amoris it̄dere: ut totū cor i dei amo-
re ardeat: & cogitationes sup̄fluas cōcremas quali
nazareū capillos deuotiōis p̄fecte cōsumat. Argu-
unt q̄nto paupertatis hostes: q̄ illa p̄missio x̄pi ih̄u
p̄mi cētupli obuiat cōsilio de paupertatis p̄fectiōe
seruādā usq̄ ad exitū uite. Quibus r̄ndemus q̄ ista
p̄missio cētupli ad sp̄ualia dona refert'. Nō. n. p̄fe-
ctionis magr' iesus aliqd̄ promisit q̄d sit fomentū
cupiditatis: & auancie nutrimentū: q̄d q̄d seq̄ret':
si cētuplata dītas ip̄mitteret i hac uita. Vñ Hie-
ro. sup̄ math. & ēt Rabanus q̄si eisdē uerbis utēs.
Occōne huius sn̄tie q̄de it̄roducūt ānos mille post
resurrectiōē dicētes. Nobis tūc centuplū oīum re-
rū q̄s dimisimus: & uitā et̄nā eē reddēdā. Nō itel-
ligētes q̄ & si i ceteris digna sit retributiō i uxori-
bus appareat turpitudō: ut q̄ unā p̄ dño dimiserit:
cētū accipiat i futuro. Sensus ergo ē: q̄ dimiserit car-
nalia p̄ saluatore: recipiet sp̄ualia: q̄ i cōparatiōe &
merito sui ita erūt: q̄si p̄ uno numero cētenanus
cōpet'. Qui ēt Grego. cōsonat sup̄ Ezech. ome.
vi. Nec ideo sc̄us uir t̄rena deserit ut h̄ possidere in
hoc mūdo m̄tiplicius possit: sed p̄ cētenanū nūe-
rum p̄fectiō designat': q̄ q̄ quis p̄ dei amore t̄pa-

lia cōtēnit hic p̄fectionē mētis recipit: ut ea nō ap-
petat q̄ cōtemplit. Cēties itaq̄ recipit q̄d dedit: q̄
p̄fcoꝝ sp̄m accipiēs t̄renis nō idiget: & si h̄ nō hēt
hec Greg. Cui cōsentit Ber. i sermōe. I. de btō Pe.
Dixit Simon petrus ad ih̄m. Quid ē cētuplū istud
fr̄s: nisi cōsolationis uisitatiōes p̄mitteq̄ sp̄s qui
sup̄ mel dulcis ē. Et post pauca. Nō p̄t aut maf: nō
domus aut ager ē: nō cibus aut uestis: nō demum
t̄renū aliquid: aut t̄pale uel corpale delectatiōibus
sup̄ oīa hoc dulcius ē: uaniuersi his iocūdus ē: & q̄-
cunq̄ desiderāt in hoc seculo nequā huic non ua-
lent cōpari. Quod si forte q̄s p̄tinacius ob̄sistat
tā p̄ textū Marci q̄ per Aug. cōtra adamāciū mani-
cheū: asserens oīa t̄palia esse p̄missa a x̄po: uñ debe-
mus p̄missionē receptionem huius debere itelli-
gi p̄ modū charitatiue cōiōnis: n̄ p̄ modū possessi-
onis. Quid sit at̄ ista cōiō infra dicet'. Vnde Beda
sup̄ illud Mat. Mon ē qui reliq̄it domū & c. Quia
nimigē a fr̄ibus & a cōsortibus sui p̄positi q̄ ei spi-
rituali glutio colligat': multo gr̄orem i ha uita re-
cipiet caritatē. Cui consonat glo. ibidē. Oēs sc̄i &
q̄cunq̄ h̄nt cōicāt' ei. Et Aug. contra adamāciū: Fi-
deli totus mūdos dītiar' est: uel certe itelligēdū p̄
modū cuiusdā cecitatis p̄missiōis contra maniche-
os q̄ dicebat' hec t̄palia bona a tenebrarum p̄cipe
fuisse creata: & ab illo solo repp̄mitti & dari: a x̄po
aut' iheri. Ideo hec nobis p̄mittūt a deo ad he-
reticoꝝ cōfundēdā perfidiā: & a cordibus fidelīū
oēm amouēdā diffidētia. Vnde sup̄ illud Mat. Hec
oīa adiciēnt uobis ēt nō q̄rētibz: q̄bus si subtra-
hant': ad p̄bationē est. Si largiant' ad gr̄at' actionē
Et Aug. sup̄ illud Io. Vado piscari. Cur nō inuenit
aliqd̄ un̄ uiueret: cū dñs p̄misit. d. Primū q̄rite reg-
dei & c: p̄fus dñs dicit: & q̄d p̄misit i pleuit. Nam
q̄s alius p̄fces q̄ caperet' apposuit? Cōstat igit' p̄-
missionē huiusmōi p̄ modū p̄missiōis debere itel-
ligi ad tollēdā diffidētia: nō per modū augmētati-
onis t̄palis subst̄atie: q̄ hoc nō ēt cupiditatis absē-
dere sed augere. Vnde & Hiero. sup̄ Math. omē ia
lxiii. Nil ita ob̄sistit cupiditati: sicut desistere a lucrā
di cōcupiscētia: sicut amarā colerā abstinētia & eua-
cuatio facilius ē enim homines
ob̄iectiōē pulueris q̄escer' facer' desiderīū. Et aug.
lxxxiii. q. Quali charitatis uenenū ē spes adipiscen-
doꝝ t̄paliū. Si ergo x̄ps multiplicationē p̄ modū
possessiōis discip̄lis relinq̄ret: charitatē i eis p̄me-
ret nō nutriet dū possessiōis t̄rene cētuplatiōe p̄-
missa t̄paliū bonoꝝ affluētia sp̄andā doceret poti-
usq̄ sp̄nēdā: q̄d ip̄iū ē sentire de x̄pi doct̄ia. Ar-
guūt. vi paupertatis emuli q̄ modū apl̄ice uite pau-
ptatis p̄scripte aduersat'. Legit'. n. i actibus apl̄oꝝ.
q̄ multitudinis credētiū erāt oīa coīa: & q̄ rex uēdi-
tar' p̄cia ponebant' ad pedes apl̄oꝝ. Ad q̄d r̄ndē-
mus q̄ neq̄q̄ ē itelligēdū q̄ apl̄i aliquid pp̄ū uel
cōe possederit: q̄ ista coītas n̄ refert' ad apl̄os: sed
ad turbā: sicut glo. ibi insinat. Discernit iqt̄ ibi or-
dinē doct̄oꝝ & auditōꝝ. Nā multitudo credentiū
sp̄retis rebus copula charitatis iuicem tenebatur.

Apostoli uero uirtute flagrantes christi mysteria p̄a debant: hec glosa que per ipsum textum declarat q̄ sicut illa rerum cōmunitas erat turbarum: sic & signorum uirtus erat apostolorū. Ad hoc etiā facere uidetur q̄ in legenda sancti Augustini dicitur q̄ regula illa de qua i actibus apostolorū dicit̄. Erat sub apostolis cōstitutā: cū dī. Erant illis oīa cōia &c. que de hoc ibi sunt scripta. Si at̄ referretur cōmunitas huius ad apostolos: eēt regula illa nō sub apostolis constituta: sed super apostolos ipsos ligans & obligans constituta. Neq̄ his repugnat quod seq̄r q̄ an̄ pedes ap̄lorū ip̄sorū p̄diorū precia ponebant. Quia ut dicit Hiero. ad demetriadem uirginē: hoc faciebant ut docerent pecunias eē calcandas uel ut se & sua apostolice dispositioni cōmitterēt: sicut docet Ambro. sup̄ ep̄lam secūdā ad Cor. ubi loq̄s de ap̄lis dicit q̄rū ad p̄ntē uitā p̄riet: pauperes uidebātur: sed sp̄uales diuicias credētibus largiebantur. Egeni in terris: in celis diuites: ut nihil habentes & oīa possidentes. Hoc n̄ fuit in apostolis gloriosum: ut sine sollicitudine & nomine possidendi nō solum ea q̄ in possessionibus erant: sed & eorū dominos possiderēt: hec Ambro. Ex q̄bus inueniat q̄ apostolis in sua egestate manētibus sue dispositioni quo ad res & p̄sonas p̄tia illa eccl̄ie suberāt. Redeamus igit̄ ad paupertatem amabilem status apostolici. in q̄ Petrus intrās sanctum templū paup̄i elemosinā a se perenti m̄dit. Argentū & aurum nō ē mihi: ubi glo. Memor illius p̄cepti: Nolite possidere aurū nec argentū: pecuniam q̄ ad pedes ap̄lorū ponebat̄ non sibi recondebant: sed ad usus pauperū qui p̄monia sua relinquebant: ubi patet ad m̄tionē petri q̄ apostoli nihil hūerūt: nec ī p̄prio nec in cōi: nec aliqua reḡla habet aliquid in cōmuni: licet non possint subditi dicere se illud habere: ut persone singulares: tamē prelati non possunt negare se illud habere in quātū sunt persone cōes: petrus at̄ apostolorū oīum p̄nceps aperte asserit. Argentū & aurū nō ē mihi. Hanc etiā paupertatis formā loā. euāgelista seruauit cū suis discipulis inter quos duobus qui reliquerant opes proximā egestate tētatis: sicut scribitur in eius legenda ait. Nunquid non ualeat manus domini: ut faciat seruos suos diuitis affluentes: Sed in hoc certamē statuit animarum: ut sciant se eternas habituros diuicias qui pro eius noīe tēporales opes habere noluerūt: unde apostolus paulus de se simul & de aliis apostolis Corinthiis scribit dicens. Vsq̄ in hanc horam esurimus & sitimus & colaphis cedimur. Ecce egestas in uiuere. Et instabilis sumus. Ecce defectus domus proprie: ubi glo. Vsq̄ in hanc horam .i. continēt. Et alibi ad Cor. In fame & siti: in frigore & nuditate. Hanc penuriosam uitam duxit se apostolū non ad tempus: sed continue prefata gloria insinuat. Et superius allegata Criso. de laudibus pauli auctoritas confirmat. Si quando igit̄ dicit se habere omnia & abundare bonis debet: nec pōt intelligi secundum rerū opulentiam: sed quan-

tum ad sufficientiam mētis: de qua Augu. libro de beata uita. Nullus perfectus aliquo eget: & quod uidetur corpori necessarium sumeret si affluentiā si non affuerit: istarū rerum nō frangeretur inop-

Ad hanc perfectionē hortatur sapiens cum amori q̄ indigere. Hoc enim modo est perfectum consilium ut uitetur mentis egestas que rerum penuria perturbatur. Apostolus enim paulus hoc fuerit passus latronum periculū: nō tamē portabatur quod latrones caperent. Vnde Ambro. in ep̄la in ciuitate diabolus eum interficere non possit: ubi latrones excitabat in uia: cum sibi tamē nihil foret quod latrones caperent. Cui concordat Criso. de laudibus pauli. Iob cum oves & boues habere innumeras: erat in pauperes liberalis. Paulus uero nihil amplius corpore suo possidens de hoc ip̄o indigentibus sufficienter ministrabat. Miramur quod si ex hac laude perpendere ualeamus in op̄iam uiam nihil preter corpus haberet. Miramur nihilominus strenuitatis affluentiam: ut non solum sibi sufficeret: uerum etiam aliis abundaret. Ex premittitur patet q̄ statutum apostolorū fuit in penuria paupertate. Sed si quis in dictis doctorum superbia uidetur obistere: potest & debet exponi secundum predicta. Addunt alio predicti paupertatis hostes instantiam loculorum christi ad perfectā paupertatis obseruantiam obscurandam. Quibus respondemus q̄ christi loculi non dissonat a sue paupertatis altitudine exemplari: si quādo & quare ip̄o habere necesse fuit pia mētis attentione perit. Nam unigenitus dei filius christus qui cum dicitur esset in omnibus pro nobis adeo factus est egenus ut alieno cibo & habitaculo uteretur: non sine magna dispensatione eterni consilii loculos fecerat. Caueant igitur amatores loculorum: qui aliorum custodem deputauit quem sciebat futurū & p̄ditore eē futurū: habuit autē x̄ps loculos

Ad cōsolādū infirmos

Ad refellendū improbos

Ad informandum electos seu perfectos.

Vnde huiusmodi actus habere loculos in respectu infirmorum fuit condescensio ad cōsolandū illos qui loculis carere nolunt: sicut Augustinus ait i libro de ope misericordiarū. Dominus uero mor misericordie sue infirmioribus cōpatiētiā ei aliquid possent ministrare loculos habebat: in quibus mitteretur pecūia que ferebat̄ utiq̄ a fidei bonis eorum uictui necessaria quos iude cōmuniuit. Respectu autē ip̄iorum fuit actus cōmunius: primo quidem ad refellendū hereticos quos loculos reprobabat: unde Augustinus sup̄ loc. c. xlviii. Quare loculos habuit cui āgeli ministrabant nisi quia eccl̄ia, ipsius loculos habitura erat: ut loculos habebat ut doceret non esse peccatū loculos habere. Augustinus in his refellit manerum iniquitatē cōdēnantū eccl̄ie statum p̄p-

terum temp
minatorius
cupiscunt: q
loculos por
lv. dicit. Si
ti recollectit
aurū exite
enim habet
nem. Sed p̄
iesus compr
non recusat
cupiscitiar
aperte decla
quinta cupie

Respectu
rius: primo
perfectionis
nachore &
sed habeant
per lo. Habe
lata suis con
tribus t̄be in
forma est in
pit non cog
ceptum ut i
p̄t illa seru
uuentium i
cut habet. x
gregationis
uoluntatib
nunciauerit
dare: uel acci

Quantū
x̄pi eccl̄ias
perfectionis
nem ministr
feras. Vñ
dicit sic. Qu
ferre maritū
indigentia:
xum huius
multa enim
bat. In h
miserabilur
locū habet
sonat ut sp̄i
dis sibi gen
in li. de uita
aliud esse res
catorum: &
runt in usus
peribus ero
docuerunt:
bendi facul
niendi eas s
bus nihil h
que sibi suff
tibus dare q̄

terum temporalium possessiones. Secundo fuit cō-
minatorius ad curendum auaros qui loculos con-
cupiscunt: quia nullus de xp̄i discipulis potuit nisi q̄
loculos portauit. Vnde Criso. super Io. omelia
lxv. dicit. Si uero quis scrutabitur quis furi existen-
ti recollegit loculos pauperum & dispensare facit
auarū exire: ut oēm abscederet occōem: sufficientē
enim habebat ex loculo concupiscentie mitigatio-
nem. Sed propter nequitiam multam quā uolebat
iesus comprimere multa descendendū ad eū
non recubabat subnpi rem obstinens pnciosam cō-
cupiscentiam & oēm auferens occōem. Hec Cris-
aperte declarans q̄ non penuria paupertatis: sed ne
quitia cupiditatis mētis cā fuit tante impietatis.

Respectu uero perfectioris fuit actus informato-
rius: primo quantū ad modum habēdi fuit forma
perfectioris in ecclesiasticis personis maxime mo-
nachoꝝ & cenobitaz: nullus sibi quicq̄ appropet
sed habeant oīa in cōi. Vnde Aug. omelia. lxxvii. su-
per Io. Habebat dominus loculos & a fidelibus ob-
lata suis conseruans necessitatibus & aliis indigen-
tibus tribuebat. Tunc primū ecclesiasticę pecunie
forma est instituta: ut intelligeremus quod prece-
pit non cogitandū de crastino non ad hoc fuisse p̄-
ceptum ut nihil pecunie seruarietur a scis: sed ne deo
pp̄ illa seruiatur: hec Aug. Qui formam regularit̄
uuentium & in cōi possidentium describens ait: si-
cut habet. xii. q. i. Non dicatis. Cū huius nostre cō-
gregationis fratres non solū facultatibus: sed etiā
uoluntatibus p̄priis i ipsius ordinis susceptione re-
nunciauerint: certū est eos nihil habere: possidere:
dare: uel accipere sine superioris sui licentia debere

Quantū uero ad modū dispensandi exemplo
xp̄i ecclesiastica bona dispensent: ut secūdo forma
perfectioris in ecclesia prelati data ad sustentatio-
nem ministrorū eccl̄ie: & ad paupeꝝ releuandas mi-
serias. Vñ Criso super Io. omelia. ii. de locul̄ xp̄i
dicit sic. Qualiter non perā: non uirgā iubens de-
ferre marsupium ferebat: Et r̄dens dicit ad iopū
indigentia: ut discas quū ualde pauperem & crucifi-
xum huius oportet multam facere: procuratiōē:
multa enim dispensans ad nostram doctrinā age-
bat. In his ostendit q̄ uiris perfectus competit:
miserabilium personaz curā habere quod maxime
locū habet in prelati ecclesie: quoz perfectiori cō-
sonat ut spiritualiter & etiam temporaliter pascen-
dis sibi gentibus cōmissis intendat. Vnde p̄sper
in li. de uita contemplatiua. Scientes uiri sancti nil
aliud esse res ecclesie nisi uota fidelium & p̄cia pec-
catorum: & patrimonia paupeꝝ: non eas uendica-
runt in usus suos ut p̄prias sed ut cōmēdatas pau-
peribus erogarant: hec possidendo contempnere
docuerunt: nō sibi sed aliis possidere cupiditate ha-
bendi facultates ecclesie ambire: sed pietate subue-
niendi eas suscipere: & quod habet ecclesia cum oī-
bus nihil habentibus h̄re cōe. Nec aliquid ide eis
que sibi sufficiunt de suo erogare cum nihil haben-
tibus dare q̄ perdere. Quantum uero ad modū

utendi forma fuit perfectionis ipsis apostolis ac ce-
teris in euangelicā paupertatē p̄fessis: ut. s. p se tali-
bus non utant: unde super illud: Mat. Vade ad ma-
re: dicit glo. Dñs fuit tante paupertatis ut unū tribu-
ta solueret non haberet. Iudas q̄dem cōia in locu-
lis habebat: sed res paupeꝝ in usus suos conuertere
nephas duxit: ad ipsum: dans exemplū nobis: hec
glo. In exēplū uiri p̄fectis ut non iudicent loculos
hēntes. Vñ magr hugo de sancto uictore i expō-
ne illius ps. Bonū est confiteri dño: dicit sic: hēbat
xp̄s loculos & que dabant suscipiebat conformas
se imp̄fectis: paulus autem noluit sūptus suscipere
de euangelio sed gratis scūs est minister uerbi: & i-
nenit aliqd maius fecisse q̄ xp̄s. Christus autē i
numero ip̄fectoz inueniri uoluit: ne presumeret n̄
accipiētes & confunderent accipiētes & estiaref n̄
esse xp̄ianus faciens quod facere uoluit xp̄s. Cui cō-
cordat Aug. sup ps. ciii. Hūit inquit dñs loculos
sicut dictū est: de quibusdem religiosis scis q̄ mini-
strabat ei de sūba sua futurus eiicit nil talē q̄rens: &
oīa puincialibus donans. Sed q̄a multi infirmi
ista q̄sirituri erāt magis ifirmoz p̄sonas suscepit xp̄s
sublimius paulus q̄ supra predicti ifirmi. Nūqd &
xp̄o sublimius paulus q̄a & misericordius. Cū enī
uideret paulū illa nō esse q̄siritur: puidit ne dama-
ret q̄siritur: & prebuit exēplū infirmo. Ex his ap-
te monstratur q̄ uiris p̄fectis & euangelicis dat̄ ex
emplū in xp̄i loculis de non iudicandis infirmiori-
bus gradibus non de assumēdo in seipsis. Aliq̄bus
tū uidetur q̄ ipsi s̄inet etiam euāgelicis p̄fessionibus
in hoc det̄ forma ut t̄pre persecutionis instantis &
fortis etiā p seipsis possit loculis uti. Cū aliter pp̄
p̄secutionis rabie uiuendi non pateret facultas: ponē-
tes exemplū de xp̄i discipulis transeuntibus p ter-
ras samaritanorū qui ipsi nolebant necessaria mini-
strare: & ideo abierant in ciuitate ut emerēt cibos
Io. iiii. Et hoc modo exponit beda uerba xp̄i: Luce.
xxii. dñtis. Nunc q̄ habet saculū: tollat similiter &
perā. d. Magr itaq; dñsq; uirtutum ut modū discre-
tionis insinuet missis ad predicādū discipulis ne qd
tollerent in uia precepit. s. ordinans: ut q̄ euangeli-
um annunciant de euangelio uiuant. Mortis ue-
ro istante piculo etiā nunc simul gerentē pastoris
gregē sil q; p̄sequente congruā tēpon regulā decre-
uit pecuniā. s. uictui necessariā donec sepata p̄secuti-
onis isama tēpus euangelizandi redeat tollere per
mittēdo: hec Beda. Vbi non sicut qdam impie
asserūt dicit manifestū de paupertate non deportan-
do pecuniā datā apl̄is: nūc reuolutā a xp̄o: sed po-
tius cū discretionis moderamine: durante tñ extre-
ma necessitate p uictu necessario tempato. Non
sic tēperāt n̄ri t̄pis religiosi p mūdū discunētes cū
bursariis & bursis plenis q̄ non sūt itus p̄secutores
nec mortis instāte piculo: sed gulositatis sue inun-
dante p̄stiuio bursarios ducunt & late in tabernis
expendunt: & in tantum cōem stratā suis pecuniis
corruptunt ut ueri pauperes sue p̄fessionis cōsortes
per eam euntes & incedentes uix possit credi ipsos

pecuniam nō deferre. Ac per hoc ipsorum trasgressio: bonorum est pauperum afflictiva: quia fidelium deuotio pp ipsorum abundantia superflua istos uix potest credere egere. Patet igit ex pdictis q pauptatis trahere non pnt: sed ad exemplū pietatis & hostes loculos christi ad fomentum cupiditatis hūilitatis multipliciter menti deuote subseruiunt. Sicut enim in saluatore crucifixo iesu nil fuit quod seclares gl'ias aut delicias saperet: Sic nihil egit aut docuit p quod mundi diuitias appetēdas esse mōstraret: quin potius ut nos ad perfecte paupertatis amorem accederet in huius mundi cāpo hostē ex pugnaturus ingrediens de pauprima mīre pauprimus exiit sed & se hostiam offerens deo ut pontifex nudus in cruce pepēdit: nec nō ut uirtutis eius tāq̄ perfectissime rectitudinis nequaq̄ discordaret medium ab extremis: tota ipsius uita canticū extitit paupertatis. Adducit. viii. crudeliter instātia contra uirtuosam mēdicatē regē necessariay quā icludit euangelici status uirtuosa paupertas dicens hanc esse defectiuam & trasgressiuā apl'ici docu menti quia huius mundi pauperes non laborant manualiter & ideo dicunt eos uiuere damnabiliter ociosos. Precepit enim apostolus quibusdam ut cum silentio panē suum manibus operando manducent. Ad quod econtrario rōdemus q nō pcepit apl's laborem oibus generaliter: sed sicut patet ex textu quibusdam duntaxat ociose & curiose & i quiete uiuentibus opus manuum imperat: ne blādiciis & adulationibus & questu sibi uictū querant uolentes de elemosynis uiuere cū dispēdio salutis pprie & impedimento salutis aliene: sicut multi falli pauperes tēponibus nris faciūt: quorum ociosa uita scandalum non subsidium prebet mundo.

Hos nequaq̄ in hac rōsione defendere intendimus quoq̄ reprehensibilem uitā cum tedio audimus & cum pudore uidemus: & cum dolore portamus: unde contra tales i pluribus locis uerboz nostrorū sagitte percutiunt. Sed nunc est intentio nostra circa ueros euangelicos pauperes qui perfectio ni menti inuigilant: & spūali studio & sapiētie pro salute zelo & aiay sollicita occupatione intendunt a rusticano & māuali opere uel labore exemptos eē decerno. Et ppretea cauillationibus impugnatū rōdemus. Superiora enim ad que uacant nesciunt sine adminiculo scripturay ad quay preclaram itelligētiā peruenire nō pnt nisi p studium sapiāle quod cōsistit in legendo: meditādo: orando: contemplando: audiendo: conferendo: & predicando. Ideo recte competit eius studii spūalis opatio septiformis maxime orōnis exercitiū uirtuosum. Ad quod tā in regula q̄ i uita pī spiritalis laboris fructus eos eff'caciter trahit. Et qa difficultas huius studii totum hominem requirit: iuxta quod signatum est in exo. xxv. Vbi precepit dñs q̄ uectes qui bus ferenda erat archa semp essent i circulis. Quod exponens greg. ait. Qui ad officiū predicatōnis ex rubant: a lectionis studio nequaq̄ recedant. Igno-

miniosum est enim si nūc quis querat discere cū debet aliis qōes enodare. Iō q̄ huic studio septiformi sollicito intendunt quia magis est sublie in se & cōficle menti expediens ecclesie & necessarium plerumque etiam si non laborent operibus manuum: digni tamen sunt q̄ ab ecclesia sustentētur: secundum illud deuteronomii. xxv. Non allegabis os boni truiti in area fruges tuas. Glosa: uictum non subtrahat predicatori ut uacet orōni & predicatōi. Et alia glosa ibidem. Occupati in doctrina non pnt sibi puidere necessaria. Ex quibus propositum aperte concluditur: his concordat Ambro. super illud Luca. Maria optimam partem elegit & c. d. Nec arguas eos ociosos quos uides studere sapientie: hanc enim sibi cohabitātem hūit. Salomon pacificus. De niq̄ apostoli non reputauerunt equum relinquere uerbum dei: & ministrare mensis: huic etiam concordat. Hiero. i. prologo super iob. Si aut fuscillam iunco texerem: aut palmarū folia manibus compicarem: ut i sudore uultus mei comederem panem meum: & uentris opus sollicita mente tractāre nihil us nec reprehenderet. Nunc autem quia iuxta saluatoris suam operari uolo cibum qui non pnt fieri uocor. Ad idem quoq̄ facit quod super illud ps. Defecerunt oculi mei. d. Aug. Non est ociosus qui tm uerbo dei studet: nec plures est qui ex plurim operatur: q̄ qui studium uirtutis cognoscendum exercet. Nam sapientia maximum opus ē: antefertur maria que audiebat marthe que ministrabat: hec Aug. Quibus nō resistit illud quod Aug. scribit de opere monachorū: cum ibi loquatur contra quosdam hereticos asserentes monachis nō licere studere uite actiue uel ali. quid operari: male intelligentes euangelium xpī: q̄ oportet semper orare & nunq̄ deficere: qd̄ doctor ibidē p argumentum conuincit. Simul etiam arguit monachos nō cōmundo essent laici: nec predicationi: nec salutari intendere: non tm uolebant corporaliter laborare nec operari. Et qui fuissent in seculo laboriosissimi pauperes iam p̄fessi monasticam uitam ab aliis p̄tens accipere non solum sibi licitum: sed etiam debitum esse sentiebant. Contra quos Aug. illi inquit frēs temere arrogant quantū effectio ut huius habeant p̄tatem: si euangeliste sunt habentis ministri altaris. Si dispensatores sacrorū. Si saltem aliquid habebant in seculo: quo facile sine arificio sustinerent habeant uitam qui indigentibus dispensanda credenda est eorū infirmitas. et ferenda: hec Aug.

Ex quibus colligitur q̄ quattuor generibus hominum digne & iuste competit ab aliis p̄tens prius māibus non laborent. s.

Qui alios pascunt uerbo utilis uerbo predicatōis. Vel altaris uaticio & dispensator sacramentorum uel sacerdotes.

Vel diuino uocant ministerio ut reliqui clerici. Vel qui pauperes parauerunt distributione siue stantie. Vbi nota q̄ qui religionem intrātes distribuunt parentibus suis hoc priuilegio suam p-

uati: que
scas & c
dum ho
ditionur
uant. Illi
aut oēs
diunt: &
digni est
licū sūt &
bi & one
tur: nisi p
cusatione
eis susten
signat in
batur iux
nuus ille
portio sit
ad sarcina
plices tan
ctōnis in
fructificat
plo excusi
ba doctri
dictus perf
lia uelle co
reuoare. I
arma p̄prie
renis: iugo
turbare: qu
rao dixit. C
ab operib
ex omelia.
pp̄ficius i
seruitium c
dere legi &
aicos p̄pho
ter puertur
tent: nec ag
cessariis ine
& ocii occa
Ambro. p̄p
git & ex su
Adducu
me i ipsius
dium: sed u
bro. q̄ non
Hec uero u
oia indiscre
p̄p̄o uel spā
confimili rē
de sed uirtu
dium teneat
ue concessio
Quod do
rogatione s
gnee plis i
tate cōcupie
torē & incre

mati: quos beatus franciscus in legenda fratres mu-
scas & defraudatores pauperum appellat. Secun-
dum hoc igitur illi quibus aliqua predictarum co-
ditionum competit digni sunt ut de euangelio ui-
uant. Illi uero quibus plures digniores existunt: quibus
aut oēs ut puta quod celebrat: predicat: confessioēs au-
diunt: & tpalium afflucutiam contēpserunt maxie
digni esse pbantur. Quibus uero oēs defunt & ua-
lidi sūt & pauperes: ne ociosi nec infructuosi sint si-
bi & onerosi ecclie iuxta sniam Aug. laborare tenē-
tur: nisi per hoc excusentur quod eis qui predictas ex-
cusationes habent deseruiunt & assistunt: & iō cum
eis sustentari merent. Iuxta quod mysterialiter de-
signat in Iob. ubi dicit. Boues arabant & asine pasce-
batur iuxta illos. Illaq; astruit lege sātium qua stre-
nuus ille pugnator dauid iuste decreuerat quod equa-
portio sit descendentiū ad plium & remanentiū
ad sarcinas. Porro si quantūlibet idiote & sim-
plices tante deuotionis in prece: tante distin-
ctionis in uita: tante edificationis in pplō quod eā
fructificant solo exemplo quā alii uerbo & exem-
plo excusantur per menta uite & si desint uer-
ba doctrine. Tales enim contemplationi & pre-
dictis perfectionum studiis aptos: ad opera manua-
lia uelle compellere non est aliud quā a dei sapia uelle
reuocare. Et filius israel instar phylistinorū diorum
arma p̄cipere &c. more phōnis opis duris luti et la-
retis: iugorū seruitutis importabilis a dei seruitio p̄-
turbare: quē admodū insinuat in exo. p̄ hoc quod pha-
rao dixit. Quare moyses & aaron sollicitatis pplm
ab operibus suis: Ite ad onera uia: ubi glo. Ambro-
ex omelia. iiii. sup exo. Hode si moyses & aaron. i.
pphēticus & sacerdotalis sermo aiām sollicitant ad
seruitium dei exire de seculo renunciare oibus attē-
dere legi & uerbo dei: cōtinue audies unanimes &
aicos phōnis dicētes: uidete quō seducūt hoies: quā
ter puertuntur adolefcentes: ne laborent: ne mili-
tent: nec agant aliquid quod eis p̄fit: relictiis oibus ne-
cessariis inertias sectant & ocium laborare nolunt
& ocii occasionem requirunt. His uerbis beatus
Ambro. predictē cauillationis dolus patenter dete-
git & ex supradictis omnibus efficaciter fugatur.

Adducunt nono cauillatores paupertatis altissi-
me in ipsius iniuriā: quod nō sit uirtutis nō tenere me-
dium: sed uitiosam extremū maxime dicēte Am-
bro. quod non sūt diffundende opes: sed dispensande
Hec uero ut aiunt pdigalis & uitiosa paupertas sic
oia indiscrete effundit: quod nihil sibi nec in cōi nec in
p̄po ul' spālī reseruat unde uiuere possit. Verum
consimili rōne posset uirginitas scā ostendi nō lau-
de sed uituperio digna: quasi extremum non me-
dium teneat: Vnde ab oī concubitu siue illicito: si-
ue concessio se tam mente quā carne sequestrat.

Quod dogma pphanū aliqui magri erroris in de-
rogatione sacratissime uirginis & sue sacrate & uir-
ginee plis iesu sub uerborū murmure p̄ sue imuni-
tate cōcupie ut arbitror dicere non uerent: quorū er-
rorē & incredibile nō solum xpīais deuotis: sed ip-

sismet paganis silentio ad refellendum pau-
pertatis calūpniā conuertamus sermonē. Et iesu
per traditā a sanctis fidei m̄se imobile regulā de uir-
ginitatis excellentia n̄iam r̄nsionem fundemus. d.
quod sicut aliud est mediū pudicitie cōiugalī aliud scā-
timonie uirginalis: ita aliud est medium largita-
tis politice: aliud paupertatis euangelice. Largi-
tas enim politica que circa mundana uersat posses-
sionum terrenarū nequaquā dissuadet abrenunciatio-
nem a xpō consultā: sed potius bonorū iuste posses-
sorū dilectionē moderatā dispensationē largam &
piam. Licet etiā p̄pter distractionē quam in mē-
te faciunt tpales diuitie multi phōrū eas reliquerūt
ac p̄ studiū sapie docuerunt reliquendas p̄ dile-
ctionis moderantiam dicit. Salomon in p̄uerbis in
p̄sona uiri pollitici non euangelici & magis p̄ sta-
tu ueteris testi quā noui. Duo rogauī te: ne deneges
mihi. Mendicitatē & diuitias ne dederis mihi: p̄p̄
dispensationis pietatē p̄ tpe & statu quo diuitie af-
sumūtur in usum uirtutum: dicit Ecclē. vii. Vtilior est
sapia cum diuitiis: & magis prodest uidentibus so-
lem: quia uidelicet paupibus infirmis & debilibus
multum est iocundū & etiā utile: quā pascunt a suis
pastoribus: non solū uerbo & exēplo: sed etiā tpra-
li subsidio: hoc modo potest accipi mediū politicū.

Euangelica uero paupertas quā calcatis ditibus in celis
possessorē locat: suadet oibus tpalibus p̄p̄riis & cōi-
bus quātū ad effectū & dñiū denudari: & arta sustēta-
tione necessitatis quātū ad usū pauperū sustentati
Et hic est suus modus siue sua medietas in quo me-
diatorē dei & hoīum iesum pauperē nitit imitari: quod
sit relinquat dñiū quod non reiciat usum: sic recipiat
usum quod nō reseruet dñiū. Sic mediū usus paupis
seruet quod sustentationē nature necessariā non deui-
tet. Sic necessitati subueiat: quod ab artitudine usus pau-
pis non recedat. Igitur p̄p̄ ulem abdicatōne pau-
pertatis possessionis & depositionē affectūs t̄reni dicit
Hierō. ad lucillū. Seipsum offerre xpianorū est &
ap̄lorū: qui duo paupertatis sue minuta mittētes to-
tū censum quē hūerant dño tradiderūt & merent
audire. Sedebitis sup sedes. xii. iudicantes duodeci-
tribus isrl. Propter artitudinē uero sustētatiōis quā
tū ad usū in p̄sona huius paupis: dicit Ap̄lus. i. ad
thy. vi. Habentes alimēta & quibus tegamur his cō-
tētī simus: habētes dicit nō quātū ad p̄p̄tatē dñiū: sed
quantū ad facultatē utēdi p̄ quē modū dicimur eē
quod utimur etiā si non sit nobis p̄p̄um: sed gratif
aliunde uobis collatū. Hunc paupertatis modum
uirtuosū mediator dei & hoīum dei uirtus & sapia
iesus xp̄s in seipso nō monstrauit quā sicut dicit He-
ad Nepotianū alieno cibo uescebat. Hunc & ap̄lus
paulus imitator ipsius p̄cipuus secutus est. In cuius
laudibus dicit. Criso. quod nihil hēbat nisi corpus: sed
in hoc exemplū aliis prebuit cū ait. Imitatores mei
estote sicut & ego xp̄i. Igitur hunc uiuendi modū tā-
quā a medio recedentē uirtutis arguere: nihil aliud est
quā magrū ueritatis atque uirtutū iesum de excessu ui-
tioso culpāre. Cum quo ueri pauperes spū non re-

fugunt a fatua mundi sapientia uilipendi. Dili-
genter tñ oportet aduertere: q̄ sicut alio & alio mō
tenet medium a ueritate politica & animi purgati.
Sic etiā deformiter mediū tenet ciuilit̄ largus ex
rectitudine uirtutis: & xp̄iformiter egenus in br̄itu
dine paupertatis. Et hoc est quod i auctoritate argu-
mentādo allegata trūcate Ambr. insinuat. Ceterū igit
non uult dñs sil' effundi opes sed dispēfari in quo
explet mediū largitatis poltrice. Sed ne q̄s ex hoc
crederet q̄ modū paupertatis euangelice nō appro-
baret i mediate subiungit. Vbi forte helyseus bo-
ues suos occidit & pauit paupes ex eo quod hūit:
& in nulla re ueret domestica sed relictis oibus in
disciplinā pphicā daret: hec Ambro. Addit ut euā-
gelicam paupertatē subtiliter extolleret que singula-
riter in helyseo & in magrō suo helya i figura p̄ces-
sit. Decio calūniadi nō se armāt scē medicitatis
euangelice contēptores & hoc cū multa malicia tri-
fuerat.

Primo allegantes q̄ non sit opus uirtutis p̄fecte.
Secundo q̄ non sit opus uirtutis iocunde.

Tertio ac ipiūssimo mō q̄ sit opus transgressionis
p̄nitiose. Pro primo calūniōse arguunt q̄ nobis
& xp̄o iesu accepta medicitas non hēat annexam
euāgelicā br̄itudinē: sed mentalē ip̄fectionē: p̄ quo
Act. ii. dicit Apl's paulus ore dñi iesu: beatius est da-
re q̄ accipere. Ex quo seq̄t q̄ p̄fectioris essēt huiusmōi
pauperes si essent i statu elyas dantiū: q̄ ex eo q̄ sūt
in statu recipientiū. Et si in statu illoz esset q̄ elyas
libent' tribuūt potius q̄ illoz q̄ accipiunt: cō- dicat
Hiero. ad nepotianū. Nunq̄ petentes raro accipia-
mus rogati. Et aug. sup ps. ciii. In oculos hēndis
& exigēdis quoddamō ānonā xp̄s non petendo:
sed tribuēdo indigentia suscepit. Ex q̄bus uide-
tur posse inferri q̄ status clericoz p̄benidas hēntiū
xp̄o sit sublimior: & p̄fectior statu medicatium &
pauperū mōz. Verū si huius rōcinationis funda-
mentū uigilantius attendat magis uideat ex hac cā
pauperū uirtuosa extolli. Si eni beatius est dare q̄ ac-
cipere: ille minime ē br̄us q̄ plura bōa accipit & pau-
ca largit'. Cū ergo oīa eccl'astica bona sicut dicit
Prosper sint uota fideiū p̄ciū peccatoz & p̄rimoni-
um pauperū: seq̄tur q̄ q̄cūq̄ redditus eccl'asticos
hēt cū longe plus accipiat q̄ aliis largiat' magis erit
pingui acceptōe miser: q̄ exili donatione beatus.

Ecōtra uerus paup q̄ pp xp̄m oīa deserit q̄ disp-
pgit nō solū q̄ hūit sed etiā q̄ cōcupiscet potuit &
p̄ hoc totū mūdū p xp̄o dimisit: & dedit: & parum
aut modicum pro sustentatione eius nature con-
tentus erit scdm hanc rōnem acceptōe parcissima
minime miser: & donatiōe largiss. ma ac iocūda sū-
me br̄us. Cui cōsonare uideat euangelicus textus q̄
scdm crisō. habet in greco beati medici: quoniā ip-
sorū ē regnū celoz. Vbi latinus hēt pauperes spi-
ritu. Quibus etiā cōcordat. abrosius li. de offi. pau-
per ait & si nō habet unde reddat pecuniam reddit
gratiā: in quo certū ē q̄ plus reddit q̄ accepit: pecu-
nia. n. nūmo soluit: gratia uero nūquā exigit: red-

dēdo uacuat pecuniā: gratia autē & beatitudo solu-
tis etiā similitudo retinet: hec. Ambrosius. Ex
his euidēs est q̄ predicta dñi nostri iesu xp̄i auctori-
tas cōtra euāgelicos pauperes retorqueri non pōt.

Alius pōt hic eē sēsus scdm glōfā bede ibidem ill-
q̄ relictis oibus secuti sunt dñm diuites elemosyna-
rios preponit: sed illos maxime q̄ cūctis que possi-
dēt renūciātes laborat nihilominus opando mani-
bus ut habeat un tribuant necessitatē patient. Hic
cassianus cōsonat de institutione monasticorū hec ē
inq̄ i ptinens beatorū largitas quā accip entis pe-
nuria q̄ nō d recōditis auaricie thesauris ip̄edit. sed
de fructibus operis proprii iprouide profertur.

Ex quibus hētur q̄ si quis in paupertate & exerci-
tio studii spiritualis laboris māuū intēdēs seip̄sū &
alios imitator apostoli opus agit maioris eroga-
nis q̄ qui ab aliis requirit & accipit. Et iō oīs p̄fecti-
onis amator frāticus ad laborē manūale lectato-
res suos: & filios modērate magis q̄ turpius peccari
duxit. Et q̄a huius p̄fectionis q̄ paupertatē euā-
gelicā fingunt nisi cā studii turpe ē medicare. idē
statutū fuit in cartaginēsi cōcilio: q̄ clericus pauper
uictū & uestitū artificio suo que eret. Et quā-
clencis secularibus eccl'ia nōdum apostolicā p̄-
fectionē accepit: iō statutū ē: sicut pater de cō. d. i. u.
nulla eccl'ia dedicere nisi prius sit dotata. ob hoc
uidelicet ut clericus i ea ministrātes habeat unde ui-
uāt. Similiter ēt per noua iura introductū ē ut de-
rici sine titulis non debeāt ordinari: q̄ si ordinari
erit ab ordinibus suspēdatur. Que quidē iura cō-
ē nullatenus eos tāgere nisi p xp̄i nomine i exilia
paupertate ad imitationē iesu uiuere deuouerunt.
Quare aut uerba aug. q̄ dicit iesū non petēdo iesū
p̄bēdo idigentia suscepisse intelligi debeāt: p̄bene-
apent cū subsequēter subiūgit exempla de ch̄nab
zacheo: helya: & uidua dicens: cū quisq̄ factū suū
pit nō suscepto sed suscipiēti prestat. q. d. q̄ dñs
exigēdo ānonā nō querebat cōmodū p̄p̄riū sed
mentū alienū. Quo fiebat ut xp̄m suscipiēti p̄-
p̄staret ex merito q̄ suscepto cōferret ex domo: q̄
nō solū hēt ueritatē in capite iesu: uerū etiā in mē-
bris eius pauperulis p̄ quibus bñfactoribus etiā
mercedē repromittit. mat. xxv. cum dicit q̄ dñs feci-
stis ut i d his fratribus meis minimis: mihi fecistis
& alibi: q̄cūq̄ potū dederit uob calicē aque frigide
in nomine meo q̄a xp̄i estis: amē dico uobis nō p̄-
det mercedē suā mar. ix. &c. & ibi glō. minimi autē
q̄ nihil penitus hnt in hoc seculo: iudices etiā erit
cū xp̄o: ualde igit paupes q̄ nihil habēt i hoc mō-
do & aque frigide calicē idigent: sed nihilominus
ualde sūt diuites in quoz susceptione xp̄s se facit
assent & q̄bus iudiciariā ptatem repromittit. Se-
cūda calūnia huiusmōi ē q̄ dicunt q̄ nō sit opus ue-
ritatis iocūde cū uirtutis annexū hēat opus sp̄ritu-
le solatiū hec uero medicitas trahit secū p̄ealē crō-
tū: rōne cuius ut dicit ip̄ecat' eā p̄pheta cū dñs
tates trāferūtur filii eius & medicet ps. cviii. sed
ex sacro canōe medicatē clericū dixerūt infelicem

ad cuius ca-
ligendum
ferētia: orig-
parit calam-
egenis: hab-
sūt cū pati-
si iacētis ad
ta dauid zel-
torum caus-
abhorrebat
mentis per-
pelli: unde p̄
mihi subiur-
tē nōm dei
ta quod isy-
rus ē: quasi
cēs necessita-
piditas que-
xum cruciat
ri & cupidū
nequitia per-
iob: attenu-
stas illius: &
iū. d. nullius
uel tollatis:
rei aliene &
ad ephesios
tem labore
ut habeat ur-
tia est quā p̄-
ualidis & oc-
um uiciosi &
refugunt &
na fatigatio h-
erē uirtutis p̄-
sidenā occid-
opari: & itez
ergo estate &
nedū lege di-
apls reuocet
bus: audiuim
nihil operati
huiusmōi sū
panē suū mā-
d. q̄ ad alienē
tus necesse ē
medicitatē se-
rū est snā.
in pauperibz
cupatis hab-
solatum ui-
sas obletat
pleni iocūdi
lectōis: mau-
niūdo igno-
medicādo ui-
ritum magi
alibus: augi

ad cuius emillationis dissolutione & cōsimiliū itel-
ligendum est q̄ quintuplex: est mendicitatis dif-
ferētia: origine: mō. efficacia: disperata. Prima ē q̄
parit calamitas: & hec est in p̄sonis miserabilibus &
egenis: habēs annexū penalē cruciatū cum merito
sistit cū patientia q̄lis fuit mendicitas lazari ulcero-
si iacētis ad ianuā diuitis &c. hāc imprecatur prophe-
ta dāuid zelo iusticie filii impiorum. Et quia ē mul-
torum causa malorū quādo ē cum impatiētia: iō eā
abhorrebat sapiens in personam hoīs infirmi & ti-
mentis per egestatē inuoluntariam ad ipatiētā cō-
pelli: unde postquā premisit: egestatem ne dederis
mihi subiunxit: ne egestate cōpulsus fureis & periur-
rē nom̄ dei mei. Et hec ē pprie mēdicitas dicta: iux-
ta quod isidorus dicit li. x. ethicorū: mēdicus dic-
tus ē: quasi minus hīs unde degat: uel q̄si manu di-
cēs necessitatē suam. Secunda est quam parit cupi-
ditas que ē in pauperibus simulatis: habens anne-
xum cruciatum culpabilē: in quo torquent̄ oēs aua-
ri & cupidi non tā famis corporalis inedia q̄ spūalis
nequitia per insatiabilē auaritie uoracitatē: iuxta illd
iob. attenuetur fame robur eius: & inedia iuadat co-
stas illius: & hanc dissuadet apostolus .i. ad tessal.
i. d. nullius aliquid desideretis glo. Ne dū rogēs
uel tollatis: in quo phibet p̄positionū cupiditatis
rei aliene & petitiōis nr̄e ex ipsa ueniente: iuxta illud
ad ephesios. iiii. qui furabat̄ tā nō furetur: magis au-
tem laboret operando manibus suis qd̄ bonum ē:
ut habeat unde tribuat necessitatē patiētī &c. Ter-
tia est quā paruit tristitia: & hec est in mēdicatibus
ualidis & ociosis: habens annexū cū cruciatu solati-
um uiciosū atq; fantasticum: studiosum. n. laborem
refugunt & ociosam uitam & p̄nitiosam que ē ue-
ta fatigatio libenter incurrunt: ac p̄ hoc fructuose qua-
erē uirtutis p̄dunt: iuxta illud sapien. Prouer. xxi. de
sidera occidūt piger: noluerūt. n. qcq; manus eius
operari: & iterū p̄ piger arare noluit: mēdicabit
ergo estate & nō dabit̄ ei: & huiusmodi mēdicitas
necū lege dīna sed etiā ciuili phibet̄: ut autē ab hac
ap̄l̄s reuocet opus manuale inuēgit thessalonicensī
bus: audiuius quosdā inter uos ābulare in quiete
nihil operātes: sed curiosē agentes. His autē qui
huiusmōi sūt denūciamus ut cū silētio operantes
panē suū mādūcēt: cuius mādati glo. rōnem reddidit
id. q. ad alienā mēsam frequenter accedit ocio dedi-
tus necesse ē pascenti se adulari: multa. n. alia hanc
mēdicitatē sequunt̄ uicia: q̄a ocū taliū oīum malo-
rū est sūa. Quarta est quā pariter industria q̄ est
in pauperibus studiosis circa disciplinā scolasticā oc-
cupatis habens annexum cum cruciatu penurie
solatium uirtuti in mente. q̄ adeo mentes genero-
sas oblectat ut multis diebus laboribus & erūnis
pleni iocūdi uideant̄: & parua pre magnitudine di-
lectōis: mauultq; cum rubore addiscere q̄ delicate
uiuēdo ignorare: quod i p̄m̄ is uidimus qui cum
mēdicatō uiuēte didicerint postea exeūtes ueri uir-
tutum magnum locū in ecclesia dei tenuerūt: & de
salibus: augu. in li. de ope monachorū dicit: q̄ eis

bona opera fidelīū & subsidia supplēdoz necessari-
orum deesse nō debent cum ad erudiēdū aiūm ita
uacant ut corporalia huiusmodi opa geri non possint:
qui si uacantes studio litterarum possint de ele-
mosynis uiuere: m̄to magis uacantes studio gemi-
tuum cordialium & contemplationum sublimiū
hoc licite possunt: licet sint idiote quando tale ex-
ertitium nō sinit eos laborare manibus. Quinta
est quam paruit iusticia que ē i pauperibus uolunta-
riis imūibus ab amorē tēporalis lucri & corpore cor-
poralis quietis hīs annexū cum cruciatu solatium
uirtuosum: est uerum q̄ sic mendicantes solius mo-
uentur amore paupertatis extreme & imitationis
dilecti iesu quam ideo amplectuntur ut liberius
sapientie uacent que christus est: & efficacius ad cul-
tum uirtutum iesu attingant quo magis in camio
paupertatis electi.

Ipius penuria purgentur a crimine.

Ipius erubescencia humiliantur in corpore.

Ipius per simonia castigantur in carne.

Ipius deuota gratitudine conciliētur ad p̄ximū.

Ipius cōdescēdētī benignitate cōfigurēt̄ ad xp̄m.

Ipius uirtutū collatōe surgū agant̄ ad deū.

He sunt sex utilitates huius sancte mendici-
tatis supra nominate & ifra p̄bande cū de laude pe-
nuriose paupertatis p̄pter xp̄m assumpte ageretur: q̄
quā nullus sane mentis dubitare queat: quin penn-
ria purget: erubescencia humiliet: per simonia casti-
get: gratitudo accepti benefici benefactori concili-
et: condescensio benigne ac uoluntarie paupertatis
configuret ad xp̄m: qui cum diues esset amore no-
stre salutis effici uoluit egenus & pauper: celsitudo
paupertatis q̄ quis oīa calcet & seipsū cum omnibus
sursū agat in deum: nō solū per spūs libertatem
uet̄: etiā p̄p̄ experientia incommodorum que paupe-
res comitatur: dicente beato gregorio. q̄ mala que
nos hic premunt: ad deū nos ire compellunt. licet
autem molesta sint.

Auaris penuria.

Scribis erubescencia.

Lasciuis frugalitas.

Indeuotis actio gratiarum.

Infidelibus conformitas ad xp̄m.

Desperatis eleuatio mentis in deum.

Verumtamē pauperibus solatiū est penuria hu-
milibus despici cōtinētibus castigari: caritatiuis cō-
siliari beneficio. credētibus cōfigurari hoī xp̄o: spe-
rantibus sequestrari a mundo & coniungi ipsi b̄n-
dictō iesu eterno deo. Ad quorum omnium af-
firmatiōem hoc sufficit qd̄ dicit: greg. primo libro
dialogorum: sicut superbi honoribus: sic plerumq;
q̄ humiles sua despectione gratulantur: cūq; se in
alienis oculis ulescere sentiunt idcirco gaudent q̄
hoc iudicium confirmari intelligunt: quod de se &
ipsi habuerunt. Huius uirtuose mendicitatis spi-
rituale solatium uiri carnales ignorant: qui & eius
laudatores phariseorū more auari derident uiri san-
cti diligunt & toto desiderio concupiscunt: unde

de beato frācisco scribitur: nemo tam auri: q̄ iste cupidus paupertatis: nec thesauri custodiendi sollicitior ullus quam iste huiusmodi euangelice: margarite: & quia i acquirēdis elemosynis nō cupiditatis trahatur q̄stu: sed spiritus libertate & dulcis iesu similitudine dulcorosa: ideo solitus erat in solēioribus festis p̄ tōcūditate spiritus medicare huiusmodi medicitatis sicte dulcore etiam a magnis inuitatus cardinalibus priuari uolebat. Innumera fecit de quibus pauca in legenda sūt scripta: i quibus aperte pbatur ipsūm p̄ deuotione ebrium huius sicte & penuriose paupertatis amore. De hac commendat hier. illam deuotissimam paulam. d. q̄ hoc hēbat uoti ut medicās p̄ xp̄o moreret & unū nūmum filie non relinqueret: & in funere suo alieno syndone inuolueretur. Deniq; ipsissima oīum cauillationum ē hec terra huius decimi modi qua i piūssimi medicitatis hostes ipsā incriminant q̄ sit opus transgressōis p̄nitiose dñtes q̄ uiri euāglici q̄ elemosynas cū tanta uirtute petunt ut dcm ē supra sunt uiri sanguinū: q̄ ualidi & fortes accipiunt panē egenorū qui operari non possūt: ac per hoc: quodammodo ipsos fame occidūt: adoptantes super eos uerbum ecclē. xxxiii. dicētis. Panis egentium uita pauperis ē q̄ defraudat illū homo sāguinis ē. Insuper etiā addūt q̄ sunt ecclēsie onerosi & periculis multis que p̄cedūt ex inopia q̄ se exponūt cū itere dicat ecclēsiasticus p̄ inopiā multi perierūt. Ex quibus etiam sequi uidet q̄ talem medicitatem p̄ferri & in ea uiuere: non ē res meriti: sed peccati: q̄ talia loq̄ more pditoris: iude i ipsi pauperibus uinis p̄sequit xp̄m deū hominē iopem & medicū & cōpunctū corde nitrif mortificare: & ipse est uere uir sanguinum: & dolosus q̄ non dimidiabit dies suos pauper aut sēp sperabit in dño: & exultabit in deo salutari suo & i sancta medicitate: p̄cedet de uirtute i uirtute: donec uideat deū deorū in syon iesum xp̄m exēplar & p̄miū pauperū miorum. Hi enī euangelici uiri qui p̄priis facultatibus renunciauerūt: & saluti aiare intēdūt nō sunt uiri sanguinū: sed uiri misericordie quorum nomina obliuionē nō acceperunt: qm̄ ex abundantia misericordia corporalia bona largiti sunt ad sustinēdū corda pauperum & spiritualia bona quotidie largiūtur ad sustentationem oīum aīarum: & ideo digni sunt ut ab ecclēsia sustentent: q̄ nō grauant: sed alleuiāt: multo magis q̄ illi qui ecclēsiarum reddituū ubertate p̄guescūt: quos cū p̄imi eorū habere potuissēt: multo p̄fectius elegerunt cum christo paupere medicādo egerere. Nullum ergo defraudant pauperem qm̄ potius omnia pauperū agunt dum suis factis exēplis & monitis pios homines ad opera pietatis inducūt. Sustentatio autē corporalis eis multo magis debet q̄ pauperibus ceteris: eo quia magis sunt uoluntati pauperes magisque xp̄o similes magisque deuoti.

Vnde Hier. cōra uigilantium. nō negamus cū cētis pauperibus si tāta sit largitas stipēs esse porrigēdas. i. stipēdia Apostolus docet q̄ppe faciendā esse

elemosynam ad omnes: maxime autem ad domesticos fidei de quibus dominus loq̄t i euangelio. Facite uobis amicos de iniquo. s. de mammona iniquitatis qui uos recipiat i eterna tabernacula. Nunquid isti pauperes inter quorum pannos & igitur uicē corporis flagrantis libido dñatur p̄nt habere tabernacula q̄ nō p̄ntia possident neq; futura. nō. n. sumptuōsiter pauperes: sed pauperes spū appellat de quibus ps: beatus q̄ intelligit super egenum & pauperem: in uulgi pauperibus nequaquā itelligimus sed elemosyna opus est: in factis uero pauperibus beatitudo est intelligentie ut ei tribuat qui erubescit accipere cum acceperit dolet metēs carnalia: & feminas spirituaalia: hucusq; hier. Ex quibus patet q̄ singl̄r debet eis p̄ ceteris sustentatio lege misericordie: debet etiam eis lege iustitie tanq̄ predicatoribus ueritatē quāq; iuste exigere p̄nt non iure fori: sicut p̄dicatoribus q̄bus acceptio stipendiorum nō est mendicitas sed potestas sed: iure poli & ordinatione iesu eam exigere possunt & debent per modum humilitatis: sed delictet pro amore iesu gratis petendo ut alii merentur dando. & ipsi humiliter accipiēdo: unde benedictus dicit fratres de monte dei. Cum diues esset iesus pauper pro nobis factus est: & qui uoluntate paupertatis dedit preceptum: ipse eiusdem i semet ipso formam dignatus est demonstrare: ut eum faciant euangelici pauperes quid eis faciendum sit ipse etiā a fidelibus pasci uoluit: nō nūq̄ autē ab infidelibus: sed ut fideles faceret: uite necessaria accipere nō recusauit. Cōstās est autē q̄ ber. non loq̄t iōi de p̄latis sed de religiosi pauperibus: huiusmodi autē pauperes sustentare p̄ xp̄o maioris ē meriti q̄ edificare basilicā. un. hic. ad demetriadē alii edificat ecclēsiarum stiat parietes marmore: & illud nec reprehēdit: nec annuo unnsq; i suo sentu habūdet: melius ē hoc facere q̄ repolnis opib; i cubare: sed tibi ad p̄pōsiōē ē xp̄m uestire in pauperibus: uiuere in languētib; pacere in esumentibus: suscipere in his q̄ recto iugēt maxime in domesticos fidei uirginū alere monasteria seruorū dei & pauperū: spiritu habere curāq; diebus ac noctibus seruiūt deo suo: q̄ i terra p̄mōmiratur angelorū cōuersationem: & nihil loquunt nisi qd̄ ad laudē dei p̄tinet: hntesq; uictū & uestitū his gaudēt diuitiis: qui plus hēre nolūt suū serua p̄pōsitū: alioqn si amplius desiderant huius q̄ necessaria sūt pbant nō digni. Ex his hier. uerū colligit q̄ sustentare huiusmodi paupes euangelice: opus pietatis maxime ac p̄ hoc ipsos p̄sequēdo a lūnian scelus ē nō parte p̄fidie: n. n. ē inopia cā malorū radicū: nō. n. multi deliquerūt p̄ inopiam quā dilexerūt: sed quā oderūt ul̄ certe & gl̄o dicit uerbū intelligitur non est inopia rerum temporalium uel spiritualium carismatum. Hoc idē dicitur ximus non q̄ cōmēdemus effrenatam medicitatem multitudinem aut omnem medicitādi modū ut p̄fectū appellat uelimus sed eum dūtaxat quā super descriptum p̄fectionē euangelicā p̄ferri: nec dicitur

damus: titulo a auaricie sitate pi spūs & ut instat tionis ipsi in qui meritis pl pauprat dicentes rū qui d gelice. E potius c euāgelii lionū: se Hec: plicibile tā falsa ē sectionē & eorū si Si cōsum leuiticū melchif ordinē a legis tra testamēt p̄fectū. C adiūgt: ipsam in cere: nō c lū i lral. c uendi illi bra: q̄ h seruatiē e ligētie all adnepot templo l mortariē a dño qm̄ eudū erat ta p̄cesser edēcaue reputabi māmoni: bere petr auro atq; auro seru lepra corj tiplicem se tabern. Quod si telligamū sabbatū: bus uide cū auro a quo luce

damus: imo fortiter horremus eos q̄ perfectionis titulo abutunt: tā in patia penurie: q̄ in cupiditate auaricie ut usū opulentū habeant & latū q̄ in ocio sitate pigritie cū sint fortes & ualidi: sed ex defectu spūs & spūalis exercitiū ociosi. Cōtra quos curant instantia defectu laboris manualis & cupide aegritudinis & plene subtractiōis aliis paupibus eorū q̄ ipsi in suo multiplici ap̄lo & supfluo usu cōsumūt qui merito iuxta p̄fatā auctoritatē Hiero. et necessarii p̄bant indigni. Adducūt. xi. cauillationē paupertatis em̄i ad ipsius uirtuosā p̄uriā cauillādā dicentes q̄ uita sacerdotū leuitarū & scōy p̄riarcharū qui diuitis abundarūt fuit figura p̄fectiōis euāgelice. Et iō si nouū testamētū nō repugnat qm̄ potius cōsonat. Sicut rota i medio rote. Nullo mō euāgelii p̄fectiō cōsistit in carētia huiusmōdi possessionū: sed potius habendo eas cū domino dicatas.

Hec aut̄ rō: quia multas absurditates cōtinet displicibiles scīs nō tā nō q̄ ipsorū testio refellit & nō tā falsā q̄ heretica esse p̄bat: cū cōtra textū ap̄li p̄fectione euāgelicā dicat in leuitatis possessionibus & eorū statibus contineri: uñ. Apost. ad hebre. vii. Si cōsumatio inq̄. i. p̄fectio sc̄dm glo. p̄ sacerdotiū leuiticū erat: qd̄ adhuc necessariū fuit sc̄dm ordinē melchisedech aliū surgere sacerdotē: & non sc̄dm ordinē aarō dicit̄: translato sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat: ubi glo. h̄ incipit noui & uetis testamētī dīas dare: quia illud ip̄fectū: hoc autem p̄fectū. Cui consonat quod idē ap̄l's consequenter adiūgat: umbrā inq̄ hīs lex futurorū bonorū: non ipsam imaginē regū: nunq̄ pōt accedētes p̄fectos facere: nō est ergo p̄fectio uirtutū & cōsiliorū euāgelii i lral. obseruatiā mādatorū dei legalium: & i mō uendi illoz pōtificū regredā: uñ sicut i figurali umbrā: q̄ hoc mō dī rota i medio rote: nō p̄ lralis obseruatiē equalitatē i utroq̄ testō: sed per spūalē intelligentiē allegoricā p̄figurationē. Audi sup̄ hoc hie. ad nepotianū: nec uero mihi aliq̄ oppōat. d. i. iudee templo lucernas: mēfas: thuribula: patellas: cyphos mortariola etiā ex auro fabricata: Tūc hec probant̄ a dño qm̄ sacerdotes hostias imolabāt: & s̄gūis pedū erat redēptio peccatorū: q̄q̄ hec omnia i figura p̄cesserit: nūc uero cū paupertate domus sue dñs ededicauent cogitemus crucē eius: & diuitias lutum reputabimus. Quid miramur q̄ xp̄s uocat iquū māmonam qd̄ suscipimus & amamus qd̄ se nō habere petrus testat̄: alioq̄ si tm̄ litterā sequimur & i auro atq̄ diuitis simplex nos delectet historia cum auro seruemus &c. Ducūt pōtifices uxores uirgines lepra corporis aīe uitii p̄feratur crescimus & multiplicemus & repleamus terrā. Figamus. vii. mense tabernacula & solēnia ieiunia buccinis cōcrepēus Quod si hec oīa spiritualia spūalibus cōparatē intelligamus ut dñs noster intellexit & interpretatus est: sabbatū: aut auzē repudiemus cū ceteris sup̄stitionibus uideorū: aut si auzē placet placeāt & iudei quos cū auro approbare necesse ē aut dānare: hec hie. A quo luce clarius rō p̄ma dissoluit̄ & euāgelice pau-

ptatis: p̄fectio noue legi p̄prie cōuenire docet: q̄a sicut illis i dīcta nō erat castitatis integritas: sic nec cōsulta paupertas. Vñ hiero. ad eustochiū: aliud fuit in lege ueteris felicitas i q̄ dicit̄ beatus qui hēt semē i syon & repromissio sit diuitiarū: statū aut̄ uir filius dei igressus ē sup̄ terrā sibi nouā legē i stituit: ut qui ab angelis adorabat̄ in celis: hēret angelos i terris tūc holoserms caput iudith cōtinēs amputauit: tūc iacobus & ioannes relicto p̄re rete & nauicula secuti sūt saluatorē affectū carnis & uicula seculi & curā domus pariter reliq̄tes: tūc p̄mo auditū ē. Qui uult uenire post me &c. Nemo. n. miles cū uxore p̄git ad bellū: discipulo ad sepulturā p̄ris ire cupienti nō p̄mittit̄: uulpes foueā hnt̄ filius aut̄ hoīs nō habet ubi caput suū reclinet: ne forte cōtristeris anguste p̄mansurus hec hiero. Cui cōcordat bernar. i. f. de colloq̄o symōis & iesu lōge iqt̄ aliud ē i luto aq̄ rū multarū dimersi p̄sūdo maris iter capere terrā licite possidēdo ad ipsā nouis gressibus undā calcare oīa relinquēdo sed t̄p̄i gratie hec p̄rogatiua debebatur. Antiquorū pat̄z sane diebus donec in terris uideret̄ & cōuersari iter hoīs dñs maiestatis nō erat euāgelice forma p̄fectiōis: sed spūm ipsū deū solū i terris loq̄bat̄ spū. At ubi uerbum caro factū est: & habitauit i nob̄ iā i eo tradita ē imago uite & cōuersiōis exēplar. qd̄ optebat etiā imitari ut utroq̄ seq̄ntes uestigio nō ulterius cū patriarcha: iacob altero femore claudicemus: nec illud dicimus tanq̄ si saluari q̄s uel huius nequeat t̄pe si secus egerit: sed ut gradū agnoscat p̄p̄m & locū p̄fectiōis aut disciplinatus officiū nō ulurpet. His duobus ueritatibus preconibus confundētur uiri nostri t̄pis a quibus sub pietatis spē p̄ antiquorū pat̄z diuitias sub dolo euāgelica ip̄gnat̄ paupertas. Quod aut̄ dicūt fugiētes paupertatis penuriā q̄ uolūt esse similes abrahe iacob & dauid. Audiant r̄nsionē eiusdē ber. ubi supra: Excusaret̄ se fortasse aliq̄ dicētes: abraā: isaac: & iacob ceteriq̄ scī nunq̄ nō terrenas diuitias habuisse legūt̄: sufficit nobis eē sicut illi fuerūt. Neq̄. n. sumus n̄ris t̄p̄ibz meliores: si c̄p̄abil̄ eēt possessio diuitiarū: nunq̄ illi in diuitiis tāta gratiā obtinerent a dño. Quid respōdebimus nouis imitatoribus sc̄torū ueterū: iponāt uitulū sup̄ altare dñi mactēt arietes ircof̄q̄ imolēt: q̄ abraā hoc fecit: sed iquū statum ultra nō habent ubi reuelata ē ueritas transiuit umbra: qd̄ si ipsas quoq̄ diuitias t̄pales umbrā dixerimus fuisse futurorū: in figura siq̄dē legimus eis oīa cōtigisse. Deiq̄ q̄ terrenas palam diuitias possiderēt scī p̄fecti cū sola t̄rena palā p̄mitterētur a domino: ubi sane celestiū p̄missio sonuit necesse ē sp̄itualibus spiritualia comparare: & mutuari sacrificiū spē munerata hec ber. Ex quibus & aliis p̄missis liquet: q̄ facta sanctorū pat̄z ueteris testamētī quo ad diuitias & ad multa alia non sūt trahēda i exemplū cōiter xp̄ianis: per quod patet ifania multorū professorū euāgelice paupertatis: qui exēplo salomonis opulēti regis dicit̄ se dñi honorare sup̄tulas fabricas de his que deberēt pauperes xp̄i com-

dere erigendo: in quibus infirmorum & pauperum uacua uite scientia defraudant ipsas in talibus consumendo dispensadas. Adducit. xii. p̄curiose paupertatis fastidiosi hostes de p̄fectiōe ecclesie q̄ sc̄a ē i possessione cōi s̄be tp̄alis: nitētes rōnes sophisticas inducere ad pbādū ecclesiasticas possessiōes ad p̄fectiōis facere cum ulū: tāq̄ p̄fectiū sit illis i xp̄o afliuere q̄ p̄ xp̄o carere: q̄ nō solū gr̄iam paupertatis euacuat: uer̄ etiā fūdāmētū ipsius ecclesie xp̄m & eius ap̄los maculatis q̄ neq̄quā ut p̄batū ē supra possederūt aliq̄ tp̄ale: licet antiq̄ uerbis isanis & p̄mittēdis xp̄m & ap̄los tp̄alia possedisse nitātur pbare.

Quibus m̄demus ueritatē approbātes & erroris fallam cōfutātes: uer̄ ē. n. q̄ facultates ecclesie sc̄a itētioe a sc̄is & p̄ribus recepte fuerūt: sed & sine sue p̄fectionis lesione uer̄ ē etiā q̄ xp̄s iesus sc̄dm eterne dispositiōis archantū ualere p̄uidit tpe cōgruo ecclesie ipsā sublimādo ad regni coronā & sibi dādo possessionū tp̄aliū amplā pp̄ utilitatē multiplicē q̄ facti p̄res munere sc̄i sp̄s iauerūt elicere affectum suū non inuisando eis: & ipsā uirtual̄ disponēdo. Et sic error manicheor̄ q̄ dei eccl̄iam p̄pter possessiones acceptas a statu uirtutis & p̄fectionis asserūt esse collapsā: nesciuerunt enī uel noluerunt distinguere uarios p̄fectiōis gradus quibus p̄fectiōis fons xp̄s uario mō sp̄ntiā suā in diuersis statibus ornat de quibus infra dicet̄ cap. Iesus p̄fectā consulens. In q̄bus t̄n status paupertatis xp̄i & ap̄lorū & modus quē ip̄soluit eis se hēndi ad tēporalia obtinet sūmū gradū: p̄pter qd̄ sicut approbamus uer̄: Sic & reprobamus errorē. s. q̄ possessio tēporaliū faciat ad p̄fectionis culmē. Cū enī ex supra dictis est supabūde mōstratū q̄ xp̄s & ap̄li tēporalia possidere noluerūt: p̄fectiōis culmē sc̄dm istud dogmā p̄phanū assecuti nō sūt. Qui uero modū uiuēdi p̄ntiū tēporē in abūdātia tēporaliū uite xp̄i p̄fert & ap̄lor̄: quod dicere ē impiū & p̄phanum.

Vnde Hiero. monachi uitā descībēs ait: scribere disposui ab aduētū saluatoris usq̄ ad nr̄am: ab ap̄li usq̄ ad huius tp̄is feces quō & p̄ quos xp̄i ecclesia nata sit & adulta p̄secutorib̄ creuent martyris coronata sit: etiā postq̄ ad xp̄iāos p̄cipēs uenerit potētia & diuitis maior sed uirtutibus sit minor effecta

In his hiero. uerbis clare eligit̄ error p̄fatus. Se q̄ enī qui plus abūdant i ecclesiasticis redditibus hi p̄fectiores existāt & q̄ absq̄ detrimēto p̄fectiōis ad religionē paupertatis altissime nequaq̄ se trāsferre possent: qn̄ potius ecōtra paupertatis erūnas abiicere: & ad facultates ecclesiasticas aspirare sc̄m erit atq̄ p̄fici.

O quot nūc p̄fecti essent in mūdo secūdū illud dogmā p̄phanū & antixp̄ianū cōmētū. Quos deridēs Hiero. ad nepotianū ironice ait. Sint ditiores mōachi q̄ añ fuerit sc̄lares: possideāt opes sub xp̄o paup̄e: quos sub locuplete diabolo nō hūerunt & suspiret eos eccl̄ia diuites quos mūdus renuit ante medicos. Quia uero diuitiar̄ quare: cūq̄ possessio & si possit esse absq̄ peccō & sine p̄fectiōis detrimento

in aliquo statu maxie in p̄latis p̄fectis: eos t̄n cōmē dare excessiue oīno scōr̄ doctrine repugnat: am̄biōs mētes ad desiderū ipsar̄ inclinat: pp̄ qd̄ si ab eor̄ appetitu retrahūtur quātū sciunt. Rediit enī ecclesiastici sūt illecebrose diuitie: & p̄culo: se: etiā ip̄semet p̄fectis uiris sepe p̄bent occasionem ruine: & ideo relinquere eas p̄fectiōis ē: p̄fectio enī non tātū dicit iustitie rectitudinē: uerū etiā expeditiōnē. Vñ gre. iiii. moy. Ray ualde est ut q̄ possidet auge ad requiē redeat. Cū p̄ semetipsam uentus dignū celor̄. Itē in. iiii. dia. Cura rei familiaris uix s̄n culpa agit̄ etiā ab his q̄ qualiter culpas declinare debēt non ignorant. Cui concordat Ambro. in lib. de offi. Si bñ memins nil utile nō q̄ ad uite illius et ne p̄lit gr̄am differimus: nō quod ad delectationē p̄ntis nec alia cōmoda in facultatibus sed i cōmōda huiusmōdi reputamus si non reiciant̄ ea q̄ onerant magis cū ad sūt estimamus q̄ dispensatio cū erogat.

Idē quoq̄ in alia pte libri sic ait. Nullum admōculū p̄stant diuitie ad uitā bt̄am: quod euidentē demōstrauit dñs in euāgelio dicēs. Bñ paup̄e sp̄m d̄c. Bñ qui esuritis &c. Itaq̄ paupertatē famē: dolorē: q̄ putat̄ mala non solū impedimēto nō esse ad beatam uitā: sed etiā cām & uia esse euidentissime p̄nunciatū ē. Sed & illa q̄ uidet̄ bōa diuitias facientē leticiā ex pte doloris & detrimētū esse ad fructum bt̄itudinis dñico declaratū ē iudicio liquet. Sic ergo non admōculo non sunt ad uitam eternā cōpon bona: sed etiam dispensatio: hec Ambro. Vñ superior error apertissime cōfutatur. Quod si dicat uallator ita intelligi de possessionibus secularium: non de ecclesiasticis bonis que sunt sanctificata domino. Respondetur sibi euidentiam facti & sc̄torum dictis. Non enim dicuntur domino sanctificata: quia aliquid in seipsis sanctum continent: uel quia sanctum faciunt continentem: sed quia nisi cum sanctitate mentis debet adhiberi sine delectationis affectu: & non nisi sancte debent expendi. Quod satis probat auctoritas prosperi de uita superius allegata. Sed Augu. pro primo sic dicit in fine libri: unde malum. Qui inquit bene uult uitā tēporalibus bonis non eis amore conglutinetur & uelut membra animi sui faciat quod fit amādo: nec cum referari ceperint cum cruciatu & t̄be fedet̄: sed eis totus superferatur: & habere illa atq̄ regere paratus: amittere uero & non habere paratior. Cui concordat greg. nazanzenus in quodam ser. cōtra p̄secutores ecclesie. Si facultatibus inquit defraudabunt quibus nimis sed facilius malas abōdere quas nō hēo. Si aut̄ ecclesiasticus ē utiq̄ pro quo omnis pugna & omne certamen est. An ignoramus q̄ pecunie cupiditatē & loculogē fr̄at̄ ad p̄dicationē p̄ficiscit xp̄i. Ad hoc qd̄ dicit Ambro. i. li. de off. q̄ xp̄s ap̄los sine auro milit: ecclesie sine auro aggregauit. Iterū q̄ plurimū possidet nō abundat: quia nihil est quicquid in seculo est: q̄

exiguu
ne disp
dictis p
beat pe
ocasio
tpis in
bonor
sue ab
ē q̄ scrib
mus: q̄
Tm. n. i
bus ecc
etor̄ re
p̄sentū
eor̄ exi
Ber. Sag
rū lasciu
spectu a
Diratas
diuitib̄
ta pauli
de m̄n
tur qd̄
habere.
in occal
cula faci
mum &
ore ap̄li
diuitie. E
ce. n. ut
militar
nē. Sim
cula reci
n. paup̄
Que
sic dispē
tis: quo
sicut egi
bentes i
eor̄ in
sum gra
perati: c
onē uni
Sanctus
tor esur
torquet
uit. Nih
neo san
tēplo: q̄
uertit: m
mus dei
nū: hui
siles sūt
periores
de patri
mendē &

exiguum hēt non minuit: quia nihil ē cōnectit res si
ne dispēdio ē q̄ tota est dispēdiū. Ex his sanctorū
dictis patet q̄ bona ecclesiastica licet sine amore de
beat possideri: sūt tū illecebrosa & multorū malorū
ocasio ābiēti. Quod tū uidemus īpressuris huius
tpis in symoniis: litigijs clericorū: & ī abusoribus
bonorū ecclesie: & in unguētis crebris pp̄ appetitū
sue abundantie excitatis. Et de hoc magis flendū
ē q̄ scribēdū: nec de his experiēdis occupandi su-
mus: quia ea ubiq̄ in urbe romana experitur mūdus
Tm̄. n. in hoc erūnoso tpe multiplicata sūt ī t̄pali-
bus ecclesie: ut p̄ge ualde sit qd̄ reperit̄ in dictis san-
ctorū respectu eorū q̄ xp̄mitur in intuitu malorū
psentū. Licet acutus expugnator p̄stibuli deri-
corū eximius doctor omnis sanctitatis amator bea-
Ber. Sagittas acutas & plurimas miserit cōtra ipso-
rū lasciuia: ponā hic unā de sagittis parū acutam re-
spectu aliarū. Ait. n. sic de colloq̄is simonis & iesu.
Ditatas dotatas uidemus ecclesias a potētibus &
diuitibus huius seculi: q̄ ī opibus bonis dites iux-
ta pauli admōitionē amicos sibi facere studuerūt
de māmona a quibus ī eterna tabernacula recipere
tur qd̄ diu speraret̄ ab alijs se recipi q̄ clauis uidet̄
habere. Sed heu data est ista prouidentia eorum
in occasione carnis q̄ sibi atq̄ alijs in celo taberna-
cula facere debuerāt ī terra cōiūgūt domū ad do-
mum & copulāt agrū ad agrum. Quod rapuit ab
ore ap̄lorū huius tēporis uerbū gratie: uerbum fi-
ditie. Ecce nos reliquimus oīa & secuti sumus te. Ec-
ce. n. ut plus sit. Et sacerdotes diuites fieri uolūt. Si
militet̄ Et suā h̄ & abūdantiā suā recipiunt cōsolatio-
nē. Similiter amicis egerēt: & ipsi ut aliena taberna-
cula reciperēt: & ipsi ut propria nō habētēs. Beati
n. paupes sp̄m qm̄ ipsoꝝ ē regnū celorū: h̄ Ber.

Quomō at̄ sancti antiq̄ pastores tēporalia ecclē-
sie dispēfabāt cū ipsoꝝ cōtēptū & spiritu paupertatis:
quomō inter regū afflūctiū copias sic uiuebant
sicut egētēs: multos autē locupletētēs tāq̄ nihil ha-
bentes & oīa possidentes: satis ostēdūt perfectiōes
eorū in p̄p̄rijs legendis cōtēte. Nihilominus ali-
sum gradum p̄fectōis ipsimet attribuūt ap̄lice pau-
perati: quod satis apte mōstrat Hiero. ī cōmēdati-
onē unius sancti epi de quo sic scribit ad rusticum.
Sanctus exupius ep̄s tolose uidue sareptane imita-
tor elusius pascit alios & ore pallēte ieiunius: fame
torquet̄ aliena: oēm substātiā xp̄i uisceribus eroga-
uit. Nihil eo dignius q̄ corpus xp̄i canistro uimi-
neo sanguinē portat ī uitro. Qui auaritiā piccit de
tēplo: qui cathedras uendētū colūbas mēsasq̄ sub-
uertit: māmonē & nūmulariorū era disperfit: ut do-
mus dei domus orōnis uocaret̄ & nō spelūca latro-
nū: huius sectarū uestigia & ceterorū q̄ uirtutū illius
siles sūt quos sacerdotiū & humiliores facit & pau-
periores. Aut si p̄fectiōes desideras exi cū abrahā
de patria & de cognatiōe tua. Si habes substātiā
uende & da pauperibus: si nō habes gaudi onere

es liberatus: nudū xp̄m nudus seq̄ns: durū: graue
difficile: sed magna sūt p̄mia. In his Hiero. uerbis
distinguit apte p̄fectio bñ dispēlatiō t̄palia ecclesie
& p̄fectio xp̄m nudū sequētis per sp̄m paupertatis
extreme q̄ qdē ē p̄fectio euāgelica seu ap̄lica: sicut
idē dicit ad demetriādē. Apl̄i fastigi p̄fecteq̄ uirtu-
tis ē: uēder̄ oīa & pauperibus distribuere: & sic leuem
& expeditū cū xp̄o ad celestia subuolare. Quia
igit̄ facti doctores duplicē p̄fectionē tāgūt: de qui-
bus magis infra dicit̄. s. p̄fectio q̄ habet̄ ī cōibus
bonis ecclesie: de q̄bus facti dicūt q̄ dño cōsecrātur.
Et quia eorū dominiū nō debēt sibi ministri ecclesia-
rum proprietate dānabili uendicare: & q̄ bona hu-
ius magis sunt celestia: q̄ mundana: magis comu-
nia q̄ priuata h̄ prima est. Alia est in paupertate
apostolica & penuriosa. Ideo ad euidentiā eiusdē
distinguemus. Primo quadruplicē regū tēporalium
cōmunitatem ex quadruplici iure manātē. Et post
modum diuidemus duodenam prerogatiā paup-
tatem apostolicam cōmendantē. Prima cōmu-
nitas est que manat iure necessitatis nature: que fit
ut omnis res ad nature sustentationē idonea quā-
rūcunq̄ sit alicui persone appropriata illius fiat qui
indiget necessitate extrema: & hoc potest dici ius
poli: cui discordare non pōt ius fori. Et huic cōmu-
nitati renunciare non est possibile pro eo q̄ manat
ex iure naturali inferto homini quia dei est imago
& creatura dignissima: propter quam sunt omnia
mundana creata. Secunda est que emanat ex
iure charitatis fraterne que fit ut omnia sint iusto-
rum excōmunicatione quadam charitatis que sūt
propria singulorum fiant uniuersorum cōmunia:
secundum illud Apostoli. 1. ad Cor. iii. Oīa uestra
sunt. De qua Augu. sup Io. ome. vi. loquēs contra
donatistas. Veniat inq̄ ad catholicam ecclesiam &
nobiscum habeant non solum terram: sed & eum
qui fecit celum & terram. Et huic cōmunitati renū-
ciare non est licitum: quia manat ex iure diuinitus
infuso per quod est unita in colūba. i. in uniuersali
ecclesia. A qua quidē uniuersitate & communitate
nullus potest discedere seruata lege diuina: que to-
ta cōpletur in charitate & in h̄ centuplatur q̄qd̄ p̄
deo relinquatur etiam in hac uita. Tertia cōmu-
nitas est que emanat ex iure ciuilitatis mundane q̄
fit ut unius imperij regni uel ciuitatis una fiat res
uel unius societatis mercatorum uel pugnatorum
cōmune fiat lucrum & damnum: uel unius familie
indiuise una fiat hereditas cōmunis. Et huic com-
munitati renunciare ē de p̄fectiōis euāgelice neces-
sitate: quia talis cōitas p̄sonalē icludit necessitatē que
manat ex iure diuinitus īstituto. Cū ēt anexa sunt
q̄ occasionaliter inducūt difficultatē ad bonum: &
prōnitatē ad malū. Ac p̄ h̄ p̄fectioni euāgelice
aduersat̄. Et iō aīe scē huiusmo distinetur diuisio:
ut in ps̄. dicit̄. Audi filia: & uide & inclina aurē tuā
& obliuiscere populū tuū & domū patris tui. Quar-
ta cōitas ē q̄ manat ex iure dotationis ecclesie q̄ par-

tim ē dīnū: partī ē hūanū. Si quis subtiliter p̄feret di-
c̄ta canonū & sc̄or̄: hac cōitate fit ut oīa bona q̄ cō-
ferunt ecclesiis domino dedicet̄ ad cōem subiren-
tationē ministroz̄ suoz̄ & pauperū. Et hec cōitas
ē i omnibus ecclesiis collegatis habētibus possessi-
ones. Et huic cōitati nolle renuntiare nō facit ho-
minē ip̄fectū q̄a tenere pōt salua p̄fectiōe secū-
dū aliq̄ue p̄fectionis statum. Sicut apparet in reli-
giosis cenobitis & in prelatīs p̄fectis & sanctis se-
cūdū statū suū q̄ t̄p̄alia possident i cōi: q̄a talis cō-
munitas ex iure diuinitatis manat: ut de altari ui-
uat q̄ seruit altari. Et sunt illis oīa cōia q̄bus ē cor:
unū & aīa una: unus spiritualis p̄r & una uiuēdi for-
ma: tamē renuntiare facit ad euangelice p̄fectionis
culmē: & dicit euāgelice p̄fectionis statū: pro eo
uidelicet q̄ talis cōitas q̄q̄ manet ex iure dīno: ma-
nat et̄ ex iure humano: & q̄a nō solū ē spiritual̄ ue-
rū et̄ tēporal̄. Et q̄a licet in ea excludat̄ proprietatē
p̄sonalis cōcluditur: tamē proprietatē collegialis cu-
ius et̄ quelibet persona de collegio particeps eē di-
gnoscat̄: nō solū quātū ad usū uerū et̄ quātū ad do-
minū: dū unusq̄q̄ auctoritatē habēs a iure ad res
sue ecclesie recuperādas & exceptionē ad defendē-
das: q̄ uere declarat dñi ip̄saz̄ rerū agētē uel recipiē-
tē aliqualiter eē p̄cipē. Quoniā igit̄ ē ualde diffi-
cile oībus abdicatis i sola paupertate gaudere quod
ē apostolica status: difficile ē nihilominus p̄sonali
p̄prietate excluda sola ecclesiastica cōitate eē cōten-
tū: quod ē prop̄e cenobitici status i quo cōcōmita-
tur castitatis uorū cū abnegatione p̄prie uolūtatis:
ideo ē utrūq̄ p̄fectū licet impari gradu: Et per h̄
patet q̄ paupertas altiss̄: ma q̄ ē apostolica nihil sub
celo possidet tēporale: sed denudās possessionem
ab omni iure & opulētia rerū usūs: nudus sequitur
crucifixum.

Quod paupertas ualet ad quatuor quoz̄ quodlibet
sequitur tria bona & sūt. xii.

Vius at̄ paupertatis altissime q̄ cōsistit i pe-
nuria usūs rerū t̄p̄aliū exterior nō solum
i exprop̄atione interna: ē multiplex utili-
tas distinguēda. Est. n. figurata p̄ illā euāgelicam
margaritam q̄ tate preciolitatis ē ut p̄ illa emenda-
sint oīa distrahēda: ualet. n. specialiter ad quatuor.

Ad extirminū iniquitatis

Ad exercitiū p̄fecte uirtutis

Ad possessionē p̄fecte iocunditatis

Ad publicationē euāgelice p̄dicatiōis.

Primo p̄p̄ expiationē culpaz̄ p̄petrarum. Est
caminus expurgans & eluminās sordes uitio-
roz̄. Iuxta illud Esa. xlviii. Elegi te i camio paup̄ta-
tis: quod maxime de illa paupertate intelligit̄ q̄ non
tātū uolūtate p̄ rege cōtēptū afficit: uerū et̄ corpus
p̄ penuriā affligit. De qua Grego. in ome. de lazaro
& diuite: purgat ignis inopie etiā diuitis bona re-
munerauit felicitas trāseūtis uite. Illū paupertas af-
fligit & terfit: & istū abundātia remunerauit & re-
pulsit. Et infra. de pauperibus uero sollicitē p̄fate:
quia eoz̄ uitā magistra paupertas cruciat quousq̄

ad rectitudinē perducatur: h̄ Grego. Quod si purga-
tas necessitatis cā radice charitatis multo ma-
gis illa penniosa paupertas purgat quā seruus cha-
ritas i uoto nolūtatis cāt. Secūdo p̄p̄ subtractionē
occasiōnū peccādi q̄ sicut diuitiarū affluētia crescit
sic uolūtaria paupertate minuuntur: unde Criso. sup̄
ep̄lam ad hebr̄. Ser. secūdo xp̄ianus i paupertate
stitutus q̄ cū diuitiis magnis quō h̄ ē q̄a excludit
se sup̄bie typū: nō erit arrogans sed patiens ob̄tē-
rans: & pudicus: mitis & patiens. Qui uero i
cōstitutus ē multa illū adhuc bona ipediūt. In-
spiciamus ergo q̄ sūt q̄ diues opat̄: rapit aliena: est
at cupiditate: nephandos nō desinit perpetrare cō-
cubitus: maleficia cūcta cōmittit. Nōne uniuersa h̄
ex diuitiis cōspicis generari. Iterū quoq̄ in paup̄-
rie magis q̄ in diuitiis uirtutes facili possidemus: nec
mihī dicas q̄ i hac uita dītes nullā uidiētā suscipiūt.
Nā cū oībus malis suis et̄ hoc malū h̄nt diuitē qui
malignitate peccātes ab uliōibus tuēt. Et q̄ diuitias
possidet sp̄ peccās nulla pena reuocat sed sine ul-
lis remediis uulnera suscipit peccōz̄ & frenū illi ip̄o-
uit: hucusq̄ Criso. Quod si forte aliq̄s dicat q̄ de
paup̄ie m̄ta mala onūt: R̄ndet iserius. xviii. ser.
Nemo cāet p̄ paupertate tāq̄ paupertas cā sit m̄ totū
maloz̄ neq̄ obloquat̄ xp̄o q̄ p̄fectionē illā dicit.
Si uis p̄fectus eē &c. hoc ipse & uerbis dixit & op̄-
bus cōprobauit & ostendit & per discipulos suos
docuit. Sectemur ergo paupertatē: maximū q̄p̄-
bonū ē. Nihil. n. opulētius eo q̄ paupertatē. Ip̄o d̄
ligit & cū alacritate suscipit. Valet et̄. iii. ad iniqui-
tū extirminū p̄p̄ uitiozarū radicū abscisiōem: uinū
so. ser. eodē. Abiiciamus q̄cūq̄ corpus florere faci-
unt: uiciat at̄ aīam: ut puta sunt diuitie: delitias: & glo-
ria. Cūcta h̄ carnis s̄t & amoris corporeositas: non
amemus āp̄iora: sed paupertatē s̄p̄ sectemur istam.
Magnū. n. bonū ē: sed sapiētia paup̄is inq̄t p̄ mihi-
lo: h̄etur. Et itez̄ diuitias & paupertates ne dederis mi-
hi: & ex camio paupertatis liba me: q̄re ergo illa d̄ta
sūt & in ueti testamēto dicebātur ubi m̄ta d̄ta
rō h̄bat: ubi paupertatis erat p̄l̄mus cōtēptus ubi
qd̄e maledictio erat. Sed nūc nequa q̄ ita ē. Si uis
audire paupertatis p̄dicamēta ipsā & p̄fessus ē iher̄.
& dixit. Filius hoīs n̄ h̄t ubi caput suū r̄diēt. Et tu
rū discipul̄ suis dicebat. Nolite possidere aurū neq̄
argētū. Et eis dicebat petrus q̄ ex sua natiuitate
claudus. Argētū & aurū nō ē mihi. Et in ip̄o q̄d̄
ueti testamēto. Nā helyas p̄ter melorē nihil h̄ebat.
Nōne helyens: nōne loā. hucusq̄ Criso. Paup̄-
tatis tollerātia laudat: q̄a p̄ eā corpaliū rerum amō-
abscidiit q̄ ē p̄ma radix uitioz̄: laudat et̄ quia p̄-
eam absciditur: secūda q̄ ē timor male hūilias: unde
& consequenter adiungit: uides q̄ maxime h̄-
duciam facit h̄ paupertas. diues seruus est obnoxius
dānis & tribuens omni uolenti ei nocere: ille r̄
hil h̄t: p̄scriptionē non timet nec cōdemnationem.
Nequaquā enim paupertas fuit sine fiducia
Tunc iesus cum paupertate mittebat apostolos in
causam opus habentem multa fiducia: ualde uis

Et fortis
hec uer
pauper
condu
se solū
bundar
tas que
extrem
pertas a
quia pe
in p̄m
pere nil
ubi noi
nus in e
dicit be
tudo di
h̄ Amb
rōne cō
tione p̄
Secū
Vnde h̄
mo que
pergere
se uirtu
& tu au
uerba u
q̄ mani
& open
scenden
tus cust
ētū Cn̄
habētis
gis unū
uo labo
promer
uis mag
gelū uo
Regnū
rum ibi
munere
te. Qua
cto repu
le & fac
uirtutū
tes p̄ n
tot hab
bus pie
affectu
ce paru
perū rel
paupere
portant
solū de
tini: sed
gunt sup̄
sario uic
stu. Ha
que oīu

si purga
multo ma
ferus cha
stradiem
ena crescit
Criso. sup
paupertate
excludit
ies obpote
iero i lltin
diut. lo
ahena: est
ppertate co
uniuersa h
p in paupe
demus: nec
ta suscipit
rditie quia
. Et q dicit
ed line ub
ent illi ipo
dicat q de
. xviii. ser.
fit mlti cori
illa dicit
dixit & op
pulos iura
simu appe
te ipote d
i. ad inq
ioem: unct
florere fac
alities: & glo
ditas: non
mur istam
ngt p mlti
decens m
rgo illa d
n'ta ditta
eptus ubi
ita e. Si
ffus e ius
icliet. Et re
re aug. nq
tuitate en
in ipso que
nihil h'et
o. Paup
rerum aut
et quia pe
h'ulias: no
maxime b
t obnoxia
ere: ille a
idem m
sine fiducia
postolos in
: ualde in

Fortis paup & nō habet unde iniuniam patitur: hec uerba Crisostomi intelligi non possunt nisi de paupertate que nihil habet: nec tria superiora aliqd concludunt de paupertate monastica que gloriatur se solū nihil possidere: & oīa uelle habere in usu abundantanti & rerum ubertate. Sed penuriosa paupertas que euangelica ex his cōcludit mltū ualere ad exterminiu ois culpe. Valet secūdo penuriosa paupertas ad exercitū uirtutis perfecte: primum quidē quia per eam uirtus acquisita probatur: uide Amb. in pmo libro de offi. Non pōt quis premiū accipere nisi legitime certauerit: nec gloriosa uictoria ubi non fuerint laboriosa certamina. Ideoq; dominus in euangelio. Sancti pauperes spiritu &c. Non dicit beati diuites: sed pauperes. Ibi. n. incipit beatorudo diuino iudicio ubi etūna estimatur humana h Ambro. constat at q erūna non est in paupertate rōne cōtēptus rerū i mente: sed ex sola expropriatione penurie tēporalis quā sustinemus i corpore. Secūdo uidelicet quia uirtus prōpta custoditur. Vnde Hiero. ad paulinum. Socrates thebanus homo quondā ditissimus: cum ad p̄handū athenas pergeret magnū auri pondus abiecit. Nec putauit se uirtutes posse simul & diuitias possidere. Deniq; & tu audita sentētia saluatoris. Si uis p̄fectus eē &c. uerba uertis in opera: & nudā crucē sequeris p̄nctq; manibus: & candido pectore pauperē te spiritu & operibus gloriare expediētior & leuior condescendens scala iacob. Videlicet ē tertio quia uirtus custodita expeditius in finē perducit. Iuxta dicitū Crisostomi sup ep̄las ad hebre. sermōe. v. Nō habētes diuitias: n̄ pp h̄ doleamus: sed gratias magis uniuersoz deo ac dño referamus: q̄a nos paruo labore eandē mercedē potuerimus quā diuites promereri: & si uoluerimus ēt ampliorē. Nā ex paruis magna lucratur. Huic ēt Grego. super euāgelii uocationis apostolorum in ome. consonās ait. Regnū celoz tantū ualeat quantum habes. Et iterum ibidē. Ante dei oculos nunq̄ ē uacua manus a munere: cū archa cordis fuerit plena bona uoluntate. Quapropt̄ cū uolūtas ubi deest possibilitas p̄ factō reputaret: & sanctis pauperibus q̄ diuitibus uelle & facere. Multū igit̄ facit paupertatis inopia ad uirtutū expeditionē. Vñ euāgelici paupes diciturētes: p̄ mūdū quot uidēt necessitates xpi fidelibus: tot habent cordiū cruces: & imolarōes i suis uisceribus pietatis: unde & illi sunt magis elemosynariū i affectu & ab omni seclusi avaritia: nulli rei extrinsece parcunt quin ea liberaliter tribuat pro christi pauperū releuando defectu. Quo contra his fallaces pauperes q̄ nihil uolunt subire penurie usus arida portant ultra ad aridos pauperes & mēdicos. Et n̄ solū de sibi necessariis nil uolūt indigentibus impartiri: sed multis superfluitatibus quali continue satagunt superfundī. Expoliant alios pauperes necessario uictu in his q̄ cōsumūt suo superfluo usu & fastu. Hac ergo fallaci paupertate excluda de medio que oīum ē uitiorū sentina: uerā paupertatē euange-

licam extollamus: q̄a plurimū uidelicet ad exercitium plurimaz uirtutū: ut dictū ē: & āpius foret dīcendū nisi modus uoluntatis nos artaret: q̄a p̄ eā uirtus p̄fecta probat: & in finē multū expedite reducit. Consequēter ēt ualeat hec alta & penuriosa paupertas ad perfruitionē iocunditatis interne: & ad extaticā eleuatōm contēplationis excelle. Primo quidē rōne extrinsece securitatis. Excludit enim omnē timorem mundanum & humanum seruilē & uitiosū ip̄fectū & formidolosū. Vnde Criso. in ome. ultima super Mat. Diuītē necesse ē multum indigere & turpiter seruire: formidare & suspicari: & timore eoz q̄ suspicant oculos & calūniatoris ora: & auaroz cōcupiscentias: sed nō paupertas aliquid tale: sed contrariū uniuersis regina ē pluribus non subiecta: sed munita portibus tranquillīs & palestra: & gymnasiū phie. Constat at q̄ paupertas furibus non subiacet: ea potissimū ē in qua nihil habetur: de qua subdit̄ ibidē. Audite quicūq; estis pauperes magni: & quicūq; ditari cōcupiscitis nō pauperem eē malū: sed nō uelle pauperē eē: & nec malū extima paupertatē: & non erit tibi malū: & si philosophans multū ē bonorū finis & origo. Nec rarū dat securitatē penuriosa paupertas in hoc seculo unni: & in futuro iudicio. Vnde Ber. sup ps. Qui habitat &c. felix paupertas uoluntaria oīa relinquitū propter te domine iesu: felix tamē que tā securus tā gloriosos i illo singulari fulgore electoram in illo tremēdo examine meritorū: & in illo tanto discrimine iudiciorū. Ex q̄bus sequitur q̄ penuriosa & euāgelica paupertas reddit securissimum profitētē: qd̄ multū ualeat ad perfruitionē interne letitie. Sed mirabiliter cōfert ad sublimationē contēplationis excelle: quia i nullo sollicitatur aiūs: nec etiam pro necessario uictu: pp qd̄ xps iesus a sanctis pauperibus ap̄lis quos sup mōtē p̄fecte contēplationis extulit: oēm q̄ sollicitudinē amouit. d. Nolite solliciti eē: aīe &c. Vbi notat q̄ oīs diffidētia amouetur a pauperibus xpi cū eis d̄r q̄ pus q̄rat regnū dei & iustitiā eius: & hec oīa adiacent uobis. Est tñ q̄dā diffidētia q̄ prouenit ex peruersitate q̄ hēt infidelitātē & desperationē anexā: ut puta cū qs de bono diffidit: uel q̄a nō credit dñm curare humana tā q̄ infidelis: uel estimat se a deo derelictū pp peccata sua tanq̄ desperatus: & talis diffidentia & sollicitudo p̄cedēs ex ipsa oibus phibet: & cōfidētia illi opposita oibus p̄cipit. Est & alia diffidētia q̄ ex pusillanimitate cordis ueniēs hēt anexā remissionē amoris doni: & superfluū amorē suū: & hec stare potest cū charitate ip̄fecta. Et iō h̄ pusillanimitas diffidenda: & sollicitudo ex ipsa ueniēs euangelicis & p̄fectis uiris inhibet: & cōfidētia eidē opposita p̄fectus iniungit̄ quatenus cōtēplatores ueritatis algore pusillanimitatis sollicitudinē pro necessariis fugiat & calorem charitatis confidenter de deo cū p̄mpituidie ad p̄ferēda paupertatis icōmoda constāt assumat: & i iubilō iocunditatis in se sit ei securus mēs quasi iuge cōuiuuium & sit eis sicut uolatus

securus & liber ad contemplandum deum. Ad hac cōfidiā Augu. inuitat in libro de elymosina. Metuis igit ne patrimoniū tuū forte deficiat si ex eo opari largiter ceperis. Quādo. n. uiro iusto deesse possint subsidia cum scriptū sit. Non occidet deus animā iusti fame: helyas in solitudine coruis ministrantibus pascit. Et danieli ī lacu leonum ī preda iussu regis incluso prādiū diuinitus apportatur & timemus ne operati & deū promerenti desint alimēta cū ipse ī euāgelio ad exprobatōnē aliorū quorum est mens dura: & fides parua cōtestetur & dicat. Aspicite uolatilia celi que nō serūt neq; metunt neq; cōgregant in horrea: & p̄ uester celestis pascit illa. Volucres deus pascit in quibus nullus diuine rei sensus ē: nec cibus nec potus deest: & tibi xp̄iano: tibi dei seruo caro existimas aliquid de futurū. An putas q; pascit xp̄m: a xp̄o nō pascatur: aut eis terrena deerunt: quibus deus & celestianis desunt. Vnde hec in credula cogitatio ē: unde ip̄ia & facile cogitatio: h̄ Augu. Nota ergo sup uer bū dñi q; singulariter uolatilia celi se pascere dicit: q; uacates cōtēplationi uolatibus singulari cura nutriuntur ab ip̄so. Ip̄si enim sunt q; excellenter pascunt christū de intimis sue mētis occupati continue in cōtēplatione magnahū sue potētie: & dolore & crucis sue assūptē nature. Vnde excellentissime uidelicet paup̄tas euāgelica ad cōtēplatiōis cellitudinē sequēda. Nā ip̄soy ē singulariter regnū celorum: unde plures dixi qd̄ repetere non piget q; paup̄tas euāgelica est tranquilla & pacifica dei possessio absq; distractionis sollicitudine molestia & impedimēto: per quod patet q; doctōres illi q; dicunt q; religio ordinata ad cōtēplatiōnē esset perfecta nisi haberet sufficiētiā oīum tēporalium ignorat: & paup̄tis bonū: & alte cōtēplationis statum. Nā per hoc sequeretur ut dimittamus de xp̄o iesu q; beatissima mater eius & facti apostoli fuissent in cōtēplationis altitudine. īperfecti & inquieti. Nā aliquādo fuerunt paup̄eres penuriosi ut ex predictis patet abunde. Secundo uidelicet ad iocūditatē iternā rōne expectate mercedis: unde sup illud Iob. xii. Deridetur iusti simplicitatis lapas cōtēpta apud cogitationes diuitum: parata ad tēpus statutū dicit Grego. Statutū quippe cōtēpte lapadis ē tēpus extremi iudicii predestinatis. Tunc diues reprobōy oculis patescet: quia cecitati potestati sunt submissi q; terrena oīa reliquerūt. Quis enim diuini amoris stimulo excitatus h̄ terrena despexerit. Ille proculdubio honorē iudiciarie potestatis obtinebit: ut simul tunc iudex cū iudice ueniat qui nūc consideratione iudicii sese sp̄ōtanea paupertate castigat: h̄ Grego. Liqueat ergo q; paup̄tas pro qua quis deridet & cōtēnit ea potiss̄ ma ē: que annexā hēt extenorē penuriā & uilificatiōem. Vnde Ber. Ser. diiii. Duo hēt paup̄tas: dominiū sequētiū afflictioem. s. & utilitatē de quibus pheta. Vide inq; domine humilitatē meā & laborē meū: & propterea in terra sua duplicia possidebunt: ut pro

pudore sit honor iudiciarie potestatis: pro labore refingenū placidissime sessionis. Hec. n. ē que castigat purgat: probat humiliat & exaltat. Paupertatē igit penuriosa comitat lenita mētis: unde sup illū psal. Ego sum paup̄ & dolens & c. glo dicit. Laudabo ime & ī mēbris meis nomē dei mei cū cano. i. cū delectatione: q; si oīa desunt: deus tu meū es. Sed constat q; nullus ē illo pauperior: cui uideat: nec illi tamē deest mētalis iocūditas ac p̄ hoc nec cōtēplatiōis sublimitas: pp̄ quod subdit uidetur paup̄es & letentur: querite dominū & uiuetis in terra. Tertio quoq; ad ipsum ualde uidelicet rōne perfuse cōsolationis. Ome. iiii dicit Criso. Descendamus inq; ad paup̄tatis caminum uideamus qui abulat ī eo zelotōy colla cōculcatis uideamus cū stum hominē in camio psalētē: gratias agente paupertati ultime alligatā & multa seruētē deo laudationē. Etenim pueris illis tribus similes sunt qui paupertatē cū gratiarū actione serūt. Nā & igne terribilius paupertas incēdere consuevit: sed illos pueros nequaquā incēdit. Ita ut nunc sup paup̄tate si gratia egeris uincula dissoluūtur & flāma extinguitur & si non extincta fuerit quod multo mirabilius est pro flāma ros orit̄. Quod & in prophetis tribus ē: quoniam in paup̄ere diuitibus disponuntur cōpius: & in medio camio rore puro potiuntur. Et enim maximus ē ros nō detineri concupiscentia diuitiarū: & illi tunc cōtēpnētes regē facti sunt regē emuliores. Et tu utiq; si despexeris mundana negotia mundo eris honorabilior secūdum sanctos illos quibus mundus nō erat dignus: ut igitur dignus celo efficiaris deride p̄sentia. Ita. n. & hic clarior: & futuris potieris bonis: hucusq; Criso. Etenim ostendit q; uoluntaria penuria rerum est q; maxime utilis ad perfruitionem interne iocūditatis. Valet etiā quarto ad publicatiōnē euāgelice predicationis: primo quia facit eam magis credibilem: unde Criso. ome. xv. super Mar. Talis est hominis uirtus ut nō solū luceat: sed et̄ illuc ducat illos qui sequuntur. Cum. n. uiderint omnia p̄sentia nos cōtēnētēs & ad futura preparatos ante oīum sermonē operibus nostris credent. Quis enim nō ē amens ut uideat eum qui heri lasciuiebat & dicitur batur: omnia exutū: & ad famem & inopiam & dicitur uitam & pericula & sanguinem & occisionem & omnia que uidentur periculosa preparatam nō manifestam accipiat hinc futuroy demonstrationem. Si at p̄sentibus nos implicauerimus & imiserimus qualiter poterunt credere q; ad possessionē alia festinemus: hucusq; Criso. In his demonstrantur clare: q; uoluntarie & penuriose paupertatis exemplum in predicatore magis credibilem facit euāgelicam predicationem. In quo & aperte confitentur predicatoris huius t̄pis q; se paup̄es iactant impudens excessus. Et aperte concluditur q; nō hoc cōsistit ratio quare eis ad fructum salutis: paup̄es aut nihil credit in uisus. Secūdo et̄ uidelicet ad hoc q; eā reddit ualde efficacē. Iuxta qd̄ Dama. li. iii. dicit

Euāgel sed carne Sed paucificati cruci & inspicitū predicatorū defecerunt magis operariū: nifestum ipsi magis omnia ipsi rursu cere Criso do uideb cipiebant liariū a bant pop nura eua bilē & cre auditores ad charit euāgelic des signi ritu q̄m bē uniuert exiunt & c homines q̄ta ē uest tur nō pot sufficere ē signa eos nes piici cū mirabi gnos osti ab omni sine hoc nō solū r fuissent. h oportet e iū quātū igit uolu cū elucet triplicato: cōfigurat se morti: c gnatur pe illas p̄futu scēdētis d tudine po damētis c Desigr ra ordinat israel mo) denus ille iesu cōfect he semine sup hum

Euāgelii diuine cognitiōis p̄dicatū ē: nō bellis: sed carneis exercitationibus aduersarios deuincēs. Sed pauci nudi paupes & illiterati: uerbari & mortificati crucifixū corpe mortuū p̄dicātes: sapiētibus & insipiētibus pualuerūt. h̄ dama. Et s̄s̄ia i nri t̄pis p̄dicatōibus fierent si ad p̄p̄lū s̄s̄ia uerba & exēpla deferrent. Tertio ē uidelicet ad hoc q̄ efficit eā magis acceptabile: unde sup̄ illud Mar. Dignus est operarius mercede &c. dicit Criso. omē. xxxii. Manifestum qm̄ ad eos cibari oportebat: ut nec ipsi magna sapiant aduersus eos qui docebantur omnia prebentes: & nihil accipiētes ab ipsis. Neq̄ ipsi rursus abscedantur tāq̄ despecti ab eis: uult dicere Criso. q̄ magis conuinctio amoris erat: quando uidebāt apostolos a q̄bus oīa uerba salutis recipiebant sibi familiariter uniti in acceptione familiariorū ad uictum: q̄a per h̄ patebat q̄ nō despiciēbant populū is̄r̄mū. Cū igitur uolūtaria rerū penuria euāgelii predicationē magis reddat predicabile & credibile: efficacem & acceptabile: ac per hoc auditores inducat ad fidē: erigat ad sp̄em: & eliciat ad charitatē: manifestum ē q̄ maxime: uidelicet ad euāgelice ueritatis predicationē. Cuius ēt euidēs signū ē q̄ per apostolos pauperes rebus & spiritu q̄q̄ numero diffusa est euāgelica ueritas in orbē uniuersū: ut de ipsis uerū dictū sit. In oēm terrā exiunt &c. Vnde & Criso. omē. xli. super Mat. Si autem homines. xii. orbē terrarū conuerterunt: excogitate q̄ta ē uestra malitia: cū tanti existentes qui reguntur nō possumus corrigere quos mūdīs oportebat sufficere & cē fermētū. Sed figurā habebant: sed nō signa eos mirabiles fecerunt. Multi & enim demones p̄uicētes: q̄a iniquitatē operati sunt nō sunt facti mirabiles: sed puniti. Sed qd̄ inq̄t̄ ēq̄ eos magnos ostendit pecūiarū cōtēptus: glorie despectus ab omnibus uite huius negotiis creptio. Quia sine hoc habuissent: & si christū mortuū suscitasset nō solū nulli profecissent: sed & seductores estimati fuissent. hucusq̄ Criso. Quia ex his uerbis patet oportet q̄ nihil tātū ualuit ad dillatādū xp̄i euāgēiū quātū p̄fectus cōtēptus oīum mūdātorū. Cū igitur uolūtaria paupertas & penuriosa sicut ex predictis elucet ualores incōparabiles quattuor habeat triplicatos: ad quos maxime uidelicet: q̄a simplicit̄ cōfigurāt & assimilāt paupi uite iesu & sue penuriose morti: quia nudus in cruce pepēdit. Recte designatur per unā euāgelicā margaritā: uerū ēt p. xii. illas presulgas gēmas i portis noue hierusalē descēdētis de celo p̄ magno sui ualore miraq̄ pulchritudine positas quibus & noīa. xii. pauperū. i. in fundamētis collocata respōdēt: sicut lo. apoc. xii. scribit

Designatur ēt p. xii. lapides i typico rōnali quarta ordinatione distinctos. In quibus noīa tribuū. xii. israel moyses legit scripsisse. Quibus succedit duo denus ille apostologus decalogus q̄ i spū paupertatis iesu cōsecuti sūt p̄missionē patrū: & p̄ uerbo abrahe semine cōputātur: his. n. tāq̄. xii. filiis uiri israel sup̄ humerali sūmis pōtificis cōscriptis: & per pro

pa noīa significatis sūma paupertas iducit. Sic. n. scribit Mat. xii. Noīa apostologū sūt hec: p̄mus Simon q̄ dī petrus: & sic ceteris noīatis subiugit. Hos. xii. milit iesus p̄cipiēs eis. Nolite possidere aur̄: neq̄ argentū &c. q̄ ibi ponūtur de p̄fecta paupertatis forma

In q̄bus superhumeralē uite ap̄lice cū rōnali perfectionis & paupertatis altissime p̄ charitatē regni celestis tanq̄ uirta hyacynthina idissolubili iūctura cōstringit cū iterponit. Gratis accepistis: gratis date. Hoc sup̄ humerali & rōnali uerus pōtiffex nri xp̄s iesus adornatus fuit dū sac̄te paupertatis perfectionē uerbo docuit & exēplo mōstrauit: & tūc potiff̄ me quādo uerus pōtiffex p̄ pp̄riū sāguinē igressus i scā paup̄ & nudus i recōciliatiōis sacrificium p̄ nobis opulētē uiuētibus i cruce pepēdit.

Ed redeamus ad sp̄osē paupertatis cōmendāde decorē ipsiusq̄ ualorē: si forsitan & ipsi puocati nobiscū deformitatē meretricis abiiciāt: & legitime sponse paupertatis promisse amplexibus mēte cōuersa suspirēt. Est. n. incōparabilis huius p̄ciositas margarite oī p̄ciositati terre ne ut ait Criso. sup̄ Mat. omē. xli. Quid ait si q̄s tibi proponeret: ferrū: aurū & possessiōes pecunias ut fenū cōtēnere nō utiq̄ hoc susciperes magis & ualde decēter & tibi: & hoc utiq̄ hoīes maxime at traxisses. Et si hoīes niderēt fenū aur̄: effici concupiscerēt & ipsi hanc uirtutē ut sūmā: & augerēt eis utiq̄ pecuniarū cupido. Si autem uiderēt oēs aur̄ ut fenū despiciētes olim utiq̄ ab egritudine eruti essēt. Audistis p̄ciositatē margarite: nūc audi simul ualorē & pulchritudinē sp̄osē. Itē in omē. ultima. Si q̄s tibi p̄ncipatū & ciuiles potestates ciuitatū & diuitias & lasciuias p̄poneret: deinde paupertatē & poses accipe quodcūq̄ uelles: hāc cōfestim rapes si cognosceres eius pulchritudinē. Mihi autem paupertas cui dā puelle pulchre & speciosē similis eē uidet̄. Cum hac helyas educatus ē i celū raptus: bt̄a illa rapina. Cū hac helyseus daruit: cū hac iesus & apostoli oēs Sed ēt ipsā huius puelle pulchritudinē itueamur. Et. n. eius oculus ē purus & preclarus nil habēs turbulētū: sed māfuetus: tāq̄llus: delectabilis: ad oēs respiciēs mitis hūilis: nullū odiū habēs: nullū aduertēs. Os illi & lingua sana ē cōtinua gratiarum actio plena retributiōe & nutibus & uerbis amicabilibus. Si autem uis & p̄fectionē mēbroꝝ eius uidere longā est & multo excelsior q̄ superhabūdātia. Si autē fugiunt eam multi ne mirens: & enim alias uirtutes fugiunt insipiētes: sed contumeliis ut pauper a diuitibus. Rursus mihi inopie laudes dicis: quoniam est beatus qui conuicium patitur: sed hoc ferre ammonet inopia. Si esurit paup̄: & paulus esuriebat. Si nō habet requiē nec filius hoīs hēt ubi reclinet caput suū. In his expresse declarat os aureū q̄ uoluntaria inopia non solū est magne p̄ciositatis sed mire pulchritudis: & q̄ plus ē magne opulētis & honoris. Sicut idē uir sanctus ait super lo. omē. xlii. Anima inopis quidem fulget uoluntari uelut margarita fulgēs: florescit autem ut rosa. Nō ē enim

illic inopia. non fur. non sollicitudo huius uite negotiorum: sed sicut angelus ita conuertatur. Vis anime huius pulchritudinem uidere: uis inopia diuitias ad discere. Non subiacet demonibus: non assistit regi sed assistit deo. Non militat cum angelis: non habet archas duas uel tres uel decem: sed talem abundantiam: ut habere mundum uniuersum nil esse existimet non thesaurum sed celum: non indiget seruis: magis autem seruos possessiones & cogitationes que regum dominatur: regnum: auge: & omnia talia que ad modum ludibria puerorum deridet: & sicut rotas pilae hec omnia extimat esse contempnibilia: habet. n. mundum quem nunc uidere qui in his ludunt. Quid igitur pauperibus melius est. Nunquid pauimentum habet celum. Si ergo pauimentum tale est: cogita textum. Si non habet equos & currus quid auri in his opus est qui supra nubes uehi debet & esse cum christo. Hucusque locos auri. Ignitus: fulgidus: poderosus & pretiosus eloquiis uoluntarie paupertatis que penuriam usus rerum habet annexam admirabilem pulchritudinem pretiositatemque commendat: quia tamen non reuelantur hec mundi sapientibus. Iuxta illud Mat. Abscondisti hec a sapientibus: & reuelasti ea paruulis. Non proponuntur carnalibus: sed spiritualibus. Iuxta illud. Nolite sanctum dare canibus &c. Non innotescunt amatoribus diuitiarum sed paupertatis amatoribus & despectis qui iam uicerunt mundum. Iuxta illud apoc. ii. Vincenti dabo manna absconditum & dabo illi calculum cadendum: & in calculo nomen nouum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit. Paupertas est calculus ille actiue & passiue: quia paupertas seipsam: & omnia mundana calcant: & per humilitatis spiritum ab omnibus uult calcari: & in hoc calculo est nomen dei magni tetragramatis scriptum: quod legi poterat non proferri: quia paupertatis configuratiue iesu delicias potest pauper spiritu aliquantulum sentire: non loqui. Iam paupertas huius per thesaurum absconditum in agro designat: quem quod inuenit homo abscondit & pro gaudio uadit & uendit uniuersa que habet & emit agrum illum. Si quis igitur substantie paupertatis uult noscere ualorem aut in se: aut in experientia studeat: aut expropterea sine commoquiescat. Iuxta quod Ber. in epistola qua scribit ad thomam quem amor scie retardabat a proposito uenendi ad religionem ait. **Quam** salubrius disceres christum iesum & hunc crucifixum: quam utique scientiam: haud facile nisi que mundo crucifixus fuerit attendit: falleris filii fallens si te putes inuenire apud mundum magistrum quem soli discipuli iesu mundi contemptores dei munere assequuntur. Nec enim hac lectio docet sed unctio: non eruditio sed exercitatio in mandatis domini. His Bernardi sacris eloquiis multorum religiosorum huius temporis uana studia feriuntur. Et ideo quia magis lectione scientifica quam unctio deuota uitam suam occupant: parum est eis sepe de uirtuosa & euangelica uita creditum. Sed utinam saltem ociositate suam uel talibus studiis occuparet: quia quod cum dolore referimus ipsorum multitudinem quasi de mane usque ad uesperam nisi forte illo modico tempore in quo licet male & indeuote sepe diuinum of-

ficiu dicunt: uidemus eos sub porticibus uanis uacantibus & ociositati uacare: uel per uicos & plateas ciuitatis discurrere non inquires dilectum iesum: sed uacantem contemplantes mundi decursu: & circa quem partim inspiratum: partim relictum eorum misera uidetur uita languere. Hec uere & his similia que loquimur supra & infra contra solos uitiosos dicimus: de quorum uitis respectu eius quod est satis loquimur temperate. Quod autem paupertas male sit amata: experientia cognoscitur. Dicit enim Crisostomus. ome. xxxviii. super Mat. Unum est quicquid dixerit. Nil reputabat sermo theologice talis qualis rerum experientia. Ideo uelle quedam illorum que iam illi deueniunt prophetie uertice nobis adesse: & tunc manifeste uideret huius rei declarationem: & qualiter nulli eorum que diligunt paupertatem acceptarent ditari. x. milibus prebent: tanquam que non lamentantur in solitudinibus: sed rident & saltant in his que diadema sibi circumponunt. magis in paupertate decorantur. Si igitur paupertatis ualorem: pulchritudinem & delicias sola experientia & unctio docet illi qui in usu temporalium delictis & honoribus abundare satagunt: & omnem paupertatis austeritatem fugiunt nec experti sunt: nec experiri uolunt: necesse habent que humilium sunt circa hanc materiam contra ueros paupertatis amatores desistere garrulare ne tanquam ceci uideantur de coloribus disputare. Taliu temeritate Hieronymus ad demetriadem redarguens ait. Quidam cum loqui nesciant tacere non possunt. Docet scripturas quas non intelligunt & cum aliis persuaserint accipiunt supercilium propter imperitiam magistrum que doctoris discipuli. Bonum enim est obedire maioribus & parere preceptis: & post regulas scripture uite sue tramitem ab aliis discere. Nec preceptore uti pessimo presumptione sua: hucusque Hieronymus. Hoc preceptore pessimo si multi fallaces paupes huius temporis non uterentur: nequaquam in fugillatione paupertatis penuriose quam christus seruauit & docuit ueros paupes ardentem usum pauperum amplectentes tantum presertiosos argueret: nec religionis destructores alfereret. Cum apte clarescat que christum iesum primum paupertatis magistrum & eius apostolos & primos pres ordinum fundatores & maxime pauperum patriarcha frater in repenuria satagat imitari. Aliqua sublimia de paupertate dicta sunt sub tractatu illo capitulo. iiii. Iesus desertum incolens.

Duo errores contra paupertatem. Tunc autem que circa paupertatis altissime statum duo errores ipsi contraria uia decurrunt. Machiueus enim. errauit dicens ad altitudinem paupertatis euangelice omnem christianum obligari: nesciens discernere iter ea que christus perfectis consuluit: & iter ea que in pessimo fundamento ponens unum principium omnium malorum a quo omnia uisibilia creata sunt. Contra quem in symbolo dicitur. Credo in unum deum patrem omnipotentem factorem celi & terre: & addit: uisibilem & inuisibilem. Et hoc elidens paulus. Deus inquit fecit hunc mundum & ea que in eo sunt. Contra hunc ipsum manicheum qui est in multis aliis errauit. Augustinus scribit & contra eius impiam prole faustum & adamatum

contraria acie incedit uigilans ius possessionis at-
tribuens paupertati. Contra que satis scribit Hiero-
nymus. Ad cuius increpatione error ille ut nihil ap-
parentie habens: na dudum e dormitauerit: hunc exci-
tasse nostris temporibus uidentur magistri erroris
Guil. de sancto amore q sine amore dei melius di-
ci posset. Et quidam Girardus impietatis illius discipu-
lus quos eleganter eximius doctor frater bonauere-
tura cofudit. Noua labe tunc insurrexit contra altis-
sime paupertatis usum penuriosum & altum: quo uir-
tus paupertatis efficaciter usum opulenti & latum exsuf-
flauit de medio: imo etiam contemplanbilis redditur
& cimerta reputatur non solum ab occultatis uiris p-
fectis: sed etiam a quolibet intelligente quantumcuq;
amatore mundano. Propter quod quia dulce e
loqui: & dulcius e perfectiois archana scrutari qua
multoq; ruditas porcina comaculat. Idcirco prolixi-
orem tractatum pro ipsius defensione compegimus
quasi requireret capitularis angustia: q etiam propter
multiplices detrahentium mortus nihil sumus sancto-
rum patrum depressa allegatione firmate: ut iter se-
curum & clarum per artum usum penuriose paupertatis
chrisi iesu pateat uolentibus perfectionis euange-
lice regulam icallunibiliter obseruare.

Iesus in honoratus.

Cap. x.

Xpurgare aia mea neq; & impia que de
spectus refugis & ad honores aspiras: &
iutuere dilectum iesum regem regum: & eter-
ni patris filium i totius uite sue decursu propter te
redimendam & informadam multiplici inhonorati-
oni subiectum: quinimo & contumeliosis iniuriis a repro-
ba plebe despectum. Excepta. n. illa ultima imo i
iniuriarum exercitu quibus repletus fuit circa tempus pas-
sionis sue quando finaliter in opprobriosa cruce op-
probrioso modo inter sceleratos uoluit pro nostra
redemptione pedere: quod fuit in uite sue exitu. In-
uenio tamen ipsum dilectum & super omnia honora-
tum iesum multiplici iniuria fuisse confusum & inho-
noratum in uite sue decursu. Fuit enim a iudeis si-
cut sacra euangelii docet histona in honoratus: in
uerbis: in factis: in cordialibus machinationi-
bus & estimationibus impiis. In quibus pri-
mo fuit in honoratus & iniuriose confusus im-
posito sibi multiplici defectu: sapientie: innocentie:
potentie: sequelle originis: seu parente uel prolapie
& religionis diuine. Imponentes sibi defectum sa-
pientie quo ad naturalis industria lo. x. Quid eum
auditis. Dicebant. n. Demonum habet & insanit? Et
alibi dicebat q in furiam uersus e. Mar. iii. Ipsi furio-
sa mente reprobi qui pacificum splendorem eterne sa-
pientie iesu audebant de furia increpare. De de-
fectu litterature & noticie legis dei sibi iponebant
cum dicebant. lo. vii. Quomodo hic litteras scit cum
non didicerit. Quod at ista admiratio de indignatio-
ne & uilificatione procederet ostenditur cum dicit
Et scandalizabantur in eo. Mar. vi. Quod autem re-
putarent suam scientiam dubiam ostendunt. lo. ix. dicentes.
Nos scimus q moysi est deus locutus: hunc autem

nescimus unde sit: uide glo. dicit qd Moyses doctus
ir a deo accepit: de hoc nescimus unde accepit.
Nos autem cum beato petro dicamus magistro uerita-
tis iesu. Verba uite eterne habes. Et cum iudeis con-
uersus confiteamur. lo. vii. Nunquam sic locutus est
homo. Et ipse forsitan nobis explicando suam sapi-
entiam respondebit. Verba que ego locutus sum uo-
bis spiritus & uita sunt. lo. vi. Multa circa despectum
sapientie eius sibi iniuriosa & inhonorabilia locu-
ti sunt in diuersis euangelistis & tam respectu eius quod
dixerunt ei: pauca scripta sunt. Contra eius inno-
centiam multipliciter prorupit asserentes eum pec-
catorem respectu sui: seductorem respectu populi:
transgressorem respectu legis moysi: blasphemato-
rem respectu dei. Et quod nequius e diabolo con-
iunctum in societate comertii. Pro primo dicunt lo.
ix. Scimus quia hic homo peccator e. Contra quos
tamen secura mente allegat suam innocentiam. d. Quis
ex uobis arguet me de peccato? Et Mat. xi. Ecce homo
uorax & potator uini. uer. panem qui de celo descen-
dit. & dat uitam mundo de edacitate redarguunt: cum
tamen ipse semper sobrius uixit & sobrietate
docuerit dicens: luce. xxi. In crapula & ebrietate. Di-
cimus ergo de benedictione iesu contra iudeorum perfu-
diam & mendacitatem cum deuotissimo petro: prime
pe. ii. peccatum non fecit nec inuentus est dolus i ore
eius &c. Pro secundo dicit lo. vii. Seducit turbas:
Et Mat. xxvii. Recordati sumus: quia seductor ille
&c. Et luce. xxiii. Hunc inuenimus subuertentem
gentem nostram: cum tamen summa cupiditate uellet eos
ad modum galline nutrire: & sub alis sue protectionis
eorum infirmitate assumendo saluare & curare. Ideo
dicitur Mat. xxiii. Quoties uolui congregare filios
tuos &c. Et alibi. Filius hominis uenit querere &
saluum facere quod perierat: luce. xix. Pro tertio
dicunt lo. ix. Non est hic homo a deo qui sabbatum
non custodit. Contra quos dicitur Mat. xii. Do-
minus est filius hominis etiam sabbati. Pluries at
sicut patet in multis locis de hoc redarguerunt eum
Et ipse semper humiliter satisfecit.
Aliquam rationem assumens a paterna filiatione ut lo. v. pater
meus usque modo operatur: & ego oportet. q. d. Sicut opera
creationis que manifesta sunt attribuunt patri scilicet sunt i sex die-
bus: & sic opera redemptionis ego una cum patre inchoo
septimo die: pro hoc secundo Ambro. se ostendens esse
creatoris: que opera diei septime que ad redemptionem perti-
nebat. vi. creationis operibus intexebat.
Aliquando conuincit eos ex operibus bonitatis &
utilitatis: ut i luca ubi post plura dicit licet sabbatis
curare. Et alibi hec probat ostendens q merito ma-
gis & melius est hominibus subuenire quam bestis.
quod tamen ipsi faciebant sine uiolatione sabbati.
Aliquando conuincit eos ex legis similitudine &
comparatione: ut ibi & in sabbato circuncidit hominem: si cir-
cuncidionem accipit homo i sabbato. Ex quo apte con-
cludit q opus suum erat multo perfectius & utilius quam opus
circuncisionis legalis: & ideo multo magis exceptum a
reprehensione mandati de sabbato.

Aliquando eos conuincit ex auctoritatis potestate: ut Mat. xii. Dominus est filius hominis et sabbati. Pro quo sepe imponunt ei blasphemiam ut ibi De bono opere non lapidamus te. sed de blasphemia quia tu ipse cum homo sis facis te ipsum deum. Et pluries tanquam dei blasphemator et arrogantem Iesum impie reprehenderunt. Contra quos tamen humiliter respondit: Ego honorifico patrem meum et uos inhonorastis me. Ego gloriam meam non quero. In multis operibus nostre salutis. Iudei mortis filii et uere blasphemie sanctificato dei filio Iesu tamen blasphemie iniecerunt. Pro quinto dicebat illi filii diaboli opera benedicti Iesu attribuere diabolo. Luce. xi. Et Mat. xii. In beelzebub principe demoniorum eicit demonia: caluniantes Iesum quod oculto commercio cum demone eicit demonia de obsessis corporibus. Quibus respondens Iesus probauit quod in digito dei. id est in spiritu sancto: per cuius amplissimum donum ipse benedictus Iesus erat deus per gratiam unionis: et per hoc eiciebat demonia quae ipse expellebat uirtutis et potestatis efficacia: non demonum occulta amicitia: que nullo modo potest stare cum effectibus christi. Quia diabolus dispersit humanam mentem a uero dei cultu quam uere Christus recollegit ingenti charitatis affectu et efficacia uirtutis suae: fortem armatum diabolus de atrio mentis humane: quam per exclusam Christi gratiam pacifice possidet per fortitudinis suae potentiam misericorditer stillando gratiam suam mentibus redemptor alligat: et ipsum de tabernaculis humane mentis cum tota uitiorum suorum armatura diuidit et expellit. Ex quibus omnibus plane concludi potest iudeis quod profecto peruenit in eis regnum dei id est totum regnum diuinae gratiae sanctis patribus repromissum per Christi dei et hominis et saluatoris aduentum. Quod quia ingrattissimi receperunt non solum unum demonium secularis uitae habitauit in eis: sed uniuersitas demonum et spiritualium uitioꝝ eos in maligna obstinatione posset inducens eos ad blasphemandum deum humanatum: et ipsum ad mortem querendum ut merito et rationabiliter conueniat eis illud Io. viii. uos ex parte diaboli estis et desideria patris uestri uultis facere. Ille ab initio homicida erat et in ueritate non stetit. Simile contigit omnibus ad altum statum uocatis qui ex mentis ingratitude et diabolica fraude proprie salutis statum impugnando peruertunt sicut et infra notatum est in capitulo illo: Iesus cruce ditatus: in expositione phariseae crucis. Sic igitur uides quomodo impie pharisei et iudei inhonorabant benedictum Iesum ipsum omnimoda innocentia spoliantes. Cuius nos deuoti filii cum Io. baptista innocentia predicantes in eius innocentia confidamus. d. Io. i. Ecce agnus dei &c. Defectum potentiae ipsauerunt non solum sicut dictum est supra opera suae potentiae et uirtutis attribuere diabolo: sed etiam miracula que ab ipso facta explicita sua potentia detrahentes: sicut Io. ix. dicebat ce-

co. Supple da gloriam deo qui te liberauit per seipsum non per hominem istum: quia nos scimus: quia per hic homo peccator est. q. d. Nos scimus: quia per ipsum non est factum miraculum. Contra quos factus cecus constanter respondit. Vnum scio: quia cecus essem modo uideo: et sibi attribuens miraculum adiunxit. In hoc enim mirabile est: quia uos ne scitis unde sit et aperuit oculos meos. Multis alii infirma: et suae maculantes potentiae sibi ipsos ponentes non esse uera: uel non esse sua: uel esse male facta: sicut Io. v. dicebant illi qui. xxxviii. annis iacebat in grabato. Sabbatum est: non licet tibi tollere grabatum tuum. Quibus ille cum iam mēte factus esset respondit: quod qui fecerat eum sanum dederat ei salubre mandatum. Qui me ait sanus fecit. Iste mihi dixit. Tolle grabatum tuum et uade &c. Frustrantes igitur malitiam iudeorum omnipotentis Iesu potentiae detrahentium cum sancto leproso nostram infirmitatem recognoscetes: adoremus benedictum Iesum dicentes. Domine si uis potes me mundare. Si ipse fortassis nostram infirmitatem uisitans tangat nos suae benedictae uirtutis effectus: et dicat uolo mandare. Mat. viii. Pro defectu sequere dicebat Io. vii. Nunquid aliquis ex principibus credidit in eum? sed turba haec que non nouit legem maledicti sunt. Sed et uilitate discipulorum suorum sibi ipsos ponebat. Nonne fratres sui se Iacobus et Io. anes? Etiam de amicitia peccatorum ipsum inculpabant. Mat. ix. Quae cum publicanis et peccatoribus manducant magister uester. Luce. xv. Erant appropinquantes ad Iesum publicani et peccatores &c. Et luce. xix. Et cum uiderent omnes murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem diuertisset. Quibus efficaciter respondit non excusas hanc infamiam: sed suam exprimes misericordiam et reprobas falsam iustitiam. Mat. ix. Non est opus ualentibus medicus: sed male habentibus et sequitur. Non enim ueni uocare iustos sed peccatores. O miseri pharisei euntes. id est discedentes a uestra sapientia caeca: discite dei misericordiam quae super exaltat iudicium et uestram infectiuam malitiam et penitentiam: quia dicitis quod peccatores recipiat celestis modus. Cum in tota massa perditionis nullum Iesum inuenit quod non sit miserabilis egrotus. O dura sententia super falsam iustitiam. Non ueni uocare iustos sed peccatores. Si iuxta sententiam apostoli. Ad Ro. Quos praedestinauit hos et uocauit. Si hos iustos miseros uocare non uenit illos nec praedestinauit: et ibi multa uide de hoc. Pro defectu originis suae pro sapientia ipsum inuenerunt. d. primo per uoluntate patris. Io. vii. Scripturas quae a galilea propheta non surgit. Pro defectu parentum dicit Io. vi. Nonne hic est filius Ioseph cuius nos nouimus patrem et matrem? Quomodo dicit hic: quia descendi de celo. Et. v. Mar. Nonne hic est fabri filius et marie fratris Iacobi et Ioseph et Iudei et Simonis? Et alibi. Nonne mater eius maria dicitur. q. d. Mulier plebea pauperula et despecta: propter uisum paupertate et uilitate arguebant Iesum Christum in

et christi
uenit
xps no
lee nar
lificati
Menti
horru
nasti
Iusti
isti uili
litate
mani
mund
decurs
re: & e
Tabel
turba
uid: be
Pro
lamari
p cuiu
do stat
extra f
rant h
precid
ntanū
oēs sal
Tū ga
uenire
est dor
rector
exclud
& regn
tunc fi
uoluti
longa
suptuc
a & oc
pibus
stria in
ditioni
tuose c
Scienti
Potest
Religi
Ac per
minun
noris p
honori
tractio
spino
pter ist
Ad hoc
cōspirau
sum ue
ni dei &
nū deu
deū cui

esse christū. d. Io. vii. Nōne ex semine dauid christus uenit: & de bethleem castello. q. d. ex hoc patet qd xps nō ē iesus: qd nec de semine dauid nec in bethleem natus cū ipse sit galileus: patet autē qd in hac uilificatione & in alijs que blasphemando dixerunt. Mentita ē iniquitas sibi. Benigne & pie iesu non horruisti paupercaule matris infamiā quā predestinasti omnium creaturarū fore reginam: & quā uoluisti secū dū carnē ex semine dauid regis oriri: uoluisti uilitate & paupertate despici: ut in uilitate humilitate seruares: & in exēplaritate nobilitate fastus humili despiciedā eē ostenderes: pp quod in omni mundano despectu fuit totus sanctissime uite tue decursus quod & eē uoluisti in tua sanctissima matre: & eē precipis in tua perfecta & imitatoria prole. Tabescite igitur pncipū & pharyseoz perfidia cū turba simpliciu christo dicamus. Osanna filio dauid: benedictus q uenit in nomine dñi &c. Mat. xxi

Pro defectu religionis diuine dicebat eū lo. viii samaritanū. q. in diuino cultu hereticū nō iudeum p cuius defectus calūniā continuādā ēt cōspirando statuerāt lo. ix. q. si quis eū cōfiteret eē christū extra synagogā fieret. Quia uero ipsi iudei herant heretici in diuino cultu: & a diuini cultus sede precipitēdi: ideo hāc infamiā qua uocant eum samaritanū christus iesus non curauit uitare. Tū qua q oēs saluare uenerat: nullā gentē uolebat spernere. Tū quā ēt sciebat sibi significatū huius nominis cōuenire. Samaritanus. n. custos interpretatur: & ipse est dominus qui custodit nos: & qui solus ē protector omnium electorum. Extra uero synagogā excludēbat iesum: & illū cōfiteres illi q a dei cultu & regno excludi debebant ex sua malitia. Et sicut tunc fuit. Sic in similibus tēporibus simili neq̄tia uolutis contingit. Sicut. n. tunc ex diuturna & longa transgressione diuine legis in scribis & presumptuosa ab̄tione & prelacione plebis & symonica & contētiosa procuracione dignitatis in principibus sacerdotū ex falsa & hypocritali apparentia iustitie in pharyseis & sub typo suarū: obseruādag traditionum uera falsificatione totius religiose & uirtuose obseruatiōis cōtēta i legis medulla.

Scientia scribarū ē execrata
Potestas principum fuit deordinata

Religio pharyseoz fuit simulata.

Ac per hoc reprobata: & simul hec tria genera hominum propter amorē reciprocum & carnalē honoris proprii: cauillose tamen excusantur sub zelo stractionis suoz appetituum coopertum falsa suspitione qua dicebat sentire deleri tēplum dei. Propter ista inquit: & propter multa alia que sequuntur Ad hoc dati sunt omnes hi in reprobū sensū ut cōspirarent unanimiter malitiosissime cōtra xpm iesum uerum principē sacerdotū uerū cultorem eterni dei & tēplū spiritus sancti in assūpta natura: eternū deum in unita persona. Et dicunt se honorare deū cuius filium crucifixerunt: & pretendentes le-

gis zelū occiderunt finē legis christum: & dicentes se seruare hereditatē sanctorum patrum extra hereditatē iesum eiecerunt heredem legitimum. Ac per hoc reprobata ē eorum potestas ut possint male facere & nō bene: eoz execrata magistralitas ut ut sint duces ceci & ipulfos precipitii. Eorum ē superstitiosa & reproba facta religiositas ut sint falsi iniusti & uiri impii: & omni spurcicia pleni: & externus hypocriti dealbati. Et his exclusus datus ē principatus uiris humilibus.

fidis simplicibus celibatis publicanis & peccatoribus. Sic p omnia intellige i finalibus tēporibus circa natiōes reprobas & miras dei imutaciones contingere. Nā tunc pp longā & diuturnā transgressione in similibus statibus illos in iudicio stupēdo confundit ut prelacio deordine & precipiat mala & prohibeat bona ac per hoc sit reprobata. Scientia execatur ut prelacionē ad predictā ruinā ipellat: & quod uerū est & salutiferū nō agnoscat. Religio falsificet ut per hypocrēsim tantū in oculis hominū se diffundat: & interius uacua omni perfectiōe in dei oculis euascat: & pre oibus furiosa in sua uanitate confidēt contra oriētē nouū statū de celo q suā denudat hypocrēsim per furiam inardescat: ac in eū dēribus stridat: sicut & tuuc uidemus q pncipales in christi passione fuerunt pharysei: qbus intēta rōne: & deceptionis conatu pncipes sunt imitati ut populū facerent consentire: imo acclamare & expetere mortem christi. In quo ēt secū dū eos exquisitā malitiā nihil poterūt dānabile inuenire: quia etiā false criminationes cū exquisita fraude adducte prima facie apparebāt inepte & maligne conficte. Ad hanc autē malorū uoraginem & sic horrendā caliginē multis sue malitie gradibus peruenerunt. Nā pmo uiderūt ipii christi uitā innocētē: doctrinā ueracē: ipsūq; tēporalia reicere ad quorū haustū ipsi continue erāt solliciti corde: ac per hoc christi statū eoz malitia denudati detraherē ceperūt. Sicut de christi humilitate contra eorū superbiam & eius sanctimonia contra eorū lasciuia ex inuidia ceperūt sibi detrahere. Et quia doctrinam suam xps iesus confirmabat per opera potēte diuine: ceperūt miracula falsificare: & que falsificare non poterant ex modo agendi: quia in sabbato ceperunt reprehēdere: & que hoc modo non poterunt inficere: ceperunt principi demoniorum attribuere: sed quando nihil tale potuerūt dicere sicut in resuscitatione Lazari ceperunt ira & inuidia tabescere ac de eius morte tractare. Et quia p oia supradicta uidebāt uirtuosum iesum populū ad suā sequelam attrahere: & ad uerū dei cultū reiecto falso inducere: ceperūt christum iesū diffamare uerbis. persequi factis expellere de suis terris reprobū ostendere de suis sententiis: & cōtra omnes ipsum sequentes & cōfiteres tā q contra diuinū cultus destructores sententias fulminare. Ex quibus secutum est q pauci erant qui in eorum conspectu auderent christum confiteri nisi christi perfecti discipuli. Et inundante persecutio

nis procella in crucifixione iesu sola dilectissima mater in fide remansit. Sic pcessit ergo psecutio persone xpi. Sicut per oia aduertunt xpi iesu discipuli in hoc tempore illuminati circa crucifixione uite xpi. Et erunt tribus clauis eu in cruce figentibus falsa sapientia arguente namq; hypocriti ipugante reproba potentia condenant: pendens in cruce sic confixa doloribus cu dolore ualido & lachrymis expirat uideatur. Idcirco nullus audet eam confiteri nisi hi q; amore materno xpm iesum crucifixu & sue pfectionis spiritu in tra sue metis uiscera p amore ieraphi cu portat inclusum. Hi typo matris omniu priuati potentia & repleti doloribus pro crucifixione uite iesu lametis & suspiriis uacant: lameta continue replicat: que tato sibi uerius competere sentiunt: quanto uera ihrlm & uerum dei replu nunc plagur p principes babilonis destrui. tato pnciosius q; tuc fiebat quanto ueritas figura superat: & corpus umbram.

Hoc deducto mihi mo occurrit data occasio ab inhonoratione iesu qui tanq; in diuino cultu hereticus excommunicabit ab ipius q; nunc similia sustinet spiritus paupertatis. Ex predictis pater quo bndictus iesus fuit mltiformit inhonoratus ab ipiis: & multis affectus iniurii falsis uerbis q; ut epilogando pstriga: uide aia & considera culameto q; tuus iesus super oia benedictus deus pte sustinuit uocari in despectum paupercule mris filius & fabri frat pauperum: de uili pentela. iacobi & ioanis de uili patria galileus & quod peius est peccator: peccatorum amicus uorator & uini potator seductor populi: blasphemus dei: uiolator sabbati expugnator moyli: commotor populi: Insanus & furiosus demoniacus & demonior; solius: literar; indoctus. Samaritanus & i diuina lege hereticus **Quid in iuriarum defecit benignissimo iesu?** Vbi est ergo similitudo spoli tui reproba anima mea? Si laudari desideras: & i properia illata non portas: benedictus iesus falsissimas iniurias pro te sustinuit: & suas ueras iustitias despiciet falsa crimina sibi imponi. Et tu uis superbia ceca in tuis peccatis laudari & non reprehendi & falsis in te uirtutibus gloriar; & uanorum extolli. O quanta dissimilitudo est in aia tali ad dilectum iesum. Non eius sponsa: sed emula probatur: que pro imitatione iesu tolerantia iniurie non gloriatur. Et non solum uerbis nephariis sed factis impiis inhonoratus est benedictus iesus. Nam preter apprehensionem crucis de qua dicendum e infra paruulus fuit de terra iudeorum expulsus & i egyptum fugatus. Mat. secundo. Postea docere incipiens fuit i nazareth: luce quarto de synagoga contumeliose eiectus: & cum uituperio extra ciuitatem expulsus & usq; ad supercilium montis ductus & ibi precipicio intentatus: postea ierosolimis. ioanis. viii. pro ueritate doctrine uoluit lapidari quod non semel: sed pluries attetauerunt. Similit. ioanis. vii. miserunt principes ministros ut apprehenderent iesum. Non solum ab hostibus talia sustinuit in factis: sed etiam samaritanis recep hospiti-

tio uoluit: ut dicit lucas tempore necessitatis. Sed sepe acceptus in mltis locis potest cogitari q; sicut mendicus & pauper fuit cu multa uilitate tractatus. imo ab illis cu quibus fuerat nutritus despicietur. Ita fratribus suis: qui nec credebant in eum. ioanis. septimo. Sed ab illis cu qbus fuerat nutritus copertitior & parentibus fuit i multo depectu habitus. ioanis etiam. vii. ubi dicitur q; uolebat in iudea ambulare q; querebat eu iudei interficere. Sequitur. Neq; enim fratres eius credebant in eu. Illi enim pgebant ac si mudana gloriam querebant dicentes. Si hec facis manifesta teipm mudo. Licet aut; ista referri ad discipulos non credant; tñ ipsi. Sicut grossi & inexperti: & nodu abudantia spiritus sancti plenitudinē plene cognoscetes iesum ipm non fuerunt dum esset in carne passibili ut dignus erat uenerari quin potius ipse benedictus iesus etiā i eis multos supportauerit defectus & multas reuerentias nō solum patienter: sed amoroze sustinuit. Oboneis su quomodo inter uiros huius uite semp ingloriosus fuit aspectus tuus: & quot factis iniuriis in te uitate decursu ab ingrato humano genere irreuerentias & iniurias suscepisti. Nā pluries soluitur: paup sine pecunia male uestitus: & nudis pedibus circumsp mundū: sicut ex euāgelio credi potest: ut puta quando a nazareth uenisti ad ioanē ante baptismū. Sicut dicitur. Mat. tertio. Et quando rediit post baptismū iterū in nazareth ante comitūā indiuilibem ap' orum forsitā uenit solus: & tunc potest credi p babiliter medicasse q; p extraneas terras uadēs pecuniam nō portabat. Et forsitā tūc multas recepit iniurias: & propeticione elimosynar; contumelias reportauit. Quod si alii receptus attende **Quā uiliter & penuriose abatur** **Quā hūiliter sedet: q; deuote recipit** **Quā singlarit comedit: q; grate recognoscit** **Quā patiēter pūctiois audit: q; hūilr mōdet** **Quā salubrit; instruit: quot dilectiois signa: p'cedit** **Quē enim laborare fecimus in peccatis nris forsitā tam dū sic peregrinus icederet & elemosynas peteret fuit de ociositate redargutus.** Miror quomō anima xpiani quantūcūq; parū fidelis & xpo deuota potest mēte ruminare q; dei filius propter ipam redimendam ad talia despiciabilia sustinēda desiderit sine cordis scissione interna: & extrinseca i imitatione perfecta ad benedicti iesu sustinēdos amplexados & imitēdos despectus. O aia mea afflita te iniuriato iesu & ipm in omnibus suis despectibus cōtēplare & inhonoratū ab aliis nitere totis uiribus pro te & pro electis honorare: & nullo modo dubites q; inter iniuriantes ei pro tua malitia tu ob tnebis principatū: q; te scitio ista sine corde reuoluere: & ad iniuriam leto corde portādam sequi te habere sed peregrina es ad emendandū benedicti iesu honoris defectum: quē te sibi subtraxisse in tota uita tua recognoscis. Sed ille qui ab infamia portare iniurias didicit: tuas usq; hodie portare nō desistit. Fuit tertio inhonoratus bndictus iesus

in cor
matico
cogita
tio rep
phary
& ipse
putat
nū & u
dei c
legis
dei gl
de plu
dis m
cogita
in cor
diti ill
bebat:
cerabā
sedicio
rapacē
omni
quo so
enim e
res: qu
benedi
pertra
corda f
bant al
& subs
gestus
& per
die & r
ipia co
na toti
bant m
posset
ctabat
seipos
rebant
contun
parut
eos i p
pro cor
preterit
redimē
no pat
Sic e
tissimo
uota qu
tionū ti
ctus & i
fectus fi

lia fuerū
nitatis i

in cordialibus machinationibus & internis est-
mationibus impiore. Quanta sunt hec: & quis ista
cogitare & estimare sufficiat que turpiter illa na-
tio reproba pncipū sacerdotū: scribarū: & q̄ maxie
pharyseoz qui grandi supcilio se xpo opposcentes
& ipsū ut sceleratū & dei blasphemū ī cordibus re-
putates sibimet formabat de iesu fatalisima proph-
nū & quatū cū respectu sui pharysaici cultus secūdū
dei cultore iesū reputabāt blasphemū dei hostem
legis transgressorē: & mūdi gloriā querere: & uerā
dei gloriā non docere: unde merito eos reprehēdit
de pluribus locis de suis cogitationibus naphan-
dis maxime luce. xv. ubi dicit q̄ cognoscens iesus
cogitationes eoz: dixit ad eos: ut q̄ cogitatis mala
in cordibus uestris? O benigne iesu q̄ per lucide ui-
disti illoz scelerata corda: in quibus te sic ipie descri-
bebāt: & ex quibus sepe imo quasi cōtinue te dila-
cerabāt: diuilebāt & cōspuebāt: ut ipiū dei hostē:
sediciozūq; latronē & diuini nominis usurpatorem
rapacē: & paterni honoris dissipatorē: quē tamē pre
omni creato sedula mēte & perfecta colebas: imo ī
quo solo & nō alibi ē uerissimus dei cultus. Quis
enim enumerare sufficeret: quot crucez: quot mor-
tes: quot uerba: quot iproperia: ille reprobe mētes
benedictio iesu dicebant seu cogitabāt: ruminabant
pertractabant: & cupiebāt inferre: sed & tā horrida
corda horribiles xpo ipioz oculoz suoz emitte-
bant aspectus toruos & deformes uultus crudeles
& subfanationis & iracundie plenos pretendebant
gestus: ut in benignissimū iesū infania cordis eoz
& per externa signa toruo uiderētur furore bachari:
die & nocte christi mortē exq̄sitā & horridam illa
ipia corda tractabant: & intra sua beluina cogitami-
na totū decapillādo corrodebant dentibus: lacera-
bant manibus & pedibus conterebāt. Et quomō
possēt hoc facere opere: quod impie continue tra-
ctabāt in corde cruciatu continuo fatagētes magis
seipos cruciabāt perfidia: quia adhuc iplēda occur-
rebant impedimēta. Hec fuit sūma inhonoratio &
contumelia filii dei iesu quē uidebant: & in hoc ap-
paruit magna patiētia benigni iesu qua nō solum
eos ī predictis malis sustinuit: sed etiam continue
pro eoz cōuersione ad patrē orauit. Et in auditu
preteritis seculis dilectionis seruore pro tā scelestis
redimēdis seipū satisfactionis precū obtulit eter-
no patri ipsamet quā intulerūt acerbissima morte.

Sic ergo potes uidere de iesu benigno & patien-
tissimo iponso tuo quecūq; es aia xpi iesu deo de-
uota quomō uerbis & factis: & internarum cogita-
tionū tractatibus ipis nō solū inhonoratus despe-
ctus & uilificatus: sed et miuriatus & cōtumeliis af-
fectus fuit patiens iesus ac ipie blasphematus.

Iesus miranda faciens. Cap. xi.

On solū pro sua uilitate sic despectus fuit
iesus ab ipia gente: cū a sue uite princi-
pio usq; ad extremū mortis sue sicut fide-
lia fuerūt assūpte humanitatis indicia. Sic etiā diu-
nitatis unite: ī pncipio: medio: & fine apparuerūt

euentissima signa per diuine maiestatis miracu-
la sepe circa ipsum & per ipsum effecta. Unde &
miracula q̄ fecit ī carne mortali fide dignū testimo-
niū & sufficiens prebebat diuinitatis & hūanitatis
in eo sicut ipse dixit lo. v. Opera q̄ dedit pater ut fa-
ciam ipsa testimoniū perhibent de me. Que quidē
miraculosa opera cōsiderare conuenit: pmo sub
rōne cōi: postea sub speciali. Et primo uidedū quo
modo eius diuinitas per ea sufficienter probatur:
quomodo ea ipsū decens fuerit facere diuina uirtu-
te: quomodo congruo tēpore sciuit ea monstrare.

Primo ergo quia sua miraculosa opera per respe-
ctū fuerūt diuinitatis sue testimoniū fide dignum.

Primo quidē secūdū speciē operum: quia transe-
debant omnē potestātē uirtutis create: & iō nō po-
terāt fieri nisi diuina uirtute. Et pp hoc cecus a xpo
illuminatus dicebat. lo. ix. A seculo nō ē auditū: quia
qs aperuit oculos ceci nati. Nisi eēt hic a deo nō po-
terat facere qcq;. Secūdo pp modū miracula faciē
di: quia ppria uirtute miracula faciebat nō ad inuo-
cationē alterius nois q̄ sui: I deo luce. vi. Virtus de
illo exibat & sanabat oēs: propter quod ostenditur
sicut Cyrillus dicit q̄ nō accipiebat aliā uirtutē: sed
cū eēt naturalit̄ deus propam super infirmos osten-
debat uirtutē: & propterea miracula faciebat. Vn-
de super illud Mat. viii. Eiciēbat spūs uerbo: & oēs
male hñtes curauit: dicit Criso. Intende quā multū
tudinem curatā mōstrāt. euāgeliste nō unū quēq;
curatū narrantes: sed uno uerbo pelagus ineffabile
miraculoz inducentes. Et ex hoc oñdebat q̄ habe-
bat deo p̄ri coequalē uirtutē. Secūdum illud lo. v.
Quecūq; pater facit: hec & filius sif iter facit. Et ibi-
dem sicut p̄r suscitāt mortuos & uiuificat. Sic & fili-
us quos uult uiuificat. Tertio ex ipsa doctrina q̄
se deū & dei filiū asserēbat: & nisi eēt uera nequa-
dina uirtus assisteret ī miraculis faciēdis. Et hec est
oium fortior rō. Impossibile ē. n. tā scelesto mēda-
tio q̄tū eēt illud si nō eēt uerū deū fere testimoniū
p opa ifinite uirtutis & que fecit ipse iesus ī carne
mortali: & q̄ post eius glorificationē ad dexteram
p̄ris ī huius sublimissime ueritatis assertionē usq;
hodie ī fide sacte ecclesie fuerit: pp quod d̄r de his
q̄ faciebat ipse Mat. i. Que nam est hec doctrina
noua: quia in potestate spiritibus imundis impat &
obediūt ei. Nec obstat cōtra hanc iexpugnabi-
lē ueritatē si dicat q̄ similia miracula & ate & post
ab aliis legūtur facta sicut gentiles obiciūt: & Au-
gustinus refert in ep̄la ad uolusianū. Nulla inquit
cōpetētibus signis tate maiestatis indicia da-
ruerunt: quia carnalis illa purgatio: debiliū cura red-
dita uita defunctis: & si alia considerantur deo par-
ua sunt. Et ad hoc ridet Augu. Fatemur & nos ta-
lia quidem fecisse prophas: sed & ipse moyses & ce-
teri prophē deū uerū prophetauerūt: & ei gloriā
magnam reddiderunt: quia postea talia & ipse face-
re uoluit ne eēt absurdū quod per illos fecerat si ipse
nō faceret. Sed tamē aliquid proprium debuit fa-
cere: nasci de uirgine: resurgere a mortuis: & celum

ascendere hic deo qui parē putat qđ plus expectet ignoro unde homine assumpto alium mundū facere debuit ut esse crederemus: per qđ factus ē mundus. Nec isti equales in hoc fieri possēt. Si autē minorē fecerit infra istū: hoc parē similiter putaretur.

Cui obiectōi apte rēdet: quā ēr aliē rēsellimus qđ qđ alii fecerūt in nomine alieno: xp̄s excellētissime fecit in suo: & per ip̄os: & in ip̄is xp̄us opatus ē unde sup̄ illud. Ioānis. xv. Si opera nō fecissē in eis & ce. dicit. Augustinus. Nulla ī opibus xp̄i uidēt esse maiora qđ suscitatio mortuorū: qđ scimus & ātiquos fecisse p̄phas: fecit tñ aliqua xp̄us: que nullus alius fecit. Sed rēdet nobis & alios fecisse: qđ nec ip̄e: nec alius fecit: sed qđ tā multa uicia & malas egritudines uexatiōesq; mortaliū: nullus oīno legit fecisse antiquorū: ut enim taceat qđ tubēdo sicut occurebat saluos fecit: ut. Marcus dicit quocūq; introibat in uicos aut in uillas: aut in ciuitates in plateis ponebant infirmos & deprecabāt eū ut uel saltim simbram uestimēti eius tangerent: & quotquot tāgebāt eum salui fiebant: hec nemo alius fecit ī eis. Sic enim intelligendū est qđ ait in eis: non iter illos aut corā eis: sed prorsus in eis qđ sanauit eos nec tñ alius fecit quicūq; in eis talia opa fecit quoniā quis quif alius homo talia ī ip̄o faciēte fecit: hec autē nō illis faciētibus fecit. Vbi apte cōcludit. Augustinus qđ in omnibus miraculis factis ante & post xp̄s est auctor: cuius potestate fiūt aquocūq; fiant. Propter qđ etiā discipuli xp̄o maiora fecerūt. Sicut ip̄e dicit Ioānis. xiiii. Qui credit in me opa que ego facio & ip̄e faciet & maiora horū faciet. Sicut exemplum ponit Augustinus tractās hoc uerbū qđ xp̄o predicāte adolescēs diues tristis abscessit discipulis predicātibz tēporalia multa populus mlt̄ tus dereliquit & ait. Ecce maiora fecit predicatio alloquētibus: qđ allocutio audiētibus. Et infra. Audi ergo. Qui credit in me: opera que ego facio: & ip̄e faciet: prius ego facio: de inde ip̄e faciet. Sic ergo uides qđ nullus similia facit christo. Nullus enim operatur suo noie nec testimoniū de se dicit. Vnū ergo miraculum diuine potētie factū in tali assertione esset testimōiūm fide dignū deuote mēti & illuminare: qđ faciens iesus ip̄e deus sit sicut unus actus rationis ī homine est sufficiens argumētum qđ ip̄e sit rationalis.

Circa secūndum scias qđ decēs fuit xp̄m talia miracula facere. Cōcedit etiā diuinitus homini miracula facere p̄pter duo. Primo & principaliter ad cōfirmādū ueritatē doctrīe: qđ enim ea que sunt fidei excedūt humanā rōnē: & non possūt de facili simplici mēti rōne probari: oportet qđ pbētur p̄ miracula uirtutis dei: ut dū aliquis facit opera que solus deus potest facere ea que dicūt credāt a deo procedētia. Sicut littere sigillate sigillo r̄gis credūt ex uoluntate regis manate. Et ideo xp̄s fecit miracula in quibus se deū esse pbauit. Et licet miracula minuāt mentū fidei: inquatū per hoc oñdit dūritia auditoris: tamē melius est eis qđ per miracula cōuertantur ad fidem: qđ qđ sine eis in infidelitate permaneant.

Propter quod dicit p̄me ad. Cor. xiii. Signa infidelibus data sunt ut. s. conuertantur ad fidē. Secundo fiunt miracula ad oñdēdum presentia dei in homine: ut dū homo facit opa soli deo possibilia creditur deus per gratiā habitare in eo. Ideo dicit ad Gal. iiii. Qui tribuit nobis spiritū & opatur in nobis uirtutes: utrūq; autē erat circa xp̄m mūdo maiore festādū. s. qđ esset deus per gratiam in eo: non adoptionis: sed p̄sonalis unionis & qđ eius sup̄nalis doctrina & perfectionū cōsilia essent adeo. Et ideo cōuenientissimū fuit ut in suis opibus bene: iētus eius miracula oparet: unde. Ioānis. iiii. dicit. Si mihi non uultis credere opibus credite. Et qđ uera miracula nō possūt fieri nisi uirtute solius dei: cui solū subest rerū imutare naturas & ordinē quod est de rōne miraculi. Ideo deus homo iesus opabat ī uirtute diuina: ita qđ una natura agit in xp̄o cū cōiunctione alterius: iquatū. s. humana natura ē instrumentum diuine actiōnis: & actio humana a diuina natura accepit uirtutē: ut supra ostēsū est. ix. c. primi libri: cū de xp̄i duplici actiōne tractarem. Nec cōstat si aliqñ ī miraculis xp̄s orasse legat: qđ sicut dicit Criso. sup̄ illud. Mat. xiiii. Acceptis. v. p̄sibus & diuisibus piscibus. Oportebat inq; de xp̄o credi quoniā a patre est: & quoniā ei eq̄lis ē. Et ideo ut utrūque oñdat: nunc quidē cū potestate: nūc autē oras miracula facit. Et in minoribus quidē respicit in celum: puta in mlt̄ plicatione panū. In maioribus autē qđ sunt solius in potestate dei ut puta cū peccata dimisit mortuos suscitauit: h. Crisostomus. Quod autem dicit: Ioānes. xi. qđ in resuscitatione lazari occulos subleuauit: non fecit p̄ suffragiū: sed p̄ exemplū unde dicit p̄ populū qui circūstāt dixit: ut credat qđ tu me misisti. Licet autē aliqua eorū que xp̄us faciebat possent aliter fieri qđ uirtute diuina: dicitur phisei xp̄o ip̄onebant qđ in belzeub principē demoniorū eicit demonia: non tamē eo mō quo xp̄us expulit: possūt nisi uirtute diuina expelli: ut. s. de corpore expellantur & mēte: quod eleganter xp̄us probat eisdē. Sicut supra dictum est. Congruo autē tempore xp̄us cepit miracula facere licet enim oīs creatura sue natiuitati testimoniū perhiberet ut supra probatū est: tñ ip̄m miraculū nō decebat facere ip̄io uocis sue ī infantili etate. Sicut dicit Crisostomus sup̄. Io. Decēter iquit nō incepit facere magna ex p̄ma etate: existimasset enim fantastica esse carnationē: etiam qđ ut dictū est supra: miracula sūt ad cōfirmationē doctrīe: & ad manifestationē p̄p̄one. Et xp̄us noluit ante. xxx. ānū docere nec se ip̄m manifestare. Ideo ante illud tēpus nō decebat miracula facere nec fecit. Sicut enī ī pluribus locis supra pbatū. Circa miracula autē xp̄i in sp̄ali est quadam faria cōsideratio: que miracula fecit In angelicis spiritibus In corporibus celestibus In hoibus & in creaturis irrōnabilibus Circa sp̄s angelicos attēde qđ effectus redēptiōis xp̄i & sue doctrine erat: hoies a diabolica potestate

empe
deu
tis exp
mund
appare
nē cr
signū
ne &
gelos
ca autē
se oñd
te potē
cōpull
luntari
hodie
storū
tamē f
gu. ix.
bus qu
inotuit
uita ete
Quod
eos me
p̄tū iest
ab eo &
quia m
precipi
ualeret
re qđ ip̄
nū nos
Mat. q
quali a
at mag
p̄tū no
diceret
derit ni
qđ gram
eos nil
test add
uiuētib
inuolut
troēute
focandē
quo exi
us exit
xp̄s libi
signū sp̄
Hiero. d
dita ē cū
buit iest
rū inferi
sū celesti
deitate
miracul
poliarp
uerti aliq
sā haberi
cū dū sui

eripe & angelorum glorie sociare. Et idcirco deus oēs debuit de corporibus humanis imperio sue potestate expellere secundū illud Io. xii. Nūc princeps huius mundi eiciet foras & scōs angelos deuotis facere apparere secundū illud ad Colo. i. Pacificas per sanguine crucis sue que i celis & q̄ in terris sunt. In cuius signū in natiuitate pacifici regis iesu & resurrectio ne & ascensioe ipsius ipsemet fecit deuotis suis angelos suos pacifice & consolatorie apparere. Circa autē angelos sanctos nō oportuit illud miraculo se ostēdi: demones sicut fuerunt expellendi: sic uirtute potētie christi fuerūt multipliciter coercēdi: & iō cōpulsū sunt: & adhuc hodie cōpelluntur ueritate uoluntati confiteri: de qua rātū circa xpm poterunt & hodie corporis eius mēbra pnt & nō plus q̄ p elektorū utilitate xps iesus dignatur cōcedere. Multa tamē fallaciter ostēdūt se scire q̄ nesciunt. Vnde Augustin. ix. de ci. dei: xps inqt tantum innotuit demonibus quātū uoluit: tantū uoluit quātū oportuit. Sed innotuit eis nō sicut angelus sanctis p id quod est uita eterna sed p quedā tēp alia sue uirtutis effectiua. Quod at aliqui demones de corporibus hominū eos molestarent: sicut Mat. ix. dī q̄ demō ad preceptū iesu exclamās & multū discerpēs hoīem exiit ab eo & factus ē sicut mortuus. Ita q̄ multi dicerēt quia mortuus ē: & q̄ in porcos se mitterent: & eos precipitarēt in mare: ut dī Mat. viii. Non fuit quā pualerēt demones imperanti iesu ut plus possent ledere q̄ ipse permitteret: sed fuit ut per talia opa demōnū nos salubriter instrueret: sicut Criso. dicit super Mat. q̄ iesus pmissit demonibus in porcos ire: non quasi a demonibus p̄suasus: sed p̄mo qdē ut instruat magnitudinē nocumēti demōnū: q̄ uel in eo q̄ pnt nocere hominibus insidiant. Secūdo ut hoīes dicerent qm nec aduersus porcos aliquid facere auderit nisi ut ipse concesserit. Tertio ut ostenderet q̄ grauiora in illos hoīes operati eēt q̄ illos porcos nisi diuina puidētia eēt adiuti: h̄ criso. Postest addi quartū ut ostenderet iesus q̄ a rōnabiliter uiuentibus demones exēūt: & a porcinis moribus inuolutos plena possessione diuino dei iudicio in troeūtes in mari bullientis cōcupiscentie eos suffocando p̄cipites mergunt. Hominem autē de quo exit diabolus affligit: ut ostēdat q̄ inuolutatus exit: & q̄ q̄ peius pot̄ facit: a qua tñ afflictione xps liberat. Sed uelut homo mortuus dimittit in signū spūalis mortis introducēde q̄ uere uita ē ut Hiero. dicit: quā scilicet dicit. Mortui estis & uita abscondita ē cū xpo in deo. Secūdo circa corpora celestia debuit iesus facere miracula. Mutatio. n. istorū corporū in feriorū multis casibus pot̄ contingere: sed cursū celestium solus deus pot̄ mutare. Et ideo ad suam deitatem p̄badā maxime fuit cōueniens iesu i eius miracula facere. Et hoc ē qd̄ dicit Dio. in ep̄la ad polycarpū. Cognoscere oportet nō aliter posse p̄ueniri aliqd celestis ordinationis & motus nisi causa haberet & adhuc motorē q̄ facit oīa & mutat secundū suū sermonē. Tunc at fuit maxime cōsequēs

eius deitatis potētiā testimoniū habere a celesti natura quādo eius infirmitas multū mōstrabat in terra: quod quidē fuit quādo fuit paruulus ligatus in presepio: sed maxime qm̄ fuit crucifixus & mortuus in crucis patibulo. Et ideo utroq̄ tēpore iesu despecto in terris celū testimoniū reddidit. Nā p̄mo dicit maximus in sermone natiuitatis. Si presepe despicias: erige paulisper oculos: & nouā in celo stellam protestantē mūdo natiuitatē dominicā contuere. Pro secūdo dū iesus crucifixus eēt de quo dicit paulus. ii. corin. ultimo q̄ crucifixus ē in infirmitate: sed uiuit ex uirtute dei: dī luce. xxiii. q̄ tenebre facte sunt super n̄niuersā terrā usq̄ in horā nonā: & obscuratus est sol. Et quā tunc sol iustitię totus luminosus iesus morte illata ab ipiis obscurabat in mortē. Et eius deuotissima mī tanq̄ luna plena oī lumine gratie a sole iesu obscurabat: cū ipso doloribus mortalibus i suo corde receptis. Ideo tūc maxime fuit cōueniens ad testimoniū deitatis iesu q̄ p̄ncipalia luminaria mundi: sol & luna cursū naturalē mutarēt in morietis uirtute. Et hoc est quod dicit Criso. super Mat. Hoc ē signum q̄ petētibus dare promittebat. d. Generatio praua & adultera signū querit: & signū nō dabitur ei nisi si gnū lone p̄phete per hoc crucē significans & resurrectionē. Etenim multo mirabilius ē in eo q̄ crucifixus erat h̄ fieri q̄ abulante eo super terrā. Nō at pp hoc sicut ifra patebit debuit imutare. Et hoc ē quod Ambro. dicit. xxii. cōtta faustū. Et habetur in glo. super illud ad Roma. ii. Contra naturā inferus dē. Deus creator & oīum creaturarū conditor nil cōtra naturā facit: quā idē ē cuiuscūq̄ natura qd̄ facit: q. d. Naturalis creature obediētia sic est sub creatore q̄ illud ē bonū create nature: quod de ea creator uult facere. Circa miraculū at̄ edyppis: nota q̄ per eā nō ē peruersus tēpore cursus. Nā secundū Hiero. ille tenebre facte sūt per h̄ q̄ sol lucis sue radios abscondit: dicit tñ sup Mat. Videt̄ at̄ lumina re maius retraxisse radios suos ne p̄dētē uideret dominū: aut ipiū luce sua blasphemātes fruerētur. Talis at̄ sermo tropicus ē: nā radiorū retractio non sic ē intelligēda quasi radios retrahere uel remittere sit in solis potestate. Nō. n. ex electione sed natura radios emittit: ut dicit Diony. vi. c. de di. no. Sed dicit̄ retrahere radios inquātū diuina uirtute ē factū ut solis radii nō uenirēt ad terrā. Orige. at̄ dicit hoc accidisse p̄ interpositionē nubium super Mat. Sed circa hoc magis credēdū ē Dio. q̄ hoc dicit contigisse p̄ interpositionē lune inter nos & solem qd̄ oculata fide se asserit aspexisse: dicit. n. in ep̄la ad polycarpū. Inopinabiliē soli lunā infideutē uidebamus i egypto. s. existētes: ut ibidē dī: & designat ibi quattuor miracula: quorū p̄mū ē q̄ edyppis per interpositionē lune nunq̄ accidit nisi tēpore cōiūctiois utriusq̄. Tunc at̄ luna. xv. erat in oppositione ad solē: unde dicit ibi. Nō. n. erat cōueniens tēpus. Secūdū miraculū ē q̄ circa horam sextā luna uisa fuisset simul cū sole in medio celi. In ue-

nota hoc,

speris apparuit i loco suo. i. in oriente opposita soli un
 de dicit. Et rursum uidimus ipsam. s. luna hora nona. s.
 in qua recessit a sole cessatis tenebris usque ad ue-
 spa supnaturaliter restituta ad dyam etrum solis. i. dy-
 ametraliter esse soli coniuncta. Et sic patet qd non e tur-
 batus consuetus teporis cursus qd uirtute diuina e fa-
 ctu: ad sole supnaturaliter accederet: & post a sole re-
 cedens ad propriu locu rediret. Tertiū miraculū est
 qd naturaliter solis edyplis sep incipit ab occidentali
 pte & puenit ad orientale: de cuius rone ptraeo. Et
 hoc e qd dicit edyplis & ipsam ex oriente uidimus
 inchoata & usque ad solare terminu ueniēte post ite-
 ru regrediēte: & hoc est dicere qd totu sole edyplauit.
 Quartū miraculū fuit qd i naturali edypli ex
 eade pte incipit relucere ex qua pte edyplis incipit
 obscurari: qd. s. luna. se soli subiiciēs & nro aspectui i
 terponēs naturali suo motu sole ptrafit uersus oriē-
 te: mouet enī citius sole: qd hēt orbē minore: & ita
 pte occidentalis solis qd pmo occupat & pmo relinqt
 Sed luna tūc miraculose ab oriente uersus occidentem
 rediens nō pertrāsīt solē: sed postq puenit ad termi-
 nū solis uersus occidentē sole edyplato in toto reuer-
 sa est uersus occidentem: quā ultimo occupat pmo
 & postea relinquit: & sic ex parte orientis ichoat edy-
 plis & i parte occidentis pmo reaparuit claritas solis.
 Et hoc e qd dicit. Et rursus uidimus nō ex eade p-
 te solis & defectū & repugnatiōem: sed ecōtra: secū-
 dū diametru facta. Quintū miraculū addit. Cri-
 stostomus sup. Mat. qd tribus horis tūc tenebre per-
 māserūt cū edyplis in momēto trāseat: unde datur
 intelligi miraculose sub sole quicuit: nel ad eius ob-
 scurationē magis lente mota sit. Nō ē autē incōue-
 niēs credere horū pdictōrū triū doctōrū simul quō-
 ad aliquid uerā esse sententiā: qd hoc magis honorat
 miraculū & ondit multiplicius creaturay sup mori-
 etē iesū secūdu illos factū fuisse lamētū. Cū enī lūa
 totū seculū simul scdm oēs ptes suas cū minor sit
 obscurare nō possit ad hoc ut plena reddat obscuri-
 tas. Verum est qd dicit. Hiero. solē radios retraxisse
 & lunā simul cū hec opacare se in ipsoꝝ oculis ob-
 scurādis i cōpassionē ihu creatoris moriētis. Sed
 qd. d. Or. quāsdā tenebrosas nubes multas & ma-
 gnas tunc occurrisse sup hirm & terrā iudee: cōue-
 enter dicit ad grauādū tenebrositate sceleratoꝝ iu-
 deoꝝ: & ad ondedū etiā qd ipsiōnes acris occurūt
 ad pii iesu mortē lamētandā. Circa miracula i ho-
 minibus facta scias qd piissimus hoim saluator ihus
 qui de se ipso dicit. Io. iii. Nō misit deus filiū suū in
 mūdū ut iudicet mūdū: sed ut saluet mūdus per ip-
 sū: circa hoies uoluit multiplicia salutis miracula fa-
 cere & unū uoluit miraculose pcutere: ut uniuersa-
 lem & spālē saluatore onderet: & confirmaret facto
 qd dixerat uerbo: filius hois nō uenit hoies pdere
 sed saluare. Cū autē miracula sint opa diuine poten-
 tie sua uirtute ptatiua uirtutes imutat circa corpo-
 rales egritudines humanōꝝ corporū maxie debuit
 hāc ondere ptatē ut p hoc onderet qd ēt spūales mē-
 tis egritudines expellere uenerat si uellet ei uolun-

tate consentire. Nā sicut ea que sūt ad finē ab ipso
 differre noscūt. Sic miraculosa
 debēt differre ab effectu salutis aiay. Ad hoc enim
 ordinabāt a saluatore iesu tanq ad finē itēti: & qd
 salus aiay nō est nisi p nre uolūtatis cōsensū: ideo
 co nō decuit saluatore iesū subito pmutare prin-
 ces uolūtates suoꝝ hostiū ad pprie salutis bonume
 nec illustrare tenebras suoꝝ cordiū ad cognoscēdi
 iesū: qd saluare hoiem uenerat nō eius uolūtate op-
 pmedo: sed p exteriora miracula inducēdo ad fidē
 qua iustificamur. Que quidē rectitudo i nobis fit
 p gratiā pueniētē intellectu & i mutātē affectū no-
 strū ab affectu mali ad boni dilectionē imutando
 uolūtatis cōsensū. In quo cōsensu i bono si plenus ē
 sanitas mētis cōsistit quē possumus i nobis ipedire
 nō facere. Sola enim gratia hūc cōsensū i nobis
 facit nobis nō resistētibus nō ex nostra uirtute bo-
 nō cōsētētibus: sed cū gratia & p grām. Idcirco enī
 gēte dīna iustitia noluit nec debuit rectus & pius
 iesus facinorosas & cecas mētes suoꝝ hostiū sicut
 to imutare ad sue salutis cōsensū ipsi rebellantibus
 sue saluti. Nihilominus hoc plene poterat: sicut et
 habūdātū misericordia fecit in paulū. Et ideo iustiti-
 care hoiem isto mō infundēdo sapiētā & uolūtātē
 imutādo p grām magis spectat ad miraculose finē
 & fructū qd ad opationē & actū loquēdo de miracu-
 lis que exterius faciebat xpūs ad sue psone testimo-
 niū & doctrinā. Nihilominus & hoc sūmū miracu-
 loꝝ ac oīm mirabiliū finē & intentū & ultimū ipse
 saluator iesus tūc fecit: & usque i finē faciet ad sui ex-
 dis cecitatē & pueritatē: potissimis modis cōuer-
 tēdo electos. Et hoc faciet occultis modis. Non tū-
 mige si ex tūc circa imutabilitatē
 sapiētā & iustitiā multa miracula fecit in suis ele-
 ctis. Nā in mundo ad iustitiā patuit eius uirtus in
 inuocatione aploꝝ quos subito poterat ac misericor-
 diter imutauit: ut patuit. Mar. i. Mat. iii. Sed qd
 maxime. Hieronymus in ome. viii. i eius cōuertiō-
 ne. Mat. unde ibi supra illud. Surgēs secutus & es.
 Hiero. fulgor ipse & maiestas deitatis occulte: que
 etiā i facie relucebat humana uidētes ad se attrā-
 re poterat ex pmo aspectu. Et ipse humilis. Mat. cō-
 uestionē suā inter miracula simpliciter scribit i sum-
 mibus discipulis sapiētā infudit. Propter qd dicitur
 luce. xxi. Dabo uobis os & sapiētā cui nō po-
 terūt resistere & cōtradicere oēs aduersarij uestris.
 Quod quidē quātū inter se libilia quātū ad illu-
 minationē mētis miracula de quibus nunc loquimur
 cōputamus. Sed quātū ad exteriorē actū p-
 cationis inquātū. s. uidebāt hoies illos idiotas &
 simplices subito in sua locutione i scripturay expo-
 sitione sup alios legis doctores apparere sapiētis.
 Propter qd dicitur. Act. iii. uidentes iudei penitē-
 stātiā: & lo. cōpto qd hoies essent sine litteris & s-
 diote admirabāt. Et hi spirituales effectus sunt
 manifesta testimonia xpi doctrīe & uirtutis magi-
 qd ea qd fiunt in miraculis corporis: secūdu qd dicitur
 ad hebreos. ii. Testante deo signis & portis & u-

eius u
 Nihil
 nolui
 predi
 ta po
 tes s
 fecit
 hō s
 gellu
 enim
 deita
 lo. h
 unū
 tot m
 lud le
 ram.
 lem s
 us en
 dicit
 Vbi d
 prehe
 dicit
 ponit
 uel pe
 dens
 illoꝝ
 do uo
 minū
 fundē
 exteri
 quod
 fecit
 iesus
 sepe f
 um m
 his qu
 iplos
 astuto
 li sic
 bos p
 corpus
 Cū
 raculū
 ciat fl
 riorur
 de eccl
 bas eu
 dū ere
 minū:
 la corp
 nare ue
 tum ce
 mētū c
 mortu
 tudinē
 absenti
 Cui dix

uis uirtutibus & spiritus sancti distributionibus. Nihilominus ipse benedictus Iesus licet in hostibus noluerit facere miracula imutationis metis modo predicto: fecit tamen circa inferiores eorum uires multa portenta. Vnde super illud Mat. xxi. Eiciebat ementes & uendentes dicit Hiero. Mihi inter omnia signa que fecit dominus hoc uidetur mirabilius esse: quod unus homo & illo tempore contemptibilis potuerit ad unius flagelli uerbera tantam euicere multitudinem. Igneum enim quoddam & syderum radiabat ex oculis eius & deitatis maiestas lucebat in facie. Et Origenes dicit super Io. hoc est maius miraculum ex quo aqua conuersa in uinum eo quod illic subsistit inanimata materia: huius uero rot milia hominum cogantur ingenia. Et super illud Io. xviii. Abierunt retrosum & ceciderunt in terram. Vna uox defensione turbata pro armis terribilem sine telo ullo percussit repulit & prostrauit: deus enim latitabat in carne: & ad idem pertinet quod dicitur Luce. x. Iesus autem transiens per medium illorum ibat. Vbi dicit Crisostomus. quod in medio insidiantium & non apprehendentium deitatis eminentiam ostendebat. Et quod dicit Io. viii. Iesus abscondit se & exiuit de templo. Exponit Aug. d. quod non abscondit se in angulo templi: uel post murum aut columnam: sed celica potestate se red dens inuisibile insidiantibus prostratis per medium illorum exiuit. Ex quibus omnibus claret aperte quod quando uoluit omnipotens Iesus sua uirtute potuit aias hominum imutare non solum iustificando & sapientiam infundendo quod pertinet ad miraculorum finem: sed etiam exterius alliciendo: alterando: terrendo: stupefaciendo quod pertinet quo ad temporalia miracula. Multa talia fecit in die palmarum de quibus infra dicitur in primo capitulo. Iesus a seculo latens. Similia miracula non est dubium ipsum sepe facere circa membra: suorum tutelam & impugnantium malitiam quod sepe ad pacifice audiendos electos de his que sibi sunt ualde molesta imutat eorum furiam ne ipsos persequatur: refrenat eorum audaciam: & oculos & astutos conatus sepe infatuat & ebrietat & quasi ex ut per ipsorum medicinam illi pauperum

li sic teneantur ab eis: licet aliquando et ipsos reprobos per suos pauperculos furere finat. Sicut & ipse in corpus proprium furere permisit iudeorum insaniam.

Cum multa iocunditate expecto illud uirorum miraculum quod per uiros uirtutis mundo despectos faciat flagellum de funiculis paupertatis & es numulariorum effundat: & symoniacos auaros & superbos de ecclesie templo eiciat: & cathedras uenditium columnas euertat. Sic ergo iuxta optimi & pii Iesu modum circa miracula facta in mutationibus animarum hominum: nunc attende modum quem tenuit circa miracula corporis. Nam quia piissimus Iesus mundum sanare uenerat uero solum diuina uirtute: sed et per mysterium carnis assumptae: que quod est natura assumpta est instrumentum diuine personae: ideo frequenter in resuscitatione mortuorum uel sanatione infirmorum: ut ostendat pulchritudinem sue praeclaritatis: sanat uel suscitatur uerbo imperii et in absentia corporis sui: sicut Io. iiii. patet de filio reguli Cui dixit. Vade filius tuus uiuit. Et et in filia chana

nee. Mat. xv. Aliquando uero & frequenter utebatur aliqua pertinere ad humanitatem ipsius ut tactu manu um & similitum ut carnem suam doceat instrumentum fore nostre salutis: unde super illud Luce. iiii. Singulis manus imponens curabat omnes dicit Cirillus quauis ut deus omnes pellere uerbo morbos potuisset: tangit tamen me eos ostendens propria carnem esse efficacem ad praestandum remedia. Et super illud Io. ix. Fecit lutum ex sputo dicit Aug. De salua lutum fecit: quia uerbum caro factum est. Aliquando et in his corporalibus signis uoluit significare spiritualia instrumenta: unde hic sicut dicit Crisostomus. Lutum fecit ex sputo: ad significandum quod ipsemet erat quod ex luto terre hominem formauerat. Et super illud Mar. vii. Et expuies in oculos eius impositis manibus suis &c. dicit Crisostomus. Expuit quidem & manus imponit: uolens ostendere quod uerbum diuinum operationi adiunctum miracula facit & perficit. Manus. n. operationis est ostensiuum: sputum considerandum quod communiter perfectissima opera faciebat: unde super illud Io. xi. Omnis homo primum bonum uinum ponit &c. dicit Crisostomus. Talia sunt Christi miracula ut multo his que per naturam fiunt speciosiora & utiliora sunt. Et similiter in instanti infirmis perfectam sanitatem conferebat: unde super illud Mat. viii. Surrexit & ministrabat eis: dicit Hiero. Sanitas que confertur a domino tota simul specialiter aut in ceco illo quem curasse dicit Mat. viii. contrarium apparuit. Nam primum imperfecte uidit: uideo inquit homines sicut arbores abulantes. Deinde posuit iterum Iesus manus super oculos eius & cepit uidere & restitutus est ita ut clare uideret omnia. Et sic patet quod eum primum imperfecte postmodum perfecte curauit. Quod ut dicit Crisostomus. accidit propter infidelitatem ipsius: uel propter mysterium sicut dicit Beda: quia uno uerbo simul totum curare potuit: & paulatim curat ut magnitudinem humane cecitatis ostendat quod uix & quasi per gradus ad lucem redeat: & gratiam suam nobis indicet per quam sacramenta adiuuat. Per similem modum sepe per sanctos suos pius & sapiens Iesus faciendo miracula non simul: sed successiue curat: secundum sue dispositionis eternam sapientiam sua miracula monstrando: nunc sanando perfecte simul nunc paulatim & successiue: prout fidei & utilitati recipientium cum reparamento sue iustitiae expedire cognoscit. Nec sunt talia despicienda miracula sed magis cum gratiarum actione recipiendum est quod quod illud sit per sanctos suos impartiri dignatur. Semp enim addit quod melius est ibi declarat quod operatur. Quia uero electum est supra quod finis Christi erat salus animarum: & imperfectum est quod finem non consequitur: ideo ut eius opera essent perfecta decebat ut nullum curaret in corpore quem et non curaret in mente: unde super illud Io. vii. Totum hominem sanum fecit in sabbato: dicit Aug. Curatus est ut sanus esset in corpore: credidit ut sanus esset in anima. Aliquam tamen in speciali exprimebat aie salutem. s. q. Mat. ix. dixit palitico Dimittitur tibi peccata tua. Quia sicut dicit Hiero. Ex hoc nobis intelligenda datur propter peccata plerumque euenire corporum debilitatiorem: & ideo fortitan prius dimit-

tritur peccata ut caulis debitis ablatis restituat sanitas. Et ideo uidet q̄ de p̄dictis dimissis faciat mētionē: ut illa oīdat egritudis fore cām. Licet autē dimittere peccata maius sit q̄ sanare corpora: q̄ tñ illud occultū est: & hoc māifestū: p̄bat minus notū tñ in se maius. s. h̄c potestātē dimitte dī peccata: p̄ illud q̄ est i se minus tñ hoībus notius. s. sanare corpora miraculose. Et tñ argumētū est efficax & forte q̄ utrūq̄ est solius dei potētē. Et ideo sicut miraculum p̄bat iēsu deū: ita p̄bat ip̄m posse dimittere peccata: unde h̄ xp̄sissime xp̄us per miraculum probat se deū: cū dicit. Vt autē sciatis q̄ filius hominis habet potestātē in terra dimitte dī peccata: ait palytico. Tibi dico surge tolle grabatum tuum & cetera. Sicut enim deum esse probari nō potest per aliud notius scūdum rem: quia nihil est uerius: sed per aliquid notius intellectuū audientis. sic christū esse deum inter creata nihil habet notius: uel uerius per quod possit probari. Nihil enim est uerius q̄ iēsum esse dei filium & fili dei personā in assumpta carne. Sed hoc nobis p̄bat per aliqua minus uera. Sicut patet per imutationem corporum soli deo possibilem: hec autē sua miracula magister oīs uirtutis iēsus aliquando occultari p̄cepit: ut. Mar. ix. uidete ne quis sciat: aliquando publicari: ut. Mat. v. liberato a demonio dixit uade in domū tuam & nuntia quāta fecit tibi deus ut sicut dicit Crisostomus. Super primum uerbum. Erudiat nos. phibere eos qui uolunt nos propter nos laudari. Si autem ad gloriā domini referatur non debemus phibere: sed magis inūgere ut hoc fiat. Non autem solum circa rationales creaturas omnipotens deus debuit miracula facere: sed etiam circa irrationabiles & insensibiles debuit suam uirtutem mōstrare: ut sic sue diuinitati p̄bet omnis natura subiecta. Quia uero aliqua bruta ppinq̄ se habent scūdm genus ad hoīem unde & in eodem die cū hoīe facte sunt nō oportebat q̄ circa brutorū corpus aliq̄ miracula faceret: quia quātū ad naturam corporalem & insensibile eadem rōne cū oībus censebit: & multo fortius māifestabatur uirtus in corporibus hoīm. Pisces autē cū uiuāt in aqua magis a natura hoīm differūt: unde & in alio die sunt facti in quo miracula fecit i copiosa captura piscium: ut legitur luce. v. & lo. ultio. Et in pisce quem petrus cepit in cuius ore staterem repit. Quod autē porci i man precipitati sūt nō est opus diuini miraculi sed nequitie demonum ex iēsu dispensatiua & utili permissione. In plantis autem miraculum fecit: cū ad uerbū illius ficulnea aruit. Mat. xxi. Nec propter hec sicut dicit Crisostomus super. Mat. q̄ in plantis & brutis aliqñ tale dōminus operatur: queras quare sicata sit ficulnea iuste ut. Mat. dicitur: hoc nisi querere ē ultime demētie: quia. s. in talibus non inuenit culpa & pena: sed miraculū inspice factorem. Non facit creator iuriā possidenti si creatura sua ad aliorum salutē suo utat̄ arbitrio. Sed magis ut hylarius dicit super. Mat. lbi

deitatis diuine reperimus argumentū. Nā ubi afferre uoluit & procurare perse salutis exemplum uirtutum suā i hūanis corporibus exercuit: ubi uero i cōdamno arboris indicauit. In aere uero & aqua benedictus iesus miracula fecit que nouit sue pietati cōgruere: ut legitur. Mat. viii. Imperauit uentis & mari. & facta ē tranquillitas magna. De his & aliis p̄ribus miraculis eius infra dicit̄ p̄culariter. Nō conueniebat pacifico iēsu qui omnia in statu pacis & trāquillitatis reuocare uenerat: ut uel turbationē aeris uel diuisionem aquarum induceret. Sicut moyses mare diuisit: & Helyas & Iosue iordanem. Et quando dabatur lex in monte synai fuerunt i aere tonitrua & micantia fulgora. Sicut & helyas fecit tertio regum. xviii. Postq̄ baal prophetas occidit.

Quod autem hoc facere non debebat p̄sum ostendit. Apostolus ad hebreos. xii. dicendo. Non enim accessistis ad tractabilem ignem & turbinem & caliginem & procellam & tube sonum: & uocem uerborum quandiu audierunt excusauerunt se ne eis fieret uerbum. Et infra. Sed accessistis ad syon montem & ciuitatem dei omnipotēti iherusalem celestē. Et post. Et iā testamenti noui mediatorum iēsum & sanguinis asperionem melius loquentem q̄ abel. Circa passionem tamen sc̄ssum est uel templi: ad ostendendum referentiam mysteriorum legis. Apperta sunt monumenta: ad ostēdendum q̄ p̄ eius mortem claretur mortuus uita. Terra mota est: & lapides sc̄ssi sunt: ad ostēdendum q̄ lapidea hominum corda: ad ostēdendum q̄ lapidea hominum corda: ad ostēdendum q̄ totus iste mūdus debet ad bonum passionis morietis iēsu uirtute mori. Tanta ergo miracula facienti in uniuersa creatura omnipotenti iēsu cum psalmista cantemus. Domine dominus n̄ q̄ admirabile est nomē tuum in uniuersa terra

Iesus uerbis sensatus cap. xii.

Aterne sapientie splendor: & ueritatis magister sapiens iēsus qui usq̄ ad tempus tricennarium tacuit: postmodum aperiens os suum celestem mundo sapientiam in sue predicationis affluentia eructauit: quod maxime discipulis fecit tam in sermone quem eis fecit in monte q̄ in illo quem eis fecit in die iouis sancto per crucis suplicium egressurus de corpore: his enim electis discipulis dei tanq̄ sapientie uasculis gratuita electione magistri iēsu datum ē nosce mysterium regni dei. Ac per hoc uerbi incarnati abundantius aliis uerbis splendentibus illustrari. Licet autem magistri iēsu sapientia magis super electos discipulos fulserit uniuersaliter cum respectu omnium uerbum patris iēsu in omnibus uerbis suis sc̄satus apparuit: quod triplici effectu ostendit: fuit enim Suauissimus in attrahendo Clarissimus in manifestando

Efficit
Pro
orun
Nūq̄
que
rum
lis ai
hēs.
christ
do tā
est h̄
est pi
zare
li erāt
ne ut
Mar.
cēdo
aduer
diceb
efficax
tpibu
oībus
bi ipo
quo p
positi
hono
cerūt:
q̄ dīc
Et de
liere i
mulier
tog se
sibi sc̄
serūt:
quas s
boz ei
me. v.
suū p̄
piētē i
uerbū:
rogare
etne sa
fecit et
Respō
Respō
Doctri
Rō
ritas pa
patet ce
tē uenta
nō adu
malitiā
unde ip̄
xp̄i docē
& cās ad
sapiēs iē
temptat

Efficacissimus in coniugendo

Pro eius suauitatis sapientia dicebant ministri iudeorum: qui missi fuerat apprehendere eum. lo. viii. Nūq̄ sic locutus ē hō. Et turbe mirabāt i uerb' gr̄e que p̄ce. ebāt de ore eius. Et Symon petrus uerbo rum eius suauitate attractus p̄ se & ceteris discipulis ait lo. vi. Dñe ad quē ibimus? uerba uite eterne hēs. Et nos credimus & cognouimus quia tu es christus filius dei. Prop̄t disertionē i rōnē reddē do tāq̄ nouus magister laudabat: Mat. i. Que nā est hec doct̄ia noua: Ft Luce. iiii. Cū aperuisset iesus prophetiā & legisset: spūs dñi sup me euāgelizare paup̄ibus misit me &c. Sequit̄ q̄ oīum oculi erāt itēdētes i eū i synagoga. Et hac māifestatione utebāt apl̄i qñ cū eis erat singularis. & eis sicut Mar. dicit diuina differebat. Prop̄t ptātē i cōuincēdo dicit Lu. Fc̄m ē dū h̄ diceret erubescēbat oēs aduersarij eius. Et licet fuerit uerx spāl̄t̄ de ill' q̄ tūc dicebat singl̄r: fuit tñ uniuersalit̄ uerx: q̄ sermōis efficacia oēs aduersarios suos cōfudit: q̄ tūc q̄ suis t̄p̄ibus uoluit r̄ndere: sicut patuit i oībus disputatiōibus quas hūit cū scribis & ph̄iseis & i calūniis sibi ip̄sitis uel attētatis: ut de uiolatione sabbati de quo plures eos cōuicit: & de aliis alūnis sibi impositis: de q̄bus aliqd̄ dcm̄ est supra cap̄ lo: Iesus i honoratus: Patet ēt i tētatiōe multiplici quā ei fecerūt: ut Mat. xv de trāsgressiōe traditionū seniore q̄ discip̄i nō lauabāt manus cū panē māducabāt: Et de q̄one cēsus: utq̄ liceret dari cesari. Et de muliere i adultēio deprehēsa. Et calūnia resurrectionis i muliere q̄ hūit. vii. uiros. Et de q̄one p̄cipui māda torq̄ fecā a legis doctore: & de multis aliis q̄onibus sibi fc̄is: i q̄bus oībus ueritatis hostes cōfusi remāserūt: sicut q̄ maxie patet i multis disputatiōibus quas singl̄r̄ ait ille dīlcūs discip̄s lo. colector uerborū et̄ni uerbi ihu i decursu euāgl̄i sui pōit maxie me. v. vi. vii. & viii. cap̄s. & q̄si p̄ totū euāgelīū suū pp̄ qd̄ mento pōt cōcludi de efficacia ptātis sapientie ihu qd̄ scribit̄ Mat. xxii. Nēo potat ei r̄ndē uerbuū: nec ausus fuit q̄sq̄ ex illa hora eū apl̄ius iterrogare. Ad euidētā oīpotētis efficacie uerborū et̄ne sapie ihu ē maxie pōderādū: q̄ i m̄siōibus q̄s fecit eterna sapia iesus hostibus suis cōit̄ tria facit. Respōdet ad questionem realiter
Respōdet ad hominē condecēter
Doct̄inā suā ordinariam cōtinuat euidētē.

R̄ndere ad rē est aliqd̄ dicere un̄ q̄site q̄onis ueritas pateat illūinate mēti: hoc p̄ tanto dico q̄ nō patet ceo cordi q̄ ad rē p̄tinet r̄ndere. Sicut splēdētē ueritatē suay m̄sionū pfida ignorātia iudeorum nō aduertit. R̄ndere ad hominē cōdecēter ē eius malitiā fraudulentā detegere & percutere uitium: unde ip̄ingere nitit̄ in magist̄r. Ordinarīa uero xp̄i doct̄ina dignitate sue p̄sone & gr̄as & officia & cās assūpte nature: & sui aduētus i carne: quam sapiēs iesus tunc singulariter cōtinuauit: qñ ipsam temptatorū pfidia adhuc impedire uisa fuit. In quo

maxie oñditur sue sapie efficacia: q̄ sic illogē mala faciebat sue itentioni subseruire: ut idē expediat ad suū itentū & ad sui aduētus manifestandum beneficium: unde adhuc sibi dare conant̄ impii ip̄edimentum. Ut si fortis pugil in campo certamīs positus quidd̄ sibi ab hoste proiciat̄ ad itentū: ul̄ i hostē retorquat: uel iu suū subseruire faciat fundamētum: hoc aut̄ est magne sapie scire itueri i sapientia iesu: & si in lumie loquentis iesu lector ad uerba sacri euāgelii cū humilitate accesserit cum magno intellectus tripudio in respōsionibus iesu tria superius dicta contineri excellenter aduerte poterit. Exēpli causa adduco illud. Mat. xxii. quando mittunt pharisei discipulos cum herodianis ut caperent iesum in sermone cū multis blanditis dicētes. Licet censum dari cesari an nō? Vbi eleganter noto tria predicta. Nam ad homines respōdit: eorum discoperiēs fallaciam: ostēdens eos in laudibus subdolos: & in questioe malignos. Cognita inquit iesus nequitia illorū dixit. Quid me tentatis hypocrite? Ad rem respōdit: cum dixit. Reddite que sūt cesaris cesari: & que sūt dei deo: propter quod sequitur. Et audientes mirati sunt & abierunt: quasi de sua malitia confusi & sua intentione priuati. Ordinariam etiam suam continnat doct̄inam. Cum enī proposuisset parabolam de nuptiis filio regis factis: in quibus docuit se animarum sponsum. Qua propter nō sine charitatis ornamento in sua copula recipitur & parabolam cōclufit. Multi sunt uocati: pauci uero electi. Predictis impedimenta prestantibus p̄ dosam it̄positam questionem suam: ordinariam continuauit doct̄inam: ostendens alio typo q̄ sicut anima redemptra est sponsa iesu. quā tamen de ornamento charitatis examinat & pro defectu repudiat. Et sic ipsa est moneta regie eterne regis naturali insignita imagine: & uirtual i similitudie subscripta. De quorum integritate uel superinduta peregrina deformitate diabolici characteris ihs examinator aduenit: & reprobator characteris diabolici: quasi imaginis cesaris & recolector similitudinis dei: propter quod nummifima petit ostendi: q̄ que sunt in facie anime per contritionem & operationem nostram iubet examinari in oculis dei: & inuentam deformitatem inuectiue redarguit cū ex questione mentem ad sui confusionem inducit dicendo. Cuius est imago hec & superscriptio? Quod si anima confusa ex confessione iudicat se peccatricem: recognoscens dicat cesaris. i. demonis. Cesar enim interpretatur presideus princeps: & potest significare illum qui est princeps super omnes filios superbie. Audi remedium p̄ salutis. Reddite ergo que sunt Cesari cesari. & que sunt dei deo. Cesari uero reddere ē diabolo sua tētāmēta resistēdo refuder̄: & deo purā cōseruādo naturā: & ab ip̄o oēm icognosceſ gram: h̄ tibi exempli gr̄a dicta sunt: licet & multis

aliis modis possit hec figura exponi. Circa autem magistralem eterni uerbi sapientiam debes, notare quattuor scilicet.

Quod decem fuit iesum primo solis predicare iudeis Secundo etiam cum scandalo ipse sue predicacionis debuit predicare ueritatem.

Tertio docere debuit publice non occulte.

Quarto quod docere debuit solum uerbo & non scripto.

Pro primo potes notare quod licet de benedicto iesu sit scriptum: Esa. xlviii. Pauper est ut sis mihi seruus ad suscitandas tribus israel conuertendasque feces iacob: dedi enim te in lucem gentium ut sis salus mea usque ad extremum terre. Tamen a principio fuit conueniens: tam per apostolos: quam per christum iesum predicacionis sue aduentum solum exhiberi iudeis. Primo quidem ut ostenderet per suum aduentum impleri promissiones primas: que iudeis & non gentibus priora facie fieri uidentur. Propter quod Roma. xv. Dico ait apostolus christum iesum ministrum fuisse circumcisionis. id est apostolus minister & predicator iudeorum propter ueritatem dei ad confirmandas promissiones patrum. Secundo propter conseruandum ordinem hierarchicum quem semper deus in omnibus seruat.

Qua propter dicit ad rom. xiii. Que a deo sunt: ordinata sunt. Et iudeis qui deo erant propinquiores per fidem & cultum unius dei decurrit prius christi doctrina proponi & per eos ad gentes transmitti: sicut per superiores angelos ad inferiores diuina lumen deueniunt: unde super illud mat. xv. Non sum missus nisi ad oues que pierunt domus israel. dicit iohannes. non hoc dicit quoniam ad gentes missus sit: sed quoniam primo ad israel missus est. Et hoc est quod dicit Esa. ultimo: mittam ex hiis qui saluati fuerunt. id est ex iudeis ad gentes: & multis enaratis nationibus dicit: & annuntiabunt gloriam meam: unde aperte hunc ordinem describit propheta. Tertio ut a iudeis auferret scandalum: uel saltem materiam scandali unde super illud mat. x. In uiam gentium ne abieritis dicit hieronymus. Oportebat primo aduentum christi nunciare iudeis ne iustam haberent excusationem dicentes quod ad gentes & samaritanos populos miserit. Quarto ut ostenderet sue passionis fructum & meritum in conuersione gentium per quam meruit gentibus pissimus iesus sue redemptionis notitiam & ab eis excludi idolatram: & in eis predicari sui nominis gloriam: propter quod dicit Apoc. secundo. quod uicerit dabo ei potestatem super gentes: & teget eos: sicut & ego accepi a patre meo: & ad phil. secundo dicitur quod factus est obediens usque ad mortem: mortem autem crucis: propter quod & deus exaltauit illum & donauit illi nomen &c.

Et ideo passionem suam noluit ante aliis publicari doctrinam: sed post passionem suam dicit matth. ultimi. docete omnes gentes. & predicate euangelium omni creature Hanc rationem iesus innuit cum imminente passione quod cum gentes uellent uidere iesum inquit iohannes. xiii. nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit nullum fructum affert: unum dicit augustinus. quod ipse erat granum mortificandum in infidelitate iudeorum: & multiplicandum in fide populi: & sicut non decuit sapientem iesum a principio contra suam doctrinam ad terras gentium mittere: ut iude

is tanquam promogito populo honor debitus seruaretur: ita non debuit gentes omnino repellere ne spes salutaris eis omnino precluderet: & propter hoc aliqui gentes particulariter sunt admissi propter excellentiam fidei & deuotionem eorum sicut centurio & mulier sanguiflua: & chanaanita in quibus magna fides ecclesie tanquam in suis primitiuis fuit dulciter accepta a benigno iesu & commendata magnifice. Quia uero promissiones primas etiam in iudeorum populo impossibile erat euacuari: ideo in ipso sermone uerbo que cum magno gaudio expectamus meritum persone christi & sue passionis: uite & sublimitatis glorie pregestabuntur magnalia. Eorum enim conuersio erit perfecta: ita quod in filiis iudeorum futuris apparebit emendata malitia: & ipsi merentur habere christi doctrine lumina & perfectionis exemplum que nunc uidentur ociose a iesu super patres eorum incredulos seminata.

Et passionem iesu a patribus suis illatam super omnes alios plangunt per amara suspiria singulariter complati & consepulti similitudini mortis iesu: ita quod in eis apparebit quod non ociose intus eos. xxxiii. annis in carne mortali uixit: unde & figure que illam conuersionem significat multum precellenter diuinam familiaritatem precedunt in eis respectum preteriti status: sicut patet in resuscitatione filii archisynagogi: ut isra dicit & sicut aliquid in illo. ca. iesus redemptus paruulus: de symeone & eius catinico est supra dictum. O benigne iesu qui mihi peccatori dedisti anxie suspirare ad illius statum sublimis excellentiam & illis felicibus iudeis non inuide. sed tota mente colletari ad tuam gloriam: per illam super excessiuam gratiam quam in primo tempore te super electos tuos indignus cognosco uelle effundere te humiliter & instanter deprecor ut more catelli tui de micis illius superperabundatis conuiuui tui me digneris reficere meritis illo: sicut excellenter perfectorum qui in sua natura nondum sunt: & in tua bonitate & uoluntate imutabiles sunt. Circa secundum debes scire: quod sicut per excellentiam perfectionis primam & filiorum futurorum debuit benedictus iesus in sua persona tantum predicare iudeis: sic per malitiam & scandalum iudeorum tunc presentium non debuit dimittere quoniam aperte paderet ueritatem & utilitatem sue sapientie doctrinalis qua salus multitudine dicitur: & utilitas electorum quam redemptor iesus dare uidebat est preterita pacis quorumque singularium hominum. In finalibus autem temporibus semper sunt aliqui pestiferes qui alios uidentur regere qui in doctrina insistant sciam & de falsa presumunt iustitiam: & tales per ueritatem seuiunt contra ueritatis spiritum omnium & multitudinem plebium simplicium que parata est sequi ac credere pertinaci malitia & dolosa astucia toto conatu impediunt ne in splendore noui luminis accipiant remedium predicat salutis. Quod licet uideatur nouum quia noua perfectione nouiter explicatum tantum antiquum est quia in antiquis & authenticis medullitus est inclusum: inquit christus dicebat iudeis: scrutamini scripturas in quibus uos putatis uitam eternam habere. Et ille sunt qui testimonium phibent de me. & iudeis zelantibus per moysen dixit: & accusat uos moyses in quo spiritus in moysen creditur: forsitan & mihi: de me ille scriptus

Io. v. J
tes g
ru pin
scriptu
uocat:
Vos e
tis fac
etiam
un sc
initio:
scriptu
tur di
&c.
ritate
Impu
qr m
terat e
popul
sub sp
rag ite
rat ut a
i facie
public
scere q
us salu
debuil
nec uo
qua p
gn po
it face
id est
simplic
eis. Et
ciebat
sabbat
morta
Sibi
eore c
bus di
nus su
niore:
Et alia
calicu
oibus
testim
externu
ueritat
scripta
puli di
calizat
platau
ci sut e
ru scad
pulu ju
mus. x
tebat e
re: uol
turban

Io. v. Tales. n. hypocrite nouū uirtutis spm psequētes gñant se atiquā doctrinā defēderē: & p atiquo rū pīm hōre zelat. Quod cōtra xps ondit qd ēt scripturā ignorāt: & scōz pīm cōtra se iracūdiā: p uocat: un & gl'iatibus i pte abraham dixit lo. viii. Vos ex pte diabolo estis: & desideria prius uiri uultis facere. Sifr & ioan. i caōica ondit euāgl'ii doctrinā nō eē nouā: sed atiquā. d. Nō mādatum nouū scribo uobis sed mādatū uetus: qd' audistis ab initio: qd' cū noua spūs scī illūinatio p scriptū circa scripture itelligētiā: & circa pfcōnē assūmēdā dabatur discipulis suis: lo. xiii. Mādatū nouū do uobis: &c. Pro uitādo ergo scādalo: nec xps uoluit ueritatē ommittere: nec eoz scādalum docendo uitare. Impugnabant enim salutem simplicis populi: tū qd' impugnabant christi doctrinā per quā solā poterat esse salus: tū ēt qd' suis prauis moribus uitam populi corrūpebāt. Et qd' ē peius ista duo mala qd' sub spē bōā p pō sua debāt: ad hoc pbādū scripturaz itelligētiā subuertētes. Propt' qd' uilius erat ut apparerēt hostes xpi publice qd' sibi blādētes i facie & ab eius seq'la p pōs reuocarēt occulte. Ex publico. n. ipoz scādalo cōtra xpm poterat innotescere qd' exq'ita malitia & iuidia detrahebāt ei & eius salutari doctrīe: pp qd' nec eius scādalu uitare debuit: sicut nec fecit: nec tā scādalizare eos debuit nec uoluit nisi ex uirtute sue doctrīe ul' scitate uite quā p eoz scādalo: nec debuit nec uoluit ommittere: qn potius illa qd' potuit aliē facere i oculis eoz uoluit facere i sabbō un accipiebāt matiā cecitatis: qd' idustria uoluit uirus latētis malitie ipoz miserator simplicitū iesu māifestare p pōs: ne seducerēt ab eis. Et eos sicut digni erāt aplius excecāre: & tñ faciebat opus scm & utile: qd' cerimoniale obseruatiō sabbati de qua curabāt phisei & de eius destructiōe mortali nō curabāt: debuit retificare & apire p pōs. Sifr & aliis suis obseruatiōis itititiois debuit eoz carnalē hypocritism & cecitatē detegere: De q' bus dī Mat. & Mar. Phisei. n. nisi crebro lauēt manus suas nō māducāt panē: tenētes traditionē senioroz: & a foro uēientes nisi baptizati nō comedūt. Et alia mltā sūt qd' tradita sūt illis seruat' baptismata calicū & urceoz & eramētoz & lectoz. Pro q'bus oibus acute ibi cōfundit eos uocās hypocritas ex testimonio Esa. Eoz cultū dei uanū reprobās tanq' exterius cultū appentice hypocritism & infūis uacuu ueritate mortali: ex quo fuerūt fortit' scādalizati: h' scripta sūt Mar. vii. Propt' qd' Mat. xv dī: qd' discipuli dixerūt ei. Scis qd' iudei audito hoc uerbo scādalizati sūt. At ille rōdēs ait. Oīs plātatio quā non plātauit pī meus celestis eradicabit. Sinite illos: ceci sūt & duces cecoz. Ex q'bus patet expresse qd' eoz scādalu pūpēdit: & pūpēdere debuit: qd' ipi populu uere ad etnū scādalu deducebāt. Mat. et legimus. xvii. qd' ipse recte uitauit scādalu gētiliū: qd' petebāt dragmā: ubi pbato qd' ipse nō tenebat solue re: uoluit tñ soluere p superrogationē: nolēs eos turbare: un ipse dixit petro. Ut at nō scādalizemus

eos uade ad mare &c. Ibi dī qd' fecit solui censū p se: & p petro ad euitādū scādalu: ubi nota misericordia: sapiam: pietatē: simulq' iustitiā bñdicti iesu. Quia. n. scribe & phisei ipugnabāt spm xpi: et obstiata eorum malitia scādalizabāt de oipotētis iesu doctrīa: & idcirco erat excecādi: & a dei cultu pfcidendi: iō eoz scādalu nō curauit: & nō curādū discipulis dixit: qn potius docēdo & faciēdo ea qd' erāt dīni hōris mōis illis displicibilibus ipoz scādalu occōnalit' augmētauit: & qd' de idustria pcurare appuit. Quia uero colligētes didragma & gētiles & simplices iudei & ismritate & ignorantia sumebāt scādalu ex omisiōe aliquoz ex q'bus iesus & eius discipuli erāt liberi: licet illa facere nō esset pcm: sed magis superrogatiōnū. Idcirco qd' pius ihs tales uocare uenerat: eoz scādalu pie uitat: p hoc dās exēplū i similibus t'pibus pusilloz scādali qd' pati erāt seq' spm grē totis uiribus debet uitari. Et illoz qd' sūt similes phiseis & scribis qd' scādalizāt de his de q'bus edificari debuerūt scādala pūpēdi. Pro pmo dī mat. xviii. Quicūq' scādalizauerit unū ex pusillis istis qd' i me credūt: expedit ei ut suspēdat' mola asinaria i collo eius: & demergat' i profundū maris. Mola asinaria pōt intelligi uita laboriosa: & pfūdū maris itelligi pfūdū hūilitatis & tribulationis. Vult ergo ondere qd' uirtutū exēplares i picipiis statuū maxie: debent labores & multas tribulatiōes mūdi uiriliter sustinere: ut possint simplices & rudes p pōs attrahere: & eoz scādalo cauere: pp quod dicebat apo. Si esca scādalizat frēm meū: carnes nō comedā i eter nū. Btūs frācieus sciens se datum aliis i exēplū: licet inocēs eēt eius caro: & nullo modo p pō offēsas egeret flagello: cōtinuo tñ illi penas renouabat & onera: custodiēs pp alios uias duras: dicebat enī. Si linguis hōiū loqr & ag'loz: charitatē at non hēam: & pximis uirtutū exēplar nō monstrē: parū p sū aliis: mihi nihil. Hoc itaq' mō exēplo magistri pfcōnis iesu & strenui eius imitatoris pauli & fidelis renouatoris eius frāciei pusilloz scādala uitare debemus: & molā asinaria in collo portare. Tales. n. scōs asinos dūs eqtare dignat': & felici feliōe sup eos cū scōz ang'loz iubilo eos i ciuitatē supni hier' m itroducit. Pro pūpēdēdo at scādalu hypocritaz & phiseoz qd' uolūt famā hēre & scitatis opa nō faciē: dicebat apl'is suis pdcās. Emulant' uos & nō bñ. & subuertēt nos uolūt ut illos emulemur. Tales. n. qd' opa pfcōis facere nolunt uolētes ipēditūt: & ad sua carnalia opa imitāda inducētes: & cogētes eos qd' pfcōni iuigilat: ipos a pfcōne subuertūt: caudā lōga uulpie astutie super anū iperfcōis portātes ne ipsoz appeāt in oculis pūpēdēda. Pro taliū uitādo cōfortiū & p uitādo scādalu: iesus dicebat apl'is Luce. xii. Attēdite a fermēto phiseoz qd' ē hypocritism. Istud est fermētū malitie & neqtie qd' totā massā religiōis cor rūpit. ne uiuat i azimis sinceritatis & ueritatis uite pfcē. Quia tñ diuina & sacta perfectiōe crescēte &

sub bñdeō filio i elcis debet h̄ impie uulpis cauda
 cruentari & ipsius reuelari opprobriū: i cuius tñ no
 dosa aufractu q̄diu stat ita lōga cetus electorū affli
 git: idcirco cōsolationē pmittit. d. Nihil optū: qd̄
 n̄ fuelet &c. Quia uero ill' de p̄fca ueritate nascit'
 scandalum quam spiritus iesus in aure cordis suis
 paupibus loquit': idcirco p̄cipit ueritatē i spiratā pu
 blice p̄dicari: & illorū obstiatorū scādalu p̄ipēdi. d.
 qd̄ dico uob' i tenebris: p̄dicare s̄i tecta. Patet igit'
 q' taliū obstinatorū & ueritatē p̄sequētū n̄ uult ie
 sus uitari scādalu: sed ad p̄fecta opa acius puocari
 Nō enī scādalizant nisi d̄ ope p̄fecto: mo' p̄hōsi
 masculū onēs sue relaxatōis iactātes in flumine: &
 femininū fragile nutriētes i obsequiū sue iperfecte ui
 te. Hōr' exēpla tñ i n̄ris doloribus multiplicata
 uidemus q' gemētēs i talibus p̄nt cū dauid lugere
 dicētēs. Circūderūt me sicut apes &c. hec est ul
 timo puritatis ut a suis ipugnatōibus cōuertant': li
 cet: ap̄s. d. p̄me ad chorū: q̄to: sine offēsiōe estote
 iudeis & gētibus: & ecclesie dei. Et p̄me ad thy. v.
 seniorē ne i crepaueris: sed obsecra ut p̄rem. Nō fe
 cit cōtra hoc x̄ps nec imitatores pauli faciūt: q̄a itel
 ligit paulus sine affectu esse ut nulli scō suo uel di
 cto rectis occō det' ruine. Si tñ scādalu de uerita
 te nascit' siue uite: siue doctrine: tutius scādalu na
 sci pmittit: q̄ ueritas relinq̄t'. dicit gre. h̄ōrare aut' se
 niōres & nō i crepare: ap̄s itelligit de illis scioribus
 q' nō etate uel auctoritate sed etiā scitate & honesta
 te s̄i senes: scdm̄ illud. Numeri. xi. cōgrega mihi. x.
 uiros de senioribus isrl' quos tu nosti q' senes sūt. s.
 nō tñ etate t̄pis: sed scitate uirtutis: si aut' auctori
 tē se nectunt i i strumtū malitie uirtutis publice pec
 cādo & alios suo male exēplo deformādo manēte
 & acriter i crepādi sūt: et a spū iunioris: qd̄ p̄bat da.
 xiii. ubi dī: q' suscitauit dñs sp̄m p̄ueni iunioris &c.
 seq̄t' q' dixit ad p̄mū: iueterate diez malorū & ad se
 cūdū: semē canā & nō iuda: sp̄s decepit te & ocu
 piscēria subuertit cor tuū. Circa tertiū sciēdū: q' re
 sus publice: & nō occulto p̄dicauit: & sic p̄dicare de
 buit: sicut ipse dixit: ego palā locutus sū mūdo: ego
 sp̄ docui i synagoga & i tēplo quo oēs iudei cōuē
 unt &c. Ad cuius euidētia ē sciēdū. q' doctrīa ali
 cuius pōt eē i occulto tripl'r: uno mō q̄tū ad itētio
 nē docētis q' itēdit suā doctrīnā nō manifestare m̄
 tis sed magis occultare: qd̄ duplici cā cōtingit: qñq;
 ex iuidia docētis: q' supbe uult i scia solus apparere:
 qd̄ i x̄po locū n̄ hūit q̄nimo dicere potuit illd̄ sapiē
 tie. vii. sine fideōe didici & sine iuidia cōico: & hone
 statē illius nō abscondo: qñq; cōtingit p̄p i honestatē
 eorū q' docētur: sicut augu. docet sup io. q' qdā sunt
 mala q' portare nō pōt q̄l' tūq; pudor humanus: un̄
 de doctrīna hereticorū. ix. puer. dī aque furtiue dull
 ciores sūt. doctrīa aut' x̄pi fuit mūdiissima: & uera: de
 q' mar. iiii. dī: Nūq' uenit lucerna. i. uera & hōesta do
 ctrīna ut sub modio ponat'. Alio mō aliq' doctri
 na dī i occulto quia paucis preponit': & sic christus
 in occulto non docuit: quia uel doctriā suā turbe
 p̄posuit uel suis in cōi dixit discipulis: ut ipi postea

tp̄e cōgruo docerēt turbas: un̄ aug. dicit sup io. q'
 i occulto cū corā tot hoibus loqr: q' p̄ eos uelit in
 notescer' m̄tis. Tertō mō aliq' doctrīna ē i occulto
 to q̄tū ad docendi modū. & sic x̄ps q̄busdā turbis
 locutus ē i occulto parabolis utēs ad sp̄itualia anū
 triāda mysteria: ad q' capiēda n̄ erāt idonei: uel forti
 tā digni: & tñ x̄ps tñ audiētibus dabat intelligere
 in h̄is que docebat: quantum sue iusticie: & pietati
 ue uidebat congruere. Vasis tamē gratie & sapien
 tie sue apostolis suis parabolas expōebat per quos
 sapiētia christi deueniret ad alios: sicut esset idōe:
 secūdū illud sede ad thy. secūdo. quo audisti a me p̄
 multos testes hec commendo fidelibus homini
 bus: qui idonei erunt & alios docere. apostolis aut'
 dicit ihs luce. viii. Vobis datū est nosce mysteriū re
 gni dei: ceteris autē in parabolis &c. quod figuratū
 fuit. Numeri. iiii. ubi mandatur qd' filii aaron inuol
 uerent in uasa sanctuarii: que leuite inuoluta porta
 rent. Licet autem dicatur mat. xiii. q' sine parabo
 lis nō loquebat' ad turbas: illud itelligēdū est scū
 dum criso. per illū sermonē quem tūc fecit: quīs &
 alias sine parabolis turbis m̄ta locutus fuerit. sed
 quia nullū fere sermonē explicat ubi nō p̄ parabo
 lā aliqd̄ significauerit: quanuis i eo aliqua proprie
 dixerit. Non enim discipulis suis dominus omnia
 profunda sue sapiētie manifestat cum eis dicitio.
 xvi. adhuc multa habeo uobis dicere que nō pote
 stis portare modo. Et si scintillam sermōis eius
 sustinere certe nec sūmi seraph hoīs iesu sapiētiam
 cōprehendunt: quin potius ut dicitur: ezechiel. i. cū
 fieret uox super firmamētum quod erat sup caput
 eorum stabāt & submittebat' alas suas. Et licet i
 ezechiele uocetur seraph: eiaie tamē. vi. dicitur q' le
 raphin uelabat' facies suas: sicut exponit diony. i. q'
 po eius qd' dictū ē: quicquid tamen secūdum uir
 rum suarum moderamen sapiens iesus palam pro
 posuisse dicitur: licet non omnes intellexerint eum
 sicut dicit: aug. intelligendum ē sic dixisse dominū.
 Palam locutus sū mundo: ac si dixisset: multi me au
 dierūt: & rursus: non erat palam: q̄a nō intelligebat
 Nec erat contra hoc qd' mat. x. dixit: qd' i aure au
 ditis: predicate super tecta: sicut hylarius exponens
 hoc dixit: Non legimus dominum solitum fuisse
 sermocinari noctibus & doctrīnā in tenebris trad
 disse: sed hoc dicit quia omis sermo eius carnalibus
 tenebre scit: & uerbum eius infidelibus nox est. uel
 secūdū: Hiero. comparatiue legitur: quia erudiebat
 in paruo iudice loco respectu totius mundi: in quo
 per apostolorum predicationem debebat christi pu
 blicā doctrīna. Fuit autem multum conueniēs
 christum in parabolis loqui: parabola enim est sen
 sibilium rerum acceptio ad sp̄itualia firmando: &
 quia una figura possunt significari innumera: idō
 maxime altos magistros decet in parabolis loqui
 quorum est doctrīna breuiloqua. quod christo ma
 xime conuenit: qui uerbum eternum paterne sapi
 ētie sepsū i breui archa recluserat hūanā a ssumēdo
 natura: ut ex h̄ merito dicat' uerbū abbreviatū scēt

domi
 scibil
 Te
 fortu
 pios p
 bat: se
 scm da
 q' na
 cut. n.
 gunt
 carne
 sumpt
 aliis r
 tū: hce
 ficia l
 elegit.
 ta a iel
 cit & e
 cere ue
 q̄tū de
 facit in
 bo.
 x̄ps eē
 copere
 ip̄ime
 docēs
 Pythag
 eos nil
 pressio
 nem. E
 re uerū
 iesu: q'
 fuit p̄
 tā alta
 uerbo
 pp̄ exo
 scdm̄ i
 q' si sc̄i
 posse e
 ipacio
 capacit
 sus suā
 de iesu
 p̄tēden
 doctria
 cuit: q'
 un̄ & d
 arcē &
 mētēs
 doctria
 te puer
 dent el
 stat q' l
 bo ubi
 p̄i. Sic
 p̄lo ric
 bi Se
 nō deb

dominus sup trā &c. Secūdo q̄ p hoc decebat
fēlibilia debet & posse ad spūalia & diuina referre.

Tertio q̄ p hoc sapiens ihs magis illustrabat &
fortius exercebat hūiles discipulos & execrabat im-
pios phariseos: & eis archana sapie sue absconde-
bat: uerū hūilis iesus qd̄ ip̄e scē precepit. Nolite
sc̄m dare canibus. Quarto ut mō docēdi utrius-
q̄ nature ueritatē ihs incarnatū uerbū oñderet. Si-
cut. n. i pabola carnis & spūalis iesus corporalibus si-
gnis obuoluitur: sic & spūs q̄ deus ē dei filius &
carne nescitus & dei uerbū et̄nū ligua corpali i as-
sumpta carne p̄tē pacē iesū decētissime fuisse locu-
tū: licet hoc p̄ sūmā rōne deuote & fideli mēti suf-
ficiat solū. sc̄ire q̄ sit de facto p̄cedet & loqui xp̄s
elegit. Non. n. dubitat mens deuota & illumina-
ta a iesu q̄ optimo & decētissimo mō cum xp̄s fe-
cit & ex eo quodcūq̄ sit illud op̄timū ē q̄ illud di-
cere uel facere iesus deus & homo elegit. Circa
q̄tū debet sc̄ire q̄ nō decuit prudētē iesum qui oīa
facit in sapia doctrinā suam tradere scripto sed uer-
bo. Primo pp dignitatis sue excellentiā. Cū. n.
xp̄s eēt summus doctor: sūmum docendi modū
cōp̄tebat accipere: ut. s. uerbo uocali i discipulorum
ip̄imeret cordibus. Propter quod dī Mar. i. q̄ erat
docēs eos: sicut p̄tatem hñs. Vnde ēt apud gētiles
Pythagoras & Socrates excellentissimi doctores inē
eos nihil scribere uoluerūt. Scripta. n. ordināt ad i-
pressionē doctrine i cordibus auditorū sicut ad si-
nem. Et maioris efficacie ē doctrinam suā imp̄me-
re uerbo q̄ scripto: unde testimoniū increate sapie
iesu: q̄ ip̄e ē magister magtōz iterius ip̄rimens:
fuit p̄maximūq̄ simplices & idiotas ap̄los tāta &
tā alta retinēt fecit sine scripto sed solo impressio
uerbo de ip̄ius iesu sublimitate doctrine. Secūdo
pp excellentiā doctrine iesu q̄ lris cōphēdi nō p̄t:
sc̄dm̄ illud lo. ultio. Sūt & alia multa q̄ fecit iesus
q̄ si scriberēt p̄ singl'a: nec ip̄m arbitror mūdū cape
posse eos q̄ scribēdi sūt libros: sicut dicit Aug. Nō
sp̄acio locoz credēdū est mūdū cape nō posse sed
capacitate legētū cōprehendi nō posse. Si at̄ ie-
sus suā doctrinam scripto mādasset p̄ se: nihil ul̄tius
de iesu doctrina hoies estiarēt: q̄ qd̄ ip̄amet doctrina
p̄cederet. Tertio ut ordie hierarchico ad oēs sua
doctrina p̄cederet: dū ip̄e discipulos suos uerbo do-
cuit: q̄ postmōm alios uerbo & scripto docuerūt:
uñ & de sapia dī Prouer. ix. q̄ misit ancillas suas ad
arcē & ad menia ciuitatis. He ancille fuerūt ap̄lice
mētes dociles & subiecte. Si at̄ ip̄semet iesus suam
doctrinā scripsisset: cū oēs legerēt potuissēt imedia-
te puenissēt ad oēs. Sic ergo patet q̄ sapia iesu pru-
dent̄ elegit nō scripto: sed uerbo docere. Nec ob-
stat q̄ lex uetus dicat a deo scripta: Exo. xxiii. Da
bo tibi tabulas lapideas & legē atq̄ mādāta q̄ scri-
psi. Sicut. n. lex uetus fēlibilibus figuris dabat̄ po-
plo rudi: sic coseq̄nt̄ fēlibilibus figuris debuit scri-
bi. Sed doctrina christi iesu q̄ dī lex spūs uite scribi
nō debuit attramēto: sed spū dei uiuū: nō in tablis

lapideis: sed i tablis cordis: ut dicit ap̄ls sc̄de ad
Coge. iii. Et si dicat sicut ad hebr̄. x. dī: q̄ ūbrā
hēt lex futuroz bonoz: & iō sicut moyses dedit li-
brū legis scriptū: sic secūdu legislator ihs tradidit
scriptū uerbū. Dicēdū ē q̄ nō ē simile de iesu &
moyses. Moyses. n. fuit hō defectiuus & ideo uite
potuit eē liber exēplans nō plene: sed libz i forma
tiū dīdit libz scripture. Iesus uero ex toto se itul̄
& extra ē liber uite cōtinēs: mutē lumina uite cō-
tinēs exēpla: iuxta qd̄ dīcēt moysi. Inspice & fac
sc̄dm̄ exēplar qd̄ tibi mōstratū ē: nā & ip̄se exulta-
uit ut ip̄se uideret ihm: uidit & gauisus ē. Scriptura
ergo legis i tablis lapideis n̄ fuit ūbra ul̄ figura q̄
iesus scriberē deberet i chartis. Sed q̄ ip̄e uerus la-
pis abscissus de mōte eminētie uirgialis i stabili &
ideli bili firmitate sue cōuerlatōis scriberet exēpla
xp̄iāe p̄cōnis: q̄ q̄ legeret imitādo uiueret uita p̄fe-
cta. Et tñ sicut lex dī scripta māu ul̄ digito dī: sic
doctrina euāglica scripta ē p̄ ap̄los q̄si māibus xp̄i.
Et hoc ē q̄ dicit aug. i lib. d̄ cōsensu euangl̄ istaz.
Oibus discipulis suis tāq̄ mēbris corporis sui xp̄s ē
caput. Itaq̄ cū illi scripserit q̄ ip̄e oñdit & dixit.
neq̄q̄ dicēdū ē q̄ ip̄e nō scripserit q̄ mēbra eius
id opata sūt qd̄ dīctate capite cognouerūt. Quic-
qd̄. n. de suis sc̄is & dc̄is nos legere uoluit: hoc scri-
bēdū illis tāq̄ suis māibus ip̄auit. Qui uero scri-
pturis ap̄loz credere nolūt: nec ip̄si iesu scribenti
crederēt: cū ip̄e eis dicat. Qui uos audit me audit:
& q̄ uos sp̄nit me sp̄nit. Incipit Tractatus de p̄-
fectiōe. Iesus perfecta consulens cap. xiii.

Icut at̄ sapiēs iesus i oibus uerbis suis sēsa-
tus appuit: sic & i oibus discipulis suis ma-
gistr̄ p̄fectiōis iesu p̄cā cōsulit: & i uite sue
cursu: & i se & i deuotissima matre sua p̄fectionem
tenuit: & i oibus p̄fectus exñs: siue cōdescēdendo
i firmis: siue alte uolādo i s̄blimibus uirtutibus p̄-
pris oibus saluator oīm uia salutis oñdit: & i se sin-
gular̄ p̄cōis uite semitā declarauit. Et q̄ ip̄cōnis
aliis uidēt̄ assumēs i se maioris p̄cōis ex hoc cha-
ritarē oñdēs nō solū carne sed et̄ mēte cōdescēdit i
firmis: sicut i tractatu de paupertate in scōrū dīctis
pluribus superius fuit allegatum: dū de paupertatis
eius altitudine ageretur. Auidēdū autē quō
bñdīctus iesus perfecta cōsuluit. Primo tria preā-
bula ponunt̄. n. quoz primo oñdit̄ q̄ sine lesiōe
p̄fectiōis in multis cōdescēdit i firmis. In secū-
do: q̄ non uult iesus q̄ ip̄sū imitentur uiri p̄fecti i
oibus extrīsecis actibus suis. In tertio quō per-
fectio & ip̄fectio dīnt: nō quō uirtus & uirtū: nō
sicut meritū & peccatū. Post hec p̄ambula quar-
to declarabitur quid ad p̄fectionē consiliōrū iesu
substantialiter cōtineat: & i quo ip̄fectionū statū
trāscēdit: i qua etiam p̄te ē expositio oīonis dñice.

Quito multiformitas status p̄fecti uiri distigu-
et̄. Sexto ip̄soz statū adiūicē cōpatio oñdet̄.
Et sic i. vi. partibus cap̄l m cōsumabit̄. Primum
p̄ambulū q̄ sine lesiōe p̄fectionis iesu con-
descēdit infirmus.

Dedicationem p̄mi ponuntur p̄rio deā
scōre: postea distinguet bonū & malū: p-
fectum & ip̄fectū: ut p̄ hec uideat quōd ihs
cū perfectionis rectitudine cōdescendit infirmis. Di-
cit enī Ambro. super illud: Luce. xxii. Transfer cali-
cē hūc a me. Erant inqt hoc loco qui tristitiā salua-
toris ad argumētū inolite potius a p̄ncipio q̄ susce-
pte ad t̄ps infirmitatis inclināt: & naturali cupiunt
detorquere suē. Nunq̄ enī magis pietatē maiesta-
tēq; dñi admirator. Minus enī mihi detulerat nisi
meū suscepisset affectū. Vbi facer Ambro. oñdit q̄
p̄fectio mentis iesu condescēdit infirmis sp̄alē mē-
tis horrore assumens ad imp̄fectōe se actui cōfor-
mandū: p̄ter illam generalē carnis infirmitatē quā
ab origine sūperat. Cui concordat Aug. sup ps.
ciii. Habuit inqt dñs oculos: sicut dcm̄ est de q̄bus
dam religiosi femis q̄ ministrabāt ei de suba sua.
Futurus erat paulus nihil tale aln̄ querens: & oīa p̄-
uincialibus donās: sed quia multi infirmi ista q̄siru-
ri erant magis infirmoꝝ p̄sonas suscepit xp̄s. Sub-
limius paulus nūq̄ & xp̄o: immo sublimius xp̄us:
quia misericordius. Cum enī uideret paulū ista
non esse q̄siritū: puidit ne dānaret q̄siritū: & p̄buit
exēplū infirmo: quo cū uideret & gaudentes & fer-
uentes ad martyriū passionis exaltaturos i ipsa pas-
sione fortes centenarios maturos ad horreū tamen
quorūdā infirmoꝝ quos uidebat posse turbari uen-
tura passione ne deficerēt: sed potius uoluntatē hu-
manā uoluntati creatoris coniungerent: eorū p̄so-
nam uoluit in passiōe suscipere xp̄s dicēdo. Tristis
est aīa mea usq; ad mortē. Hic aug. daris uerbis
oñdit q̄ sublimis p̄fectionis fuit in xp̄o talia opa i
perfectionis assumere. In q̄bus non tm̄ carne infir-
mis condescendit sed benignissima mente. Ut
autē clarescat in q̄bus magi uite n̄re iesus uiam per-
fectionis edocuit: & in cuius sūma p̄fectione in-
terius retēta imp̄fectiōis opa egit exterius. Nota
q̄ sicut bonū & malū tripliciter dī. In genere: ex cir-
cūstantia: & scdm̄ se: sic p̄fectū & imp̄fectū. Bonū
nāq; in genere est actus transiens supra naturā de-
bitam ut ire ad eccl̄iam: dare elemosynā. Bonū ex
circūstantia est actus circūstantis laudabilibus in-
formatus. Sicut dare elemosynam debitis circūstā-
tiis seruatis circa dantem & recipientē circa loca tem-
pora: & p̄sonas. Hec duo bona depruari p̄nt p̄ ali-
cuius circūstantie defectū: & maxime pp̄ inordina-
tionē intentionis: ut pote si quis dādo elemosynā
uel ieiunādo querat gloriam humanā p̄ncipalit̄: &
intendat. Tertium bonū est bonū secundum fer-
quod nullo mō pōt male fieri. Sicut est opus uir-
tutis a charitatis radice procedens: & hec sūt opera
dei in nobis. Sicut est de habitu unde procedunt.

Aug. dicit q̄ uirtus est bona qualitas mentis q̄
recte uiuit: quā deus nobis & sine nobis opatur.

Per hunc etiam modū: tripliciter dicitur malum
Malū in genere: qui ē actus transiens super materi-
am indebitam: ut occidere hominem. Malū ex cir-
cūstantia est actus informatus circūstantia indebita

ut comedere ante horā. Malū ex se sunt illa q̄ mor-
noīata cōmixta sunt malo ut mētiri: fornicari: oī-
re ueritatem: & approbare errorē. Sī enī etiam mō-
p̄fctm̄ tripliciter dī: p̄fectū in genere est actus dif-
ficialis & excellēs ut pote oīa relinquere: uirtutē ser-
uare: religionē intrare: p̄fectum ex circūstantia di-
citur actus p̄dictus debitis circūstantiis adorna-
tus: ut relinquere diuitias gaudenter & humilit̄ p̄-
pter honorē dei & edificatōnē p̄ximi: p̄fectū scdm̄
se est actus difficilis a uirtutis sublimitate p̄cedens
& est motus feruide & extatice p̄fectiōis: imo dile-
ctiōis in deū: uel pure & plene dilectiōis ad inimici-

Iuxta hūc modū tripl̄ t dī imp̄fectū. s. in gene-
re: ut actus fragilis ad quē humana fragilitas indi-
nat: sicut mortē fugere: ieiunia: soluere: uel pecuniā
possidere: imp̄fectū ex circūstantia ē actus informa-
tus circūstantia inclinante ad ismū iustitie statū ut
uim faciēti & iniurianti: dimittere uestē pp̄ fugam
maioris iniurie. Imp̄fectū scdm̄ se est actus qui nō
stat cū euāgelica p̄fectiōe: sicut in matrimoniū cō-
sentire: uxorē ducere: uel fugere paupertatē. Cum
igitur tā m̄ tripliciter dicat imp̄fectus q̄ p̄fectus actus
clar̄ est q̄ sicut malū in generē pōt fieri bonum ex
circūstantia: ut occidere hominem auctontate iudicis:
q̄ maleficus ē: & quia lex iubet: & quia rei publice
confert. Et e contrario bonū in genere pōt fieri ma-
lū ex circūstantia: ut dare elemosynā pp̄ inanē gl̄ia-
sic & p̄fectū in genere pōt fieri ip̄fectum ex circū-
stantia: ut relinq̄re sua modica bona ut recipiat ma-
iora bona ecclesiastica: uel religionē intrare ut pe-
nuria fugiat: uel ab oī carnali libidine abstinere pp̄
uitam carnis plōgandam. E cōtrario ip̄fectum in
genere potest fieri p̄fectū ex circūstantia: ut fugere
mortem ut quis gl̄iosus & fructuosus & i oppo-
tunius patiat p̄ honorē dei & salute proximi quō
fugit xp̄s & ap̄tus paulus. Sic & in consimilibus
dicendum ac intelligendum. Ex his patere pōt
quid de p̄fectione operum iesu ueraciter sentiendū
ē. Nam cū loquimur de operibus xp̄i: potest fieri
sermo de opere interiori uel exteriori. Interius di-
cimus opus opans: uel illud quod in sua efficiētiā
te. Exterius dicimus operatum opus quod patet i
oculis hominum uel in animo sensitio. Omne
autē opus xp̄i opans uel interius in mente est per-
fectissimum quia ex charitate perfectissima proce-
dit & ē actus p̄fectissime uirtutis. Opus uero ex-
terius in se consideratum aliquñ fuit p̄fectum de ge-
nere actus: ut morti se offerre: animam pro ouib;
dare. Aliquando imp̄fectū: ut a facie perseque-
ntium fugere: & seipsum abscondere & tristēm esse:
mortem timere: & pro amotione calicis exorire.

Veruntamen hoc opus relatam ad incendium
charitatis iesu: & rationem & causam quare hoc fa-
ciebat: & ad diuinam personam iesu xp̄i cuius erat
opus: non solum non erat imp̄fectum: sed erat p̄-
fectissime p̄fectum. Vnde Bernardus in sermōe de
beato Andrea tractans illud. Si fieri potest transeat
a me calix iste. Agnosco in duce belli pusilla

nimem
medice
lis. Cor
expaue
ti Andre
nis est
forte qu
tur audi
sum: cu
gnum f
quam u
habebat
eam a te
dem to
passio o
faceret:
nus & n
um alac
con sola
augusti
tum ad
mius ch
dius. Q
stus con
limitate
p hoc u
sapiend
p̄fecta
opposit
est facē
imitari
quā ex l
stus con
Secur
quūtur i

ipsum d
sicut uni
cut unju
morum:
mittit q̄
tates & i
mus int
lis fuit: q̄
predican
cūst. Sin
ter homi
ad redde
um: in
sc̄foruin
dicator u
liere solu
annes m
deofular
nibus pre

nimem trepidiuem. Agnosco uocem egroti in medico. Agnosco infirmam gallinam cum pul-
lis. Considero charitatem: stupeo indignationem:
expauesco humilitatem. Misericors deus nō bea-
ti Andree robustum suscepit affectum: quia nō sa-
nis est opus medicus: sed male se habētibus. Si
forte quēpiam dignatio scandalizat: plane merea-
tur audire. An oculus tuus neq̄ ē: quia ego bonus
sum: cui enim odor uite in mortem est. Quid ma-
gnū fuerat domie iesu si accedēte hora propter
quam ueneras itrepidus stares tanq̄ qui potestātē
habebas ponendi animam tuā: & nemo tollebat
eam a te? An nō longe gloriosus fuit: quando qui-
dem totū propter nos agebatur: unde non solum
passio corporis: sed etiam cordis affectio p̄ nobis
faceret: & quos uiuificabat mors tua: nihilomi-
nus & tribulatio robustos: & mestitia letos: & tedi-
um alacres: & turbatio quietos faceret: & d̄ solatio
consolatos: hucusq̄ Ber. Et supra habuistis ab
augustino q̄ sublimius aliqd̄ fecerit Paulus quan-
tum ad extrinsecum opus: nec tamē paulus subli-
mius christo: imo christus sublimius: q̄r misericor-
dius. Quando dicit q̄ ipsa condescensio: qua chri-
stus condescendebat infirmis & imperfectis: & sub-
limitate procedebat perfectissime charitatis. Ac
p̄ hoc uerū est q̄ christi opera infirmorum in se su-
scipiendo personam de genere actus infirma & im-
perfecta erant. Verum est nihilominus q̄ illorum
opposita laudabiliter possunt fieri: & laudabilis
est facere illa perfectis pro loco & tēpore: q̄ in hoc
imitari christū in exteriori opere: uerū etiam q̄ nū-
qua ex hoc discipulus est super magistrum: q̄r nul-
lus tanta charitate ascendit ad illa fortia: quāta chri-
stus condescendit ad ista infirma.

Secundum preambulum q̄ uiri perfecti non se
quuntur iesum in omnibus extrinsecis actibus suis.

Ro secundum preambulo sciendum est q̄
benedictus iesus non uult q̄ in omni ex-
teriori opere uir ad perfectionē anhelans
ipsum debeat imitari: quia aliqua sibi conueniunt
sicut uniuersali exēplari omnium saluandoz: & si-
cut uniuersali medico & medicine omnium infir-
morum: que aliquis uir particularis laudabilis o-
mittit q̄ facit: sicut pius iesus mulieres se cōcomi-
tates & sustātes habuit: quia sicut dicit Hierony-
mus inter iudeos cōsuetudinis non reprehensibi-
lis fuit: paulus tamē perfecte fecit: qui gentibus
predicans hoc ipsum ad euitandum scandalum re-
cusat. Similiter cōmunis omnium saluator iesus i-
ter homines habitauit perfectus baptista ioānes
ad reddendum insuspectum christo testimoni-
um: in deserto solitarius uixit: iesus pius conde-
scensu in uinum bibi. Ioannes baptista rigidus pre-
dicator uinum & siceram non bibit. Iesus cū mu-
liere solus locutus fuit: sectator puritatis christi Io-
annes mulierū consortia fugit. Christus peccatrici
deosculandos pedes prebuit. Sanctus uir peccato-
ribus predicās tactum mulierē abhorret & abegit.

Christus sciēter oculos seruādos furi commisit.
Sapiēs prelatus nō fidum dispensatorem reppellēs
fidum requirit. Christus misertus pauperibus lo-
culos habuit. Paulus propriis laborans manibus
pauperes sustentabat. Omnium fortitudo iesus imi-
nente passiōe sua trepidauit. Andreas letus & gau-
dens crucem salutauit. Sic & in pluribus aliis po-
test inductio fieri: ut in fuga & oculis i quibus be-
nedictus iesus suam charitatē ex qua talia procede-
bant opera: imitādā proponit uiris p̄fectis. Sed
in exteriori opere non solum imitationem nō que-
rit: sed contrariū uiris p̄fectis aliquādo suaden-
do: aliquando predicādo imponit: sicut de pecūia
patet, quā ap̄lis precepit nō portare. Sicut & apo-
stolos cōfortauit ad itrepide portāda tyrannorum
suppliria. d. Nolite timere eos qui occidūt corpus:
sicut & benedictus iesus eternū uerbum & ars ple-
na omniū rationum uiuentium ē exemplar perfe-
ctum & ydea oīum creaturarum: ita q̄ sine aliqua
imperfectiōe diuinitatis sue omnis creatura quā-
tūcūq̄ modica representatur in ea: sicut & quātum
participat diuini exemplaris similitudinem tm̄ est.
& non plus. Et quilibet creatura habet propriā rati-
onē: quā imitatur i esse diuino: & ad cuius exem-
plar ē facta. Sic & omniū redemptor iesus uniuersale
principium gratie fons & exēplar omnis iusti-
ficationis create: secūdum suam humanitatē in sue
charitatis imensitate continet omnē gratiā & om-
nē gradū glorie datū & donandū: & ut credo dabi-
lem omni redēpte nature. Nec aliquid siue mo-
dicum: siue magnū gratie uel uirtutis ē i membris
iesu: nisi illud q̄ ipse eisdē in seipso meruit: dispēsa-
uit: & distribuit: & p̄ ipsi i seipso a sua deitate ac-
cepit. Nec aliqd̄ simul i eē gratie: nisi q̄ benignus
iesus i seipso nos fecit. Et sicut diuinū uerbum
iesus sine ip̄fectione sue pulchritudis eterne: fe-
cit uarias figuraz formas i corporibus: quaz aliq̄
in respectu superiorū uident ip̄fecte: licet in sua
specie sint p̄fecte: sicut incarnatū uerbum in sue cō-
uersatiōis uniuersali exēplo uarios mēbroz figu-
rauit status & actus: quoz aliq̄ ex genere opis sūt
ip̄fecti correspondentes suis ip̄fectis mēbris: q̄
tū membra perfectionē hnt debita scdm̄ illū gra-
dum gr̄e ad quem electrix charitas iesus eos elegit
& sibi i seipso & i suo merito dispēsaui. Et illa
opa piissimi iesu q̄ exteriori ip̄fecta appent i ipsa
radice charitatis sue tāto sūt sublimius p̄fecta sicut
dictū est supra: quāto maioris miserationis cōdescē-
sione sūt a piissimo corde iesu exhibita & assūpta:
ut dictum ē supra. Ad uidentū autē in quibus
actibus uniuersale exēplar uirtutis iesu se exhibet
imitādū uiris p̄fectis: distinguemus actus mul-
tiformes q̄ in xp̄o iesu resulgēt. Nā in christo iesu
actus quidam

Ostendunt sublimitatē potentie: ut sup̄ aquas nu-
dis pedibus ambulare: elementa conuertere: pa-
nes multiplicare: seipsum transfigurare: & cete-
ra miracula facere: Quidam

Ostendunt lucem sapientie & archana celestia referre: secreta cordium scrutari: futura precedere. Ostendunt quidam seueritatem iudicii & potentie iudicarie: ut eicere uendentes & emetes de templo: & cathedras uendentium columbas eicere & dura increpatione ferre pontifices. Ostendunt quidam officii dignitatem: ut sacramentum conficere corporis sui: imponere manus & peccata relaxare. Ostendunt quidam condescensionem misericordie: ut latere in persecutione: fugere: sudare: trepidare: contristari in morte: oculos portare: & pro amotione calicis preem exorare. Ostendunt quidam & respiciunt informationem uite perfecte. Sicut paupertatem seruare: uirginitatem custodire: deo & hominibus se ipsum subicere: pedes discipulorum lauare: peruigiles noctes in oratione ducere: pro crucifixoribus exorare: & seipsum morti etiam pro inimicis offerre. Cum igitur sex sint huiusmodi actuum uarietates: in ultimis his dumtaxat est imitari ipsum perfectum. Nam in his que sunt excellentie singulatis est impium & luciferinum: nisi fuerit alicuius priuilegii singularis deo impositum & concessum. In his autem que sunt seueritatis & dignitatis est presidentium & prelatorum. In his uero que condescensionis sunt infirmorum & imperfectorum est imitari christum quantum ad actum extrinsecum. Non quod imperfectorum sit condescendere quantum ad actum intrinsecum & aliquando extrinsecum est perfectorum. Sed imperfectorum est similia facere in uite decursu que in talibus condescensionibus exterius christus ostendit. Quod perfectio & imperfectio non dicitur sicut uirtus & uitium.

Ro tertio preambulo attendendum est quod imperfectio non differt a perfectione: ut multi ignorantes dicunt sicut rectitudo & discortitudo sicut iustitia & peccatum: sicut puritas & pollutio: sicut gloria & ignorantia: sicut uita & mors: sicut sanitas & egritudo: sicut incessus rectus & claudicatio: quia ex hoc multa sequuntur absurda. Nec perfectio & imperfectio dicitur sicut contraria: sed sicut maius bonum: & minus bonum. Ac per hec sicut maius meritorium: & minus: sicut maius dei forme: & minus: sicut gloria & sanctitas maior & minor. Quod licet intelligentibus sit per se notum: tamen de hoc ostendamus sententiam sanctorum. Dicit enim Ambrosius primo libro de officiis. Officium omne aut medium: aut perfectum est: quia ea que approbare possumus scripture auctoritate conuenire: & in euangelio dixisse dominum. Si uis ad uitam ingredi serua mandata. Non occides &c. hec media sunt officia de quibus aliquid deest. Ideo sequitur. Si uis perfectus esse &c. Hoc est igitur perfectum officium: quod greci cathothema. id est correctionem uocant: quo corriguntur omnia que aliquos poterant lapsus habere: hec Ambrosius. Ex quibus colligitur quod medium est officium imperfectum

& nullum dicitur peccatum cum consistat in obseruantia mandatorum. Cui consonat Augustinus de bono coniugali. Quid dicturi sumus aduersus eum: peccat: & si acceperis uxorem non peccas: & si nupserit uirgo non peccat: hec certe non dubitare fas est nuptias non esse peccatum. Non utique nuptias sed ueniam concedit Apostolus. Non quis ambigat absurdissime dici non eos peccasse quibus ueniam datur: sed illum concubitum secundum ueniam concedit qui fit propter incontinentiam: non solum causa procreandi: sed etiam nulla causa procreandi: propter si non coguntur: sed ignosci impetrant. Concubitus enim sola causa generandi inculpabilis solus ille nuptialis est: hec Augustinus. Constat autem quod nuptie non stant cum euangelica perfectione: que eunuchizare docet perfectionis iesus propter regnum celorum: igitur in perfectis coniugatis non requiritur ueniam. Multa enim similia Augustinus docet in eodem libro. Bonum inquit erat quod martha occupata circa ministerium erat sanctorum: sed melius quod maria soror eius. Bonum susanne in conjugali castitate laudamus: sed tamen ei bonum uidetur anne ac multo magis marie uirginis aeternitatem. Bonum erat quod faciebant qui de substantia sua christo & eius discipulis ministrabant. Sed melius quod omnem substantiam suam dimiserunt ut christum dominum expeditores sequerentur: hec Augustinus. Hieronymus quoque ad demetriadem: prohibent multa: precipiuntur bona: conceduntur media: traduntur perfecta. In duobus primis esse peccatum concluditur. Reliqua uero in nostra potestate cuncta sunt posita: ut aut utamur concessis ac licitis: aut ob maius premium ea que nobis permissa sunt relinquamus. Ex his sanctorum auctoritatibus clare patet quod imperfectio nullam dicit culpam: sed dicitur sicut maius bonum: & minus bonum: quod ex hoc minus intelligens aduertere potest quod recenter baptizatus quam nondum peruenerit ad apicem perfectionis boni: nulla tamen est infectus labe peccati. Circa materiam perfectionis quattuor declarantur articuli.

Is ergo preambulis prenotatis: nobis considerandum est in quo perfectionis euangelice que in consiliis iesu continetur summa consistit: quid uero perfectionis status ad statum imperfectiois adiiciat: quotque modis perfectionis reperiri contingat: tandemque per quem modum status perfectionis alterum transcendat in ipsa perfectione. Sciendum igitur quod radix forma finis: complementum: & uinculum perfectionis charitas est ad quam magister summus christus leges & prophetas & per consequens uniuersa dei documenta reducit. Charitas uero triplicem habet partem. Vnum infimum in obseruantia mandatorum dicitur. Secundum medium quod consistit in obseruatione & completionem specialium consiliorum.

Tertium. super
Ideo m
tura sacra d
Vna necess
abiq; ma
la crali. E
fecti sunt
lis quib
Secunda e
atur Ma
de oia qu
sauri i ce
Heliodo
stui: aut si
Tertia per
patie. de c
lux splende
id est die u
da pfectio
icetur ua &
stiguunt
lia q; pcep
& excellen
iad thy. i.
& conficia
actu chari
Declinare
Prosequi
Patienter
Glo. i.
ti. Qu
modis ab
precepti e
omnes qui
obligato
qui perfe
sequens i
sibilitas t
uersis: hui
Primum ue
secundi tan
sum est p
de perfec
perfecta o
qui: & isti
dentibus
tas uiato
supererre
dinantur
In his
nus mag
la innoce
secam eu
fugiende
pra patui
honestiss
q; homo
cundū pi

Tertiu. supmū qui cōsistit i p̄fruitōe premiorum. Ideo triplex est perfectionis differentia in scriptura sacra descripta.

Vna necessitas de q̄ deuter. xviii. perfectus eris. & abiq̄ macula corā dño deo tuo. Glo. absq̄ macula ciali. Et de hoc p̄sper de uita cōtemplatia. perfecti sunt qui uolēdo quod deus uult p̄cibus nullis quibus offendatur acquiescunt.

Secunda est perfectio supererogatois: de qua dicitur Math. xviii. Si uis perfectus esse: uade & uende oia que habes & da pauperibus: & hēbis thesaurū i celo & ueni seq̄re me. Et de hac Hiero. ad Heliodor. p̄fectus seruus christi nihil preter christū: aut si p̄ter xpm̄ aliquid habet perfectus nō est.

Tertia perfectio est illiuate plenitudinis. & hec est patre. de qua sapiēs i puer. iiii. iustorū semita quasi lux splēdens p̄cedit & crescit usq̄ ad perfectū diem id est diē uisionis fulgidā claritatē. Prima & secūda p̄fectio differūt a tertia: sicut meritū & premiū. dicitur iua & p̄ria. media quoq̄ differt a p̄ma: sicut distiguunt cōsiliū & p̄ceptū. Oia uero tam cōsilia q̄ p̄cepta referūt ad charitatis illius impletiōē & excellentiā uel obseruantia: quā sic describit apoc. i. ad thy. i. Finis p̄cepti est charitas de corde puro: & cōscia bona: & fide non ficta. insinuās triplicē actū charitatis scilicet

Declinare malū cū dicit: de corde puro

Prosequi bonū cū dicit: conscientia bona

Patienter ferre aduersa cū dicit: & fide non ficta.

Glo. i. non fictili uel fragili. sed cōtra aduersa fortis. Quia uero hic triplex charitatis actus duobus modis ab habitu uirtutis egredit̄ uel secundū legē p̄cepti & obligatois neccie & utilis qd̄ includit omēs qui uolūt saluari: uel secundū legē consiliū & obligatois sp̄taneę & sp̄alis. qd̄ solū suadetur hiis qui perfecte desiderāt cōfigurari ad xpm̄ iesum. & sequens includit p̄mum. Et superaddit q̄tum possibilitas uiatoris admittit diuerso tamē gradu in diuersis: hinc est q̄ secundū cū p̄mo dicit̄ p̄fectum. P̄mū uero abiq̄ secūdo q̄ sit aliquo mō p̄fectū secūdi tamē respectu dicit̄ imperfectū. sicut supra uisum est per Ambro. in li. de officiis. Cum igitur de p̄fectiōe euangelica loq̄mur dicentes q̄ iesus p̄fecta cōsuluit cōiter de hac media intendimus loqui: & istiusmōi p̄fectiōis notificatiōē ex p̄cedentibus colligere possumus. i. q̄ ipsa sit conformitas uiatoris ad xpm̄. i. per illū uirtutis habitum quo supererogatiue benedicti ihu sequēdo cōsilia declinantur mala efficiunt̄ bona & proferūt aduersa.

In hiis. n. tribus tres partes euangelice p̄fectiōis magister iesus non solū uoluit declinare mala innocenter uiuēdo: sed etiā oēm ocaxiōē extrinsecam euellendo radicē in exteriori sua cōuersatiōe fugiendo. Et ideo pauperrimus semper fuit ut supra patuit de uirgine natus uirgo mundissimus & honestissimus semper fuit. Et licet esset secundū q̄ homo rex regum & dominus dominantium secundū personam dei filius tamen semetipsum ex-

inaniuit: non solum accipiens serui naturam. sed etiam seruilem & subiectam deo & hominibus ducendo uitam. propter quod beatissime marie uirgini matri & Iosep̄ subditus fuit: & patri usq̄ ad mortem obediuit. In his ergo tribus trinam malā radicem que tres dentium ordies bestie quibus carnalium uitam deuorat perfecte cōtriiuit. ac per hec ab omni malo & mali occasione perfecte declinauit: hec radices sunt.

Auaritia siue concupiscentia oculorum.

Luxuria siue concupiscentia carnis.

Superbia uite.

Postquam autem sic mala omnia perfecte declinauit in se declinanda docuit in p̄fectiōis sue cōsiliis. In primo dedit consilium paupertatis: i quo consuluit omnia tēporalia iura derelinq̄: cum dicit. Si uis perfectus esse uade & uende omnia que hēs. Et si possibilitas adest pauperibus disperge cū subdit. Et da pauperibus. & penurioso & stricto rerum usu alienarum amore dei concessarum cōtentari. q̄ tum ad necessitatem uite in eo quod subdit. Et ueni sequere me. Nā sicut supra probatum est. uiuixit i paupere usu. In secūdo dedit consiliū profundissime humilitatis. Math. xvi. Qui uult uenire post me abneget semetipsum: & tollat crucē suā & seq̄tur me: & de sua uoluntate nihil retinēdo sibi tollat crucem suam. i. diuinas inspirationes interius etiā imponēs prelati extenus cōtra proprie uoluntatis appetitū cōplendo: ac per hoc ad ipsius semp̄ studens cruciatū. & sequat̄ me. ut in his semper ueret usq̄ ad mortem: & in hoc superbiā & omne eius prolē funditus eradicat. Pro tertio consilio dicit Math. xviii. Sūt eunuchi qui. s. propter bonū mūdicię desiderate se castrauerūt. i. omne actū de carne absciderūt propter regnū celorū propter imitandum xpm̄ mundissimū & uirginē mundissimā in quibus solis celestis mundicia plene regnat.

Et quia semper oportet istos falcem acutam portare in māibus ad se iugiter castigandū & amputandū pululatiōes carnalis libidinis que in membris continue germinant urticas & spinas appetituum immundorum. Et hoc est summe difficile cōtinue amputationi uacare: & ab omni etiā concessio carnis actu abstinere. Idcirco hec singulariter subiungit consulendo non precipiendo. Qui potest capere capiat. Et quia idē est perfectissimū dei donum nullo modo ex nobis. Ideo Petro dicenti. Non expedit nubere. R̄ndit iesus gratie zelator. Non oēs capiunt uerbum istud. sed quibus datum est. Et tunc distincte diuersis modis continētie subiūgit euangelice puritatis consiliū. sicut dictū est: quam mundiciam docet custodi in affectibus: operibus: & in omnibus sensibus. In hac igitur triplici supererogatiōe declinatue t̄mo. omnis origis ois mali. iesus christus docuit p̄mā prem cōsistere p̄fectiōis euangelice & omnis regule p̄fectiue. Secundā uero p̄fectiōis partē notificatio supraposita dicit consistere in p̄sequēdo bona q̄ secūdu duplicē

uita. factiua & cōtēplatiua. in duobus consistit. scilicet cōdescensione ad proximum: & i fursū actiōe mētis i deum. Consistit autē superogatio charitatis ad proximum in eo: q̄ secūdu legē iustitię & misericordię: amoris signa & beneficia non solū ad amicos: uerū etiam ad inimicos benignitate largiflua p̄tendūt. Secundum illud. Mat. v. Diligite inimicos uestros & ce. Et subiungit. Estote p̄fecti & ce. Per hunc etiam modū superogatiua fursū mētis actio in deum in hoc attenditur: ut secūdu legē mētalis munditię ac pacis per amorem extaticū in diuinos splendores & ardores mens deuota sacrum sentiat & patriatur ut dictū ē supra excessū. Quia secūdu illud Apl. i. ii. Cor. v. Siue mente excedimus deo: siue sobrii simus uobis. Et hic est cibus solidus p̄fectoriū eorū q̄ exercitatos habēt sēsus in orationis studio. pro quo dicit iesus oportet semp orare: & nūq̄ deficere. Et multum ad orationis studiū efficaciter inducit apostolos: dum eis in multis uerbis exhortatiuis & parabolis inductiuis docet in oratione apud patrem in stare oportune: ostendens piissimum patris affectum ad asiluentem dandum humiliter postulata. Licet autem misericors deus sit liberalissimus & promptior ad dandum: q̄ nos ad recipiendum: uult tamen orari a nobis ut occasionem habeat largiendi: non solum oratione mentali: que ē ascensus mentis in deum: uerum etiam uocali que est petitiō decentium a deo non solū propter nos ipsos: uerum etiam per sanctos tanq̄ per coadiutores nobis diuinitus datos. Horum autem ratio est: quia licet humilimus & misericors iesus sit summe bonus in seipso: est tamē siml̄ misericors & iustus in opere propter suam misericordiam libentissime condescendens humane miserie suam gratiam in fūdendo. Et semper primā gratiam dat sine aliquo merito maxime condigni. Quia uero simul cū hoc est iustus: ideo donum perfectum non dat nisi de sideranti de lege cōi. Nec gratiam nisi regratiati. Nec impendit misericordiam nisi miseriam suā recognoscenti. Nihilominus regratiare: desiderare recognoscere se miserum: totum a gratia sua procedit: que nisi preueniat: in anima corrupta nullo modo sunt ista. Vult ergo dominus per gratiam suam peti: ne uilescat nobilitas doni. Quoniā ergo orantis est

Diuinum affectare subsidium

Proprium allegare defectum

Gratias agere pp beneficiū gratis datum

Hinc ē q̄ deus uult his orari ut iustius sua munera largiatur. Quia uero ad hoc desiderium sursum tendit ad impetrandum efficaciter dona diuina: necesse est q̄ affectio nostra sit feruida: & cogitatio i unū collecta: & expectatio nostra sit certa & firma. Et quia cor nostrum frequenter est tepidum dispersum & pavidum: propter peccati remorsū: nec audet per seipsum sepe comparere ante diuinum conspectum: hinc est q̄ dominus uoluit nos orare: nō tantum mentaliter: uerum etiam uocaliter ad no-

stri affectus tepidi excitationem: inflammationem & recollectionem cogitationum per sensum uerborum que uocaliter proferimus. Voluit enim nos orare: & ab ipso petere per sanctos & sanctas ipsosmet orare pro nobis ad dandam fiduciam p̄uidis: & qui non audent: uel non possunt impetere per se: per idoneos impetratores obtineant: per hoc in orantibus humilitas obseruatur. In sanctis intercedentibus dignitas dedatur. In orationibus christi membris charitas & unitas ostēditur: superiora inferioribus liberaliter conceduntur.

Rursus quia deus iustus & misericors exaudire non debet nisi in his que spectant ad suum honorem & nostram salutem: que quidem nec scimus si doceamur ab ipso: deo piissimus iesus ne uagremur incerti: formā nobis posuit in oratione quidam comprehenditur petendorum. Si autem consideretur quis hanc orationem sanctissimā composuit: quia iesus aperte uidebitur: quia nec sapienter nec ordinatius: nec feruētius: nec efficacius: nec inlubrus potuit ab alio q̄ ab ipso ea nre orōnis forma componi. Nam ipse benedictus & misericors iesus splendor paterne sapientie clarissime cognouit que decebat eum dare: & expediebat nos recipere. Iesus autem amore nostro tantum ebrius ut motū nobis liberandis eligeret ex ardentissimo amore in hac oratione posuit quicquid nobis necessarium & utile uidit. Et quia tota nostra uilitas fuit: & deum colere perfecte: quem iesus homo p̄ nobis perfecte coluit. Id circo hanc orationem illo modo composuit quo magis dicendo in ea deus collatur a nobis. Et ideo nulli dubium esse debet quoniam perfectissima sit oratio: & super omnes alias perfectissime ruminauda: & eterno patri feruentissime & confidentissime proponenda in merito & dignitate instruentis iesu. Consulo tamen omni ipsam recitanti q̄ mentem suam colligat & congalet ad intellectum & charitatem iesu instrumenti ipsam qui tunc perfectissime diligens membra sua acti uidebat omnes eorum defectus & necessitates: abditas & deuotiones: & omnibus suam applicauit amorem. Et ideo dicat orans ad christum. Me totum intromitto in alium splendorem intellectus & in illum ardorem affectus quem habuisti in amarate de nobis iesu: quando hac orationem composuisti & dixisti pro nobis membris tuis: & pro me misero peccatore. Ad totam autem beatissimam trinitatem que in paterno premititur nomine dicit in corde suo q̄ in mento & charitate redemptoris iesu & anime sue accedit ad suū aspectum: hoc solum & nihil aliud intendens petere q̄ anima uersu pro se & pro omnibus hanc orationem dicendo petere intendebat. Attende autem q̄ due sunt radices diuini cultus in quibus uere colit deus. Et has in principio orationis ante petitiones iesu p̄ fundamento locat

Prima est
Pater
cui da
cir. Pa
omni
cum l
meus
cēpta
Secun
primā se
tudo au
eius ex
Sed spir
lis uult
mis sue
bus & ce
celos uo
ip̄i solli
lissima b
nes qua
nant in
ciant ho
lari hom
nem. Se
Tertia p
sed p̄fē
ma dicit
uita me
est p̄m
tere q̄ i
le qui se
nus teler
do uitā
tatio pro
um. i. sic
ueniat u
bus & e
rit non a
men tu
uoluntā
tit tertia
sicut in
torum e
stra sit q̄
sicut si
inferior
gratie fir
operatio
pte natu
sumus e
fit in no
gratiam
bus nifi
nifi quo
in suo se
Et in
se mortu
q̄ dicit. f

Prima est sentire de deo piissime. Et pro hac dicit. Pater noster: ut & piissimum te faciat scire deū cui dat uocabulum paternum & affectum cū dicit. Pater. Et in teipso te piissime faciat diligere omnem proximum quem ad summū patris tecum filiationem associat: cum dicit. noster. & n̄ meus. In quibus duobus uerbis perfecte duo p̄cepta charitatis substernit.

Secunda radix est sentire de deo altissime ut per primā scias eam uelle: & per secundam posse. Altitudo autem sui esse nobis sensualibus ingeritur p̄ eius existentiam in altissimo celo etiam corporali. Sed spiritualiter eleuando intellectum per esse i celis uult intelligi siue ostendere deum esse in altissimis sue nature proprietatibus incomprehensibilibus & celatis: & etiam q̄ est i altissimis factis quos celos uocat. Ac per hoc nostra augetur fiducia: cum ipsi solliciti sint pro nobis inter quos est principissima beata uirgo maria. Postea format petitiones quarum prime tres animam formant siue ordinant in deum: quattuor sequentes specialiter respiciunt hominis defectum. Prima petit regulari hominem ad deum totam nostram intentionem. Secunda petit nos esse perfecte dei possessore. Tertia petit i nobis ad deū nullā eē rebellionem: sed perfectam in ipsum transformationem. Prima dicit. Sanctificetur nomen tuum. i. talis sit tota uita mea: q̄ nomen tuum sanctificetur i ea. Et hoc est primum & summum quod debet anima petere q̄ in se dei factura laudetur: & glorificetur ille qui fecit eam. Ac per hec appareat sanctus & bonus talem creaturam faciendo: & talem sibi tribuendo uitam: & hoc quidem erit si addatur secunda petitio pro qua secundo addit. Adueniat regnum tuum. i. sicut regnum tuum est optimum. Sic ad me ueniat ut me plene possideat in omnibus interioribus & exterioribus meis. Nam si aliquid remaneret non a te possessum: in me non sanctificabitur nomen tuum. Nūc autem a te plene possidebor si tue uoluntati per omnia subiacebo. Et hoc est quod petit tertia petitio pro qua subiungit. Fiat uolūtas tua sicut in celo & in terra. i. sicut in patria uolūtas beatorum est ibi tibi sine rebellionē subiecta. Sic & nostra sit qui sumus in uia. Illi celum & nos terra: uel sicut sit in celo mentis. Sic fiat in terra totius status inferioris: uel sicut in celo tui influxus & immisse gratie fiat uoluntas tua. Sic sit in terra nostri affectus operationis extrinsece: uel altius. Sicut in celo assūpte nature iesu. Sic sit in terra infirmitatis nostre q̄ sumus eius membra. Tunc autem uoluntas dei sit in nobis quando tota uoluntas nostra est p̄ xpi gratiam mortificata & exclusa a nobis: ut in omnibus nihil uelimus de nobis uel de aliquo creatura nisi quod & pro quo deus uult: & sicut ab eterno in suo secreto disposuit: & in christo iesu impleuit.

Et in hoc stat plene uoluntas deo subiecta & in se mortua & in deo totaliter transportata. Et hoc est q̄ dicit. Fiat uoluntas tua sicut in celo & in terra: si-

cut in tuo celato: & eterno cōsilio est factum & dispositum: sic fiat in terra. i. in omni creatura que respectu eius terra est per opus extrinsecum. Et sic uides q̄ istud petere est plenissime del uolūtatē cōformem esse: & unam uoluntatem sine rebellionē sub deo annihilatam iacere. Et hoc est nomen dei in nobis sanctificari: & suum regnum ad nos plenarie aduenire. Vnde uides q̄ petitiones ipse se mutuo continent: & una est explicatio alterius: & i una intelliguntur omēs. Ad hanc autem possunt reduci inferiores quattuor: quia hic est solus panis qui est super omnem creaturam subam: ut sit super substantialis qui est & quotidianus. i. quotidie sumēdus: quem solum debemus comedere: & a deo petere: ut in hoc reficiamur nos nihil uelle nisi diuinam uoluntatem perficere. In hoc solo sunt nostra debita que debemus petere nobis dimitti si inueniamur in aliquo diuine uoluntati contrarii: hec est sola tentatio in qua debemus petere non induci ne in nobis aliquid remaneat uel inuitur proprie uoluntati sub specie cuiuscunq̄ boni proprii uel alieni. Et in hoc plene ab omni malo libere mur: quia in deo transeūtes efficitur dii & filii dei excessi. O q̄ innumera hic continentur altissima & inexplicabilia menti infirme. Sed descendendo i ferus prosequamur quia diximus q̄ quattuor petitiones ultime nostre fragilitatis significant defectum. Nam ad tria superiora petita habemus duplicem defectum. Impotentie quia ad hec nō possumus attingere. Maliciose resistentie: quia hec conamur impugnare. Contra primum est quarta petitio. Panē nostrum quotidianum da nobis hodie: ubi nomine panis intelligitur omne adiutorium: tam sustentationis nature q̄ collatiōis gratie ad cōseruanda & consequenda. Pro secūdo subnectit terra: quia enim collationem gratie impedit preterita culpa: presens pugna: p̄ualitas cōtracta. Idcirco hoc triplex impedimētum postulat ammoueri. Aliter possumus dicere q̄ nomine panis intelligitur sustentatio corporalis que petitur temperata: unde Cassiodorus dicit super hoc. Qui superflue comedunt: non petunt panem quotidianum: sed multorum dierum. Qui uero nolunt communicare non possunt dicere nostrum. Pro quinta petit dimitti debita. i. peccata preterita cui & ratio subditur dimissio fraterna. Pro sexta petit intentionem nō induci per consensum. q̄ est a tentatione superari. Non enim petit non tentari: quia hoc posset esse damnosum: sed petit de tentatione triumphare.

Pro septima petit liberari a malo omnis pene: tam presentis: q̄ future. Aliter has septem petitiones distinguunt aliqui: quia tres prime spectant ad premium patrie: quattuor ad uaticum uie. Ad primum spectant tria: uisio summi ueri: quia non uidetur nisi a mundis & sanctis. Et hoc petitur cū dicitur. Sanctificetur nomen tuum. i. tui nominis noticia mundis & sanctis donetur. Secundum est tentio summi ardui que reges facit. Et hoc petitur

tum dicitur. Adueniat regnum tuum. Tertium est fruitio summi boni que non dat nisi diuine uoluntati subiectis. Pro primo dicitur fiat uoluntas tua & ce.

Que autem spectant ad meritum uie. Aut sunt adiuuantia: & sic petuntur in pane quotidiano: In quo quicquid est necessarium spiritui siue corpori postulatur. Aut sunt impediencia. Et sic sunt mala presentia: preterita: uel futura. Aut sunt mala culpe uel pene. Primum petitur amoueri in dimissionem debitorum. Secundum in uictoria tentationum. Tertium in liberatione ab oppressione malorum omnium. Et in hoc stat dominice orationis sufficiencia & complementum. Et quia sicut omnis uirtus corporis per gustum oris enutritur in omnibus membris. Sic per affectum uoluntatis orando a piissimo deo intra os anime: quod est ipsa uoluntas nutrimentum gratie infunditur questio anima reficitur & dulcoratur: letificatur: uegetatur: roboratur: ut omnem partem compleat perfectionis in oratione: & in robore percepto perfecte declinet mala: & persequatur bona: & ut perferat patienter aduersa. Idcirco perfectionis magister iesus stupende & mirabiliter pluries dedit discipulis suis orationis exemplum. Nam ad uitandum mala dum turba uoluit eum regem facere: & ad superbiam uite inducere & discipuli intrarent in uentosum mare dicitur quod ascendit in montem solus orare: ut ostenderet orationis uigorem ad profequendum bona quado apostolos uoluit eligere: legitur pernoctasse in oratione: ut dicitur luce. vi. Et ut ostenderet quod in uirtute orationis proferuntur aduersa in illa septimana penosa dicit lucas: quod exibat noctibus in montem oliuarum: & quod erat pernoctans in oratione dei. Et quando uoluit morti occurrere: eam pro omnibus mortuis uincere & omnia corporis sui tam in se quam in membris suis aduersa tollerare & triumphanter superare: orationis armaturam assumpsit: cum procidens in faciem suam factus in agonia prolixius orabat. Cum quanto autem seruiore nos uellet orare: exemplo monstrauit: dum inaudito seruiore excessu factus est sudor orantis & agonizantis pro nobis piissimi iesu sicut gutte sanguinis decurrentis in terram: ostenderet quod sola uirtute orationis est omnium hostium prostrata uictoria: & charitatis dulcedo in ea acquiritur patienter supportatiua iniuriarum & ad inimicos benefica. Ideo ab oratione christus surgens in dei & proximi amore feruidus occurrens turbis hec tria ostendit.

Dum furentem turbam uocis sue uerbo terre profrauit

Fetidum osculum impiissimi proditoris benigne suscepit

Mutilati hostis auriculam serui pontificis tactu suavissime sue manus sanauit.

Hec sunt ergo militie nostre orationum studia: que non sunt carnalia: sed potentia deo ad destructionem mutationum sine quibus in uanum laborat & orat qui perfectionis non dico culmen: sed

initium se credit posse consequi uel saluare. Hec sunt scuta aurea: que perfectionis fabricator uerus Salomon pacificus iesus fecit in armamentario domus salutis. scilicet apostolici status: que secundum intrinsecam & extrinsecam perfectionis duplicem partem occulta constituit: ut per hoc ostendat quod in preciosissimo: purissimo: luminosissimo: seruenissimo: patientissimo: auree orationis studio predicta perfectio conquiratur: roboratur: consumatur: & conservatur. Propter quod dicitur quod Armigeri regis id est uiri perfecti: ante faciem regis portabant eam in ram imitator perfectionis christi iesu franciscus in teras litteras addiscere: in quarum supple uacationem intellectus dispergitur: & a uirtuosa oratione distrahit: sed attendat quod super omnia desiderare debent spiritum domini & sanctam eius orationem: orare semper ad deum puro corde. Et quia sancti patres religionis studio fundamenta iacuerunt: in uoluntate pacis concordia religionum suarum possederunt in uita diuinarum illustrationum adeo receperunt sapientissima lumina: & animas suas apostolica dei templa possederunt: unde de quolibet potest Salomonis assumi figura: de quo dicitur. Eccle. xxxvii. Salomon imperauit in diebus pacis cui subiecit deo omnes hostes ut conderet domum nomini suo: & pareret sanctitatem in sempiternum: quasi flumine sapientie ad insulas longe diuulgatum est nomen tuum & cetera. Multa ibi pulcra dicuntur que licet ad omnium religionum patres possent referri singulariter tamen ad minimum minorum pacificum & euangelicum patriarcham franciscum. Sed pro dolor de suis degeneribus filiis potest non minus ueraciter assumi quod sequitur. Et fratrem habuit salomon: & sepultus est cum patribus suis: & de reliquit post se de semine sue gentis stultitiam & iminitum a prudentia roboam: qui auertit gentem consilio suo. Vere stultitia generis est imitatio consiliorum patris: & diminutio prudentie: & restitutio hereditatis paterne. Auertunt autem gentem consilio suo: quod auertunt religionem ab obseruando testamento paterno: & more stolidissimi roboam dimittententes consilia piorum & primorum fundatorum secuti sunt relaxationem & gulam quasi adolecentiam suam. Sed cum dolore uideamus completum: quod iterum sequitur. Comouit ei bellum egypti intrauit iherusalem & de predicto est templum & thesaurum regum: & ducenta scuta aurea que pater eius Salomon fecit: quia uanitas mundi bellum mouit religiosum & obtinuit ac expoliari templum: & inuolauit dominicum cultum: asportauit thesaurum: quia deperdata est omnem perfectionem uirtutum. Clypeos armorum metallicum & anagogicorum gustum quos sancti patres fecerant in religione super omnia studia metallicum orationum adamantes. Hec mundi pessima uanitas a religionibus sustulit cum eis orationum metallicum perfectionem spiritualium & uirtutes & abitiones regimini su

impediunt
ias tempo
lum exce
sa uocabu
telligunt
rident &
& conten
propter
& decept
sonas a m
est minus
scutis aur
religioli a
gica perfe
spoliati se
& mental
tione uoc
piditate u
currunt: &
operosi n
gis stude
rum dicti
poralibus
rapinis pe
distrahun
pace inter
rum cog
sentimen
metipfos
in his sibi
si colore:
men aur
in his se
scuta trad
rum & ex
regis: qui
& ad talia
bus uacat
libus se g
Tot studi
ta & tam
temporal
nis & su
fuisse pre
mouisse f
tenent lo
figura co
mi domi
bebant o
se dicunt
titus de
non cura
quantum
bus non
inde est a
ordinis d
mis distr
deno que

impediunt exercitia: ut magna pars religiosorum huius temporis ignorent non solum internorum mentium excessuum experimenta: sed etiam ignorent ipsa uocabula. Et quando legunt in scriptis non intelligunt: & quando audiunt a personis expertis de rebus & despicunt: quinimo excessus mentales & contemplationes alias sublimium: quasi omnes propter suam experientiam demonum oppressiones & deceptiones estimant: & ideo multas altas personas a mentalis orationis studio perturbant. Nec est minus uera illa figura que de talibus dicitur quod per scutum aureis perditis fecit scuta enea: quod de genere religiosi ab aurea patrum suorum charitate & analogica perfectione exclusi per mundi distractiuam curam spoliant scuta enea configunt: dum de lachrymosis & mentalibus excessionibus non curantes sola oratione uocali confidunt: quam etiam ipsam cum infirmitate interna in oculis hominum opponendo transcurrunt: & per uana studia litterarum ut uerborum operosi mundo appeant: tempus consumunt: magis studentes in dictis paganis: quam in deuotis sacrorum dictis: & quod peius est in congregandis temporalibus: locis mutandis: & superfluis edificiis de rapinis pauperum construendis: sic mentem suam distrahunt & ab interna quiete diuellunt: ut nec in pace interna uiuant: nec altum sue perfectionis statum cognoscant. Nec diuinarum immissionum alta sentimenta percipiant: sed in quadam superficie se metipsum paralogizando: ac semetipsos decipientes in his sibi religiosam obseruantiam fingant: & quasi colorem aureum in oculis secularium: uerum tamen auricula superstitiosa uanitate conpingunt: dum in his se ostendunt sue salutis seruire. Tabulata scuta tradidit iste roboam in manu ducum scutariorum & eorum qui excubabant ante ostium domus regis: quia in talibus quasi tota eorum uita studet: & ad talia intendentes uolunt habere prelatos: & talibus uacare studiis suos compellunt subditos: & in talibus se gloriantur ordinem promouisse dicentes. Tot studia publica feci in ista provincia: & loca tanta & tam ampla erexi edificia: tot ordini procurauimus temporalia loca. In his miserimi sui status calumniam & sue perfectionis iniuriis gloriantur se dignosuisse prelatos: & diuinum cultum & ordinis promouisse statum: ac per hoc dignitosum in ecclesia tenent locum. Propter quod optime in predicta figura continentur. Cum ingrederetur roboam in domum domini portabant scuta aurea qui per ceteros habebant officium. In his ergo scutis gloriantur qui se dicunt in huius temporis religione perfectos. Omitimus de illis dicere qui etiam de hoc arido studio non curantes ociositatibus & uanis digressibus: & quantum possunt comestationibus uacant: in quibus non est tegumentum predictorum scatorum quia inde est aperta transgressio & annihilata perfectio & ordinis deuotio sepulta in carne. Hec forsitan nimis disgregiendi prolongamus pro magno desiderio quod habemus: ut omnes legentes attendat

ad orationis studium: & per ingentis doloris aculeo quo percussimus ipsum a christo iesu perfectione consilio exercitum de medio religionis sublatum. Sed iam ad propositum redeamus. Tertia igitur perfectio portio consistit in superogatiua tolerantia aduersorum: que attendit non solum in hoc quod quis patienter aduersa proferat cum sibi supueniat que secundum legem dei declinari non possunt: quonia ad hec omnes tenent: uerum ut ex seruire diuini amoris per honorem dei & similitudine crucifixi iesu magno desiderio illa popet: & cum magno gaudio illa sustineat: sicut dicitur Apo. ad hebre. xii. Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen aspicientes in auctore fidei & consummatore iesum: qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem. Secundum etiam quod iacobus dicit. i. ca. Omne gaudium extimate fratres mei cum in tentationes uarias incideritis. Coadiudus propterea patia opus perfectum habet ut sitis perfecti & integri in nullo deficientes: hec namque est consummatio perfectionis & charitatis: propter quod dicit Io. x. Perfecta charitas foras mittit timorem. Et petrus si quod patimini propter iustitiam beatorum: hanc singulariter perfectionis summam magister iesus explicauit in sermone a suis conuulsis usque ad patibulum crucis. Ad hanc quicumque habet amorem: ad similitudinem perfectionis iesu continere iudicare debet: ut quantum expedit diuino honori & glorificande ueritati & configurande in similitudine dei & hominis iesu persecuti ab impiis: tribulati in persecutionibus uiuant: ut de ipso christus dicat perfectus quisque erit si sit sicut magister suus. Hanc beatitudinis uie summam magister patie iesus declarauit in sermone quem fecit in cena discipulis: de hoc fundamentum faciens suo usitato iuramento contestans & d. Ioannis. xiii. Amen amen dico uobis non est seruus maior domino suo: neque apostolus maior eo qui misit illum. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea. Et infra. xv. idem repetens dicit. Mementote sermonis mei quem ego dixi uobis. Non est seruus maior domino suo. Si me persecuti sunt: & uos persequentur. Si sermonem meum seruauerunt: & uestrum seruabunt. Ac si apte dicat. In hoc est beatitudo uestra perfecta in hac uita: ut pro ueritate uite & doctrine patientes nunquam aliquid appetitis honoris: consolationis: & opulentie rerum: quod in me domino uestro magistro & saluatore resulet.

O quam breuis sufficiens & subtilis est hec doctrina iesu: ad omnis perfectionis cacumen attingens: ut nihil aliud desideret quam quod ipse benedicti iesu dei & hominis uita resulet. Vere anima que dignatione ipsius hanc recognoscit ipso benedicto iesu confortatore per sua presenti beatitudine tota mente desiderat: & in hoc est omnium consummatio scripturarum: & in hoc uniuersa lex pendet & prophete. De his perfectionibus est supra dictum in illo capitulo: iesus redemptus paruulus. Et in illo: iesus desertum incolens. Et infra: iesus cruce ditatus. In terra cruce que perfectorum dicitur plene dicta sunt.

Ex predictis igitur colligitur quod spiritualis perfectionis in similitudinem illius noe archa: cum sit trica merata inferius in triplici auulsione malorum: &

bicamerata in medio in duplici persecutione bonorum consumatur in cubito iocunde tolerantie aduersore: & sicut illa requieuit in montibus ualles relinquens: & discipulos ad perfectionem formandos ad perfectionis altitudinem ducens: & ibi xps est na sapia os suum sapiens: et apiens a perfectione paupertatis expoliatione incipies & fundamentum ponens. vi. predicta eo ordine quo dicta sunt docuit i aduersorum leta tolerantia sanctifice perfectionis finiens statum. A fundamento igitur inchoans perfectam oium abrenunciationem sanctificat. d. Bti paupes spu &c. secundo addens. Bti mites: iducēs abnegationem pprie uoluntatis & sensuum: qua si qs inicit imitis & proteruus efficitur. Tertio subdens. Bti qui lugent oem uana lasciuam & carnale letitiam: ac uoluptatis fugat concupiscetiam. De hic quarto subiungens. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam. Et beati misericordes attrahit ad iustitiam & zelotypam uoluntatem aliene procurande salutis: & piam cōdescensiuam supportationem aliene infirmitatis: necessitatis & iniquitatis. Post hec psuadens. Bti mundo corde. Et bti pacifici: allicit ad sursum actionem limpida & claram in intellectu & tranquillam & pacificam in affectu. Quibus diuinus amor in aia pfecti uiri est extasim faciens: ut dicit diony. de diuinis noibus. In quibus duobus anima pfecti uiri salomonis & hieri in sedes efficitur: que uisio pacis interpretatur. Tandem in cubito patie concludens oem consumationem doctrine bti fice. Bti qui persecutionem patiunt ppter iustitiam: quonia ipsoz est regnum celoꝝ: ubi quasi circulum faciens uenit ad principiu perfectionis: integritatem ut in hec ostendat consistere qui in hoc uno summa cōpletur uniuersore. Et quia pati persecutionem propter iustitiam: & simpliciter paupes: spu: quia non humano fulcunt auxilio sed nec fulcra uolunt quia in hoc consistit sue uoluntarie paupertatis perfectio: quia sicut sunt paupes rebus: sic amici & carnalibus adiutoriis. Idcirco regnum celoꝝ pro pmo ponitur utrobique. Ac per hoc senaria perfectio minoris mundi in esse repationis & gratie directe correspondet senarie productioni mundialis machie in esse nature. Vnde sicut illoz tria prima prinēt ad distinctionem: tria ad ornatu: sic suo modo & hic in cuius rei testimonium euangelice regule institutione franciscus in principio sue regule: tria pponit primo uouenda tanq̄ fundamenta altissima ut infra patebit. Regula & uita ait fratru mioꝝ hec est. s. dñi nri iesu xpi sanctu euangeliu seruare uiuēdo: & in obedientia sine ppo: & castitate. Alia uero tria postmodu ut desiderata cōmendat tanq̄ cōplementa & ad hec toto conatu etiam in uita & regula frēs inducat. d. Attendat frēs q̄ super oia debent desiderare habere spum dñi & scām eius operationem: orare semp ad deum puro corde: & habere humilitatem & patientiam: in persecutione & in infirmitate: & diligere eos qui nos persequuntur apprehendunt: & arguunt ubi tria utilia tangit expf-

se. Nam primo fursu agit in deum: & subiungere uolens ordinationem & condescensionem ad proximum interponit in medio tolerantiam aduersore. Igitur in tribus primis uir perfectus crucifigitur in tribus sequentibus conformis efficitur in xpo: ut quasi sex alis seraphicis tribus primis quasi sinistris a mundialibus eleuatur: & tribus ultimis quasi dextris in diuina feratur digne. Proinde hunc pauperculo francisco qui perfectionem euangelii p se se seruauit & docuit apprensus xps i seraphicorum stigmata piissime passionis sue passionatus xpo tanq̄ sigillum signatu & appropriat i ipresit. Ve circum finalissimum tepoz piculosam caliginem manibus festum nobis in uia perfectionis ostenderet signum quo reficimur perfecte uirtutis exemplar & finis crucifixum iesum: ac per hec edocemur perfectionem attingere: si tamen discamus non alta sapere cum de genibus filiis: sed humilibus contentare cum pauperulis: minimis & despectis.

Multiplex distinguitur hic perfectio.

Ostq̄ ergo euangelica perfectio consiliorum xpi in quibus subtiliter consistat est dictum. Et etiam quid supra omnem statum addidit precepta seruantium. Nunc est eius multiformitas distinguenda. Non enim consistit perfectio in internis habitibus tantu: sed etiam in extrinsecis exercitiis perfecte uirtutis: huius autem uirtutis exercitia taliter superogantium pro imitatione iesu in triplici differentia reperiri contingit. Aut enim fiunt ex mera uoluntate absq̄ obligatione perpetua & tunc dicuntur quadam perfectionem actionis & mentis. Aut fiunt cum obligatione uoti perpetui sicut in statu religionis in manu prelati: & tunc dicuntur statum perfecte sanctificationis operis & subiecti. Aut fiunt de debito excellentie status suscepti officii: & tunc dicuntur statum pastoralis dignitatis ouium xpi. In quibus ultimis modis aut perfectis actibus non solum est debitus: uerum etiam ad actus perfectionis in eternum astrictus. Et hec quidem astrictio de perfectione non minuit: sed potius culmen superinducit: quia de temporali facit eternum: dum non licet resiliere a uoto: & de nostro facit diuinu: dum non solum actum: sed etiam uoluntatem dedicans deo totum illi quod est offert redigit sub iure diuino. Dūq̄ propriam sanctificat uoluntatem que est ipreciabile bonu & maxime charu: & peroptimum: offert deo sacrificium mundatum: ac per hoc perfectum & integrum. i. opitimo deo sume acceptum. Et hoc est sacerdotale officium oium perfectore. In quo non est distinctio: iudei & greci: masculi & femine: seru & liberi: quia omnibus uolentibus esse perfectis conuenit illud anthomatice quod prime petri. ii. dicit. Vos estis genus electum &c. Propterea aug. tractas illud ps. Sicut iurauit dño &c. ait. Quid uouemus deo: nisi ut simus templum dei: nil enim gratius possumus deo offerre: q̄ ut dicamus illud Esa. Ps. fides nos: hec Aug. Si ergo perfectus possidet qui

posside
ad usum
se offer
uoluntat
similitu
dit i du
mino a
ter uer
oblatio
debet
opus u
pro eo
mera li
non m
epo pa
cum de
Si omi
cōsilio
citur. I
tribus i
silio m
sancti
us in re
lente i
diment
li mon
non te
segreg
ius ecc
phicari
his ois
que in
quā u
tia me
uam u
perfe
uite et
nite h
fessore
les ho
mari i
tificari
sum x
tis eiu
uouet
semet
per or
aut pe
alio la
tus ei
elare
colloc
uat ad
plem
in. iiii.
cus re
cos m
orem

possidet quantum ad proprietatem quam quisque ad usum tantum perfectius se deo sanctificat qui deo se offert & quo ad usum operis: & quo ad arbitrium uoluntatis. Quoadmodum Anselmus in libro de similitudinibus per exemplum spirituale patenter ostendit in duobus: quorum unus tempore suo offert domino arboris fructum: sed retinet proprietatem. Alter uero largitur utrumque. Et huius donum secundi & oblationem tanquam liberalius offerentis dicit merito debere preferri. Ac per hec iuxta huius similitudinem opus uolentis deo acceptabilius esse confirmat ac pro eo uidelicet quod sic introductam uoluntatem ex mera liberalitate necessitas gratiositatem obsequii non minuit: sed consumit. Idem quoque scribens episcopo parisiensi: & eum redarguens quod quedam clerici cum de monasterio sancti martini extraxerat ait sic. Si omnia agenda sunt cum consilio: cuius magis consilio est eius quod admirabilis consiliarius deus fortis dicitur. Ipse quoque consulit ad perfectionem tendentibus ut omnia relinquunt & sequantur: & hoc consilio magis in monasterio: quam in alio uite proposito sancti patres intellexerunt. Hoc ipsum Gregorius in registro scribens desiderio episcopo pro derico uolente intrare religionem. Sicut minime ei sit impedimentum nostra infirmitas: magis tamen apostoli monitione succedit: ut feruor huius desiderii in eo non tepescat: ut quia turbatio secularium tumultu segregatis quietis desiderio monasterii non debeat tumultibus implicari: sed in dei laudibus secure permittatur liber ab his uisibus ut postulat remanere. Bernadus quoque in libro de precepto et dispensatione. Audire in qua uultis amen de inter cetera penitentiae exercitia monesticalis disciplina meruent hanc prerogatiuam ut secundum baptismam nuncupetur. Arbitror perfectam mundi abrenunciationem: ac singulare uite excellentiam spiritualis que preeminet uniuersae uite humane generis. Huius conuersatio que pro fessores & amatores suos angelis similes & dissimiles hominibus fecit imo differentia in homine reformati imaginem configurans dum pro illo quod mortificamus membra nostra que sunt super terram sursum christum induimur: complantati similitudini mortis eius. Idem astruit glo. leuiti. xxxiiii. Alii dicit uolent uirtutes: Alii arietes uel domos. Nazareus semetipsum hoc enim est uotum nazarei quod est super omne uotum: filius enim uel filia: aut pecunia: aut pedium extra nos est. Semetipsum deo offerre nec alio labore: sed proprio placare perfectius & eminentius est omnibus uotis. Ex his omnibus aperte clarescit quod religionis uotum in statu perfectionis collocat & quo obseruatur religio: plurimum ad iuuat ad perfecte uirtutis exercitium: custodia & complementum. Quod intelligentes sancti patres in. iiii. consilio toletano statuerunt quod liber sit dericus religionis ingressu dicentes. Sicut placuit clericos monasteriorum propositum appetentes qui meliorem sequi uitam cupiunt libere esse debere ab epi-

scopis ad monasteriorum ingressus. Propter quod patet error aliquorum modernorum carnalium & ignorantium proprium statum excellentium qui dicunt quod sacerdotes & clerici intrantes religionem descendunt secundum gradum quod utique est uerum quod descendunt secundum gradum humilitatis perfecte: sed ascendunt ad culmen perfectionis euangelice: quod patet luce datus nec esse nec seruari communiter in sacerdotibus regularibus quantumcumque curatis. Hoc autem quod non solum auctoritatibus sanctorum probari potest inumeris sanctorum exemplis qui de statu clericali ad religionem transierunt adeo certum est quod si quis uoluerit dicere contrarium non minus uideatur decipere quam errare. Si quis autem errore deceptus maiori ignorantia prefatis conetur obistere: asserendo quod perfectius sit remanere in seculo & in uoluntario exercitio perfecte uirtutis: quia circa magis difficile uirtus consistit: & difficilius est inter multimodas occasiones peccata uitare: & mirabilis est hominem in medio flammarum non uiri inter numerosas res hostium acies: & frequentiores insultus: & maiora bellorum discrimina de hostibus triumphare.

Respondebimus non ideo statum esse minoris uirtutis: quod est maioris securitatis. Nec ideo statum aliquid que perfectioris esse iustitie quod proximior est ruine. Nec etiam ideo magis esse perfectum quia difficilius contingit in ipso uitare peccatum. Est ergo triplex difficultas: quedam proueniens ex arduitate & nobilitate generis operationis. Sicut ab omni carnali abstinere commertio. Abrenuntiare perfecte seculo: & propter deum alteri se subiicere uoto. Hec absque dubio meritum augent. Iuxta illud. Mat. Intrate per angustam portam: ubi glo. Angustum est omnia pretermittere: unum solum diligere: unum querere: ad unum quotidie pulsare: prospera non abire ad uersa non timere. Maior quoque affinitatis angustia reperitur in obseruantia consiliorum iesu quam in obseruantia communium mandatorum. Et hec dicit Hieronymus ad Rusticum monachum. Est & alia difficultas proueniens ex uiciositate persone agentis. Sicut homini auaro difficilius est dare minimum seu minima & pauca: quam largo magna & multa. Est superbo se alteri subiicere: & guloso ieiunare: & carnalibus difficilius continere. Et hec difficultas minuit meritum & auget miseriam & defectum: unde hieronymus ad Eustochium. Soror tua blesilla erate maior: sed proposito minor post acceptum maritum septimo mense uiduata est. O infelix humana conditio & futuri nescia: nam & uirginitatis coronam: & nuptiarum perdidit uoluptatem quam secundum pudicitie gradum teneat quali tam per momenta sustinere estimans cruces spectantem quotidie in sorore quod ipsa perdidit & cum difficilius ex parte cadat uoluptatis minoris continentie habere mercedem. Est tertia difficultas ex circumstantiis annexis extrinsecus originem trahens. Sicut difficilius est abstinere cum apponunt delicata cibaria: difficilius temporalia bona continere quando offerunt magna & pulchra difficilius

continere in consortio feminarum. Et hec difficultas per accens & indirecte auget aliquando meritum: sed directe & quantum est de se magis est uia ad ruinam. Et ideo uir perfectus animo oino eam debet fugere: nisi uel uinculo obedientie: uel magno & euidenti profectu salutis aliene cum probabili securitate sui uelit hec sustinere ad tempus. Aliter autem presumptus sepe uidimus ad maximam deuenire ruinam: & ideo expedit ad perfectionem uirtutis & meriti difficultatem huius fugere non amplecti.

Vnde Aug. de singularitate clericorum. Lubrica spes est que inter fomenta peccati saluare se sperat. Incerta uictoria inter hostilia arma pugnare: & impossibilis liberatio flammis circumdari: nec ardere.

Audi etiam hier. contra uigilantium hereticum qui statum secularem religioni conabatur preferre. Cur inquit supple uigilantius pergis ad heremum. Sicut te non audiam: non uideam: ut tuo furore non mouear: ut tua bella non patiar nec capiat oculus mentis ut non me forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Respondebis hoc non est pugnare: sed fugere: sta in acie: aduersarius armatus oblitte: ut postquam uiceris coroneris: fateor imbecillitatem meam. Nolo spe pugnare uictorie: ne perdam aliam uictoriam. Si fugero gladium deuittauit. Si stetero: aut cadendum est mihi aut uicendum: quod necesse est certa dimittere & incerta sectari. Non securitas est uicino serpente dormire: potest fieri ut me non mordeat.

Et potest fieri ut aliquando me mordeat. Et quod de libidine diximus refertur ad auaritiam & ad omnia alia uicia que utantur solitudine. Et ideo urbium frequentiam: declinamus ne facere compellamur que nos non tam natura cogit facere quam uoluptas. Hec Hieronymus. In quibus confutatur error uigilantium: suorumque sequatium aduersus quos & paulo ante premitit. Quod autem asserit uigilantius melius facere eos qui utuntur rebus suis: & paulatim fructus rerum suarum pauperibus diuidere: quam illos qui possessionibus uenditis simul omnia largiuntur: nam non a me sibi sed a domino respondebitur. Si uis perfectus esse uade & uende omnia que habes & da pauperibus &c. ad eum loquitur qui uult perfectus esse: qui cum apostolis patrem: nauiculam: & rete dimittit iste est: quem tu laudas. Secundus aut tertius gradus est dum modo sciamus prima secundis & tertiis preferenda: hec hieronymus. Sicut dixi de religionis uoto: sic intellige de officio prelationis quod sine culmine uirtutis & meriti: non est uera sublimitas: sed uirtutis distractio: nec gloriosa excellentia sed periculosa ruina. Qua propter ad prelationis statum non congruit accedere nisi perfectum obedientiam spiritus sancti astrictum ut ait Greg. in pastoralibus uirtutibus pollens coactus ad regimen ueniat: uirtutibus uacuis nec coactus accedat. Status enim prelationis perfectionem requirit iam habitam: quia ordinat ad ipsam exercendam. Status uero religionis inducit

non habitam: quia ordinat ad ipsam acquirendam: unde Grego. in registro. Via capitis mei sequens sumo: pere decreuera esse opprobrium hominum & abiectionis humilium iacerem. Ad euidentiā autem huius difficultatis nota: quod uiuere cum talibus circumstantiis impotentibus sit laudabile & auget meritum: quoniam talia occurrunt uolentibus & nolentibus nobis: nec eis deest statione accipientibus cum talibus ad ruinam se detere: & cum talibus moram facere uoluntarie: nisi circumstantiis contridentibus supra positis presumptuosis: & temerariis: & uituperio magis quam laude dignum.

Et licet aliquando talis euadat carnalitati calidior: ex hoc peius interius labitur per superbie superbia: quanto sua castitas sibi mundior uidebat & fortioris est immundior & peior. Nullo enim modo deum sumus in carne fragili debemus nos sine gradu necessitate periculo exponere: nec de infirmitate presumere. Sed quoniam deus uel preceptum prelati uel granit zelus salutis proximi nos mouet: talibus nos exponere debemus patienter: & uiriliter uincere coronati & de uictoriis iesu protectione considerare. Quod si aliquis obiciat quod supra dictum est quod perfectus est: ubi pro ueritate tribulationem & maiora percurat. Respondemus quod non est simile de illa sciuis lasciuie: & tribulationibus angustie. Nam tribulationes ad deum ire compellunt etiam imperfectos: & sepe effrenes edomant mentes: uoluptates uero & temporalium effluuitia & mundani honores debile spiritum frangunt: fortem emolliunt: & eum qui perfectus uidetur sepe consternunt.

Alias enim perfecti & discreti uiri tribulationibus & martyriis se exponunt pro ueritate doctrine & uite: & castigatione interne lasciuie.

De comparatione statuum perfectionis: & quod in eis est gradus & in eodem genere & in diuerso.

Idcirco distinctis perfectionum statibus: patet quod secundum comparationem in eis est gradus & in eodem genere: & in diuerso: & in utroque modo potest adinuicem comparari. Cum enim seipsum comparare propter regnum celorum per actum continentie sit perfectum: certum est quod perfectionis modus sit illud per uigilantiam continentiam: que fructu comparatur centesimo: quod uidualiter: que sexagesimo in euangelica parabola designat. Non est ergo contra naturam perfectionis quod unum dicatur perfectius alio: & etiam unus homo in perfecto religionis statu consistens secundum augmentum gratie in eodem diuersis gradibus & temporibus est seipso perfectior: secundum quod magis appropinquat ad transformationem mentis & operis in perfectum iesum & uestigia crucis sue. Possunt ergo considerari seu comparari tres perfectiones predictae que consistunt.

In exercitio uirtutis sine uoto

In assumptione religionis cum uoto

In prelati iniuncto officio in eodem.

Generi uel diuerso: scilicet ergo comparatione in eodem genere

prim
lares
tus. I
est pi
frate
fectu
eius.
i on
& ui
n. m
M
Clar
tum
priui
tati.
deus
luca
ra ue
celis
illius
tas a
nesti
habu
mau
mot
tur c
ita q
us e
us. C
ne u
aust
lurr
hibe
Exe
Doc
Ren
Pre
Indi
Ben
C
ctiu
com
xur
nita
rent
ritia
orat
quo
de d
ter c
tus
hoc
com
liber
sané
uesti
fort
offic

primo scdm exercitiū p̄f̄e uirtutis scdm q̄ singu-
lares p̄sone. Distinguit̄ ēt religiōis eiusdē ita-
tus. Illa p̄fectio est eminentior ī qua radix charitatis
est pinguior: & sublimitas opationis excellētor: &
fraterne edificatiōis fructus uberior: q̄q̄ huius per-
fectiōis totius origo sit charitas: multū tñ facit ad
eius complementū opatio: Gregorio attestante q̄
ī omel Pentec. de dilectiōe cōditoris lingua manus
& uita requirant̄. Nunq̄ dei amor oculus ē: opa-
n. magna si est. Si aut̄ opari desinit: amor non est.

Multum etiam facit genus & nobilitas operis.
Claram est enim aureole premium non deberi tā-
tum habitu uirtutis intrinseco: sed cum hoc operi
priuilegiato: utpote predicationi: martyrio: & uirgini-
tati. Multum etiam ualeat edificatio proximi: cū
deus dicat uiris perfectis. Vos estis lux mundi: sic
luceat lux uestra coram hominibus ut uideāt ope-
ra uestra bona: & glorificēt patrem uestrum qui in
celis est. Similiter quantum ad uotum religiōis
illius professio preponitur in qua uouetur pauper-
tas alior: obediētia uilior: & forma castitatis ho-
nestior. Nam ista tria sicut expresse patet: & gradus
habent: & minus & plus recipiunt: ac per hoc ī
maiori statu constituit̄ professorem suum quanto
mouentur sublimius: potissime si ad uotum sequa-
tur obseruantia promissē regule plene & perfecte.
Ita q̄ ex hoc austerius castigatur corpus: fructuosi-
us edificetur proximus: & reuerentius colatur de-
us. Consistit autem castigatio corporis in artitudi-
ne uestium: uictualium edificiorum: uerborū cum
austeritate laborum: uigiliarū: & aliarum corpora-
llum afflictionum: edificatio uero proximi in ex-
hibendis

Exemplis uirtutis

Documentis scripturarum

Remedijs sacramentorum

Preisdīs regiminum

Indicijs iusticiarum &

Beneficijs miseracionum.

Cultus aut̄ dei licet fundamentaliter stet perfe-
ctius in maiori trāsformatiōe cordialis amoris &
continue meditatiōis in xpm̄ iesum & eius crucifi-
xum statū: uel aliquē sue uite actum: uel ī sue diu-
nitatis pelagū īfinitum tñ exterius consistit ī reue-
renti ac iugi frequētatione psalmoz̄ himnoz̄ spi-
ritualū: ac orationū: missarum: & aliarum deuotaz̄
orationum. Hec autē omnia simul reperire ī ali-
quo uno statu religionis precellentius q̄ ī alijs ual-
de difficile & fortassis impossibile uidetur diligen-
ter cōsideranti. Et ideo quis unus religionis sta-
tus alterum excedat in uotis substantialibus: ac p̄
hoc sit simpliciter perfectior si debita obseruantia
comitetur non preferri potest in oībus alijs: cū qui
libet status aliquid prerogatiue, sp̄alis obtineat: quo
sancta mater nostra ī xpī iesu sp̄osa ecclēsia tanq̄ in
uestitu deaurato circūdata uanetate decorat̄ & dei-
formis efficit̄. Per hunc etiam modū secundum
officium prelatorum excellentior ē perfectio ī qua

eminentior confert dignitas ordinis uidelicet

Ad purgandum

Ad illuminandum &

Perficiendum.

Onerosior iponitur sarcina laboris in pascēdo co-
missum gregem: exēplo: uerbo: & temporali sub-
sidio: uberior etiam committat̄ fructuositas salutis
ī eo q̄ p̄sudet: & ī eis qui subsūt & ī ceteris redēptis
iesu: ad quos p̄sidentes exēplo pueniūt. Regrit
igit̄ huius p̄fectiōis eminentior sublimitas ut pla-
tus ecclēie xpī sponse, q̄to sublimius p̄est cōformis
dignitati iesu xpī: tāto sāctius uiuat: & sollicitius ī
uigilet: & fructuosius gregē pascat: ut sicut digni-
tate iesu sublimius p̄cipat: sic sc̄itatē sc̄i sc̄oz̄ iesu
excellētius itus p̄heat p̄ contēplationē: & exterius
p̄ alte uirtutis exēpla subditis foris oñdat. Si at̄
fiat cōparatio p̄fectiōis ad p̄fectionē ī diuerso gene-
re: quēadmodū & statu: dici p̄t̄ itelligi cū suppo-
sitiōe: uel precise uel suppositiue. Absq̄ dubio ma-
ior ē p̄fectio q̄ attēdit̄ scdm̄ exercitiū uirtutis: acci-
piēdo. Silla sola ex p̄te rel̄ionis & platiōis: in q̄bus
hec duo differūt a uolūtario exercitio p̄fecte uirtu-
tis aliqd̄ aliud appens ultra hec supaddendo pri-
o exclusio. Sic n̄demus q̄ ē hec abusiua cōparatio &
nulla ī iure p̄cōnis. Nā uotū rel̄ionis sine ex-
ercitatiōe p̄f̄e uirtutis cōrūsiōne regule p̄f̄ētis
non ē p̄fectio: sed puerisio: nō p̄cōis sublimitas:
sed simulatio sc̄itatis & ruina uirtutū. Vnde si uiri-
se ī uirtutibus exercētes ī seculo sibi cauēt ab īgres-
su rel̄iōis: q̄ uidēt regulā sublimē & artā: & iniqua-
te p̄f̄ētū deprauatā: & qd̄ peius est ī aliquibus re-
ligiōibus multip̄r uitiosā & lubricā: & correctio-
nē ul̄ puā uel nullā: ac p̄ hoc profitētes in tali mō-
uiuēdi se mutuo īpellūt ad ruinā: tali cā rel̄ionē su-
gere: & alr̄ solitarie uiuēdo seruare uitā sc̄am nō ē
a religiōe deficere: sed ē rel̄ionis defectū gemere:
& trāsgressionis laqueum sapiētī cautella deuotare.

Cū igit̄ generalis sit reḡsa: q̄ corruptio melio-
ris ē peior: nihil īfelicius uel sc̄lestius q̄ altū gradū
cōsequi uoto: uel officio: & illū a tali sua malitiosā
uita multip̄r ignar̄. Tales. n. p̄p̄e dicūt̄ sac̄ilegi: q̄
se deo sacratos p̄ sc̄itatis statū uiolāt: & sp̄ū gr̄e cō-
tumeliā irrogāt. dū ī seipsis gr̄am destruūt: & cete-
ris cōtēribiles reddūt. Heu quātus dolor ē uideī
utrāq̄ p̄cōnē sic cōculcari: sic ī ceno miserie & ma-
litie uolūtari: ut ī multis sc̄laribus exercitijs uirtual̄
efficacia cōfūdat hodie uitā platorz̄: & statū rel̄io-
num. Sed nūc ista omittamus. q̄ ista p̄sequi ni-
mis ē durz̄ & plixū lamentū. Sed sicut dixi d̄ rel̄io-
nis uoto: sic intellige de officio platiōis quod sine
culmine uirtutum & meriti non est uere sublima-
tio sed defectio: non excellentia gloriosa: sed ruina
periculosa pro eo q̄ potentes potenter tormenta
patientur & durissimum iudiciū his qui presunt
fiet. Cum igitur perfectio status sine ratione me-
riti: siue officii: siue exercitiū uirtutum nō solum sit
modicum bonū: sed potius horrendū dei iudiciū
perfectio uero meriti nō possit obtineri sine chari-

tate: que est donū spūs sancti: & nemo ex suo opere extrinseco possit nisi indocte asserere q̄ alterū in hoc dono precellat: cum etiā semper sibi debeat eē dubius utrum charitatē habeat. Nullus abel imperfectione se superferre presumat: quin potius debet uiri quantuncūq; perfecti: iuxta doctrinā apostoli superiores sibi iuicem arbitrari: immo sicut alibi est traditum in libro magne perfectionis signum quando aliquis quātūcūq; apparenter perfectus nō se sentit ex seipso nisi peccatorū maximū & donorum dei in se: & ex se esse ipsū destructorem.

Porro de cōpatione statuum prelationis & religionis possumus loqui secundū q̄ nunc expimento uidetur. Et tunc non est dubium q̄ religiosi obseruantes suam p̄fessionem: quia ex hoc solum totaliter debent dici religiosi: multo sunt p̄fectiores ī uirtutibus: q̄ illi qui secundū malitiā huius temporis dicūtur reputari boni prelati. Non enī attendit hodie q̄ hēant culmen p̄fectionis debitū officio suo ut bti reputentur. Sed quia multitudo eorum plus facit infinita mala q̄ bona: ideo quasi sufficienter reputat bonus: quia non est apte malus p̄nalis uel diuisor & imundus: & fidelium ecclesie expoliator. Plura autē p̄fectionis signa in religiosis famosis mundus requirit: licet & ipsi ut sepe diximus corruerint uia suā. Quod cōi iudicio hoium confirmatur: quia multo plus q̄n uir religiosus itegre facit aliqd̄ reprehensibile: q̄ si hoc cōmittat qui dī p̄latus. Primo est tanta corruptio hodie illius status: q̄ ad eius opa non multū artentur ut ad uirtutū exēpla: imo cōcedit iudiciū mūdi prelati auctoritatē: religionis attribuit sanctitatē. Et ideo hodie etiā carnales hoies appetentes dignitates iudicant ambitiosos tāq̄ querentes diuitias & honores: & p̄p̄ aliud ibi appeti aliqd̄ cernitur. Vñ Greg. in pastoralis dicit q̄ tūc laudabile erat ep̄atū querere: quādo p̄ hunc quēq; dubiū non erat ad supplicii grām puenire. Sed aptum & horribile testimoniū est: q̄ ecclesia dei in illo statu ad p̄fundū malorū denenerat: q̄ status prelationis q̄ rōne sublimitatis & honoris: & requisite adeo p̄fectionis in eo est etiā ipsis sūmis seraph merito tremebūdus ab imundis hodie nullius experientie & uirtutis & p̄ue & insufficientis scie non solū ambitiose appetit. Sed & nephas est a uibus audire a uiris scis aperte apreciari uenit a talibus & sepe tyrānice usurpatur. Nō ergo mirē si sedent in cathedra pestilentie: si pestilenter regūt populum q̄ per ostiū pestilentie intrauerunt. Si uero stricte respiciamus nō quod sit: sed fiendū est: & hoc loquēdo quantū ad ea que sunt de congruetia & suba utriusq; status. Sic simpliciter dicendū est: q̄ status prelationis & eius perfectio est eminentior: quēadmodū insinuat diony. in li. de agelica Hierarcha. d. Sicut qui dicit hierarchā sūmū dicit factorem uniuersorū ornatū. Ita dicēs hierarchā mōstrat in deū manētem: & diuinū uirū in oī hierarchia p̄fectū. Similiter Hiero. ad fabalā. Tanta debet eē scia & eruditio pontificis dei: ut gressus eius & mo-

tus & uniuersa uocalia securitatē mentis concipiat & toto eā habitu resonet & ornatu: ut quicquid faciat aut loquitur sit doctrina populorū. Itē ad octauū futurus pastor ecclesie talis eligat cuius cōpatione subiectus p̄p̄s merito grex dicat. Et gro in pastoralis. Tanto debet actioe p̄p̄i actioe procedere p̄sulis: quātū distare solet a grege uita pastoris. Quātum ad prelationis statū non congruit accedere nisi perfectū: obedia spūs sancti astricūm ut ibidē ait Grego. uirtutibus pollens coactus ad regimen accedat: uirtutibus uacuis nec etiam coctus accedat. Status enī prelationis perfectionē requirit iam hitā: quia ordinatur ad ipsā exercendā. Status uero religionis non hitā: quia ordinatur ad eā acquirēdam: unde p̄ccōres & im̄ perfectos amittit ut iustos efficiat & perfectos. Propter q̄ p̄p̄ prelationis status in perfectionis sit altior: religionis tamen est securior: & moribus nostris curandus expeditior: pro eo q̄ a multis periculis eruit: quibus status prelationis exponit. Primū quidē rōne cōnexi honoris. Iuxta illud Angu. super ps. iiii. Quanto plus honoramur tanto plus periclitamur. Huius autē piculi occasionē manifestat Greg. super illud lob. qui dicit: uir apostata unusquisq; uir rector quotiens extollitur ī eo q̄ regit: totiens periclitatur superbie a sūmo rectoris officio separatur. Item in registro uia capitis mei sequēs sūmope decreueram esse opprobriū hoium & abiectione plebis: ut cito ueratus intus ascenderē: quātō fons humilitatis iacerē. Adiacet igitur sube prelatōis periculum rōne honoris: quia tenetur nō solū ad ea que sūt sūluti p̄p̄ie: sed etiam plebis sibi cōmissē. Nā cū quolibet subditōz dī. Custodi uirū istū: qui si lapsus fuerit: p̄ aīa illius aīa tua erit. Itē rōne occupationis & distractiue disp̄sationis t̄p̄alium: unde Grego. vii. li. mor. Qui dispensandis rebus terrenis prelidet aculei hostis iaculis latius pater. Nā cū ad ministrāda mens exterius efficaciter se extendere nittitur: a sui cōsideratiōe separatur: propter q̄ flens p̄mo dialogorū dicit cōpando seipsum p̄stritu monachus & p̄tificii. Infelix animus meus meminuit quō rebus oibus eminebat: & nulla nisi celestia cogitabat. Nunc autē occasiōe cure pastoralis post tā pulchrā quietis sue spēm terreni actus fedatur puluere: cūq; p̄ condescēsiōne multorū ad exteriora se sparsērit etiā q̄ interiora appetit: ad h̄ se p̄culdubio minorē reddit. Religiosi uero qui p̄mouētur in ep̄os tenentur ad regulares obseruantias sue p̄fessionis que nō īp̄ediūt pontificale officium: quia status religionis cōpatur ad statū pontificale sicut dispositio ad p̄fectionē: disp̄o uero nō tollitur p̄fectiōe aduēiente: nisi īq̄tū p̄fēoi repugnat. Sicut derico scō magrō nō cōuenit cōiter q̄ sit auctor: q̄ tñ legat & meditet magis sibi cōuenit q̄ ante. Sic ad oīa que p̄fecta imitatioe xpi iesu in uirtutibus sue cure pastoralis insulgent: & in his que p̄fectionē simpliciter cōtingent: multo magis cōuenit religionis ep̄is exerceri q̄ ante. Vñ dī. xvi. q. ii. dī.

mōac
uim
net ig
& pau
q̄ est l
pudic
ns sue
& sim
a iug
era or
ment
sp̄ns
finit:
maxi
pinq
Vnde
minis
m̄ illi
perbi
malū
dioce
tatis
guie
tare p
desie
popu
tis p̄
& fac
itac
iō ip̄
pter
sine
tur ut
Greg
trine
posit
renti
tem
re fē
renei
tant
nis p̄
p̄nci
coati
ro &
lis pr
cōstit
autē
bust
q̄ fir
bet o
tus si
tali o
& far
fectic

in dachis qui ad dericatus ordinē perueniunt. Statim nō debere a priori pposito discedere. Manet igitur religiosus epūs obligatus ad continētiā & paupertatē: & ad portandū habitū sue religionis: q̄ est huius obligatiōis signū. Ad ea uero q̄ respiciant suo officio: ut sūt solitudo & subiectio pōnis sue religiōis platis non tenet. Et quātū ad hec & similia dicit. xviii. q. i. Monachū canōica electio a iugo regule mōastice professionis absoluit: & facta ordiatio de monacho ep̄m facit. Item testamentū facere non pōt sine pape licētia: q̄ sola dispensatio rex ecelesiasticarū est ei cōmissa: q̄ morte sumit: uiuens autē pōt dare sine dilapdatiōe ecclie: maxime debet paupibus dispēfare: & pōt etiam p̄p̄inquis & cōsanguineis si indigēt necessariis. Vnde Ambro. dicit in lib. de officiis. Proximos seminis tui ne despicias si indidigere cognoscas: nō tñ illi ditiores fieri uelint: eo q̄ potes cōferre pauperibus. Singulariter autē etiā ipsi tenent in his malū exēplum cauere: & in oibus indigētibus sue diocesis: maxime scdm gradū bonitatis & paupertatis eorū se prebere cōes. Et mortalissimū est i sanguine crucifixi alius paupibus negletis suos uelle ditare parētes cuiusq̄ prelato: & eos etiā diuitiis ecclie uelle facere de nono uolēs qui prius noscūt populares cōmunes. Nam talis de fame & penuriis pauperū ditat suos parētes: quos sibi rapinam & sacrilegium iesus p̄i paupū imputabit. Appetit itaq̄ q̄ prelatis status & religiōis est excelsus: & iō ipm asp̄nere simul est p̄sūptuosū & stultū. Propter qd̄ Au. xix. de ciuitate dei dicit. Locus superior sine quo populus regi nō pōt: & si ita administratur ut decet: tamen indecenter appetitur. Et ideo Gregorius. xviii. moral. Sācti uiri nequaquā curas extrinsecas appetunt sed occulto ordine sibi superpositas gemunt. Et quā illas propter meliōre intentionem fugiāt: tamen propter subditam mentem portant: quas quidem sūmopere si liceat uitare festināt: sed timentes occultas dispensatiōes dei tenent. Tenent quod fugerunt: exercent quod uitant. Ex his aperte colligitur q̄ locus: prelatus p̄ sublimitate quidē gradus & multiformitate periculi a uiris iam approbate uirtutis potest cum coatione & formidine suscipi. A peccatoribus uero & infirmis tota debet intentione uitari: & a nullis prorsus appeti: & ab omnibus honorari: quia cōstituit in dignitates hominis iesu xp̄i. Status autē religionis ab uniuersis tam iustis q̄ peccatoribus: tam perfectis q̄ imperfectis: tam sapientibus q̄ simplicibus licite potest appeti: & a nullis debet contemni. Ab his uero qui uocantur diuinitus secure suscipi: & studiose obseruari potest: q̄ i tali obseruatiōe similitudo acquiritur perfectionis & sanctitatis & mortificationis crucifixe uite perfectionis magistri hominis dei iesu christi.

Iesus transfiguratus cap. xiiii.

Vi in monte perfectionis iesu christi sublimia obseruando consilia: cum Pe

ro: Iacobo: & Ioanne conscenderit transformatus in similitudinem crucifixe uite iesu: merebitur cum eis uidere gloriam transformati. In signū autem q̄ circūcisio mentis cum christo patiente pro nobis ducit ad excessum contemplationis claritatis ipsius gloriosi iesu: dicitur q̄ Moyses & Helias loquebantur excessum quem complecturus erat in hierusalem: excessum scilicet amoris: doloris & uigoris: quem pius & robustus bellator noster iesus ostendit in conflictu passionis & mortis.

Modus autem eleuationis mentalis in illo facto iesu: quod scribitur Matthei. xvii. Et luce. ix. aperte nobis ostenditur quadruplici gradu

Primo enim mens affligitur per exercitium & desiderium

Secundo dulcoratur per internum gustum

Tertio illud quod diligit charum ei efficitur per iocundum amplexum

Quarto secretum tenetur propter timorem nocturnum.

Et hi quattuor gradus in euangelio aperte ostenduntur. Quantum ad primum in quo mens affligitur: aduerte q̄ christus predixerat eis suam passionem & mortem: & eos animauerat ad tolerantiam passionum: & ne terrentur ab afflictionibus imitatorie crucis iesu: ipse christus ostendit eis gloriam quam eis in remunerationem tribueret. Opportet enim secundum apostolum operantem agricolam primū de fructibus percipere. Idcirco oportet nos primo crucem perfectionis predicte in factis christi iesu per iugem sue passiois & crucis presentiam i corde gestare: ac etiam ad similitudinem apostoli in corpore circūferre: & hoc est in monte ascendere e: immo ascendente iesu secum duci in spiritus uirtute. Qui enim negotiantur & delitiantur in luctuosa planicie efficiuntur ad talia gustanda in experti. Status. n. seculi qui hac signatur ualle est

Locus exilii

Locus contagii

Lapsus periculi

Lectus ocii.

Econtrario status huius perfectiōis mōtane est

Status stabilitatis contra exilium

Sanctitatis contra contagium

Securitatatis contra periculum

Strenuitatis contra ocium.

Et ideo qui a benedicto iesu ducuntur ad montem salutis eruti a sodomorum incendio non debent post tergum respicere ad uallem lasciuie sodomorum: sed ascensu celeri seipos cum Loth i monte saluos facere: ne exemplo uxoris Loth uertatur in statuam salis: statuam inquam hypocritalem habentem figuram religiōis: sed uacuum religionis ueritatē. Sal autem sterilitatem habet in se: & aliis condimentum prestat salubre. In cuius figuram benedictus iesus anteq̄ celum ascenderet ascendit in montem oliuarum: & anteq̄ corpus suum gloria resurrectionis uestiret ascendit in crucem.

Hoc exemplū deberet nobis sufficere p̄ omni ratione: unde anima b̄ndicti iesu similitudine adiuncta nullam aliā rationē querit: nec aliud p̄m̄ium intēdit ut delectetur in passionibus crucis: nisi xp̄i similitudinē frui: imo statim inebriatur crucis amore: quādo audit q̄ b̄ndictus iesus. xxxiii. annis eā pro nobis in corde portauit & corpore. Et quā ascendit in celum eam uoluit i mūdo relinquere: sicut q̄ insignia uulnerū portās ipse locaret in sede celesti. Ad hunc montē leuemus oculos nostros: quā inde ueniet auxiliū nobis. Et hoc notatur cum dicit q̄ discipulos duxit i montem excelsum propter status altitudinē: sed seorsum propter separationē ab omni mundanorū affectu: & singularem experientiam crucis sue. Quāto ad secūdu nota q̄ mens post afflictionem in presentia dulcoratur dilecti. Et ideo xp̄s ostendit uultum gloriosū post montis ascensū: & hoc cum testimonio legis & prophetarū: ubi apostoli quasi mortui ceciderūt: quia fortis est ut mors dilectio in tali amari iesu aspectu. Mentem enim quam celestis dilectio semel iuauerit: ab omni amore mundi & sui funditus occidit. Cuius signum est q̄ sicut homo mortuus nullum habens actum proprium: sed corpus suū solum mouetur pro uoluntate impellentium: sic anima que ad hanc transfigurationem ascēderit sentit q̄ in se debet esse mortua: & nullo motu affectiōnis proprie debet agi: sed a solo iesu ut membrū sibi unitum: & ab eo uiuificatum ex sola inspiratione dei pro honore sui & iesu christi cōformitate moueri. Et tunc sicut manus mota ab imperio anime: facit in uirtute anime quicquid facit & sentit eam sibi intrinsecam & se mouētem: sic etiam ista anima sentit christum in se solum principalem motorē: & audit paternā uocē super se transformatā in iesum dicētem sibi. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui: ipsum audite: quasi dicat. O multitudo uirium: actuum: conceptuum: sensuum huius anime transformitate. Audite iesum in uobis loquentem: uos instruētem: uos monētem: uos in se transformantem: quia hic ē filius meus iesus qui in uobis habitat: filius meus naturalis & eternus pro uobis incarnatus: crucifixus & mortuus: in quo solo mihi complacui: uos in ipso eternaliter eligendo. Et nihil ex uobis mihi placet: sed in ipso iesu dilecto filio meo: in quo uos estis filii mei dilecti facti & ipsius iesus & eius uiuacissima & iunctissima membra. Stemus ergo cum anima in uertice talis montis dilectum nobis datum filium expectantes Thobiam: quia montes hi diuine perfectionis iesu fluunt lac & mel sapientie & dulcoris. Et cum beata hester dicamus iesu beato assuero. Valde enim admirabilis es domine: & facies tua plena est gratiarum: & cum Daniele simus uiri desiderorum dicentes. Domine in uisione tua dissolute sunt compages mee: & nihil remansit in me ultra uirū: sed & habitus meus itercludit: id est in uisione mee transformationis dissolute sūt mee

concupiscentie ex me ipso me compaginantes in malo: & nihil uirium reputationis proprie i me de me remansit eruditus a lege & prophetis: a moysi & helia: per excessum inestimabilis amoris omnia opera nostra operatus est in nobis: & ideo in uo ego: iam non ego: uiuit autem in me christus.

Origenes autem dicit hec mystice exponēdo: quia in sex diebus perfecti numeri totus factus est uisibilis mundus: qui transcendit omnes mundi res potest ostendere super montem excelsum: & gloriam aspiciere uerbi dei. Et infra dicit. Vide cum aliquis sic transierit sexto die uidebit transfiguratum iesum ante oculos cordis sui. Diuersas enim habet dei uerbū formas. Appet unicuique scdm q̄ uident expedire cognouerit: & nemini supra quod cupit ostendit semetipsum: unde non dicit simpliciter transfiguratus est: sed coram eis. In euangelio enim iesus simpliciter intelligitur ab eis quāto ascendunt per exercitationem uerborum spirituum: sicut super excelsum sapientie montem. Eis autem qui ascendunt iam non secundum carnem cognoscitur: sed deus uerbum intelligitur. Coram his ergo transfiguratur iesus: & non coram illis qui sūt deorsum in conuersatione terrena uiuentes. Hi autem coram quibus transfiguratur facti sūt filii dei: & ontur eis sol iustitie. Et uestimenta eius sūt cācida sicut lana q̄ sūt sermōes & lre euāgeliorum quibus est iesus indutus: sed etiam illa que ab apostolis dicuntur de eo. s. sicut Criso. super Matthe. dicit ideo non confestim promissione sursum eos ducit: sed post dies sex: ut horum dierum spatio uementiori concupiscentia repleti qui assumendi erant sollicita mente ascenderent. Ideo autē hos iesus assumpsit: quoniam aliis potiores erant: intende autem qualiter: Matthe. autem non occidit eos qui prepositi sūt sibi: licet etiam i. o. precepas faciat laudes petri com memorans: ab emulatione enim & uana gloria mundus fuit apostolorum chorus. Vel secundum remigium solum modo secum tres discipulos sumit: quia multi sūt uocati pauci uero electi. Et in his tribus ostenditur tota electorum perfectio. Nam omnes electi aut sūt:

Actiui cum iacobo

Aut contemplatiui cum iohanne

Aut utrorūque prelati cum petro.

Post hunc gradum sequitur tertius: etiā quo mens dulcoratur: amplexatur: & stringit dilectum clamans cum sp̄sa. Cant. ii. Inueni quem diligita anima mea tenui eum: nec dimittam. Et considerans ista non transitiue sed permanēte iebriata cū petro dicit. Domine bonum est nos hic esse. O q̄ bonum & suauē: & ideo pre nimio dulcore oblita sui pro dei honore & proximi faciamus hic atria tabernacula: tibi unum: moysi unum: & helie unum: nesciens inquit quid diceret.

Quantum enim i hac uita eleuamur in

deum
Et id
dis: q
& im
peter
sunt
sionu
tur
helia
is pre
rem a
mom
q̄ an
& sur
Et id
bera
na &
de &
tur: q
ce in
ocule
hibit
trans
dirur
in ip
lesti
passi
do: n
a nol
& ne
dolo
rabili
etiam
q̄ ies
trinit
suis
nihil
leuar
nem
actib
tura
creto
mer
cord
pect
mil
mari
se da
dau
ius o
uiter
Prim
fig
Secu
g
Tern
Qua
C

deum: multis implemur ignorantis nostri & dei. Et ideo sepe petimus multa fieri nobis multis modis: que multo meliori modo i dei eterno decreto & immerito iesu sunt facta. Vnde nec hic fuerunt petenda tabernacula frondiū: quia i domo patris sunt eterna tabernacula: imo palatia stabilium mansionum. Hic est mons dei Oreb: qui interpretatur mensa: ad quem moyses gregem ducit: ad quem helias ieiunans peruenit. In quo sibilus aure tenuis presentia iesu auditur. O anima mea te confortam audi Esaiam dicentem. Venite ascendamus ad montem domini &c.

Quo ad quartum patet q̄ anima amatum tenens charum: tanquā solum & summum thesaurum: ne perdat tenet secretum: Et ideo dilectum quasi fasciculum sponso inter ubera quasi inter intima precordia: non extra per uana & ostentatiua uerba & facta uoluit collocare: unde & thesaurus euangelicus absconditur ut seruetur: quia depreddari desiderat qui thesaurum publice in uiam portat. Et ideo hic dicitur q̄ eleuantes oculos neminem uiderunt nisi solum iesum: & prohibiti sunt discipuli ne uisionem dicerent usq̄ post transitum in gloriam immortalē. In quo ostenditur q̄ ex quo charitate christi sentimus: & sic in ipsum transitum nihil uidemus quod nos mouerit: nisi illa que dolorem iniecerunt iesu & eius passioni: & nihil aliud flebile reputantes in mundo: nisi q̄ deus est ita crudeliter ab hominibus & a nobis offensus: & pro his soluendis & emendis & nobis redimendis iesus dei filius: & omnibus doloribus nostris & omnium hominum innumeralibus modis crucifixus & mortuus. Nihil etiam reputamus delectabile nec iocundum nisi q̄ iesus homo est deus: & ineffabilibus modis inimitatis gloria assumptus: & in se & in membris suis perfectus uirtutibus & plene beatus: & quod nihil de his potest sibi deficere in eternum: hoc est leuare oculos & neminem uidere nisi iesum. Sed nemini dicere uisionem: est nō se uerbis: gestibus actibus: uel signis quibuscuq̄ iactare: a nulla creatura gloriam uel reputationem querere: in solo secreto cordis iesu totam spem suam locare: ceteris membris iesu uelle semper uilior apparere: & se in corde uilissimum reputare. Et in tali silentio expectare solum iesum qui reformabit corpus humilitatis nostre &c. Cuius exemplum in concha marina seu ostrea habemus: q̄ recepto rore celesti se claudit: & pretiosam margaritam, suis intimis se clausam gignit. Nunc ad certificationem huius opens litteraliter accedamus: quattuor hic breuiter exponentes.

Primo quomodo fuit conueniens christum transfigurari.

Secundo quomodo fuit conueniens hanc transfigurationem in gloria claritatis ostendi

Tercio de congruentia testium

Quarto de testimonio paterne uocis.

Circa primum scias q̄ conueniens fuit christū

transfigurari propter causam in parte superius tractam. i. propter animandos discipulos certitudie premii ad tollerantiam passionum: ut. i. in spem premii oculos mentis sue dirigeret: & populos de premii expectatiōe certificarēt. Non. n. passioēs & dolores iesu & membrorū suorū sunt delectabiles uel uirtuose: nec appetende nisi in quantum in eis & ex eis deus honoratur & eius uoluntas implet & in nobis eius amor seruatur. Non autē cederent in honorem dei: nisi ex eis eliceret incomparabiliter excellentiora bona q̄ illa uidebatur mala: ut. i. pro temporalibus iniuriis & despectibus eliceret & iuste retribuere sublimes & eternos honores pro cruciatibus dulciores: pro penuriis superabundantias: eternas: pro humane uite perditioē diuinā & eternam uitam. Propter quod dominus iesus quādo predicabat discipulis passionem: statim tanquā principale intentū submittebat gloriam resurgentis: un̄ & fūdamētū pdicatiōis ap̄lice a resurrectione sc̄ipit: p̄p̄q̄ de eis dicit: uirtute magna reddebāt apostoli testimonium resurrectionis iesu x̄pi domini nostri. Vnde nec x̄ps uoluit publice pdicari: donec a mortuis resurrexit. Hāc certitudinē ponit petrus pro fūdamēto secūda ep̄stola. i. c. Nō. n. ait indoctas fabulas secuti notā fecimus uobis domini nostri iesu x̄pi uirtutē & prescientiam usq̄ ibi. In monte sācto. Hec ergo cā quare transfigurari uoluit: unde Beda sup̄ Matth. Pia prouisiōe factū est ut contemplatiōe semper manentis gaudii: ad deriuata fortius aduersa tollerēt. Nec fuit ista transfiguratio mutatio figure: sed glorificatio, & splendor faciei & carnis sue redūdans a gloria anime. Circa secūdū nota: q̄ conueniens fuit iesum gloriam suā manifestare i dote claritatis: quia. n. dotes sint quattuor: sola tamē claritas cognoscitur magis ipsius persone i se: & est magis glorie manifestatiua. Alie uero tres nō percipiunt: nisi aliquo actu: passionē uel motu. Noster autē iesus i se ostendit illarum trium indicia: puta ut habetur in euangelio Agilitatis: cū supra maris undas ambulauit Subtilitatis: quādo clauso exiuit uirginis utero Impassibilitatis: quādo de manibus iudeorū eū precipitare uel lapidare uolentiū illesus euasit: uel melius quādo corpus suū discipulis sub sacramēto mō ipassibili comedendū tradidit i audito charitatis excessu. Nec tamē p̄ illas transfiguratus dī: sed p̄ solā claritatē q̄ ptinet ad aspectū persone. Claritas autē quā in transfiguratiōe x̄ps assūpsit fuit claritas glorie quātū ad essētiā: nō tamē quātū ad modū essēdi. Claritas enī corporis gloriosi deriuat ab aīe claritate sicut dicit Aug. in ep̄la ad dioscor. Et similiter ut damascenus dicit. Claritas corporis x̄pi iesu deriuata est a diuinitate ipsius: & a gloria aīe eius Quod enī a principio cōceptōis x̄pi iesu gloria aīe nō redundaret in corpus eius: ex quadam dispositione diuina factū ē ut i corpore nre redēptōis passibili explerēt mysteria. Nō tñ p̄ hoc adēpta ē ptas iesu deriuādi gl̄iā aīe & corpus cū uellet quo ad oēs

dotes: & hoc ipse fecit q̄tū ad claritatē i trāsfigura-
tiōe. Aliter tñ quātū ad modū q̄ ē in corpe glo-
rificato. Nā ad corpus glorificatū redūdabat clari-
tas aie: sicut q̄dā qualitas pmanēs corpus efficiens
& ipsum stabiliēs i eternū: uñ fulgere corpaliter nō
ē miraclosū i corpore glorioso. In trāsfiguratiōe ue-
ro iesu deiuata ē claritas a deitate & ab aia eius ad
corpus p modū passiōis trāseūtis & claritatē & bñ
tudinē sue aie ondētis: & futurā gloriā corpis pli-
bātis. Vñ ille fulgor tūc i corpore xp̄i apparet
miraculosus fuit. Sicut & hoc ipsum q̄ sup undas
maris ambulauit. Propter quod melius dicit q̄ mi-
raculose assumpsit actus q̄ assumpserit ipsas dotes:
quia dos noīat quandā claritatem stabiliter imma-
nentē corpon glorioso. Et simile est quantum ad
aiam de uisione qua paulus uidit deum in raptu. Si
uerum ē q̄ uiderit uisione nuda que pertinet ad be-
atos. Quod autem sancti dicunt q̄ claritas hec
fuit imaginaria nolunt dicere: quin fuerit uera glo-
rie claritas: sed q̄ non fuit modo stabili & manfuo
nec per hoc corpus xp̄i est factum gloriosum quā-
tum ad omnes dotes: quia corpus xp̄i non est fa-
ctum impassibile: tamen passibilitatem sue glorie
ostendit quantum ad statum & actum sue claritatis
qui sicut apparuit cum uoluit: sic discessit & in pre-
stino statu corpus remansit. Per claritatem autē
uestiū designatur claritas alioꝝ scōꝝ membrorum
xp̄i in corporibus suis que superabit a claritate xp̄i
sicut candor niuis a candore solis: unde Greg. xxxii
moꝝ dicit q̄ uestimenta xp̄i facta sunt splenden-
tia: quia in superne claritatis culmine scī oēs ei luce
fidei fulgentes adhibebunt. Vestium enī nomi-
ne iustos quos sibi adiungit significat. Secundum
illud Esa. xlix. His omnibus uelut ornamento ue-
stieris. Nubes autem lucida obumbrans apostolos
figt gloriā spūs sancti: uel uirtutem p̄nam. Vnde
Orig. dicit p quam sancti in futura gloria protegē-
tur: quis etiam conuenienter significare posset cla-
ritatem totius mundi tunc renouati querent scōꝝ
tunc tabernaculum gloriosum: unde petro dispo-
nente tunc tabernacula facere lucida nubes discipu-
los obumbravit. Si autem querat quomō aposto-
loꝝ oculi tantā potuerunt sustinere claritatem:
breuis est responsio: quia iesus cū miraculose suam
claritatē ostendit: potuit ipsorum oculos conforta-
re ut uoluit. Potest etiam aliter dici: q̄ licet claritas
solis propter influentiam caloris consumendo hu-
midum oculi affligat in cunctis aspectum: claritas
tñ gloriosi corporis hoc non facit: sed confortat &
demulcet aspectum: quod tamē est temerarie nō as-
ferendū: quia illius claritatis adhuc ignoramus na-
turam. Quod autem lucas dicit q̄ facta est spēs
uultus eius altera: non uult dicere q̄ figuram muta-
uent: sed q̄ per claritatem faciem alterauit: uñ Hie-
ro. super hunc locum. Vbi splendor faciei ostendit
& candor scribitur uestiū: non substantia tollitur:
sed gloria cōmutatur. Certe transformatus est iesus
in eam gloriam qua uenturus est postea in regno

suo. Transformatio splendorem addidit: facie non
subtraxit: ubi & remigijs. Si facies domini respic-
dunt sicut sol: & facti sicut sol fulgebūt: nūq̄ equi-
lis erit claritas domini & serioꝝ. Nequaq̄. Sed q̄
nihil inuenit lucidius sole. Ideo ad māifestandum
exemplū future resurrectionis: facies domini respic-
dere & iusti fulgere dicuntur sicut sol. Dicitur
tamen est supra ad huius distinctionem ostenden-
dam q̄ facies eius respicēdit sicut sol: uestimenta
eius facta sūt alba sicut nix: ubi Mar. ait. Qualia sil-
uol non potest facere sup terrā. Quare secundū glo-
candidi erunt sancti uirtutibus: & oīs uiuioꝝ eth-
erit ab eis amotus. Circa tertiu nota q̄ congruē-
tissime adducit tertium multitudo ad uidentium
gloriam transformati: que q̄dē testificatio est of ex-
ptione maior: facit enim de celo: de terra: de padiso
& de i ferno: a deo & hoibus: uiuis & mortuis.

Testis de celo fuit deus p̄: de terra discipuli: de
padiso helias eximius pphetay in zelo feruenti:
de inferno moyses legis lator. Et hanc uoluit sic
manifeste testari: ut supra dictū ē ut homies nō i-
merēt p caminū tribulatiōis & mortis trāfire ad tā-
tā gloriam cōsequendam. Et quia hoc cōueniebat
in utroq̄ testamēto electi: idcirco de antiquo testa-
mento adduxit moyses & heliā. De nouo aposto-
los tres: ut in ore duog uel triū stet oē uerbū. In
ius signū ipso ad passionem pperante in qua sola
est uia ad hanc pueniendi claritatē glorie: dicit Mar.
xxi. q̄ turbe que sequebant & que precedebāt da-
mabāt osāna filio dauid. Non aut hic angelus in-
terfuisse dicit: sed soli hoies: quia nō illos sed istos
intendebat p desideriu monstrare glorie: ad passio-
nis tolerantia aiare. Quod aut quedā glo. dicit sup
illud: Luce. ix. Erant autē moyses & helias uisi i ma-
iestate: & dicebant excessū eius que cōpleturus erat
in hierl m &c. Sciēdū ē nō corpora uel aias moysi
& helie ibi apparuisse: & in subiecta creatura illa cor-
pora fuisse formata. Et postea dicit potest etiam
credi quod angelico ministerio hoc factum esset
ut angeli eorum personas assumerent. Hoc in-
quam quod dicit glosa non est uerum. Quia ab
aliis sanctis & auctenticis inuenitur contrarium.
Et illa glosa dicitur sumpta de libro qui intulatur
de mirabilibus sacre scripture qui non est plene au-
cteticus: sed false attribuitur Augustino: licet mul-
ta bona contineat: unde si hic liber aliquādo quā-
Augustini allegetur: hoc per inaduertentiam acci-
dit ex communi usu loquendi. Hieronymus non
expresse asserit contrarium dicens super Matt. 23.
Consideradum est q̄ scribis & pharicis de celo so-
gna petentibus dare noluit: hic uero ut aposto-
rum augeat fidē dat signum de celo Heliā de de-
scendente quo ascenderat: & Moysē ab iseris reit-
gente. Et q̄ Achaz per Esaiam precipitur ut petat
signum de iferno: uel de excello. Nō autē intelli-
gendū ē q̄ ania moysi corpus suum respicēnt in
mortale: quia in hoc scūdum apostolum christus
est primogenitus ex mortuis. Sed anima eius ap-

paruit
nola: u
is apo
uirtute
corpon
sed de
radif
solū a
am hu
te dicit
te. t
monit
Primo
hieren
tarū se
uonun
dit: he
illis er
lumai
gresso
nam u
tem u
qua n
duxit.
te ad t
loque
comp
morte
consta
niap
as imp
lebat q
rent r
as. Sex
dicatu
dedit:
In que
quod
Si qui
sermo
sapien
gloria
q̄ illu
esse &
iesum
In qua
bat co
istud u
zate ue
cula fu
dicit h
la que
li iesu
sunt. S
sermo
culai: in
Err
gnum

paruit per aliquod corpus assumptum in forma gloriosa: uel forte solum talem formabat simile in oculis apostolorum sine noua assumptione corporis uirtute diuina. Helias autem apparuit in proprio corpore: non quidē de celo est proxime ablatu: sed de aliquo loco eminenti: ut creditur de terrestri paradiso: in quo fuerat in curru igneo raptus. Non solum autē iesus in forma gloriosa apparuit: sed etiam in duo sicut remigijs exponit. Et textus aperte dicit Luc. ix. cū dicit apparuerūt uisi in maiestate. Hi autē duo singulariter ducentur in testimonij: sicut Crisostomus dicit sup. Mattheum. Primo quia turbe dicebāt ipsum esse Heliam: aut hieremiam: aut unum ex prophetis. Capita prophetarū secū ducit: ut saltem hic differētia uideatur seruari. Secūdo quia moyses legem dedit: helias pro zelo legis & gloria dei emulator fuit illis ergo apparētibz cum christo excluditur callumina iudeorum accusantium iesum tanq̄ transgressorem legis & blasphemum patris sibi gloriam usurpando. Tertio ut ostēdat habere potestatem uite & mortis: & iudicē uiuorū & mortuorū: quia moyses mortuum & heliam uiuum testes adduxit. Quarto sicut dictum est uolebat eos animare ad tolerantiam passionum: ideo moyses & helias loquebātur cum eo: sicut dicit Luc. de excessu quē completurus erat in hierusalem. i. de passione & morte. Et ideo hos duos adduxit in medium: quia constanter se morti exposuerūt pro gloria dominici: aperte se presentādo & resistendo tyrānis: helias impio achab: moyses pharaoni. Quinto quia uolebat quod discipuli eorum zelarent priuilegia ut fierent mansueti sicut moyses: & zelantes sicut helias. Sexto addit hylarius ut ostenderet se iesum predictum per leges & prophetas: quia moyses legē dedit: & helias extitit inter prophetas precipuus. In quorum medio iesus apparet gloriosus: propter quod autē que est Originis dicunt. Si quis intelligit spirituales leges cōuenientem sermonibus iesu: & etiam prophetis absconditam sapientiam christi: ille uidet Moysen & Heliam in gloria una cū iesu ibidē. Exponit autē Crisostomus illud uerbum petri: Domine bonum est nos hic esse &c: processit ex seruido & tenerrimo amore ad iesum: quia audierat eum hierosolimam ire uelle. In qua iudei uolebāt eum interficere: & non audebat contradicere iam dure increpatus de hoc: sed ut istud iesu desuaderet per aliquam uiam hoc ex pietate uolebat precludere: & ideo petit ibi tabernacula fieri: ut uel sic inducatur ad morādum. Sed dicit hieronymus. Erras petre: noli tria tabernacula querere: cum unum sit tabernaculum euangelij iesu christi: in quo lex & prophete recipiendi sunt. Si autem hic queris tria tabernacula: nequaquam sermones cum deo conferas. sed fac tria tabernacula: immo unum patri & filio & spiritui sancto. Errat etiam sicut dicit remigijs: quia uoluit regnum electorū in terra: quod dominus in celo da-

re promiserat. Et quia oblitus ē se esse mortalem: sine morte uoluit eternam felicitatem habere. Et etiam quia languente & moriente mundo uoluit cum paucis in montē quiescere: & quia tabernaculum de frondibus petiit: ubi deus est eternum tabernaculum electorū. Non tamē uacat a mysterio uerbi profunde uirtutis: nā tria tabernacula secundum diuersitatem temporum fuerūt fienda in morte dei cultus pro salute electorum in gloria dei. Vnum factum per moysen quod attribuitur patri in cultu sanctorum patrum ueteris testamenti. Aliud expressum iesu apparente quod sibi dei filio attribuitur in cultum noui testamenti quo ad uocationem gentilis ecclesie: quod usq̄ modo durat. Tertium ē Helie: cuius est patrum corda conuertente in filios: & incredulos ad prudentiam iustorum & parere domino plebem perfectam per spiritum concordie utriusq̄ testamenti conuersionis & unionis utriusq̄ populi in altissimo spiritu paupertatis euangeliceq̄ perfectionis. Et hoc attribuitur spiritui sancto: & tamen est unum tabernaculum in unione charitatis & fidei simul: & tria in distinctione gradus & status perfecti. Et de hoc fuit & erit alius sermo magis prolixus. In huiusmodi claritudine mysterij uniuersa lex pendet & prophete: & perfectio intelligentie sacre scripture & experimentum perfectionis fundate ecclesie. Circa quartum attende quod nunc paterne uocis testimonium conuenienter auditur: per receptionem enim christi iesu dei filii reformamur ad sui conformitatem imaginis. Et hoc dupliciter: primo quod per uiam gratie que confertur in presenti que est iesu conformitas sed imperfecta. Secundo per consummatam reformationem glorie: secundū illud. i. Ioānis. iii. Charissimi filii dei sumus. & nondum apparuit quid erimus: quoniam uidebimus cum sic uti est: quia gratiam prime reformationis per baptismum consequimur. In transfiguratione autem future restorationis glorie caritas premonstratur. Ideo tam in baptismo quā in transfiguratione conueniens fuit monstrari naturalem & diuinam christi iesu filiationem testimonio eterni: quia nemo nouit filium nisi pater. Solus enim ipse est cōscius illius sume generatiōis: simul cum filio & spiritu sancto: ut per hoc ostēdatur quod quicquid ē perfectionis & gratie: siue in uia siue in patria: totum est per illam inestimabilem charitatem patris & filii & spiritus sancti: quia electi sumus conformes fieri imagini filii dei iesu christi: & totum per inestimabilem cōiunctionem iesu: qua nobis cōmunicat seipsum: & nos in semetipsum transtulit: faciens nos ueros dei filios adoptiuos in sua gratia: sicut ipse iesus deus homo in sua gratia per personalem unionem ē uerus dei naturalis filius. Et quod uenerat actualiter dare gratia in baptismo in quo sue morti configuramur: & gloria per quā perfecte transfiguramur in deū & hominem iesu christum gloriosū promittere uerbo. Ideo cōueniēt in transfiguratione addit prima institutio: d. Ipm audite: qd.

Sicut ipse nobis dicit: nunc in sua cruce & morte uincit & per multas tribulationes transeuntes indubitanter celestis regni quam nobis promisit gloriam expectare. Et quia dei maiestas omnem creaturam excellit: ad ostendendam gloriam future uisionis dei: conueniens fuit apostolos in auditu patere uocis terri & prosterni: quia sicut dicit Hieronimus super Mat. Humana fragilitas conspectum maioris glorie ferre non potest. Ab hac autem fragilitate saluamur per piissimum Iesum transformatum tacitum & consolatoris uerbi influxum: quod Mat. exponit. d. Accessit Iesus & tetigit eos, dicens. Surgite nolite timere.

Et quia tam christi formatio per gratiam iustificanti: quam dei formatio per gloriam beatificanti est totius trinitatis beatissime opus indiuiduum simul & unum. Idcirco tam in baptismo Iesu quam in transfiguratione apparuit superinfinita trinitatis testimonium expressissimum. Nam in primo uox patris intonuit: filius incarnatus affuit. Spiritus sanctus corporali specie in ipsum sicut coluba descendit. Sed & uincit in transfiguratione que est sacramentum secundae regenerationis apparet.

Pater in uoce

Filius in homine

Spiritus sanctus in lucida nube.

Et diuersam speciem ad hoc manifestandum assumpsit. Nam quia in baptismo dat innocentiam charitatem & efficaciam operandi. Ideo figuratur per speciem colubae animalis innocentis: quia sine felle: amorsum quia multum gregalis & socialis & multorum puellorum: ac si uirtuorum operum generatione fecundum. Quia uero in resurrectione dabitur electis refrigerium ab omni estu concupiscentie & absconditio & perfectio ab omni malo infirmitatis nature: & dei formis glorie caritas lucida. Idcirco spiritus sanctus ibi per nubem lucidam designatur.

Iesus per noctem uigilans cap. xv.

Excita nunc omnes potentias cordis & corporis tui anima mea: & prepara cor tuum ad uigilandum diluculo: excutere de puluere omnis distractiue occupatiōis: & solue uincula colla tui concupiscentie deprimentis & litargice & negligencie tue a qua te excitare non potuit eternus pater missis exercitiis patriarcharum & prophetarum tonantibus tonitruis & micantibus fulguribus antiquae legis. Quia uero hora est iam te de sono fugere: neque tibi licet amodo pro tediō dormire: quia sanctus & uigilans de celo descendit. Ecce dicitur tibi quod Iesus saluator spiritus tuus qui propter te redimendam excitanda te spiritus sanctam istam mandam simul & beatificanda de celo descendit pro te simul adiuuanda & informanda uigilat & pernoctat in motu orationis deuote: factum est autem Luce. vi. In diebus illis exiit in monte orare & erat pernoctans in oratione. O uirga de radice yessu benedictae quae existi de gloria uirgine: tu es uirga uigilans. Hieronimus. i. Quae uti

nam semper uideam contra mea uitia uigilare ut illa expellat: & ipse benedictus Iesus ubi habitant illi est meae horrende malitiae uigilie quattuor aut saltem noctis quarta uigilia: iam meis iniquitatibus consumatis pariter & confusis digneris ad me uenire ambulans & calcans supra mare mee malitiae fluctuose: sed simul uigilauit & dormiuit dum malitiae fluctuose agere laborauit: dum facerem mala uigilauit: sed dormiuit ne facerem bona ut pressus somno peccati soliens clamarem faciens dolere naufragus delinquentis & ociosus impie laborare. Hec sunt quattuor uigilie impie noctis mee

Conticinium tumultuosi silentii

Gallicantus delitiosi naufragii

Intepestum dolorosi solatii

Anrelucanum ociosi exercitii.

In prima uigilia fuit labor menstrualis spurcitiae euacuantis per affluentiā in delitiis in quo fuit conticinium diuinae laudis. In secunda uigilia fuit labor in opere summalis arrogantiae metis precipitante per extollentiam in emeritum. In quo fuit gallicantus ostentationis propriae iactantiae. In tertia uigilia fuit labor stellarum opulencie mentem excecantis per abstinentiam & mollitiem indefensam in diuitis. Et in hac fuit itempestum insensibilitatis unctiois anxie. In quarta uigilia labor in opere falsitatis umbratice mente euacuantis per euanescentiam in luctibus nociuis. Et in hac fuit ante lucanum aduertentissime uanitatis mee. Et in hac ad me miserum dignatus es aduenire dum me uidere fecisti: quia opera mea opera inutilia: & quia tota conuocatio uirtute mee fuit telas aranee texere. Contra has falsas meas uigilias & litargicos somnos uigilasti bone Iesu pastor meus & pater meus & factus est pro me sicut pascor in testo. Nam contra has quattuor uigilias mee pessime noctis habuit: & nox tua quattuor uigilias ut me doceres contra praedicta quattuor uigilare. Unde & te lego pernoctasse in oratione dei & semper in monte ut me doceres quod uigilia & oratio mea nihil ualet: nisi sit in te monte de lapide sumpto de monte eminentie uirginalis. In te ergo sum quod sum: extra te non nisi male sum. In te uigilo ut faciam bona: & dormio ut quietem a mea malitia. In me uigilo ut faciam mala & dormio in te ut sentiam diuina. O quam male uigilauit in prima uigilia noctis mee que tres horas pessimas habuit. In comestationibus ciborum & potuum. In catibus & spurciis imunditiarum. In locis & uanitatibus carnis. Ex quibus primo praecedunt opera tenebrarum spurcitiae menstrualis & effeminate enervationis. O quam malus sonus est ille. Qui. n. dormiunt nocte: dormiunt: & qui ebrii sunt nocte ebrii sunt: primum Thefal. v. quasi dicat. In hac nocte impie uanitatis est quies spurcissime uoluptatis. Hi sunt tres mali operarii: & tres mali laboratores ebrioli lubrici & lasciuui.

Primi operantur ad gulositatem

Secundus ad
Tertius ad c
familiarita
opera carn
Spiritu an
Sequitur.
olitas: cor
tio luxuri
impudicic
sime noct
damor tu
peccator c
nec quid l
ne: & iacet
na uigilia.
uiro infir
est tam h
solu non p
profus &
tudinis se
pulchrum
& ad suar
dini qua
tia circūp
maris: qu
quos dist
fluctuant
tissime.
nium qu
lo uirgin
hanc uig
cer. Atter
da uestra
Et infra
hēamini
pncipio
uentium
iesum sp
si macul
mulierib
Effunde
nient ex
teq̄ conf
tas. In
ne: qui p
do: quia
& tuu no
stimat se
terribili
lachrym
lorem n
mūda ui
num ip̄
uigilia n
ctie pri
bes uig
De qua
galaueri

Secundū ad luxuriam & carnalitē
 Terri ad cantus & discursus risus.
 familiaritatem & impudicā inhonestatē. Hec sē
 opera carnis contra que dicit apostolus ad gal. v.
 Spiritu ambulare & desideria carnis non pficietis.
 Sequitur. Manifesta sunt opa carnis: que sunt ebr
 ositas: comessationes quātum ad primum: fornic
 tio luxurie quantum ad secundum. Immundicia
 impudicie: quātum ad tertium. In hac p̄ma pes
 sime noctis uigilia fuit conticinū diuine laudis:
 clamor tumultuose spurcine sodomog. Non enī
 peccator carnalis potest digne laudare deum: imo
 nec quid laudis sentire: quia totus imergit in car
 ne: & iacet in lecto spurcitiē & luxurie: Hec est du
 ra uigilia. Ecclē. xxxi. Vigilia & tortura: & cholera
 uiro infrunito: somnus sanitatis i hōie parco: hoc
 est tam horrendū conticinū diuine laudis: q̄ non
 solū nō potest dei laudes dicere: sed sicut totus le
 profus & naso corruptus nihil pōt diuine pulchri
 tudinis sentire. Sed q̄cqd uidet & aspicit quātūq̄
 pulchrū & sanctū statim sua interna malitia ihicit:
 & ad suam spurcitiā concupiscit: & illi pulchritu
 dini quā deus creauit ad suam laudem sua deside
 ria circūponit. Hi sunt fluctus luxurie spumantis
 maris: quibus nauicula imundicie occupat: & per
 quos discipulog cetus a ihu diuiditur. Illis .n. i his
 fluctuantibus ipse solus erat in mōte puritatis al
 tissime. Ipse enī est iesus dilectus filius unicor
 niū qui nullā habet imundiciā suscipere: sed i so
 lo uirginitatis gremio soporari dignatur. Cōtra
 hanc uigilat benedictus iesus: & uigilare nos do
 cet. Attendite inquit. Luce. xxi. Ne grauentur cor
 da uestra in crapula & ebrietate & curis huius uite.
 Et infra uigilate itaq̄ omni tpe orantes ut digni
 hēamini fugerē &c. Exurge ergo aīa mea & lauda i
 p̄ncipio uigilię ut in iuuentute fugias lasciuia u
 uentium: & in uirginitate affoca in mōte uigilatē
 iesum sponsum tuum: q̄ si ab eo cecidisti & dedi
 sti maculam in gloria tua: & inclinasti femora tua
 mulieribus saltem facias quod scribitur Trēn. ii.
 Effunde sicut aqua cor tuū ante conspectū domi
 ni: ut exateris in p̄ncipio noctis tue iniquitatis an
 te q̄ confenscas: quia libido inueterata fit necessi
 tas. In quo habes bonum exemplum de pauo
 ne: qui post p̄mum somnū euigilat dicit exclama
 do: quia ut dicitur uidens tenebrositatem noctis:
 & suū non splendere colorē: suā pulchritudinē e
 stimat se perdidisse. O aīa mea clama pauone
 terribilius: effunde sicut aqua cor tuum: te totam i
 lachrymarū fluuiū effundēdo: quia ille .s. pauo co
 lorem non perdidit nisi ad tps. Sed tu misera & im
 mūda uirginitatis puilegio expoliata iam in eter
 num ipsam recuperare non potes. Hec ē prima
 uigilia noctis bone: in qua opera menstrualis spur
 citie prime male uigilte conticinii laudis diuine de
 bes uigilare in operibus contritionis & penitētie.
 De qua Apoca. iii. Penitentiam age. Si ergo non ui
 gilaueris ueniam ad te sicut fur: & nescies qua ho

ra ueniam ad te. Certe hoc est uerum de iudi
 ce punitio immundicie: & similiter uerum est de
 hoste impugnantis luxurie qui stupēdo modo ne
 gligentes inuadit incaute. Et ideo uolentes fugerē
 periculum sue ruine debent iugiter uigilare: & rigi
 di in disciplina super custodiam suam stare. Sicut
 dicitur Luce xii. Si sciret paterfamilias qua hora fur
 &c. Si prudens est quia nescit horam: debet ducere
 totam uocem suspectam. Secūda uigilia noctis
 male est superbe altitudinis in qua uigilant uiri q̄
 se reputant excellentes: & uirilitem suam expen
 dunt in operibus fruolis arrogantie que mentem
 precipitant ad multas arrogantias & insanias pro
 pter superbam excelentiam sui qua uolunt omni
 bus eminere. Et recte hi ascendūt ut fumus qui q̄
 to plus ascendit plus deficit: & per horrenda preci
 picia se ruūt. Qui enim altam faciunt domum suā
 querunt ruinā. Hec tres habet horas scilicet triplex
 genus abominationis.

Dignitatis ecclesiastice i prelati.

Ostensionis scientie in magistris.

Donationis mundane in secularibus dominiis.

Hec uigilia dici potest gallicatus ad modum gal
 li cantus predicti ambiciosi ad supra scripta expan
 dunt alas suas interni desiderii & conatus extrinse
 ci. De hac pessima uigilia dicit Esaias xxviii. Succ
 si sunt qui uigilant super iniquitatem. Isti sunt qui
 non dormiunt nisi malefecerint: immo eorū ma
 lita in conspectu domini debet uigilare: eo q̄ ipi
 uigilant. quia ex ea prouocant sibi lanceam diuine
 iustitie: unde quilibet eorum dicitur lancea perfo
 sus. Concinit cum Hiere. dicente Terren. i. Uigila
 uit iugum iniquitatum mearum in manu eius: cō
 uolute sunt & impositae collo meo. O quot ex
 empla habemus si attendere uolumus quomodo
 consilium horum impiorum precipitat eos q̄ ma
 los fines & ruinosos uidemus illorum latronum
 qui non intrant per hostium in ouile dominicū:
 & uidemus eos mala morte mori in tempore p
 pter euidentissima signa sepe mori indubitanter
 creduntur in eternitate. Hi tres mali operarii
 iuxta tres horas huius superbe uigilie.

Ambiciosi.

Indisciplinati.

Contentiosi.

Ambiciosi sunt prelati qui omnino nolunt susti
 nere alios de scientie ueritate laudari. sed uolunt q̄
 si idee inenarrabiles reputan. Contentiosi sunt se
 culares domini qui semper contendunt: & guer
 ras mouent. Alias etiam cum omnibus comuniē
 quia in quolibet istorum est sentina malorum.

Hec sunt opera diabolica. de quibus prime lo.
 .iii. Qui facit peccatum ex diabolo est: quoniā ab
 initio peccauit diabolus. supple peccato superbie.
 Ipse enim rex est super omnes filios superbie. In
 hoc loco est piculosissimū dormire. Est .n. i medio
 fluctuum insidiationis humane: & etiā iubilant
 tis super se diuine sententie quam non potest fa

gere. Contra quos dicitur Prouer. xxvii. Eris sicut dormiens in medio mari: & quasi sopitus gubernator amisso clauo. Quantum autem periculum sit dormire in confidentia alti status ostendo exemplo Iobofeth. secundo Re. q̄rto: q̄ dormiens fuit occisus. Surgite ergo miseri ambitioni: egredimini de loco isto: quia delebit dominus ciuitatem hanc dicit Loth ad suos generos. Gene. xiiii. Contra hanc humilis ih̄s uigilat q̄n̄ humiles prelatos uoluit ad regendas aias mittete. Sicut dicitur Luc. vi. q̄ postq̄ uigilauerat & orauerat tota nocte: cum dies factus esset uocauit discipulos suos: & elegit ex ipsis. xii ap̄los. Qui ergo sentit supbisse in honoribus huius uite: uideat cōtra se uigilatē iesum: & ipse incipiat uigilare uacās opibus satisfactionis & iusticie: tantū se hūilians descēdēdo post xpm̄: q̄tum ascendit imitando diabolū diuini iudicii dei concussus timore. Dicitur enim Math. xiii. q̄ lanitori precepit ut uigilet. Lanitor iste est timor hūilians qui semper debet uigilare ne deficiat ī operibus penitentie. Inter omnia enim que de pauperant animā est superbia: que more tyranni omnia deuatat fructū uirtutum: & ideo conuersi superbi debent se nudos & inopes omnibus bonis attendere: & facere sicut pauperes qui nocte uigilant: ut opera faciant: & uictum acquirant. Debēt enim esse sicut fabri ferrarii: maleo timoris dei percutientes incudem sue obstinate malitie. De qua dicitur Ecclē. xxxviii. Faber ferrarius sedens cōtra icudē & cōsiderans opus ferri: uapor ignis urit carnes eius: & in calore formacis concertatur: uox mallei innouat aures eius: & contra similitudinem uasis oculus eius sequitur: cor suum dabit in confirmatione operum: & uigilia sua ornabit imperfectionem. Exemplum huius habemus in passere solitario: quod est uolatile paruū tenemē diligens pullos suos qui in foramine petre nidificat propter accipitris metum: & uigilare nō cessat. Et quoniam talis humiliatio contra superbiē fastū est de supernis donis nunquam illud poterit obtinere: nisi discat in oratione uigilare: propter quod de tali dicitur Ecclē. xxxviii. Cor suum dabit ad uersandos sulcos: & uigilie eius in sagina uacarum: quia uere humilis semper uersat sulcos suorū defectuum: & continue uigilat ad considerandum & p̄sequendum profectus aliorum. Tertia uigilia ē in opere sollicitudinifastare & stercoralif opulētie: in qua est intemptum dolorosi solacii: ualde. n. dolorosum est solacium delectari in punctionibus spinarum. Talis est delectatio auarorū. In hac uigilat proprie senes: quia i eis auantia iuuenescit. hoc dicitur intemptum impie tempestatis. Tēpestas enim tempestatibus extollendorum & fiendorum edificiorum: & congregandorum thesaurorū. Nā his habundare opulenter: repugnat tranquillitati: quam tamen ratio illuminata grandinantem repugnat tempestatem. Vnde & Paulus hec omnia detrimentum fecit: & ut stercora arbitratus est: p̄

pter hoc dixi q̄ hec uigilia est intemptū solacii dolorosi: hec uigilia habet tres horas in quibus la-

borant tres mali operarii.

Violentia: in qua rapaces uel raptores.

Continua inobedientia: in qua uturarii.

Dolosa fraudulētia: in qua mercatores & aduocati.

uites per potentiam opprimunt uos: quo ad raptores. Et ipsi trahunt uos ad iudicia: quo ad uturarios. Et ipsi blasphemant nomen bonum quod in uocatum est super uos: quo ad fraudulentos mercatores & aduocatos: qui suis uerbis negociantur de simplicibus & labis dolosis in corde: & corde locuti sunt qui linguam suam docuerūt loqui mendacium. Hi uigilant in stercoribus temporalium congregandis. De quibus Iob. xxiii. Quali canis in deserto egrediuntur ad opus suum: uigilantesq̄ ad predam preparant panem libidinis. Et postest eorum uita somnus non solum uigilia appellari. Hi enim dormiunt in umbra iuniper pungētis: quibus dicendum est illud Michee. ii. Surge & ite quia non habetis hic requiem. Hi sunt miles molendinarii qui in rumoribus aquarum suarum dormiunt: sicut & hi in strepitu sollicitudinum temporalium: unde figurantur in Iona qui graui sopore dormiebat in nauī. Ione. i. Contra ista uigilant paupertatis amatores. Vnde postquam iesus eiecerat symoniacos & mercatores fraudulentos de templo dei: dicitur q̄ noctibus exiens morabatur in monte oliueti: per quod docet nos uigilare contra dictam malitiam in operibus compassionis & misericordie. Vnde dicitur Apoc. iii. Ego uigilans & confirma cetera que montura erant: sicut per peccati tempestatem: siue etiam per temporalium defectum penuria afflicti: quia tā per spirituales quam per temporales elemosinas est indigentibus succurrendum. Istud est proprie officium pauperū spiritu: qui a se abiicientes temporalia ipsa dispergunt indigentibus: solliciti & in giles pro animabus proximorum: ne per tentationis consensum rapiantur a lupo. Et hi sunt qui debēt esse speculatores aliorum: qui nihil habent perdere pro seipsis. Tales debent esse prelati q̄ greges eleganter informant: sicut grues que alienatim uigilant pro se ipsis habentes sollicitudine ne a uenatoribus capiantur. Et una precedit ad similitudinem prelatorum. Talibus utiq̄ obedirendum est. Sicut dicitur ad Hebrēos. xiii. Obedite prepositis uestris. Ipsi enim peruigilant tanquam redituri rationem pro animabus uestris: ut cum quod hoc faciunt non gementes. Hoc enim nō expedit uobis uti: nam tales haberemus uigiles ecclesiastice ciuitatis. Sed multos habemus hypocritas qui pretendunt se habere animarum zelum: & attendunt ad questum ad hec laborantes ut comedant oues non pascant. De quibus Prouer. xvi. Anima laborantis laborat sibi: quia compulsum os suum: id est auaricie desiderium quo uult

Abdite
uigilar
cibum:
tum ter
bus ter
dere ch
tat suo
te & or
nolunt
um dia
mergū
Qu
tatis o
fructib
ciciti:
uolunt
quunt
toram
le & fi
num.
vii. Sic
riofas
ras mu
Prima
Secun
Tertia
qui f
Primi
Secū
Terti
Ad
dens
Et qu
penit
rituali
a misē
.v. Q
stanti
quam
ibi qu
confu
elega
portal
breui
hos c
ti uici
te ut
tur ec
opus
bum
quam
ter sig
tis in
me sa
suam
rus iu
lo ad

subditorum substantiam deuorare. Contra hos uigilat xpus pauper in monte: ubi non lectū nec cibum: non tectum nec marmoreum: nec deauratum templum habuisse legit: Sed nudus ab omnibus temporalibus: omnibus pietatis oleum infundere charismata dispensasse. Taliter uigilare cōfortat suos imitatores in paupertatis spiritu ne tentatione temporalium superentur. Math. xxvi. Vigilate & orate ut non intretis in tentationem. Qui nolunt diuies fieri incidunt in tentationē & laqueum diaboli: & desideria multa inutilia & nociua q̄ mergūt hōies in intertū & pditionem. i. Thy. vi.

Quarta uigilia est falsitatis umbratice in uanitatē opere mentē uacuantis per euanescentiā in fructibus nocuis & hec est ante Lucanū ociosi ex eritū: in qua laborant omēs predicti qui quando uolunt exijare tenebras opens sui: & malum assequuntur fructum: recte dicere possunt saluatori p totam noctem laborantes nihil cepimus: suple utile & fructuosum: sed peccatū acquisiuimus & infernum. Vnde quilibet eorū potest lamentari cū lob wii. Sic et ego habui menses uacuos: & noctes laboriosas enumerari mihi. Hec uigilia hēt tres horas multipliciter differentes.

Prima est recognoscentium propriam uanitatem.

Secunda est permanentium in sua obstinatione.

Tertia est uane confidentium de dei miseratione qui semper se emēdare proponūt & nūq̄ incipiūt.

Primi operantur ad remigationem emende.

Secūdi operantur cruciatu suos i tormētis gehēne.

Terti periclitantur propter defectum ignauie.

Ad primos uenit ihs ambulās supra mare & uidens eos ambulantes in hac quarta uigilia noctis. Et qui prius piscati fuerant in sinistra capientes serpentes: iubent mittere rete in dextra: ut capiat spiritualium cōsolationū pisces. Secūdi desperati a misericordia dei in inferno lamētant. d. illd' Sap. v. Quid nobis profuit superbia: aut diuitiarū iactantia quid contulit uobis? Transierūt oīa illa tāquam umbra: & tanq̄ nunciū precurrens &c. usq̄ ibi qui est longus textus. In malignitate enim nra consumpti sumus. Vbi nota quomodo sapiens eleganter ostēdit eos deslere tam sui q̄ omniū temporalium quo ad delectamēta huius uite falsitatē breuitatē: siue uilitatē: & perniciositatem. Contra hos omnes uigilat deus homo xps ihs orās morti uicinus: & ortatur nos uigilare. d. Vigilate & orate ut non intretis in tentationē. Et loh. vi. ortatur eos operari contra laborum infructuositatem opus deuotionis & sapiētie. d. Operamini non cibum qui perit: sed qui permanet in uitam eternā: quam filius hominis dabit uobis. Hūc etiam pater signauit deus: & post hoc est opus dei ut credatis in eum quē misit ille. Hoc autem est opus summe sapiētie & deuotionis perfecte totam mentē suam in dilectum iesum transportare. Et hic est uerus iustus qui tradidit cor suū ad uigilandū diluculo ad dominum qui fecit illum: & in conspectu al-

tissimi deprecabitur. Ecccl. xxxviii. Ad ipsum supple dominum iesum xpm qui supplet omnis talis anime defectum: & submergit omnem ipsius anime aduersarium: quia iesus colūna ignis & uis que in uigilia matutina respicit castra egyptiorum electis aduersantium: & subuertit tota curruū & ferebāt in pfundū. Exo. xliii. Tūc aīa pacifica uigilat deuotiōi & dormit omni extrinsece distractōni in lecto pacifici Salamonis pacifico trāquilo & q̄to: quem .lx. fortes ambiunt ex fortissimis israel.

Quia tota malitia celestis exercitus est tali aīe intēta: Propter qd' assecurat sponsa: iubilat in amplexibus spōsi: & cātat illd' Cant. v. Ego dormio & cor meum uigilat: uigilat cor dormiētis qm̄ uiget affectus mētis in gratia deuotiōis ihu & contēplatiōis transformatue in amplexus benedicti ihu: tā peregrinātis in mūdo: q̄ pendētis in patibulo: q̄ regnātis in celo. Et quia oīs alia conditio tali aīe tenebrescit: & ab omni distinctōe quiescit. Ideo non solum dicitur dormire: sed etiā in nocte dilectum desiderare. Vnde E saias. xxvi. Anima mea desiderauit te in nocte: sed & in spū meo & in p̄cordiis meis de mane uigilabo ad te: de mane dicit & nocte: q̄ & sensus sopiunt ab exterioribus: & recolligunt ad interiora. Et a benedicto ihu uidet aīa sibi oriri claritatis noue iucem. Iuxta eius p̄missionem Pro. viii. Qui mane uigilauerint ad me: inuenient me. O q̄ dulcis est iubilus talis. Nā assimilatur Phylomene. Et de huiusmodi conditionis auibus dicit q̄ cū cantat per totam noctem diligētius uigilant & cantat cū diē appropinq̄re ppendūt. Sic & sancti contēplati ad amorē flagrantes dilecti: licet in tota nocte uite p̄ntis uigilēt cū uigilāte ihu: tamē cum fenserit appropinq̄re pacifi aurorā tūc singl'r iubilāt & armonizat uoces suas de oībus actibus exterioris uite dilecti ihu & de oībus uenis cordis sui in mirabili & inextimabili charitate faciētes cytharā suauissime melodie cōtra tristitiā mortis cor poree. Iuxta Psal. xlii. Cōfitebor tibi in cythara &c.

Hic tā uariū iubilationis mōus qui format in gutture phylomene aliquod exemplū est illius suauissime iubilationis extatice. Nā mirabile est: unde est tāta uox in tā puo corpusculo: tā fixus: tā moderatus sonus sine murmure: dissonatiē gūis: acutus: circūflexus: cōcissus: creber: plenus: extētus: ut oē genus iubilū & cātus armoniaci uideat preferre: & oēm pigritiā sōnolentiā & negligentia ignorare: q̄ oīa ad uarias iubilatiōis & deuotionis drias referunt. Dicamus & nos cū sanctis auibus extatice uigilatibus uigilati pro nobis iesu. Deus deus meus ad te &c. Ad has sacras & pticulares uigilias sanctus abbas Isaac in uia contēplatiōis exptus in li. de contēplatiōe hortat quēlibet qui uelit p̄ficē i uia dei miris mōis & m̄tis. d. Noli putare hō q̄ iter opatōis monachorū sit alia maior uigiliis nocturnis. In ueritate frēs si n̄ fiat religioso disp̄tio & t̄urbatio in carnalibus rebus: & sollicitudo tēporaliū: & caueat sibi a mūdo: & custodierit seipm̄ cum

uigiliis: mens eius quasi cum aliis in breui tempore uolat & exaltatur in dilectione dei: & cito puenit ad gloriam eius. Et infra monachū p̄seuerantem in uigiliis cum mentis discretione: ne respicias illū sicut ferentē carnē: hic utiq; angelici cordis est non humani. Et infra. Qui autem hec neglexerit p̄sumo dicere q̄ ignorat ad quid laborat: & dicit mira de utilitate uigiliarum. Dicit tñ q̄ parum p̄dest uigilare in nocte in orōne: & in die se disp̄gere: prop̄ duo. Primo quia in die perdit lucrum noctis. Secūdo quia in nocte plenus est fantasmatis diurnarum distractionū. Et ideo oratio eius ē inquieta & impura: ac per hoc paḡ deuota: & in deum transformatiua. Sed qui se cōtinet a noua distratiōe in die cito cū nocturna uigilia ad p̄fectionem ascendet. Vnde & de hoc infra dicit. Nā si nocturne meditationi concordem faceres opationē diurnā calor cordis: nec in medio diāam adhiberes in breui tempore amplexauens pectus iesu. Et infra concludit: unde rogo te qui affectas adipisci mentem studiosam apud deum & agnitiōē noue uite toto tpe uite tue noli negligere contēplationē uigiliarum: quia per ipsam aperiuntur oculi tui ad intuentum totam gloriam cōuersationis noue: & uirtutem uie iustitie. Dicit etiam ibidē q̄ si homo uel corpore fatigatus: uel infirmitate debilitatus nō p̄t gēnuflexere: uel alia corporis exercitia facere ī orando: sicut est stare brachiis extentis ante crucē: se p̄sternere: & tanq; monens p̄dolore ante crucifixum clamare: & similia. Dicit sic. Rogo te in charitate: ut si derelictus fueris in huiusmodi ne possis eadē opari: saltem sedendo uigilia ne dormias in corde tuo: sed oī negotio educ noctem sedens & bona cogitās in intellectu tuo. Et infra confortat omnem hōiem negligentā excutere: quia se probat homo q̄ dormitō & ignauiā & grauedo corporis & orōnis tedium: & insipiditas mentis: que omnia opprimunt homiē ne uigilare possit uel uelit. Vnde p̄scidendus est somnus oībus mōis uolēti ad p̄fectionem ascendere: & in ipsa p̄seuerare nisi q̄tum requirit stricta necessitas. Et ī his mitā benedicti iesu potentia experietur aīa que suam corporis fragilitatem suo sustentabit confortatio. Expietur maxie si uigilia p̄ nimia x̄pm pro se uigilantē attendat: ipsumq; associet in oratione p̄noctantē in monte.

Iesus die occupatus. Cap. xvi.

Agister p̄fectionis ihs & omnis alte uirtutis forma predicti sancti patris isaac doctrinam suo premonstrauit exemplo: dū non solum pernotabat in uigiliis nocturnis p̄ nostra salute: uerum etiam in die uacabatur pro opere consimili ab omni otiositate cauens & iugiter in nostre salutis operibus se exercens. Propter quod Mar. vi. Quod erant qui ueniebant & qui redibāt multi: ita ut nec quidē tempus manducandi haberent. Multum ergo damnauit ocium benedictus iesus dū ne die nec nocte uoluit interrumpere opus

paterni honoris: & exercitium perfecte uirtutis: ex quibus secutum est beneficium nostre salutis.

Inter omnia autem opera sp̄uale exercitium mentis semper fuit in eo: nec unq; in eo interruptū nequam intrinsecum: non solum in q̄tum tan for fructione glorie: sed etiam in q̄tum uiator contemplatione sublimissima uiatori cōueniente quātum ad illum modum quō erat uiator. Et hoc cūcundam sanctificationem suam: ad minus post se pra. Et ideo labor ille quo mens exercetur contemplatione diuina de genere operis est labor p̄fectus & sic exercitium corporis que adhuc immedie iunguntur: sicut tantus psalmor & diuini officii exercitium genuflexionis & clamor uocalium & cordialium suspirior & gemitū & fletū. Et hoc post p̄mum modum tenet secundū locum: que opere alio nō sunt p̄mittenda nisi assit facultas p̄seuerandi in eis nisi in q̄tum requirit stricta necessitas corporis uel zelus procurande salutis.

Tertium locum tenet exercitium studii illarum scripturarum sanctarū que mentē instruit & attrahunt ad sensum tenendū in deū: uel uilificationē iudicū suum manifestando defectum: uel de hanc uirtutum & articularum fidei & efficaciam sacramentorum: & occulta lucta tētationum & alis necessariis ad intellectū supradictorū tam pro se q̄ pro aliorum salute. Contrarium huius occupationis faciunt studēs in dictis paganis & subtilitibus curiosis que inflant non edificant. Quartum locum tenet exercitium operis manualis uel mechanicum in quo est utile occupari tam pro edificatione proximi ne uideamur solū uelle aliorū manducare labores: q̄ etiam pro utilitate uitandi ocium ne pereamus iaculis inimici. Et hoc nō est curiosus & uanitatis mundi & incōpetentibus paupertati & pauperi usui status euangelici: sicut sunt curiosi & uicia alta: ampla: mōstruosa: que magis regalibus & stigiis q̄ pauperibus mendicis apta uidentur.

His ergo exclusis malis opationibus que in perfuitate aggregationis uel edificationū tēporaliū pauperum iesu sunt incōpetentes: multū habendo ope mechanico operari duplici causa cū predicta & tribus melioribus exercitiis: nō propter hec impeditur. Quandoq; autem uideamur cōstitūgere uiros euangelicos ad opus manuale in op̄ isto: sic uolumus inesse ut dictum est in hoc loco: & tali operi priora exercitia anteponi. Nam studium illud paganicum uanū & garrulū magis ad nocumētū q̄ ad p̄fectū euangelice uite sentimus nō solū in q̄tum per hec tentamenta carnalium excluduntur: q̄ multo melius & salubrius mōis aliis deuiantur. Nam per alios modos raro deuiantur luxuria qn fortius per hoc supbia dñetur: quod nō ē superare: sed perdere. Nequa q̄ enī benedictus iesus talibus studiis docuit tentamēta uincere: uel uirtutes acquirere. Sed dicit q̄ oportet orare: & nunq; deficere: qui maxime tale uanitatis studium aduertat.

At
tam
tas
sunt
ne: q̄
in
pior
am in
suam
tenda
sue: &
rotum
xit in
solū &
gaunt
fuit un
dicatur
lucifer
p̄fect
sue s̄
sue uio
dies in
Long
Long
Long
Long
Ve
prim
dient
rael. Si
obedi
dicti i
nostre
bulat
stiche
fare ir
quatt
disting
modi
ad or
calum
cidit:
es qu
di. Et
ras q̄
Et sic
iustit
dent
bene
ascen
tism
sue d
per si
passi
ad p̄
tres l
me ē
sacra
tatis
reclū

Attende autem licet in die artificiali ad litteras multum compatiue fuerit occupatus ihs multas sustinendo molestias tam infirmorum uacando curam: q̄ indoctos instruendo ignorantiam: q̄ etiam in priorum impugnationem refellendo fallaciam: q̄ etiam in itinere & discurrendo pro nobis affligendo suam teneram & delicatam naturam: tñ istum diem latius extendamus. Et cum ipse benedictus iesus sit sol in totum decursum lufose uite benedicti ihu quo luxit in mundo in medio nationis prauae & peruerse solus & uerus luminare: quia sua luciformi uita effugauit tenebras orbis terre. Et hoc modo uita eius fuit una longa dies: de qua possumus assumere quod dicitur Eccl. xlii. Vna dies facta est quasi duo: quia luciformis eius uita uim duplicis illuminationis perfecte obtinuit: dum & ipse in se perfectus uiribus splenduit: & omnium elementorum suorum uitam in sue uite mento splendidum fecit. Vere sacratissima dies in benedicto iesu fuit

Longa mento

Longa labore assumpto

Longa dulcore interno

Longa exemplo undique luminoso

Vere hec sanctissima dies in benedicto iesu de primo non fuit ante & post tam longa dies obediens domino uoci hominis: & pugnat pro israel. Sicut dicitur iosue. x. id est diuina misericordia obediens uoci & clamori assumpte nature benedicti iesu & pugnat contra hostem malignitatis nostre pro electorum salute. De hoc iosue. xi. Qui ambulat in die non offendit. scilicet in die exemplorum christi: hec dies luminosa opponitur tenebris noctis preface in alio capitulo: que & ipsa ad similitudinem quatuor uigiliarum noctis predicte quatuor habet distinctiones efficacie lumine secundum quatuor modos considerandi solem in artificiali die. scilicet quantum ad ortum: ascensum: reflexum siue descensum: & occalum. Sicut Ecclesiastes. i. dicitur. Ortus sol & occidit: & ad locum suum reuertitur &c. Hec igitur dies quam fecit dominus: qui dicit. Ego sum lux mundi. Et quilibet pars huius sancte diei habet tres horas que possunt opponi tenebris noctis horrede. Et sicut sunt. xii. illuminationes exemplares solis iustitie ex sue uite decursu que rutillant & resplendent in emisperio mentium electorum. Quantum ad benedicti iesu ortum incarnationis & natiuitatis ascensum eminentie conuersationis usque ad baptismum reflexum siue descensum siue deitatis ad manifestandum seipsum mundo indigno per sue predicacionis triennium: occasum per uictoriose passionis & mortis exterminium & supplicium quo ad passibilem uite decursum. In ortu habuit ihs tres horas radiose exemplantis: scilicet mundissime & integerrime puritatis in conceptu in utero sacratissime matris. Et in egressu natiuitatis paupertatis penuriose in inuolutione in panniculis & in reclinatione in presepio austeritatis rigidissime: in

circumcisionis uulnere afflictiuo: in quo nobis piissimus iesus & sibi rigidus uoluit apparere in partibus illis multum sentitiuis uulnus accipiens circumlare: ut doceat nos omne delectamentum concupiscentie & superbie circumcidere: quia hoc sustinuit obediens: in quo uerus sol iesus mundo oriens effugauit omnium tenebrositatum radices. In ascensu huius sol iustitie tres horas radiose exple. Nam in toto illo decursu legit fuisse profundissime subiectio nis & humilitatis tam legi in templo quam sanctissime matri & iosep in sue conuersationis medio. Secundum exemplum fuit exultationis & peregrinationis dum fugit in egyptum stetit & rediit: & ut peregrinus ad gallileam transfugit nec in terra tribus iuda: unde ortus fuit conuersationem habuit in exemplum quod peregrini & aduene debent eligi in tercia ciues babilonis huius mundi. Tertia hora radiose fuit silentium quietis iesu. Nichil enim de eo legitur a. xiii. anno usque ad. xxx. nisi conuersatio cum iosep: & silentium de omni facto suo in quo uitam nostram quo ad duplicem uitam actiuam & contemplatiuam: ut dictum est supra instruxit cum de hoc ageretur in signum huius ternarii ex triplici amoris denario in his tribus predictis sue uite benedictus iesus deduxit decursum. Tertio benedictus iesus in reflexu siue condescensu summe pietatis quam suum aduentum ad nos uoluit manifestare mundo: tres horas habuit radiose in triennio predicacionis sue. Prima fuit radius uirtuose potentie in ostensis miraculis.

Secunda fuit radius splendentis sapientie in effusis doctrinis.

Tertia fuit radius demulcentis misericordie assumptis consortiis despectorum & pauperum & nuptiis familiaribus peccatoribus ostensis. Huius hodie radiose testimonia sunt ignobilitates & despectores secundum mundum in suis apostolis refulgentes. Sed & detractiones mordacium iudeorum qui in multis locis de pietate ostensa peccatoribus pietati iesu impie detraxerunt. In his tribus horis refulgent magnificentie dei: essentia: potentia: sapientia: bonitas: per quas iesus manifestans se mundo potuit cognosci per omnia benedictus iesus est deus. Quarto benedictus iesus sol in suo occasu tres horas ostendit radiose uirtutis

Ardentissime charitatis in se uoluntarie exponendo Passibilissime dolorositatis in acerrime patiundo Victoriosissime strenuitatis mortis dominium absorbendo.

Vel aliter possumus dicere quod he tres hore sunt patientia in iniuriis: constantia in tormentis: uictoria de hoste mortis: in quibus suos martyres exauiuit: confortauit: & uictores effecit. He sunt. xii. hore: de quibus potest assumi uerbum ihu iosue. xi. Nonne xii. hore sunt diei: qui hanc die sequitur non ambulat in tenebris: & qui in ea ambulat non offendit. Hec sunt opera patris: de quibus iosue. viii. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est

nenit nox. i. deformitas a xpi uita qm nemo potest operari. Imperfectio autem huius diei soli trinitati beatissime: & ipsi hoi ihu est pfecte nota: hec est dies de qua dicitur in Zacha. xiiii. Est dies una que nota est dno. Non dies: neq; nox supple decursus naturalis tps: sed decursus eterni & incarnati solis: & in uespe erit lux: q; tuc nox magis illuata fuit: qm magis radiis sue infirmitatis ad uespascedo p nobis nostras infirmitates assumplit: & mēbris infirmatibus condescēdit. Et q; de isto decursu ē totus liber: iō de oibus lral' pseq omitto. Sed huiusōi diei claritatē ad clarificāda aiā p ihu radiū cōuertamur. Nā in aiā facit p̄dictos quattuor cursus spūalis sol iesus. Nam

In ortu ipam rorificat per gratificationem

In ascensu ipsam clarificat p utriusq; uite pfectōnē

In reflexu ipam simplicat per sui exinanitionem

In occasu ipam desicat p totalē trāfigurationē.

Primo ergo in ortu &c. Pius ihs aiā refrigerās ab estu peccōg. Ad Hebreos pmo. dī q; ihs ē splēdor gl'ie & figura substātie eius purgationē peccatorg faciēs. Et hēt tres horas iesus bndictus secundum tres purgatōes pfectas omniū malōg in plena obseruantia xpi cōlilioq; Et hāc diē nō pōt cogitare uel assumere mēs carnalis. Hoc enim est tm pfectōg: qui oīa mala & occasiones malōg uolūt utare ad plenū. Huic congruit qd dicit Mala. iii. Ecce uēt Et quis poterit cogitare diē aduentus eius? & quis stabit ad uidendū eū? Ipse enim quasi ignis conflās: & qsi herba fullonū. Nullum pilum omittit subtegimīs: sicut pfectio ortus ihu i aiā nihil dimittit pillulationis male radice. Secundo suo ascēsu mentē clarificat: dū in actiua suo exēplo eam dirigit: & in contēplatiua sibi radiolē interius splendet: & etiā utriusq; uite alternata occupatōne & prudētī alterutriusq; intermissione eā instruedo perficit. Et in ista pfectōis summa ut sciat aiā p radiū scētis ihu in ea secundū congruentiā tps & operis: nūc contēplatiue: nūc actiue: nūc in utroq; salubriter occupari. Et de hoc in pluribus locis sentiēs ihm sue contēplatiōis & actiōis pncipiū i fluxiuū: mediū reductiuū: terminū qetatiuū: dicit cū ps ihu xpi Tecum pncipium in diē uirtutis &c.

Tertio suo reflexu benedictus ihs mentē simplicat: dū p exinanitionē sui sub maiestate dei eā icinerat. Et ipse se ad sensum ualde pprie: q; quanto mēs plus eleuatur in contēplatione dei: tāto fortius & intimius reflectit in cognitōe sui. Et hic sunt tres hore: q; sentit se ex originali corruptiōe imperfectam: & ex ppa malicia ad oēm malū p̄ptissimā: & qd peius est oīs diuini influxus & dōi p omnia destructiuā. Et hec est ualde uitalis cōdicio que facit aiā secundā oī bono dū sentit se in se: & a malo originis exire: & ad malū tēdere proprie actionis. Huic diei cōuenit illud Zacha. xiiii. In die illa exhibūt aque uiue de hierl'm: mediū eay; ad mare orientale: & mediū ad mar nouissimū: & erit dñs rex super omnē terrā: & erit dñs unus: & nom

eius unū. Aque uiue sunt p̄dicta cognitio aiā uiuificās: q; de hierl'm medio xpo ihu exeunt i aiā infinitā amaritudinē originalis infectōis & cōcupiscentiā insatiabilē amarissime nre actiōis: i cuius plena cognitōe sit dñs rex super terrā talis aiā: dñm totalr se sibi subiicit: & a seipā desicat: & tūc fit dñs unus: & nomē eius unū: qm qcqd bōi aiā in se sentit: totū deo attribuit: & nō p̄tim deo & p̄tim sibi.

Ad talis solis reflexū iste seqt' occasus: in quo q̄rto mentē desicat sol ihs per totalē trāformatōnem: ut iā i seipā deficiēs nihil i se de se sentiat aiā: sed dicat. Mihi uiuet xps ē. Et h sunt tres hore Amor trāformās ut in deum transeat Dulcor satians: ut nihil utilius querat. Vigor fortificans: ut inde non discedat.

Vere hic cōmendat deus charitatē suā in nobis dū sic pius ihs nos facit seipm. De hac die dī loq' ultio. In die illa stillabūt mōtes dulcedinē: & colles fluēt lacte: & per oēs riuos iuda ibūt aque. Montes sunt eminētes pfectōes diuinitatis & hūanitatē iē sua que tūc stillāt i aiā: dū illā in se trāformant: sed multo melius in eis recognoscat: q; sunt ihs: q; si sue ppe essent: q; in se non est: sed i ihu: & hēc spectāt ad p̄mā horā amons. Statim sequit' se cūda dulcoris: in qua etiā colles fluūt lac & mel: p colles accipiunt' hūiles condescēdentes quos gustat aiā pietatis ihu electis facere: i q; mōis dulcorat: & extatice soporat. Tūc aut' p oēs uicos iuda aq; uadūt. qm i tertia hora sic uigorat: q; sic i ihs p̄seuerat: q; qcqd ē in ea turpis opatio cōis cordis & oris trāseat & maneat fixe in p̄dictis pfectōibus dei hōis ihu xpi. Hec est salubris occupatio in qua semetipm ad horas diei eructat uerbū ihs i aiā illuante eructat: & māifestat: & incorporat semetipm. Ad hōg aut' intelligentiā multum facit: que in aliis capitulis dicta sunt: ubi contēplatiuū rami amplius dilatantur.

Iesus panes multiplicans. Cap. xvii.

Criptum est. Qui non laborat non manducet. Et ideo xps cuius oēs uie sunt misericordie & ueritas nō nisi laborantibus in uia iustitie. s. imitatōis sui sue spālis refectionis alimoniam dignatur. misericorditer ministrare. Et quia saporosior cibus que possit habere anima in imitatione iesu occupata est ipsemet panis uite qui de celo descendit: & qui solū confortat cor hominis. Ideo primo de ipso sumamus. & ipsum suauiter comedamus multiplicatum & fractum quā que panibus ordeacis & duobus piscibus. Et in se ptē triticeis & paucis pisciculis figuratū. Sed nō poterit comedi: immo recognoscat talis panis: nisi ubi & de p̄dictis panibus faciāsse turbas legitur. In loco deserto: nō cuiuscūq; patrie sed galilee. Nam Mar. vi. &. viii. ubi de utroq; miraculo legitur. Et i galilea dicitur lassatis turbis ministrasse. Hūc cūbū qui nō in trāsportatōe pfecta mentis in deo: & derelictis oibus sollicitudinibus distractatiuis: & i sola imitatōe iesu nobis occupatis: nō ē uei & spū-

de gustare iesum ordeaceū & triticeum panem. I. secundū utranq; eius perfectionem intrinsecam & extrinsecam: sensualem & intellectualem. Nam turba infirma circa occupationē extrinsecam domini occupatur. Et ideo in quinque milibus describitur quasi numero sensuali: quia in sensibili iesu uita cōtemplanda imitanda & degustanda perficitur: quā ut sequi deestabiliter possit: duplex spes quasi duo pisces condiūt ordeaceum panem istum: spes. s. q. per ipsum redimemur ab omni malo: & spes q. in bonis celestibus collocamur. Et hec anima comedēs ordeaceū sensibilem operum iesu fit iumentum. Super quo ipse iesus sedere dignatur fidenter cū ps. lxxii. dicens ad benedictū iesum. Ut iumentum factus sum apud te: & ego semper tecū. Tenuisti manum dexteram meam & in uoluntate tua deduxisti me: & cū gloria suscepisti me: quasi dicat Nihil quero terrenum. Et ideo tali turbe precipit super senum sedere & discubere. i. ppiū corpus calcare: & plene possidere. Et in hoc fit unū pasca: in quo transeunt sensus nostri in deum. Vnde de ioh. vi. dicitur q. erat proximū pasca dies festus iudeorum. Et hec est summi gradus perfectio. Idcirco dicitur Math. vi. q. discubuerunt per cētenos & quinquagintas. Et quia multa est refectio in cogitatione & gustatione sensitiue uite iesu. Ideo dicitur q. manducauerunt omnes & saturati sunt. Ne autē crederes q. totum comederint quod perfectionis est in operibus: illis. Scias q. benedictione iesu fragrantis & multiplicantis intellectum i. cis superfluit. xii. cophini fragmētorum: scilicet ad numerum. xii. apostolorum: ut scias q. apostolice perfectionis est & non simplicis turbe plene intelligere ea que benedictus ih̄s pro nobis fecit in passibili carne. Sed adhuc plus ascendit cibi. vii. panum cōsideratio: scilicet iternarum uirtutum & perfectionum mentalium anime iesu. Et ideo ille est panis triticeus & septenarius perfectionis donog. spiritus sancti: in qua consideratione iam non remanet homo in uita iumentis: sed eligitur ad sublimitatē status angelici: ut de ipso possit dici. Panem angelorum manducauit homo &c. Hoc autem non fit nisi per receptam abundantiam spiritus sancti introducentis mentem in seruore cordialis amoris. Vnde & predictum miraculum dicitur factū post pentecosten tempore magni estus & siccatis hūoribus germinantibus: propter quod de hoc pane nō comederunt nisi uirtuosi uiri & solide quadature. Ideo dicitur q. erant quattuor milia: nulla mentiōe facta de pueris & mulieribus. Quod cōtra dicitur Math. xiiii. q. de quinque panibus comederūt mulieres & paruuli: quia de sensualibus operibus iesu etiam reficiantur infirmi. O q. suauis ē ille panis & q. multiplicatur in mente hominis deuoti facta benedictione iesu. Ne credat aliquis q. possit totum comedere: quin multo plus oporteat superfluere: q. ipse cum omni creatura quantūcūq; per-

fecta potuerit degustare: unde superfuerunt septē sporte. O anima mea noli te in alia distrahere: nec alium cibum querere: quia sufficit tibi ad omnem superabundantiam iesus: si tamen ipse se tibi fregerit & multiplicauerit: & quanto plus consideraueris eum: tātō magis tibi superfluet: iuxta illud. Glorificantes eum quantūcūq; ualebit superualebit adhuc. Illis solis paruum est: & paruus ē panis iste in quibus necdum fractus & benedictus est qui & per opera exteriora interna sublimis iesu in dignitate sue persone considerare non norunt dicentes.

Quid ualeat tantum cogitare: & tota die tempus in hoc occupare. Verum est q. fuit cōceptus & natus: & in presepio reclinatus: & in mundo peregrinus. Quid de hoc: hec oīa trāsierunt. Quid ualeat ibi tēpus perdere: melius est seipsum i. aliis occupare utilibus. O ceca stoliditas: quid est utile extra iesum? q. q. enim extra ipsum est: est perditio non solum temporis: sed etiam subiecti operantis: & ipm est opus amarum. Anima mea noli audire istos garulos: quia nihil est salutare: nihil delectabile: nihil refectiuum: nihil perfectiuum: nisi benedictus iesus: & illud quod ipse facere dignatus est in carne.

Et utinam anima mea semper posses occupare cor tuum in minori quod in illa carne fuit: uel qd de ea exiuit. Sed in omnibus considera q. deus est ille qui in illis dignatus est se tibi monstrare. Stolidus est ergo qui hanc occupationem non solum reprehendere presūmit: sed etiam qui super omne aliud opus quod extra illum est non extollit.

Quarum typum bene Andreas tunc infirmus tenuit cum dicit. viii. Est hic puer unus qui habet quinque panes ordeaceos & duos pisces. Sed hec quid sunt inter tantos? Et similiter de quattuor milibus dixerunt discipuli: unde illos quis poterit satiari panibus in solitudine. Sed utrorūq; ignorantiam iesus reuellens utrobq; precipit discipulis discubere: q. in utroq; precipit si aīa uult refici ipam amoroſe tranquille & absq; distractione cogitare. Nec hoc tibi sufficit aīa nisi ipse dignetur māu sue potentie frangere duriciam cordis tui: & excellentiam opis sui: & sue benedictionis influxus faciat sapere tuo palatui. Quid est donum q. sic diexit mundum: ut filium suum unigenitum daret ad opera nre carnis? Et illud quod post scelera tantarū nostrarum offensionum in assumpta carne uoluit uideri: & sicut homo infirmus uoluit conuersari? O inq. raptus: & raptus excessus cui ista multiplicatur si adhuc te itroduxerit: q. habet danem. Dauid qui aperit & nemo claudit: claudit & nemo aperit. Non solū uidebuntur tibi superfluere ab eo q. cōphēdere poteris. xii. cophini & vii. sporte: sed. xii. milia celorum & uniuersum creabile aut creatum abinuicem diuine persone dimissum. Licet autē sic contingat de toto uite benedicti iesu decursu: & de singulis openbus que fecit in carne. Spāliter tamen quinariū & septenariū referamus ad sue passionis conflictū. Licet autem quinque panes or

deacei possint dici quinque saluatoris uulnera: uel
 quinaria effusio sanguis iesu ex sua carne. fluētis. s.
 In sudore
 In flagellatione
 In coronatione de spinis
 In confixione in patibulo crucis &
 In ultima apertione lateris
 Potest tamen rationabiliter dici q̄ per quinque pa-
 nes intelligitur qcqd̄ suppliciorū: derisionū: con-
 tumeliarū: & flagellorum dolorosorū: uulnerum:
 que in carne sustinuit. Quod pro tāto panis di-
 citur: quia ibi est nostre refectiois redemptio. Sed
 ordeaceus & asperimus: q̄ ibi est uite amari iesu
 dolorosa subtractio & extinctio. Qui quidē panis
 pro sui asperitate erat incōmestibilis: nisi ibi essent
 duo pisces certissime spei duplicis sequētis operis:
 scilicet gloriose resurrectionis ipsius iesu i beata car-
 ne: & uictoriose ascensionis simul & eterne sessio-
 nis in celesti sede. Distinguendo hos panes al-
 ter possumus dicere q̄ sunt
 Patientis iniuria
 Patientis angustia
 Patiendi causa
 Passionis forma
 In passione penuria: & finalis mortis deficientia. q̄
 oēs sunt amari & duri nisi predictis condiantur.
 Per septem autem panes possunt significari oēs
 rōnes dolorose mentis iesu: de quibus uere nihil
 potest comedi nisi a uiris perfectis: qui p̄ spūs san-
 cti donum in feruore amoris seraphici introducun-
 tur ad sentimenta cordialia p̄fectionis cordis iesu:
 & ad iessentiabiles obuias rōnes dolorum: que ab
 initio sue conceptionis usq̄ ad extremum mortis
 semper se obtulerūt potentie mentis iesu: ipsam in
 estimabiliter transfigentes: & maxime dum simul
 exterius crucifigentur in carne: de quibus infra dī-
 ubi & fuit prima scriptura huius libri que inchoa-
 uit in rōnibus obuiis dolorum cordis iesu benedi-
 cti & intensione doloris eius. Hic est panis simi-
 lagineus & quasi melleus: qui soli sponse seruaba-
 tur. De quo dicitur in Ezech. xvi. e. Similā & mel
 & oleum comedisti: & perducta es ad mundū mu-
 liebrem. Et in ps. cxlvii. Adipe frumenti sariat te.
 Hoc solo pane inamatur & impinguatur: deco-
 ratur: & deformatur anima: ut uere dicat & sit be-
 nedicti iesu sponsa dum degustat infirmitatē amo-
 ris: quo christus eam adamauit: dum tam infinitos
 dolores excessiuos continue p̄ ea assumpsit. Hi
 sunt etiam pauci pisciculi: qui licet sint pauci & par-
 uū: tñ iubet apponi. i. a mente considerari. s. p̄fectio-
 nes aliorum sanctorum xp̄i dolores meditantū &
 sibi cōpatiētū maxime sacratissime matris uirgis
 cuius dolores licet fuerint maximi respectu oīs al-
 terius doloris creati: respectu tamen doloris bene-
 dicti iesu dilectissimi filii sui sunt ualde pui. Cau-
 sas autē cordialis doloris iesu: & illius iestimabilis
 a nobis & oī creature infinite mensure. Possu-
 mus & aliter distinguere istos septem panes mani-

bus benedicti iesu & spūs sancti nobis benedictio-
 contractos. Edamus in suauitate correspondētia
 moris dicētis pro primo pane primā & radicalem
 causam doloris iesu esse infinitam misericordiam di-
 uine uolūtatis miseri humano generi disponētis.
 Secundā requisitionem inobliqualem diuine iu-
 stitie solū rōne iniurie requirentis. Tertiam cō-
 mensurationem diuine sapie quantitatem doloris
 pro-satisfatione plenaria oīs iniurie mille milium
 mundorum in natura assumpta a diuina persona
 in mensura omni creature imensurabili disponē-
 tis & miserantis. Quartam efficaciam diuine po-
 tentie exequentis in opere: & aiām iesu tam imen-
 surabilis mensure capace per unionem infiniti de-
 um simul producentis & persone filii dei simul cō-
 carne sua sibi unita eternaliter uiuentis. Quintā
 splendidam cognitionē & luosam sapientiam in
 aiām benedicti iesu a uerbo influxam oīa predicta
 plenarie cognoscentis: librantis: distinguētis: pon-
 derantis: & plenissime ad plenam sufficientiam com-
 phendētis. Sextam inestimabilem ardorē chari-
 tatis imensurabilis cordis iesu influxum a uerbo i
 aiām siue uoluntatem plenissime & ardentissime
 semetipsam totā in p̄fectis doloribus secundū lu-
 men diuine sapie imergētis imensurabilis omniū
 dolorū: mensuras totaliter amplexantī pro hono-
 re dei reddēdo in zelatiuo dolore suarū inuariatō-
 & perfectione sui in correspondētia: & exercitio
 uirtutum similiarum uerbo assumētis: sicut dictum
 est supra: dū agetur de p̄fectōe gratie xp̄i pro
 mano genere redimēdo & absolūendo ab oī libe-
 cūscūq̄ peccati: & pmouēdo & p̄ficiēdo i ope
 & gradu & statu cuiuscūq̄ meriti respectu cuius-
 cūq̄ particularis. & cuiuscūq̄ ope-
 ris actus siue interioris siue exterioris q̄tūcūq̄ mi-
 nimi: quo ad rōnem operis meritorii & deo accepti.
 Septimam inestimabilem & indefectibilem
 gorem potēte in aiā benedicti iesu influxū a uer-
 bo ad tenendum immobiliter infixam animā & ca-
 nem iesu secundū predictū: ordinem ad ista inde-
 fectibiliter & strenuissime tolerāda simplr non de-
 terminādo certum tēpus: sed q̄ntū placeret diuine
 misericordie & iustitie & sapie pro tota eternitate.
 si hoc uellent eligere ita q̄ anima iesu non posset
 ex se finem in his. Sed simpliciter pro seculo eter-
 no se exposuit in manu diuine iustitie: & in ipsa mi-
 rabiliter perdurat: licet diuina iustitia passiones se-
 as ad certum siue passibilis uite terminū finire uo-
 luent. Horum septem panum ualde paruum ē
 quod gustamus. Vnde & septem spondeas remanēt
 plene: quas solus spūs septiformis in se gustat: ac-
 cipiēdo perfectionem mentis iesu: & ipsum ih̄m
 plene gustare facē faciēdo ip̄m frui oībus diuinitis p̄-
 fectōibus: & suis p̄fectis uirtutibus: tā i se: q̄ in oī-
 bus suis m̄bris. Et de his dispēsat mētibus amari-
 uis secundum proportionem siue sapientie & amo-
 ris: quas ad statum seraphicum dignat̄ assumere.
 Multi sunt alii mōi distinguēdi & figurandi q̄

nes istos: tam quinque: quam septem. Nam quinque sunt que reguntur in presentia secularium & septenaria per seculo que requiritur in eminentia profectorum. Vel quinque panes possunt dici: quinque libri moysi: & status veteris testamenti: qui fuit ordeaceus & sensualis aspectu timoris conditus: tamen iubilatio psalmodie & spiritus prophetie predicantis suauitatem promissum in iesu. In cuius condimento solus ille panis comedi si poterat cum salute. Iuxta illud. Necessarium est impleri omnia que dicta sunt in lege & prophetis: & psalmus de me: luce ultimo. Septem autem panes possunt dici status noui testamenti: In quo abunde effunditur spiritus sancti gratia septiformis que animam perficit in uirtute: ut iam non sub testa figure: quasi sub uelato hordeo ueteris testamenti comedat panem asperum: sed purissimum granum frumenti nudum & aperum in ueritate reuelata gratie iesu christi: ut sponse ecclesie dicatur illud Cant. vii. Venter tuus sicut acervus tritici uallatus liliis pro predicatione & obseruantia: ut etiam pauci comedunt: pisciculi contentationis uie: qui dicuntur parui & pauci respectu consolationis glorie referuate. Quia multi alii modii istorum panum sunt: & ab aliis traditi: & diuina illud capitulum protraximus: faciamus finem in pane uite iesu qui in cenaculo syon quasi electus ad statum extaticum solis discipulis tradidit semetipsum ministrans in cibum & precium sacrificium & sacramentum. Benedictus sit ergo iesus eternus panis: qui panem se dicit: panem se fecit: panes multiplicauit: panem in seipsum conuertit: ut sic dilecte anime plene sufficiat hic suauissimus panis uite. Exspecta ergo anima mea in deserto iesu: & sine timore patienter: dare intelligens per infirmitatem tuam: impugnationem tuam: subtractionem suam tibi utiliter facit. Nec turberis si pertransit hora: & tibi consolatio aduersa sperat: quia certissime ipse te reficiet in quinario & septenario hordeo & tritico multis modis. Si tamen in primo super fenem sederis: & in secundo uirtute perfecta te quadraueris.

Iesus tranquillans flatu Cap. xviii.

Ranquillus iesus tranquillans omnia & quietum aspicere quiescere est. Istud erit cum uidebimus eum sicuti est. Sed dum sumus in uia sepe abscondit faciem suam: & tunc merito conturbamur: quod maxime facere solet amicis carissimis: unde & discipulis sepe permisit mare turbari. Et ne se affecret periculis huius uite ex consolationibus receptis dicitur Mar. vi. Quod statim post miracula quinque panum cum sero esset factum ipse erat solus in terra: unde ascendit in montem solus orare: & tunc in mari ceperunt discipuli laborare in remigando. Erat enim uentus eis contra. Quot uenti sunt contrarii nauigantibus hoc mare magnum & spatiosum: uideamus de his uentis contrariis. Quia nos ipsi sumus uenti contrarii nostre salutis: unde Iob. vii. Memoro mei deus: quia uentus est uita mea. Nota autem quod uenti principales dicuntur quattuor qui habent fieri secundum quos

dam ex impulsu quattuor brachiorum maris contra quattuor latera terre: & ex illo conflictu fit motus in aere: & ex illo motu concitatur uetus secundum diuersas partes illius conflictus. scilicet orientis: occidentis: austris & aquilonis. Hi sunt quattuor uenti de quibus dicitur in Dani. Quattuor uenti pugnant in mari magno: licet possint dici quattuor passionibus que turbant mentem carnalis & bestialis: tamen possumus dicere quod hi quattuor uenti sunt quattuor peccata principalia in turbine huius mundi. Unde quattuor sunt uenti cardinales: & quilibet habet duos collaterales hinc & inde: & sunt. xii. Primus est orientalis: & iste calidus est & siccus: & significat iram & superbiam que calidam facit hominem furiosum & sepe uenit ab oriente natiuitatis profapie: & est sicca ab omni pietate: quia sitit uindictam & proximorum oppressionem.

Iste uentus facit tempestatem in diuitibus nobilibus & potentibus huius seculi. De hoc Hier. iiii. Ventus urens in uisus que sunt in deserto. id est in corde gratia derelicto: gratia. n. dereliquere mentem suam superbie turbidus fit: quod dicit Iob. xxvii. Tollet eum uentus urens & auferet: & uelut turbo rapiet eum de loco suo. Ventus urens est iracundia que aufert homini rationem. Turbo est superbia que precipitat eum per presumptionem: & tunc rapit eum de loco suo: quoniam superbus non sustinet uideri quod est: sed multa ostentatione: quasi in omnibus se facit quod non est. Contra turbine huius uenti est remedium quod habent nauis. Nam quando nauis periclitatur qui possunt ad paruum fugere nauiculam liberantur. Sic que potest hic uilitate sua cognoscere: liberabitur a uento superbie. Secundus est meridionalis seu australis & iste est calidus & humidus: & significat concupiscentiam que oritur ex sanguine qui est calidus & humidus. Iste facit tempestatem in iuuenibus. Nam luxuria calefacit & ardere facit mentem adurendo per ardorem sulphureum: sed humida fluit per humorem sedum. De quolibet tali dicitur Hier. ii. In desiderio anime sue attraxit uentum amoris sui. Sed quod dolorosius est etiam hunc pestilentem uentum. Hieremias pastoribus attribuit dicens. Pastores tuos pascit uetus & amatores tui in captiuitate ibunt.

Contra hanc pestem est aliud remedium exemplo nauarum: qui quando naues nimio retrahuntur pondere proiciunt merces in mare: sic qui humoribus corporis sui in castitate submergitur: hos proiciat in mari austeritatis & abstinentie amaricantis gulam & uentre: per nigilias enim & lachrymas suspiria & austeria ieiunia euacuantur humores facientes lasciuie tempestates. Tertius est septentrionalis qui dicitur tramontana: qui transit per loca sempiterni frigoris & significat inuidiam & accidiam: & ex malinconia oritur que est frigida & sicca: sicut est inuidia & accidia. Nam inuidia frigida est ad bonum aliorum: & accidia sicca ad proprium: hanc facit tempestatem pauperibus in spiritualibus bonis per quos nunquam transit calor celestis solis. De his dicitur Osee. Ventum & turbine metent. Contra hunc

uentum in paruulis barculis est remedium q̄ ad terram ueniant. Nam & hi paruuli sunt: quia paruulum occidit inuidia sicut dicit Iob. v. ca. unde remedium istorū est q̄ ipsi dimittat inuidiam respectu bonorum proximi: & cum illo incipiat charitate mercari: & accidia respectu sue pigritie: & incipiant operari terram corporis sui: quia qui operabitur terram suam satiabitur panibus. Quartus ē occidētalis: & hic frigidus & humidus ē: & significat auaritiam que a flectate habet ortum: & hic tempestatem facit in senibus. Nam facit frigidū in retinendo: & humidū ī appetēdo: nec fatiat̄ prop̄ is: sed semper in aliena defluit anxietatibus cupidis. Sicut humidū nō terminat̄ termino proprio: sic auaritia nō nisi in morte terminat̄ que aliena ē ab instituta natura. De hoc dicit Eccle. xxiii. Quasi qui apprehendit uentū & sequitur umbram: sic qui ascendit ad uisa mendata. i. ad mendaces & fallaces diuitias: de quibus ps. Vt quid diligitis uanitatem & queritis mendaciū. Istis ergo oībus uētis iesus imperauit: quādo eos omnia relinquere fecit: & tunc in conscientia facta ē tranquillitas magna que nulla querunt terrena. Attende q̄ ista quarta turbatio erat in apostolis.

Primo pp defectū lucis siue claritatis q̄a nox erat. Secundo pp defectū dulcedinis siue suauitatis: quia erat in mari.

Tertio propter insultū turbis siue hostilitatis: quia uentus erat contrarius.

Quarto propter defectū roboris siue potestatis: quia laborabant in remigando. Et tanto plus uentus intumescēbat. Horum omnium cā fuit xp̄i absentia. Quando enim anima fecit se obtenebrari in recognoscendis: & priuari suauitatis internis: & ipugnari hostibus extrinsecis: & deficere in uirtibus propriis: sepe quasi ad peccatum desperationis uenit: unde & hic dicitur q̄ nauicula operiebatur fluctibus: & sepe se credit derelictam a xp̄o: qui tamē eam talibus exponit ut augetur in merito: unde omnes tribulationes electorum eis a deo procurantur & permittuntur affectu paterno.

Vnde Origenes dicit: q̄ iesus fecit mare turbare & dicit q̄ hec tēpestas non ex se orta ē: sed potestati paruit iperantis. Qui educit uentos de thesauris suis. Facta ē autē tēpestas magna ut magnū opus ostēderetur: h̄ at̄ dicit Ori. de alia tēpestate de qua habetur Mat. viii. Sed simile ē etiam de ista: unde dicit Criso. q̄ h̄ turbatio typus erat futurarum tētationum: de quibus paulus dicit. Nolumus uos ignorare fratres quoniam grauati sumus supra uirtutem ita ut tederet nos etiam uiuere. Facit autem h̄ iesus electis. Primo ut tētatiōibus coronētur & honorabilius possideant regnū uite. Secundo ut demones amplius confundantur: quia permitti sunt electos ita acriter ipugnare qui sunt carnis debilitate uestiti. Multum confunduntur illi spiritus arrogantis & superbi: & in hoc maxime deus honorat̄ & ideo solēnissimas uictorias & uniuersaliter dia-

bolū prosternentes in mundo non consuevit deus facere nisi personas despicibiles & abiectas que in hoc seculo cum Iob non censentur nomine Iob: sed ancillarum: ubi glorianter dicit deus ad Iob. superbo demone: q̄ alligabit eū ancillis suis. Tertio propter custodia in fuisse uirtutis: nō. n. confirmatur uirtus nec auget̄ nisi recognoscatur. Oportet ergo q̄ flumina gratiarū partialium reuertantur in mare abyssiū meritorum iesu per gratiarum actionem ut iterum fluant per continuationē & augmentum: quod tunc maxime fit quando anima siue plebe cognoscat defectum: unde & Apo. dicebat. Cū infirmior tunc fortior sum: nam uirtus in infirmitate perficit̄ recognitionis uidelicet defectus pp̄i & diuini presidii: propter quod non statim succumbit sed expectat usq̄ ad quartam uigiliam sicut dicit de theophilus dicit q̄ non statim eis astuit: sed per totā noctē eos perditari pmisit ut doceret eos patienter expectare: & non a principio in tribulatione sperare subsidium. Et dicit q̄ cum iesus debeat eorum pericula cōpescere tunc maiorem timorem incutit: unde ad tantum eos deduxit q̄ uidentes q̄ supra mare ambulante estimauerunt fantasma esse ut per hoc etiam eis ostendat q̄ ipsi deficiunt in cognitione non cognoscentes presens adiutorium: & non intelligentes precedens beneficium: unde etiam Mar. vi. dicitur q̄ ipsi nō intellexerunt de peccatis. Erat enim cor eorum obcecātū: ut per hoc ostendatur q̄ deus notificat anime q̄ ipsa ē ingratā & ceca: & adhuc plus est infida: quia uirtutē suā cursus estimat defectionis fantasma. Ad h̄ autē notificanda menti etiam iesus dat adiutorium: quod dum animā oppressam iuuare uenit: quasi se aliter ostendit: unde dicitur q̄ uolebat pretereire eos ac si de eis nō pertineret ad eum. De hoc simile habuisti supra de chananea: imo quod stupendissimū ē tātū placet recognitio sue impossibilitatis ad bonū: & inabyssatio proprie uoluntatis ad appetēdū & perpetrādū omne malum: q̄ quando anima ad ista plene de se sentiendū se redcit difficiliter & nō habet h̄ sicut cognitionem indubitabilem quā nūq̄ ē nisi per superbie & presūptionis superbia quātūcūq̄ talem animam deus eternaliter excolet: uel dilexerit: & ad sublimē statum prouehendā obrogent: tamen propter istud humilitatis profundum in ea formandū: in quo est omnis boni fundamentū fomētum: & cōplementum: aliquando permittit eā ad multa horribilia & sibi cōtraria ruere: sicut est exēplū in paulo. Aliquādo at̄ permittit postea numerosa beneficia & altā experientiam amoris dei horribiliter & uiliter ruere. Exēplū de apostolis oībus ruētibus tpe passionis. Sed q̄ maxime de dāuid in adulterio berfabee: & homicidio urie: postq̄ tanta beneficia a deo receperat: & hec oīa salubriter permittit ut dicit Grego. ut eos sublimius p̄ humilitatē erigat q̄ debilius per cecā supbia stabat: hoc at̄ pluribus locis ē actū. Quarto ut per h̄ dei potentia: sapientia: & bonitas multiplicius innotescat

scilicet non solum bona: sed etiam mala electorum facit subseruire salutem: ac per hoc ipsi electi cautius humiliter & electius assurgunt ad dilectum iesum amandum in cuius merito & solo adiutorio resurgunt a malo: & proficiunt in bono: ac per hoc sibi nihil de se relinquentes totaliter in iesu transeunt.

Quinto ut satisfaciatur diuine iustitie que requirit tantum electorum uitam in tribulatione purgari: & per hunc modum gratia in eis augetur: ubi & uides maximam associationem misericordie saluatoris iesu cum sue rigore iustitie: dum omnia per que iustitia punit ad eterni premii superexcellentiā subseruire facit. Sexto potest dici quod etiam hoc facit ut post tribulationis experientiam sue absentie: iocundius teneatur. Idem. n. bonum perditum & postea reuuentum habet nouam gaudii rationem: quod maxime fieret si in reuentione haberet augmentum: quod communiter fit electis.

Nullus desperet si tribulationibus ipsum iesus exponit: quia per tribulationes ipsum probat: non reprobat: gratiam auget non aufert: & letitiam eternam cumulat dum temporaliter contristat: unde apostolus ad hebreos. Si extra disciplinam estis: iam non filii: sed adulti. De hoc dicit Ber. in sermone. xvi. super Qui habitat. Vtilis est tribulatio que probationem operatur & ducit ad gloriam: & infra. Res ut dixi necessaria est tribulatio que in gloriam uertitur: tristitia que mutatur in gaudium. Sane logum quod nemo tollet a nobis & multa ibi de hoc pulchra: idem sermone. vi. ibidem. Si magnam ibidem ecclesie corpus considerare libet: facile satis aduertimus longe acius impugnari spiritualis ecclesie: que carnales agit hoc sane semper superbia & inuidiosa malitia perfectiores quosque uehementius pulsant. Iuxta illud. Esca eius electa. Agit inquit & non sine certa diuini dispensatione consilio qui quidem nec imperfectiores supra id quod ferre possunt tentari permittit: faciens contra temptationem prouentum: & perfectionibus non modo gloriosiores: sed numerosiores parat ex hoste triumphos: h. Ber. Noli ergo timere quod dominus electos suos magnis & multis tribulationibus exponit: sed finaliter non relinquit: unde & pluries promisit discipulos temptari: sed nunquam submergi: quoniam potius secundum multitudinem dolorum suorum in corde suo subire & sperare consolationes benedicti iesu letificat animas electorum. Unde & contra quatuor pericula supra scripta quatuor remedia adueniens apportat. Nam contra tedium noctis & ignorantie amaritudinis interne uenit cum dulcedine allocutionis: suauissime mentem ingerens infinitum pelagus sue eternitatis in qua est mare immense consolationis: & hoc cum dicit. Confidite ego sum: nolite timere unde talis anima reliquatur dulcorate. d. illud Cant. Anima mea huius que facta est: ut dilectus locutus est. Contra hostis tempestatem aduersantis apportat remedium solide deambulationis: unde dicitur quod uenit ad eos ambulans supra mare. Suum ambulare supra mare est nos ambulare facere ad similitudinem gressuum suorum quibus calcatur per patientiam

omnes fluctus tribulationis illate: facit nos hilariter per tribulationes incedere: & in medio ipsarum in ueritate ambulare. Et hoc est maximum signum utilitatis adiutorum quando tribulationes non auferuntur: sed in medio ipsarum gressus solidi conferuntur: & hoc est quando uirtus patientie datur que habet opus perfectum: in qua plene anima possidet. Hoc debent petere qui ad perfectionem aspirant: quod per tribulationes uirtuose procedant: non quod tribulationes recedant. Hi autem sunt qui ceciderunt in uisus domini quoniam magna est gloria domini. Hoc fortis athleta petrus petit cum dicit. Domine si tu es iube me uenire ad te super aquas &c. Mat. xiiii. uide totum

Quartum remedium quod datur contra quartum defectum. scilicet nostre uirtutis & roboris tribulationibus subcubentis: contra quem imperialis accessus potestatis iesu omnia increpantis in mari facta est tranquillitas magna. Sed contra uniuersalem radicem predictorum periculorum que fuit christi absentia introducitur uniuersalis radix omnium predictorum: remediumque que est christi socialis & unitiua presentia: cum dicitur quod ascendit ad illos in nauem. In cuius ratione est cessatio omnis mali: & dulcoratio omnis afflictionis. Ipse elegerat mentem ad sublimia. Et iste est unus modus quo dulcoratur aqua amara per eleuationem uaporosam in aera a uirtute solis. Ipse est omnes tribulationes mentis ostendit pertransisse per omnes uenas cordis sui: & ideo inde exire debuit dulcoratas: & amore paterno nobis propinquitas. Et hic est secundus modus quo dulcoratur aqua amara quando transit per occultos terre meatus in quibus purificationem accipit & dulcoratur. Ostenditur etiam in nobis: quia ipse est qui portat & non nos: unde sicut nos non sumus qui loquimur: sed spiritus patris nostri: sic nec nos sumus qui portamus: sed uirtus in nobis habitatis piissimi & uictoriosissimi iesu christi. Ipse est enim illud lignum forte & imputribile quod artifex sapiens elegit ad faciendum pontem & nauem nobis infirmis: ut illesi per aquas tribulationis transeamus: & ipsas dulcoratas leti bibamus. Et iste est tertius modus quo leguntur aque dulcorate in exo. cum dicitur: quod ex precepto domini posuit moyses lignum in aquis amaris que in dulcedine sunt conuerse: huic ligno modico humili & despecto: quod dominus exaltat homines prebent animas suas. Ipse etiam iesus est eterna sapientia que omnibus dat sapientiam debitam secundum congruentiam temporis & causarum. Et ideo nobis imittit: quod dum habitamus in peregrinatione passibilis carnis nihil nobis debet esse dulcius quam similitudo christi uite passibilis: & ideo imittit menti quod nihil debet sibi dulcescere nisi cum christo crucifixo simul crucifigi & cordis sui continue deglutire angustias. Et hic est quartus modus quo leguntur aque dulcorate & ab amaritudinis morte saluate. iiii. Re. ii. dum helyseus fecit uas nouum & misit in eo sal. & de illo misit in fontes aquarum: & dixit: huius dicit dominus deus. Sanauit aquas has: & non erit in eis ultra mors neque sterilitas.

Vas nouum est cor per spiritum sanctum a uetustate proprii ardoris translatum in nouitatem amoris iesu: ut eodem gustu saperet omnia. Qui benedictus iesus licet impari gradu & tunc mittitur in fontem omnis amaritudinis nostre. scilicet nostri amoris uitiosi & reciproci ad nos in quo est fons omnis nostre culpe & tribulationis. Sic ergo uidi quomodo iesus saluator optimus omnes aduersarios flatus tranquillat anime tribulate. Sed attende quod duplici tempore tempestas legitur discipulorum inuasisse nauiculam: primo sicut dictum est: hic iesu absente. secundo sicut dicitur Mar. iiii. iesu dormiente: licet in his multa possent significari: tamen possumus dicere quod absentia iesu christi significat tempestatem ab hereticis ortam: eis. n. abest iesus qui fides abest. Dormitio uero significat tempestatem a prauis moribus excitatam. Adest quidem peruersis fidelibus per fidei ueritatem: sed eis dormit per operandi negligentiam & torporem: & ideo multarum concupiscentiarum & ambitionum fluctibus talium opprimuntur nauicule: unde ad exaggregationem iniquitatis eorum ualet quod Mar. dicit quod iesus erat in puppi super ceruical dormiens. Puppis est posterior pars nauis in qua significatur quod iesum post dorsum piecerunt. Et sicut dicitur de malis senibus in Daniele quod auerterunt faciem ne respiceret celum: nec recorderentur iudiciorum iustorum: sic & hic peruersi christiani aduertunt intellectum ne respiciant altitudinem sui status qui sunt christi sanguine precioso redempti ne recorderentur iusti iudicium dei. Quia propter iuste condempnentur in suppliciis: qui tantum neglexerunt spem salutis. Et quod peius est unum molle ceruical posuerunt sub genu iesu: ut suauis ab eorum protectione & auxilio tam aures quam sensum auertant. Hoc ceruical est delectatio & requies quam habent impii in diuine offensionis operibus qui letantur cum male fecerint & exultant in rebus pessimis: propter quod christus suauiter dormit & requiescit quod tribulentur: & diabolice potestati tradantur. Sicut ipse dicit Prover. i. Despexistis omne consilium meum: & increpationes meas neglexistis: ego quoque in interitu uestro ridebo & subsana bo cum uobis id quod timebatis aduenire. Sed attende quod diu laborant in remigando: & in aliis proprie industrie instrumentis: tamen diu magis inualuit uetus: quia quando mali christiani credunt per alia remedia uentum tribulationis effugere quam per salubrem penitentiam & orationem deuotam christum excitare: uano labore consumuntur: quia & sua expedit & tribulationem non effugiunt. Et si per hanc aliquando temporaliter cessat periculosus uasat: dum per hanc eterna incendia preparat. O quam lachrymabiliter hanc possent ad presentis temporis malitiam retorqueri ut dicamus iesum dormire negligenter & miserissime seruantibus suum statum. Sed danabiliter ab eis se pertinaciter defendentibus: & sub specie uirtutis colorantibus suum defectum: per hoc exhortationis remedium si uolunt excludere negligentiam:

& miseriam: ex quo suum nolunt recognoscere defectum. Secundo stat submersionis periculum: immo necessario habent perire nisi aduenire dignetur dominus. Sed quomodo eis aduenit qui nec in mari dicunt se esse nec in periculis laborare? O quam amarum est sibi mare: in eo quod suarum amaritudinum eis amantudo dulcescit quam tenebrosior est in eis nox: in eo quod suam noctem tenebrosam dicunt lucem discretionis. O quam est eis tepestior uentorum conspectus quam magis in medio eorum posuerunt sui appetitus lectum: dum distractionibus tribulationum statui suo repugnatum conquiescunt. Hi sunt similes feris marinis que in tepestibus fluctuum delectantur & appropinquant ad barculas que ad portum festinant: ut eas si possent submergant. Sic & hi amantes & furiosi pauperulos tales turbines fugientes nituntur ad sui imitationem attrahere: ut similes eos unda submergat: quanto periculosius periculum defectu roboris & desistentis uirtutis incurrunt: dum in eo quod statum suum destruunt per labores multos temporalia: & mundanos honores ac status percurant: & in his uita sua occupant iesu imitatione relicta & causidicationibus & defensionibus suarum malarum libertatum uacant: hi sunt remi cum quibus laborant inanis: quia fluctus non minuunt: sed intendunt: & dum contra unum litigant multos alios prouocant.

O quam periculose omnium bonorum radice christi priuati: & tanto peius quanto falso christo immo cum antichristo ipsi sunt sociati: dum destructionem promissam paupertatis & causidicationem machinam sue humilitatis per temporalium affluentiam maculant sue puritatis distractione continua ruinam interne charitatis pietatis & deuotionis & alia similia reputant cultum uere religionis ac in his christum habere dicunt. Sed non mirum quod erat cor eorum obsecratum & non intellexerunt de panibus. Non sunt palpabiles cecitates apertas sue professionis transgressionem tam horribiles dei cultus in oculis mundi ostendere: & de hoc tamen de malignitate iactare? Sed hoc accidit eis: quod non intelligunt de panibus. Non enim spirituales retentionem que est in altis uirtutibus sue perfectionis & professionis & in gustibus mentis intelligunt: propter quod etiam iesum uenientem in sanctis pauperulis uirtutibus deformibus: qui calcant undas sue tumultuose turbulencie & occupationis distractione omnia despiciendo non cognoscunt: sed estimant fantasma deceptionis & pro timore ne uitiositatis ipsorum confringant malitiam clamant multis iurgis & detractionibus super eos. Sed spiritus ueritatis ab eis prudenter declinat eos in sua malitia dimittendo: sed finaliter non declinabit a nauis: quoniam immo omne semen electum quod in eis fuerit ad se trahet: & tunc se cognoscentes errasse propriam recognoscentes offensa adorabunt spiritum iesu dicentes. Vere filius dei es. Si autem his filiis claudicantibus & aliis qui domino iesu meruerunt seruantes promissa attribuat & sono quo soporatus iesus ex obligatione promissae regie super ceruical dormiuit in puppi quod proprie

mysterium eis adaptatur qui totū sue professionis statum proicientes post tergum suum: dimittunt iesum & eius imitationem perfectam super puppi dormire ad prorā sui nauis conatus: & cōtinui stant ei procurādi ea que sui statui aduersantur faciem sue uigilie conuertentes. Sed & ceruical sue molitiei & relaxate uite & anxie congregationis tēporaliū sub capite iesu ponunt. Quia h̄ in sua sollicitudine & procuratione intendunt: ut talibus eorum maleficiis soporatus iesus iustitia exigēte ad eorū subilationē non euigilet: sed inundante uento persecutionis super eos qui electi fuerunt ex eis: malam dimittentes prorā: & ad puppim iam diu oblitam institutionis primarie & perfectionis sue conuertentes aspectum impetu timoris uehementis uidentes se submergi in fluctibus transgressionis sue clamabant fortissime cordialiter dicentes. Domine salua nos perimus. Quibus ex pietate excitatus iesus imperauit uentis & mari eorum transgressiones & turbulentas dispersiones & amaras occasiones exsufflant: & eorum modicam fidē qua timebant se non posse regulam seruare increpabit & tunc fiet tranquillitas magna religionis & ecclesie reformate. Vnde honor coronati regis iesu est principaliter sanctorum martyrum comitiua & militaria triumphalis: propter quod ab hoc fundamento honorifico incepit se christus in ecclesia honorare dum a martyriis incepit tyrānoꝝ quorum persecutio. .ccc. annis durauit. Et sicut legitur dictum a Hiero. Tāta fuit multitudo illius coronate militie q̄ cōputatis omnibus martyribus: & qui per diuersas partes orbis pro confessione iesu i illis. .ccc. annis martyria pertulerunt possunt. .ccc. martyres cuilibet diei illius tēporis assignari.

Iesus lepram eiiciens Cap. xix.

Anima mea attende iesum de mōte descendēte sublimitatis diuine ad assumptionem passibilitatis tue: & te totam leprosam atēdens cum multis lachrymis te prosterne. d. ci. Domine si uis potes me mundare. Si forte tibi cōpatiens extendat manū sue uirtutis & dicat: uolo mundare. In quo & attende tue iniquitatis uitium: quia leprosa es: pietatis iesu beneficiū quia per ipsum mundata es: lepra autem significat omne mortale peccatum: primo quantum ad uitia capitalia: unde lepra est morbus contagiosus per superbiam: quia qui communicat superbo inducit superbiam. Ecclē. xiii. Ardens per luxuriam faciens sitire per auaritiam: deformans aspectum & faciē per iram: reddens hominem abhominabilem per inuidiam. Nam abhominatio hominū detractor. Prouer. xxiiii. Immundus per gulam. Daniel enim proposuit ne pollueretur de mensa regis p̄ derosum reddens hominē per accidiam: Prouer. xv In merore animi deiciat spiritus. De his septem leuit. xiii. Quicumq; maculatus fuerit lepra habitabit extra castra. Primo igitur leprosus sepatur ab aliis in quo significatur peccatū ire cō quo nullus potest

habitare. Prouer. xxii. Eice derisorē & exibit cū eo iurgii: cessabuntq; cause contumelie. Hec est lepra marie que mixta est cū moyse: & eiecta a castris Nūeri. xii. Maria apprens candens lepra quasi nix Eiciendi ergo sunt nixosi & iracundi. Numeri. v. Precipe filiis israel ut eiiciāt de castris omnem leprosum ne contaminent ea cum habitauerat uobiscū

Secundo habebant uestimenta dissuta: hec est lepra inuidie que procurat diuisionem & scissuram. Nituntur enim inuidi illam christi tunicam inconsumibilem desuper & c. diuidere. Cū tamen christi crucifixores noluerunt eam scindere: hac scinditur uinculum chantatis fraterne. Hec est lepra simonis Luce. vii. Qui inuidebat superne gratie curatione Magdalene. Cui dixit dominus. Aquam pedibus meis non dedisti: oleo caput meum non unxisti: osculum mihi non dedisti: quia inuidi non habēt lachrymas contritionis in corde: nec oleum charitatis in opere: nec osculum unionis in sermone. Ideo dicitur deute. xxiii. Obserua diligēter ne incurras plagā lepre: lepra enim solutio continuitatis & inuidia dissipatio unitatis. Tertio leprosus habet caput nudum. In quo designatur lepra superbie. Caput enim nudat q̄ opera alicuius eminentie uel sanctitatis per presūptionis superbiā ostēdat. Hec lepra est ozie qui ex presūptione cordis usurpauit sibi officium sacerdotis. Ideo lepra apparuit sibi in fronte ubi ē signū superbie. ii. paral. xxvi. Et dicitur ibi q̄ fuit leprosus usq; ad diē mortis sue: quoniam tale peccatum qua corruptionē nō sustinet ut frequentius percurrat in finē. Quarto habebat os ueste contactū: in quo lepra accidie designatur q̄ non uult per bonū opus respicere. aliter etiam os ueste contegit: cū accidiosus domināte uerecūdia nō cōfiteat. Contra quos dicit Iob. Quali in sinu abscondita leprosa efficit dū accidiosa manus nihil ad iustitiam operatur. Quinto contaminatū se clamabit in quo significatur lepra luxurie per quā maxime contaminatur anima. Hiero. iii. Si dimiserit uir uxorem suam & recedens ab eo duxerit uirum alterum nūqd contaminata est mulier illa? Contaminatū se clamat qui publice per luxuriam peccat: hec ē lepra Iob. ii. Re. iii. Non deficiat de domo Iob fluxum feminis sustinēs & leprosus tenēs fuscum & cadēs gladio: & indigens pane: quia in ea hō totus effeminat. Tenet fuscum per momētaneam delectationem: uel propter effeminatorum confusionem quia ibi est eneruatio: cadens gladio per iugem cōscientie cōpunctionem: hoc enim proprium habet illud peccatum: quia conscientiam pungit: quia ipsa continue naturalis lex arguit quā corrumpit. Indigens pane: quia omni spiritali consolatione se redit indignū. Sexto sordidum se clamat: hec ē lepra gule: quia per eam sordidi & animales efficiuntur Iob. xviii. Quare sorduimus & reputati sumus ut iumentum apud te. Iumenta certis temporibus a coitu abstinent: sed nunquam sobrietatis medum tenent. Semper enim uacant nutritiue:

sed non semper generatiue: h est lepra naamá qui erat princeps mil tie regis syrie uir diues sed leprosus. iiii. Re. v. Nobiles enim & diuites maxime infecti sunt lepra gula. Vnde Luce. xvi. dicitur de diuite epulone q̄ epulabat̄ quottidie splendide. hi. n. sunt in epulis suis male cõuiuates ut dicit ludas.

Septimo solus habitat extra castra: hec e lepra auaritie. Auarus. n. per interminabilitatē & infacibilitatē appetitus infiniti uellet solus totum mundū occupare. Esa. v. Ve qui cõiugitis domū ad domū: & agrum agro copulatis usq; ad terminū loci Nūqd habitatis uos soli i medio terre: hec e lepra giei. iiii. Re. v. Egressus e gieiab helyseo quasi nix & licet omnis auaritia sit mala lepra: simoniaca tñ pessima e q̄ in giei uedēte gratiā figuratur: unde notabiliter dicitur quasi nix. Nix. n. nocet oculis ne uideant & pedibus itinerantiū: aliquādo uiam occultat: quia simonia maxime obcecat prelatos: & errare facit subditos: sed bene sicut helyseus eiecit giei a se. Sic christus emētes & uedentes eiecere cepit de tēplo. Io. ii. Vtinā sit hodie aliqs helyseus & aliqs christi uicarius qui hanc leprā de scūario purget: christi h forte dicitur Luce. xix. q̄ iesus cepit tales eiicere: quia quod christus cepit facere: debet eius bonus uicarius consummare. Hec sūt septē conditiones leprosi: & septē persone leprose significantes offensionē septēplici culpe. Cōtra que mala in sacra scriptura septē remedia inueniuntur purgatiua: tamē unū erat remediū generale & ordinatū in lege. In quo oīa figurantur purgari. Ibi erant duo passerēs & lignū cedrinum: & habebant uermiculū & isopū: & lauabat̄ patiens: radebat̄ & ungebatur: leuit. xiiii. In quibus oibus designantur officia septē uirtutū: per que dicte septē lepre mundantur. In passere qui a pusillanimitate dicitur secundū Isidorū: & e minutū animal: humilitas designatur per quā superbia mūdatur. Et propter duplicem humilitatem interiorē & exteriorē sunt duo passerēs. In ligno cedrino quod ardebat̄ cuius odore serpētes occiduntur & fugiunt. Sobrietas intelligit̄ que motus carnales reprimat̄ & occidit. Tertio ardebat̄ uermiculus: hic e at coctus bis tinctus: hec est charitas que totam inflāmat animā per modū dilectionis in deum: & pietatis in pximum: hac lepra mundatur inuidia. Quarto ardebat̄ isopus petre adherens: & maculas faciei emūdans: h e hilaritas spiritualis per quam mūdatur lepra accidie: ut alacres in dei seruitio ambulemus. Quinto lauabat̄ leprosus. In quo signatur castitas q̄ mūdatur lepram luxurie: unde mēstruate & luxuriose dicit̄ dñs Eze. xvi. laui te aqua & mundauit te & sanguinē tuum ex te. Sexto radebat̄. Rasio pilorum abiectionem significat̄ superfluorū: h e liberalitas que mundatur lepram auaritie. Septimo leprosus ungebatur sanguine & oleo: hec est tranquillitas mentis que mūdatur leprā ire. Sic ergo habes Passerēs humilitatis cōtra superbiā, Cedrū sobrietatis cōtra gulā

Vermiculū charitatis contra inuidiā
Isopum hilaritatis. contra accidiam
Lotionem castitatis contra luxuriam
Rationē liberalitatis contra auaritiā
Vnctionē tranquillitatis cōtra iram.

Sunt et specialia remedia i spūalibus lepre mūdationibus designata. Nā mūdatio supbie designat̄ p unctiōne manus moyli q̄ i abstractiōe delinū apparuit leprosa: q̄a supbia icurnt̄: dū hō extertus apparēdo extollit. Inuidia mūdatur per cōbustionē sicut de lepra uestis scribit̄. Sic & inuidus q̄ diuino igne inflāmat̄ malitia uestis i eo iuidie cōbustitur & aia & corpus ad obsequiū xp̄i & pximi exhibet. Accidia similiter curat̄ p manus extensionem q̄n xp̄s manū extēdit & t̄git leprosu: q̄a uigorat̄ i fluxu laboratis accidiosū. Fiuic tñ p̄cipit q̄ offerat munus qd̄ p̄cepit Moyses. s. duos passerēs corpus & animā: ut q̄ nec bona cogitabat in exteriori operariā utroq; uolet affectionis agilitate. Ita tñ q̄ unū passerē uiuū imolet quātū ad opa que sūt carnis sicut per aquas uiuas uiride contritionis: & alterū passerem. s. uiuū spūm. s. sinat aduolare in aggr̄ cōtēplatiōis libere septies aspersū sāguine imolari: q̄a aia debet tota agilis fieri in castigatione uili corporis p̄p̄ri. Et debet lignū cedrinū sacratissime crucis passionis iesu: & isopus candidā herbam calefaciēs & purgans pectora frigida in se habere: isopus inq̄ talis coloris mēdacium cordis iesu debet ligari ad pedem passeris cum pede angariante ut portet crucē uiolenter ad modum simonis: sed cum funiculo sericeo amoris ignei cocci bis tincti ut tingatur in mensa charitate filii dei talia sustinentis in assumptā natura & charitate anime iesu talia acceptantis pro nostra redēptione. Taliter alia exclusa accidia libere uolat ad alta: h̄ ponit in domo Simonis leprosi: ubi beata magdalena passerem sui cordis imolat super aquas uiuidas lachrymarū omnis accidie excludo corpore: & alligato prius ad pedes affectus sui cedro extrinsece passionis iesu & isopo ignee charitatis interne cordis iesu cum filio amoris subtilissimi & fortis. Sic distincti in corde & corpore iesu xp̄i crucifixi austentate corporis aspersa septies aduolabat ad litteram in cōtēplationis agrū dum. xxx. annis ab omni cura corporis abstinens septies euabatur in die ad angelicum & iubilosum cōsolationem celestis psalmodie: hoc modo omnis torpor accidie figuratur. Quarto: lepra ire eo modo debet curari: quo legitur curata lepra marie per separationem a iurgio. Nam sicut legitur Nūeri. xii. Eiecta e de castris septem diebus & post curationem reuersa: q̄a separādo se a cōtēntiōibus & ab occasionibus offensionū pximi curat̄ ira aī. Quinto lepra auaritie figurat̄ p leprā domus cuius cura erat exportatio uasorum domus: & abrasio parietū quia impossibile est q̄ auaritia retenta rerum congregatio ne curetur: sed interius radatur affectus cupiditatis & substantia exportetur per elemosynarum largitatē. Sexto lepra luxurie curatur per septēpli-

tem lotionem aque: que figurata est in lotiōe namā qui lotus est septies: quia debet lauari & abstergi uniuersaliter cogitationes: locutiones turpes actus: aspectus: gestus: incessus: & omne quod ad illam labem potest inducere. Et tunc restaurat carnem ad innocentiam puenlem. Septimo mundat gule per sollicitam custodiā diuini mandati: quam lepram primus leprosus Adam per inobediētiam incumit lignum uentum degustans: quo etiam fit mundatio lepre solo uerbo & dei mandato: maxime illis qui sciunt dicere diabolo suggerenti cibum inordinatum. Non in solo pane uiuit homo: sed ex omni uerbo quod procedit de ore dei &c. Hoc modo mondati sunt. x. leprosi. Luc. xvii. Qui leuauerunt uocē. d. iesu. p̄. &c. quasi. d. Tuū est peccatum: nostrum obedire: unde & solo uerbo curauit eos. d. Ite ostendite &c. & dei mandati obedientia sunt curati: factum est dum irent mondati sunt. Sed quia lepram gule curare incipiunt: sed pauci proficiunt nisi in curatiōe persistant: & suū ieiunium pure in deum referunt. Idcirco licet. x. sint mundati de uno solo dicitur quod ad iesum rediit gratias egit: & ad ipsum iesum refugit: de quo dicitur quod erat samaritanus: quasi custos gule insultus: & in alienigena a concupiscentia carnis sue. Quia uero lepra est uniuersalis corruptio in corpore a uenis incipiēs: & in frontibus terminata nature uim naturalem inficiens que operatur in epate. Idcirco lepra spiritualis ē quedā anime corruptio uniuersaliter in omnibus uiribus sensuum: que sunt affectiua: intellectiua: & operatiua. In operatiua est triplex lepra: una in transgressione inchoando malum opus agere: secunda in continuatione assuefaciēdo malum opus continuare: tertia in ueterata consuetudine: prima dicitur lepra cutis: secunda carnis: tertia cicatricis. Intellectiua autem est lepra: que est defectus fidei: siue sit in singularis persone corruptiōe: siue in plurium congregatione. Et hec est duplex lepra prima capitis & barbe: secunda domus leprose. In affectiua uero est lepra affectionis: siue sit ex operibus iustitie: siue ex operibus misericordie: prima ē lepra cutis: uidelicet inchoatiōis boni operis & exterioris conuersationis de qua dicitur. Homo in cuius carne & cute ortus fuerit diuersus color: siue crustulatus: quasi lucens quippiam. i. plaga lepre adducitur ad sacerdotem: qui cum uiderit lepram & pilos in album mutatos colorem: ipsamque speciem lepre humiliorem cute & carne reliqua plaga lepre ē. Color diuersus alterat cutem: crustulla etiam corrumpit carnem interiorem: per cutem & eius colorem intelligitur nostra conuersatio per quam boni aut mali extimantur ab aliis: per carnem que clauditur intra cutem intelligitur nostra conscientia que nobis & dei solum patet oculis. Vbi uero color sanctitatis deficit in actu uel in conuersatione: & apparet corruptio conscientie: aut lucet exterius euidentibus signis: lepra est & oportet mundari ad arbitrium sacerdotis. Pili qui insensibiliter de corpore exeunt

sunt cogitationes que de corde procedunt. Albedo pilorum que de infirmitate procedit naturalem colorem expellit: hec sunt uerba uel signa que continent uirtutum defectum. Ex quibus manifeste concluditur quod habent in corde malum fundamentum & speciem lepre humiliore carne reliqua si ex actu qui sibi obiicitur intellige sufficientem excusationem non habere quin potius ab eo quod prius apparuit uel fuit ipsum conuicti defecisse separabit cum a congregatione ut ne ex familiaritate in fundat aliis corruptionis uenenum. Si autem lucēs candor fuerit in cute. i. infamia in sociorum opinionone: nec humilior carne reliqua pili coloris pristini. i. sibi proprio certa: nec ab eo confitetur culpa debet eum recludere septē diebus: quia debet eum restringere correctiuis ammonitionibus & sollicitis obseruationibus interdicens sibi actus qui sunt uia ad culpam. Et hoc tādium obseruandum ē donec uideatur si ab opere peruerso cesset: & in domino sabbatizet. Iterū aut. vii. diebus aliis recludendus ē: quia sollicita debet obseruari diligentia: & etiam si bi libera data lumina qualis appareat eius uita ne forte in prima clausura fuerit culpa: fuerit abstinentia solo timore pene & obseruantis custodia: quia & lupus captus predam non tangit. Et sequitur si obscurior fuerit lepra. i. obliuio criminis nulla appareat euidentia: & in homine continentur bona scabies est. i. infamia ex sua leuitate suborta. Scabies enim licet mortem non inferat: cutem tamen deturpat: sic & conuersationis leuitas licet mortem non inferat si sola sit: tamē famam denigrat. Secunda ē lepra carnis uiue & exfloreētis in assuefactione consuetudinis de qua leuit. xiiii. Plaga lepre si fuerit in homine &c. Cūque color albus in cute fuerit & capillorum mutauerit aspectum: ipsa quoque caro uiua apparuerit: lepra uetustissima iudicabitur. Capilli si sunt prolixiores pili in quibus processus iniquitatis uidentur describi. Immutatio capillorum signū ē quod longa consuetudine iniquitatis iniquorum affectibus ē radicata: hec lepra non exigit sacerdotis discussionem sed meret separationem que dicitur uetustissima propter inueteratam consuetudinem: & dicitur carnis uiue: quia peruersitas habet apparere. Sed alia quando in uirum inuictum inturgunt testes iniqui: quando loquuntur homines aduersus iustum iniquitatem: mentiētes propter odium ueritatis. Et ideo hec est alia lepra solius calūnie & falsae criminatiōis: ideo sequitur. Si autem effloruerit discussa lepra in cute: & operuerit omnem carnem a capite usque ad pedes: quicquid sub aspectu oculorum cadit considerabit eum sacerdos & teneri lepra minime iudicabit. Hec lepra calūnie impietatis que totum benedictum iesum operuit & singulariter omnia membra eius. Nam de eo dicitur Esa. liii. Nos reputauimus eum leprosum qui cum in cute non corpore fuerit: quia in infamia imposita non est culpa commissa: & dicitur discurrens lepra in cutis superficie: discurret enim & nunquam figitur: quia non inuenit locum in quo

Stabiliatur: unde & de falsis testibus eius dicitur: quod conuenientia testimonia non erant. Dicitur omnem carnem eius operire a capite usque ad pedes: quicquid sub aspectu oculorum cadit: quia omnia opera eius prima & nouissima peruertebant: & quicquid aspiciere poterant maculabant. Sed hec lepra discurrens et florescebat: quia sub obfuscatione infamie apparebat puritas innocentie: hec lepra est minima quia minuitur homo per patientiam. Et quia displicere malis est laudabile: unde signum magne uirtutis est impugnari ab impiis. Curatur etiam lepra minima per deformatiua supplicia que deformat speciem carnis: sed causat pulchritudinem mentis: hinc fuerunt in martyribus & in christo iesu de qua Esa. liiii. Non erat ei species neque decor. Tertia lepra est cicatrix que est ex reciduatione post bonum sanitatis. Et quia duplex est opus prauum: quoddam flagitiosum per intemperantiam in seipsum: quoddam facinorosum per iniuriam ad proximum. Ideo duplex est lepra cicatricis. scilicet in ulcere & coebustura. De prima leuit. xiii. Caro & cutis in qua ulcus natum est & sanatum: & in loca ulceris cicatrix apparuerit alba uel subrufa &c. Vulnus quod corrumpit decorum corporis flagitium est uiolans speciem nostre honestatis. Si tamen sanatum fuerit & ad cicatricem perductum timendum est ne morbus redeat: sicut apparet eis qui reuertuntur ad uomitum. Tunc autem apparet alba macula quando fit reciduum ex sola contaminata uoluntate. Tunc uero subrufa quando ex certa malitia: & quando fortiter irascuntur contra corrigentes sicut Herodes contra Ioannem. Talis leprosus & contaminatus est pronuntiandus. De coebustura similiter idem caro & cutis quam ignis excusserit: & sanata albam siue rufam habuerit cicatricem &c. Ignis significat iracundiam que tunc exurit carnem humanam quando parit contra proximum discordiam: tunc sanatur quando reformatur. Sed in cicatrice albedo nascitur quando ex surreptione uel infirmitate aliquid pacis uiolatur. Tunc autem est subrufa lepra & contaminanda: quando rupitur ex certa malitia. Quarta lepra parat defectum fidei singularis persone: & hec lepra dicitur capitis uel barbe de qua leuit. xiii. Vir siue mulier in cuius capite germinauerit lepra &c. Et ibi dicitur quod si locus fuerit humilior: & capillus flauus & solito subtilior lepra capitis est aut barbe: & contaminabit eum sacerdos: lepra in capite est error in fide: de deo uel de christo eius. Nam deus & christus est caput si delium: & fides caput & salus in anima. Barba autem perfecte uirilitalis indicium est: & significat uirtutes sanctorum: unde in quartum capitis humana scientia. scilicet christi hominis a christo capite descendit in barbam. id est in sanctorum uitam perfectam. Quodcumque ergo a communi christi fide & a ueritate doctrine sanctorum deficit in isto locus lepre apparet humilior reliqua carne: quia error ipsius iacet inferius salua credentium fide. Capillus etiam flauus est solito subtilior: quia de suo ingenio presumentes & imaginam

tes fantastice subtilitates non stant in uera humilitate. Nam per flauum colorem qui a nigredine recedit & appropinquat albedini significatur fiducia sublimis sui ingenii: uel ex presumptione singularis reuelationis dei: quod si alicuius talis fides sancte ecclesie communiter conferatur: & rationes suas tam deceptorias aspernantur: non iudicabitur tenet lepra heresis: sed recludetur correctio ammonitio. Et hoc est quod dicit si locum lepre uident equalem camini uicine. id est confessionem similem fidei transire: prohibebit eum donec ab errore quiescat. Sed inter dum die septimo intuebitur eum: quia diligenter est considerandum ne forsitan errorem quem dannauit in publico sustineat in secreto. Sed absque loco male radice caput & barba eius proprii desiderii sensuum: non similiter & proprii ingenii fiducia detrunca: locus tamen macule non rursus relinquatur: ut erroris memoria habeatur: & quantum malum faciebant in ecclesia suis oculis ostenditur. Sed recluditur septem diebus aliis dum plus quam catholicus nominatus fuerit. Quinto dicitur lepra domus & significat defectum fidei in congregatione de qua leuit. xiiii. Si fuerit plaga lepre in edibus: bit cuius est domus nunciandus sacerdoti. Ista dicitur in textu quod debent sacerdoti nunciare: quod sacerdos precipit uasa proferri: quod debet eam diligenter considerare & in parietibus attendere: si pallor siue rubor apparet in lapidibus & humidiores sunt ceteris partibus domus. Debet septem diebus claudere: & si lepram creuisse uiderit: lapides inde extrahet & alios loco ipsorum ponet: domus tota intrinsecus radetur & alio luto linetur. Domus est ecclesia: lepra in domo: heresis in collegio. Sacerdos precipit uasa of ferri ne contaminentur: quia fideles precipit a talibus separari ne inficiantur. Sacerdos stat ad hostium domus quando talium considerat ingressus & exitus: pallor color mortis heresim significat: unde & equus pallidus in Apoca. hereticum significat. Sed cum calore est in lapidibus rubor quando ad resistendum coram omnibus apparet in eis zelus & feruor: domum uero claudi precipit: quia fideles ab istis separari iubet: & eorum mala documenta non audiri: qui ea intrauerit immundus erit. Lapidem precipit erui: & in locum imundum poni: quia doctores talium precipit separari: & illorum errorem excommunicari. Domum totam precipit radi: quia cor poribus omnium auditorum precipit errores euelli: & alios lapides. id est catholicos doctores ibi poni & alio luto. id est alia sana doctrina fides instrui. Sexta lepra est caluitas & recaluitio: hec lepra elationis in affectu ex operibus misericordie procedens tanquam ex cibo sano infirmitas ex inordinatione sumens. De hoc leuit. xiii. Vide cuius capite capilli fluunt caluus & imundus est. Caluities uero fluxus capillorum in toto capite per quem fluxus nulla pars capitis denudatur: sed cesaries attenuatur: & significat erogationem elemosine de paupertate domus sue.

Si autem in parte anteriori ex fluxu capillorum

frons fuerit denudata recaluafter. Et tunc denudat
frons cū affectus temporalium abiicit: & substātie
sue abrenūtiat ut facilius anime sine distractiōe sol
licitudines eorū dominū contempletur. Sed ca
pilli in parte posteriori retinentur: quando ad solā
necessitatem temporalia conseruantur: hic recaluafter
est q̄ ut perfectus & illuminatus talis potest repu
tari. Si autem caluitio: uel in recaluitioe albus uel
rufus color fuerit exortus: & hoc sacerdos uiderit
condemnat eum: haud dubium lepra ē albus co
lor qui est signū lepre appens in utroq; uertice ē cū
p hoc q̄ quis largitur ppria: eius animus in supbi
am leuatur. Quo contradicit. Mat. vi. Cū facis ele
mosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua
& ce. huiusmodi etiam color ibi nascit cū quis de
rapina elemosynā facit. De quo Ecc. xxxiiii. Dona
si quosq; nō pbat altissimus. Septia lepra ē uestiū:
q̄ est elationis in operibus iustitie. De qua leuiti.
xiii. uestis linea uel lanea que lepram habuent sta
mine uel subtegmīne: aut pellicula: aut quicquid ex
pelle confectū est si alba uel rufa macula fuerit i fe
cta lepra reputabit. Attende lēor q̄ omnia hec
i figura cōtēgebant illis. Nō enim sic fuit simplex
moyses: ut quicūq; ista legit debet esse quem uideat
q̄ ista sunt ridicula. Nihil enim coram deo imūdū
nisi peccatum: q̄ in sola uoluntate deordinata cō
sistit. Vestis que ornamentū corporis tribuit: &
fomentum uirtutis est iustitia: animā ornans exteri
us coram pximo: & fouens interius in conscientia
coram deo: ps. cxxxi. Sacerdotes tui induat iustiti
am. Lanea ē per exercitiū actiue uite: linea p simili
tudinem contemplatiue: & utraq; ornat anima &
fouet: puerbiog; ultimo. Quesiuit lanā & linū &
ce. In stamine fortitudo intentionis: unde & a stan
do dicit: i subtegmīe discursus & frequentia bone
oponis: p pellem mortificatio corporis p illud qd
conficitur ex pelle multiplex utilitas que ex corpo
ris mortificatione pcedit. Sicut est castitas corporis
contēptus mundi: silentiū & huiusmodi. In ma
cula alba fauor inanis glorie: in rufa malitia iuidie.
In stamine ergo est alba macula: uel rufa: cū nostra
intentione deprauata non plene querit gloriam dei:
sed fauorem mundi: & tamen de apparēti utilitate
pximi contabescit p iuidiam q̄ p pximi excellen
tiam famā timet perdere suam reputationem extri
secam. Item in subtegmīne & in pelle: quando de
mortificatione corporis est appetitus laudis pprie
uel dolor felicitatis alienae: uel p maculam rufā po
test itelligi crudelitas iudicantis uitam alienā: que
maxime i taliū pelle uel subtegmīne solet accide
re. Talis uestis debet includi: quia talium anime
debet sensus claudi: ne. s. se effundant in oculis ho
minum & ne aliis irideant uel ne de eis ferant iu
ditiū q̄ si secus talis lepra non curat lauet aqua
contritionis in secreto sue conscientie: & quātum
potest eleuat ab aspectu sue cōsiderationis quicquid
in se appet esse uirtutis: q̄ si nec sic correctus fuerit
sciat q̄ igne eterno ardebit: maxime si talis lepra

ipm sic mortaliter inficit q̄ a dei honore intentio
nem auertit. Cum tot sint uarii modi lepram cu
rādi: unde dicitur iesus solus lepre mūdator omni
um curam suam per duo curauit: p uerbum. s. & ta
ctū: de uerbo curauit decē: tactu unū. Quia plene
& perfecta cura omnis nostre lepre est pfecta hūili
tas diuine obedientie: & tractatus transformatiōis
amatiue maxime p benedictū iesū inocētē & purū
p nobis crucifixū: in cuius sanguine bulliēte igne
spiritus sancti: ois nostra lepra consumitur & mun
dat lauat & restituit sicut pura: q̄ mēbrorū purū
& sanū efficiunt purissimi iesu xpi

Iesus medela datus Cap.xx.

Non solum benedictus iesus ex pietate cor
pore uis leprosus mūdauit & curauit: sed oium
infirmatū nostrarū uis extitit medicina:
Et ideo uerbo: tactu: uestimēto: p̄sens: absens reme
dia tribuit sanitatū: & omne genus egritudinis ipse
curauit. Nā cecos illuminauit: claudos erexit: mu
tos soluit: surdos appuit: mūdauit leprosus: sanauit
palyticos: liberauit lūaticos expulit febres: eiecit de
mōes: eleuauit curuos: extēdit cōtracto: spurgāit sa
guisuos: mortuos suscitauit: ūde. Mar. vi. dicit q̄
quocūq; itroibat iuicos aut uillas aut ciuitates i pla
tis ponebant infirmos & descebatur eum: uel ut
simbria uestimēti eius tangerēt: & quotquot tange
bant eum salui fiebant. Et luce. iiii. dicit q̄ omnes
qui habebant infirmos uariis lāgoribus ducebant
illos ad iesum. At ille singulis manus ipones cura
bat eos. Licet autem innumera sanitatū beneficia
intulerit medicus hūane salutis iesus: q̄ tñ sunt. iiii.
generales egritudines: pp̄ q̄s curādas p̄cipaliter de
se fecit medicinā ut ad mētis curā i p̄nti sequat ple
na corporis cura in futuro: q̄ mentis egritudines sūt

Ignorantia

Impotentia

Malitia et

Concupiscētia

Idcirco de. iiii. egritudinibus curatis a iesu his corre
spōdētibus breuiter subnectamus: In quibus xp̄us
se singulariter ondit medicinam. Et p̄mo de ceco
que luto cōfecto ex sp̄to pp̄rio ad lucē restituit:
cōtra malitiam ignorātie cecae. Nā de illo dicit. Ioā
nis. viii. q̄ p̄teries iesus uidit hoīem cecū a uatiui
tate. Xpi iesu p̄tentio fuit eius uite peregrinatio
que tota est collyniū nostram illuminans cecitatem
qd̄ ipse dedarans dixit: q̄d tu sū in hoc mūdo lux sū
mūdi. Et in signū q̄ ipse est totus uera lux: & uerū
lumē uolens illuminare cecū: lutum fecit ex sp̄to.

Sp̄tū ē eterna sapiētia: quia sicut sp̄tū a capite
fluit: Sic xp̄us sapiētia eterna a patre pcedit. Eccle
siastici. xxiiii. Ego ex ore altissimi p̄āi. Terra est ca
ro assūpta de uirgine gloriosa q̄ dedit fructū suū q̄
cōcepit & pepit iesum: filiū dei. Saliua ergo terre cō
iūgit: quando iesus ex uirgine nascit. Et tamen fit
lutū quādo uerū caro factū est. Et ut ondat q̄
hoc fit ad nrām illuminationē: dī q̄ hītauit nobis:
Ioan. i. Ecce curā: uidimus gloriam eius &c. Sicut

dicat qui tale lutū sup oculos hūit. Licet autē so-
lo uerbo posset curare: sic tñ ut dictū est uoluit face-
re cū tactu: ut ostenderet se eē illū reformatōrē quē
de luto p̄mi hoīs legimus formatorē: & ut osten-
deret sicut dictū ē: q̄ sua carnis assūptio est n̄ra illu-
miatio: un̄ & lutū lauari p̄cepit: i. a nobis talē fidem
regunt q̄ assūptionem n̄re infirmitatis credamus ho-
norē sue deitatis. Et hoc ē lauare lutū: nullā idēcen-
tiā in deo uidere: q̄r ē caro factū. Et sicut dicit Theo-
philus sup hunc locū: q̄dā dicūt q̄ lutū nō fuit de-
positū: sed i oculos est conuersū quod multū con-
cordat mysteriis: licet Criso. cōtrariū de luto dicere
uideat: quia i tali lotione nō amouet a b̄ndictō iē-
su ueritas carnis: sed i amorē tā carnis q̄ uerbi fit to-
talis trāsformatio n̄re mentis: & ipsū uerbū caro fa-
ctū fit oculus diuine cognitiōis. Vñ bñ d̄r q̄ nō
in quacūq; aqua lauat: sed i natatoria syloe: quod i
terptat missus p̄ hoc uerbū euāgeliste notāter oñ-
dens sacramētū huius piscine. Sicut hic dicit Aug.
Nisi ille fuisset missus: nemo n̄m fuisset ab im̄gite
te dimissus. Lauare ergo ab oī indecētia p̄ccī. Mi-
rabilis autē cōmendatio huius ceci ex ipsius hūilis
obediā: sicut dicit Criso. dicas ceci fidē: qui nō con-
tradixit: nō cogitauit apud semetipsū: lutū solet ex-
ēccare uidētes: syloe laui & iā a nullo sum aditus:
si quā uirtutē haberet p̄ns utiq; curasset. Sed singu-
lanter obedit: unde seq̄tur abiit & lauit & uenit ui-
dens. Nota etiā ceci gratitudinē: nam cognouit
b̄nficiū: unde dixit. Ille hō qui d̄r iesus lutū fecit &
unxit oculos meos. O b̄ndicte cece: unctiōne dixit:
ut det passiōē. Multū enī te x̄ps unxit: cū carnem
tuā assūpsit: & bene unxit uirtus iesus qui unctus
fuit oleo leticie p̄confortibus suis. Secūdo exhibu-
it p̄coniū. luxta illud. Quid dicis de eo q̄ apuit ti-
bi oculos. Et dixit. Quia p̄pha est & licet p̄p̄e di-
xit: tñ uere dixit: hic uere ē p̄pha quēturus ē i mūdū
Et q̄ multū dixit cōtra affectū malignatiū & mali-
gne interrogantiū: & iesus ē talis propheta: cuius
oculis oīa sunt nuda & apta. Tertio cōfutat ad-
uersarios sicut patet in textu. Et post multa cocu-
dit. In hoc mirabile est: q̄ uos nescitis unde sit &
apuit oculos meos. Et ista nisi hic esset a deo non
posset facere quicq; &c. Iste autē benedictus cecus ue-
re est mēte illuatus & corpore sicut prudēter: sic ef-
ficatur. Sic & cōstanter iudeos cōfutat superbiā
& p̄fidiā: qui cū nō hērenr quid respōderēt in eius
contumeliā pruperūt. Quarto reddidit debitū ob-
sequiū: nā corde credidit & ore cōfessus fuit dei fi-
lium iēsū dicens. Credo dñe & reuerētiā in ope: nā
prociens adorauit eū. Sic ergo pater plena illuina-
tio n̄re cecitatis: ubi informat mēs n̄ra illuata quō
deat deū colere in ope huius ceci imitatiōe. Iste
ut d̄r fuit br̄s cedonius: q̄ cū benedicta magdale-
na & aliis fuit mari expositus. Sicut hētur i legēda
magdalene & requiescit in scō maxio iuxta corpus
magdalene. **Secūda infirmitas mētis d̄r ipotentia:**
quā x̄ps iesus p̄ris uirtus curauit: huius curatō figu-
ratur i illo qui icidit i latrones: Luce. x. In cuius cu-

ratiōis historia primo nota casū. Secūdo remediū.
In casu nota q̄ dimisit primo mētis trāquillitatem
quia discedit ab hierl̄m: cōuertit se ad t̄paliū uanu-
tatē quia i hierico quod interpretatur luna: quia t̄pa-
lis p̄p̄itas assimulatur lune: que habet lucē sepius
edyplantem maculatam & uariata m. Modo enim
est plena: modo uacua ab alio mutata: quia non
lucet a se. Sic & t̄palia nō lucēt unde iordiate dēant
appeti nisi ex n̄ra pueritate. Tertio in casu nota
latronū icursionē: bonos expoliatiōē: uulnere i-
flictiōē: & adiutori destitutōē. Nā sacerdos & le-
uita descenderūt eadē uia: uiderūt miserum pran-
sierunt eū: & nullū prebuerūt adiutorū: quia sacer-
dotiū legis at̄ique: uel ipsa lex data a moyse uulne-
ra quidē p̄ccī ostēderūt: sed nullū remediū plene cu-
rationis dederūt: lex enī subintrauit ut abūderet de-
lictū: & ipossibile est sāguie tauroz aut hircos aut
ferri p̄ccm: unde transitus istoz quia sine uulnere
dia fuit magis uulneratū afflixit: dū concupiscentiā
auxit p̄hibēdo nō remediū cōtulit miserō: p̄p̄o-
pter quod etiā d̄r ex hoc sc̄m sup hoc p̄ccas p̄ccm

Relictus ē igit̄ hic miser semimortuus deo: sed
totus mortuus in seipso. Semimortuus deo d̄r qui
nōdū incurerat maleficiū obstinatiōis: nec iudiciū
interne dānatiōis sed liberari p̄uisus erat in benefi-
cio redēptōis. In seipso erat mortuus: quia hēbat
mortis uulnus & erat ueracter dei inimicus: nec a
cura ex parte sua poterat esse aliquis motus: nec co-
natus fructuosus ul̄ uirtuosus. Aliter possumus
dicere q̄ plura fuerūt mala huius deuiatiōis.

Primū fuit exilii & uagationis

Secundum fuit defectus subsidii & sustentatiōis
quia in hierico descendebat

Tertium continuas morbi & effluxionis in eo q̄
dicit descendebat.

Quartum atrocitas inimici: quia incidit i latrones
Quintum demūdatio status gratuiti & stole in-
nocentie: quia despoliauit eum.

Sextū uulneratio bōi naturalis: quod notatur i pla-
gis impositis in oibus mēbris. Nā in rōne fixa est
ignorantia. In mēoria ipotentia: in uolūtate mali-
tia. Eruerunt sibi oculos itelligentie: p̄siderūt au-
res obediē: obturauerūt nares discretiōis: mutilau-
erūt linguā diuine laudis: ap̄tauerūt manus opis
uirtuosi: cōfreguerunt pedes stabilitatis p̄petue &
gressus boni: foderūt latus delectōis p̄ximī: & inie-
cerunt in capite uulnus supbie: in oculis toruatiōē
i uidiē. In dentibus stridorē ire. In corpore tristitiā
melancōie: in manibus rapacitatē auaricie: in uētre
igluuie gule: & in renibus fluxum luxurie. Vide
tur tibi q̄ multa icurrit hic stolidus deuiator hunc
pōt dici illud Baruch. iiii. Quid est q̄ in terra iimi-
corz es. In ueterasti in terra aliena: coinquinatus es
cum mortuis: deputatus es cum descendētibz i
infernum: dereliquisti fontē sapie. Et audi destitu-
tiōē subsidii. Nā oīa remedia sine samaritano sut
inutilia & iperfecta. Nam p̄ sacerdotem & leuitam
status ueteris testamenti in sacrificiis & in lege no-

tat multiplicē descēn huius adiutori: & nihil pdes
 se: imo obesse sine expiētia samaritai. Nā pmo
 ondit q lex atiq hūit auctoritatē n̄ stabilē necitatē
 ppter qd dicit: q icidit: nec ipsa ratio necessaria fuit:
 hūit & effabilitatē. Ideo dī q sacerdos descēdebat:
 hūit infirmitatis idēmpitatē: Ideo dicit q eadē
 uia hūit remediū p̄ticularitatē: unde dicit: Sacer-
 dos quidā: q nō fuit ul̄e omniū gentiū: hūit cō
 passiois uacuitatē: nā ismū uidit sed nō succurrit:
 hūit duratōnis breuitatē: cū dicit q p̄terit: quia
 hūit lex sue p̄phē poterūt isfirmitatē cognoscere:
 sed remediū non afferre: sed oportuit eos i xpm p
 transire & quo ad sua figuralia preterire. Sequit
 .vii. efficaciam remedii in medico nostro iesu qui est
 medicus et medicina: ueniat igitur magister & me-
 dicus q̄r p̄ssime isfirmatū iacer hūanū genus. Sed
 audi prius conditiōes medici: & postea uidebis e-
 fficaciam remedii. Sed certe ip̄e benedictus iesus ē
 remediū & medicina in omni parte sua. Nā primo
 notat i eo difformitas cōditiōnis a uulnerato. Cū
 dicit samaritanus interpretat̄ custos: hic enim i no
 centiam p se & p omnibus custodiuit: quā ille mi
 ser deuius pdidit. Secundo sanctitas p̄fectiōnis
 in eo q dicit quidam. Tertio unitas cōuersationis
 in eo q dicit iter faciēs. Nō descendit eadem uia si
 cut sacerdos & leuita sed totus fuit noue p̄fectiōis
 uia. Quarto ueritas icarnatiōis: q̄r uēit secus eū: nō
 ubi erat ille: sed iuxta: q̄r nō assūp̄sit naturā culpabi
 lem sed palpabilē: in similitudinē hominū factus: ubi
 Ber. hom̄ dicit nō hoīs: q̄r p̄mus hō non in carne
 peccati: nec i similitudinē carnis peccati creatus ē: xps
 autē in ul̄i hoīm miseria p̄scius & p̄fūdus se imer
 sit: ne subtilis ille diabolus magnū pietatis dep̄hē
 deret sacramētū. Quinto affectuositas cōpassiōis:
 uicēs eū misericordia motus ē. Sexto acerbitas tol
 lerantie passiōis: q̄r appiās alligauit uulnera eius
 infundēs uinū & ol̄ū: ubi siml̄ & radix q̄ fuit cha
 ritas in approximatōe & cruciatus doloris notatur
 i ligature copia & uino. Nā tanta fuit exterior passi
 bilitas & uilitas ut recte uideret̄ latro ip̄ se: unde in
 medio latronū fixus stabat in cruce: & super se p to
 to latrocinio humane nature suscepit iudiciū diuīe
 sentētie. Nempe qui sibi in creaturis fere oīa uulne
 ra alligauit. Vere ul̄is istius alligature salutis: dū
 sic sibi oīa mala nostra ut deleter uniuit & singlari
 uelamine omnes in se includens p omnibus penā
 sustinuit debitā & plenissime satisfecit: & omnibus
 infudit oleū plene remissionis: & uinū sil̄is confor
 mationis & punctionē penitentie & cōpassiōis &
 imitationis sue crucis. Et ne conqueratur hic in
 firmus quod non possit talem medicum imitari
 Ideo ponitur. vii. similitas cōiunctiōis q̄r impo
 suit i uimētū suū. i. in corpus suū. Sicut dicit. Theo
 philus. Mēbra nāq̄ sua nos fecit & p̄cipies corpo
 ris sui: ut iā os nostrū & caro nostra sit ut uiuamus
 ip̄ia non ip̄i: sed uere xpi. Ducit i stabulū: pōt
 uno modo introduci itra domū sue uite passibilis
 curū in quo huius nostre isfirmitatis appuit i quo

relaxata militia & laboriosa in arbo
 re sue similitudinis requiescūt: dū uidere ip̄m m̄ to
 plus nobis in huius uite laboribus isudasse. Et bñ
 curā illius egit: q̄r si attēdat̄ sue uite status & opus
 plene est curatū quicquid nobis potest esse male fa
 ctum. Altera autē die ptulit duos denarios ostē
 sionē sue gloriose resurrectionis: & p̄missionē n̄re
 sil̄is beatitudinis: q̄r dū resurrectio nostra gloriose
 futurā gloriā explorauit: hic dedit stablario a iō
 soluto p se & omnibus suis dicens. Quicquid sup
 erogaueris reddam tibi. Superogare est sine itutu
 mercedis ex solo seruore dei: aiaz etia zelo sui ho
 rum debite rectitudinis deo tota mente seruire: &
 in redēptoris iesu similitudinē trāssformari. Quod
 qui in reditu sue clare uisionis tanto āp̄iorē sue re
 tributionis accipiunt mercedē: quāto in maiori gra
 du amoris: supra solā expectationē mercedis perfe
 ctius facta sūt. Vides ergo q̄ plene medicus iesus
 totus ē nostre iniquitatis medela: & q̄ plene i ip̄o
 & per ip̄m est nostra ipotētia firmata. Aliter p̄nt
 aliqua p̄dicta intelligi. s. q̄ alligat uulnera sacramē
 torū: p̄h̄seis: infūdēs oleū: dans sp̄e remissionis &
 beatitudinis: infundēs uinū: scilicet cōpūctionem
 nostre transgressionis: & timorē ultionis. Et impo
 nit i iumentum suū: cū peccata nostra ip̄e pertulit i
 corpore suo super signū: itroduxit i stabulū. i. itra
 sancte ecclesie collegiū. Curam egit: q̄r sic uulnera
 nostra sanauit. Altera die. s. post diē sue passibilis ui
 te q̄r non uacabat ei i terra diutius stare cōsumato
 nostre redēptionis ope: protulit duos denarios &
 dedit stablario. s. duas clāues. Scientiā discernendi
 & potētiā absoluendi: & dedit apostolorū colle
 gio: uel duos denarios duo p̄cepta charitatis: ul̄ du
 os denarios duplicis sue nature articuli. s. diuīe &
 humane: uel duos denarios: noticia duplicis testa
 mēti: uel duos denarios affectus cordis & effectus
 operis & corporis. His omnibus modis dantur
 duo denari: stablariis. Qui ex omnibus his debēt
 solliciti esse i pacendis gregibus dominicis. Dicit
 autem: quicquid superogaueris: reddā tibi. Sup ero
 gat apostolus qui de uirginibus p̄ceptum non ha
 bet: consiliū dat. Superogat etia de suis manibus
 opatur: ne euāgeliū uenale ostēdat. Superogat qui
 a licitis abstinent: ne debiles scandalizent. Nota
 autem q̄ pius & benedictus iesus samaritanus per
 semetip̄m curauit uulneratū postq̄ stabulario tra
 didit curandū: quod etiam seruauit in curatione la
 zari. In quo patet q̄ inutiliter exhibetur cura mini
 stri: nisi ueniat dei cura: unde Gregorius. Si discip̄ i
 lazari mortuum soluerent: fetorem magis ostende
 rent: q̄ uirtutem. Vides ergo benedicti iesu curā
 sollicitam: q̄r non solum se in medicinam totū im
 pedit: sed effectum nostre cure & custodie similitet
 p̄ximis & maxime pastoribus committit: uadē er
 go & tu fac similitet: quasi. d. secūdū. Crisostomū
 Si quem uides oppressum: non dicas nequaq̄ ita ē
 siue sit gentilis: siue iudeus & opere egeat nō cau
 leris: uix enim habet auxiliū quicūq̄ mala fuerit.

passus. Tertia infirmitas quæ curat noster medicus est defluentis nature concupia: que est tã carnalitatũ que figurat i cura sanguiflue: q̄ cupiditatum que figurat i cura manus aride: q̄ in plationũ siue honore tpaliũ: siue spũaliũ que signat in cura hydropici in domo principis phiseog. Cura ergo fluentis cõcupie est tactus fimbrie uestimẽti iesu: fimbria est ultra ps uestis & significat extremũ uite iesu in patibulo crucis. Nã uestimentũ eius dr̄ corpus eius siue caro & eius uita passibilis. Tactus ergo fimbrie ẽ amplexus passiõis sue: qñ deuota aia iesu passionẽ ruminat: & carnẽ suã tali cogitacõe & extrinseca edomatõe castigat. Et h̄ retro accedit qñ indignã se tanto bñficio recognoscit: fimbriã tangit qñ tã carnis afflictione q̄ mẽtis cõpassione iesu crucifixo se unit & tũc fluxus cõcupiscẽtie arefcit: un̄ & ibi dicit. Nã & ego noui uirtutẽ de me exisse: luce. viii. Non ẽ dubiũ q̄ quotquot eũ sic deuote tetigerũt eius uirtutẽ senserũt: & a fluxu imundicie salui fuerũt. Cupiditas auaricie & eius sanatio si gnatur in hoie hẽnte manũ aridã. Nã manus arida & cõtracta nihil boni põt facere nec sibi nec alteri. Sic impius auarus & seipsũ cruciat congregãdo: & pximũ ñ adiuuat sibi subueniẽdo. Sed que fuit cura: fecit eũ iesus stare in medio: quia omnis auaricia uult stare in angulo. Stare ergo in medio est charitate feruere corde ad pximos dilatato: & angulo reciproce cupiditatis ab affectu dimisso. Et sic pmo curat auaricia interior que est ex siccitate dilectõis i corde: postea dicit ifirmo. Extende manũ tuã. Manũ extendere ẽ extiorẽ subãm paupibus describere: & tunc est hõ plene sanatus ab auaricie cupiditate. Tertia cõcupia honore figurat in hydropico: ẽ enĩ hydropisis defectus digestiue i epate inflationẽ hu more generãs: & tumefaciẽs uentrẽ. Epar si ḡt affectũ: ubi ergo ppa ueritas nõ digerit: ardor ambitõnis generat & tumescit ueter iflatura supbie: & tũc incipit honores anxie desiderare qui recte hydropicus fit: & quãto plus gradatũ pmouetur: tãto plus litis in eo maioris abitiõis accedit. Et q̄ in tali ambitõe aia alios fatigat: & in seipsa fatigatur: iõ hydropicus in sabbaro curatur. Si enĩ mēs superba uellet in seipsa: & in sue uilitatis cõsideratõe qesce-re: defineret exterius abire. Cui dici põt illud Esaiẽ. xvi. Supbia tua & arrogãtia cordis tui plus ẽ q̄ fortitudo tua. Sed dr̄ luce. xiiii. Ipse uero apphensũ sanauit eũ ac dimisit. Cũ. n. supbus deũ fugiat: & uẽtũ sequatur & umbrã tũc ipsũ iesus apphendit qñ sibi cõstringit honores cupitos. Et q̄ sepe mēs exterius hũliata p deuotionẽ: ad uerã hũilitatẽ p sui cognitionẽ redit: iõ dr̄ q̄ iesus hũc sic apphensum sanauit: un̄ Hiere. li. Apphẽsi s̄t fortes eius: & emarcuit arcus eorũ. Fortes apphenduntur: cũ sibi supbi ab hoibus humilibus eiũtũr. Sed arcus eorũ emarcescit: cũ ambitio p quã alios sagittabãt intimate hũilitate de corde euanescit. Sic sanatũ dimittit cũ ad appetendũ & opandũ hũilia reddit. In huius signũ statim pabolã instructiuã de hũilitate s̄o

ingit: ut inuitatus ad nuptias nouissimũ locũ teneat. Et in illa pabola ambitionẽ pncipiũ & phariseũ confutat. Sic ḡitur bñdictus iesus: triplicẽ concupiam malore radice curat. Quarta infirmitas & oĩum hoĩe pessima est malitia: & hanc figurat iesus & curat in surdo & muto. Nã in surdo significatur malitia obstinatiõis & inobediẽ. In muto est fatio laudis diuine. Et h̄ ẽ naturale q̄ q̄ generaliter est surdus: est & naturaliter & generaliter mutus. Sic & qui a deo p auditũ sapiam non pcepit: nequãq̄ eius laudes canit: un̄ est ista obstinata malitia deũ nolẽ laudare: & q̄ qui tã pfidus est indiger adiutorio: ideo de isto dr̄: q̄ p alios ad iesum adducitur ut eretur. Et quia ualde rare est ut q̄ malitia peccatũ misericordiã inueniant: iõ de isto dr̄: q̄ apprehẽdit eũ de turba seorsũ quia singulare ei p̄stitit bñficio. Et ut ondat q̄ sit graue ex malitia peccare: dr̄ iesum in celũ respicere & ingemiscere. q. d. hoc ẽ testis misericordie nõ hũane: tam delitiosa culpam delere: que filii dei simplr facit in carne genere p ipsius culpe intolerabilitate. Et quia sepe diuina misericordia ubi maiorẽ indignitatẽ inuenit: ubi ad suã bonitatẽ offendẽdã maiorẽ grãm infundit: istũ cũ multa familiaritate curat: nã suos bñdicos digitos i auriculas misit: q̄ seipsũ familiaritẽ sepe in talibus interius & exterius infundit. Et sequitur q̄ sapidissimo sputo oris sui linguã eius tetigit: q̄ sepe talibus celestiuũ gustũ & suãq̄ sublimiũ familiarissimas & saporosissimas suauitates immittit: ppter quod sequitur: q̄ statim aperte sunt aures eius quia talis aia aperitur plenitudine ad auditũ diuine obediẽ. Et solum est uinculũ lingue eius & loq̄batur recte. Tũc autẽ recte loquitur cũ sibi oẽm malitiam attribuit: & a deo oẽ bonum recognoscit: non solum recte confitendo culpam: sed & deuote reddendo grãs & attente ad hoc recolligendo totã animam & iuste corrigendo totã conuersationẽ preteritam. Attende autem q̄ literaliter sicut dicit Cnso. misit digitos in auriculas eius potens uerbo sanare: ut ostenderet q̄ diuina uirtute ditatum erat corpus diuinitate unitum & operatio eius.

Quia enim propter transgressionem adẽ multam incurrerat humana natura passionem: ac per hoc membrorum & sensuum lesionem: ueniens iesus in seipso demonstrat perfectionem humanæ nature. Et propter hoc digito aures aperuit & sputo loquelam dedit. Theophilus autẽ dicit. Ex sputo tetigit linguã eius: ut ostenderet q̄ omnia membra sui corporis diuina & sancta existunt. Sicut est sputum quod uincula lingue soluit. Etenim omne sputum est superfluitas: sed in domino omnia diuina fuerunt. Ex quibus patet q̄ totus iesus ex toto se est factus nostre infirmitatis medela.

Vnde & maximã deuotionẽ & delectationẽ debemus concipere cogitando i benedicto iesu etiã supflua sue nature. Quia qd̄ in aliis est abominabile sustinere supfluũ & imudũ: in benedicto iesu est maxime charitatis & condescensionis ad nos p̄te

teris plenū & ostensiuū signum: ac per hoc nostre salutis necessariū & accommodū: & nostre dilectionis fortissimū attractiuū. Immisit autē in auriculas sancti spirituales digitos manus.

Primo pollicē potētie: in quo dat posse resistere malo & posse exerceri i bono secūdu duas iūcturas pollicis. Omnia inquit apostolos possū in eo qui me confortat. Ad philip. ultimo. Secūdo indicē sapiētie: qui dat cognoscere creatorem: redēptorē: & bñ factōrē. Secūdu illud. Deutro. xxxii. utinā saperent & intelligerent c. hoc autem est amare bona que & intelligerent c. hoc autem est amare bona que audirē cū omni cōcupiscentia sapiē. Et hic est ille digitus qui scribit legē domini siue dei uiui non lapideis tabulis: sed cordis. Tertius digitus est benignitatis & charitatis quo dillegūt inimici: ad quē magi & malefici pharaonis non possunt attin gere Exo. viii. dicentes. Digitus dei est hic. Non enim poterat cynifes opari: nec uexationes importunas pati: quia sine feruore dilectōis spūs scī non pōt pūgens inimicus diligi. Et licet dici possit q̄ iste digitus hēt tres iūcturas: diligere deum ex toto corde: ex tota mente: & ex tota aia: uel diligere deum: seipm: & proximum: tamē has tres iūcturas uolo dat digito auriculari respectu inimici. Prima sit eius letāter: uel saltē patienter sustinere aduersa inflicta. Secunda: con toto corde sibi procurare spiritualia bona. Tertia est pro suo posse sibi succurrere per tē portalia bona: & eius impedire aduersa: h sūt tres iūcturē & digiti quibus deus in altum perfectōnis statum appendit molem terre id est anime iter na carne uiuentis. Quartus medicus penitentie: cuius iūcturē sunt contritio: confessio: & satisfactio hoc digito eiciuntur demonia: ut possit regnū dei fieri i aia. Quintus minimus humilitatis & obediētie preceptorū: phibitionū: & consiliōrū: hic pprie dicitur auricularis: quia aurem facilius intrat & purgat. Non enim ibi dimittit superbie uentū: nec putredinē pprie confidentie: nec terram uel lapidē obliuatiōis maligne sed hūilitatis pprie sc̄sū quē euacuat: & siue iustitie iputationē purgat: & totam cordis affectionē ad obediendū apert & pat: & il luc diuina sapiētia intrat. Sapiētiā inquit sapiens scribe i tempore uacuitatis. i. illo tēpore quo aia ple ne est euacuata p spiritū humilitatis: hoc digito iesus incliatus scribebat in terra. i. i aia hūiliata & cō trita: & deo multū humiliatū & purgaut aurē peccatorem: cū dixit. Nemo te condēnauit mulier nec ego te condēnabo. Nō ē hic digitus supbie roboā qui ait. iiii. Re. xii. Minus digitus meus ē grossior dorso patris mei: & ppter suam superbiā perdidit magnā partē regni. Hec est illa manus itegra quā diu expectata petebat ppha: cū dicebat. Emitte manū tuam de alto. Manus missa de alto ē iesus missus a patre eterno que manus ē medicinalis & curatiua. Nā quicūq; bene tangitur ab ipsa uere confirmatur & confitet. d. Bene oia fecit. Sic igitur patet: q̄ qui a planta pedis: usq; ad uerticē salutē nō

requirit: iesus medicus piissimus in humano genere ad ipsū totū curādū de se totum medicina fecit: & in sabbato requietionis eius & unionis in psona filii dei totū hoīem saluū fecit. Bene ergo dictū est Iesus medela datus: q̄ nō fuit opus ualentibus medicis sed male habentibus.

Iesus a morte suscitatus Cap. xxi.

T autem benedictus iesus ostendat: quia omnibus oia factus est: nō solū dicit medicina languentiū sed iurrectio ēt mortuorum: q̄admodū ipse dicit. Ego sū iurrectio & uita. Licet autem innumeros mortuos & diuersis modis sit credēdū suscitasse dominū: ppter qd̄ i signū sūi aduentus multitudinē resurgētū loāni adducit ad ppositū. d. Mortui resurgent: tamē speciali spūs sc̄i cōsilio in historia euangelii trū expm̄it resurrectio: in signū triplcis status mortui per iesu gratiā resurgētis. In his ergo tribus personis significat triplex genus spūalis mortis. s. cōsensus: actus: & consuetudo. Et triplex status moriētium. s. incipientium: proficientium & perfectorum. s. laicorū clericorum: & religiosorum. In quibus modus ruiē mortis: & resurrectōis multū differre uidetur. Et i hac triplici figura uariatur mystica significatio horum trium. Nam in genere peccatorum peccatum solius consensus figuratur per puellam mortuam i domo: peccatum actus per adolōsentem extra portā in lecto: peccatum consuetudinis per fetorem lazari i sepulchro. Aliter autē in ruina statuum horum uariatur personarum mysteria. Nam ruina seculariū in iuene adolēscētulo. Mors clericorum in lazaro. Mors religiosorum in puella apta cōnubio. Et horū mors & resurrectio: loco: etate: modo: & signo: differre uidentur. Loco differunt: q̄ puella in domo: adolēscens extra portam: Lazarus in monumēto fetens: quia peccatum consensus latet in corde: actus manifestat in aperta uisione: consuetudo fetet ex fame corruptione. Differunt etate: Nā puella aīorū. xii. Adolēscens maior: lazarus uir perfectus: quia peccatum cogitationis respectiue dicitur puum: i opere dicitur crescere: sed in consuetudine maxime confirmari: ubi ergo peccatum inuenitur ibi a benedicto iesu resuscitatur. Differt etiam horum resurrectio mō. Nā puellā resuscitauit paucis uerbis. d. Puella tibi dico surge: in resurrectioē uero adolēscētis dī q̄ pmo misericordia motus postea accessit & tetigit loculū: postea p̄ra uerba locutus est: & nō statim resurrexit sed resedit. In resurrectioē uero lazari infremuit spiritu & turbauit se ipsum: lachrymatusest: uoce magna clamabit: & tamen cum toto hoc ligatus producitur. In quo notatur q̄ facilior nostra correctio solius cogitationis: sed difficilior est operis: difficilima uero consuetudinis. Ezechielis. xxiiii. dicitur. Multo labore sudatum est & non exiuit de ea rubigo eius. Differentia uero signorum fert ad diuersas significationes statuum: Sed nihilominus etiam in

modo est alia differentia quo ad testes. Nam puellam suscitauit paucis presentibus. Sed adolentem turbis astantibus: lazarum congregatis multis nationibus: tamen eorum qui uenerant ad consolandum sorores: quae eorum qui uenerant ad diem festum. In his ergo uaria mysteria secundum uarias ceremonias figurantur peccatorum. Sed nunc accedamus ad significationem statuum. Et hoc modo hanc suscitationem triplicem exponamus: quia facile est ad alia diuersimode applicare per adolentem primo status secularis exprimitur: quem continue misericordia ecclesiae lamentatur: qui bene in Naim moritur que commotio interpretatur quia quotidie quattuor commotionibus commouetur.

In gaudio prosperitatis

In dolore aduersitatis

In spe longioris uite

In timore temporalis pene.

His continue terra secularium mouetur ut merito tota illorum conuersatio naim. i. commotio noferur. Merito etiam per etatem adolentie figuratur: quae adolentia est etas

Virtutis improuida

Laudis auida

Complexione calida

Conuersatione lubrica.

Improuidentia pertinet ad ignorantiam uel stultitiam que respectu spiritualis cognitionis in statu seculari abundat. In cuius signum lapidantes stephanum deposuerunt uestimenta sua penes adolentem qui uocabatur saulus. Actuum. vii. Et hic est paulus qui dicit se misericordiam consecutum: quoniam ignorans fecit: prime ad thy. i. Laudis auditas pertinet ad superbiam & inanem gloriam: unde Eccl. xii. Adolentia & uoluptas uana sunt: unde & sic per adolentium consilium precipitauit roboam. iii. Re. xii. Hec multum abundat in secularibus: unde & in eis est maxima causa mortis: unde Hier. xxii. Ad istum statum loquitur. Locutus sum ad te in abundantia tua: dixisti: non audiam: hec est uia tua ab adolentia tua: quia non audisti uocem meam. Complexionis caliditas pertinet ad auariciam: quia semper mens fitit & diligit temporalia: unde adolens audito uerbo iesu abiit tristis. Erat enim multas diuitias habens quas diligens relinquere noluit. Lubricitas pertinet ad luxuriam: unde dicitur: luce. xv. Adolentior filius totam substantiam suam dissipauit uiuendo luxuriose. Sed adolens in his suis malis non solum per consensum intus moritur sed per prauum opus effertur. Nam

Primo distemperatur in subiectione

Secundo languet in delectatione

Tertio moritur in consensu: sed effertur.

In malo actu unde magnum dei beneficium est: quoniam etiam post consensum retrahitur ne faciat actum: iob. xxxviii. Quis concludit ostium mare quando erumpebat: quasi de uulua procedens. Mare est cor pec-

catoris per internum consensum amaricatum & commotum: sed per dei gratiam intus concluditur: quando exterior actus impeditur. Hunc misericordia uidua deflet cuius fletu iesus misericordia mouet: uidua est ecclesia a uiro suo dimissa: dum est in terris peregrina: sed turba ciuitatis est multa cum illa. selectorum que tota affligitur pro populo christiani ruina. Angeli pacis dicit scriptura amore flebant. Nota autem quod nullus mortuorum nisi precibus aliorum resurgit: unde & hec meretur uidua: patet in puella. In lazaro maria & martha. In signum quod in mortuo per ratum nulla potest esse ratio meritoria: nec ex se ad gratiam dispositiuam: sed est totum ex superinfusa dei misericordia: quae mouet merito alieno. Surgit autem & principaliter merito quo iesus unicuique dispensauit in sua passibili uita: unde sequitur quod accessit & tetigit loculum: & hi qui portabant streperunt. Nota ergo resurrectionis modum. Nam accedit iesus ad defunctum per timoris ictu: tangit loculum per compunctionis immersionem: subsistunt mali portitores per passionem & stupefactionem & detestationem peccati: uocat per interne consolationis inspirationem & uenie permissionem: residere dicitur per quietem in dimissione peccati: sed incipit loqui confessione flagitii: & laude ac gratia beneficii. Vide ergo quod in hoc adolente modus resurrectionis fuit caput eleuare & pectus & locum: sed non totaliter locum relinquere: hec dicitur pro mysterio. Quia secundum historiam & loculum reliquit & sanus ambulauit. Sed figuratiue sic spiritus scripsit: resedit qui erat mortuus & cepit loqui: quia status secularis uix adhuc potest resurgere: ut ex malitia deum extrinsece nolit offendere. Sed adhuc resurgens renes & nates tenet in seculo: quia concupiscentiarum & sollicitudinum multo tenetur allectiuo etiam impedimento: sed loquitur: quia suas imperfectiones & offensiones confitetur & caput & uitalia membra eleuat: quia sic suscitatus non per malitiam sed per infirmitatem peccat: quae infirmitatem continue per confessionem accusat. Sed quia status secularis in amicitia aliena recipitur: dum facit uiros perfectos sibi amicos per elemosynarum largitionem. Quos quae amici sunt prope misericordiam huius populi: quae eum cum paulo orationibus & gemitibus pertulit. Ideo dicit quod dedit illum misericordiam suae: quia horum merito accipiunt beneficium gratiae. Loculus in quo iacebat mortuus est causa male secunda: Eccl. viii. Sunt impii qui ita securi sunt quasi iustorum facta habeant: portitores igitur illius mortui in loculo sunt quattuor facientes eum perseuerare in peccato.

Primus est fiducia uiuendi de quo: Luce. xii. Aia habet multa bona reposita in annos plurimos.

Secundus est leuigatio peccati: Prover. xxx. Mulier adultera comedit & tetiget os suum dicit: non sum operata malum &c.

Tertius est aliene uite consideratio. s. multitudo malorum. Contra quos Eccl. ii. Non pecces in malis

intra die civitatis. i. exemplo multitudinis: quia non minus uritur qui cum multis ardet.

Quartus est uenie remissio: quo contra: Eccl. v. Ne dicas miseratio dñi magna est. In lectulo uero ipse letitiois & multitudinis offensionis uita seculari portat imperus passionum: unde & hic adolescens etiam reuiuiscens comoratur: unde & hic adolescens etiam reuiuiscens i naim comoratur: quia uita seculari etiam postquam dimisit mortale peccatum iugiter perturbatur comotionibus passionum: & ideo oportet quod uiuat semper sub mris tutela: ut pro se sit sollicita perfectior ecclesia.

Circa resurrectionem lazari in qua significatur status clericorum nota quod signatè dicitur a deo dilectus & lazarus. i. adiutus uocatus: & iesu hospitio singulariter dignus & honoratus: quia clericalis status habuit singulari dei dilectione & electione: unde & hi sunt ps domini: & funiculus hereditatis eius. Singulariter fuit a deo adiutus. i. productus ad uite perfectionem: propter quod duabus fororibus meruit hospitari. scilicet maria & martha: actiua & contemplatiua uita: quas forores habuit ut uxores: quia utraq; cognouit & sibi subiecit: propter quod & marthe extinctus est fluxus sanguinis sicut Ambrosius dicit tractatum de salute. Iesus autem largus sanguinis fluxum defecit in martha: & demones expulit de maria: quia ab actiua uita per iesum fuit fugatus factus omnis uane ostentationis & discursus in appetitu glorie a creatura. Et a maria fugatum est septenarium demonum: quia uita contemplatiua fugatum est supercilium propriarum reputationum. In quo consistit uniuersitas omnium malorum: unde de reputate se in spiritualibus bonis potest dici quod septem nequitie sunt in corde eius: de quibus infra libro quarto: Iesus cruce dicitur. Est etiam dignus deo hospite: quia apud statum clericalem est auctoritas de dei regno. Ecce ergo quod status clericalis lazarus dicitur. Iste dicitur infirmari: dormit: mortuus esse: & in sepulchro quatruiduanus ferere. Sed attende quod hec sibi contingunt in bethania quod est magis horrendum. Bethania enim uno modo interpretatur domus domini dei: quia ex usurpatione domus dei: hec mala incurrit: unde & dominus conuenitur admirando. d. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa. Iste autem status primo infirmatus fuit: quando ab apostolorum statu defecit: & ad temporalia mens anxie se conuertit unum in temporalibus huic statui per discursu febrilis orta est dum nimis ista curans a spiritualibus statim tepesfactus est. Que infirmitas tantum processit ut etiam palyticauit manum & caldiciam faceret ad actus contemplatiue. Ita quod transformatione huius mortalitatis usque ad celum trinitatis hanc fororē puenerunt querele: dñte iesu. Ecce quem amas infirmatur: quia derus utraq; uita destituit: post infirmitatem soporatur dum derus correctione priuatur. Et hec est prima querela iesu quando malum ad tantum ascendit quod prelati sunt infirmati: & ad correctionem non idonei. Vnde dixit discipulis suis: Iesus: lazarus amicus noster dormit. In crassatus est dilectus & recalcitrauit: in crassatus impugnat dilatatus

ad temporalia multiplicanda: & spiritualia negligenda: & factus est sicut populus: Sic & sacerdos & pastor eius qui consueuerunt uocari uigiles & angelici custodes uocati sunt homines dormientes. Mat. xiii. Cum inquit dormiret homines uenit inimicus eius & superfeminauit zinzania in medio tritici. Oportet quod dolor est iste quod dormientibus platis & requiescentibus in amore temporalium: diabolus zinzaniam seminauit. Zinzania. n. temporalium abundantiam significat: zinzania sopore grauissimo caput demittit in terra. Primo. n. fuit torpor negligencie in temporalium sufficientia. Secundo fuit sopor actiue in temporalium copia. Tertio lior intentionis deprauate: in superfeminata Zinzania in medio tritici. i. principaliter intendere temporalia in cultu dei: & sic semen est illud de quo fructus intenditur. Sic & possessiones temporales sunt illud propter quod ecclesiastica beneficia appetuntur. Oportet quod malus somnus est iste in quo est reuocatio caloris: quia sunt seipsum amantes: & de populo non curantes: in quo est destructio operationis. Nullius enim actionis libere a dormiente actus egreditur. Sic etiam & in istis nulla exemplaritas uite uirtuose monstratur in quo est ostentatio operationis. Sicut enim multa fantastica & uana ad modum laicorum qui somniant & ostentant se prelatos & diuinationis: cum tamen nulla sit ueritas cure: sed somnium fantasmatum hypocritalis apparatus ut diceret iesus: uado ut a somno excitem eum: Licet autem a principio dixerit dominus solum de somno curialiter loquens: tamen in illo somno uere erat mortuus. Sic dudum in se ipso mortuus erat status clericalis: sed dicebatur sopitus: non mortuus: quia ad hec apparebant aliqua signa prioris uite in aliqua proximorum utilitate. Sed postquam non solum sibi: sed subditis est inutilis factus: & temporalium cura: spiritus uitalis in eo extinctus est: tunc iesus dixit discipulis suis & uiris perfectis manifeste: Lazarus mortuus est: quasi dicat. Status iste peruersus est & gaudeo: quia ibi non eram propter uos quasi dicat. Non sum alligatus substantie clericali: & ideo si uultis me sequi uiri simplices utique potestis in partate uite mee. Quia dum uixi in temporalium presentia: non eram ibi ubi mortuus est derus. scilicet temporalium superfluentia post mortem non est mirum sequitur corruptionis fetor: & maxime quatruiduano mortuo & in spelunca obscura sepulto.

Propter quod dicitur: quod inuenit eum quattuor dies iam in monumento habentem. Primus dies est auaritia: non qualiscumque: sed simoniaca. Secundus est lasciuia non qualiscumque: sed imundissima: & ignominiosa omnibus modis in gula & in luxuria: quod magis relinquo defenda contentibus: quod scribenda legitibus. Tertius est superbia: non qualiscumque: sed nec luciferiana: sed magis monstruosa. Nam lucifer superbiuit de nobilitate nature: decore forme: claritate intelligentie: & de comitua sequele. Isti qui superbia omne genus hominum sunt confusibiles & ignominiosi: & tamen superbissimi: & unum habent hec? Nunc quid quod naturam

eius perfectio defectio & reformatio insinuat: perfectio
 q̄r filia nō cuiuscūq; sed archisynagogi cui nomen
 lairus: p̄ archisynagogū p̄nceps eccl̄ie iesus meri-
 to designat: cui & nomē cōcordat. lairus. n. iterp̄-
 tat illūinatus. Ihs autē de se dixit. Ego sū lux mun-
 di. Huius archisynagogi sc̄a religio & sp̄aliē fi-
 lia: & pp̄rie d̄r filia: q̄r licet filia nutrit̄ i dulcedine
 d̄nōre b̄nficiorē: nutrita custodit̄ i sollicitudine cor-
 rectionū: custodita tradit̄ nuptui i āplexu cōrepla-
 tionū: sic nupta fecūdat̄ cōceptu oponū p̄fcarē.
 Sic b̄ndictus ihs & qlibet religiōis fūdatōr istā fi-
 liā nutrit̄ i dulcedine b̄nficiorē maxie icarnatiōis ie-
 su: cōuersatiōis passiōis & mortis eius. Hūc cibū
 comedebat ouiculla illa pauperis iesu: de q̄ d̄r sc̄d̄i
 Re. xii. q̄ nutrit̄ illā cū filiis suis: simul de panc
 illius edēs & de calice bibēs: & i sinu illius dormi-
 ens: terrā ei sicut filia. Hec ē. n. hester abscondita &
 pulcherrima quā Mardocheus adoptauit i filiam.
 Sc̄d̄o nutrita custodit̄ p̄ correptionē: Ec. xxvi.
 In filia nō aduertēte se firma custodia: ne forte ad-
 iuenta occasiōe abutatur se. In hoc stat religiōis cu-
 stodia: ut sit i ea correptionis diligētia. Esa. iiii. Si ab-
 luerit d̄ns sordes filiarū syon & sanguinē hierl̄m la-
 uerit de medio eius. Tertio correctā nuptiu tra-
 dit̄: q̄r ad p̄fconē adducit̄: eccl̄. vii. Trade filiam &
 grāde opus feceris: & hōi sc̄lato da illā. Quarto
 nupta fecūdat̄: Esa. ultio. Syō pepit filios suos: ubi
 m̄lta de sp̄uali fecūdatione dicit̄. Hec filia. iiii.
 mōis oppōit̄ morit̄. Primo q̄r hēt nutritētū ue-
 nenatū: q̄n nutrit̄ i hōre excellētis: Esa. iiii. p̄ eo q̄
 eleuata sūt filie syon: & abulauerūt extēto collo: hec
 ē p̄ma ruina reliōis: q̄n elogat̄ fūdamētō hūilitatis
 sed sub occulto uenēo diaboli pp̄inat sibi cibū ela-
 tiōis iflatue: dū facit eos appetē sublimia sub titu-
 lo p̄uiliōis reliōis sue: & dū eā pmouēt i cōi iten-
 dit̄: totū supbia i ficit̄: & p̄ticulares p̄fōe ad appe-
 tētū filia affuescūt. Ex quo seq̄r sc̄d̄m adiutori-
 um ad mortis ruinā: q̄r hēt custodē p̄ditōrē q̄ eam
 custodit ab extōri uilitate: ac p̄ hoc eam excludit a
 uera hūilitate: uñ dicit̄ uiles tūcas: loca hūilia: hūi-
 cula paup̄sa eē dedecus ord̄is: q̄ s̄t uere uirtutes &
 reliōis fūdamēta cū uera hūilitate iēna. Ad qd̄
 seq̄r t̄num: q̄r sicut hēt custodē p̄ditōrē: ita accipit
 sp̄sū adulterinū. Sp̄sū ē cui cōiungit̄ p̄ affectū: &
 h̄ debet eē hūilitatis & paup̄tatis sp̄s: quo contra
 sp̄s adulterinū facit eā d̄s̄d̄rare exaltari i p̄uiliis: ap-
 petēt i sc̄is: pmoueri i assūptis p̄latiōibus. Hoc
 pessimū m̄rimōiū i p̄pat sibi hiere. xlv. c. Cōfusa
 ē filia egypti & tradita ē i māu ppl̄i aqlōis: q̄r uñ
 credidit se exaltari: inde hēt ut spuria uiuificari: & ut
 adultera a mūdo reputari: propter qd̄ cōfusa dicit̄.
 Traditur in manu regis aquilonis. s. in manu am-
 bitiosorū p̄latorum: qui eā in ambitioibus nutrit̄.
 Et uere isti ppl̄i aqlōis. Aquilo d̄r aquas ligās:
 & hi oēs aquas celestis influxus que descendūt ad
 ualles mundani despectus ligant uinculo occupa-
 tiōis uitiōse & ambitiose. Hec igit̄ puella illa duo
 dena status religionis formosa amorosa subiecta

sp̄uali fecunditati apta: ac per hoc b̄ndictio iesu sp̄o
 salitio tradenda: que i malis p̄dictis iacet mortua:
 sed i domo paterna abscondita: & adhuc patrum me-
 rito & odore nuper preterito occultata: ac per hoc
 a mundo supportata: & non nisi a uiris ecclesiasti-
 cis plene nota. Vbi usq; dicit Hierony. de sy-
 nagoga: habet sibi canētes carmina lugubna: dum
 p̄dicti supbi & ceci iactant eā multa perfectiōe sol-
 licitam: & in his i q̄bus eam uelint nolint mortuā
 cantāt i opibus suis q̄ suā perfectiōne mortificāt
 eā utilē mundo iactāt: & iesum itroductū in eam
 haud dubiū p̄no patrociniō: q̄ in uiris uirtutis i-
 ter eos ingrediētibus igredi incipit ad eam resusci-
 tandā deridēt fatuū reputātes. Sed sicut dicit Cri-
 de illis: sic & de his dicimus q̄ puelle resurrectio-
 nem nō merent̄ uidere. Hōre aut̄ malitia nō ē cō-
 tenta illo more solū irridere ihm: sed in illis sc̄is ui-
 ris atrociter p̄sequit̄: ut pote q̄ resurrexerunt re-
 fugiūt: q̄r mortē cognoscūt: uel forsitā cognitam
 pallio operiūt. Modus aut̄ resurrexerunt puelle
 est iste. Venit. n. ad domū principis: q̄r reformat i
 reliōne statū p̄mi p̄ris: qui i uiris sue legitime filia-
 tiōis adhuc usq; hodie clamare nō cessat. Filia mea
 modo defūcta est. Sed anq̄ intret ad lectū mortis
 icrepat tibicines & turbas i q̄tudinis: q̄r anq̄ refor-
 met statū cōitatis: oportet q̄ riformet turbas tāte
 distractiue sollicitudinis: & expellat & faciat q̄se-
 re p̄fectos cātores tā f̄le adulationis & mēdōse cō-
 mēdatiōis. Et tūc itrat ad itima cū p̄fēce eos fa-
 cit oīa trāgressiua relinq̄re. Etiā introduct̄ p̄fem. s.
 p̄rīnā exēplariatē: & m̄iem. s. regl̄arem p̄missionē
 & Petri. s. clarā utriusq; cognitiōne: & iacobū. s. co-
 natū ad obseruādū: & loānē. i. grām ad p̄ficiēdū.
 Tenet manū: cū eā sibi associat familiarit̄ adiun-
 gēdā: eā familiarit̄ alloq̄t uerbo amatiuo cū dicit.
 Puella tibi dico surge: cognosce me sponsū: & itel-
 lige uerbū. Nō. n. uoco te iueterata i t̄ra alicā: cui ru-
 ge trāgressiōis dāt testimōiū p̄stibuli. Sed uoco
 te puellā quasi uirginē decoratā: r̄nouatā: & nihilo
 minus sp̄osa fecūdatā sp̄u sc̄o. Tibi ergo dico sur-
 ge. i. plene & p̄fecte tp̄alia relinq̄: & ad celestes ele-
 uare dulciores: q̄r agl̄i mei accedēt & ministrabunt
 tibi me. s. illū panē celicū & cibū desideratū: q̄r sc̄o
 te oēm aliū cibū fastidire: & hoc ē qd̄ seq̄tur. Et ius-
 sit ut darēt illi māduca. O dilecte iesu: iā ebruius
 uideris de ista sp̄osa: de q̄ sic locutus es ne remane-
 at consolatiōe uacua: pp̄ qd̄ de hac sola legit̄ q̄ iu-
 bes illius refectiōne haud dubiū relicta celerius p̄-
 parari. Vides ergo q̄ dulcis resuscitat̄ hec puella
 xp̄i sp̄osa: sed nō erit ifectūda: imo in uniuersā t̄rā
 eccl̄ie exhibebit odoriferā famā: & eius reformati-
 one reformabit̄ eccl̄ia tota. Vidisti ergo i triplici
 eccl̄ie statu: q̄ sicut p̄r uiuificat̄ mortuos: sic & ihs
 usq; hodie nō cessat uiuificare electos. Viuifica
 ergo me uiuificator iesus & resuscita me a morte cō-
 suetudinis prauē. In qua usq; hodie fetentē p̄fite-
 or me iacere: ut in merito resurrexerim possim de
 cetero in nouitate uite ambulare & puenire ad iocū

ū lachry
 monumē
 i. Et tunc
 o ad sp̄o
 ab eis au-
 oīcat eos
 p̄nū dei &
 uero quo
 llere ē eo-
 & ad pro-
 ictō sepul-
 alamitaba
 Et quod ē
 meritum
 nis dādū.
 de sua ex-
 us coram

mortis. lo
 e ueni fo-
 haritas in
 re: quodi-
 mōstrat.
 ii ad ista se
 orruis: q̄
 ut sanctus
 remane-
 us. Ac per
 onremp̄la
 in nouit̄
 dicitur li-
 eius fūda-
 onis tunc
 congrue-
 dominus
 centis. Sol-
 p̄no tantū
 es demo-
 are dicere.
 idus tons-
 ri: per il-
 uiectam re-
 paup̄is &
 syō uerit̄
 imitati. Ec-
 s: iplē pau-
 rici clama-
 dū autem
 n uenit ei
 nihil enim
 et deq̄ ue-
 atio puel-
 s status &

ditatē religionis & ecclesie renouate.

Iesus laxans reatus Cap. xxii.

Illius dei iesus q ad hoc appuit i carne mortali ut dissolueret opa diaboli cuius opus suum ē peccm: pprie ppriū habet quod cōuēit sibi soli & sp: peccā misericorditer relaxat. Nā ex affectu ppo nullū pūit: sed quātū ē ex se oibus misericordia tribuit. Ipse enī iesus est deus: cui pprium est misereri seper & parcere: sed nolētibus peccā dimittere: cōpellitur misericordie subtrahere bñficiū.

Iustus enī & rectus ē iesus: & seipsū negare n̄ pōt. Et quia ipse solus ex se ē sine peccō: solus digne peccatū pōt arguere: & i se peccātibz idulget. Quod recognoscens baptista sctificatus i utero p has duas pprietates inocētā & misericordiā manifestauit eū. d. Ecce agnus dei: ecce q tollit peccā mūdi. Tātū aut hanc pprietatē. s. dimittere peccā dilexit: q licet filii mortis. scandalizarent ex hoc & ipsū bñdīctū iesū dei filiū: tāq dei blasphemū psequerēt ad mortē: tñ piissimus iesus p dimissione peccōz libēter mortē suscipiēs: mortuus ē enī p peccis nostris oēm modū dimissiois peccōz iuenit: quē saluis dei pprietatibus misericordia & iustitia potuit & congruū fuit inuenire cū hoc etiā misericordia supexaltate iudiciū. Et ut oñderet se audīdū p oēm modū remissiois peccōz. Ideo etiā que cōtra hoc uidēt facere ad hāc delectabilē opōnē fecit pluries subseruire. Sicut sūt ipugnationes phisice & hostiles: i mo quod plus ē sp cōtraria: & que ad ruinā ipellūt ad salutarē electionē facit subseruire electis. In cuius signū ubiqz legit peccā dimississe: quasi semp excitantur incurfus hostiles: ex quo talis imissio ab ore piissimo iesu magis clarificat & firmat & ulterius liberalis exhibet. Et nō ē q se abscondat a calore sue misericordie: nisi ex pprii cordis malitia eligat ipsū ipugnare maligne. Pro eoz dimissione a iudeis ut blasphemus indicatus ē: & tadē passus: & mortuus. Inuenio aut tres modos in opibus misericordis iesu: quibus peccatoribus ueniā idulfit.

Primo per modum deuotionis proprie. Secūdo p actū intercessiois aliene. Sicut i palytico. Tertio p conatū accusatiois fraudulēte. Sicut i muliere i adulterio dephensa. De pmo hī luce. vii. de remissioe facta magdalene. De secūdo hētur Math. ix. De tertio lo. viii. Circa autē remissionē factam magdalene.

Primo ponitur excessus preuaricationis. Secundo processus conuersionis: ibi ut audiuit q iesus accubuit &c. Tertio effectus defensionis ibi. Simon habeo tibi aliquid dicere &c.

Quarto pfectus iustificatiois: ibi remittit tibi peccata tua &c. Circa puaricationis excessus scias q i hac historia fuit excessus peccī triplr uariatus. Nā in magdalena erat peccm: & querebat remediū. Sed in phiseo erat peccm nec querebat remediū: sed iudicabat medicū & egrotū: uidēs aut phiseus apud se ueracitē supbus & fallacitē iustus: egrā rephēdit de egrā

tudie & medicū de subuētiōe. In aliis statibus erat peccm: & eis nocebat imediū: nā dicebat bono odore mortui. Quis est hic q etiā peccā dimittit. Iesus ergo pius: sapiēs & iustus i magdalēa peccm dimittit: & in phiseo supbiā cōfudit: in aliis incredulis phisicam dereliquit. Oñdit autē euāgelista i peccatrice peccatorz multitudinē & magnitudinē i aduerbio demonstratio. Ecce mulier: quod notat admirationē excessus. Et secūdo peccī cōsuetudinē i uocabulo in famatio: q peccatrix: quod nomē sibi ex inueterata cōsuetudinē cōgserat. Tertio peccōz ifamiā & certitudinē: quia toti ciuitati innotuerat. Offenderat autē deū uario oculo: aspectu: lasciuio capilloz: ornatu. Infectio oris osculo & affatu: delectatio uinguentoz: olfatu: supbo totius corporis icesu: & inuerecūdo & publico peccandi actu. Ecce magnitudinē excessus transgressionis. Adhuc autē fuit in ea triplex motiū quod multū allicit ad peccm. Corporis pulchritudo

Temporalium plenitudo
Dominii & libertatis relaxatio.

Nā p̄chra fuit: diues fuit: & sub nullius ptate extitit: quod est oīum piculosus. Nā sicut Aug. in lib. de. x. chordis dicit. Mulieri quattuor sūt adhibēde custodie. s. timor dei custodia: uiri: uerecūdia & cōfusio mūdi: terror legū & tpalis iudici que uxores fornicātes cōdenant. Custodia autē uiri sicut dicit ibidē debet esse timor dei: & ipsa sua uirilitas. Audi secūdo processū cōuersionis. Et qā oīs nra conuersio est.

Per diuine uirtutis influxum in intellectu

Diuine charitatis igniculū in affectu

Diuini roboris brachiū in conatu.

Ideo hec tria ponuntur per ordinem.

Splendor uirtutis: quia cognouit

Ardor charitatis: quia alabastrum attulit.

Vigor strenuitatis quia uenit & stetit. Et uide q pulchro ordine hec benedicta peccatrix ē oibus exemplū cōuersionis. Nā quo i se habuit delectamēta tot de se hūit holocausta: & quot mōis offēderat: tot mōis satisfactioē assūpsit. Cōtra ipudentiam peccādi accepit maximā uerecūdiā peccī: pp qd̄ cōstās retro: un̄ scdi Paral. ultimo dixit manasses peccator & penitēs. Nō sū dignus uidere altitudinē colli: p̄ multitudinē iniquitatū meaz: un̄ nec ista p̄ uerecūdia audebat i facie iesu respicere: sed accessit retrorsus ut que post tergū iesum piecerat: iā i hūanitate asūpta dei hoīs hūilr posteriora q̄rebat. Cōtra supbiā icesus pedes se corpe i terrā p̄stravit & totū corpus ad pedes dñi idinauit. Et sicut dicit Greg. Nō uideat tibi despicibilis locus pedū iesu: ubi scā peccatrix cādore iduit & scitarē. Multū amabilis fuit locus pedū iesu isti amabili peccatrici. Et hūc locum tripharie cōsiderauit. Nā icesus cōsiderationis iesu est n̄oꝝ peccatorz remissio: & ideo ad pedes iesu peccatrix iuenit ueniā sicut hic dī. Incessus conuersionis iesu est nostre cecitatis illuminatio: & totius uite nostre directio: ac totius conuersa-

omnis informatio: & iō ad pedes iesu magdalēa iuēit
 sapiam: Lu. x. maria secus pedes dñi sedē audiebat
 uerbū illius &c. Et Deut. xxxiii. dī: q̄ q̄ appropin-
 quat pedibus eius accipiūt de doctrina eius. In-
 cessus ē pedū ihu ē totius cordis nri & amoris leti-
 ficatio: dū aīa se scēt tātū dō charā & a deo dīcām
 q̄ p̄ amore illius deus carnē assūpsit. Itē dñs ihs
 xxxiii. ānis nobiscū pegrinus icēssit: & ideo ad pe-
 des ipsius iuēit leticia: un̄ post r̄surrectionē de mag-
 dalēa: & aliis duabus mariis dī: q̄ tenuerunt pedes
 eius uiso gaudio r̄surrectōis: Mat. ultio. Reete er-
 go de ista magdalēa dī q̄ tenuit pedes ihu. Que
 n. dñi male abulauerat: uestigia recta q̄rebat: uesti-
 gnū. n. signū ē precedētis. Et iō ex uestigijs dei cul-
 tor cognoscit & diaboli. Vnde Dan. p̄ uestigiū co-
 gnouit fraudē sacerdotū belis: pbās uolūtate eorū
 qui per occulta ostalia belis deuorabant impensa.
 Spartit. n. i circuitu cineres: & mane apuerūt uesti-
 gia mulierū: puerorū & puellarū. O si spargerēt cie-
 res i circuitu uite multorū: quot iuenirentur uesti-
 gia mulierum puerorum: & puellarū deuorantium
 hereditatem crucifixi. Sed reuertamur ad pedes ie-
 su cū magdalēa: & ui molat oculos. Nam lachry-
 mis cepit rigare pedes eius & de oculis eius riuos
 contritionis eduxit. Et intellige q̄ benedicta
 magdalēa de purissimis oculis quadruplici gene-
 ris lachrymas eduxit. Primo cōtritionis: de quibus
 dicit hic: q̄ fuerūt tante uirtutis & efficacie: q̄ im-
 petrauerūt omnium peccatorum remissionē: unde
 ei hic dixit ch̄stus. Remittūtur tibi peccata tua.
 Secundo habuit lachrymas fraternae compassio-
 nis in morte fratris sui: Ioan. xi. Et he fuerūt tāte effi-
 cacie: q̄ iduxerunt iesum ad fletum: & fecerūt susci-
 tare lazarus. Tertio lachrymas trāsformatiui dolo-
 ris i ch̄stum passum. Vnde Luce. xxiii. dicitur: q̄ se-
 quebatur iesum multitudo populi & mulierū que
 plāgebant & lamentabantur eum. Certum est aut̄
 q̄ inter illas erat principaliter maria magdalēa &
 iste iduxerūt iesum ad recōpassionē: unde & dixit.
 Filie hier̄ m nolite flere &c. Vnde Ioan. xix. dicit̄
 q̄ stabat iusta crucē iesu &c. Attende quātus ho-
 nor est iste b̄ndicte magdalēa factus ab euangeli-
 sta: q̄ matri sociat̄ in compassiua trāsfixione & la-
 mentatiua deploratiōe iesu i eorū oculis crucifixi.
 He lachryme tātū inundauerunt: q̄ nō solū moriē-
 tem desierunt: sed in sepultura eius & postea iux-
 ta sepulchrum tantum excreuerūt: ut i horto illum
 desleret mortuum quem nesciebat resuscitatū: un̄
 cor eius potest dici fons hortorū & puteus aquay
 uiuentiū: & oculi eius quasi piscine i efebō. De
 his dī Ioan. xx. Maria stabat ad monumentū foris
 plorās. He fuerūt tāte efficacie: tanteq̄ uirtutis: q̄
 nō solum meruerūt angelos uidere: sed etiam di-
 lectū iesum in corpore imortali sibi primo oīum
 apparere. Quarto habuit lachrymas deuotiōis
 & dulcoris celestis patrie: pro cuius dulcore fugit

omne confortiū creature clamans & dicēs. Fuerūt
 mihi lachryme mee panes die ac nocte: dū dicitur
 mihi quottidie: ubi est deus tuus. Triginta annis
 habitauit i deserto oībus manens incognita: & ibi
 impleuit omnes hydrias sensuum suorū interiorū
 & exteriorū iniguīs gratiarum: & aquis deuotarū
 lachrymarum: que in nuptiis dilecti conuerse sunt
 in uinum optimum. Et licet hoc uino inebria-
 ta fuerit i ingressu celestis glorie: tamē de isto uino
 magnam prelibationem accepit in concentu ange-
 lice melodie. Nam septem uicibus laudes dicebat
 dilecto leuata in aera in medio angelorum: hec p̄
 lachrymis istius benedicte peccatricis. Contra-
 uanum capillorum ornatum in quo multū mulie-
 res offēdunt sicut dicitur Esaie. iii. Prebuit pedibus
 iesu obsequiū capilloꝝ: quia capillis capitis sui ter-
 gebat. Et licet p̄ capillos superfluitas tēporaliū in-
 telligat̄: in q̄tum capilli sunt quedā supflua corpo-
 ris: quibus capillis in pedibus dñi. s. pauperibus de-
 bent tergi lachryme necessitatū suarum. Inquantū
 autem capilli sunt ornamenta capitis de ip̄o ma-
 nantes subtiles & longi significāt cogitatiōes sub-
 tiles contemplationis & meditatiōis prolixae: que
 ornant caput deuote mentis: & ab ipsa mente ih̄s
 x̄u diuine gratie oriuntur: immo uerius a capite ie-
 su oriuntur in capite mentis nostre. quia nō sumus
 sufficientes cogitare aliquid ex nobis tanq̄ ex no-
 bis. Hi capilli precipiuntur a nazareo nutiri: et
 toto tempore sanctificationis eius nouacula non
 debet ascendere super caput nazarei: idest distractō
 impeditiua cogitatus cōtemplatiui. Hi sunt capil-
 li sansonis: ludicum. xvi. in quibus est sua maxima
 fortitudo: quia totum robur mētis perfecte est in
 cogitatione actuum uite ch̄sti & charitatis sue i-
 terne. Et durābus istis capillis i capite: impossibi-
 le est hostem preualere. Sed dalida abstraxit sanso-
 nem dormientem in gremio suo. Dalida interpre-
 tatur situla uel pauperula. Situla est carnis cōcupi-
 scentia insatiabilis: pauperula ē dī diffidentia: q̄
 se mper timet sibi temporalia deficere: & sibi sem-
 per uidetur parum habere. Hanc Sanson incipit ni-
 mis diligere: quando incipit se nimis carnaliter nu-
 trire: & tēporalia sub necessitatis titulo congregat̄.

Cum hac principes philistinorum pactum fa-
 ciūt: quia huic se demones uirum sc̄m tētando cō-
 iungūt. Cuius tetatio nis ordo elegāter exprimit̄.
 Et primo funibus neruicis humētibus ligat̄: dum
 propriis cōcupiscentiis edomitus molestatur. Cui
 addūtur noui fides qui nunquam fuerunt i opere
 q̄ noue tentationes & inexperte immittūtur a de-
 mone: sed capillis durāntibus quasi fila telarum
 franguntur: q̄ durāntibus cogitatiōibus xp̄i i mē-
 te nullius potest esse roboris tētatio carnis. uel ho-
 stis. Sed procedit tentatio dum & crines plectun-
 tur licio: quia tunc sanctus uir impeditur a con-
 templatione: quando clauo prelationis & extērio-
 nis sollicitudis quasi circūligat̄ & terre ih̄git. Sed

si caput nō abradatur: & si multū uir sanctus ipeditur: non tñ ab hoste capif. Tūc at caput raditur: cū se uolūtate meretricis aperit: & appetitui ambitiōis inhiantis seruit. Et tūc miser sopore graui in gremio meretricis quiescit: qñ sibi factus plationis dulcescit. Sed tūc misero caput radit: cū eū a consueta cōtemplatōe xp̄i uite excludit: a meretrice p̄iicitur: ab hostibus capif: exoculatur: & ad mole obsequiū deputatur: q̄a miser ille q̄ pp̄ ambitionē cōtemplationē reliquit: sepe nō cōsequitur honorē quē appetit: & tñ simulatōibus occupatur & taliū demonū tērationibus exoculat: ne cognoscat bonū quod perdidit: & malū quod agit. Et molā uoluit: dū se de malo ī peius ruere p̄mittit. Hec de capillis magdalene plixius dcā sunt. Contra oris lasciuiā habuit ad pedes iesu oris cōiunctionem hūillimā. Nam osculabat pedes eius. Osculū est signū pacis: & pius iesus ipsam recipiebat ad pacē suē imitatiōis quē ē in p̄ncipio incessus rectitudo ut imitet iesū deferendo peccm: & p̄sequendo oē bonū: hic status significabat p̄ osculū pedū. Sed aius crescens nō est cōtēntus post iesū cōi uia incedere: sed uult ad opa p̄fectionis assurgere: & tūc recipit ad osculum manus. Ad hoc osculū fuit recepta magdalena: quando post aduentū spūs sci p̄fecte p̄ xp̄o reliquit omnia. Sed amor ebulliens non est cōtēntus quātacūq; p̄fectione opis: nisi transformet ad intima redemptoris: & iō desiderat osculū oris clamās cū sponsa. Osculetur me osculo oris sui. In quo osculo est.

Cōmensuratio facieꝝ

Comunctio labioꝝ

Mixtio anhelituum.

Quia nūq̄ quiescat sponsa bene amare: donec tota cōuersatione xp̄o iesu afiguret & lingua sua p̄ iesū sonat intra sua p̄cordiā & nihil nisi iesum spirat nō sui uiuens sed amati uita. In cuius figura iesus ip̄asibilis in die resurrectiōis spirās dedit ap̄tis spiritū in flatu suo: ut iā non sua: sed uerbi uita uiueret: & eius flatu spiraret & respiraret. Cōtra offensam unguentoz: portat unguētū alabastrū: de quo in se quētū capitulo dicit. Vidisti p̄cessū cōuersionis: ui de effectū defensionis. Nam cōtra iudiciū phisei qui eam ip̄ie indicabat de imūdicia: & iesum de nescia & se nō intelligebat multo peiorē executus supbia p̄ponit pad̄ gma. In quo cōcludit q̄ ip̄a ē multiplicata in merito: an̄posita phiseo: ac p̄ hoc inocētem defendit: & se p̄phetā ostēdit: & phisei supbiam cōfudit: & quātū fuit ex se cōuertit. Nam dū sua snia cōiunatur: quali freneticus funē portat quo ligat.

Est autē iste modus prudētissimus dū padigma .q. legicū ponitur & ex ore resistentis dū nō aduertit cōtra se snia extrahit: ex qua postea error proprius demōstrat. Duo igitur debitores sūt. Simon & magdalena: h̄ debebat .500. q̄a lasciuiā uita suoz se suū erat transgressione obligata. q. v. centenarioz. Alio mō quia aie data sunt qnq; imedia p̄ceptoz:

sacramentoꝝ: uirtutū: donoz: b̄titudinū. Cētenariū autē cōsumatio designat. v. ergo centenariū ostendit quia oīa in se predicta dei dona p̄ peccm suū destruxisse cognouit. Quinquaginta in quo medius centenariū & est uerus quietis significatur defectus omisiōis: a quo uix est liber quicūq; p̄fectus: quia uix est aliq; qui multa cōtra deū obiecta nō omittat: esto q̄ grauiā nō cōmittat. Et uix iuenit tā supba p̄sūptio in supcilio lapsē iustitiaz: sūt cōiter in amore tepidi: in obsequio desidio: in p̄pna reputatōe supbi: ac p̄ hoc pas: deo obnoxii ac ab ip̄o parū dilecti: hic est ergo debitor. I. Conuictio ergo q̄ mulier supabat in amore ex maioris debiti dimisiōe elegantissime cōiunxit q̄ eū sup̄ etia in exteriori op̄e: ubi ostendit iesus sui ad phiseū maiorem dignationē. Intraui inq; in domū tuam: hec autē ad me accessit in domū alienam tali tempore. I. cōiunxit: tali loco: q̄a ad pedes: tali mō q̄a cōtot lachrymis. Ex quo cōcludit maiorē affectionē.

Postea ponit tria genera operū: in quibus ostendit magdalena fecisse maxia: & phiseum non fecisse minima. Primū fuit opus p̄fundissime hūilitatis: ad pedes iesu. Secundum ardentissime charitatis ad osculum unionis. Tertium pinguissime deuotionis & rectissime intentionis. In primo ubi nō dedit phariseus aquā simplicem erat etiam de cōiusu hospitii. Magdalēa dedit lachrymarum inguū & capillorū obsequiū. Ille non dedit aque paululū hec reliquauit cor suum. In secundo ille nesciuit diligere summa dei beneficia que intelliguntur in osculo oris sui. Nam illud intelligitur qñ simpliciter osculum datur: hec continue administrabat lachrymas & in eis ardebat charitate accensa: cum tamen hoc sit pas: infinito deo: hoc significatur i eo q̄ dicit. Ex quo intrauit non cessauit ungere pedes meos: ubi ostendit simul humilitatem charitatē: & cōtinuitatem: & ex his p̄fectam trāformatōem: quia solū propter diuinū honorem. Primū in pedibus: iecūdū in osculo: tertū in nō cessatōe: quartū cum dicit meos non propter se sed propter me. In tertio ostendit q̄ nō habuit ad eum cōem deuotiōnem que in osculo designatur & ad eius summum quia in capite. Sed ista hūit singularem: que significatur in unguento: & ad eius infima quādo pedes unxit. Ex his non est mirū si sua confunditur superbia: quando concludit deus ex tot rationibus: propter quod dico tibi. Remittuntur ei peccata multa qm̄ dilexit multū. Et attende charitatem dei. Nam in cōmendatione eam expresse nominauit. Quia uero defectum in phariseo uolebat cūuulter reprehendere indiffinitē proposuit dicens. Cui autem minus dimittitur minus diligit.

Vnde & christus in feruore obsequii & amoris tenerrimi ad peccatricem conuertit se ad mulierem: dicens. Dimittuntur tibi peccata tua.

Attende autem quod ex premis uidentur

magis sequi sic diligit multū: qm̄ m̄ta dimissa sūt ei. Sed artificiose sapientia ihu on̄sis amoris opibus sic cōclūsit. d. Dimittunt ei p̄cā multa &c. Nā dilectio ihu remissiois p̄cā quo ad culpā se hēt p̄ mōdū effectus uno mō. Ideo. n. deū m̄tū diligimus q̄r in remissioe multoz p̄cōz multā dilectionem accipimus: & sic diligimus eū de suo: & sic pōt dici multū: q̄r multū dimissum est ei. Et in dimissioe m̄tū ē ei datū de dilectioe dei: licet ēt ip̄a dilectio aliquo mō sit cā dimissiois p̄cā. Est & alia dilcō quo ad obligationē pene: & hec cātur a dilectione opante opa penitētie satisfactiue. Et q̄r de his opibus fuerat locutus p̄hiseo in commēdatioe magdalene: ideo q̄tū ad hoc concludit. Remittunt ei p̄cā multa: qm̄ dilexit multū. Feruidus. n. dilcōnis actus interior & exterior ē cā dimissiois pene & sepe totalis. Sic ergo dimissio culpe cāt dilectionem p̄ cognitionē b̄nficii. Exercitiū dilectionis & charitatis recepte cāt debiti dimissionem: alias aut̄ scias q̄ infusio dilectiois delet culpā. Recognitio talis dilectiois ex strenua opatioe seipsa auget grām & remittit p̄cā. Audisti effectū defensionis: audi p̄fectum iustificationis. Nam illis impiis q̄ murmura bit ihu p̄cā dimittere ex sua pertinacia neglectis quos excecavit malitia serpentina. Sicut. n. serpētes moriūtur odore uinee: sic isti odore xp̄i misericordie his inq̄ contēptis iterato dixit ad mulierē. Fides tua te saluā fecit: uade i pace. Et sibi addit̄ procellus in bono & in opando quies in animo: ut sepe quietat sine cōscientie stimulo & appetitu in quieto: & semp̄ p̄cedit in melius: excluso ocio desidio. Nota aut̄ q̄ ut ostendat iesus necessitatem gr̄e dicit: q̄ duo debitores nō hnt̄ unde reddant. Vnde amb. Heu mihi si nō petiero concedi mihi debitū: & ita nō est dubium q̄ plus debet q̄ plus accipit: secūdū homines plus fortasse offēdit qui plus debuit: sed per misericordiam dominicā mutatur: ut amplius diligit qui amplius dedit. si t̄n grām cōsequat̄. Et ideo q̄ nihil ē qd̄ digne dō offerri possimus: ue mihi si nō dilexero. Reddamus ergo amorē pro debito: hec Amb. Nota ēt quōd ihs n̄t̄ ocū excludit: i eo q̄ feneratorē se dicit: qui capitale gr̄e requirit cū usura opatiois strenue. Sed & hypocritam excludit: q̄ tal̄ fenerator pecuniā cognoscit: uñ & imaginē & similitudinē requirit: quā dedit. Licet aut̄ iter doctores tā grecoz q̄ latiorum sit opinio hāc nō esse magdalēnā Mariā sororē lazari: sed quandā aliā: Augu. t̄n de cōsensu euāgelistaz credit fuisse eandē: qd̄ ēt probat per textū Ioan. vi. de sorore. d. q̄ maria erat q̄ unxerat d̄nm unguētū & ext̄lit: cuius fr̄ infirmabat̄. Vnde & i textu euāgelii patet q̄ repetit̄ actus unctiois quē lucas dicit: & hoc añ oēs alias unctioes: uñ & post ante sex dies pasche: itez̄ ūxit pedes iesu: ut dicit̄ Ioan. xii. & tūc ēt forte effudit unguētū sup̄ caput ut d̄r Mat. xxvi. Licet. n. potuisset eē p̄ma de pedibus i domo Marthe & Marie: & una alia de capite i domo simonis: aliq̄ t̄n dicūt q̄ totū fuit in do-

mo simonis: simul ubi & ille due sorores dicūt ei fecisse cenā tāq̄ i domo familiaris sui: cū ipse eēt p̄cipales dñe castri: uñ & Lazarus d̄r a bethania de castello Marie & Marthe soroz eius. Quod ista eadē fuerit maria satis on̄ditur Mar. ultimo. ubi d̄r q̄ p̄mo apparuit marie magdalene: de qua eiecerat vii. demōia. Huic s̄ntie cōcordat Greg. & uniuersa liter tota romana eccl̄ia istud tenet q̄ euangelium huius peccatrici ponit i festo marie fororis lazari.

In hoc aut̄ magis credendū est latinis q̄ grecis: q̄r apud eos i regioe marilie p̄dicauit: & ibi. xxx. aūis i spelūca permāsit: & sacerdoti scō se manifestans illā se peccatricē eē dixit: & ibi corpus suū diu honorifice requit: & i eadē regione corpus marthe sororis sue. Nō debet igit̄ dubitari mariā magdalēnā hanc peccatricē fuisse. Vidisti ergo i b̄ta peccatrice quōd iesus peccata dimittit motu deuotionis proprie: nūc i paralytico uide quomodo ihs peccata dimittit merito intercessiois aliene. De quō Nat̄h. ix. & Mar. ii. & luce. v. dicit̄: q̄ quattuor uiri i grabato non inuenientes qua pte illū inferrent: alcēderunt supra tectū: & p̄ tegulas illum submiserunt ante xp̄m. Vbi attende quattuor Ipsius paralyti destructionē Feruentium maguam deuotionem Iesu christi miserationem

Phansez malignam detractionem.

Circa paralytici egritudine: attēde q̄ paralyptis d̄r dissolutio. & ē aliq̄n particularis: aliq̄n uniuersalis: & significat de stitutionē uirtutū: & relaxationem ad p̄cā carnis. De hac d̄r Hieremie. xxxi. Vsq̄ quo deliciis dissolueris filia uaga: Priuat aut̄ sensum & motū: & aliq̄bus facit motū tremulū. Priuat. n. sensum i illis talibus: ut nō sc̄tiāt q̄t̄uor q̄ sc̄tiāt ē utile. Primū diabolicas tētatioes: & hoc facit p̄cā cōsensu & usus: q̄r sc̄d̄m Hiero. nō sentit q̄ cōsēt. De talibus d̄r Prouer. xxiii. Vulnerauerūt me & nō dolui: traxerūt & nō sensi. Secūdū d̄nas suauitates: h̄ fecit amor iumētinus: de quo i ps̄. Posuerūt me abominationē sibi. Has seruauerūt illi q̄bus māna fuit ad nausēā: Nume. xi. Quis dabit nobis carnes ad uescēdū. Et illud ibidē. Nihil aliud sp̄tiūt oculi n̄ri nisi māna. Et illud Treno. iiii. Qui nutriebat̄ in croceis amplexatu sūt stercore. Tertū miserā p̄pam: & h̄ facit amor cecus sui: & p̄sūptuosus. Ecc̄. x. Quid sup̄bis t̄ra & cinis: Et q̄r q̄n hō infirmat̄ sentit: deus ipsos defectus p̄ficiat: ideo d̄r i ps̄. xxx. Infirmata ē i paupertate uirtus mea. Et illd̄ ps̄. lxxvii. Tu uero p̄fecisti eā. Quartū amor auarus rei temporalis setre nō facit p̄xiōz afflictioes: ideo de auaro d̄r Exo. x. Tribus diebus nemo uidit fr̄em suū: nec se mouit de loco i quo erat. Nō mouetur ad deū p̄ timorē & amorē. Et si aliquo mō mouetur hēt motū tremulū nō regulatū: q̄r timore pene aliq̄tulū tremit: sed opus bonū n̄ p̄ficiat. Et duo timores in misero tali collocātur. Timor enim feruulis ipsum pungit: & timor carnis sue eū retrahit. Isti sūt siles ceruo: de quo d̄r q̄ hēt cor timidū

fed utinā cū ceruo recipient antidotum. Nam dī q̄ comedit herbas medicinales: ex quibus cor cōfortatur: & os suū cartilago in eius corde generat: ex quo cor medicinale efficit. He herbe sunt opationes xp̄i uite maxie dolores & passiōes crucis sue quas comestio confortat cor ad aggrediendū ardua. Os. i. robur in corde generat ad sufferēdū diuersa aduersa: & ex tūc cor illud ē medicinale: tā in se q̄ i aliis ad purgandum peccā. Cause paralytis sunt tres.

Aliqñ nimia frigiditas: hec est auaricia

Aliquando hūoz supfluitas: hec est luxuria

Aliquando neruoz incisio: hec est superbia et presūptio: quia proprii sentimentu neruū uulnerat. Ecce q̄ malus est lectus palytici: uere uniuersū stratum eius uersatū est in ifirmitate eius. Circa deuotio nem offerentium attende sex que essent necessaria in prelati.

Primū ē manifesta uirtutū pfectio: quod notat cū dicitur: ecce inquit uiri &c.

Secundū est quadratura oīum uirtutū cōsuetudinā: ut sint quattuor

Tertium ē supportatio pxiōz ifirmoz: ut portet in lecto ifirmū. s. palyticū.

Quartū ē ut sollicitudo circa pximū curatōis: & q̄rant inferre eū ante iesū.

Quintū ē ut hēant ad eū: nō carnalē: sed spūalē affectū: ut solū ppter deū & celeste premiū: ideo dī q̄ ascenderūt sup tectū.

Sextū est q̄ p̄tent eū ad iesum p cōpassionis affectū: & deuote oīonī actū: unde Exo. xxviii. de aarō dī: q̄ portabat noīa filioz israel sup utrūq̄ hūerū: ob recordationē. Multa ergo fuit deuotio offerētū hūc palyticū. Circa cōpassionē iesu piissimi attēde q̄ magne pietatis fuit respicere fidē alienā unde p̄mo ipsū cōfortat: ut qui fidē alienā respexerat sibi ppriam ifundat: cū dicit. Cōfide fili. O uerbū dulcissimū: despectū & debilē totis mēbroz cōpagnibus dissolutū filiū uocat: quē phisei nō dignarent' asp̄icere. Nā scelestissimos peccōres iesus gl'iat sibi adoptare p grām: ut in eoz infirmitate se ostēdat oīpotente: un istis uideret dicere uerbū potētie Cōfidite: ego sū nolite timere Mar. vi. Et illud ioānis. xvi. Cōfidite ego uici mūdū. Et uerbū sapie eorū intima scrutātis. Sicut dixit Mat. ix. Cōfide filia fides tua te saluā fecit. Sed & dicit eis uerbū pietatis & demētie: ut eis dicatur. Bñdictus uir qui cōfidit in dño: & erit dominus fiducia eius. Nā peccā liberaliter donat cū dicit. Dimittuntur tibi peccata tua: ubi sic dicit Hiero. Remouet p̄mo infirmitatē: ut sequat sanitas pfecta. Vide. iiii. detrahētū impugnationē. Nā ceperūt quidā de scribis dicere i fra se: hic blasphemat. Quis pōt peccata dimittere: nisi solus deus. O ipū phisei quis pōt intueni cordis secreta: nisi solus deus. Ergo qa corda ūra uideo ego sū q̄ peccā dimitto. Et ego sū qui dico unicuiq̄ saluatico iuxta illud Esā. xliii. Ego sū qui deleo iniquitates tuas propter me. O uenissimū uerbū. Ego

sū qui deleo: qa ego solus peccā dimitto: sed pp me quia i merito meo: unicuiq̄ enī p meā hūilitatē in me ipso merui quicqd̄ ipsis ex diuina pietatē cōcessi. Intellexerūt ergo & bene: licet maligne nō crederūt: qa iesus se dicebat deū. Et ideo hāc opinione cōfirmat: nō excludit cū manifeste & ex nomine sue hūanitatē dicit. Ut scians quia filius hoīs hēt potēstatē in terra dimittēdi peccā. In terra dicit nō super terrā: hoc ē i celo: quia nō sūt ibi peccā. Subtus terrā in inferno peccā sūt eterna. In terra uero. s. i hac uita sūt remissibilia. Quō autē sequit ista cōsequētia dēn est supra: cū de xp̄i misericordia ageret. Attende q̄ hostilitas detrahētū occasionaliter iuuat: ut magis largiret bñficiū: un dedit ifirmo robur pfectū cōtra triplicē eius defectū. Nā uix poterat caput leuare: cōtra q̄ dicit. Surge deficiebat i oī robore. Cōtra quod dicit: tolle lectū tuū. Nō poterat ambulare: contra quod dicit: uade. Sed tūc peccator surgit qñ peccā desent: portat lectū in quo iacuit: qñ peccatū in quo delectationē recepit: i cruciatū oīs paie cōuertit. Et tūc domū suā uadit: qñ cōsciam suā diligenter discutit. Sic ergo apparuit quō pietas iesu accepit dimittēdi peccā p actionē iterecessiōis alienē. Tertio attēde sumā pietatē iesu cōdonantis & miserētis peccā sūpta occasione a conatu accusatiōis fraudulēte. Vide q̄ propriū ē bñdicti iesu uelle misereri & peccā dimittere: nō ex detractōe & murmuratiōe: nec ifidiis malignantiū potuit ab ipēdenda misericordia peccatoribus reuocari. Interroga mattheū publicanū: & zacheū pusillū: & fraudulentū. Interroga peccatricē m̄ ierē: interroga palyticū: interroga hāc de qua ē sermo in adulterio de phensā. Et oēs una uoce clamabūt. Ecce agnus dei &c. In historia autē deprehēse in adulterio mulieris considera conditiones.

Cetus accusatis

Christi miserentis

Mulieris in medio stantis

Primo in cetu phariseoz fuerūt duo: subdola adulator: & fallax itrogatio. Adulatio qa sibi blandiūt nō magisterii: cuius nolūt eē discipuli: ut securius & insuspecte procedat. Secūdo fallax itrogatio: un ostēdūt publicū flagitiū: hec mulier mō de phensā ē in adulterio. Allegat legis edictū. In lege autē moyses mādauit huiusmōi lapidari: & puocat ad p̄cipitiū. Tu autē qd̄ dicis: & ipropant sibi scandalū dū adultera astat & turba. Attende autē q̄ sicut dicit Aug. miraculis fama māsuētudis diuulgabat in ppl'o: un hēbat fama: q̄ nullū emittebat a se desolatū & iō h̄ pauerūt sibi laqueū. Cogitauerūt enī q̄ nō posset rephensionē euadere: qa si dicer dimittat: perdet famam mansuetudinis. Si dicer lapidetur: perdet iustitiam legis. Si tacebit non se ostēdet doctorem uentatis: unde merito dī. Hoc autē dicebant teutantes eum ut possent accusare eum.

Sed mentita est iniquitas sibi: quia semper cantabit cum propheta: propter ueritatem & mansuetudinem & iustitiā. Nā & ueritatē pferat: & iustitiam

non o
dū ip
& mā
la: mat
cuta el
luno.
plans i
p hoc
non
us exa
audie
firmi:
tiam p
est ille
bebat i
supio
passibi
opus s
fando.
cā: eg
postea
senten
sufficie
in p̄p̄
quam
a senio
senect
q̄ pecc
am attr
i ungu
ius sign
terat p
pulten
mōis
culpa
camis
aut uer
ē ho m
dissim
iectus
detrahi
biter ei
nium s
trahētū
peccatē
cerat &
se frīg
pugere
nere. Al
adherer
nium ē
oibus u
agere: n
ne sibi
mortue
plus idi
Fuit
nitio iu

non offenderet: & mansuetudinē seruādo misericordiam ipenderit. Ita q̄ erit iustitia rectus: uentate clarus & mansuetudine pius. In iesu aut̄ fuerūt duo ostēdētes: & matura discussio: & iusta diffinitio: ex quibus seclata est: nō illoꝝ sed xp̄i intentio. s. mulieris absolutio. Primo poit̄ discussio matura simul & exēplaris in eo q̄ se inclinauit & digito in terra scripsit p̄ hoc informās iudices q̄ q̄n̄ audiūt accusatores: non statim fulminēt sn̄iam: sed digito discretōis prius examinet̄ eam. Informat etiam quoscūq̄: ut q̄n̄ audiat̄ nel uideat̄ p̄ximi culpa inclinet̄ se ad suā infirmitatem cōsiderandā: & diligenter scribat̄ malitiam p̄pam. Scribebat̄ aut̄ ad significandū q̄ ipse est ille q̄ primo legē scripserat. Inclinatus autē scribebat̄ in terra ad ostendendū q̄ inclinatio sua ad asumptionem carnis fecit eū scribere i terra carnis sue scripturā n̄re isformatois. Et quia hoc fuit opus s̄mi amoris: ideo d̄r scribere digito. i. de sp̄u sancto. Quid aut̄ scripserit licet multi multa dicant: ego t̄n̄ litteraliter credo q̄ illud scripsit quod postea expressit. s. qui sine peccato est &c. Et hec est sententia Augustini. Et illud uerbū cū uirtute iesu sufficienter poterat unicuiq̄ sua peccata iŕgere: & inspectorem iesum demōstrare: ut pre uerecundia quam habuerant unus post unum exiit: incipietes a senioribus q̄ magis debuerūt erubescere: q̄ etas senectutis debet eē immaculata. Dum aut̄ in terra q̄ peccata eoz̄ d̄r scribere: oñdit se eis misericordiam attulisse nō peccatū. Inde olim dicebat̄ scripturā i ungue adamātino pp̄ iucussionem timoris: i cuius lignum moysi lex scripta fuit i lapide: q̄ nō poterat peccatū delere. Sed b̄ndictus iesus scripsit i puluere: quia dat tantā spem uenie: ut modico cōmittōis motu: & satisfactōis manu unusq̄q̄ possit culpā suam delere in uirtute illius q̄ in puluere sue carnis scripsit l̄ras n̄re absolutiois plenarie. Tūc aut̄ uere inclinauit se iesus deorsū: nō solū q̄ factus ē homo: sed q̄ paup̄rimus & hūilimus hō despectissimus & opprobriatus: & nō solū mulieri subiectus uirtualit̄: sed ip̄s linguis blasphematum: detrahētū: diffamātū: & sn̄antium uoluit cōfubiter eē subiectus: & qd̄ plus est iesus creator omnium se subiecerat manibus capientū: uulneratū: trahētū: decapillatū: & palmis & collaphis eū percutētū. Sed & creaturis se i sensibilibus subiecerat & crudelissimā penā: ut uicula possent eū dure strigere: flagella penalit̄ cruetare: spine atrociter p̄ngere: clauis dilacerādo p̄forare: crux crucifixū tenere. Arūdo percutere: uela obūbrare: sputa turpiter adherere: lācea lateris intima penetrare. Et qd̄ omnium ē tribilius mors aiām dinam ericere. His oib̄s uolūtarie se subiecit: q̄ nihil in eū potuissent agere: nisi p̄ salute nostra pius iesus se eis uolūtariē subiecisset. Et t̄m̄ se deorsū iclauit q̄ sub lapide mortuus iacuit: nō potuisset plus descēdere: nec se plus iclar̄ cui oēs electoz̄ pene i carnate dicuntur.

Fuit igit̄ in ih̄u discretio matura fuit i xp̄o diffinitio iusta. Qui sine pc̄o &c. Qui. n. se icliabat̄ hu-

milit̄ expectans eoz̄ erubescētā & conuersionē a suis scelenibus: dū uideret eos pseuerātes in q̄n̄is fraudibus sn̄tiā protulit legis cōseruatiuā: sceleris repercussiuā: mulieris liberatiuā. Nā sicut dicit Aug. nō dicit. Nō lapidet̄: ne cōtra legē dicere uideret̄. Absit aut̄ q̄ diceret: lapidet̄. Venit. n. non p̄der̄ qd̄ iuenerat: sed q̄rere quod pietat̄. Quid ergo m̄dit. Qui sine pc̄o est &c. Hec ē uox iustitie: lapidem mittat: q. d. Impleat̄ lex: sed nō a p̄uaricatoribus legis. Oñdit aut̄ eos eē tales q̄ magis q̄ mulier digni erāt lapidari. Et ideo si debuit lex obseruari: debuerūt simul cū muliere occidi. Hūerūt ergo fugere mortis filii: q̄ nec fontē cognoscebant gr̄e & uenie ihm̄: nec uolebāt legis subire supplicium: nec inspectoris suoz̄ scelez̄ ihm̄ potant̄ sustinere uultū: & ideo petūt fuge presidium. Sed pius iesus itoz̄ se iclinās scribebat̄ i terra ad l̄ram: ut eis liberā exeūdi facultatē tribueret: uultū declinās ab eis. Sic igit̄ scdm̄ Aug. Illi uoce iustitie tāq̄ tello percussū sese respitietes: & se reos iuenietes: unus post aliū oēs recesserūt. Vñ glo. sup̄ illud: Incipietes a senioribus q̄ forte magis erāt rei: & remāsūt solus iesus & mulier i medio stās. Au. Credo frita ē illa mulier: ab illo se p̄uicendā timebat: i quo pc̄m̄ iueniri nō poterat. Sed q̄ aduersarios repleuerat lingua iustitie: i illā leuat oculos misericordie. Exiit ergo se ad soluēdā miserā q̄ se iclinauerat ad sustinēdū p̄ ip̄a penā. Mulieri ait. Vbi sūt q̄ te accusabāt? Ad hec nō m̄dit mulier tremefacta sibi maxie conscia: sed eā cōfortauit. Nemo te cōdēnauit. Ad hec respondit leta. Nemo dñe. Nec ego te condēnabo. Qui solus uerus iudex. & a me forte dānari timuisti: q̄ i me pc̄m̄ nō inuenisti. O dulcis simū uerbū: Nec ego te cōdēnabo. Quis ergo me cōdēnabit dñe iesu: cū tibi p̄ omne iudiciū dedit. Si deus p̄ nobis: q̄s cōtra nos? Si iesus absoluit. q̄s ē qui cōdēnet: iesus mihi adiutor sit: nō timebo qd̄ faciat mihi hō. Dñe ih̄u: data est̄ tibi ois pt̄as in celo & i terra. Dic ergo misero pc̄oꝝ iugit̄ i oculis tuis adulto. Nec ego te cōdēnabo. Relicti sūt duo soli: miseria & misericordia: & ego tibi soli peccauit̄: & malū corā te feci. Tu solus ip̄icis mea scelera: cui fit soli occulte i iuria: dicit ergo. Nec ego te cōdēnabo. Et b̄n̄ dñe iesu cōdēnatio ē scdm̄ nomen tuū: ut qd̄ noiari saluator. Sed neq̄ laues criminibus q̄ odis iniquitatē: uñ & absolute int̄dicas peccare: & ip̄ois b̄n̄ agere. d. Vade: & amplius noli peccare. Similr̄ duo fuerūt i muliere: p̄ci flagicium: & remissiois b̄n̄ficiū: que ex dc̄is patēt. Vides ergo q̄ b̄ndictus ih̄s delectat̄ dimittere pc̄a penitētibus: merito ergo dc̄m̄ ē. Iesus laxans reatus.

Iesus unguentis redolens Cap. xxiii.
Via tāta sollicitudie curauit alioꝝ pc̄a delere pius iesus: tot uguētis misericordie redolebat. Nec mir̄ q̄ hūc ūxerat deus p̄ sp̄u sc̄o & uirtute i assūpta natura: qd̄ fuit sibi p̄uic̄ m̄ icōicabile cuiq̄q̄ alti creature: p̄p̄tea inq̄ ps. xliiii. Vixit te deus deus tuus. Licet autem

unguentorum tuorum. Tamen litteraliter unguentis redoluit: quādo deuotissima magdalena domini ante passionem pedes unxit. Et ante sex dies pasche iterum unxit pedes iesu: & tūc uel alias fracto alabro effudit unguētum super caput ipsius recumbentis: quod in sabbato palmarū admittit de primo traditur ex enāgelis fore factū: tūc & domus impleta est ex odore. Et i typo futurorum peruersorum impugnantium perfectionis unguentum mentium uacatium unctio capitis & pedum iesu. Iudas proditor bono odore ē mortuus: nā uoluit uēder de quo pedes domini & caput debebat ungi: & cuius mors & sepultura preuenitur: & i laude operis & preconium operatis per totū mundum euangelium predicari. O domine deus cū quanto dolore refero q̄ nunc iudam uideo resuscitatū: qui & indigne refert hanc perfectissimam unctioem: & fremit dētibz iracūdie: & huic sancte molestus ē mulieri. Hec mulier ē pauperula tua a mūdāna necessitate conuersa religio: que sibi nil tpalium retinens: tā de propriis q̄ de alienis pedes tuos bone iesu in fatigatis pauperibus perūgere facit: q̄ more magdalene p̄ferre bis facit. Nā p̄mo iungit: dum oīa sua pauperibus distribuit. Secundo iungit: dū deuotioni fidelīū sibi tpalia offerētium ad distribuenda paupibus aliis inducit nihil ab eis uolēs accipere p̄ter necessariū uictum. Hoc iudas indigne fert falsus paup: & uerus p̄do. & fremit in mulierē quia non amat s̄l em expropriationē. Sed & ipse paupes inuenit: qui unguentū dñico corpori subtrahūt: ut. xxx. uendat denariis & eorū non tā necessitati q̄ rapacitati donet q̄ sunt de quibus ē ei dē iude qui fur & oculus hēns: ubi illi qui uolunt eē pauperes sine defectu: & humiles sine despectu patietes sine iūria: austeri sine aliqua corporis molestia: immo q̄ monstruosū est & ifernales uolunt eē paupes opulenti: hūiles fastidiosi: patientes cauidici: penitentes lasciuī: religiosi relaxati: magni libarī: plati nō curati: cōtēpentes mūdū: & ipsum brachiis ferreis amplexantes. Iā reuertamur ad p̄mum obsequū magdalene cuius p̄ uniuersū orbem adhuc flagrat unguentū: & secundū triplicē significationē eam legimus tribus uicibus passe dño unctioem secūdū figurā inchoantiū: p̄ficiētiū: & p̄fectōr. Et licet in magdalene ope: possimus cōsiderare ista ut.

In primo domini pedibus parauerit amare contritionis unguentum.

In secūdo parauerit capiti iesu deuote laudis iabilū ut fuenit unguentum deuotionis.

In tertio pauent toti corpi iesu ut sit unguētū p̄te & sine subuentōis: qua iā in se p̄fecta digne saluti aliene itēdit: tñ ipsius unguenti & aliāz duaz de quibus Mar. ultio scribit. Cōiūgamus & cōsideremus bñdictū iesum in illis tribus mariis: quasi in tribus statibus spūalibus redolere unguentis. Et cōsideremus in illis tribus deuote aīe xp̄i spōse respectu dīctū iesu triplicē statū: triplicē actū: triplicē cōtractū

Sed qd̄ ibi dī. Maria magdalene: maria iacobi & Salome emerūt aromata ut uētes ungerēt iesū. Nā status triplex aīe significat in hoc triplici unctioe cōtractus in sollicita mercatioe. Emerūt inq̄ aromata. Nā litteraliter sicut xp̄m in uita ardēt dīctio ut corpus mortuū possēt a putredie cōseruare. Sed errabāt bōe mulieres: q̄a ibalāmatū corpus dīctioe su unctioe diuinitatis: & si mille ānis stesslet sine aīa nullā recipe poterat corpus corruptelā. Nobis ergo necessaria ē unctio: q̄a sumus corpus eius & mēbra de mēbris. In quibus multas corruptōes patitur spūalis uita dñi iesu: nisi mystico unguēto sepius ungat. Sed primo uideamus triplicē statū aīe per has triplices mulieres mystice designatū.

Cōuersionis Cōuersionis Cōuersionis.
Primus est status in magdalena designatus: de qua luce. vii. dī q̄ erat peccatrix. Et Mar. ultio q̄ de ea vii. eiecerat demōia: que a peccatore cōuerso p̄ gratiam auferūt. Huic statui cōuersionis duo sūt necessaria que sūt magdalene. i. cōuersiois m̄cipia. Retētio memorie & Sollicitudo diligentia. Quia mēorie ē p̄terita mala plāgere: & debet eē a pax suoz maloz sine extenuatioe & diminutione. de magnis nō faciat pua: & de multis nō faciat pauca ut dicat cū ps. Iniquitates mee supgressē sūt caput meū: & multiplicatē sūt sup numez etc. Debet eē mēoria tenax sine obliuioe: & sine interruptione: ut sp̄ recorder & dicat. Iniquitatē meā ego cognosco & peccm̄ meū cōtra me ē sp̄. Sollicitudo diligentie debet eē audax sine dubitatioe: & sine dilatioe ut nō dubitet accipere opa p̄nie: & nō differat inchoare. Debet eē uerax sine s̄latōe ut nō simulet se agere bonū quod nō facit: nec dissimulet i se eē malū qd̄ callide agit. Et si ista duo m̄cipia fuerit bñ obsequosa: durabit magdalene i cōuersiois bñficio. Secundus status ē cōuersiois: designatus p̄ mariā iacobī q̄ interpretat̄ luctator: q̄ post cōuersionē q̄ dā est lucta in cōuersioe uirtuosa. De qua ad ep̄h. ubi. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē & sanguinē. In cuius figura iacob luctabat̄ Gen. xxxiii. Huic sūt necessaria duo m̄cipia: intellectus & opatio uirtuū instruat: & aliud pagat. Intellectus debet esse subal sine nube ignoratiē: & fidelis sine errore perfidie. Opatio hūilis sine timore superbie: & hilans sine torpore accidie. Tertius status cōsumatōis significat̄ p̄ mariā salome. Interpretatur enī salome pacifica: quia aīa in perfectione consummata iesu reuēte in quiete pectoris sui. Et secūdi paly. xxiij. dī de ihsia uiro in uirtutibus consumato. Colligam te ad patres tuos: & infereris in sepulchro tuo in pace.

Huic sūt duo m̄cipia necessaria. i. icen sus charitatis ardor: & luosus uirtutis splendor: ut primo uolenter afficiatur ad diligendum deum in tantum ut quasi tota transeat in dilectum: & per unguēta celestia filius dei de celo descendēs amulit: quorum odorem senserat sponsa: que clamabat in canticis. Trahe me post te: curremus in odoribus

omnes
quia la
to mea
deus i
dens p
Splenc
nis in
gnitū
me ad
cogno
tio deb
stani s
irradia
que uir
li qui a
loqui
nt aut
in para
Et mo
pedic
parum
pectu
quod
uidean
guent
Conu
Conu
Conu
Prit
lo. xii
h despi
odor
nes spi
per un
gelis e
est exē
ns qu
nit ho
gitat.
amoni
Canti
at ama
& dup
Prit
ne hor
dine se
uum u
nuitati
is & p
dauid l
oleo &
qua ex
& odo
a deo:
Hoc
athlete
deben
seur u

136
137

omnes spiritus angelicos uideatur nutiare dilectio
quia languet amore suo: & dicat cū ps. Defecit ca-
ro mea & cor meum: deus cordis mei & pars mea
deus in eternum. Et hec charitas debet eē simul ar-
dens per dilectionē & feruens per delectationem.
Splendor uirtutis tantum illuceat: ut claustra car-
nis in cogitatione transcendat: semper tamen in co-
gnitione se deficere recognoscat: ut dicat illud pri-
me ad Cor. xiii. Nunc experte cognosco: tunc autē
cognoscam sicut & cognitus sum. Et hec cogni-
tio debet eē prudens per discretionem: ut sciat qd
statu suo cōpetat: & tamē supereminēs per sup̄iā
irradiationē ut sciat se non proprio lumine uidere
que uidet. De hac exēplum habemus in raptu pau-
li qui audiuit archana uerba que non licet homini
loqui. Sed in his parum pōt doctrina humana. Sē-
nt autē experientia. Nam & paulus qui fuit raptus
in paradysum dei: uidit ea que nō licet homini loq̄.
Et moyses post uisionē dei in monte dicit se inex-
peditionis lingue q̄ heri q̄ nudius tertius effectum:
parum est enim quicqd in hac uitā anima sentit re-
spectu huius quod est: & adhuc multo minus est
quod dicere pōt. Post triplicem anime statum
uideamus triplicem actum unctōnis: & triplex un-
guentum. Nam

Conuersio habet unguētū corporalis p̄nie

Conuersatio tēporalis iustitie

Consumatio spiritualis letitie.

Primum fuit unguētū magdalene de qua dicit
lo. xii. q̄ domus impleta ē ex odore unguenti. Nō
li despiciere hoc unguentum sancte peccatrici: q̄
odor penitentie spirat usq; ad supercelestes mansio-
nes spiritū bonorū ut sit gaudium angelis dei su-
per uno peccatore penitētia agente &c. Vide q̄ an-
gelis est gaudiū ad exaltationem: sed hominibus
est exēplum ad correptionē: & fit de herbis amo-
nis que in nostro habētur hortulo: quas facile inue-
nit homo: si iniquitates suas sine dissimilatione reco-
gitat. Cum istis herbis amaris ad ignem feruetis
amons aromata misceantur. Myrrha inqt sponsa
Cant. iii. & aloe cum oibus p̄mis unguētis: utrūq;
āt amarissimū & a preferuandis corruptiōibus aptū
& duplicem amantudinem in penitente figurant.

Prima est amaritudo mortis cum incertitudi-
ne hore. Secunda ē incertitudo iudicii cū incertitu-
dine sententie: ex quibus amarā cōficitur & pungiti-
uum unguentū. Secundum fuit unguentū stre-
nitatis & iustitie quo unctus est dauid: manu for-
tis & pulchro aspectu: de quo dicitur in ps. Inueni
dauid seruū meū &c. Hoc unguētum conficitur ex
oleo & balsamo. Oleum lucet & balsamū redolet:
quia ex operibus iustitie procedit lucida consciētia
& odorifera fama: ut uideamus bona nō solū co-
rā deo: sed etiam coram omnibus hominibus.

Hoc est sanctum crisma quo unguuntur spūales
athlete ecclesie tā pugiles q̄ prelati: q̄ hoc odore
debent ipsi singulariter fragrare: q̄ sunt ubera sp̄s
seu ut cuiq; eorum ueraciter possit dici illud Cant.

primo. Meliora sūt ubera tua uino fragratia unguē-
tis optimis. Hoc unguētū multū ē euaporatiuū
maxime propter balsamū: quia sancta uita in tali-
bus spargit odorem suū: ut quilibet eorū possit di-
cere illud. Eccle. xxiii. Quali balsamū nō mixtum
odor meus. Dicitur q̄ balsamū purū hoc modo
cognoscitur: q̄ si gutta eius in lacte caprino ponat-
ur: lac coagulatur & gutta descendit ad fundū: so-
phisticum uero in aqua supernat. O q̄ mirabile ē
illud experimentū: per lac caprinū intelligo excessi-
uas cōmédationes adulantium de uite perfectiōe.
Sed uerum balsamū in sancto uiro lac coagulati fa-
cit: quia uerba adulatoria in uane blandientibus tri-
stitia sue faciei & dura increpatione restringit: & ad
sua congregatus intima ad fundū sue uilitatis de-
scendit. O q̄ uerum signū ē: q̄ ē balsamū uerū quā-
do suū sibi retinet & restituit alienū: sed sophisticū
in aqua supernat: q̄ cui ueritas nō subsistit: statim
laudi quatūcunq; modice aures aperit: facie hilare
scit: & totū in illorum applausum se spargit. Ter-
tiū ē unguentum spiritualis letitie: quo ungitur sum-
mus sacerdos Aaron: sicut in ps. dicit. Sicut unguē-
tū in capite quod descendit in barbā barbā Aarō
quod descendit in orā uestimēti eius: hec spūalis le-
titia a xp̄o capite principali descendit in capitibus
prelatorū: & descendit in barbā. i. in eorum opera
infirmā siue extrema: quia tā in arduis q̄ in paruis
letitia spiritualem ostendūt. Hi sancti prelati ec-
clesie debebant portare in uberibus suis utrūq; un-
guentum & conuersationis strenue per opa actiue
& spiritualis letitie: per gustū cōtēplatiue: ut in pri-
mo sint reges & strenui bellatores: & in secūdo sint
pontifices & deuoti oratores: unde hoc unguentū
conficitur ex nardo deuotionis & thure orationis.
De nardo Cant. i. Nardus mea dedit odorē suauitatis.
Nardus herba ē humilis crescens in cacumine
montis multos emittens capillos calefaciēs & de-
siccans. Hec ē spiritualis letitia: quia consolatur
deus eos qui se reputant uiles: cum tamē in eminē-
tia uirtutū habeant statum suum. Et multos capil-
los affectuosarum meditationum emittunt: & in
igne diuini amoris ardent: quē tamē in terra cohi-
bent per humilitatis conuersionē: & a se omnem
carnis abdicant uoluptatem. Bona nardus est ista:
de qua dicitur q̄ non multum reddit odorem: nisi
conteratur: quia nec sancti uiri suam sanctitatē ostē-
dunt nisi necessitate cogente: & maxime quando
tribulationibus conteruntur: ut Iob: uel quando p̄
manifestationem suorum magnalium pseudo cō-
funditur: sicut fuit in paulo. Audi de thure Cant.
iii. Odor uestimentorum tuorum sicut odor thuris.
Ibi enumerātur diuersa unguenta & omnia aro-
mata: quia anima orationi dedita ex diuina influen-
tia omni uirtuti redditur perfecta: in tantum q̄ to-
ta sua conuersatio uidetur odor thuris: quia aperte
in oculis omnium clarescit: quia totus est mente &
corpore sine fictione translatus in deum. Sicut n.
odor thuris soli deo offertur: sic & tota eius inten-

tio deo conformatur: & in ipso solo stabilitur. Et hoc est illud unum quod maria elegit. Et quia de dei bonitate nihil dubitat: quin semper quod melius est faciat: ideo eius oratio semper faciem suam in deum stabilit: & ab omni uanitate excludit: & sepe in deo letitiam reddit: ut de ea dici possit illud primi Regum. Vultus eius non sunt amplius in diuersa mutati: hec autem unguenta tria triplici ueniantur contractu. In triplici apotheca a triplici unguentaria. Nam conuersio emit suum unguentum a quadam discreta unguentaria que dicitur sacerdotalis iurisdictione que collata est petro & successoribus suis tam illis qui uoluptati sunt in plenitudine potestatis: quam in parte sue sollicitudinis quibus omnibus affectus pietatis iesu per insufflationem sui status committitur: cum dicitur Io. xx. Accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta sunt. Illud autem unguentum sumitur de apotheca discipline. scilicet de ordinata eorum correctione. De qua ad hebreos. xii. Omnis disciplina in presenti uidetur non esse gaudium sed meroris. Et ibidem in disciplina perseuerate tanquam filius uobis offert se deus. Emitur autem donatio confessionis legitime. Conuersatio emit unguentum suum a quadam unguentaria que uocatur lectio studiosa: que implet per opera que legitur in scriptura. Et illud sumitur de apotheca sacre scripture. Non extranee in qua sunt precepta & salubria consilia uirtutis eius. De hac prime ad thymotheum. iii. Attende lectioni: exhortationi: & doctrine &c. & sequitur. Hoc non faciens & temetipsum saluum facies: & eos qui te audiunt. Quia sicut pinguia pecora signa sunt boni pastoris. Sic disciplinata uita & ordinata familia signum sunt boni doctoris. Emitur autem a deuotione obediencie & adimpletionis strenue: quia obedire debemus sacre lectioni: adimpleamus precepta: imitemur exempla: declinemus prohibita: acquiescamus consiliis: & non abutamur permissis: secundum ad Cor. ii. Ideo scripsi uobis ut cognoscatur experimentum uestrum: an in omnibus obediens sitis.

Consumatio emit unguentum a quadam subtili unguentaria & sublimi: que uocatur contemplatio. Abacuc. ii. Super custodiam meam stabo: & signa gradum meum super munitionem: & contemplantur ut uideam quid dicat mihi: & quod respondeat ad arguentem me. Contemplatio est liber & perspicax mentis intuitus in tres respiciens partes usqueque diffusas ad omnia que proponuntur. Sumitur autem hoc unguentum de apotheca sapientie: quam paulus loquitur inter perfectos. Hic enim sanctus in sapientia sua manet: sicut dicitur Eccl. xxvii. Istud unguentum emit denario aureo. scilicet cordis munditia qui denarius non est reprobatus propter infidelitatem. Nec falsus per simulationem. Nec fractus per interruptionem: sed formatus in fide & ueritate: & ad similitudinem christi uite: & finali perseuerantia rotundatus. De quo Mat. v. Beati mundo corde &c. His unguentis iesus inungitur: sed primum funditur ad pedes: quia anima a sui conuersione se humiliat: & solum in his que sue sunt utilitatis de-

lectabiliter se occupat: propter quod luce. vii. dicitur quod benedicta magdalena osculabatur pedes iesu: & unguento ungebat. Secundum funditur ad caput: dum rectitudine iustitie obseruamus que in capite designatur: propter quod cetera membra regit. Sicut tuum: unctio capitis est copati christo in membris suis: quod pertinet ad rectitudinem sancte uite. Tertium unguentum pertinet ad totum corpus: ut in omni congenerum nostrorum letitia manifestetur. Prouer. xvii. Unguento & uariis odoribus delectatur cor: quia affectiones spiritualis letitie tollunt omne impedimentum difficultatis in opere uirtuoso. Quo contra de accidiosis dicitur Eccl. x. Musce monentes perdit suauitatem unguenti: hec omnia unguenta perficit in se benedictus unguentarius: de quo dicitur Eccl. xxvii. Unguentarius facit pigmenta sanitans & unctioes conficiet suauitatis qua unctus iesus qui christus dicitur ungit omnem animam quam sanat: ungit in remissione peccatorum: ungit in strenuitate operum: ungit in perfectione consummata supernorum gustuum & affectuum. In cuius signum incipientes unguentur intrantes ad statum primum in baptismo: unguentur proficientes in strenua opere in confirmatione: unguentur exeutes iam in perfectione confirmati & consummati qui debent in apex spiritus & nude unionis assumi in extrema unctione: sic & principio boni perfectus & consummatio in uncto iesu recognoscatur in eius interna & continua unctione: Voluit autem ad passionem appropinquas iesus inungi: & super caput suum alabastrum frangi: in signum quod cum multa cordis letitia ex amore seruentis & suauissimo ad nos pugil inunctus procedebat ad certaminis: & quod per fractionem sui mundissimi corporis in cruce tanquam lucidi alabastrum: & ab omni concupiscentia refrigerati effundebat unguentum gratie super omnes mentes electorum omnium: cuius odore tota domus uniuersalis creature suauissime debuit delectari: excepta ipsius caterua designata in iuda: qui sicut uenenum humane nature uoluit hoc suauissimo odore mortis ruinam accipere: & in illa crucis structura: tanquam in uirtuosissima apotheca per expressionem sanguinis proprii benedictus iesus unguentarius non facit unguenta. Que Beatus xxii. Ser. super Cant. a paulo accipit ad quatuor reducta: dum ostendit eum nobis factum a deo sapientiam: iustitiam: sanctificationem: & redemptionem: quod a quatuor uirtutibus cardinalibus ipse exponit: per sanctificationem ipse accipiens temperantiam. Et per redemptionem fortitudinem prorsus copiosa redemptionem: quia non gutta: sed unda sanguinis largiter per quinque corporis partes emanauit. Et postquam exultationem non habet quod in odore unguentorum horum non currunt nisi ad quem minime forte odor peruenit. Sed iam in omnem terram exiit odor uite: quoniam misericordia domini imi plena est terra: & misericordia eius super omnia opera eius. Sic quod uitalis hac sparsa ubique fragrantia non fertur: & ob hoc non currit: aut mortuus est: aut putridus hec Beatus. Et ibi probat quod nunquam fuerunt in aliquo uere uirtutes nisi quod de effusione unguenti iesu in

lo instabili fuerat cum tanta gloria introductus: & sic rediens bethaniā unde mane recesserat magnā terminauit dietam: ibiq; sicut dicit matheus. xxi. illū fidelium cōuētū docebat de regno dei. Creditur autē q; sic omni die faciebat & fecerit: & sic cum aliis conflictatus fuerit & ieiunus sero redient in bethaniā usq; ad feriam quintā in qua fecit paschalē cenā ī mōte syon. Attēde at q; dominus ueniēs ad locū sue passionis & mortis uere ostēdit se deū: ac p hoc uolūtane passū: hodie nāq; potētia sapiētia & bonitatē dei appropriata ī se patēter oñdit.

Potētia mirabilē ostēdit ī mutādo mētēs dñorū anti malū: ut statim qñ discipuli suū proferrent dominis dicētes: dominus hi opus habet: statim dimiserūt libere: ubi anthonomatice dicit dñs uniuersal. Secūdo ī attrahēdo pplm ad ipsum sic suscipiēdo cū diuinis honoribus & regio fastu: ubi & attracti fuerūt plurimi hostes sui. Tertio suā mirabilem ostendit potētia qñ in tēplo solus inermis illos facilegros q; iā cōspirauerāt eū occidere sic eiecit de tēplo: & per nullos fuit sibi resistere atēptatū. Dicit at Hiero. q; quoddā igneū & radiosū egrediebatur de facie sue maiestatis īsigne. Secūdo ostendit magnā sapiētia in cognitione futuroꝝ & cōtingētū causalium & absentium: quorū cognitio ē possibilis soli deo. In hoc q; uidit ubi erant animalia: in eo q; predixit ruinā & destructionē illius ciuitatis: & ordinē quo euenit: ultra hoc etiam mirabilis sapiētia ipsa dte ī multis respōsionibus & parabolis illos phariseos cōfutauit aperte. Tertio ostendit bonitatē altissime pietatis cordis sui ī humili habitu quo aduenit: licet enim ita posset accipere dextrariū etiā cuiuscūq; hostis sui sicut asinā: uoluit tamē pietatē & māsuētudinē & humilitatē oñdere sup iumētū despectū & māsuētū torū datū obsequis hominū: nō adornatū auro uel serico: sed uestimētis uilibus apostolorū pauperū uoluit aduenire. Secūdo sūme oñdit bonitatem cordis sui: quādo sic flebile lamētū assumpsit inter uoces laudantium & diuinū cultū & honorē regiū sibi offerētū super excidiū illius impie ciuitatis q; nec de sanguine uiui: nec de infamia mortui potuit satari.

Tertio ostendit affluētissimā bonitatē suam in eo q; ī tāto honore & applausu ciuitatis & omnium subiectionē nō iuit ad palatiū: nec ad solū regium nec ad tribunal iudiciariū: ut faceret iudicā de suis sacrilegis homicidis qui iā eū suo firmo statuto occiderant: sed iuit ad tēplū ubi piissime illuminauit cecos: erexit claudos: & multos sanauit infirmos. Mansuetissimē docuit mortē suā: & modum mortis etiā cū alacritate predixit: & uocās eum clarificationē sui. Et ne ista bonitas ī resolutionē degenerare uideret: eadē pietate qua sanauit infirmos: increpauit incredulos: & expulit symoniacos: tēplū purgans a sordibus ī figura purgatiōis future p ipsū tēplū ueri cordiū electorū. Sic ergo istū benedictū

Nota
 Animalia ni erāt
 comuria; sed pro
 priam habebat do
 minum. ut patet
 ex luca

iesum q; ut agnus māsuētus hodie uenit ad locū uictime potes uidere deū oipotentē: sapiētē & optimū: ne tibi uilescat quod pro te dedit in morte sic uolūtane preciosissimā uita suā. Preceptū. n. erat in lege: ut decimo die agnus introduceret in ciuitatē ad locū imolationis fiende. xiiii. die: pp quod ut ostenderet tibi iesus cū quāta pōpitudine uolūtatis ueniebat imolaturus pro te: cū tanto honore uoluit ciuitatē intrare: per hoc tibi significās q; se reputabat honoratū in sūmo. Si p sue mortis obprobria & dolorosa supplicia te filiū mortis possedereducere de inferno: unde hodie quelibet anima deuota intūcēs christū in asino sedētē pōt admiratiue dicere uerbum baptiste. Ecce agnus dei &c. lo. p. mo. Ecce corporali pntia demōstrat. Agnus naturali innocentia cōmēdat: dei persona ī excellentia sublimatur. Ecce est aduerbiū demonstratiuum triūphalis processionis cū floribus personalis oblationis: pphetalis p̄dicatiōis & figuralis expressio nis: q; oīa hodie fuerunt īpleta & demōstrata sicut dictū ē supra. Et sicut fuerūt p̄dicta per zachariam pphētā. ix. c. Exulta satis filia syon: iubilā filia iherusalē. Hoc fuit in triūphali processione. Ecce rex tuus. Rex inq; potestate: tuus germanitate: iustus equitate: saluator pietate: hoc fuit īpletū hodie in personali oblatione sui ad locū certaminis: ut tūc possederit oībus electis illud Esa. xxxv. Confortate manus dissolutas: & sequitur. Ecce deus ipse ueniet et saluabit nos. & sic uidēs īpletā. prophalē predicationē. Sequitur ipse paup imo simul in unū diues & paup: paup humanitate: & diues diuinitate. Sequitur figuralis expressio cū dicit. Et ascendēs sup uinā & sup pullū filiū asine: hoc ē super populū iudicū cū & gentile. Ipse. n. ē pax nostra q; fecit utraq; unū. Attēdat at ipia obstinatio iudeoꝝ. Quomā sicut ait Criso. Nunq; uidit in decursu tēporū regē iudeorum tali habitu incedētē: sed in hoc solo ē cōpletū q; de hoc solo ante fuerat p̄dictū: unde inexcusabilis ē eoꝝ malitia: q; ī toto decursu uite sue passio nis & mortis christus processit sicut antea fuerat prophetatum. Stupendo autem modo historia istius diei in mystico significato diuinā sapientiam representat

Hic enim figuratur & exemplatur tota xpi uictoria & modus uictorie de toto regno: carnis mundi & diaboli

Hic mirabiliter instruitur contemptus honoris mundani

Hic mirabiliter informatur hō ad moderatā obseruandā ī omni statu regiminis sui

Hic quarto instruimur quomō exire debeamus obuiam xpo in actibus uirtuosis. Primo uide hic excellenter significari christi uictoriā: quasi. n. triūphātū de morte: licet hoc nō caperent faciētes occurrunt turbe cū floribus & palmis redēptori obuiam & uictori triūphanti dant digna obsequia: filium dei ore gentes predicant in laudē xpi uoces tonitru

Iesus a seculo factus
Iesus uoce laudatus

Iesus & lachrymans
Iesus zelo armatus

Cap. I.

Iesus rex orbis ueniens
Iesus urbi copatiens

Iesus templum ingrediens

per nubila. Osanna. Sicut n. nunc benedictus iesus
 tus duos discipulos de monte oliueti in castellu qd
 erat contra eos misit: & sic turba attraxit ad se cum
 signis supradictis. Sic de monte oliueti. i. de sua pie
 tate altissima & inestimabili in castellum mundi
 oblatum & obfirmatum in sua pertinacia contra ui
 tam xpi misit duos discipulos suos. i. duas emanatio
 nes a seipso sinceras: splendor. s. uirtutis & ardore
 charitatis
 Vel duos discipulos pp notitia duorum testamētoꝝ
 Vel duos propter litterā & spiritū
 Vel duos propter duo precepta charitatis
 Vel duos propter duplicē uite perfectionē: actiuā
 & contemplatiuā
 Vel duos pp duos conuertēdos populos. Synago
 ga. s. que figurata ē per asinā que fuit domita iugo
 legis: & ecclesiam de gentibus figuratā per pullū
 propter lasciuam cōuersationis: que tamē pullum
 genuit filiū synagoge: uel duos misit pp duplicē
 ordinem sublimiū doctorum figuratoꝝ in aposto
 lis & alijs mijs figuratorū in septuaginta disci
 pulis. Hi per iperū dñi soluūt asinā & pullum nec
 demones qd p̄us dominabātur eidē audita domini
 maiestatem ausi sūt prohibere. Sup istos apostoli
 ponunt sua uestimēta: qd p̄ncipales sancti honorāt
 inferiores p sua uirtutū patrocinia & p suarū predi
 canonū iplenda lumina: ut sic fiat dominice sessio
 ni aperti per humilē obediētā: madata xpi faciētes
 humiliter: & exēpla sue perfectionis imitātes uirili
 ter & ardentē. Hi ergo sicut & in aialibus: sic & i
 turbis figurātur. Et istius benedictē multitudinis
 credētiū plunma turba. s. factatissimoz martyrū stra
 uerūt uestimēta sua in uia: qd tradiderunt corpora
 sua propter deū ad supplina: & sic uia dño parauē
 runt p tormēta corporoz suoz: ut sic uenirēt ad ciui
 tatē conuerse multitudinis credētiū populoz. Alii
 aut sunt cōfessores & doctores q cedebāt ramos de
 arboribus: qd de cōuersationibus primoz patrum
 accipiētes uirtutū exēpla suā reformauerūt uitam:
 & sanctis dei ispiracionibus occurrētes p opera uia
 ordinauerūt xpo alijs efficacitā prebēdo exēpla: per
 que xps intrat ad alios possidendos. Alii uero
 de hac turba sūt sacratissime uirgines: q licet fuerint
 corpore fragiles: fuerūt tamē uirtute potētes: cum
 floribus & palmis. i. cū mūditiā mētis & carnis: &
 cū palmis multiplicis passionis exierūt obuiā redē
 ption: ipsū tanq̄ sp̄osum sanguine recipiētes: cui cō
 formabantur p mūditiā & coniūgebant p similitu
 dines passiois sanguinē sibi pro sanguine reddē
 tes i tolleratiā dure mortis. Et sic benedictus iesus
 oleo sue pietatis diuersimode super electos fundē
 te fiat finalis coniunctio omniū scōꝝ precedentiū
 & sequētiū imo una uoce laudatiū suū benignissi
 mū aduentū: & uictoriosū mortis triūphū: & accla
 mantū suū benedictū & eternū regē & recogno
 scētū ab ipso plenariū reformatiois beneficiū i res
 uptione corporū gloriosozū: a quoꝝ cōsortio ex

clusis ipis symoniacis: & in dolo & malitia occu
 patiū dei tēplū iesus uictoriosus rex & eterni p̄is
 filius cū oibus mēbris suis illā supernā ciuitatē et
 na pace dotatā perpetuo regnaturus ingreditur in
 qua ē eterna gratiā actio & uox laudis. Quomō
 at plene i hoc facto doceat ueritatis magi i eius fal
 sitate honoris mūdani: ac p hoc prouocat ad cōtē
 ptū patet. Si attēdas quattuor in historia hodie
 na: quoꝝ cōtraria appetūt ambiciosi: nec inueniūt
 in honoribus suis. Appetūt. n. sublimitatē & excel
 lentiā. Cōtra qd xps accipit asinā: nō qualēcūq; sed
 cōmunibus obsequis ppli multipliciē subiugatam:
 afflictā & inhonoratā. q. d. iesus abiciōsis. Nō ap
 petatis honorē huius uite: qd nō ē excellētia: sed ali
 na uilissimā multiplici sollicitudine & timore: & ui
 liū personaz submissione domita & uilificata: qd
 quō super plures abitiosi appetūt dominari: eo ne
 cesse habēt pluribus subiici & sepe usq; ad despe
 ctissimas uilitates. Secūdo uanitas mūdi & am
 bitio petūt i honoribus iocūdari: unde & istis magi
 stratibus fiunt cātica & choree in tipano & choro:
 in cordis & organo. Cōtra quod dñs hodie offerē
 tibus cantica dedit lamēta dū abūdē fleuit: p hoc
 dans intelligere qd hoies mūdi ducūtur ad tictum
 eternū. Iuxta illud iob. Tenēt timpanū & cytharā
 ducunt in bonis dies suos & i pūcto ad iferna de
 scendūt. Tertio ambitiosi in honoribus sibi secu
 ritatē pmittūt: eo. n. fatue dicūt qd ē securior quo ē
 superior. Cōtra qd hodie iesus uoluit hēre dū sic ho
 noraret suos insidiatores ad latus: dū dicūt ei phi
 sei. Audis qd isti dicūt. Incepta eos: & dū pplus eū
 regē acclamabat: p̄ncipes phariseorū eius ptracta
 bāt mortē: p hoc significās qd ubi ē status altior i
 ista uita: ibi ē casus grauior: sicut satis patet cōsiderā
 ti ruinas magnoz: maxime regū isrl: q sic pditorie
 iugulabātur a seruis. Quarto hūana stoliditas
 pmittit sibi in honoribus facietatē. Credit. n. suū
 petare appetitū cū cepit dominiū: & repleuit se
 ipsū de substātia paupum. Iuxta illud iob. xii. Abū
 dant tabernacula p̄donū. Cōtra qd iesus hodie in
 ciuitate honoris nō comedit nec bibit: sed fameli
 cus ide exiuit p hoc oñdēs qd honores & abundā
 tia tēporaliū ducūt ad ppetuā egestatē & famē. Si
 cut patet i diuite epulone. Quomō at sic doceat
 tur moderamē i oi statu regiminis humani: patet sū
 ista quattuor supradicta etiā aliter pertractemus: ho
 die. n. iesus mirabilem fecit processionem exiens
 a bethania: & rediens in bethaniam qua omnis
 processus uirtuosus est ab impeno paterne obedi
 entie exire ad opus p̄cepti consumandum & post
 cōsumationē redire ad eadē obediētā p̄is regratiā
 do & recognoscēdo se habuisse ab ipso uigore ope
 radi & pfecte subiiciēdo nihil sibi glorie retinēdo.
 Bethania. n. interpretat̄ domus obediētie. In isto at
 itinere benedictus iesus fecit quattuor uirtuales sta
 tones: quas nos debemus facere in gressibus mē
 tis nre. Incepit naq; i hūilitate: p̄cessit in charitate.

profecit in eqtate: & cōsumant i paup̄tate. Et q̄a oīs
humana uia ad pditionē tēdēs p̄imōderatiā ince-
dit inflādo se i honoribus: effundēdo i carnalitati-
bus: distrahēdo i diuitiis tēporalibus: indignādo i
aduersitatibus: ideo benedictus iesus in quolibet
istoz quattuor miscuit moderatiā cū supfluitate us
tū ut ip̄ s̄a expelleret: & expellēdā doceret. Nāq̄ in
p̄mo gradu sue p̄cessionis miscuit honorē cū humi-
litate ut excluderet imoderatiā q̄ ē i honoribus: un̄
cū sciret pp̄l̄m exire ei obuiā ad recipiēdū eū ut re-
gē: ecōtrario accepit asine uilitatē & alia hūilia q̄ dcā
sūt supra ut eius exēplo christianus edoctus: cum se
honorigent: se hūiliare addiscat: & lasciuiētē pp̄l̄m
uanitates cordis sui sub disciplina subiicere: sciens
q̄ q̄to sub maiori honore aliqd ad dedecus uel pa-
tībū inducit: tāto magis uiruperat. Ec hoc cōsi-
derare multū destruit honoris appetitū: pp̄ qd̄ d̄f
Zacha. ix. De rege paupe q̄ sedet sup asinā & pullū
q̄ ipse destruit quadrigas effrain. In secūdo gra-
du sue p̄cessionis miscuit meroris fletū cū alacrita-
tis cantu: ut dictū ē supra: dixit. Si cognouisses & tu
q̄. d. feres sicut ego: q̄a q̄ i mūdano solacio dele-
ctat: sicut. d. Grego: quali p̄ prata uirētia ad iteritū
ducit: un̄ licet gaudiū sit honestū qd̄ sepe scīs uiris
offerit a mūdo: sep̄ tū debēt tristitiā admiscere: q̄a
ecclē. vii. d̄f. Cor sapiētis ubi ē tristitia & eiusdem li-
iiii. ca. Cōsulit q̄ i die bonoz nō imemor sis malo-
rū: ut sic gaudiū tēperet. Sed heu hodie hoīes car-
nales nō in honestis gaudiis occupati: n̄ uestes: sed
lapides: nō frōdes: sed spinas i itinere xp̄i spargūt
obdurati i malo: ut lapis & spinis diuitiaz atq̄ deli-
tiarū hirsuti ad modū erici: xp̄i uia & uitā pūgunt
& lacerāt tā exēplo q̄ uerbo. In tertio gradu xp̄s ex-
hibuit rigore eqtatis cōtra falsā pietatē excludēdā
imoderatiā in diuitiis. Nā cū introisset in tēplū. in
de latrocinātes eiecit. d. q̄ domū patris fecerūt spe-
lūcā latronū. Attēde at q̄ ibi uēdebāt res aptas
p̄ sacrificiis & nūmularii stabāt ad sedēdū p̄ prestā-
dis pecuniis ad talia emēdū ut offererūt i tēplo. Si-
cut nūc candelē uēdunt & huiusmodi talia in ecclē-
siis ut sacerdotibus offerātur. O q̄ multi sūt ho-
die tales q̄ sub sp̄te pietatis modos nouos iueni-
unt in ecclēsiis: q̄bus a paup̄ibus possint pecuniā
extorq̄re: q̄ tū in subtili dei examine ab eis tanq̄ la-
trocinia requirētur: nec credāt deū decipere: & suam
auariciā excusare: quia xp̄s tales eiecit de tēplo: ut
oñderet q̄ qui talia agūt de suo euitent regno.

Prop̄ hoc hic cū signo ire singlarit̄ contra falsā
pietatē armat. Id. n. singularit̄ deū turbat q̄ mali-
gnā auariciā & symoniacā fraudē sub sp̄te pietatis
& dīni cultus colorat: uult. n. deus q̄ sibi obediatur
in purissima paup̄tate seruāda: & nō uult honorari
supfluo cultu habūdātie quorūcūq̄ p̄ciosorū: ma-
xime autem ab his qui habent de paup̄tate uo-
tum: quoz malitia bñ figurata fuit i saul q̄ in de-
structione amalech cōtra dei p̄ceptū pepcit melion-
bus de gregibus retinēs ut decebat ad diuinū facti

ficiū: sed ibi perdidit regnū: q̄a melior ē obediētia
q̄ uictime. Ita m̄l̄ti i simili p̄dūt sue p̄fessionis statu-
& p̄ cōsequēs etnū regnū. t̄ q̄a ista mahtia cōtra
a maioribus uenit. Iō d̄f facta expulsiōe taliū de tē-
plo: & sanatis cecis & claudis pueri clamabāt. O s̄a
na filio dauid. De qua tamē phisei murmurabant
q̄a si aliq̄n spūs xp̄i p̄ os alicuius feruar: & talia uo-
lūt idigna tēplo p̄fessionis p̄missē reprehēdat: sim-
ficatur ad imitādū: & iō laudat dei filiū. Ecōtra ue-
ro obstinati auctores taliū & imitatores uiri philo-
rū: tales p̄ xp̄o zelātes redarguūt. Quibus optā
adiuētiōe pōt respōderi: q̄ si hi rauerūt lapides cla-
mabūt. Esto q̄ p̄dicatores ueritatis nō concēna-
rent talia: lapides supfluitatis & curiositatis in ecclē-
ficiis excessiuis trāsgressionem promissi status alta
uoce clamarent. O cōtra quot hodie lapis de parie-
te datat: q̄ panes paup̄ez faciūt lapides suaz uan-
tātū. Melior eēt sn̄ia i ista pte quā diabolus dice-
bat. Dic ut lapides isti q̄ sūt supflui & nociui fiant
panes: & reficiātur uiscera pupilloz. In quarto
gradu miscuit uigore cū aduersitate ad ip̄tietiam
tēperādā. Nā cū i mane receptus fuisset cū tāto ho-
nore: & sic laborasset p̄ eis tota die: ut dictū ē supra
circūspectis oībus ut. d. Mar. Nō iuenit q̄ sibi gut-
tā aque offerret: sed i bethaniā rediit per hoc dang-
nobis exēplū patiētie: ut equanimiē sustineamus si
ue sit fames: siue penuria: siue humana uerecūdia
licet olim fuerimus diuites: & in honore sublimes.
Sed uide q̄a iesus q̄ cibū nō iuenit in hierusalē: ciui-
tate uolētā: iuenit i bethania uillula: q̄a sepe diui-
tes sūt obdurati: & auari ipsi iesu: cui sūt paup̄es li-
berales. Et sic potes uidere q̄ bñdictus iesus suam
p̄cessionē hodie i paup̄tate finiuit: & de uanitate
mūdani honoris nudus aufugit. Stupēdo at mō
honor hodiernē diei dolorosā & opprobriosā cō-
ditōes passionis xp̄i m̄l̄tipliciē augmetauit. Op-
probriosus ē. n. statim post sublimes honores ui-
liss̄ ime deiici. Et dolorosus ē ab his qui debēt esse
amici crudeliter tractari & occidi: un̄ i honore bene-
dicti iesu hodie suscepto cōplet illud p̄mi Mach. i.
Secūdū gloriā eius m̄l̄tiplicata ē ignominia: & so-
lētitas eius cōuerfa ē i luctū. Quod ut aliquantū
uideas: scias q̄ iudei hodie eū quadrupliciter hono-
rauerūt: & p̄ quolibet honore cito duplex dede-
cus reddiderūt. Et sic bñdictus iesus suscepit de ma-
nu iudeoz ipioz duplicia p̄ oībus p̄ccis nris. Ho-
norauerūt eum.

In personis propriis

In uerbis laudis

In operibus uirtutis

In rebus suis.

In p̄sonis pp̄riis: q̄a p̄cesserūt ei obuiā personalit̄
& sic itrodixerūt eū in hierusalē. Sed multiplicata
ē eius ignominia: q̄a idē populus i eodē loco tēpo-
ribus isidē eū crucifixit postmodū: & de eadē ciui-
tate eū nō equitādo: sed crucē portādo cōtumētia

grediens

Iesus a seculo laudatus
Iesus uoce laudatus

Iesus & lachrymatus
Iesus zelo armatus

Cap. I.

Iesus rex orbis ueniens
Iesus urbi copatiens

Iesus templum ingrediens

139
140

se eiecit. Nec sufficit una ignominia p uno honore: sed uili pto uenditus ut latro ab eis capit: & barbas pessimus latro ei preponit. Sic sepe multi psonaliter uadunt ad ecclesia: uel sumunt fide catholica: uel assumunt religionem aliam: & sepe multiplicant malitiosa opa: & sic p uno honore multiplicem ignominiam faciunt xpo: qd ipsu dehonoraunt corde & opere: que honorat tm simpliciter pntia psona uel christiani falso noie: uel religionis habitus siue religionis effectu. Secundo i uerbis & i laudibus honoraunt eu iudei acclamando eu deum regem iustu & saluatorem in his uerbis. Benedictus q uenit i noie domini: quo ad pmu. Rex israel: quo ad secudu. Benedictus regnu pris nri: quo ad tertium. Osanna. i. saluifica: quo ad quartu. Ecce tra mltiplicata e ignominia. O q male coueniunt. Benedictus q uenit &c. Et tolle ille crucifige eu. Rex israel: & no habemus regem nisi: cesarem. Et benedictu regnu pris nri dauid. I. fancti & iusti. Et si no eet hic malefactor no tibi tradidissimus eu. Et salua nos: & sanguis eius sup nos. Et saluum te fac: descende de cruce. O quam mala mutatio gentis exasperantis in uerbis asperis: sed non sufficit hec ignominia: sed uerbis irrisoris & iproperatoris insultant ei dicentes. Propheta: & uach q destruxit templu dei: & aue rex iudeor: & si tu es filius dei descende de cruce: & multa similia. Verat ergo in luctu cythara nra: & ne letet i laude sua ne forte extrema gaudii luctus occupet: quia sic in saluatore nro oes laudes uituperio comutatur.

Tertio honoratus e i operibus uirtutis: qd sternentes ramos palmaru & oliuar: flores & folia prosternebat in uia: p hoc. n. designatur opa uirtuosa secudu Grego. O q dissimilis e ignominia subsecuta: q dissimiles sut rami & crux: flores & spine: folia & clau: palme & uirge. O mala imutatio cordis p uerbi: no sufficit hoc: nisi et mltiplicet ignominia: ultra hoc et cosputus & collaphizatus: ac amarissimo selle potatus. Quarto honorauerunt eu cu rebus suis: qd uestimenta ei prosternebat in uia: sed cu reuerentia exiutes & xpi pedibus admittetes: sed qta e ignominia subsecuta: & q multiplicata cuius prius prosternebat aliena uestimenta: nuc auferebat sua & fors super ea mittit. No fuit dimissa ei nisi una tunica. Caro mudissima suo sanguine rubricata & uulneribus lacerata: sed & ab ista fuit anima eius sanctissima dolore abiecta. Nec sufficit ipiis q xpm nudant uestibus suis: nisi ipsu derideant in alienis. Nuc chlami de cocinea: nuc purpura: nuc ueste alba: nuc uelut oculos: nuc pcutiunt pugnibus: nuc polluunt spuitis: ut sic no deficiat a multiplicatioue ignominiosa dedecoris p gloria suscepti honoris. Sic ergo potes uidere: q multiplicet xps hodie mudanos: uilificauit honores. Multiplici. n. de ca istu honore uoluit assumere i fine uite sue: pmo ad ondedu q honores mudani sut i sua ptate. Ita q qn uoluit eos accipit: secudo ut nos ab ipso appetitu retraheret sicut multipliciter declaratu e supra. Sicut. n. mi nu-

ces plenas uermibus uitupans iduceret paruulum ne comederet uermes cu nucibus: si paruulus nollet sibi credere: una manu acciperet & frageret: & paruulo detestadu uermem ostederet. Sic xps hodie fecit paruulis suis: qbus fugam honore uerbo predicauerat & exeplo monstrauerat i tota uita sua. Et nuc in isto honore ultimo assumpto quattuor uermes predictos horribiles sub falso noie mudani honoris declarauit latere. Tertio supsit istu honore ad passionem suam multipliciter augmetada & accelerada: excitado p hoc inuidiam iudeor: unde & ipsi puocati dicebant: uidetis qd nihil proficimus: ecce totus mundus post ipsu abiit: p hoc. n. sunt puocati no solum ad citius capiendum eum: sed etiam ad tractandum eum uilius & crudelius: & insultandum ei mltiplicitus: tanquam ei q malis gratis suis sic fuisset de nouo sublimiter honoratus. Hoc at fecit Iesus non intentione augmetadi eor: malitia. sed copleuit quod decebat sua sapientiam & dispositionem paternam: & semper de bono iesu facti sunt phisei ipii peiores. Quarto sicut dictu e supra ad ondedu cu qta uoluntatis proptitudine morte recipiebat pro nobis quado illa faciebat q & accelerabat eu & eius cumulabat angustiam: unde sicut dicunt Ber. & Criso. Quadiu eu mors insegura fuit in iudeor illi diis: nihil contra ipsu potuit: sed ex quo ipse insegurus e morte ea sibi pcurando pro nobis: nec fauor populi: nec reuerentia loci: nec sanctitas festi potuerunt ei morte uel i minimo retardare. Quis ergo non desiderat totis uisceribus morte sustinere pro xpo qn uidet eai psu benedictu dei filiu pro nobis tot conatibus insectan? Suscitauit lazarus: uenit ad couiua du secud: excitauit turbam: ut eu reciperet tanq regem sumum: expurgauit templu a spurcitia phiseor. Incepauit eor malitia: & quottidie stabat cu ipsis predicado i crepado: scripturas exponedo: & filiu dei se manifestado: ex quibus omnibus excadescebat eor malitia impia: ut eu deglutirent in morte: que tm ex his sume debebat diligere: ut uere salutis auctore: ultimo figuratur quomodo debemus exire triumphado de uitis obuia saluatori. Ipse. n. saluator est mediator p incarnationem: & redemptor pro passione triumphator pro resurrectione. Remunerator p extremam remunerationem & retributionem. Ad similitudinem autem honoris hodie xpo exhibiti debemus ei exire obuia spualit. Mediatori ramis & floribus choruscates ad similitudinem puritatis incarnationis sue. Redemptori salutem aie postulantibus: quia ipse per mortem suam redemit nos de maledictione legis factus pro nobis maledictus: sicut dicit Apostolus. Triumphatori uocibus & cordibus iubilantes: quia mortem nram moriedo destruxit &c. Remuneratori uestimenta eius pedibus prosternentes. i. temporalia nostra amore ipsius pauperibus arrogates q sut pedes sui. Istus enim quattuor modis iudei exentes honorauerunt eu: sicut patet discurreti historiam. Prmo igit debemus exire ramis & floribus

adornati: unde cātat ecclesia. Occurrūt turbe cū ramis floribus & palmis. Nā per ramos intellige bona opera: per palmas uictoria: sine quibus exire obuiā christo nō possumus: pp quod dicit exo. .iii. Cū egrediemini nō exhibitis uacui. s. bonis operibus. Quia sicut precipit Exo. xxiii. Nō debes apparere in cōspectu dñi uacui. Exeas ergo cū uiola hūilitatis: cū lilio castitatis: cū rosā charitatis. His floribus desiderat fulciri spōsa: cū dicit Can. ii. Fulcite me floribus stipate me malis &c. Sed multi in malitiis suis ramos cōuertunt i flagella: & flores i spinas more iudeog. Contra quos Ambro. d. i sermone. Scitote & firmiter credite q̄ hodie faciunt christiani male uiuētes: quod tūc fecerūt iudei christū p̄sequētes. Secūdo debemus x̄po obuiam ut redēptori exire salutē aie postulantes: unde dicitur Mat. xxi. Turbe at̄ que p̄cedebāt: & sequebātur clamabāt dicētes. Osanna filio dauid. Osanna saluifica interpretat̄: hec at̄ salus facta est in cruce quādo effuso suo sanguine x̄ps operatus ē salutē i mūdo in medio terre. In qua sanguinis effusione: tā q̄ p̄cedūt in ueteri testamēto: q̄ qui sequūtur in nouo cōsequuntur salutē: pp quod ad hebre. ultimo ait ap̄ls. Iesus ut sacrificaret per suū sanguinē populū extra portā passus ē. Exeamus ergo extra castra impropertū eius portātes. Tertio exire debemus obuiā x̄po triūphatori uocibus & cordibus iubilātes: triūphator fuit x̄ps in resurrectione: qm̄ ut dicit ap̄ls ad col. ii. Expolians p̄ncipatus & p̄tates traxit cōfidenter palā illos in semetipso ratione cuius sibi debet honor & gloria: hūc honorē exhiberunt sibi iudei. qm̄ sicut dī luce. xix. Ceperūt oēs turbe descendētū gaudētes laudare deū uoce magna sup oibus que uiderant uirtutibus dicētes. Benedictus q̄ uenit rex i noīe dñi: pax in celo & gloria in excelsis. Quarto debemus exire obuiā remuneratori uestimēta eius sternētes pedibus: hoc fecerūt hodie iudei: de quibus Mat. xxi. Plurima aut̄ turba strauerūt uestimēta sua i uia. Sicut at̄ Grego. dicit i quadā ome. Quid sūt terrena oīa: nisi q̄dam corporis indumēta? Pedes uero christi sūt paupes quibus medicādo discunt. Istis ergo pedibus uestimēta sternūt: cū bonis tēporalibus sustētātur. Et si tēporalia habētes remunerationē attēdat: bonū ē in paupibus seminare: q̄a tale semē centuplū reddit fructū: quod significatū fuit gen. xxvi. cum de Isaac legit̄. Semit isaac i terra illa: & inuenit in ipso anno cētuplū. Sed multi sūt similes iudeis q̄ hodie uestimēta sua p̄sternūt pedibus iesu: & in parascene ap̄sū ppriis uestibus spoliauerūt: & flagellis multipliciter afflixerūt. Sic & multi ex una parte elemosynas aliquas faciunt: & ex alia x̄pm denudant per rapinas & usuras: dolos & fraudes: ipsū in pauperibus spoliātes: & multis iniuriis cōmistātes. Sciāt q̄ q̄cqd pauperibus fit comodi uel iniune se accepisse in seipso testat̄ Mat. xxv. Quādiu fecistis uni &c. Sic ergo ad similitudinē hodiernē p̄cessiōis uir-

tuose exeamus x̄po obuiā oīa mundi gaudia & uana bonog fastigia relinquētes. Sicut & x̄ps de hierusalē hodie exiit toto fastu diei excluso ieiunio: & humilis in bethaniam sequenti die ad nostre salutis opera reuersurus: propter quod sequitur aliud capitulum.

Iesus pactum pficiens cap.ii.

Ciens enim iesus benedictus appropinquare ad finem in hac ultima septimana uite sue licet semper de nostra salute sollicitus fuerit: nunc autē euidentius opere declarauit de summo mane rediens in tēplū tota die quasi uacabat predicationibus: beneficiis: & miraculis exponi scripturaz testificantiū ipsū eē deū & filium dei: audiens dolosas phiseog & scribarz q̄ōes quibus insidiabant̄ ut eū caperēt in sermōe: & ipse sicut agnus māfuetus & nostro amore ebrius semper salutē respōdebat: licet sepe ad eoz confundendā uel corrigendam malitiam eos punxit usq̄ ad intima uētris eoz uitia multipliciter denudādo: unde & multotiens minatus est eis ue: & uocauit cecos hypocritas & aliis multis noibus quibus eoz scelera denudabat. In hac at̄ septimana fuit arefactio scilicet & ne uideretur eos ex iracundia sic increpare cōminādo: nunc eoz malitiam & perfidiam cum multa sapientia in pluribus cōfutauit. In primo reducēdo eis ad memoriā testimonii iōan. cū dixit baptismum iōan. eē de celo nō ex hoibus. Secūdo se deū probando per testimoniū dauid qui uocat eū dominum suum. Tertio charitatiue ostendēdo eis suum flagitium cū presentauerunt ei mulierem in adulterio deprehensam cum digito se inclinans p̄ scripturam quam fecit omnia scelera eoz oculis mentis eorum obiecit: proposuit etiam eis malitiā quam cōceperant de eius morte cum multis parabolis: que ratione modi loquendi manifeste conuincebat malitiam iudeog si uoluissent attendere dum ostendebat se secreta eoz scire: & eos diu in suis sceleribus supportasse: unde & in ista septimana dixit eis parabolā de phariseo & publicano adstantibus in tēplo: ubi eos de presumptione & iactantia notauit expresse: dixit etiam eis parabolam de uinea quam paterfamilias locauit agricolis: ubi eos de expressa malitia necis sue redarguit & q̄ propter hoc diuini cultus regnum debebat ab eis auferi & dan gēti fructus eius faciēti. Dixitq̄ eis parabolā de rege qui fecit nuptias filio suo: in qua diuinam charitatē ad eos multis signis ostendit: & q̄ nuptias incarnationis sue ex eorum horrenda malitia & distractione inutili reiiciant: propter quod in tenebras exteriores mento eiiciendi erant dei uocationē ip̄ie repellentes. Dixit etiam eis euerfionem hierusalē & dispersionem eorum propter peccatum horribile uel necis. Ipsi uero econtra dura ceruice & maligno corde resistentes eidē: inue-

dolose querunt cum blandiciis: sicut dictum est supra de muliere adultera: & de censu reddendo Cesarum: & de mandato magno in lege: & de fadu ceis: & de muliere que hūit septē uiros: & in multis similibus. Nunc uero increpates eū aperte furunt: sicut cū congregati cōtra ipsum dixerūt. In qua potestate hoc facis? Et sicut quā miserunt principes & pharisei ministros ut capent eum: & in tota ista septimana ipm obseruantes dolose nitebant aliquid capere ex ore eius: ut accusarent eum: & p̄ se conari sunt eū capere: sed phibiti sunt id agere: donec ipse iesus dignatus ē se ad capiendū & occidēdū offerre. In hac etiā septimana ne uideret dicere tāta ex odio contra eos benignus iesus amonuit eos de reuerentia cum dixit. Super cathedrā moysi &c. Sic tamen hortas ut ea facerēt que dicūt secundū legē moysi: non secundū suas traditiones falsas. Nō solū laborauit iesus benedictus in colluctatōe cū impiis phariseis: sed et i instructōe facta discipulis suis. Vnde & ista septimana eos de multis instruxit: & in multis se deū ondit: dū esse se potentē pūire impios demōstrauit in arefactōe scilicet. & se p̄ uidentē futura in signis destruētōis hierl̄m & aduentus sui & cōsummationis seculi patenter ondit. Hortatus ē etiā ap̄ os ad strenuitatē opis sub similitudie hōis p̄gre pficiētis: qui distubuebat talēta ad uigilantiā circumspētōis sub similitudie piculi furis: q̄ domū nō uigilantis p̄didit: ostēdens suū aduentū cū multa latenteria uēire: & ad hoc multas similitudines adduxit. Inter quas est illa de decē uirgibus: ubi dicit q̄ fatuus dormiens sine patura olei charitatis sp̄sus aduēit: qui rēceptis sapiētibus ianuā clausit: stultis uacuis derelictis. Final̄ r̄ etiā suā maiestātē p̄dixit. dū se uēire in maiestate & oēs gētes tanq̄ gregē diuidere in agnos & edos asseruit: q̄bus p̄ meritis uitā eternā & penā p̄petuam retribuet. Merito ergo de ista septimana in qua tantū laborauit cōplet qd̄ dicit Dani. ix. Consumabit pactum multis hebdomada una: pactum eim quod nobiscum fecit est qn̄ natuam nostrā assumpsit: quo. s. nobis totā uitam dedit: ut tota esset redēptio mortis nostre. In hac hebdomada singulariter consumauit: dum tota die uicinas predictis q̄ pie credit ieiunabat usque ad uesperam: tunc in bethaniam rediēs modicū sumpturum cibum in domo benedictę Magdalene: & nocte in monte oliueti stabat. Sicut dicit Lucas: pernoctans in oratione dei. Vnde non imerito dixi. Iesus pactum perficiens.

Iesus dolo seruatus Cap. iiii.

Bi etiā attende q̄ feria quarta p̄ncipes sacerdotū & scribe congregati in atrio Cayphe propter ea que continue audiebant a xp̄o accelerationi mortis eius inardescētes de no uo q̄rebant quō iesum dolo tenerēt & occiderent. Et quia nolebāt eius intentionē impediri clamore & uolentia populi nolebant in die festo hoc fieri:

sed ante si possent. Iesus autē ad suā mortē diem festum elegit: qui non pro illo: consilio: sed pro suo beneplacito quādo uoluit passus fuit: & hoc uoluit ut mors sua magis esset opprobriosa in die solēnitatis facta: ut per hoc onderet q̄ ipse erat ille: cuius mortis paschalis agnus erat figura: & q̄ in eius morte redemptus populus debebat eternal̄ festinare transiens de corpore mortis huius ad statum glorie immortalis. Tunc ergo impius ludas abiit & pepigit cum illis impiis de tradendo eis ad mortē benedictum iesum pro triginta argēteis: ubi & gauisi sunt impii uidentes se habere adiutorem mortis iesu in familia eius: propter quod dies ista est lamentationis & fletus. In qua caro christi est uendita pro nobis miseris redimendis. Vnde & in hoc ieiuniis penitentialibus solennis feria reputatur: propter quod deuota deberet mens: uel ieiunare i memoria tanti piaculi uel saltem a carnibus abstinere. Signanter autem nota q̄ isto pretio uenditionis iesu est emptus ager Acheldemach in sepulturam peregrinorum: de quo nequaquā Lucas scriuit in actibus apostolorum: quia in pretio sanguinis iesu peregrini & aduene: qui nihil in hoc mundo possident sic sepeliuntur: ut in eius cruciformē uitam totaliter transformati sibi cum apostolo uiuere christus sit: & mori lucrum.

Iesus subiectis seruiens Cap. iiii.

Rima autē die azimorum que uocatur feria quinta: quia in eius uespere occidebatur agnus paschalis: & comedebatur azima: discipuli uidentes diem festum appropinquare: & sciētes iesum regem glorie in hoc mundo hospitium p̄p̄riū nō habere accesserūt ad ipm dicētes. Vbi uis paremus tibi comedere pasca? qui eis suā diuinitatem ostēdit duplici signo: dū sic potenter illū iudeum inuitauit: ut hospitium quod sibi & familie sue parauerat ad celebrandum pasca ipi benedicto iesu dimitteret libere: & per absentia signa & futura cōtingentia se cognoscere limpide demōstrauit. At ergo. Ecce introeuntibus in ciuitatem occurret uobis homo amphoram aque baiulans usque ibi: & illic parate nobis. Per que pater q̄ iste non uidetur fuisse familiaris. p̄mo: nec christo: nec apostolis: ut ostendatur uirtuositas potestatis hospitium possulantis. Vnde sic se nudauit pater ille familias usui illius hospitii: & sic ad christum iesum & apostolos transfudit: ut ex tunc factum fuerit refugium re collectionis apostolorum: & nunc est ibi ecclesia que uocatur cenaculum syon. O felix domus que fuit tantis mysteriis consecrata: ut christus iesus ibi legalia consumaret noua sui corporis & sanguinis sacramēta inaudita charitate institueret: nobilem sermonē discipulis faceret: ubiq̄ post resurrectionem: pluries discipulis appareret: & ipsam in die pentecostes descensu ibidem spiritus sancti consecraret. Felix ille paterfamilias qui tam

In hoc ostendit suam diuinitatem

grandis charitatis xpo iesu cenaculum preparauit. Quod si nos uolumus facere: ab huius patrifamilias non declinemus signo: hominem sequamur: qui seruum misit ad hauriendum aquam: & ad p[er]sam domū portabat. Sic & totius nostre fragilitatis homo exterior hauriat aquam lachrymose cōtrōis in puteo suo p[er]funde malitie: quā & humeris satisfactionis uirtuose portet ad iudiciū rōnis: quo ipsa ratio & uolūtas lota possit dignum iesu cenaculum preparare. Quod si fecerit homo Petrum & Ioannem sui aduentus nūcios destinabit deus: q[ui] si splendorem cognitionis & dulcorē deuotionis ingeret tali mēti: per quos tanq[ua]m p[er] ueros nuncios xps plene mentē possidebit illuc ingressus cū discipulis suis. i. cū oib[us] hūitibus uirtuosis xps per nouum effectum expurgabit uetus fermentū: & noua conspersione ipm transformabit in sue memoriā passionis. Attende autē q[uo]d ista cena bñdicta ē multis dotata priuilegiis. Nam benedictus iesus hodie dedit

Exemplum in ablutione pedum

Complementum in exclusione legalium

Conuiuium in institutione sacramentorum

Mandatum in confederatione amoris

Testamentum in pacifica tranquillatōe omnium perturbationum: heredem exclusum ab oī affectu mū datum. Se ducē uiam statuēs per crucis supplicium. Se regē amoris & penarū: dedit legē celestium carismatum: Indixit bellum contra p[ri]ncipes mundi & rectores tenebrarū. Stipendiū sui corporis uaticū p[er]mittens se semper esse nobiscum ad nostrum adiutorium: nouū p[ro]misit premiū ut p[er]fecte cognoscāt deū: & quem misit iesum xpm. Nouum & nouissimū de se fecit donum: & ineffabilibus modis consumauit charitatem: dū se dedit in exemplū i. cibū & uaticū: in documentū & magisteriū: in aduocatum & procuratorē fidelissimū. In quo etiā orando pro nobis ad patrem tantū laborauit ipeorando nobis uictoriā q[uo]d inexpressibilis agonie sudor sanguineus testis fuit. Nobis se dedit in pretium: dū suā inchoauit mortem in sacramēto rep[re]sentatam. Nostrū se fecit sacerdotem & nostrā hostiā placatiōis eterne: ut merito dicat: Cū dilexisset suos in finem dilexit eos. Licet autē ista dies sit plena ineffabilibus signis amoris ad presens: tamen ad tria reducuntur: scilicet ad

Exhibitionem exempli

Consecrationem sacramenti

Placationem sermonis uiscerosi

Habes autē attendere q[uo]d in ablutione pedū discipulorū omnes alias ablutiones cerimoniales ueteris testamenti terminasse & consumasse uiderē. Singl[ar]i autem ablutio ista significari uidetur i. opere Abrahā: qui dixit Gene. xviii. Afferam pauxillum aque & lauientur pedes uiri: & requiescite sub arbore: ponamq[ue] buccellam panis: cōfortate corda uestra: p[er] ista transibitis. Vere autē ista uerba nostro dilecto iesu conueniūt. qui est Abrahā. i. pater excelsus oī

um credentium. Dicitur autē de Abrahā q[uo]d fixerat tabernaculum ad radicem m[ontis] m[ar]bre: & q[uo]d stabat in hostio tabernaculi in ipso feruore dei. Ostium tabernaculi est exitus mortis xpi. Feruor dei est excessus amoris sui. Cum enim omnia fecerit in mensura: hoc solum. i. diligere nunquā fecit in mensura: nec mirum quia ipse spiritum ad mensuram non accepit: licet autem semper in amore excesserit: tamen in hostio tabernaculi hoc est hodie uere in feruore amoris excessit. Hic est ille excessus quem completus erat in hierusalem: de quo Moyses & Helias sibi loquebantur in monte. Vnde in euangeliō hodierno dicitur. Sciens iesus quia uenit eius hora ut transeat ex hoc mundo ad patrem. Ecce ostium tabernaculi: cū dilexisset suos in finē dilexit eos. Ecce feruor dei. hoc autem factum est in hierusalem q[uo]d i. ta est ad radicem montis m[ar]bre: ubi dicitur q[uo]d fixerat Abrahā tabernaculum. Ipse enim est mos caluarie qui recte dicitur m[ar]bre: deest diuisionis. Ibi enim diuisus est xps in duas partes per separationem aie a carne: licet neutrum fuerit separatum a diuinitate. Ibi etiā iesus qui sicut d[icitur] Heb. viii. Ostium illius tabernaculi quod fixit deus & nō homo factum ē in q[ua]nq[ue] uulnere apturas: ut foris expectantes p[er] istud hostiū introeāt paradysum. Iste ergo Abrahā. i. xps dixit ad angelos. i. ad angelicos ap[osto]los. Afferā pauxillū illū aque &c. Vbi licet tā pedū lotio: q[uo]d passionis xpi recordatio & facti altaris institutio: sumptio: & fructificatio contineant exp[er]te: t[ame]n solum primū q[uo]d ad lotionē p[er]tinet p[er]sequimur. Dicit ergo. Afferā pauxillū aque: uere pauxillū: q[uo]d q[uo]d tu facis bone iesu per actum extrinsecū licet in multū & ualde multū: est t[ame]n pauxillū ad tu interni amoris cōpatū excessum. Sed quid est q[uo]d dicit? Afferam. magis decēs est q[uo]d ego uadā p[er] aqua dñe mi. Nequāq[ue] ita erit ait dñs: non. n. iuenies aquam sed lutū si tu iuenis. Aqua. n. hec ablutiōis p[er]fecte egredit[ur] de tēplo a latere dextro: teste Ezechii. quia egredit[ur] de medio cordis mei: q[uo]d ē domus dñi: de qua egredit[ur] torrens ad rigandū torrentē spinarū: q[uo]d est etiā paradysus uoluptatis: de qua egredit[ur] fons ad irrigandā & lauandā facē orbis terre: q[uo]d etiā ē fons patēs domui Dauid in ablutionē peccorū: & mensurate: q[uo]d lancea fecit i eo patulā apturā. Hāc aqua oportet me afferre: q[uo]d me oportet pro te aiam meam ponere. Nemo. n. tollit aiam meā a me: sed ego uolūtate ad mortē me offero: & tibi lacrum uite mee expono. Ex quo ita est domine affers aquam tu saltem lauabo me manibus meis: ut non te oporteat amplius laborare. Nequāq[ue] ita ē ait dominus. Manus tue sanguine plene sunt: non ruit inficere: non lauare. Si non lauero te non habebis partem mecum. Ego enim sum qui delo iniquitates tuas propter me. Sic ergo dicamus cū Petro. Domine non tantum pedes: sed & manus & caput &c. Quod uere i nobis ē necesse: q[uo]d a pluita pedis usq[ue] ad uerticē capitis nō ē i nobis sanitas. Admirare tamen aia mea & obstupescere cum Petro

figura pro munda
suo sancti.

dei filium talibus tuis obsequiis occupatum & dicit. Domine tu mihi lauas pedes. Vbi dicit Augu. Quis es tu: quidem mihi cogitanda sunt potius hec q̄ dicenda: ne forte qd̄ ex his uerbis aliquid tenus quide dignè & concipit anima nō explicet lingua. Quartus enī stupor mentē Petri iuasit: qn̄ pedibus suis uilissimi piscatoris filii dei inclinatum uidit ad ministeriū locationis uere: sicut supra dicit Augu. cū liq̄factione cordis cogitandū est non effandū.

Refert tamen de eo demēs in itinerario: q̄ cum beatus Petrus quasi continue fleret ex memoria dulcissimi iesu interrogatus ab eo cur tantū fleret. Respondit: qn̄ recordor hūilitatis & pietatis dñi nr̄i iesu xp̄i q̄ ad pedes meos fuerit inclinatus lauādos: lachrymas cōtinere nō possum: ab hac admiratione hūilitatis iesu ille impius pditor alienus fuit. Cui sicut credit Criso. & ego credo cū ipso. Primo xp̄s pedes lauit: qd̄ notat ipse ex euāgelio cū dicit. Ce-

pe lauate deū uēit ad Petrū. Ex quo sicut dicit theophilus cōcordās cū Chriostō. patet q̄ nō p̄mitus lauit Petrum ex ceteris uero discipulis nullus attēptasset ante Petrū lauari. Ipse uero solus pditor nec horruit filii dei hūiliari: uec phibuit se lauari. O pietas crudelis discipuli q̄ nec hūilitate obsequii: nec oblatione corporis ch̄isti a cōcepta malitia potuit uocari. Ceteri uero apostoli ex correctione Petro facta per xp̄m nō fuerūt amplius ausi phibere.

Credendū est enī sicut dicit Crisostō. q̄ solū pditorē ante Petrū lauit: ut in ipō consumaret charitatis indicium. Si enī aliquē de aliis lauisset utiq̄ dixisset ex reuerētia iesu quod Petrus dixisse refertur. Quia uero tantū honorē uidit iesus in mēte Petri de p̄funda humilitione: qd̄ nō fuisset ei persuasū amonitione cōi. Ideo illā cōminationē intulit quā solus Petrus & nō alius formidabat. Si non lauro inquit te: non hēbis partē meū: p̄pter quod hanc non sustinēs Petrus iacturā totū se subdit saluatori. Attēde autē q̄ qn̄ Petrus stupuit & dixit. Dñe tu mihi lauas pedes: xp̄s r̄ndit. Quod ego facio tu uelcis modo: scies autē postea. q. d. admirationem mee hūilitatis non tibi minuo: sed augeo: & dico q̄ tu nūc non sufficis admirari: & non solum non cognoscis mysteriū locationis: sed nec sufficienter estimare potes dignitatē lauātis. Scies autē postea ut amplius admireris tā in receptōe spūs sancti: q̄ in plena uisione dei. Notandū autē q̄ in historia huius euāgelii xp̄s septē exempla dedit discipulis suis: uidelicet:

Cōsideratiue mortalitatis sciens inquit q̄ uēit eius hora: ut transeat de hoc mundo &c.

Consumatio charitatis. s. in finē dilexit eos Contemnēde p̄spitatis. s. p̄nit uestimenta sua Conservādē castitatis: & cū accepisset lintheum Desiderādē societatis. Si nō lauro te nō hēbis &c.

Exercēde hūilitatis. Cepit la. pe. discipuloꝝ suoz Amplectēde benignitatis: quia ludam tollerauit: reuocauit q̄tum in se fuit & cōcauit p̄pter hęc septem exempla dicit in fine euāgelii. Exemplū dedi uo

bis: Vnde ipse benedictus iesus cū septē exēplis p̄dictis uideretur figuratus fuisse. Zacha. iiii. Vidi & ecce candelabrum aureū totū & lampas eius sup̄ caput ipsius: & septē lucerne eius super illud. Candelabrū istud est xp̄s iesus qui est totus aureus. i. charitate flāmeus in mysterio huius sanctissime cene. Septē lucerne sunt septem exempla p̄dicta q̄ lucent uolentibus imitari: quando magister & dñs sic uoluit subiectus seruire hūiliter & deuote: ut mento dicitur sit. Iesus subiectis seruicus.

Iesus panis sacratu Cap. v.

Nter omnia ch̄isti opera memoriale sue seruice charitatis & admirabilis potestatis & liberalitatis diffusive fuit institutio istius uenerabilis sacramenti: qua non solum seipsum dedit in cibum apostolis: sed etiam instituit & potestatem dedit uiris sacerdotibus apostolorum successoribus: ut hoc sacramentum conficerent: & in eternū dum durabit ecclesia peregrina istud haberent uerum sacrificium cibum & uaticum & memoriale dignissimum sue sacratissime mortis: qd̄ quidem propter sui summam excellentiam fuit figuratum iustorum antiquorum actibus uirtuosis sicut Abel: Melchisedech: Abraam oblationibus fuit premonstratum sacrificiorum legalium symbolis copiosis ut agni paschalis & aliorum que offerbantur in lege. Fuit referatum signorum diuinorum frequentis amorosis: ut manna quo nutriti sunt filii israel in deserto: & aqua que fluit de petra & melle quo illuminati sunt oculi Ionathe: p̄mo Re. xiiii. & similibus fuit prenunciatum uirorum illuminatorum uaticinis gloriois: ut Esau. Esa. lv. c. Omnes sitientes uenite ad aquas. Et Hieremie de torta panis que satiauit eum in uestibulo carceris. Et Hier. xxxvii. Et multis s̄sibus Dauid etiam uno uerbo excellentiam huius sacramenti mirabiliter comprehendit cum dicit. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator dñs escam dedit timētibus se. ps. cx. Vbi ostēdit sacram ueneratione magnificum tōne sui auctoris: in quo cōcurrit istaz p̄petatū unitas siue collectio: cum dicit. Misericors & miserator dñs: quasi petēti quis sit auctor huius facti. Respondit Dauid. Misericors & miserator dominus. i. ille in quo sunt ille due p̄petates. s. miseratio & dñatio uniuers. Nam ut esset deus huius facti auctor oportuit q̄ moueret pietate: & exequeret potatē. Iuxta dictum Dauid alibi Miserator & misericors dñs longanimis & multū misericors. ps. cii. Et ideo auctor huius facti merito d̄r misericors & miserator dñs. Oñdit etiā hoc sacramētū admiratōe p̄cipuū rōe sui ualoris. Et hoc oñdit nōiatōis mirabilitas q̄ nō solū d̄r mirabile: sed q̄si mēoria oium mirabiliū. Hęc ē. n. mēoria in finitissime ptatis: i. tā sup̄nali cōuersiōe uestigabilis sapie: dū sic sciuit se uti r̄ & decēter i cibū & uaticū & sacrificiū & idiuisibile cōsortiū mōis mirabilibus exhibet. Hęc ē mēoria suauissime bōitatis: dū oēs

til amoris sic in unum comprehendens uoluit se
 nobis sic ineffabiliter exhibere: & nos sibi unire &
 incorporare. Et hoc fuit decens fieri instante passi-
 onis hora: ut p̄us nos in ip̄m cōuerſi: secum patia-
 mur & moriamur cū illo: & ipse in nobis: & p̄ no-
 bis soluat redēptoris p̄ciū: & nos deo i seip̄o cōfor-
 met. O uere admirabilissimū sacramentū & oī sua
 uitate plenissimū: ut merito idē Dauid alibi canat.
 Memoria abundantie suauitatis tue eructabūt. ps.
 cxlii. Est etiā delectatione siue dilectiōe dignif-
 simū rōne sui dulcoris: qđ ondit cibi nutrientis p̄-
 petas: cū d̄r Escam dedit. Nā hec memoria omniū
 mirabilū est ordinata: ut sit nostre mētis cibatiua:
 & in deū trāformatiua. Et ideo hoc sacm̄ esce no-
 mine appellat̄. Nutrit aut̄ cibus rōne dulcedis. Vn-
 de nec hoc sacramentū uegetat nisi sapiat ex chari-
 tate dulcorē. Hec autē esca p̄pōita est oī carni deuo-
 te uolēti accedere plēa fide: ut uerificet qđ d̄c Da-
 uid. ps. cxxxv. Qui dat escā oī carni cōntem̄i deo
 celi. Est etiā hoc sacm̄ timoratiōe potissimū rōne
 sui mitoris: & hoc ondit subiecti recipiētis puritas:
 q̄ in timore significat̄: cū dicit. Timentibus se. Ti-
 mor enī dñi expellit peccatū: & qui sine timore est
 non poterit iustificari. Multū autē debet purificari
 ille q̄ debet uas fieri illius q̄ candor est lucis eterne
 & speculū sine macula &c. Ad ista ergo quattu-
 or. scilicet ad conditionē auctoris & ministri. Ad cōside-
 rationē ualoris & miraculi: ad cōmendationem nu-
 trimenti & cibi & suscepti beneficii. ad timoratio-
 nem & purgationē subiecti: quod recipe debet in-
 tendo tibi reducere q̄ sum de hoc sacro dicturus.
 De auctore ergo scias qđ auctor ē ip̄e deus qui ē in
 finite potētie: quā ostēdit multip̄r in hoc sacramē-
 to. Vnde benedictus ih̄s ostēdit se excelētissime eē
 illū qui naturā cōdidit: qđ etiā sic potētissime im-
 tauit: & in seip̄m cōuertit. Et qđ ista excellētia potē-
 tie describet̄ iserius cū ageť de mirabilibus hic cō-
 tētis. Ideo cōsideremus hic infinitissimā bonitatē
 instituētis sacramentū: in quo se fecit n̄m sacerdo-
 tem: hostiā: & sacrificiū. x̄ps enī fuit uenissimē sacer-
 dos noster. Officiū enī sacerdotis est esse mediato-
 rem inter deum & populū: in q̄tū. scilicet diuina populo
 tradit: & in q̄tū p̄ces populi deo offert: & p̄ illorū
 peccatis deo aliq̄l̄r satisfaciť: hec autē p̄p̄issime cōue-
 niunt x̄po. Nā per ip̄m dona hōibus sunt collata:
 secūdu illud secūde Pe. p̄mo: per quē. scilicet x̄pm maxi-
 ma & p̄ciosa nobis p̄missa donauit: ut per hoc effi-
 ciamur diuine cōsortes nature. Ipse. n. hūanum ge-
 nus deo recōciliauit: secūdu illud Col. i. In x̄po cō-
 placuit omnē plenitudinē inhabitare: & per eū recon-
 ciliare oīa. Nō solū autē ip̄e est sacerdos: sed etiam
 hostia secūdu illud Ephē. v. Christus dilexit nos
 & tradidit semetip̄m p̄ nobis oblationē & hostiā
 deo in odorē suauitatis. Debes autē scire qđ iesus
 fuit nobis hostia oī mō. In antiqua lege offerebat̄
 hostia p̄pter t̄na. scilicet p̄ peccato: uđe ad Hebrē.
 v. dicit aposto. qđ sacerdos p̄ hōibus constituit̄: ut
 offerat̄ dona & sacrificia p̄ peccatis. Secundo ut ho-

mo in statu gratie cōseruet̄ semper dño inherens:
 in quo eius pax & salus cōsistit. Et q̄tū ad hoc est
 hostia pacificorū pro salute offerentium. De qua ha-
 betur Leuit. iii. Tertio etiam ad hoc ut homo perse-
 cte deo uniatur & totaliter absorbeat̄ in deo: qđ
 maxime erit in gloria: & hoc significat̄ holocaustū
 quali totū incensum: de quo habetur Leuit. p̄mo.

Ista tria x̄ps in nobis effecit per tuū sacerdotium
 offerens semetip̄m pro nobis. Nam p̄mo nra pec-
 cata delecta sunt per ip̄sum: secūdu illud ad Roma.
 .iii. Traditū est p̄pter delicta nostra. Secundo per
 ip̄sum gratiam salutis accepim̄ ns: secūdu illud ad
 Hebrē. v. Factus est oībus obtempantibus sibi cau-
 sa salutis eterne. Tertio per ip̄m consumationē &
 p̄fectionē gratie & glorie adepti sumus: secūdu
 illud ad Hebrē. x. Habemus fidutiam p̄ sanguinē
 eius in introitu sanctorū. Nam x̄ps est simul hostia
 p̄ peccato & pacificorū holocaustum. Et qđ sicut di-
 cit Augu. x. de trinitate. Omne sacrificium uisibile
 inuisibilis sacrificii est sacramentum: id est factum si-
 gnium. Ideo expositio qua christus sic ineffabiliter
 se exposuit exterius in hostiam & sacrificium tam i-
 isto benedicto sacramento q̄ in crucis patibulo est
 signum illius ineffabilis expositionis & sacrificiū
 nis: qua sp̄ntum suum immolat iugiter in templo
 latissimo cordis sui. In quo latissimo tēplo septimū
 obtulit continue a sue conceptionis initio usque i
 horam mortis omni menti create modis ineffabi-
 libus. Et ideo tota uita eius fuit una solennissima
 missa: in qua ipse iesus est templum & altare: lacer-
 dos & hostia deus acceptans sacrificium. Ipse idem
 offerens seip̄m secūdu assumptam naturam ip̄e
 idem conuertens nos peccatores in semetip̄m: qđ
 significat̄ conuersio huius sacramenti: ut sit ip̄e et
 illi pro quibus offertur. Que missa tanta solenni-
 tate cantat̄ ab omnibus potentis mētis x̄pi & ab
 omnibus p̄cordis charitatis eius: ut in ipsa uirtu-
 te accipiat oē sacrificiū nostrū. Istud ergo sacratissi-
 mū templū nitatur sacerdos intrare: qñ uult sacrifi-
 cium offerre: & isti magno sacerdoti iesu se cōiun-
 gat: & sue ardentissime charitati: quia in eius chari-
 tate & oblatione oīs nra chantas & oblatio conle-
 cratur. Maior autem si sic ingrediens poterit esse ta-
 ta frigiditate gelidus: qđ non statim resoluatur co-
 tus: & inflammetur ab ardore fornacis iesu: que to-
 ta ardet sp̄ritus sancti igne. Quod autē iesus oīa
 ista fuerit dicit Augu. iiii. de trinitate sic inquitens.
 Quoniam quattuor consideranda sunt in omni
 sacrificio: cui offert̄: a quo offertur: quid offeratur:
 pro quibus offeratur. Idem ipse unus uersūq; me-
 diator per sacrificium pacis nos reconcilians deo
 unum cum illo manens cui offeratur: unum in se
 faciens pro quibus offerebat: unus ipse esset qui of-
 ferebat: & quod offerebat. Huius itaq; oblationis
 sic ip̄e Aug. ait. x. de ci. dei. N̄m sacrificiū & sacm̄
 ait enī sit sacerdos ipse x̄ps offerens ipse & oblatio:
 cuius rei quotidianū sacm̄ eē uoluit ecclē sacri-
 ficiū. Et sicut ip̄e se obtulit in uia per ineffabiles

dolor
 nunc
 per ui
 pellat
 et̄ et
 rum:
 in affi
 cerdo
 sedec
 sed et
 bre. v
 gene
 bens
 cur a
 nis su
 qui e
 fiet.
 ce p̄n
 laco
 totus
 sterr
 facer
 debe
 mēta
 do d
 ipse l
 chari
 saltē
 inest
 unq̄
 in cō
 char
 x̄pm
 dilat
 x̄ps
 dos
 cipe
 catu
 tate:
 ad cō
 min
 dia a
 tend
 host
 sic et
 resta
 ut p̄
 quo
 mibi
 esse
 port
 pue
 gen
 talia
 mē
 tis. I
 x̄pn
 nis

dolores & supplicationes pro nobis. Sic continue nunc se offert deo patri: nō dolore: sed amore semper uiuus. Sicut dicit Apосто. ad Hebre. vii. ad interpellandū p nobis. Et q̄ sacrificiū suum habet effectū eternū. s. gl̄ificationem interminabilē electorum: habet ip̄m etiā sacerdotē eternū. s. ip̄m deum in assumpta natura. Ideo uere dī christo. Tu es sacerdos in eternū: & merito secundū ordinē melchisedech. Nō solū q̄ easdē sp̄s obtulit panē & uinū sed etiā quia in scriptura: sicut dicit Aposto ad Hebre. vii. ip̄e describitur sine p̄re & sine m̄re & sine genealogia: neq̄ initium dieꝝ: neq̄ finem uite habens. non q̄ nō hūit: sed q̄ de hoc ip̄o i figurā tabernaculi assumillatus sicut idē dicit filio dei q̄ est in terris sine p̄re: & i celo sine matre: & sine genealogia: qui ex charitate nimia noster sacerdos dignatus est fieri. Et q̄ ip̄e xp̄s fuit totus sanctitas: sicut dī Lucē p̄mo ad uirginē. Quod nascetur ex te sanctum. Ideo minister huius sacri q̄ tenet uicē xp̄i debet eē totus sanctificatus. Vnde & nullus p̄t esse minister: nisi p̄ ep̄m tanq̄ p̄ altē xp̄m sit cōsecratus in sacerdotē. Et oīa que circa istud sacramentū sunt debent esse sancta & consecrata: eccl̄ia: altare: paramēta: calix: corpale: ut oīa sacerdoti modo stupendo dament & ingerāt sanctitātē: p̄pter quod etiā ip̄e sacerdos cōficiēs in p̄sona christi loquit̄: cuius charitati debet esse per oīa unitus: ut hoc intendat saltē in generali q̄ xp̄s intēdebat. Et q̄ xp̄s in suo inestimabili actū & habitu fuit coniūctus: oībus: q̄ unq̄ conficiēt & sumēt istud sacramentū: ideo tā in cōsecratiōe q̄ in sumptione debet sacerdos se xp̄i charitati unire: ut q̄tum deus donat seip̄m sentiat xp̄m conficiētē: & xp̄m sumētē: & charitatē suā dilatat ad offerendū sacrificiū p̄ oībus: uel p̄ q̄bus xp̄s seip̄m intēdebat offerre. Sentiat ergo iste sacerdos participatue & diuino munere aliquid in se recipere de eo qd̄ dictū est supra de sacri auctore: q̄ uocatur misericors & miserator dñs: ut moueat pietate: charitate: & cōpassiua memoria mortis iesu: ad conficiendū & celebrandū istud memoriale dominice passionis. Moueat etiā pietate & misericordia ad salutē populi ip̄petrandā & procurandā & offerendā deo p̄ri dilectissimū filiū suū oblationem & hostiā in sacrificiū reconciliatiōis oīum peccatorū: & sic erit misericors & miserator. Exequat aut̄ potestate collati ordiis: quo uere dñs mysterii: & nitat̄ ut possit cōficere se sentire dñm suoꝝ fantasmātū: quo p̄ gr̄e donū sentiat se sup̄ferri oībus distractiōnibus m̄datōꝝ: & uni soli deo adherere: cui debet esse p̄ populo mediator: qd̄ ut possit facere semp̄ portet an̄ oculos mētis sue documentū sapiētis in p̄uerbiis. Si steteris sedere ad mensam potētis diligenter attende q̄ apponunt: sciēs qm̄ oportet te talia p̄parare. Mensa potētis ē sacru altare quod est mensa xp̄i potētis sacramentū istud potētis efficiētis: Diligēt̄ ergo attendere debes nō solū que. s. xp̄m: sed quā r. s. quo charitatis ardore: quo passionis dolore: qua tua necessitate: qua consequēt̄ uti

litate: qua dei acceptatione: quo xp̄i doloroso clamore: q̄ta sanguis effusiōe: quo ē tpe: q̄ i sue uite fine: & sua sacratissima morte: ut & tu cōmōnaris cū illo: & trāseas a temetip̄o: & hoc est p̄parare talia & si nō eq̄lia. Attēde aut̄ q̄ ip̄issimū sacrilegium sit circa celebrationē istius sacri attēdere peccuie q̄stum: uel quodcūq̄ t̄pale cōmodū: quod ex hoc liq̄do p̄t patere: q̄ dixi q̄ sacerdos debet coniungi xp̄i gratuite charitati: q̄ sicut pater solā intēdebat electōꝝ salutē. Ve illis impiis sacerdotibus q̄ a charitate disticti: & cupiditati sacrilege p̄ditōnis inde coniūcti de sacro dñici corpis tāto illo p̄ditore negotiant̄ scelestius q̄to sepe p̄ minori p̄cio sicut p̄ tribus denariis negotiant̄ impie de xpo regnante in celis: q̄ ille qui pro. xxx. uēdidit peregrinū in terris. Scelestius etiā illo uēdūt: q̄ ille nō credebat deū que uēdidit sed hoīem. Vnde & ip̄e dixit. Peccauit tradēs sanguinē iustū. Isti ergo impii uelint nō sint sciūt esse deum quem uēdunt: qui iam morte deuicta subiugauit sibi terminos orbis terre: nec causentur hii scelerati q̄ ille uendidit christum ad mortem: quia sceleratius isti terunt dentibus christum in sepulchrum spurciti uentris sui: & anime sue scelerate christum traiciunt & includunt: quod multo christo est horribilius sepulchrum: q̄ illud nouum sepulchrum iosep̄ iusti quod in syndone mundo cōditum aromatis claudebatur. Quod & aposto. notat ad Hebre. vi. de impiis sceleratis. d. Rursum crucifigentes sibi metip̄s filium dei & ostentui habentes. Hec pro sacerdotum malitia uitanda dicta sint: ut discat qui hoc legit q̄ nil tēporale debet in hoc sacrificio intendere: qui uult sine sacrilegio celebrare. Licet autē sic debeat & possit aggruari malitia sacerdotum propter contumeliam quam faciunt sacramento: non est tamen propter hoc temere asserendum q̄ peccatum eorū sit simpliciter maius peccato lude tradentis christū uel iudeorum crucifigentium: quia non ex tanta malitia cōmuniter procedit: licet quo ad aliquam circumstantiam: quia si plenius cognoscunt christū isti q̄ illi: & pro minori dant pretio: sepe possent āplius aggruari. Sic autem docet nos christus aggruare peccata quantum ad illum respectū i quo excedunt: licet non sint simpliciter grauiora: quando comparat peccata sodomorum iniuitarum & similiarum: quos scilicet excedebant in crudelitate: licet gentes ille facerent plura mala. Docet enim nos uituperare peccata ad ingerendam confusionem peccatoribus in illa circumstantia: in qua uide tur aliqua peccata excedere: licet sepe in multis maioribus excedatur.

De magnis mirabilibus que fiunt in hoc benedicto sacramento.

Secundo debes uidere quō hoc benedictum sacramentum mirabile est memoria. Est autem memoria

Mirabilis operationis

Mirabilis sui expressionis

Mirabilis passionis

Mirabilis opationis inq: q: in hoc sacro est tanta multitudo mirabiliu ut super intellectu uiatons & sensum cōprehēsons. Vnde hic uere deus ē absconditus: q: omni sensu uelatus sola fide credit: ut uere possit dici cū Esaiā. Vere tu es deus absconditus. Esaiē. xlv. Vnde ibi abscondita est fortitudo eius: dū innumera mirabilia sūt in hora cōsecratōis q̄ latent in abscondito sacramēto. Ad p̄ns autē consideremus tria mirabilia: ad que possunt alia reduci: uidelicet:

Virtus operatiua

Virtus cibatiua

Species cōtētiua.

Primo qdē ex pte uirtutis opatiue considera q̄ in hoc sacro cōcurrūt simul uirtus uerbi creati & in creati: huius ut p̄ferētis: illius ut assistētis: huius in uocantis: illius opantis. Vnde x̄ps ex hūilitate p̄meruit: ex deitate p̄fecit: ex hūanitate formā p̄tulit: & ex diuinitate cōuersionē plenā fecit. Cōcurrunt etiā successiua platio & instātanea imutatio: cum corporalis oratio forme sit enūciatiua & opatiua: & tñ successiua ē enūciatio & instātanea operatio: q: uirtus infnita dei sine tpe trāsuationē panis & uini fac̄ i istātū i uerz corpus & sanguinē x̄pi p̄ plationē forme sacri q̄ successiue p̄fert p̄ os m̄i s̄tū cū itentōe animi. Vñ s̄uis dicti per opus dei ē cōplēmētū facti: Mirabilia sunt hec: ut merito possit intellectus dicere manu qd ē hoc: hec sunt illa abscondita de quibus dicit Esaias xlv. Dabo tibi thesauros absconditos & archana secretorū: ut scias q: ego sum dñs. In hoc enim sacro p̄ hanc infnità opationē thesauri gratie absconditi cōferunt: & archana secretorū fidei ecclesie p̄ponunt: ut sciat intellectus fidelis credēdo ueraciter: q: ip̄e ē dñs: qui qm̄ oipotētissimus potuit: q: demētissimus uoluit: q: ueracissimus & sapientissimus facit signa & mirabilia in hoc sacro quoz nō ē numerus. Dixit. n. Hoc est corpus meū. Et ideo sancta ecclesia p̄ntet in x̄po infallibilē ueritatē: q: sic dixit: & insupabile potestātē qua potuit. In q̄bus cōcludit sacri irrefragabilē ueritatē q̄ ita sit. Oia enī q̄cūq; uoluit dñs fecit in celo & i terra: & i mari & in oibus abyssis.

Secūdo cōsidera mirabilia ex pte uirtutis cibatiue. Christus enim est cibus

Indigne sumentē pbans & reprobans

Digne sumentem pbans & approbans

Cibatū sibi incorporans

Post cibationem integre perseverans

Seipsum cōsecrans: &

Ex seipso seipsum cibans

Vides q̄ta sunt mirabilia: de quibus oibus scriptura testat. Vere mirabilia tua dñe: ideo scrutata ē aīa mea in tue fidei luīe: nō i meo acūie: q: declatio sermonū tuoz illuīat: & intellectū dat puulis. Os meū apui & attraxi sp̄m: q: iste solus est q̄ scrutat etiā p̄funda dei: aīr p̄scutor maiestatis a gl̄ia op̄met. Tertio si cōsideret sp̄s cōtētiua occurrit tripharia cōsideratio mirabiliū: scilicet

Quidditas transitua

Quantitas dimensua

Qualitas obiectua.

Quidditas enī substātie p̄is & uini trāsīt in substātiā corpis & sanguis x̄pi. In quo transitu sunt mirabilia mirabilissima. Nihil. n. substātie reliquit: sed totū cōuertit: nihil substernit: nihil de nouo effiat. Solū. n. trāsīt aliqd in aliqd: & tñ sine anihilatione. Nō. n. ē anihilata substātiā panis & uini: sed uere in x̄pi corpus & sanguinē cōuersa: nō tñ cōuertit x̄pi corpus de nouo. Ibi. n. p̄ cōuersionē alicuius in ip̄m: & ibi p̄us nō erat. Nihil ibi substernit: quia trāsīt totū in totū: nullū h̄ns subiectū. Quantitas enī dimensua sp̄ez sine subiecto supra natura subsistit: sub qua sacra r̄ cōtinet x̄ps in se dimensionatus: sub qua sp̄ebus nō dimensue cōtētus in se cōmensuratus: nō tñ cōmensuratue cōtētus signatus: q: sic ip̄e est i altari ubi cōsecrat q̄ nō est i alio loco ubi nō cōsecrat: nō tñ diffinitue: q: sic ē hic q̄ nō eodem mō alibi p̄nt esse. Est ibi p̄itionē h̄ns i se: nō tam positue sub sp̄ebus. Est. n. totus i tota sp̄e uisibili: totus in q̄libet pte signabili: totus in q̄libet parte p̄tibili. Qualitas etiā sp̄ez sensibiliū teriat uisum: alterat gustū: excitat odoratū: imutat tactū. Nullus n. istoz quattuor sensuū discernit istū sp̄ualē cibū. Solus fidelis auditus iudicat uerū dū audit assentit & credit. Hoc ē corpus meū. Fides enim ex auditu Roma. x. Auditui ergo meo dabis gaudiū & leticiam bone ih̄u: dū audio me posse fieri te ip̄m. Hoc. n. tu intrēdis i p̄ma cōuersione: nō. n. erat tibi cibus panē i te cōuertere: nisi ut p̄ hoc itelligeret x̄piantū se & debere & posse p̄ tuā infnità uirtutē in te per gratiā totalr trāsire. Ip̄a. n. acc̄tiā p̄ diuinā uirtutē accipiūt talē modū eēndi & op̄adi q̄ ex illis acc̄tiatibus & circa illa acc̄tiā p̄nt oia fieri: q̄ p̄mo poterat: q̄n̄ erat in substātiā p̄is & uini: duratibus tam illis acc̄tiatibus r̄adiū existit uerz corpus x̄pi: q̄ diu n̄ ē facta tal' mutatio: ex q̄ seq̄ret corruptio substātie p̄is & uini: uel uariatio significati i diuidui: hoc dico q: q: i diuiduū significatū p̄ hoc p̄nom hoc cōuertit demōstrat: & ideo q̄n̄ desineret eē hoc sicut uinū p̄ mixturā alterius liquoris siue: eiusdē: ita q̄ uariaret totā sup̄ficiē: q̄ nō esset postea hec sup̄ficies: sed alia de nouo facta ex mixtura: tūc desineret ibi esse sanguis: & hoc si eēt tota cōmixta. Attēde autē q: corpus x̄pi i sacro nō comp̄at secūdū p̄pas dimensioēs ad sp̄es sacrales: nec ad corpa q̄ circūstāt. Ideo q̄tū ad talē modū eēndi nō dī p̄pe agere & pati. Posuit. n. se ibi b̄ndictus ih̄s mō ip̄passibili: licet posuit se ibi passibilem: sicut in cena passibilis erat. Et ideo illa que notāt passionem ab extrinseco inferri in actu non conceduntur. Sicut non conceditur q: ibi iesus capiatur: ligetur: percutiatur: uulneretur: & alia huiusmodi. Illa uero que important actiones & passionēs ut stans & intra corpus christi existentes conceduntur: quia uera sunt. Vnde si fuisset cōsummatum sacramentum in parascue: uere dici potuisset q: ubi fuisset corpus christi captum: ligatū

percuſſum: uulneratum: & mortuum. uere etiam potuiſſet dici q̄ ibi moriebatuſ: quia mors eſt itra per diuiſionem principiorum. Et breuiter omnia que ſunt in chriſti corpore ubicunq; eſt locatum: uere ſunt in eo ſub ſacramento: quia xp̄s & idem corpus eius eſt utrobique: licet ibi non ſiant prout eſt ibi quia omnis actio & paſſio in corporibus eſt ratione contactus. Non eſt autem ſub ſacramento tangibilis niſi mediante ſpeciebus. In his ergo abſconditis mirabiliter fideliter & firmiter creditis captiuatur intellectus fidelis contra debilitatem ſui naturalis. Inminis credens ſupernaturale lumen ſui naturalis. Inminis credens ſupernaturale lumen fidei: aſſentiens uerbo chriſti. Hoc eſt ſacramentum abſconditum a ſeculis in deo: qui omnia creatum abſcondit. Ephe. iii. quaſi dicat. Eadem potentia qua de nihilo creauit hoc totum: in totū abſcondere conuertit: & ſacramentaliter conſecrauit. Hoc abſcondit deus a ſapientibus & prudentibus: & reuelat paruulis ieſu chriſti: qui cum Apoſtolo dicere poſſunt. Nos autem ſpiritum chriſti habemus: & in hoc mirabiliter ipſe ſapienter ieſus ſtultā fecit & fatuam oſtendit ſapientiam huius mundi: qui dei potentie ponunt terminos ſecundum aritationem cecitatis ſue. Non tamen eſt contra uerā ſapientiam & illuminatam etiam rectitudinis nature: ſed ſupra eam ualde conueniens eſt dicere q̄ deus de ſua creatura poſſit facere quicquid uult: & eam ſicut plene dominus uoluerit immutare: & effectus ſecundarum cauſarum ſine ipſis ſecundis cauſis & facere & conſeruare: & ea que poſſet animus diſtinguere: ut diſtincta etiam ipſe poſſit diſtinguere & ſeparare: & unum immutare & conuertere alio non mutato: & conſeruare illi eidem eſſe quod prius habuit per ſeipſum: & quencunq; effectum uoluerit tradere illi quod conſeruat in eſſe primo. Sicut ſi uere facit in ſacramento: dum accedens facit eſſe ſine ſubiecto. Sicut primo erat in ſubiecto: dū eidem accidenti conſert actiones & paſſiones: quaſ prius habebat ſubiectum: ut poſſit ex eo generari quicquid poterat ex ſubiecto poſſe corrupti & paſi eo modo quo poterat ipſum ſubiectum. Et ideo licet multi multa dicant circa ea que generantur ex illis ſpeciebus circa quod ſubſtantia panis redit qd̄ non credo: immo puto q̄ ſit hereticum q̄ illa ſubſtantia que conuerſa eſt in corpus redeat: ut ſit materia uermis: uel cibus muris: uel etiam q̄ de nouo creetur materia ſub illis ſpeciebus: ſub qua fiat talis generatio: licet hoc poſſet ſuſtineri. Videtur tamen mihi magis honorabile diuino operi: q̄ dicatur q̄ nullum aliud miraculum ibi fiat: niſi illa que i trāſ ſubſtantiacione ſunt. Ut tunc per illud miraculum quod habet in ſe rationem multorum miraculorū detur tale eſſe accidentibus: & talis uirtus aſſiſtente ſemper diuina potentia: ut ex illis fieri poſſit: ſicut dictum eſt quicquid poterat ante conuerſionē de toto composito ex ſubiecto & accidente: quāto. n. diuinum opus eſt efficacius ad plura: tanto uidetur honorabilius eſſe factum. Et ideo uidet q̄ magis

honoretur iſtud ſacramentum quando in uno primo miraculo continetur tota mirabilia: q̄ ſi dicatur q̄ poſt illud miraculum ſiant alia & alia miracula: licet nihil deperat ueritati ſacramenti: dū uere dicitur q̄ ſubſtantia panis & uini ſit conuerſa in uerū corpus: & ſanguinem xp̄i: quod tādū ibi eſt q̄ diu illa accidentia durant. Attende autem q̄ dicere xp̄m eſſe in altari ſacramentaliter eſt dicere ip̄m ibi eſſe uere & cum hoc ſignificatiue. Non enim eſt uerū dicit in celo q̄ ibi. Et ideo hoc quod eſt ſacraſ r non dicit diminutionem uentatis exiſtētie: ſed dicit nouum modū eſſendi: quod ibi eſt: non per modum corporis cōmeſuratiue & configuriue ſpēbus: ſed ibi eſt eo modo quem ipſe ſolus nouit: & que per diſformitatem glorie cōphēſoribus manifeſtat. Hoc ergo quod eſt ſacramentalr ultra hoc q̄ dicit modū eſſendi nobis inexpſſibilem dicit chriſtum ibi eſſe ſignificatiue. Significat enim perfectā conuerſionem noſtri in ſe: & perfectam unionem mēbrorum ecclēſie: & perfectum ſacrificium reconciliationis diuine: & perfectam ſocietatem charitatis noſtre: & pfectam corroborationem noſtre inſirmitatis: ppter quod eſt ibi ſub talibus ſpeciebus & per talem modum q̄ iſta ſignificet. Vnde eſt ibi per cōuerſionem panis & uini ut ſignificet p̄dictā conuerſionē n̄i in ſe. Panis ſit ex multis granis: unum ex multis racemis: ut per hoc ſignificet unionem p̄dictam mēbrorum cū capite: & inter ſe. Panis etiā ſit ex grāo trito cribato & cocto. Vinū eſt ex acimis de uite generatis: & per calorem ſolis maturatis: & in torculari fortiter preſſis. Que oia ſi gnificant dolores & anguſtias illius qui eſt granū frumenti: q̄ benedicta terra uirgo maria dedit: & e botrus uue: quem glorioſa uirgo benedicta tanq̄ uitis pulcherrima protulit: qui per calore chantatiſ eterni p̄ris ſic maceratus eſt amons n̄i dulcedie: ut uolūtarie ſe expoſuerit triture & p̄ſſure ſupplicii dure crucis: q̄ e molendinū & dibanus & torcular. Et q̄ p mortē ſuā fecit ſe ſacrificiū recōciliatōis: q̄ qui de eſt facta uituli ſanguie & hūore ſui corporis effuſo p nobis. ſed circo in hoc ſacraſ ſanguis p ſe conſecratus in calice: & corpus in hoſtia: ut uere & ſenſibili ſepatōe ſpēge ſit memoriale deuotiſſimū mortis xp̄i: quo ſub ſpēbus cōſpicimus ſanguinē ut eſ fuſum: ppter qd̄ etiā i forma ſanguis poit̄ uerbū effuſionis cū dr̄. Qui p nobis & p multis effuſe tur: ac p hoc etiā e plenū & pfectū ſacrificiū diuine recōciliatōis: in quo ſit remiſſio peccōge. Charitas etiā n̄a plene ſatiat̄: dū ſe tantū ſentit amatam & xp̄o carā: q̄ ut ip̄a poſſet ſp̄ualr deo uiuere. & i ip̄o frui perfecte xp̄s in morte uoluit ſuā corporalē uitam in paſſione totā exponere: & p amore n̄o conſumere: ut ſic charitas n̄a uere cognoſceret ſe amatam a xp̄o in tāto exceſſu q̄ plus nō pōt creatura amari: qd̄ ipſe oñdit dicens. Maiorem hac dilectōnem nemo hēt ut aiām ſuā ponat quis pro amicis ſuis. Que qd̄ expōitio ſignificat̄ in hoc ſacramēto: dum ſanguis ſegregatū conſecratur a corpe.

Et quia in hoc amor noſter debet ſatiari & perfecte refici: & cognoſcere q̄ plus nō poteſt amari: Ideo etiam ſumitur ſub ſpecie delicatiſſimi cibi & potuſ. ſ. panis & uini: in quibus eſt plena reſectio corporaliſ. Quia uero in xp̄o regeneramur per baptiſmū. & reſ genita que adhuc eſt debiliſ indiget nutriti: ut ad debitum reducatnr augmentum: ideo etiam datur in ſpecie cibi & potuſ: ut noſtra infirmitas roboretur per panem qui cor hominiſ conſtat: & noſtra peregrinatio letificetur per uinū in ebriantem amoniſ quod letificat cor hominiſ. Et q̄ iſtud benedictum ſacramentum habet tot ſignificare & efficere: ideo diuerſa ſecundum hoc ſortitur uocabula. Nā ut eſt cōmemoratiuum dñice paſſionis que fuit uerum ſacrificium iſtud ſacramentum ſacrificiū nominat. Quia uero in iſto ſacrificio cōtinetur uere xp̄s qui ſolus fuit hoſtia placatiōis diuine. Ideo q̄tum ad hoc dicitur hoſtia. Et ſi mille milia hoſtie in mane offerrentur altariſ & in oībus temporibus ſemper eſt uera & una ſola hoſtia ihuſ xp̄s qui ſignificat & efficit eccleſiaſticam unionem: per quam membra eccleſie coniunguntur in unum xp̄m: ideo nominat cōmunio: q̄ per ipſam cōmunicamur chriſto: & quia participamur eius carnē & diuinitatem: & q̄ participamur & unumur adinuicem per ipſam. Secundum uero q̄ ſacramentum iſtud eſt prefiguratiuum fruitionis dei q̄ erit in patria: & fortificatiuum debilitatiſ noſtre dū ſumus in uia: ut illuc peruenire poſſimus: dicitur uaticū. Et quia iſtud eſt optimū: & nobiſ gratuite datum. Ideo ſecundum hoc anthonomatiſ dicitur eucharifia: tamen eſt propnum nomen eius: quia in hoc ſolo continetur uere xp̄s: qui eſt plenuſ gratia: & a quo in nobiſ oīſ gratia denuatur. Dicit etia in greco methaliſ. i. aſſumptio: quia ut Damuſ dicit per hoc filiū diuinitatem aſſumimus. Et q̄ omnia hec abſconſe continentur in eo que ſunt ſcratiſſima & ſecretiſſima. Ideo etiam anthonomatiſ dicitur ſacramentum. Conuenientiſſime autem iſtud ſacramentum xp̄s inſtituit in cena a diſcipuliſ reſſurus & non ante: dum cum eiſ erat preſentia corporali: quando enim propriam ſpeciem diſcipuliſ ſubtrahebat: tunc ſe ſub ſacramento reliquit diſcipuliſ cum ſua dilecta eccleſia ſemper ſub hac ſpecie moraturuſ: quod maximi fuit amoris in dicitum. Cum enim non eſſet conueniēſ q̄ in carne paſſibili diuiciuſ moraretur in terris modū hunc aduenit mirabilem: quo ſponſam ſuam nō dimitteret ſine carniſ ſue preſentia peregrinam. Et quia ſemper ipſe inuiſibiliter intra noſ eſt. Idcirco modū inuēit ſub ſpecie cibi & potuſ quo ad noſtra intima itroiret: & noſ de ſe ſatiaret: & amplexaretur dulciter & ſtatueret firmiter in ſue ſemita uoluntatiſ: ut ſemp eū coleremus preſentem qui regnabat in celis. Vnde Euſebiuſ dicit q̄ quia corpus aſſumptum ablatuſ erat ab oculiſ illatuſ ſydenibuſ: neceſſe erat ut die cene ſacramentum corporiſ & ſanguiniſ ſui

conſecraret nobiſ: ut coleretur iugiter per myſteriū quod ſemel offerebatur in precium. Secundo etiam fuit conueniēſ ut tunc inſtitueret memoria ſue paſſionis: ut omni tempore apud memoria eſſet repñtatiuum dominice paſſionis: quia ſine ſede paſſionis xp̄i nunq̄ potuit eſſe ſaluſ: ſecundum illud Roma. iii. Quem poſuit dens propitiatorum per fidem in ſanguine eiſ. Et ut iſta memoria ex continua celebratione ſacramenti iugiter creſceret: debuit inſtitui in xp̄i reſeſſu: quod ipſum cora oculiſ noſtre mentiſ reſentaret. Et quia precipuum ſacramentum huiſ erat figura paſſionis future. ſo conſumata ueritate & illo celebrato & excluſo merito dicit Apoſtoluſ. i. Cor. v. Paſca noſtrum imolatuſ eſt xp̄s. Tertio etiam debuit inſtitui in cena in reſeſſu iſtud ſacramentum: quia nunq̄ erat tantuſ amor de noſtra delendus memoria: quia que in reſeſſu & ultimo dicuntur a dilectiſſimiſ nobiſ magiſ memorie cōmendantur: quia tunc maxime inflammatur amicorum affectuſ. Propter quod dicit Alexande: papa. Nihil in ſacrificiſ eſſe maiuſ potē q̄ corpus & ſanguis xp̄i: nec ulla oblatio hac ponōr eſt. Ideo ut maiori ueneratione haberetur dominuſ in ultimo diſceſſu ſuo a diſcipuliſ hoc ſacramentum inſtituit. Aug. etiam in libro reſponſionū ad Ianuariuſ dicit ſic. Saluator ut uehementiſſimū cōmendaret myſteriū illuſ altitudinem: ultimū hunc uoluit inſigere cordibuſ hominū & memorie diſcipulorum: a quibuſ ad paſſiōem diſceſſuſ erat. Sic ergo pater q̄ iſtud benedictum ſacramentum eſt memoria operationiſ mirabiliſ. Eſt etiam memoria paſſionis dolorabiliſ: quod licet iā ex dictiſ pateat: tamen adhuc triſormiter manifeſto: attendaſ tamen motiuum quo inſtituitur: formatiuum quo conſicitur: modum quo ſuſcipitur. Et hiſ enim tribuſ diligēter exaiatiſ repñtatur amare memoria paſſionis dilecti. Motiuum enim quo inſtitutum fuit Apoſto. dicit p̄me Cor. xi. cum dicit. Quotiſcunq̄ manducaueritiſ panem hūc & calicem bibetiſ: mortem domini annūciabitiſ dōce ueniatiſ. Et ipſe ihſ per ſemet ipſm dicit. Hoc facite: meam cōmemorationem. Ad hoc ergo iſtud ſacramentum conſicitur: ut ex eiſ exercitatione cōtinuē intuentēſ xp̄i ſanguinem ut effuſum ſit memoria noſtra repleatur xp̄o paſſo: ut ſemper ſanguſ ſit in corde noſtro: qui pro nobiſ ſemel fuit ſanguſ in ligno. Et ideo etiam ſacramentum inſtituit: ut quali daret nobiſ plenam poſſeſſionem ſue paſſionis & mortis: ut quotidiē lauaremur cum ſuo ſanguine: & reficeremur ſuo corpore: quali non ſufficeret ei quo ad oſtenſionem amoris: q̄ ſemel realiter ſanguinem effudit in ligno niſi quotidiē nobiſ effundatur ſub ſacramento. Vnde iſta eſt ſua figura. Sapientie. xvi. per ortigo metram q̄ eſt auuſ uiuēſ de ſeminibuſ uenenatiſ. Sic & xp̄s qui dedit me: & uolūtaſ patriſ fuit ut biberet calicē paſſionis: quali fuerit uolūtaſ eiſ ut xp̄ſ uiuere

uenen
comex
in teſti
uenen
erunt i
deres
nam n
Si a
ingre
dioni
garum
me: ſe
modi
gitur
Fertū
iudeo
bilitaſ
raur
n figu
uiſ &
liſ: ue
ei ſpē
qui ac
cū cr
cū xp̄
& ut
paſſi
niſ iel
ter fe
ſui p
niſ. i
tu an
circa
ſider
ritud
facere
titur
trich
i mo
ſumi
petri
one t
arom
circa
go r
petra
ſpon
ero: &
retur
p no
iter:
ſein
mon
cūq̄
lic. E
ria q̄
ſepe

uenenatis cibis. Bibit enim i discipulo tradente: & comedit uenenu cupiditatis in accufantibus: bibit in testibus uenenu falsitatis. Bibit in crucifigebus uenenu impietatis. O quot femina uenenata trasi erunt intra stomachu istius benedicte auis: si confideres q & qualia passa fuit: que tibi omnia ad meo nam reducuntur in huius sacramenti celebratione.

Si autem consideres formatiuu quo coficit: oia ingerunt ad passionē. Ad qd facit q numerus ditionu i forma positaru est secudu numerum plagarum: licet forlitam enim non sit de substia formae: sed copulatio ad locutiones predictas: sic & ipe modus formandi hostia: quo inter ferra ignita strigitur & decoquit: ingerit passionis iesu memoria. Ferru enim ignitu fuit impia crudelitas iracundie iudeoru i xpo: ferru multo plus ignitu fuit imobilitas flame & charitatis xpi qua desiderio desiderat seipm offerre i pciu nostre salutis. Primi ferri figura remansit in xpi corpore du uulneratus clauis & foflus spinis: turpatus sputis: ligatus uinculis: uelatus oculis: totus plenus iuriis: no apparuit ei spes neq decor: formeris hoc ferro & figureris qui accedis ad sacramentu non ut ista inferas xpo cu crudelitate uideoru: sed ut ista libenter perferas cu xpo & p xpo ad exemplū sanctoru martyrum: & ut crucifixi effigie transformes in teipso de eius passione iugiter meditando. Secudi ferri. s. amo nis iesu i te sculpatur figura ut eius amore ta ardent ferueas: quo tibi parum uideatur ad similitudine sui p honore dei omnia sustinere mala: & tuc eris ipe hostia formata & cauterizatus similitudine passionis. Infinita sunt huius memorabilia passionis. Si tu anima deuota sciueris ruminare i omnibus que circa huius sacramenti celebratione agunt: si etiā cofideres modū quo suscipit: uidebis passionis amaritudinē memorari. Nam hostia frangit p manus sacerdotis: dentibus teritur & in stomacho trāsmittitur: p quod significatur corporis xpi fractio & attritio i flagellis & in spinis: & clauis: & cofumata i morte & occultatio i sepulchro: facias tu quicūq sumis q anime tue ueter sit dignum dei sepulchre petrinum firmitate propositum nouum reformati one tui sit fundon munda purissime cofcientie: sint aromata sancte uite: sit firmissima ligatura cōtinue circūspectiois tui & obseruantie status tui. Istis ergo modis dicere tibi illud. Teren. iii. Recordare paupertatis & transgressionis mee absinthii & fellis: respondeas dilecto morienti pro te. Memoria meoro: & tabesceat in me anima mea. Quomodo autē tertium in hoc sacramento fuerit mirabilis exposui p nobis licet pateat ex predictis: tamē hic singlā nter nota: q stupendum amoris signum fuit: q sic se in sacramento exposuit pro te: & sic quasi noua morte uoluit seipsum p te exponere maibus cuius cūq sacerdotis quantūcūq scelerati dūtaxat catholici. Et quia pro nullius malitia uel pro aliqua iniuria que tibi ibi fiat potest eius presentia uiolari qn seper ibi sit: rite facis q debet fieri circa consecrati

onem & durantibus spēbus. O quantum est in effusione amoris sui si sciueris ponderare: & ut tibi aliquid ostendam quanta unione xpo coniugere: uolo hic aliquantulum dilatare sermonem. Ad hoc enim facta est tanta expositio xpi in sacramento ut no impediatur sacramenti effectus: qui est cōuersio tui in ipsu: unde nota q in ista benedicta parentela xpi & coniunctione tui ad ipm: non tantū efficeris filius: frater: uel consobrinus: sed efficeris ipse xpus per gratiam transformationis. Et ut hanc identitatem tuam ad xpm possis cognoscere: scias q tribus modis cognoscimus aliquid nobis attingere. s. Generatione

Nutritio

Familiari allocutione.

Generatione scis te esse hominē: q ab hoibus generaris: sed non idēitate indiuidui: sed speciei: quia non idem pater qui filius numero: sed spē q uterq homo. Ad qd autem semen saltē pro maiori parte est de supfluo nutrimenti qd est supfluū idiuiduo speciei necessariū: at non tale semen quo tu xpiane generaris de xpo. Non enī ex supfluo: sed sic uite necessario: de tota enim uita sua te genuit: qui te in morte sua baptizari constituit. Cuius signū fuit illa crudelis lancea que latus & cor xpi aperuit: ex quo sanguis regenerationis & aqua baptismationis profluit & profluxit: unde & i eius morte submergeris & in baptismo: & quasi nouus xpus resurgens de submerione emergeris. Quod significans apostolus dicit. Roma. vi. Consepulti sumus christo p baptismū eius in morte ut in nouitate uie abulemus. Et quia efficimur nouus christus per gratiam i baptismō: ut ostenderet ueram sui existentiam in nobis. & nostri in se noluit nos spiritualitē genitos de alio enutrire: q de se ipso ut uere ostenderet nos in ipsum transportatos quia ex eisdem sumus ex quibus nutrimur. Ex quibus patet secundus modus attingente qui est ex nutritio: unde ipse dicit caro mea uere est cibus & c. Nō quidem conuertendus in naturam cibati que est infecta peccatrix & misera: sed cōuersurus cibatus in naturā sui que est spiritalis & sanctissima: gloriosa & diuina. O q sapidus est hic cibus qui hominem facit deū: & nos a nostra uita que uere mors est funditus occidit: & in dei uitam prouehit. Quia inquit saluator: iohannis. vi. Qui manducat me uiuit propter me. Et iterum. Qui manducat meam carnem & c. in eo uere sic abati dicere possumus cum apostolo ad Gal. ii. uiuo ego: iam non ego: uiuit uero in me christus: ut merito dixerim q in hoc benedicto sacramento est supramirabilis expositio christi: cū tali modo se nobis tradidit in cibum: uere potest nobis dicere. Quid ultra debui tibi facere & non feci: qd tui cordis possit dunciam emollire. Tertius etiam modus quo attingentiam alicuius cognoscimus scilicet per familiaria uerba: quo mater uocat nos filiū: & frater fratrem: & sic de ceteris stupendo modo. Si consideremus christi uerba nos ducit in ipsum

Ipsē enim dicit se frumentum & nos farinam. Se uitē: & nos palmites. O qualis est ista parentela: n̄ enim facit gradum: sed uniuem. Tota enim pasta post fermentationem est de natura fermēti. Et qd palmes respectu uitis: nisi uitis parua respectu magne & pars respectu totius. Sic & intelligas te non christi filium ab ipso separatim: sed eius membrū in ipso fixum: & totaliter in eius gratiam per ipsius charitatem conuersum. Et ut enfaticē & inexplicabiliter unionem sui ad nos ipse exprimeret: alloquitur patrem. Ioannis. xvii. Tu in me: & ego in eis af simulans modum quo in nobis est: modo quo in ipso patre est. Etiam dilectionem sui ad nos assimulat dilectioni paterne ad se cum dicit. Sicut dilexit me pater: & ego dilexi uos: hanc autem dilectionē dei ad nos & unionem nostram ad christum Aug. eleganter exprimit super. ps. lxxxv. Inclina domine aurem tuam &c. dicens. Nullum maius donum p̄stare potuit deus hominibus: q̄ q̄ uerbum suum p̄ quod condidit omnia faceret illis caput: & illos ei tanq̄ membra coaptaret: ut esset filius dei & filius hominis: unus deus cū patre: & unus homo cum hominibus: ut & quando loquimur ad deum deprecantes: non inde filium separemus: & quando precatur corpus non a se separet caput suū. Sitq; unus saluator corporis sui dominus noster iesus christus filius dei qui & oret pro nobis: & oret in nobis: & oretur a nobis. Orat pro nobis ut sacerdos. Orat ī in nobis ut caput nostrum. Oratur a nobis ut deus noster. Agnoscamus ergo in illo uoces nostras & uoces eius in nobis. Et infra sequitur. Oratur in forma dei. Orat in forma serui. Ibi creator hic creatus: creaturam mutandam: non mutatus assumēs: & secum nos faciēs unum hominem caput & corpus. Oramus ergo illum in illo: & dicimus cū illo & dicit nobiscum. Inclina domine aurem tuam & exaudi me. Non ego dico: immo in corpore agnoscat utrunq; & dicat christus. Ego dico: non dicis aliquid sine illo: & non dicit aliquid sine te: hec Augusti. Licet autem omnes christiani transformētur in christum per efficaciam charitatis: ministri tamen huius sacramenti tenēt personam christi per cōionem sue excellentissime dignitatis: & efficaciam instrumentalis potestatis in consecratione sacramenti. Vnde cum altissimis affectibus mentis debent sacerdotes parari: & ad consecrationem tanti sacramēti accedere. Sic ergo uides mirabilem memoriam miraculose operationis: amarissime recordationis: amorose expositionis. Hec sunt illa mirabilia de quibus sola catholica potest ecclesia gloriari & dicere cum Daniele iii. Signa & mirabilia fecit apud me deus excelsus. Vere enim ista sunt mirabilia que extollere non sufficit etiam angelica natura: que apud solam ecclesiam fiunt: quia extra eā ueri sacrificii non est locus.

De suauitate & dulcedine huius sacramenti.

Istū fuit ī principio q̄ istud sacramentū ex tertio dulcedine sive dilectione dignissimū ratione sui dulcoris: propter proprietatem cibi nutrientis: quia dicitur esca: uere iste est cibus dulcissimus: licet enim ibi sit amaritudo ut dictum est supra per memoniam passionis: est tamen ibi sūma dulcedo propter summam expientiam diuini amoris. Nihil enim dulcius: q̄ sentire sic inestimabiliter a deo se amari. Quia uere istud sacramentū datur ut cibus nutriens: ideo debet in nobis efficere illa spiritualiter: que corporaliter efficit cibus corporalis: qui quidem.

Mutat palatum delectabiliter

Reparat deperditum utiliter

Roborat defectum firmiter.

Perducit debitum effectum efficaciter. Et quia istud sacramentum non solum est cibus: sed medicina & armatura: ideo expulit morbum & protegit contra hostis insultum. Et per hoc potes uidere q̄ inducit spiritualis dilectionis feruorem: quotidianorum defectuum expurgationem: gratie nobis existentis confortationem & augmentationem: uia dei firmam stabilitionem. Expellit & purgat morbum concupiscentie. Munit & roborat contra insultum tentationis sue per aspera: siue per actus: siue per ipsam sacramentum multum remittit de pena nobis debita pro peccatis. Quod autem inducat spiritualis dilectionis feruorē: patet ex hoc quia christus ibi personaliter continetur: unde ad eius p̄ntiam nisi sit defectus ex parte nostri: nullū debet feruor charitatis excitari: & quia gratia & uirtus per iesum xpm̄ facta est: ideo in hominem ueniens sacramentaliter ipse christus uitam gratie operatur. Iuxta illud lo. vi. Qui manducat me uiuit propter me: unde Cyrillus dicit: uiuificatiuum dei uerbum uniens seipsum proprie carni fecit ipsam uiuificatiuum. Docebatur enim cum nostris quodam modo uniri corporibus per sacram eius carnis: & preciosum eius sanguinem: que accepimus in benedictione uiuificatiua: & in pane & in uino ex quibus multum feruor debet excitari charitatis: unde & in multis deuotis personis sumptio huius cibicetis operatur. Quod etiam conferat gratiam roborat & augmentet hoc patet si consideretur q̄ ibi passio christi representatur expresse ut dictum est. Et ideo effectum quem christi passio fecit in mundo hoc sacramentum facit in digne sumente: unde super illud quod Ioan. xix. Continuo exiuit sanguis & aqua: dicit Criso. Quia hinc suscipiunt principium sacra mysteria cum accesseris ad tremendum calicem ut ab ipsa bibiturus christi casta ita accedas: ut ipse dominus dicit Matthe. xxvi. Hic est sanguis meus qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Et ideo sicut christi passio uisa debet attendere & transformare & augere charitatē amicitis: sic & huius celebratio sacramenti: unde damianus comparat hoc sacramentum carboni quem uidit Esa. vi. Carbo enim lignum simplex non ē sed

unitum igr
simplex pa
hoc sacra
bitus grati
daretur in c
effectū spiri
poralis faci
lis sustentat
fuit istud b
us in libro:
ne qui anim
mal super l
palpare: & c
nus super l
tatis: o sign
ista xpus ef
dicit xpus l
ostendat ist
ter in hoc sa
v. chantas
spiritualiter
nitatis xpi: l
mici meribi
go xpus &
tio: causa fe
sacramentu
gratie & eu
etiam apert
quia per sua
uite eterne.
panis & uin
facit nos tra
& glorie gu
Vnde Augu
cibus. Cū ei
ut non exu
stat nisi iste
tur imortale
storū ubi pi
roboret in r
perueniend
festatū i fig
comedit &
tudie cibi ill
uirtutem rei
sacramentu
mentum. Su
rum autem
consumitur
tem in nob
concupiscēt
nobis dimi
restauratio
bro de sacra
tur in reme
tem huius f
ad habitum

unitum igni. Ita & panis consecrationis non est simplex panis: sed unius diuinitati. Et ideo in hoc sacramento quantum est ex sui uirtute habitus gratie & uirtutes cōferuntur: frustra enim daretur in cibum a xpo qui nihil frustra facit enim effectū spiritualem faceret in anima: quē cibus corporalis facit in corpore. Vides autē qd cibus corporalis sustentat: auget: reparat: & delectat: que omnia facit istud benedictū sacramentum: unde Ambrosius in libro: de sacramētis dicit. Iste panis ē uite eterne qui anime nostre substantiam fulcit. Et Crisostomus super Ioānem: prestat se nobis desiderantibus & palpare: & comedere: & amplectere: unde Augustinus super Ioānem exclamat. O sacramentū pietatis: o signū unitatis: o uinculum charitatis: quia omnia ista xpus efficit in nobis: propter oēs istos effectus dicit xpus Ioānis. vi. Caro mea uere ē cibus & cetera: ut ostendat ista ueraciter efficere: propter quod singulariter in hoc sacramento secundū illud secūde. Cor. v. charitas xpi urget nos; & inde est qd urgetur anima spiritualiter delectari refici & inebriari dulcedine bonitatis xpi: secundū illud Canticor. v. Comedite amici mei: bibite & inebriamini charissimi. Quia ergo xpus & eius passio est causa gratie & spūalis refectio: causa feruoris & roboris: manifestū est qd hoc sacramentum & spirituales feruorem & firmitatē gratie & eius augmentum causat in nobis. Causat etiam apertionem ianue. & consecutionem glorie quia per suam passionem xpus aperuit nobis aditū uite eterne. Similiter & unio representata per species panis & uini & spiritualis refectio in ipso contenta facit nos transire hic per gratiam contemplationis & glorie gustum: & post mortem in plenū introitū. Vnde Augustinus sup illo uerbo. Caro mea uere ē cibus. Cū enim cibo & potu id appetant homines ut non exuriant neq; sitiant: hoc ueraciter non prestat nisi iste cibus & potus qui eos a quibus sumitur immortales & incorruptibiles facit in societate sanctorū ubi pax plena est atq; perfecta. Quod autem roboret in nobis uirtutem persistendi in uia dei & perueniendi ad gloriam: fuit prophetatū seu manifestatū in figura helie. iiii. Re. xviii. ubi dicitur: qd helias comedit & bibit sub ūbra iunipi: & abulauit in fortitudine cibi illius usq; ad montē dei oreb. Habet autē uirtutem remittendi uenialia si consideretur ipsum sacramentum & res sacramenti. Nam hoc sacramentum sumitur ut cibus ut dictum est. Nutrimētum autem est ad restaurandum deperditū quod consumitur ex ui caloris naturalis. Spiritualiter autem in nobis quotidie aliquid perditur ex calore concupiscētie: ex quo per multa uenialia feruor in nobis diminuitur charitatis: contra qd ē huiusmodi restauratio sacramenti. Vnde Ambrosius dicit in libro de sacramētis qd iste panis quotidianus sumitur in remedium quotidiane infirmitatis. Res autem huius sacramenti est charitas: nō solum quātū ad habitum: sed etiam quantum ad actum qui exci-

tatur in hoc sacramento: per quā excitationem uenialia delētur: & purificatur & clarificatur anima: unde licet nō posimus semper uiuere sine ueniali: tamen sepe contingit qd ipsa sumptione anima glorificatur & purificatur ab omni reatu ueniali: & ab omni scoria cuiuscūq; peccati: perfecte cōfiguratur claritati solani ipsius iesu: in quē per sumptionem sacramētū sepe totaliter absorbentur. Istum autē effectū quo ad tāta pulchritudinem multū impediret mētis distractio: maxime si homo accederet cū affectu uenialiter peccandi. Quomodo autē debeat mēs recolli: infra exponetur in expositione canonis misse. Non est autem proprius effectus istius sacramenti remittere peccata mortalia in sumente: quia nō debet accedere cū conscientia mortalis peccati. Qui enim nō uiuit spiritualiter non potest spirituale nutrimentum suscipere: nec potest uniri xpo ut mēbrū qui ē a xpo percipis per mortale peccatum. Potest autem hoc sacramentum remissionem peccati mortalis operari dupliciter: uno modo nō perceptū actu sed uoto: sicut cū quis ex conscientia peccati abstinere se ex reuerentia: & amore sacramenti appetit sumere: & ex appetitu meretur aliquid de cōgruo sibi contritionē infundi: ut sic a peccato liberatus pure possit accedere. Alio modo etiam perceptū ab eo qui est in peccato mortali sic occulto cuius conscientiam & affectū nō habet: forte enim pmo nō fuit sufficienter contritus: sed deuote & reuerenter accedens sepe consequitur per hoc sacramētū gratiam charitatis que contritionē perficit: & peccatum expulit. pena autem peccati debita per hoc sacramentum remittitur: quia hoc sacramentum nō solum est sacramētū per sumptionem: sed etiam est sacrificium per oblationem: & ideo habet effectū remissionis peccati & pene debite: & in eo qui sumit: & in eis per quibus offertur. Hoc autem sacramentū habet ex ui sacramenti directe effectum illum ad quē est institutum. Sicut nutrire: augere: xpo unire: & in xpo transformare. Sed quia hec unio fit per charitatē: ex cuius feruore & augmento anima cōsequitur remissionem: non solum culpe: sed & pene. Licet autē in isto sacramento contineatur totus xpus: & memoretur eius passio que est sufficientissima causa remissionis peccati & omnis pene: non hoc operatur secundum plenitudinem sue efficacie: sed secundū dispositionem in sumente repertam: & ideo nō sepe tota pena remittitur: sed quantum sequitur ardor charitatis ipsius recipientis. In quō uero istud sacramentum est sacrificium nostre oblationis habet proprie uim satisfactiuam: & ideo inter omnia satisfactibilia istud est sumū pro remissione tam pene qd culpe. In qua etiam non semper operatur: secundum plenitudinem sue efficacie: sed simul compensando xpi presentiam & imolationem ad deuotū offerentis affectū: quod xpus notauit luce. xxi. de uindicta que obtulit duo minuta qd plus omnibus obtulit considerato suo affectu. Debes autē scire qd ex

hac ratione qua est sacrificium non solum prodest
 sumentibus: sed etiam omnibus quibus offert. Quia
 uero sacerdos est persona publica: & quasi os toti
 us ecclesie que est unum corpus per uinculum cha-
 ritatis: ideo sumptio sacramenti a sacerdote: non so-
 lum oblatio dicitur totum corpus ecclesie uegeta-
 te: unde & sacerdos debet niti statum suum cogno-
 scere & charitatem suam ad omnes electos plena-
 rie dilatare. Contra autem tentationes futuras ua-
 let sumptio huius sacramenti tripliciter. Primo
 quidem quia r. frigerat estum concupiscentie: & ro-
 borat habitum gratie: ex quibus tanquam ex cibo & me-
 dicina mors interior pellitur: propter quod dicit au-
 gustinus super iohannem. Securus accede: panis est non
 uenenum. Alio modo premunit ab offensa futu-
 ra: & est armatura contra spirituales nequitias. In-
 quantum enim signum est & memoriale passio-
 nis christi: per quam uicti sunt demones fortissime
 timent mentem deuotam sumptione huius sacra-
 menti munitam: unde Criso. super iohannem. Ut leo-
 nes flammis spirantes: sic ab illa mente discedimus
 terribiles effectus diabolo. Sed qui indigne sumunt
 christum crucifigunt cum iudeis & iuda proditore
 & ideo plenius isti a diabolo possidentur. Pensa-
 tis ergo istis effectibus potes uidere quod iteratio christi
 fuit hoc sacramentum institui ut celebretur quo-
 tidie: & ideo quilibet christianus debet ipsum sepe
 & deuote sumere. Nam tempore apostolorum quo-
 tidie ab omnibus fidelibus sumebatur: propter quod
 pater abusus sacerdotum diu a celebratione cessan-
 tium. Et ipsa enim sumptione ordinis sacerdotalis
 facti sunt ipsi os ecclesie: per cuius oblationem sa-
 cramentalem salutare nutrimentum ad membra ce-
 tera deriuatur: unde impie priuant & seipos & alios
 effectibus memoratis. Debent ergo ubi malum est
 medicinam apponere: non bonum a seipsis expel-
 lere. Malum autem est in malitia sue uite quam de-
 bent corrigere: & non seipos & alios tanto bono
 priuare. Ipsi enim positi sunt ut sint mediatores in-
 ter deum & populum: & ut sibi istud offerant sacri-
 ficium: in quo solo plene colitur: & ideo debent ni-
 ti quotidie deo reddere debitum: & populo benefi-
 cium. Licet autem sacerdos curatus plus teneat
 humano statuto: & etiam quo ad hoc diuino suo
 particulari populo: tamen plus obligatur in conspe-
 ctu dei ipsum dignum colere: & toti corpori eccle-
 sie influere. Ille qui a deo est sanctificatus & totus si-
 bi dedicatus per religionis bonum & multiplicia
 beneficia diuinarum gratiarum & refectionum me-
 talium: unde istum lex celi debet compellere uelle
 sepe ut deum honoret sacrificio: & populo subue-
 niat beneficio. Quod saluator notat in illa parabo-
 la de talentis dispensatis seruis: unde dicit grego. i
 omelia. Tanto ergo esse humilior atque ad seruen-
 dum deo promptior quisque debet ex munere: quam
 obligatiorem se conspiciat in reddenda ratione.
 Nec subrepat te fatua multorum locutio dicentium.

Ego non accepi magnos redditus temporalium:
 nec dignitatem cure populorum: & ideo non tene-
 or celebrare. Licet enim plus teneantur quo ad ali-
 quid: tu tamen multo plus teneris simpliciter ad ho-
 norandum deum & diligendum populum si ma-
 iora recepisti carismata gratiarum respectu quorum
 temporalia nihil sunt. Quod si tuam infirmitatem
 cauens & timorem irreuerentie: scias quod iste timor
 & resilio in propriam paruitem est optima pre-
 paratio ad celebrandum: dum modo non grauius
 mortalibus: & tuam uitam proponas in melius eme-
 dare. Et licet non semper consequaris emendatio-
 nem plenam: tamen multum tibi suffragat ad hoc
 deuota celebratio sacramenti & continua detesta-
 tio & uilificatio tui in conspectu dei. Multum etiam ui-
 uabit tuam preparaturam: si tu dilates charitatem
 ad compassionem electorum & quasi alloquaris do-
 minum: pro me non sum dignus accedere: nec au-
 derem: sed in uirtute charitatis sancte ecclesie spon-
 se tue: cuius me dignum fecisti ministrum accedo
 tibi offerre sacrificium quod per os tuum benedi-
 ctum est quotidianum. Et ad hoc hortatur Ambro-
 sius in quadam oratione. Graue est quod ad mensam tu-
 am mundo corde: & manibus innocentibus non
 uenimus: sed grauius si de peccatis metuimus & sa-
 crificium non reddamus: unde Aug. in lib. de uer-
 bis domini. Quotidie sume quod quotidie tibi pro-
 fit. Et Ambro. in lib. de sacramentis. Si quotiens ef-
 funditur sanguinis christi: in remissionem peccato-
 rum effunditur: debeo semper accipere qui sem-
 per pecco sepe debeo habere medicinam. Illud
 autem quod dicit Augustinus in lib. de ecclesiasticis
 dogmatibus. Quotidie eucharistiam sumere: nec
 laudo nec uitupero: proprie referendum est ad lau-
 cos non ad sacerdotes: quorum est imolare & offer-
 re istud sacrificium in coram ecclesie charitate. Sicut il-
 lorum qui in consecratione ordinis christi sponte
 instituuntur ministri. Superiora autem fuit dicta ci-
 tra negligentiam sacerdotum: qui cum debeant ex
 charitatis ardore habere alas aquile ad uolandum
 ad gustum huius sapidissime escæ: sicut dicit Iob. ix.
 Quasi aquila uolans ad escam: facti sunt similes illis
 impiis qui fuerunt horum sacerdotum negligentia
 figura. Sicut dicit Numeror. xi. Anima nostra nichil
 est: nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man. Man est
 sufficientissimus cibus omnis saporis appetibilis
 habet enim omne delectamentum & omnem sa-
 porem suauitatis: unde Sapient. xvi. ubi hec habent
 dicit. Angelos escæ nutriisti populum tuum: pro qua
 escæ impii murmuratores ubi supra desiderauerunt
 carnes & perierunt in sepulchris concupie. Sic facti
 sunt impii sacerdotes proprii ad desiderandum quod sit car-
 nis fastidio proprie negligentie retrahuntur ab hac su-
 uissima cena: & sepe eis diuino iudicio datur reddi-
 tum affluentia: in quibus tanquam in rebus cupitis se-
 pelitur tota affectio mentis sue: ut circa terrena di-
 stracti & temporalibus faciat non sentiant que sunt

dei. Hi mori
 concupiscentia
 no ietu senti
 cramentis: quod
 multas alias
 hoc si conscie
 de celo desce
 um fide cred
 tur. Descendit
 israel apparel
 runt promiss
 cramentum
 conficitur. R
 diebus pote
 inuenerunt.
 nisi sex diebi
 ficere. Sabbat
 ielus non sac
 mifestus. Mei
 gula capita: r
 g minus: mu
 mentum no:
 hostia: quod in n
 tationis ritus
 dicitur radium
 sacrificium of
 & rationes at
 concludunt f
 enim huma
 secundum ex
 ad perferunt
 perferunt: &
 sacramentum
 usus: quod refer
 sentatum sac
 ter ueribus
 uniuersis sapi
 ritum. Sic & i
 de sapit sumi
 quod in eis for
 illud benedi
 nitentie refici
 quod cum mag
 in eo uere tec
 sam omni n
 ciubus huius

Ictu
 istuc
 poti
 recipientibus
 dicitur: sed tu
 dedinant. Et
 tius deuota
 tramenti acc
 quos mortal
 cedens debe

oralium: non tene
uo ad ali
iter ad ho
m si ma
u quorum
rmitatem
iste timot
tima pre
ra graua
ielus em
nendatio
gat ad hoc
a detest
ū etiam in
hantatem
uaris do
re: nec au
lesie spon
m accedo
n benedi
tur Ambro
neniam in
tibus non
imus & a
lib. de uer
dicie tibi p
uotiens et
m peccato
e qui sem
m. Illud
defausti
mere: nec
est ad la
are & offe
te. Sicut
isti spon
ut dicta cō
debeant et
uolandum
dī lob. v.
imiles illi
egligenti
ostra arid
n. Man. et
ppetibile
m nem fa
ec habent
um: p qui
detauerunt
e. Sicut
lū q̄ s̄ car
ab hac su
latur reb
cupitis te
terrena di
ant que s̄t

dei. Hi moriuntur & non in sapia: quibus merito sua
cōcupiscētia sit sepulchrū: ac ecōtra famelicū de bo
no iēu sentit eius suauitatē mirabilē i bñficio sa
cramēti: q̄ d̄ q̄ntū ad suauitatē refectōis: & quo ad
multas alias ecōditōes in man. merito figurat. Et
hoc si consideretur gn̄atōis modus: q̄ inuisibiliter
de celo descendebat: q̄ i nocte. Sic & istud sacrifici
um fide creditur: non humano experimento p̄ba
tur. Descensionis locus: q̄ solū circa castra filiorū
israhel apparebat i deserto: & eis defecit cū intraue
runt promissionis terram. Sic & illud benedictū sa
cramentum non nisi intra ecclesiam & in eius fide
conficitur. Recollectionis tempus: q̄ non nisi sex
diebus poterant inueniri. Nam sabbato egressi nō
inueniunt. Sic & hoc benedictū sacramentū non
nisi sex diebus huius peregrinationis habet nos re
ficere. Sabbato enim eterne requiei iuenitur bonus
iesus non sacramentis uelatus: sed decore regio ma
nifestus. Mensurationis terminus: q̄ gomor p̄ sin
gula capita: nec qui plus collegit plus habuit. Nec
g minus: minus inuenit. Sic & istud bñdictū sacra
mentum non continet maiorem iesum in maiori
hostia: q̄ in minori: nec in pluribus q̄ in una. Prepa
rationis ritus: q̄ ignē optime sustinebat: & ad mo
dicū radium solis tabescebat. Sic & istud benedictū
sacrificium optime sustinet ignē feruentis amoris:
& rationes ab amoris fornace procedentes optime
concludunt sacramēti irrefragabilē ueritatē. Sol
enim humane curiositatis & fantastice rationis q̄
secundum experimenta phie paganice procedit: &
ad persequationem sacramenti facit eū liquefcere p̄
perfidiam: & deludit semetipsum ut sibi euanescat
sacramentum non fidei electorum. Reseruationis
uitus: q̄ reseruatū scatebat uermibus. Sicut & re
seruatū sacramentū ad questum temporalū sca
ter uermibus simonie. Soporatiois gustus: quia
unicuiq̄ sapiebat secundum sui desiderium & appe
titum. Sic & istud benedictū sacramentū diuersimo
de sapit sumentibus secundū uarias dispositiones
q̄s in eis format desiderium charitatis: hoc est ergo
illud benedictū māna: quo in quadragenario. pe
nitentiē reficiuntur electi per desertū presentis uite
quod cū magno desiderio debet appeti & sumi: q̄
in eo uere recipitur deus homo qui seipsum dat e
scam omni menti fideli in carne peregrinanti: non
cibus huius mundi.

**Qualiter quis debeat p̄parari
ad susceptionem sacramenti**

Ictum fuit in principio huius tractatus q̄
istud sacramentū erat quarto timoratioe
potissimū tatione sui nitoris qui requirit i
recipientibus puritatem: q̄ ista esca nō qualūcūq̄
dicitur: sed timentium deū: qui p̄ timorem a malo
declinant. Et ideo licet multū confortauem supe
rius deuota xp̄i mēbra: ut secure ad sūptionem sa
cramenti accedant: hoc intelligere debes de illis
quos mortalia peccata nō grauāt: unde & digne ac
cedens debet in cōsideratione sua ista septem at

tendere: & nota

Primū est examinatio conscientie

Secundū extirpatio imūdicie in cogitatione

Tertium excussio negligentie

Quartum exclusio irreuerentie

Quintum premeditatio discretionis: ut hunc cibū

discernat ab alijs

Sextum preoccupatio orationis

Septimum predispositio deuotionis

Et propter hec omnia dicitur. i. Cor. xi. probet
autem se iquit homo non sophistice falso & fide
per duplicatē ad cooperiendum humanā uere
condiam: q̄ istud est igneum coopertorium quo
ardet anima in eternū: non temptatiue discernēdo:
uel dubitando p̄ infidelitatem: non p̄sumptuose
contēpnendo p̄ temeritatem: sed demonstratiue ue
raciter per cordis totalitatem: per mētis humilitatē
p̄ sinceritatē: & p̄ cordialis amoris flāmeam charita
tem: & p̄ probabilitatē: & propriā iūfirmitatem. Et
hoc satis sufficit accedēti. Alter autem accipit ad iu
dicium irreuerētie dei: contumelie sacramēti: uin
dicte & sentētie sui: unde & reus erit corpis & san
gunis domini: ubi & glosa. Ac si deū occideret p̄u
etur. He cōsideratiōes quas debent timētes deū
habere q̄ uolūt digne ad sacramētū accedere: figu
rantur Zacha. iii. ubi dicitur. Super lapidē unū septē
oculi sūt lapis unus una fides fundamētalis & sta
bilis & unio charitatis. Septē oculi septē confide
rationes p̄parates ad reuerētiam sacramēti. Mul
tis autē figuris. Nā figurat hoc sacramētū quantū
ad diuersas sui conditiones

Quia est ignitium dilectionis figuratur per agnū
assatam. Exodi xii.

Quia est impinguatium deuotionis figuratur p̄
uitulum saginatum: luce. xv.

Quia ē roboratiū actionis figurat p̄ fauū sapso
nis qui exiuit de ore leonis: iudici. xiiii.

Quia ē contētiū plene refectiois figurat p̄ sacri
ficiū melchisedeh q̄ otulit panē & uinū gen. xiiii

Quia est memoratiū & representatiū passionis
figuratur per panes propositiois: Exo. xxv.

Quia est plene dulcoratiū mētis figuratur per ci
bum māne ut expositū est supra

Et q̄ omnia ista si subtiliter examinētur possūt rep̄
sentari: & iueniri i figura agni pascalis: ideo alijs di
missis eā aliquāter p̄sequamur. Quātū enī
ad id qd̄ creditur in isto sacramēto qui est xp̄us ie
sus & quantū ad id p̄ quod mēs xp̄o afficit: qd̄ est
imolatio xp̄i in cruce: & quātū ad id p̄ quod sumēs
digne disponit in hac figura exp̄ssius continet. Ie
sus ē uere agnus dei q̄ tollit peccata mūdi. Attē
de autem. iiii. que describūt. Exo. xii. que in sūptio
ne istius benedicti agni debent sp̄ualiter obseruari:
q̄ sūt: māducādi tempus: Ritus: Cultus: & fructus.
Tempus enim erat mēsis p̄mus: dies decimus: lūa
quartadecima: hora uespertina. Et in his omnibus
aliquid sp̄uale itelligimus: mēse p̄mo p̄fectā refor
mationē penitētie: die decimo p̄fectā obseruationē

legis diuine luna. xiiii. perfectam actionem opōnif uirtuose: hora uespertina perfectam consumationē perseuerantie. Sola enim perseueratia secundū ber. inter ceteras uirtutes triumphat. Et ideo licet i alius temporibus sit quedā agni preparatio: in sola hora uespertina est sumpcio: quia semper debet sumi i nū q̄ mortaliter peccandi pposito: ut semper tali menti occidat sol oīs glorie tēporalis: ut quali i uespera mortis existeret. Sic & ob amorē iesu oīs uite claritas obscuret eidē. Manducandi ritus erat: q̄ nihil sūe ret̄ crudū: nihil lixū: nihil fixū: totū assū: totum in tinctū. Crudum sumit qui non cogitat quod recipit: & mentē diligenter non discutit. Lixū sumit qui mēte distracta & terreno affectu hūida & insipiditate tota aquea ad sacm̄ dissolutus accedit. Frixū sumit qui de sacramento presumptuose inquit. Et sic potes uidere q̄ crudū sumit desideriosa indiscussio. Lixū accidiosa indeuotio: fixum presumptuosa perscrutatio: sed assū & incensū sumit opōsa dilectio. Intinctū lachrymosa deuotio & studiosa grā rū actio. Māducandi cultus erat hic: debebat enī esse calciatus pedibus: accētus renibus: tenēs baculū in manibus & lactucis agrestibus. In his aliquid morale itellige. In pedum calcatione cōculationē cōcupie & obseruationē discipline. In renū accētōe abiectionē imundicie: & assumptōnē mūdicie: q̄ fit in restrictura cogitationis uage & fantasie imunde. In baculi sustentatione tolerantiam patientie & peregrinationem patrie. In lactucarum comestione detestationem culpe & meditationem xp̄i passio nis acerbē: & ex hoc executionem austere penitentie. Si uis ergo digne ad mēsa agni accedere oportet te conculcare concupiscentiam: & conseruare disciplinam: assumere continentiam: aduersa tolerare cum patientia: & peregrinum te reputare in uia & agrestiam memoriam passionis degustare cū mēte deuota. Et idcirco ante istum cibū fortitudinis debet precedere dieta: ut comedas panē lachrymarū cū ppheta ex recordatiōe criminis. Cū helia panē subcineritiū ex recordatiōe finis. Cū turba euāgelica panē ordeaceū ex mortificatiōe carnis. In qua dieta tibi administrat psalmista uinū cōpunctionis in contritione. Samaritanus uinum cōmpunctionis & curationis in cōfessione. Assuerus uinum consolationis in remissione. Sed ne hec dieta nimis grauet infirmū: apponit uir euāgelicus duos pisces quorū unus est leticia de euasione tormentorū. Alter fiducia de adeptione premiōrū. Sic ergo dieta tus accedit ad mensam agni: ubi ppōitur panis celicus origie: angelicus dulcedine: uiuificus b̄titudi ne. Ad quā affert gedeon edū lixatum aqua contritionis. Moyses agnum assatū igne dilectionis: paterfamilias uitulū saginatū adipe deuotionis. Sampson mellis fauū dulcedine contēplatiōis. Spōsa uinum cōditū ex charitate inebriationis. Et ipsa eadē preparat lectū pacificū: quē sexaginta fortes ambiunt quiete soporatiōis. Et tūc dicit aīa. Bonū ē nos hic esse. Manducandi modus & māducantis fru

*Preparatio ad
reipiendū sacra^m*

ctus est: q̄ sanguine illius agni postes & suplimare signabant: & ex hoc duplicē fructum accipiebāt. cōsternationē hostium exterius: & defensionē & cōseruationem interius. Et sic in eo qui digne sumit hoc sacramentū: sanguine huius agni & efficacia sacramenti hostes conseruantur: dum tentationes sacramenti roborant: suplimare signatur: dum imago mentis deo assimilatur uterq̄ postis intingitur in quo ostium uoluitur dū diuina & angelica custodia in qua uita nostra defenditur uigoratur dū uirtute sacramenti & deus est nobis magis propitiū & angelus circa nos magis sollicitus. Et sic spoliatus egyptiis: liberati a seruitute egredimur xp̄i crucis sequentes tropheum quod nobis diuidit mare rubrū: & in terrā uiuentium itroduct.

Expositio eorum que fiunt in canone

D intelligendā autem quō mens debeat ordinare pcedere ad celebrationē huius sacramenti debes uidere ea que i canone misse fiunt. Que quidē celebratō misse imolatio noīantur: quia exp̄sse sicut dictū est supra est ibi imago & memoria immolatiōis facte in cruce: tū quia effectus ipsius imolationis qui est nostra redemptio & peccatorū remissio: & in xp̄m crucifixum transuolutio recipitur abūdanter: unde etiā in quadā oratione dñica secreta dī. Quotiens huius hostie imolatio celebratur opus nostre redemptionis exercetur. Et quia xp̄s semel oblatus est: sicut dicit Ap̄tus ad hebre. ix. Ita tm̄ semel in die cuiuslibet sacerdoti sufficit missā celebrare: unde de cōsecratiōe distinctiōe prima ex decreto Alexandri pape habet: q̄ sufficit sacerdoti unā missā celebrare: quia xp̄s semel passus est: & totū modū redemit. Et ualde felix est q̄ uis digne celebrare potest: quoniam & ualde abūdit est q̄ sacerdos duabus ministrat ecclesiis: ubi bis in die celebret: uel q̄ in eadem ecclesia p̄ temporali bus oblationibus uel quacūq̄ alia causa celebret nisi semel: excepta die priuilegiata natiuitatis dominice. In qua ex certis ratiōibus triplex missa potest & debet celebrari a quolibet: uel audiri. Secur̄ autem non debet pluries celebrari i die. Sic nec debet omitti nisi ex ardua cā quia uel celebretur quotidie: uel missa audiatur deuote: unde & iste panis: luce: in saluatore quotidianus uocatur quia quotidie est laudatus uel suau gustu uel deuoto auditu: unde & tunc per os sacerdotis sumi spūaliter dicitur ab illo qui deuote assistit. Attende autem q̄ circa hoc sacramentum quedam fiunt ad representationem que circa dominicam passionem sunt acta: cuius istud sacramētum est memoria ut dictum est supra. Alia fiunt ad reuerentiam & mundiciam huius sacramenti. In quo christus ueraciter & corporaliter continetur. Et hoc non solum sicut in figura. Quedam etiam fiunt ad representandum mundū

et grat
& consecrat
in uis huius
sem ipius i
representati
one catat
ut sanctifica
regulariter
in ocellia p
mus dei lect
torio despal
scopi. Et lice
crata: nūq̄ ta
consecratur
in suscipiēti
tionē ecclesi
mento: ut in
re significati
delia desber
brari: & hoc
secratus: & o
sterium cele
stione disti
tur & calix p
gentius: uel
uel de uitro
sue cre: quie
reūm sacra
sacerdotales
septiue gra
monetur m
nere: ac per
tum: quand
precioso & n
cramenti: ni
trualter tene
pte. Vbi & 2
q̄ uestes mi
cūa macula
uel sacerdot
autem est et
nostram his
nem confex
de aspersio
unde & nō
solum ecclesi
onem pecca
cta patet in
terram tuam
plebis tue: u
Vere quedā
celis habet l
loci illius: p
āmōnēdu
gar ad celeb
li aliter suad

ciam & gratiam que requiritur in fumente: unde
 & consecrationes adhibentur his rebus que ueniunt
 in usu huius sacramenti: tunc ad representandum sanctita-
 tem ipsius iesu qui est sanctus sanctorum: tunc etiam ad
 representandum effectum scitatis qui in sumente ex christi pa-
 ritione carat secundum illud ad hebreos ultimo. Iesus
 ut sanctificaret per suum sanguinem populum. Et ideo
 regulariter hoc sacramentum non debet celebrari nisi
 in ecclesia per episcopum consecrata: que quidem dicitur do-
 mus dei secundum apostolum. i. th. iii. uel nisi in ora-
 torio dei speciali priuilegio domini pape: uel licetia epi-
 scopi. Et licet indulgetur quod ecclesia non sit conse-
 crata: nunquam tamen conceditur quin super altare lapideum
 consecratum per episcopum celebretur. Quia licet sepe
 in suscipiendis deficiat sanctitas que signatur per consecra-
 tionem ecclesie: nunquam tamen deficit sanctitas in sacra-
 mento: ut in christo iesu: cuius christi iesu sanctitas per alta-
 re significatur. Conceditur in itinere positus si ec-
 clesia defuerit sub diuo uel sub tentorio missa cele-
 brari: & hoc si habeatur altare portatile. i. lapis con-
 secratus: & omnia alia que requiruntur ad sacrum my-
 sterium celebrandum. Sicut dicitur de consecratio-
 ne distinctione. i. ca. Consecramus. Consecra-
 tur & calix per episcopum qui debet esse aureus uel ar-
 genteus: uel de stagno ad minus. De ligno autem
 uel de uitro nullo modo conceditur: nec de cupro
 siue ere: quia uomitum prouocat: quod est contra reue-
 rentiam sacramenti. Corporale etiam benedicitur: & uestes
 sacerdotales benedicitur: non quod res inaniate sint su-
 scepiue gratie: sed quod ad consecrationem talium ad-
 mouetur modus rationalis quantum se debeat dispo-
 nere: ac per gratiam consecrata accedat ad sacramen-
 tum: quando nec ipse res inanimata quantumcumque
 preciose & munde non debent assumi ad usum sa-
 cramenti: nisi sint per episcopum qui uice christi spiri-
 tualiter tenet ad hoc: per sanctitatem benedictionis assu-
 pte. Vbi & attende: quod abominabile est & horredum
 quod uestes mulierum & lectorum sepe multiplica spur-
 citia maculate per auariciam quorumcumque religiosorum
 uel sacerdotum sacris altaribus applicentur. Tanta
 autem est efficacia gratie christi quod sepe ad humilitatem
 nostram his rebus inanimatis que sunt per benedictio-
 nem consecrate fit remissio peccatorum. Sicut patet
 de aspersione aque benedictae & olphatione incensi:
 unde & non nulli uolunt & non indote: quod per ingre-
 ssum ecclesie consecrate homo consequatur remissi-
 onem peccatorum uenialium. Sicut & superius di-
 cta patet inducentes illud psalmi. Benedixisti domine
 terram tuam: id est ecclesiam: remisisti iniquitatem
 plebis tue: unde in secundo machabeorum dicitur. iii. ca.
 Vere quedam dei uirtus est in loco. Nam ipse qui in
 celis habet habitationem: uiuificator & adiutor est
 loci illius: propter quod etiam regulariter sacerdos est
 amonendus: quod quanto reuerentiosem locum potest eli-
 gat ad celebrandum: nisi communis compassio popu-
 li aliter suadeat: legitima licentia prius obtenta. Ta-

ta autem est sanctitas ecclesie consecrate: quod signa
 & lapides eius in humanum usum non debent assu-
 mi in opera laicorum. Sicut habetur ex Niceno co-
 cilio eadem distinctione. Et ibidem legitur quod palla
 altaris: cathedra: candalabrum: & ueluti si fuerint ue-
 luttate consumpta incendio dentur: cineres quoque
 eorum in baptismario deferantur: aut in pariete: aut
 in fossis paumentorum iactentur: ne introeuntium pe-
 dibus inquinentur. Vbi attendat humana malitia quod
 si cineres talium rerum non debent conculcari pedi-
 bus hominum: quomodo anima deo deuota & co-
 iuncta per sumptionem sacramenti: conculcat ster-
 cobus demonum: & imundiciis meretricum. Vides
 ne misera anima quomodo omnia circa hoc sacra-
 mentum tibi intonant sanctitatem. Nam corporale est
 mundum: palla munda: altare: ecclesia: uasa omnia sunt
 consecrata & tu filia mortis es in diaboli meretricum
 prostituta: pro qua sola sacrandi christus in sacrame-
 to se tanta uoluit sanctitate includere: & sua tibi com-
 mittiua per talem modum gratie dignanter tribue-
 re. Vere imperium est sacrilegium sanctitatis sacra-
 mentum sine sanctitatis reuerentia sumere. Quod
 ut aliquantulum pateat ad expositionem eorum que
 aguntur in missa aliqua tibi consideranda subiungo

De uestimentis sacerdotalibus

Via enim sacerdos debet esse seperatus a co-
 muni hominum conuersatione: secundum il-
 lud mala. primo: ubi angelus domini uoca-
 tur: ideo tam ipse quam omnes eius ministri insigniuntur
 clericali tonsura: qua fit abrasio capillorum in mo-
 dum corone: que recte denudationis capitis signi-
 ficat claritatem contemplationis: & puritatem intem-
 tionis. Et quia hoc fit per capillorum abrasionem
 qui capite oriuntur nihil in se habentes uitale: sicut
 quod non solum nocue cogitationes sed etiam uane
 & ociose que nobis ex nostra miseria oriuntur debent
 nouacula sollicitate circumspectionis nostre diligen-
 ter abscindi. Quia etiam capilli sunt quedam corpo-
 ris superflua: ideo significant quod amor superfluus tem-
 poralium: & cura ipsorum debet sollicitius resecari.
 Et quia ex tali rasura coronatur caput: significat quod
 nostrum sacerdotium est regale & honorificum in
 similitudinem christi regis & sacerdotis. Significat
 etiam quod pro magno honore & munere debet ani-
 ma sibi reputare a deo quod sic caput mentis sue radat
 pro christo modo predicto. Vestitur autem paramen-
 tis sacramentalibus & non uestibus communibus: ut
 sciat quod in ipso non communis: sed celestis requiritur
 uita. Vnde & fortitudo patientie in omni tentati-
 one substernitur in amictio quod caput & hume-
 ros munit. Pulchritudo mundicie & castimonie ad-
 iungitur in alba: que in toto corpore & in omnibus
 sensibus esse debet. Que mundicia nequaquam aptabitur
 menti nec corpori nisi fortiter cingatur & subciga-

tur diligenti custodia sensus sui: & totius appetitus animalis & exterioris hominis. Adiungitur manipulus quasi scutum fidei quod opponat tentationibus inimici. Superadditur stola quasi iugum domini leue & suauis: quod in longum perseverantie usque ad finem uite debet protendi. Superadditur planeta laetudo charitatis que operit multitudinem peccatorum: & que omnium aliarum forma est uirtutum: ut per hoc detur intelligi quod in charitate dilatata debet sacerdos accedere ad facta mysteria celebranda. Et quod debet habere sanctorum primam memoriam que precesserunt in uite christi exemplaritate cuius memoria ipsius calcietur affectus. Ideo in signum huius premissis omnibus debent calciamenta esse in pedibus sacerdotis de pellibus animalium mortuorum. Cum autem hoc sacramentum sit memoriale passionis christi: ut dictum est: in quo christus est sacerdos & hostia: a quo nobis est omnis uirtutis influentia deriuata. Idcirco per hec paramenta signantur christi ludibria: ut sacerdos ad altare accedens sciat se crucifigendum cum christo: ut & ipse transformatus in ipsum merito sit hostia & oblator: unde & amictus significat uelum quo in derisionem christus fuit uelatus. Alba significat uestimentum album in quo sibi illudit herodes. Cingulum manipulus: stola diuersa uincula quebus pluries fuit ligatus: planeta in qua communiter est aliquid purpureum: uel sericum & rubeum significat chlamydem cocineam & uestimentum purpureum: in quo christus fuit irrisus. Sic & flagellatura potest figurari in manipulo qui habet formam scutice. Non enim est inconueniens per idem plura significari. Quia uero episcopus excellenter tenet figuram & personam christi: ideo preter hec paramenta habet sandalia rubea: & cyrothecas cum anulo in quebus significatur pedum uulnera & manuum & rubricationes sanguinis emanantis: habet & mitram in capite: in qua significatur corona spinea uulnerans caput christi: habet & baculum in quo arundo exprimitur: qua fuit christi corpus percussum: ut sic recognoscant sacerdotes & episcopi: quod christi opprobriatoriantur. Quia uero sicut tibi dictum est supra: cum de sancte trinitatis mysterio ageretur: due sunt alte radices ad omnia que sunt fidei. scilicet sentire de deo altissime & piissime: ideo in istis duabus radicibus sacerdos predisponitur antequam ad altare accedat. De deo enim sentit altissime charitas humiliata per recognitionem sui: quod sacerdos se sentit habere dum incipit a confessione sue iniquitatis & indignitatis. Et timor prosternit nisi spes erigat: idcirco sequitur charitas eleuata per fiduciam que de deo sentit piissime dum ipsum non dubitat benignum remissionem offense: propter quod dicit in plena fiducia remissionis. Aufer a nobis cunctas iniquitates nostras. Et sic postulans sanctorum patrocinium qui in altari requiescunt & qui regnant cum christo dicit. Oramus te domine per merita sanctorum. Osculatur altare in si-

gnum pacis & confederatis sui cum christo: ut iam unum cum christo effectus tranquillus & quietus incipiat celebrare sedulis ab altari & ab eius mentibus tumultibus distractiuis. Quia uero istud est sacramentum totius diuini cultus & ritus fidei ceterum: ideo circa istud sacramentum fit precipue ceteris totius ecclesie: unde sacerdos: sicut caput est ceteris principalis: clerici sunt ministri: & circumstant omnes populi. Tria uero sunt attendenda in facta missa.

Verba que proferuntur que debent proferri cum multa diligentia.

Gestus & actus qui fiunt maxime a sacerdote: qui debent attendi cum multa reuerentia.

Defectus qui contingunt ex nostra infirmitate & miseria: qui debent suppleri cum digna penitentia.

De his uerbis que proferuntur in missa.

Ita primum attende quod missa potest diuidi in preparationem: oblationem: consecrationem: summptionem: & gratiarum actionem. Preparatio durat usque ad offertorium. Oblatio usque ad prefationem. Consecratio usque ad pater noster. Sumptio usque ad postcomunionem. Gratiarum actio usque ad finem. Quia uero scriptum est Eccles. xviii. Antequam prepara aiant tua ideo premittitur preparatio quedam ad digne que sequuntur agenda: Cuius preparationis due sunt partes secundum quod duo principalia sunt in nobis. Affectus. scilicet & intellectus. Primo igitur preparatur affectus: & hoc quadrupliciter primo per laudis iubilum: quia scriptum est. ps. xlii. Sacrum laudis honorificabit me: & illic iter quo ostendam illi salutare dei. Hoc fit in introitu: quia ut in pluribus sumitur de psalmo. uel saltem cum ps. cantatur. Quia ut dicit dionysius. iii. li. angelice hierarchie. ps. comprehendit per modum ps. & iubilum quequid in sacra scriptura historice continet. Secundo per sue miserie gemitum dum misericordia petitur: dicendo kyrieleyson ter: pro persona patris. Ter christe. pro persona filii. Ter kyrieleyson. pro persona spiritus sancti contra triplicem miseriam. scilicet ignorantie: culpe: & pene. Etiam ad significandum quod omnes persone trinitatis sunt in se iuncte per unitatem simplicitatis: & indiuisibilitatis. Tertio fit per celestis glorie concentum: ad quam tendimus propter presentem miseriam: dicendo. Gloria in excelsis deo: que cantatur solum in festis: in quibus commemoretur gloria celestis. Intermittere autem in officiis luctuosius que ad commemorationem nostre miserie intorquentur. Quarto fit preparatio populo: ut digni habeantur tantis mysteriis que non debent esse multiplicata. Nam regulariter

in festis d
ta. In alius
missis pri
septenariu
lectus per
xime est ex
stemum sic
collectio t
ne greee s
dispositiu
& apostoli
& subdiacon
tatur gradi
exultation
significat s
rum uel ar
cta doctrin
ctinam in
nistris legi
gelio loqu
candum ill
& idcirco
mur rebelli
fidei: in qu
christi fore
in festis illi
bolo. sicut i
minicis & l
fundaueru
deles custo
mysterium
deus canta
ius sancte f
damenta su
idcirco ratic
nullor: ure
gelitas: arti
cta prefatio
uocatur obl
li i cantu off
um: & oratio
deus accepta
David. Ego
li uniuersa h
di eu ingere
Abraham &
eternum ha
rendat auter
cer quod offeret
tionem in
& in illo affe
ibi pro cruce
passionis ut
sequitur con
te agitur: id
sum feratur i